CTIHODNÉHO OTCE LEONARDA GOFFINE-A,

KNĚZE ŘÁDU PREMONSTRÁTSKÉHO

POSTILLA,

TO JEST

VÝKLAD NA VŠECKY NEDĚLNI A SVÁTEČNÍ I SVATOPOSTNÍ EPIŠTOLY A EVANDĚLIA CELÉHO ROKU CÍRKEVNÍHO S VĚRO- I MRAVOUČNÝMI ÚVAHAMI, VYSVĚTLIVKAMI DŮLEŽITĚJŠÍCH OBŘADŮV A OBYČEJU CÍRKEVNÍCH, S PŘIPOJENÝMI VÝROKY SVATÝCH OTCU, ŽIVOTY ČELNĚJŠÍCH SVATÝCH BLAHOSLAVENÝCH DÍTEK CÍRKVE KATOLICKÉ.

Z NĚM. PUVODNÍHO DÍLA PŘELOŽILI

Z LÁSKY K SVÉMU MILENÉMU NÁRODU ČESKOSLOVANSKÉMU

BOHOSLOVCI OLOMUCKÉHO KNĚŽSKÉHO SEMINÁŘE.

1907.
NÁKLADEM ROMUALDA PROMBERGRA, KNIHKUPCE
V OLOMOUCI.

Imprimatur.

Č. 677. ze dne 1. února 1907.

Knížecí arcibiskupský ordinariát:

Fr. Brusák,
gen. vikář.

Tiskl ALOIS WIESNER v Praze, knihtiskař české Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění.

Rodinný zápis.

Rodičů:

Jméno	Den křtu	Den sňatku	Den pohřbu

Dětí:

PŘEDMLUVA.

eské rodiny naše s povděkem zajisté uvítají dílo toto, jež poznovu vychází mezi náš lid v rouše obnoveném, vyzdobeném vkusnými obrazy. „Postillou“ touto odhodlali se nadšení bohoslovci olomuckého semináře kněžského (ctih. pp. Rudof Píro, rodem z Čehovic u Bedihoště, František Jedlička, r. z Tisku ve Slezsku, Josef Výtisk z Dobroslavic ve Slezsku, Jan Kudela z Malé Lhoty ve Slezsku a Fabian Kubíš z Nahošovic u Dřevohostic), vybídnuti byvše velectěným podnikavým knihkupcem p. Romualdem Prombergrem v Olomouci, přispěti hřivnou svou ku poučení a blahu svého mileného národa; i ujali se ochotně práce a celé prázdniny věnovali dílu tomuto. Pořadatel díla uznal za vhodné vložiti do díla toho ještě 15 životopisů čelnějších důležitých svatých a blahoslavených (jako na den 2., 6., 17. března, 23., 25. dubna, 2. května, 6. června, 4., 5., 14. července, 28. srpna, 16., 27., 28. září a 12. listopadu, kteréžto životopisy upraveny dle „Postilly“ vys. důst. p. P. Janem Nep. Františkem Desoldou vydané.

Kéž dílo toto z lásky k národu našemu vydané požehnáním svým doprovází na přímluvu našich svatých apoštolů slovanských sv. Cyrilla a Methoděje, sv. Václava, sv. Jana Nepomuckého, bl. Jana Sarkandra a všech svatých a světic Božích, Královny nebes i země, nejblahoslavenější Marie Panny, dobrotivý Bůh Otec, Syn a Duch Svatý.

V Olomouci, dne 31. října 1907.

František Navrátil,
dómský vikář v Olomouci, pořadatel celého díla.

Poučení o církevním roce vůbec.

Co jest církevní rok?

Církevní rok jest řada posvátných dob a dnů církví sv. stanovených, ve kterých se vykoupení Kristovo zpřitomňuje, obnovuje a věřícím podává, aby Boha ctili a sebe samy posvěcovali. Rok církevní začíná první nedělí adventní a končí poslední nedělí po Sv. Duchu. Církevní rok liší se podstatně jak svým rozdělením, tak i účelem od roku občanského. Tento je měřítkem časných, onen věčných potřeb člověka.

Proč zavedla církev sv. posvátný (církevní) rok?

Aby křesťan 1. Bohu povinnou úctu a službu prokazoval; 2. nadpřirozená dobrodiní Boží, život Ježíše Krista a jeho svatých neustále před očima měl; 3. čerpal milost Boží z nevyvážitelného zdroje zásluh Ježíše Krista a život svůj dle příkladu Krista a jeho svatých zařídil; 4. životem v duchu církve víru svou veřejně vyznával, v sobě udržoval, oživoval a pěstoval; 5. nezapomněl na život nadpřirozený a pro blaženost věčnou byl vychován.

Kterých prostředků skýtá církevní rok k dosažení tohoto účelu?

V prvé řadě jsou to oběť mše sv. a sv. svátosti; dále posvátné doby, které nám představují tajemství vykoupení, a posvátné obřady (ceremonie), zvyky, pobožnosti, žehnání atd., které nás uvádějí v ducha posvátných dob.

Církevní rok má veliký význam. Jest obrazem života Ježíšova, udržuje nás v neustálém spojení s Ježíšem, vede nás cestou, po které On kráčel, osvěcuje naši životní pout, vlévá v srdce naše útěchu a sílu, posvěcuje naše myšlenky, řeči a skutky. Čím více se tu duch světský vzpírá, tím rázněji hledej, křesťane milý, v životě dle ducha církve svou ochranu a duševní oporu a tím ochotněji a věrněji upravuj život svůj dle života církve v posvátném jejím roce.

Poučení o posvátných dobách.

Které jsou posvátné doby?

Posvátné doby jsou:

1. Posvátná doba vánoční, která nám připomíná lásku nebeského Otce, jenž vydal za nás svého jednorozeného Syna; tajemství přislíbení, vtělení, narození, skrytého a veřejného života Ježíše Krista, Vykupitele pokolení lidského. — Posvátná doba vánoční trvá od první neděle adventní až do neděle „devítník“ (septuagesima).

Období vánoční tvoří: a) advent, b) Boží hod vánoční, c) svátek obřezání Páně, d) zjevení Páně (epifanie, svatých tří králů), e) obětování Pána Ježíše ve chrámě (hromnice) a f) neděle po zjevení Páně.

V posvátné době vánoční vystupuje Kristus jako prorok, an připravuje vykoupení světa Starým Zákonem a svým vlastním životem a působením.

2. Posvátná doba velikonoční — ukazuje nám nekonečnou lásku Syna Božího v tajemstvích jeho přehořkého umučení a smrti, slavného z mrtvýchvstání a nanebevstoupení a trvá od neděle „devítník" až do šesté neděle po velikonocích.

Období velikonoční zahrnuje v sobě: a) neděle: devítník (septuagesima), první a druhou po devítníku (sexagesima a quinquagesima), b) šest neděl postních, c) svatý týden, d) hod Boží velikonoční (vzkříšení Páně), e) neděle po velikonocích, f) křížové dny a g) svátek nanebevstoupení Páně.

Doba tato předvádí nám Krista jako velkokněze, jenž drahocennou oběť na kříži za vykoupení lidstva dokonává.

3. Posvátná doba svatodušní, v níž se nám hlásá láska třetí božské osoby — Ducha Sv., který vykoupené pokolení lidské posvětil a neustále posvěcuje milostí Boží, ovocem nekonečných zásluh Kristových a dary svými naplňuje. Svátky svatodušní připomínají nám seslání Ducha Sv., jeho podivuhodné působení ve sv. apoštolích a rozšíření církve sv. po veškerém okrsku zemském.

Nejdelší toto období roku církevního tvoří a) hod svatodušní, b) svátek nejsvětější Trojice, c) slavnost Božího Těla a d) neděle po Sv. Duchu.

V době svatodušní jeví se nám Kristus králem, an si drahocennou obětí na dřevě kříže zakládá říši, kterou povždy řídí a spravuje.

Středem vykupitelského díla Kristova jest jeho smírná oběť na kříži, která vrcholí ve vítězoslavném zmrtvýchvstání Páně. Velikonoční svatý týden jest tudíž středem církevního roku. Naproti tomu vánoce jsou přípravou a svátky svatodušní pokračováním a dokončením oběti na hoře Golgotě. Odtud také duší všech slavností roku církevního jest mše svatá, kterou se oběť na kříži obnovuje. (Poučení o mši svaté viz ve III. díle.)

Obdobím vánočním, velikonočním a svatodušním vede tě, křesťane milý, církev sv. ku třem stupňům života duchovního, chtějíc tě očistiti, osvítiti a s Bohem spojiti. Každým rokem opět a opět opakuje posvátné doby, aby tvoje dokonalost (v životě duchovním) rok od roku rostla a mohutněla.

Poučení o posvátných dnech.

Které jsou posvátné dny?

Posvátné dny jsou: 1. neděle, 2. zasvěcené svátky, 3. postní dny, 4. dny všední.

I. O neděli.

Co jest neděle?

Jest první den téhodne, o kterém má člověk od služebné práce odpočívati, službám Božím obcovati a pečovati o spásu své duše. — Sluje neděle: 1. poněvadž Bůh sám při stvoření světa sedmého dne odpočinul ode všeho díla (nedělal) i požehnal dni sedmému a posvětil ho[1]; 2. poněvadž Kristus tohoto dne z mrtvých vstal; 3. poněvadž v tento den stalo se seslání Ducha Sv. — Neděle nazývá se dnem Páně, ježto je zasvěcena oslavě a službě trojjediného Boha, zvláště ale Ježíše Krista, jenž je Pán náš.

[1]) I. Mojž. 2., 2. 3.

Proč byl jeden den téhodne službě Boží zasvěcen?

Poněvadž to Bůh sám nařídil a ukázal svým příkladem při stvoření světa a výslovným rozkazem ve Starém Zákoně [1]), a poněvadž toho netoliko duše a tělo jednotlivce, nýbrž i blaho pokolení lidského přirozeně vyžaduje.

Proč slaví křesťané neděli a nikoli sobotu jako židé?

Poněvadž církev sv. tak již za časů apoštolských nařídila z vnuknutí Ducha Sv. Zvláště ale slavíme první den téhodne a ne sobotu, poněvadž Bůh Otec prvého dne v témdni svět stvořil, z mrtvých vstalý Syn Boží jeho vykoupení — druhé stvoření — dokonal a seslaný Duch Sv. ho posvětil.

Neděle jest tudíž svátkem nejsvětější Trojice, jest upomínkou na její dobrodiní, díkem za ně a pobídkou pro tebe, křesťane milý, abys s milostí Boží spolupůsobil a tak duši svou spasil.

Kdy světíme neděli dle úmyslu církve?

Když se všelikých nepotřebných služebných prací zdržujeme; [2])

aspoň jedné mši sv. nábožně obcujeme. Oba tyto požadavky jsou přikázány pod těžkým hříchem. — Dále světíme neděli dle úmyslu církve, když ostatním veřejným službám Božím (kázaní a křesťanskému cvičení) pobožně obcujeme, se zpovídáme a nejsv. Svátost Oltářní přijímáme;

ostatní volný čas čtením dobrých knih ku svému náboženskému vzdělání a sebeposvěcení trávíme;

skutky křesťanské lásky k bližnímu konáme: almužnu dáváme, nemocné navštěvujeme, neumělé učíme, za duše v očistci se modlíme, dítky své ve sv. náboženství vyučujeme a prací dobrých spolků se účastníme.

Čím se znesvěcuje neděle?

Všelikou nepotřebnou služebnou prací, zanedbáním služeb Božích, zahálkou, příliš častým a dlouhým vysedáváním v hospodě, nestřídmostí, nezřízenými hrami ze ziskuchtivosti, tanci, hlučnými trhy, nepřístojnými slavnostmi různých spolků, též moderními výlety po lodi, po železnici nebo výlety turistů, jimiž se služby Boží, jak to obyčejně bývá, zameškávají a rozmařilosti a nestřídmosti hoví.

Čím se podporuje svěcení neděle?

Tím, že církev sv. jako pečlivá máti dítky své ku svěcení neděle nabádá,

světská vrchnost moudrými zákony znesvěcování neděle zamezuje, stavíc se v cestu výstřednostem slavností spolkových, dlouhému vysedávání v hostincích, spekulacím železničních a plavebních společností se snižováním jízdného o nedělích, hojným příležitostem k tanečním zábavám a odbývání hlučných trhů,

že rodiče bdí nad svými dítkami a služebnými a o to pečují, aby také v neděli křesťanský řád v rodině byl zachováván,

a konečně že každý podle svého stavu, seč jest, bojuje rozhodně a vytrvale proti výstřednímu a hmotářskému duchu času.

Co plodí znesvěcování neděle?

Znesvěcování neděle plodí nutně:

1. bezbožectví. Kdo nesvětí neděle, nemyslí na Boha, neslouží mu, nebývá upamatován na vznešené pravdy náboženské, nestává se účastným milostí prýštících se ze mše sv. a sv. svátostí, klesá níž a níže, až se náboženství a Bohu úplně odcizí.

---

[1]) I. Mojž. 2., 2. 3.; II. Mojž. 16., 23.; 20., 8.—11.; 23., 12.

[2]) Poznámka: Potřebné služebné práce jsou nutné, neodkladné práce, jichž třeba pro čest Boží, nebo jimiž ten, kdo je koná, nebo ten, pro koho se konají, neštěstí nebo značné škody ušetřen bývá. Potřebné práce vymykají se z přihany hrabivosti a lakoty, pohodlí nebo lenosti. Práce toho druhu — vyjma mimořádné případy požáru a povodně — lze konati jen s povolením církevní a světské vrchnosti.

2. znemravnělost, jež je nutným následkem bezbožectví; neboť zkušenost učí, že lid dělnický se snaží nepřetržitou práci hrubými, smyslnými požitky si zpříjemniti. Kromě toho o tanečních zábavách, trzích, výletech atd. ocítají se ve velkém nebezpečenství mravy, jež bez náboženství a víry pozbývají pevné opory.

3. surovost, otroctví a roztrpčenost; neboť jedině v práci vidí účel života, většině život se proto hnusí, její nitro plní se nenávistí a záští proti třídám vyšším.

4. otupělost sil duševních, ježto duch lidský nerozjímaje o vznešených pravdách náboženských se nepovznáší, nýbrž jednotvárnou denní prací (zvláště v továrnách) se ubijí a otupuje.

5. seslabení sil tělesných; že není potřebného odpočinku, rodí se slabé, zakrnělé pokolení.

6. nemajetnost, neboť prodloužením pracovní doby klesá mzda a neustálou námahou šíří se bída všeho druhu.

7. kletbu a tresty Boží, jimiž Hospodin ve Starém Zákoně hrozil, a jež stihly jak jednotlivce, tak národy, kteří neděli znesvěcovali.

Tresty, jimiž hrozí Bůh znesvěcovatelům soboty. „Ostříhejte soboty mé; nebo svatá jest vám: kdožby ji poskvrnil, smrtí umře: kdoby dělal v ní dílo, zahyne duše jeho z prostředku lidu svého.“[1]) „Šest dní dělati budete dílo: sedmý den bude vám svatý, sobota, a odpočinutí Hospodina: kdo by dělal dílo v něm, zabit bude.“[2]) „Soboty mé poskvrnili náramně: protož řekl jsem, že vyleji prchlivost svou na ně na poušti, a zahladím je docela.“[3])

Modlitba za milost, abychom neděli světili. Bože a Pane můj! Ty jsi ráčil přísně nařiditi, abych neděli světil, a neuposlechnu-li, hrozíš mně nejen časným trestem, nýbrž i věčnou smrtí. Proto Tě pokorně prosím, pronikni srdce mé Svou svatou bázní, abych se hrozil v neděli a ve svátek i sebe nepatrnější zapovězené práce konati. Rozněť také ve mně a všech lidech plamen lásky Své, abychom Tě tohoto dne chválili a Tobě za přijatá dobrodiní děkovali, bychom zde časné a po smrti věčné blaženosti dosáhli. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

II. O svátcích.

Co jsou svátky?

Svátky jsou dny, ve kterých církev sv. buďto některá tajemství a dobrodiní Boží, anebo památku svatých oslavuje.

Jak se dělí svátky?

Podle významu dělí se svátky ve čtyři skupiny:

1. Svátky Páně, jež nám představují tajemství a události, které s vykoupením co nejúžeji souvisejí.

2. Svátky nejblahoslavenější Panny Marie připomínají nám účast Panny Marie na vykupitelském díle, jak totiž jako matka Boží k vykoupení lidstva napomáhala a jako matka naše o spásu lidstva pečuje.

3. Svátky sv. andělů, apoštolů a evangelistů, kteří vykoupení lidstva první hlásali a evangelium spásy šířili.

4. Svátky ostatních svatých. Na nich zříme ovoce vykoupení: svatost a ctnosti.

Rozeznáváme pohyblivé a nepohyblivé svátky. Pohyblivé řídí se hodem Božím velikonočním (velikonoční nedělí) a proto se též slaví buď spíše nebo později. — Nepohyblivé, jichž je nejvíce, připadají vždy na týž den v roce.

Kromě zasvěcených svátků slaví církev ještě celou řadu jiných svátků, nikoli sice veřejně, nýbrž jen v církevních hodinkách a při mši sv.

---

[1]) II. Mojž. 31., 14. [2]) II. Mojž. 35., 2. [3]) Ezech. 20., 13.

Proč ustanovila církev svátky?

Svátky Páně ustanovila církev, aby nám jimi na pamět uvedla lásku a milosrdenství Boží, povzbudila nás k rozjímání tajemství, vznešených pravd a dobrodiní sv. náboženství, poukázala na nejskvělejší vzor náš — P. Ježíše, a nás nabádala k přijímání sv. svátostí, ku vděčnosti vůči božskému Spasiteli a k následování Jeho.

Svátky světců a světic světí církev, aby jimi věřícím předvedla neohrožené reky a rekyně křesťanské a tím dokázala nutnost i možnost života křesťanského, a zároveň nás povzbudila, abychem rekovné jejich činy na paměti majíce, k jejich cti a slávě krásných příkladů jejich následovali.

Má-li církev právo svátky ustanoviti nebo zrušiti?

Zajisté: neboť Ježíš Kristus dal apoštolům a jich nástupcům moc vázati a rozvazovati,[1]) t. j. církev říditi a všecko ustanoviti, co by k spáse a blahu věřících sloužilo, k čemuž zajisté též ustanovení svátků náleží. Již ve Starém Zákoně zavedla Synagoga z nařízení Božího svátky. Církev sv., choť Kristova, řízena jsouc Duchem Sv., nestojí jistě za školou židovskou (jež byla přeobrazem hierarchie církve Kristovy).

Leč církev má netoliko moc vázati, nýbrž i rozvazovati, t. j. právo, aby ustanovení daná změnila nebo zrušila, když by již nevyhovovala svému účelu, jímž jest čest a sláva Boží a posvěcení věřících. Proto církev podle potřeb národů svátky jednak ustanovovala, jednak opět rušila, když tak vážné okolnosti žádaly a svátky pro vzmáhající se vlažnost věřících daleko jinak se světily, než bylo přáním církve, zvláště když se jich užívalo spíše k hříšnému urážení Boha, nežli ku spáse nesmrtelné duše.

Opět a opět se ozývající hlasy pro odstranění svátků ukazují zřejmě, jak hluboko zabředla dnešní doba do kalu hmotařských (materialistických) zásad, neznajíc pravého zdroje blaha a štěstí lidského. Církev povždy vyhovuje požadavkům doby. Než odstraněním svátků nestal se ještě lid ani lepším ani bohatším. Že se svátků často nadužívá, nelze nikterak uváděti jako důvod pro jejich zrušení.

III. O dnech postních.

Co jsou postní dny?

Jsou to dny, ve kterých církev buďto požívati masitých pokrmů zakazuje anebo toliko jednou za den jimi nasytiti se věřícím dovoluje, aby tělo své umrtvovali a Bohu v oběť přinášeli. Dny, ve kterých se požívati masitých pokrmů zakazuje, zovou se dny zdrželivosti, ony pak, v nichž jest dovoleno pouze jednou za den se nasytiti, dny ujmy.

Má-li církev právo i postní dny ustanoviti?

Ovšem, poněvadž obdržela od svého zakladatele, Ježíše Krista, moc vázati a rozvazovati. Církev sv. jsouc od Krista Pána matkou věřících ustanovena a Duchem Sv. řízena, má též právo určovati dny postní, když je pokládá za užitečné spáse věřících. Toho práva používala již v dobách apoštolských, když všem křesťanům přikázala,[2]) aby se zdržovali krve a všeho zadáveného, nechtějíc znesnadniti obrácení na víru křesťanskou židům, kteří se dle zákona Mojžíšova štítili požívati krve a masa zadávených zvířat. Když překážka ta odpadla, zrušila sice tento příkaz, ale na místo něho zavedla určité dny postní.

Odpovědi na různé námitky proti postu.

Člověk přirozeně rád se nepostí, odtud vymýšleny všelijaké námitky. Říká se:

1. „Půst není přikázaním Božím“. — Ale jest přikázaním církve, která Boha zastupuje. „Kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan.“[1]) Bůh na-

[1]) Mat. 18., 18. [2]) Skut. apošt. 15., 19. násl. [3]) Mat. 18., 17.

řídil půst ve Starém Zákoně a již v ráji dal první postní přikázaní; Kristus zachovával půst starozákonní a sám dobrovolně ještě přísněji se postil. Kdo tedy postem pohrdá, pohrdá církví sv., pohrdá Kristem a samým Bohem. „Cti úctyhodné stáří postu; jestiť půst vrstevníkem stvoření světa, již v ráji byl posvěcen," praví sv. Basil.

2. „Ne, co vchází v ústa, poskvrňuje člověka: ale co z úst pochází." [1]) Ano, pokrm neposkvrňuje duše, ale ze srdce vycházející neposlušnost proti Bohu a církvi.

3. „Půst je bezúčelný". — Ovšem půst pouze zevnější, pokrytecký, — ale takového Bůh nechce. Půst však řádný jest k tomu, aby krotil smyslnost a nezřízené vášně a náruživosti. Sv. Cyprian učí: „Koná-li se půst s rozumem, krotí veškerý odboj těla a odzbrojuje bezúzdnou požívavost."

Řádný půst usnadňuje všelikou pobožnost, modlitbu, rozjímání, sebranost mysli. „Půst jest posilou duše a potravou ducha," píše sv. Ambrož.

Půst pravý učí sebevládě a sebezáporu. Sv. Eusebius praví: „Pokorný půst oslabuje tělo, očisťuje však hříšnou duši; odnímá údům síly, dodává však svědomí lesku."

Postem cvičíme se v poslušnosti Boha a církve; kajeme se ze svých hříchů a křehkostí a dosti za ně činíme; býváme chráněni opětného pádu do hříchů smyslnosti; nabýváme prostředků ku konání tělesných skutků milosrdenství; jsme přímo vedeni k následování Krista a jeho svatých, neboť Kristus a svatí se postili; půst blahodárně působí též na tělo, jak dosvědčuje nepředpojatá věda lékařská a skoro každodenní zkušenost.

Neříkej tedy nikdo, že půst je neužitečný. Právě proto, že je tak důležitý, nařídila také církev, jak a kdy se máme postiti. Posti se tudíž, křesťane milý, a nedej se nikterak svésti špatným příkladem, potupnými řečmi a klamným Písma sv. výkladem, abys přikázaní postní přestupoval.

Posti se, požívej v určité dny méně pokrmu, čiň si ujmu a nedej se oblouditi nezřízenou požívavostí, že nepatrným soustem zemdlíš.

Posti se, naváděj k postu svou rodinu a předcházej všudy dobrým příkladem, jak ti velí hlas tvého svědomí i církev. Bázně lidské nebuď otrokem!

Posti se a považ, že ti zbývají pouze dvě cesty, buďto abys následoval Krista a jeho svatých, anebo s bohatcem zahynul.

Posti se a zapírej sebe sama; křižuj své tělo, aby duch tvůj sproštěn pout tělesnosti volně k Bohu se povznášel.

Jak souditi o církevním prominutí postu (dispensi)?

Není pravda, že penězi lze koupiti prominutí předepsaného postu. Církev proměňuje půst, jejž někdo nemůže zachovávati, v jiný dobrý skutek, na př. v almužnu, kterou však nikdo není povinen dáti knězi, jenž prominutí uděluje.

Které jsou postní dny církví stanovené?

1. Čtyřicetidenní půst od popeleční středy do velikonoc (neděle vyjímaje), 2. čtvero suchých dnů, 3. vigilie nebo svatvečery před určitými svátky. To jsou dnové ujmy a zdrželivosti. Kromě toho zapovídá se požívání masitých pokrmů o všech pátcích a sobotách celého roku, leč by zvláštní dispense v těchto dnech od postu osvobozovaly. — Ustanovené dny postní obyčejně v kostelích farních se zvlášť ohlašují.

Co jest čtvero suchých dnů a k čemu jsou ustanoveny?

Jsou ustanovené postní dny na středu, pátek a sobotu čtvera ročních dob a odtud slují také „kvatembr" (z latinského quattuor tempora sc. anni = čtvero dob totiž ročních). Jak dosvědčuje papež sv. Lev, vyskytují se již za časů sv. apoštolů, kteří z vnuknutí Ducha Sv. každou roční dobu několika postními dny posvěcovali. Mimo to ustanovila církev na kvatembrové dny půst, poněvadž touž dobou obyčejně kněze a jiné své

[1]) Mat. 15., 11.

služebníky světí, co se již od dob apoštolských s postem a mnohými modlitbami dálo. Církev si tedy přeje, aby věřící v suché dny postíce a modlíce se Boha prosili, by hodné dělníky-kněze na vinici svou poslati ráčil.

Konečně chce církev, abychom o suchých dnech jarních a letních Boha prosili, aby úrody zemské dáti a zachovati ráčil, o podzimních pak, kdy všecko dozrává, a o zimních, kdy úroda polní sklizena jest, abychom Mu za hojné a štědré dary děkovali a Ho prosili, aby nás i na dále Svou milostí podporoval, bychom Jeho darů ku zkáze duše své a k urážce Jeho nezneužívajíce, Jej jako původce všeho chválili, Jemu děkovali a z hojnosti darů Jeho nuzným uštědřovali.

Co jsou vigilie či svatvečery?

Vigilie jsou předvečery větších svátků, kdy první křesťané ve chrámích postem, modlitbou a bděním (latinsky „vigilia") ku svěcení příští slavnosti se připravovali. Proto také ještě dnes neříká a nezpívá kněz při mši sv. dnů svatvečerních „Ite, missa est," t. j. „Jděte, mše ukončena jest," nýbrž „Benedicamus Domino," t. j. „Dobrořečme Pánu," kterýmižto slovy druhdy, kdy mše sv. v noci se sloužila, křesťané byli vyzýváni, aby až do úsvitu na chválách Božích v kostele trvali. Noční bdění zrušila církev, jednak že horlivost věřících ochábla, jednak že se tu bylo obávati různých nepřístojností a prostopášností; půst však podržela, aby tak věřící Boha velebili, svaté ctili, jich přímluvy si vyžádali a dle jejich příkladu tělo své umrtvovali. „Proto se postí církev ve svatvečery," dí sv. Bernard, „aby nás poučila, že jako svatí, tak i my toliko mnohým utrpením do království nebeského vejíti můžeme."

Proč zapovídá církev požívati masitých pokrmů v pátek a sobotu?

Dle slov papeže sv. Lva činí tak církev ku cti a chvále božského Spasitele, Pána našeho Ježíše Krista, jenž za nás v pátek přehořkou smrt podstoupil a v sobotu v hrobě odpočíval, dále abychom se postem dobře připravili ku svěcení neděle.

Jestliže církev z důležitých příčin požívati masitých pokrmů v sobotu v některých biskupstvích dovoluje (jak jest tomu na př. v naší arcidiecesi olomucké), platí prominutí to jenom pro diecezány oněch biskupství, kterým dispense byla udělena. Hřeší tudíž oni věřící, kteří bez řádného povolení v sobotu masitých pokrmů požívají, jakož i ti, kteří chtějíce se přikázání tomu vyhnouti, v sobotu a v jiné postní dny ubírají se na místa, kde se masa požívati dovoluje.

Kdo jest povinen a kdo není vázán postiti se?

Zdržovati se masitých pokrmů v ustanovené postní dny povinni jsou pod těžkým hříchem všichni katoličtí křesťané, kteří k užívání rozumu dospěli a jinak z povinnosti té vyjmuti nejsou; toliko jedním nasycením za den zavazují se pod těžkým hříchem všichni katolíci, kteří překročili jedenadvacátý rok věku svého a dosud šedesáti let nedosáhli.

Od zdržování se masitých pokrmů zprošťuje: 1. řádná, bezelstná a nevynucená dispense (prominutí), 2. těžká nemoc. Povinnost, toliko jedenkráte za den se nasytiti, přestává tehda, kdy nemožno jest se postiti, když totiž někdo o jednodenním nasycení vydržeti nemůže, jako okřívající, postonávající, těhotné a kojící ženy, osoby těžce pracující nebo obtížné cesty podnikající, chudí výživných pokrmů postrádající a konečně všichni, kterým by půst překážel v plnění povinností stavu a ve vykonávání skutků lásky křesťanské. Tito všichni zprošťují se postu v ten smysl, že sice smějí dle potřeby častěji se nasytiti, nicméně však že se musí masitých pokrmů zdržovati, leč by byli i od této povinnosti řádně osvobozeni. Takoví však nechť se přičiní, aby znemožněný pro sebe půst modlitbou, almužnami a jinými dobrými skutky nahradili.

S jakým úmyslem se máme postiti?

1. Máme se postiti, abychom Krista následovali a zásluhy Jeho postu a utrpení sobě přivlastňovali. Spojujme tedy půst svůj s postem Kristovým. 2. Abychom církvi sv. povinnou poslušnost prokazovali, 3. tělo své umrtvováním Bohu v libou oběť přinášeli, 4. za hříchy své dosti činili a 5. sobě některé ctnosti vyprosili nebo určité pokušení přemohli.

Postě se vzbuď dobrý úmysl: Pane Ježíši Kriste, božský Spasiteli můj! Spojuji tento svůj půst s postem Tvým a obětuji jej Tobě ku cti a chvále Tvého přehořkého umučení a smrti, na poděkování za tolikerá přijatá dobrodiní, na dostiučinění za hříchy své i jiných, na osvědčení své poslušnosti vůči Tvé svaté církvi, na dosažení milosti, abych žádostivost těla svého umrtvoval, ctnostný a čistý život vedl a zvláště této ... ctnosti dosáhl. Amen.

IV. O dnech všedních.

Jak snaží se církev i všední dny světiti?

Tím, že každý den věnujíc upomínce na některá dobrodiní Boží nebo památce nějakého svatého, koná tajemství nejsvětější oběti s přáním, aby každý se jí zúčastnil, komu volná chvíle a zdraví dovoluje. Má tedy každý katolík, jenž jest zdráv a má kdy, snažiti se, aby také ve všední dny o božských pravdách rozjímal, četl v životech svatých a jich příkladem se řídil, obcoval mši sv., ranní a večerní modlitbu svědomitě konal, denní práce bohumile vykonával, kříže a trápení v životě trpělivě nesl a neustále pokračoval na dráze ctnosti.

Zvláště však má každý křesťan kterýkoli den posvěcovati dobrým úmyslem.

Poučení o dobrém úmyslu.

V čem záleží dobrý úmysl?

V tom, že všecky své myšlenky, řeči a skutky ve jménu Božím t. j. k Jeho cti a chvále a podle Jeho nejsvětější vůle konáme. „Buďto tedy že jíte, nebo pijete, neb cožkoli jiného činíte, všecko k slávě Boží čiňte.“ [1])

Cena dobrého úmyslu.

Dobrý úmysl mění ve zlato, praví sv. Anzelm, všechny, i sebe nepatrnější skutky, činí záslužnými všeliké řeči, myšlenky a skutky a působí, že můžeme i v hodince smrti radostně očekávati s oněmi pěti moudrými pannami příchodu nebeského ženicha, aby nás za vše štědře odměnil.

Kdy máme vzbuzovati dobrý úmysl?

Každého rána i častěji za dne, zvláště však v kříži a trápení nebo před každým důležitým krokem a podnikem.

Kterak máme dobrý úmysl vzbuzovati?

Máme vše Bohu obětovati jako oběť klanění se, povinné úcty a lásky, jako oběť díků za přijatá dobrodiní, jako smírnou oběť na dostiučinění za vlastní hříchy i viny jiných, konečně jako oběť prosebnou za nové milosti a dary pro sebe i pro jiné skrze zá-

---

[1]) I. Kor. 10., 31.

sluhy Ježíše Krista a ve spojení s Jeho činy, neboť naše práce pouze zásluhami Ježíše Krista nabývají ceny a odměny věčné. Tento úmysl vzbuzujme častěji za dne, na př. kněží při hodinkách, začínajíce nové dílo atd., asi takto: Pane, z lásky k Tobě! — Vše ku cti a chvále Boží! — Tuto práci chci konat s úmyslem, jejž jsem dnes vzbudil atd. — a chraňme se ho zmařiti netrpělivostí nebo hříšnými skutky. A kdyby se tak přece stalo, vzmužme se a obnovme zmařený úmysl.

Jak můžeš všecko konati podle nejsvětější vůle Boží?

Asi takto: Rci za jitra: Chci vstáti, poněvadž Bůh chce, abych Jemu tohoto dne sloužil a pečoval o spásu své duše. Chci Jemu děkovati, že mne tuto noc všeho zlého chránil, neboť tak zní Jeho vůle.

Chci jíti do chrámu Páně, poněvadž Bůh tomu tak chce, abych Mu sloužil, děkoval a modlitbou Jeho darů a milostí si vyžádal.

Chci pracovati, neboť Bůh chce, abych v potu tváře své jedl chléb a tak za hříchy své dosti činil.

Chci jísti, poněvadž Bůh chce, abych střídmě jeda a pije tělo své k Jeho službě zachoval.

Chci se zotaviti, ježto Bůh chce, abych své tělo pro Jeho službu posiloval.

Chci spáti a odpočívati, vždyť Bůh chce, abych ochablé síly osvěžil a k službě Jeho posilnil.

Rodiče a učitelé mají mládež náležitě vychovávati, poněvadž je to vůle Boží.

Dělníci a řemeslníci nechť proto pracují, poněvadž jim Bůh práci uložil.

Služebnictvo ať slouží pánům svým tak věrně, jako by sloužilo samému Bohu.

Ó jak blaze bude jednou tomu, kdo na smrtelném lůžku bude moci vyznati: Vše jsem konal dle vůle Boží!

Obzvláště chudina, nemocní, pracující a všeho druhu trpící neměli by nikdy zapomenouti na dobrý úmysl, aby si aspoň pro nebe nastřádali nehynoucích statků, kdyžtě zde na zemi lepšího údělu nezažili, leč bídy a strádání.

Dobrý úmysl (jejž lze každého dne vzbuditi): Můj Bože a mé všecko! Obětuji Tobě všecky své myšlenky, řeči a skutky, utrpení, život i smrt — ku Tvé větší cti a slávě, k radosti blahoslavené rodičky Boží a všech svatých, na poděkování za tolikerá dobrodiní, na dostiučinění za své hříchy, na dosažení Tvých milostí a k útěše duší v očistci, ve spojení s nejčistším úmyslem a nekonečnými zásluhami Ježíše Krista. Amen.

DÍL PRVNÍ.

VÝKLADY NA VŠECKY NEDĚLNÍ A SVÁTEČNÍ EPIŠTOLY A EVANGELIA

A Z NICH PLYNOUCÍ NAUČENÍ VÍRY I MRAVŮ.

Vizte, abyste soboty mé ostříhali: nebo znamením jest mezi mnou a vámi v národech vašich: abyste věděli, že já (jsem) Hospodin, jenž posvěcuje vás.

(II. Mojž. 31., 13.)

Jestliže pohrdati budete ustanoveními mými, a soudy mé potupíte-li — já také toto učiním vám.

(III. Mojž. 26., 13. násl.)

Nazveš-li sobotu (dnem) rozkošným, a svátek Hospodina (dnem) slavným, a budeš-li jej slaviti — tehdy se kochati budeš v Hospodinu.

(Is. 58., 13. násl.)

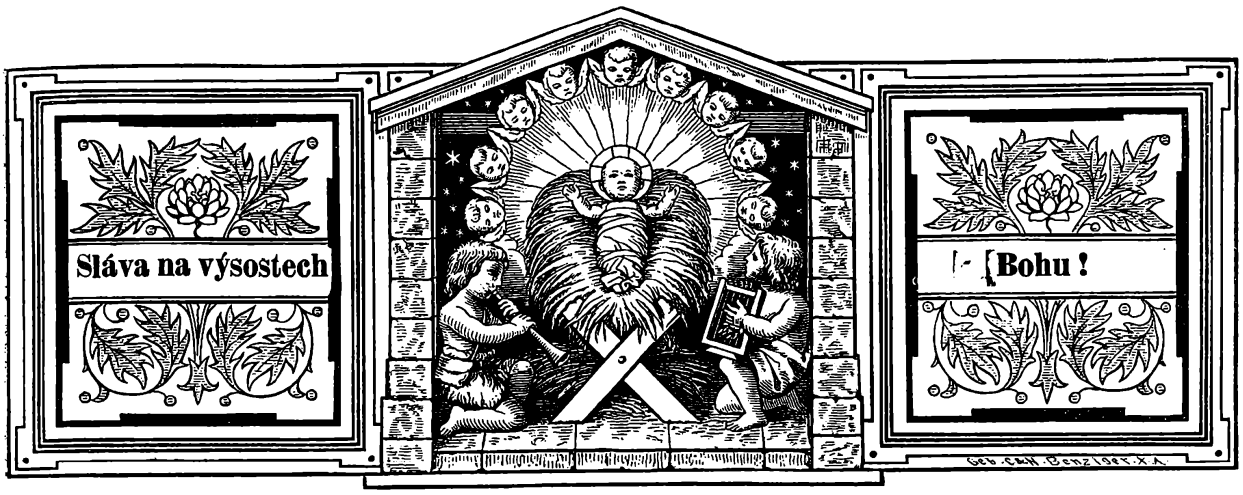

I. Období vánoční.

„I v Ježíše Krista, Syna Jeho jediného, Pána našeho, jenž se počal z Ducha Sv., narodil se z Marie Panny.“ (1. a 2. článek víry.)

Tyto články víry jsou hlavní myšlenkou období vánočního. Posvátná doba adventní uvádí nás do Starého Zákona a připomíná nám vroucí touhu padlého pokolení lidského po vykoupení z otroctví hříchu i jeho přípravu na zaslíbeného Messiáše, jehož narození utišilo zbožné vzdechy po Tom, „Jehož lidstvu zvěstovali dávní prorokové, o Nějž vroucně k Bohu lkali světa národové.“ Svátky po vánocích předvádějí nám zrozeného Vykupitele světa, an se lidem zjevuje a oznamuje příchod svého království. Doba vánoční trvá od první neděle adventní až do neděle „devítník“ (septuagesima). Středem jejím je hod Boží vánoční (narození Páně), jehož vzdálenějším předhodím jest advent, bližším pak svatvečer před Božím narozením čili „štědrý večer“. Bližší pohodí tvoří doba od svátku sv. Štěpána až do sv. tří králů; odtud pak až do neděle „devítník“ trvá pohodí vzdálenější.

O adventu vůbec.

Co značí slovo „advent“?

„Advent“ znamená tolik, co příchod. Církev sv. rozumí jím trojí příchod božského Vykupitele na zemi: první, který se již stal, když se Syn Boží vtělil a na zemi mezi lidmi žil; druhý, jenž se neustále opětuje, kdykoli milostí Svou do srdce našeho zavítá, a třetí, který se udá o soudném dnu, kdy přijde s nebe s velikou slávou a velebností soudit živých i mrtvých. První příchod božského Spasitele na tento svět byl skrytý a tichý, ponížený a nepatrný. Druhý Jeho příchod do srdcí našich jest nevyslovitelným tajemstvím Jeho lásky a slitování. Třetí však bude všemu světu zjevný a strašný. V prvém příští vzal na se nespravedlivost lidskou; v druhém ospravedlňuje nás Svou milostí, a ve třetím vyřkne spravedlivý rozsudek nad veškerým světem.

Kdy byla zavedena doba adventní?

První zmínku o adventu nacházíme v předpisech církevního sněmu v Saragosse konaného r. 380. V 8. století bylo slavení adventu v dnešním rozsahu po vší církvi zavedeno.

Význam zvyků a obřadů adventních.

1. Posvátná doba adventní trvá čtyry neděle, aby nás upamatovala na ony 4000 let, v nichž lidstvo zaslíbeného Messiáše toužebně očekávalo.

2. Po čas adventní zakázala církev sv. hlučné zábavy, tance a svatební veselí a ustanovila nad to ve třetím týdnu suché dny, aby nabádala věřící k sebranosti mysli, k poznání vlastní hříšnosti a k pokání a tak budila v nich touhu po božském Spasiteli.

3. Ve všední dny adventní sloužívá se mše sv. zvaná „r o r a t e“ ku cti a chvále nejblahoslavenější Panny Marie a na památku poselství, jež jí přinesl archanděl Gabriel,[1]) že se má státi matkou Syna Božího a proto se zove též mší „andělskou“. „Rorate“ nazývá se od prvého slova v introitu — „Rorate coeli desuper“ — „rosu dejte, nebesa“. Slouží se ještě před úsvitem, abychom byli upamatováni na temnotu duševní ve světě před příchodem Kristovým a v srdci lidském bez Jeho přítomnosti i proto, že Panna Maria jest jitřenkou naší spásy. Hojné hořící svíce znamenají světlo, jež nám zazářilo Vykupitelem naším Ježíšem Kristem, osvěcušjíc každého člověka přicházejícího na tento svět.

4. Kněz odívá se v mešní roucho barvy fialové, jež značí pokorného a kajícího ducha, a vynechává o nedělích „Gloria in excelsis“, ježto teprve po narození Vykupitele světa zahlaholilo z úst andělských radostné „Gloria“. Umlkají varhany, jichž jásavé zvuky se nesrovnávají s kajícím duchem adventním.

5. Církev volí pro dobu adventní takové epištoly, evangelia a modlitby, které mocně jímají ducha a srdce lidské, nabádajíce věřící k pokání a k polepšení a rozněcujíce v nich touhu po božském Spasiteli.

Jak můžeš, ba máš jako dobrý křesťan tráviti posvátnou dobu adventní?

Rozjímaje o ubohém stavu člověka i všeho lidstva před příchodem Kristovým a bez Něho, uznej potřebu vlastního vykoupení, vysvobození z otroctví hříchu;

snaž se státi hodným milosti vykoupení nábožným rozjímáním nekonečné lásky Boha k nám, který nám Messiáše připověděl i daroval, vroucí modlitbou, hodným přijetím sv. svátostí, kajícími skutky (duševního i tělesného postu), almužnami (missie);

uctívej horlivě Rodičku Boží, Pannu Marii, modli se rád a zbožně radostný růženec a pozdravení andělské;

obcuj pilně službám Božím, hleď vniknouti v ducha obřadů a modliteb církevních, abys mohl modliti se s církví.

Modli se v advent denně tuto krásnou, starobylou modlitbu:

Modlitba. Všemohoucí, věčný Bože! Prosím Tě, rač milostí Svou k nám zavítati a srdce a svědomí naše od hříchův očistiti, aby předrahý Syn Tvůj, Pán náš, přijda, v srdcích našich připravený nalezl stánek. A ty věčná Moudrosti a Pravdo, Synu Boží, ukaž Svoji moc a vysvoboď nás z otroctví hříchu, abychom Tebou vykoupeni, v království Tvém s Tebou na věky se radovali. Amen.

Poučení na první neděli adventní.

První neděle adventní i ostatní dny téhodne obsahují modlitby, v nichž se ozývl toužebné volání duše s arciotci po Vykupiteli. Vzdýchej tedy, duše! po svém Spasiteli a volej, aby tě navštívil! Poznávej sebe sama; uznávej, jak jsi ubohou bez Krista a jak šťastnou s Kristem! Pěj pak s knězem na počátku mše sv.: „K Tobě, Hospodine, pozdvihl jsem duše své; Bože můj, v Tebe doufám, nechť nejsem zahanben, aniž se mi posmívejte, nepřátelé moji: neb žádný z těch, kteří Tě očekávají, nebude zahanben . . . Cesty Své,

[1]) Odtud se zpívá přede mší „Ave, Maria“.

Hospodine, ukaž mi, a stezkám svým vyuč mne.[1]) Sláva Otci i Synu i Duchu Sv., jakož bylo na počátku, nyní i vždycky i na věky věkův! Amen."

Modlitba církevní. Vzbuď, prosíme, Pane, moc Svou a přijď, abychom pod ochranou Tvou od hrozících nám nebezpečenství hříchů svých vysvobozeni a pomocí Tvou ochráněni býti zasloužili, jenž Jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha Sv., Bůh na věky věkův. Amen.

Epištola sv. Pavla k Římanům 13., 11.—14.

Bratří! Vězte, že hodina jest, abychom již ze sna povstali. Nyní zajisté bližší jest naše spasení, nežli když jsme uvěřili. Noc předešla, den pak se přiblížil. Odvrzmež tedy skutky temnosti a oblecme se v odění světla. Jako ve dne poctivě choďme, ne v hodování a opilství, ne ve smilstvích a nestydatostech, ne ve sváru a závisti, ale oblecte se v Pána Ježíše Krista.

Čemu učí sv. Pavel v této epištole?

Připomíná Římanům, které obrátil sv. Petr, povinnosti života křesťanského a napomíná je, aby povinnosti ty také plnili, neboť se přiblížila doba spasení a milosti. Jak dlouhé doby milosti bude tobě ještě dopřáno, křesťane milý?

Co znamenají slova „ze sna"?

Zaslepenost a mrákotu duše, život vlažný, lenivý, změkčilý, chlipný; slovem stav hříchu a vlažnosti, v němž člověk světla sv. evangelia nevidí, výčitek svědomí neslyší, prostředků spásy neužívá a bezstarostně žije, až mnohdy bohužel pozdě — jako z těžkého sna se probouzí.

Význam „dne" a „noci".

Slovem „noc" rozumí se nevědomost, nevěra a vůbec hřích. Neboť kde tato trojice vládne, odtud ustupuje Bůh, pravé světlo ducha, a s ním mizí pravé poznání a v duši rozprostře se čirá tma. „Den" pak značí dobu víry, milosti a smíření se s Bohem.

Které jsou „skutky temnosti", jež máme odvrci?

Jednotlivé hříchy, zvláště pak ty, které se páchají tajně a za tmy noční ze strachu před okem lidským.

Co jest „odění světla"?

Božské ctnosti víry, naděje a lásky a všechny z nich se prýštící dobré skutky, jimiž jako duchovními zbraněmi proti ďáblu, světu a tělu bojovati máme.

Co se míní slovy „oblecte se v Pána Ježíše Krista"?

Slovy těmi se velí, aby křesťan, zřeknuv se na křtu sv. všeho, co jest hříšné, varoval se všech neřestí a tak smýšlel, mluvil a jednal jako Pán Ježíš, a tak aby následování Krista Pána zdobilo jeho duši, jako šat krášlí tělo.

Cvičení. Zkoumej své nejtajnější myšlenky a přání, své skutky temnosti, zlo, které jsi páchal, nepatrné dobro, které jsi nedobře konal, přemnohé dobro, které jsi opominul, a modli se:

Pane Ježíši, dej, abychom ze sna hříchu pravým pokáním vstanouce, vytrvalým konáním dobrých skutků ve světle Tvé milosti kráčeli a Tvých ctností věrně následujíce, v Tebe se oblekli a duše své ozdobili Amen.

---

[1]) Z. 24., 1.—4.

Evanděliuin sv. Luk. 21., 25.—33.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učedníkům svým: Budou znamení na slunci a na měsíci i na hvězdách a na zemi soužení národů pro bouři hluku mořského a vlnobití, tak že schnouti budou lidé strachem a očekáváním těch věcí, kteréž přijdou na všecken svět; nebo moci nebeské pohnou se. A tehdáž uzří Syna člověka přicházejícího v oblace s mocí velikou a velebností. Když pak věci ty díti se počnou, pohleďte a pozdvihněte hlav svých; neboť se přibližuje vykoupení vaše. I pověděl jim podobenství: Popatřte na fíkový strom a na všecka stromoví; když vypouštějí ze sebe již pupence, víte, že blízko jest léto. Tak i vy, když uzříte, any se tyto věci dějí, vězte, že blízko jest království boží. Amen pravím vám, že nepomine pokolení toto, až se všecky věci stanou. Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.

Proč dává církev předčítati dnes evanděliuin o soudném dnu?

Církev sv., velemoudrá máti, poukazuje hned s počátku na konec a zvláště připomenutím druhého příchodu Ježíše Krista jako soudce nás nabádá, abychom Jej, an k našemu vykoupení na svět sestoupil, kajícím srdcem přijali. Neboť nic nás nemůže a nemá tak od hříchu odstrašovati a k dobrému povzbuzovati jako jistota, že na posledním soudu bude všecko, zlé i dobré, přede vším světem zjeveno a buďto potrestáno nebo odměněno.

Jest jisto, že bude všeobecný soud?

Ovšem, neboť Ježíš Kristus zcela určitě předpověděl. Kdo by to chtěl popírati, musil by popříti veškeré křesťanství.

Uvaž přece, že týž Bůh, který všeobecný soud předpověděl a sebe soudcem na něm prohlásil, také jiné věci předpověděl i věrně splnil.

Na prvních stránkách Písma sv. čteme proroctví: „Ze dřeva pak vědění dobrého a zlého ať nejíš; nebo v kterýkoli den bys z něho jedl, smrtí umřeš.“[1]) Adam a Eva přes to jedli ovoce zapovězené, a hle! jak věrně se na nich a na potomcích jejich vyplnilo, čím jim bylo hrozeno!

Ježíš Kristus předpověděl své utrpení a smrt svou.[2]) Proroctví Jeho splnilo se do slova. Ježíš Kristus předpověděl hrozný osud města Jerusalema a národa israelského.[3]) R. 70. Jerusalem vyvrácen, i nezůstalo v něm kamene na kameni, jak božský Spasitel pláče nad městem tímto as před 40 lety věstil. A co předpověděno bylo židům, plní se na nich až po dnes. Proto splní se též jistě proroctví Kristovo o posledním soudu.

Proč bude Bůh konati všeobecný a veřejný soud?

Kromě soukromého, tajného a neodvolatelného soudu po smrti každého člověka ustanovil Bůh ve své nevystíhlé moudrosti souditi veškeren svět najednou a veřejně, a to z těchto příčin:

1. aby všichni poznali, jak spravedlivě Bůh každého jednotlivce na soukromém soudu soudil;

2. aby též tělo, jež o soudném dni bude vzkříšeno, bylo zúčastněno odměny nebo trestu duše dle toho, jak na světě duši za nástroj ctnosti nebo hříchu sloužilo;

3. aby ti, kteří na tomto světě nespravedlivě byli utlačováni a nevinně pronásledováni, před celým světem práva svého došli, jehož na zemi nalézti nemohli; naproti

[1]) I. Mojž. 2., 17. [2]) Luk. 18., 31. násl. [3]) Luk. 19., 43. násl.

tomu aby bezbožní a krutí pronásledovatelé a utiskovatelé chudých, vdov, sirotků a zbožných duší považováni jsouce při tom často ještě za poctivce a požívajíce zde na zemi úcty a vážnosti, před celým světem ve své pravé podobě se ukázali a byli zahanbeni. Tak se stane hlavně s Pánem Ježíšem a všemi, kteří pro Něho byli pronásledováni, jakož zastihne především židy a ty, kteří Krista hříchy svými znovu ukřižovali;

4. aby se zjevila velemoudrá prozřetelnost Boží, která z nevyzpytatelných příčin mnohdy na tomto světě na spravedlivé strasti a utrpení sesílá, ani bezbožní v blahobytu žijí; ba osudy netoliko jednotlivců, nýbrž i celých národů zdají se býti nespravedlivými, leč v posledním soudu ukáží se spravedlivé a velemoudré soudy a cesty Boží, Jeho nestranné a svaté řízení světa od počátku až do konce;

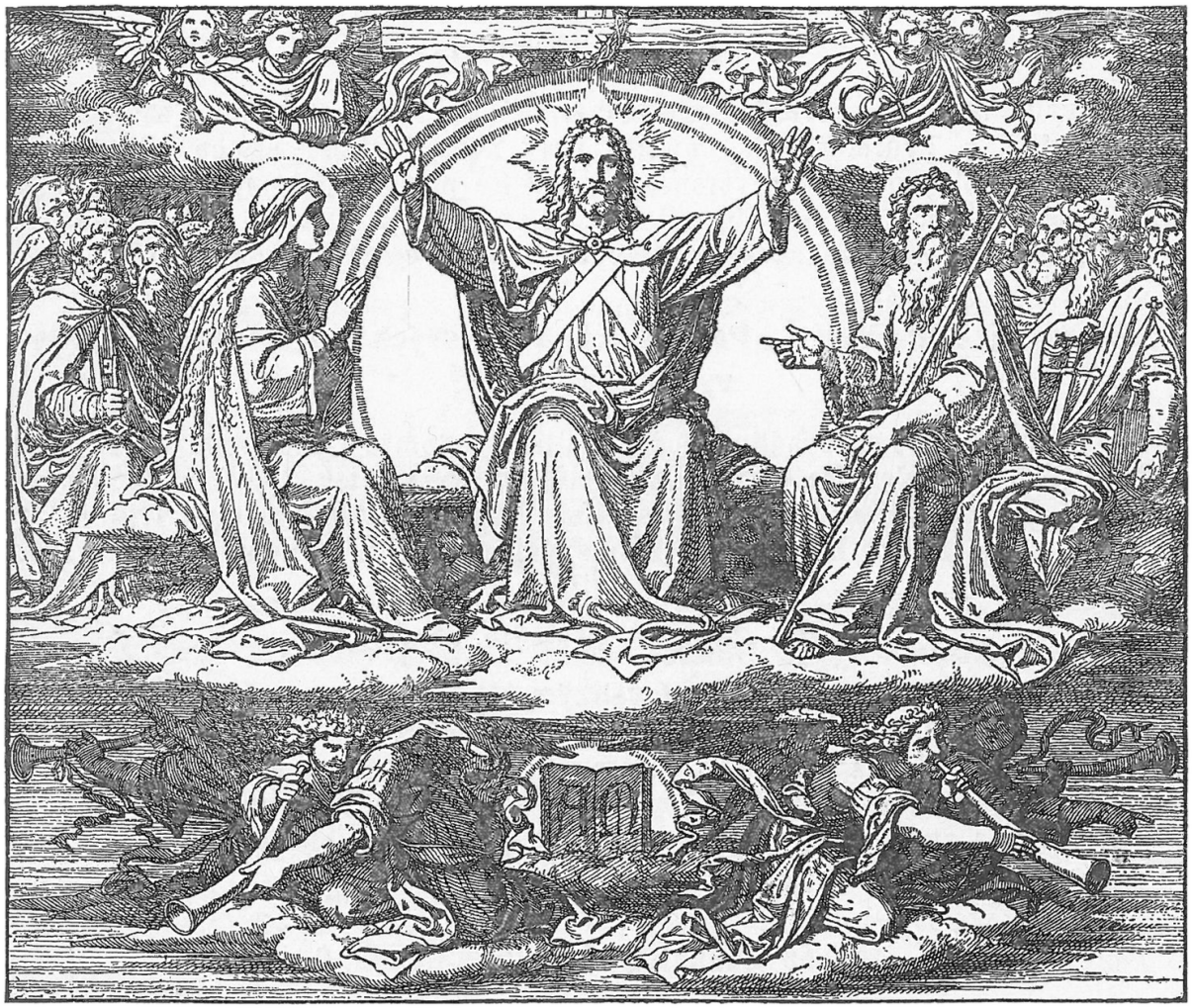

5. aby všichni poznali nesmírnou lásku a dobrotu nejvýš milosrdného Boha, který i sebe menší dobrý skutek z lásky k Němu nebo k Jeho cti a chvále, ba i číši vody ve jménu Jeho žíznivému podanou tak odmění, jako by to Jemu samému bylo učiněno;

6. aby odplata byla úplná tak, že spravedliví, kteří zde na zemi často od bezbožných byli souzeni, na posledním soudu nespravedlivé své utiskovatele a pronásledovatele spolu s věčným Soudcem souditi budou.[1])

Kdy bude poslední soud?

Dne a hodiny nám Kristus Pán nezjevil, abychom byli každým okamžikem k soudu připraveni, udal nám však některá znamení, dle nichž bychom mohli poznati příchod věčného Soudce, jako se po stromu fíkovém poznává, že blízko jest léto, když ratolest jeho již omládla a listí pučí.

[1]) Moudr. 5., 3.—5.; Mat. 19., 28.; I. Kor. 6., 2. 3.

Která znamení budou předcházeti poslední soud?

Slunce se zatmí, měsíc nedá světla svého, hvězdy pozbudou lesku svého a bude se zdáti, jako by byly zanikly, nebesa s velikou prudkostí a hřmotem pominou, živlové žárem se rozplynou, a země se vším, co na ní jest, spálena bude.[1]) Na pokyn Boží poruší se rovnováha a zanikne řád všehomíra; hrozné bouře se rozzuří, moře s ohromným hukotem se vzedme, divoký boj a děsné zpustošení zaujme místo klidného řádu a běhu světa. Slovem nastanou takové hrůzy a soužení, že lidé strachem a očekáváním těch věcí, které přijíti mají (soudu), schnouti budou, nevědouce úzkostí, kam se podíti. Potom ihned ukáže se na nebi znamení Syna člověka,[2]) svatý kříž, k hrůze hříšníkům, kteří ho nenáviděli, a k útěše spravedlivých, kteří ho milovali.

Proč se to vše stane?

Poněvadž lidé věci stvořené nezřízeně, ba více nežli Stvořitele samého milují, nadužívajíce jich a Tvůrci svému povinné úcty nevzdávajíce, vezme (zbrojné) odění horlivost Jeho a obleče je (věci stvořené) v odění ku pomstě nad nepřáteli Svými,[3]) aby citelně zakusili, jak pošetile jednali, ani srdcem svým, místo aby je Bohu věčnému darovali, lpěli na statcích a rozkoších světských, které nyní tak hrozně končí.

Proč praví Pán Ježíš: „Pozdvihněte hlav svých; neboť se přibližuje vykoupení vaše“?

Slova ta týkají se spravedlivých, kteří žijíce na tomto světě, podobají se zajatcům a vypovězencům, o posledním však soudu úplné svobody dítek Božích dojdou a do kýžené vlasti — království nebeského — s tělem i duší uvedeni budou. Tito tedy mají nejvíce příčin, aby smutně klonících se hlav svých v hrůzách posledního soudu radostně pozdvihli.

Jak započne poslední soud?

Na rozkaz Boží shromáždí andělé velikým hlasem trub veškeré lidstvo k soudu.[4]) Na to spojí se těla zemřelých se svými dušemi, zlí od dobrých budou odděleni a postaveni onino na levici, tito pak na pravici.[5]) Přítomni budou též všichni andělé a zlí duchové, a Soudce věčný, Ježíš Kristus, sestoupí na světlém oblace s takovou mocí a velebností, že hříšníci bázní a strachem nebudou s to, aby na Něho pohlédli, volajíce k horám: „Padněte na nás!“ a k pahrbkům: „Přikryjte nás!“[6])

Jak se bude konati poslední soud?

Otevrou se knihy života a dle nich budou všichni lidé souzeni,[7]) t. j. všechny dobré i zlé myšlenky, řeči a skutky i nejtajnější myšlenky, které toliko Bohu známy jsou, budou celému světu zjeveny, jako bychom je měli na čele napsány, a dle nich bude každý souzen, t. j. buďto na věky spasen anebo na věky zatracen. I půjdou spravedliví do života věčného, zatracenci pak do věčného trápení.[8])

Velký Bože! Musíme-li z každého marného slova počet vydati,[9]) jak obstojíme s tak mnohými hříšnými, pohoršlivými atd. řečmi a skutky? — Suďme se, abychom nebyli souzeni!

Ú v a h a. Věř pevně, že Bůh všechny tvé hříchy, z kterých se nekaješ, všemu světu zjeví a potrestá; že, co dobrého bližnímu jsi učinil, Bohu samému jsi učinil, jenž to o posledním soudu přede všemi oznámí a odmění. Tato víra odvracuj tě od hříchu a pobádej k dobrému.

---

[1]) II. Petr 3., 10. [2]) Mat. 24., 30. [3]) Moudr. 5., 18. [4]) I. Thess. 4., 15. [5]) Mat. 25., 33. [6]) Luk. 23., 30. [7]) Zjev. 20., 12. [8]) Mat. 25., 46. [9]) Mat. 12., 36.

Modlitba církevní. Pronikni, Bože, tělo mé Svou svatou bázní! Kéž se soudím dle napomenutí sv. Pavla dobrovolným pokáním za hříchy své, postem, modlitbou a sebezapíráním! Ach, kéž mohu s kajícím Jeronýmem říci: „Buďto že jím nebo piji, neb cožkoli jiného činím, vždy zdá se mi, že slyším hrozný hlas trouby, jež o posledním soudu zavzní: „Vstaňte, mrtví, pojďte k soudu!“ Amen.

Poučení o svěcené vodě.

Jest starým zvykem, že se každou neděli ve farních kostelích před službami Božími voda a sůl světí a lid jí kropí.

Proč se světí voda?

Aby nás očisťovala, posvěcovala, vlivu zlého ducha chránila a požehnání přinášela.

Proč se při svěcení vody nejprve sůl světí a s vodou mísí?

Značíť sůl zřídlo svatosti. „Voda znamená pokání za spáchané hříchy, sůl opatrnost pro budoucnost; směsí obou mění se trpké výčitky svědomí v pokoj duše.[1])“

Účinky svěcené vody.

Svěcená voda působí odpuštění všedních hříchů, udělení milosti pomáhající, která v nás vzbuzuje skroušenost a pobožnost, odpor a zamezení vlivu zlého ducha, uzdravení slabostí a chorob duševních odvrací od nás bouře, krupobití, neúrodu a jiné podobné metly hněvu Božího.

Proč kropí kněz v neděli před službami Božími věřící svěcenou vodou a proč kropí se jí křesťan vcházeje a odcházeje z chrámu Páně nebo ze svého příbytku?

Kněz kropí věřící:

1. aby jim připomněl vnitrnou svatost, v níž se mají před Bohem objeviti a povinnosti stavu svého konati, a je povzbudil, aby slzami kajícími rmut hříchů svých smývali; proto kropě praví: „Pokrop mne, Pane, yzopem, a čistý budu; obmyj mne, a nad sníh zbělen budu“ (Ž. 50.);
2. aby je napomenul k péči o zachování čistoty a nevinnosti krví beránka Božího a křtem sv. získané;
3. aby zapudil útoky zlého ducha po čas bohoslužby i při denních pracích a souženích;
4. konečně aby udělil věřícím požehnání Boží a je uchránil všelikého zla na těle i na duši. — Z podobných příčin kropíme se svěcenou vodou, když do domu vcházíme nebo z něho odcházíme.

Jak mají věřící užívati svěcené vody?

Nikoli jen zevně a bezmyšlenkovitě mechanicky, nýbrž s živou věrou, s pravou lítostí a zkroušeností, s důvěrou a zbožností. Kropě se svěcenou vodou modli se s církví sv.: „Pokrop mne, Pane, vláhou Své milosti, očisti mne od hříchův a nepravostí, smiluj se nade mnou, měj mne pod svou ochranou, nedej, ó Ježíši, aby Tvá předrahá krev na mne byla zmařena!“

[1]) Hugo ze sv. Viktora.

Poučení pro druhou neděli adventní.

Neděle tato poukazuje svými čtením i a modlitbami na spásu v Ježíši Kristu. Spěchej tudíž, duše, k Ježíši, svému jedinému pomocníku ve všech potřebách, spěj v Jeho náruč a volej radostně s církví sv.: „Lide sionský! hle, Pán přijde spasit národů, a slyšeti dá slávu hlasu svého k obveselení srdce tvého“.[1])

„Ty, jenž spravuješ Israele, pozoruj, jenž vodíš Josefa jako ovci.“ [2]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Povzbuď, Pane, srdce naše k připravování cest jednorozeného Syna Svého, abychom duchem a srdcem příchodem Jeho očistěným hodni byli Tobě sloužiti. O to Tě prosíme skrze téhož Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Řím. 15., 4.—13.

Bratří! Cožkoli psáno jest, k našemu naučení psáno jest, abychom skrze trpělivost a potěšení Písem naději měli. Bůh pak trpělivosti a potěšení dejž vám jednostejně smýšleti vespolek podle Ježíše Krista, abyste jednomyslně jedněmi ústy ctili Boha a Otce, Pána našeho Ježíše Krista. Pročež přijímejte se vespolek, jakož i Kristus přijal vás ke cti boží. Pravím totiž, že Kristus Ježíš byl služebníkem obřízky pro pravdu boží, aby potvrdil sliby otcům, národové pak aby za milosrdenství oslavovali Boha, jakož psáno jest: Protož vyznávati budu tebe, Pane, mezi národy a jménu tvému budu zpívati. A opět dí: Veselte se, národové, s lidem jeho! A opět: Chvalte Hospodina všickni národové a zvelebujte ho všickni lidé. A opět Isaiáš dí: Bude kořen Jesse a ten, jenž povstane, aby spravoval národy; v něho národové doufati budou. Bůh pak naděje naplniž vás všelikou radostí a pokojem u víře, abyste se rozhojnili v naději a v moci Ducha svatého.

Čemu učí sv. Pavel v této epištole?

Křesťané ze židovstva a pohanstva pro různé výčitky měli mezi sebou spor. Židokřesťané totiž tvrdili, že jim patří přednost a větší nárok na Vykupitele, ježto jsou národem vyvoleným, z něhož se též Vykupitel narodil; pohanokřesťané však vytýkali židům černý nevděk, jehož se ukřižováním na Kristu dopustili. Aby je smířil, napsal jim sv. Pavel, že pohané ovšem pouze milosrdenstvím Božím a milostí Kristovou spaseni býti mohou, ale že ani židé nemohou býti ospravedlněni zachováváním zákona Mojžíšova, nýbrž taktéž jedině věrou v Ježíše Krista; že nemají tedy jedni druhými pohrdati, nýbrž v Ježíši Kristu vespolek se milovati. — Poukazuje na Písmo sv., učí i nás, jak velikou milostí je povolání ku sv. víře i povinnost ku vzájemné lásce, svornosti a k jednomyslnému díkůčinění a chválení Boha, abychom sobectvím a nesvorností povolání onoho nepozbyli.

K čemu dal nám Bůh Písmo sv.?

„Všeliké Písmo, od Boha vdechnuté, užitečné jest k učení, k trestání, k napravování, k cvičení v spravedlnosti, aby dokonalý byl člověk a ke všelikému skutku dobrému způsobný“ [3]); dále aby nás udrželo příkladem Ježíše Krista, Jeho svatých a vznešenými zaslíbeními v trpělivosti — v soužení a v naději života věčného.[4])

---

[1]) Jerem. 30. [2]) Ž. 79., 2. [3]) II. Tim. 3., 16. [4]) Řím. 15., 4.

Proč píše sv. Pavel: „Bůh trpělivosti, potěšení, naděje“?

Poněvadž Bůh na hříšný život náš shovívavě hledí a trpělivě polepšení našeho očekává; nám milosti popřává, abychom kříže a trápení trpělivě, ano radostně snášeli, a nás vnitřní útěchou malomyslnosti chrání i naděje nám dodává, že se s ním po tomto životě spojíme.

Ú v a h a. „Co jest napsáno, k našemu poučení jest napsáno.“ Neopomíjej denně čísti z nějaké duchovní knihy. Taková četba posilí a osvěží tvoji duši. — Modli se:

Bože trpělivosti, útěchy a naděje! Naplň srdce naše radostí a mírem a dej, abychom věrou, nadějí a láskou k dokonalosti dospěli a zaslíbené blaženosti dosáhli. Amen.

Poučení o Písmě sv. a o čtení v něm.

„Cožkoli psáno jest, k našemu naučení psáno jest“. (Řím. 15., 4.)

Co jest Písmo sv. (bible)?

Písmo sv. je sbírka knih, které byly svatými muži z vnuknutí Ducha Sv. sepsány, a církví sv. za takové uznány a prohlášeny. Dělí se ve dvě části, ve knihy Starého a Nového Zákona. Spisy Starého Zákona obsahují v 45 knihách dějiny od stvoření světa až do příchodu Ježíše Krista spolu s naučeními, příkazy, ústavami a zaslíbeními, jež Bůh lidstvu v době té zjevil; 27 knih novozákonních obsahuje učení a působení Ježíše Krista, seslání Ducha Sv. a první začátky církve, napomenutí, poučení a konečně proroctví o osudech církve Kristovy. Knihy Starého i Nového zákona zvou se též, psané slovo Boží.“

Odkud víme, že Písmo sv. obsahuje neklamné a neporušené slovo Boží?

Že všechny knihy Starého i Nového Zákona obsahují hodnověrné a neklamné slovo Boží, víme a věříme proto, že nám to církev sv. k věření předkládá, církev, kterou Ježíš Kristus založil, aby nás učila pravdě, a která se po všechna století osvědčila v pravdě božským a neklamným ústavem spásy.

Vedle neomylného svědectví církve dosvědčuje nám věrohodnost a neporušenost Písma sv. tolik nevývratných důkazů, že o ní ani na okamžik pochybovati nesmíme, nechceme-li zavrhnouti pravdu dějepisnou (historickou).

Knihy starozákonní jsou věrohodny, poněvadž Kristus sám se jejich svědectví dovolává a tvrdí, že vší víry naší plným právem zasluhují: „Zpytujte Písma, a tať jsou, ježto svědectví vydávají o Mně.“[1]) „Majíť Mojžíše a Proroky; těch ať poslouchají. Jestliže Mojžíše a Proroků neposlouchají, ani, byť kdo z mrtvých vstal, uvěří.“[2])

Věrohodnost Nového Zákona dokazuje netoliko ta okolnost, že spisovatelé jeho pravdu říci mohli, chtěli i musili, nýbrž že ji také krví svou zpečetili; a svět jistě by jim nebyl uvěřil, ani milliony mučenníků nebyly by podstoupily smrt za pravdy v jejich knihách obsažené, kdyby nebyli bývali nejvýše věrohodni.

Písmo sv. dochovalo se v církvi neporušeno; neboť 1. Kristus nemohl dopustiti, aby slovo Boží, které církvi Své k spáse lidstva svěřil, bylo porušeno a věřící do věčné zkázy vrhalo; 2. církev sv. majíc ve velké úctě Písmo sv. jako slovo Boží, nebyla by ni nejmenší změny v něm dopustila; 3. Písmo sv. bylo v církvi vždy tak známo a rozšířeno, že i sebe nepatrnější porušení nemohlo býti nepoznáno.

Je-li jedině v Písmě sv. všechno zjevené slovo Boží obsaženo?

Nikoli, neboť vedle Písma sv. jest pramenem víry také ú s t n í p o d á n í čili t r a d i c e, t. j. pravdy zjevené, které sv. apoštolové kázali, ale nenapsali, a které se nám jejich nástupcům podáním a vzájemným sdělováním dochovaly.

[1]) Jan 5, 39. [2]) Luk. 16, 29, 31.

Proč není Písmo sv. jediným pramenem víry?

Písmo sv. neobsahuje všecko, co Bůh zjevil, co Ježíš Kristus konal, a čemu učil. Sv. Jan tvrdí, že by nebylo na světě místa pro knihy, kdyby se veškeré působení Pána Ježíše vypsalo; zvláště málo je zaznamenáno o poučeních a proroctvích, které božský Spasitel od svého zmrtvýchvstání až do nanebevstoupení sv. apoštolům zjevil.

Písmo sv. není také dosti jasno, aby mu každý rozuměl a nemusil se báti, že pobloudí. Proto vykládal P. Ježíš učenníkům svým písma, aby smyslu jich rozuměli. Již sv. Petr si stěžoval, že se zneužívá některých těžko srozumitelných míst v listech sv. Pavla.[1]) Tomu učí i dějiny. Všichni bludaři dovolávali se Písma sv., jehož výroky pro svůj blud vykládali a všelijak překrucovali. Konečně je přirozeno, že Písmu sv. Bohem zjevenému jen ten porozumí, koho Duch Sv. řídí a osvěcuje.

Původně evanělium hlásalo se pouze ústně. Teprve později napsána byla evanělia a ostatní knihy novozákonní, aby se skutky a nauky Kristovy snáze zapamatovaly. Není tedy Písmo sv., leč částí zjevení.

Sv. Pavel klade důraz na zachovávání ústního podání, an píše: „Protož, bratří, stůjte a zachovávejte ustanovení, kterým jste se naučili buďto skrze (naši) řeč aneb skrze náš list.“ [2]) A v listě k Timotheovi praví: „A co jsi slyšel ode mne před mnohými svědky, to zase svěřuj věrným lidem, kteří způsobní budou i jiné učiti.“[3])

Že jest jen čtvero evanělií a že pouze 45 knih starozákonních a 27 novozákonních k Písmu sv. patří, víme jenom z ústního podání.

Bez téže tradice neměli bychom jistoty o pravém smyslu písem. Ústní podání hlásajíc, čemu vždy, všude a ode všech v církvi katolické od dob apoštolských bylo věřeno a učeno, vede nás bezpečně, bez pochybností a bludů k náležitému porozumění a poznání vůle Boží. Sv. Augustin praví: „Nevěřil bych ani evanělíu, kdyby mne k tomu vážnost církve nepobádala.“

Z řečeného vyplývá, 1. že nikomu není volno vykládati Písmo sv. podle dobrozdání, nýbrž že se musí ochotně podrobiti učení a autoritě církve; 2. že Písmo sv., nejsouc samo všem dosti srozumitelno, není jediným rozhodčím ve sporech u víře; 3. že církev velmi obezřetně a moudře si vedla, nařídivši, aby se knihy svaté nebo jejich výklady netiskly, leč s povolením církevních vrchností.[4])

Jak máme čísti Písmo sv.?

Rozjímej o životě, naukách a utrpení svého Vykupitele, abys se stal živým evanělíem; abys však nezbloudil, řiď se moudrými předpisy církevními:

1. nečti bible vydané bez schválení církevního a bez poznámek; 2. drž se vždy výkladu církve; 3. poraď se o své četbě s vůdcem duchovním. Tak bude Písmo sv. i pro tebe knihou života.

Evanělium sv. Mat. 11., 2.—10.

Za onoho času Jan, když uslyšel ve vězení skutky Kristovy, poslav dva z učedníků svých, řekl jemu: Ty-li jsi, jenž přijíti máš, čili jiného čekati máme? I odpovídaje Ježíš, řekl jim: Jdouce zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli. Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očisťují, hluší slyší, mrtví z mrtvých vstávají, chudým evangelium se zvěstuje; a blahoslavený jest, kdož se nebude horšiti nade mnou. A když oni odcházeli, počal Ježíš mluviti k zástupům o Janovi: Co jste vyšli na poušť vidět? Třtinu-li větrem se klátící? Anebo co jste vyšli vidět? Člověka-li měkkým rouchem oděného? Aj, kteří měkkým rouchem se odívají, v domích

[1]) II. Petr. 3, 16. [2]) II. Thess. 2, 14. [3]) II. Tim. 2, 2. [4]) Sněm Trid., sez. 4.

královských jsou. Anebo co jste vyšli vidět? Proroka-li? Jistě pravím vám, i více nežli proroka. Tentoť jest zajisté, o němž psáno jest: Aj, já posílám anděla svého před tváří tvou, kterýžto připraví cestu tvou před tebou.

Proč byl Jan v žaláři?

Protože káral krále Heroda Antipu, že žil ve hříšném poměru s Herodiadou, manželkou nevlastního bratra svého. Později dokonce odpykal životem tuto svoji neohroženou lásku ke pravdě.[1]) Příklad sv. Jana osvědčuje pravdivost přísloví, že pro pravdu se lidé nejvíce hněvají, a učí, že se nemáme dáti zastrašiti svědectví vydati o pravdě, když toho povinnost žádá, byť nás to i sebe větší oběti stálo. Není-liž vznešenější a spasitelnější, abys byl s Janem mučenníkem pro pravdu, než abys zbabělým mlčením a věrolomným pochlebováním si získával vrtkavé přízně lidské?

Proč se táže Jan Krista: „Ty-li jsi, jenž přijíti máš?"

Jan nečiní tak k vůli sobě; znalť Ježíše dříve, nežli začal konati trojí svůj úřad, svědče, že jest „Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa"; ale činí tak k vůli svým učenníkům, kteří ho nechtěli opustiti a následovati Ježíše. Posílá je k božskému Spasiteli, aby se na vlastní oči a uši přesvědčili, kdo je zaslíbený Messiáš. A nezmýlil se. Ježíš koná před nimi zázraky a uvěřili v Něho. — Rodiče! Pečujte, aby vaše dítky a ostatní domácí ve svaté víře náležitě se vycvičili!

Proč musil přijíti Vykupitel?

Hřích dědičný i osobní jest:

1. urážka Boha Svrchovaného, 2. zaviňuje ztrátu posvěcující milosti Boží, 3. zasluhuje věčného zavržení (hřích smrtelný).

Leč žádný člověk nebyl s to:

1. aby urážku Boží usmířil a odpuštění hříchu dosáhl; neboť nekonečná urážka Boží vyžaduje nekonečného dostiučinění, jehož žádná stvořená, konečná bytost schopna není;

2. aby posvěcující milosti Boží opět nabyl. Posvěcující milost záleží v přátelství Božím; a poněvadž člověk nemůže sám ze sebe urážky Boží, t. j. nepřátelství Božího odčiniti, nemůže sobě ani přízně Boží sám ze sebe získati. Milost posvěcující jest nadpřirozeným životem duše, bez ní jest člověk před Bohem duševně mrtev. Jako mrtvý nemůže sám sebe vzkřísit, tak nemůže si pokolení lidské samo ze sebe dobyti života nadpřirozeného v posvěcující milosti Boží;

3. aby zasloužený trest odvrátil, nemoha odvrátiti a odčiniti urážky, jejímž následkem trest jest. Proto bylo nadpřirozeného Vykupitele pokolení lidskému nanejvýše třeba, nemělo-li v nepravostech zahynouti a propadnouti věčnému trestu. To chápali a cítili netoliko židé, nýbrž i pohané a proto toužili a vzdychali po Spasiteli.

Proč odpovídá Kristus učenníkům Janovým toliko: „Jdouce povězte Janovi: Slepí vidí atd."?

Proroci[2]) předpověděli, že zaslíbený Messiáš slepým vrátí zrak, hluchým sluch atd. Konal-li Ježíš takové zázraky, mohli uzdravení snadno poznati v Něm zaslíbeného Vykupitele. Zázraky, které Pán Ježíš konal, dokazují jako vyplněná proroctví Jeho všemohoucnost, božství a božské poslání na vykoupení světa.

---

[1]) Mat. 14., 10. [2]) Is. 35., 5. a 61., 1. násl.

Proč dokládá: „A blahoslavený jest, kdož se nebude horšiti nade mnou“?

To praví k vůli těm, kteří přes všecky zázraky Jeho pro Jeho pokoru a chudobu, pro Jeho umučení a potupnou smrt na kříži nad Ním se budou horšiti, t. j. o Něm pochybovati, Jím pohrdati a Jej zamítati, ačkoli, jak praví sv. Řehoř, člověk Bohu tím větší lásku a úctu povinen jest, čím více se Bůh pro něho pokořil.

Kam míří otázky Kristovy o Janovi?

Pán Ježíš otázkami těmi používá příležitosti, 1. aby chválil neohroženost sv. Jana, který se nedal zviklati v řádném plnění svého kazatelského úřadu ani majestátem Heroda, ani strachem před smrtí a žalářem — stav se tak stkvělým příkladem kazatelům, zpovědníkům a pastýřům duchovním, aby se ani bázní lidskou, ani časnými výhodami a prospěchy, ani jakýmikoli ohledy světskými nedali umlčeti v kárání nepravostí, nýbrž povinnosti svého stavu svědomitě, věrně a neohroženě plnili —; 2. aby velebil přísné pokání, jež konal sv. Jan v drsném oděvu, o prostinké stravě atd.[1]) aby i nás povzbudil k sebezáporu a pokání.

Proč praví Kristus, že jest Jan více nežli prorok?

Poněvadž Jan, jako žádný jiný prorok od proroků byl předpověděn[2]), před svým narozením i po něm zázraky oslaven a za hodna uznán, aby proroky předpověděného Messiáše na vlastní oči spatřil, o Něm lidu kázal a svědčil, že jest „Beránek Boží, jenž snímá hříchy světa“, a poněvadž život andělský vedl. Proto nazván jest andělem t. j. poslem Božím, ježto příchod Páně hlásal a cestu Jemu připravoval.

Jak připravoval Jan cestu Páně?

Sv. Jan jak svým kajícím životem, tak kázaním pokání snažil se pohnouti zatvrzelé židy, aby polepšením života srdce svá na milostiplný příchod zaslíbeného Messiáše t. j. Ježíše Krista hodně připravili.

Ú v a h a. Snaž se vždy jasněji poznati v Ježíši z Jeho skutků, života i smrti a z Jeho působení v pravdě zaslíbeného Vykupitele světa, jedině v Něho důvěřuj a připravuj Mu kajícím a svatým životem cestu do svého srdce i příbytku!

„Ó, Jezu, Ty-s mou nadějí,
jen na Tě spoléhám;
ni nelkám, ni se nechvěji,
když Tebe, Jezu, mám.

Ó Jezu, hoste nebeský,
mé zboží, statku můj,
ty sladký chlebe andělský,
zvol v srdci mém byt svůj!

(Píseň)

Modlitba. Pane Ježíši Kriste, jenž jsi sv. Jana, předchůdce Svého, pro neohroženost a kající život pochváliti ráčil: rač nás ve víře v Tebe utvrditi a popřej nám té milosti, abychom po příkladě jeho o náležitou křesťanskou výchovu svých svěřenců pečovali; rozněť též srdce naše, abychom jeho neohroženosti a kajícnosti následujíce, nikdy ničeho nečinili, co se sice světu líbí, Tobě však protiví. Amen.

O prorocích.

„Co jste vyšli vidět? Proroka-li?“
(Mat. 11., 9.)

Co jsou proroci?

Proroci vůbec jsou mužové, kteří předpovídají budoucí věci. Proroky však v užším smyslu zovou se mužové, které Bůh ve Starém Zákoně vzbudil, a kteří z vnuknutí Ducha Sv. budoucí věci předpovídali, aby udrželi neporušenou víru v národě israelském, poukazujíce k zaslíbenému Messiáši a živíce vědomí vyvolení Israele přede všemi národy.

[1]) Mat. 3., 4. [2]) Mal. 3., 1.

Známky pravých proroků.

Nikdo, kdo v Boha věří, nepochybuje, že jsou možni praví proroci. Že praví proroci skutečně byli, dosvědčují vyplněná jejich proroctví. Poznáme je po tom:

1. shodují-li se jejich nauky se zákonem Božím, 2. shodují-li se navzájem, 3. vyplnila-li se jejich proroctví.

Co předpověděli proroci starozákonní?

Osvíceni Duchem Sv. hlásali lidu israelskému vůli Boží a jeho vyvolení přede všemi národy; kdykoli se Israel svému Bohu a povolání zpronevěřil, hrozili tresty Božími, jaké jej jistě stihnou, jestliže se nepolepší. Hlavně však týkala se jejich proroctví Messiáše a jeho říše. Ačkoli v různých dobách žili a různá proroctví o Messiáši předpověděli, 'přece kreslili všichni týž obraz zaslíbeného Messiáše, který před duševním zrakem Israele stá e jasněji vystupoval. Zvěstovali Jeho věčné zrození z Otce[1]), předpověděli Jeho narození z Panny[2]) v Bethlémě[3]), Jeho jméno[4]), pobyt v Nazaretě[5]), Jeho působení[6]), zázraky[7]) slavný vjezd do Jerusalema[8]), zradu Jidášovu[9]), útěk učenníků[10]), Jeho smrtelnou úzkost[11]), jetí[12]), bičování[13]), ukřižování[14]), dobu smrti[15]), vzkříšení[16]), oslavení[17]), rozšíření Jeho říše po vší zemi[18]), a její věčné trvání[19]), zboření Jerusalema a zavržení židů[20]). Že pravdivě prorokovali, ví dnes každý křesťan a vůbec každý, kdo bez předsudků čte v dějinách lidstva.

Kteří byli proroci ve Starém Zákoně?

Eliáš a Eliseus, kteří svých proroctví nenapsali, dále řada proroků, jichž spisy se nám dochovaly. Dle objemu těchto spisů dělí se ve 4 veliké a 12 malých proroků.

Velcí jsou: Isaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel. Malí slovou: Oseáš, Joel, Amos, Abdiáš, Jonáš, Micheáš, Nahum, Habakuk, Sofoniáš, Aggeus, Zachariáš a Malachiáš. Žili od 9. až do 5. století před Kristem.

Význam proroků a jejich proroctví

je veliký:

1. pro ž i d y, oživovalť víru a naději v zaslíbeného Vykupitele, stvrzujíce svá proroctví kajícím, svatým životem a častými zázraky;

2. pro p o h a n y, kteří se stýkali se židy a poznali jejich proroctví o zaslíbeném Messiáši, čímž i v nich vznikla touha po Vykupiteli;

3. pro k ř e s ť a n y. Jsouť splněná proroctví nejpádnějším důkazem pro božství Ježíše Krista a Jeho náboženství — křesťanství.

Tento důkaz pro božský původ náboženství křesťanského je nevývratný; neboť proroctví jednak se nám dochovala neporušená, jednak se na vlas vyplnila. Proroci podobají se tudíž apoštolům, jsouce neochvějnými sloupy křesťanství, neochvějnými sloupy božské ústavy Kristovy — církve katolické.

Poučení pro třetí neděli adventní.

O třetí neděli adventní vybízí církev sv. dítky své, aby plesaly nad nesmírnou láskou Boží a nad blízkým příchodem Spasitelovým, jásajíc na počátku mše sv. slovy: „Radujte se v Pánu vždycky: opět pravím vám, radujte se. Mírnost vaše známa buď všechněm lidem; Pán blízko jest. O nic nebuďte příliš pečlivi, ale ve všeliké modlitbě a prosbě, s díkůčiněním, známy buďte žádosti vaše Bohu.„[21]) — „Požehnal jsi, Hospodine, zemi své, odvrátil jsi zajetí Jakobovo.“[22]) — Sláva Otci atd.

[1]) Is. 53., 8.; Mich. 5., 2. [2]) Is. 7., 14. [3]) Mich. 8., 2. [4]) Hab. 3., 18.; Dan. 9., 25 [5]) Is. 11., 1., 53., 2. [6]) Is. 55., 4. [7]) Is. 35., 4., 5. [8]) Zach. 9., 9.; Ž. 8., 3. [9]) Ž. 40., 10. [10]) Zach. 13., 7. [11]) Ž. 54., 5., 6, [12]) Ž. 70., 11. [13]) Ž. 34., 15; 128., 3.; Is. 53., 2.—4. [14]) Ž. 21., 17., 18., 8 [15]) Dan. 9., 26. [16]) Ž. 3. 6. [17]) Is. 52. a 53. [18]) Is. 2., 2.; Ž. 2., 8. [19]) II. král. 7., 13. [20]) Dan. 9., 27. [21]) Filip. 4., 4.—6. [22]) Ž. 84., 2.

Modlitba církevní. Rač, Pane, prosíme, uší Svých k prosbám našim nakloniti a temnosti mysli naší milostným navštívením Svým osvítiti, jenž Jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Epištola sv. Pavla k Filip. 4., 4.—7.

Bratří! Radujte se v Pánu vždycky; opět pravím, radujte se. Mírnost vaše známa buď všechněm lidem; Pán blízko jest. Nic nebuďte úzkostlivi, ale ve všeliké modlitbě a prosbě s díků činěním žádosti vaše přednášeny buďte Bohu. A pokoj boží, kterýž převyšuje všeliký smysl, ostříhej srdcí vašich i myslí vašich v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Co značí „radovati se v Pánu?"

Radovati se a Bohu radostně děkovati za milost, že nás ráčil ku pravé víře povolati a mám uděliti naději na věčnou blaženost i že nás neustále chrání; radovati se z utrpení a pronásledování, jež trpíme pro Pána, jak se radovali sv. apoštolé a zvláště sv. Pavel.[1])

K čemu ještě nás napomíná sv. Pavel?

Sv. apoštol napomíná nás dále, abychom svou mírností a bezúhonným životem všem dobrý příklad dávali, neboť Pán blízko jest, jsa všudy přítomen; abychom se varovali přílišné péče o věci časné, skládajíce všecky své starosti na Boha, který nás neopustí, budeme-li se k Němu s pokorou a důvěrou utíkati a za přijatá dobrodinní děkovati.

V čem záleží pokoj Boží, jaký nám sv. Pavel přeje?

V dobrém svědomí. Týž sv. apoštol píše ve druhém svém listě ku Korintským: „Sláva naše tato jest, svědectví svědomí našeho, že v sprostnosti srdce a v upřímnosti před Bohem, a ne v moudrosti tělesné, ale v milosti Boží obcovali jsme na tomto světě."[1]) Tento pokoj, který převyšuje veškerý smysl člověka smyslného, který pouze ten zná, kdo ho zakusil, sílil v krutých mukách sv. mučenníky a všecky ty, kteří protivenství trpěli pro spravedlnost.[2]) Žádáš-li si takového pokoje zakusiti, jehož Bůh dobrému svědomí dopřává, očisti srdce své a spoj se s Bohem.

Ú v a h a. Chceš-li zakusiti sladkého pokoje v Pánu, vzbuď dokonalou lítost nad svými hříchy, pevnou důvěru v milost Spasitelovu a v Bohu kotvící naději na život věčný a modli se:

Dej, Ježíši, ať svatý pokoj, který jsi nám přinesl, jehož svět nezná ani dáti nemůže, a který všeliký smysl převyšuje, rozum i srdce naše s Tebou pojí. Moudrosti neskonalá, která jsi vyšla z úst Nejvyššího a veškeren vesmír mocně a líbezně řídíš, zavítej k nám a veď nás cestou moudrosti a pokoje! Amen.

Evanděliun sv. Jana 1., 19.—28.

Za onoho času poslali Židé z Jerusalema kněze a levity k Janovi, aby se ho tázali: Ty kdo jsi? I vyznal a nezapřel a vyznal: Já nejsem Kristus. I otázali se ho: Což tedy? Eliáš jsi ty? I řekl: Nejsem. Prorok jsi ty? A odpověděl: Ne. Tedy řekli jemu: Kdož jsi, ať odpověď dáme těm, kteří nás poslali? Co pravíš sám o sobě? Řekl: Já

[1]) II. Kor. 7., 4. [2]) II. Kor. 1., 12. [3]) Mat. 5., 11.

hlas volajícího na poušti: Spravte cestu Páně, jakož pověděl Isaiáš prorok! A ti, kteří byli posláni, z fariseů byli. I otázali se ho a řekli jemu: Proč tedy křtíš, nejsi-li ty Kristus ani Eliáš ani prorok? Odpověděl jim Jan řka: Já křtím vodou, ale uprostřed vás stál, kteréhož vy neznáte. Tenť jest, kterýž po mně přijde, kterýž přede mnou učiněn jest, kterémuž já nejsem hoden rozvázati řeménka u obuvi jeho. Toto se stalo v Bethanii za Jordánem, kdež Jan křtil.

Proč vyslali židé sv. Jana se tázat: „Ty, kdo jsi?"

Židé záviděli sv. Janu Křtiteli všeobecné pověsti světce, jíž si získal přísným postem, drsným šatem a neohroženým kázaním pokání, a proto ho chtěli lstivě v řeči polapiti. Rádi by mu upřeli oprávněnosti křtíti, leč že by dokázal, že má právo křtíti tím, že by se prohlásil za zaslíbeného Messiáše.

Proč se ho táží: „Eliáš jsi ty, prorok jsi ty?"

Židé se domnívali[1]), že před příchodem zaslíbeného Messiáše přijde na svět Eliáš nebo některý jiný prorok starozákonní, aby Mu cestu připravoval. Slyšíce od Jana, že není Kristus, myslili, že je tedy Eliášem nebo jiným očekávaným prorokem.

[1]) Malach. 4., 5.

Proč řekl Jan, že není ani Eliáš, ani jiný prorok, ale „hlas volajícího na poušti?“

Poněvadž nebyl ani Eliáš, ani jiný očekávaný prorok, nýbrž byl pouze předchůdcem Páně v duchu a moci Eliášově[1]), volaje všem z pouště, jak Isaiáš předpověděl[2]), aby připravili srdce svá k přijetí zaslíbeného Vykupitele, který již uprostřed nich stojí, a činili hodné ovoce pokání. Kromě toho nechtěl Jan z pokory jmenovati své hodnosti, nýbrž označil pouze svěřený sobě úkol.

Čím připravujeme cestu Páně?

Pravým pokáním, jímž se hory pýchy ponižují a všeliká údolí povyšují, t. j. nespravedlivě nabyté věci vracejí, klín chudých almužnami zasypává a duše milostí plní.

Čím byl křest Janův a co působil?

Křest Janův byl křest pokání na odpuštění hříchů[3]), nikoli však v tom smyslu, jakoby byl skutečně působil odpuštění hříchů, nýbrž že spolu s kázaním pokání pobádal lid ku pokání a vyznávání hříchů spáchaných, jsa tak předobrazem a přípravou pro křest Kristův, jímž se hříchy skutečně odpouštějí a Duch Sv. uděluje.[4])

Ú v a h a. Mluv vždy jako sv. Jan Křtitel pravdu; nechtěj se zdáti lepším nežli ve skutečnosti jsi; často, zvláště večer a před sv. zpovědí, taž se sebe upřímně: Ty, kdo jsi? Co jsi myslil, mluvil, konal, opominul? Jak žiješ s Bohem a bližním? atd., a vyznej upřímně pravdu!

Modlitba. Rač, Pane, odstraniti ze srdce mého veškerou závist, žárlivost, pýchu a samolásku! Dej, ať poznám Tebe i sebe, abych, jsa si vědom svých hříchů, slabostí a křehkostí, před Tebou se ponížil a v srdci svém pokorným byl; dopřej též, abych rozjímaje o Tvé neskončené velebnosti, všemohoucnosti, dobrotě, moudrosti a ostatních Tvých dokonalostech, Tebe nade všecko si vážil, miloval a oslavoval, bližního pak svého spravedlivě a šetrně posuzoval a srdečně miloval. Amen.

Poučení o vydávaní svědectví vůbec a o přísaze zvlášť.

„I vyznal a nezapřel a vyznal:
Já nejsem Kristus.“ (Jan 1., 20.)

Sv. Jan Křtitel vydav svědectví pravdě, učí nás, jak i my máme svědčiti a osmé přikázaní Boží zachovávati.

Co se přikazuje a zapovídá v osmém přikázaní Božím?

Osmé přikázání Boží zapovídá všelikou lež, lest, přetvářku, licoměrnost, pomluvu, pochlebenství, zvláště křivé svědectví a křivou přísahu; poroučí pak, abychom vždy a všude pravdu mluvili, jenom pravdě svědectví vydávali a spravedlivě a dle pravdy přísahali.

Co jest přísaha?

Přísaha jest dovolávání se Boha za svědka, že výpověď naše jest pravdivá, nebo že určitým závazkům dostojíme. K přísaze náležejí slova nebo znamení, jimiž se Boha dovoláváme, a opravdová vůle přísahati. Rozeznáváme hlavně dvojí přísahu: s t v r z o v a c í a p ř í p o v ě d n o u.

Je-li přísaha dovolena?

Přísaha jest dobrá i dovolena; jestiť veřejným vyznáním pravdivosti, vševědoucnosti a spravedlnosti Boží a tudíž slavným úkonem bohopocty; účelem jejím jest potvrditi pravdu,

---

[1]) Luk. 1., 17. [2]) Is. 40., 3. [3]) Luk. 3., 3. [4]) Marek 1., 8.; Mat. 3., 11.

upevniti důvěru a podporovati spravedlnost. Sám pravdomluvný a spravedlivý Bůh ve Starém Zákoně přísahal na dotvrzení slov svých[1]); Ježíš Kristus stvrdil přísahou svou výpověď, že jest Syn Boží[2]); a sv. apoštol Pavel často přísahá v listech svých.[3]) Tomu církev vždycky učila. Ovšem lépe by bylo, kdyby křesťané byli tak pravdomluvni a pravdymilovni, aby se jim na slovo věřiti mohlo.

Za kterých podmínek jest přísaha dovolena?

Kdy smíme přísahati, o tom poučuje nás prorok Jeremiáš, an píše: „Přísahati budeš: Živť jest Hospodin, v pravdě a v soudu a ve spravedlnosti"[4]), t. j. 1. jen tehdy, je-li ten, kdo přísahá, o pravdivosti své výpovědi úplně přesvědčen; při tom musí ovšem říci věc tak, jak ji sám zná, a nevydávati okolnosti pochybné za jistou. Nepravdu nebo věc pochybnou chtíti přísahou stvrditi, nebylo by, leč bohaprázdnou nesvědomitostí. 2. Dlužno uvážiti, zda přísahy jest skutečně třeba, či zdali věc jest velice důležitá a nijak, leč přísahou nemůže býti rozhodnuta. Dovolávati se Boha za svědka malicherností, svědčilo by o neuctivosti k neskonalé Jeho velebnosti a svatosti a o nedostatku křesťanského ducha a srdce. 3. Přísahati smíme toliko na věc spravedlivou, čili jinými slovy mravně dovolenou a dobrou.

Jaké povinnosti ukládá přísaha?

Přísaha přípovědná zavazuje přísežníka k vyplnění přípovědi, leč by vyplnění její bylo nemožno nebo leč by se kdo přísahou zavázal k věci nedovolené, nebo ten, jemuž slib byl učiněn, splnění slibu se zřekl.

Čím se hřeší proti přísaze?

1. lehkomyslnou přísahou ze zvyku; 2. křivou přísahou, t. j. potvrzujeme-li přísahou něco, o čem nemáme úplné jistoty, přísaháme-li na lež, užívajíce dvojsmyslných slov, tajení, zamlčování a vytáček, když se jedná o to, abychom se k něčemu přiznali; nebo zavazujeme-li se přísahou k něčemu, čeho nemáme v úmyslu konati, nebo o čem předvídáme, že toho nebudeme moci splniti.

Křivá přísaha jest velmi těžký hřích; křivopřísežník zapírá vševědoucnost Boží, pohrdá Jeho svatostí, posmívá se Jeho spravedlnosti a dopouští se tak hrozného rouhání.

3. věrolomným zrušením přísahy; když totiž neplníme, co jsme vážně slíbili a přísahou potvrdili, ačkoli jest to mravně dovoleno a nám možno. Zrušení přísahy rovná se jakořka křivé přísaze.

Co má činiti, kdo křivě přísahal?

Nikterak nedostačí, aby křivopřísežník hříchu svého želel a z něho se zpovídal, nýbrž jest povinen též napraviti všecko zlé, které z křivé přísahy vzešlo, t. j. má se u vrchnosti z poklesku svého vyznati, jestliže byl pro jeho křivou přísahu křivý soud vyrčen; 2. čeho křivou přísahou nabyl, vrátiti; 3. a vůbec všelikou škodu nahraditi, která někomu křivou přísahou vzešla.

Co má činiti světská vrchnost i každý křesťan vzhledem k důležitosti přísahy?

Světská vrchnost 1. nemá hned na potvrzení každé maličkosti přísahy žádati, nýbrž ji na nejnutnější případy omeziti, poněvadž, co se každodenně opakuje, zevšední; 2. nemá připouštěti k přísaze lidi, kteří nekřesťanský život vedou nebo jsou známými lháři; neboť kdo se Boha nebojí, nehrozí se ani křivé přísahy; 3. má nařiditi, aby ti, od nichž se přísahy žádá, byli od svého duchovního vůdce náležitě poučeni o důležitosti a závaznosti přísahy i o její dovolenosti v přítomném případu; 4. u přísahy předepsané obřady zacho-

[1]) I. Mojž. 22., 16.; Ezech. 33., 11. [2]) Mat. 26., 63. [3]) Řím. 1., 9.; Gal. 1., 20. [4]) Jer. 4., 2.

vávati; a konečně 5. křivou přísahu přísně trestati. Kolika křivým přísahám by se tak předešlo!

Každý křesťan přičiň se, aby pravdymilovností v řečích i skutcích učinil přísahu úplně nepotřebnou; je-li však přísahy třeba, nechť uváží, co činí, zda jest pravda a zda jest o všem přesvědčen, co má přísahou stvrditi; nechť pomní, jakou vinu a jaký trest na sebe svolává, počíná-li si v tak důležité věci lehkomyslně a nesvědomitě. Je-li pak přísaha dovolena, ať vydá svědectví pravdě beze všeho ohledu na osoby, hrozby, sliby, prospěch nebo škodu, maje na paměti jedině nejvýš svatého a vševědoucího Boha.

Na středu suchých dnů v adventě.

Poučení. Suché dny adventní byly v církvi od nejstarších dob ustanoveny a zachovávány, jednak aby se v nich věřící dobře připravili na hod Boží vánoční, jednak aby si vyprosili na Pánu Bohu dobrých kněží; udělovalať se druhdy ze soboty na neděli kněžská a biskupská svěcení. Týž účel mají suché dny ještě dnes. Spoj se proto, křesťane milý, s církví sv., modli se s ní o dobré a hodné kněze a obětuj na ten úmysl božskému Spasiteli svůj duchovní i tělesný půst, všechny své námahy i práce. V dnešní době je toho obzvláště třeba, kdy je tak málo dělníků na vinici páně a tolik osiřelých osad.

Řeč z Isaiáše proroka 7., 10.—15.

V těch dnech mluvil Hospodin k Achazovi řka: Požádej si znamení od Hospodina Boha svého v hlubokosti podzemní anebo na výsosti vzhůru. I řekl Achaz: Nepožádám a nebudu pokoušeti Hospodina. I řekl: Slyšte tedy, dome Davidův. Zdali jest vám málo, obtížnými býti lidem, že obtížni jste i Bohu mému? Protož sám Pán dá vám znamení: Aj, panna počne a porodí syna a nazváno bude jméno jeho Emanuel. Máslo a med jísti bude, aby uměl zavrhnouti zlé a vyvoliti dobré.

Výklad a povzbuzení. Když byl Achaz, král judský tísněn nepřátelskými vojsky krále israelského a syrského, poslal k němu Bůh proroka Isaiáše, aby mu zvěstoval brzké osvobození od nepřátel. Aby ho povzbudil k důvěře, vyzval ho, aby si vyžádal znamení od Hospodina Boha svého. Leč Achaz odepřel. I dal jemu Bůh sám znamení — podivuhodné zrození Syna Božího z neposkvrněné Panny. Smysl tohoto proroctví jest: Poněvadž vy sami nechcete si vyvoliti nějaké znamení, ukazuje vám je Bůh sám, totiž podivuhodné zrození Vykupitele světa z neporušené Panny. — A tento Emanuel, tento opravdový „Bůh s námi“ zrodil se z Marie, nejčistší Panny a přebýval zde s námi, aby nás od mnohem mocnějšího nepřítele spásy naší — ďábla — vysvobodil, začež Jemu budiž čest, chvála a dík na věky! Uctívej zvláště v této posvátné době neposkvrněnou Rodičku Boží, blahoslavenou Pannu Marii, vyprošuj od ní pro sv. církev svědomitých, ctnostných kněží a modli se:

Neposkvrněná Rodičko Boží, blahoslavená Panno Maria, vypros nám hojně svatých kněží, kteří by tvou čest a důstojnost všude šířili! Amen.

Evandělium sv. Lukáše 1., 26.—38. viz o svátku Zvěstování Panny Marie.

Modlitba církevní. Vyslyš, všemohoucí Bože, proseb našich, aby blížící se slavnost vykoupení našeho nás po život vezdejší sílila a pro budoucí blažila; skrze Pána našeho, Ježíše Krista. Amen.

Modlitba o dobré kněze. Bože, smiluj se nad lidem Svým, jemuž se nedostává kněží. Viz, kolik oltářů jest opuštěno, a v kolika chrámích Tvých neudělují se tajemství a milosti, jichž nám jednorozený Syn Tvůj předrahou krví Svou dobyl. Vlažnost a lhostejnost k sv. náboženství vzrůstá den ode dne, hříchy a nepravosti týčí hrdě a zpupně své témě.

Slyš, Otče nejvýš dobrotivý, nářky bídných, vzdechy nemocných a steny umírajících! Pošli jim dobré kněze, aby se k nim požehnání a radost opět vrátila a v chrámech Tvých ozývaly se chvalozpěvy a díkůčinění. Odpust nám naše viny a nedbalosti, kterými jsme tak velikou pohromu sami zavinili.

Sešli, Otče nebeský, svého Svatého Ducha, aby hojně jinochův a mládenců povolal do svatyně Tvé. Zachovej pak povolané v nevinnosti a ctnosti. Za to Tě prosíme skrze zásluhy nejsvětějšího Srdce Ježíšova a bolesti neposkvrněné Panny a Rodičky Boží Marie. Amen.

Modlitba za kněze. Shlédni milostivě, Pane, na naše duchovní pastýře a kněze a odplať jim veliká dobrodiní, která lidu Tvému prokazují. Dodej jim odvahy a síly proti nepřátelům Tvé sv. církve. Obrň je nebeskou moudrostí a rozněť v nich svatou horlivost, aby chránil i duše sobě svěřené hrozících nebezpečenství doby naší.

Přelaskavý Pane Ježíši Kriste, prosíme Tebe skrze nejčistší srdce Mariino a na přímluvu sv. Josefa, dej nám hojně svatých kněží, kněží podle Svého nejsvětějšího Srdce. Vylej na katolické kněžstvo náplň Svých milostí, aby také svět obdržel z této náplně opět milost a požehnání.

Nám však, věřícím Svým, rač milosti Své dopřáti, abychom pastýřům svým — Tvým náměstkům — každé chvíle byli oddáni v úctě, lásce a poslušnosti. Dej, ať jsme s nimi jedné mysli a jednoho srdce, abychom jednou společně mohli velebiti neskonalé Tvé milosrdenství v nebeském Jerusalemě. Amen.

V pátek suchých dnů adventních.

Řeč z Isaiáše proroka 11., 1.—5.

Toto praví Hospodin: Vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vystoupí. A odpočine na něm duch Hospodinův, duch moudrosti a rozumu, duch rady a síly, duch umění a nábožnosti, a naplní jej duch bázně Hospodinovy. Ne podle vidění očí bude souditi ani podle slyšení uší trestati, nýbrž ve spravedlnosti souditi bude chudé a trestati v pravosti pro tiché země; a bíti bude zemi prutem úst svých a duchem rtů svých zabije bezbožného. I bude spravedlnost pasem beder jeho a víra opásáním ledví jeho.

Výklad a povzbuzení. Isaiáš předpovídá, že se Vykupitel světa zrodí z pokolení Jesse, otce Davidova, že bude naplněn všemi dary Ducha Sv. a že bude spravedlivě souditi lid svůj. — Přišel na svět, pln jsa milosti a pravdy, a založil zde království své na zemi — církev sv. Uvaž často, že Ježíš srdce tvé prohlédá a jest tvým spravedlivým Soudcem.

Modlitba církevní. Vzbuď, prosíme, Pane, moc Svou, abychom, kteří v Tvou lásku pevně důvěřujeme, všech protivenství zbaveni byli; jenž jsi živ atd.

Evandělium sv. Lukáše 1., 39.—47. viz o svátku Navštívení Panny Marie.

V sobotu suchých dnů adventních.

II. epištola sv. Pavla k Thessal. 2., 1.—8.

Bratří! Prosíme vás skrze příští Pána našeho Ježíše Krista a naše shromáždění k němu, abyste nedali brzo sebou hnouti od svého smyslu aniž se děsili buď skrze ducha nebo skrze řeč anebo skrze list jakoby od nás poslaný, jako by nastával den Páně. Nesvodiž vás nikdo nižádným způsobem; neboť (ten den nenastane) leč prve přijde odstoupení a zjeven bude člověk hříchu, syn zatracení, jenž se protiví a po-

vyšuje nade všecko, co slove Bůh anebo čemu se děje pocta, tak že se posadí v chrámě božím, ukazuje se, jako by byl bohem. Což se nepamatujete, že jsem toto pravil vám, když jsem ještě byl u vás? A nyní, co (jej) zdržuje, víte, aby zjeven byl časem svým. Nebo tajemství nepravosti již působí toliko, aby, kdo zdržuje nyní, držel, až bude odstraněn. A tehdáž bude zjeven ten nešlechetník, kteréhož Pán Ježíš zabije duchem úst svých, a zkazí ho jasností příští svého.

Výklad a povzbuzení. Sv. Pavel napomínal křesťany soluňské, aby se nedali svésti ani duchem, t. j. předstíraným novým zjevením, ani učením, ani listy klamně jemu podvrženými, a nevěřili, že den Páně, den soudný blízko jest. Neboť dříve než se to stane, musí se prý evanděliúm rozšířiti po celém světě a přijíti na svět Antikrist, kterého Pán Ježíš zabije duchem úst svých. — Tím i nás napomíná, abychom nevěnovali sluchu bludným naukám. — Proto neposlouchej nikdy bludných nauk a klamných proroctví o posledním soudu; nebádej o něm; neboť hodina jeho jest skryta před očima našima; chraň se ducha nešlechetnosti, jenž všude působí a buď připraven na soudný den.

Modlitba církevní. Bože, jenž patříš, že nás nepravosti naše tísní, dopřej milostivě, abychom příštím Tvým byli potěšeni; jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Evanděliúm jest totéž jako na zítřejší neděli.

Poučení na čtvrtou neděli adventní.

Čím více se blíží příští Vykupitele světa, tím vroucněji s praotci po Něm touží církev sv. a snaží se stále úpěnlivějšími prosbami příchod Jeho urychliti, a tím důtklivěji nás vybízí, abychom Jemu cestu do srdce svého upravili. Na začátku mše sv. modlí se: „Rosu dejte, nebesa s hůry, a oblakové, dštěte Spravedlivého; otevři se, země, a vypuč Spasitele![1]) „Nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou Jeho zvěstuje obloha.“[2]) — Sláva budiž Otci atd.

Modlitba církevní. Vzbuď, Pane, moc svou a přijď a pomocí Svou nám přispěj, aby spása naše, kterou hříchy naše neustále od nás vzdalovaly, milostí Tvou a neskonalým Tvým milosrdenstvím urychlena byla; jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

I. epištola sv. Pavla ke Korint. 4., 1 —5.

Bratří! Tak o nás smýšlej člověk jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství božích. Tu se již na rozdavačích vyhledává, aby každý věrným nalezen byl. Mně pak to za nejmenší jest, abych od vás souzen byl aneb od lidského soudu; aniž sám sebe soudím, neboť ničeho si vědom nejsem. Ale tím ještě nejsem ospravedlněn; neb kdo mne soudí, Pán jest. Proto nesuďte před časem, dokud nepřijde Pán, kterýž i skryté věci temnosti osvítí i zjeví rady srdcí; a tehdáž bude míti jeden každý chválu od Boha.

Proč dává církev dnes tuto epištolu předčítati?

1. Aby připomněla těm, kteří včera — v sobotu suchých dnů — svatá svěcení přijali, velikou důstojnost jejich úřadu i věrnost a svatost, jimiž nad ostatní tak vynikati mají, jak je důstojností a povoláním předčí. 2. Aby vzbudila u věřících úctu a vážnost

[1]) Is. 45., 8. [2]) Ž. 18., 1.

ke kněžím, ani jsou služebníci Kristovi a rozdavači Jeho tajemství. 3. Konečně aby věřící opětným upozorněním na druhý příchod Páně o soudném dnu vybídla, aby se sami soudili, srdce svá k Božímu hodu vánočnímu očišťovali a tak Pána Ježíše, svého láskyplného Spasitele, přijali, aby se Ho jednou nemusili hroziti jako přísného Soudce.

Proč nechce sv. Pavel sám sebe souditi?

Poněvadž nevěděl, jak Bůh o něm soudí, ačkoli sobě ničeho zlého vědom nebyl. Neví člověk, zdali lásky či nenávisti hoden jest,[1]) leč by mu to Bůh zjevil. Bůh, jenž zkoumá srdce a ledví, jemuž i nejskrytější věci známy jsou, soudí o činech, žádostech atd. zcela jinak nežli člověk. Člověk dá se často zaslepiti samoláskou a vášní, že zlého, jehož se dopustil, neuznává, sám u sebe se ospravedlňuje, ačkoli by se měl odsouditi, sebe má za lepšího než jiné atd. O jak mnohý, který se nyní vydává za poctivého a svatého, o posledním soudu ve vší své nahotě se objeví a před celým světem zahanben bude, až Bůh odkryje tajné skutky a úmysly jeho srdce! — Proto nesuďme před časem ani jiných, neznajíce jejich nejtajnějších myšlenek, ani sebe. Byť bychom i sebe přísnějším zpytováním nic zlého a zavržení hodného na sobě nenalezli, ani tehdy nepovažujme se za spravedlivé, ale ponechávejme rozsudek Bohu o posledním soudu, konajíce zatím s bázní a třesením[2]) a s důvěrou v milosrdenství Boží své spasení.

Ú v a h a. Chraň se opovážlivého posuzování; neboj se soudu lidského, ale Božího a modli se:

„Nevcházej v soud se služebníkem svým, nebo nebude ospravedlněn před obličejem Tvým nižádný živý![3]) Amen.

Poučení o svátosti svěcení kněžstva.

„Tak o nás smýšlej člověk, jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství Božích.“ (I. Kor. 4., 1.)

O minulých suchých dnech prosila církev modlitbou a postem o dobré a hodné kněze, a včera povolané na kněze vysvětila. Sv. apoštol Pavel učí nás v dnešní epištole, zač máme kněze považovati. Pozorujme kněze ve světle jeho sv. svěcení!

Mluví-li se o kněžích, dlužno rozeznávati zvláštní ú ř a d k n ě ž s k ý, jejž Kristus Pán ustanovil, a s v á t o s t s v ě c e n í k n ě ž s t v a, kterou se úřad tento jednotlivcům uděluje.

Ustanovil-li Ježíš Kristus zvláštní úřad kněžský?

Ačkoli křesťané podle sv. Petra tvoří „svaté kněžstvo“ [4]), „královské kněžstvo národ svatý,“[5]) přece ustanovil Kristus zvláštní kněžství. Sv. Pavel píše: „A některé zajisté postavil Bůh v církvi, nejprv apoštoly, druhé proroky, třetí učitele. Zdaliž jsou všichni apoštolé? zdali všichni učitelé?“ [6]) Kristus Pán neudělil moci kněžské všem věřícím, nýbrž pouze několika apoštolům. Jenom apoštolům káže křtíti a kázati,[7]) jenom jim praví: „To čiňte na mou památku!“, jenom na ně dýchá řka: „Kterým hříchy odpustíte...“ A také o sv. apoštolech se dočítáme, že si volili jednotlivce a vzkládáním rukou a modlitbou na kněze je světili.[8]) Již ve Starém Zákoně bylo zvláštní kněžství, a také v Zákoně Novém od počátku zvláštní kněžství bylo zřízeno. Reformace nebyla ani v tomto ohledu evandělickou a apoštolskou, t. j. zavrhnuvši zvláštní kněžství odpadla od evandělia i apoštolského učení a zřízení.

Jak nabývá kdo úřadu kněžského?

Jak již řečeno, svátostí svěcení kněžstva.

[1]) Kaz. 9., 1. [2]) Filipp. 2., 12. [3]) Ž. 142., 2. [4]) I. Petr. 2., 5. [5]) I. Petr. 2., 9. [6]) I. Kor. 12., 28. násl. [7]) Mat. 28., 19. [8]) Sk. ap. 6., 6. a 13., 3.

Může a smí se každý člověk státi knězem?

Nikoliv, nýbrž toliko ony osoby mužského pohlaví, které Bůh k tomuto vznešenému stavu povolal. Že si nikdo této cti nesmí osobovati, leč by byl povolán jako Aaron[1]), rozumí se vlastně samo sebou, vysvítá však jasně: 1. ze způsobu, jak si Kristus sám své apoštoly z tisíců jiných vyvolil; 2. z volby Matěje na místo Jidášovo. Apoštolé se modlili: „Ty Pane, ukaž, kterého z těchto dvou jsi vyvolil.“ [2]) — Nechť se tedy zkoumá a radí jinoch, než se dá na kněze vysvětiti. Leč povolání ku stavu kněžskému lze netoliko buditi, ale i zameziti a potlačiti. Dnes, kdy je citelný nedostatek kněží, jest zvláštní povinností zbožných rodičů, aby si bedlivě všímali povolání svých synů, a jevící se náklonnost ke stavu duchovnímu podporovali modlitbou, svatou kázní, poskytnutím přiměřeného vzdělání na studiích.

Co jest svátost svěcení kněžstva?

Svěcení kněžstva je svátost, kterou se uděluje kněžská moc a zvláštní milost k řádnému konání úřadu kněžského.

Které jest viditelné znamení této svátosti?

Vzkládání rukou biskupových, podání kalicha s chlebem a vínem zároveň s ústním sdělením moci, chléb a víno v pravé Tělo a pravou Krev Ježíše Krista proměňovati a hříchy odpouštěti nebo zadržeti.[3])

Kdy ustanovil Kristus tuto svátosť?

Při poslední večeři, když proměniv chléb ve Své Tělo a víno ve Svou Krev, řekl apoštolům: „To čiňte na mou památku!“ [4]) a po svém zmrtvýchvstání: „Jako mne poslal Otec, i já posílám vás“ (t. j. tak a s takovou mocí, s jakou mne Otec můj na svět poslal, i já posílám vás mezi národy). „Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi; a cožkoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“[5])

Jak se uděluje svěcení kněžstva?

K důstojnosti kněžské vede více stupňů. Čekatel duchovního stavu obdrží nejprve postřižiny (tonsuru), postupně pak ostiariát, lektorát, exorcistát, akolythát, subdiakonát, diakonát a konečně presbyterát čili kněžství. Tyto stupně byly již v prvních dobách církevních. O diakonech činí se zmínka již ve Skutcích apoštolských. Diakonát byl ustanoven, aby se čekatel duchovního stavu na kněžství připravoval, vznešenost jeho neustále měl na očích a hodnost i schopnost svou k přijetí jeho zkoušel. Proto také mnohdy i několik let úřad ten zastával.

Jaký je význam jednotlivých svěcení?

Tonsura, která se uděluje postřižením vlasů na temeni hlavy v podobě kříže a oblečením rochety, napomíná svěcence, aby marnosti světské výhost dal a příště jen Ježíše následoval i poznal, jak potřebný jest knězi bezúhonný život. Ostiariátem stává se vrátným čili strážcem dveří chrámových, jemuž náleží dohled na kostel a posvátná nářadí a péče o uctivé chování ve chrámu Páně; lektorátem ukládá se mu povinnost ve chrámu z písem svatých předčítati; jako exorcista nabývá moci zaklínati zlé duchy ve jménu Ježíše Krista; jako akolytha má při mši sv. kaditelnici přinášeti, svíce rozžíhati a obstarávati vodu a víno. (Při těchto svěceních dotýkají se svěcenci předmětů, jež jsou odznaky jejich moci.) Subdiakonátem nabývá práva, knězi o slavných službách Božích přisluhovati a epištolu čísti, diakonátem evangelium zpívati, křtíti a kázati.

---

[1]) Žid. 5., 4. [2]) Sk. ap. 1., 24. [3]) Sněm Florent. v ustanov. Eug. a sněm. Trid., sez. 14., hl. 3. o pokání a sez. 22., hl. 1. [4]) Luk. 22., 19. [5]) Mat. 18., 18.

Kdo obdržel pouze postřižiny a čtvero nižších svěcení, může se ještě do světa vrátiti; kdo však přijal subdiakonát, musí povolání svému věren zůstati.

Presbyterátem konečně uděluje se knězi moc mši sv. obětovati, hříchy odpouštěti, žehnati, kázati, křtíti a býti duchovním pastýřem svěřených sobě duší. Při svěcení na kněze vyskytují se kromě zmíněných podstatných obřadů ještě hojné vedlejší ceremonie, jako litanie ke všem Svatým a různé jiné modlitby, poučení o povinnostech a úkolech kněžských atd.

Važ si proto kněží netoliko pro jejich důstojnost jako náměstků Božích na zemi, nýbrž i pro jejich moc, jíž mohou hříchy odpustiti nebo zadržeti! Patř na ně, jak napomíná sv. Pavel, jako na služebníky Kristovy a rozdavače tajemství Božích.[1]) Využitkuj této moci a spěchej ku knězi, kdykoli si spáchal těžký hřích, abys od něho dosáhl rozhřešení. Leč i v nehodném knězi cti úřad a důstojnost kněžskou a nehorši se nad ním, pamatuje na slova božského Spasitele: „Všecko, cožkoli by vám řekli, zachovávejte a čiňte, ale podle skutků jejich nečiňte,[2]) a že také mezi dvanácti apoštoly vyskytl se Jidáš. „Starší, kteříž svůj úřad dobře spravují," píše sv. Pavel Timotheovi, „dvojí cti hodnými jmíni buďte; zvláště ti, kteříž pracují v slovu a učení."[3])

Evandělium sv. Luk. 3., 1.—6.

Léta patnáctého císařství Tiberia císaře, když pontský Pilát spravoval Judsko a Heródes byl tetrarchou v Galilei, Filip pak, bratr jeho, tetrarchou krajiny iturejské a trachonitské a Lysaniáš tetrarchou abilinským, za knížat kněžských Annáše a Kaifáše stalo se slovo Páně k Janovi, synu Zachariášovu na poušti. I chodil po vší krajině jordánské a kázal křest pokání na odpuštění hříchův, jakož psáno jest v knize řečí Isaiáše proroka: Hlas volajícího na poušti: Připravujte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho; každé údolí bude vyplněno a každá hora a pahrbek bude ponížen a budou křivá místa přímá a ostrá cestami rovnými; i uzří všeliké tělo spasení boží.

Proč udává sv. evandělista tak zevrubně dobu, kdy počal Jan kázati?

Poněvadž v tomto blaženém roce vystoupil veřejně dávno očekávaný Messiáš a započal svůj úřad učitelský, dav se před tím od sv. Jana v řece Jordáně pokřtiti a byv prohlášen od svého nebeského Otce milým Synem, jehož lidé mají poslouchati. Aby tedy tato památná doba neupadla v zapomenutí a nebylo možná jí upříti, označuje ji evandělista co nejzevrubněji, uváděje všechna tehda panující duchovní i světská knížata.

Co značí slova: „Stalo se slovo Páně k Janovi"?

Že Jan byl buďto hlasem z nebe nebo vnitřním vnuknutím vyzván, aby kázal pokání a zvěstoval příchod zaslíbeného Vykupitele. K úřadu tomu připravoval se třicet let v ústraní kajícím životem, obcuje stále s Bohem. Pravé povolání pochází od Boha. Vyčkej tedy hlasu Božího a nevtírej se nikdy do nějakého úřadu, zvláště ne kněžského, ale střádaje si zatím potřebných vědomostí připravuj se naň modlitbou a rozjímáním v skrytém zátiší a svatým životem.

Co znamená: „Připravujte cestu Páně"?

Křesťan má připravovati své srdce k milostiplnému přijetí Kristovu, má vyplniti údolí, t. j. všeliké světské a tělesné smýšlení odložiti a srdce své k nebeským žádostem

[1]) I. Kor. 4., 1. [2]) Mat. 23., 3. [3]) I. Tim. 5., 17.

povznésti; má pahrbky ponížiti, t. j. pýchu pokorou pokořiti; křivá místa napřímiti, t. j. zlých úmyslů, pokrytectví a nespravedlnosti zanechati a Boha v pravdě hledati; co jest ostré (hrbolaté), vyrovnati, t. j. zlost a mstivost zkrotiti a trpělivostí a tichostí se ozdobiti.

Mocná pohnutka k nápravě života.

„Připravujte cestu Páně" (Luk. 3., 4.)

Abychom nabyli ztraceného zdraví, nešetříme ani námahy ani výdajů, podnikáme dlouhé cesty, hledajíce pomoci; abychom však nabyli zdraví duše nápravou života, na to nepamatujeme. Mnohý zdržuje se vína nebo nejoblíbenějšího pokrmu, jen aby zachoval tělo své ve zdraví a na živu, ale aby zachoval duši svou pro život věčný, nechce se ani den postiti, ani jediné sklínky vína nebo piva neb lihoviny si odepříti! A to se nazývá nápravou života a péčí o spásu duše své? Jak špatně obstojí kdysi před Bohem takoví slaboši! Dobře to uvaž, záleží-li ti na spáse duše.

Úvaha. Řiď se napomenutím sv. Jana Křtitele a církve sv. a

1. vyplň údolí — údolí nevědomosti své duše modlitbou a poučením, údolí liknavosti svatou horlivostí pro spásu své duše, údolí nedůvěry, malomyslnosti a zoufalství při pohledu na hříchy pevnou důvěrou ve Vykupitele světa, který přišel, aby hledal, co zahynulo; — 2. poniž pahrbky a hory, totiž hory hříchův a pýchy pokornou a upřímnou zpovědí; — 3. křivá místa napřim opravdovou vůlí Bohu sloužiti a duši svou zachrániti. Opust nepravé cesty, neklam sama sebe, buď upřímný k jiným i k sobě; — 4. co jest ostré (hrbolaté) vyrovnej. Vrať všeliký nespravedlivý statek, ublížil-lis komu na cti, odvolej, odstraň všelikou příležitost ke hříchu a všeliké pohoršení, „i uzříš spasení Boží."

Modlitba. Můj nejsladší Ježíši, kéž bych Ti cestu do srdce svého hodně připravil! Doplň dobrotivě, k čemu se mně sil nedostává. Vyplň prázdnotu srdce mého Svou sv. milostí; pokoř moji pýchu; naprav převrácenou vůli mou podle Své nejsvětější vůle; naprav moji zarputilou mysl; urovnej, vymyť, naprav ve mně všecko, co Ti překáží, abys ke mně přišel, v srdci mém se uhostil a v něm na věky kraloval! Amen.

Poučení o svátosti pokání.

„Jan kázal křest pokání na odpuštění hříchů". (Luk. 3., 9.)

Jan kázal pokání. „Čiňte pokání, neboť přiblížilo se království nebeské."[1]) „Čiňte hodné ovoce pokání; již zajisté sekera ke kořenu stromů přiložena jest."[2]) I církev sv. vybízí nás v této posvátné době adventní, abychom pokání činili a zvláště svátost pokání přijímali. Proto stůjž zde krátké poučení o této svátosti.

Co jest pokání vůbec?

Slovem „pokání" označuje se jednak ctnost, jednak svátost. Jako ctnost značí úplnou změnu mysli, odvrácení od hříchu a obrat k Bohu. Jako svátost jest Bohem ustanovený řádný prostředek na odpuštění hříchů po křtu spáchaných.

Stačí-li ctnost pokání (kajícnosť) k dosažení odpuštění hříchů?

Nikoliv, neboť možno-li, má hříšník přijmouti svátost pokání, jež je jediným řádným prostředkem na odpuštění hříchů, Toliko ve výminečném případě stačí dokonalá lítost spojená s opravdovou touhou po sv. zpovědi.

---

[1]) Mat. 3., 2. [2]) Luk. 3., 8. 9.

Co jest svátost pokání.

Svátost pokání jest svátost, ve které kněz ke zpovídání zplnomocněný jménem Božím hříšníku odpouští hříchy po křtu sv. spáchané, když jich srdečně lituje, upřímně se z nich zpovídá a opravdovou vůli má se polepšiti a za hříchy dosti učiniti.

Které jest viditelné znamení svátosti pokání?

Zkroušené vyznání hříchův a rozhřešení knězem na místě Božím.

Čeho nabýváme svátostí pokání?

Hodným přijetím svátosti pokání nabýváme:

1. odpuštění všech hříchů těžkých i všedních, a smíření s Bohem;
2. prominutí trestů věčných a alespoň části trestů časných;
3. posvěcující milosti Boží nebo jejího rozmnožení, zpovídal-li se hříšník jenom ze všedních hříchů;
4. obživnutí zásluh pro nebe, o které nás hřích smrtelný oloupil;
5. pomáhající milosti Boží, která sílí kajícníka, aby pokušení snáze přemáhal a ctnost vytrvale konal.

(Bližší poučení viz dále u zpovědi.)

Ustanovil-li Kristus skutečně svátost pokání?

Když Pán Ježíš na zemi viditelně dlel, odpouštěl osobně hříšníkům jejich hříchy (na př. dnou stíženému, Maří Magdaleně atd.). Když však vstoupil na nebesa, udělil apoštolům a jejich řádným nástupcům moc hříchy odpouštěti za určitých podmínek, t. j. ustanovil v církvi, jež v Jeho vykupitelském díle pokračuje, svátost pokání.

Pro to máme nezvratné důkazy. Božský Spasitel udělil zřejmými slovy své sv. církvi a jejím služebníkům nejen všeobecně moc svazovací a rozvazovací, ale i zvláštní moc spáchané hříchy odpouštěti nebo zadržeti. V evanděliu sv. Matouše oslovuje Božský Vykupitel sv. Petra takto: „Ty jsi Petr (to jest skála), na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského; a což bys koliv svázal na zemi, bude svázáno i na nebi; a což bys koli rozvázal na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“[1]) — A jindy zase mluví ku shromážděným apoštolům: „Amen pravím vám, cožkoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi; a cožkoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“[2])

V evanděliu sv. Jana dočítáme se ještě zřejmějšího výroku o moci apoštolům udělené, hříchy odpouštěti. Praví Kristus ku svým učenníkům po svém z mrtvých vstání: „Pokoj vám! Jako mne poslal Otec, i já posílám vás. Přijměte Ducha Sv., kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou.„[3])

Že církev sv., Duchem Sv. řízená, slovy těmi vždy rozuměla moc, hříchy odpouštěti, apoštolům a jejich nástupcům udělenou, dokazují dějiny církevní od počátku až po dnes. Proto učí také sněm Tridentský: „Kdo praví, že slovy Spasitelovými: „Přijmete Ducha Sv.; kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou,“ nerozumí se moc, hříchy ve svátosti pokání odpouštěti nebo zadržeti, jak jim církev katolická od počátku rozuměla, budiž vyobcován.“[4]) (Podrobnější poučení viz dále u otázky o božském ustanovení zpovědi.)

Jest přijetí svátosti pokání každému hříšníku potřebné?

Ano, je-li možno; jestiť od Krista Pána ustanoveno jako jediný řádný prostředek na odpuštění hříchů. Křesťan povinen jest přijati svátost pokání.

1. po spáchaném smrtelném hříchu, jakmile se mu naskytne příležitost ku sv. zpovědi; 2. v nebezpečenství smrti; 3. před přijetím svátostí živých, zvláště tehdy, je-li v pochybnostech, zdali se nedopustil smrtelného hříchu; 4. aspoň jednou v roce a to v čas velikonoční.

---

[1]) Mat. 16., 18. 19. [2]) Mat. 18., 18. [3]) Jan 20., 21.—23. [4]) Sněm Trid. sez. 14., hl. 3.

Co musí hříšník činiti, aby svátost pokání hodně přijal?

1. Spáchaných hříchů srdečně litovati; 2. ústně knězi se z nich vyznati a 3. za ně dosti činiti.

Tyto tři požadavky tvoří zároveň s hříchy předmět (materii) svátosti pokání.

Jak dlužno se připraviti ku přijetí svátosti pokání?

Zpytováním svědomí, jež záleží v tom, že hříšník zpytuje všecky své myšlenky, řeči, skutky a opomenutí, jsou-li dobré čili zlé. Zpytování svědomí jest nutné[1]) a má se díti takto:

1. vzýváním Ducha Sv.; neboť bez milosti Boží nezmůžeme ničeho, musíme tedy Ducha Sv. o ni prositi;

2. vážným přemýšlením; poněvadž nedbalým zpytováním vydáváme se v nebezpečenství, že vlastní vinou některý smrtelný hřích vynecháme a neplatně a svatokrádežně se zpovídáme. Ale střežme se netoliko lehkomyslnosti, nýbrž i přehnané úzkostlivosti.

3. Příhodným časem, jak nám svědomitost a opatrnost káže.

4. Vhodným pořádkem, nejlépe dle přikázaní Božích a církevních dle sedmera hlavních a devatera cizích hříchů.

5. Upřímně bez sebeklamu, jenž snadno se zahnízdí, a) nevyzpytujeme-li svého svědomí dle nauky Krista a církve, nýbrž dle zásad světa, pýchy a nezřízené samolásky; b) nevyzpytujeme-li se o všech svých povinnostech (nejsnáze se přehlédnou: hříchy myšlenkami, cizí hříchy, hříchy opomenutím dobrého a zanedbáním povinností stavu); c) zpytujeme-li toliko své zevnější jednání.

O lítosti a opravdovém předsevzetí.

Co jest lítost?

Lítost jest bolest a ošklivost duše nad spáchanými hříchy s předsevzetím nikdy již nehřešiti.[2])

Kolikerá jest lítost?

1. Přirozená, 2. nadpřirozená. Přirozená jest úplně bez ceny a nikterak nestačí k platnému přijetí svátosti pokání. Takovou lítost měl Farao[3]), Saul[4]), Antioch[5]) a zrádce Jidáš. Nadpřirozená, již lze vzbuditi jen pomocí milosti pomáhající, má jméno od nadpřirozené pohnutky, jež může býti čtverá, totiž:

1. bázeň před trestem Božím (peklem, očistcem a tresty v tomto životě); 2. naděje na věčnou odměnu v nebi; 3. ošklivost nad hříchy z důvodů náboženských a konečně 4. láska k Bohu.

Kdo z některé této pohnutky hříchů lituje, doufaje, že mu Bůh odpustí, má nadpřirozenou lítost, jaké jest k platnému přijetí svátosti pokání třeba. Bez lítosti nadpřirozené zpovídali bychom se neplatně, ba svatokrádežně.

Kolikerá jest lítost nadpřirozená?

Dvojí: dokonalá a nedokonalá. Obě liší se od sebe jak pohnutkami, tak účinky. Nadpřirozená lítost jest dokonalá, vzniká-li z čisté lásky k Bohu, t. j. když hříchů želíme jedině proto, že jsme jím Boha, nejvyšší dobro urazili. „Odpouštějí se jí (Magdaleně) hříchové mnozí, neboť milovala mnoho.“[6])

Lítost dokonalá ospravedlňuje hříšníka (odpouští mu hříchy) i mimo svátost pokání, jen je-li spojena s touhou po sv. zpovědi a s předsevzetím, že svátost pokání pokud

[1]) Sněm Trid. sez. 14., hl. 5. [2]) Sněm Trid. sez. 14., hl. 4. [3]) II. Mojžíš 9. [4]) I. Král. 15. [5]) II. Mach. 9. [6]) Luk. 7., 47.

možná co nejdříve přijmeme. Jí nabýváme posvěcující milosti Boží, odpuštění všech hříchů, odpuštění trestů pekelných a obživnutí ztracených zásluh.

Lítost dokonalou jsme povinni vzbuditi: spáchali-li jsme těžký hřích, z něhož se nemůžeme ihned zpovídati, v nebezpečenství smrti, kdykoli máme přijmouti některou svátost živých, a jsme ve stavu nemilosti a nemáme příležitosti se zpovídati.

Jaká musí býti ještě lítost nadpřirozená?

Musí býti obecná, t. j. vztahovati se alespoň na všecky hříchy těžké. „Kdyby pak koli celý zákon zachoval, ale přestoupil by v jediném přikázaní, učiněn jest všemi vinen“.[1])

Musí býti vnitřní, t. j. když hříšník nejen ústy kajícnou modlitbu říká, nýbrž hřích též skutečně v ošklivosti má a upřímně sobě žádá, by se ho byl nedopustil. Při tom však není třeba, aby lítost se jevila smyslnou citelnou bolestí. Sentimentální (citlivůstkářská) povaha jest snadno přístupná dojmům smyslným bez spolupůsobení vůle, jíž k lítosti jest nanejvýš třeba. „Roztrhněte srdce svá a ne roucha svá.“[2]) „Obět Bohu duch zkormoucený; srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdneš.“[3])

Musí býti nade všecko, poněvadž hříchem ztrácíme nekonečné dobro, Boha, a poněvadž „není nic platno člověku, byť všechen svět získal a na duši své zkázu utrpěl.“ Lítost však musí býti spojena s pevnou nadějí na odpuštění, vylučujíc všelikou nedůvěru a zoufalství.

S nadpřirozenou lítostí musí se nutně pojiti též opravdové předsevzetí, jímž se rozumí upřímná vůle, život svůj polepšiti a s milostí Boží nikdy už nehřešiti.

Jaké musí býti opravdové předsevzetí?

1. Pevné a nezvratné, nikoli pouhým přáním, býti lepším, nýbrž opravdové rozhodnutí stůj co stůj hříchu zanechati. O jalových neúčinných předsevzetích se praví, že „jest jimi cesta do pekla vydlážděna“.

2. Obecné; má se vztahovati aspoň na všecky těžké hříchy. Nespáchal-li hříšník smrtelného hříchu, musí si umíniti, že se bude varovati všedních hříchů, jichž se dopustil.

3. Určité a účinné, t. j. po předchozí zralé úvaze, co činiti a čeho se vystříhati budeme, abychom se budoucně s milostí Boží toho nebo onoho hříchu uvarovali. Určité, účinné předsevzetí musí se vztahovati: a) na hřích sám. „Jdi a nehřeš již, aby se ti něco horšího nepřihodilo.“[4]) Obzvláště dejme pozor na hříšné náklonnosti a návyky! b) Na prostředky k polepšení, t. j. máme si umíniti, že použijeme všech prostředků, jimiž bychom se hříchu uchránili, zvláště však se budeme varovati každé dobrovolné blízké příležitosti ke hříchu. To se týká hlavně náruživých hráčů, opilců, chlipníků a nespravedlivých. c) Na škodu hříchem způsobenou a její nápravu. Kdo činí opravdové předsevzetí, musí sobě umíniti, že cizí statek, seč bude, navrátí a že napraví dané pohoršení i škodu, kterou bližnímu na jeho cti, na časných jeho statcích anebo jinak způsobil.

Co můžeme a máme činiti, abychom vzbudili nadpřirozenou lítost s opravdovým předsevzetím?

1. Především prosme snažně Boha o milost pravé lítosti. Jenom Bůh může zatvrzelé srdce naše obrátiti a zkroušeností a kajícností proniknouti. „Obrať mne, Hospodine, a obrácen budu“.[5])

2. Považme, co jsme hříchem (zvláště smrtelným) ztratili, totiž věčnou blaženost v nebi, patření na Boha, přátelství všech spravedlivých a svatých, všechny své dobré skutky a zásluhy. „Pakliže by se obrátil spravedlivý od spravedlnosti své a činil-li by nepravost...., na žádné spravedlnosti jeho, kteréž by činil, nebude pamatováno.“[6]) Ó věčné, hrozné, marné lítosti, nelitujeme-li nyní!

[1]) Jak. 2., 10. [2]) Joel 2., 13. [3]) Ž. 50., 19. [4]) Jan 5., 14. [5]) Jerem. 31., 18. [6]) Ezech. 18., 24.

3. Uvažme, čeho jsme hříchem získali. Zde na zemi výčitek svědomí. „Není pokoje bezbožným," praví Hospodin.[1]) Nanejvýš ponižujícího otroctví hříchu. „Každý, kdo činí hřích, služebník jest hříchu".[2]) Na věčnosti pekla. Rozjímejme o slovech božského Spasitele, jež nám praví, co peklo jest. „Odejděte ode mne zlořečení, do ohně věčného."[3]) „A horšila-li by tě ruka tvá, utni ji; lépeť jest tobě mdlému vjíti do života, nežli obě ruce majícímu jíti do pekla, v oheň neuhasitelný, kdežto červ jejich neumírá a oheň nehasne."[4]) A ve Zjevení sv. Jana čteme: „A dým muk jejich vstupovat bude na věky věků; nebudouť míti odpočinutí ani ve dne ani v noci."[5]) O rozněťme v srdci svém plamen vroucí lítosti, dokud není pozdě!

4. Uvažme, proč jsme hřešili. Co nás ponoukalo ke hříchu? Nepatrný zisk, okamžitá rozkoš. „Běda těm, kteréž zlehčovaly mne u lidu mého, pro hrstku ječmene a kus chleba, aby zabíjely duše, kteréž neumírají."[6]) Pro nicotnou věc jsme zhřešili přes všechny výstrahy svědomí!

5. Považme, co jsme učinili hřešíce. Přestoupili jsme vědomě a dobrovolně přikázaní Boží, jež jsme dobře znali.

Hříchem pohrdli jsme Bohem, nejvyšším Pánem, Jeho svatou vůlí a zákonem. „Slyšte, nebesa, a ušima pozoruj, země, nebo Hospodin mluví. Syny jsem vychoval a vyvýšil; oni pak pohrdli mnou. Zná vůl hospodáře svého a osel jesle pána svého: Israel však mne nepoznal, a lid můj neporozuměl. Běda národu hříšnému, lidu obtíženému nepravostí, semeni nešlechetnému, synům hříšným! Kamž vás ještě udeřím, přidávající přestoupení (kteří hřích ke hříchu přidáváte)?"[7])

Hříchem vzbouřili jsme se proti velebnosti Boží: „Bezbožný vztáhl proti Bohu ruku svou a proti Všemohoucímu zmocnil se."[8]) My, prach a popel, bouříme se proti Všemohoucímu! O té pošetilosti! O té opovážlivosti! Ó milosrdenství Boží, že odbojníky na místě nepotřeš!

6. Uvažme, koho jsme hříchem urazili a ký m pohrdli. Boha trojjediného, Boha všemohoucího, Boha nejvýš dobrotivého, svatého, spravedlivého jsme urazili, Jej, svého dobrodince, Jeho vlastními dobrodiními jsme v tvář udeřili. Čím kdy nám Bůh ublížil? „Lide můj, co jsem ti učinil?"[9])

7. Považme, jak se hřešíce chováme ku svému nejlaskavějšímu Vykupiteli, který se za nás z lásky k nám na kříži obětoval, za nás krev vycedil. Uvoluje se k hroznému pokání, jež jsme my zasloužili, na těle i na duši, abychom my ušli trestu. A my vše, co Ježíš Kristus pro nás vykonal a vytrpěl, maříme jediným smrtelným hříchem, Syna Božího dle slov sv. Pavla znova křižujíce a v posměch vydávajíce.[10])

To všecko uvažme, pamatujíce na smrt, soud a věčnost, a plačme a vzdychejme s Jeremiášem: „Obrať nás, Hospodine, k sobě, a obráceni budeme; obnov dny naše, jakž byly od počátku."[11])

Vzbuzení dokonalé lítosti. (Od kardinála Sfondrati-ho.) Všemohoucí, věčný Bože, milosrdný, přelaskavý Otče! Já ubohý bídný hříšník přicházím k Tobě s marnotratným synem, padám k nohám Tvým s pokorným a zkroušeným srdcem a volám: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před Tebou; zhřešil jsem a Tebe, svého Pána a Boha, své nejvyšší dobro, od dětství až do této chvíle přemnohými hříšnými myšlenkami, řečmi a skutky urážel. Jest mně toho nesmírně a ze srdce líto.

Ach, milosrdný Bože a dobrotivý Otče, prosím Tě snažně, obejmi mně rukama Svého nekonečného milosrdenství a přijmi mne bídného, kajícího hříšníka, opět na milost. Neboť, Pane a Bože můj, miluji Tě nade všecko, ze vší duše své, ze vší mysli své a ze vší síly své. Doufám a důvěřuji pevně ve Tvé nekonečné milosrdenství. Věřím v Tebe podle Tvého svatého slova a učení. Činím opravdové předsevzetí svůj hříšný život příště napraviti a Tebe,

---

[1]) Is. 48., 22. [2]) Jan 8., 34. [3]) Mat. 25., 41. [4]) Marek 9., 42.—43. [5]) Zjev. 14., 11. [6]) Ezech. 13., 18., 19. [7]) Is. 1., 2.—5, [8]) Job. 15., 25. [9]) Improperia. [10]) Hebr. 6., 6. [11]) Pláč Jer. 5., 21.

svého Pána a Boha, již neurážeti, a volám s veřejným hříšníkem: Bože, buď milostiv mně hříšnému! Ach, buď milostiv mně a odpusť mně mé hříchy a nepravosti skrze nekonečné zásluhy přehořkého umučení a smrti a skrze nejdražší Krev Svého přemilého Syna, Ježíše Krista, mého nejlaskavějšího Spasitele a Pána. Amen.

Kdo se musí obávati, že přijímaje svátost pokání nemá nebo neměl pravé nadpřirozené lítosti nebo opravdového předsevzetí?

1. Ten, kdo nic nedbá o to, aby poznal, co jest pravá lítost a jaká musí býti. Kolik jest nevědomců v této tak důležité věci!

2. Ten, jenž se zpovídá mechanicky a ze zvyku, poněvadž přistupují všichni ku sv. zpovědi, poněvadž jest ten neb onen svátek.

3. Ten, kdo hned po zpovědi v tytéž hříchy opět klesá, nejeví pražádné horlivosti, aby se polepšil, neužívá prostředků potřebných k nápravě, nevaruje se blízké příležitosti ku hříchu a nechce učiněnou škodu nahraditi.

O zpovědi.

Co jest zpověď?

Zpověď jest zkroušené vyznání spáchaných hříchů knězi k zpovídání zplnomocněnému, bychom od něho rozhřešení dosáhli.

Je-li zpověď skutečně Kristem ustanovena a potřebná?

Že jest zpověď potřebná částka svátosti pokání a od Krista ustanovená, vysvítá:

1. Ze slov božského Spasitele samého, jenž svým apoštolům dí: „Přijměte Ducha Sv.; kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou.“ Tím, že božský Spasitel dal svým učenníkům rozkaz a moc hříchy odpouštěti nebo zadržeti, žádal také vyznání hříchů jako jediný možný prostředek k vykonávání této moci. Kdyby byl udělil apoštolům pouze moc hříchy odpouštěti dalo by se ovšem její vykonávání mysliti beze zpovědi.

Než slovy: „Komu hříchy zadržíte, zadržány jsou,“ Pán Ježíš zřejmě udělil svým služebníkům právo, rozhřešení od hříchů za určitých okolností také odepříti. Spravedlivý však rozsudek, lze-li hříchy odpustiti aneb zadržeti, jest naprosto nemožný, nezná-li zpovědník řádně hříchův a stavu duše hříšníkovy. Poněvadž není vševědoucí, nezbývá mu jiné cesty ku poznání hříchů, nežli jejich vyznání.

Nebylo třeba, aby se božský Spasitel zvlášť zmiňoval o ústním vyznání hříchů. Vždyť mu apoštolé správně porozuměli, ano vyznávání hříchů známo bylo již před Kristem — ovšem nikoli jako svátost židům, kteří ho užívali, kajíce se ze svých hříchů. O tom podává nám zprávu sv. evandělista Marek, an píše: „I vycházela k Janovi všecka krajina judská i všichni Jerusalemští a byli od něho křtěni v řece Jordáně, vyznávajíce hříchy své.“[1])

2. Ze slov sv. apoštolův a z jednání prvých křesťanů. Apoštolé rozuměli skutečně slovům Krista Pána tak, jak je církev sv. vždy vykládala a zachovávala, rozuměli slovy těmi — ústní vyznávání hříchů. Proto praví sv. Jan: „Pakli vyznáme hříchy své, věrnýť jest Bůh a spravedlivý, aby nám odpustil hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti.“[2]) A sv. Jakub vybízí přímo křesťany: „Vyznávejtež se tedy jedni druhým z hříchů svých a modlete se za sebe vespolek, abyste spaseni byli.“[3]) Tím jest zjevně vyvrácena lichá výmluva, jakoby dostačilo tiché vyznání hříchů svých před Bohem. Ačkoli takové vyznání jest dobré a spasitelné, žádá přece apoštol, aby se hříšník vyznával ze hříchů svých před člověkem a nikoli Bohem. Podobně rozuměli slovům Kristovým i první křesťané a podle toho také jednali; čtemeť ve Skutcích

[1]) Marek 1., 5. [2]) I. Jan 1., 9. [3]) Jak. 5., 16.

apoštolských: „A mnozí z věřících přicházeli (k Pavlovi), vyznávajíce a vypravujíce skutky své.“[1])

3. Z ústního podání. Církev sv. žádala vždycky od věřících vyznání hříchů, aby je mohla rozhřešiti. Nepřátelé učení Kristova ovšem tvrdili a tvrdí, že zpověď ústní nebo — lépe řečeno — ušní jest vynálezem pozdější doby. Leč takoví zlomyslníci musili by napřed dokázati, kdy a kdo ji vynalezl a jak byla po vší církvi zavedena. Než toho nikdo nedokáže. — Mysleme si, že by zpověď byla dnes úplně neznáma, a že by ji chtěl papež nebo některý všeobecný církevní sněm teprve zavésti; stalo by se tak bez houževnatého odporu, ano bez rozštěpení? Ačkoli si srdce lidské zpovědi, v níž třeba vyznati vinu, nejen přeje, ale po ní touží ze vrozené náklonnosti, která nutká srdce naše, zvláště když starostmi zmítáno, bědami, vinou nebo pochybnostmi stíženo, neví sobě rady ani pomoci, aby si vyhledalo jiné srdce, jemuž by se svěřilo, sobě postěžovalo, vším se sdělilo a takto aspoň části tíže vlastní se sprostilo: přece vzpírá se jí mocně pýcha lidské přirozenosti. Kromě toho jest úřad zpovědníka tak obtížný, že by se mu kněží jistě nepodvolili, kdyby nebyli přesvědčeni o božském jeho původu, zvláště když ani nejsou vyjmuti z povinnosti zpovídati se a tak zvanou pečetí či tajemstvím zpovědním k mlčení přísně vázáni jsou, aby raději život obětovali než by něco ze sv. zpovědi vyzradili.

Co by tedy dnes nebylo možno bez mocného odporu, nemohlo by se tak státi ani jindy, a církevní dějiny jistě by nemlčely o zavedení zpovědi a o jejím vynálezci; leč o čemsi podobném není ani slechu.

Mnozí sice, kteří dějin neznají, dovolávají se nařízení čtvrtého církevního sněmu Lateránského (1215) o velikonoční zpovědi, tvrdíce, že usnesením tímto byla zavedena v církvi dosud neznámá ušní zpověď. Než tomu odporuje doklad, že východní sekty, které v 5. století od církve se odtrhly, a církev rusko-řecká mají podobně jako my zřízení zpovědní. Tomu odporují výmluvná a zaručená svědectví všech svatých otců a učitelů církevních z prvých dob křesťanských. Slyšme aspoň některé:

1. Petr z Blois, který zemřel r. 1200, tedy tesně před čtvrtým koncilem Lateránským, opakuje slova Augustinova: „Nikdo neprav: Já se zpovídám a kaji tajně před Bohem; neboť kdyby taková zpověď stačila, byl by sv. Petr obdržel nadarmo moc klíčů. Brání-li ti v zpovědi lichý stud, pomni, že knihy života o soudném dni před celým světem otevřeny a zjeveny budou.“

2. Sv. Bernard († 1153) praví: „Co prospěje z části hříchu se zpovídati, část však zamlčeti; z polovice se očistiti, z polovice však zůstati pokálen? Není-liž všechno zjevno před očima Hospodinovýma? Jak? Chceš zamlčeti hřích tomu, který ve svátosti pokání zastupuje místo Boží?“

3. O sto let dříve pravil sv. Petr Damiánský: „Nic tak nepotlačuje milosti Boží jako lidská bázeň. Kdo se stydí hříchy své vyznati, bojí se více lidí než Boha. Již rozum nás pobádá ku zpovědi, a Bůh, který všecko ví, žádá si jí.“

Slyšme ještě svědky z prvých dob křesťanských.

1. Otec církevní a mučenník sv. Cyprian († 258) praví ve své knize „O padlých“: „Vyznávej každý, milení bratří, hříchy své, pokud je na světě, pokud jeho vyznání může býti přijato, pokud jeho dostiučinění a rozhřešení knězem Pánu je příjemno.“

2. Origenes († 253), muž neobyčejně učený, mluví opět a opět ve svých spisech o zpovědi a vyznání hříchů. „Jestliže jsme se něčeho dopustili tajně, nebo jen řečí, ba pouze myšlenkou, všechno dlužno vyznati... Předstihneme-li ho (ďábla jako svého obžalobce) a budeme-li sami svými obžalobci, znikneme zloby satana, svého nepřítele a obžalobce.“

Ale jak musíme na sebe žalovati, tajně nebo veřejně? Origenes odpovídá: „Je-li (hříšník) sám svým obžalobcem, vyvrhuje zároveň, žaluje na sebe svoje provinění a objevuje příčinu své nemoci... Zkoumej nejprve lékaře, jemuž musíš příčiny své nemoci vysvětliti.... Pozná-li pak, že nemoc tvá jest taková, že musí býti zjevena ve shromáždění celé obce, že tím se mohou ostatní poučiti a ty sám se vyhojíš, dlužno, aby se tak stalo po zralé úvaze a na moudrou radu zkušeného lékaře.“

---

[1]) Skut. ap. 19,. 18.

3. Tertullián († 220) varuje ve svém spise „O pokání“ před zamlčováním a nabádá k vyznávání hříchů. Mezi jiným praví: „Mnozí se ostýchají zpovídati anebo den ze dne zpověď odkládají, pamatujíce spíše na svůj stud, než na svou spásu, a podobajíce se těm, kteří se nechtěli ukázati lékařům a stydlivostí svou zahynuli.“

Budiž dosti na těchto výrocích svatých otců a učitelů církevních. Mohli bychom sice ještě uvésti hojná svědectví různých sněmů církevních, leč upustíme od toho; vždyť nikdo nemůže již ani na okamžik pochybovati, že věřící v církvi katolické od r. 1215 nazpět až po dobu apoštolskou hříchy své kněžím vyznávali, a že tedy Ježíš Kristus sám ustanovil vyznávání hříchů jako nutný prostředek k dosažení jejich odpuštění.

Který jest předmět zpovědi?

1. Všechny smrtelné hříchy, jimiž se hříšník po bedlivém zpytování svědomí vinným uznal. Stačí opravdová vůle ze všeho se zpovídati, co uznal za těžký hřích. Kdo však bez vlastní viny na některý těžký hřích zapomněl a z něho se nezpovídal, musí se z něho v příští zpovědi dodatečně vyznati. Ze všedních hříchů se zpovídati nejsme povinni, ale jest to velice radno a užitečno, poněvadž mnohdy nesnadno hřích všední od smrtelného rozlišujeme a poněvadž vyznání jest nejlepším prostředkem, jenž nás i od sebe nepatrnějších skvrn očisťuje. Též hříchy, z nichž jsme se již zpovídali, a které nám byly odpuštěny, mohou tvořiti předmět zpovědi.

2. Počet spáchaných hříchů, pokud je to možno. Není-li možné udání přesné, stačí přibližné.

3. Okolnosti, které druh hříchu proměňují (na př. krádež — násilí; v šestém přikázání Božím — stav osob).

Jak bylo již při lítosti zmíněno, jest úplná zpověď jen tehdy nutná, je-li možná.

Jaká musí býti zpověď?

Zpověď musí býti netoliko zkroušená a úplná, nýbrž i:

1. upřímná t. j. taková, že hříšník na sebe žaluje právě tak, jak se před Bohem vinným poznává, aniž co zamlčuje neb omlouvá. „Zpovídej se ze všeho, co svědomí tvé tíží, zkroušeně, upřímně a věrně.“ (Sv. Augustin.)

K upřímnosti ve zpovědi nabádej tě: a) mlčelivost zpovědníkova a jeho otcovská útrpnost s hříšníkem i radost nad jeho obrácením; b) ovoce zkroušené a upřímné zpovědi. „Zpověď osvobozuje od smrti, léčí rány srdce, zjevuje Boha člověku, otevírá ráj, ničí hříchy, obměkčuje milosrdenství Boží, obveseluje ducha, množí zásluhy, očisťuje svědomí, zpřetrhává spojení se zlým duchem, vede po cestě spásy, potírá nepravost a chrání zlého“ (sv. Bonaventura); c) nepatrné pokání, které záleží v upřímném vyznání hříchů; d) myšlenka na poslední soud, na němž před celým světem budou zjeveny hříchy, jichž jsme nelitovali a z nichž jsme se nezpovídali. „Ano lépe jest před jedním člověkem maličko studu snášeti, nežli v den soudný před celým světem pro hřích svůj zahanbenu býti“ (Sv. Augustin); e) následky neupřímné zpovědi: svatokrádež, nové smrtelné hříchy, zaslepenost a zatvrzelost až do konce. „Zpověď, ve které se omlouváme a na sebe nežalujeme, je trestuhodná, která viny nikterak neničí.“ (Sv. Augustin.)

2. zřetelná, t. j. a) dosti hlasitá, aby nám sice zpovědník mohl dobře rozuměti, ale aby řeči naší neslyšeli ostatní přítomní. Když však jsme náhodou z cizí zpovědi přece něco zaslechli, jsme zavázáni k nejpřísnější mlčelivosti; — b) jasná, bez dvojsmyslných, nejasných výrazů, se srozumitelnou výslovností.

Kdy přijímáme svátost pokání neplatně a svatokrádežně?

1. Když přistupujeme ku sv. zpovědi pouze mechanicky, ze zvyku, bez porozumění a opravdového úmyslu, jen z ohledů lidských; 2. když svědomí příliš nedbale zpytujeme; 3. když jsme nevzbudili dokonalé lítosti a opravdového předsevzetí; 4. když jsme z lichého studu nebo zlomyslně zamlčeli některý těžký hřích nebo takové okolnosti, které druh

hříchu proměňují anebo hřích jinak všední v těžký mění; 5. když jsme ve zpovědi v nějaké důležité věci (na př. na otázky zpovědníkovy) selhali; 6. když jsme nebyli ochotni uložené pokání vykonati; 7. kdybychom se vědomě zpovídali knězi k zpovídání nezplnomocněnému (na př. knězi starokatolickému).

Co souditi o časté zpovědi?

Častěji se zpovídati jest ovšem duším, které pečují o svou spásu, velice radno a užitečno; povzbuzujeť nás častější sv. zpověď k větší bdělosti a získává nám hojnějších milostí a tím i větší čistoty duše, usnadňuje dobrou přípravu ke zpovědi příští, chráníc těžkých provinění, působíc, že nepodléháme špatným náruživostem a návykům; nabádá k dobrému a jest nejlepším prostředkem spásy.

O volbě zpovědníka.

Sv. Ludvík poučoval před smrtí svého syna takto: „Zpovídej se často a zvol si za zpovědníka kněze vzdělaného a zkušeného, aby tě dovedl vésti a učiti, co máš činiti, abys spasení došel.“ A sv. František Saleský dodává: „Zvol si za vůdce (t. j. stálého zpovědníka) muže slynoucího láskou, vzděláním a opatrností; bylo by nebezpečno, kdyby mu některá z těchto vlastností chyběla. Pros Boha za takového vůdce, a když jsi ho nalezl, veleb moudrost a dobrotu Boží, drž se ho a nehledej jiného, nýbrž kráčej ve vší prostotě, pokoře a důvěře v Boha, a tvá pozemská pout bude šťastná.“[1])

O dostiučinění.

V čem záleží dostiučinění?

V tom, že napravujeme škodu bližnímu učiněnou a odčiňujeme urážku hříchem Bohu způsobenou. K tomuto stačí vlastně jen dostiučinění Kristovo, než i my můžeme, ba musíme dle příkladu božského Spasitele a pomocí Jeho milosti kajícné skutky konati.

Rozeznáváme dostiučinění svátostné a dobrovolné. Svátostné jest ono, které zpovědník ve zpovědi ukládá; jest podstatnou částkou svátosti pokání. Nikdo nemůže býti platně rozhřešen, nemíní-li za hříchy dosti činiti. Dobrovolné jest to, jež si sami před nebo po zpovědi ukládáme.

Proč se ukládají za hříchy, z nichž jsme se zpovídali, kajícné skutky?

Poněvadž s hříchem odpouští se sice vždy trest věčný, neodpouští se však vždy také všechne trest časný.

Odkud to víme?

1. Z Písma sv. Ačkoli Bůh Adamovi a Evě vinu jejich odpustil, přece uložil jim veliké časné tresty.[2]) — Podobně odpustil na přímluvu Mojžíšovu provinění Israelským, kteří proti Němu na poušti reptali, nikoli však trest časný, nedav jim vejíti do země zaslíbené.[3]) Tentýž trest stihl i Mojžíše a Aarona pro nepatrnou nedůvěru v Boha.[4]) Prorok Nathan zvěstoval Davidovi, že mu Bůh sice odpustil cizoložství a vraždu, ale že vytrpí mnoho časných trestů.[5]) Konečně učí nás sv. víra a Písmo sv., že se po smrti v očistci tak dlouho budeme trápiti, dokud bychom nezaplatili všeho dluhu.[6])

2. Také církev ustanovila od počátku ve jménu Božím a z udělené sobě moci vázací a rozvazovací na určité hříchy určité časné tresty. Tak sv. Pavel přísně potrestal Korinťana pro krvesmilství,[7]) když se však polepšil, odpustil mu trest.[8]) Podobně jednala vždy církev, jen s tím rozdílem, že způsob trestu byl v různých dobách různý. V prvých dobách

---

[1]) Bohumila I. díl, hl. 4. [2]) I. Mojž. 3., 16. násl. [3]) IV. Mojž. 14., 11. násl. [4]) IV. Mojž. 20., 12; V. Mojž. 32., 51. [5]) II. Král. 12., 13. násl. [6]) Mat. 18., 34.—35. [7]) I. Kor. 5., 3. násl. [8]) II. Kor. 2., 6. násl.

křesťanských vedla si církev velmi přísně, ale poměry časové ji nutkaly, aby se ve své přísnosti mírnila; proto nesmíme se však nikterak domnívati, že dnes hříchů méně nenávidí než druhdy. Chceť pouze naší slabosti a křehkosti přispěti, pomáhajíc jí tím, že nám přísné tresty odpouští, když hříchů svých srdečně litujeme, jich se varujeme a jen nepatrné kajícné skutky konáme.

3. Všichni svatí, všichni kajícníci starého i Nového Zákona konali takové kajícné skutky, jako Magdalena, sv. Petr atd.

Proč nám ukládá Bůh ještě časné tresty, když nám odpustil hříchy i tresty věčné?

1. Chce v nás vzbuditi hrůzu před hříchem a poučiti nás o smrtelné ráně, kterou hřích duši zasazuje; neboť co svědčí výmluvněji o těžké a nebezpečné nemoci jako obtížné a zdlouhavé její léčení?

2. prudkost vášní na uzdě držeti a varovati nás blízkých příležitostí ke hříchu, jichž všude ve světě tolik na nás číhá;

3. vyhladiti v nás stopy hříchu, t. j. duševní zmalátnělost, nechuť k ctnosti, nezřízenou touhu po časných statcích atd., které po odpuštění hříchů často ještě zůstávají;

4. odstraniti zlé návyky a náklonnosti konáním opačných ctností a přiměti nás k zaplacení dluhů, dříve než se objevíme před Jeho soudnou stolicí;

5. připodobniti nás Ježíši Kristu, jehož celý život byl prací a utrpením. Chceme-li býti účastni Jeho slávy, musíme též s Ním nésti kříž.

Kterými skutky můžeme dosíci odpuštění časných trestů?

Netoliko vykonáním knězem uloženého pokání, nýbrž i dobrovolnými kajícnými skutky, modlitbou, postem a sebezáporem, svízeli a útrapami života, které Bůh na nás sesílá; neboť Bůh přijímá milostivě námahy, bídu, strasti, slovem všechna utrpení života pozemského, ba i smrt jako dostiučinění, jestliže je snášíme v duchu kajícnosti a pokání, ve spojení s Ježíšem Kristem, z Jehož zásluh čerpá naše dostiučinění ceny a záslužnosti;[1]) a konečně odpustky.

Obřady při udělování a přijímání svátosti pokání.

1. Kněz zpovídá obyčejně oblečen v kleriku, aby kajícník věděl, že tuto svátost uděluje jako náměstek Boží, jenž je nadpřirozenou mocí pověřen; zpovídá sedě na znamení, že jako soudce svůj úřad koná; zpovídá s fialovou, modrou štolou, jež značí kajícnost, bez níž nelze si mysliti pravého odpuštění hříchů ve svátosti pokání. Přijímá kajícníka u zpovědnice požehnáním, modle se: „Pán budiž v srdci tvém a na rtech tvých, abys se ze svých hříchů hodně a úplně vyznal, ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv. Amen.“ Slovy těmi prosí zpovědník Boha o dobrou zpověď kajícníkovu. Znamení kříže, jež dělá nad kajícníkem, znamená, že není odpuštění hříchů, leč skrze zásluhy Ježíše Ukřižovaného.

2. Kdo se zpovídá, klečí na znamení pokory a kajícného smýšlení.

3. Rozhřešení (absoluce) záleží ze tří částí: a) ze všeobecného rozhřešení, jež se modlí kněz též před sv. přijímáním věřících (ve množném čísle): „Smiluj se nad tebou všemohoucí Bůh a odpustě hříchy tvoje uveďiž tě do života věčného. Prominutí, rozhřešení a odpuštění hříchů tvých uděliž tobě všemohoucí a milosrdný Pán.“ b) Z rozhřešení od trestů církevních: „Náš Pán Ježíš Kristus rozhřešiž tě, a já na místě Božím tě rozhřešuji ode všech pout exkommunikace (vyobcování) a interdiktu (kletby), pokud mohu a ty toho potřebuješ.“ c) Konečně z vlastního rozhřešení: „Já tebe rozhřešuji od hříchu tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv. Amen.“

4. Po uděleném rozhřešení modlí se kněz za rozhřešeného, aby skrze přehořké umučení Kristoyo, skrze zásluhy Marie Panny, a všech svatých i skrze své dobré skutky a utrpení dosáhl odpuštění časných trestů, rozmnožení milosti Boží a zvláštní odměny jednou v nebi.

[1]) Sněm Trid., sez. 14., hl. 19.

Užitek zpovědi.

Kromě svátostného účinku má zpověď veliký význam a užitek pro mravní život; neboť 1. přemnohých hříchů nedopouští se kajícník po sv. zpovědi, byv poučen a varován zpovědníkem i svátostí posilněn; 2. následky mnohých hříchů bývají napravovány smířením, navrácením statku nespravedlivě nabytého, napravením škody bližnímu na cti způsobené. Proto praví učený protestant Leibnitz: „Nedá se upříti, že zařízení zpovědní jest důstojno moudrosti Boží; a zajisté, je-li co krásného a chvalitebného v náboženství křesťanském, je to právě zpověď, jíž se nemohli dosti vynadiviti také Číňané a Japonci. Neboť povinnost zpovídati se odstrašuje od hříchu mnohé, obzvláště ty, kteří ještě ve zlém nejsou zatvrzelí, a skýtá pokleslým veliké útěchy, takže mám za to, že zbožný a moudrý zpovědník jest výborným nástrojem Boží Prozřetelnosti k řízení a spáse duší; vždyť radou svou napomáhá k tomu, abychom náklonnosti své zřídili, vady pozorovali, příležitosti ke hříchu se vystříhali, cizí a nespravedlivě nabytý statek vrátili, škodu učiněnou napravili, pochybnosti rozptýlili, mysl skleslou povzbudili a všelikou chorobu duše zhojili. A můžeme-li sotva co lepšího a krásnějšího na světě nalézti nad dobrého přítele, jakou cenu teprve má pro nás zpovědník, jenž neporušitelnou svátostí zavázán jest k věrnosti a skýtání pomoci?“

Kéž by všichni křesťané užívali svátosti pokání ku spáse svých duší a nevrhali sebe svatokrádežným přijímáním v hlubší ještě duševní bídu!

Poučení pro svatvečer před Božím narozením čili štědrý večer.

„Blízkoť jest, že přijde čas jeho; slituje se
Hospodin nad Jakobem a vykoupí Israele.“ (Is. 14., 1.)

Není noci tak svaté jako ta, v níž se narodil Vykupitel světa; proto má ji křesťan svatě stráviti, modlitbou, nábožným čtením a rozjímáním, nikoli však hrou, pitkou, vyražením a jinými nepřístojnostmi, jak se dnes bohužel často stává.

Jak můžeš štědrý večer svatě stráviti?

Asi takto: 1. zachovej náležitě z lásky k božskému Ježíšku předepsaný půst.

2. Možno-li, uchyl se v ústraní a setrvej až do půlnoční pobožnosti na modlitbě a rozjímání. Není-li ti to možno, buď aspoň sebrané mysli a obětuj své práce božskému Děťátku.

3. Připrav se dobře na hodné přijetí svátosti pokání a nejsvětější Svátosti Oltářní. Vmysli se ve přítomnost právě zrozeného Spasitele a zpytuj pečlivě svědomí a rozjímaje o nesmírném milosrdenství a lásce Boží, jež se zjevila zrozením božského Ježíška, vzbuď dokonalou lítost. Nechať božské Dítě k tobě mluví a ty pros Je snažně a důvěrně za odpuštění a posilu k nápravě života. Obzvláště uprav v srdci svém libý stánek božskému Spasiteli, který k tobě ve sv. přijímání zavítá. Osvěť srdce své věrou, rozněť je žárem svaté lásky, očisti pokorou a lítostí, vyzdob je blahou nadějí, rozezvuč struny srdce svého svatými chvalozpěvy a díkůčiněním. Nemůžeš-li však sv. svátostí přijati, vzbuď dokonalou lítost a přijmi aspoň duchovně božského Ježíška.

4. Utíkej se k Rodičce Boží, Panně Marii, a k sv. Josefu, aby ti byli nápomocni, bys tento svatý večer a příští slavnost Božího narození dobře strávil, raduje se z tajemství Vtělení Syna Božího.

5. Modli se nábožně radostný sv. růženec.

6. Možno-li ti, vykonej nějaký milosrdný skutek a připrav některému chuďasu radostné a veselé vánoce. Příležitost k tomu najdeš vždy. Bůh jest tak milosrdný tobě, ubohému hříšníku, smiluj se i ty nad trpícím bližním. „Lámej lačnému chléb svůj a nuzné i pocestné uveď do domu svého; kydž uzříš nahého, přioděj ho. Tehdáž vyjde jako jitro světlo tvé.... a Hospodin naplní blesky duši tvou.“[1])

---

[1]) Is. 58., 7.—11.

Kdo zavedl jesličky?

Sv. František, jenž si dal názorně zhotoviti událost Páně ve chlévě. Jej následovaly nejprve kláštery Františkánské, posléze i farnosti a křesťanské rodiny vůbec. Jesličky důstojně zhotovené jsou dobrým prostředkem, abychom si tajemství Vtělení Syna Božího hlouběji do srdce svého vštípili.

Co značí vánoční stromky a podělování?

Jest krásným zvykem v krajích našich, že se strojí v rodinách na štědrý večer dítkám vánoční stromek, vršek to obyčejně smrkového nebo jedlového stromku, jenž se ověší ozdůbkami, ovocem a jinými dárky a na jeho větvičky přišpendlí se svíčky. Bohužel, že se dnes často zapomíná, co vánoční stromek znamená a vyjadřuje. Jest třeba, aby obzvláště rodiče význam vánočního stromku znali a dítkám svým vštěpovali. Nuže, co značí vánoční stromek?

Vánoční stromek jest odznakem Ježíše Krista, jenž jest pro nás proti stromu smrti v ráji — stromem života. Upomíná na strom kříže, na němž Kristus za spásu světa vykrvácel. Svíčky znamenají Ježíše Krista, jenž osvěcuje temnou noc pohanství a každého člověka přicházejícího na tento svět. Dárky, jimiž se stromek ověšuje, připomínají nám nekonečná dobrodiní, která nám lidem Pán Ježíš z nebe přinesl; značí převeliký dar, jejž nám Bůh Otec uštědřil, božské Dítko samo.

Vysvětlením tímto bude rodičům umožněno, aby dítkám svým aspoň poněkud smyslně zobrazili hojné ovoce a nesmírné dobrodiní, jehož se lidstvu zrozením Syna Božího dostalo a neustále dostává, a aby v nich záhy budili něžnou lásku k božskému Ježíšku.

Též vánoční podělování, jehož se dostává dorostlým, jest velmi významné, děje-li se na památku lásky a milosrdenství Božího a z lásky a milosrdenství k bližnímu.

Modlitba na štědrý večer. Velebena budiž na věky, nekonečná dobroto Boha, jenž se smilovati ráčil nad padlým pokolením lidským. Ó úctyhodného úradku, dle kterého Bůh Svého věčného Syna na svět poslal, aby se vtělil a zrodil jako Bůh a spolu člověk: ó tajemství proroky předpověděného a patriarchy očekávaného!

Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo Bohem; všecky věci jím učiněny jsou; Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi, plno jsouc milosti a pravdy. Nebesa rosu vydala a dala nám spravedlivého; země vypučela nám Spasitele.

Ó požehnaná Panno, Bohem vyvolená, tobě Pán zvěstoval andělem toto tajemství; ty jsi požehnaná mezi ženami. Požehnaný jest plod života tvého, Ježíš, jenž se z tebe zrodil a nyní s božstvím i člověčenstvím v nejsvětější Svátosti Oltářní mezi námi dlí.

O Ježíši, Synu věčného Otce a nejblahoslavenější Marie Panny, o Spasiteli světa! Budiž Tobě věčná chvála a dík za to, že Jsi se ráčil vtěliti a neustále mezi námi přebývati. O nekonečná dobroto! Ponížil Jsi se, stav se nám lidem podobným, přijav podobu služebníka, nikoli však na úkor Svého božství. Prosíme Tebe a děkujeme Tobě, jenž Jsi živ a kraluješ s Otcem a Duchem Sv. na věky věkův. Amen.

Poučení na hod Boží vánoční.

Co jest hod Boží vánoční?

Onen blažený den, v němž se nám připomíná časné zrození věčného Syna Božího z neposkvrněné Panny Marie v Betlémě ve chlévě, a milostiplné zrození Ježíše Krista v duši katolického křesťana. V tento veliký svátek sloužívá kněz tři mše svaté.

Proč se hod Boží vánoční tak slavně světí?

Poněvadž se v něm oslavují narozeniny Vykupitele světa. Slavíme-li s okázalostí narozeniny světských knížat, čím více sluší se, abychom co nejslavněji světili památku výročního dne narození Vykupitele světa a onoho Knížete pokoje, který nás všecky s Bohem smířil, syny Božími učinil a k blaženému životu na věčnosti povolal.

První mše svatá. — Jitřní.

„Vyznáváme, Jezu Kriste, vtělení Tvé v Panně čisté
že Tě zplodil Otec Bůh, že byl počal Svatý Duch.“
(Píseň.)

První mše sv. sloužívá se o půlnoci (anebo aspoň před svítáním), poněvadž se Ježíš Kristus v noci narodil, jsa pravým světlem, které osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět, a přišed na svět, aby osvítil ty, kteří ve tmě a stínu nevědomosti a hříchu sedí. Slouží se tedy též na památku věčného zrození Slova z Otce nebeského. Proto se modlí kněz na začátku této mše sv.: „Hospodin řekl ke mně: „Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe.“[1]) „Proč se bouří národové a lidé přemýšlejí o marných věcech?“[2])

Modlitba církevní. Bože, jenž jsi tuto přesvatou noc leskem pravého světla osvítiti ráčil, dej, prosíme, ať téhož světla, jehož tajemství na zemi poznáváme, i radosti v nebesích zakusíme; jenž jsi živ... Amen.

Epištola sv. Pavla k Titovi 2, 11—15.

Nejmilejší! Ukázala se zajisté milost Boha, Spasitele našeho, všechněm lidem, vyučujíc nás, abychom, odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě, očekávajíce blahoslavené naděje a příští slávy velikého Boha a Spasitele našeho, Ježíše Krista, kterýž dal sebe sama za nás, aby nás vykoupil od všeliké nepravosti a očistil sobě lid vzácný, následovný dobrých skutků. To mluv a napomínej v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Čím se láska Boží k lidem zvlášť zjevila?

Vtělením Syna Božího, Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista, jejž nejvýš dobrý Bůh z lásky k člověčenstvu učinil nám rovna (vyjma hřích), bratrem, učitelem a Vykupitelem naším, abychom byli syny a dědici Božími i spoludědici Kristovými.

Čemu chce nás Kristus Pán Svým vtělením hlavně naučiti?

Abychom svlékli starého Adama, t. j. hříšného člověka a nového, totiž Ježíše Krista, oblékli a snažili se Jemu býti podobni, jako on nám podoben učiněn jest. Toho docílíme, když odloživše bezbožnost, nevěru, nespravedlnost a světské žádosti, Boha nade všecko a bližního, byť i nepřítelem naším byl, ze srdce, jako sebe milujeme, vůbec počestně, spravedlivě a bohumile žijeme.

Co myslí sv. Pavel „světskými žádostmi?“ Žádosti a rozkoše pozemské, tělesné a smyslné: smilstvo, obžerství a opilství, lakomství a jiné, které bojují proti duši[3]), a z království nebeského vylučují.[4]) Abychom se jich zřekli, učí nás vtělený Syn Boží nesčetným strádáním v nouzi a chudobě, opovržením, utrpením, posty atd.

Kdy žijeme „střízlivě, spravedlivě a pobožně“?

Střízlivě jsme živi, jestliže se světa odříkáme, sebe samy zapíráme, ctnosti horlivě konáme a tak si spásu zajišťujeme; spravedlivě, když bližnímu přejeme, prokazujeme a necháváme, co jsme mu dle příkladu Páně povinni; pobožně, když Bohu povinnou úctu vzdáváme, Jej nade všecko milujeme a všecko jen pro Něho a k Jeho větší cti a chvále milujeme, konáme a trpíme.

Úvaha. O jitřní veleb nebeského Otce, že nám daroval Svého jednorozeného Syna, Ježíše Krista; obětuj božské Děťátko Bohu Otci na dostiučinění za své a celého světa hříchy a modli se:

---

[1]) Ž. 2., 7. [2]) Ž. 2., 1. [3]) I. Petr 2., 11. [4]) Efess. 5., 5.

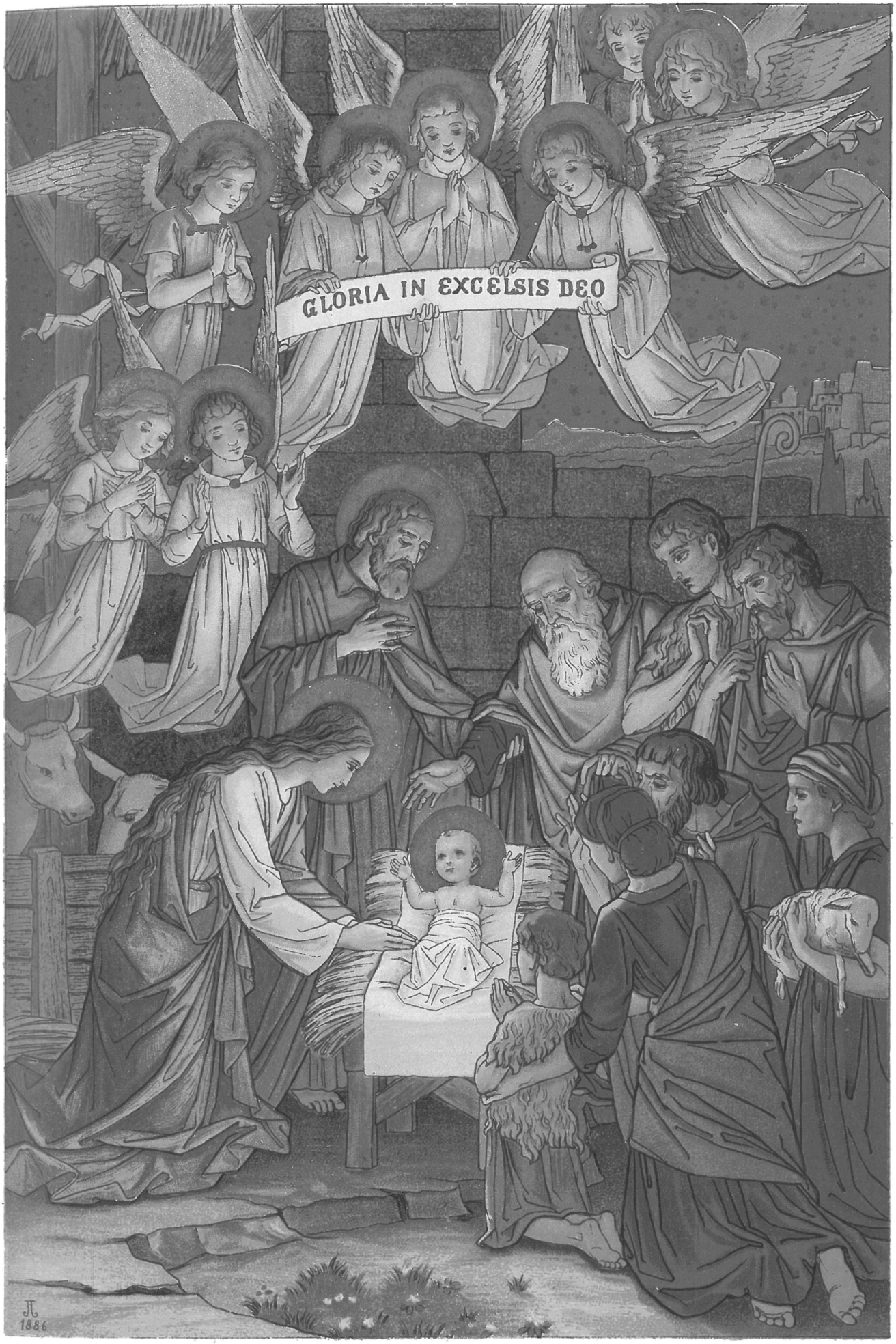

Náklad knihkupectví R. Prombergra v Olomouci.

Veleben a oslaven budiž, Otče nebeský, jenž jsi nám z nekonečné lásky Svého jednorozeného Syna daroval; přijmy tuto oběť Svého Syna na odpuštění mých a celého světa hříchů.

Veleben buď, zrozený Vykupiteli světa, jenž jsi s nebe sestoupil a člověkem mně podobným se stal, abys mne učil spravedlnosti. Pro tuto Tvou lásku ke mně odříkám se všeliké bezbožnosti a nesvornosti, všech hříšných myšlenek, řečí a skutků. Z lásky k Tobě, můj Ježíši, chci se bedlivě varovati všech světských a tělesných žádostí a žíti střízlivě, spravedlivě a zbožně. Posilni tento můj dobrý úmysl Svou milostí. Amen.

Evanělium sv. Luk. 2, 1—14.

Za onoho času vyšlo vyrčení od císaře Augusta, aby byl popsán veškeren svět. To popsání první stalo se od vladaře syrského Cyrína. I šli všickni, aby se přiznávali, jeden každý do svého města. Vstoupil pak i Josef z Galilee z města Nazareta do Judska, do města Davidova, které slove Betlem, protože byl z domu a z čeledi Davidovy, aby se přiznal s Marií, zasnoubenou sobě manželkou, těhotnou. Stalo se pak, když tam byli, naplnili se dnové, aby porodila. I porodila syna svého prvorozeného a plénkami jej ovinula a položila jej v jeslích, protože neměli místa v hospodě. A pastýři byli v té krajině, ponocujíce a stráž noční držíce nad stádem svým. A aj, anděl Páně stál vedle nich a jasnost boží obklíčila je a báli se bázní velikou. I řekl jim anděl: Nebojte se, neb aj, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu; neboť narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově. A toť vám znamením: Naleznete nemluvňátko plénkami ovinuté a položené v jeslích. A hned bylo s andělem množství vojska nebeského, chválících Boha a řkoucích: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!“

Proč nařídil císař Augustus v říši římské sčítání lidu?

1. Aby podle počtu obyvatel daň rozvrhl;

2. řízením Prozřetelnosti Boží, aby se Josef s Pannou Marií odebral do Betlema a aby se tak vyplnilo proroctví, že se Vykupitel světa zrodí v Betlemě.[1])

Jak podivuhodná jest ve všem Prozřetelnost Boží! Odevzdej se jí cele! Poslouchej jako Maria a Josef vrchnosti pro Boha!

Proč se zove Kristus „jednorozeným Synem“ Marie Panny?

Poněvadž před Ním dítka neporodila. A ježto po Něm rovněž žádného neměla, jest tedy jejím jednorozeným, jako jesto prvorozeným a jednorozeným Synem Boha Otce[2]).

Poznámka. Často mluví se v Písmě sv. o bratřích Ježíšových. Než bratřími a sestrami mínili židé též blízké příbuzné.

Proč chtěl Kristus tak chudičký ve chlévě se naroditi?

Aby nám zřejmě naznačil účel svého Vtělení, totiž: 1. aby spravedlnosti Boží dosti učinil za hříchy naše obětí, kterou již v jesličkách začal snášeje pokorně chudobu a nouzi;

[1]) Mich. 5., 2. [2]) Žid. 1., 6.

2. aby hříšného člověka obrodil a Svou chudobou, pokorou a sebezapřením zbavil nezřízených náklonností po cti, statcích a rozkoších světských.

Obětuj opět zrozeného Ježíška nebeskému Otci na usmíření svých vin a pros Ho, aby tě přetvořil v člověka nového!

Proč bylo narození Páně zvěstováno chudým pastýřům, nikoli však velekněžím atd.?

Bůh chtěl ukázati, že milosti Své neuděluje dle důstojnosti osoby, ale dle Své svaté vůle, zamítaje pyšné a nevěrce, chudé však, pokorné a věřící do Svého království volaje. — Křesťane milý! Chceš-li, aby se ti Kristus zjevil, přičiň se, abys se ozdobil pokorou a dětskou prostností!

Význam chvalozpěvu andělů: „Sláva na výsostech Bohu . . .“

Andělé pěli nad Betlemem radostné „Sláva. . . .“, aby zvěstovali lidstvu, 1. že dostiučiněním vtěleného Syna Božího napravena jest urážka, která byla Bohu hříchem způsobena, 2. že se lidem smířením s Bohem dostalo opět pravého pokoje. — Lidé (jednotlivci i celí národové) požívají jen tehdy pravého pokoje, když prokazují Bohu povinnou úctu a službu.

Ú v a h a. Rozjímej o dnešním sv. evanděliu, jak nevědomí se stávají účastnými nebeského osvícení a poučení, nuzní s jakou láskou snášejí svou chudobu, a ti, kterými svět opovrhuje, jak vyvoleni bývají za přední hlasatele milosti Boží. Pokoř se, uznej, že's nevědomým před Ježíšem, že's chud vůči bohatství Jeho milostí, ochotně strp, pohrdá-li tebou svět, jen když Ježíš tebou neopovrhuje.

Modlitba. Ježíši, moje lásko, jenž Jsi za tiché noci nuznou stáj za příbytek Svůj vyvoliti a chudé pastýře k Sobě povolati ráčil, osvěť také temnotu mých hříchů, obohať Svou milostí mou ubohou duši a učiň mne dítkem Svým. Amen.

Druhá mše svatá.

„V judském kraji, v nuzné stáji
zrozen jako pachole,
snášel's bídu, nevděk lidu,
mnohé strasti nevole, — —
abys lidi skrz své bídy,
z hříchu, z pekla vykoupil."
(Píseň.)

Sloužívá se na úsvitě ku cti a chvále časného zrození věčného Slova z lůna neposkvrněné Panny, Marie, poněvadž Kristem minula noc bludů a pochybností a zasvitl den pravého poznání Boha. Proto modlí se kněz na začátku této mše sv.: „Světlo zasvitne nad námi dnes, poněvadž narodil se nám Hospodin; a nazváno bude jméno Jeho: Podivný, Rádce, Bůh, Silný, Otec budoucího věku, Kníže pokoje, jehož království nebude konce."[1]) „Hospodin kraloval, v krásu oblékl se; oblékl se Hospodin v sílu a přepásal se."[2])

Modlitba církevní. Všemohoucí Bože, dej, prosíme, ať světlo Tvého vtěleného Slova ve všech našich skutcích tak se obráží, jak věrou v duši naší září; skrze téhož Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Tit. 3, 4—7.

Nejmilejší! Ukázala se dobrota a laskavost Spasitele našeho, Boha; ne ze skutků spravedlnosti, které jsme my učinili, ale podle svého milosrdenství spaseny nás učinil skrze obmytí druhého narození a obnovení Ducha Svatého, kteréhož vylil na nás hojně, skrze Ježíše Krista, Spasitele našeho, abychom, ospravedlněni jsouce milostí jeho, byli dědicové podle naděje života věčného v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Čemu nás učí sv. Pavel v této epištole?

Že nás Bůh vysvobodil z věčné záhuby, nikoli pro naše zásluhy nebo naši spravedlnost, nýbrž z pouhé milosti a neskonalého milosrdenství; že nás zachránil vtělením Syna Božího, křtem sv., jímž se stáváme účastni milostí a zásluh Ježíše Krista; že naše záchrana záleží v ospravedlnění milostí Kristovou a v dědictví života věčného. O jak hojné jsou milosti, jichž se nám dostalo Vtělením Syna Božího!

Úvaha. O mši sv. na úsvitě, děkuj svému Vykupiteli; veleb Jej, že zvolil si za místo narození stáj, obětuj Jeho chudobu, Jeho ponížení, Jeho sebezapření za své a celého světa hříchy; zřekni se opravdově světa se všemi jeho poctami a rozkošemi a rci:

„O zhyň a zajdi, světe,
se statky, s leskem svým;
nechť sláva tvoje kvete,
vším zhrdám, co je tvým!
Jen s Tebou v slasti, v bolu
chci, Ježíši můj, být',
kde nejsi se mnou spolu,
tam bolno pro mne žít'."

Evanělium sv. Luk. 2, 15—20.

Za onoho času řekli pastýři vespolek: Pojďme až do Betlema a vizme to slovo, které se stalo, kteréž Pán ukázal nám. I přišli chvátajíce a nalezli Marii a Josefa i nemluvňátko položené v jeslích. A vidouce poznali to slovo, které jim bylo pověděno o tom dítěti. I divili se všickni, kteří

[1]) Is. 9., 6. [2]) Ž. 92., 1.

slyšeli, i těm věcem, které jim praveny byly od pastýřův. Ale Maria zachovávala všecka ta slova, skládajíc je v srdci svém. I navrátili se pastýři, velebíce a chválíce Boha ze všech věcí, které slyšeli a viděli, jakož bylo pověděno jim.

Čemu nás učí toto sv. evanděliúm?

Že máme vždy hlasu Božího rychle a ochotně poslechnouti jako oni zbožní pastýři a Ježíše s radostí a touhou hledati; po příkladu Marie Panny poznané křesťanské pravdy (kázaní, křesťanské cvičení) zbožným rozjímáním do srdce svého vštípiti, aby dobré ovoce nesly.

Ú v a h a: Buď vždy jako Panna Maria sebrané mysli, abys slyšel hlas Boží; působ i s milostí sebe nepatrnější, a velké věci učiní tobě Pán. Modli se:

„Mluv, Pane, neboť slyší služebník tvůj; skýtej mně síly, znovuzrozený Spasiteli, abych slova Tvého věrně následoval. Amen.“

Třetí mše svatá.

„Ježíška přivítejme,
láskou se k Němu znejme,
poklonu slušnou čiňme
z vroucího srdce rceme:
O vítej, náš milý Spasiteli!“
(Píseň.)

Třetí mše sv. v hod Boží vánoční sloužívá se již za bílého dne na památku duchovního zrození Ježíše Krista v připraveném srdci lidském. Proto pěje církev na začátku mše sv.: „Maličký narodil se nám a syn dán jest nám, a učiněno jest knížectví na rameni jeho:

a bude nazváno jméno jeho anděl veliké rady.“[1]) „Zpívejte Hospodinu píseň novou, neboť divné věci učinil.“[2]) — Sláva Bohu Otci atd.

Modlitba církevní. Všemohoucí Bože, dej, ať nás znovuzrození Tvého jednorozeného Syna vyprostí ze staré poroby hříchu, jež nás tísní — skrze téhož Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Žid. 1, 1—12.

Mnohokrát a mnohými způsoby mluvíval někdy Bůh otcům skrze proroky; nejposléze v těchto dnech mluvil nám skrze Syna, jejž ustanovil dědicem všech skrze něhož učinil i věky; kterýžto, jsa odlesk slávy a obraz podstaty jeho a nesa všecky věci slovem moci své, očistění hříchův učiniv, sedí na pravici velebnosti na výsostech, tím lepší nad anděly učiněn, čím rozdílnější jméno nad ně zdědil. Nebo kterému kdy z andělů řekl: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe! A opět: Já budu jemu Otcem a on bude mně Synem! A opět, když uvádí prvorozeného na okres země, dí: A klaňte se jemu všickni andělé boží. A o andělích zajisté dí: Který činí anděly své duchy a služebníky své plameny ohně. K Synu pak: Trůn tvůj, Bože, na věky věků; berla pravosti berla království tvého. Miloval jsi spravedlnost a ne náviděl jsi nepravosti; proto pomazal tebe, Bože, Bůh tvůj olejem radosti nad spoluúčastníky tvé. A: Ty, Pane, na počátku založil jsi zemi a dílo rukou tvých jsou nebesa. Ona zahynou, ty pak zůstaneš a všecka jako roucha zvetšejí a jako oděv změníš je a změněna budou; ty pak tentýž jsi a léta tvá nepřestanou.

Čemu nás učí sv. apoštol prvními slovy této epištoly?

Sv. Pavel staví nám na oči 1. neskonalou lásku a dobrotu Boha Otce, který se nám dal poznati skrze arciotce a proroky, ba posléze i skrze svého jednorozeného Syna; 2. dokazuje, že vtělený Syn Boží je pravý Bůh, jsa s Otcem téže podstaty.

Ú v a h a. Děkuj denně Pánu Bohu za všecka zjevení; vždyť bez nadpřirozeného světla jest člověk politováníhodným duševním slepcem. Klaněj se v Ježíši Kristu věčné moudrosti Boží. Děkuj ve třetí mši sv. Duchu Sv., že počal v Panně Marii Vtělení zaslíbeného Vykupitele; obětuj Božské Děťátko na usmíření všech hříchů proti Duchu Sv. a modli se:

Otče nebeský! Děkuji Ti srdečně za to, že jsi ráčil k nám mluviti ústy Svého jednorozeného Syna, v Němž jsi Sobě zalíbil. Učení Jeho chci proto, milosrdný Otče, vždy ochotně a vděčně poslouchati a věrně zachovávati. Amen.

Evandělium sv. Jana 1., 1.—14.

Na počátku bylo Slovo a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo. To bylo na počátku u Boha. Všecky věci skrze ně učiněny jsou a bez něho nic není učiněno, což učiněno jest. V něm byl život a život byl světlo lidí; a světlo v temnostech svítí a tmy ho neobsáhly. Byl člověk poslaný od Boha, jemuž jméno bylo Jan. Ten přišel na svědectví, aby svědectví vydal o světle, aby všickni věřili skrze něho. Nebyl on světlo, ale aby svědectví vydal o světle. Bylo světlo pravé, kteréž osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět. Na světě byl a svět skrze něho učiněn

[1]) Is 9, 6 [2]) Ž 97, 1.

jest a svět ho nepoznal. Do vlastního přišel a svoji ho nepřijali. Kolikož pak koli přijali ho, dal jim moc syny božími býti, těm, kteříž věří ve jménu jeho, kteříž ne z krve ani z vůle těla ani z vůle muže, ale z Boha zrozeni jsou. A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi; i viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.

Co rozumí sv. Jan „Slovem?"

Syna Božího, který proto Slovem Otcovým sluje, poněvadž od Boha Otce od věčnosti zplozen jest, jako jest slovo výplodem úst, ovšem daleko dokonaleji, zázračně. Jest tedy jedno s Otcem (téže podstaty) božskou přirozeností, rozdílný však od něho osobností. Kromě toho nazývá se Syn Boží Slovem Otcovým, poněvadž Bůh Otec k nám skrze Něho mluvil a Svou svatou vůli nám zjevil.[1])

Co znamenají slova: „Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha?"

Že Syn Boží byl již tehdy, kdy svět počátek svůj měl, tedy přede vším stvořením a před všelikým časem — od věčnosti — jsa od Boha Otce zplozen a tudíž věčně u Něho trval. Sv. Jan slovy těmi tedy učí věčné bytí a osobnost božského Slova a tudíž rovnost Ježíše Krista s Otcem, t. j. Jeho božství.

---

[1]) Mat. 17., 5., Žid. 1., 2.

Co značí: „Všecky věci skrze ně (Slovo) učiněny jsou?“

Že Syn Boží, jsa pravý Bůh, spolu s Otcem a Duchem Sv. všecky věci stvořil, nikoli však, jako by byl býval pouze nástrojem stvoření.

Co znamená: „V něm byl život?“

Že živý Syn Boží, maje život sám v sobě, byl též zřídlem všelikého života,[1]) t. přirozeného stvořením a zachováváním všech věcí a nadpřirozeného, duchovního, věčného vykoupením a ospravedlněním.

Proč se nazývá život ten „světlem lidí“?

Poněvadž věčné Slovo, dávajíc život všemu, co živo jest, jest i věčná pravda, která jedině opravdově člověka osvěcuje, učíc ho Boha a Jeho svatou vůli znáti a milovati, Jeho přikázání zachovávati a tak jistě a bezpečně bez všeliké pochybnosti, bludu a hříchu cestou k věčnému spasení kráčeti.

Co značí slova: „Světlo v temnostech svítí, a tmy ho neobsáhly?“

Že Kristus Pán učil lidstvo, které hříchem do temnosti duševní, t. j. do bludu a nevědomosti zabředlo, pravému poznání Boha a jeho svaté vůle; ale lidstvo učení Jeho nepřijalo a tak v temnostech, t. j. v bludu a nevědomosti setrvalo (obzvláště židé). — To se děje napořád i nyní, zvláště u zatvrzelých hříšníků a nevěrců, kteří se nechtějí k Bohu obrátiti, ačkoli je opět a opět milostí svou osvěcuje, aby je k pokání pohnul. Běda jim, kteří jedině pravé světlo zamítají!

Jak vydal sv. Jan Křtitel svědectví o světle?

Tím, že zvěstoval Ježíše Krista, an je pravé světlo osvěcující každého člověka, přicházejícího na tento svět, a že o něm svědčil, že jest přislíbený a očekávaný Vykupitel.

Jak osvěcuje Kristus Pán „každého člověka, přicházejícího na tento svět“?

Vnitřně osvěcuje každého člověka světlem rozumu, svědomí a věrou nebo milostí, aby dobré poznával a plnil, kterou každému v té míře dává, že, chce-li spolupůsobiti, věčného života dosáhnouti může; zevně pak veškerým svým zjevením, zvláště však svým učením, životem, zázraky, církví, ba i veškerým tvorstvem.

Co znamená: „Do vlastního přišel, a svoji ho nepřijali?“

Celý svět jest vlastnictvím Božím, především však člověk, k obrazu Jeho stvořený, a ze všech lidí zvláště židé byli národem Božím, poněvadž si je Bůh z jiných národů vybral, svým vyvoleným lidem učinil, jim své zjevení, svá přikázání a zaslíbení svěřil. Poněvadž však jim Pán Ježíš byl jednak chudý a ponížený, jednak jim zlé jejich skutky vytýkal, nepřijali Ho, t. j. nechtěii Ho uznati za zaslíbeného Messiáše, Syna Božího a Spasitele světa a proto povrhli též Jeho učením.

Co značí slova: „Kolikož pak koli přijali Ho, dal jim moc syny Božími býti?“

Že všichni, kteří v Něho uvěřili, že jest zaslíbený Vykupitel, učení Jeho přijali a zachovávají, tvůrčí mocí Jeho milosti znovuzrozeni bývají, t. j. bývají hříchu sproštěni, osvíceni, ke všemu dobrému povzbuzeni, a tak se stávají syny Božími.

Jak rozuměti slovům: „Slovo tělem učiněno jest?“

Tomu se nesmí tak rozuměti, jako by se bylo Slovo — Syn Boží — v lidskou přirozenost změnilo, nýbrž to znamená, že Syn Boží z Panny Marie tělo lidské přijal a tak člověkem se stal. Kristus Pán spojuje tedy ve Své osobě dvojí přirozenost, božskou a lidskou,

---

[1] Sk. ap. 17., 28.

jest tudíž pravý Bůh a spolu pravý člověk. Tak žil třiatřicet let mezi lidmi, jednak všecky strasti a bídy snášeje, jednak dokazuje Své božství divy a zázraky, zvláště pak Svým z mrtvých vstáním a nanebevstoupením, aby všichni zřejmě poznali, že jest pravý Syn Boží ku spáse lidstva seslaný a jediný pramen všech milostí, z jehož plnosti všichni svatí čerpali.[1])

Úvaha: Kdykoli se modlíš „Anděl Páně" a vyslovuješ slova: „A Slovo tělem učiněno jest," poklekni uctivě a pokloň se vtělenému Slovu.

Modlitba. Nejdobrotivější Bože, Otče nebeský, jenž jsi nám bídným, padlým lidem v této noci Svého jednorozeného Syna, našeho Spasitele a Prostředníka, darovati ráčil, děkujeme Ti srdečně za tuto neskonalou milost a prosíme Tě snažně, rač v nás památku na milostiplné Jeho zrození stále udržovati, abychom tím získali útěchy v strastech, pomoci ve svízelích, Tobě až do konce věrně sloužili, Tebe chválili a velebili. Amen.

Modlitba k Panně Marii.

„Obrať k nám své oči vlídné,
vznešená pomocnice,
přimlouvej se za nás bídné,
mocná orodovnice;
ujmi se křesťanské říše,
a v poslední hodině
ukaž nám svého Ježíše,
k své nás přivtěl rodině!"

Poučení na neděli po narození Páně.

Tato neděle pojí se úzce k hodu Božímu vánočnímu a učí nás, jak má život v Kristu v každém křesťanu růsti a mohutněti. Na začátku mše sv. modlí se církev sv.: „Když pokojné mlčení jímalo všecky věci a noc v běhu svém polovic cesty vykonala, všemohoucí Slovo Tvé s nebe od stolic královských vkročilo".[2]) „Hospodin kraloval, v krásu oblékl se; oblékl se Hospodin v sílu a přepásal se."[3])

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, řiď činy naše dle Své nejsvětější vůle, abychom ve jménu Tvého přemilého Syna zasloužili hojné ovoce dobrých skutků přinášeti, skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla ke Galat. 4., 1.—7.

Bratří! Pokud jest dědic maličký, nic se neliší od služebníka, ačkoliv jest pánem všeho; ale pod poručníky a správci jest až do času od otce uloženého. Tak i my, když jsme byli maličcí, počátkům světa byli jsme podrobeni; ale když přišla plnost času, poslal Bůh Syna Svého, učiněného ze ženy, poddaného zákonu, aby ty, kteří pod zákonem byli, vykoupil, abychom přijetí za syny (boží) dosáhli. Poněvadž pak jste synové, poslal Bůh Ducha Svého v srdce vaše volajícího: Abba, Otče! Proto již není služebník, ale syn; jestliže pak syn, i dědic skrze Boha.

Výklad a povzbuzení. Mnozí ze židovstva obrácení Galatští měli za to, že také jako křesťané jsou povinni zachovávati zákon Mojžíšův. Sv. Pavel je poučuje, že zákon Mojžíšův toliko základům pravé víry učil a že byl spolu poručníkem a správcem národa židovského; že Ježíš Kristus je tohoto břemene sprostil a učinil syny a dědici Božími, kteří nemají již k Němu pohlížeti jako služebníci s bázní otrockou, nýbrž posvěceni jsouce Jeho milostí, nazývati Boha Otcem a od Něho ospravedlnění skrze zásluhy Ježíše Krista a blaženosti věčné pevně a důvěrně očekávati.

---

[1]) Jan, 1., 16. [2]) Moudr. 18., 14. 15. [3]) Ž. 92., 1.

Této milosti dostalo se i nám. Děkuj tedy Bohu po celý život, žij jako dítko Boží u víře, lásce, naději, trpělivosti, nevinnosti a varuj se hříchu, jenž jest největším zlem, poněvadž nás zbavuje synovství Božího a s ním spojených předností a práv a znova dobrovolným otrokem ďáblovým činí.

Nejsladší Ježíši, nebuď mi soudcem, ale Spasitelem! (50 dní odp.)

Evandělium sv. Luk. 2., 33.—40.

Za onoho času Josef a Maria, matka Ježíšova, divili se těm věcem, které praveny byly o něm. I požehnal jim Simeon a řekl k Marii, matce jeho: Aj, postaven jest tento k pádu a k povstání mnohým v Israeli a na znamení, jemuž bude odpíráno; a tvou vlastní duši pronikne meč, aby zjevena byla mnohých srdcí smýšlení. Byla také prorokyně, Anna, dcera Fanuelova, z pokolení Aserova; ta se byla zestarala v dnech mnohých a živa byla s mužem svým sedm let od panenství svého. A ta vdovou byla až do let osmdesáti a čtyř; kterážto nevycházela z chrámu, sloužíc Bohu posty a modlitbami dnem i nocí. A ta v touž hodinu přišedši, chválila Pána a mluvila o něm všechněm, kteří očekávali vykoupení israelského. A když vykonali všecko podle zákona Páně, vrátili se do Galilee, do města svého Nazaretu. Dítě pakrostlo a posilovalo se plné moudrosti a milost boží byla v něm.

Proč se divili Josef a Maria?

Nikoli proto, jako by byli od starce Simeona něco nového o svém Synu slyšeli; znaliť z hojných zjevení určení zrozeného Messiáše; nýbrž tomu se divili a radovali, že Bůh účel vtělení Syna Božího Simeonovi a jiným zbožným lidem zjeviti ráčil. —

Raduj se také ty, když jiní křesťanské pravdy poznávají a uznávají, ba buď jim podle sil svých nápomocen, aby přišli k pravému poznání Boha a Jeho nejsvětější vůle.

Jak jest Kristus „postaven k pádu a ku povstání mnohým?“

K pádu (věčnému zavržení) jest vtělení Syna Božího těm, kteří učení a milostí Jeho buď vůbec neužívají nebo svatokrádežně přijímají, — těm tedy, kteří sice slyší o Jeho divech a zázracích, ale Jemu nevěří; kteří Jej poznávají, ale nemají odvahy, aby Jej veřejně vyznávali, anebo kteří sice v Něho věří, ale podle víry nežijí. Tito všichni neměli by takového hříchu, kdyby byl Kristus Pán nepřišel a nekázal, kdyby nebyli o Jeho učení a milostech ničeho věděli.[1]) Svůj pád, t. j. věčné zatracení si však sami zavinili. — Ku povstání, t. j. ku spáse a blahu jest těm, kteří v Něho věří, učení Jeho přijímají a podle Něho žijí.

Co značí slova: „Tento postaven jest na znamení, jemuž bude odpíráno?“

Jest to proroctví, že smyslná a pozemská moudrost a nezřízené vášně tohoto světa neustále a vždy se budou protiviti Kristu, — Jeho životu, naukám, činům a ustanovením. Toto proroctví vyplnilo se pustým rouháním a krutým pronásledováním Krista se strany židův a pohanův a plní se neustále nevěrci všech dob a oněmi křesťany, kteří dle slov sv. Bernarda svojí pýchou odpírají Jeho pokoře, svým lakomstvím Jeho chudobě, svou nestřídmostí Jeho postům, svou chlípností Jeho čistotě, svou lhostejností Jeho horlivosti atd., slovem, kteří Jej sice ústy vyznávají, ale životem svým zapírají.

---

[1]) Jan 15., 22.

Co znamenají slova: „Tvou vlastní duši pronikne meč?“

Že Panna Maria vytrpí pro svého Syna nevyslovitelné bolesti. Podobenstvím meče zobrazuje Simeon kruté bolesti, které proniknou mateřské její srdce, když její nejsvětější Syn bude pronásledován, mučen a zvláště když bude ukřižován. (Svátek sedmibolestné Panny Marie.)

Ú v a h a: Jsi-li vdovou, uč se od Anny, která skoro celý svůj život v chrámě trávila, jak máš Bohu sloužiti — totiž zdrželivostí, horlivostí pro čest a chválu Boží, konajíc milosrdné skutky, postem a modlitbou; neboť vdova, která v rozkoších jest, za živa mrtva jesť.[1]) Jsi-li otcem nebo matkou, pečuj netoliko o to, aby tvé dítky tělesně prospívaly a potřebných vědomostí a jmění si střádaly, nýbrž i o to, aby důkladnou znalostí pravd náboženských zbožným, ctnostným a tichým životem vynikaly a tak prospívaly věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí. Kéž i my den ode dne více poznáváme a milujeme Ježíše Krista!

Modlitba: Pane Ježíši Kriste, znovuzrozený Vykupiteli, posilni vůli naši k zachovávání Tvého svatého učení, aby nám nebylo k pádu, nýbrž ku povstání. Neboť lépe by zajisté bylo, abychom neznali cesty spravedlnosti, nežli poznavše ji, odvrátili se od svatých přikázaní, která nám dána jsou.[2]) Amen.

(Tato neděle jest obyčejně též poslední nedělí občanského roku; proto nařizuje církev v tento den slavnostní děkovné modlitby za všechna v tomto roce od Boha přijatá dobrodiní.)

Poučení o povinnostech rodičů k dětem.

„Dítě pak rostlo a posilovalo se (v duchu, jsouc) plné moudrosti, a milost Boží byla v něm.“ (Luk. 2., 40.)

Rodiče obdrželi dítky od Boha a pro Boha opět musí je vychovati. To jsou dvě důležité pravdy, z nichž plynou všechny povinnosti rodičů k dětem.

Která jest první povinnost rodičů k dětem?

První povinností rodičů k dětem jest, aby je považovali za dar Boží a je jako nadpřirozené obrazy Boží netoliko přirozenou, nýbrž i nadpřirozenou láskou milovali. Sv. Jan Zlatoústý praví: „Netoliko příroda, nýbrž i ctnost dělej z rodičů rodiče.“

Jaká musí býti láska rodičů k dětem?

Láska, kterou rodiče svým dítkám jsou povinni, nemá býti 1. pouze t ě l e s n á, přirozená, která hledí jen na vlastnosti těla, povahy a vloh, nýbrž musí býti čistá a svatá, majíc povždy na mysli obraz Boží v dítku a jeho nesmrtelnou duši, kterou Ježíš Kristus krví Svou vykoupil.

2. Nemá býti s l e p á, která přehlédá u dětí jejich nezpůsoby a provinění jejich nechává bez trestu, nýbrž bdělá a horlivá, jež snaží se vymýtiti ze srdéčka dětského různé vady a špatné návyky.

3. Nemá vycházeti z p ř i r o z e n é n á k l o n o s t i, takže z rozmaru nebo vrozené záliby některé dítě více milují než ostatní, nýbrž musí se vztahovati stejně na všecky dítky bez rozdílu, o všechny stejně a nestranně pečujíc a třeba-li, stejně všecky trestajíc. — Kolik zla již natropila rozmarná, stranická, opičí láska! Jenom jí může leckdo děkovati, že se stal zločincem a že propadl časnému i věčnému trestu.

A to je právě hlavní chybou, jíž se dnes tak mnozí rodiče dopouštějí, že totiž na své dítky hledí jen přirozenýma očima a pouze tělesným srdcem je milují, brzy počet dítek se zločinnou libovůlí omezujíce, brzy se jich snažíce zbaviti jako přitěžujícího břemene nebo opičí láskou je rozmazlujíce.

---

[1]) I. Tim. 5., 6. [2]) II. Petr. 2., 21.

Která jest druhá veliká povinnost rodičů k dětem?

Druhou povinností křesťanských rodičů k dětem jest pečovati o jejich tělesné a duševní, časné a věčné blaho. Křesťanští rodiče jsou tudíž povinni starati se:

1. o tělesné zdraví svých dítek, a to:

a) dostatečnou, vhodnou výživou.

Kolik rodičů v tom těžce chybuje, dávajíce dítkám svým nepřirozenou, nedostatečnou a nezdravou potravu (často musí píti dítky víno a pivo, ba i kořalku), nebo nechávajíce dítky jísti a píti, kolik chtějí a kdy se jim zachce. — Rodiče, pečujíce o výživu svých dítek, zachovávejte bedlivě věku jejich přiměřený pořádek, chcete-li míti dítky tělesně zdravé a duševně zdatné a rázné a nechcete-li, aby se staly obětí svých a vašich rozmarů a choutek!

b) přiměřeným, čistotným a řádným šatem.

Tak prohřešují se opět mnozí rodiče nečistotou, nedbalostí, ba dokonce necudností v šacení svých dětí, jiní zase ještě útlé dítko otravují jedem marnivosti a pýchy, oblékajíce je v šatečky ušité dle nejnovější mody a lišící se valně od obleků ostatních dětí. Ó nešťastné matky, které své miláčky pro krásný šat chválí a před zrcadlo staví. Nedivte se pak, až vám vaše ješitné a hrdé dcery stáří ztrpčí!

2. Křesťanští rodičové musí pečovati též o duševní vzdělání svých dítek vychováváním a vyučováním ve škole i doma. „Vyučuj syna svého a občerství tě a dá rozkoš duši tvé“[1])

Jak mají rodiče pečovati o duševní vzdělání svých dítek?

Všechno vzdělávání a vychovávání musí jednotně směřovati k nadpřirozenému cíli dítěte. Rodiče nesmějí vzdělávati a vychovávati své dítky jednostranně, jen pro svět, společnost, jen aby se ve světě uživily, vzdělání náboženské ponechávajíce úplně několika hodinám katechetovým ve škole, nýbrž povinnost k Bohu, sobě samým, k dítkám a společnosti lidské jim velí, aby dítky své pro Boha a věčnost vzdělávali a vychovávali. Za tím účelem musí rodiče a) dítky své v potřebných pravdách náboženských poučovati; b) k víře v tyto pravdy a k životu podle nich přidržovati; c) křesťanské ctnosti do srdce jejich vštěpovati a vlastním dobrým příkladem pěstovati; d) bdíti bedlivě nad probouzejícími se zlými náklonnostmi a všemožně se přičiniti, aby je ze srdce jejich vymýtili; e) pečlivě se starati, aby všechno odstranili, co by na ně slovem, písmem, obrazem nebo špatným příkladem zhoubný vliv míti mohlo; f) použiti všech možných a vhodných prostředků, zvláště modlitby a dobrého příkladu, a vůbec s učitelem a katechetou svorně spolupůsobiti.

Kdy mají rodiče s touto duševní výchovou svých dítek začíti?

K zbožnému vychování náleží, aby rodičové své dítky od nejútlejšího mládí k Bohu vedli. Již na klíně uč matka své dítko Boha znáti, milovati, k Němu se modliti a Jeho se báti; vypravuj mu o božském Ježíšku, o nebi, svatých a andělích. Křesťanské matky, zde, na svém klíně kladete základy k časnému štěstí i věčnému blahu svých dítek. Již na klíně hleďte k tomu, abyste jevící se u dítek vášně a nepravosti potlačovaly a zvláště svéhlavost a vzdorovitost dusily. Hlavní však věcí jest, aby dítko od prvního okamžiku svého života dýchalo ve spořádané, křesťanským duchem se nesoucí domácnosti, ve které i mezi manželi vládne kázeň, pořádek a bázeň Boží. Nemá-li takové půdy útlá tato sazenice pro rajskou zahradu, sotva lze se nadíti květův a ušlechtilých plodův. O Bože, kolika rodinám nedostává se tohoto tak potřebného křesťanského řádu mravu jednak nedbalostí, jednak přílišnou zaměstnaností rodičů!

Duševní vzdělávání a výchova dětí má tudíž mnohem dříve začíti, než počnou choditi do školy a do kostela, kde se ve výchově jejich dále pokračuje. (Poučení o povinnostech rodičů ke škole, zvláště škole více méně duchu

[1]) Přísl. 29., 17.

křesťanskému se odcizující, volné, bezkonfesní viz o svátku mláďátek!) Propuštěním ze školy končí se výchova školská, než rodiče mají dále poučovati své syny a dcery slovem i příkladem o víře a pravdách mravoučných. Bdělost nad dorůstajícími dětmi dlužno zdvojnásobniti a zvláště toho dbáti, aby jako dříve dopoledním a odpoledním službám Božím obcovaly. Zvláštní péči musí věnovati rodiče dětem, jež odcházejí z domu otcovského nebo volí své životní povolání.

Jak mají rodiče pečovati o časné blaho svých dítek?

Tím a) že jsou sami pracovití a spořiví, střádajíce dětem přiměřené jmění; b) že děti své záhy k práci přidržují a pobádají, učíce je spořivosti a uskrovnění; c) že dopřávají svým dítkám, aby se podle vloh pro to či ono povolání přiměřeně vzdělaly a byly užitečnými členy společnosti lidské; d) že jsou synům a dcerám při volbě stavu radou i skutkem nápomocni, hledíce netoliko k časnému, nýbrž i k věčnému blahu jejich.

Dostojí-li rodiče těmto povinnostem, zakusí ve středu milujících dětí pravého rodinného štěstí a blaha, dožijí se na dítkách svých radostí a klidně a spokojeně zesnou v náručí vděčných synův a dcer.

Poučení na poslední den občanského roku (Sylvestr).

Poslední den občanského roku koná se památka sv. papeže Sylvestra. Odtud sluje 31. prosinec obyčejně „Sylvestr". Na mnohých místech zahnízdil se zlozvyk slaviti „Sylvestra" hýřením a pitím a s plnými poháry přivítati nový rok. Tak se namnoze starý rok špatně zakončuje a nový špatně začíná, ačkoli poslední chvíle dokonávajícího roku jsou tak vážné a mimoděk ku spasitelným úvahám mocně nabádají. Leč právě proto strojí nepřítel lidstva tohoto večera ony neblahé zábavy a radovánky, aby člověk přeslechl výstražný hlas loučícího se roku a duše své nezachránil. Než ty, křesťane milý, vyhni se takové pohanské oslavě — uchyl se v ústraní a rozjímej. Především uvažuj toho dne:

I. o krátkosti času. Ještě několik hodin, a opět uplynul jeden rok tvého života. Kolikátý jest to již? Kolik let budeš ještě živ? Kolik tvých soudruhů z mládí již zemřelo? Možná, že již sám zbýváš ze svých vrstevníků; jak dlouho ještě? Jak rychle uplynulo oněch dvacet, čtyřicet, šedesát let tvé životní pouti! „My zajisté včerejší jsme a ničeho nevíme, nebo jako stín jsou dnové naši na zemi,[1]) praví Job. A žalmista Páně pěje: „Léta naše jako pavučina počtena budou," a na jiném místě: „Člověk jako tráva jsou dnové jeho, jako květ polní tak odkvete".[2]) — Ach, jest tomu tak; též dnešek to dokazuje.

II. Uvaž, jak blízko jest věčnost. Brzy udeří poslední hodina tohoto roku, jenž pohrouží se do moře věčnosti. Kdy odbije tvoje poslední hodinka? Bude to příštího roku? Sv. anděl strážný vidí na čele tvém napsán rok, ba i hodinku tvé smrti; ty jí neznáš, ale jistě jsi věčnosti blíže než myslíš. Jsi již na tak blízkou věčnost připraven? Zpytuj se!

III. Sestav si dnes večer svůj duchovní účet za tento rok:

1. Sečti všechna dobrodiní Boží, jichž se ti tento rok dostalo: přirozená dobrodiní: čas, život, zdraví, výživu, oděv, obydlí, všechny časné radosti (radosti v přírodě, v rodině, z přátelství), uchránění mnoha neštěstí a nehod, jež jiné potkala; nadpřirozená dobrodiní: náboženské poučení (kázaní, knihy, napomenutí), mši sv., sv. svátosti, osvícení a posvěcení Duchem Sv., povzbuzení k dobrému, odvrácení od zlého, různé události ve veřejném, rodinném a soukromém životě, nezměrná a nesčetná to dobrodiní.

2. Sečti své povinné služby, kterými jsi k Bohu poután: a) dík, kde jest? v čem záležel? b) své povinnosti — k Bohu (čest a chvála Boží nade všecko a ve všem!); — k bližnímu, jako dítě, jako otec nebo matka, jako služebník, dělník, úředník,

[1]) Job 8., 9. [2]) Ž. 89., 9.; 102., 15.

boháč; — k sobě samému, k svému tělu a duši. c) Věrné a dobré použití darů Božích, času, zdraví, vloh, nadpřirozených milostí. Kde a jaké jsou tvé dobré skutky?

3. Sečti své dluhy: a) opomenutí a zanedbání. Kolik hodin a dní jsi utratil? Kolikrát jsi opominul své práce, modlitby, přijetí sv. svátostí? Kolik dobrého jsi zanedbal vůči svému bližnímu? Vzpomeň si na přehojná dobra, jichž jsi po celý rok nekonal, a na dobro, jež jsi špatně konal, pouze ze sobeckých úmyslů, nikoli pro Boha. b) Hříchy, jichž jsi se každého dne a každé hodiny dopouštěl. Vzpomeň si na své myšlenky, řeči, žádosti a skutky.

Zda nemusíš vyznati, když jen povrchně svůj roční účet prohlížíš: Četní jako písek v moři jsou hříchové moji; více než 10.000 hřiven jsem Pánu Bohu dlužen a nemám, čím bych svůj veliký dluh zaplatil! Víš-li pak, co znamená hřešiti? Víš-li, jakých trestů již jediný lehký hřích zasluhuje, a co očekává na věčnosti pouze jediný smrtelný hřích? Kdyby přikvačila tvoje poslední hodinka, byl bys hotov předstoupiti před nejsvětějšího a spravedlivého Soudce, abys vydal počet z vladařství svého?

Připrav se; posvěť ještě poslední hodiny tohoto roku! Lituj zkroušeně před Bohem svých provinění a nedbalostí; odpros Ho za povinnou úctu, kterou jsi Mu odepřel, a pro neúctu, kterou jsi Mu způsobil; obětuj svého Božského Vykupitele, který za tebe na kříži krev vycedil, na usmíření a díkučinění a učiň opravdové předsevzetí, že se polepšíš.

Modlitba na konci roku. O Bože, Otče milosrdenství a útěchy, děkuji Ti srdečně skrze Ježíše Krista, Tvého jednorozeného Syna za to, že jsi mně tento rok popřáti ráčil k napravení mého hříšného života a mne ve Své neskonalé shovívavosti ušetřiti ráčil. Ach, jest mně ze srdce líto, že jsem času, kterého mně Tvá dobrota k spáse mé ubohé duše dopřála, tak špatně užil, nevynaloživ ho k polepšení svého života. Odpust mně, Otče milosrdný, tuto moji trestuhodnou nedbalost; neboť jsem si pevně a opravdově umínil, že Ti budu v příštím roce věrně a horlivě sloužiti. Nechci již déle otáleti; uznávám, v jaké nebezpečenství jsem se až dosud vydával. Chci všech okamžiků života, kterých mi láska Tvá ještě dopřeje, dobře použiti a co jsem zanedbal, věrnou láskou napraviti. Dopřej mně k tomu, dobrotivý Bože, Své svaté milosti. Prosím Tě o to skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Poučení na svátek Obřezání Páně (Nový rok).

Svátek tento jest oktávou hodu Božího vánočního a připomíná nám novou událost ve vykoupení. Ježíš musí dílo vykoupení našeho bolestně konati. Začněme i my své vykoupení v krvi Ježíše Krista týmž dnem, kdy se Kristu s nebe dostalo jména „Ježíš“ = Vykupitel!

Na začátku mše sv. pěje církev: „Maličký narodil se nám a syn dán jest nám, a učiněno jest knížectví na rameni jeho: a bude nazváno jméno jeho anděl veliké rady“.[1]) „Zpívejte Hospodinu píseň novou, neboť divné věci učinil“[2]) — Sláva Bohu Otci atd.

Modlitba církevní. **Bože, jenž jsi plodným panenstvím blahoslavené Marie Panny lidskému pokolení milosť věčného spasení uděliti ráčil, dej, prosíme, ať přímluvy téže svaté Panny zakusíme, skrze niž jsme původce života obdržeti zasloužili, Pána našeho, Ježíše Krista, Syna Tvého. Amen.**

(Epištola jest táž jako v první mši sv. na hod Boží vánoční.)

---

[1]) Is. 9., 6. [2]) Ž. 97., 1.

Evanděliúm sv. Luk. 2., 21.

Za onoho času, když se naplnilo dní osm, aby obřezáno bylo dítě, nazváno jest jméno jeho Ježíš, kterýmž nazváno bylo od anděla, prve než se v životě počalo.

Proč chtěl býti Pán Ježíš osmý den po svém narození obřezán?

Ježíš Kristus jako jednorozený Syn Boží a svatost sama nepotřeboval nikterak obřízky. Chtěl se však tomuto krvavému a bolestnému obřadu podrobiti:

1. Aby výslovně potvrdil, že Starý Zákon jest svatý a Bohem daný, jemu se podrobil a místo nás věrně vyplnil, by nás pout hříchu sprostil a naznačil, že sám, ač bez nejmenšího stínu hříchu, přece v podobném, k hříchu náchylném těle k nám přišel, aby za nás trpěl a umřel.

2. Aby hned na začátku Svého pozemského života Svou nejdražší krev za nás prolil a nám ukázal, za jak velikou cenu jméno „Ježíš" si koupil, stav se naším Spasitelem, a aby nám již tehda dal záruku, že každou krůpěj krve za nás vycedí.

3. Aby nám dal příklad pokory a poslušnosti a nás upozornil na nutnost duchovní obřízky — umrtvování smyslnosti a tělesných žádostí.

4. Aby nedal židům pohoršení, aby se prohlásil za potomka Abrahamova a přijetím této známky úmluvy úmluvu Boží s arciotci a jí zaručená zaslíbení potvrdil.

5. Aby dokázal pravé své člověčenství vůči bludařům, kteří tvrdili, že měl pouze zdánlivé tělo.

Co byla obřízka a co znamenala?

Obřízka byla zevnějším znamením Starého Zákona, jímž tehda židé mužského pohlaví k národu vyvolenému byli přičteni, jako my nyní stáváme se křtem sv. údy církve Kristovy. Obřezání nařízeno bylo nejprve Abrahámovi na znamení úmluvy, kterou Bůh s ním a jeho potomky učinil[1]), aby byli stále upamatováni na její závazky — že budou přesně a věrně plniti Jeho nejsvětější vůli — a na zaslíbení, jež se k ní pojila; konečně účelem obřízky bylo, aby předobrazovala svátost křtu, kterou Ježíš Kristus tajemným znamením Nového Zákona místo obřezání ustanovil[2]), aby jí byla srdce naše obřezána, t. j. od hříchův očištěna.

Proč „nazváno jest jméno Jeho Ježíš?"

Jméno Ježíš, jež značí Vykupitele nebo Spasitele, bylo vtělenému Synu Božímu ještě před narozením Bohem samým určeno[3]), poněvadž proto s nebe sestoupil a na svět přišel, aby padlé pokolení lidské vykoupil a spasil. Proto také jedině v tomto svatém, velebném a mocném jménu „Ježíš" můžeme býti spaseni. [4]) (Viz poučení o svátku nejsvětějšího jména Ježíš!)

Proč sluje tento den také „nový rok"?

Poněvadž jím počíná nový občanský rok, jako první neděli adventní počal rok církevní.

Jak má křesťan „nový rok" světiti?

1. V nejsvětějším jménu „Ježíš" nový rok začínati a Bohu obětovati. 2. V nejsvětějším jménu „Ježíš" a v důvěře v moc tohoto přesvatého jména o spáse nesmrtelné duše dále pracovati. 3. V nejsvětějším jménu „Ježíš" také všecky své světské práce a zaměstnání začínati a končiti. 4. V nejsvětějším jménu „Ježíš" snažně o všecko to prositi, čeho nám nebo bližnímu pro tělo a duši potřebí jest.

---

[1]) I. Mojž. 17., 10. [2]) Mat. 28., 19; Gal. 6., 15. [3]) Mat. 1., 21; Luk. 1., 31. [4]) Sk. ap. 4., 12.

Jak máme přáti bližnímu „šťastný nový rok“?

Nikoli z pouhého zvyku nebo ze zdvořilosti, jen ústy nebo krásně napsaným a složeným listem, nýbrž z upřímného srdce a v duchu křesťanském, ochotni jsouce jemu slovem i skutkem k pravému štěstí dopomoci a neštěstí od něho odvrátiti. Rodičům naskýtá se novoročním přáním dítek vhodná příležitost k laskavým, ale vážným napomenutím.

Poznámka. Pohané oslavovali první leden všelijakými výstřednostmi. Bohužel zdá se, že se k nám křesťanům tyto pohanské zlozvyky vrátily.

Co dlužno souditi o křesťanech, kteří hýřením, tancem a nepravostmi všeho druhu starý rok zakončují a nový začínají? Věru, takoví jsou horší než pohané, a proto je také krutější osud stihne.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, Otče nebeský, jenž jsi Otcem milosrdenství a Bohem útěchy, děkujeme Ti za to, že jsi nás od narození až podnes podivuhodně na živu zachovával a tolikerých nebezpečenství duše i těla tak otcovsky chránil, a prosíme Tě pro lásku, kterou lneš k Svému přemilému Synu, a pro Jeho drahou krev, kterou za nás při bolestném obřezání proliti ráčil, nepatř na množství našich hříchů, nýbrž pro svrchované milosrdenství Své odpust nám milostivě naše proviny, jimiž jsme Tě v minulém roce a po celý život uráželi, zasloužívše si plnou měrou Tvého hněvu a nemilosti. Litujeme jich srdečně a slibujeme Ti dnes skrze Ježíše Krista, Pána našeho, že chceme příště Tvá svatá přikázání věrně plniti. Rač nás v naší slabosti posilniti; rozmnož v nás víru, naději a lásku; chraň nás všeho hříchu, nebezpečenství a pokušení, všelikého neštěstí na těle i na duši; dej, ať všechny své myšlenky, řeči a skutky dle Tvé nejsvětější vůle řídíme, všecko zlé vytrvale přemáháme a dobro neohroženě konáme; popřej nám té milosti, abychom ve svaté víře žijíce i umírajíce, jednou v Tvé nebeské říši trvalý, radostný nový rok slaviti, t. j. blaženosti věčné požívati a Tebe s anděli a svatými věčně velebiti zasloužili. Amen.

Poučení na neděli po novém roce.

Začátek mše sv., modlitba církevní a epištola jest jako v neděli po narození Páně.

Evandělium sv. Mat. 2., 19.—23.

Za onoho času, když umřel Heródes, aj, anděl Páně ukázal se Josefovi ve snách v Egyptě řka: Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a jdi do země israelské; neboť zemřeli jsou, kteří hledali bezživotí dítěte. Kterýžto vstav, vzal dítě i matku jeho a přišel do země israelské. A uslyšev, že Archelaus kraluje v Judsku místo Heródesa, otce svého, obával se tam jíti, a byv napomenut ve snách, obrátil se do krajin galilejských. A přišed bydlel v městě, jež slove Nazaret, aby se naplnilo, co pověděno bylo skrze proroky, že Nazaretský slouti bude.

Čemu se učíme z tohoto sv. evandělia?

Dnešní sv. evandělium učí nás 1. jak zázračně, nepochopitelně, ale vždy velemoudře a milostivě Bůh nad svými věrnými bdí a je řídí. Ježíš musil utéci do Egypta, poněvadž Ho Bůh nechtěl zachrániti zřejmým zázrakem, ale přirozeným způsobem — útěkem před Heródem. Sv. rodina žila v Egyptě jako u vyhnanství, ale to netrvalo déle, než Bůh chtěl; neboť když všecky nepřátele Syna Svého pokořil a potřel, povolal Pána Ježíše, Pannu Marii a sv. Josefa zase zpět a dopřál Vykupiteli světa, aby léta mladosti v blaženém míru prožil. — Jak útěchyplnou jest tato péče nebeského Otce o Svého přemilého Syna i pro spravedlivé, kteří protivenství a pronásledování trpí pro spravedlnost! Za jak šťastny se mohou pokládati, že Bůh s nimi právě tak jedná, jako s přemilým Synem Svým! Nebudouť zajisté jako Kristus více trpěti, než Bůh dopustí, jenž je bude v utrpeních a v strastech těšiti a sílíti, aby neklesli a zásluh nepozbyli. Přes všechna pronásledování a nástrahy budou s pomocí Boží jistě a bezpečně kráčeti, a z nebezpečenství vytrhnou je andělé, když by toho spása jejich vyžadovala.

2. Učme se z tohoto sv. evandělia, jak i my máme býti v životě opatrní, užívejme přirozených prostředkův, uhýbejme nepřátelům, a není-li to možné, důvěřujme v ochranu a pomoc Boží. Sv. Josef, vraceje se z Egypta s Ježíškem a Marií, matkou Jeho, nešel do Judska, nýbrž do Galileje, obávaje se, aby se Archelaus, syn a nástupce Heródův, nepodobal ukrutností svému otci.

Proč nazván jest Pán Ježíš „Nazaretským"?

a) Poněvadž byl vychován v Nazaretě, v malém a opovrženém městečku galilejském, takže vešlo u židů v přísloví, může-li co dobrého z Nazareta přijíti.[1]) Tak se vyplnilo předpovědění proroků, že příští Messiáš v poníženosti a opovržení žíti bude. b) Nazaretský znamená též tolik, co „Bohu zasvěcený" anebo „výkvět", což obé lze o Pánu Ježíši vysvětliti, jenž jako Bůh byl nejvýš svatý a jako člověk přespanilý květ z kořene Jesse.

Ú v a h a. „Zemřeli, kteří hledali bezživotí dítěte". — Vzpomeň si na tato slova, kdykoli slyšíš o krutých pronásledovatelích církve sv. Kolikrát se osvědčila pravdivost těchto slov během 1900 let! Nepřátelé církve zemřeli a církev ubírá se u vítězoslávě po jejich hrobích. Nepozbuď tedy mysli v těžkých dobách pronásledování církve Kristovy.

Modlitba. Všemohoucí Bože, který zlé dopouštíš, abys je obrátil k dobrému, vyslyš naše pokorné prosby a dej, ať přese všechny útoky a pronásledování zůstaneme Tobě věrni a až do smrti po boku Tvém kráčíme. Dej nám též na přímluvu Orodovnice naší, Panny Marie, síly, abychom se vždy řídili dle Tvé nejsvětější vůle.

(Jednou denně 100 dní odpustků. Lev XIII., 19. července 1879.)

(Více o příběhu dnešního sv. evandělia viz v poučení na den mláďátek.)

Poučení na svátek Zjevení Páně čili sv. tří králů (Epiphania Domini).

Co se slaví tímto svátkem?

Památka události, kterak mudrci od východu, dle podání Kašpar, Melichar a Baltazar jménem, upozorněni byvše od Boha hvězdou nad obyčej jasnou, jež se jim na nebi ukázala, do Betlema přišli, ve zrozeném Ježíšku zaslíbeného Messiáše poznali, Jemu se klaněli a vzácné dary, zlato, kadidlo a myrrhu obětovali.

---

[1]) Jan 1., 46.

Proč sluje tento den také „Zjevením Páně“ (Epiphania Domini)?

Poněvadž si dnes církev sv. zbožně připomíná troje zázračné zjevení Páně světu, které, jak se zbožně věří, dělo se sice v různých dobách, ale vždy téhož výročního dne, totiž 1. zjevení Páně zázračnou hvězdou mudrcům na východě a skrze ně i pohanům; 2. zjevení Páně židům při křtu v řece Jordáně, kdež se Pan Ježíš dal od Jana pokřtiti, by nám tak příkladem svým projevil péči o svatost a spravedlnost, chtěje nám býti ve všem podoben; očistiti vodu, aby měla moc hříchy smýti (sv. Augustin), a předobraziti nám svátost křtu; tenkráte Jej Otec nebeský prohlásil za Svého milého Syna a Duch Sv. sestoupil na Něho ve způsobu holubice;[1]) konečně 3. zjevení Páně učenníkům na svatbě v Káni Galilejské, kdež jim poprvé zjevil svou všemohoucnost a Své božství, proměniv zázračně vodu ve víno.

Proč se světí ve svatvečer nebo ve svátek sám voda tříkrálová?

Na památku křtu Kristova v řece Jordáně, jímž Pán Ježíš všecku vodu posvětil, a na označení, že i nerozumná příroda Božským Spasitelem kletby hříchu byla zbavena.

Tento svátek byl již od nejstarších dob svěcen s velikou okázalostí, poněvadž připomíná zvlášť vznešená a radostná tajemství. Pročež pěje dnes radostně církev na začátku mše sv.: „Hle, panovník Hospodin přišel; panství, síla a moc jest v ruce jeho!“[2]) „Bože, soud svůj králi dej a spravedlnost svou synu královu.“[3]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, jenž jsi dnešního dne Svého jednorozeného Syna stkvělou hvězdou pohanům zjeviti ráčil, dej, prosíme, abychom poznavše Tě již věrou, Tebou tam přivedeni byli, kde na Tvoji velebnost tváří v tvář patřiti budeme; skrze téhož Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Řeč z Proroka Isaiáše 60., 1.—6.

Vstaň, osvěť se, Jerusaleme; nebo přišlo světlo tvé a sláva Hospodinova nad tebou vzešla. Neboť aj, tma přikryje zemi a mrákota národy, ale nad tebou vzejde Hospodin a sláva jeho v tobě se spatří. I choditi budou národové v světle tvém a králové v blesku vycházejícího slunce tvého. Pozdvihni vůkol očí svých a viz, všickni tito shromážděni jsou, přišli k tobě; synové tvoji zdaleka přijdou a dcery tvé odevšad povstanou. Tehdáž uzříš a oplývati budeš a diviti se bude a rozšíří se srdce tvé, když se obrátí k tobě množství moře a síla národů přijde k tobě. Množství velbloudů přikryje tě, dromedáři z Madian a Efy; všickni ze Sáby přijdou, zlato a kadidlo nesouce a chválu Hospodinu zvěstujíce.

Výklad a povzbuzení. Prorok Isaiáš předpovídá na tomto místě, že světlo Hospodinovo, Kristus, vzejde jako jasné slunce nad Jerusalemem, jenž byl předobrazem církve sv.; že pohané k učení Kristovu obráceni a ve světle poznání pravého Boha choditi budou, že národové od východu až k západu do lůna církve sv. vejdou a s sebou i rozptýlené syny národu israelského přivedou. — Proroctví toto počalo se vyplňovati událostí, jejíž památku dnes slavíme, totiž zjevením Páně mudrcům, kteří jsou prvotinami na víru obráceného pohanstva. Právem tedy církev sv. tento den tak slavně světí.

I my jsme byli ve sv. třech králích z pohanstva na víru obráceni. Děkujme Bohu za tuto převelikou milost a rceme s prorokem: „Chvalte, nebesa, a plesej, země, vesele zpívejte, hory, chválu; neboť potěšil Hospodin lidu svého a nad chudými smiluje se.“[4])

---

[1]) Mat. 3., 15.—17. [2]) Mal. 3. [3]) Ž. 71., 2. [4]) Is 49., 13.

Evanděliúm sv. Mat. 2., 1.—12.

Když se byl narodil Ježíš v Betlemě Judově za dnů Heródesa krále, aj, mudrci od východu přijeli do Jerusalema řkouce: Kde jest ten, který se narodil, král židovský? Nebo viděli jsme hvězdu jeho na východu a přijeli jsme, poklonit se jemu. Uslyšev pak to Heródes král, zarmoutil se i všecken Jerusalem s ním. A shromáždiv všecka knížata kněžská a učitele lidu, tázal se jich, kde by se Kristus měl naroditi. Oni pak řekli jemu: V Betlemě Judově; nebo tak psáno jest skrze proroka: A ty Betleme, země judská! Nikoli nejsi nejmenší mezi knížaty judskými; neboť z tebe vyjde vévoda, kterýž by spravoval lid můj izraelský. Tehdy Heródes tajně povolal mudrců, pilně se jich vyptal na čas hvězdy, kteráž se jim byla ukázala, a do Betlema je propouštěje, řekl: Jděte a vyptejte se pilně na dítě, a když naleznete, oznamte mi, abych i já přijda poklonil se jemu. Kteřížto vyslyševše krále, odešli. A aj, hvězda, kterouž byli viděli na východu, předcházela je, až i přišedši stála nad místem, kdež bylo dítě. Uzřevše pak hvězdu, zradovali se radostí velikou velmi. I všedše do domu nalezli dítě s Marií, matkou jeho, a padše, klaněli se jemu; a otevřevše poklady své, obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrrhu. A napomenutí dostavše ve snách, aby se nevraceli k Heródesovi, jinou cestou vrátili se do krajiny své.

Kdo byli mudrci od východu?

„Mágové," t. j. mudrci z chaldejsko-perské kasty (třídy) učencův a kněží, kteří se zabývali hvězdářstvím.

Význam neobyčejné hvězdy, kterou viděli, znali z proroctví Balaamova, který z oněch krajin pocházel, a z vnuknutí Božího. V jejich zemi žilo také mnoho židů.

Proč byli hvězdou vedeni nejprve do Jerusalema?

To se stalo řízením Božím; chtělť Bůh 1. jejich věrnost zkoušeti a znamením nebeským též proroctví potvrditi; — 2. oznámiti židům narození Vykupitele světa a splnění tohoto proroctví; — 3. již nyní naznačiti tajemství zavržení národa židovského pro jeho zaviněnou nevěru a povolání pohanů.

Čím byla hvězda, kterou mudrci viděli?

O tom podávají nám sv. otcové různé názory: jedni tvrdí, že byla skupeninou více hvězd (konjunkcí), jaká se podle nejslovutnějších hvězdářů asi v této době udála; druzí praví, že to byla vlasatice (kometa) a opět jiní se domnívají, že ji k tomu účelu Bůh zvlášť stvořil. Pozoruhodno jest, že všichni pohanští národové očekávali zvláštní úkaz na nebi, jenž by oznámil příchod Vykupitele. Pohan Plinius starší († 79 po Kr.) popisuje známé jemu komety, praví o jedné z nich: „Známe také přestkvělou kometu s tak jasně zářícím ohonem, že stěží lze na ni popatřiti, ana v lidské podobě Boha představuje."

Proč se ulekl Heródes a celý Jerusalem s ním, když se mudrci tázali: „Kde jest ten, který se narodil, král židovský?"

Heródes se ulekl, poněvadž jsa pyšným, panovačným a krutým králem, strachoval se, že jej novorozený král s vlády svrhne, panství mu odejme a pro ukrutnost přísně po-

trestá. Vždyť zlé svědomí neustále se bojí a nikdy pokoje nemá. Obyvatelé Jerusalemští ulekli se pro ukrutnost Heródovu, obávajíce se bouří a zmatků, které by změnou na trůnu nastaly, a mnozí i pro své vlastní nepravosti.

Proč pravil Heródes, že chce se dítěti také pokloniti?

Heródes tak děl z pokrytectví a přetvářky hanebné. Neměltí jiného úmyslu, než Pána Ježíše zahubiti. Proto vyptával se tak zevrubně a s líčenou zbožností na dobu a místo Jeho narození. — Podobně si počínají i vrahové duší, chtějíce nevinnost ku pádu svésti. Nesmějí přicházeti jako vlci, t. j. svými špatnými úmysly hned se prozraditi; i oblékají

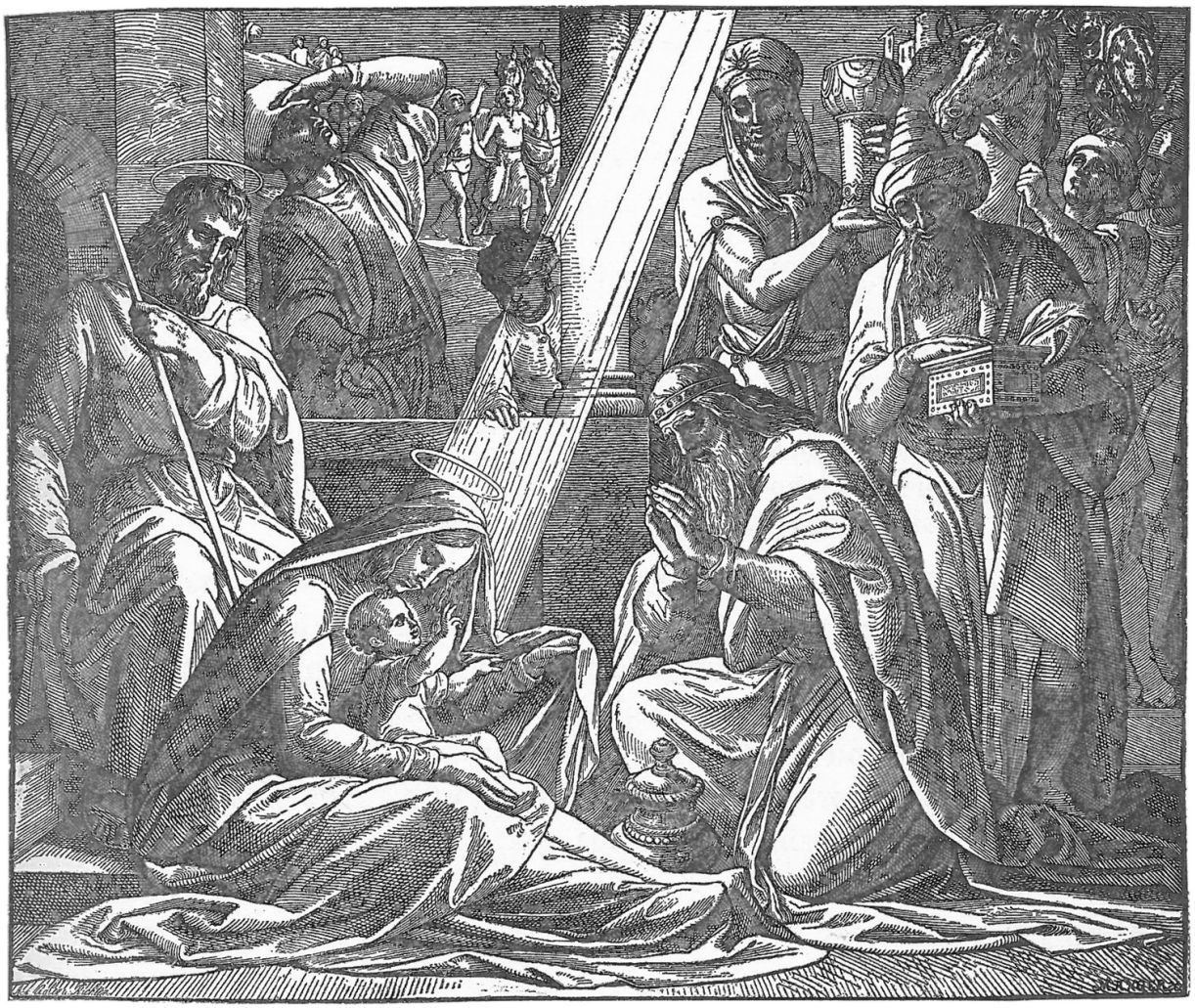

se v roucho beránčí, t. j. stavějí se na oko zbožnými a svatými, až se v nevinná srdce vloudili a lichocením a dary bázeň Boží, nevinnost a Krista samého z něho vypudili. Varujte se jich, duše nevinné, a rodičové a představení, střezte před nimi své svěřence!

Co pohnulo mudrce, aby se Pánu Ježíši klaněli?

Světlo milosti Boží a víry, jímž osvíceni poznali v chudičkém, plénkami obvinutém nemluvňátku očekávaného Messiáše, Pomazaného Páně a Vykupitele světa. Proto padli dle obyčeje národů východních před Ním na kolena a klaněli se Mu s největší uctivostí. — Jak velice zahanbuje jejich víra a uctivost vlažné křesťany, kteří se před nejsvětější Svátostí Oltářní tak neuctivě chovají, že sotva koleno skloní!

Proč obětovali „zlato, kadidlo a myrrhu“?

Jak sv. otcové učí, zlatem poctili Jej jako krále; kadidlem vzdali Mu úctu jako pravému Bohu; myrrhou poukázali na Jeho smrtelnou přirozenost lidskou. Obětovali tedy kadidlo Bohu, zlato králi a myrrhu člověku.

Jak můžeme i my Kristu Pánu podobné dary obětovati?

Podle výkladu sv. Řehoře Velikého obětujeme Mu zlato, když Jej uctíváme jako krále všehomíra, kadidlo, když se Mu jako pravému Bohu klaníme, myrrhu, když věříme v pravé Jeho člověčenství. — Zlato můžeme Mu obětovati, darujíce Mu svůj nejdražší poklad, vůli, a to upřímnou láskou, úplným a stálým sebezáporem a almužnami ve jménu Jeho udílenými. Kadidlo zapalujeme Jemu v líbeznou oběť vroucí, zbožnou modlitbou. Myrrhu mu obětujeme, když tělesné žádosti přemáháme a horlivě pečujeme o čistotu těla i duše.

Proč se navrátili mudrci jinou cestou do krajiny své?

Učinili tak, poslušni jsouce příkazu Božího, jenž je andělem poučil o vražedných úmyslech Heródových. Z toho se učíme, 1. jak snadno Bůh úklady lidské maří, a jak dobro a pravda na konec přece jenom vítězí; 2. že máme více poslouchati Boha než lidí, chceme-li, pravého štěstí dojíti; 3. že když jsme se jednou obrátili a Boha nalezli, jinou cestou života bráti se máme. Jestliže jsme se pýchou, smyslností, vlažností, vůbec hříchem od Boha a nebe, pravé vlasti své, odvrátili, musíme se ubírati po cestě pokání, sebezáporu a umrtvování, poněvadž jenom ta vede do nebeské vlasti.

Úvaha. 1. Oživ a upevni svou víru v Boha a Spasitele, který jako nemluvňátko v jeslích leží. 2. Vzbuď každého rána úmysl, že chceš svému Bohu a Pánu přinésti trojí oběť: dobré vůle, nábožné modlitby a svých námah a prací.

Modlitba. Uděl mi, Božský Spasiteli, víru mudrcův od východu. Osvěť můj rozum týmž světlem, které jim svítilo; pohni srdcem mým, abych po příkladu jejich za tímto světlem šel a Tebe od nynějška upřímně a opravdově hledal, a dej, ať Tě naleznu, s mudrci v duchu a pravdě se Tobě klaním a zlato, kadidlo a myrrhu obětuji, totiž svou vůli věrnou poslušností, své statky almužnou, své srdce vroucí modlitbou a své tělo sebezáporem a umrtvováním, abych, když jsem Ti zde na zemi přinesl oběť víry, jednou v nebesích na Tebe patřiti a Tobě věčně se klaněti zasloužil. Amen.

Poučení na první neděli po Zjevení Páně.

K posvátné době vánoční náležejí neděle po Zjevení Páně. Počet jejich je různý, býváť jich dvé, tré až šestero. Nestejnost ta pochází odtud, že řada neděl po Zjevení Páně řídí se velikonocemi. Čím spíše připadají velikonoce, tím jest tato řada kratší, čím však později se svátky velikonoční slaví, tím jest neděl po Zjevení Páně více. Evandělia na tyto neděle druží se k sobě dle určitého pořadu, obsahujíce hlavní události ze života Ježíšova. Tajemství dnešní neděle jest obsaženo v těchto slovech: „A byl jim poddán.“ Dnešní sv. čtení a modlitby církevní nabádají nás k ochotné a radostné poslušnosti Boha a Jeho sv. přikázaní. Napomíná nás církev sv. zvláště na začátku mše sv., abychom se Pánu Ježíši s radostí klaněli, slovy: „Viděl jsem Syna člověka, an sedí na trůnu vznešeném, a zástupové andělů klaněli se jemu, jednomyslně pějíce: Hle ten, jehož panství věčné.“[1]) „Plesejte Hospodinu všecky země, služte Hospodinu s veselostí.“[2]) — Sláva Otci atd.

---

[1]) Dan. 7. [2]) Ž. 99., 1.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, shlédni milostivě a dobrotivě na prosby svého pokorného lidu, a dej, ať jasně poznáme, co máme činiti, a dosti síly máme k plnění toho, co jsme poznali; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Řím. 12., 1.—5.

Bratří! Prosím vás skrze milosrdenství boží, abyste vydávali těla svá v obět živou, svatou, Bohu libou, rozumnou službu svou. A nepřipodobňujte se tomuto světu, ale opravte se v novotě smyslu svého, abyste zkusili, která jest vůle boží, dobrá a líbezná a dokonalá. Neboť pravím skrze milost, kteráž mi dána jest, všechněm, kteří jsou mezi vámi, abyste nemyslili (o sobě) více, nežli sluší mysliti, ale abyste myslili k střídmosti, a jakož Bůh jednomu každému udělil míru víry. Nebo jak v jednom těle mnohé údy máme, ale nemají všickni údové jednostejného díla, tak jsme mnozí jedno tělo v Kristu, všickni pak jeden druhého údové v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Kdy „vydáváme těla svá v obět živou, svatou, Bohu libou"?

1. Když práce své konáme jen ke cti a chvále Boží — 2. a tělesné žádosti: chuť k jídlu a pití a nečistá hnutí na uzdě držíme.

Proč máme tak činiti?

Poněvadž Bůh nekonečně jsa milosrdný neskonale velikou oběť za nás přinesl (vtělení, utrpení, smrt).

Kdy jest naše služba (Boži) rozumnou?

Když sloužíce Bohu, to konáme, co nám rozum náš božskou pravdou osvícený a řízený velí.

Co znamená: „Abyste nemyslili (o sobě) více, nežli sluší mysliti"?

Slova ta značí, by se nikdo z nás nevypínal nad druhého, byť i měl sebe lepší schopnosti a vlohy, vědomosti a vlastnosti než jiný, nýbrž by se všichni považovali za údy jednoho těla a kdekdo se přičiňoval, aby tělo Kristovo, jež jest církev, rostlo a přibývalo mu důstojných údů.

Ú v a h a. Zkoumej vždy všechno své konání a jednání, je-li podle vůle Boží, je-li dobré, Bohu libé, dokonalé, a modli se:

Dej, o laskavý Ježíši, abych Ti tělo své i duši svou umrtvováním, pokorou a pokáním odevzdal v obět živou, svatou a Tobě líbeznou, a příště ani těla ani duše nezneužil k službě těla, světa a hříchu a neposkvrnil chlipností, nestřídmostí a marnivou pýchou. Amen.

Evandělium sv. Luk. 2., 42.—52.

Když byl Pán Ježíš v dvanácti letech, vstupovali do Jerusalema podle obyčeje ke dni svátečnému; a když vykonali dni a navracovali se, zůstalo dítě Ježíš v Jerusalemě a nepoznali rodičové jeho. Domnívajíce se pak, že by byl v zástupu, ušli den cesty a hledali ho mezi příbuznými a známými. A nenalezše, vrátili jsou se do Jerusalema, hledajíce ho. I stalo se, po třech dnech nalezli jej v chrámě, an sedí mezi učiteli, poslouchaje jich a otazuje se jich. Žasli pak všickni, kteří jej slyšeli, nad rozumností a od-

pověďmi jeho. A uzřevše divili se. I řekla matka jeho k němu: Synu, co jsi nám tak učinil? Aj, otec tvůj a já se žalostí hledali jsme tebe. I řekl k nim: Což jest, že jste mne hledali? Zdali jste nevěděli, že já v těch věcech, které jsou Otce mého, musím býti? A oni nesrozuměli slovu, které mluvil k nim. I sestoupil s nimi a přišel do Nazareta a byl poddán jim. A matka jeho zachovávala všecka slova ta v srdci svém. A Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí.

Proč šel Pán Ježíš s rodiči svými do Jerusalema?

Poněvadž dle zákona Mojžíšova[1]) každý Israelita byl povinen dostaviti se třikrát do roka před tvář Hospodina, Boha svého ve chrámě Jerusalemském a Pán Ježíš chtěl zákon dokonale naplniti. Tím nám dal krásný příklad, jak i my máme poslouchati přikázaní Božích a církevních, nelekajíce se námahy a obtíže, nedbajíce dálky, ani drsné cesty, abychom se do chrámu Páně na služby Boží dostavili.

Proč zůstal Pán Ježíš v chrámě Jerusalemském?

Hlavně proto, aby již nyní aspoň poněkud Své božství odhalil a ukázal, že přišel na svět, aby konal, čeho čest a chvála Jeho nebeského Otce a spása lidstva vyžaduje. To budiž i naši hlavní úlohou.

[1]) V. Mojž. 16., 16.

Proč hledali Panna Maria a sv. Josef tak horlivě Ježíška?

Aby poučili rodiče, jak mají pečovati o své dítky, aby nepřišly do špatné společnosti; již přísloví praví: „Špatné společnosti kazí dobré mravy“, a žalmista Páně pěje: „S převráceným převrácený budeš.“[1])

Proč se dal Kristus Pán nalézti v chrámě mezi učiteli?

Pán Ježíš chtěl nás poučiti, že máme bedlivě o to pečovati, abychom se naučili všemu, čeho nám hlavně k spasení věděti třeba, a proto pilně obcovali kázaní a křesťanským cvičením. Nerozumíme-li čemu u věcech duchovních, nestyďme se otázati na to duchovního pastýře nebo na jeho otázky odpovídati. Když se Kristus Pán, moudrost věčná, neostýchal tázati se a odpovídati, proč bychom se my, omezení lidé, ostýchali. Ostatně tázati se na to, čeho nevíme nebo neznáme, není hanbou, ale hany a opovržení zasluhuje, kdož se z lichého studu a pýchy ku své nevědomosti nechtějí přiznati a potřebného poučení hledati.

Proč pravila Panna Maria: „Synu, co jsi nám tak učinil?“

Slovy těmi projevila matka Boží bolest svou nad ztrátou mileného Syna a svou neskonalou lásku k božskému Svému Dítku, nikterak jimi nechtěla Ježíška kárati, jenž se vlastně ničím neprovinil. Toto jednání Panny Marie připomíná rodičům povinnost, že mají nad svými dítkami bdíti a je trestati, když se dopustily zlého. Heli, který netrestal synů svých, upadl za trest se stolice a zlomiv si šíji umřel.[2])

Jak prospíval Ježíšek věkem, moudrostí a milostí?

S rostoucím věkem Jeho jevily se na Něm líbezné účinky moudrosti a milosti, jež se v Něm jako Bohu měrou svrchovanou tajila. — Tím nás všecky, zvláště pak mládež poučil, že máme na dráze znalosti Boha a ctnosti neustále pokračovati; neboť každý věk a stav má své zvláštní povinnosti, jež mu jest svědomitě plniti, aby tak v každém povolání pozemského života dokonalosti dosahoval.

Co znamenají slova: „A byl jim poddán?“

Slovy těmi jest vyjádřen veškerý skrytý život Vykupitele světa až do Jeho třicátého roku. O jak milá tajemství tají se v tomto skrytém životě Pána Ježíše! Sv. Bernard volá: „Ježíš, Bůh, jemuž jsou andělé poddáni, byl Marii a Josefovi poddán. O bezpříkladná pokoro!“

Úvaha. Duše křesťanská, rozjímej často o těchto významných slovech: „Byl jim poddán.“ Taž se sebe: „Kdo jest to, kdo poslouchá? Koho poslouchá? V čem poslouchá? Jak dlouho poslouchá? Jak jest poslušen? Co činí Ježíš za svého pobytu v Nazaretě? Pracuje. Tím chtěl Kristus Pán stav dělnický povznésti a poctiti; zvláště pak chtěl nás též učiti vnitřnímu životu a ukázati nám, že Bůh nehledí tak na velikost skutků jako na velikost lásky, ze které pro Něho pracujeme. Pomni často práce Kristovy v Nazaretě. Ve vzpomínce té nalezneš velikou útěchu, obzvláště náležíš-li k třídě pracovní.

Modlitba. Nejsladší Ježíši, jenž jsi ve dvanáctém roce věku Svého ve chrámě Jerusalemském rodiči nalezen a jich poslušen byl, dej, ať po příkladu Tvém o jediném veledůležitém díle spásy své pracujeme, od mladosti jho zákona Tvého ochotně neseme a přikázaní církevních, rodičův a představených vždy rádi posloucháme. Nedopouštěj, aby mládež dorůstala ku všeobecnému pohoršení. Posilni rodiče Svou sv. milostí a osvěť je Svou moudrostí, aby své dítky ve všeliké ctnosti vychovávali, předcházejíce jim ve všem sami dobrým příkladem. Dej nám konečně všem, ať Tebe nikdy neztratíme, nebo když jsme byli tak nešťastni a Tebe ztratili, ať Tě horlivě hledáme a opět šťastně nalezneme a v objetí Tvém prospíváme věkem, moudrostí, milostí a ctností. Amen.

---

[1]) Ž. 17., 27. [2]) I. Král. 4., 18.

O povinnostech dítek k rodičům.

„Byl jim poddán.“ (Luk. 2., 51.)

Které jsou nejdůležitější povinnosti dětí k rodičům?

Ve čtvrtém přikázaní Božím poroučí se dítkám, 1. aby prokazovaly rodičům úctu neboť tito jsou na místě Božím. Nechť se tedy nikdy neopováží dítky užiti vůči svým rodičům hrubých, vzdorných slov, nýbrž vždy slušně a uctivě s nimi mluví, byť se i domnívaly, že se jim děje křivda. Ať jimi nepohrdají a za ně se nestydí, vždyť i Pán Ježíš, Syn Boží, nestyděl se nikdy za své rodiče. „Cti otce svého i matku svou; kteréž jest první přikázání se zaslíbením: aby dobře bylo tobě, a (abys) dlouho živ byl na zemi“.[1]) „Oko, které se posmívá otci, a které pohrdá matkou, ať je vyklovou krkavci potoční a snědí je synové orlice.“[2])

2. Aby prokazovaly ochotnou poslušnost, a to ve všech věcech, vyjma hřích zvláště však v těch, které se týkají spásy vlastní duše. „Synové, poslouchejte rodičů svých v Pánu; neboť jest to spravedlivé,“ napomíná sv. Pavel.[3]) Ať též vděčně přijímají dítky všechny rady a pokyny rodičů.

3. Aby prokazovaly lásku; neboť rodiče po Bohu jsou zajisté největšími jejich dobrodinci. Kolik lásky, péče, obětí, bezesných nocí, strádání jim od prvního okamžiku života věnovali! — Pročež považte dítky, jakou vděčností jste rodičům svým povinny, a jak hroznou kletbu Boží na sebe svoláváte, když s nimi hrubě nakládáte, rukou na ně sáháte, je vyháníte, nebo v bídě a nouzi je opouštíte; a zároveň pozorujte na přečetných příkladech Písma Sv. (na Tobiáši, Josefovi a jiných), jaká odměna a jaké požehnání vás očekává za vaši něžnou lásku k svým rodičům!

Zapamatujte si, dítky milé, slova, jež Bůh sám o povinnostech vašich k rodičům pronáší: „V uctivosti budeš míti matku svou po všecky dny života jejího, neboť pomněti máš, jaká a jak veliká nebezpečenství trpěla pro tebe v životě svém.“[4]) „Kdo ubírá něco otci svému neb matce své, a praví, že to není hřích, účastník jest vražedníka.“[5]) „Bůh poctil otce v synech, a soudu mateřina hledaje, potvrdil jej na syny.“[6]) „Nechlub se z pohanění otce svého, nebo není tobě k slávě zahanbení jeho. Sláva zajisté člověka (přichází) z poctivosti otce jeho, a hanba syna jestiť otec beze cti. Synu, ujmi se v stáří otce svého, a nezarmucuj ho v životě jeho; a zemdlí-li na rozumu, odpust, a nepohrdej jím v síle své, nebo milosrdenství (prokázané otci) nebude v zapomenutí. Nebo za hřích matky odplaceno bude tobě dobrým, a v spravedlnosti to vzděláno bude tobě, a v den soužení bude vzpomenuto na tebe; a jako v jasnu led rozplynou se hříchové tvoji. Jak zlé pověsti jest, kdo opouští otce: a jest prokletý od Boha, kdo k hněvu popouzí matku.“[7]) „Pamatuj na otce i matku svou, když uprostřed velkomocných stojíš, aby se snad nezapomenul nad tebou Bůh před obličejem jejich.“[8])

Poučení na druhou neděli po Zjevení Páně.

Na začátku mše sv. vyzývá nás církev, abychom Bohu díky vzdali za vtělení Syna Jeho, řkouc: „Plesejte Bohu všecky země, žalm říkejte jménu Jeho. — Všecka země klaněj se tobě, Hospodine, a prozpěvuj tobě; žalmy zpívej jménu tvému!“[9]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, jenž vše na nebi i na zemi řídíš, vyslyš dobrotivě prosby svého lidu a popřávej nám pokojné, klidné časy; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

---

[1]) Efess. 6., 2—3. [2]) Přísl. 30., 17. [3]) Efess. 6., 1. [4]) Tob. 4., 3—4. [5]) Přísl. 28., 24. [6]) Sir. 3., 3. [7]) Sir. 3., 12—18. [8]) Sir. 23., 18—19. [9]) Ž. 65., 1—4.

Epištola sv. Pavla k Řím. 12., 6.—16.

Bratří! Majíce dary rozdílné podle milosti, kteráž dána jest nám, buďto proroctví, (konejmež je) dle pravidla víry, buďto úřad (zastávejmež jej) v posluhování; nebo kdo učí, (pracuj) v učení, kdo napomíná, (buď pilen) v napomínání; kdo uděluje, (uděluj) v sprostnosti; kdo jest představeným, (budiž jím) s pečlivostí; kdo činí milosrdenství, (čiň je) s veselím. Milování buď bez pokrytectví, majíce v nenávisti zlé, držíce se dobrého, láskou bratrskou vespolek se milujíce, uctivostí vespolek se předcházejíce, v pečování nelenujíce, duchem vroucí jsouce, Pánu sloužíce, v naději se radujíce, v soužení trpělivi, na modlitbě ustavični jsouce, v potřebách se svatými se sdělujíce, hostinství ochotně prokazujíce. Dobrořečte těm, kteří vám protivenství činí; dobrořečte a nezlořečte. Radujte se s radujícími, plačte s plačícími, jednostejně vespolek smýšlejíce, ne vysoko myslíce, ale k nízkým se myslí sklánějíce.

Čemu nás učí sv. Pavel těmito slovy?

1. Abychom různých společenských postavení a úřadů, přirozených i nadpřirozených darů a vloh jako darů Božích řádně užívali; 2. bratrskou lásku skutky osvědčovali, ba i nepřátele milovali a 3. povždy pokorně živi byli.

Čím lze nejlépe vzájemnou lásku udržeti?

Pokorou; neboť pokorný nevypíná se nad jiné, nýbrž uznávaje právem dobré vlastnosti a přednosti druhých, chová se ku každému laskavě a přívětivě. Tak se udržuje vzájemný mír, kdežto mezi pyšnými panují ustavičné sváry a různice.[1])

Čím lze si získati pokory srdce?

Vroucí a pokornou modlitbou a častým cvičením se v této ctnosti.
Ú v a h a. Čiň tak a modli se:

Dej nám, Pane, milost Svou, abychom naučení sv. Pavla o pokoře a lásce věrně plnili, majíce útrpnost s nuznými, nevypínajíce se nad jiné, ale k pokorným se snižujíce, bychom jednou s nimi povýšenu býti zasloužili.

Evandělium sv. Jana, 2., 1.—11.

Za onoho času stala se svatba v Káni galilejské a byla matka Ježíšova tam. Pozván pak jest také Ježíš i učedníci jeho na svatbu. A když se nedostalo vína, řekla matka Ježíšova k němu: Vína nemají. I řekl jí Ježíš: Co mně a tobě jest, ženo? Ještě nepřišla hodina má. Dí matka jeho služebníkům: Cožkoli vám řekne, učiňte. Bylo pak tu šest kamenných štoudví postaveno podle očisťování židovského, beroucích v sebe jedna každá míry dvě nebo tři. Dí jim Ježiš: Naplňte štoudve vodou. I naplnili je až do vrchu. I dí jim Ježíš: Nalévejte již a neste vrchnímu správci svatby. I nesli. Když pak vrchní správce svatby okusil vody vínem učiněné a nevěděl, odkud by bylo, ale služebníci věděli, kteří vážili vodu, zavolal ženicha vrchní správce svatby a řekl jemu: Každý člověk nejprve dobré

[1]) Přísl. 13., 10.

víno staví, a když se podnapili, tehdy to, které horší jest; ale ty jsi zachoval dobré víno až dosavad. Ten učinil Ježíš počátek divů v Káni galilejské a zjevil slávu svou; i uvěřili v něj učedníci jeho.

Proč šel Pán Ježíš s Marií a učenníky na tuto svatbu?

1. Aby poctil bohabojné snoubence. — 2. Aby nás svým příkladem poučil, že jest dovoleno súčastniti se nevinných radovánek a radovati se s radujícími. — 3. Aby ukázal světu, že stav manželský jest bohulibý. — 4. Aby zjevil Svým učenníkům božskou velebnost a všemohoucnost vtěleného Messiáše a upevnil v nich víru ve Své božství.

O, kéž by se všecky svatby tak slavily, že by se jich mohl Pán Ježíš s Pannou Marií súčastniti! Jak šťastná by byla taková manželství!

Proč se ujala Panna Maria snoubenců, když neměli vína?

Poněvadž jí líto bylo bohabojných novomanželů. Jestiť Panna Maria, Rodička Vykupitele světa, Matkou milosrdenství, jež se milostivě přimlouvá za nuzné, zarmoucené a opuštěné, jen když bohabojně a ctnostně žijí. — Mějme z toho naučení, bychom se i my zastali utlačovaných a nuzných, a nemůžeme-li jim skutkem pomoci, aspoň přímluvou jim pomáhali a též ve vlastních potřebách k Matce Boží se utíkali.

Co znamenají slova Ježíšova: „Co mně a tobě jest, ženo?“

V hebrejštině slova ta nikterak nezarážejí, nýbrž mají asi tento smysl: „Matko, buď bez starosti, čeho třeba, učiním, až nadejde okamžik Otcem Mým určený. Ještě chvíle

ta nepřišla". Kristus Pán tedy slovy těmi neporušil úcty matce Své povinné, nýbrž dal pouze Panně Marii na jevo, že jest Mu od nynějška říditi se především rozkazy Otce nebeského. Tím dal i nám návod, jak máme ve všem vyčkávati doby Bohem stanovené a v těch věcech, které se týkají cti a chvály Boží, beze všech ohledů lidských dle rozkazu Božího jednati.

Proč kázal Kristus Pán učenníkům, aby nesli víno vrchnímu správci svatby?

1. Aby byl zachován pořádek a hosté vína nenadužili, a 2. aby správce svatby mohl okusiti vody vínem učiněné a uznal i dosvědčil zázrak, by učenníci a přítomní hosté uvěřili, že Pán Ježíš je pravý Bůh.

Co značí nedostatek vína v duchovním životě?

Nedostatkem vína v manželství lze rozuměti nedostatek pravé křesťanské lásky mezi manželi, kteří jen ze světských, ba hříšných pohnutek do stavu manželského vstupují. Takový svazek manželský nebude uchráněn hojných utrpení a svízelův. A jenom tehdy, když budou oba nešťastní manželé vroucně prositi Boha a blahoslavenou Pannu Marii, smiluje se nad nimi Pán a promění vodu strastí, ve víno obapolné lásky.

Úvaha. V tělesné i duševní nouzi utíkej se s důvěrou k Panně Marii, obzvláště stíhají-li tě v manželství kříže a trápení.

Modlitba. O můj nejsladší Ježíši, dej, ať i já v Tebe, Boha a Spasitele svého, pevně věřím. Proměň ve mně vodu vlažnosti a liknavosti ve víno vroucí lásky k Tobě a k bližnímu, abych láskou tou na svatbě nebeské věčně s Tebou spojenu býti zasloužil. Amen.

Poučení o svátosti stavu manželského.

„Manželství buď ve všem poctivé a lože neposkvrněné; nebo smilníky a cizoložníky souditi bude Bůh."
(Žid. 13., 4.)

Co jest svátost stavu manželského?

Svátost stavu manželského je svátost, kterou se dvě svobodné křesťanské osoby, muž a žena, nerozlučně spojují a od Boha nabývají milosti, by povinnosti stavu manželského až do smrti věrně plnily.

Účel manželství.

Manželství jest Bohem ustanoveno k rozmnožení pokolení lidského[1]), k vespolné podpoře a pomoci v nesnázích tohoto života, k vzájemnému posvěcení a k uvarování se smilstva[2]). Kromě toho jest v řádném manželství nejlépe možno dítky poctivě uživiti a křesťansky vychovati.

V čem záleží svatost manželství křesťanského?

1. V jeho jednotě; manželství může býti uzavřeno jenom mezi jedním mužem a jednou ženou, jak Bůh původně ustanovil[3]). Později, když byl věk lidský kratší, dovolil Bůh k vůli rychlejšímu rozmnožení národa vyvoleného současně více manželek pojati. Kristus Pán však obnovil původní stav. Poukazuje na prvotní ustanovení manželství, praví: „Což jste nečetli, že ten, jenž učinil člověka s počátku, muže a ženu učinil je? a řekl: Proto opustí člověk otce i matku a přidrží se manželky své, i budou dva v jednom těle?"[4])

2. V jeho nerozlučitelnosti; manželství platně uzavřené a dokonané jest neporušitelné a nerozlučitelné.

---

[1]) I. Mojž. 1., 28 [2]) I. Kor. 7., 2. [3]) I. Mojž. 2., 18. [4]) Mat. 19., 4—5.

Že manželství bylo původně nerozlučitelno, vysvítá ze slov Božského Spasitele. Farizeové se Ho tázali, smí-li muž manželku svou propustiti. Ježíš jim odpověděl: „A tak již nejsou dva, ale jedno tělo. A proto, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“[1]) Kristus pak zrušil právo dáti „lístek zapuzení“ a vrátil manželství původní jeho nerozlučitelnost.

K námitce, že Mojžíš dovoloval manželku propustiti, odpověděl Ježíš: „S počátku nebylo tak. Pravím pak, že kdožkoli by propustil manželku svou, leč pro smilství, a jinou by pojal, cizoloží.“[2])

A na jiném místě praví Kristus, že muž propustiv manželku (byť i cizoložnou), nesmí jiné pojati: „Kdokoli by propustil manželku svou a jinou pojal, cizoloží proti ní. A jestliže by žena propustila muže svého a za jiného se vdala, cizoloží.“[3]) „Každý, kdo propouští manželku svou i jinou pojímá, cizoloží; a kdo pojímá propuštěnou od muže, cizoloží.“[4]) A sv. apoštol Pavel píše: „Těm pak, kteříž jsou v manželství, přikazuji ne já, ale Pán, aby žena od muže neodcházela; pakli by odešla, ať zůstane nevdaná aneb ať se smíří s mužem svým. A muž nepropouštěj manželky!“[5]) A na jiném místě praví, že jedině smrt může manželství rozloučiti.[6])

Církev sv. ve všech dobách řídila se touto naukou Božského Spasitele a raději dopustila odpadávání celých národů (na př. Anglie) a podvolila se nejkrutějšímu pronásledování, než by dopustila rozlučitelnost svazku manželského.

3. V jeho tajemném poměru ku Kristu a Jeho církvi; svaté, milostiplné a věčné spojení Krista s církví jest obrazem a podobenstvím manželství. Sv. Pavel praví: „Muž jest hlava ženy, jako jest Kristus hlava církve.... Muži, milujte manželky své, jakož i Kristus miloval církev a vydal Sebe samého za ni, aby ji posvětil... Pak i muži mají milovati manželky své jako svá těla. Žádný zajisté nikdy těla svého neměl v nenávisti, ale krmí a chová je, jako Kristus církev.“[7])

4. V jeho důstojnosti svátostné. Že manželství je skutečně svátostí, vysvítá jasně z uvedených již slov Písma Sv.: „Manželství jest tajemství veliké,“, píše sv. Pavel.[8]) Církev katolická dle svědectví sv. otcův od věku apoštolského až podnes vždy učila, že svazek manželský jest svátostí. Církevní sněm Tridentský tudíž stanoví: „Praví-li kdo, že manželství není pravou a Kristem ustanovenou svátostí ze sedmera svátostí Nového Zákona, nýbrž že je vynálezem lidským a že se jí neuděluje milost, budiž vyloučen z církve.“[9])

Co tedy dlužno souditi o civilním (občanském) sňatku zvaném?

Náměstek Kristův a hlava církve stanovil v té věci toto: Manželství jako jedna ze sedmera svátostí Kristem stanovených náleží církvi a sněmem Tridentským předepsaná a nařízená forma (vzájemný slib věrnosti před vlastním farářem a dvěma svědky) platí pro všechny země, kde byla usnesení tohoto sněmu prohlášena.

Kdož uzavírají sňatek jen civilní, t. j. před úřady světskými a nikoli též před „tváří církve“, totiž u přítomnosti vlastního faráře a aspoň dvou svědků, žijí v konkubinátě (hříšném poměru) a nemohou býti ani na loži smrtelném rozhřešeni, leč by byli ochotni se rozejíti nebo církevně se dáti oddati.

Jak se mají zachovati katolíci k zákonu o občanském sňatku?

Katolíci, kteří hodlají vstoupiti do stavu manželského, mohou, vyhovujíce předepsanému státnímu zákonu prohlásiti před úředníkem civilního úřadu, že se vespolek berou za manžele, než jen v tom smyslu, že žádají, aby světská vrchnost uznala občanskou platnost jejich sňatku.

Nemají se tudíž podvoliti formalitám (předpisům) zákonem civilním stanoveným, dokud nebyli řádně církevně ohlášeni.

---

[1]) Mat. 19., 6. [2]) Mat. 19., 8—9. [3]) Marek 10. 11—12. [4]) Luk. 16., 18. [5]) I. Kor. 7., 10—11. [6]) I. Kor. 7., 39. [7]) Efess. 5., 23—29. [8]) Efess. 5., 32. [9]) Sněm Trid. sez. 24., hl. 1.

Jen tehdy mohou uzavříti civilní sňatek, když mají v úmyslu i církevně se dáti oddati, a když církev neklade zamýšlenému jejich sňatku nijaké překážky.

Nesmějí mysliti, že vespolným vyjádřením před světským úřadem uzavřeli již platné manželství před Bohem a vlastním svědomím, proto není jim dovoleno, dokud by církev sňatku jejich nepožehnala, spolu bydliti a žíti.

Poněvadž podle zákona občanského civilní sňatek má předcházeti oddavkám církevním, jest povinností snoubenců pečovati o to, aby k uvarování se nebezpečenství mravních a pohoršení po obřadu civilním ještě téhož dne nebo aspoň příštího církevně se dali oddati.

Snoubenci před i po sňatku ať bedlivě dbají církevního zákonodárství o manželství. Jest tudíž žádoucno, aby se toliko k vrchnosti duchovní (biskupovi) utíkali, jedná-li se o prohlášení neplatného manželství nebo o rozvedení od lože a stolu.

Katolíků, kteří se spokojují pouhým občanským sňatkem (bez oddavek církevních) církev za řádné manžele neuznává; vylučujíť se sami činem svým ze všech církevních dobrodiní a práv na př. z přijímání sv. svátostí a z četných obřadů církevních (kmotrův a svědkův o zdavkách), a zemrou-li v nekajícnosti, zbavují se též církevního pohřbu.

Které jest viditelné znamení svátosti stavu manželského?

Vespolná smlouva manželská dvou svobodných osob, jež se dle nařízení sněmu Tridentského[1]) uzavírá před tváří církve, t. j. u přítomnosti faráře snoubenců nebo s jeho povolením před jiným knězem a aspoň dvěma svědky.

Co působí svátost stavu manželského?

Svátost stavu manželského působí: 1. rozmnožení posvěcující milosti Boží; 2. zvláštní milost, aby manželé povinnosti stavu manželského věrně plnili, totiž aby dítky své v bázni Boží vychovávali a o jejich časné i věčné hlaho pečovali, aby ve svornosti, lásce a manželské věrnosti spolu živi byli, dokud jich smrt nerozloučí, a aby křesťanským životem vespolek se vzdělávali a podporovali, snášejíce trpělivě kříže a strasti svého stavu. — Jak nutná jest manželům tato milost, aby svým těžkým povinnostem dostáli!

Kdo má vstoupiti do stavu manželského?

Nikoli každý, kdo jest k manželství schopen, jest zároveň vázán sňatek uzavříti, jak Luther mylně tvrdil, nýbrž jen ten, kdo poznal, že jest od Boha k tomu stavu povolán, kdo má potřebné tělesné i duševní vlastnosti a dovede rodinu uživiti a dítky křesťansky vychovati.

Jak se mají snoubenci k stavu manželskému připravovati?

1. Především bohabojným a čistým životem, neboť bohabojnost a čistota jakořka přitahují milost a požehnání Boží; 2. častým vzýváním Ducha Sv. o osvícení, aby poznali, jsou-li k tomuto stavu povoláni čili nic; 3. tím, že si pilně střádají potřebných ctností pro toto povolání a dostatečných vědomostí ve sv. náboženství a o povinnostech stavu manželského; 4. řádnou volbou druha nebo družky v manželství, nehledíce jen na bohatství a krásu, nýbrž především na křesťanské smýšlení a bohumilý život, mírumilovnost, tichost cudnost, pracovitost, pilnost, pořádnost; bez těchto ctností bývá manželství pravým peklem oběma manželům. Volba má se díti — pokud možná — také se svolením a schválením rozumných rodičů. Dlužno též, aby se obě strany bedlivě zpytovaly, mohou-li se navzájem šťastnými učiniti, zejména zdali se jejich povahy k sobě hodí, zdali se shoduje jejich náboženské přesvědčení, vzdělání, stav, věk, jmění atd. 5. Čas známosti a zasnoubení mají tráviti v obapolné věrnosti, čistotě mravův a zbožnosti, jinak by porušili spravedlnost, dali pohoršení, ztroskotali vzájemnou úctu a pozbyli požehnání Božího.

---

[1]) Sněm Trid. sez. 24. hl. 1.

Poznámka. Známosti skýtají často příležitost k svedení, hříchu a neštěstí. Jsouce tak nebezpečny, jsou proto hříšné (a ve sv. zpovědi dlužno se z nich zpovídati), dějí-li se: 1. bez opravdového úmyslu uzavříti sňatek, 2. bez naděje na brzké zasnoubení, 3. bez vědomí a svolení rodičů, 4. bez ohledu na slušnost a počestnost. Ó, kolik duší hyne neblahými a nebezpečnými známostmi, kolik manželství stalo se jimi nešťastných!

S jakým úmyslem mají snoubenci ve stav manželský vstupovati?

Nikoli pouze z příčin světských (bohatství, postavení atd.) a tím méně pro smyslnou rozkoš; neboť kdo v manželství hledá jen ukojení nezkrocených chtíčův a vášní, vylučujíce tak Boha ze svého srdce, prohřešují se velmi těžce a upadají v moc ďáblovu;[1]) nýbrž s úmyslem, že se budou snažiti, aby dosáhli trojího (svrchu uvedeného) účelu sv. manželství, jako Tobiáš.[2]) Kdyby všichni snoubenci s tímto zbožným úmyslem do stavu manželského vstupovali, zajisté by manželství jejich byla svatá, bohumilá a Bohem požehnaná, i vyplnila by se na nich slova sv. Pavla: „Žena spasena bude rozením dětí, jestliže setrvá u víře a lásce a v posvěcení se střízlivostí.“[3])

Co mají snoubenci činiti před přijetím svátosti stavu manželského?

Mají splniti předepsané požadavky (sponsalie):

1. podrobiti se u vlastního faráře zkoušce z náboženství („jíti na katechismus“), mají-li dostatečné vědomosti náboženské pro stav manželský a není-li třeba je poučiti;

2. svému duchovnímu správci jakékoli překážky manželství upřímně oznámiti;

3. u přítomnosti vlastního duchovního vůdce slavnou smlouvu manželskou uzavříti a vzájemnou věrnost si slíbiti;

4. smlouvu tu má kněz po tři neděle nebo svátky ve farním chrámu Páně obousnoubencův o službách Božích ohlásiti. Ohláškami vyzývají se věřící, aby, vědí-li o nějakých překážkách, jež by zamýšlenému sňatku mohly býti na závadu, u farního úřadu je oznámili, dále aby se též za snoubence modlili a požehnání Božího jim vyprošovali.

Co mají činiti snoubenci v době ohlášek a v den oddavek?

1. Mají býti ve stavu posvěcující milosti Boží, aby přijímajíce svátost stavu manželského nedopustili se svatokrádeže, kterou kletba Boží, neštěstí v životě a věčné zavržení stíhá. Musí tudíž před oddavkami hodně přijati svátost pokání a nejsvětější Svátost Oltářní. Jest nejvýš užitečno a radno, aby vykonali generální svatou zpověď.

2. Mají obapolné rozhodnutí, s dobrým úmyslem manželství uzavříti, řádně vyjádřiti a přijati požehnání církve, aby jsouce v přízni a lásce Boží, dosáhli od Boha jednoty, zdraví, rodinného blaha atd., a zvláště té milosti, aby obtíže stavu manželského trpělivě snášeli, dítky své křesťansky vychovávali a povinnosti manželské navzájem věrně plnili.

Snoubenci podávají si při oddavkách ruce, čímž se značí, že před Bohem a sv. církví uzavírají nerozvížitelný svazek, že chtějí sobě vespolek až do smrti býti věrni a ve všech protivenstvích a svízelích navzájem si pomáhati.

3. Dne svatby nemají ztráviti nestřídmostí a v bujném přepychu, nýbrž ve svaté radosti a tiché zbožnosti, děkujíce Bohu za milost, které se jim svátostí stavu manželského dostalo, a prosíce Ho: „Potvrď, Pane, co Jsi v nás Svou milostí způsobiti ráčil, abychom co jsme si před Tebou slíbili, věrně zachovali až do dne Pána našeho, Ježíše Krista.“

---

[1]) Tob. 6., 17. [2]) Tob. 8., 9. [3]) I. Tim. 2., 15.

O vzájemných povinnostech manželů?

Manželé mají plniti s pomocí Boží troje povinnosti: 1. vzhledem k manželskému životu. Manželé buďtež a) sobě vespolek oddáni vroucí a něžnou láskou, která předčí vrozenou lásku dětí k rodičům,[1]) jako Kristus, Ženich nebeský, Své církvi vroucí láskou jest oddán;[2]) b) majíce oba právo k manželskému obcování,[3]) buď manžel spolumanželi po vůli, když manželské obcování opravdově žádá a práva svého chce užiti řádem přirozeným a za účelem Bohem stanoveným, dbaje křesťanské kázně a slušnosti;[4]) c) nikdy neporušte ani v myšlenkách a žádostech [5]) ani ve skutcích věrnosti manželské, ba varujte se každého stínu a všeho, co by mohlo vzbuditi nedůvěru a žárlivost.

2. Vzhledem k vespolné podpoře a pomoci. Manželé a) jsou zavázáni spolu a pro sebe žíti,[6]) leč by zvlášť důležité příčiny přiměly církevní vrchnost, aby je rozvedla od stolu a od lože; b) ve všech okolnostech života, ve štěstí i neštěstí, ve zdraví i nemoci vzájemně si pomáhati;[7]) muži živ a chraň ženu a děti,[8]) žena pak buď ve všem muži svému v lásce poddána a oddána,[9]) vedouc domácnost, jsouc spořivou a pečujíc o rodinu;[10]) c) jeden druhého břemena — vady a nedostatky — nestěž[11]) a dle možnosti napravujtež.

3. Vzhledem k vzájemnému posvěcování. Manželé, zdokonalujtež se vespolek cvičíce se ve ctnostech, k nimž manželství skýtá tolikerou příležitost, přemáhajíce totiž neústupnost, držíce na uzdě nezkrocené chtíče a vášně a zachovávajíce míru a pořádek ve shromažďování a užívání vezdejších statků; jen tak lze oslabiti a přemoci žádost očí, žádost těla a pýchu života; užívejte společně církevních prostředků spásy (svědomitý pořádek v modlitbě, ve svěcení neděle a v přijímání sv. svátostí); manžel spolumanžela poučuj, laskavě napomínej a slovem i příkladem k dobrému nabádej.

Povinnosti a práva vdovcův a vdov.

1. Povinností vdovce nebo vdovy jest zesnulému spolumanželi vroucí a srdečnou památku zachovati, jakoukoli jeho poslední vůli splniti, za něho se modliti a čistotu vdovskou zachovávati.

2. Ovdovělým manželům jest dovoleno opět se ženiti nebo provdati, což je sice méně dokonalé, ale druhdy z důvodů mravních velmi užitečno a radno.

Odkud to, že jest tolik nešťastných manželství?

Odtud, že přemnozí se jen hříchy a nepravostmi na sňatek připravují a ani před svatbou od hříchu neustávají, zpovídajíce se namnoze i před oddavkami neplatně a svatokrádežně; jiní že jen pro smyslnou rozkoš a za vezdejšími světskými účely do stavu manželského vstupují, neprosíce Boha o osvícení, milost a požehnání; že mnozí v den svatby přicházejí do chrámu Páně bez náležité přípravy a za posvátného obřadu místo modlitby lehkomyslným chováním jen pohoršení dávají atd. Ký div, že takových manželů neprovází v manželství milost a požehnání Boží?!

Modlitba křesťanských snoubenců. Všemohoucí, věčný Bože, který Jsi stav manželský ustanovil a první manželství u našich prarodičův Adama a Evy zařídil, aby se pokolení lidské počestně a bohumile množilo, a v Novém Zákoně manželství na svátost povýšil: ježto věřím, že Jsi mne k tomuto stavu povolal, chci ku Tvé cti a chvále a s Tvou milostí svazek manželský uzavříti. Ty však víš, nejdobrotivější Stvořiteli můj, že si své nevěsty (svého ženicha) neberu pro nízkou, smyslnou rozkoš, nýbrž abychom si vespolek pomáhajíce život v pravdě křesťanský vedli. O shlédni na nás, milosrdný Bože, a požehnej nám, abychom s Tvou svatou bázní do tohoto stavu vstoupili, věrně v něm

---

[1]) Mat. 19., 5. [2]) Efess. 5., 21—23. [3]) I. Kor. 7., 3. [4]) Žid. 13., 4. [5]) Mat. 5., 8., I. Kor. 6., 9; Gal. 5., 19; Jak. 4., 4. [6]) I. Kor. 7., 10. [7]) I. Mojž. 2., 18. [8]) Efess. 5., 29. [9]) Efess. 5., 24; I. Petr 3., 1. [10]) I. Tim. 5., 8., 14. [11]) Gal. 6., 2.

žili, dítky, jež nám dáš, křesťansky vychovali a blaženosti věčné v království Tvém dosáhli. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Modlitba křesťanských manželů. Bože, jenž jsi nás ve Své nevyzpytatelné prozřetelnosti zblížil a svátostí stavu manželského nerozlučně spojil, žehnej nám Svou svatou milostí, abychom dle Tvé nejsvětější vůle svorně a milostně v manželství žili, ničeho nekonajíce ani nedopouštějíce, co by se příčilo manželské věrnosti a počestnosti, a dítky, které nám uštědříš, v Tvé svaté bázni a lásce vychovávali, bys měl v nich zalíbení. Budiž, nejdobrotivější Otče, naším hospodářem a žehnej našim pracím a podnikům, abychom netřeli bídy. V Tebe, Pane, skládáme všechnu svou důvěru v duševních i tělesných potřebách. Neboť jestliže Ty nám neuštědříš Své milosti a domu našeho nebudeš říditi, nadarmo se namáháme a pracujeme. Zbav nás též, nejlaskavější Otče, všeho zla! Dej nám trpělivost a sílu v protivenstvích a svízelích, v nemoci i v neštěstí a smrtelných úrazech! Uděl nám vytrvalost v dobrém, abychom se svými svěřenci s Tebou na věky spojenu býti zasloužili! Amen.

Poučení o překážkách manželských.

Co jsou překážky manželské?

Překážky manželské jsou okolnosti, které činí sňatek manželský buď nedovoleným, hříšným aneb i docela neplatným, nemožným. Onyno slují překážky vadící nebo závady (a lze je odstraniti), tyto pak překážky rušící.

Které jsou nejdůležitější překážky vadící?

1. Zapovězený čas; totiž od první neděle adventní až do Zjevení Páně (svátku sv. tří králův), a od popeleční středy až do bílé neděle jsou svatby zakázány; 2. platné zasnoubení, když některý ze snoubenců slíbil někomu manželství a slibu toho nezrušil; 3. jednoduchý slib čistoty; 4. zákaz církve, t. j. zápověď od biskupa nebo faráře z oprávněné příčiny; 5. rozdílnost křesťanského vyznání. Církev nikdy neschvaluje smíšených manželství zvaných (sňatku mezi křesťanem katolickým a nekatolickým).

Proč neschvaluje katolická církev smíšených manželství?

1. Pro nebezpečenství, že katolická strana ve svém náboženství pozvolna ochabne, že k vůli pokoji a míru v rodině a aby se vyhnula ustavičnému škádlení i posměchu, nebo z neznalosti předpisův a přikázaní církevních přidrží se náboženského přesvědčení svého spolumanžela, že bude zanedbávati přijímání sv. svátostí, služby Boží a ustanovené posty a na konec že odpadne od víry; 2. pro četné velmi obtížné, často i nepřekonatelné překážky, jež brání, aby dítky z takového manželství byly po katolicku vychovány. Jak může se dětem dostati pravé křesťanské výchovy, když rodiče ve víře křesťanské se neshodujíce, vespolek se nemodlí a do chrámu Páně nechodí, a nejsouce vzornými, řádnými křesťany vyučování náboženského doplniti nedovedou? Zdaž neodrůstají takové dítky nutně v náboženské lhostejnosti? 3. Církev neschvaluje smíšených manželství též proto, že sňatkům, ve kterých se manželé v tak důležité věci, jako jest náboženství, neshodují, chybí srdečná páska a jednomyslná svornost, takže jest se obávati různic a roztržek i jest na bíle dni, že se nemohou navzájem posvěcovati. 4. Kromě toho připouštějí protestanté v jistých případech rozlučitelnost manželství, jež podle učení církve katolické jest jen smrtí rozvížitelné. Z toho patrno, že katolická strana tone v ustavičné nejistotě a v častých různicích i že se jí naskýtá tisícerá příležitost, aby z lásky k druhé straně nebo z bázně lidské zanedbala náboženská cvičení a úkony svého vyznání.

Za jakých podmínek připouští církev katolická smíšená manželství?

Slíbí-li snoubenci pod přísahou, 1. že vychovají všechny dítky obojího pohlaví v náboženství katolickém; 2. že katolické straně nebude nikterak bráněno v plnění náboženských povinností, a 3) že katolická strana, seč bude, se přičiní o obrácení strany nekatolické. Jenom za těchto podmínek dispensuje církev, ač nerada, snoubence od této vadící překážky manželské.

Které jsou nejdůležitější překážky rušící?

1. Nedostatek vzájemného souhlasu a svolení; když totiž jedna strana vůbec nesvoluje, nýbrž byla jen násilím, únosem atd. přinucena; 2. omyl v osobě, kterou si kdo bere; 3. slavný slib čistoty; 4. podjáhenství (subdiakonát); 5. svazek manželský; když rozvedená strana chce ještě za života svého spolumanžela opět do stavu manželského vstoupiti; 6. různost náboženství, t. j. není-li některý ze snoubenců pokřtěn; 7. příbuzenství a to pokrevní příbuzenství a švakrovství až do čtvrtého stupně, duchovní příbuzenství u kmotrů na křtu sv. a biřmování. 8. Tajné sňatky t. j. takové, které nebyly uzavřeny před vlastním farářem (nebo jeho řádným zástupcem) a aspoň dvěma svědky, jsou neplatny.

Co jsou dispense od překážek manželských?

Církevní vrchností pro jistý případ nařízená zrušení překážek, které podle církevního práva činí sňatek manželský buď nedovoleným nebo i docela neplatným. Jako má církev moc klásti překážky manželské, má také moc a právo od nich osvobozovati z dostatečných a oprávněných důvodů.

Tak zvaných dispensních tax (poplatků) užívá se jednak k dobrým a zbožným účelům, jednak k vyplácení kancelářských zřízenců.

Modlitba. **Nejdobrotivější Ježíši, jenž jsi na svatbě v Káni galilejské svůj první zázrak učinil, proměniv vodu ve víno, a tím jsi Svou božskou moc zjevil a stav manželský poctil i posvětil, uděl milostivě, ať Tvoji věřící, svazek manželský za svatý považujíce, v něm sebe i dítky své posvěcují, aby byli hodni jednou se svými svěřenci s Tebou věčně se radovati v království Tvém. Amen.**

Poučení na svátek nejsvětějšího jména „Ježíš.“

(Na druhou neděli po Zjevení Páně.)

Svátek nejsvětějšího jména Ježíš slavil se původně v týž den, jako památka na událost obřezání Páně, později byl přeložen na 14. leden a konečně k žádosti císaře Karla VI. byl papežem Innocencem XIII. r. 1721 stanoven na druhou neděli po zjevení Páně. Tato slavnost zahrnuje v sobě takměř všecky svátky Páně. jako hlásá jméno Ježíš — Vykupitel — všechnu lásku Toho, který nás z otroctví hříchu vysvobodil a posvětil.

Proto připomíná nám církev na začátku mše sv. největší důkaz božské dobroty a lásky k nám, že jsme totiž spaseni, an Syn Boží za nás podstoupil smrt a to smrt kříže, začež Jej Otec nebeský oslavil a povýšil k nejvyšší moci a velebnosti. „Ve jménu Ježíš klekej každé koleno bytostí nebeských, zemských i pekelných, a každý jazyk vyznávej, že Pán Ježíš Kristus jest v slávě Boha Otce.“[1]) „Hospodine, Pane náš, jak předivné jest jméno Tvé po vší zemi!“[2]) — Sláva Otci atd.

---

[1]) Filipp. 2., 10—11. [2]) Ž. 8., 1.

Modlitba církevní. Bože, jenž jsi Svého jednorozeného Syna na vykoupení pokolení lidského vydal a jméno Jeho Ježíš nazval, dopřej milostivě, abychom nejsvětější jméno Jeho na zemi uctívajíce, v nebi na Něho patřiti a věčné blaženosti požívati zasloužili; skrze téhož Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Řeč ze Skutkův apošt. 4., 8.—12.

V těch dnech Petr naplněn jsa Duchem Svatým, řekl: Knížata lidu a starší, slyšte! Poněvadž my dnes souzeni jsme pro dobrodiní na člověku nemocném, skrze koho tento zdráv učiněn jest, známo buď všechněm vám i všemu lidu israelskému: Ve jménu Pána našeho Ježíše Nazaretského, kterého jste vy ukřižovali, jehož Bůh vzkřísil z mrtvých, skrz toho stojí tento před vámi zdráv. Tenť jest kámen, který zavržen jest od vás stavitelů, kterýž učiněn jest hlavou úhelnou; a neníť v žádném jiném spasení aniž jest zajisté jiné jméno pod nebem dáno lidem, skrze něž bychom měli spaseni býti.

Výklad a povzbuzení. Kdo by byl řekl, že Petr, který se před několika měsíci obyčejné prosté děvečky tak ulekl, že svého božského Mistra zapřel, bude tak svobodně a neohroženě mluviti? Leč tak mluví jen ten, kdo jest naplněn Duchem Sv. Blaze tomu, kdo jako Petr své poklesky napravuje!

Slova: „Pán Ježíš jest kámen, který zavržen jest od stavitelů“ znamenají: Židé neuznali Pána Ježíše za svého Vykupitele, nýbrž Jím opovrhli a Ho ukřižovali, než On přes to jest úhelným kamenem, jenž židy i pohany v jednu budovu církve sv. pojí, jest tím, skrze Něhož jedině můžeme býti spaseni. Neboť pouze Ježíš může zbaviti člověka pout bludu a hříchu; jen On jest pravda, jen On jako Syn Boží má moc hříchy odpouštěti a nás ospravedlňovati; a jen ospravedlněný dojde spasení. — Než řekne snad někdo: Spořádaný a poctivý život vede k blaženosti. Leč můžeš se zváti poctivým, nejsi-li v Ježíši Kristu znovu zrozen a Jeho milostí, láskou i věrou posílen a posvěcen?

Úvaha. 1. Zastávej se mužně jako sv. Petr Ježíše Krista, když ti tak povinnost křesťanská velí. 2. Čiň vše v nejsvětějším jménu Pána Ježíše, skládej všechnu důvěru v moc a sílu tohoto přesvatého jména a rci pokorně:

Ježíši, Tobě žiji; Ježíši, Tobě umírám; Ježíši, Tvůj jsem živ i mrtev.

(Evandělium jako na svátek Obřezání Páně.)

Poučení o významu, vzývání a moci nejsvětějšího jména Ježíš.

Ježíš znamená tolik co Spasitel, Vykupitel, Zachránce. Anděl Páně, jenž napomínal ve snách Josefa, aby nepropouštěl manželky své, pravil: „Maria porodí Syna, a nazveš jméno jeho Ježíš; onť zajisté vysvobodí lid svůj od hříchů jejich.“[1]) Poněvadž je tedy Vykupitelem pokolení lidského a Vysvoboditelem z pout hříchů, proto dal Mu Bůh jméno Ježíš. „Neníť v žádném jiném spasení aniž jest zajisté jiné jméno pod nebem dáno lidem, skrze něž bychom měli spaseni býti.“[2])

Ačkoli Pán Ježíš měl Své jméno z nebe, přece chtěl si ho získati na zemi, a to v krvavém boji. Již osmého dne, kdy byl Ježíš nazván, proléval Svou nejdražší krev, aby nám dal záruku, že později všechnu krev za spásu naši vycedí. Též na kříži, na kterém odvěkého nepřítele lidstva přemohl a dílo vykoupení dokonal, mělo se stkvíti jméno „Ježíš Nazaretský.“

---

[1]) Mat. 1., 21. [2]) Sk. ap. 4., 12.

O moci nejsvětějšího jména Ježíš.

Jméno Ježíš podmaňuje veškeren okrsek zemský; neboť zbraní nejsvětějšího jména Ježíš vyzbrojeni rozešli se sv. apoštolé do světa, svrhli ďábla, který po tisíciletí na zemi kraloval, s trůnu, zbořili modly, umlčeli věštírny a pohanské věštce a hojnými zázraky vyvrátili říši temnosti. Vždyť Kristus Pán sám předpověděl: „Ve jménu mém budou zlé duchy vymítati, novými jazyky mluviti, hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati i budou uzdraveni.“ [1])

Ještě dnes tvoří nejsvětější jméno Ježíš pravé divy a zázraky v srdci každého jednotlivce. Sv. Bernard přirovnávaje účinky jména Ježíš k účinkům oleje praví: „Jméno Ježíš svítí, kde se hlásá a káže; živí, kde se o něm rozjímá; konejší a těší, kde se vzývá. Toto jméno tiší nával a výbuch hněvu, ponižuje nadutost a vypínavost pýchy, léčí hnisající rány závisti, drží na úzdě nezkrocené vášně a chtíče, zháší plamen nečisté lásky, hasí žízeň lakoty a očisťuje srdce od jakékoli poskvrny.“ A jinde dí týž světec: „Je-li kdo z vás smuten, nechť vstoupí Ježíš do srdce jeho a odtud vejde do úst, a hle! bleskem přesvatého jména rozprchne se všeliký mrak, a vrátí se veselá mysl.“ „Jsi-li nemocen,“ praví Sv. Vavřinec Justinián, „svírají-li tě bolesti, napadají-li tě rouhavé myšlenky, zmocňuje-li se tě zoufalství, jsi-li zmítán bázní a úzkostí, trápí-li tě pochybnosti a obavy, mluv aneb aspoň mysli na jméno Ježíš! V jakékoli nesnázi, v nebezpečích, ve strachu, na cestě, v samotě, v nebezpečenství povodně, kdekoli jsi, vyslov jméno Ježíš, ale netoliko ústy, nýbrž také srdcem!“

Jak máme vzývati nejsvětější jméno Ježíš?

1. Nábožně a uctivě. Chceme-li na sobě zakusiti moc nejsvětějšího jména Ježíš, varujme se lehkomyslného a nerozvážného vyslovování tohoto přesvatého jména. Nedej Bůh, abychom nejsladší jméno Vykupitelovo klením a rouháním znesvětili! 2. S živou vírou a pevnou důvěrou v moc a sílu tohoto přesvatého jména. „Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám,“ [2]) slíbil sám Božský Spasitel. 3. S čistým a pokorným srdcem, t. j. ve stavu posvěcující milosti Boží, v Duchu Sv. „Žádný nemůže říci: Pán Ježíš, jediné skrze Ducha Svatého.“ [3])

Modlitba k Pánu Ježíši ve všelikých potřebách. Nejsladší Ježíši, těšiteli všech zarmoucených, Tvé nejsvětější jméno podobá se rozlitému oleji; neboť osvěcuješ ty, kteří sedí ve tmách a stínu smrti; zaplašuješ slepotu duší a léčíš jejich neduhy; krmíš a napájíš všechny, kteří lační a žízní po spravedlnosti. Budiž, o Ježíši, také mně Spasitelem a božským lékařem a zhoj rány mé duše! — O Ježíši, útočiště trpících, stůj při mne v souženích a trápeních! O Ježíši, Otče nuzných a chudých, budiž mým živitelem! O Ježíši, radosti andělů, skýtej mně útěchy v zármutku! O Ježíši, naše jediná naděje, stůj při mně v hodince smrti; neboť není jiného jména pod nebem daného nám lidem, skrze něž bychom mohli býti spaseni, nad Tvé nejsvětější jméno, o Ježíši! Amen.

Napomenutí. V listě ke Kolossenským [4]) napomíná nás sv. Pavel, abychom všecko, cokoli činíme v slovu neb v skutku, konali ve jménu Pána Ježíše Krista, vzývajíce Jej, k Jeho cti a chvále a z lásky k Němu. Svatí a světice Boží věrně plnili tato slova sv. apoštola. Dle jejich příkladu říkej nebo aspoň v duchu rci: Z lásky k Tobě, o Ježíši, vstávám; z lásky k Tobě léhám; z lásky k Tobě, nejsladší Ježíši, bdím; z lásky k Tobě chci spáti, jísti, píti a se zotaviti a pobaviti; z lásky k Tobě chci pracovati, mluviti, mlčeti atd. Pozdravujme se vespolek v nejsvětějším jménu Ježíš oním krásným pozdravením křesťanským: „Pochválen buď Ježíš Kristus. — Až na věky. Amen.“ Tak zvykejme si všecko ve jménu Pána Ježíše konati, trpěti, ba i společenské poměry tímto přesvatým jménem posvěcovati, a práce naše a podniky budou korunovány zdarem a požehnáním anebo aspoň na onom světě jistě budou odměněny, zářice drahokamy ve vínku zásluh a dobrých skutků.

---

[1]) Marek 16., 17—18. [2]) Jan 16., 23. [3]) I. Kor. 12., 3. [4]) Kol. 3., 17.

Poučení na třetí neděli po Zjevení Páně.

Na začátku mše sv. modlí se kněz: „Klanějte se Bohu všichni andělé jeho! To slyše raduje se Sion, a dcery judské plesají. — Hospodin kraluje, plesej, země, a radujte se, ostrovové mnozí.“[1]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, shlédni milostivě na naši slabost a křehkost a vztáhni mocnou pravici Své velebnosti k naší ochraně, skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Řím. 12., 16.—21.

Bratří! Nebuďte opatrní sami u sebe, žádnému zlého za zlé neodplacujíce, opatrně činíce dobré netoliko před Bohem, ale také přede všemi lidmi; může-li býti, což na vás jest, se všemi lidmi pokoj majíce, ne sami se zastávejte, nejmilejší, ale dejte místo hněvu božímu; nebo psáno jest: Mně pomsta, jáť odplatím, praví Pán. Ale lační-li nepřítel tvůj, nakrm jej, žízní-li, dej mu píti; nebo to čině, uhlí řeřavé shrneš na hlavu jeho. Nedej se přemoci zlému, ale přemáhej zlé dobrým.

Proč nás nabádá církev slovy sv. Pavla zvláště k bratrské lásce?

Poněvadž Kristus přišed na svět přinesl s Sebou z nebe všeobecnou lásku bratrskou a uzavřel mír mezi nebem a zemí. Proto mají i lidé, vespolek se milujíce, v míru a pokoji žíti.

Kdy se dáváme přemoci zlému?

Když při sebe menší urážce myslíme hned na pomstu a odplacení; kdo není s to, aby některé trpké slovo snesl, prozrazuje slabocha, který se nedovede opanovati, jako se poznává slabý žaludek z toho, že nemůže těžšího pokrmu zažiti. „Jsi-li netrpěliv,“ dí sv. Ambrož, „jsi přemožen; snášíš-li však protivenství trpělivě, jsi vítězem.“

Které povinnosti máme ku své vlastní cti?

Poněvadž čest a dobré jméno jest neocenitelným dobrem a bohatstvím a nutnou podmínkou hlahodárného působení ve společnosti lidské, jsme povinni dobré jméno si zjednati a udržeti. Proto jsme vázáni: 1. i stínu zla se vystříhati; [2]) 2. své povinnosti i před lidmi svědomitě plniti; [3]) 3. napadené vlastní cti dovolenými a řádnými prostředky hájiti; 4. leč po příkladu Kristově a svatých zkoušky (zneuznání, pomluvu a j.) s odevzdaností do vůle Boží přijímati, spokojujíce se, že Bůh naši nevinu zná, jsouce si vědomi své slabosti a hříšnosti a radujíce se, že jsme byli uznáni za hodny pro Boha pohanu trpěti.

Je-li hříchem, přáti nepříteli zlého, jehož nám sám přál?

Ovšem; protiví se to zákonu Božímu, jenž velí,[4]) abychom dobře činili těm, kteří nám zlého přejí, a za ty se modlili, kteří nás nenávidějí a pronásledují.

Co znamenají slova: „Uhlí řeřavé shrnouti na hlavu nepřítele svého?“

Odměniti se nepříteli za zlé, které nám učinil, dobrým pro Boha; neboť vida, kterak bezpráví, jimiž nás chtěl uraziti a rozhněvati, našeho klidu nikterak neruší, ba naopak činí nás vůči němu dobročinnými, zastydí se do duše a pocítí takovou bolest, jakou by po-

---

[1]) Ž. 96., 1. 8. [2]) I. Thess. 5., 22. [3]) Řím. 12., 17. [4]) Mat. 5., 44; Luk. 6., 27—28.

cítil, kdybychom mu žhavé uhlí na hlavu vložili. Sv. Augustin vykládá slova ta takto: „Shrneš řeřavé uhlí lásky na hlavu jeho; neboť nic tak nerozněcuje lásku, jako když někoho láskou předstihneš a překvapíš.“

Úvaha. Cvič se v pokoře a snadno odpustíš svým nepřátelům a rád jim za zlé dobrým odměníš. Měj neustále na paměti lásku, kterou tebe Ježíš Kristus miloval a modli se:

Dej, Otče nebeský ať toto učení sv. Pavla o milování nepřátel vždy věrně plním, abych byl synem Tvým, jenž slunci svému velíš vzcházeti na dobré i na zlé.[1]) Amen.

Evanělium sv. Mat. 8., 1.—13.

Za onoho času, když byl sestoupil Ježíš s hory, šli za ním zástupové mnozí a aj, malomocný přišed klaněl se jemu řka: Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti. I vztáhl Ježíš ruku a dotkl se ho řka: Chci. Buď čist! A hned očištěno jest malomocenství jeho. I dí mu Ježíš: Viz, abys žádnému nepravil; ale jdi, ukaž se knězi a obětuj dar, který přikázal Mojžíš na svědectví jim. Když pak vešel do Kafarnaum, přistoupil k němu setník, prose ho a řka: Pane, služebník můj leží doma šlakem poražený a zle se trápí. I dí mu Ježíš: Já přijdu a uzdravím jej. A odpovídaje setník řekl: Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdraven bude služebník můj. Neboť i já jsem člověk pod mocí postavený, maje pod sebou vojáky, a dím tomuto: Jdi! i jde; a jinému: Pojď! i přijde; a služebníku svému: Učiň to! i učiní. Slyše pak Ježíš, podivil se a řekl následujícím ho: Amen pravím vám, nenalezl jsem tak veliké víry v Israeli. Pravím pak vám, že přijdou mnozí od východu i od západu a stoliti budou s Abrahamem a s Isákem a s Jakubem v království nebeském, synové pak království vyvrženi budou do temností zevnitřních; tamť bude pláč a skřípění zubů. I řekl Ježíš setníkovi: Jdi, a jakož jsi uvěřil, staň se tobě. I uzdraven jest služebník v tu hodinu.

Čemu učí nás malomocný svým chováním?

Malomocný v dnešním sv. evanděliu učí nás, jak se máme modliti, totiž 1. s živou věrou; neboť poznav, milostí Boží osvícen, že Ježíš Kristus jest zaslíbený Messiáš, pravý Bůh a člověk, vyznává tuto víru, padá před Božským Spasitelem na kolena a klaní se Mu. 2. Pokorně. Praví: „Pane, chceš-li,“ uznávaje tak svoji nehodnost a nevěda, není-li mu snad malomocenství prospěšno. 3. S odevzdaností do vůle Boží. „Pane, chceš-li.“ Jestiť ochoten nemoc svou podle vůle Boží dále snášeti. 4. S pevnou důvěrou. Ačkoli jest od hlavy až k patě malomocenstvím pokryt, přece přichází k Pánu Ježíši a nebojí se, že Jím bude odmítnut a oslyšen; důvěřuje v Jeho dobrotu, prosí o očistění od malomocenství. Vždyť ví, že ho Kristus Pán uzdraviti může i chce, je-li mu očistění ku prospěchu. Kéž bychom se v nemoci a nouzi, raněni duševním malomocenstvím hříchu vždy tak modlili, jako malomocný v dnešním sv. evanděliu.

Co znamenají slova Božského lékaře: „Chci, buď čist“?

1. Jeho nekonečně dobrotivou a milosrdnou vůli, nejvýš milosrdné srdce; 2. nekonečnou Božskou moc, kterou co chce, hned koná.

[1]) Mat. 5., 45.

Proč vztáhl Pán Ježíš ruku a dotekl se malomocného?

Pán Ježíš přes zákaz zákona dotkl se malomocného, aby nám dokázal: 1. že jest pánem zákona a zákon převyšuje; 2. že jest pánem zdraví i nemoci, a že dotek nemocného a nakažlivou nemocí sklíčeného Jemu neškodí, ale nemocného uzdravuje; 3. aby nám dal příklad, bychom se i sebe hnusnějších nemocí a ošklivějších mrzáků neštítili, nýbrž je laskavě ošetřovali.

Proč zakázal Pán Ježíš uzdravenému, aby o očistění svém nikomu ničeho neřekl?

K našemu poučení, že máme ve skrytu dobře činiti a že nemáme bližnímu pomáhati jen pro lidskou chválu.

Proč poslal Kristus Pán malomocného ku kněžím?

1. Aby uznal moc kněží židovských, že totiž mají právo v této věci rozhodovati, a nás poučil, že si máme kněží vážiti; 2. aby Ho kněží nemohli zlomyslně obviniti, že přestupuje zákon. Učme se z toho opatrnosti ve všech činech svých! 3. Aby nikdo nepopřel zázraku, nýbrž aby po něm i kněží poznali zaslíbeného Messiáše; 4. aby předobrazil svátost pokání a nutnost sv. zpovědi.

Proč přikázal Pán Ježíš uzdravenému, aby obětoval předepsaný dar?

Aby splnil zákon a nás učil, že máme Bohu za přijatá dobrodiní děkovati.

Vyšší význam uzdravení malomocného.

Očistění malomocného značí, že Ježíš Kristus, čistota a svatost sama, přišel na svět, aby nás od malomocenství hříchu očistil a uzdravil. Malomocenství znamená hřích vůbec a zvlášť hrozný hřích nečistoty. Jako malomocenství jest nevyléčitelné a nakažlivé, podobně i hřích. Z tohoto zázraku též poznáváme, co máme činiti, abychom od hříchu očistěni byli.

Proč pravil Pán Ježíš setníku: „Já přijdu a uzdravím jej“?

Aby osvědčil Svou velikou pokoru, neštítě se, ač Bůh a Pán pánů, jíti k prostému, chudému služebníku. Jak velice zahanbuje hluboká pokora Božského Spasitele příslušníky vyšších, urozených kruhův a zámožných tříd, kteří pro domnělou nekonečnou vznešenost a povýšenost svého stavu se domnívají, že by si zadali, kdyby něco dobrého pro svého prostého služebníka učinili!

Proč řekl setník: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou“?

Poněvadž jsa si vědom své hříšnosti uznával svoji nicotnost vůči svatosti a velebnosti Pána Ježíše. — Učme se od setníka pravé pokoře a pokořujme se, zvláště když přistupujeme k stolu Páně, jenž s daleko hojnějšími milostmi k nám přichází, aby křehkosti a slabosti naše vyléčil a život milosti v nás udržoval.

Proč pravil: „Rci toliko slovem, a uzdraven bude služebník můj“?

Slovy těmi vyznal veřejně svou víru v božství a všemohoucnost Ježíše Krista. — Když pohanský setník měl tak velikou víru a důvěru v Božského Spasitele, zdaž se my, křesťané, nemusíme styděti, že se tak často poddáváme malomyslnosti a zoufalosti, nedůvěřujíce v Boha.

Co znamenají slova: „Přijdou mnozí od východu i od západu a stoliti budou s Abrahamem a s Isákem a s Jakubem v království nebeském; synové pak království vyvrženi budou do temností zevnitřních; tamť bude pláč a skřípění zubů“?

Že mnozí ze všech národů na zeměkouli přijmou evanělium a podle něho žijíce, dojdou věčné blaženosti s Abrahámem, Isákem a Jakobem, kdežto židé, národ to vyvolený, jenž byl Bohem na prvém místě mezi všemi národy pro království nebeské povolán, budou pro svou nevěru, tvrdošíjnost a jiné hříchy z blaženosti nebeské vyloučeni. — „Vyvrženi

budou" značí: budou násilím Boha a všech dober, klerá v Bohu jsou, zbaveni; — „vyvrženi budou do temností zevnitřních," t. j. budou zbaveni všeho světla a tím vší radosti. Že se člověk skládá z těla a duše, znamená „skřípání zubů" tělesná muka a „pláč" trápení a bolesti duše zavržených. Obé pak vyjadřuje převeliké a přehrozné tresty zatracenců v pekle.

Vyplnilo se již toto proroctví?

Vyplnilo, a to na židech, kteří až podnes od Boha jsou zavrženi, i na pohanech, kteří vstoupili do lůna církve katolické a neustále ještě vstupují. — Vyplňuje se denně na jednotlivcích, již přijavše víru, podle ní nežijí, vedouce život bohaprázdný a odpadajíce od víry, i na těch duších, které osvíceny světlem sv. evandělia docházejí spásy a věčné blaženosti.

Ú v a h a. Modli se a měj důvěru jako malomocný a pokoru jako pohanský setník; děkuj Bohu za milost sv. víry a žij podle ní. Boj se soudu Božího. Čítávej toto sv. evandělium v tělesné nouzi a v duševních bojích, na př. v pochybnostech u víře.

Modlitba. Milostivý Ježíši, jenž jsi pouhým slovem očistil malomocného a uzdravil služebníka setníkova: shlédni milostivě, prosíme, na velikou slabost a křehkost, kterou jsme na těle i na duši stíženi, smiluj se nad námi, které jsi Svou nejdražší Krví vykoupil, a dej, ať se ukážeme knězi, abychom hodně přijímajíce svátost pokání, od smrtelného malomocenství hříchu očistěni byli a za toto dobrodiní na věky Tobě děkovali. Amen.

Mravoučné poučení o odevzdanosti do vůle Boží.

„Pane, chceš-li" (Mat. 8., 2.)

Kdo se ve štěstí i v neštěstí do vůle Boží úplně odevzdávají a vůli svou vždy vůli Boží podrobují, ničeho si nežádajíce, leč co se Bohu líbí a proto vše, co Bůh na ně sesílá nebo dopouští, trpělivě přijímají, ba schvalují, děkujíce Mu za to: mají nebe již na zemi. Žádné protivenství jich nezarmoutí, poněvadž všecko za dobré uznávají, cokoli na ně Bůh, jich přemilený Otec. sesílá, ať je to radost nebo žalost, čest nebo potupa, bohatství nebo chudoba, život nebo smrt. Vše, co Bůh chce, jest jim po vůli, ježto jejich vůlí jest vůle Boží. Též i Bůh činí jim vše po vůli, poněvadž ničeho nechtějí, leč co On chce: „Hospodin učiní vůli těch, kteříž se Ho bojí."[1]) Kdo by netoužil po tak blaženém stavu? A toho stavu dosáhneme, budeme-li pevně věřiti, že vše, co nás potkává, od Boha pochází, a že vše, co od Boha, nejvyššího dobra, pochází, k našemu blahu, k naší spáse slouží. Kdo jest za jakýchkoli okolností těchto dvou pravd pamětliv, bude zajisté s vůlí Boží vezdy spokojen a zachová si tak nerušený klid a veselou mysl, tuše nebeskou blaženost, které svatí v nebi proto požívají, že svou vůli s vůlí Boží zcela sjednocují.

Poučení pro hospodáře a čeleď.

„Pane, služebník můj leží doma šlakem
poražený a zle se trápí." (Mat. 8., 6.)

Hospodáři pečujtež především o to, abyste přijímali do služby čeledíny netoliko věrné, poslušné a pilné, nýbrž i zbožné a bohabojné. Pro zbožné služebníky žehná často Bůh hospodářům, jako požehnal domu Labanovu pro Jakuba;[2]) a o Josefu Egyptském čteme: „I požehnal Hospodin domu Putifarovu pro Josefa."[3]) Naproti tomu špatná čeleď vyhání požehnání Boží z domu a svádí často hospodáře a děti k různým hříchům a nepravostem. Křesťanské hospodáře a pány váže především povinnost, 1. aby se starali o t ě l e s n é b l a h o svých služebníků. Za tou příčinou ať se služebnictvem laskavě, otcovsky

[1]) Ž. 144., 19. [2]) I. Mojž. 30, 27—30. [3]) I. Mojž. 39, 5.

zacházejí, skýtají mu dostatečné výživy, nepřetěžují ho vysilujícími pracemi a platí mu spravedlivě umluvenou mzdu. Nejsouť služebníci otroky, nýbrž dle křesťanské nauky členy rodiny; odtud dlužno s nimi též jednati jako s vlastními dítkami, nikoli pánovitě, tyransky; mezi pány a podřízenými panuj láska, trpělivost, tichost a něžnost. Onemocní-li služebník, pán nezapuzuj ho nemilosrdně, nýbrž po příkladě Kristově pečuj o něho s láskou a trpělivostí, skýtaje mu potřebného ošetřování, není-li v místě veřejnou nemocnicí o to postaráno.

2. Z povinné péče o duševní blaho čeledi mají hospodáři čeledíny varovati a chrániti hříchu a příležitosti k pádu, nedovolovati nočních toulek a tajných schůzek osob různého pohlaví. Služebník ostatní čeledi nebo snad i rodině nebezpečný a pohoršlivý budiž propuštěn. Hospodář dohlížej časem, je-li všechna čeleď doma, a buď v té příčině přísný; neboť kdyby byl v té věci shovívavý, stal by se mimoděk mečem, jenž usmrcuje duše nesmrtelné. Kolik služebníků proklíná své pány, že k nim byli příliš shovívavi! Konečně dávejte hospodáři své čeledi dobrý příklad, veďte ji k ctnostnému životu a dopřávejte jí času a navádějte ji, aby řádně plnila své povinnosti náboženské.

Čeledínové a služebníci jsou pak povinni: 1. pánů svých ve všem — vyjímaje hřích — ochotně jako Krista samého[1]) poslouchati, byť i na nich viděli nějaké chyby a nepravosti. Jen kdyby se jim poroučelo nebo od nich žádalo něco hříšného, dlužno jim více poslouchati Boha než lidí; vždyť přízeň lidská trvá jenom krátký čas, hřích však duši na věky zatracuje; [2]) nejsou-li ničím vázáni, nechť opustí co nejdříve takovou službu, byť i byla sebe výhodnější; neboť co jest platno člověku, byť i všechen svět získal, na své duši však škodu utrpěl?“ [3])

2. Čeledínové jsou povinni svému stavu přiměřeně dle vůle Boží, jenž stvořil člověka ku práci, pilně pracovati, o domácnost svých pánů jako o svou vlastní pečovati a vzbuzovati dobrý úmysl: „Vykonám tuto práci z lásky k Bohu.“

3. Mají se varovati opilství, smilstva nebo krádeže i jakéhokoli spolupůsobení radou a pomocí i mlčením k těmto hříchům; dopouštěliť by se tak vraždy duše. Bez svolení svých pánů ničeho neberte, nedarujte, varujte se nebezpečenství a příležitosti ke hříchu, nebezpečných známostí, tanců.

4. Z úst jejich nevycházej pomluva, křivé svědectví a vůbec nižádné klepy a lži.

5. Konečně svěťte neděle a svátky; koho vábí v tyto dny příležitost ke hříchu, uvažuj u sebe: Co mně prospějí peníze, jež jsem si týdenní prací v potu tváři vydělal, pozbudu-li špatnými řečmi, hrou, pitím, tancem a svévolností nebo jinými hříchy přátelství Ježíšova, království nebeského, všeho?

Poučení na čtvrtou neděli po Zjevení Páně.

Církev svatá představuje nám dnes Božského Spasitele, an všemohoucím pokynutím Svým utišiv bouři mořskou, zjevuje se věřícím jako Bůh a Pán všehomíra.

(Mše sv. začíná týmiž slovy jako předešlou neděli.)

Modlitba církevní. Bože, jenž víš, jak velikým nebezpečím duše i těla jsme vydáni, že ve své křehkosti bez přispění Tvého obstáti nemůžeme, posilni tělo i duši, abychom pomocí Tvou všecko přemohli, co za hříchy své trpíme, skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

I. Epištola sv. Pavla k Řím. 13., 8.—10.

Bratří! Žádnému nebuďte nic dlužni, než abyste se vespolek milovali; nebo kdož miluje bližního, zákon naplnil. Neboť přikázání: Nezcizoložíš, nezabiješ, ne-

---

[1]) Efess. 6., 5. [2]) Mat. 10., 28. [3]) Mat. 16., 26.

pokradeš, nepromluvíš křivého svědectví, nepožádáš, a jestli které jiné, v tomto slově se zavírá: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Milování bližního nečiní zlého a protož plnost zákona jest milování.

Jak dlužno rozuměti slovům sv. Pavla: „Kdož bližního miluje, zákon naplnil"?

Sv. Augustin je vykládá takto: „Láska k bližnímu prýští se z lásky k Bohu jako ze zřídla; neboť z lásky k Bohu milovati musí bližního, kdo ho křesťansky a bohumile milovati chce. Kdo však Boha miluje, zachovává první tři přikázání Boží; neboť v Boha věří, v Něho doufá, Boha ctí, a poněvadž miluje i bližního svého, zachovává i ostatní přikázaní; neboť láska, jak praví sv. apoštol Pavel, nedopouští mu, aby bližnímu svému něco zlého činil; proto nezabíjí, nekrade, neposuzuje křivě a opovážlivě, nepomlouvá atd. Tudíž naplňuje zákon; ježto v těchto dvou přikázáních veškeren zákon obsažen jest.[1])

Ú v a h a. Kristus Pán přišel k nám jako Zákonodárce a shrnul všechen zákon v jediném zákonu lásky; přišel, aby spojil, co hřích rozdvojil. Spojuj tedy, křesťane milý, svůj úmysl s úmyslem Jeho a plň ochotně sladké přikázaní lásky. Cvič se každý den v některém úkonu lásky k bližnímu a modli se:

Pane Ježíši Kriste, vlij do srdce našeho Ducha sv. lásky, abychom i my milostí Tvou zákon lásky k svému bližnímu tak naplnili, jak Ty jsi jej pro nás druhdy naplniti ráčil! Amen.

Evandělium sv. Mat. 8., 23.—27.

Za onoho času, když vstoupil Pán Ježíš na lodičku, následovali ho učedníci jeho a aj, bouře veliká stala se na moři, tak že lodička přikrývala se vlnami; on pak spal. A přistoupili k němu učedníci jeho a zbudili jej řkouce: Pane, zachovej nás, hyneme. I dí jim Ježíš: Co se bojíte, malověrní? Tehdy vstav, přikázal větrům a moři, i stalo se utišení veliké. Lidé pak divili se řkouce: Jakýť jest tento, že ho větrové i moře poslouchají?

Proč vstoupil Pán Ježíš na lodičku?

Pán Ježíš činil na pevnině před zraky lidu veliké zázraky. I odebírá se na moře, aby tam ještě většími zázraky hlásal národu vyvolenému, že je Syn Boží a Pán země i moře.

Proč se strhla veliká bouře na moři?

Podle Origena nestalo se tak náhodou, nýbrž na rozkaz Ježíše Krista, jenž dle libosti vynímá ze Své moci bouře a vichry; jenž rozpoutává větry a rozbouřené moře opět utišuje.

Co znamená bouře na moři?

1. Ony bouře, jimiž byla zmítána loď pokolení lidského v pohanství (vášně, nepravosti, moc zlých duchův), a jež Kristus Pán utišil; 2. bouře, které tak často ohrožují lodičku církve Kristovy; 3. bouře tělesných a duševních utrpení, jimiž bývají duše lidské zde na zemi navštěvovány.

---

[1]) Mat. 22., 40.

Proč spal Pán Ježíš za bouře?

Sv. Augustin praví, že tento spánek jest znamením velikého tajemství. Kristus Pán nespal ze slabosti lidské přirozenosti, nýbrž z dobré vůle. Spal tiše — praví Origenes — podle těla, bděl však jako Bůh. Spal podle těla z téže příčiny, jako kdysi cestou tělesně znaven odpočíval u studnice sicharské, aby totiž ukázal, že má tělo podobné našemu. Bděl však jako Bůh, poněvadž vlastně On to byl, jenž moře rozbouřil, apoštoly hrůzou naplnil a nebezpečí vyvolal, aby náhlým stišením moře ukázal Svoji všemohoucnost.

Proč pokáral Pán Ježíš učenníky, když Ho vzbudili?

Kristus Pán nekáral apoštolů pro jejich nevěru, nýbrž pro jejich malou, nedokonalou víru. Neboť tím, že se obrátili na Pána Ježíše vzbudivše Jej, aby tím byli zachráněni, dávají na jevo, že věří a jsou přesvědčeni, že jedině On je může z nebezpečenství vysvoboditi; leč budíce Jej a dodávajíce: „Hyneme," prozrazují malou, skrovnou víru, domnívajíce se, že Ježíš jen když bdí, může pomoci a že i v Jeho přítomnosti dlužno se ještě báti a strachovati. Zdaž i ty, křesťane milý, nemíváš často chabé, nedokonalé víry? Posilni ji rozjímáním o tomto velikém zázraku.

Povšechný význam tohoto zázraku.

Lodička, v níž seděl Pán Ježíš s Petrem a apoštoly, znamená katolickou církev. Moře, dí Origenes, jest tento svět, jejž pro nesčetné nepravosti, jež v něm bují, pro pokušení, která všudy číhají, pro nebezpečenství, v nichž se denně ocítáme, pro zhoubné boje, jež ustavičně zuří, právem sluší obrazně pojmenovati skutečným, neustále rozbouřeným a ječícím mo-

řem. Větry jsou nájezdy nečistých duchů, pekelných mocností, jež rozčeřují na zemi vlny pronásledování a pohoršení, usilujíce ztroskotati lodičku církve Kristovy. Ježíš Kristus, který spal v lodičce Petrově, jest týž Kristus, jenž dopouští, aby se vzmáhaly pronásledování a bludy, jimiž by se církev očistila a ve víře upevnila. Volání apoštolů vyjadřuje modlitby spravedlivých, které za pronásledování uprostřed bludův a nepravostí vysílají k Pánu a Jej ze zdánlivého spánku budí, aby je Svou milostí zachránil od časné i věčné záhuby. Ježíš Kristus, jenž se z tajemného spánku probouzí a větrům a vlnám poroučí a všemohoucím pokynutím moře utišuje, jest týž Kristus, který u svrchovaném nebezpečí Své církve objevuje se jako její záchrance, potíraje její nepřátele a vraceje jí bezpečnost, klid a mír. Nezoufej tedy, křesťane milý, nikdy, kdykoli těžké zkoušky stíhají církev sv. a spravedlivé; volej pln důvěry a víry v bouřích církve i vlastního života k Pánu Ježíši o pomoc a nespoléhej nikdy jen na sebe sama nebo na lidi; uznej pokorně, že bys sám sobě zůstaven jistě zahynul v bouřích života bez milosti a pomoci Boží.

O mocné pohnutce k zachovávání přikázaní Božích.

Spisovatel církevní, Origenes, praví, že onen velkolepý zázrak utišení bouře na moři je vítězoslávou Ježíše Krista, naším však pokořením. Kristus Pán rozkazuje tvorům, kteří nemají sluchu, a poslouchají Ho; mluví k nim, již nemají řeči, a poslouchají Ho; ti, kteří nemají rozumu, podrobují se ochotně Jeho pokynu. Poroučí všemu stvoření a žádné se nezpěčuje Jeho svaté vůli. Pouze člověk, jenž jest stvořen k obrazu Božímu, jen člověk sám neposlouchá Boha, protiví se Jemu a pohrdá Jím. Člověče, dej výhost této nepřirozenosti. Poslechni hlasu sv. Augustina a následuj poslušnosti moře, poddanosti bouře a poslouchej svého Tvůrce! Věz, že přijde den, kdy i neživá příroda se náhle změní z dosavádního pokorného a Boha poslušného služebnictva v hrozné vojsko Boží a se všemi stvořenými živly s hněvem na tebe přikvačí, aby na tobě pomstila nesčetné urážky, jimiž jsi svého Stvořitele zahrnul. I poznáš pozdě, jak pošetile jsi jednal, protivě se Bohu a proti Němu se bouře. V knize Moudrosti čteme: „V den soudný vezme Hospodin v zbrojné odění horlivost Svou a obleče tvorstvo v odění ku pomstě nad nepřáteli; [1]) a bojovati bude s Ním okršlek země proti nesmyslným.[2])

Ú v a h a. Svírá-li tě nouze, sužuje-li tě nemoc, pronásleduje-li tě pomluva a děje-li se ti křivda; jsou-li tvoji svěřenci nevděční a nespravedliví, cizinci bezcitní a přátelé nevěrní; druží-li se k tělesným útrapám vnitřní boje, jež vrhají duši tvou na pokraj záhuby; doléhají-li na tebe prudká pokušení proti víře a důvěře v Boha, dorážejí-li na tebe nečisté myšlenky, vzpouzí-li se tvé nitro zákonu Božímu, a je-li nad to duch tvůj zatemněn, vůle slabá a srdce chladno, smysly odbojné, a modlitba tobě odporná, — o rozevři tuto knihu, přečti si dnešní sv. evanděliium a volej s apoštoly: Pane, pomoz, pomoz, hynu! a modlívej se často:

Vštip mně, dobrotivý Ježíši, ve všech mých potřebách živou důvěru ve Tvou božskou pomoc. Rač mi jí v nesčíslných nebezpečenstvích, jimž jsem vydán, neustále uštědřovati; použij všemohoucnosti Své proti mým nepřátelům; přikaž rozbouřenému moři a rozkáceným větrům pronásledování, aby se utišily; dopřej Své svaté církvi, kterou jsi Svou předrahou krví vykoupil, míru a pokoje, abychom Ti v svatosti a spravedlnosti sloužili a někdy šťastně žádoucího přístavu věčné blaženosti dopluli. Amen.

---

[1]) Moudr. 5., 18. [2]) Moudr. 5., 21.

Poučení na pátou neděli po Zjevení Páně.

Dnes představuje nám církev sv., jak nejvýš milosrdný Bůh i zlé lidi na zemi trpí, a napomíná nás k vespolné lásce, kteráž jest svazek dokonalosti.

(Začátek mše sv. jako o třetí neděli po Zjevení Páně.)

Modlitba církevní. Ostříhej, prosíme, Pane, neskonalou Svou dobrotivostí rodinu svou, aby spoléhajíc jedině na Tvou pomoc a milost, pod ochranou Tvou vždy a všude žila v bezpečnosti a míru. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla ke Kolossenským 3., 12.—17.

Bratří! Oblecte se jako vyvolení boží, svatí a milí, v srdečné milosrdenství a dobrotivost, pokoru, mírnost a trpělivost, snášejíce jeden druhého a odpouštějíce sobě vespolek, má-li kdo proti komu žalobu; jakož i Pán odpustil vám, tak i vy. Ale nad to nade všecko mějte lásku, kteráž jest svazek dokonalosti; a pokoj Kristův vládni v srdcích vašich, k němuž i povoláni jste v jedno tělo, a buďtež vděčni. Slovo Kristovo přebývejž ve vás hojně, ve vší moudrosti, učíce a napomínajíce sami sebe žalmy, zpěvy a písněmi duchovními, s milostí zpívajíce v srdcích svých Bohu. Všecko, cožkoli činíte v slovu nebo v skutku, všecko čiňte ve jménu Pána Ježíše Krista, Pána našeho.

Čemu nás učí sv. Pavel v této epištole?

1. Abychom, jsouce křesťany, snažili se získati si všech ctností, zvláště však lásky, jež všechny ctnosti v sobě obsahuje a zdokonaluje; 2. přeje si, aby mezi námi vládl pokoj Kristův, k němuž jsme všichni jako údové jednoho těla povoláni, a radí, abychom se pilně obírali slovem Božím a žalmy a jinými duchovními, svatými a užitečnými zpěvy se vzdělávali; 3. a konečně nás napomíná, abychom všecko, cokoli konáme slovem nebo skutkem, jedouce, pijíce, pracujíce, spíce atd., činili ve jménu t. j. ve smyslu a duchu Pána Ježíše Krista a tak Jeho nebeského Otce ctili a Jemu děkovali. Jak velice se kdysi na smrtelné posteli zarmoutí, kdo nyní opomínají své denní práce dobrým úmyslem Bohu posvěcovati, poznajíce, ovšem pozdě, jak velikého bohatství dobrých zásluh mohli si dobrým úmyslem nastřádati! Kéž by to všichni uvážili, zvláště ti, kteří si svůj chléb v potu tváři vydělávají, aby jejich práce a námaha ani pro věčnost nepozbyla ceny a zásluhy! — S dobrým úmyslem práce své konáme jen tehdy, když sebe ve všem a vždy zapírajíce, denní kříže a trápení trpělivě snášíme a Krista následujeme.

Ú v a h a. Modli se občas tyto modlitbičky:

Uprav, pane, duši moji dle Své nejsvětější vůle a libosti, aby všechno mé jednání a konání směřovalo jedině ku Tvé cti a slávě. (Sv. František Sal.)

Řiď, Božský Spasiteli můj, mohutnosti mé duše, aby ničeho nechtěla, co by se Tobě nelíbilo. (Sv. František Sal.)

O Bože lásky, shovívavosti a milosrdenství, posvěť srdce naše, abychom Tebe a svého bližního vroucně milovali a všecko, cokoli myslíme, mluvíme nebo činíme, ve jménu Pána našeho Ježíše Krista konali a Tobě upřímně za vše děkovali. Amen.

O zpěvu kostelním.

„Učte a napomínejte sami sebe žalmy, zpěvy a písněmi duchovními, s milostí (vděčností) zpívajíce v srdcích svých Bohu“. (Kol. 3., 16.)

Již David a po něm Ezechiáš přikázali, aby kněží a levité střídavě nebo ve sboru pěli žalmy a jiné posvátné písně, poučujíce lid a rozněcujíce přítomné ku pobožnosti.[1]) Tento způsob chrámového zpěvu přijala i církev sv., aby se křesťané na zemi aspoň poněkud podobali andělům a svatým, kteří v nebi Boha ustavičně velebí.[2]) V novější době zpěv kostelní znovu povznesen a hlavně zásluhami spolků sv. Cecilie svému posvátnému účelu opět vrácen jest.

Kéž by všichni správcové duchovní, kněží a vůbec všichni, jichž se to týče, o to pečovali, aby zpěv chrámový nabyl opět téže vážnosti, důstojnosti a mohutnosti, jakou druhdy slynul chorál; kéž by jim byly v tom napomocny spolky sv. Cecilie. Kéž by však též každý, komu Bůh ustědřil krásného hlasu, užil tohoto daru ke cti a chvále Boží o veřejných službách Božích, nezanedbávaje ho z pýchy, svéhlavosti, žárlivosti nebo z jiné špatné neb malicherné příčiny.

Evanělium sv. Mat. 13., 24.—30.

Za onoho času řekl Pán Ježíš zástupům podobenství toto: Podobno jest království nebeské člověku, kterýž nasel dobrého semene na poli svém. Když pak lidé spali, přišel nepřítel jeho a nasel koukole mezi pšenici a odešel. Když pak bylina vzrostla a užitek učinila, tehdy se ukázal i koukol. Přistoupivše pak služebníci hospodářovi, řekli jemu: Pane, zdaliž jsi nenasel dobrého semene na poli svém? Odkudž tedy má koukol? I řekl jim: Člověk nepřítel to učinil. Služebníci pak řekli jemu: Chceš-li, půjdeme a vytrháme jej? I řekl: Ne, abyste snad, trhajíce koukol, spolu s ním nevytrhali i pšenice. Nechtež, ať obé spolu roste až do žně, a v čas žně dím žencům: Sebeřte nejprve koukol a svažte jej v snopky ke spálení, ale pšenici shromažděte do stodoly mé.

Co se rozumí „královstvím nebeským“?

Církev sv. čili společnost pravověřících křesťanů na zemi, mezi nimiž se nalézají dobří i zlí, jako na poli mezi pšenicí roste i koukol. Sluje tak proto, že jest královstvím Božím na zemi, pocházejíc z nebe a do nebe vedouc.

Co rozumíme „dobrým semenem“ a „koukolem“?

Dobrým semenem rozumějí se lidé dobří, kteří přijímajíce slovo Boží do srdce svého, bývají polepšeni a stávají se dítkami Božími, přinášejíce tisíceronásobný užitek dobrých skutků. Koukol pak značí bludaře, nevěrce, vůbec zlé lidi; dobrým semenem lze rozuměti též slovo Boží a koukolem bludné učení.

Kdy se rozsévá koukol?

Když lidé spí. Spánkem míní se tu nedbalost, vlažnost, netečnost, a to 1. každého jednotlivého křesťana zvlášť, jenž přestává bdíti, t. j. prostředků spásy užívati a dobré skutky konati; v tomto vhodném rozpoložení přichází ďábel, a vsévá do jeho srdce símě všelikých špatných myšlenek, žádostí, pokušení, pochybností, které nalézajíc dobrou půdu

[1]) II. Paral. 29. [2]) Zjev. 5., 13., 14.

v bezstarostnosti, pýše, nečistotě, hněvu atd. utěšeně vzchází a roste; hlavně však 2. rozumí se zde spánkem nedbalost, vlažnost a netečnost duchovních a světských představených, kteří zanedbávají povinnosti svého stavu a úřadu, nad stádem svým nebdí, provinilců netrestají a trpí bludaře, již rozsévají lživé nauky atd.

Proč nevymýtí Bůh koukole, t. j. zlých lidí?

To činí 1. z milosrdenství a shovívavosti k hříšníkům, jimž dopřává času k pokání a polepšení; 2. z lásky k spravedlivým, kterým zlí dávají příležitost, aby se cvičili v trpělivosti, pokoře, tichosti, mírumilovnosti, milosrdenství, čistotě, v dobrém setrvali a zásluh pro nebe si získali.

Který jest čas žní?

Soudný den, kdy vyjdou andělé oddělit zlé od spravedlivých, a uvrhnou zlé do ohně pekelného, spravedlivé pak uvedou do věčné blaženosti.[1])

Proč praví hospodář o koukoli: „Svažte jej v snopky ke spálení"?

Chce asi naznačiti, že se v pekle rovný s rovným shledá, zloděj se zlodějem, lehkomyslný s lehkomyslným, pijan s pijanem, zlostný se zlostným atd.

Ú v a h a. Považ, duše křesťanská, kolik dobrého semene padlo od tvé kolébky do tvého srdce, a viz, kolik plevele tam bují. Vyplej a spal tento koukol, t. j. vyhlaď jej ohněm sebezáporu a kajícnosti, abys nebyl o soudném dnu jako koukol uvržen do pekelného ohně.

Modlitba. Dobrotivý Ježíši, nejvěrnější příteli duší, jenž jsi do srdce našeho nasil dobrého semene Svého božského učení, aby vydalo hojný užitek pro život věčný, dej, ať toto símě v duši naší nikdy nezvadne, nýbrž utěšeně roste a vzkvétá, přinášejíc užitek stonásobný; chraň nás zlého nepřítele, aby mezi ně nenasil koukole lživých a bludných nauk a dobré setby neudusil; ostříhej nás spánku hříchu a netečnosti v dobrém, abychom se měli vždy na pozoru před pokušeními světa, ďábla a těla, je statečně přemáhali a jednou blaženě skonali. Amen.

O náklonnosti k zlému.

„Odkud tedy má koukol?" (Mat. 13., 27.)

Co jest náklonnost k zlému?

Zlá náklonnost jest zákon v těle lidském, který člověka neustále k tomu vábí a pudí, co jest zakázáno. Cítění tohoto zákona není ještě hříchem, nýbrž hříchem stává se teprve tehdy, když zlého pudu dobrovolně následujeme.

Odkud pochází zlá náklonnost?

Jest následkem a spolu trestem dědičného hříchu, jenž od prarodičů na všechny lidi přechází, a zůstává i v pokřtěných, kteří křtem sv. hříchu dědičného byli zbaveni, aby měli příležitost osvědčiti své ctnosti.

Proč zůstává v nás i po odpuštění dědičného hříchu?

1. Abychom vzpomínkou na žalostný pád svých prarodičův a vzešlou z něho bídu pokolení lidského udrženi byli v pokoře, jak učí sv. Pavel; [2]) 2. abychom cítíce svoji slabost poznali nutnost milosti Boží, bdělosti, modlitby a k Bohu se ve všem utíkali; [3]) 3. aby se

[1]) Mat. 13., 39—43. [2]) II. Kor. 12., 7. [3]) II. Kor. 12., 8.

na naší slabosti zjevila síla Boží pomoci; 4. abychom zápasíce s pokušeními ve ctnosti se otužili a utvrdili a vítězství dobyli. Království nebeské trpí násilí. Kdo nepracuje a nezápasí, podobá se stojaté hnijící vodě. Vojín bez boje a nepřítele nezíská si slávy válečné. Podobně ani my nemohli bychom si některé ctnosti osvojiti, kdyby nám nesčetná pokušení neskýtala příležitosti k boji i k vítězství. „Co bojovníka tísní," dí Sv. Bernard, „zdobí a korunuje vítěze."

Kterých prostředků dlužno užíti, abychom přemohli zlé náklonnosti?

1. „Bdi a modli se, abys nevešel v pokušení." (Výrok Božského Spasitele.) 2. Nepodněcuj sám svých zlých náruživostí a vášní. „Kdo hýčká své tělo, živí zlé náklonnosti." (Sv. Efrém.) 3. Bojuj hned s počátku proti nezřízeným hnutím. Utlum v sobě každou jiskřičku zlého; neboť „z malé jiskry velký oheň bývá." 4. Varuj se blízké příležitosti ke hříchu. „Příležitost dělá zloděje." 5. Střez se zahálky; neboť „zahálka je matka hříchu a ďáblova poduška." 6. Čítávej a poslouchej rád slovo Boží. 7. Přijímej často svátost pokání a nejsvětější Svátost Oltářní.

Poučení na šestou neděli po Zjevení Páně.

Dnes představuje nám církev sv. Pána Ježíše jako Zakladatele a Krále království nebeského, jež objímá čas i věčnost, jež s počátku bylo sice nepatrné, ale časem se víc a více rozšířilo a nebude míti konce, leč v blaženosti věčné.

(Začátek mše sv. jako o třetí neděli po Zjevení Páně.)

Modlitba církevní. Všemohoucí Bože, dej, prosíme, ať jen o tom, co jest rozumné, rozjímáme, a pouze co se Tobě líbí, slovem i skutkem konáme, skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

I. Epištola sv. Pavla k Thessal. 1., 2.—10.

Bratří! Díky činíme Bohu vždycky ze všech vás, připomínajíce vás na modlitbách svých bez přestání, pamatujíce na skutek víry vaší a na práci a lásku a na stálost naděje v Pána našeho Ježíše Krista před Bohem a Otcem naším, vědouce, bratří Bohu milí, o vyvolení vašem; nebo evangelium naše k vám nebylo toliko v řeči, ale i v moci a v Duchu Svatém a v plnosti mnohé, jakož víte, jací jsme byli mezi vámi pro vás. A vy učiněni jste následovníci naši i Páně, přijavše slovo v mnohém soužení s radostí Ducha Svatého, tak že jste učiněni příkladem všem věřícím v Macedonii a v Acháji. Nebo od vás rozhlásila se řeč Páně netoliko v Macedonii i v Acháji, ale i po všelikém místě roznesla se víra vaše, kteráž jest v Bohu, tak že není nám potřebí nic mluviti. Oniť zajisté sami o nás vypravují, jaký jsme příchod měli k vám a kterak jste se obrátili k Bohu od model, abyste sloužili Bohu živému a pravému a očekávali Syna jeho s nebe (kteréhož vzkřísil z mrtvých), Ježíše, kterýž vysvobodil nás od budoucího hněvu.

Výklad a povzbuzení. Sv. Pavel přeje Thessalonským milosti Boží a všeho dobrého, ujišťuje je svou modlitbou a vyjevuje jim svou radost nad tím, že přijali víru v Ježíše Krista, již osvědčili dobrými skutky, trpělivostí v hojných utrpeních a svízelích, pevnou nadějí ve věčnou odměnu, přiměvše příkladem svým i jiné národy, aby buď víru Kristovu přijali, nebo ve sv. víře věrně setrvali.

Úvaha. Varuj se úzkostlivé všeho, co by svatou katolickou víru zneuctilo, — v naší době je toho obzvláště třeba — a modli se:

Dobrotivý Bože, zachovej mne ve svaté katolické víře a skýtej mně síly, abych podle ní věrně žil a pravdu její vždy víc a více poznával. Amen.

Evanděliuin sv. Mat. 13., 31.—35.

Za onoho času řekl Pán Ježíš zástupům podobenství toto: Podobno jest království nebeské zrnu hořčičnému, které vzav člověk, nasel na poli svém; kteréžto sice nejmenší jest mezi všemi semeny, ale když vzroste, jest větší nežli všecky byliny a bývá strom, tak že ptáci nebeští přilétají a bydlejí na ratolestech jeho. Jiné podobenství mluvil jim: Podobno jest království nebeské kvasu, kterýž vzavši žena, zadělala do tří měřic mouky, až jest zkysalo všecko. Toto všecko mluvil Ježíš v podobenstvích k zástupům a bez podobenství nemluvil jim, aby se naplnilo, co pověděno bylo skrze proroka řkoucího: Otevru v podobenstvích ústa svá a vypravovati budu věci od ustanovení světa.

Čemu učí Pán Ježíš podobenstvím o „zrnu hořčičném"?

Podobenstvím o zrnu hořčičném, jež jest nepatrným seménkem, vyrůstá však v teplých krajinách východních v tak košatý strom, že ptáci hnízdí v jeho ratolestech, popisuje Kristus Pán nepatrný začátek a neustálé šíření se Jeho svaté nauky a církve po veškerém světě, takže jednou všichni národové na zeměkouli hledati budou pod její ochranou a záštitou pokoje a spásy.

Co napomáhalo k rychlému šíření nauky a církve Kristovy?

1. Především všemohoucnost jejího Zakladatele a zázraky, které konal hlavně proto, aby lid v Něho uvěřil a přijal Jeho učení; 2. svatost a hluboká moudrost učení Kristova, které učí člověka Boha znáti, sebe posvěcovati, bližního, byť i nepřítele milovati, slibujíc mu v odměnu za věrné plnění těchto povinností blaženost věčnou; 3. vzájemná láska a bezúhonný svatý život prvních křesťanů, jímž bezděky uchvátili rozmařilé pohany; 4. krutá pronásledování církve svaté a nezdolná vytrvalost křesťanův u sv. víře; neboť krev mučeníků byla, jak píše Tertullian, semenem nových křesťanů.

Co znamená podobenství „o kvasu"?

Totéž, co podobenství o zrnu hořčičném. Jako totiž kvas pronikne znenáhla veliké množství mouky a způsobí, že zkysá mouka všecka, podobně pronikla a proniká i víra křesťanská, církev sv. se svými božskými naukami a ústavami do rodin, obcí, států, do všech dílů světa, všech poměrů soukromého i veřejného života, duchem svým je naplňujíc a oživujíc a neustávajíc, až bude jeden ovčinec a jeden pastýř.

Obě tato podobenství lze vykládati i o každém křesťanu zvlášť. Jeho myšlenky, řeči, skutky, všechny jeho duševní a tělesné mohutnosti buďtež proniknuty učením Kristovým a duchem sv. církve, aby mohl zvolati se sv. Pavlem: „Živť pak jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus."[1])

Co znamenají „tři měřice mouky"?

Potomky tří synů Noemových, Sema, Chama a Jafeta, z nichž po potopě vzešlo veškeré pokolení lidské.

---

[1]) Gal. 2., 20.

Co se rozumí „ženou“, jež zadělala kvas do tří měřic mouky?

Učitelé církevní sv. Ambrož a Jeroným praví, že ona žena představuje církev, jež se denně snaží, aby v srdcích našich uchovala neporušené učení Kristovo.

Co znamená ještě kvas?

Působení milosti Boží v duši lidské. Kvas působí, že mouka zkysá, měníc se rovněž v kvas; 2. že se rozšiřuje a vyvyšuje (kyne); 3. že nabývá chuti a stává se chlebem, t. j. nejpotřebnějším pokrmem k zachování života tělesného. Rovněž i milost Boží proměňuje člověka ve zcela jinou bytost, povyšuje ho a šlechtí, činí ho účastným dokonalosti Boží, sytí ho a oblažuje.

O jak šťastná jsi, duše křesťanská, jež nezavíráš srdce svého spásonosným účinkům milosti Boží! Blaze tobě, dáš-li se proniknouti tímto nebeským kvasem, totiž rozum svůj milostí pravé víry, srdce své milostí božské lásky, tělo své milostí křesťanského sebezáporu. Tak se vskutku proměníš v Krista, požívaje vnitřního pokoje a svatého míru, až i konečně získáš neporušitelné koruny věčné slávy.

Proč mluvil Pán Ježíš tak často v podobenstvích?

Aby vznešené nauky Svého učení učinil rozumu lidskému přístupnější a aby i neučení jim rozuměli a v paměti je podrželi. Kdo jiné učí, na př. doma sv. náboženství, řiď se po příkladu Kristově — jejich schopnostmi a vlohami.

Ú v a h a. Poznávej vždy víc a více pro sebe potřebu nebeského kvasu milosti Boží a pros zaň vroucně a vytrvale asi takto:

O Ježíši, zachovej a rozmnož ve mně Svou sv. milost!

Modlitba. Dobrotivý Ježíši, jenž jsi pravým zrnem hořčičným, které bylo sice v lůně Marie Panny nepatrné, leč znenáhla vzrostlo v mohutný strom, jehož vrchol nebe převyšuje, Tebe chválíme vroucně prosíce, rač nám dopřáti odpočinku ve stínu Svých nebeských milostí, chraň nás pod Svými ratolestmi našeho odvěkého nepřítele a občerstvi nás v tomto slzavém údolí a jednou v nebeském ráji Svým vzácným a rozkošným ovocem. Amen.

II. Období velikonoční.

„Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest, sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího.“ IV.—VI. článek víry.

Tyto články víry znázorňuje církev v posvátné době velikonoční úkony bohoslužebnými, modlitbami, čteními a různými obřady. Kristus vystupuje tu jako velekněz, jenž sama sebe obětuje za spásu lidstva, konaje dílo vykupitelské, jež bylo v době vánoční oznámeno a zjeveno, a zakládaje království Boží, které bylo zvěstováno. Ponížený i povýšený Spasitel světa volá k nám: „Kdo chceš přijíti za mnou, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!“ V tomto období dlužno s Pánem Ježíšem trpěti, abychom s Ním byli oslaveni; starý člověk musí v nás umříti a nový povstati. Snaž se horlivě, křesťane milý, abys vnikl v ducha různých svátků období velikonočního a dle návodu církve sv. s užitkem rozjímal o postu, utrpení, smrti, z mrtvých vstání a nanebevstoupení svého Božského Spasitele. Obzvláště však nezapomeň, že jenom sebezáporem a snášením křížů můžeš žíti zde na zemi v přízni a milosti svého Vykupitele a jednou po smrti v království Jeho věčné blaženosti požívati.

Posvátná doba velikonoční začíná zvaným předpostím, nedělí devítník (septuagesima) a trvá až do konce oktávy svátku Nanebevstoupení Páně.

Poučení na neděli „devítník“ („septuagesima“).

Proč se nazývá tato neděle „devítník“ („septuagesima“)?

Poněvadž je devátá před velikonocemi. Sluje též latinsky „septuagesima“ (sedmdesátý den) od krásného obyčeje, který v prvých dobách církevních zachovávali mnozí křesťané a hlavně kněží, postíce se sedmdesáte dní před hodem Božím velikonočním; a odtud také pojmenována jest netoliko doba jejich postu, nýbrž i neděle, kterou půst začali, septuagesima t. j. dies ante Pascha (sedmdesátý den před velikonocemi). A podobně se to má i se třemi následujícími nedělemi; začaliť se mnozí křesťané postiti šedesáte, padesáte nebo čtyřicet dní před velikonocemi, a dle toho nazvány neděle ty „sexagesima“ (šedesátý den), „quinquagesima“ (padesátý den) a „quadragesima“ (čtyřicátý den před velikou nocí).

Proč vynechává církev sv. o nedělích od této počínajíc až do velikonoc všechny radostné zpěvy, jako „Alleluja“, „Gloria“, „Te Deum“ (Tebe Boha chválíme) atd.?

Aby upamatovala věřící, kterak pokolení lidské hříchem prarodičů v ráji upadlo v porobu a moc ďáblovu a v největší duševní i tělesnou bídu, a je povzbudila, aby hříchy své, jako židé v sedmdesátiletém zajetí babylonském, oplakávali, z nich se káli, bedlivě se varujíce všech v těchto dnech obvyklých pohanských prostopášností a výstředností a láskou a dobrými skutky k Bohu se obracejíce. Pročež volá církev sv. na začátku mše svaté ve jménu všeho pokolení lidského ústy Davidovými: „Obklíčily mne bolesti smrti, bolesti pekla obklíčily mne, v úzkosti své vzýval jsem Hospodina, i vyslyšel z chrámu svatého Svého hlas můj.“[2]) „Milovati budu Tebe, Hospodine, sílo má! Hospodin tvrz má a útočiště mé a vysvoboditel můj.“) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Vyslyš milostivě, Pane, prosíme, prosby Svého lidu, abychom spravedlivé tresty za své hříchy trpíce ku cti a slávě nejsvětějšího jména Tvého milosrdenstvím Tvým zachráněni byli; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla ke Korint. 9., 24.—27. a 10., 1.—5.

Bratří! Zdaliž nevíte, že, kteří v závod běží, všickni sice běží, ale jeden béře základ? Tak běžte, ať dosáhnete. A každý, kdož o závod bojuje, ode všech věcí se zdržuje; a oni zajisté, aby porušitelnou korunu obdrželi, my pak neporušitelnou. Protož já tak běžím, ne jako v nejisto, tak bojuji, ne jako do větru máchaje, ale tresci tělo své a v službu podrobuji, abych snad, ježto jsem jiným kázal, sám nebyl zavržen. Nechciť zajisté, abyste nevěděli, bratří, že otcové naši všickni pod oblakem byli a všickni moře přešli a všickni skrze Mojžíše pokřtěni jsou v oblace a v moři; a všickni týž pokrm duchovní jedli a všickni týž nápoj duchovní pili (pili zajisté z duchovní skály, kteráž jich následovala, skála pak byl Kristus), ale ne mnozí z nich líbili se Bohu.

Proč musíme neustále bojovati, abychom přišli do nebe?

1. Poněvadž jenom bojem obdržíme odplatu života věčného. Připravují-li se již zápasníci na závodišti tak drahnou dobu k boji o závod, zdržujíce se všech pokrmův a smyslných rozkoší, které by jejich síly oslabily, — a to vše jen pro vítězoslavný věnec, který svadne a uschne; čím spíše měli bychom se my zdržovati všeho, co nás činí neschopnými k boji o neporušitelnou korunu věčné slávy a blaženosti?! Neměli bychom se i my všemožně přičiniti, abychom smyslné rozkoše a zlé náruživosti krotili a úhlavního nepřítele, své vlastní tělo duchu, ducha Bohu podrobovali? 2. Bojovati máme, poněvadž i sv. Pavel, vyvolený apoštol Páně, bojoval. Neběžel na prázdno, ale tíhl vytrvale za jistým cílem; bojoval statečně, nemáchaje zbraní svou jen na zdař Bůh do vzduchu, nýbrž protivníku svému rány zasazuje, t. j. krotil a trestal tělo své, aby je posty, bděním, modlitbami podrobil v službu duše. Když tedy sv. Pavel, vyvolený apoštol Páně, uznal za nutné, aby tělo své krotil a neúnavně spěl k vytknutému cíli, by nebyl zavržen; kdož se může nadíti, že žije rozmařile, nečinně a rozkošnicky, za prostou víru dosáhne věčné blaženosti? 3. Konečně bojovati máme proto, že bez boje ani sebe větší milosti neuchrání věčného zavržení. Israelitům vycházejícím z Egypta dostalo se od Boha různých dobrodiní a milostí, a přece byli zavrženi.

[1]) Ž. 17., 5—7. [2]) Ž. 17., 1—2.

Význam „oblaku“, „moře“, „pokrmu“ a „nápoje“ Israelitů.

Oblak, který ve dne stínem mírnil palčivost vedra a v noci jasně svítě ukazoval Israelitům cestu, předobrazoval milost sv. křtu, která dusí žár žádostivosti a osvěcuje rozum člověka; moře předobrazovalo křestní vodu, kterou duše člověka bývá ode všeho hříchu očistěna, jako druhdy Israelité prošli suchou nohou Rudým mořem; manna byla obrazem nejsvětější Svátosti Oltářní a voda na poušti podobenstvím pramene milostí Kristových, jak Pán Ježíš sám u sv. Jana[1]) vykládá.

Ježto však židé neužili těchto milostí a dobrodiní Božích ku své spáse, nýbrž Bohu se zpronevěřili, proti Němu reptali a oddali se ohavným nepravostem, modlářství, nestoudnostem a rozmařilosti, byli Bohem zavrženi a pomřeli na poušti, nespatřivše země zaslíbené. A to se stalo, jak praví dále sv. Pavel, v obraze pro nás, totiž k naší výstraze, „abychom nebyli žádostivi zlých věcí, jakož oni žádali,“ a s nimi nezahynuli, nýbrž abychom si milosti sv. křtu vážili, dle sv. víry žili a ji dobrými skutky osvědčovali.

Úvaha. Začínej každého dne znovu posvátný boj proti sobě samému, jakoby to byl první a spolu poslední den, na němž všechno záleží. Neztrácej nikdy mysli, nýbrž opět a opět se pouštěj v boj. Kdo vytrvá v boji, zvítězí. Modli se:

Přispěj mně, nejsladší Ježíši, Svou svatou milostí, abych dle příkladu sv. Pavla s milostí Tvou spolupůsobil, sebe zapíral, tělo své krotil a ctnostným životem zde na zemi dokonalosti a po smrti v království Tvém neporušitelné koruny věčné slávy a blaženosti dosáhl. Amen.

Evandělium sv. Mat. 20., 1.—16.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učedníkům svým podobenství toto: Podobno jest království nebeské člověku hospodáři, kterýž vyšel na úsvitě, aby najal dělníky na vinici svou. Smluviv pak s dělníky s peníze denního, poslal je na vinici svou. A vyšed okolo hodiny třetí uzřel jiné, ani stojí na trhu zahálejíce, a řekl jim: Jdětež i vy na vinici mou, a co bude spravedlivého, dám vám. A oni šli. Opět pak vyšel o šesté a deváté[1]) hodině a učinil též. O jedenácté pak vyšed nalezl jiné, ani stojí, a řekl jim: Co tu stojíte celý den zahálejíce? Řkou jemu: Žádný nás nenajal. Dí jim: Jdětež i vy na vinici mou. Když pak byl večer, řekl pán vinice správci svému: Zavolej dělníkův a vyplať jim mzdu, počna od posledních až do prvních. Tedy přišedše ti, kteří byli okolo jedenácté hodiny přišli, vzali po jednom penízi. Přišedše pak i první, domnívali se, že více vezmou; ale vzali i oni po jednom penízi. A vzavše reptali proti hospodáři řkouce: Tito poslední jednu hodinu dělali a rovné jsi je učinil nám, kteří jsme nesli břímě dne i horka. A on odpovídaje jednomu z nich řekl: Příteli, nečiním tobě křivdy; zdali jsi s peníze denního nesmluvil se mnou? Vezmi, co tvého jest, a jdi; chci pak i tomuto poslednímu dáti jako i tobě. Zdali mi nesluší učiniti, co chci? Čili oko tvé nešlechetné jest, že já dobrý jsem? Tak budou poslední prvními a první posledními; nebo mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených.

[1]) Jan 6., 31. [2]) Šestá hodina je naše dvanáctá a devátá naše třetí odpoledne.

Co znamenají v tomto podobenství „hospodář“, „vinice“, „dělníci“ a „peníz denní“?

Hospodář jest Bůh, jenž v rozličných dobách, totiž za času Adama, Noema, Abrahama, Mojžíše a konečně za času Krista Pána a sv. apoštolů najal lidi za dělníky, aby na vinici Jeho, kterouž je pravá víra a církev sv., pracovali za smluvenou mzdu peníze denního, t. j. milosti Boží a věčné blaženosti.

Jak a kdy najímá = volá Bůh lidi?

Vnitřním vnuknutím, slovy kazatelův a zpovědníků, dobrými knihami a náboženskými rozpravami a všelikými událostmi v životě lidském, a to v útlém mládí, v létech mužných i ve věku starším, což lze rozuměti rozličnými hodinami, v kterých hospodář dělníky na vinici svou najímá. A co se tu praví o jednotlivcích, týká se i celých národů.

Co znamená pracovati „na vinici“?

Pracovati, bojovati a trpěti pro Boha, k Jeho cti a chvále a za spásu duše své i bližního. Každému jest se totiž přičiniti, aby sám u sebe i u jiných vymýtil nepravosti a na jejich místo vštípil ctnosti. Jako se na vinici kope, pleje, zřezává, hnojí, sází, slabá réva k tyčím váže atd., podobně dlužno i v duši upraviti a zkypřiti půdu rozjímáním o smrti, soudu a pekle, zpytováním svědomí a vymýtěním kořínků zlých náklonností a příležitostí ke hříchu, t. j. učiniti ji přístupnou a vnímavou pro slovo Boží a kajícnost; dlužno v ní vypleti plevel nepravostí pravým pokáním a opět bujně vyrážející výhonky hříšných náklonností a nezkrocených vášní zřezati neustálým sebezáporem a umrtvováním a hlavně modlitbou a postem; vlastní spása žádá od nás, abychom rozjímáním, duchovní četbou, častým přijímáním sv. svátostí atd. duši svou neustále živili na místo zlých návyků opačné ctnosti do ní vštěpovali a vůli svou k vůli Boží jako k nějakému kolu připoutali, aby až do konce v dobrém setrvala.

Co třeba činiti, chceme-li některou nepravost nebo zlý návyk ze srdce vymýtiti a opačnou ctnost v duši vštípiti?

Především dlužno míti v největší ošklivosti a nenávisti všeliký hřích, vzbuditi v srdci svém vroucí touhu vykořeniti onu nepravost a zlý návyk, snažně Boha prositi o Jeho sv. milost, bez níž člověk ničeho nezmůže, pilně obcovati vyučování sv. náboženství, kázaním a křesťanským cvičením, častěji hodně se zpovídati a nejsvětější Svátost Oltářní přijímati a poraditi se se svým zpovědníkem o chybě a hříšné vášni, již chceme odstraniti, vzbuditi každého dne ráno zvláštní dobrý úmysl vztahující se k vykořenění té neb oné nepravosti a večer svědomí své zevrubně zpytovati, jak jsme předsevzetí svému dostáli, čísti poučné (asketické) knihy jednající o naší chybě, vroucně uctívati a vzývati některého svatého, který v životě svém vězel v osidlech téže nepravosti, až konečně milostí Boží pout jejích byl zbaven, na př. sv. Maří Magdalenu, konečně postiti se, almužnu dávati a jiné dobré skutky konati. — Týchž prostředkův, ale v opačném smyslu, užij, kdo si chceš osvojiti některou ctnost.

Kteří lidé zahálejí?

Kdo vůbec nepracují, kdo činí zlé nebo něco jiného, než co jim ukládá stav a povolání; kdo nekonají svých prací a zaměstnání z lásky k Bohu a s dobrým úmyslem. Taková zahálka zbavuje nás odplaty věčné, jako ztrácí svou mzdu služebník, jenž vůbec nepracuje nebo jedná proti vůli pána svého.

Proč vezmou poslední tolikéž mzdy, kolik první, kteří celý den pracovali?

Podobenství toto objímá všechen čas od stvoření až do konce světa. Pán Ježíš chtěl jím naznačiti, že ti, kteří byli k večeru najati, t. j. ve stáří milostí Boží pro království nebeské povoláni, obdrží touž odměnu jako ti, kteří byli najati na úsvitě; neboť Hospodin

nebeský nebude odměňovati lidí dle času a trvání práce, nýbrž dle píle a horlivosti, jakou osvědčili v konání ctností a dobrých skutkův, a tudíž neučiní ani na konci světa jiného rozdílu mezi vyvolenci všech věkův a národů, leč jaký určí jednomu každému míra zásluh a dobrých skutků.[1])

Co znamená reptání těch, kteří byli na úsvitě najati, a odpověď hospodářova?

Podobenstvím o dělnících na vinici chtěl Kristus Pán též poučiti židy, že, ač byli přede všemi národy vyvoleni a povoláni, nemají pražádné příčiny, proč by se horšili nad povoláním pohanů, ježto jim Bůh nečiní křivdy, an splniv zaslíbení, která jim dal, i jiné chce účastny učiniti Své dobroty a lásky.

Z toho se učme i my, že nemáme reptati proti Bohu, když Svými dary a milostmi jiné zahrnuje, a jim přízně a štědrosti Boží záviděti; neboť závist a nepřízeň jest ohavná, Bohem zavržená, ďábelská nepravost. „Závistí ďábla přišla smrt na okršlek země.“ [2])

Jak dlužno rozuměti slovům: „Takť budou poslední prvními a první posledními; nebo mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených“?

Slova ta platí hlavně židům, kteří ač byli vyvolením a povoláním prvními, stali se posledními, poněvadž nechtěli přijati učení Kristova a vyvolením svým pohrdli, kdežto poslední, t. j. pohané povolaní ze všech národův a zemí stali se prvními i počtem i zásluhami, jako židé počtem i časem budou posledními, ježto teprve na konci světa vejdou do lůna církve sv. Kristus Pán sice mnoho židů povolal, ale málo jich vyvolil, poněvadž z povolaných málo následovalo Jeho učení.

O kéž podobný osud nestihne i mnohé křesťany, které Bůh sice povolal, kteří však bohužel dle svého povolání nežijí!

Ú v a h a. Kolikrát již tebe najímal Bůh k spasitelné práci na vinici tvé duše, a ty pořád ještě stojíš zaháleje! Pomni každého rána, když vstáváš, slov Božského Spasitele: „Jdi i ty na vinici Mou!“ Možná, že již večer obdržíš mzdu.

Modlitba. Dobrotivý Bože, jenž jsi nás, nehodné služebníky své, bez jakýchkoli zásluh, z pouhé milosti povolati ráčil na vinici Svou, totiž k pravé víře a do sv. církve, abychom v ní pracovali, posiluj nás, prosíme, ať nikdy nezahálíme, nýbrž jako pracovití dělníci neustále se přičiňujeme, abychom ve všem nejsvětější vůli Tvou věrně plnili. Co jsme dosud zanedbali, slibujeme, že příště vytrvalou pílí nahradíme s milostí Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Poučení na první neděli po devítníku (sexagesima).

Církev sv., pečlivá máti, vidouc nebezpečenství, jimž jsou její dítky, křesťané, v těchto dnech vydány, prosí úpěnlivě na začátku mše sv.: „Povstaň! Proč dřímáš, Hospodine? postaň a nezavrhuj nás do konce! Proč odvracuješ svou tvář a zapomínáš na bídu naši a soužení naše? Přilnulo k zemi tělo naše. Povstaň, Hospodine, spomoziž nám a vysvoboď nás pro jméno Své!“ [3]) „Bože, ušima svýma slýchali jsme, a otcové naši vypravovali nám o díle, kteréž jsi učinil.“ [4]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, jenž patříš, že nám všeliké dílo naše neskýtá důvěry a ochrany, dej, prosíme, ať nalezneme milost před očima Tvýma, abychom na přímluvu učitele národů sv. Pavla, všech protivenství byli uchráněni, skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

[1]) II. Kor. 9., 6.; Mat. 16., 27. [2]) Moudr. 2., 24. [3]) Ž. 43., 23—26. [4]) Ž. 43., 1.

II. epištola sv. Pavla ke Korint. 11., 19.—33., a 12., 1.—9.

Bratří! Rádi zajisté trpíte nemoudré, jsouce sami moudří. Nebo trpíte, jestliže vás kdo v službu podrobuje, jestliže kdo sežírá, jestliže kdo obírá, jestliže se kdo pozdvihuje, jestliže vás kdo v tvář bije. K zahanbení pravím, jako bychom my v té částce slabí byli. V čem kdo smí, (v nemoudrosti pravím) smím i já. Židé jsou, i já; Israelští jsou, i já; plémě Abrahamovo jsou, i já; služebníci Kristovi jsou, (jako méně moudrý pravím) více já; v pracích přemnohých, v žalářích hojněji, v ranách nad míru, v nebezpečenstvích smrtelných častokrát. Od Židů pětkrát čtyřicet ran bez jedné trpěl jsem. Třikrát jsem metlami mrskán byl, jednou jsem byl kamenován, třikrát jsem na moři tonul, den a noc na hlubokosti mořské jsem byl, na cestách často, v nebezpečenstvích na řekách, v nebezpečenstvích od lotrů, v nebezpečenstvích od svého národa, v nebezpečenstvích od pohanů, v nebezpečenstvích v městě, v nebezpečenstvích na poušti, v nebezpečenstvích na moři, v nebezpečenstvích mezi falešnými bratřími; v práci a v bídě, v bděních mnohých, v hladu a v žízni, v postech mnohých, v zimě a v nahotě; kromě toho, co zevnitř jest, každodenní mé zaměstnání, péče o všecky církve. Kdo jest nemocen, abych já nebyl nemocen? Kdo se horší, abych já nehořel? Jestliže se mám chlubiti, svými nemocmi se budu chlubiti. Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, který jest požehnaný na věky, ví, že nelhu. V Damašku vladař lidu krále Aréty ostříhal města Damascenských, aby mne jal, a oknem v koši spuštěn jsem přes zeď a tak jsem ušel rukou jeho. Mám-li se chlubiti (nesluší se sice!), přijdu pak k viděním a zjevením Páně. Znám člověka v Kristu,[1]) že před léty čtrnácti (zdali v těle, nevím, čili kromě těla, nevím; Bůh ví!) vtržen byl takový až do třetího nebe. A znám takového člověka (zdali v těle, či kromě těla, nevím; Bůh ví!), že vtržen byl do ráje a slyšel tajná slova, jichžto nelze člověku mluviti. Takovými věcmi se budu chlubiti, ale sebou nebudu se nic chlubiti, leč svými nemocmi. Nebo kdybych se i chlubiti chtěl, nebudu nemoudrým, pravdu zajisté povím; ale uskrovňuji, aby někdo nesmýšlel o mně více, nežli při mně vidí anebo co ode mne slyší. A aby velikost zjevení mne nepozdvihla, dán jest mi osten těla mého, anděl satanův, aby mne zašijkoval. Pročež třikrát jsem Pána prosil, aby ode mne odstoupil; ale řekl mi: Dosti máš na milosti mé, nebo moc v nemoci se zdokonaluje. Protož rád se chlubiti budu svými nemocmi, aby ve mně přebývala moc Kristova.

Proč se chlubí sv. Pavel?

Nikoli z touhy po chvále a slávě své osoby, nýbrž ku cti a chvále Boží a z lásky ke Korintským a k jejich poučení a výstraze, jelikož někteří z nich se dali lživými apoštoly svésti a o jmění i o víru oloupiti. Aby něčemu podobnému pro příště zabránil a odstranil překážky, jež onino lžiapoštolé kladli šíření pravého evandělia Kristova, i aby sobě a svým kázaním získal patřičné úcty a vážnosti, byl nucen zjeviti dobrodiní a milosti, jimiž ho Bůh obdařil a práce a útrapy, jež sám pro Boha konal a trpěl. — Učme se odtud hájiti své neviny, kde toho žádá naše povinnost.

Co značí „osten těla“ a „anděl satanův“, o němž mluví sv. Pavel?

Dle výkladu sv. otců rozumějí se výrazy těmi pokušení těla a nečisté žádosti, jimiž byl sv. Pavel zkoušen a v pokoře udržován, jež však snadno přemohl milostí Boží, jejíž moc se právě ve slabostech lidských jeví nejúčinněji.

[1]) Tento člověk byl sám sv. Pavel, který ač měl příčinu se chlubiti, přece ze skromnosti jméno své zamlčuje.

Ú v a h a. Neztrácej mysli v pokušeních, ale vzpomeň si na slova: „Dosti máš na milosti mé,“ nebo na výrok: „Všechno mohu v Tom, jenž mne posiluje,“ a modli se:

Dej Bože, abych po příkladu sv. Pavla, jenž pro Tebe tolik učinil a vytrpěl, o dobro neustále usiloval, ve všelikých útrapách, protivenstvích a pokušeních v dobrých skutcích se cvičil a ve všem jedině Tvé cti a slávy vyhledával. Amen.

Evanděliúm sv. Luk. 8., 4.—15.

Za onoho času, když se scházel zástup mnohý a z měst pospíchali k Ježíšovi, mluvil v podobenství: Vyšel rozsevač, aby rozséval símě své; a když rozséval, padlo jedno vedle cesty a pošlapáno jest a ptáci nebeští sezobali je. A jiné padlo na skálu a vzešlé uvadlo, protože nemělo vláhy. A jiné padlo mezi trní a trní spolu vzrostlé udusilo je. A jiné padlo v zemi dobrou, a když vzešlo, učinilo užitek stonásobný. To pověděv, volal: Kdo má uši k slyšení, slyš. Otázali pak se ho učedníci jeho, jaké by to bylo podobenství? Jimž on řekl: Vám dáno jest znáti tajemství království božího, ale jiným v podobenstvích, aby vidouce neviděli a slyšíce nerozuměli. Jestiť pak podobenství toto: Símě jest slovo boží. Kteří pak vedle cesty, jsou ti, jenž slyší; ale potom přichází ďábel a vynímá slovo ze srdce jejich, aby věříce spaseni nebyli. Neb kteří na skálu, ti když slyší, s radostí přijímají slovo, ale ti nemají kořenů, ježto na čas věří a v čas pokušení odstupují. Které pak mezi trní padlo, ti jsou, již slyšeli, ale po pečování a zboží a rozkošech života jdouce, bývají udušeni a nepřinášejí užitku. Ale které v zemi dobrou, ti jsou, kteřížto slyšíce slovo v srdci dobrém a výborném chovají a užitek přinášejí v trpělivosti.

Proč se připodobňuje slovo Boží semeni?

Poněvadž jako ze semene roste obilí, tak pocházejí ze slova Božího dobré skutky, a že člověk bez semene slova Božího právě tak, jako neoseté pole nemůže nésti ovoce ducha.[1]) Proto tvrdí sv. Augustin, že jest člověku slova Božího tak třeba, jako Těla Páně.

Proč volal Kristus Pán v tomto podobenství: „Kdo má uši k slyšení, slyš“?

Aby upozornil na důležitost a potřebnost učení, jež tímto podobenstvím hlásá, a posluchače své vybídl, by je pozorně vyslechli a o něm uvažovali. Vždyť věčná spása naše závisí od toho, zdali slovo Boží rádi posloucháme a se též přičiňujeme, aby padlo v upravenou půdu srdce našeho a hojný užitek přineslo, čili nic.

Odkud se béře tolik koukole, ačkoli se símě slova Božího tak často rozsévá?

Odtud, jak se v podobenství samém praví, že símě Boží padne tu na cestu, tu na skálu, tu mezi trní, zřídka však v zemi dobrou a upravenou, t. j. lidé, kteří poslouchají slovo Boží, podobají se brzy veřejné cestě, když totiž vlažností, nedbalostí a lhostejností nebo

[1]) Gal. 5., 22.

přílišnou náchylností k věcem pozemským rodí se v srdci jejich různé rozptylující a hříšné myšlenky, jež proudíce duší slovo Boží v ní potlačují a pohlcují; brzy skále, jsouce pýchou, nečistotou, hněvem a jinými vášněmi a zlými návyky zatvrzelí a nepřístupní, takže símě slova Božího nemůže u nich zapustiti kořínků. Ký div, že při nejbližší příležitosti a při sebe slabším pokušení do hříchu opět upadají?! Posluchači slova Božího podobají se konečně trní, jež udusilo vzklíčivší zrnko obilné; neboť i oni brání trním tělesných žádostí, přílišné péče o věci časné a neukojitelné touhy po bohatství a statcích pozemských vzrůstu semene slova Božího, jelikož nezřízená touha po statcích vezdejších a žádost smyslná je neuhasitelná, zmítajíc ve dne v noci srdcem toho, jenž se jí poddal, a nedopřávajíc mu volné chvíle, aby se něčím jiným zabýval, tím méně aby rozjímal o pravdách náboženských, jež slyšel na kázaní nebo jinde, a je do srdce svého vštípil.

Čím lze se zbaviti vezdejších starostí, které nám překážejí v pozorném poslouchání slova Božího?

Pevnou důvěrou, že Bůh zatím, co dlíme v kostele a Jemu sloužíme, chrání milostivě naše příbytky a statky, jak Sám přislíbil.[1])

Poučení o slyšení slova Božího.

Jakou moc má slovo Boží?

Písma sv. vyjadřují se vznešenými slovy o účinnosti slova Božího. Tak prorok Jeremiáš přirovnává je kohni a kladivu, ano skály rozráží, t. j. i sebe zatvrzelejší srdce obměkčuje.[2]) Žalmista Páně nazývá je brzy bleskem a hromem, před nímž se všechno třese, brzy vichrem, jenž poráží cedry libanonské, t. j. pyšné; brzy světlem, které osvěcuje cestu, t. j. rozptyluje tmu nevědomosti a klamu a ukazuje člověku, jak lze uniknouti nebezpečenstvím na životní pouti.[3]) A sv. Pavel ve svém listu k židům,[4]) nazývá je živým, mocným, pronikavějším nad všeliký meč na obě strany ostrý a dosahujícím až do rozdělení duše a ducha, kloubů také i morku v kostech, t. j. porubávajícím v duši nezřízené tělesné žádosti, a soudcem myšlení i hnutí srdce. Sv. Jakub zove je zrcadlem, v němž člověk spatřuje své vady a poskvrny. Prorok Isaiáš[5]) přirovnává je drahocennému dešti, který zavlažuje a zúrodňuje půdu duše. A konečně Božský Spasitel sám připodobňuje je semeni, jež padnouc v zemi dobrou přináší užitek stonásobný.[6]) Tak na př. ve sv. Augustinu, sv. Antonínu opatu, sv. Mikuláši Tolentinském a v jiných světcích a světicích Božích jediné zrnko tohoto božského semene vykouzlilo podivuhodné plody svatosti. Sv. Augustin byl obrácen slovy: „Poctivě choďme, ne v hodování a opilství, ne v smilstvích a nestydatostech atd.[7]), sv. Antonín výrokem Krista Pána: „Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš, a rozdej chudým, a budeš míti poklad v nebi, a pojď, následuj mne!“ [8]), a sv. Mikuláš Tolentinský výhružkou z listu sv. Jana: „Nemilujte světa, ani těch věcí, kteréž na světě jsou!“ [9])

Kdo jest povinen slovo Boží slyšeti?

Každý křesťan, 1. poněvadž nikdo nemůže býti spasen, kdo nezná vůle Boží; 2. poněvadž Bůh sám přikázal, abychom slovo Boží poslouchali: „Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší“; 3. poněvadž Kristus Pán hlásal slovo Boží, aby je, kdo má uši (k slyšení), slyšel; 4. poněvadž Pán Ježíš nařídil svým apoštolům a jejich nástupcům, aby kázali evanělium všemu stvoření a všechny národy všemu určili, cokoli jim přikázal; 5. poněvadž církev sv. správcům duchovním přísně ukládá, aby každou neděli věřícím slovo Boží hlásali.

Neříkej nikdo: „Mně slova Božího není třeba“ nebo: „To všecko již vím.“ Vždyť vzpomínka na pravdy věčné jest nanejvýš užitečná, ba k životu křesťanskému nevyhnutelně potřebná, kde jest třeba brzy výstrahy a napomenutí, brzy útěchy a povzbuzení. Zpustlý život a hroznou nevědomost a neznalost pravd náboženských a článků víry mnohých křesťanů lze jen tím vysvětliti, že nechodí na kázaní a křesťanská cvičení.

[1]) II. Mojž. 34., 24. [2]) Jer. 23., 29. [3]) Ž. 118., 105. [4]) Žid. 4., 12. [5]) Is. 55., 10—11. [6]) Luk. 8., 8. [7]) Řím. 13., 13. [8]) Mat. 19., 21. [9]) I. Jan. 2., 15.

Kde se nám hlásá slovo Boží?

V církvi a od církve, a to 1. v Písmech sv. Starého i Nového Zákona; 2. v kázaních biskupův a kněží a na křesťanských cvičeních; 3. v duchovních knihách a časopisech. Pravíme: v církvi a od církve, jelikož jen církví sv. nabýváme jistoty, že jsou vůbec knihy svaté, že se nám dochovaly neporušené, a jak jim dlužno rozuměti. Jestiť církev Kristova Duchem Sv. řízená základem a sloupem pravdy.

Co máme činiti, aby nám slovo Boží přineslo hojný užitek?

Před a mezi kázaním i po něm, konejme to, co podporuje v srdcích našich přijetí či vštípení a vzrůst božského semene nauky Kristovy.

Co máme činiti před kázaním?

1. Především vzývejme vroucně Ducha Sv., aby nás Svou milostí osvítil; činíť Duch Sv. pravdy učení Kristova člověku přístupnými a srozumitelnými. 2. Sv. Jan Zlatoústý táže se pln úžasu: „Kdo naleje vzácné tekutiny do nádoby nečisté, dokud jí nevypláchl?“ ... Očisťme tedy před kázaním srdce své aspoň vzbuzením dokonalé lítosti nad svými hříchy; neboť v zlovolnou a hříšnou duši nevejde Duch moudrosti.[1])

Jak se máme chovati mezi kázaním?

1. Poslouchejme kázaní jako slovo Boží dychtivě, pozorně a uctivě; neboť ústy kazatelů mluví k nám sám Bůh dle slov Pána Ježíše k apoštolům: „Kdo vás slyší, mne slyší.“ [2]) 2. A sv. Pavel píše: „Bůh složil na nás slovo smíření. Protož na místě Kristově poselství konáme, jakoby Bůh skrze nás napomínal.“ [3]) I chválí ty, kteří si váží jeho kázaní jako ryzího slova Božího: „Přijali jste slovo Boží, jež jste od nás slyšeli, ne jako slovo lidské, ale jakž v pravdě jest, jako slovo samého Boha, kterýž působí ve vás, již jste uvěřili.“ [4]) „Poslouchá-li se,“ dí sv. Jan Zlatoústý, „vyslanec královský, an čte rozkazy svého krále, s neobyčejnou pozorností, tichostí a uctivostí, s čím větší pozorností, tichostí a uctivostí dlužno poslouchati vyslance a zástupce Božího, když kázaním zjevuje nejsvětější vůli Krále králův a Pána pánů?“ Varuj se tedy, abys kazatele nekáral, netupil a jím nepohrdal; neboť pohrdaje jím, pohrdal bys samým Kristem Pánem, jenž pravil: „Kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“ [5])

2. Chraňme se, abychom, co se v kázaní praví, na jiné neobraceli; každý dej pozor na sebe,[6]) chceš-li, aby ti slovo Boží přineslo hojný užitek. Netíží-li tebe nepravosti, jež kazatel kárá, děkuj za to Bohu a nepohrdej těmi, kteří jsou jimi potřísněni, ale spíše Boha pros, aby je nepravostí jejich zbavil a tebe jich uchránil.

Co máme činiti po kázaní?

1. Přičiňme se, abychom konali dobré, jež jsme v kázaní slyšeli; neboť před Bohem nebývá ospravedlněn, kdo zákon pouze poslouchá, nýbrž kdo ho i plní.[7]) 2. Abychom pak dobré (jež jsme v kázaní slyšeli) mohli konati, nutno především, bychom si je hluboce v paměť vštípili, bedlivě o něm rozjímali a opět a opět v paměti je oživovali. Pomněme tedy častěji i v týdnu na to, co jsme v posledním kázaní slyšeli, jak jsme to dosud plnili a jak to příště hodláme a můžeme plniti. Velmi užitečno jest též s jinými o tom rozprávěti, tak vyhneme se leckteré zbytečné a marné řeči a způsobíme mnoho dobra; rodiče a hospodáři neměli by opominouti o nedělích se tázat dítek a čeledínů, co si z kázaní zapamatovali. Poněvadž jsme slabí a křehcí, prosme Boha o milost, abychom dobrá naučení, jež jsme z úst kazatelových slyšeli, též svědomitě zachovávali atd.

Kdyby všichni těchto požadavků dbali, vzešel by jim ze slyšení slova Božího hojný užitek; jak oživl by všude duch křesťanský a jak šťastnými a blaženými by byly rodiny!

---

[1]) Moudr. 1., 4. [2]) Luk. 10., 16. [3]) II. Kor. 5., 19. 20. [4]) I. Thess. 2., 13. [5]) Luk. 10., 16. [6]) I. Tim. 4., 16. [7]) Řím. 2., 13..

Proč přináší slyšení slova Božího tak skrovný užitek?

1. Poněvadž se nedbá slov sv. Pavla: „Timothee, ostříhej, což tobě svěřeno, varuj se nepobožných novot slov a sporů falešně tak nazvané vědy.“ [1]) „Nevaď se slovy, neb to k ničemu není užitečné než ku podvrácení posluchačů.“ [2]) „Řeč má i kázaní mé nebylo v důvodných slovech lidské moudrosti, ale v dokázaní ducha a moci, aby víra vaše nebyla založena na moudrosti lidské, ale na moci Boží.“ [3])

2. Poněvadž se namnoze neposlouchá jako slovo Boží, nýbrž často jen ze zvyku nebo k ukrácení dlouhé chvíle, ba dokonce i se zlým úmyslem toliko posuzovati, nebo pouze ze zvědavosti.

Ú v a h a. Choď pilně, s dobrou přípravou a dobrým úmyslem na kázaní a křesťanské cvičení; požaduj toho i od svých svěřenců, dítek a služebníků.

Modlitba. Bože můj, jak se stydím za to, že símě Tvého božského slova, jež jsi dosud tak štědře do srdce mého zaséval, tak skrovný užitek ve mně přineslo! Ach, smiluj se nade mnou a změň srdce mé v půdu dobrou a úrodnou, ve které by se slovo Tvé ujalo, utěšeně rostlo a ono ovoce spásy přineslo, jež ode mne očekáváš. Amen.

Poučení na druhou neděli po devítníku (quinquagesima).

Dnešní neděli, kdy se tak mnozí křesťané slepě oddávají světským, nebezpečným radovánkám, představuje nám církev sv. Pána Ježíše, an z nesmírné lásky k pokolení lidskému dobrovolně smrti vstříc kráčí, aby nás zbavil duchovní slepoty, a volá n a p o č á t k u m š e s v. pečliva jsouc o své dítky důvěrně k Bohu o pomoc slovy: „Buď mně Bohem ochranitelem a domem útočiště, abys mne spasil! Nebo síla má a útočiště mé jsi Ty; a pro jméno Své povedeš mne i nakrmíš mne.“ [4]) „V Tebe, Hospodine, doufám, nechť nejsem zahanben na věky; v spravedlnosti Své vysvoboď mne.“ [5]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Vyslyš, prosíme, Pane, milostivě modlitby naše, zbav nás pout hříchu a uchraň nás všeho protivenství, skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Pavla ke Korint. 13., 1.—13.

Bratří! Bych jazyky lidskými mluvil i andělskými, lásky pak kdybych neměl, byl bych jak měď zvučící anebo zvonec znějící. A bychť měl proroctví a znal všecka tajemství i všeliké umění a kdybych měl všecku víru, tak že bych hory přenášel, lásky pak kdybych neměl, nic nejsem. A bych rozdal na pokrmy chudých všecken statek svůj a vydal tělo své k spálení, lásky pak kdybych neměl, nic mi neprospívá. Láska trpělivá jest, dobrotivá jest; láska nezávidí, nejedná lehkovážně, nenadýmá se, není cti žádostiva, nehledá, co jejího jest, nezpouzí se, nemyslí zlého, neraduje se z nepravosti, ale raduje se pravdě; všecko snáší, všemu věří, všeho se naděje, všeho trpělivě čeká. Láska nikdy nepomíjí, buďto že se proroctví vyprázdní, buďto že jazykové přestanou, buďto že umění zahyne. Z částky zajisté poznáváme a z částky prorokujeme. Když pak přijde, co dokonalého jest, pomine, což jest

[1]) I. Tim. 6., 20. [2]) II. Tim. 2., 14. [3]) I. Kor. 2., 4.—5. [4]) Ž. 30., 3. 4. [5]) Ž. 30., 1.

z částky. Když jsem byl maličký, mluvil jsem jako maličký, smýšlel jsem jako maličký, soudil jsem jako maličký; když pak jsem učiněn muž, odložil jsem, co bylo dětinského. Nyní vidíme skrze zrcadlo v podobenství, ale tehdáž tváří v tvář; nyní poznávám z částky, ale tehdáž poznám, jakož i poznán jsem. Nyní pak zůstávají víra, naděje, láska, tyto tři; ale větší z nich jest láska.

Čemu nás učí sv. Pavel v této epištole?

Sv. Pavel poučuje nás v této částce svého listu ke Korinťanům: 1. o potřebě křesťanské lásky. Všeliké přirozené a nadpřirozené dary, všechny dobré skutky, všecky ctnosti a oběti, ba ani smrt mučenická nejsou s to, aby nám získaly věčné blaženosti, nejsou-li oživeny láskou, jako tělo oživeno jest duší. Jedině láskou stáváme se se skutky svými Bohu milými a příjemnými. 2. Vlastnosti křesťanské lásky podle sv. Pavla jsou a) srdečná přívětivost bez závisti a podezíravosti, bez přetvářky a rozhořčenosti; b) čistý úmysl, prostý vší zištnosti a ctižádosti, vtíravosti a nespravedlnosti; c) shovívavá trpělivost bez unáhlenosti; d) pokorná oddanost Bohu, který jest milujícímu vším. 3. Láska jest královnou všech ctností. Její přednost a výtečnost záleží v tom, že všemu dobrému dodává pravé ceny a zásluhy; kdežto vše ostatní pomine, kdežto víra přejde v patření, naděje v požívání a chatrné vědění v úplné poznání pravdy, jediná láska trvá věčně a tudíž všechny ctnosti převyšuje. „Víra," dí sv. Augustin, „klade základy chrámu Božímu v nás, naděje staví jeho zdi a láska jej zdokonaluje, očisťujíc nás a s Bohem na věky spojujíc."

Čemu nás učí ještě sv. apoštol?

1. že víra, byť i byla sebe větší, že by bylo lze hory přenášeti, bez milosti Boží nám nic neprospívá; 2. že naše dobré skutky nejsou záslužny, nekonáme-li jich ve stavu posvěcující milosti.

Proto přičiň se duše křesťanská, abys byla neustále ve stavu posvěcující milosti Boží.

Neprospívají opravdu nic dobré skutky, které konáme ve stavu smrtelného hříchu?

Ačkoli si jimi nezískáváme zásluh pro nebe, přece odměňuje je Bůh nezřídka dobry časnými, ba v odměnu za ně osvěcuje často hříšníka Svou sv. milostí, nabádaje ho k pokání, jak vidíme zřejmě na setníku Korneliovi.[1])

Úvaha. Snaž se, aby všechny tvé dobré skutky rodila, živila a zdokonalovala láska k Bohu a bližnímu. Začínej každou práci s tímto dobrým úmyslem: „Všecko z lásky k Bohu!" Modli se:

Bože, jenž jsi láska sama, naplň srdce mé duchem čisté a svaté lásky, abych se neustále snažil vytrvati ve stavu posvěcující milosti, by všechny mé skutky byly Tobě milé a mně záslužné. Amen.

Evandělium sv. Luk. 18., 31.—43.

Za onoho času pojav Pán Ježíš dvanácte učedníků svých, řekl jim: Aj, vstupujeme do Jerusalema a dokonají se všecky věci, které jsou psány skrze proroky o Synu člověka. Nebo vydán bude pohanům a bude posmíván a bičován i upliván; a když jej ubičují, zabijí jej a třetího dne z mrtvých vstane. A oni tomu nic nerozuměli a bylo slovo to skryto před nimi a nerozuměli, co se pravilo. Stalo pak se, když se přibližoval k Je-

[1]) Sk. ap. 10.

richu, slepý jeden seděl vedle cesty žebraje. A když uslyšel zástup mimo jdoucí, otázal se, co by to bylo. I řekli mu, že Ježíš Nazaretský tudy jde. I zvolal řka: Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou! A kteří napřed šli, domlouvali mu, aby mlčel. Ale on mnohem více volal: Synu Davidův, smiluj se nade mnou! Tedy zastaviv se Ježíš, rozkázal ho k Sobě přivésti. A když se přiblížil, otázal se ho řka: Co chceš, ať tobě učiním? On pak řekl: Pane, ať vidím! A Ježíš řekl jemu: Prohlédni, víra tvá tě uzdravila! A ihned viděl a následoval ho, velebě Boha. A všecken lid, když to uzřel, vzdal chválu Bohu.

Proč předpověděl Kristus Pán častěji učenníkům Své umučení?

1. Aby dokázal, jak toužebně si přál za nás trpěti; neboť po čem toužíme, o tom rádi a často mluvíme, nebo jak praví přísloví: „Čím je srdce přeplněno, tím ústa překypují;“ 2. aby učenníci Jeho vidouce, že se s Mistrem jejich zachází jako se zločincem, nehoršili se nad Ním a nedomnívali se, že Jím byli oklamáni, nýbrž aby pamětlivi jsouce Jeho proroctví, tím pevněji věřili, že jest pravý Syn Boží a Vykupitel světa, jenž dobrovolně podstupuje smrt za lidské viny.

Nerozuměli učenníci vůbec ničemu, co jim Pán Ježíš o Svém umučení předpověděl?

Možná, že sice rozuměli, že Božský jejich Mistr bude trpěti, vždyť sv. Petr slovy: „Odstup to od Tebe, Pane, nestane se Tobě toho!“ si snažně přeje, aby se tak nestalo;[1]) leč nedovedli si srovnati Jeho řeči s vlastní mylnou představou o mocné říši Messiášově. Nerozuměli proroctvím Písem sv. a proto také nebyli s to, aby pochopili, proč bude jejich milený Mistr trpěti, a jak opět vstane z mrtvých. To pochopili později, když na ně sestoupil Duch Sv. — Hle, jak nevyhnutelně potřebným jest osvícení Duchem Svatým, bez něhož člověk není schopen, aby sebe zřejmějším pravdám náboženským rozuměl.

Proč nazývá Kristus Pán Sebe „Synem člověka“?

Aby ukázal, že jest pravým člověkem a Vykupitelem světa, o Němž předpověděli proroci, že vezme na sebe přirozenost lidskou, aby nás vykoupil a učil pokoře.

Proč nazývá slepý Pána Ježíše „synem Davidovým“?

Aby naznačil, že jest zaslíbený Messiáš, jenž se zrodil z královského rodu Davidova.

Proč se tázal Kristus Pán slepého: „Co chceš, ať tobě učiním?“

1. Aby tento ubožák veřejně vyznal svou víru a pevnou naději, že mu Pán Ježíš může opět vrátiti zrak, a tak byl utvrzen ve své důvěře v Jeho moc a dobrotu; 2. aby Božský Spasitel dal na jevo, jak rád nám dobře činí a jak jest Mu milo, když se k Němu ve všech svých potřebách s pevnou důvěrou utíkáme.

Čemu nás učí příběh o slepci?

Slepý v dnešním sv. evanděliu učí nás: 1. jak velikým dobrodiním jest zrak, že máme Bohu za tento dar děkovati a nezneužívati očí svých ke hříchu; 2. jak hrozným neštěstím je slepota duševní, — stav to, ve kterém člověk nezná Boha, svého Vykupitele, cesty Božích přikázaní atd., nepoznává, co překáží jeho spáse, nýbrž od Boha jsa odloučen a odvrácen

[1]) Mat. 16., 22.

tápá ve tmách nevědomosti a hříchu. 3. A který lékař může vyléčiti tuto duševní nemoc? Jedině Božský lékař, Ježíš Kristus, jenž nám v církvi sv. podává lék proti slepotě duševní, an nás Svou milostí osvěcuje a uzdravuje. 4. Po příkladu slepého vyhledávejme horlivě Pána Ježíše, utíkejme se k Němu s důvěrou a prosme Ho snažně, aby nás zbavil pout hříchu, bychom prohlédli, nedbajíce špatných příkladů, pronásledování nebo posměchu nevěrcův a bezbožníků; 5. děkujeme Mu vroucně, když duši naší vrátil opět zrak, zbaviv ji slepoty převzácným lékem Své svaté milosti.

Proč se předčítá dnes toto sv. evanděliun?

Církev sv. chce nás vzpomínkou na přehořké umučení a smrt Pána Ježíše jednak připraviti na nastávající dobu svatopostní, jednak zdržeti výstředních radovánek, jimž se v těchto dnech lidé světsky smýšlející oddávají.

Ú v a h a. Pros často a vroucně o světlo z nebe, abys poznal hnus a ošklivost hříchu; zvláště však snažně pros, abys sama sebe poznal; neboť poznání sebe jest takměř úplná spravedlnost.

Modlitba. Pane Ježíši Kriste, jenž jsi tak vroucně toužil za naše časné i věčné blaho trpěti, dej, ať z lásky k Tobě smyslných rozkoší nenávidíme a umrtvování a křižování těla si oblíbíme, abychom, zbaveni jsouce duševní slepoty, Tebe vždy lépe poznávali, vroucněji milovali a konečně jednou na věky s Tebou dleli. Amen.

O masopustních zábavách a radovánkách.

Co se rozumí obyčejnými veselostmi masopustními?

Veselostmi masopustními nemíní se obyčejně krátká a počestná vyražení a radovánky, jež neodporují duchu křesťanskému, nýbrž hlučné, rozpustilé, často celé dny a noci trvající zábavy, tance, maškarní plesy, kvasy a pitky, které se pořádají v posledních dnech před popeleční středou.

Jak souditi o masopustních zábavách a radovánkách?

Veselosti masopustní nesrovnávají se většinou s duchem křesťanským. Nabádáť víra křesťanská k sebezáporu, krocení smyslnosti, umrtvování těla, bdělosti, lásce k Bohu nade všecko, pamatování na Jeho všudypřítomnost; vybízíť nás, abychom se varovali blízké příležitosti ke hříchu, abychom užívali dobře času, starali se pečlivě o domácnost atd. Než může vyhověti požadavkům sv. víry, kdo se zábavám masopustním oddává? Rcete sami, zda nebývají těmito veselostmi rozpoutány všechny smyslné vášně a náruživosti? Zdaž se jimi neslouží a nehoví tělu a jeho nezkroceným nízkým chtíčům? Zdaž nepromrhávají se jimi těžce nastřádané peníze a nepodkopává se často svévolně zdraví a mladistvá svěžest? Neučí-li zkušenost, že se takové hlučné zábavy nekončí bez ohavných hříchů smilstva a obžerství, bez hanby a tělesné i duševní bídy jednotlivcův i rodin?

Církev sv. chce v těchto dnech věřící připraviti na dobu svatopostní, dobu pokání, a proto připomíná nám dnes přehořké utrpení a smrt Pána Ježíše; a my, její dítky, chtěli bychom svou pečlivou máti zarmoutiti a tráviti tyto dny přípravy kvasy a prostopášnými veselostmi, jako bychom si chtěli již předem nahraditi odříkání a újmu čtyřicetidenního postu? Zdaž bychom se směli zváti učenníky Kristovými a dítkami sv. církve, která takové výstřednosti, ba pohanské prostopášnosti vždycky zakazovala?

Ale namítne snad někdo: „Já při tom ničeho zlého nečiním ani nemyslím.“ Snad něco dobrého? Či myslíš na plesu na Boha, na spásu své duše, na své povinnosti, na hrozící nebezpečenství? Zdaž nečiní zlého, kdo nekoná ničeho dobrého? Či sloužíš Bohu hýřením? Ctíš Ho nestřídmostí? Osvědčuješ na zábavách svou lásku k Němu? Nebo konáš

dobré skutky? — Ach, maříš jen čas, peníze, zdraví, vydáváš se v nebezpečenství, že ztratíš čest a nevinnost — a to není nic zlého? Jak mnozí již zaplatili takové radovánky smrtí tělesnou i duševní, a to ti není dostatečnou výstrahou? Nevymlouvej se na nutnost zábavy! Zdaž lze nazvati zábavou a vyražením veselosti, jež duši hubí a síly tělesné podkopávají? Cítíš-li se příštího dne po takovém „vyražení" zotavena a osvěžena?... Pryč tedy s takovými nebezpečnými zábavami! Jedinou zábavou katolického křesťana budiž: s Kristem pracovati, bojovati, trpěti, aby se s Ním na věky radovati mohl v říši nebeského Otce.

Jak má křesťan stráviti masopust?

1. Uchyl se, křesťane milý, z lásky k Bohu a trpícímu Spasiteli před hlučnými radovánkami masopustními v ústraní a použij volného času k modlitbě a rozjímání. 2. Přijmi svátost pokání a nejsvětější Svátost Oltářní na usmíření všech urážek, kterých se Pánu Ježíši v těchto dnech dostává. 3. Naskytá-li se ti příležitost, zúčastni se čtyřicetihodinové pobožnosti před vystavenou velebnou Svátostí a odprošuj svátostného Ježíše za urážky, kterými se ve dnech masopustních Jeho nejsvětější Srdce poraňuje. 4. Vykonej některý kajícný skutek a obětuj jej s přehořkým utrpením a smrtí Pána Ježíše nebeskému Otci za své a jiných hříchy. 5. Snaž se, seč jsi, i jiné zdržovati od hříšných zábav a prostopášností a povzbuzuj je k sebranosti mysli, modlitbě a kajícnosti.

Poučení o čtyřicetidenním postu.

Co jest čtyřicetidenní půst?

Čtyřicet dní před velikonocemi, jež církev sv. zvlášť věnuje kajícnosti a pokání.

Kdo ustanovil půst tento?

Půst před velikonocemi pochází z dob apoštolských; půst však čtyřicetidenní, jak jej dnes máme, byl zaveden papežem Řehořem Velikým.

Proč byl ustanoven čtyřicetidenní půst?

1. Abychom následovali příkladu Krista Pána; 2. abychom se stali účastnými zásluh postu a umučení Kristova a dobrovolným umrtvováním (postem) po příkladu sv. Pavla[1]) na svém těle to doplnili, čeho se nedostává z utrpení Kristových; nikoli však v tom smyslu, jakoby utrpení Kristovo nestačilo k našemu vykoupení, nýbrž poněvadž se sluší, aby křesťané jsouce údy těla Kristova (církve sv.), hlavě své, Kristu, se též podobali, Jeho životem žili, tudíž s Ním i trpěli, účastníce se Jeho utrpení vlastním utrpením, chtějí-li býti s Ním oslaveni. Jest tudíž dlužno, aby všichni věřící spolu s Kristem trpěli a umírali, poněvadž, jak sv. Lev učí, Kristus ve všech stejně trpí, ježto všichni jsou jedno tělo; 3. abychom postem podrobovali tělo duchu a krotíce jeho nezřízené žádosti, které bojují proti duši, vedli život čistý a bezúhonný; 4. abychom se tak hodně připravili na svátky velikonoční a požívání velikonočního Beránka Božího, jako se židé připravovali na požívání svého beránka velikonočního, jenž byl pouhým obrazem Beránka Božího, sebezáporem, jedouce jenom přesné chleby a hořké polní zeleniny ; 5. konečně abychom dosti činili Bohu za své hříchy a, jak praví papež sv. Lev, káli se z hříchů celého roku krátkým postem, jenž zabírá stěží desetinu roku a jest vhodnou dobou pokání, právě v čas velikonoční, který je zvlášť věnován rozjímání o přehořkém umučení Páně.

Které zvyky a obřady vyskytují se v době svatopostní?

Aby v nás vzbudila city zármutku a kajícnosti a nabádala nás k rozjímání o umučení Páně, odstraňuje církev sv. s oltářů květiny a jiné okrasy, zahaluje obrazy nad oltáři látkou modré barvy, na níž jest vyobrazen trpící Vykupitel světa; kněz obléká mešní roucho

[1]) Kol. 1., 24.

fialové barvy, radostné zpěvy umlkají; kromě toho zapovídá církev sv. svatební veselí, tance a hlučné veřejné zábavy, a bez ustání prosí ve svých modlitbách, hodinkách a j. o milosrdenství, milost a pomoc k polepšení života.

Jak tedy dlužno tráviti čas svatopostní?

1. Především zachovávejme to, co bylo řečeno o postu v poučení o církevním roce. 2. Nečiňme si újmy pouze v pokrmu a nápoji, nýbrž zdržujme se i všech nezřízených tělesných žádostí; oslabujíce postem tělo, posilujme za to ducha častou modlitbou a rozjímáním o umučení Páně, častým přijímáním sv. svátostí, obcováním mši sv., čtením nábožných knih, rozjímáním o božských pravdách a konáním dobrých skutků, zvláště almužnou; neboť co postem ujmeme tělu, máme podle sv. otců rozdati chudým, chceme-li z újmy té míti užitek. Kdo se z řádných důvodů nemůže postiti, snášej tím trpělivěji a odhodlaněji všechny své obtíže, svízele a útrapy, abys aspoň tak v něčem trpěl spolu s ukřižovaným Spasitelem.

Sv. Basil praví: „Řádným, dobrým a chvalitebným postem jest varovati se zlého, jazyk na uzdě držeti, hněv krotiti, zlým náklonnostem a nezřízeným žádostem výhost dáti a pomluvy a lži se vystříhati.“ — A sv. Bernard napomíná: „Nechť se postí o k o, zdržujíc se všetečných a zbytečných pohledů; budiž na uzdě drženo, aby jako dříve hříšně netěkalo; nechť se postí u c h o, zdržujíc se poslouchání klepův a marných řečí, jež nevedou k spáse; nechť se postí j a z y k, zdržuje se na cti utrhání a zbytečných a lehkomyslných slov; nechť se postí r u k a, zdržujíc se všelikých hříšných skutků; zvláště však nechť se postí d u š e, zdržujíc se hříchův a vší svévole.“

(S jakým úmyslem třeba se postiti, viz v poučení v roce církevním.)

Zachovával-li se vždy půst?

Ovšem, a to dříve mnohem přísněji než dnes; neboť 1. křesťané se druhdy nezdržovali pouze masa, jako nyní, nýbrž i vajec, másla, sýra a p., ba i vína a ryb, ačkoli toho církev nikdy všeobecně nezakázala; 2. bylo zvykem postiti se celý den a teprve večer po nešporách nebo v noci pokrmem a nápojem se poněkud posilniti. Odtud ten obyčej, že se teď v postě modlí kněží nešpory před obědem, poněvadž církev sv., laskavá máti, dovoluje nyní již v poledne se nasytiti a kromě toho také večer něco málo požiti, aby se tělo postem nevysílilo a nestalo neschopným ku práci. Jak velice zahanbuje přísný půst prvních křesťanů mnohé z nynějších věřících, jimž i tak ulehčený způsob postu zdá se ještě příliš přísným a nesnesitelným! Sv. Ambrož táže se pln úžasu: „Ale jací jsou to křesťané, kteří své tělo krmí, an Kristus Pán lační? Ten, na kterém nebylo poskvrny hříchu, postí se za hříchy naše; a my bychom se neměli postiti za své tak hojné a těžké hříchy?!“

Modlitba na počátku doby svatopostní. Všemohoucí, věčný Bože, na počátku této posvátné doby postní spojuji se s veškerou bojující církví a v jejím duchu věnuji tyto dny rozjímání, kajícnosti a umrtvování své smyslnosti, sjednocuje svůj půst a utrpení s přehořkým utrpením a smrtí Tvého Božského Syna. Pane Ježíši Kriste, obětuji Tobě svůj půst spolu s Tvým postem a utrpením ku Tvé cti a chvále, na důkaz své poslušnosti k Tvé sv. církvi, na poděkování za tolikerá dobrodiní, jichž se mně Tebou dostalo, na dostiučinění za své i cizí hříchy, na dosažení milosti, abych se tohoto hříchu . . . varoval a tuto ctnost . . . si osvojil, konečně ku spáse duší v očistci. Pane, vyslyš milostivě prosby mé pro Své nejsvětější jméno. Amen.

Návod, jak lze s užitkem rozjímati o přehořkém utrpení a smrti Pána Ježíše.

„O vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, jest-li bolest, jako bolest má?“ (Pláč 1., 12.)

V době svatopostní nabádá nás církev sv., abychom zvlášť horlivě rozjímali o přehořkém utrpení a smrti Božského Spasitele. Abys se, křesťane milý, těmito úvahami rád a s užitkem obíral, stůjž zde krátký návod k tvému poučení.

I. Jaký užitek nám přináší rozjímání o umučení Páně?

1. „Jest nade vši pochybnost jisto,“ dí sv. Ludvík Granadský, „že mezi všemi pobožnostmi není žádné účinnější, spasitelnější, všeobecnější a každému stavu a pohlaví přiměřenější, jako památka na utrpení Páně.“ [1]) „Daleko více prospívá,“ praví Albert Veliký, „denně chvíli rozjímati o umučení Pána Ježíše, nežli každý pátek v roce o vodě a chlebě se postiti a až do krve se bičovati.“ 2. Řádné rozjímání o smrti Páně jest s to, aby učinilo člověka lepším. Kdo náležitě uváží, jak hrozná muka a násilnou smrt Pán Ježíš podstoupil, aby nás vykoupil, ten věru nemůže déle trvati ve hříších; není možná, aby nenáviděl hříchu, jenž byl vlastně příčinou smrti Syna Božího, není možná, aby srdce jeho nevzplálo vroucí láskou k Tomu, který z lásky k nám nevyslovitelné bolesti trpěl, a neučinil opravdového předsevzetí, že bude Krista Pána následovati v pokoře, tichosti, lásce k nepřátelům, trpělivosti, poslušnosti atd. Této neodvolatelné moci, jakou působí úvaha o přehořkém umučení Páně na duši lidskou, zakusili na sobě hojnou měrou svatí a světice Boží. 3. Rozjímání o utrpení a smrti Pána Ježíše skytá nám takměř zázračné síly v boji proti pokušením. Sv. Augustin krásně o tom praví: „Nenalezl jsem účinnějšího léku ve všech protivenstvích nad umučení a rány Krista Pána. V nich spím bezpečně, odpočívám pokojně. Kristus umřel za nás. Smrt nemá již žádné trpkosti do sebe, která by smrtí Kristovou nebyla oslazena. Všechna moje naděje spočívá ve smrti mého Pána. Jeho smrt jest má zásluha, mé útočiště, má spása, můj život i mé vzkříšení. Znepokojuje-li mne nějaká hanebná myšlenka, skryji se v ranách Kristových. Souží-li mne tělo, vzchopím se vzpomínkou na rány svého Pána. Strojí-li mně ďábel tajné úklady, utíkám se k nesmírnému milosrdenství svého Pána, a odstoupí ode mne nepřítel můj. Rozpaluje-li tělo mé žár smyslnosti, hasím jej opět vzpomínkou na rány svého Pána. Všechna má naděje a pevná důvěra spočívá v nejdražší krvi Pána Ježíše. Jí bývám posilněn, kdykoli mě množství hříchů mých vrhá v malomyslnost a zoufalství. Doufám, že jedině jí dojdu odpuštění hříchův a jednou k Tobě, Bože můj, se dostanu.“

II. Jak dlužno náležitě rozjímati o umučení Páně?

1. Rozjímej o jednotlivých tajemstvích přehořkého utrpení a smrti Pána Ježíše a to podobně, jako rozjímáš o jiných pravdách náboženských. 2. Uvažuj o bolestném utrpení a smrti Páně buď podle tajemství bolestného růžence nebo pěti ran Krista Pána, podle sedmi slov Božského Spasitele na kříži nebo čtrnácti zastavení křížové cesty, podle jednotlivých výjevův umučení Páně, jak nám je sv. evandělistové vypravují. K jednotlivým však úvahám vol si vždy několik vět a snaž se, abys vnikl v jejich smysl. 3. Rozjímaje o bolestech utrpení a smrti Božského Spasitele, uvaž dobře podle sv. Ludvíka Granadského zvláště těchto šest okolností.: a) Jeho nesmírné bolesti, b) ohromnou tíži hříchů lidských, c) dobrodiní našeho vykoupení, d) neskonalou dobrotu Boží, e) hojnost ctností, jež se prýští z umučení Páně, a f) účelnost způsobu, jakým Bůh ustanovil vykoupiti padlé pokolení lidské. Uvažujme pečlivě o těchto okolnostech, ježto v jejich účincích spočívá veškeren prospěch a užitek duchovního života. Rozjímejme totiž o nesmírných bolestech trpícího Spasitele, aby v nás vzbudily soustrast; o tíži svých hříchův, abychom se jich příště hrozili a varovali; o nekonečném dobrodiní Božím, abychom bez ustání za ně děkovali; o neskonalé dobrotě

[1]) Rozjímání o životě Pána Ježíše. Kniha 3., hl. 1.

Boží, jež se prýští z umučení Páně, aby srdce naše vzplálo svatou láskou; o náplni ctností Kristových, abychom jich následovali; konečně o účelnosti vykoupení, abychom se obdivovali moudrosti Boží a víru svou v toto podivuhodné tajemství rozmnožili a utvrdili.

„Viz, duše křesťanská, rány Ježíše ukřižovaného, viz krev umírajícího Pána, považ zásluhy Vykupitele světa! Hle, jak sklání hlavu, aby tě políbil; srdce Jeho je otevřeno, aby tě milovalo; Jeho ruce jsou rozpjaty, aby tě objaly; tělo Jeho jest přibito na kříž, aby tě vykoupilo. Uvaž, duše drahá, toto převeliké tajemství, vštěp si je hluboce v srdce a vtiskni trvale v duši svou obraz Toho, který se jen pro tebe dal na kříž přibiti a na kříži pro tebe umřel.“ (Sv. Augustin.)

Poučení na popelečnou středu.

Proč se nazývá tato středa „popelečnou“?

Poněvadž církev sv. v tento den světí popel, jímž dělá věřícím na čele znamení sv. kříže, řkouc: „Pomni, člověče, že prach (popel) jsi a v prach se navrátíš!“

Proč se světí popel?

Aby jej Bůh požehnal, 1. by všichni, kteří popelec zkroušeně přijmou, nabyli zdraví těla a ochrany duše; 2. by jim Bůh uděliti ráčil ducha pravé zkroušenosti a kajícnosti, odpuštění všech hříchův, a všeho, zač náležitě prosí, zvláště té milosti, aby ze hříchů svých se kajíce, slíbenou kajícníkům odměnu obdrželi. [1])

Proč se věřící znamenají popelem na čele?

Posypání hlavy popelem bylo od jakživa znamením veřejného pokání. Tak přikázal Bůh již ve Starém Zákoně, aby si Israelité na znamení pokání posypávali hlavu popelem.[2]) I král David taktéž učinil, ba i chléb svůj popelem posypal.[3]) Podobně činili Ninivité,[4]) Judita,[5]) Mardocheus,[6]) Job.[7]) Církev sv. tedy znamená popelem čela věřících, aby jim připomněla hřích a jeho trest, pomíjejícnost života pozemského a kvapem se blížící smrt a tím je povzbudila, aby dali výhost nezřízeným žádostem tělesným a činili hodné ovoce pokání.

Jak třeba přijímati popelec?

S týmž úmyslem, s kterým církev sv. popel světí a věřícím na čelo sype; s pokorou, připomínajíce si a uznávajíce, že jsme opravdu jen prach a popel a že za své hříchy plnou měrou toho zasluhujeme, že se v prach a popel obrátíme; konečně na znamení, před Bohem i před lidmi, že začínáme půst a že se nestydíme Krista následovati a veřejné pokání činiti.

Aby dala na jevo tuto kajícnost a prosila Boha o milosrdenství a smilování, volá dnes církev sv. na počátku mše sv.: „Smilováváš se nade všemi, Pane, a ničeho nemáš v nenávisti z těch věcí, kteréž jsi učinil, a přehlédáš hříchy lidské pro pokání, a ušetřuješ jich, poněvadž jsi Pán, Bůh náš.“ [8]) „Smiluj se nade mnou, Bože, smiluj se nade mnou; neboť v Tebe doufá duše má.“ [9]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Dej, prosíme, Pane, svým věrným, ať posvátnou dobu postní řádně a nábožně začneme a bohumile a svatě dokonáme; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Řeč z Joele proroka 2., 12.—19.

Toto praví Hospodin: Obraťte se ke mně celým srdcem svým, s postem a s pláčem i s kvílením! A roztrhněte srdce svá a ne roucha svá a obraťte se k Hospo-

[1]) Řím. Missál. [2]) Jer. 25., 34. [3]) Ž. 101., 10. [4]) Jon. 3., 6. násl. [5]) Judith 9., 1. [6]) Esth. 4., 1. [7]) Job 42., 6. [8]) Moudr. 11., 24. 25. 27. [9]) Ž. 56., 2.

dinu Bohu svému; nebo dobrotivý a milosrdný jest, trpělivý a mnohého milosrdenství a ukojitelný nad zlostí. Kdož ví, neobrátí-li se a neodpustí-li a nezůstaví-li po sobě požehnání, oběť suchou i mokrou Hospodinu Bohu vašemu? Trubte troubou na Sionu, zasvěťte půst, svolejte sbor, shromážděte lid, zasvěťte obec, shromážděte starce, shromážděte maličké i kojence; vyjdi ženich z ložnice své a nevěsta z komnaty své. Mezi síní a oltářem plačte kněží, služebníci Hospodinovi a rcete: Odpusť, Hospodine, odpusť lidu svému; nevydávej dědictví svého v pohanění, aby nad nimi panovali národové. Proč říkají mezi národy: Kde jest Bůh jejich? Zamiloval Hospodin zemi svou a odpustil lidu svému. I odpověděl Hospodin a řekl lidu svému: Aj, já pošlu vám obilí a víno i olej a budete jimi naplněni; a nedám vás více v potupu mezi národy, praví Pán všemohoucí.

Výklad a povzbuzení. Jak důtklivými slovy vybízí tě Bůh k pokání a polepšení života! Pokání tvé nebudiž pouze vnitrné a upřímné, nýbrž jev se i zevně postem a slzami lítosti. Učiň opravdové a pevné předsevzetí, že věrně zachováš přikázaní postní!

Evanělium sv. Mat. 6., 16.—21.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učedníkům svým: Když se postíte, nebývejte jako pokrytci smutni; neboť pošmuřují tváří svých, aby ukázalo se lidem, že se postí. Amen pravím vám, vzaliť odplatu svou. Ty pak, když se postíš, pomaž hlavy své a tvář svou umyj, aby nebylo zjevno lidem, že se postíš, ale Otci tvému, který jest v skrytě; a Otec tvůj, který vidí v skrytě, odplatí tobě. Neukládejte si pokladů na zemi, kdežto rez a mol kazí a kde zloději vykopávají a kradou, ale skládejte si poklady v nebi, kdežto ani rez ani mol nekazí a kde zloději nevykopávají ani kradou. Nebo kde jest poklad tvůj, tuť jest i srdce tvé.

Čemu nás učí Pán Ježíš v tomto sv. evanděliu?

Kristus Pán 1. nás důtklivě nabádá, abychom dobrými skutky (modlitbou, postem, almužnou atd.) nehledali chvály lidské (to by byla duchovní pýcha!), nýbrž záliby a přízně Boží; 2. abychom více pečovali o věčné poklady nebeské než o časné a pomíjející statky pozemské.

Úvaha. Potlačuj všelikou ctižádost a hrabivost!

Rozjímání. Pán Ježíš ubírá se s učenníky na horu Olivetskou. — I ty buď stále k boji připraven.

Ve čtvrtek po popelci.

Řeč z Isaiáše proroka, 38., 1.—6.

V těch dnech roznemohl se Ezechiáš na smrt. I přišel k němu Isaiáš, syn Amosův, prorok, a řekl jemu: Toto praví Hospodin: Zřiď dům svůj, neb umřeš a nebudeš živ. I obrátil Ezechiáš tvář svou ku stěně a modlil se k Hospodinu a řekl: Prosím, Hospodine, rozpomeň se medle, kterak jsem chodil před tebou v pravdě a v srdci dokonalém, a co dobrého jest před očima tvýma, činil jsem. I plakal Ezechiáš pláčem velikým. I stalo se slovo Hospodinovo k Isaiášovi řkoucí: Jdi a řekni

Ezechiášovi: Totoť praví Hospodin, Bůh Davida, otce tvého: slyšel jsem modlitbu tvou a viděl jsem slzy tvé; aj, já přidám ku dnům tvým patnácte let, z ruky krále assyrského vysvobodím tě i město toto a ochráním je, dí Pán všemohoucí.

Výklad a povzbuzení. Včera připomněla ti církev sv. popelem, že jistě umřeš; dnes volá k tobě: Zřiď dům svůj, neb umřeš; připrav se na smrt; neboť nevíš, kdy, kde a jak skonáš. Kdyby se ti zvěstovalo: Dnes zemřeš, mohl bys se modliti se zbožným Ezechiášem: „Prosím, Hospodine, rozpomeň se, kterak jsem chodil před Tebou v pravdě atd.?“

Každého večera, dříve než jdeš spát, pomni slov: „Zřiď dům svůj . . .“, a vyplň je dobrým zpytováním svědomí a vzbuzením dokonalé lítosti nad svými hříchy.

Evanělium sv. Mat. 8., 5.—13.

Viz evanělium na třetí neděli po Zjevení Páně, počínající slovy:

Za onoho času, když vešel Ježíš do Kafarnaum, přistoupil k němu setník atd.

Rozjímání. Pán Ježíš ve smrtelné úzkosti modlí se na hoře Olivetské k Svému nebeskému Otci. — I ty se utíkej v zármutku a úzkosti k modlitbě!

Modlitba církevní. Bože, jenž hříchem rozhněván, pokáním však usmířen býváš, shlédni milostivě na prosby svého pokorného lidu a odvrať od nás metly hněvu svého, jichž za hříchy své zasluhujeme; skrze Ježíše Krista, Tvého přemilého Syna, Pána našeho. Amen.

V pátek po popelci.

Řeč z Isaiáše proroka 58., 1.—9.

Toto praví Hospodin: Volej, nepřestávej, jako trouba povyš hlasu svého a oznam lidu mému nešlechetnosti jejich a domu Jakubovu hříchy jejich! Nebo mne den co den hledají a znáti cesty mé chtějí: jako národ, který by spravedlnost činil a soudu Boha svého byl neopustil, dotazují se mne na soudy spravedlnosti, přiblížiti se k Bohu chtějí: Proč jsme se postili, a nepatřil jsi, ponížili jsme duší svých a nevěděl jsi? Aj, ve dni postu vašeho nalézá se vůle vaše a všecky dlužníky své upomínáte; aj, k svárům a svádám postíte se a tepete pěstí nemilostivě. Neposťte se jako až do tohoto dne, aby uslyšán byl na výsosti křik váš. Zdali takový jest půst, který jsem vyvolil, aby přes den trápil člověk duši svou? Zdali aby zkroutil jako obruč hlavu svou a prostřel si pytel a popel? To-li nazveš postem a dnem příjemným Hospodinu? Není-liž raději toto půst, který jsem vyvolil? Zruš vazby bezbožnosti, rozvaž svazky obtěžující; propusť ty, kteříž utištěni jsou, na svobodu a všeliké břímě roztrhni! Lámej lačnému chleba svého a nuzné a pocestné uveď v dům svůj; když uzříš nahého, přioděj ho a tělem svým nepohrdej! Tehdáž se vyrazí jako jitro světlo tvé a zdraví tvé spíše vzejde a předcházeti bude tvář tvou spravedlnost tvá a sláva Hospodinova přivine tě; tehdy vzývati budeš a Hospodin vyslyší tě, volati budeš a řekne: Aj, tu jsem! Nebo jsem milosrdný Pán Bůh tvůj.

Výklad a povzbuzení. Z těchto důrazných slov prorokových vysvítá jasně, jak velice Bůh nenávidí skutků zevnějších, které nejsou odleskem duše. Nedostatečně

se postíš, postíš-li se pouze podle těla, kdežto duch tvůj je oddán hrabivosti, nevázanosti, pýše nebo některé jiné zlé náklonnosti. Neklam sama sebe, domnívaje se, že dosáhneš od Boha odpuštění svých hříchů bez opravdové, upřímné kajícnosti, bez umrtvování zlých náklonností a vášní a bez skutků tělesného nebo duchovního milosrdenství.

Snaž se, abys každého dne vykonal některý skutek kajícnosti nebo lásky k bližnímu!

Evanděliu sv. Mat. 5., 43.—48., a 6., 1.—4.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učedníkům svým: Slyšeli jste, že řečeno jest: Milovati budeš bližního svého a nenáviděti budeš nepřítele svého. Ale já pravím vám: Milujte nepřátele své, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhají vám, abyste byli synové Otce svého, který jest v nebesích, jenž slunci svému velí vycházeti na dobré i na zlé a dští na spravedlivé i nespravedlivé. Nebo milujete-li ty, kteří vás milují, jakouž odplatu míti budete? Zdaliž i publikáni toho nečiní? A budete-li pozdravovati toliko bratří svých, což více činíte? Zdaliž i pohané toho nečiní? Buďte vy tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest. Varujte se, ať spravedlnosti své nečiníte před lidmi, abyste od nich viděni byli; jinak nebudete míti odplaty u Otce svého, který jest v nebesích. Když tedy dáváš almužnu, netrub před sebou, jako pokrytci činí ve školách a na ulicích, aby ctěni byli od lidí. Amen pravím vám, vzali odplatu svou. Ale ty když almužnu dáváš, nevěz levice tvá, co činí pravice tvá, ať almužna tvá jest v skrytě, a Otec tvůj, jenž vidí v skrytě, odplatí tobě.

Čemu tě učí Pán Ježíš těmito slovy?

1. Abys usiloval o křesťanskou dokonalost, poněvadž jsi obrazem Božím; 2. abys svého bližního, byť i byl tvým nepřítelem, upřímně miloval, poněvadž ho Bůh jako tebe stvořil a zachovává; 3. abys konal horlivě dobré skutky, zvláště pak abys dával almužnu, ale nikoli pro chválu a slávu lidskou, nýbrž z lásky k Bohu a ve skrytě.

Dej dnes někomu aspoň duchovní almužnu, modle se k Bohu za jeho obrácení a kajícnost.

R o z j í m á n í. Pán Ježíš ve smrtelných úzkostech potí se krví na hoře Olivetské. — Neměl bys se rmoutiti nad svými hříchy, když Kristus Pán tak bolestně želí cizích hříchů, hříchů celého světa a tudíž i tvých?!

Modlitba církevní. Posiluj nás dobrotivě, prosíme, Pane, po dobu svatopostní, abychom se netoliko tělesně, nýbrž i duševně postili a s čistým srdcem Tobě sloužili; skrze Ježíše Krista, Tvého přemilého Syna a Pána našeho. Amen.

V sobotu po popelci.

Řeč z Isaiáše proroka 58, 9.—14.

Toto praví Pán Bůh: Odejmeš-li z prostředku svého řetěz a přestaneš-li vztahovati prstu svého a mluviti, co neprospívá, a vyleješ-li lačnému duši svou a na-

sytíš-li duši ztrápenou, vzejde ve tmách světlo tvé a temnosti tvé budou jako poledne. A odpočinutí dá tobě Hospodin vždycky a naplní blesky duši tvou a kosti tvé vysvobodí a budeš jako zahrada svlažená a jako studnice vod, jejížto vody nevyhynou. A zdělány budou skrze tebe pustiny věku, vzbudíš základy pokolení a pokolení a slouti budeš vzdělavatelem hradeb, obnovitelem stezek k pokoji. Odvrátíš-li v sobotu nohu svou tak, abys nečinil vůli svou v den svatý můj, a nazveš-li sobotu rozkoší a svátek Hospodinův slávou a budeš-li jej slaviti tak, abys nečinil cest svých aniž aby se nalézala vůle tvá, abys mluvil řeč: tehdy se kochati budeš v Hospodinu a vyzdvihnu tě nad výsosti země a nakrmím tě dědictvím Jakuba, otce tvého; neb ústa Hospodinova mluvila jsou.

Výklad a povzbuzení. Touto řečí nabádá nás Bůh opět k sebezáporu a ke skutkům tělesného i duchovního milosrdenství. Vyplníme-li Jeho vůli, slibuje nám Své sv. požehnání, jehož se nám však plnou měrou dostane, budeme-li světiti den Páně, neděli.

Proč se nám v životě tak často zle vede? Proto, že opomíjíme skutků milosrdenství a znesvěcujeme neděli světskou, služebnou prací.

Nezapomínejme aspoň v této posvátné době postní na lásku k bližnímu a svěcení neděle, abychom se v těchto dvou přikázaních Božích zdokonalili a je vždy věrně zachovávali.

Evanělium sv. Marka 6., 47.—56.

Za onoho času, když byl večer, byla loď uprostřed moře a Ježíš sám na zemi. A viděl učedníky své, že se s těžkostí plaví (nebo byl vítr odporný jim), a při čtvrtém bdění nočním přišel k nim, jda po moři, a chtěl jich minouti. Ale oni, když uzřeli jej, an jde po moři, domnívali se, že by obluda byla, i vzkřikli; nebo jej všickni viděli a lekli se. A hned promluvil k nim a řekl jim: Doufejtež! Jáť jsem! Nebojte se! I vstoupil k nim na loď i utišil se vítr. A tím více se sami v sobě děsili, neboť neporozuměli o chlebích; bylo zajisté srdce jejich oslepeno. A když se přeplavili, přišli do země genezaretské a přistavili loď. A když vyšli z lodi, hned ho poznali; a běhajíce po vší té krajině, počali na ložcích nositi nemocné, kdekoli uslyšeli o něm, že by byl. A kamkoli vcházel do městeček nebo do vsí nebo do měst, kladli na ulicích nemocné a prosili ho, aby se aspoň podolku roucha jeho dotkli; a kolikož se ho koli dotkli, uzdraveni jsou.

K čemu nás nabádá dnešní sv. evanělium?

Abychom pevně důvěřovali v Pána Ježíše, jenž jsa všemohoucí, může ve všech potřebách a nesnázích pomoci. Vizme, jak osvědčuje Svou všemohoucnost: 1. kráčeje suchou nohou po rozbouřeném moři; 2. utišuje bouři mořskou, a 3. uzdravuje nemocné dotekem podolku Svého roucha.

Snaž se, aby Pán Ježíš byl vždy s tebou; v jeho přítomnosti netřeba se ti ničeho báti.

Rozjímání. Anděl posiluje Pána Ježíše ve smrtelné úzkosti na hoře Olivetské. — I tebe posilní a potěší Pán v protivenstvích a utrpeních, budeš-li je s Božským Spasitelem snášeti s úplnou odevzdaností do vůle Boží.

Modlitba církevní. Shlédni, prosíme, Pane, milostivě na naše prosby, abychom tento sv. půst, jejž jsi ráčil ustanoviti k uzdravení našeho těla i duše, věrně a nábožně zachovávali; skrze Ježíše Krista, Tvého přemilého Syna a Pána našeho. Amen.

Poučení na první neděli postní („Invocabit“[1]).

Aby dosáhla účelu postu, totiž polepšení mysli a života našeho k důstojné přípravě na slavnost vzkříšení Páně, staví nám dnes církev sv. za vzor Pána Ježíše, jenž se postil, byl pokoušen, ale zvítězil, a nabádá nás, abychom po příkladu Jeho proti zlu a ďáblu bojovali, vlévajíc nám na počátku mše sv. naději ve vítězství slovy žalmisty Páně: „Volati bude ke mně, a já vyslyším jej; s ním budu v soužení, vytrhnu a oslavím jej. Dlouhým životem naplním jej.[2])

„Kdo přebývá v pomoci Nejvyššího, v ochraně Boha nebeského obývati bude.“[3]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, jenž každoročně církev Svou čtyřicetidenním postem očisťuješ, uděl svému pokornému lidu, aby, čeho si chce zdrželivostí svou od Tebe vyprositi, dobrými skutky na jevo dával. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

II. epištola sv. Pavla ke Korint. 6., 1.—10.

Bratří! Napomínáme vás, abyste nepřijímali milosti boží nadarmo. Neboť praví: V čas příjemný uslyšel jsem tě a v den spasení spomohl jsem tobě. Aj, nyní čas příjemný; aj, nyní čas spasení! Nikomu nedávejme žádného pohoršení, aby nebyla haněna služba naše, ale ve všem se prokazujme jako služebníci boží v mnohé trpělivosti, v souženích, v potřebách, v úzkostech, v ranách, v žalářích, v různicích, v pracích, v bdění, v postech, v čistotě, v umění, v dlouhočekání, v dobrotivosti, v Duchu svatém, v lásce neklamné, v slově pravdy, v moci boží, skrze odění spravedlnosti na pravo a na levo, skrze slávu a pohanění, skrze zlou i dobrou pověst; jakožto svůdcové a jsouce pravdomluvní; jakožto neznámi a jsouce známi; jakožto umírajíce a aj, živi jsme; jakožto trýznění, ale neumrtveni; jako smutní, ale vždycky se radujíce; jako potřební, mnohé pak obohacujíce; jako nic nemajíce, ale všemi věcmi vládnouce.

Co znamená „čas příjemný“?

1. Dobu od Vtělení Syna Božího až do soudného dne, v níž se pokolení lidské stane účastným vší milosti, pravdy a vykoupení v Ježíši Kristu. 2. Dobu života lidského. Pokud žiješ, můžeš se vždy ještě zachrániti. 3. Obzvláště posvátnou dobu postní, ve které nás Bůh volá a hojnějších milostí nám uštědřuje, než jindy. 4. Konečně ty dny a hodiny, v nichž Bůh duši k pokání zvlášť nabádá, buď že v ní vzbuzuje Svoji svatou bázeň, nebo ji Svojí láskou a milostí k sobě vábí.

O kéž bys poznal den svého spasení a nezatvrdil srdce svého!

Úvaha. Rozjímej o obrácení Šavlově a následuj sv. Pavla, působě jako on s milostí Boží. Začni ihned, neboť jest svrchovaný čas. Hle, „nyní“ jest čas příjemný, den spasení! Modli se:

---

[1]) Jako tato, tak i ostatní neděle postní zovou se od prvního slova začátku mše sv. [2]) Ž. 90., 15. 16. [3]) Ž. 90., 1.

Nejsladší Ježíši, dej, ať s milostí Tvou vždy náležitě spolupůsobím a času, jehož mně k dosažení věčné blaženosti laskavě dopřáváš, dobře použiji. Amen.

Evanděliúm sv. Mat. 4., 1.—11.

Za onoho času veden jest Ježíš na poušť od ducha, aby pokoušen byl od ďábla. A postiv se čtyřicet dnů a čtyřicet nocí, potom zlačněl. A přistoupiv pokušitel, řekl jemu: Jsi-li Syn boží, rci, ať kamení toto chlebové jsou. On pak odpovídaje řekl: Psáno jest: Ne samým chlebem

živ jest člověk, ale každým slovem, které vychází z úst božích. Tehdy pojal ho ďábel do svatého města a postavil ho na vrch chrámu a řekl mu: Jsi-li Syn boží, spusť se dolů. Nebo psáno jest: Andělům svým přikázal o tobě a na ruce uchopí tebe, aby snad o kámen nohy své neurazil. I řekl mu Ježíš: Zase psáno jest: Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého. Opět pojal jej ďábel na horu vysokou velmi a ukázal mu všecka království světa i slávu jejich a řekl jemu: Toto všecko tobě dám, jestliže padna budeš se mi klaněti. Tehdy dí mu Ježíš: Odejdiž, satane; neboť psáno jest: Pánu Bohu svému se klaněti a jemu samému sloužiti budeš. Tehdy opustil ho ďábel a aj, andělé přistoupili a sloužili jemu.

Proč se odebral Pán Ježíš na poušť?

Aby nás poučil, že se i my máme zvláště v posvátné době postní uchylovati v ústraní a věnovati volný čas modlitbě, rozjímání a zpytování svědomí.

Proč se postil Kristus Pán čtyřicet dní a nocí?

Aby se jako Mojžíš a proroci připravoval na veřejný úřad učitelský a nás příkladem svým k postu povzbudil. Pročež praví sv. Ignát mučenník: „Nepohrdej čtyřicetidenním postem; obsahujeť vzor života Krista Pána."

Proč chtěl býti Pán Ježíš třikrát pokoušen od ďábla?

Z lásky k nám, aby nás v pokušeních těšil a vlastním příkladem učil, jak máme proti pokušením bojovati. Poněvadž jest nanejvýš důležito, abychom rozuměli tomuto největšímu umění a osvojili si zručnost v tomto těžkém boji, stůjž zde

Poučení o pokušeních.

„Aby pokoušen byl od ďábla". (Mat. 4., 1.)

Co jest pokušení?

Myšlenka, pocit, řeč, skutek nebo vnuknutí, které nutká člověka, aby jednal proti vůli Boží a svému svědomí.

Čím býváme pokoušeni?

1. Především svou vlastní žádostivostí a náklonností k zlému,[1]) kterou v nás zanechává hřích dědičný; neboť tělo neustále žádá proti duchu.[2]) 2. Světem, jehož nebezpečné půvaby a dráždidla, jako bohatství, úřady, zábavy, tance, divadla žádostivost a smyslnost lidskou rozněcují a živí.[3]) 3. Zlými lidmi, kteří nás klamnými zásadami, bezbožnými knihami, špatnými příklady, pochlebováním, mnohdy i násilím k zlému svádějí. Tak sváděla cudného Josefa Egyptského žena Putifarova[4]) a Joba[5]) a Tobiáše[6]) vlastní manželka. 4. Ďáblem, jenž svedl naše prarodiče v ráji, jenž pokoušel Pána Ježíše na poušti a jenž neustále obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil.[7])

Jak nás pokouší ďábel?

Používá své dlouholeté zkušenosti a rozněcuje v člověku přirozenou žádostivost, ponoukaje ho k tomu hříchu, k němuž v něm postřehuje neobyčejnou náklonnost; zaslepí jeho rozum a pomate jeho poznání tou měrou, že nepozoruje ani časné škody, hanby a posměchu, jež hřích plodí, ani ošklivosti hříchu a věčných trestů, nýbrž slepě se vrhá v náruč nepravosti. Již v naší pramáteři Evě vzbudil jejím všetečným pohledem na ovoce zapovězené chuť, pochybnost, pýchu a konečně neposlušnost a odboj.[8]) O totéž pokoušel se i u Krista Pána.

Může nás ďábel k zlému též přinutiti?

Nikoli; podobáť se pokoušející satan, jak praví sv. Augustin, psu na řetěze uvázanému, jenž nemůže nikoho ukousnouti, leč toho, kdo se k němu svévolně přiblíží. Přičiníme-li se tedy, abychom v sobě hříšné náklonnosti a vášně krotili a smysly své, zvláště oči, na uzdě drželi, odnímajíce mu příležitost, aby se k nám přiblížil, zůstaneme buď vůbec uchráněni pokušení ďábelských, nebo je tím snáze přemůžeme, an Kristus Pán satana přemohl a spoutal.

Pokouší-li i Bůh člověka? Nikoli! Neboť to by se protivilo Jeho bytosti, jež jest svatost sama. Nicméně však dopouští pokušení, aby nás zkoušel, jako zkoušel Joba, Abraháma, Josefa, bratry machabejské. Podobně zkoušel Kristus Pán ženu kananejskou a všecky svaté a světice Boží.

---

[1]) Jak 1., 14. 15. [2]) Gal. 5., 17; Řím. 7. [3]) I. Jan. 2., 15. 16. [4]) I. Mojž. 39. [5]) Job 2., 9. [6]) Tob. 2., 20. násl. [7]) I. Petr 5., 8. [8]) I. Mojž. 3., 5. 8.

Dopouští-li Bůh, abychom byli pokoušeni nad své síly?

Nikoli! Bůh nedopouští, abychom byli nad své síly pokoušeni, nýbrž jest s námi, bojuje s námi a dává nám vždy tolik milosti, abychom zvítězili nad peklem a měli prospěch z jeho nájezdů. Že nám úplně stačí milost Boží, abychom pokušení přemohli, vidíme na sv. Pavlu. (Viz epištolu na první neděli po devítníku!)

Jsou-li pokušení škodlivá?

Pokud v nich nemáme záliby a v ně nesvolujeme, nejsou, leč užitečná, ba záslužná: neboť statečně jim odporujíce a neúnavně je potlačujíce, utvrdíme se ve ctnostech a uvijeme si skvostný vínek nehynoucích zásluh pro nebe.[1])

Kdy svolujeme v pokušení?

V pokušení dlužno rozeznávati ponoukání zlého ducha, pocit a svolení, jež jediné jest hříchem. V pokušení svolujeme jen tehdy, když se vědomě a dobrovolně rozhodneme konati zlé. Pokud aspoň poněkud pokušení odpíráme, potud nesvolujeme. Tak sv. František Saleský ve své Bohumile. Tedy pocit pokušení není ještě hříchem.

O prostředcích proti pokušením.

Prostředky proti pokušením dlužno rozděliti ve všeobecné a zvláštní: Všeobecné jsou: 1. Nevrhej se dobrovolně v pokušení; neboť v pokušeních, jež jsme si sami přivodili, nelze se nám vůbec nadíti pomoci Boží. Pročež varuj se blízkých příležitostí ke hříchu, vystříhej se osob, knih, míst, jež tě svádějí k zlému. „Kdož miluje nebezpečenství, zahyne v něm.“ [2]) „Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.“ [3]) 2. Přikvačí-li na tebe nedobrovolné pokušení, neboj se ho; neboť každý člověk bývá pokoušen, ba i na Krista Pána odvážil se pekelný pokušitel. S milostí Boží je přemůžeš; jsouť nájezdy zlého ducha pro tebe pouhou zkouškou, zda se Boha bojíš, nejvhodnější příležitostí k dosažení koruny věčné slávy, školou ctnosti a zrcadlem, v němž ti Bůh ukazuje tvoji křehkost a bídu, abys byl pokorným. 3. Buď každé chvíle k boji připraven; nechť tebe satan nikdy nezastihne nezaneprázdněna; vždyť zahálka jest matka hříchu a ďáblova poduška; bdi, modli se vroucně, dávej almužnu, umrtvuj své tělo, přijímej často a hodně svátost pokání a nejsvětější Svátost Oltářní a rozjímej o věčných pravdách, zvláště o čtyrech posledních věcech člověka. „Ne samým chlebem živ jest člověk.“ [4])

Užívej též prostředků zvláštních. Dostaví-li se nějaké určité pokušení, 1. neztrácej mysli a duchapřítomnosti, zachovej klid srdce a rozvahu; 2. vzmuž se k ráznému boji o vítězství vzpomínkou na pomoc milosti Boží, na křestní slib („Odříkáš se satanáše?“ „Odříkám,“) na věčnou odměnu vítězného zápasu, na příklad Krista Pána a všech svatých a světic Božích; 3. odpírej pokušení hned s počátku; opři se rozhodně satanu, řka: „Odejdi, pokušiteli!“; 4. pamatuj na všudypřítomnost Boží, na nejistý okamžik smrti, na věčné tresty v pekle, na tiché štěstí a blaživý klid svědomí, jímž vítězství nad pokušitelem duši naši naplňuje; 5. modli se ústy i duchem.

Nejúčinnějšími však prostředky jsou pokora, půst, bdělost, modlitba a práce; neobyčejná síla a moc spočívá též ve vzývání nejsvětějších jmén Pána Ježíše a Panny Marie.

Nezapomeň, že pokušení přemůžeš jen potud, pokud si učiníš násilí.

V pokušeních použij těchto modliteb:

Božský lékaři, vyléč moji zlou vůli, utlum žár mých zlých náklonností a vášní, jelikož proti sobě samému nemám ani moci ani sil. (Sv. František Saleský).

Nejsladší Ježíši, utíkám se nyní do Tvých ran, nedopusť, abych Tě urazil! (40 dní odpustků.)

---

[1]) Zjev. 3. [2]) Sir. 3., 27. [3]) Mat. 4., 7. [4]) Mat. 4., 4.

O Panovnice má a moje Matičko, tobě se zcela odevzdávám a na důkaz, že jsem se tobě v oběť dal(a), zasvěcuji ti dnes svůj zrak, sluch, ústa, srdce a sebe zcela se vším, co jsem a co mám. A poněvadž teď již jen tobě náležím, o Matko dobrá, ostříhej a ochraňuj mne jako svůj majetek!

O Paní má, Matko má, rozpomeň se, že tobě náležím! Ochraňuj mne, ostříhej mne jako dědictví své a majetek svůj!

Papež Pius IX. udělil 5. srpna 1851 100 dní odpustků všem věřícím, kteří se horlivě a se zkroušeným srdcem ráno a večer pomodlí jedenkráte Zdrávas a tyto dvě poslední modlitby k Panně Marii, aby si od ní vyprosili pomoci proti pokušením, zvláště v pokušeních proti sv. čistotě.

Za poslední modlitbu samu: „O paní má...“ udělil Pius IX. pokaždé 40 dní odpustků.

Modlitba. Pane Ježíši Kriste, jenž jsi se ráčil čtyřicet dní a nocí na poušti postiti a dopustiti, abys byl od zlého ducha pokoušen, prosím Tě pro svatý půst Tvůj, rač mne posilovati Svou sv. milostí, abych v této posvátné době postní proti rozkošem smyslným rázně bojoval a všelikým vnuknutím pekelného pokušitele vytrvale odpíral, bych si zasloužil koruny věčné slávy v království Tvém. Amen.

Rozjímání. Pán Ježíš nalez učenníky, ani spí, napomíná je: „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení!“ — I ty bdi a modli se, abys nepodlehl pokušení.

V pondělí po neděli první v postě.

Řeč z proroka Ezechiele 34., 11.—16.

Toto praví Pán Bůh: Aj, já sám hledati budu ovcí svých a navštívím je. Jako navštěvuje pastýř stádo své v den, když jest uprostřed ovcí svých rozptýlených, tak navštívím ovce své a vysvobodím je ze všech míst, kamž v den mračna a mrákoty rozptýleny byly. A vyvedu je z národův a shromáždím je ze zemí a uvedu je do země jejich a pásti je budu po horách israelských, při potocích a na všech místech země. Na pastvách přehojných pásti je budu a po horách vysokých israelských budou pastvy jejich; tam odpočívati budou na bylinách zelených a na pastvách tučných pásti se budou po horách israelských. Já pásti budu ovce své a já způsobím, aby odpočinuly, praví Pán Bůh. Co se bylo potratilo, shledám, a co bylo zavrženo, zase přivedu, a co bylo polámáno, uváži, a co mdlého bylo, utvrdím, a co tučného a silného, ostříhati budu: a pásti je budu v soudu, praví Pán všemohoucí.

Výklad a povzbuzení. Tato slova proroka Ezechiele lze vykládati: 1. o židech, které Bůh vysvobodí ze zajetí babylonského a jako dobrý pastýř povede po dobrých pastvách, chráně je nepřítele; 2. o nevyslovitelném štěstí, jehož se lidem dostane, až budou všichni národové sjednoceni v jednom ovčinci církve sv. pod jedním pastýřem — Ježíšem Kristem; 3. konečně o neskonalém štěstí každé duše, jež se dala vyhledati a nalézti dobrým pastýřem, Pánem Ježíšem, jež unikla zhoubě hříchu, jsouc živena láskou a milostí Božského Spasitele.

Ztratila-li jsi se, duše křesťanská, hříchem svému dobrému Pastýři Ježíši Kristu, vrať se opět k němu dokonalou lítostí nad svými hříchy, o On tě bude živiti sladkým ovocem Své lásky a milosti.

Evanděliúm sv. Mat. 25., 31.—46.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učedníkům svým: Když přijde Syn člověka ve velebnosti své a všickni andělé s ním, tedy se posadí na stolici velebnosti své; a shromážděni budou před něho všickni národové. I rozdělí je od sebe, jako pastýř odděluje ovce od kozlů, a postaví ovce zajisté na pravici své, kozly pak na levici. Tehdy dí král těm, kteří na pravici jeho budou: Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa! Nebo jsem lačněl a dali jste mi jísti; žíznil jsem a dali jste mi píti; hostem jsem byl a přijali jste mne; nah jsem byl a přioděli jste mne; nemocen a navštívili jste mne; v žaláři jsem byl a přišli jste ke mně. Tehdy odpovědí mu spravedliví řkouce: Pane, kdy jsme tě viděli lačného a nakrmili jsme tě? žíznivého a dali jsme ti nápoje? Kdy pak jsme tě viděli hostem a přijali jsme tě? anebo nahého a přioděli jsme tě? Anebo kdy jsme tě viděli nemocného anebo v žaláři a přišli jsme k tobě? A odpovídaje král, dí jim: Amen pravím vám, pokud jste to učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste učinili. Potom řekne i těm, kteří na levici budou: Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, kterýž připraven jest ďáblu a andělům jeho. Neboť jsem lačněl a nedali jste mi jísti; žíznil jsem a nedali jste mi píti; hostem jsem byl a nepřijali jste mne; nah a neoděli jste mne; nemocen a v žaláři a nenavštívili jste mne. Tehdy odpovědí mu i oni řkouce: Pane, kdy jsme tě viděli lačného nebo žíznivého anebo hostem nebo nahého nebo nemocného anebo v žaláři a neposloužili jsme tobě? Tehdy odpoví jim řka: Amen pravím vám: Pokud jste toho neučinili jednomu z menších těchto, ani mně jste neučinili. I půjdou tito do trápení věčného, ale spravedliví do života věčného.

Výklad a povzbuzení. Viz, jak tvá věčná blaženost závisí od toho, konáš-li skutky milosrdenství čili nic. — Vizme, jak nesmírná jest láska Pána Ježíše k nuzným a trpícím; hle, Božský Spasitel sám zastupuje chudé, a co podáváme nuzným a ubohým, přijímá právě tak, jako bychom byli Jemu samému darovali.

Pomni často na soud Boží a konej skutky tělesného a duchovního milosrdenství.

Utrhni si sousto od úst a dej je zimou se třesoucímu žebráku nebo hladovému pocestnému. Vždyť je dáš samému Pánu Ježíši!

Rozjímání. Pán Ježíš kráčí vstříc svým nepřátelům a ukazuje jim jediným slovem: „Jáť jsem“, jak jsou slabí, aby Ho jali, kdyby sám tomu nechtěl. — Ani tobě nemůže se nic zlého státi bez dopuštění Božího.

Modlitba církevní. Obrať nás, Bože spásy naší, a vštěp nám do duše Své božské učení, aby nám tento čtyřicetidenní půst prospěl; skrze Ježíše Krista, Tvého přemilého Syna a našeho Pána. Amen.

V úterý po neděli první v postě.

Řeč z proroka Isaiáše 55., 6.—11.

V těch dnech mluvil Isaiáš prorok řka: Hledejte Hospodina, když může nalezen býti, vzývejte ho, když blízko jest. Opusť bezbožný cestu svou a muž nepravý myšlení svá a navrať se k Hospodinu a slituje se nad ním; a k Bohu našemu, neboť hojný jest odpuštění. Nejsou zajisté myšlení má myšlení vaše ani cesty vaše cesty mé, praví Hospodin. Nebo jak povýšena jsou nebesa nad zemí, tak povýšeny jsou cesty mé nad cestami vašimi a myšlení má nad myšleními vašimi. A jakož sestupuje dešť a sníh s nebe a tam se více nenavracuje, ale napájí zemi a zalévá ji a činí ji plodnou a dává símě rozsévajícímu a chléb jedoucímu, tak bude slovo mé, kteréž vyjde z úst mých; nenavrátí se ke mně prázdné, ale učiní, co jsem koli chtěl, a podaří se mu v tom, k čemu jsem je poslal, praví Hospodin všemohoucí.

Výklad a povzbuzení. 1. „Hledejte Hospodina, když může nalezen býti" znamená podle sv. Bernarda — hledejte Ho v čas pravý, v tomto životě; po smrti by bylo pozdě. Hledejme Ho tedy, a to řádným způsobem, s vroucí touhou a vytrvalostí, hledejme Ho, kde Ho lze nalézti, v učení katolické církve a v nejsvětější Svátosti Oltářní. 2. Poslouchejme slovo Boží, ale poslouchejme je náležitě, neboť nenavrátí se k Bohu prázdné, ale přinese nám buď požehnání nebo kletbu: požehnání, budeme-li je poslouchati a přičiníme-li se, aby v nás vzrostlo a hojnější užitek vydalo; kletbu, když ho úmyslně neposloucháme nebo poslouchajíce, jím se neřídíme.

Evanělium sv. Mat. 22., 10.—17.

Za onoho času, když vjel Ježíš do Jerusalema, pohnulo se všechno město řkouc: Kdo jest tento? Lidé pak pravili: Tento jest Ježíš, prorok z Nazareta galilejského. I vešel Ježíš do chrámu božího a vymítal všecky prodávající a kupující v chrámě a stoly peněžoměnců a stolice prodávajících holuby zpřevracel a dí jim: Psáno jest: Dům můj domem modlitby slouti bude, ale vy jste jej učinili peleší lotrovskou. I přistoupili k němu slepí a kulhaví v chrámě a uzdravil je. Vidouce pak knížata kněžská a zákoníci divy, které činil, a pacholata, ana volají v chrámě a praví: „Hosanna synu Davidovu!" rozhněvali se a řekli jemu: Slyšíš-li, co tito praví? Ježíš pak řekl jim: Ovšem. Zdali jste nikdy nečetli: Z úst nemluvňátek a těch, kteříž prsů požívají, dokonal jsi chválu? A opustiv je, šel ven z města do Bethanie a tu zůstal.

Čemu nás učí Pán Ježíš, vyčisťuje chrám?

1. V jaké uctivosti máme míti chrám Páně jako dům modlitby a zvláště chrám katolický jako stánek svátostného Spasitele, kdyžtě Pán Ježíš již předsíň židovského chrámu ve svatém rozhorlení vyčistil! 2. Pročež hodlajíce vejíti do svatyně, v níž přebývá Bůh nejvýš svatý, vyvrzme ze srdce, co je znešvařuje, hříchy, zlé návyky a náklonnosti, a vyčisťme je lítostí a sebezáporem; 3. chtělť Kristus Pán v dnešním sv. evanděliu dle učení sv. otců naznačiti, že jako chrám Jerusalemský byl potřísněn a znesvěcen lichvou a podvodem, tak i lidstvo vůbec a každá duše zvlášť bývá zneuctěna hříchem a nepravostí všeho druhu, a že On přišel, aby vyčistil znešvařenou svatyni naší duše.

Zapuďme tedy s milostí Boží všechno, co srdce naše hyzdí a znesvěcuje, nešetřme ničeho, aby Pán Ježíš mohl zavítati do chrámu srdce našeho, v němž by se ozývaly jen hlasy modlitby, díkův a chvály Boží.

Rozjímání. Jidáš zrazuje polibkem Pána Ježíše. — Zpytuj se, zda jsi nesvedl někoho lichocením ke hříchu, zda jsi neuvrhl někoho pod rouškou přátelství do záhuby.

Modlitba církevní. Shlédni milostivě, Pane, na prosby svého pokorného lidu a dej, ať tělo své postem krotíce, duší svou vroucně po Tobě zatoužíme, skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Ve středu suchých dnů postních.

Řeč ze III. knihy královské 19., 3.—8.

V těch dnech přišel Eliáš do Bersabé v Judsku a nechal tam služebníka svého, sám pak šel po poušti cestou jednoho dne. A přišed tam, usadil se pod jedním jalovcem a žádal sobě umříti a řekl: Dostiť jest mi, Hospodine, vezmi duši mou; neboť nejsem lepší nežli otcové moji. I položil se a usnul ve stínu toho jalovce; a aj, anděl Hospodinův dotkl se ho a řekl jemu: Vstaň a pojez. I ohlédl se a aj, u hlavy jeho podpopelný chléb a nádoba vody; pojedl tedy a napil se a usnul zase. I navrátiv se anděl Hospodinův po druhé, dotkl se ho a řekl jemu: Vstaň, pojez;

nebo dlouhou cestu máš ještě před sebou. Kterýžto vstav, jedl a pil a šel v síle pokrmu toho čtyřicet dní a čtyřicet nocí až na horu boží Horeb.

Výklad a povzbuzení. Královna Jezabel pronásledovala proroka Eliáše, že dal povražditi kněze Bálovy, a proto odešel Eliáš do Bersabé. Podle výkladu sv. otců znamená jalovec kříž Kristův, v jehož stínu nalézají odpočinku všichni trpící; podpopelný pak chléb, jímž byl Eliáš posilněn, značí nejsvětější Svátost Oltářní, která posiluje duši naši na cestě na horu Horeb, na věčnost. „Vstaň a pojez; nebo dlouhou cestu máš ještě před sebou.“ Přijímej často, duše křesťanská, nejsvětější Svátost Oltářní, abys neúnavně kráčela do nebeského ráje, od něhož tě ještě daleká cesta dělí.

Evandělium sv. Mat. 12., 38.—50.

Za onoho času odpověděli Ježíšovi někteří ze zákoníkův a fariseův řkouce: Mistře, chceme od tebe znamení viděti. Kterýžto odpovídaje dí jim: Pokolení zlé a cizoložné znamení hledá a nebude mu dáno znamení, jediné znamení Jonáše proroka. Neb jako byl Jonáš v břiše velryby tři dni a tři noci, tak bude Syn člověka v srdci země tři dni a tři noci. Muži ninivetští vstanou na soudu s pokolením tímto a odsoudí je, neb jsou pokání činili ku kázaní Jonášovu; a aj! více nežli Jonáš tuto. Královna od poledne povstane na soudu s pokolením tímto a odsoudí je, nebo přijela od končin země, aby slyšela moudrost Šalomounovu; a aj, více nežli Šalomoun tuto. Když pak nečistý duch vyjde od člověka, chodí po místech suchých, hledaje odpočinutí a nenalézá. Tehdy dí: Navrátím se do domu svého, odkud jsem vyšel. A přijda nalezne jej prázdný, chvostištěm vyčištěný a ozdobený. Tedy jde a vezme s sebou sedm jiných duchů horších sebe a vejdouce přebývají tam; i bývají poslední věci toho člověka horší nežli první: tak se stane i pokolení tomuto nejhoršímu. A když on ještě mluvil k zástupům, aj, matka jeho a bratří stáli vně, žádajíce s ním mluviti. I řekl mu jeden: Aj, matka tvá i bratří tvoji stojí vně, hledajíce tebe. On pak odpovídaje tomu, který mu to byl pověděl, dí: Která jest matka má a kteří jsou bratří moji? A vztáhnuv ruku na učedníky své, řekl: Aj, matka má a bratří moji! Nebo kdokoli činí vůli Otce mého, jenž v nebesích jest, tenť jest bratr můj i sestra i matka.

Čemu nás učí toto sv. evanděliu m?

1. Všechny zázraky Pána Ježíše byly převelikým zázrakem vzkříšení Páně, jež bylo Jonášem předobrazeno, nezvratně stvrzeny. Život církve sv. podává ti důkaz o zmrtvýchvstání Kristovu; běda ti, nevěříš-li! 2. Ninivetští obrátili se kázaním Jonášovým. Běda ti, jestliže tolik milostí nadarmo přijmeš a se neobrátíš, nebo obrátě se, do týchž neb snad ještě horších hříchů upadneš! 3. Věříš-li a osvědčuješ-li též skutky svou víru, plně vůli Otce nebeského, stáváš se bratrem, sestrou, matkou Pána Ježíše, jenž, kdykoli k tobě v nejsvětější Svátostí Oltářní zavítá, v srdci tvém se znovu zrozuje. Jaké to vyznamenání pro nás hříšníky!

Rozjímání. Pán Ježíš jest spoután a veden k Annášovi. — O té lásky Krista Pána! Nese pouta, kterými jsem já zasloužil spoutánu býti. Neměl bych splatiti Jeho nesmírnou lásku opět láskou?!

Modlitba církevní. Vyslyš, prosíme, Pane, milostivě prosby naše a vztáhni všemohoucí pravici Své velebnosti, abychom byli všech protivenství uchráněni; skrze Ježíše Krista, Svého přemilého Syna, Pána našeho. Amen.

Dnes, v pátek a v sobotu viz poučení o čtveru suchých dnů a modli se o dobré kněze. (Viz středu suchých dnů adventních.)

Ve čtvrtek po neděli první v postě.

Řeč z proroka Ezechiele 18., 1.—9.

V těch dnech stala se řeč Hospodinova ke mně řkoucí: Co jest, že mezi sebou podobenství užíváte příslovím tímto v zemi israelské, říkajíce: Otcové jedli hrozen trpký a zubové synů mají laskominy? Živ jsem já, praví Pán Bůh, že vám nebude více podobenství toto příslovím v Israeli! Aj, všecky duše mé jsou; jako duše otcova, tak i duše synova má jest. Duše, která zhřeší, ona umře. A muž, bude-li spravedlivý a činiti bude soud a spravedlnost, na horách nebude-li jísti a očí svých nepozdvihne-li k modlám domu israelského a manželky bližního svého neposkvrní-li a k ženě krvotoké nepřistoupí-li a člověka nezarmoutí-li, základ dlužníku navrátí-li, nevezme-li ničeho násilím, chléb svůj lačnému bude-li dávati a nahého přioděje-li rouchem, na lichvu nepůjčí-li a naddatek nevezme-li a od nepravosti odvrátí-li ruku svou a soud pravý bude-li činiti mezi mužem a mužem, v přikázaních mých bude-li choditi a soudů mých ostříhati, aby činil pravdu: ten spravedlivý jest, životem živ bude, praví Pán Bůh všemohoucí.

Výklad a povzbuzení. Židé nechtěli uznati v trestech, jimiž je Bůh navštěvoval, spravedlivé pokuty za své vlastní hříchy, nýbrž stěžovali si, že je Hospodin trestá za hříchy jejich otců. Proto poučuje je Bůh, že pykají za vlastní viny.

Nesvaluj trestů Božích na nepravosti jiných. Máme sami na sobě dosti hříchů, pro něž jsme zasloužili přísného soudu Božího.

Evanělium sv. Mat. 15., 21.—28.

Za onoho času vyšed Ježíš, bral se do krajin tyrských a sidonských. A aj, žena chananejská z končin těch vyšedši volala, řkouc jemu: Smiluj se nade mnou, Pane, Synu Davidův! Dcera má zle od ďábla trápena jest. On pak neodpověděl jí slova. I přistoupivše učedníci jeho, prosili ho řkouce: Propusť ji, neboť volá za námi. On pak odpověděv, řekl : Nejsem poslán než k ovcím, které zahynuly domu israelského. Ale ona přišla a klaněla se jemu řkouc: Pane, pomoz mi! A on odpověděv, řekl: Není dobře vzíti chléb synův a vrhnouti psům. A ona řekla: Tak jest, Pane; ale i štěňátka jedí z drobtů, které padají se stolu pánů jejich. Tedy odpovídaje Ježíš, řekl jí: Ó ženo, veliká jest víra tvá; staniž se tobě, jak chceš. I uzdravena jest dcera její v tu hodinu.

Výklad a povzbuzení. Ačkoli byla zprvu vyslyšena a odmrštěna, přece neustala žena chananejská, vytrvale a s neochvějnou důvěrou Božského Spasitele prositi. — Uč se odtud, jaká musí býti tvá modlitba, aby byla vyslyšena, a co zmůže pokorná, důvěrná a vytrvalá modlitba za to, co jest ti prospěšno. Modli se podobně jako tato žena.

Rozjímání. Pán Ježíš obdržel políček od služebníka veleknězova a odpověděl mu klidně. — Kdy zkrotíš svoji hněvivost? Pán Ježíš budiž ti příkladem a učitelem!

Modlitba církevní. Shlédni, Pane, milostivě na kajícnost svého lidu, abychom tělo své zdrželivostí a ujmou krotíce, duši svou ovocem dobrých skutkův ozdobili a obohatili; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

V pátek suchých dnů postních.

Řeč z proroka Ezechiele 18., 20.—28.

Toto praví Hospodin: Duše, která zhřeší, ona umře; syn neponese nepravosti otcovy a otec neponese nepravosti synovy, spravedlnost spravedlivého na něm bude a bezbožnost bezbožného bude na něm. Pakli by bezbožný činil pokání ze všech hříchů svých, které činil, a ostříhal by všech přikázaní mých a činil by soud a spravedlnost, životem živ bude a neumře. Všech nepravostí jeho, které činil, nevzpomenu; pro spravedlnost svou, kterou činil, živ bude. Zdali vůle má jest smrt bezbožného, praví Pán Bůh, a ne by se obrátil od cest svých a živ byl? Pakli by se odvrátil spravedlivý od spravedlnosti své a činil by nepravost podle všech ohavností, kteréž obyčej má činiti bezbožný, zdali živ bude? Na žádné spravedlnosti jeho, které byl činil, nebude pamatováno; v přestoupení, jehož se dopustil, a ve hříchu svém, který spáchal, v těch umře. I řekli jste: Není pravá cesta Páně! Proto slyšte, dome israelský: Zdali má cesta není pravá a ne více cesty vaše křivé jsou? Nebo když by se odvrátil spravedlivý od spravedlnosti své a činil by nepravost, v ní umře; v nepravosti, kterou spáchal, umře. A když by se odvrátil bezbožný od bezbožnosti své, kterou spáchal, a činil by soud a spravedlnost, tenť duši svou obživí. Nebo rozváživ a odvrátiv se ode všech nepravostí svých, které spáchal, životem živ bude a neumře, dí Pán všemohoucí.

Výklad a povzbuzení. Prorok Ezechiel učí 1. že žádný hříšník nemá nad hříchy svými zoufati; dojdeť odpuštění hříchův, upřímně-li se k Bohu obrátí, čině hodné ovoce pokání. 2. Spravedlivý však nechť se bedlivě varuje zlého, maje neustále na paměti, že se jediným smrtelným hříchem připravuje o všecky zásluhy pro nebe, kterých si dosud získal, a propadá časným a věčným trestům Božím. 3. Každý člověk tudíž, jenž chce svou duši zachrániti, pečuj s bázní a třesením o spásu svou.

Co činíš ty? Jak bezstarostně žiješ den ode dne! Vychloubáš se snad tou neb onou dobrou vlastností, ale nepravosti své nevidíš.

Evandělium sv. Jana 5., 1.—15.

Za onoho času byl svátek židovský i vstoupil Ježíš do Jerusalema. Jest pak v Jerusalemě rybník bravný, který slove židovsky Betsaida, patero podloubí maje. V těch leželo veliké množství neduživých, slepých,

kulhavých, schnoucích, očekávajících hnutí vody. Neb anděl Páně sestupoval jistým časem do rybníka a hýbala se voda. A kdo první po hnutí vody do rybníka sestoupil, uzdraven býval, od kterékoli nemoci trápen byl. I byl tu člověk jeden, osm a třicet let maje nemoci své. Toho uzřev Ježíš ležeti a poznav, že by již čas mnohý měl, dí jemu: Chceš-li zdráv býti? Odpověděl mu nemocný: Pane, nemám člověka, aby, když se zbouří voda, spustil mne do rybníka; nebo když já jdu, jiný přede mnou sestupuje. Dí mu Ježíš: Vstaň, vezmi lože své a choď! A hned učiněn jest zdráv člověk ten a vzal lože své i chodil. Byla pak v ten den sobota. Tedy řekli Židé tomu, kterýž byl uzdraven: Sobota jest, nesluší tobě nositi lože své. Odpověděl jim: Který mne uzdravil, ten mi řekl: Vezmi lože své a choď! Tedy otázali se ho: Kdo jest ten člověk, který tobě řekl: Vezmi lože své a choď! Ten pak, který byl uzdraven, nevěděl, kdo by byl; nebo Ježíš se uchýlil od zástupu na tom místě shromážděného. Potom ho nalezl Ježíš v chrámě a řekl jemu: Hle, učiněn jsi zdráv; již nehřeš, aby se ti něco horšího nepřihodilo. Odešel ten člověk a pověděl Židům, že by Ježíš byl, jenž ho zdravým učinil.

Výklad a povzbuzení. Osmatřicet let nemocný jest obrazem hříšníka ze zvyku. Nešťastníče, zachraň se, dej se zachrániti svým milosrdným Bohem a Spasitelem! — Rybník zobrazuje proudy milosti prýštící se ze sv. svátostí, jež očišťují duši od hříchů; používejme jich hodně a horlivě! — Chování uzdraveného dává návod obrátivšímu se kajícníku, jak i on má bez bázně vyznávati, že již náleží Bohu a proto že přikázaní Jeho věrně zachovává. — Výstraha Božského Spasitele: „Již nehřeš, aby se ti něco horšího nepřihodilo“ jest důkazem, že časné zlo bývá často neblahým následkem hříchu; varujme se tedy hříchu, aby na nás nepřikvačily nemoci, nehody a jiné svízele; než snažme se též v ctnostném životě setrvati, aby se nám něco zlého nepřihodilo, abychom totiž upadnouce do hříchů, v nekajícnosti a zatvrzelosti srdce nezemřeli a nepropadli věčnému zavržení.

Rozjímání. Pán Ježíš vyznává neohroženě před Kaifášem, že jest Syn Boží, ačkoli již předem ví, že bude za to k smrti odsouzen. — Mluvíš-li i ty neohroženě, jedná-li se o čest a slávu Boží a odstranění pohoršení atd? Nemlčíš snad zbaběle, kde ti povinnost velí mluviti?

Modlitba církevní. Bože, budiž, prosíme, milostiv svému lidu, jejž jsi oblažil milostí horlivosti a zbožnosti, a dle Svého neskonalého milosrdenství posiluj a osvěžuj ho laskavou pomocí! Skrze Ježíše Krista, Svého přemilého Syna a našeho Pána. Amen.

V sobotu suchých dnů postních.

I. epištola sv. Pavla k Thessal. 5., 14.—23.

Bratří! Prosíme vás, trestejte nepokojné, těšte malomyslné, přijímejte nemocné, trpělivě se mějte ke všem. Vizte, ať žádný žádnému zlého za zlé neodplacuje, ale vždycky, co dobrého jest, čiňte sobě vespolek i všechněm. Vždycky se radujte.

Bez přestání se modlete. Ze všeho díky čiňte, nebo toť jest vůle Boží v Kristu Ježíši o všech vás. Ducha neuhašujte. Proroctvími nepohrdejte. Všeho pak zkoušejte, co dobrého jest, toho se držte. Stínu všelikého zlého se zdržujte. Sám pak Bůh pokoje posvětiž vás ve všem, aby celý duch váš i duše i tělo zachováno bylo bez úhony ku příchodu Pána našeho Ježíše Krista.

Výklad a povzbuzení. Sv. Apoštol Pavel vybízí opět ku vzájemné lásce, k trpělivosti, k modlitbě, díkůčinění, sv. radosti; varuje pak před hříchy proti Duchu Sv. a důtklivě napomíná, abychom neodpírali milosti Boží. O kéž bys s každou i sebe nepatrnější milostí Boží věrně spolupůsobil; jak brzy by se ti dostalo velikých milostí a dokonalosti v duchovním životě!

Evanělium jako na neděli druhou v postě.

Rozjímání. Velekněz trhá své roucho a viní Pána Ježíše, že se rouhá Bohu. Jak asi zabolelo Krista Pána toto nespravedlivé obvinění! — Zda-li i ty jsi nezranil srdce svého bližního ukvapeným, opovážlivým posuzováním? Pros Pána Ježíše, aby ti tuto nelaskavost odpustil.

Modlitba církevní. Shlédni, prosíme, Pane, laskavě na svůj lid a odvrať od něho milostivě metly Svého hněvu. Skrze Ježíše Krista, Svého přemilého Syna, Pána našeho. Amen.

Poučení na druhou neděli postní („Reminiscere“).

Církev sv. povzbuzuje nás dnes k pokání, poukazujíc k věčné slávě, která nás za to v nebesích očekává a jejíž lesk Pán Ježíš poněkud zjevil učenníkům na hoře Tábor; pročež modlí se na počátku mše sv.: „Rozpomeň se, Pane, na slitování Svá a na milosrdenství Svá, kteráž jsou od věků; nedej, ať panují nad námi nepřátelé naši. Vysvoboď nás, Bože Israele, ze všech úzkostí našich. K Tobě, Hospodine, podzdvihl jsem duše své; Bože můj, v Tebe doufám; nechť nejsem zahanben.“ [1]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, jenž patříš, že se nám nedostává síly, chraň naše tělo všelikých úrazův a očist duši naši špatných myšlenek a nezřízených žádostí; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Pavla k Thessal. 4., 1.—7.

Bratří! Prosíme vás a žádáme v Pánu Ježíši, jakož jste přijali od nás, kterak máte choditi a líbiti se Bohu, tak abyste i chodili, abyste více v dokonalosti prospívali. Víte zajisté, jaká přikázaní dal jsem vám skrze Pána Ježíše. Tať jest zajisté vůle Boží, posvěcení vaše: abyste se zdržovali od smilství, aby uměl jeden každý z vás nádobou svou vládnouti ve svatosti a poctivosti, ne v náruživé žádosti, jakož i pohané, kteříž Boha neznají, a aby žádný nepřestíhal aniž oklamával v jednání bratra svého; nebo mstitel jest Pán toho všeho, jak jsme vám předpověděli a osvědčili. Neboť nepovolal nás Bůh k nečistotě, ale ku posvěcení v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Výklad a povzbuzení. Sv. Pavel nás napomíná, abychom žili podle učení, kterého se nám již v mládí dostalo, krotíce tělesné žádosti, zdržujíce se vší nečistoty v myšlenkách, žádostech, řečích i skutcích a nedopouštějíce se podvodu; jen tak bude

[1]) Ž. 24.

možno, abychom čím dále tím více prospívali v dokonalosti. Kéž by všichni uvážili, že tak zní vůle Páně, jenž nás nepovolal k nečistotě, ale ku posvěcení a svatosti a dle toho také všelikou chlípnost a nespravedlivost přísně potrestá! Modli se vroucně:

Nedopusť Bože, abych jako pohané, kteří Tebe neznají, hověl světským a tělesným žádostem, nýbrž počestně a svatě, jak se na křesťana sluší, žil a dobrými skutky duši svou ozdobil. Amen.

Evanděliuin sv. Mat. 17., 1.—9.

Za onoho času Pán Ježíš pojal Petra a Jakuba a Jana, bratra jeho, a vedl je na horu vysokou v soukromí a proměnil se před nimi. I zastkvěla

se tvář jeho jako slunce a roucho jeho učiněno jest bílé jako sníh. A aj, ukázali se jim Mojžíš a Eliáš, rozmlouvajíce s ním. I promluviv Petr řekl k Ježíšovi: Pane, dobře jest nám zde býti; chceš-li, udělejme tu tři stánky, tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden. A když on ještě mluvil, hle! oblak světlý zastínil je. A aj, hlas z oblaku řkoucí: Tentoť jest Syn můj milý, v němž se mi dobře zalíbilo; toho poslouchejte. I uslyševše učedníci, padli na tvář svou a báli se velmi. A přistoupiv Ježíš, dotkl se jich a řekl jim: Vstaňte a nebojte se. A pozdvihše očí svých, žádného neviděli než samého Ježíše. A když sestupovali s hory, přikázal jim Ježíš řka: Žádnému nepovězte vidění, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých.

Proč se proměnil Pán Ježíš před svými učenníky na hoře Tábor?

1. Aby jim zřejmě dokázal, že jest pravý Bůh a od Boha poslán, a 2. tak je již předem všech pochybností zbavil, až Ho v brzku uzří na hoře Kalvárii, an na kříži umírá, 3. aby, ukazuje na hoře Tábor lesk Své božské velebnosti a slávy povzbudil spolu s učenníky všechny věřící k trpělivému snášení křížův a utrpení, jimiž si získáváme korunu věčné slávy a blaženosti, která proměněním Páně několika paprsky světu zazářila; 4. aby nás poučil, jakým leskem se budou stkvíti o posledním soudu oslavená těla spravedlivých.[1])

Proč vzal Kristus Pán s Sebou jen tři učenníky?

Poněvadž byli ze všech apoštolů nejhorlivějšími; kromě toho bylo dlužno, aby jim třem Pán Ježíš zvlášť zjevně dokázal, že jest Syn Boží, by o božství Jeho nepochybovali, až budou svědky Jeho smrtelných úzkostí v zahradě Getsemanské.

Proč se při proměnění Páně zjevili Mojžíš a Eliáš?

Poněvadž veškerý Starý Zákon předpovídal příští a život zaslíbeného Messiáše. Ukázal se tedy Mojžíš, jenž zastupuje Zákon a Eliáš, který představuje proroky, aby dosvědčili, že i Zákon i Proroci o Něm, o Kristu Pánu mluvili, a že tudíž On je zaslíbený Vykupitel světa.

Proč chtěl Petr postaviti na hoře tři stánky?

Poněvadž byl velikou radostí téměř bez sebe, takže nedovedl klidně rozvážiti, co mluví; ký div, že zapomněl, že člověk po velikých námahách a útrapách dochází věčné slávy, a že by měl tudíž spíše prositi o vytrvalost v boji proti pokušení světa, nežli si hned blaženosti nebeské přáti. — Jestliže sv. Petra takořka jediná kapka nebeské slasti tak opojila, jaké teprve moře rozkoše, o Bože můj, bude rozlito v nebeském ráji Tvém, v němž budeš napájeti Své vyvolené proudy neskonalé radosti a blaženosti?! [2])

Odkud vyšel a co znamená hlas: „Tentoť je Syn můj milý, v němž se mi dobře zalíbilo“?

Od Boha Otce, jenž slovy těmi prohlásil, že Pán Ježíš je pravý Jeho Syn, prostředník mezi nebem a zemí, jenž byl na svět seslán, aby se k Němu všichni lidé obrátili, Jeho se drželi, učení a přikázaní Jeho přijali a zachovávali, chtějí-li se Mu líbiti a spásy dojíti.

Proč přikázal Kristus Pán učenníkům řka: „Žádnému nepovězte vidění (proměnění), dokud Syn člověka nevstane z mrtvých“?

1. Poněvadž ještě nepřišel čas, aby byla veřejně zjevena Jeho velebnost a sláva; 2. aby ostatní učenníci Páně a všichni, kteří v Krista Pána uvěřili, uslyšíce po Jeho umučení a zmrtvýchvstání o této zázračné události tím pevněji v Něho uvěřili; 3. aby nás poučil, že se zjevení Boží nezakládá na vlastním přesvědčení, nýbrž na víře ve svědectví vyslanců Božích.

Ú v a h a. Vzpomínej často na slasti nebeské, abys se tím snáze od světa odtrhl a svatou touhu po patření na Boha v srdci svém živil.

Modlitba. Nejsladší Ježíši, učiteli všeho lidstva, jenž jsi s Sebou na horu Tábor tři Své nejmilejší učenníky pojal a proměniv se, jim jiskru Své nebeské slávy a velebnosti spatřiti popřál, rač nás, pokorně prosíme, milostí Svou podporovati, abychom v tomto převelikém tajemství s užitkem a spasitelně rozjímali. Osvěť náš zatemněný rozum, aby poznal, že se nikdo nemůže státi účastným věčné blaženosti a slávy, kdo nevystoupí na (horu) Tábor spásy v Bohu. Posilni naši slabou vůli,

[1]) I. Kor. 15., 52. [2]) Ž. 35., 9.

aby se pro království nebeské a z lásky k Tobě nelekala žádné námahy a obtíže, nýbrž svízely, křížem a trápením radostně a bezpečně spěla k nebeskému Jerusalemu. Amen.

Připoutej nás k Sobě, ó Ježíši, rozjímáním o nebeských slastech abychom v duchovním zápase nepodlehli, nýbrž milostí Tvou zvítězili a nevadnoucího věnce věčné slávy si dobyli. Amen.

Rozjímání. Pán Ježíš byv jat, snáší v noci hroznou potupu a veliké bolesti. — A ty bys nechtěl od svého bližního ničeho strpěti, nýbrž při každé odmluvě nebo odporu soptiti hněvem?

V pondělí po neděli druhé v postě.

Řeč z proroka Daniele 9., 15.—19.

V těch dnech modlil se Daniel k Pánu řka: Pane Bože náš, který jsi vyvedl lid svůj ze země egyptské rukou silnou a způsobil jsi sobě jméno podle dne tohoto, zhřešili jsme, nepravost jsme činili, Pane, proti vší spravedlnosti tvé. Odvrať se, prosím, hněv tvůj a prchlivost tvá od města tvého Jerusalema a od hory svaté tvé, nebo pro hříchy naše a pro nepravosti otců našich Jerusalem a lid tvůj v potupu jsou u všech vůkol nás. Nyní tedy vyslyš, Bože náš, modlitbu služebníka svého a prosby jeho a ukaž tvář svou nad svatyní svou, kteráž pusta jest, pro sebe sama. Nakloň, Bože můj, ucha svého a slyš, otevři oči své a viz zpuštění naše i město, nad nímž vzýváno jest jméno tvé; neboť ne pro spravedlnosti naše prostíráme prosby před tváří tvou, ale pro milosrdenství tvá mnohá. Vyslyš, Pane, ukroť se, Pane, pozoruj a učiň; neprodlévejž pro sebe sama, Bože můj, neboť jméno tvé vzýváno jest nad městem i nad lidem tvým, Pane Bože náš!

Výklad a povzbuzení. Za krále Joakima byli židé za trest pro své hříchy odvedeni do zajetí babylonského, a Jerusalem i chrám zbořen. Sedmdesát let souzeno jim v tomto tuhém zajetí trvati. I modlí se úpěnlivě prorok Daniel, aby Bůh ráčil dobu tu ukrátiti, uče nás, jak se i my máme modliti v různých potřebách a tísních, zvláště úpíme-li v krutém zajetí hříchu a ďábla.

Evandělium sv. Jana 8., 21.—29.

Za onoho času řekl Pán Ježíš k zástupům židovským: Já jdu a budete mne hledati a v hříchu svém zemřete. Kam já jdu, vy nemůžete přijíti. Protož pravili Židé: Zdali sám se zabije, že pravil: Kam já jdu, vy nemůžete přijíti? I dí jim: Vy zdola jste, já shůry jsem. Vy jste z tohoto světa, já nejsem z tohoto světa. Protož jsem řekl vám, že zemřete v hříších svých; nebo nebudete-li věřiti, že já jsem, zemřete v hříchu svém. Proto řekli jemu: Ty kdo jsi? Řekl jim Ježíš: Počátek, kterýž i mluvím vám. Mnoho mám o vás mluviti a souditi, ale který mne poslal, pravdomluvný jest; a já, co jsem slyšel od něho, to mluvím na světě. A neporozuměli, že Boha pravil býti Otcem svým. Proto řekl jim Ježíš: Když povýšíte Syna člověka, tehdá poznáte, že já jsem. A sám od sebe nic nečiním, ale jako mne naučil Otec, tak mluvím; a který mne poslal, ten se mnou jest a neopustil mne samého, neb já, co libého jest jemu, činím vždycky.

Výklad a povzbuzení. Těmito slovy dosvědčuje zřejmě Pán Ježíš židům, že jest zaslíbený Vykupitel světa a pravý Bůh nazývaje sebe počátkem, jímž všechno učiněno jest, Boha pak Svým Otcem a rovněž učení své učením Otce nebeského. Ale oni nevěřili. — Běda nám, nevěříme-li v Ježíše Krista! O Ježíši, dej nám milost živé víry!

Rozjímání. Vysoká rada se rozhodla ve svém shromáždění, že Pána Ježíše na smrt odsoudí! — Nezúčastnil jsi se zrádných záměrů bezbožníkův o záhubě nevinných?

Modlitba církevní. Všemohoucí Bože, dej, prosíme, aby lid tvůj, jenž krotí tělo své zdrželivostí a ujmou v pokrmu i nápoji, též hříchů se zdržoval a tak dokonale se postil; skrze Ježíše Krista, Tvého přemilého Syna, Pána našeho. Amen.

V úterý po neděli druhé v postě.

Řeč z III. knihy král. 17., 8.—16.

V těch dnech stala se řeč k Eliáši Thesbitskému, řkoucí: Vstaň a jdi do Sarefty sidonské a pobuď tam, nebo jsem tam přikázal ženě vdově, aby tebe živila. I vstal a šel do Sarefty. A když přišel ku bráně města, spatřil ženu vdovu sbírající dříví, i zavolav ji, řekl jí: Dej mi trochu vody v nádobě, abych se napil. A když ona šla, aby mu ji přinesla, volal za ní řka: Přines mi také, prosím, kousek chleba s sebou. Kterážto odpověděla: Živť jest Hospodin Bůh tvůj, že nemám chleba, leč mouky v nádobě, co by mohl v hrst vzíti, a maličko oleje v lahvici; hle, sbírám něco dřívek, abych šla a připravila ji sobě a synu svému, abychom pojedli a potom zemřeli. Jížto Eliáš řekl: Neboj se, ale jdi a učiň, jakož jsi řekla; však mně nejprv udělej z té mouky malý podpopelný chléb a přines mi, sobě pak a synu svému uděláš potom. Toto zajisté pravil Hospodin, Bůh israelský: Neubude mouky v nádobě aniž oleje v lahvici ubude, až do dne, kdyžto dá Hospodin zase dešť na zemi. Kterážto šla a učinila vedle slova Eliášova; a jedl on i ona i dům její; a od toho dne mouky neubývalo v nádobě ani oleje v lahvici, vedle slova Hospodinova, kteréž byl mluvil skrze Eliáše.

Výklad a povzbuzení. Tato epištola učí, jak milá jest Bohu almužna, a jaké požehnání přináší tomu, kdo ji dává. „Almužnu dávati," dí sv. Jan Zlatoústý „jest nejvýnosnější umění." Dávej tedy rád, můžeš-li, almužnu.

Evandělium sv. Mat. 23., 1.—12.

Za onoho času mluvil Pán Ježíš k zástupům a učedníkům svým řka: Na stolici Mojžíšově sedí zákoníci a fariseové. Proto všecko, cožkoli řeknou vám, zachovávejte a čiňte; ale podle skutků jejich nečiňte, nebo praví a nečiní. Svazují zajisté břemena těžká a nesnesitelná a vzkládají na ramena lidská, ale prstem svým nechtějí jimi pohnouti. A všecky skutky své činí, aby byli viděni od lidí, rozšiřují zajisté ovazky své a zveličují podolky. A milují první místa při hostinách a první stolice ve školách a pozdravování na trhu, a aby mistry byli nazýváni od lidí. Ale vy nechtějte být nazýváni mistry; neboť jeden jest mistr váš, vy pak všickni jste bratří. A otce nenazývejte sobě na zemi, nebo jeden jest Otec váš,

kterýž jest v nebesích. Aniž se nazývejte mistry, nebo jeden jest mistr váš, Kristus. Kdo z vás větší jest, bude služebníkem vaším. Kdož pak se povýší, bude ponížen, a kdo poníží, bude povýšen.

Výklad a povzbuzení. 1. Pán Ježíš poučuje židy, že mají všechno zachovávati, čemukoli je učí kněží, byť i sami toho nečinili. Katolický kněz hlásá sv. evanělium ve jménu Ježíše Krista; cti ho pro jeho vznešený úřad a následuj jeho učení, byť se i život jeho nesrovnával s hlásanou naukou. 2. Kristus Pán varuje před pokrytectvím, ctižádostí a honbou po hodnostech a poctách a doporoučí nám pokoru. Sv. Řehoř píše[1]: „Všechny naše dobré skutky obracejí se v niveč, nevycházejí-li z pokory.“ Hle, kolik to dobrých skutků v životě ztratíš!

Rozjímání. Pán Ježíš mlčí u Piláta k nespravedlivým obžalobám. — A ty se velice hněváš, když se ti pravda do očí řekne!

Modlitba církevní. Rač v nás, prosíme, Pane, zdokonaliti svatou poslušnost, abychom, co z poučení Tvého poznáváme jako svou povinnost, s milostí Tvou též věrně plnili; skrze Ježíše Krista, Tvého přemilého Syna, Pána našeho. Amen.

Ve středu po neděli druhé v postě.

Řeč z knihy Esther 13., 8.—11., 15.—17.

V těch dnech modlil se Mardocheus k Pánu a řekl: Pane, Pane, králi všemohoucí, v moci tvé zajisté všecky věci položeny jsou, a není, kdo by mohl odolati vůli tvé, když bys uložil, aby vysvobozen byl Israel. Ty jsi učinil nebe i zemi, a cožkoli zavírá se okrškem nebeským. A Pánem jsi všech věcí, aniž jest, kdo by odolal velebnosti tvé. Protož nyní, Pane, králi, Bože Abrahamův, smiluj se nad lidem svým, nebo chtějí nás nepřátelé naši zahubiti a dědictví tvé zahladiti. Nepohrdej částkou svou, kterouž jsi sobě vykoupil z Egypta. Vyslyš prosbu mou a milostiv buď losu a provázku (dědictví) svému a obrať žalost naši v radost, abychom živi jsouce chválili jméno tvé, Pane, a nezavírej úst těch, kteří tě chválí, Pane Bože náš.

Výklad a povzbuzení. Aman, pyšný a ctižádostivý miláček perského krále Artaxerxa, žádal, aby se mu prokazovala božská pocta. Mardocheus však mu jí rozhodně odpíral. Pln vzteku rozkázal Aman jménem královým, aby všichni židé v říši perské byli pobiti, a dal postaviti šibenici pro Mardochea. I modlil se tento úpěnlivě k Bohu, jak i my se máme ve svých tísních a potřebách modliti, a byl také vyslyšen. Aman však oběšen jest na šibenici, a všecka jeho rodina pobita. — Uč se z této události 1. pravdivosti přísloví: „Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.“ 2. Jako Mardocheus vyplniv své povinnosti, utíkal se k Bohu o pomoc, tak i ty zachovávej věrně Boží přikázaní, chceš-li, aby modlitba tvoje byla vyslyšena. 3. Bůh neopustí svých, když se k Němu se vší důvěrou obrátí.

Evanělium sv. Mat. 20., 17.—28.

Za onoho času vstupuje Pán Ježíš do Jerusalema, pojal dvanácte učedníků v soukromí a řekl jim: Aj, vstupujeme do Jerusalema a Syn člověka vydán bude knížatům kněžským a zákoníkům a odsoudí ho

---

[1]) Lib. mor. 8.

na smrt a vydají ho pohanům k posmívání a k zbičování a k ukřižování a třetího dne z mrtvých vstane. Tedy přistoupila k němu matka synů Zebedeových se syny svými, klanějíc se a prosíc něco od něho. Kterýžto řekl jí: Co chceš? Řekla jemu: Rci, ať tito dva synové moji sedí jeden na pravici tvé a druhý na levici ve království tvém. Odpovídaje pak Ježíš řekl: Nevíte, zač prosíte. Můžete-li píti kalich, který já píti mám? Řekli jemu: Můžeme. Dí jim: Kalich zajisté můj píti budete, ale seděti na pravici mé anebo na levici není mé dáti vám, ale kterým připraveno jest od Otce mého. A uslyševše to deset, rozhněvali se na dva bratry. Ale Ježíš, povolav jich k sobě, řekl: Víte, že knížata národů panují nad nimi, a kteří většími jsou, provozují moci nad nimi. Ne tak bude mezi vámi, ale kdokoli bude chtíti mezi vámi větším býti, budiž vaším služebníkem, a kdokoliv bude chtíti mezi vámi prvním býti, bude vaším služebníkem; jakož Syn člověka nepřišel, aby si sloužiti dal, nýbrž aby sloužil i aby život svůj dal na vykoupení za mnohé.

Výklad a povzbuzení. Když Pán Ježíš předpovídá svoje utrpení, žádá Jej matka synů Zebedeových, Jakuba a Jana, aby jejím synům dopřál ve svém království přednějšího místa před ostatními učenníky. Prosba její vznikla z klamného názoru tehdejších židů, kteří si představovali říši messiánskou jako slavné a mocné království světské. Kristus Pán však odmítá její nevčasnou prosbu a poučuje ji, že panství a vyznamenání v Jeho království záleží v pokoře, ve službě a obětování sama sebe za blaho a spásu jiných, jakož On sám píti bude kalich utrpení za spásu a vykoupení světa. — Chceš-li tedy, milý křesťane, stkvíti se v království Božím, buď pokorným, trp statečně, snášej z lásky k Bohu raději vše, než abys se dopustil jediného těžkého hříchu; cesta utrpení a kříže — toť královská cesta do království Božího. Pracovati, trpěti, modliti se, mlčeti, — to jest cena, za niž si vykoupíš nebe!

Rozjímání. Pán Ježíš jest potupen od Heroda. — Jaká to útěcha pro tebe, když tě svět tupí a haní pro službu Boží.

Modlitba církevní. **Shlédni, Pane, milostivě na lid svůj a přispěj těm, jimž velíš zdržovati se masitých pokrmů, aby se též zdržovali záhubných nepravostí. Skrze Ježíše Krista, Syna svého, Pána našeho. Amen.**

Ve čtvrtek po neděli druhé v postě.

Řeč z proroka Jeremiáše 17., 5.—10.

Toto praví Hospodin: Zlořečený člověk, kterýž doufá v člověka a klade tělo za rámě své a od Hospodina odstupuje srdce jeho. Neboť bude jako vřes na poušti a neuzří, aby se (mu kdy) dostalo dobrého, a bydliti bude v suchotě na poušti, v zemi slatinné a neobydlitelné. Požehnaný muž, kterýž doufá v Hospodina a jehož doufání bude Hospodin. I bude jako strom, který přesazen bývá podle vod, jenž k vlhkosti pouští kořeny své; i nebude se báti, když přijde vedro, a list jeho bude zelený; a v čas suchoty nebude pečliv aniž kdy přestane nésti ovoce. Převrácené jest srdce všechněch a nezpytatelné; kdož je pozná? Já Hospodin, kterýž zpytuji srdce a zkouším ledví:

kterýž dává jednomu každému podle cesty jeho a podle ovoce nálezkův jeho, praví Pán všemohoucí.

Výklad a povzbuzení. V epištole této napomíná nás prorok jménem Božím, abychom neskládali svou důvěru v lidi, ve tvory, poněvadž: 1. Srdce lidská jsou zlá, slabá, vrtkavá a nespolehlivá; 2. poněvadž tím člověk snižuje a zneuctívá Boha, svého Pána. Proto Pán Bůh potrestá naši důvěru v lidi tím, že Jeho kletba bude lpěti na všech pracích našich a naše důvěra ve slabé lidi bude nám pouze k hanbě a potupě.

Evanělium sv. Luk. 16, 19—31.

Za onoho času řekl Pán Ježíš fariseům: Člověk jeden byl bohatý, jenž se obláčel v šarlat a v kment a hodoval na každý den skvostně. A byl jeden žebrák, jménem Lazar, kterýžto ležel u vrat jeho, pln jsa vředů, žádaje nasytiti se drobty, které padaly se stolu bohatce; a nikdo mu jich nedával, avšak psi přicházejíce, lízali vředy jeho. Stalo pak se, že umřel žebrák a nesen jest od andělů do lůna Abrahamova. Umřel pak i bohatec a pohřben jest v pekle. Pozdvih pak očí svých, když byl v mukách, uzřel Abrahama zdaleka a Lazara v lůnu jeho. A on volaje řekl: Otče Abrahame, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, ať omočí konec prstu svého ve vodě a ochladí jazyk můj; neb se mučím v tomto plameni.

I řekl mu Abraham: Synu, rozpomeň se, že jsi přijal dobré věci v životě svém a Lazar též zlé; nyní pak tento se těší, ale ty se mučíš. A nad to všecko mezi námi a vámi veliká propast utvrzena jest, že ti, kteří chtějí odsud k vám jíti, nemohou, aniž odonud sem přejíti. I řekl: Tedy prosím tebe, otče, abys ho poslal do domu otce mého; neboť mám pět bratrů, ať jim svědčí, aby také oni do tohoto místa muk nepřišli. I řekl mu Abraham: Majíť Mojžíše a proroky, těch ať poslouchají. A on řekl: Ne, otče Abrahame, ale kdyby kdo z mrtvých k nim přišel, budou pokání činiti. I řekl mu: Jestliže Mojžíše a proroků neposlouchají, aniž, byť kdo z mrtvých vstal, uvěří.

Výklad a povzbuzení. Boháč dnešního sv. evandělia jest obrazem bohužel přečetných lidí, kteří zneužívají pozemských statků ke hříchům a prostopášnostem; Lazar jest obrazem lidí chudých, nuzných, utiskovaných, ale při tom ctnostných. Ale jak hrozně rozdílný jest konec obou! — Pročež kdo jste chudí, trpte statečně a vytrvejte; vždyť věčně zářící a nepomíjející koruna slávy, kterou přislíbil Pán svým věrným, stojí za utrpení celého světa! Vy pak, boháči, vizte muka bohatého prostopášníka, která čekají též vás, zatvrdíte-li srdce svá k chudým a budete-li zneužívati svého bohatství! Pohleďte na věčná, děsná muka pekelná! Prostopášníka trápí muka vlastní, mučí ho pohled na blaženost chudých, trýzní ho vzpomínka pozemského života, hlodající červ svědomí. Nesnesitelná muka působí mu vědomí, že jest zbaven veškeré naděje na vykoupení nebo zmenšení svých útrap. Bratřími nemilosrdného boháče jsou posměváčkové, nevěrci a zatvrzelí hříšníci, kteří nechtějí věřiti, nevidí-li zázraků; tito mají nejen Mojžíše a proroky, nýbrž i samého Syna Božího Ježíše Krista, totiž Jeho učení. — Nevěříme-li, čemu nás Bůh Svým zjevením a Svou svatou církví učí, pak přejeme si rouhavě zázrakův a podobáme se bratřím nešťastného boháče. Proto buďme pevni u víře, žijme podle víry, bychom snad jednou pozdě nenaříkali.

Rozjímání. Židé dávají přednost buřiči a vrahu Barabášovi před Ježíšem, beránkem nejčistším a nejsvětějším. — My se toho děsíme! Ale zdaž nejednáme podobně, kdykoli uposlechneme raději své hříšné žádosti než přikázaní Božího?!

Modlitba církevní. Přispěj nám, Pane, milostí svou, bychom posty a modlitby pilně zachovávajíce, od nepřátel duše i těla osvobozeni byli; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

V pátek po neděli druhé v postě.

Řeč z I. knihy Mojžíšovy 37., 6.—22.

V těch dnech řekl Josef bratrům svým: Slyšte sen můj, který jsem měl; zdálo se mi, že jsme vázali snopy na poli a jako by povstal snop můj a stál, a vaši snopové vůkol stojíce klaněli se snopu mému. Odpověděli bratří jeho: Zdali králem naším budeš? aneb zdali budeme poddáni panství tvému? Ta tedy příčina snů a řečí, závisti a nenávisti zápalu přidala. Jiný také sen měl, kterýž vypravuje bratrům řekl: Zdálo se mi ve snách, jako by slunce a měsíc a hvězd jedenácte klanělo se mi. To když otci svému i bratrům vypravoval, domlouval mu otec jeho a řekl: Co znamenati má tento sen, který jsi měl? Zdaliž já a matka tvá i bratří tvoji budeme se tobě klaněti na zemi? Záviděli mu tedy bratří jeho, ale otec mlče věc tu rozjímal. A když bratří jeho,

pasouce stáda otcova, meškali v Sichemu, řekl k němu Israel: Bratří tvoji pasou ovce v Sichemu; pojď, pošlu tě k nim. Kterýžto odpověděl: Tu jsem. I řekl mu: Jdi a viz, všecko-li se šťastně děje při bratřích tvých i při dobytku, a pověz mi, co se děje. A poslán jsa z údolí Hebronského, přišel do Sichemu; i našel ho muž (nějaký), an bloudí po poli, i otázal se ho, čeho hledá. On pak odpověděl: Bratrů svých hledám; pověz mi, kde pasou stáda? I řekl jemu muž: Odešli odtud; slyšel pak jsem je, ani praví: Pojďme do Dothain. Šel tedy Josef za bratřími svými a našel je v Dothain. Kteřížto jak ho uzřeli zdaleka, prve než k nim došel, uložili ho zabíti. A mluvili vespolek: Hle, snář přichází; pojďte, zabijme jej a vrzme ho do cisterny staré a díme: Zvěř lítá sežrala jej. A tehdáž se ukáže, co mu prospějí snové jeho. Uslyšev pak to Ruben, usiloval vysvoboditi ho z rukou jejich a říkal: Nezabíjejte ho aniž vylévejte krve, ale uvrzte jej do cisterny, která jest na poušti, a ruce své zachovejte bez viny; to pak pravil, chtěje ho vytrhnouti z rukou jejich a navrátiti otci svému.

Výklad a povzbuzení. 1. Josef, miláček otcův, jest předobrazem Božského Spasitele. Kristus Pán nenalezl rovněž víry u židů, byl od nich ztýrán a ukřižován a dosud trpí příkoří od nás, svých bratří. 2. Závist jest jedním z nejhroznějších hříchův a má v zápětí všechny neřesti a zločiny. „Závist jest kořen všeho zla," píše sv. Cyprian, „pramen válek a símě zločinů." Všechny vášně podobají se šelmám, které nás požírají. Odtud přísloví: „Krmíš-li své žádosti, živíš hladové vlky!" To platí obzvláště o závisti. 3. Podivuhodné jsou cesty Páně. Bůh přivádí své věrné ponížením ku slávě a povýšení.

Klaněj se Božské Prozřetelnosti, kdykoli jsi pronásledován; koř se jí i tenkráte, když tě pronásledují ti, kteří tě měli chrániti.

Střež se závisti a žárlivosti! Rodičové, pečujte o to, aby se nevplížilo toto zlo do vašich rodin!

Nechoval jsi se často k Pánu Ježíši tak, jako synové Jakobovi k svému bratru Josefovi?! Zpytuj sebe sám!

Evanělium sv. Mat. 21., 33.—46.

Za onoho času řekl Pán Ježíš zástupům židovským a knížatům kněžským podobenství toto: Byl člověk hospodář, který zdělal vinici i opletl ji plotem a vykopal v ní lis a ustavěl věži a pronajal ji vinařům a šel na cestu. A když se přiblížil čas ovoce, poslal služebníky své k vinařům, aby vzali užitky její. Vinaři pak, zjímavše služebníky jeho, jednoho zmrskali, druhého zabili a jiného ukamenovali. Opět poslal jiných služebníků více nežli prve; i učinili jim též. Naposledy pak poslal k nim syna svého řka: Ustydíť se syna mého. Vinaři pak uzřevše syna, řekli mezi sebou: Tentoť jest dědic; pojďte, zabijme jej a budeme míti dědictví jeho. I chopivše jej, vyvrhli ven z vinice a zabili. Proto až přijde pán vinice, co učiní vinařům těm? Řekli jemu: Zlé zatratí zle a vinici svou pronajme jiným vinařům, kteří mu dají užitek časy svými. Řekl jim Ježíš: Nikdy-li jste nečetli v Písmech: „Kámen, jejž zavrhli stavitelé, ten učiněn jest hlavou úhlovou; od Pána stalo se to a jest divné před očima našima." Proto pravím vám, že bude odňato od vás království boží a bude dáno lidu přinášejícímu užitky jeho. A kdož padne

na ten kámen, rozrazí se, a na kohož upadne, toho potře. A když uslyšeli knížata kněžská a fariseové podobenství jeho, porozuměli, že o nich mluví. A hledajíce ho jíti, báli se zástupův, neboť za proroka jej měli.

Výklad a povzbuzení. V tomto podobenství předpovídá Pán Ježíš tak zřejmě, že bude z nenávisti vydán na smrt od nejvyšších vrchností židovských, tak že knížata kněžská jasně poznala, že toto podobenství platí jim. Hospodář totiž jest Bůh, vinice —

církev židovská, plot — ochrana Boží, lis — zákon Páně, věž — bedlivá ostražitost představených; vinaři — králové, kněží, soudcové atd., služebníci — proroci, jež Bůh v různých dobách vyslal, jež však židé usmrtili. Za trest jest jim odňato království Boží a dáno pohanům. — Ale i o křesťanech lze užiti tohoto podobenství. Vinice jest církev svatá; do ní jsou povoláni křesťané, aby pracovali v ní o své spáse. Běda jim, křižují-li znova Krista Pána svými hříchy a svou nekajícností, místo aby přinášeli hodné ovoce pokání a dobrých skutků!

Rozjímání. Pilát prohlašuje Pána Ježíše nevinným, židé však žádají jeho smrti. — Tak daleko zavádí slepá, zběsilá vášeň.

Modlitba církevní. Popřej nám, prosíme Pane, bychom očištěni svatým postem, srdcem upřímným oslavili příští Velikonoce. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

V sobotu po neděli druhé v postě.

Řeč z I. knihy Mojžíšovy 27., 6.—40.

V těch dnech řekla Rebeka synu svému Jakubovi: Slyšela jsem od otce tvého, an mluví s Esauem, bratrem tvým a dí jemu: Přines mi z lovu svého a nadělej pokrmů, ať pojím a požehnám tobě před Hospodinem, prve než umru. Nyní tedy, synu můj, povol radám mým, a jda k stádu, přines mi dva kozelce nejlepší, ať nadělám z nich pokrmů otci tvému, kteréž rád jídá; a když mu je přineseš a pojí, požehná tobě, prve než umře. Kteréžto on odpověděl: Víš, že Esau, bratr můj, jest člověk chlupatý a já hladký; jestliže mne omaká otec můj a ucítí, bojím se, aby se nedomníval, že jsem si z něho chtěl posměch udělati, a uvedu na sebe zlořečenství místo požehnání. Jemužto odpověděla matka: Na mne buď to zlořečenství, synu můj; toliko uposlechni hlasu mého a jda přines, co jsem řekla. Odešel a přinesl a dal matce. Připravila ona pokrmy, jakož znala, že chce otec jeho. A v nejlepší šaty Esauovy, kteréž u sebe měla doma, oblékla ho a kožkami kozelčími ovinula ruce jeho a obnažení hrdla zakryla. I dala krmi i chlebů, kterých byla napekla, podala (v ruce jeho). Kteréžto když vnesl, řekl: Otče můj! On pak odpověděl: Slyším. Kdož jsi ty, synu můj? I dí Jakub: Já jsem prvorozený tvůj Esau; učinil jsem, jakož jsi mi rozkázal; vstaň, sedni a jez z lovu mého, aby mi požehnala duše tvá. A opět řekl Isák k synu svému: Kterak jsi tak brzo nalézti mohl, synu můj? Kterýž odpověděl: Vůle boží byla, aby se mi brzy nahodilo, co jsem chtěl. I řekl Isák: Přistup sem, ať se tebe dotknu, synu můj, a zkusím, jsi-li ty syn můj Esau či nejsi. Přistoupil tedy k otci, a omakav ho, řekl Isák: Hlas jistě hlas Jakubův jest, ale ruce tyto jsou ruce Esauovy. A nepoznal ho, nebo chlupaté ruce ukazovaly podobenství staršího. Žehnaje tedy jemu řekl: Ty-li jsi pak syn můj Esau? Odpověděl: Jáť jsem. A on řekl: Podej mi krmi z lovu svého, synu můj, aby požehnala tobě duše má. A když podaných sobě pojedl, podal mu také vína; jehožto když se napil, řekl k němu: Přistup ke mně a polib mne, synu můj. Přistoupil a políbil ho. A hned, jak počil vůně roucha jeho, požehnal mu řka: Hle, vůně syna mého jest jako vůně pole plného, kterémuž požehnal Hospodin. Dejž tobě Bůh z rosy nebeské a tučnosti zemské hojnost obilí a vína. A ať slouží tobě lidé a klanějí se tobě pokolení; budiž pánem bratrů svých a ať se sklánějí před tebou synové matky tvé. Kdož by zlořečil tobě, ten budiž zlořečen, a kdo by dobrořečil tobě, dobrořečenstvím buď naplněn. Sotva Isák řeč dokonal a Jakub byl ven vyšel, přišel Esau a vařené pokrmy z lovu přinesl otci řka: Vstaň, otče můj, a jez z lovu syna svého, aby mi požehnala duše tvá. I řekl jemu Isák: I kdo jsi ty? Kterýž odpověděl: Já jsem syn tvůj prvorozený Esau. Lekl se Isák zděšením náramným, a více, než může věřeno býti, divě se, řekl: Kdo pak jest ten, kterýž nedávno z lovu uhoněného přinesl mi a jedl jsem ze všeho, prve než jsi přišel? I požehnal jsem mu a bude požehnaným. Uslyšev Esau řeč otcovu, zařval křikem velikým, a zděšen jsa, řekl: Požehnej také i mně, otče můj! Kterýžto řekl: Přišel bratr tvůj lstivě a uchvátil požehnání tvé. A on doložil: Právě nazváno jest jméno jeho Jakub, nebo hle, již po druhé podtrhl mne; prvorozenství mé prve odňal a nyní po druhé uchvátil požehnání mé. A opět řekl k otci: Zdali jsi nezachoval i mně požehnání? Odpověděl Isák: Pánem tvým jsem ho ustanovil a všecky bratry jeho službě jeho jsem poddal; obilím a vínem opatřil jsem ho, což tedy již tobě po

tomto více učiniti mohu, synu můj? Jemužto dí Esau: Zdaliž jedno toliko požehnání máš, otče? Mně také prosím, abys požehnal. A když lkáním velikým plakal, hnut jsa Isák, řekl k němu: V tučnosti země a v rose nebeské s hůry bude požehnání tvé.

Výklad a povzbuzení. Z tohoto příběhu vysvítá: 1. Jak důležité jest požehnání rodičů, a že pohrdání požehnáním otcovým vrhá do záhuby; 2. že není dovoleno užívati nedovolených, hříšných prostředků k dosažení třebas dobrého účelu. Proto Bůh potrestal přísně Rebeku i Jakoba pro jejich podvod! Rebeka žila dvacet roků odtržena od svého miláčka; na Jakoba seslal Bůh těžká utrpení, vlastní tchán Laban jej hanebně

podvedl, vlastní synové působí mu nejbolestnější strasti. 3. Že Bůh jest nejvýš spravedlivý, zároveň však rozdává úplně svobodně Své dary a milosti, ve Svých věčných úradcích jest nezměnitelný a ve Svých zařízeních nekonečně moudrý. Bůh již od věčnosti přisoudil Jakobovi posvátné dědictví otcovo. Poklesky a chyby lidské nemohly změniti tohoto úradku, ba naopak obrátily se v ruce Boží v prostředek, jímž Bůh provedl Svůj věčný úradek.

„Události," volá sv. Augustin[1]) „staly jste se sice na zemi, ale zároveň za souhlasu nebes, provedli vás sice lidé, ale zároveň nařízením Božím." 4. Esauova lehkomyslnost, osud jeho i jeho potomků jest nám pro všechny časy výstražným znamením, bychom si necenili nízko milosti Boží, nýbrž si jí vážili a střežili, bychom snad nebyli o ni oloupeni. „Vizte, aby nikdo nezanedbával milosti Boží a aby nikdo nebyl pohrdačem jako Esau, kterýž za jednu krmi prodal své prvorozenství. Nebo víte, že i potom, žádaje dědičně dosáhnouti požehnání, zavržen jest; neboť nenalezl místa ku pokání, ačkoliv ho s pláčem hledal."[2])

[1]) De civitate Dei, lib. 16. c. 17. [2]) Žid. 12., 15—17.

Evanděliúm sv. Luk. 15, 11—32.

Za onono času řekl Pán Ježíš fariseům a zákoníkům podobenství toto: Člověk jeden měl dva syny; i řekl mladší z nich otci: Otče, dej mi díl statku, který mně náleží. I rozdělil jim statek. A po nemnohých dnech, shromáždiv mladší syn všecko, odebral se přes pole do daleké krajiny a tam rozmrhal statek svůj, živ jsa prostopášně. A když byl

všecko utratil, stal se hlad veliký v krajině té a on počal nouzi trpěti. I odešel a přidržel se jednoho měšťana krajiny té. I poslal jej do dvora svého, aby pásl vepře. I žádal naplniti břicho své mlátem, které vepři jedli, ale žádný mu nedával. Tedy přišed sám k sobě, řekl: Jak mnozí nájemníci v domě otce mého mají hojnost chleba, já pak zde hladem hynu. Vstanu a půjdu k otci svému a dím jemu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou; již nejsem hoden slouti synem tvým, učiň mne jako jednoho z nájemníků svých. I vstav, šel k otci svému. Když pak byl ještě opodál, uzřel jej otec jeho, a milosrdenstvím hnut jsa, přiběh padl na šíji jeho a políbil ho. I řekl jemu syn: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou; již nejsem hoden slouti synem tvým. I řekl otec služeb-

níkům svým: Rychle přineste roucho první a oblecte jej a dejte prsten na ruku jeho a obuv na nohy jeho; a přiveďte tele tučné a zabijte a jezme a hodujme, nebo tento syn můj byl mrtev a zase ožil, ztracen byl a nalezen jest. I počali hodovati. Byl pak syn jeho starší na poli; a když přicházel a přibližoval se k domu, uslyšel hudbu a tanec. I povolav jednoho ze služebníkův, otázal se, co by to bylo. A ten řekl jemu: Bratr tvůj přišel; i zabil otec tvůj tele tučné, že ho zase zdravého přijal. I rozhněval se a nechtěl vejíti. Tedy otec jeho vyšed počal ho prositi. Ale on odpověděv, řekl otci svému: Aj, tolik let sloužím tobě a nikdy jsem přikázaní tvého nepřestoupil, a nikdy jsi mi nedal kozelce, abych s přáteli svými hodoval; ale když přišel tento syn tvůj, který promrhal statek svůj s nevěstkami, zabil jsi mu tele tučné. A on řekl jemu: Synu, ty vždycky se mnou jsi a všecky věci mé jsou tvými; a hodovati a radovati se náleželo, neboť bratr tvůj tento mrtev byl a zase ožil, ztracen byl a nalezen jest.

Výklad a povzbuzení. Toto podobenství líčí nám bídný stav každého hříšníka, jakož i pokání, které má činiti, aby opět došel milosti u Boha, totiž: Poznání hříchu, lítost, opravdové předsevzetí polepšiti se a úmysl navrátiti se k svému otci, vyznání se či zpověď a dostiučinění. Z tohoto podobenství poznáváme laskavou a neúnavnou péči Boží o hříšníka a nesmírnou laskavost Boží, s jakou hříšníka opět přijímá na milost. Viz, hříšníče, jak pečlivě tě Bůh vyhledává, jak otcovsky tě přijímá a ty bys nechtěl s radostí spěchati v rozpjatou náruč Jeho?.... Nuže tedy, zanechej zlého a hříchu, nedbej potupy a posměchu světa a jeho bláznův a buď opět dítkem nebeského Otce.

Rozjímání: Ježíš jest bičován. — Tak bolestně pyká Kristus Pán za smilné, tělesné rozkoše tvoje a celého světa! A ty bys jim dále hověl a znovu Syna Božího bičoval?

Modlitba církevní. Popřej, prosíme, Pane, spasitelného účinku postům našim, ať mrtvení těla prospívá bdělosti a ostražitosti duší našich; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Poučení o třetí neděli postní (Oculi, Kýchavná.)

Církev svatá napomíná nás, bychom očistili srdce svá ode všeho zlého a poukazuje na všemohoucího Boha, jenž ďábla skutečně přemohl a prosí na začátku mše sv. se žalmistou o pomoc: „Oči mé vždycky hledí k Hospodinu; onť zajisté vysvobodí z osidla nohy mé. Pohlédni na mne a smiluj se nade mnou — neboť jsem osamělý a chudý.“ [1]) „K tobě, Pane, pozdvihuji duše své; Bože můj, v tebe doufám; kéž nejsem zahanben!“ [2]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, shlédni milostivě na prosby svého pokorného lidu a vztáhni k naší ochraně svou mocnou a velebnou pravici; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

[1]) Žalm 24., 15. 16. [2]) Žalm 24., 1.

Epištola sv. Pavla k Efes. 5., 1.—9.

Bratří! Buďte následovníci Boží jakožto synové nejmilejší; a choďte v lásce, jakož i Kristus miloval nás a vydal sebe sama za nás v dar a obět Bohu k vůni rozkošné. Smilství pak a všeliká nečistota nebo lakomství nebuď ani jmenováno mezi vámi, jakož sluší na svaté, anebo mrzkost nebo bláznové mluvení nebo šprýmování, které k věci nenáleží, ale raději díků činění. Nebo o tom vězte a rozumějte, že žádný smilník anebo nečistý anebo lakomec, což jest modloslužebnost, nemá dědictví v království Kristovu a Božím. Žádný vás nesváděj marnými slovy, nebo pro tyto věci přichází hněv Boží na syny nevěry. Nebývejtež tedy účastníci jejich. Byli jste zajisté někdy temností, nyní pak jste světlo v Pánu. Jakožto synové světla choďte; nebo ovoce světla jest ve vší dobrotě a spravedlnosti a pravdě.

K čemu nás napomíná sv. Pavel?

Každý křesťan, jsa synem Božím, má Jej následovati v lásce, z lásky k Němu má se varovati všeliké nečistoty; všech urážlivých, oplzlých a dvojsmyslných řečí a písní, nestoudných, nepočestných posuňků ve svém chování, v oděvu, v obcování s jinými, ve hře a tanci, všeliké lakoty a nepřízně, a sice tak úzkostlivě, že všechny ty nepravosti ani nemají býti jmenovány mezi křesťany. Křesťan má to vše zachovávati z lásky k Bohu, poněvadž nelze milovati Boha i hřích, poněvadž každý těžký hřích jest nesmírnou urážkou věčného Boha a zbavuje tak věčného života.

Smilstvo a lakomství jsou jako modloslužba; kdo jest jim oddán, zapomíná Boha a slouží jen tělesným rozkošem, penězům, pro Boha nemá místa v srdci svém. Proto napomíná nás sv. Pavel, abychom se nedali svésti klamnými řečmi lidí, kteří vydávají tyto nepravosti za nepatrné; za pouhé lidské slabosti, jichž prý žádný člověk prost není a býti nemůže.

Proto vybízí nás sv. apoštol, bychom chodili po cestách dobrých jako synové světla, a svatým životem dávali ostatním dobrý příklad.

Úvaha. Zpytuj se, jak jsi dosud zachovával sv. čistotu svému stavu přiměřenou a ozbroj se posvátnou bázní proti všem svůdným útokům! Necudní budou v pekelném ohni hořeti.

Modli se: Zbav, Bože, srdce mé všeliké nezřízené žádosti po vezdejších statcích a po tělesných rozkošech! Polož stráž ústům mým, ať nemluvím nic pošetilého neb lehkovážného, tím méně však něco urážlivého aneb nepočestného, čím bych zavinil pád bližního — rač mne svou milostí posilniti, abych nikoho nelákal ke hříchu svůdnými řečmi, nýbrž kráčel počestně před lidmi i před Tebou a blaženosti věčné došel. — Amen.

Mravní naučení o lakomství a skrblictví.

„Neboť o tom vězte rozumějíce, že žádný lakomec, jenž jest modloslužebník, nemá dědictví v království Kristově a Božím.„
(Efes. 5, 5.).

Co jest lakomství?

Lakomství jest nezřízená žádostivost peněz a pozemských statků. Jest 1. jedním z hlavních hříchů; „neboť kteří chtějí zbohatnouti,“ praví sv. Pavel, „upadávají v pokušení a v osidlo ďáblovo a v žádosti mnohé, neužitečné i škodlivé, které pohřižují lidi v zahynutí a zatracení. Kořen zajisté všeho zlého jest žádostivost: jíž někteří puzeni pobloudili od víry a uvedli se v bolesti mnohé.“ [1]) Jak tedy sv. Pavel ukazuje, má lakomství v zápětí nesčetné hříchy. Jest nevysýchajícím pramenem těžkých hříchů proti spravedl-

[1]) I. Tim. 6., 9. a 10.

nosti a lásce. Z lakoty plyne zatvrzelost srdce, lež, křivá přísaha, krádež, podvod, lichva, zrada, pověra, odpadnutí od víry, vražda a zabití. Jaký převrat k lepšímu by nastal na zemi, kdyby se dal ucpati pramen lakomství! Lakomství 2. u větší míře jest smrtelným hříchem. Apoštol zmiňuje se častěji, že lakomec nevejde do království Božího. Lakomství jest modloslužba, její Bůh jest mrtvý kov; jemu obětuje všechno. 3. Lakomství jest nemocí téměř nevyléčitelnou, poněvadž se dovede odíti rouškou různých ctností. Lakomec se napraví velmi zřídka. Peníze zaujaly celé srdce jeho a působí v něm děsnou mocí. Pak neupustí již nikdy od svého zloboha — mamonu.

Jaké jsou prostředky proti lakomství?

Především jest nutno vší silou zasazovati se o to, aby lakomství nevniklo a úplně se nezmocnilo lidského srdce.

Proto připomínejme si častěji: 1. lakomství jest ohyzdnou a záhubnou neřestí; 2. činí člověka svým otrokem, působí sobě samému i ostatním na světě pouze muka; 3. lakomství jest nerozumnou a nesmyslnou neřestí, poněvadž přece smrtí musíme všechno na světě opustiti a pro hřích lakoty ztrácíme blaženost věčnou a sklízíme po časných útrapách a starostech muka věčná; 4. potlačuj tedy každou nezřízenou žádostivost po penězích a majetku hned v zárodku; 5. po modlitbě jest milosrdnost nejlepším prostředkem proti této neřesti, která činí člověka ukrutným a nelítostným k bídě bližního. Dávej almužnu chudým ze svého přebytku, podporuj vdovy a sirotky, daruj ochotně nějakou maličkost na dobrý účel, a jistě se nestane z tebe lakomec.

Evandělium sv. Luk. 11., 14.—28.

Za onoho času vymítal Pán Ježíš ďábelství a to bylo němé. A když vyvrhl ďábelství, mluvil němý; i divili se zástupové. Někteří pak z nich pravili: Skrze Belzebuba, knížete ďáblův, vymítá ďábly. A jiní pokoušejíce, znamení s nebe hledali od něho. Ale on znaje myšlení jejich, řekl jim: Každé království proti sobě rozdělené spustne a dům na dům padne. Jestliže tedy satan proti sobě rozdělen jest, kterak ostane království jeho? Nebo pravíte, že já skrze Belzebuba vymítám ďábly. Jestliže pak já skrze Belzebuba vymítám ďábly, synové vaši skrze koho je vymítají? Protož oni soudci vašimi budou. Pakli prstem Božím vymítám ďábly, jistě přišlo k vám království Boží. Když silný oděnec ostříhá síně své, v pokoji jsou ty věci, kterými vládne. Pakli silnější než on přijda přemůže jej, všecku zbroj jeho odejme, na niž se spoléhal a loupeže jeho rozdělí. Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje. Když nečistý duch vyjde od člověka, chodí po místech suchých, hledaje odpočinutí, a nenalezna dí: Vrátím se do domu svého, odkud jsem vyšel. A přijda, nalezne jej chvostištěm vyčištěný a ozdobený. Tedy jde a pojímá k sobě jiných sedm duchů horších, nežli je sám, a vejdouce, přebývají tam. I jsou poslední věci toho člověka horší nežli první. I stalo se, když to mluvil, pozdvihši hlasu jedna žena ze zástupu, řekla jemu: Blahoslavený život, který tebe nosil, a prsy, kterých si požíval. On pak řekl: Ovšem blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho.

Co znamená výraz: „němé ďábelství“?

Jest to nepřítel-ďábel, jenž zmocniv se člověka činí ho němým, ba přivádí ho až k zběsilosti. V duchovním smyslu jest to falešný stud, jenž brání člověku, by se nevyznal upřímně se všech hříchů ve sv. zpovědi.

Čím vymítal Pán Ježíš ďábelství?

Činil tak Božskou mocí, která byla spojena s jeho člověčenstvím a která se zde nazývá „prst Boží“, působící tak rychle a dokonale, že posedlý ihned byl uzdraven a opět řádně mluvil.

Čím dokázal Pán Ježíš židům, že nevymítá ďábly pomocí Belzebuba?

1. Podobenstvím, jímž jasně dokazuje, že by říše ďáblova zahynula, kdyby druh druha vyháněl. 2. Poukazuje na jejich vlastní víru, dle níž možno vyhnati zlého ducha pouze jménem a mocí živého Boha. 3. Svým celým životem a skutky, které se přímo stavěly na odpor veškerému působení ďáblovu, ničíce napořád veškeré dílo jeho. — Nejlepší obranou proti utrhačným pomluvám jest bezúhonný život, a největší útěchou pro nevinně pomlouvané jest vzpomínka na Pána Ježíše, jenž jsa nejsvětější Syn Boha živého viněn byl od zlomyslných židů, že vyhání zlého ducha pomocí knížete zlých duchů. Kde však jest potřebí obrany proti utrhačným jazykům, čiňme tak dle příkladu Páně v pravdě tiše, ale důrazně, avšak bez trpkosti, hněvu neb urážky.

Jak vyhání ještě dnes Kristus Pán „němé ďábelství“?

Činí tak dosud Svou milostí, která osvěcuje rozum člověka a přivádí jej k tomu, aby se ve sv. zpovědi vyznal upřímně ze svých hříchů. „Upřímná zpověď pokořuje neřesti, poráží ďábla, zavírá chřtán pekla a otvírá brány rajské,“ praví sv. Augustin. Přemáhej, milý křesťane, ustavičně v sobě němé ďábelství!

Co znamená slovo: „Belzebub“?

Podle přemnohých vykladačů Písma sv. znamená asi tolik jaks: „Bůh komárů nebo much“, a dle žalmu 95, 5 („Bohové národů jsou ďábelství“) kladli židé bohy pohanův a zlé duchy do stejné řady.

Co máme rozuměti slovem „prst Boží“?

Prst Boží značí sílu a moc Boží, kterou Pán Bůh zaháněl ďábla.

Kdo jest ten „silný oděnec“?

Jest to zlý duch, jenž se tak zove, poněvadž má dosud rozum a moc andělův a dávnou zkušeností dovede všelijak lidem škoditi s dopuštěním Božím.

Jaká jest jeho zbraň?

Jeho zbraní jest: Jeho bezmezná zlomyslnost, jeho šílená nenávist Boha i lidí, jeho ošemetná chytrost, jíž zaslepuje člověka, že nepoznává hříchu, jeho velikosti, zloby a ohavnosti, jeho následkův, ani nevyhnutelné potřeby pokání; dále jeho vlastní zlé náklonnosti, lenost, špatná společnost, zanedbávání modlitby atd. Nejsilnější však zbraní jeho jest bázeň lidská se známou otázkou: „Co pak tomu řeknou lidé?“ Neboť mnozí, přemnozí buď vůbec nenastoupí dráhu ctnosti, nebo nastoupivše brzy ji zbaběle opouštějí, jenom aby prý nebyli lidem k potupě a k výsměchu.

Kdo jest onen „silnější“, který odňal ďáblu zbroj?

Kristus Pán, jenž proto na svět přišel, aby zmařil dílo a říši ďáblovu, který panuje v srdcích hříšníkův a nevěrcův,[1]) aby vypudil kníže temnoty z tohoto světa[2]) a vysvobodil

[1]) I. Jan. 3., 8. [2]) Jan 12., 31.

lid z jeho moci. — Nám se tedy netřeba báti ďábla a jeho úkladů. Milostí Boží stali jsme se údy těla Kristova a duchem Jeho oživeni jsouce máme dosti síly, bychom odolali pokušením tohoto svého nepřítele. Když nám jest Kristus po boku a s námi bojuje, kdo zmůže něco proti nám?

Proč praví Kristus Pán: „Kdo není se mnou, proti mně jest"?

Slova tato čelí proti fariseům, jimž Kristus Pán dává na jevo, že jsou jeho úhlavními nepřáteli a že budou vyloučeni z království Božího proto, že po tolika pádných důkazech neuvěřili v jeho božství a v jeho messianské (vykupitelské) poslání. — Ať to uváží řádně každý křesťan: mezi pravdou a bludem, mezi Kristem a ďáblem třetího cos' jest naprosto nemožno. Buď jsi Boží anebo ďáblův, buď pracuješ pro Krista, pro Boha nebo pro ďábla, jednoho se musíš zřeknouti, buď Boha nebo satana.

Koho rozumíme názvem: „nečistý duch"?

Jest to zlý duch, jenž, hříchy úplně pokálen a nadobro zkažen, přímo s ďábelskou rozkoší uvrhuje lidi do hříchu nečistoty, poněvadž předobře ví, že lidé upadnuvše do těchto hříchů, velmi zřídka, ba téměř nikdy se neobrátí.

Proč praví zlý nepřítel: „Vrátím se do domu svého"?

Duše hříšníkova jest jakořka příbytkem ďáblovým, jenž byv vypuzen milostí Boží, obchází hledaje si jiného příbytku a odpočinku. Nenalezne-li žádného, hledí, jak by znova svedl ty, kteří mu již oddáni byli. Úsilí to se mu jistě podaří, nalezne-li duši prázdnou Boha, veškeré ctnosti a milosti Boží, za to však vyzdobenou zlými vášněmi a náruživostmi.

Co znamená: „I jsou poslední věci toho člověka horší, nežli první"?

Hrozný a nebezpečný jest stav duše, která jsouc očištěna milostí Boží, opět upadá do těžkého hříchu. Proč? 1. Poněvadž každým opětným pádem zlá náklonnost mohutní, vůle pak slábne, proto také boj proti ní bývá těžší, jako bývá zpětný pád u tělesných nemocí daleko nebezpečnější než první nemoc; 2. poněvadž opětovaná nevěrnost vzdaluje hříšníka vždy víc a více od Boha, činí ho nehodnějším milosti Boží, bez níž člověku nelze pokračovati na dráze ctnosti a zbožnosti; 3. poněvadž za prvním pokleskem chodívají v zápětí pro přirozenou slabost, lhostejnost a vlažnost jiné a jiné poklesky; 4. poněvadž z opětovných pádů vzniká zlý návyk; zlomiti pak tento zlozvyk nebývá téměř již v moci lidské; a 5. poněvadž konečně Bůh hříšníka opouští, jenž pak upadá v zatvrzelost a nekajícnost. — To znamená rčení, že v srdci lidském přebývá nečistý duch se sedmi jinými duchy, horšími, nežli jest sám. Duše křesťanská, která jsi tak šťastná, že jsi očištěna od hříchu, varuj se s milostí Boží co nejsnažněji opětného pádu, „ať se ti nestane nic horšího!"

Proč se činí zmínka o ženě, která Krista Pána velebila?

Děje se tak na oslavu ženy, která se nehrozila veřejně a neohroženě velebiti Krista Pána, kdežto fariseové Mu spílali, Jej tupili a Jím opovrhovali.

Úvaha. Měj se na pozoru před úklady ďáblovými, střež se jeho vlivu mocí nejsvětějšího jména „Ježíš" a Jeho sv. kříže. Buď na stráži, abys neupadl opět do svých starých hříchů, když jsi se sprostil pout jejich pravou lítostí a upřímným vyznáním ve sv. zpovědi.

Modlitba. Díky Tobě, nejsladší Ježíši! že jsi mne vysvoboditi ráčil z poroby ďáblovy; avšak, viz, Pane, mou slabost a osvěť, pravé Světlo světa, oči duše mé, ať se nedá omámiti žádným přeludem ošemetného nepřítele tak, že by nízko cenila ohavnost a škodlivost hříchu; rač mně popřáti síly, abych, když opět nešťastně

upadnu do hříchu, přemohl nepravý a nevčasný stud a upřímně ze svých hříchů se vyznal, a buď mi pak dále vůdcem, ať potru zbraň úhlavního svého nepřítele, — své zlé náklonnosti, lenivost a zahálku, špatné společnosti a knihy, lidskou ostýchavost atd. a tak uvarovav se opětného pádu v ctnosti dále prospívám, tobě věrně sloužím a s tebou věčně se raduji v slávě nebeské. Amen.

Rozjímání. Ježíše Krista představuje Pilát lidu těmito slovy: „Ejhle, člověk!" — Dovedeš i ty hleděti se srdcem zatvrzelým na ztýraného, krvácejícího Spasitele svého, jako hněvem a záštím zaslepený lid židovský?

Poučení o posedlosti.

Co jest posedlost?

Posedlost není snad nějaká tělesná nemoc, která jest doprovázena zvláště hrůznými příznaky choroby, jako zádumčivostí, padoucnicí, šílenstvím a pod., ačkoli podobné nemoci usnadňují vliv zlého ducha. Posedlost nezáleží ani v působení ďáblově na lidskou vůli, jak se jeví v přečetných pokušeních, klamnými obrazy, našeptáváním špatných myšlenek, poskytnutím zlé příležitosti. Jest to spíše vliv ďáblův na nižší část lidskou, jakési ovládnutí tělesného ústrojí a nižších mohutností (pudů) duševních, takže satan člověka takměř znásilňuje, ústrojí a duševních mohutností zneužívá, takže v posedlém jsou vlastně dvě osobnosti, lidská a ďábelská, která znásilňuje a zneužívá osobnosti lidské.

Vyskytují se takové případy?

Vyskytovaly se a dosud vyskytují. Písmo sv. nepřipouští aspoň o tom nejmenší pochybnosti. Na přečetných místech mluví o posedlých.[1]) Nejstarší otcové církevní, přečetné události v dějinách církevních, ba též svědectví pohanských spisovatelů dokazují, že zlý duch častěji provozoval takovým způsobem svou moc nad lidmi.

Proč ponechává Pán Bůh ďáblovi takovou moc nad lidmi?

Děje se tak 1. aby Pán Bůh potrestal nebo zkoušel člověka posedlého, 2. aby se ukázala moc a zloba ďáblova a nám byla dána před ním výstraha, 3. aby se posílila víra a oslavena byla církev sv., která dovede zapřísaháním zahnati zlého nepřítele z těla posedlého.

Poznámka. Netřeba se domnívati, že posedlý musí býti nutně zlým člověkem; posedlost nezáleží na mravní jakosti, na mravním stavu člověkově; než člověk může raziti satanu cestu k ní různými hříchy a neřestmi.

Po čem se pozná pravá posedlost?

Nevěř hned lehkomyslně, že ta neb ona nemoc jest již posedlost;[2]) zkoušej a dobře si všimni známek této nemoci. Znaky její jsou asi tyto: Mluviti nebo rozuměti cizí řeči, které se nemocný vůbec neučil; zjeviti něco vzdáleného a skrytého; ukazovati sílu, která neodpovídá ani věku ani přirozenosti posedlého. Objeví-li se tyto znaky všechny pohromadě, pak jsou tím závažnější. (Rituale Romanum.)

V pondělí po neděli třetí v postě.

Řeč ze IV. knihy královské 5., 1.—15.

V těch dnech byl Náman, kníže vojska krále syrského, muž veliký u pána svého a ctěný; nebo skrze něho dal Hospodin vysvobození Syrii. Byl pak ten muž

[1]) Srovnej Mat. 12., 43.; Mar. 1., 25.; 3., 11.; 3., 15.; 5., 6—9.;. 9., 24.; 16., 17.; Luk. 4., 35.; 13., 32.; Sk. ap. 19., 13.; 16., 16. atd. [2]) Poraď se s duchovním správcem!

udatný a bohatý, ale malomocný. Ze Syrie pak byli vyšli lotříkové a přivedli ze země israelské zajatou děvečku maličkou a ta byla ve službě u manželky Námanovy. Kterážto řekla ku paní své: Ó, kdyby pán můj byl u proroka, který jest v Samaří, jistě uzdravil by ho od malomocenství, kteréž má. Tedy všed Náman ku pánu svému, oznámil to jemu řka: Takto a takto pravila děvečka ze země israelské. I řekl jemu král syrský: Jdi a já pošlu list králi israelskému. Kterýž odešed a vzav s sebou deset hřiven stříbra a šest tisíc zlatých a desateré roucho proměnné, přinesl list králi israelskému v tato slova: Když obdržíš list tento, věz, že jsem poslal k tobě Námana, služebníka svého, abys ho uzdravil od malomocenství jeho. A když přečetl král israelský ten list, roztrhl roucho své a řekl: Zdaliž jsem já Bohem, abych mohl usmrtiti a oživiti (někoho), že tento poslal ke mně, abych uzdravil člověka od malomocenství jeho? Znamenejte a vizte, že příčin hledá proti mně. To když uslyšel Eliseus, muž Boží, totiž že roztrhl král israelský roucho své, poslal k němu řka: Proč jsi roztrhl roucho své? Nechť přijde ke mně, a zví, že jest prorok v Israeli. Tedy přibral se Náman s koňmi a vozy a stál u dveří domu Eliseova. I vyslal k němu posla Eliseus řka: Jdi a umyj se sedmkráte v Jordáně a uzdraveno bude tělo tvé a čist budeš. Rozhněvav se Náman bral se odtud řka: Domníval jsem se, že vyjde ke mně a stoje vzývati bude jméno Hospodina Boha svého, a dotkna se rukou svou místa malomocenství, uzdraví mne. Zdaliž nejsou lepší Abanar a Farfar, řeky damašské, nade všecky vody israelské, abych se v nich zmyl a očištěn byl? Když tedy se obrátil a odcházel hněvaje se, přistoupili k němu služebníci jeho a mluvili mu: Otče, kdyby pak velikou věc rozkázal tobě prorok, jistě měl bys to učiniti; čím více, když řekl: Umyj se a čist budeš. Sestoupil (tedy) a umyl se v Jordáně sedmkrát vedle řeči muže Božího a učiněno jest tělo jeho jako tělo dítěte malého a očištěn jest. A navrátiv se k muži Božímu se vším komonstvem svým, přišel a postavil se před ním a řekl: V pravdě nyní vím, že není jiného Boha na vší zemi, jediné toliko v Israeli.

Výklad a povzbuzení. Eliseus koná mocí Boží zázrak na pohanu Námanovi, aby i pohané poznali pravého Boha a očekávali Vykupitele světa z národa židovského. — Koupel v Jordaně znamená svátost sv. křtu a pokání, jimiž se očišťuje malomocenství duše t. j. hřích. — Přijímej často a hodně svátost pokání. „Kdyby ti poručil Bůh něco těžšího, musil bys to učiniti; čímž více, když řekl pouze: Umyj se a čist budeš!“

Evanděliium sv. Luk. 4., 23.—30.

Za onoho času řekl Pán Ježíš fariseům: Zajisté řeknete mi to přísloví: Lékaři, uzdrav sebe sám; jak veliké věci slyšeli jsme, že jsi učinil v Kafarnaum, učiň i zde ve své vlasti. I řekl: Amen pravím vám, že žádný prorok není vzácen ve vlasti své. V pravdě pravím vám: Mnoho vdov bylo za dnův Eliášových v lidu israelském, kdyžto zavřeno bylo nebe tři léta a šest měsíců, když nastal hlad veliký po vší zemi, a k nižádné z nich nebyl poslán Eliáš než do Sarepty sidonské, k ženě vdově. A mnoho malomocných bylo v lidu israelském za Elisea proroka a žádný z nich nebyl očištěn než Náman syrský. I naplněni jsou všickni ve škole hněvem, slyšíce to. I povstali a vyvrhli jej z města a vedli ho

až na vrch hory, na které město jejich bylo zděláno, aby jej dolů srazili. Ale on, bera se prostředkem jich, ušel.

Výklad a povzbuzení. Fariseové žádají ze zlomyslnosti viděti zázrak. Ježíš Kristus znaje jejich srdce činí jim proto předhůzky a poukazuje s vážnou výstrahou na následky jejich nevěry — na konečné zavržení. Místo polepšení rozlítili se na Něho hněvem a chtěli Ho zabiti. — Stejně jako fariseové jednají též nevěrci novodobí; svrhnuvše se sebe jho víry, bouří se proti samému Bohu usilujíce o zničení Jeho církve. Podaří se jim to snad? Nikoliv! Jako se nepodařilo fariseům Ježíše zabiti dříve, pokud On nechtěl. — To nám budiž útěchou v pronásledováních; ani sebe urputnější nepřátelé neuškodí církvi ani nám; zároveň však budiž nám to pobídkou, abychom pevně vytrvali u víře v Ježíše Krista a v Jeho sv. církev.

Rozjímání. Pilát vydává z bázně před císařem Pána Ježíše židům, aby byl ukřižován, ačkoli byl přesvědčen o jeho nevinnosti. — Nejednal's i ty z bázně před mocnými tohoto světa proti svému lepšímu přesvědčení, na úkor nevinnosti?

Modlitba církevní. Milost svou, prosíme, Pane, rač do srdcí našich vlíti, bychom smysly své ostříhali od hříšného poblouzení, jako se zdržujeme masitých pokrmů. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

V úterý po neděli třetí v postě.

Řeč ze IV. knihy královské 4., 1.—7.

V těch dnech volala jedna žena k Eliseovi proroku řkouc: Služebník tvůj, muž můj, umřel a ty víš, že služebník tvůj bál se Hospodina; a hle, teď věřitel přišel, aby vzal dva syny mé sobě za služebníky. Jížto řekl Eliseus: Co chceš, ať učiním tobě? Pověz mi, co máš v domě svém? A ona odpověděla: Nemám, dívka tvá, nic v domě svém než maličko oleje, jímž bych se mazala. Jížto řekl: Jdi a vypůjč sobě ode všech sousedů svých nádob prázdných nemálo. A vejdouc zavři dveře, až uvnitř budeš ty a synové tvoji, a nalévej z něho do všech těch nádob; a když plny budou, odstav je. Šla tedy žena a zavřela dveře po sobě a po synech svých; oni podávali nádob a ona nalévala. A když již plny byly nádoby ty, řekla k synu svému: Podej mi ještě nádoby. A on odpověděl: Nemám. I přestal olej. Tedy přišla ona a oznámila to muži Božímu. A on řekl: Jdiž, prodej ten olej a zaplať věřiteli svému; ty pak a synové tvoji živi buďte z ostatku.

Výklad a povzbuzení. Eliseus pomohl vdově zaplatiti dluhy rozmnožením trošky oleje — hle předobraz, jak Kristus Pán rozmnožuje v nás svou milostí olej lásky, bychom smazali dluh svých hříchů.

Jaký jest olej tvé lásky k Bohu a bližnímu?

Evandělium sv. Mat. 18, 15—22.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učedníkům svým: Jestliže zhřeší proti tobě bratr tvůj, jdi a pokárej ho mezi sebou a jím samým. Uposlechne-li tebe, získal jsi bratra svého; pakli neuposlechne tebe, příjmi k sobě ještě jednoho nebo dva, aby v ústech dvou neb tří svědků stálo každé slovo. Pakli jich neuposlechne, pověz církvi, jestliže pak ani církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán. Amen pravím

vám, cožkoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi, a cožkoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi. Opět pravím vám, jestliže dva z vás shodnou se na zemi o jakoukoli věc, za kterou prositi budou, stane se jim od Otce mého, který v nebesích jest. Nebo kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tu jsem já uprostřed nich. Tedy přistoupiv k němu Petr, řekl: Pane, kolikrát zhřeší proti mně bratr můj a odpustím jemu, zdali do sedmikrát? Dí jemu Ježíš: Pravím tobě, ne do sedmikrát, ale až do sedmdesátikráte sedmkrát.

Výklad a povzbuzení. Božský Spasitel dává zde naučení 1. o druhu a způsobu, 2. o ceně, 3. o povinnosti bratrského napomenutí.

Druh a způsob. 1. Šetrné napomenutí mezi čtyřma očima, 2. u přítomnosti dvou nebo tří řádných svědků, 3. přede tváří církve t. j. udati to duchovním představeným.

Cena: Cena bratrského pokárání jest veliká; snad se často podaří zachrániti duši bližního a člověk smířiv se s bratrem svým a vzývaje Boha, obdrží, zač žádá. —

Povinnost. „Potrestej ho!“ Rozkaz tento stává se přísnou povinností: 1. kdykoli jsi přesvědčen o hříchu bližního nebo o blízké příležitosti ke hříchu; 2. možno-li se nadíti aspoň pravděpodobně polepšení, 3. není-li zde nikoho jiného, jenž by tak mohl spíše a lépe učiniti než-li ty.

Rozjímání. Pán Ježíš potupně za krále přestrojen snáší tiše posměch židův a vojákův. — Netropil jsi sobě nikdy posměch z lidí starých, chudých, zmrzačelých, v nichž máme viděti a ctíti Krista Pána?

Modlitba církevní. Vyslyš nás, všemohoucí a milosrdný Bože! a popřej nám hojného ovoce spasitelné zdrželivosti. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Ve středu po neděli třetí v postě.

Řeč z II. knihy Mojžíšovy 20., 12.—24.

Toto praví Pán Bůh: Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl na zemi, kterouž tobě dá Hospodin, Bůh tvůj. Nezabiješ. Nesesmilníš. Nepokradeš. Nepromluvíš proti bližnímu svému křivého svědectví. Nepožádáš domu bližního svého aniž požádáš manželky jeho ani služebníka ani děvky ani vola ani osla ani ničeho, což jeho jest. Veškeren pak lid viděli hlasy a světla a zvuk trouby i horu kouřící se; a přestrašeni i hrůzou poraženi jsouce, stáli zdaleka; a řekli Mojžíšovi: Mluv ty s námi a poslouchati budeme; nechť nemluví s námi Hospodin, abychom snad nezemřeli. I řekl Mojžíš k lidu: Nebojte se! Nebo aby zkusil vás, přišel Bůh, a aby bázeň jeho byla mezi vámi a abyste nehřešili. I stál lid zdaleka. Mojžíš pak přistoupil k mrákotě, ve které byl Bůh. Řekl nad to Hospodin k Mojžíšovi: Toto díš synům israelským: Vy jste viděli, že s nebe mluvil jsem s vámi. Nebudete dělati bohů stříbrných ani bohů zlatých učiníte sobě. Oltář ze země uděláte mi a obětovati budete na něm zápaly a pokojné oběti své, ovce své i voly na každém místě, na němž památka bude jména mého.

Výklad a povzbuzení. Pán Bůh dal Israelitům za hromu a blesku zákony na kamenných deskách, které jsou vepsány již do každého lidského srdce; za hromu a blesku — aby je bázeň doháněla zachovávati zákon Boží. Ty však zachovávej přikázaní z lásky, a kde to nestačí, přiber si na pomoc posvátnou bázeň a hrůzu před Hospodinem.

Evandělium sv. Mat. 15, 1—20.

Za onoho času přistoupili k Ježíšovi z Jerusalema zákoníci a fariseové řkouce: Proč učedníci tvoji přestupují ustanovení starších nebo neumývají rukou svých, když jedí chléb? A on odpovídaje řekl jim: Proč i vy přestupujete přikázaní Boží pro ustanovení vaše? Nebo Bůh řekl: Cti otce i matku! a: Kdo by zlořečil otci nebo mateři, smrtí ať umře. Ale vy pravíte: Kdož by koli řekl otci neb mateři: „Dar, kterýž jest ode mne, tobě prospěje," a neuctí otce nebo mateře své; a zrušili jste přikázaní Boží pro ustanovení své. Pokrytci, dobře prorokoval o vás Isaiáš řka: Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jejich daleko jest od mne. Ale nadarmo mne ctí, učíce učení a přikázaní lidská. A svolav k sobě zástupy, řekl jim: Slyšte a rozumějte! Ne, co vchází v ústa, poskvrňuje člověka; ale co z úst pochází, to poskvrňuje člověka. Tedy přistoupivše učedníci jeho řekli mu: Víš-li, že fariseové, uslyševše tu řeč, pohoršili se? Ale on odpovídaje řekl: Všeliké štípení, jehož neštípil Otec můj nebeský, vykořeněno bude. Nechte jich; slepíť jsou a vůdcové slepých, a povede-li slepého slepý, oba v jámu upadnou. I odpověděv Petr řekl mu: Vylož nám to podobenství. On pak řekl: Ještě i vy bez rozumu jste? Nerozumíte-li, že všecko, co v ústa vchází, do břicha jde a vypouští se ven? Ale které věci z úst vycházejí, ze srdce jdou a tyť poskvrňují člověka. Nebo ze srdce vycházejí zlá myšlení, vraždy, cizoložstva, smilstva, krádeže, křivá svědectví, rouhání; tyť jsou věci, které poskvrňují člověka, ale neumytýma rukama jísti neposkvrňuje člověka.

Výklad a povzbuzení. Nepřátelé naší svaté církve zneužívají tohoto sv. evanděliа k rozličným námitkám a předhůzkám naší víře. Praví na př.: 1. Hle, v tomto evanděliu odsuzuje a zavrhuje Kristus Pán zevnější obřadnictví. — Ano, Kristus Pán je zavrhuje, není-li v něm ducha zákona. Avšak církev katolická žádá všude křesťanského ducha, víru, naději, lásku, zachovávání přikázaní. 2. Namítají dále: Kristus Pán zavrhuje ústní podání. — Kristus Pán však zde mluví zřejmě a otevřeně o libovolných ustanoveních lidských, která byla nadto v křiklavém odporu se zákonem Božím. Církevní ústní podání jest však a) božského původu a chová v sobě poklad zjevené pravdy; aby pak tento vzácný poklad církev sv. věrně uhájila, dal jí Ježíš Kristus Ducha Sv., jenž s ní zůstane až do skonání světa. b) jest též čistě církevního původu, poněvadž se vztahuje na apoštolská a církevní zařízení, zákony a předpisy o bohoslužbě, svátcích, obřadech atd., které církev sv. vedena Duchem Sv. vydala a zařídila. Církevní ústní podání jest prosto všech čiře lidských příměskův a není nikdy a nikde v odporu se zákonem a zjevením Božím. 3. Praví konečně: Kristus zavrhuje přikázaní postu. (Viz o tom poučení na str. 5., 6. a 111.).

Ty však, milý křesťane, věz, že veškeré zevnější skutky, — posty, modlitby, oběti — bez lásky, bez dobrého úmyslu nic neprospívají; avšak ani dobrý úmysl sám o sobě nepostačí.

Rozjímání. Ježíš jest trním korunován. — Tím činí zadost za tvé hrdé, marnivé a hříšné myšlenky. — Uznej to, lituj jich a bojuj proti nim.

Modlitba církevní. Popřej nám, prosíme, Pane, bychom, spasitelnými posty jsouce povzbuzeni, vystříhali se všeho hříšného a škodlivého a tak snadněji nalezli milosrdenství u Tebe. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Ve čtvrtek po neděli třetí v postě.

Řeč z proroka Jeremiáše 7., 1.—7.

V těch dnech stalo se ke mně slovo Hospodinovo řkoucí: Stůj v bráně domu Hospodinova a kaž tam slovo toto a rci: Slyšte slovo Hospodinovo, veškeren Judo, kteříž vcházíte dveřmi těmito, abyste se klaněli Hospodinu. Toto praví Hospodin zástupů, Bůh israelský: Dobré učiňte cesty své a snažnosti své a bydleti budu s vámi na místě tomto. Nechtějte doufati ve slovích lživých říkajíce: Chrám Hospodinův, chrám Hospodinův, chrám Hospodinův jest! Nebo spravíte-li dobře cesty své a snažnosti své, učiníte-li soud mezi mužem a bližním jeho, nebudete-li příchozího a sirotka a vdovy utiskovati ani krve nevinné vylévati na místě tomto a nebudete-li za bohy cizími choditi ke zlému sobě samým: bydleti budu s vámi na místě tomto, v zemi, kterou jsem dal otcům vašim, od věků až na věky, praví Pán všemohoucí.

Výklad a povzbuzení. Židé se domnívali, že jsou již bohulibými proto, že mají chrám pravého Boha a že zachovávají předpisy zevnější služby chrámové. Prorok však je poučuje, že k tomu jest třeba opravdového úmyslu sloužiti Bohu a mimo to konati skutky milosrdenství a spravedlnosti. Kolik katolíků spokojuje se tím, že „se jmenují“ katolíky a že se „zevně“ zúčasťňují katolických obřadův a obyčejů. Obílení hrobové!

Nás nespasí pouhé jméno „katolík“, nýbrž katolický život, život dle sv. víry!

Evanděliu sv. Luk. 4, 38—44.

Za onoho času vstav Pán Ježíš ze školy, všel do domu Šimonova; tchýně pak Šimonova trápena byla těžko uzimnicí i prosili Ho za ni. A stoje nad ní, přikázal zimnici i ostala ji; a hned vstavši posluhovala jim. Když pak slunce zašlo, všickni, kteří měli nemocné rozličnými neduhy, vodili je k Němu, On pak na jednoho každého z nich ruce vzkládaje, uzdravoval je. Ode mnohých pak vycházela ďábelství, křičíce a říkajíce: Ty jsi Syn boží! A On tresce je, nedopouštěl jim mluviti; nebo věděli, že On jest Kristus. A když byl den, vyšed odešel na pusté místo; i hledali Ho zástupové a přišli až k Němu a zdržovali Jej, aby neodcházel od nich. Jimžto On řekl: I jiným městům musím zvěstovati království Boží; neboť proto jsem poslán. I kázal ve školách galilejských.

Výklad a povzbuzení. Zimnice, z níž uzdravil Božský Spasitel tchýni Petrovu, znamená dle sv. Ambrože horečný žár nečisté vášně. Trpíš-li, milý křesťane, takovou horečkou, pak přiveď do svého domu Krista Pána t. j. přijímej Svátost Oltářní velmi často, ale hodně, a Kristus uhasí v tobě zimničný žár. Hledej vůbec v Kristu Pánu svého nejlepšího lékaře těla i duše, jenž zapuzuje z těla nemoc, z duše pak ďábla, hřích. — Ať se octneš v jakékoli strasti a úzkosti, utíkej se k Němu — svému nejvěrnějšímu, nejlaskavějšímu příteli; obzvláště čiň tak v nemocech, přijímej čas od času sv. svátosti. — Uzdravíš-li

se opět, nebo navrátí-li Pán duši tvé zdraví, věnuj veškeré síly své Jeho svaté službě, modli se, konej dobré skutky, kolik ti jen možno, dle příkladu svého Mistra. Toť nejlepší dík za Jeho pomoc.

Rozjímání. S těžkým křížem kráčí Ježíš na smrt — kdykoli se vzpírá tvá přirozenost některému kříži, pomni na Krista Pána a vezma kříž svůj následuj Ho s láskou.

Modlitba církevní. Dej, prosíme, Pane, ať lid tvůj, moci Tvé podrobený, milostí Tvou stále se zdokonaluje a přikázaní Tvých vždy věrně poslouchá. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

V pátek po neděli třetí v postě.

Řeč ze IV. knihy Mojžíšovy 20., 2.—13.

V těch dnech sešli se synové israelští proti Mojžíšovi a Áronovi, a ztropivše pozdvižení, řekli: Dejte nám vody, abychom se napili. Tedy Mojžíš a Áron, nechavše množství a všedše do stánku úmluvy, padli na tváře své a volali k Hospodinu a řekli: Hospodine Bože, uslyš křik tohoto lidu a otevři jim poklad svůj, studnici vody živé, aby se napili a přestalo reptání jejich. A ukázala se sláva Hospodinova nad nimi. I mluvil Hospodin k Mojžíšovi řka: Vezmi hůl, shromažď lid, ty i Áron, bratr tvůj, a mluvte ke skále před nimi a ona vydá vodu. A když vyvedeš vodu ze skály, píti bude všecko množství i dobytek jeho. Tedy vzal Mojžíš hůl, kteráž byla před obličejem Hospodinovým, jakož byl přikázal jemu, shromáždil množství před skálu a řekl jim: Slyšte, odbojní a nevěřící, zdali ze skály této budeme moci vodu vyvésti? A když Mojžíš pozdvihl ruky a udeřil po dvakrát ve skálu holí svou, vyšly vody velmi hojné, tak že pil lid i hovada. I řekl Hospodin k Mojžíšovi a k Áronovi: Že jste mi neuvěřili, abyste posvětili mne před syny israelskými, neuvedete těchto lidí do země, kterouž jim dám. To jest ta voda odpírání, kdežto svářili se synové israelští proti Hospodinu a posvěcen jest v nich.

Výklad a povzbuzení. 1. Nezoufej a nepochybuj nikdy o všemohoucnosti a milosrdenství Božím, aby tě nestihl trest Boží. 2. Nebuď nevděčným, jako lid israelský za nesčetná dobrodiní, která ti již Bůh uštědřil. Modli se s obzvláštní nábožností modlitbu před a po jídle!

Evandělium sv. Jana 4, 5—42.

Za onoho času přišel Ježíš k městu samařskému, kteréž slove Sichar, vedle popluží, kteréž dal Jakub Josefovi, synu svému. Byla pak tam studnice Jakubova. Protož ustav na cestě Ježíš, posadil se tak u studnice. Bylať asi hodina šestá. Přišla žena Samaritánka vážit vody. Dí jí Ježíš: Dej mi píti. (Neb učedníci jeho byli odešli do města, aby nakoupili pokrmův.) I řekla mu žena ta Samaritánka: Kterak ty, jsa Žid, žádáš od mne píti, ježto jsem žena Samaritánka? Nebo neobcují Židé se Samaritány. Odpověděl Ježíš a řekl jí: Kdybys znala dar Boží a kdo jest ten, který praví tobě: Dej mi píti, ty bys snad byla prosila jeho a byl by dal tobě vody živé. Dí mu žena: Pane, ani nemáš, čím bys navážil, a studnice hluboká jest; odkud máš tedy vodu živou? Zdali jsi ty větší než otec

náš Jakub, jenž nám dal tu studnici a sám z ní pil i synové jeho i dobytek jeho? Odpověděl Ježíš a řekl jí: Každý, kdo pije z vody této, žízniti bude opět; ale kdo se napije vody, kterou já dám jemu, nebude žízniti na věky, ale voda, kterou já dám jemu, bude v něm studnicí vody, vskakující do života věčného. Dí mu žena: Pane, dej mi té vody, abych nežíznila aniž chodila sem vážit. Dí jí Ježíš: Jdi, zavolej muže svého a přijď sem. Odpověděla žena a řekla: Nemám muže. Dí jí Ježíš: Dobře jsi řekla: Nemám

muže! nebo pět mužů jsi měla, a nyní kterého máš, není tvůj muž; to jsi právě pověděla. Dí mu žena; Pane, vidím, že jsi prorok! Otcové naši na této hoře se klaněli a vy pravíte, že v Jerusalemě jest místo, kdežto náleží se klaněti. Dí jí Ježíš: Ženo, věř mi, že přichází hodina, kdyžto ani na této hoře ani v Jerusalemě nebudete se klaněti Otci. Vy se klaníte, čemu nevíte; my se klaníme, čemuž víme, nebo spasení ze Židů jest. Ale přichází hodina a nyní jest, kdyžto praví ctitelé klaněti se budou Otci v duchu a v pravdě; nebo i Otec hledá těch, kteří by mu se klaněli. Bůh jest duch a ti, kteří se mu klanějí, v duchu a v pravdě mají se klaněti. Dí mu žena: Vím, že mesiáš přijde, (kterýž slove Kristus); když tedy

ten přijde, oznámí nám všecko. Dí jí Ježíš: Já jsem, který mluvím s tebou. A v tom přišli učedníci jeho a divili se, že se ženou mluvil. Ale žádný neřekl: Co se tážeš anebo co mluvíš s ní. Tedy nechala žena svého vědra a odešla do města a řekla těm lidem: Pojďte a vizte člověka, kterýž mi pověděl všecko, co jsem koli činila; zdali on jest Kristus? Tedy vyšli z města a přišli k němu. Mezi tím prosili ho učedníci řkouce: Mistře, pojez! On pak dí jim: Já mám pokrm jísti, o němž vy nevíte. Tedy

pravili učedníci vespolek: Zdali mu kdo přinesl jísti? Dí jim Ježíš: Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, který mne poslal, a dokonal dílo jeho. Zdaliž vy nepravíte, že jsou ještě čtyři měsíce a žeň přijde? Aj, pravím vám: Pozdvihněte očí svých a patřte na krajiny, že již bílé jsou ke žni. A kdo žne, odplatu béře a shromažďuje užitek k životu věčnému, aby i ten, kdo rozsévá, spolu se radoval, i kdo žne. V tom zajisté pravé jest slovo, že jiný jest, který rozsévá, a jiný, který žne. Jáť jsem vás poslal žít, o čemž jste vy nepracovali; jiní pracovali a vy jste v jejich práce vešli. Z města pak toho uvěřili mnozí ze Samaritánů v něho pro řeč ženy, která svědectví vydávala: Pověděl mi všecko, co jsem koliv učinila. Když

tedy přišli Samaritáni k němu, prosili ho, aby tam zůstal. I pobyl tam dva dni. A mnohem jich více v něho uvěřilo pro řeč jeho. A ženě pravili: Již ne pro tvou řeč věříme; neb jsme sami slyšeli a víme, že tento jest právě Spasitel světa.

Výklad a povzbuzení. Živá voda, kterou Kristus Pán přislibuje, jest jeho milost se všemi prostředky posvěcujícími, jež ustanovil, aby jimi od zlého očistil duše, ku přijetí milosti schopné, očistěné posvětil a oblažil v tomto životě a nevýslovně tam na věčnosti. — Pán Ježíš učí dále, že úcta a služba pravému Bohu nebude příště omezena na to neb ono místo, nýbrž že se rozšíří po celém světě a že nebude záležeti pouze v zevnějších obřadech, nýbrž hlavně v srdečné vroucnosti duchovní a účinné lásce, bez nichž veškerá obřadní služba jest mrtva. Tím však chtěl pouze tělu vdechnouti ducha a je oživiti, nikoliv pak tělo — zevnější bohoslužbu — zrušiti. — Žena zvěstuje neohroženě i jiným, že Ježíš Kristus jest zaslíbený a očekávaný Messiáš. — Konečně praví Ježíš Kristus, že jeho pokrmem jest, aby plnil vůli svého nebeského Otce. Jako tělo žádá k životu potřebného pokrmu, tak i duše má svůj pokrm — nadpřirozený a božský.

Uvažme to všechno náležitě a pomněme, co máme dle toho činiti! — Hleďme uhasiti žízeň duše své pravdami, kterým Ježíš Kristus učil, srdce naše posilniti svatými svátostmi od něho ustanovenými; budou nás živiti až k životu věčnému. — Klanějme se Bohu nejen zevně, dle předpisu, ale především vnitřně, v duchu a v pravdě, podrobujíce Mu ducha i srdce. — Vyznávejme Boha vždy neohroženě bez bázně a liché ostýchavosti, zvláště před svými přáteli, považujme poznání a plnění vůle Boží za hlavní úkol svého života, abychom se pak k Němu dostali a Jej chválili a velebili se všemi vyvolenými Jeho na věky věkův. Amen.

Rozjímání. Pán Ježíš napomíná ženy Jerusalemské, aby plakaly nad sebou a syny svými. — Tak už to bývá. My oplakáváme utrpení Ježíše Krista, avšak nenapravujeme svého hříšného života, nad nímž bychom spíše plakati měli.

Modlitba církevní. **Posty naše, prosíme, Pane, milostí svou provázej, bychom se duševně zdržovali nepravostí, jak si v pokrmech tělesných ujmu činíme. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.**

V sobotu po neděli třetí v postě.

Řeč z proroka Daniele 13., 1.—9., 15.—30. a 33.—62.

V těch dnech byl muž přebývající v Babyloně a jméno jeho Joakim; a pojal manželku jménem Susannu, dceru Helkiášovu, krásnou velmi a bojící se Boha, nebo rodičové její, jsouce spravedliví, vyučili dceru svou podle zákona Mojžíšova. Byl pak Joakim bohatý velmi a měl štěpnici blízko domu svého; a scházívali se k němu Židé, protože vzácnější byl nade všecky jiné. I ustanoveni jsou z lidu starcové dva soudci v tom roce, o nichž mluvil Pán, že vyšla nepravost z Babylona od starších soudců, kteří zdáli se spravovati lid. Ti často bývali v domě Joakimově a přicházeli k nim všickni, kteří měli soudy. Když pak lid vracoval se o poledni, vcházela Susanna a procházela se ve štěpnici muže svého. I vídali ji starci ti na každý den vcházející a procházející se a zapálili se žádostí k ní; a převrátili smysl svůj a schýlili oči své, aby neviděli nebe, ani rozpomenuli se na soudy spravedlivé. — I stalo se, když vyšetřili dne příhodného, že vešla jednou jako včera a před večerejškem se dvěma samýma děvečkama a chtěla se umýti ve štěpnici; nebo bylo horko a nebylo žádného tam kromě dvou starců skrytých a patřících na ni. Řekla tedy děvečkám: Přineste mi oleje a mýdla a dveře štěpnice zavřete, ať se umyji.

A když vyšly děvečky, vstali ti dva starci a přiběhli k ní a řekli: Aj, dveře u štěpnice zavřeny jsou a žádný nás nevidí a my v žádosti tvé jsme; pročež přivol nám a lež s námi. Pakli nebudeš chtíti, povíme proti tobě svědectví, že byl s tebou mládenec a že jsi pro tu příčinu vypustila děvečky od sebe. I vzdychla Susanna a řekla: Úzkosti jsou mi ze všech stran; nebo učiním-li to, smrt mi jest, pakli neučiním, neujdu rukou vašich. Avšak lépe mi jest beze skutku upadnouti v ruce vaše než hřešiti před obličejem Páně. I vzkřikla hlasem velikým Susanna a vzkřikli i starci proti ní. I běžel jeden ke dveřím štěpnice a otevřel. Tedy když uslyšeli křik

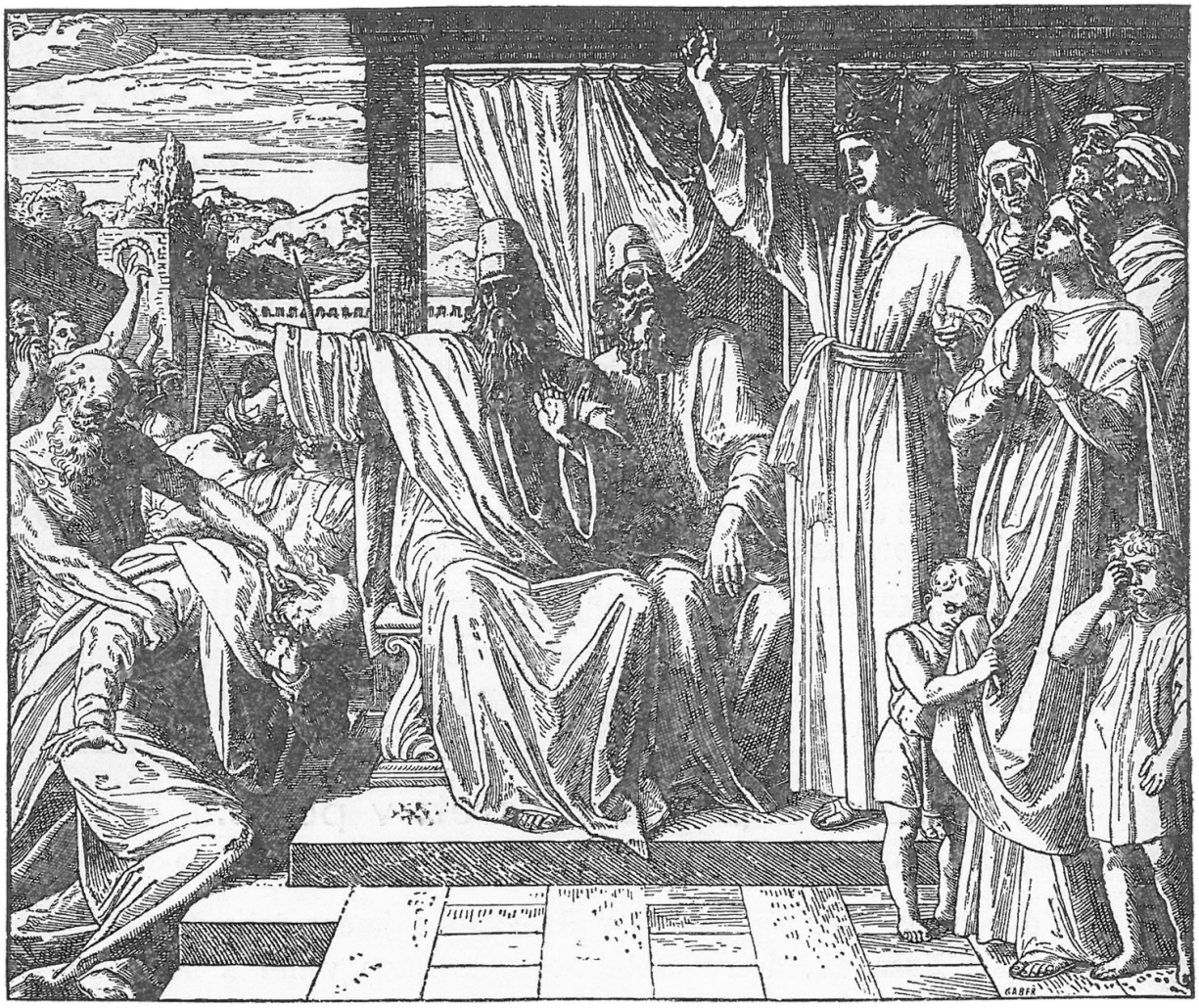

ve štěpnici služebníci domu, vskočili zadními dveřmi, aby viděli, co by to bylo. A když starci mluvili, zastyděli se služebníci náramně, nebo nikdy nebyla pravena o Susanně řeč taková. I stal se den zejtřejší. A když přišel lid k muži jejímu Joakimovi, přišli i ti dva starci plni nepravého myšlení proti Susanně, aby zabili ji. I řekli před lidem: Pošlete k Susanně, dceři Helkiášově, ženě Joakimově. A ihned poslali. I přišla s rodiči a se syny i se všemi příbuznými svými. Plakali tedy (přátelé) její všickni, kteří ji znali. Povstavše pak dva starci uprostřed lidu, položili ruce své na hlavu její. Kterážto plačíc vzhlédala k nebi, nebo mělo srdce její doufání v Pána. I řekli starci: Když jsme se procházeli po štěpnici sami, vešla tam tato s dvěma děvečkama, a zavřevši dveře u štěpnice, vypustila děvečky od sebe. I přišel k ní mládenec, který se byl ukryl a ležel s ní. My pak byvše v koutě štěpnice, vidouce tu nepravost, běželi jsme k nim a viděli jsme je spolu ležící. A jeho zajisté

nemohli jsme popadnouti, protože silnější nás byl a otevra dveře vyskočil; tuto pak chytivše, tázali jsme se, kdo by byl ten mládenec, ale nechtěla nám oznámiti. Této věci svědkové jsme. Uvěřilof jim množství, jakožto starším a soudcům lidu, i odsoudili ji na smrt. I zvolala hlasem velikým Susanna a řekla: Bože věčný, který jsi skrytých věcí poznavatel, který znáš všecky věci, prve než se stanou, ty víš, že křivé svědectví vydali proti mně, a aj, umírám, nic toho neučinivši, což tito zlostně složili proti mně. I vyslyšel Pán hlas její. A když vedena byla na smrt, vzbudil Pán Ducha svatého, pacholíka mladšího, jehož jméno Daniel, i zvolal hlasem

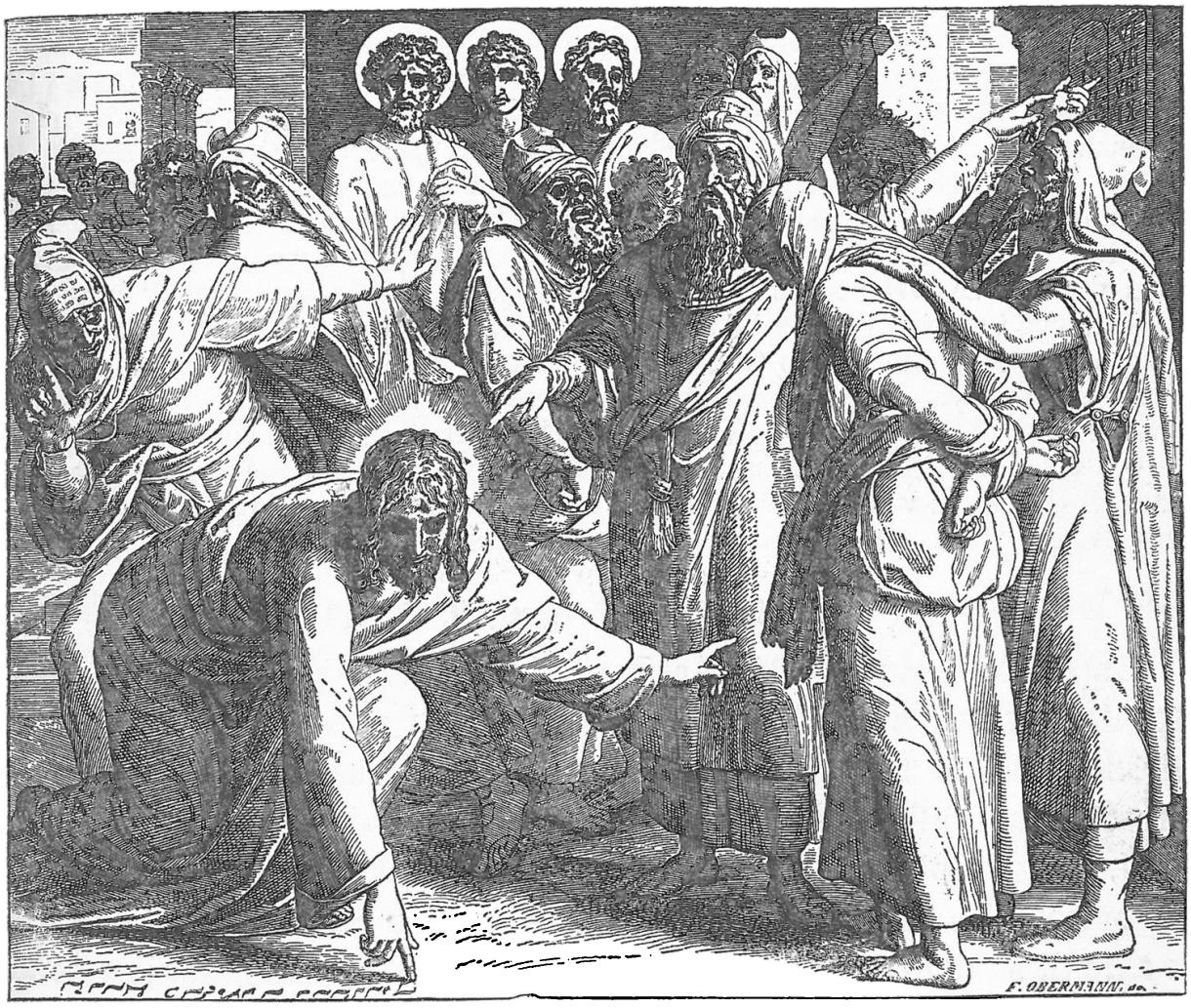

velikým: Čist jsem já od krve této. I obrátiv se veškeren lid k němu, řekl: Jaká jest tato řeč, kterou jsi ty promluvil? Který, stoje uprostřed nich, řekl: Tak-li pošetilí jste, synové israelští, že nerozsoudivše aniž, co pravého jest, poznavše, odsoudili jste dceru israelskou? Navraťte se k soudu, nebo křivé svědectví mluvili tito proti ní. Tedy vrátil se lid s chvátáním. I řekl k nim Daniel: Rozlučte je narůzno opodál a rozsoudím je. Když tedy rozděleni byli jeden od druhého, povolav jednoho z nich, řekl jemu: Zestaralý ve dnech zlých, nyní přišli hříchové tvoji, které jsi prve páchal, soudě soudy nespravedlivé, nevinné utiskuje a propouštěje vinné, kdežto Pán dí: Nevinného a spravedlivého nezabiješ. Nyní tedy, viděl-li jsi je, pověz, pod kterým stromem jsi je viděl vespolek mluvící. Který řekl: Pod lentiškem. I řekl Daniel: Právě jsi selhal na hlavu svou; neboť, aj anděl Boží vezma odsouzení od něho, přetne tě v půli. A odstraniv toho, rozkázal přijíti druhému a řekl jemu: Plémě chananejské

a ne judské, krása podvedla tě a žádost převrátila srdce tvé; tak jste činívali dcerám israelským a ony bojíce se mluvívaly s vámi, ale dcera judská nestrpěla nepravosti vaší. Protož nyní pověz mi, pod kterým stromem postihl jsi je mluvící vespolek. Který řekl: Pod svidem. I řekl jemu Daniel: Právě jsi selhal i ty na hlavu svou; nebo čeká anděl Páně, meč maje, aby tě přeťal v půli a zabil vás. Zvolal tedy veškeren lid (radostně) hlasem velikým a velebili Boha, který vysvobozuje doufající v Něho. I povstali proti těm dvěma starcům (neb je přemohl Daniel z úst jejich, že křivé svědectví pověděli) i učinili jim tak, jak oni byli zlé učinili proti bližnímu, aby učinili podle zákona Mojžíšova: i zabili je a vysvobozena jest krev nevinná toho dne.

Povzbuzení. Uč se z dojemného a poučného vypravování: 1. Oškliviti si hrozný hřích nečistoty. Jest proto tak nebezpečným, poněvadž nás před ním neuchrání ani stáří, ani stav, ani důstojnost; viz, jaké hrozné zločiny následují mu v zápětí. Poněvadž Susanna nechce hřešiti před obličejem Páně, lhou a pomlouvají ji zlotřilí starci, ba nelekají se ani vraždy. Uč se 2. varovati se cesty, která vede ku hříchu. Člověk upadá do hříchu, když zapomene na Boha. Oni dva staří hříšníci vypudili ze svého srdce vzpomínku na Boha. „Nikdo nás nevidí," pravili. Tak nám namlouvá i zlý nepřítel, kdykoli nás chce svésti ke hříchu, avšak 3. přemáhejme pokušitele, jako Susanna posvátnou bázní Boží a důvěřujme v tuhém zápase v pomoc Boží; Bůh nás vysvobodí a zachrání, kdybychom i měli trpěti pro svou ctnost. Pán Bůh zjeví naši nevinu, jako ji zázračně zjevil u Susanny.

Úvaha. Žij dále s myšlenkou na všudypřítomného Boha, buď opatrným a bdělým, bys nepadl do hříchu v hodině pokušení, nýbrž vždy zachoval nejdražší poklad duše, totiž čistotu svému stavu přiměřenou.

Evandělium sv. Jana 8, 1—11.

Za onoho času šel Pán Ježíš na horu Olivetskou; a na úsvitě opět přišel do chrámu a všecken lid přišel k Němu a On sedě učil je. I přivedli zákoníci a fariseové ženu v cizoložství postiženou a postavili ji doprostřed a řekli Jemu: Mistře, tato žena nyní postižena jest v cizoložství. V zákoně pak Mojžíš přikázal nám, takové kamenovati. Protož ty co pravíš? To pak řekli pokoušejíce Ho, aby Jej mohli obžalovati. Ježíš pak sklonil se dolů, psal prstem na zemi. A když trvali otazujíce se Jeho, zdvihl se a řekl jim: Kdo z vás jest bez hříchu, první hodiž na ni kamenem. A opět schýliv se, psal na zemi. Uslyševše pak to odcházeli jeden po druhém, počavše od starších; i zůstal Ježíš sám a žena stojíc uprostřed. A pozdvih se Ježíš řekl jí: Ženo, kde jsou, kteří na tě žalovali? Žádný-li tě neodsoudil? Kterážto řekla: Žádný, Pane! I řekl Ježíš: Aniž Já tě odsoudím. Jdi a již více nehřeš.

Výklad a povzbuzení. V dnešní sv. epištole předvádí nám církev sv. vzor zbožné, cudné ženy, kterou Pán Bůh zázračně vysvobodil z rukou její nepřátel; v tomto evanděliu opět velikou, ale kající hříšnici, již Kristus Pán vyrval z moci ďáblovy, odpustiv ji hříchy.

O, jak poučné a zároveň útěchy plné jest toto sv. evanděliu! 1. Odhaluje opětně bezednou zlobu farizeů, kteří slídí jen po tom, aby Ježíše zahubili; 2. ukazuje nám, jak nekonečně dobrotivé a milosrdné jest srdce Božského Spasitele, jenž i největšího hříšníka

přijímá s láskou, jenom když opravdu svých hříchů lituje a činí pokání; 3. zjevuje nemilosrdnost a tvrdost fariseů, kteří tak bezohledně a tvrdě nakládali s hříšnicí, ačkoli byli sami daleko horšími hříšníky. Jaký jest náš úsudek, naše chování a smýšlení o chybujících bližních našich? 4. dává co nejjasněji zazářiti božské moudrosti Ježíše Krista. Jediným slovíčkem učinil Pán Ježíš milosrdenství, zákona neporušil, hříšnici osvobodil, strhl škrabošku s pokrytců, sama sebe ospravedlnil. Stojí zde jako vítěz, nepřátelé utíkají, jedna duše opět zachráněna.

Koř se této moudrosti, důvěřuj v onu spravedlivost a chovej se laskavě a shovívavě k chybujícím spolubratřím. Čiň pokání za své hříchy a nehřeš více!

Rozjímání. Šimon Cyrenský pomáhá umdlenému Spasiteli nésti kříž. — Každá bolest, každé utrpení jest částkou kříže Kristova. Snášej je rád a ochotně!

Modlitba církevní. Dej, prosíme, všemohoucí Bože, bychom, trestajíce těla svá ujmou v pokrmech, hříchu se zdržovali a spravedlnosti dbali; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Poučení o čtvrté neděli postní.

(„Laetare", „Družebná".)

Aby nás církev svatá k horlivé kajícnosti povzbudila, poukazuje dnes k Pánu Ježíši, jenž tělo i duši zázračně živí a občerstvuje, a povzbuzujíc nás, bychom se z toho radovali, volá k nám na začátku mše sv.: „Veseltež se s Jerusalémem a plesejte v něm všichni, kteříž jej milujete: radujte se s ním radostí všichni, kteří kvílíte nad ním, abyste nasyceni byli od prsu potěšení jeho.[1]) — „Veselil jsem se z toho, když mi jest povědíno: „Do domu Hospodinova půjdeme"[2]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Popřej nám, prosíme Tě, všemohoucí Bože, bychom, zaslouženě za činy své tresty trpíce, milostí Tvou útěchy a občerstvení dosáhli. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla ke Galat. 4., 22.—31.

Bratří! Psáno jest, že Abraham měl dva syny, jednoho z děvky a druhého ze svobodné. Ale ten, který z děvky byl, podle těla se narodil, který pak ze svobodné, skrze zaslíbení; což jest podobenstvím praveno. Nebo toť jsou dva zákony: jeden totiž na hoře Sinaj ke službě zplozující, kterýž jest Agar, neboť Sinaj hora jest v Arábii, kteráž spojena jest s tím Jerusalemem, který nyní jest a slouží se syny svými, onen pak Jerusalem, který shůry jest, svobodný jest, kterýž jest matka naše. Nebo psáno jest: Vesel se, neplodná, která nerodíš; plesej a volej, která nepracuješ ku porodu, neboť mnohem více synů má opuštěná nežli ta, která má muže. My pak, bratří, podle Isáka jsme synové zaslíbení. Ale jako tehdáž ten, který se byl podle těla narodil, protivil se tomu, který se zrodil podle ducha, tak i nyní. Ale co dí Písmo? Vyvrz děvku i syna jejího; nebo nebude dědicem syn děvky se synem svobodné. A tak bratří, nejsme synové děvky, ale svobodné, kteroužto svobodou Kristus nás osvobodil.

Výklad. Všecko, co se dálo v Zákoně Starém, čemu Bůh učil a co ustanovil, bylo obrazem Zákona Nového. Tak jsou též předobrazem dějiny rodu Abrahamova. Abraham

[1]) Is. 66., 10. [2]) Žalm 121., 1.

měl totiž z dopuštění Božího dvě ženy: Sáru a její děvečku Agar. Agar porodila mu Syna Ismaele, bez zvláštního zaslíbení Božího; Sara porodila mu rovněž syna, Isáka, ale dle zvláštního zaslíbení Božího.[1]) — Příběhy těchto dvou žen a jejich synů jsou předobrazením obou zákonů. Agar a její syn zastupuje Starý Zákon, který uzavřel Bůh se Židy, dle těla syny Abrahamovými. na hoře Sinaj; tomuto Zákonu podrobili se oni, jako služebníci, více z otrocké bázně a z naděje na hojné dary, nežli z lásky. Sára pak se synem Isákem značí Zákon Nový, který uzavřel Ježíš Kristus s celým pokolením lidským, Zákon milosti a lásky Boží, Zákon pravé svobody, jímž se stáváme syny Božími a dědici slávy nebeské.

Pozemský Jerusalem jest synagoga, nebeský pak jest církev svatá, kterou Syn Boží sstoupiv s nebes založil na zemi. — Tento nový Jerusalem, církev Ježíše Krista, v jedno spojujíc pohanstvo i židovstvo, jest mnohem plodnější, než kdy víra židovská byla. Pojímá v lůně svém miliony a miliony lidí ze všech končin světa, kdežto zatvrzelí a proti ní se bouřící židé, jako Agar se synem zavrženi jsou.

Ú v a h a. Pomni, křesťane, jaké jest to štěstí, býti synem této svobodné církve svaté, která ti podává milost Boží a uvádí tě do království Božího; plesej nad tím štěstím, miluj rovněž církev svatou, která jest jediná archa ustanovena Kristem Pánem ku spáse lidstva, jako byl pouze jediný Jerusalém a j e d i n ý chrám; buď jí po celý život věrný a poslušný, abys snad i ty nebyl zavržen pro svou proněvěru a odbojného ducha a m o d l i s e:

Děkuji Ti, Pane Ježíši, za milost, že jsi mne povolati ráčil do Své svaté církve; popřej mi též dále Své milosti, bych modlitbou, postem a trpělivostí ve všelikém protivenství stal se účastným zásluh umučení Tvého a Tobě poněkud podobným; nedopouštěj, abych hově tělesné smyslnosti, někdy od Tebe zavržen byl, nýbrž bych došel dle Tvého neomylného zaslíbení útěchy věčné u Tebe v Tvém nebeském Jerusalémě na věky věků! Amen.

Evanělium sv. Jana 6, 1—15.

Za onoho času odešel Ježíš na moře galilejské, jež jest tiberiadské, i šel za Ním zástup veliký; nebo viděli divy, jež činil nad těmi, kteří nemocni byli. Tedy vstoupil Ježíš na horu a seděl tam s učenníky svými. Byla pak blízko velikonoc, den sváteční židovský. Když tedy Ježíš pozdvihl očí a viděl, že zástup veliký jde k Němu, řekl k Filipovi: Odkud nakoupíme chlebův, aby pojedli tito? To pak řekl, zkoušeje ho; nebo sám věděl, co hodlá činiti. Odpověděl Mu Filip: Za dvě stě peněz chlebů nestačí jim, aby jeden každý něco málo dostal. Dí mu jeden z učenníků Jeho, Ondřej, bratr Šimona Petra: Jestiť zde jeden pacholík, který má pět chlebů ječných a dvě ryby; ale což jest to mezi tak mnohé? Tedy řekl Ježíš: Rozkažte lidu posaditi se. Bylo pak mnoho trávy na místě. I posadilo se mužů počtem asi pět tisíc. Tedy vzal Ježíš chleby, a když díky učinil, rozdával sedícím; též i z ryb, jak mnoho chtěli. A když byli nasyceni, řekl učenníkům svým: Sebeřte drobty, kteréž pozůstaly, ať nezhynou. Tedy sebrali a naplnili dvanácte košů drobtů, jež z pěti chlebů ječných pozůstaly po těch, kteří byli jedli. Tedy lidé, uzřevše div, jejž byl učinil Ježíš, pravili: Tento jest jistě prorok, který má přijíti na svět.

[1]) I. Mojž. 18., 10.

Tedy Ježíš poznav, že chtějí přijíti, aby Jej chytili a učinili Jej králem, ušel opět na horu sám jediný.

Proč plul Ježíš přes moře galilejské?

1. Aby unikl pronásledování Herodovu, 2. aby naznačil, že ten, kdo chce býti účasten věčné blaženosti, musí dříve proplouti mořem útrap a strastí tohoto světa.

Proč se odebral Pán Ježíš na místo osamělé?

Aby nás poučil, že se máme častěji uchýliti do samoty k modlitbě a duševní sebranosti na př. k duchovním cvičením.

Proč zkoumal Pán Ježíš sv. Filippa?

1. Aby zkoušel jeho víru a důvěru v Sebe; 2. aby se stal zázrak tím patrnějším jak učenníkům tak lidu, když již předem byli přesvědčeni, že tak málo potravy pro tak veliké množství nemůže dostačiti; 3. aby nám dal dvojí důležité naučení.

Máme totiž ve svých potřebách hledati vždy nejdříve přirozené pomoci a prostředků, potom teprve nadpřirozených; když přirozená snaha nám nic neprospívá, pak se svěřiti s neobmezenou důvěrou řízení Božímu, jenž jest „s pomocníkem ve všelikém soužení.[1])

Jakým zevnějším znamením rozmnožil Kristus Pán chleby? a proč použil toho znamení?

Jak sv. Matouš[2]) vypravuje, 1. pohlédl Pán Ježíš nejdříve k nebesům a tím naznačil, že každý dobrý dar pochází s hůry, a že jediný Bůh všecko požehnáním naplňuje; 2. vzdával díky, aby nás naučil, že i my máme Bohu za každý dar děkovati. „Stůl, který se modlitbou začíná a modlitbou končí, nebude nikdy trpěti nouze," dí sv. Jan Zlatoústý; 3. požehnal chlebům i rybičkám, bychom věděli, že se požehnáním Božím všechno daří.

Jaký hlubší význam má tento zázrak?

Znamená obzvláště Nejsvětější Svátost Oltářní, která nasycuje a živí duševně nejenom pět tisíc nýbrž miliony lidí a přece se nestráví. Uvažujme blíže ještě o některých bodech: 1. Dnešní zázrak poukazuje na bližší okolnosti při ustanovení Nejv. Svátosti Oltářní; Ježíš vzal chleb, pozvedl očí k nebesům, děkoval, žehnal, lámal a dával učenníkům, tito pak podávali jej zástupům; 2. dnešní zázrak a Nejsv. Svátost Oltářní jsou si podobny zázračnou sytostí pokrmů; 3. zázračným rozmnožením chlebů poukazuje Kristus Pán na sv. přijímání pod j e d n o u způsobou; 4. upozorňuje nás na přípravu před sv. přijímáním; Ježíš Kristus uzdravoval nejdříve nemocné (hříšníky), vystoupil sám na horu (samota a rozjímání); 5. ukazuje na účinky sv. přijímání. (Uznali ho za Syna Božího a velebili Boha.) Toto sv. evanělium čte se proto na dnešní neděli, poněvadž jsou blízko Velikonoce a my se máme připraviti k důstojnému velikonočnímu sv. přijímání.

Proč kázal Pán Ježíš sebrati pozůstalé drobty?

1. Aby nebyly pošlapány a se nezkazily; 2. aby zázrak patrněji vynikl jejich velikým množstvím; 3. aby nás poučil, jak si máme vážiti i sebe menších darů Božích a z nich chudým udělovati.

Proč Pán Ježíš vykonav zázrak ušel a skryl se?

Poněvadž lid poznav v Něm z tohoto zázraku zaslíbeného Messiáše, chtěl jej veřejně králem provolati; on však nepřišel založiti království světského, nýbrž duchovní. — Tím

[1]) Žalm 9., 10. [2]) Mat. 14., 19.

nás učí, 1. abychom nehledali při dobrých skutcích cti a slávy lidské, nýbrž pouze slávy Boží a blaha bližních; 2. bychom milovali samotu, vzdáleni ruchu světského tím horlivěji a volněji s Bohem obcovali.

Ú v a h a. Pečuj stále o to, abys ani ty, aniž kdo jiný nezneuctil Božích darů, a modli se vždy bez ostychu modlitbu před a po jídle.

Modlitba. Ježíši milosrdný, jenž jsi tak zázračně nasytil pět tisíc mužů pěti ječnými chleby a dvěma rybami a tím ukázal Svoji nesmírnou dobrotu, nasyť nás, Své dítky, potřebným pokrmem, abychom nebyli dohnáni hlady k zločinům. Popřej, bychom Tvých darů s vděčností požívali. Nasyť též duše naše Svým božským slovem a svatými svátostmi, abychom jimi posilněni bezpečně kráčeli všemi nebezpečenstvími života vezdejšího a došli spásy a slávy věčné. Amen.

Útěcha v chudobě.

Toto sv. evanělium jest velikou útěchou pro chudé, kteří jsou zbožní a Krista Pána horlivě následují; neboť zde vidí, jak Božský Spasitel, ani nebyv prošen, postaral se o lid, jenž ho následoval. Tak se staral všemohoucí Bůh od prvopočátku světa o Své věrné. K útěše a pomoci Svého vyvoleného lidu zařídil to tak, že Josef, syn Jakobův, dostal se do Egypta dříve, než nastala hladová léta v jejich zemi [1]) lid israelský krmil po 40 let na poušti chlebem nebeským;[2]) proroka Eliáše živil chlebem, který mu donášel krkavec; [3]) na Daniele nezapomněl, ani když byl uvržen do jámy lvové.[4]) Neméně otcovsky staral se Bůh o své věrné v Zákoně Novém, posílaje jim v největší nouzi a bídě pokrm po andělích, zvířatech nebo lidech zázračným způsobem, jak o tom svědčí nezvratně životy svatých. — Pravdu má tedy královský pěvec David řka, že Bůh spravedlivého neopouští,[5]) t. j. žádného, jenž Bohu věrně slouží, především vyhledává „království Boží a spravedlnosti Jeho“ [6]) a v Božskou Prozřetelnost pevně důvěřuje. Avšak jak otcovsky pečuje o ty, kteří se Ho drží, tak opouští ty, kteří napřed opustili Jeho. — Přičiň se tedy každý, ať jsi dobrým synem Božím, a Bůh ti pak bude zajisté laskavým a dobrotivým Otcem. „Uvrz na Hospodina péči svou a On tě krmiti bude.“ [7]) Zdaliž nedaří se mnohým proto tak špatně pouze, poněvadž nechtějí upustiti od hříchu aneb že spoléhají ve všem pouze na sebe a na lidi? Ale tím není ještě řečeno, že spravedlivý nemusí pracovati a o svou výživu se starati; neboť sv. Pavel praví: „Kdo nepracuje, ať nejí!“ [8]) Avšak s touto péčí musí býti spojena důvěra v Boha. Jednej především tak, jako ti, již byli zázračně nasyceni: Následuj svého Vykupitele. Modlívej se v chudobě své:

Důvěřuji ve Tvou všemohoucnost a dobrotu, Bože můj, a věřím pevně, že budu-li se varovati zlého a tobě věrně sloužiti, Ty mi jistotně, byť bych i chudý život vedl, mnoho dobrého uděliti ráčíš.[9]) Amen.

R o z j í m á n í. Pán Ježíš vstupuje na horu Kalvárii, aby zde přinesl krvavou oběť za hříchy celého světa. — Díky Tobě, vroucí díky, Božský Spasiteli, že jsi vlastního života neušetřil, ale za nás jej vydal, abys nás vykoupil.

V pondělí po neděli čtvrté v postě.

Řeč z III. knihy královské 3., 16.—28.

V těch dnech přišly dvě ženy nevěstky ke králi Šalomounovi a stály před ním, z nichžto jedna řekla: Prosím, pane můj, já a žena tato bydlely jsme v jednom domě i porodila jsem u ní v pokojíku. Třetího pak dne po porodu mém porodila i tato;

[1]) I. Mojž. 45., 5. [2]) V. Mojž. 8., 2. násl.; [3]) III. Král. 17., 6. [4]) Dan. 14., 13. násl. [5]) Žalm 36., 25. [6]) Luk. 12., 31. [7]) Žalm 54., 23. [8]) II. Thessal. 3., 10. [9]) Tob. 4., 23.

a byly jsme spolu a nebylo žádného jiného s námi v domě kromě nás dvou. Umřel pak syn ženy této v noci nebo spící zalehla ho. A vstavši tiše o půlnoci, vzala syna mého od boku mého, děvky tvé, když jsem já spala, a položila jej v lůno své; svého pak syna, který byl mrtev, položila do lůna mého. A když jsem ráno vstala, abych přikojila syna mého, ukázalo se, že byl mrtev; na kterého když jsem pilněji za dne jasného pohleděla, poznala jsem, že to není (ten) můj, kterého jsem porodila. I odpověděla druhá žena: Není tak, jak pravíš, ale syn tvůj umřel, můj pak živ jest. Ona zase řekla: Lžeš, nebo syn můj živ jest a syn tvůj umřel. A tak se hádaly před

králem. Tedy řekl král: Tato praví: Syn můj živ jest a syn tvůj umřel. A tato odpověděla: Ne tak, ale syn tvůj umřel, můj pak živ jest. Tedy řekl král: Přineste mi meč. A když přinesli meč před krále, řekl: Rozetnětež to dítě živé na dvé a dejte jednu polovici jedné a druhou polovici druhé. Žena pak, jejížto syn byl ten živý, řekla králi (nebo pohnula se útroba její nad synem jejím): Prosím, pane, dejtež jí to dítě živé a nezabíjejte ho. Druhá naproti pravila: Ať není ani mé ani tvé, ale buď rozťato. Odpověděl král a řekl: Dejtež této dítě to živé a nezabíjejte ho, nebo tato jest matka jeho. Tedy uslyšev veškeren Israel soud, který vynesl král, báli se krále vidouce, že moudrost Boží jest v něm k vykonání soudu.

Výklad a povzbuzení. Všimněme si veliké moudrosti Šalomounovy. Dá se rozděliti na tři druhy: Byla to předně moudrost náboženská, t. j. nadpřirozené poznání Boha a božských věcí; — mravní a politická moudrost t. j. poznání plynoucí z moudrosti

náboženské, jak vésti sebe sama a poddané k pozemskému štěstí a ku věčné spáse; — přirozená světská moudrost, kterou výjimečně propůjčil Bůh Šalomounovi, aby znal přírodní vědy a umění.

Kéž by všem našim vrchnostem bylo dopřáno takové moudrosti!

Modli se často za pravou moudrost pro sebe a pro duchovní i světské vrchnosti.

Evandělium sv. Jana 2, 13—25.

Za onoho času byla blízko velikonoc židovská; i stoupil Ježíš do Jerusalema a nalezl v chrámě prodavače volův a ovcí a holubův i penězoměnce sedící. A udělav jako bič z provázků, vyhnal všecky z chrámu, ovce také i voly, a penězoměncům rozsypal peníze a stoly zpřevracel. A těm, kteří holuby prodávali, řekl: Odnestež to odsud a nečiňte domu Otce Mého domem kupeckým. Rozpomenuli se pak učenníci Jeho, že psáno jest: Horlivost domu tvého strávila mne. Tedy odpověděli Židé a řekli Jemu: Jaké znamení ukazuješ nám, že tyto věci činíš? Odpověděl Ježíš a řekl jim: Zrušte chrám tento a ve třech dnech jej zase zdělám. Tedy řekli Židé: Čtyřicet a šest let stavěn jest chrám tento a ty ve třech dnech jej zase zděláš? Ale On mluvil o chrámu těla Svého. Proto když z mrtvých vstal, rozpomenuli se učenníci Jeho, že to pověděl, i uvěřili Písmu a řeči, kterou mluvil Ježíš. A když byl na den sváteční velikonoční v Jerusalemě, uvěřili mnozí ve jméno Jeho, vidouce Jeho divy, které činil. Sám pak Ježíš nesvěřil jim Sebe, protože On znal všecky a že Mu nebylo potřebí, aby kdo svědectví vydal o člověku: neb On věděl, co by bylo ve člověku.

Výklad a povzbuzení. Pán Ježíš přišel na tento svět, aby rozmnožil čest a slávu Boží, aby zhladil hřích, lidstvo očistil a posvětil. Odtud Jeho horlivost pro čest chrámu Božího, jenž byl předobrazem církve svaté, kterou očistil Svojí Božskou krví. Aby dokázal, že má k tomu právo, dovolává se budoucího vzkříšení Svého, jímž nejpádněji potvrdil a dokázal Své Božství. — Když již tehdejší chrám byl tak důstojný, že Kristus Pán pro jeho očistu tak horlil, čím více toho zasluhují chrámy naše, v nichž přebývá skutečně a pravdivě v nejv. Svátosti Oltářní pro nás ukřižovaný a opět vzkříšený Bůh a spolu člověk, Ježíš Kristus! Klanějme se tedy Pánu Ježíši v chrámech našich, chovejme se v domě Božím uctivě a nábožně, zapuzujme od sebe všechny smyslné, roztržité a světské myšlenky a věnujme se zcela Ježíši Kristu.

Ale i duše naše jsou chrámem Božím; stvořil je a posvětil, aby v nich přebýval; Bůh chce, aby v tomto příbytku bylo vše důstojno svého vznešeného účelu. Když zpytujeme v těchto dnech duše své, kolik to nečistoty a hříchu nalézáme ve svatyních živého Boha! Vypuďme je bičem sv. pokání.

Rozjímání. Ježíš Kristus podává se dobrovolně ukřižování. — Následuj Ho, snášej tiše kříž svůj; netrpělivostí marně se snažíš zbaviti se ho.

Modlitba církevní. Dej, prosíme, všemohoucí Bože, bychom výroční půst pobožně zachovávajíce tělem i duchem Tobě se líbili. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

V úterý po neděli čtvrté v postě.

Řeč z II. knihy Mojžíšovy 32., 7.—14.

V těch dnech mluvil Hospodin Mojžíšovi řka: Jdi, sestup; zhřešil lid tvůj, který jsi vyvedl ze země egyptské. Sešli brzo s cesty, kterou jsi ukázal jim, a udělali sobě tele slité a klaněli se mu a obětovali mu oběti řkouce: Tito jsou bohové tvoji, Israeli, kteří tebe vyvedli ze země egyptské. A opět řekl Hospodin k Mojžíšovi: Vidím, že lid tento tvrdé šije jest; (protož nyní) pusť mne, ať se rozhněvá prchlivost

má proti nim a zahladím je, tebe pak učiním v národ veliký. Mojžíš pak modlil se Hospodinu Bohu svému řka: Proč, Hospodine, hněvá se prchlivost tvá na lid tvůj, který jsi vyvedl ze země egyptské v síle veliké a v ruce mocné? Prosím, aby neřekli Egypťané: „Chytře vyvedl je, aby pobil (je) na horách a vyhladil ze země," ukrotiž se hněv tvůj a slituj se nad nepravostí lidu svého. Rozpomeň se na Abrahama, Isáka a Israele, služebníky své, jimžto jsi přisáhl skrze sebe sama řka: Rozmnožím símě vaše jako hvězdy nebeské a všecku zemi tuto, o které jsem mluvil, dám semeni vašemu a budete jí vládnouti vždycky. I ukrocen jest Hospodin, tak že neučinil zlého, kteréž byl mluvil proti lidu svému.

Výklad a povzbuzení. Odpadnutí lidu israelského bylo hrozné. Hle, jak rychle a hluboko může člověk padnouti, spustí-li se Boha. Boj se vlastní slabosti. Mojžíš

zachoval se velice umírněně a laskavě, modlil se za hříšný lid, a Bůh se opět s ním smířil. Měj slitování a trpělivost s chybujícím bližním, třebas by sebe hlouběji padl a modli se za všechny ubohé hříšníky.

Evanděliuin sv. Jana 7, 14—31.

Za onoho času, když svátky již v polovici byly, vstoupil Ježíš do chrámu a učil. I divili se Židé řkouce: Kterak umí tento písma, neučiv se? Odpověděl jim Ježíš a řekl: Mé učení není mé, ale Toho, který Mne poslal. Bude-li kdo chtíti vůli Jeho činiti, pozná o tom učení, zdali z Boha jest čili já sám od sebe mluvím. Kdo sám od sebe mluví, chvály vlastní hledá; ale kdo hledá chvály Toho, kterýž ho poslal, ten jest pravdomluvný a nespravedlnosti v něm není. Zdali Mojžíš nedal vám zákon a žádný z vás neplní zákona? Proč mne hledáte zabiti? Odpověděl zástup a řekl: Ďábelství máš! Kdo tě hledá zabiti? Odpověděl Ježíš a řekl jim: Jeden skutek učinil jsem a všickni se divíte. Proto Mojžíš dal vám obřízku (ne že by z Mojžíše byla, ale z otcův) a v sobotu obřezujete člověka. Jestliže přijímá člověk obřezování v sobotu, aby nebyl zrušen zákon Mojžíšův, na mne-liž se hněváte, že jsem celého člověka v sobotu uzdravil? Nesuďte podle zdání, ale spravedlivý soud suďte. Tedy někteří z Jerusalema pravili: Není-li to ten, kterého hledají zabiti? A hle! zjevně mluví a nic mu neříkají. Zdaž právě poznali knížata, že tento jest Kristus? Ale o tomto víme, odkud jest, o Kristu pak, když přijde, neví žádný, odkud by byl. Tedy volal Ježíš, uče v chrámě a řka: I mne znáte, i odkud jsem, víte; a sám od sebe jsem nepřišel a jest pravdivý, který mne poslal, jehož vy neznáte. Já Ho znám, neb od Něho jsem a On mne poslal. Proto hledali Ho jíti; ale žádný nevztáhl ruky na Něho, nebo ještě nebyla přišla hodina Jeho. Ze zástupu pak mnozí uvěřili v Něho.

Výklad a povzbuzení. Dnešní sv. evanděliuin upozorňuje nás na oběť Božského Beránka, který má brzy proliti krev Svou v Jerusalémě za nás. Hodina Jeho dosud nepřišla, ale pomalu se blížila. Pán Ježíš zřejmě prohlašuje židům, že On jest zaslíbený a od Boha poslaný Vykupitel světa a že učení Jeho jest božské — oni však Mu nevěřili. Dokázal jim to zázraky, které Bůh koná Svou všemohoucností pouze k potvrzení pravdy — a židé Ho chtějí kamenovati. — Jak daleko mohou člověka zavésti a zaslepiti předsudky a vášně; střež se jich, přijímaje rád poučení o pravdách sv. víry, opatruj si pilně milost Boží a přidrž se pevně Ježíše! Budiž vzorem Tvého chování, abys i nejzuřivější nepřátele poučoval s největší vlídností a laskavostí. Uvažuj stále bedlivěji o blížícím se utrpení Ježíše Krista.

Rozjímání. Pána Ježíše svlékají ze šatů. — Tuto velikou bolest snáší pro tebe! Zříkej se veškeré marnosti světské, zapírej sama sebe z lásky k Němu.

Modlitba církevní. Popřej nám, prosíme, Pane, ať svatý půst poslušně zachovávajíce, ve zbožných mravech prospíváme, a u Tebe stálé pomoci a smilování dosáhneme; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Ve středu po neděli čtvrté v postě.

Řeč z Isaiáše proroka 1., 16.—19.

Toto praví Hospodin: Umyjte, očisťte se, odstraňte zlostná myšlení svá od očí mých; přestaňte převráceně činiti, učte se dobře činiti; hledejte spravedlnosti, přispějte ku pomoci potlačenému, suďte sirotku, zastaňte vdovy; a pojďte a trestejte mne. Dí Hospodin: Budou-li hříchové vaši jako šarlat, jako sníh zbíleni budou; a budou-li červení jako červec, jako vlna bílí budou. Budete-li chtíti a mne poslouchati, dobré věci země jísti budete, praví Pán všemohoucí.

Výklad a povzbuzení. Tato překrásná slova prorokova můžeme vztahovati na svátost pokání, poněvadž se máme právě teď „umývati a očisťovati.“ Koupel tato jest sice namáhavá a zdlouhavá, ale účinky její jsou překvapující, takže mizejí všechny skvrny na duši, je-li jenom opravdu zkroušená a ochotná, všechno zlo opět napraviti. Nádherná jest změna v takové duši, která se kajícně zpovídá. Zlo stává se dobrem, temnota ustupuje světlu, otrok ďáblův mění se v dítko Boží! Děkujme Bohu za tak blahodárnou lázeň a užívejme jí v této posvátné době ku své spáse.

Evanělium sv. Jana 9, 1—38.

Za onoho času pomíjeje Ježíš, uzřel člověka slepého od narození; i otázali se Ho učenníci jeho: Mistře, kdo zhřešil, tento-li čili rodičové jeho, že se slepý narodil? Odpověděl Ježíš: Ani tento nezhřešil ani rodičové jeho, ale by zjeveni byli skutkové Boží na něm. Já musím dělati dílo Toho, který Mne poslal, dokudž den jest; přicházíť noc, kdežto žádný nemůže dělati. Dokud jsem na světě, světlo jsem světa. To když pověděl, plil na zemi a učinil bláto ze sliny a pomazal blátem oči jeho a řekl jemu: Jdi, umyj se v rybníku Siloe (což se vykládá Poslaný). I odešel a umyl se a přišel vida. Tedy sousedé a kteří jej prve vídali, že byl žebrákem, řekli: Není-liž to ten, jenž sedával a žebral? Někteří pravili: Tenť jest! jiní pak: Nikoliv, ale jest podoben jemu. On však pravil: Jáť jsem. Tedy řekli jemu: Kterak jsou otevřeny oči tvé? Odpověděl: Ten člověk, jenž slove Ježíš, bláto učinil a pomazal oči mé a řekl mi: Jdi k rybníku Siloe a umyj se. I šel jsem a umyl jsem se a vidím. I řekli jemu: Kde jest ten? Řekl: Nevím. I přivedli toho, jenž býval slepým, k fariseům. Byla pak sobota, když učinil Ježíš bláto a otevřel oči jeho. Tedy se ho fariseové opět tázali, kterak byl prozřel. On pak řekl jim: Bláto mi položil na oči a umyl jsem se a vidím. Tedy pravili z fariseů někteří: Není tento člověk od Boha, kterýž soboty neostříhá. Jiní pak pravili: Kterak může člověk hříšník ty divy činiti? I bylo rozdvojení mezi nimi. Tedy řekli opět slepému: Co ty pravíš o tom, kterýž otevřel oči tvé? A on řekl: Jest prorok! Tedy nevěřili Židé o něm, že slepý byl a prozřel, až povolali rodičů toho, jenž byl prozřel, a otázali se jich řkouce: Tento-li jest syn váš, o kterém vy pravíte, že se narodil slepý? Kterak tedy nyní vidí?

Odpověděli jim rodičové jeho a řekli: Víme, že tento jest syn náš a že slepý se narodil, ale kterak nyní vidí, nevíme, anebo kdo otevřel oči jeho, my nevíme, jeho se zeptejte; máť léta, nechť sám za sebe mluví. To řekli rodičové jeho, protože se báli Židů; nebo již se byli Židé spikli, aby vyobcován byl ze školy, kdo by vyznal, že on jest Kristus. Proto rodičové jeho řekli: Máť léta, jeho se ptejte. Tedy zavolali opět člověka, který býval slepý, a řekli mu: Vzdej chválu Bohu! My víme, že člověk ten jest hříšník. Tedy řekl jim onen: Jest-li hříšník, nevím; jedno vím, že byv slepým nyní vidím. Tedy řekli jemu: Co tobě učinil? Kterak ti otevřel oči? Odpověděl jim: Řekl jsem vám již a slyšeli jste; co ještě slyšeti chcete? Zdaliž i vy chcete učedníky jeho býti? Tedy zlořečili jemu a řekli: Ty učenníkem jeho buď, my pak Mojžíšovi učenníci jsme. My víme, že Mojžíšovi mluvil Bůh, ale o tomto nevíme, odkud jest. Odpověděl ten člověk a řekl jim: Toť jest zajisté divná věc, že vy nevíte, odkud jest, a otevřel oči mé; víme pak, že Bůh hříšníků neslyší, ale jest-li kdo ctitel Boží a vůli Jeho činí, to ho vyslyší. Od věku není slýcháno, aby kdo otevřel oči slepo-rozence. Kdyby tento nebyl od Boha, nemohl by činiti ničeho. Odpověděli a řekli jemu: Všecken jsi se ve hříších narodil a ty nás učíš? I vyvrhli jej ven. Uslyšel Ježíš, že ho vyvrhli ven, a když ho nalezl, řekl jemu: Věříš-li ty v Syna Božího? Odpověděl onen a řekl: Kdo jest, Pane, ať uvěřím v Něho? I řekl mu Ježíš: I viděl jsi Ho, a který mluví s tebou, Ten jest. A on řekl: Věřím, Pane! A padl a klaněl se Jemu.

Výklad a povzbuzení. Jak poučné je toto sv. evanděliúm! 1. Ježíš uzdravuje slepého od narození, aby oslavil Boha, Svého Otce. — Mnoholeté utrpení nešťastníkovo sloužilo tedy k tomu, aby se dokázalo božství Ježíše Krista, a aby se slepci se zrakem tělesným otevřel zároveň zrak duševní a uvěřil v Ježíše, svého Boha. — Pročež snášej i ty trpělivě, co na tebe Bůh dopustí, aby i tebou Bůh byl zveleben, a nepovažuj každý kříž za trest. — 2. Kristus Pán mísí při uzdravení slinu s blátem a potírá tím oči slepcovy. To jest toliko viditelným znamením tvůrčí Jeho moci, která působí vnitřně, hojí, očisťuje a posvěcuje — obraz svatých svátostí. — Přijímej je často, aby i tobě bylo spomoženo od duševní slepoty. 3. Uzdravený slepec vyznává otevřeně víru svou v Pána Ježíše a nedá se odstrašiti ani hrozbami ani pronásledováním. — Uč se z toho, jak statečně máš svou víru vyznávati životem svým, neohroženě osvědčuj před světem, kdo jsi a čemu věříš; buď věrným synem církve sv. a nelekej se zlomyslných útoků ošemetných nepřátel.

Rozjímání. Pána Ježíše přibíjejí na kříž. — Jaké to hrozné muky! On nenaříká. — Trp i ty, milý křesťane, tiše a vytrvale!

Modlitba církevní. Bože, jenž spravedlivým záslužnou odměnu, kajícím pak milost Svou dáváš, smiluj se nad námi a popřej, bychom, vyznávajíce pokorně své viny, laskavého odpuštění jich u Tebe dosáhli; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Ve čtvrtek po neděli čtvrté v postě.

Řeč ze IV. knihy královské 4., 25.—38.

V těch dnech přišla žena sunamitská k Eliseovi na horu Karmel, a když ji uzřel muž Boží zdaleka, řekl ku Giezimu, služebníku svému: Hle, toť Sunamitská; proto jdi jí v cestu a rci jí: Dobře-li se máš ty a muž tvůj a syn tvůj? Kteráž odpověděla: Dobře. A když přišla k muži Božímu na horu, chopila se noh jeho; i přistoupil Giezi, aby ji odstrčil. I řekl muž Boží: Nechej ji, nebo v hořkosti jest duše její

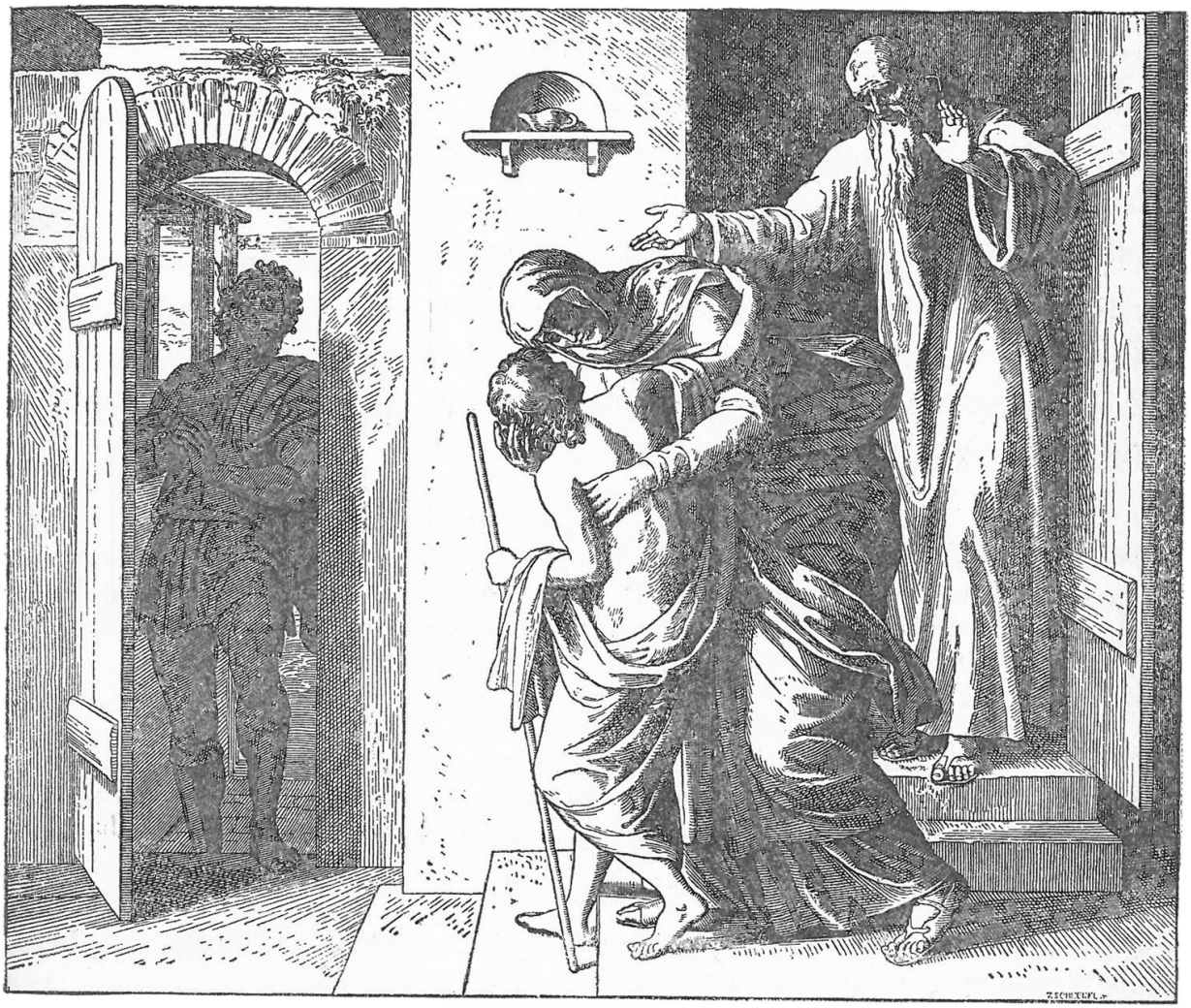

a Hospodin zatajil toho přede mnou aniž mi toho oznámil. Ona pak řekla jemu: Zdaliž jsem žádala syna od Pána mého? Zdaliž jsem neřekla tobě: Nešal mne? A on řekl ke Giezimu: Přepásej bedra svá, vezmi hůl mou v ruku svou a jdi. Jestliže koho potkáš, nepozdravuj ho, a jestliže tě kdo pozdraví, neodpovídej mu, a přijda, polož hůl mou na tvář pacholete. Matka pacholete řekla: Živť jest Hospodin a živa jest duše tvá, že tebe nepustím. Vstal tedy a šel za ní, Giezi pak byl předešel je a položil hůl na tvář pacholete, ale nebylo hlasu, ani citelnosti (v něm); a proto navrátil se vstříc jemu a oznámil mu řka: Nevstalo pachole. Vešel tedy Eliseus do domu, a aj, pachole mrtvé leželo na ložci svém; a všed zavřel dveře po sobě a po pacholeti a modlil se k Hospodinu. A vstoupiv (na lože) spolehl na dítě a položil ústa svá na ústa jeho a oči své na oči jeho a ruce své na ruce jeho a sklonil se nad ním a zahřálo se tělo pacholete. A on odvrátiv se, procházel se po domě, jednou sem

a tam (zase) vstoupil a spolehl na ně: i zívlo dítě sedmkrát a otevřelo oči. Tedy on zavolal Gieziho a řekl jemu: Zavolej Sunamitské. Kteráž jsouc zavolána vešla k němu. Jížto řekl: Vezmi syna svého. A ona přistoupivši padla k nohám jeho a poklonila se k zemi; i vzala syna svého a vyšla. A Eliseus navrátil se do Golgata.

Výklad a povzbuzení. Vzkříšení mrtvého chlapce vdovina Eliseem jest obrazem našeho vykoupení Ježíšem Kristem od smrti hříchu. Účiň, hříšníče, podobně, jako žena sunamitská. Obejmi nohy Ukřižovaného a pros Jej, by tě opět vzkřísil k životu milosti, a došel-li jsi odpuštění, padni na kolena, klaněj se Mu a děkuj Mu.

Evanděliúm sv. Luk. 7., 11.—16.

Za onoho času šel Pán Ježíš do města, které slove Naim, a šli s ním učenníci jeho a zástup veliký. Když pak se přibližoval ku bráně města, aj, mrtvý byl nesen ven, syn jediný matky své, a ta vdova byla; a zástup města mnohý s ní. Kteroužto uzřev Pán, milosrdenstvím hnut jsa nad ní, řekl jí: Neplačiž. A přistoupiv dotkl se mar. (Ti pak, kteří nesli, zastavili se.) I řekl: Mládenče, tobě pravím: vstaň! I posadil se, který byl umřel, a počal mluviti. I dal jej mateři jeho. Pojala pak všecky bázeň a velebili Boha řkouce: Prorok veliký povstal mezi námi a Bůh navštívil lid svůj!

Výklad a povzbuzení. Pán Ježíš rozkazuje a mrtvý vstává. Zdaž tím nedokázal, že jest Pánem nad životem a smrtí? Protož svěř mu život svůj i všecky své osudy. — Pán Ježíš má útrpnost s ovdovělou matkou; ty jsi křesťaň, Jeho učenník, následuj Ho! — Ano, můj drahý Ježíši, Tebe chci následovati; Tebe chci milovati, dle Tvého příkladu volím dobře činiti dle sil svých! Veď mne Svou Božskou vůlí!

(Viz bližší výklad u 15. neděle po sv. Duchu.)

Rozjímání. Pán Ježíš visí na kříži přibit. Všechny svaté údy Jeho jsou vymknuty; jaké to nevyslovitelné bolesti! — Ach, můj Pane Ježíši, ukřižovaná lásko má, táhni mne k Sobě ku kříži Svému, abych s Tebou úplně splynul a s Tebou navždy setrval!

Modlitba církevní. **Všemohoucí, věčný Bože, rač nám milostivě zpříjemniti posty naše radostmi posvátné zbožnosti, bychom krotili pozemské žádosti a stali se účastnými nebeských milostí; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.**

V pátek po neděli čtvrté v postě.

Řeč z III. knihy král. 17., 17.—24.

V těch dnech roznemohl se syn ženy hospodyně a byla nemoc jeho velmi těžká, tak že nezůstalo již v něm dýchání. Řekla tedy k Eliášovi: Co mně a tobě, muži Boží? Přišel jsi ke mně, aby připomenuty byly nepravosti mé a abys umořil syna mého? I řekl k ní Eliáš: Dej mi syna svého. A vzav ho z lůna jejího, vnesl jej na večeřadlo, kdežto sám přebýval a položil ho na lůžko své. I volal k Hospodnu a řekl: Hospodine, Bože můj, také-liž tu vdovu, u kteréžto jakouž takouž živnost mám,

zarmoutil jsi, že jsi umořil syna jejího? I roztáhl se a změřil se po třikrát nad pacholetem a volal k Hospodinu řka: Hospodine, Bože můj, prosím, nech se navrátí duše do pacholete tohoto do vnitřností jeho. I vyslyšel Hospodin hlas Eliášův a navrátila se duše pacholete do něho a ožilo. I vzav Eliáš pachole, snesl je z večeřadla dolů do domu a dal je matce jeho a řekl jí: Hle, živ jest syn tvůj. I řekla žena k Eliášovi: Nyní jsem po tomto poznala, že jsi ty muž Boží a že slovo Hospodinovo v ústech tvých jest pravé.

Výklad a povzbuzení. Také toto vzkříšení chlapce Eliášem jest obrazem vykoupení pokolení lidského Ježíšem Kristem, Synem Božím. Všimněme si kajícnosti vdoviny, pro níž její syn byl opět vzkříšen. Máš-li podobného kajícného ducha, pak vzkřísí Kristus i duši tvou k životu posvěcující milosti. Zpytuj tedy svoje svědomí a lituj hříchů svých! —

Evanděliuм sv. Jana 11., 1—45.

Za onoho času byl jeden nemocný, Lazar z Bethanie, z městečka Marie a Marty, sestry její. (Marie pak byla, která pomazala Pána mastí a vytřela nohy jeho vlasy svými, jejížto bratr Lazar byl nemocen.) Tedy poslaly sestry jeho k Němu řkouce: Pane, aj, jehož miluješ, nemocen jest. Slyše pak Ježíš, řekl jim: Nemoc tato není k smrti, ale ke slávě Boží, aby oslaven byl Syn Boží skrze ni. Miloval pak Ježíš Martu i sestru její

Marii i Lazara. Když pak uslyšel, že by nemocen byl, zůstal tehdáž přece na témž místě dva dni. Potom pak řekl učenníkům svým: Pojďme opět do Judska. Dí mu učenníci: Mistře, nyní tě hledali Židé ukamenovati a opět tam jdeš? Odpověděl Ježíš: Zdali není dvanácte hodin za den? Chodí-li kdo ve dne, neurazí se, nebo světlo tohoto světa vidí; pakli choditi bude v noci, urazí se, neboť světla není v něm. To odpověděl a potom řekl jim: Lazar, přítel náš, spí; ale jdu, abych jej ze sna pro-

budil. Tedy řekli učenníci Jeho: Pane, spí-li, zdráv bude. Ale Ježíš byl mluvil o smrti jeho; oni pak domnívali se, že o spaní sna pravil. Potom tedy řekl jim Ježíš zjevně: Lazar umřel; i raduji se pro vás, že jsem tam nebyl, abyste věřili. Ale pojďme k němu. Tedy řekl Tomáš, jenž slove Blíženec, ke spoluučenníkům: Pojďme i my, abychom zemřeli s ním. Tedy přišel Ježíš a nalezl ho již čtyři dni v hrobě pochovaného. (Byla pak Bethanie blízko od Jerusalema, asi honů patnácte.) Mnozí pak z Židů byli přišli k Martě a Marii, aby je těšili pro bratra jejich. Tedy Marta, jak uslyšela, že Ježíš jde, vyběhla proti Němu, ale Maria doma seděla. I řekla Marta k Ježíšovi: Pane, kdybys byl býval zde, bratr můj

nebyl by umřel; ale i nyní vím, že, cožkoli požádáš od Boha, dá tobě Bůh. Dí jí Ježíš: Vstaneť zase bratr tvůj. Řekla Jemu Marta: Vím, že vstane při vzkříšení v den nejposlednější. Řekl jí Ježíš: Já jsem vzkříšení i život; kdo věří ve Mně, byť i umřel, živ bude a každý, kdo jest živ a věří ve Mne, neumře na věky. Věříš-li tomu? Dí Jemu: Ovšem, Pane, já jsem uvěřila, že jsi Ty Kristus, Syn Boha živého, který jsi na tento svět přišel. A když to pověděla, odešla a zavolala Marii, sestru svou, tiše řkouc: Mistr zde jest a volá tě. Ona jak uslyšela, vstala rychle a šla k Němu; nebo byl Ježíš ještě nepřišel do městečka, ale byl potud na tom místě, kde byla Marta proti Němu vyšla. Tedy Židé, kteří s ní byli v domě a ji těšili, uzřevše Marii, že rychle vstala a vyšla, šli za ní řkouce: Jde ke hrobu, aby tam plakala. Marie pak, jakmile přišla, kde byl Ježíš, uzřevši Jej, padla k nohám Jeho a řekla Jemu: Pane, kdybys byl zde býval, bratr můj nebyl by umřel. Tedy Ježíš, když uzřel, ana pláče, i Židy, kteří byli s ní přišli, ani pláčí, pohnul se duchem a zkormoutil sám sebe a řekl: Kde jste jej položili? Řkou Jemu: Pane, pojď a viz! I zaplakal Ježíš. Tedy řekli Židé: Hle, kterak jej miloval. Někteří pak z nich řekli: Nemohl-li Ten, jenž otevřel oči slepého od narození, učiniti, aby byl tento neumřel? Tedy Ježíš opět pohnut sám v sobě přišel ke hrobu. Byla pak jeskyně a kámen byl položen na ní. Dí Ježíš: Zdvihněte kámen. Řekla Mu Marta, sestra toho, který byl umřel: Pane, již zapáchá, nebo čtyři dni ve hrobě jest. Dí jí Ježíš: Zdali jsem tobě neřekl, že, budeš-li věřiti, uzříš slávu Boží? Tedy zdvihli kámen. Ježíš pak pozdvih očí vzhůru řekl: Otče, díky Tobě vzdávám, že jsi Mne vyslyšel. Já jsem věděl, že Mne vždycky slyšíš, ale pro zástup, který vůkol stojí, řekl jsem, aby uvěřili, že jsi Ty Mne poslal. To pověděv, zvolal hlasem velikým: Lazare, pojď ven! A hned vyšel, který byl umřel, jsa obvázán povijadly na rukou i na nohou, a tvář jeho byla obvázána rouchou. Řekl jim Ježíš: Rozvažte jej a nechte, ať odejde. Tedy mnozí ze Židů, kteří byli přišli k Marii a Martě a viděli, co učinil Ježíš, uvěřili v Něho.

Výklad a povzbuzení. Pán Ježíš vzkřísil Lazara, jehož nemoc a smrt již předvídal; viz Boha všemohoucího, Pána nad životem a smrtí — svého Boha! Klaněj se Mu, hledaje u Něho pomoci a přispění ve všech potřebách těla i duše. — Sestry Lazarovy modlí se krátce ale důvěrně; nejsou to pouhá slova, která docházejí vyslyšení, ale vroucnost a důvěra. Tak čiň i ty! — „Vstaneť zase bratr tvůj“, dí Pán Ježíš, a tak se také stalo. Tobě bude pomoženo, i ty vstaneš jednou z hrobu svého k životu věčnému, tak učí týž Syn Boží. Věř tedy Jeho učení.

Všichni jednou vstanou, tedy i tvoji milí, kteří tě předešli na věčnost. To ti budiž útěchou, že se s nimi shledáš, a proto mírni zármutek svůj při jejich odchodu a s důvěrou očekávej blaženého setkání s nimi.

Lazar, jenž již čtyry dny ležel v hrobě, jest obrazem člověka oddaného hříšnému návyku, který na přímluvu druhých Kristem Pánem opět bývá vzkříšen k životu posvěcu-

jící milosti Boží. Jsi-li snad i ty podobným nešťastníkem — tedy slyš! Ježíš i tebe volá v této posvátné době slovy: „Lazare, hříšníče, pojď ven!“

Rozjímání. Ježíš Kristus pní na kříži mezi dvěma lotry! Jaká to potupa! — A ty bys chtěl býti pyšným, ješitným a marnivým, když král věčné slávy jest tak potupen, a to proto, aby pykal a dostičinil za tvou pýchu?

Modlitba církevní. Bože, jenž svět nevystíhlými tajemstvími po pádu obnovuješ, dej, prosíme Tebe, ať církev Tvá stálým vyučováním prospívá a se rozšiřuje, a nedostatkem časných potřeb netrpí; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

V sobotu po neděli čtvrté v postě.

Řeč z Isaiáše proroka 49., 8.—15.

Toto praví Hospodin: V čas příjemný vyslyšel jsem tě a v den spasení spomohl jsem tobě; a zachoval jsem tě a dal jsem tě ve smíření lidu, abys vzbudil zem a osadil dědictví rozptýlená, abys řekl těm, kteří uvězněni jsou: Vyjděte! a těm, kteří ve tmách: Okažte se! Na cestách pásti se budou a na všech rovinách pastvy jejich. Nebudouť lačněti a žízniti a nebude jich páliti vedro ani slunce, neboť slitovník jejich spravovati je bude a u studnic vod napájeti je bude. A způsobím všecky hory mé v cestu a stezky mé povýšeny budou. A tito z daleka přijdou, a aj, onino od půlnoci a od moře a tito ze země poslední. Chvalte, nebesa, a plesej, země! Sladce zpívejte, hory, chválu, nebo potěšil Hospodin lidu svého a nad chudými svými smiluje se. I řekl Sion: Opustil mne Hospodin a Pán zapomenul se nade mnou. Zdali se může zapomenouti žena nad nemluvňátkem svým, aby se neslitovala nad synem života svého? A byť ona se zapomenula, já však nezapomenu se nad tebou, praví Pán všemohoucí.

Výklad a povzbuzení. Slova prorokova předpovídají onen blažený stav, který Ježíš Kristus připravil celému světu a každé duši Svým utrpením a Svou smrtí. Rozvažuj důkladně o těchto slovech a poznej z nich vznešenost duše, je-li okrášlena milostí Boží. Uvažuj o nekonečné laskavosti Srdce Páně a hleď, aby řádnou velikonoční sv. zpovědí a hodným sv. přijímáním vešla milost Boží do duše tvé se vším mírem, klidem a radostí svou!

Evanděliu sv. Jana 8., 12.—20.

Za onoho času mluvil Pán Ježíš k zástupům židovským řka: Já jsem světlo světa; kdo Mne následuje, nechodí ve tmách, ale bude míti světlo života. I řekli Jemu fariseové: Ty sám o sobě svědectví vydáváš, svědectví Tvé není pravé. Odpověděl Ježíš a řekl jim: Ačkoli Já svědectví vydávám sám o sobě, pravé jest svědectví Mé; nebo vím, odkud jsem přišel anebo kam jdu; ale vy nevíte, odkud přicházím, a kam jdu. Vy podle těla soudíte, Já nesoudím nižádného; a pakli Já soudím, soud Můj pravý jest, neboť sám nejsem, ale Já a který Mne poslal, Otec. A v zákoně vašem psáno jest, že dvou lidí svědectví pravé jest. Já jsem, jenž svědectví vydávám sám o sobě; a svědectví vydává o Mně Otec, který

Mne poslal. Tedy řekli Jemu: Kde jest Otec Tvůj? Odpověděl Ježíš: Ani Mne neznáte ani Otce Mého; kdybyste znali Mne, znali byste snad i Otce Mého. Tato slova mluvil Ježíš u pokladnice, uče v chrámě; a žádný Ho nejal, neboť ještě nepřišla hodina Jeho.

Výklad a povzbuzení. Ježíš Kristus nazývá se světlem světa a dokazuje to svými skutky a svědectvím Svého Otce. — Ale židé mu nevěřili. — Není-li tomu podnes tak? Není-liž svědectví, že Ježíš Kristus jest světlo světa, skoro dva tisíce let staré a dokázané světovými dějinami? A kolik lidí se štítí tohoto světla a nenávidí je? Co z nich bude? — Pomni, křesťane: Ježíš Kristus jediný jest světlo, mimo Něj pouze temnota. Toužíš-li po světle, přijď k Němu, pros za osvícení, kráčej v Něm jako syn světla ve vší čistotě, střídmosti, trpělivosti a tichosti!

Rozjímání. „Ježíš Nazaretský, Král Židovský.“ Tak zní nápis na kříži! — V pravdě, Pán Ježíš jest Králem a Pánem všehomíra, Vykupitelem naším od hříchů, smrti a pekla. — Klaním se ti, Pane Ježíši, v nejhlubší pokoře a věnuji Ti zcela srdce své!

Modlitba církevní. Budiž nám, prosíme, Pane, skrze milost Tvou prospěšna naše horlivá pobožnost, poněvadž jenom tenkráte nám prospějí posty naše, jestliže se velebnosti Tvé zalíbí; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého. Amen.

Jaká má býti naše příprava na slavnost velikonoční.

Abychom se důstojně připravili na blížící se slavnost velikonoční, v níž máme vstáti s Kristem Pánem k životu novému, svatému a bohumilému, máme 1. z lásky k Bohu zdržovati se i dovolených zábav a veselí, vystříhati se všech milých, zvláště pak hlučných společností a místo nich často se uchylovati do soukromí; neboť o samotě mluví Bůh k srdci člověka;“ [1]) 2. často vzývati Boha o milost, s její pomocí pilně zpytovati svědomí a přísně uvažovati, jaký jest náš poměr s Bohem; neboť „v ten den bude usmíření vaše a očistění ode všech hříchů.“ 2. Pročež „trapte duše své“ [2]) a postem atd. se naň připravujte; máme se tedy 3. od této doby až do velikonoc přísněji postiti, o utrpení a smrti Pána Ježíše buď v kostele nebo doma v soukromí častěji rozjímati; máme-li z čeho, dávati chudým hojněji almužnu, a jsme-li sami chudí, svou chudobu, nouzi a nedostatek trpělivě snášeti a Kristu Pánu obětovati, spojujíce to s Jeho nouzí, hladem, žízní a jinými strastmi; konečně 4. upřímně a zkroušeně se vyzpovídati a starý kvas hříchu a zloby vymýtiti ze srdce svého, abychom tak náležitě požívati mohli hodů velikonočních, totiž Beránka nebeského, s chlebem přesným, t. j. v pravdě, upřímnosti a svatosti.[3])

Poučení o páté neděli postní.

(„Judica“, „Smrtná“).

Od této neděle věnuje se církev svatá úplně rozjímání o utrpení Pána Ježíše, aby tak pohnula věřící k srdečné soustrasti a dokonalé kajícnosti, poněvadž se Pán Ježíš podrobil za nás tak hrozným mukám. Proto také nazývá tu neděli „Passionis“, utrpení, česky „smrtnou“, a čtrnáct dní až do Velikonoc nazývá se dobou bolestnou, pašijovou. K tomu směřují také všechny obřady církevní. Dnes zahalují se kříže na památku, že Kristus Pán se skryl v tom čase až do slavného vjezdu do Jerusaléma před židy a veřejně nevystupoval.[4]) Dneškem počínaje vynechává se při mši sv. „Sláva Otci atd.“, poněvadž v druhé Božské osobě, v osobě Krista Pána, byla zneuctěna celá nejsvětější Tro-

[1]) Oseáš 2., 14. [2]) III. Mojž. 16., 30—31. [3]) I. Kor. 5., 7. 8. [4]) Jan 11., 54.

jice. Dnes nám konečně představuje církev svatá v Ježíši Kristu nevinného, neposkvrněného Velekněze a hledíc k Němu vybízí nás k opravdovému pokání; v kněžských hodinkách volá k nám: „Dnes, kdy slyšíte hlas Boží, nezatvrzujte srdcí svých!“ a na začátku mše svaté volá jménem trpícího Ježíše slovy žalmistovými: „Suď mne, Bože! a rozhodni při mou proti lidu nesvatému; od člověka nepravého a lestného vytrhni mne; neboť Ty, o Bože, jsi síla má. Sešli světlo Své a pravdu Svou; kéž mne provodí a přivedou na horu svatou Tvou a do stanů Tvých.“ [1])

Modlitba církevní. Prosíme Tě, všemohoucí Bože, shlédni milostivě na lid svůj, ať pomocí Tvou tělo své krotí a na duši ochrany Tvé zakusí; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Žid. 9., 11.—15.

Bratří! Kristus, přístojící velekněz budoucích dobrých věcí, skrze větší a dokonalejší stánek, ne rukou udělaný, to jest, ne tohoto stvoření, ani skrze krev kozlů nebo telat, ale skrze vlastní krev vešel jednou do svatyně a nalezl vykoupení věčné. Nebo jestliže krev kozlův a býkův a pokropení popelem jalovice poskvrněných posvěcuje k očištění těla: čím více krev Kristova, kterýžto skrze Ducha Svatého sebe sama obětoval neposkvrněného Bohu, vyčistí svědomí naše od skutků mrtvých k sloužení Bohu živému? A protož nové smlouvy prostředníkem jest, aby prostředníkem smrti (podstoupené) k vyplacení těch přestoupení, kteráž byla za první smlouvy, přijali zaslíbení věčného dědictví ti, kteří jsou povoláni v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Výklad. V této epištole učí sv. Pavel, že Pán Ježíš, jsa věčným Veleknězem novozákonním, za hříchy veškerého lidstva úplně zadostučinil a tak všem přístup do svatyně nebeské otevřel. Abychom Jeho vykoupení na věčnosti účastni byli, máme spolupůsobiti s milostí Kristovou, proti zlému bojovati, sebe zapírati a Krista Pána následovati. — Církev sv. nám to dnes čte, abychom rozjímali o utrpení a smrti Pána Ježíše, abychom děkovali Bohu za své vykoupení, Jej milovali, velebili a bychom se stali účastni Jeho utrpení postem, modlitbou a jinými kajícími skutky, obcováním mši sv., upřímnou sv. zpovědí a hodným sv. přijímáním.

Úvaha. Obcuj mši svaté co možná nejčastěji a obzvláště nezapomeň obětovati pokaždé milému Spasiteli, jenž se na oltáři obětuje, vše, co máš a jsi; spoj se s Jeho obětí a obětuj ji nebeskému Otci za hříchy své a za hříchy celého světa. Modli se častěji:

Přispěj nám Svou milostí, laskavý Ježíši! ať se staneme účastnými Tvého přehořkého utrpení pravou lítostí nad svými hříchy a hojným konáním dobrých skutků a tak dojdeme zaslíbeného dědictví v životě věčném. Amen.

Evandělium sv. Jana 8., 46.—59.

Za onoho času mluvil Pán Ježíš k zástupům židovským a knížatům kněžským: Kdo z vás bude Mne trestati z hříchu? Jestliže pravdu mluvím vám, proč Mi nevěříte? Kdo z Boha jest, slova Boží slyší; proto vy neslyšíte, že z Boha nejste. Tedy odpověděli Židé a řekli Jemu: Zdaliž my dobře nepravíme, že jsi ty Samaritán a ďábla máš? Odpověděl Ježíš:

[1]) Žalm 42., 1.—3.

Já ďábla nemám, ale ctím Otce Svého a vy jste Mne zneuctili. Ale Já nehledám slávy Své; jestiť, kdo hledá a soudí. Amen, amen pravím vám: Bude-li kdo zachovávati řeč Mou, neuzří smrti na věky. Tedy řekli Židé: Nyní jsme poznali, že ďábla máš. Abraham umřel i proroci a ty pravíš: Bude-li kdo zachovávati řeč Mou, smrti neokusí na věky. Zdaliž jsi ty větší než otec náš Abraham, kterýž umřel? I proroci zemřeli. Kým se sám činíš? Odpověděl Ježíš: Oslavuji-li se Já sám, sláva Má nic není; jestiť Otec Můj, který Mne oslavuje, o němž vy pravíte, že Bůh váš jest, a nepoznali jste Ho; ale Já jej znám, a řeknu-li, že Ho neznám, budu podobný vám lhář. Ale znám Jej a řeč Jeho zachovávám. Abraham, otec váš, radoval se, aby viděl den Můj; i viděl a zradoval se. Tedy řekli Mu Židé: Padesáti let ještě nemáš a Abrahama jsi viděl? Řekl jim Ježíš: Amen, amen pravím vám, prve než-li Abraham byl, Já jsem. Tedy chápali kamení, aby házeli naň; ale Ježíš skryl se a vyšel z chrámu.

Proč se tázal Pán Ježíš židův a kněží: „kdo z vás může mne viniti z hříchu"?

1. Aby jim ukázal, jak nespravedlivě a zlomyslně se k Němu chovali, nevěříce v Něho, a aby proto neměli omluvy pro svoji nevěru; 2. aby dokázal, že jsa prost všeho hříchu jest také více než obyčejný člověk, totiž pravý Messiáš a Syn Boží, jak to židům častěji a obzvláště v tomto evanděliu řekl a svými zázraky zřejmě dokázal. Z toho plyne pro nás naučení, že, chceme-li jiné napomínati a kárati, sami musíme býti, seč jsme, bezúhonní, a že máme vždy svou vinu pokorně vyznati a uznati.

Proč dokládá Kristus Pán: „Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší"?

Aby židům připomenul pravou příčinu jejich zatvrzelosti a nevěry a upozornil je na následky takového jednání. Neboť kdyby byli opravdu z Boha, t. j. kdyby poznali Boha a Jeho zjevení a Jej dle toho horlivě ctili, pak by též zajisté přijali učení Pána Ježíše za Božské a Jemu uvěřili, když vše dokazovalo jeho Božský původ. — Tím i nám dal míru, dle níž bychom měli zkoumati své smýšlení: Kdo z Boha jest, slyší rád, miluje a koná, co jest Božího; kde není z Boha, ale jest smyslný a pyšný atd., Božím opovrhuje. Posloucháme-li tedy rádi slovo Boží, čteme-li rádi dobré zbožné knihy, kostel rádi navštěvujeme, provádíme-li horlivě v životě to, co jsme dobrého četli nebo slyšeli, pak dosvědčujeme, že jsme synové Boží. — Naopak, vyhýbáme-li se kostelu a službám Božím, milujeme-li špatné společnosti a knihy, jsme-li leniví v konání dobra, — zdaž si můžeme lichotiti, že jsme syny Božími, anebo spíše se obávati stejného trestu, jaký stihl židy?

Jak přijali židé slova Páně?

S velikou nevolí. Místo aby o nich přemýšleli, vylili si na něm nadávkami svou zlost a uraženou pýchu a nazývali Pána Ježíše Samaritánem a posedlým. — Tak tomu jest dosud. Člověk pyšný, smyslný, světácký neslyší a nesnese pravdy, nýbrž odpoví hanlivými a potupnými řečmi.

Jak a proč se hájil Pán Ježíš proti pomluvám židů?

Pán Ježíš hájil se tím, že pomluvy jednoduše od sebe odmítl a svými skutky dovozoval, že mluví pravdu a že opravdu ctí Boha, Svého Otce, poněvadž nehledá cti vlastní, nýbrž Jeho. Výtku, že jest Samaritánem, pomíjí Pán Ježíš mlčením, dávaje na jevo,

že nepovrhuje žádným národem a nikoho nevylučuje ze spasení. — Výtku proti svému mládí vyvrací tvrzením, že byl před Abrahamem, a že jest očekávaným Vykupitelem a Abrahamovým Pánem a Bohem.

Že Kristus Pán odmítl všechny útoky, ačkoli dříve na přečetné urážky ani slovem neodpovídal, učinil tak proto, poněvadž při stálém mlčení by se mohlo pochybovati o Jeho Božském poslání a o pravdivosti Jeho učení. — Tím nás Pán Ježíš učí, že se jenom tehdáž a to vždy s mírnou tichostí hájiti máme, když toho vyžaduje čest a sláva Boží a spása a blaho bližního; čelí-li útoky pouze proti naší cti, pak jest lépe všechnu obranu zanechati Bohu, jak to učinil Kristus; Bůh zajisté může i dopomůže nám ke cti a právu v pravý čas.

Jak máme rozuměti slovům Kristovým: „Bude-li kdo zachovávati řeč Mou, smrti neokusí na věky"?

Slovy těmi jest míněna věčná smrt duší. Tedy: Kdo zachovává přikázaní Boží, nezemře smrtí duševní.

Jak viděl Abraham den Páně?

Duchem t. j. 1. za života svého poznal zvláštním zjevením Božím příští zaslíbeného Vykupitele tak jistě a jasně, jako by Ho viděl přítomného; 2. v předpeklí byl mu rovněž oznámen skutečný příchod zvláštním zjevením. — I nám se dostalo toho štěstí, že jsme poznali Pána Ježíše. Radujme se z toho a kráčejme v Jeho šlepějích.

Proč chtěli židé Ježíše kamenovati?

Poněvadž se nazýval Synem Božím a slovy: „Prvé nežli Abraham byl, Jáť jsem," to potvrdil. Ve své zaslepenosti považovali to za rouhání a dle zákona chtěli ho ukamenovati.[1]) Nejsou-li tito židé obrazem nevěrců, kteří zavrhují vše, čeho nechápou?

Proč se skryl Pán Ježíš před židy, aniž se nad nimi pomstil?

Kristus Pán se skryl: 1. poněvadž dosud nepřišla hodina Jeho utrpení a smrti; 2. aby ukázal Svoji tichost a mírnost a nás naučil, že máme svým nepřátelům raději ustoupiti a se vyhnouti, než se jim protiviti a na nich se mstíti; 3. aby židům ukázal, že je pro jejich zatvrzelost opustí a k pohanům se obrátí, jak to učinili i apoštolé dle Jeho příkladu; 4. aby nás jednak varoval, bychom se chránili duchovní zaslepenosti a nevěry, jednak poučil, jaké následky z obou vyplývají; a potom, abychom se raději vyhýbali svárlivým a hněvivým lidem; neboť: „ke cti jest člověku varovati se svárův, ale všichni blázni míchají se ve vády."[2])

Ú v a h a. Jsi-li nevinně tupen, vzpomeň si na toto sv. evanělium. Chová v sobě bohatý poklad útěchy pro všechny, kteří jsou nevinně tupeni. Neboť tím se učenník opět více připodobňuje svému Pánu a Mistru. Pročež praví sv. Augustin: „Co se ti může, milý příteli, přihoditi horšího, co by nebyl tvůj Spasitel již trpěl? Jest-li nadávka, on ji prvé slyšel, jsa nazýván tu žráčem a pijákem, tu svůdcem a buřičem, tu přítelem a ochráncem hříšníků, tu i posedlým, ba bylo Mu slyšeti i to, že ďábly vymítá pomocí Belzebuba, knížete pekel."[3]) Proto těší učenníky své slovy:[4]) „Jestliže hospodáře Belzebubem nazvali, čím více domácí jeho?" — Trpíš-li bolesti a zdají se ti snad příliš trpké? Věz, že není bolesti na světě tak veliké, kterou by zároveň netrpěl Kristus Pán; neboť může-li býti krutější a zároveň potupnější muky nad smrt kříže? Proto praví sv. Pavel: „Rozpomínejte se, křesťané, na toho, kterýž takový proti sobě odpor od hříšníků snášel, abyste (při své potupě a haně) neustávali, myslí svých pozbývajíce."[5])

---

[1]) III. Mojž. 24., 15. 16. [2]) Přísloví 20., 3. [3]) Mat. 9., 34. [4]) Mat. 10., 25. [5]) Žid. 12., 3.

Modlitba. Nejtišší Pane Ježíši, jenž jsi úhlavním svým nepřátelům na jejich útoky mírně odpověděl, a když Tě kamenovati chtěli, jim se uhnul a ukryl, odpusť nám slabým, když jediného příkrého slova nechceme strpěti, bližnímu v ničem se nepoddáme, žádné urážky nestrpíme, nýbrž vždy co nejprudčeji se bráníme a jenom stále po pomstě bažíme; odpusť nám náš hněv a netrpělivost naši a propůjč nám Své milosti, bychom sobě učiněná příkoří trpělivě a tiše snášeli a pouze tehdy je zamítali a skromně odpovídali, když toho žádá Tvoje čest a blaho bližního. Amen.

Rozjímání. Židé posmívají se ukřižovanému Pánu Ježíši. — Čerpej útěchu z toho, když jsi tupen v bolu a žalu. I tvůj Mistr trpěl podobně.

V pondělí po neděli páté v postě.

Řeč z Jonáše proroka 3., 1.—10.

V těch dnech stalo se slovo Hospodinovo ku proroku Jonášovi po druhé řkoucí: Vstaň a jdi do Ninive, města velikého, a kaž v něm kázaní, kteréž Já mluvím k tobě. I vstal Jonáš a odešel do Ninive podle slova Hospodinova. A Ninive bylo město veliké cesty tří dnův. I počal Jonáš jít do města cestou dne jednoho a volal a řekl: Ještě čtyřicet dní a Ninive vyvráceno bude. I uvěřili muži ninivetští v Boha a provolali půst a oblékli se v žíně od největšího až do nejmenšího. I přišlo slovo to ku králi Ninivetskému; i vstal se stolice své a odvrhl roucho své od sebe a oblékl se v žíni a seděl v popeli. A volal (hlásný) a řekl v Ninive z úst krále a knížat jeho řka: Lidé i hovada a volové i bravové ničehož neokuste aniž se paste a vody nepijte. A oblecte se v žíně lidé i hovada a volejte k Pánu mocně a obrať se každý od cesty své zlé a od nepravosti, kteráž jest v rukou jejich. Kdo ví, neobrátí-li se a neodpustí-li Bůh a neodvrátí-li se od prchlivosti hněvu svého a nezahyneme. A viděl Bůh skutky jejich, že se odvrátili od cesty své zlé, a smiloval se nad lidem svým Pán Bůh náš.

Výklad a povzbuzení. Tento příběh jest 1. novým, důtklivým vybídnutím ku pokání; 2. učí nás, že vnitrná kajícnost plodí také zevnější skutky kajícné, a že první bez druhé není pravá ani upřímná; 3. ukazuje nám, že kajícné skutky dostávají skutečně od Boha veliké milosti polepšení; 4. povzbuzuje nás, bychom v pravé kajícnosti pevně doufali v milosrdenství Boží. — Běda nám, nebudeme-li činiti pokání! „Mužové ninivetští vstanou na soudu proti nám a odsoudí nás.“ [1])

Evandělium sv. Jana 7., 32.—39.

Za onoho času poslali knížata kněžská a fariseové služebníky, aby Ježíše jali. Tedy řekl jim Ježíš: Ještě maličký čas s vámi jsem a jdu k Tomu, jenž Mne poslal. Hledati Mne budete a nenaleznete; a kde jsem Já, vy nemůžete přijíti. Proto řekli Židé k sobě vespolek: Kam půjde tento, že Ho nenalezneme? Zdali v rozptýlení pohanů půjde a bude pohany učiti? Jaká jest ta řeč, kterou mluvil: Hledati mne budete a ne-

[1]) Mat. 12., 41.

naleznete; a kde jsem Já, vy nemůžete přijíti? V poslední pak den veliký svátku stál Ježíš a volal řka: Žízní-li kdo, pojď ke Mně a pij! Kdo věří ve Mne, tomu, jakož dí Písmo, poplynou z těla řeky vody živé. Ale to řekl o Duchu, kteréhož měli věřící v Něho přijmouti.

Výklad a povzbuzení. Těmito slovy vybízí Pán Ježíš židy, aby využitkovali doby milosti jim poskytnuté ku pokání; neboť jakmile uplyne, více se nenavrátí. Předpovídá jim, že sice hledají Messiáše, ale že Ho nenajdou, poněvadž Jím opovrhují. Židé to poznali, až přišla hodina jejich. Církev svatá vybízí též nás tímto evanděliem, abychom dobře použili krátkého pobytu na zemi a milosti Boží; neboť každému národu a každému člověku jest určena a odměřena doba milosti. Zanedbá-li jí, jest o něm rozhodnuto. Snad zbývá ti, milý křesťane, pouze několik dní, a tvá doba milosti jest ta tam! Či nedbáš hlasu Spasitelova, jenž tě volá k pokání? Hle, jak laskavě tě zve: „Žízní-li kdo, pojď ke mně a pij!“

Rozjímání. Vojáci metají losy o šat Ježíšův. Jaká to surovost! — Odvrať očí svých od nich k ukřižovanému Spasiteli. Jaký pokoj poskytuje tento pohled v hluku a lomozu světa i v nejprudších pokušeních.

Modlitba církevní. **Posvěť, prosíme, Pane, posty naše, a popřej nám milostivě dle velikosti svého smilování odpuštění všech vin! Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.**

V úterý po neděli páté v postě.

Řeč z Daniele proroka 14., 27.—42.

Za onoho času shromáždivše se Babylonští proti králi, řekli: Vydej nám Daniele, jenž Béla zkazil a draka zabil, jinak zabijeme tebe i dům tvůj. Tedy vida král, že se na něj obořili náramně, i donucen jsa, vydal jim Daniele. Kteřížto uvrhli jej do jámy lvové a byl tam šest dní. Bylo pak v jámě sedm lvův a dávali jim na každý den dvě těla a dvě ovce; ale tehdá nebyla jim dána, aby sežrali Daniele. I byl Habakuk prorok v Judsku a ten navařil vaření a nadrobil chleba v okřínku a šel na pole, aby nesl žencům. I řekl anděl Páně k Habakukovi: Nes oběd, který máš, do Babylona k Danielovi, který jest v jámě lví. I řekl Habakuk: Pane, Babylona jsem neviděl a o jámě nevím. I uchopiv ho anděl Páně za vrch hlavy a nesa jej za vlasy hlavy jeho, postavil v Babyloně nad jamou v prudkosti ducha svého. I zvolal Habakuk řka: Danieli, služebníče Boží, vezmi oběd, kterýž poslal tobě Bůh. I řekl Daniel: Rozpomenul jsi se na mne, Bože, a neopustil jsi milujících Tebe. A vzav Daniel jedl, ale anděl Páně postavil zase Habakuka ihned na místě jeho. Přišel tedy král dne sedmého, aby kvílil Daniele; a přišel k jámě a nahlédl v ni a aj, Daniel seděl uprostřed lvův. I zvolal král hlasem velikým řka: Veliký jsi, Pane Bože Danielův! I vytáhl jej z jámy lví. Ty pak, kteří příčinou byli zahynutí jeho, vmetal do jámy i sežráni jsou v okamžení před ním. Tedy řekl král: Bojte se všickni, jižto bydlejí po vší zemi, Boha Danielova; neboť On jest Spasitel, čině zázraky a divy na zemi, kterýž vysvobodil Daniele z jámy lví.

Výklad a povzbuzení. Vizme 1. Daniele, vzor všech svatých mučenníků, jenž raději podstupuje smrt, než aby odpadl od Boha; 2. prozřetelnost a všemohoucnost Boží, jež dovede ochrániti své věrné ode všeho zlého.

Kolikráte býváš, křesťanská duše, předhozena dravým lvům posměchu, pomluvy a potupy, když nechceš holdovati modlám dnešní doby, jimiž jsou peníze, móda, zábavy a prostopášný život. Nelekej se toho, drž se věrně svého Boha, a lvové ti neuškodí!

Evandělium sv. Jana 7., 1.—13.

Za onoho času chodil Pán Ježíš po Galilei, nebo nechtěl choditi v Judsku, protože Ho hledali židé zabiti. Byl pak blízko svátek židovský, Stánkův. I řekli mu bratří Jeho: Odejdi odtud a jdi do Judska, ať i učen-

níci Tvoji vidí skutky Tvé, které činíš. Nikdo zajisté nedělá nic v skrytě a chce na jevě býti: činíš-li tyto věci, zjev se světu. Neb ani Jeho bratří nevěřili v Něho. Tedy dí jim Ježíš: Čas Můj ještě nepřišel; ale čas váš vždycky jest tu. Vás nemůže svět nenáviděti; ale Mne nenávidí, nebo Já svědectví vydávám o něm, že skutkové jeho zlí jsou. Jděte vy ke dni svátečnímu tomuto; Já nejdu ke dni svátečnímu tomuto, nebo čas Můj se ještě nenaplnil. To pověděv, zůstal sám v Galilei. Když pak odešli bratří Jeho, tedy i On šel ke dni svátečnímu, ne zjevně, ale tajně jako. Tedy židé hledali Ho na den sváteční a pravili: Kde jest Onen? A bylo mnoho hluku o Něm v zástupu. Nebo někteří pravili: Dobrý jest; a jiní

pravili: Ne, ale svádí lid. Žádný však nemluvil o Něm zjevně pro strach před židy.

Výklad a povzbuzení. Příbuzní Ježíšovi nevěřili v Něho, že by byl od Boha poslán; Kristus Pán nečiní jim po vůli a neodchází pryč, jak oni Ho žádají. Nechováš snad i ty pochybnosti o Pánu Ježíši? Jeho čas již přišel, o svém božském poslání přesvědčil tě Svou smrtí a Svým z mrtvých vstáním. 2. Svět nenávidí Pána Ježíše, poněvadž odsuzuje a zavrhuje jeho skutky. Jak se chováš ku světu ty, a jak se chová svět k tobě? Běda tobě, miluje-li tě svět a tvoje štěstí, jsi-li nenáviděn. Jest to znamením, že jsi opravdovým učenníkem Ježíšovým. 3. Někteří mluví o Pánu Ježíši pochvalně, jiní špatně. Svatý Augustin píše: „Tak se mluví po všechny dny o Jeho učennících. O tom, jenž jest výminečně nadán nebo koná v některé ctnosti neobyčejné pokroky, praví jedni: To jest svatý muž, druzí naopak: Nevěřte mu, jest to podvodník a pokrytec. Bohužel ti, kteří ho chválí, mluví potichu, ti však, kteří ho pomlouvají, křičí z plna hrdla."

Jak mluvíváš ty o duších horlivých a o zbožných kněžích?

Rozjímání. Pán Ježíš jest oslaven na kříži neobyčejnými úkazy přírodními. — Veškerá příroda truchlí a se třese nad smrtí Kristovou; a ty, duše má, tak draze vykoupená, bys neměla truchliti a cítiti bolest a soustrast s umučeným Ježíšem?

Modlitba církevní. Přijmi, Pane, milostivě posty naše a dopřej nám. bychom jimi očištěni stali se hodni Tvé milosti a účastni věčného blaha, Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Ve středu po neděli páté v postě.

Řeč z III. knihy Mojžíšovy 19., 1., 2. a 10.—19.

V těch dnech mluvil Hospodin k Mojžíšovi řka: Mluv ke všemu shromáždění synův israelských a díš k nim: Já Hospodin, Bůh váš. Neučiníte krádeže. Nebudete lháti aniž kdo oklamá bližního svého. Nebudeš křivě přisahati ve jméno Mé aniž poskvrníš jména Boha svého. Já Hospodin. Neučiníš křivdy bližnímu svému aniž mocí utiskneš ho. Nezůstane mzda dělníka tvého u tebe až do jitra. Hluchému nebudeš zlořečiti aniž před slepým položíš úrazu; ale báti se budeš Hospodina, Boha svého, nebo Já jsem Hospodin. Nebudeš činiti, což nepravého jest, aniž budeš nespravedlivě souditi. Nehleď na osobu chudého aniž ke cti obličeje mocného. Spravedlivě suď bližního svého. Nebudeš hánce ani tajný utrhač v lidu. Nebudeš státi proti krvi bližního svého. Já Hospodin. Nebudeš náviděti bratra svého v srdci svém, ale zjevně potrestáš ho, abys neměl pro něj hříchu. Nehleď pomsty aniž pamatuj na křivdu spoluobčanů svých. Milovati budeš přítele svého jako sebe sama. Já Hospodin. Ustanovení mých ostříhejte, nebo Já jsem Pán Bůh váš!

Výklad a povzbuzení. Jak přesně a jasně vymezuje zde Pán Bůh povinnosti k bližnímu! „Já Hospodin," praví Pán Bůh. On sám pomstí bližního, jemuž jsme ukřivdili.

Když Pán Bůh žádal již od židů tak přesného plnění lásky k bližnímu, co teprve očekává od nás křesťanů, kteří máme Jeho zákon nejen na kamenných deskách, nýbrž můžeme jej čísti v srdci Boha Člověka?

Evandělium sv. Jana 10., 22.—38.

Za onoho času bylo posvícení v Jerusalemě a byla zima. A Ježíš chodil v chrámě v síni Šalomounově. Tedy obstoupili Ho židé a řekli

Jemu: Dokudž duši naši držíš? Jsi-li Ty Kristus, pověz nám zjevně. Odpověděl jim Ježíš: Mluvím vám a nevěříte. Skutkové, které Já činím ve jménu Otce Svého, ti vydávají svědectví o Mně; ale vy nevěříte, nebo nejste z ovcí Mých. Ovce mé hlas Můj slyší a Já je znám a následují Mne: a Já život věčný dávám jim a nezhynou na věky aniž je kdo vytrhne z ruky Mé. Otec Můj což Mi dal, větší jest nade všecko a žádný nemůže vytrhnouti z ruky Otce Mého. Já a Otec jedno jsme. Tedy chápali židé kamení, aby Jej kamenovali. Odpověděl jim Ježíš: Mnohé dobré skutky ukázal jsem vám z Otce Svého; pro který z těch skutků kamenujete Mne? Odpověděli Mu židé: Pro dobrý skutek nekamenujeme Tebe, ale pro rouhání, a že Ty jsa člověkem činíš se Bohem. Odpověděl jim Ježíš: Zdali není v zákoně vašem psáno: Já jsem řekl, bohové jste! Jestliže ty nazval bohy, k nimžto řeč Boží stala se, a nemůže zrušeno býti Písmo, vy pravíte o Tom, Jejž Otec posvětil a poslal na svět: „Rouháš se!“ poněvadž jsem řekl: Syn Boží jsem? Nečiním-li skutkův Otce Svého, nevěřte Mi. Pakli činím a nechcete-li věřiti Mně, skutkům věřte, abyste poznali a věřili, že Otec ve Mně jest a Já v Otci.

Výklad a povzbuzení. Toto svaté evanělium opět ukazuje 1. potměšilost a zlobu židů. Vyptávají se Pána Ježíše, ne aby se poučili, nýbrž aby Jej v řeči polapili a tak našli příležitost k obžalobě; 2. dokazuje nám pravé božství Ježíše Krista, jenž jest s Otcem jedné podstaty, téže přirozenosti a stejné všemohoucnosti; 3. nesmírnou lásku Ježíšovu, jenž se opět a opět snaží židy poučiti a na pravou cestu přivésti, ačkoli zná jejich tvrdošijnost.

Vyznávej rád a veřejně božství Ježíše Krista. Dbej hlasu Ježíšova a následuj Ho!

Rozjímání. Ježíš Kristus trpí na kříži nevýslovná muka pro tvé hříchy. — Měj v ošklivosti a žel hříchů svých trpkým hořem srdce svého; žij od nynějška pouze ukřižovanému Spasiteli!

Modlitba církevní. Požehnej, milosrdný Bože, postu tomuto, osviť srdce svých věrných a popřej všem, jimž laskavě uděluješ dar horlivé zbožnosti, též milostivého vyslyšení jejich proseb; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Ve čtvrtek po neděli páté v postě.

Řeč z Daniele proroka 3., 34.—45.

V těch dnech modlil se Azariáš k Pánu řka: Pane Bože náš! Nevydávej nás, prosíme, na věky, pro jméno Tvé, a nezrušuj smlouvy Své; aniž odnímej milosrdenství Svého od nás pro Abrahama milého svého a Isáka, služebníka svého, a Israele, svatého svého, kterýmž jsi mluvil slibuje, že rozmnožíš plémě jejich jako hvězdy nebeské a jako písek, kterýž jest na břehu mořském; neboť, Pane, zmenšeni jsme více než všelicí národové a poníženi jsme ve vší zemi dnes pro hříchy naše. A není tohoto času knížete ani vůdce ani proroka ani zápalné oběti, ani posvátné ani mi-

lostné, ani vonného zápalu ani místa (k obětování) prvotin před Tebou, abychom mohli nalézti milosrdenství Tvého, ale v mysli skroušené a v ducha poníženosti buďmež přijati. Jako v zápalné oběti skopcův a býkův a jako v tisících beranů tučných, tak buď obět naše před obličejem Tvým dnes, aby se líbila Tobě; neboť nedostává se zahanbení doufajícím v Tebe. A nyní následujeme Tebe celým srdcem a bojíme se Tebe a hledáme tváři Tvé. Nezahanbi nás, ale učiň s námi podle dobrotivosti své a podle množství milosrdenství Tvého. A vyprostiž nás předivnými skutky Svými a dej slávu jménu Svému, Pane; a zahanbeni buďte všickni, kteříž ukazují služebníkům Tvým zlé věci; zahanbeni buďte vší mocí Tvou a síla jejich potřena buď: a ať zvědí, že Ty jsi Pán Bůh sám a slavný na okresu zemském, Pane Bože náš!

Výklad a povzbuzení. Tento Azariaš jest jeden ze tří mládenců, kteří vrženi byli do pece ohnivé, poněvadž se nechtěli klaněti soše Nabuchodonozorově. I ty, duše křesťanská, neskloň se před sochou nového Nabuchodonozora, falešným to duchem času, a pros s Azariou Boha, aby vysvobodil duši tvou a celou církev svatou z poroby a útisku, v němž nyní úpí.

Evanděl:um sv. Lukáše 7., 36—50.

Viz na den sv. Maří Magdaleny. 22. července v dílu druhém.

Rozjímání. Ježíš Kristus se modlí za své katany a nepřátele. — Odpouštíš i ty těm, kteří tě urážejí, nebo chováš zlost, nenávist a škodolibost proti nim v srdci svém? Pokud neodpustíš ty ze srdce, neodpustí tobě ani Bůh.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, vyslyš pokorné prosby naše a dej, ať nestřídmostí raněná důstojnost přirozenosti lidské lékem střídmosti opět se uzdraví; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

V pátek po neděli páté v postě.

Řeč z Jeremiáše proroka 17., 13.—18.

V těch dnech řekl Jeremiáš: Hospodine! Všickni, kteří Tě opouštějí, zahanbeni budou; odstupující od Tebe na zemi napsáni budou, neboť opustili pramen vod živých, Hospodina. Uzdrav mne, Hospodine, a uzdraven budu; spasena učiň mne a spasen budu, nebo chvála má Ty jsi. Aj, oni mluví ke mně: Kde jest slovo Hospodinovo? nechť přijde! A já jsem se nelekal, následuje Tebe, pastýře; a dne člověka nežádal jsem, Ty víš; co vyšlo ze rtů mých, pravé bylo před obličejem Tvým. Nebuď mi Ty k strachu, naděje má, Ty v den trápení. Nechť zahanbeni jsou, kteří mi protivenství činí, a já ať nejsem zahanben; nechť oni se bojí a já ať se nebojím; uveď na ně den trápení a dvojnásobným setřením setři je, Pane Bože náš!

Výklad a povzbuzení. Židé pronásledují proroka Jeremiáše, poněvadž jim mluvil pravdu. Proto žaluje bídu svou Bohu, Pánu svému, a těší se tím, že hledal ve všem pouze čest a slávu Boží. — Můžeš i ty chlubiti se takovou útěchou v protivenstvích, když na tebe doléhají?

Pronásledovaný prorok Jeremiáš jest obrazem pronásledovaného Messiáše. Jeremiáš naříká, že židé „opustili pramen vod živých," a oznamuje jim proto hrozný trest, který je skutečně stihl. Kolik křesťanův okusilo v křesťanství pramene vod živých a pak se od něho odvrátili, aby hasili žízeň v bahnitých a kalných vlnách světa; aby jejich žízeň stala se ještě palčivější. Nechť se třesou před věčným žárem, kde jest odepřena prosícím i ta krůpěj vody!

Evanděliuin sv. Jana 11., 47.—54.

Za onoho času sešli se nejvyšší kněží a fariseové v radu proti Ježíšovi a pravili: Co učiníme, neb tento člověk činí mnohé divy? Necháme-li Ho tak, všichni uvěří v Něho; i přijdou Římané a odejmou místo naše i národ. Jeden pak z nich jménem Kaifáš, jenž byl nejvyšším knězem toho léta, řekl jim: Vy nic nevíte, aniž myslíte, že užitečno jest vám, aby jeden člověk umřel za lid, aby všecken národ nezahynul. Toho pak neřek sám od sebe, ale jsa toho léta nejvyšším knězem, prorokoval, že Ježíš měl umříti za národ, a netoliko za národ, ale aby syny Boží, kteří rozptýleni byli, shromáždil v jedno. Protož od tohoto dne myslili, aby Jej zabili. Ježíš tedy již nechodil zjevně u židův, ale odešel do krajiny vedle pouště do města, jež slove Efrém, a tu se zdržoval s učenníky svými.

Výklad a povzbuzení. Z tohoto evanděliа dobře můžeme poznati 1. nenávist a zatvrzelost židů. Čím více zázraků Pán Ježíš koná, čím větší dobrodiní všem prokazuje, tím horšími a zatvrzelejšími jsou židé. Neděje-li se tak často i s hříšníky? 2. Kaifáš byl zlosyn, ale jako velekněz prorokoval. Tak působí Duch Svatý též ve svátostech, třebas by kněz, jenž je udílí, nebyl ctnostným, jest pouze nástrojem Ducha Svatého. 3. Viz bláznovství židů. Chtějí zabiti Ježíše, aby zachránili chrám a svůj národ. „Báli se," praví sv. Augustin, „o dary vezdejší, a nepomněli darů věčných, nebeských, které jim Kristus Pán chtěl dáti; proto pozbyli obojího." — Hle, tak zahanbuje Bůh moudrost mudrců, tak musí i zloba lidská přispívati k vyplnění nejsvětějších úmyslův a úradků Božích, ku zvelebení Jeho sv. jména a ku blahu lidstva. — Zde viz, hříšníče, že i ty pozbudeš obojích darů, časných i věčných, opustíš-li z bázně o pozemské statky a světské rozkoše Pána Ježíše.

Rozjímání. Pán Ježíš slibuje kajícímu lotru ráj. — Pán Ježíš přijme i tebe, hříšníče, obrátíš-li se k Němu kajícím srdcem. Neprodlévej tedy déle a nečekej až k smrti!

Modlitba církevní. Rač laskavě, prosíme, Pane, milosti Své uděliti srdcím našim, bychom krotili svou náklonnost ke hříchu dobrovolným sebezáporem a časným mrtvením ušli záhubě věčné; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

V sobotu po neděli páté v postě.

Řeč z proroka Jeremiáše 18., 18.—23.

V těch dnech řekli bezbožní Židé mezi sebou: Pojďte a smysleme proti spravedlivému smýšlení, neboť nezhyne zákon od kněze ani rada od moudrého ani řeč od proroka; pojďte a zbijme ho jazykem a nedbejme na všecky řeči jeho. Pozoruj mne, Hospodine, a slyš hlas protivníků mých. Zdali se odplácí za dobré zlým, že jsou vykopali jámu duši mé? Rozpomeň se, že jsem stál před obličejem Tvým, abych mluvil za ně dobré a odvrátil rozhněvání Tvé od nich. Protož vydej syny jejich v hlad a uveď je v ruce meče; buďte ženy jejich bezdětny a vdovy a muži jejich padněte morem; mládenci jejich prokláni buďte mečem v boji. Budiž slyšen křik z domu jejich, nebo přivedeš na ně lotra v náhle, protože vykopali jámu, aby po-

padli mne a osidla skryli nohám mým. Ale Ty, Hospodine, víš všelikou radu jejich proti mně na smrt; nesmilujž se nad nepravostí jejich a hřích jejich před tváří Tvou nebuď shlazen; ať padají před obličejem Tvým, v čas prchlivosti Své zmař je, Pane Bože náš!

Výklad a povzbuzení. Prorok svolává opět trest Boží na Judu. Daleko hroznější jest trest, který seslal Ježíš Kristus, zaslíbený Messiáš, na zatvrzelý národ židovský, když ho lid sám vyzval proti sobě voláním: „Krev jeho na nás a na naše syny!!“ [1]) A nedráždí-li a nevybízí-li hříšník, jenž zná Ježíše Krista a cenu Jeho Krve, tutéž spravedlnost Boží k trestání, která tak neúprosně zasáhla Judu, kdykoli znova prolévá nejdražší Krev Páně, aby mohl hověti hříšné žádostivosti? Modleme se za ony nešťastníky, kteří sami dobrovolně v zaslepenosti si libují!

Evanděllum sv. Jana 12., 10.—36.

Za onoho času myslili knížata kněžská, aby i Lazara zabili; nebo mnozí ze židů pro něho odcházeli a uvěřili v Ježíše. Potom nazejtří mnohý zástup, který byl přišel ke dni svátečnímu, když uslyšeli, že Ježíš jde do Jerusalema, nabrali ratolestí palmových a vyšli proti Němu a volali: Hosanna, požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně, král israelský! I nalezl Ježíš oslátko a vsedl na ně, jakož psáno jest: Neboj se, dcero sionská! Aj, král tvůj se béře, sedě na oslátku oslice. Tomu nesrozuměli učenníci jeho zprvu; ale když oslaven byl Ježíš, tedy se rozpomenuli, že ty věci psány byly o Něm, a to Mu učinili. Tedy vydával svědectví zástup, který byl s Ním, když Lazara povolal z hrobu a vzkřísil jej z mrtvých. Protož i v cestu vyšel Jemu zástup; nebo slyšeli, že ten div učinil. Tedy pravili fariseové mezi sebou: Vidíte, že nic neprospíváme? Aj, všecken svět postoupil po Něm. Byli pak někteří pohané z těch, kteří byli přišli, aby se modlili na den sváteční. Ti tedy přistoupili k Filipovi, který byl z Betsaidy galilejské, a prosili ho řkouce: Pane, chceme viděti Ježíše. Přišel Filip a pověděl to Ondřejovi. Ondřej pak a Filip pověděli Ježíšovi. Ježíš pak odpověděl jim řka: Přišla hodina, aby oslaven byl Syn člověka. Amen, amen pravím vám: Zrno pšeničné padši v zemi, neumře-li, samotné zůstane; pakli umře, mnoho užitku přinese. Kdo miluje duši svou, ztratí ji, a kdo nenávidí duše své na tomto světě, k životu věčnému ostříhá ji. Slouží-li Mi kdo, následuj Mne, a kde Já jsem, tuť i služebník Můj bude. Bude-li Mi kdo sloužiti, poctí ho Otec Můj. Nyní duše Má zkormoucena jest. A co dím? Otče, vysvoboď Mne z té hodiny! Ale pro to jsem přišel v hodinu tu. Otče, oslaviž jméno Své! Tedy přišel hlas s nebe: „I oslavil jsem a opět oslavím.“ Tedy zástup, který stál a slyšel, pravil, že zahřmělo. Jiní pravili: Anděl k Němu mluvil. Odpověděl Ježíš a řekl: Ne pro Mne ten hlas přišel, ale pro vás. Nyní jest soud světa; nyní bude kníže tohoto

[1]) Mat. 27., 25.

světa vyvržen ven. A Já, když budu povýšen od země, všecko potáhnu k Sobě. (To pak pověděl, znamenaje, kterou by smrtí měl umříti.) Odpověděl Jemu zástup: My jsme slyšeli ze zákona, že Kristus zůstává na věky; a kterak ty pravíš: Musí povýšen býti Syn člověka? Kdo jest ten Syn člověka? Tedy řekl jim Ježíš: Ještě na krátký čas jest mezi vámi světlo. Choďte, dokud máte světlo, ať vás nezachvátí tmy; neb kdo chodí ve tmách, neví, kam jde. Dokud světlo máte, věřte v světlo, ať jste synové světla. Toto pověděl Ježíš a odešed skryl se před nimi.

Výklad a povzbuzení. Zatím co zákonníci a fariseové div nepukají závistí a hněvem nad slavným vjezdem Pána Ježíše do Jerusaléma a nad provoláváním všeho lidu „Hosanna!" přicházejí pohané, aby Ho spatřili a slyšeli. To jest Mu pohnutkou, aby mluvil o nutnosti a blízkosti Své smrti, a aby je napomenul, by v Něho věřili, že jest světlo světa. Přišla hodina nejhlubší potupy a ponížení, ale zároveň nejvyšší oslavy a veleby. Každý, kdo chce duši svou zachovati k životu věčnému, musí jako Kristus Pán ji zde nenáviděti, t. j. musí zlé náruživosti potlačovati a sobě samému odumříti; pak bude pravým učenníkem Kristovým; pak zachová duši svou k životu věčnému. Konečně napomíná ještě jednou židy co nejsnažněji, aby přece v Něho uvěřili, dokud dlí mezi nimi jako jejich světlo, jinak přijdou na ně temnoty a oni se budou marně ohlížeti po světle. — Hříšný člověče! slyš hlas svého Spasitele; ještě jest doba milosti; nezatvrzuj srdce svého, dokud ti svítí světlo milosti, ať tě nezastihne záhuba věčná!

Rozjímání. „Hle, Syn tvůj!" „Hle, Matka tvá!" — Ó svrchované lásky Ježíše Krista, která až do posledního okamžiku pečuje o své věrné! Jaká to radost pro tebe, duše má, že máš takovou Matku! Měj ji v uctivosti a miluj ji láskou dětinnou.

Modlitba církevní. Popřej, o Pane, aby lid Tvůj, svaté službě zasvěcený, stále ve zbožnosti prospíval, aby, osvědčiv se v dobrých skutcích, Tvé velebnosti vždy více se líbil a dobrotou Tvou ve stejné míře vznešenými dary obohacován byl; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

O svatém týdnu pašijovém.

„Chvalte ústa rozvroucnělá
slavnou hráli Kristovu,
ježto světu otevřela
věčné spásy osnovu,
na Kříži když Láska pněla
pro člověctva obnovu."

(Hymn. na slavnosť (kopí) hrále a hřebů Páně ze 14. stol.)
Sušil „Hymny církevní" č. 88.

O čem jsme uvažovali v předešlém týdnu, to vše se naplní a dokoná v nastávajícím svatém týdnu, do něhož se sbíhají všechna tajemství vykoupení, jejichž pořad jest překrásně uspořádán a chová v sobě hluboký význam.

Proč se nazývá tento týden „pašijovým"?

Jméno své má od latinského slůvka „passio" t. j. utrpení; sluje tak, poněvadž se koná v tomto týdnu památka umučení a smrti Pána Ježíše; v posledních dnech před velikonočními svátky trpěl Pán Ježíš za hříchy naše, prožež máme i my za ně se káti a jich želeti a horlivě se připravovati k památce smrti a vzkříšení Ježíše Krista, bychom s Ním povstali duševně z hrobu hříchu. Poněvadž v tomto týdnu vykonáno bylo smrtí Ježíšovou veliké a svaté dílo vykoupení, nazývá se také veliký neb svatý.

Jak máme tento týden prožíti?

Až do sedmého století zdržovali se věřící ve svatém týdnu všech služebných prací a konali nejpřísnější pokání. Později obcovali ještě službám Božím, konali skutky přísného pokání a slavili aspoň poslední tři dny jako neděle. Křesťané prvních století snažili se v tomto týdnu všechno vyrovnati a napraviti: zajatci byli vykoupeni, kajícníci obdrželi milost, nepřátelé se smiřovali, dluhy byly vyrovnávány. Kéž by zavládl podobný duch v dnešní společnosti! Snažme se, bychom zachovali v tomte týdnu pokud možná mlčení a sebranost mysli, uvažujme častěji o utrpení a smrti Ježíše Krista, vzbuzujme lítost nad svými hříchy a čiňme pokání; konejme skutky pravé lásky k bližnímu, obcujme se živým zájmem a účastenstvím bohoslužbám a obřadům svatého týdne, snažme se vniknouti a porozuměti jejich smyslu a obsahu, bychom tak v duchu církve svaté se Spasitelem zemřeli a opět z mrtvých povstali.

Poučení na neděli květnou (dominica „palmarum“).

Svatý týden začíná nedělí květnou; nazývá se tak, poněvadž církev svatá světí v ten den v kostelích palmy a ratolesti a pořádá s nimi slavné průvody či procesí. Děje se tak na památku slavného vjezdu Ježíše Krista do Jerusaléma, při čemž Ho vítal a doprovázel veškerý lid s palmovými ratolestmi v rukou.[1])

1. Svěcení ratolestí a slavný průvod.

Proč se světí ratolesti?

Svěcením ratolestí chce nám církev svatá vyprositi od Boha nových darův a milostí a dáti nám spasitelná napomenutí: 1. Církev svatá modlí se při svěcení, aby Bůh ty, kteří tyto svěcené ratolesti zbožně nesou, na těle i na duši ode všeho zlého ochrániti ráčil a příbytkům, kde postaveny budou, požehnal, ode všech protivenství osvobodil a Svojí mocnou pravicí chránil; 2. učí nás, jak Bůh naznačuje i neživými věcmi duchovní dary vykoupení, palmovými ratolestmi již předem naznačil vítězství Ježíše Krista nad hříchem, peklem a ďáblem, větvičkami pak olivovými hojnost milosti, milosrdenství a pokoje; napomíná nás, bychom hledíce k tomuto tajůplnému smyslu s milostí Boží a s pomocí Ježíše Krista přemáhali království smrti a hříchu, bychom se mohli po posledním soudu s vítězoslavnou palmou súčastniti slavného vjezdu Kristova do nebeského Jerusaléma; 4. prosí konečně Boha, aby v nás rozmnožil svatou víru a hojné milosti nám popřál, bychom jako úrodné olivoví oplývali ovocem spravedlnosti, t. j. dobrými skutky ozdobeni vstříc vyšli Pánu Ježíši, a tak dle příkladu zbožného lidu jerusalémského, pevnou věrou a odklizením všech překážek Mu cestu připravovali, Jej veřejně před světem vyznávali, a v šlepějích Jeho kráčejíce kdysi s Ním do nebeského Jerusaléma vejíti mohli.[2])

Popis průvodu.

1. Věřící přijímají z ruky knězovy posvěcené ratolesti na znamení, že církev svatá musí jim ukazovati cestu k nebi a vésti je v boji proti nepřátelům věčné spásy. 2. Věřící s palmami v rukou kráčejí v procesí za křížem, jenž se nese v čele průvodu, na znamení, že chtějí následovati Ježíše Krista na Jeho křížové cestě. 3. Když se průvod vrátí ke kostelu, najde jej zavřený a teprve na třetí zaklepání křížem opět se otevře na znamení, že nebe se opět otevřelo pouze bolestnou smrtí Ježíšovou na kříži, a že nejsme schopni vejít do nebes vlastní silou, nýbrž že se tam dostaneme pouze pro zásluhy ukřižovaného Spasitele. 4. Za průvodu zpívají se různé antifony ke cti Krista Pána, krále Israelského. Když dospěl průvod opět až ke dveřím chrámovým, zavzní v chrámě tak zvané „Gloria, laus“, překrásný to chvalozpěv, v němž jest Kristus vítán a pozdravován jako Král a Vykupitel.

[1]) Mat. 21. [2]) Z římského missálu.

Hlasy uvnitř chrámu naznačují hlasy svatých andělů, kteří velebí a oslavují vjezd Ježíšův do věčného Jerusaléma. Vně kostela opakuje sbor tento vítězný chvalozpěv, a značí hlasy pozemské, které opěvují vjezd Syna Davidova do pozemského Jerusaléma.

Co znamená tedy slavný onen průvod s ratolestmi?

Jest to památka a zobrazení 1. slavného vjezdu Ježíšova do nebeského Jerusaléma, 2. slavného vjezdu Ježíšova do nebeského Jerusaléma o Jeho nanebevstoupení, 3. největšího a nejslavnějšího vjezdu Ježíšova do nebeského Jerusaléma po posledním soudu. Jest to napomenutí pro nás, bychom si nasbírali četných palem zásluh a dobrých skutkův a stále kráčeli v šlepějích Božského Spasitele.

S jakým úmyslem máme se súčastniti průvodu?

S týmž úmyslem, s jakým ho církev svatá zavedla. Představme si proto, 1. slavný vjezd Pána Ježíše do Jerusaléma, vyjděme Mu v duchu zbožně a pokorně vstříc klanějíce se Mu jako Králi a Spasiteli světa; 2. zvelebujme Ho s nábožným lidem jako Syna Davidova, jako pravého Boha a Vykupitele: Hosanna, zveleben budiž Ježíši, na věky věkův! 3. Prosme konečně s vroucím a pokorným srdcem o ochranu a požehnání pro sebe i pro své svěřence, o vítězství nad hříchem, za ovoce dobrých skutkův a za šťastné přijetí do nebeského Jerusaléma.

2. Mše svatá.

Svěcením ratolestí a slavným průvodem koná sice církev památku na slavný vjezd Páně do Jerusaléma a na Jeho poslední dny, ale v dnešní mši sv. připomíná nám pouze Jeho bolestné umučení, aby nás povzbudila k útrpnosti nad Kristem Pánem a k lítosti nad svými hříchy, a proto volá na začátku mše svaté: „Hospodine! nevzdaluj pomoci své ode mne, ale k obraně mé vzhlédni.[1]) — Vysvoboď mne z tlamy lví a od rohu jednorožců ponížení mé.“ [2]) — „Bože, Bože můj, shlédniž na mne: proč jsi mne opustil? Daleko od spasení mého slova provinění mých.“ [3])

Modlitba církevní. **Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi ustanoviti ráčil, aby za příklad pokory pro pokolení lidské Spasitel náš se vtělil a smrt kříže podstoupil, popřej milostivě, bychom tak si zasloužili účastenství ve vzkříšení Jeho, jak nyní památku Jeho utrpení konáme; skrze téhož Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.**

Epištola sv. Pavla k Filip. 2., 5.—11.

Bratří! To zajisté ciťte v sobě, což i v Kristu Ježíši, kterýž, jsa v způsobě Boží, nepoložil toho sobě za loupež, že jest roven Bohu, ale sebe sama zmařil, přijav způsobu služebníka, k podobenství lidí učiněn a v způsobu nalezen jako člověk. Ponížil sebe sama, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti kříže. Protož i Bůh povýšil Ho a dal Jemu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelných, a každý jazyk vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest v slávě Boha Otce.

Poučení. Slova sv. Pavla ukazují nám 1. nesmírnou lásku a milosrdenství Ježíše Krista; z této nevýslovné lásky přijal na sebe způsobu služebníka, stal se člověkem a byl poslušen až k smrti kříže, jak o tom v tomto týdnu každého dne rozjímáme; 2. zároveň však nás učí, že tento, tak pokořený a potupený Ježíš jest pravým Bohem, před Nímž

[1]) Žalm 21., 20. [2]) Žalm 21., 22. [3]) Žalm 21., 1.

má každé koleno klekati a Jemuž se má veškeren tvor klaněti; 3. bychom nepochybovali o Jeho Božství, vidouce Jeho nekonečnou potupu a ponížení v utrpení, nýbrž tím vroucněji Jej milovali a tím větší vděčnost na jevo dávali; 4. bychom i my pokorni byli, když sám Bůh tak hluboko se pokořil.

Úvaha. Klaněj se v duchu tento týden několikráte denně ukřižovanému Synu Božímu; pokořuj se denně z lásky k pokořenému Spasiteli a modli se:

Kéž tak smýšlím a cítím, jako Ty, můj Pane Ježíši Kriste, kéž jsem tak pokorný a poslušný, jako jsi byl Ty! Není-liž to trestuhodná opovážlivost ode mne, že já, hříšník ubohý, chci ve všem prosaditi pouze svou vůli, kdežto Ty, Bůh a velebnost nekonečná, tak hluboko jsi se ponížil a poslušen byl až k smrti kříže! Pro Svou přehořkou smrt dej mi milost, bych od nynějška v pokoře a poslušnosti Tebe věrně následoval. Amen.

Místo evandělia zpívají se dnes pašije podle sepsání sv. Matouše, v úterý podle sv. Marka, ve středu dle sv. Lukáše a na velký pátek podle sv. Jana.

Proč se tak děje?

Zvyk tento pochází z nejprvnějších dob křesťanství a napomíná nás, bychom tento týden měli stále na očích trpícího Spasitele. — Když přijde kněz ku konci pašijí k místu, kde se vypravuje o smrti Páně, klekne a trvá nějakou dobu v tichém rozjímání, aby vyjádřil bol a zármutek církve svaté nad smrtí nebeského chotě, zároveň však, aby jménem lidu vzdal Bohu povinné díky a úctu za vykoupení naše, kterého nám svou smrtí Kristus Pán vydobyl.

Na veliký pátek najdeš umučení Páně sestaveno podle všech čtyř sv. evandělistů. (Viz níže na veliký pátek).

Při svěcení ratolestí a na konci mše svaté čte kněz toto:

Evandělium sv. Mat. 21., 1.—9.

Za onoho času, když se přiblížil Ježíš k Jerusalemu a přišel do Bethfage k hoře Olivetské, tedy poslal dva učenníky, řka jim: Jděte do městečka, které proti vám jest, a hned naleznete oslici přivázanou a oslátko s ní; odvažte a přiveďte je ke Mně. A řekne-li kdo co vám, rcete, že Pán jich potřebuje, a hned propustí je. Toto pak všecko stalo se, aby se naplnilo, co pověděno jest skrze proroka řkoucího: Povězte dceři sionské: „Aj, král tvůj béře se k tobě tichý, sedě na oslici a na oslátku jhu podrobené.“ I jdouce učenníci učinili, jak jim byl přikázal Ježíš. A přivedli oslici i oslátko a vložili na ně roucha svá a Jej svrchu posadili. Mnohý pak zástup prostírali roucha svá na cestu a jiní sekali ratolesti se stromův a metali je na cestě; zástupové pak, kteří napřed šli i kteří vzadu byli, volali řkouce: „Hosanna Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně.“

Proč vjel Pán Ježíš tak slavně do Jerusaléma?

1. Aby ukázal, že jest zaslíbený Messiáš a král židovský, o němž prorok Zachariáš předpověděl,[1]) že vjede tak slavně jako král do Jerusaléma, 2. aby vyplněním tohoto pro-

[1]) Zach. 9., 9.

roctví pohnul farisee, zákonníky a vůbec veškeren lid židovský, aby aspoň poslední den v Něho uvěřili; 3. aby jim dokázal, že když po několika dnech umučen a usmrcen bude, dobrovolně se na smrt vydává; 4. aby jim ukázal, že království Jeho není z tohoto světa, nýbrž že jest duchovní a že se zakládá na tichosti, pokoře a lásce.

Proč Mu vyšel lid vstříc s palmovými ratolestmi?

1. Učinil tak z hluboké úcty a veliké lásky pro zázraky, které Ježíš konal, zvláště pro vzkříšení Lazara. 2. Stalo se tak obzvláště tajným působením Božím, jednak aby se na-

plnila proroctví, jednak aby se ukázalo, že Pán Ježíš jako vítěz nad smrtí, peklem a ďáblem získá lidem ratolest míru a pokoje s Bohem, s sebou a bližním a tak opět otevře bránu nebeského Jerusaléma.

Co znázorňuje ještě slavný vjezd Ježíšův do Jerusaléma?

Znázorňuje velikonoční svaté přijímání. Toto sv. přijímání připravuje Božskému Spasiteli 1. vítězoslávu, je-li naše duše důstojně a hodně připravena k němu; 2. trpké bolesti a hluboký zármutek, přistupujeme-li ke stolu Páně vlažní nebo docela nehodní a hříšní.

Jak se máme připraviti podle slavného vjezdu Ježíšova do Jerusaléma na svaté přijímání?

Máme vyjíti vstříc Ježíši skrytému v Nejsvětější Svátosti Oltářní 1. s dítkami t. j. s nevinným, čistým srdcem; 2. ratolestmi olivovými t. j. se srdcem pokorným a tichým,

ozdobeni skutky milosrdenství a pokoje; 3. s ratolestmi palmovými t. j. s hojným a častým vítězstvím nad zlými náklonnostmi a vášněmi.

Úvaha. Představ si často Pána Ježíše, jak sedí klidně na oslici a raduj se z lásky a tichosti Ježíšovy. Tak přichází též k tobě ve svatém přijímání; hleď, abys jednou s plesáním vešel s Ním do slávy věčné.

Modlitba. Pane Ježíši Kriste, věčně kvetoucí a plodný strome života! dej, ať úrodným palmám se podobajíce, láskou vždy čerstvě se zelenáme, dobrými skutky kveteme a ovoce neseme a takto připravení důstojně velikonoce oslavíme. Amen.

Rozjímání. Ježíš volá ve smrtelných úzkostech: „Žízním!“ a podávají mu žluči a octa. — A ty, milý křesťane, chtěl bys hověti své nestřídmosti a svému obžerství? Lituj zkroušeně své nestřídmosti a přemáhej se z lásky k Ježíši Kristu!

V pondělí po neděli květné.

Řeč z Isaiáše proroka 50., 5.—10.

V těchto dnech pravil Isaiáš: Pán Bůh otevřel mi ucho, já pak neodmlouvám, zpět jsem neodešel. Tělo své dal jsem bijícím a líce své rvoucím, tváře své neodvrátil jsem od lajících a od plijících na mne. Pán Bůh jest pomocník můj, pročež nejsem zahanben; protož nastavil jsem tvář svou jako skálu přetvrdou a vím, že nebudu zahanben. Blízko jest ten, který mne ospravedlňuje; kdo mi odmlouvati bude? Postavme se spolu; kdo jest protivník můj, přistup ke mně. Aj, Pán Bůh jest pomocník můj; kdo jest, ježto by odsoudil mne! Aj, všickni jako roucho zetřeni budou, mol sežere je. Kdo z vás bojí se Hospodina a poslouchá hlasu služebníka jeho? Kdo chodí ve tmách a nemá světla, doufej ve jménu Hospodinovu a spolehni na Boha svého.

Výklad a povzbuzení. Svatí Otcové vykládají tato slova Isaiášova jako proroctví o Ježíši Kristu. Líčí nám utrpení našeho Vykupitele a jeho trpělivost, s jakou snášel příkoří nepřátel. Jak bychom měli býti vděčni a vše obětovati za to, že snášel takovou potupu, aby nás vykoupil!

Duše křesťanská, uvažuj s vděčností o hořkém utrpení Ježíše Krista. Pomni trestu, který stihne hříšníky, kteří svými hříchy znova Krista Pána křižují; až se přivalí na tebe temná noc pokušení a utrpení, pak důvěřuj v mocnou ochranu Ježíše Krista.

Evandělium sv. Jana 12., 1.—9.

Šest dní před velikonocí přišel Ježíš do Bethanie, kde byl Lazar umřel, jehož vzkřísil Ježíš. I připravili Mu tam večeři a Marta posluhovala, Lazar pak byl jeden ze spolustolujících s Ním. Maria tedy vzala libru masti z nardu pravého, drahého a pomazala nohou Ježíšových a vytřela nohy Jeho vlasy svými; a dům naplněn jest vůní masti. Tedy řekl jeden z učenníků Jeho, Jidáš Iškariotský, který Jej měl zraditi: Proč se neprodala tato mast za tři sta peněz a nedalo se chudým? To pak řekl, ne že mu bylo o chudé, ale že zloděj byl, a měšec maje, to, co se vkládalo, nosil. Tedy řekl Ježíš: Nechte ji, ať ke dni pochování Mého učiní to. Nebo chudé vždycky máte s sebou, ale Mne ne vždycky máte. Zvěděl

pak zástup mnohý ze Židů, že tu jest, i přišli, ne pro Ježíše toliko, ale aby Lazara viděli, jehož byl vzkřísil z mrtvých.

Výklad a povzbuzení. Toto krátké evandělium skytá nám mnohé poučení: 1. Láska Mariina učí nás, bychom celým srdcem milovali Pána Ježíše, jenž nám odpouští hříchy, jako odpustil jí; bychom to ukazovali celým životem a neštítili se žádné oběti. 2. Zkaženost Jidášova ukazuje, že není nic tak svatého, čeho by se nedalo zneužiti k zlému, že není stavu, jenž by neměl také zkažených členů. Ale jest proto hned celý stav špatným? 3. Ježíšova shovívavost s Jidášem napomíná nás, bychom poznali božskou shovívavost k nám a dobře jí použili k opravdovému pokání, aby i nás nestihl smutný konec,

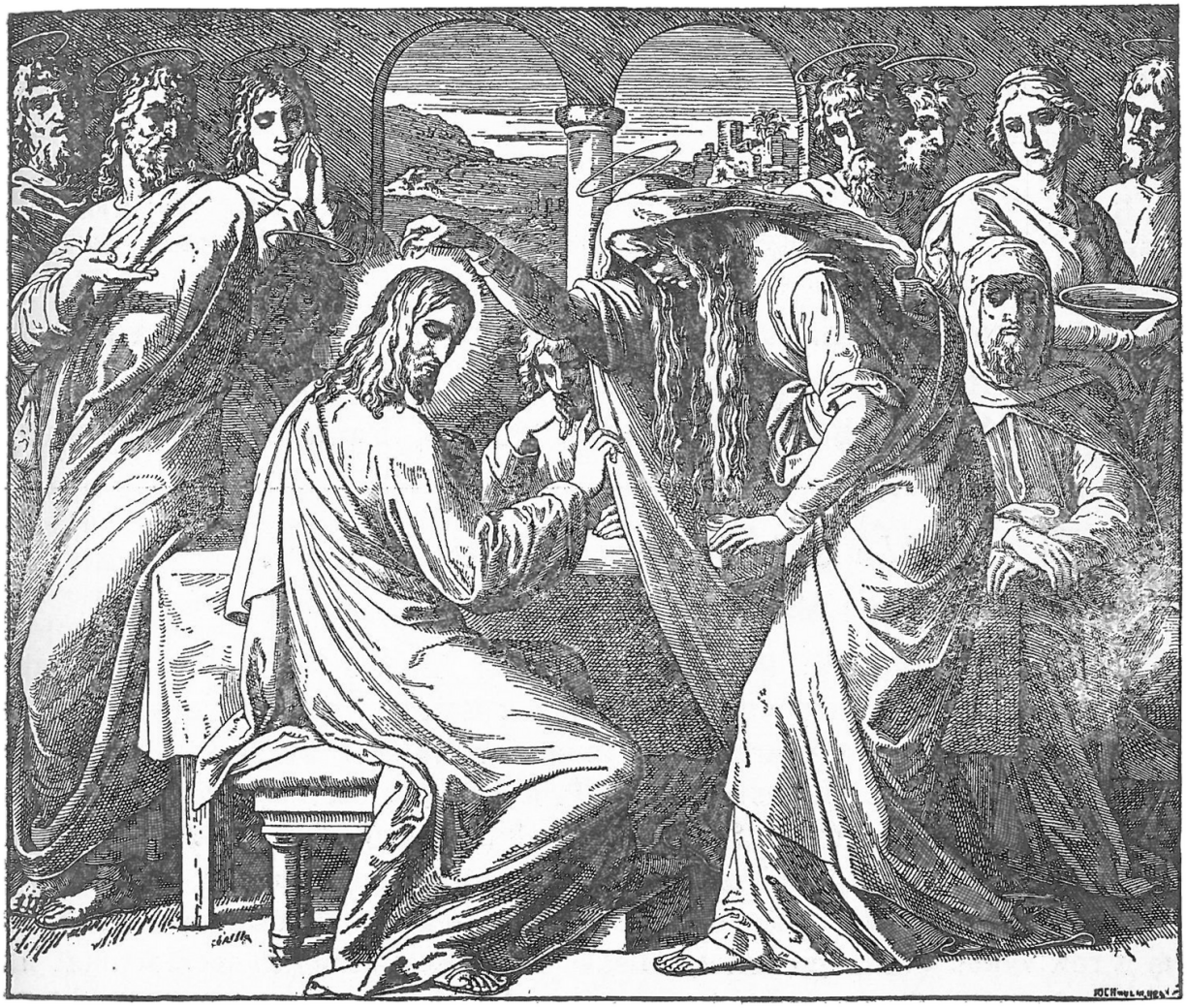

zároveň bychom šetrně a shovívavě chovali se k chybujícím spolubratřím. 4. Ta okolnost, že Jidáš jest rozezlen nad počínáním Marie, dokazuje, že dobrému člověku kladou se překážky a obtíže v konání dobrých skutků, jak zlými náklonnostmi, tak zlomyslnými lidmi; avšak nebojme se nikoho a ničeho, držme se příkladu a učení Krista a jistě s Ním zvítězíme.

Rozjímání. „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!“ Jaká to úzkost! — I tebe skličuje někdy duchovní suchopárnost a opuštěnost. Nepozbývej mysli; přidruž se k Pánu Ježíši, modli se horlivě, a nebeská rosa zavlaží roli srdce tvého.

Modlitba církevní. Popřej nám, prosíme, všemohoucí Bože, bychom tolikerým nehodám pro svou slabost podléhajíce, pro zásluhy Utrpení jednorozeného Syna Tvého nové síly a úlevy došli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

V úterý po neděli květné.

Řeč z proroka Jeremiáše 11., 18.—20.

V těch dnech řekl Jeremiáš: Ty, Hospodine, ukázal jsi mi a poznal jsem; tehdáž jsi mi ukázal snažnosti jejich. A já jako beránek krotký, kterýž nesen bývá k zabití, nepoznal jsem, že přemýšleli proti mně rady říkajíce: Vpusťme dřevo v chléb jeho a vyhlaďme jej ze země živých a jméno jeho nebuď připomínáno více. Ty pak, Hospodine zastupů, který soudíš spravedlivě a zkoušíš ledví i srdce, nechať vidím pomstu Tvou nad nimi: nebo Tobě jsem zjevil při svou, Pane Bože můj.

Výklad a povzbuzení. Opět předpovídá prorok hořké utrpení Messiášovo, jenž jako beránek veden jest na smrt kříže a neotevře úst svých. Nespouštěj nikdy s mysli své kříž skropený krví Spasitelovou, aby tě spasil, v životě sílil a ve smrti potěšil.

Po epištole čtou se pašije podle sepsání sv. Marka. Viz umučení Páně na veliký pátek.

Rozjímání. „Dokonáno jest.“ Vše jsem podstoupil, bych vás vykoupil. — Jaká to láska! Vykonáváš i ty svědomitě svou denní práci? Miluješ tak Ježíše, jak On tebe? Varuješ se hříchu a snažíš se nabyti ctnosti?

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, popřej nám té milosti, ať tak oslavíme tajemství utrpení Pána našeho, bychom si zasloužili odpuštění svých hříchů. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Ve středu po neděli květné.

Z Isaiáše proroka 62., 11. a 63., 1.—7.

Toto praví Hospodin: Rcete dceři sionské: Aj, Spasitel tvůj béře se; aj, odplata jeho s ním. Kdož jest ten, který se béře z Edomu v rouše skropeném z Bosry? Ten výtečný v rouše svém, kráčeje ve množství síly své? Já, kterýž mluvím spravedlnost a jsem obránce k vysvobození. Proč pak jest červený oděv tvůj a roucho tvé jako šlapajících na čeřenu? Čeřen šlapal jsem sám a z národů není muže se mnou; šlapal jsem je v prchlivosti své a pošlapal jsem je v hněvu svém, i stříkala krev jejich na roucho mé a všecken oděv svůj zkálel jsem. Den zajisté pomsty v srdci mém a rok vykoupení mého přišel. Hleděl jsem vůkol a nebylo spomocníka; hledal jsem a nebyl, kdo by spomohl; i způsobilo mi spasení rámě mé a rozhněvání mé, to mi spomohlo. I pošlapal jsem národy v prchlivosti své a opojil jsem je v rozhněvání svém a strhl jsem na zem moc jejich. Slitování Hospodinovo připomínati si budu, chválu Hospodinovu za všecko, což učinil nám Hospodin Bůh náš.

Výklad a povzbuzení. Tato prorocká slova poukazují na božskou moc pokořeného Spasitele, kterou trestá a navštěvuje ty, kteří Ho šlapali nohama. „Šlapal jsem je v prchlivosti své a pošlapal jsem je v hněvu svém.“ Jak trpce zakusil na sobě pravdu těchto slov zrádce Jidáš! Jak trpce ji odpykal Jerusalém, když se Pán mstil na něm!

Jak trpce zakusí Jeho hněv celý hříšný svět, v den posledního soudu: Pak uvidí, koho probodli a budou skřípati zuby, „V hněvu jsem strhnu na zem moc jejich;“ nestihne-li i dnešní národy týž trest, když jednají s Kristem jako kdysi Jidáš? Duše křesťanská, jak se zachová k tobě na kříž přibitý Spasitel, budeš-li se říditi příkladem židů?

Po epištole čtou se pašije podle sepsání sv. Lukáše. Viz umučení Páně na veliký pátek.

Rozjímání. „Otče, v ruce Tvé poroučím ducha Svého!“ — Kéž bychom i my tak volali, kdykoli nás potká nějaký kříž; kéž bychom byli toho smýšlení ve všech okolnostech vezdejšího života!

Modlitba církevní. Bože, jenž jsi svoliti ráčil, aby Syn Tvůj podstoupil pro nás smrt kříže, aby nás vysvobodil z moci nepřítele, dej nám, služebníkům svým, bychom šťastně vzkříšení dosáhli. Skrze téhož Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Truchlivé jitřní (hodinky).

Ode dneška večer až do soboty zpívá se slavnostně v kostele již v předvečer část kněžských hodinek, která jest určena vlastně pro příští noc, při čemž obzvláště nářky proroka Jeremiáše svědčí o nejhlubším zármutku církve svaté a její výzvě k pokání. Právem tedy nazývá se tato pobožnost „truchlivé jitřní“. A poněvadž se konají za nastávajícího soumraku, jmenují se také „temné hodinky“ (jitřní). Svůj vznik mají hned v prvních stoletích křesťanských. U hlavního oltáře přichystá se na trojhranném stojanu patnáct voskovic hořících, z nichž nejvyšší jest bílá, ostatní žluté. Zatím co se modlí Jitřní a Chvály, zhasíná se po každém žalmu jedna svíce, naposledy i ty, které hoří na oltáři; pouze bílá, nejvýše stojící se neshasíná, nýbrž hořící za oltářem naposledy se skryje. Ku konci jitřní dělá se hřmot klapačkami nebo řehtačkami a hořící svíce se opět vynese a na oltáři ukáže.

Proč se konají Jitřní večer?

Na památku 1. onoho večera, když Pán Ježíš od Jidáše zrazen a násilně jako zločinec zajat byl; 2. oné tmy, která trvala při smrti Páně tři hodiny; 3. temnoty duševní, zmatku a smutku, které sklíčily srdce učenníků mezi umučením Pána Ježíše; 4. veliké temnoty, kterou rozšiřuje hřích v duši lidské, pro niž Pán Ježíš tak mnoho trpěl; 5. mimo to dává též církev svatá na jevo svůj žal, aby povzbudila mysli věřících k pokání, k čemuž se výtečně hodí doba tichého a temného večera.

Co značí znenáhlé shasínání svíček?

Ponenáhlé shasínání svící znamená, 1. jak proroci jeden po druhém svědčili o Kristu Pánu, od židů však byli pronásledováni a zabíjeni, a jak proto nepoznali a neuznali Krista Pána za Messiáše, jenž se proto ukryl před očima zaslepených židů; 2. jak apoštolové druh po druhu Krista Pána opouštěli; 3. shasnutí pak všech světel připomíná nám velikou temnotu při smrti Páně, a zároveň hroznou zaslepenost a temnotu v duších těch, kteří nechtějí věřiti v Krista Pána.

Co znamená bílá svíce, která se ukryje a pak na konec opět vynese?

Znamená Krista Pána, jehož Božství a sláva v době utrpení byla zakryta a jehož přesvaté Tělo v hrobě bylo uloženo, jenž však po kratinké době vlastní mocí z něho povstal a tím jasněji než všemi předešlými zázraky dokázal, že jest světlo světa.

Co znamená rachot na konci jitřní, zatím co svíce poslední jest ukryta?

Znamená hrozné zemětřesení při smrti Páně, potom potupný hlomoz a zuřivé pokřiky židů pod křížem Ježíšovým; vítězný povyk netrval však dlouho; po vzkříšení Páně musil umlknouti.

Jak máme obcovati jitřním?

Máme při tom rozjímati o utrpení a smrti Páně; ve středu obzvláště o krvavém potu a zajetí Jeho v zahradě olivetské, ve čtvrtek o ostatních mukách a bolestech Jeho až k smrti, v pátek o smrti a pohřbení Kristově; 2. máme vzbuzovati vroucí žal a lítost nad svými hříchy, pro něž Pán Ježíš byl poslušen až k smrti kříže, a jimiž opět a opět bývá křižován.

Poučení na Zelený Čtvrtek.

S bratry u svatého stolu, dle zákona požíval:
když posléze stoloval. dvanácteru apoštolů
a beránka s nimi spolu za pokrm Sám sebe dal.
(Hymnus.)

Tento den připomíná nám veliká, nevystihlá tajemství křesťanství, která nám zobrazuje různými, svérázными obřady. Původ jména „Zelený Čtvrtek" nedá se přesně určiti. Mnozí se domnívají, že pochází od zvyku židů, kteří požívali beránka velikonočního dle zákona Mojžíšova se zeleninami polními.

Která tajemství nám připomíná tento den?

Především veliké tajemství lásky, Večeři Páně, a pak počátek Utrpení Páně. Kristus požíval toho dne s učenníky svými židovského beránka velikonočního, jenž byl obrazem toho, co měl Kristus Pán za krátko vyplniti smrtí svou na kříži; myl jim nohy, ustanovil nejsvětější Svátost Oltářní, a tím též mši svatou, podával jim svaté přijímání, svoji Krev a Tělo, vykonal velekněžskou modlitbu, modlil se na hoře Olivetské potě se krvavým potem, byl zrazen od Jidáše, jat a celou noc hrozně mučen a trýzněn.

Které jsou nejpřednější obřady a zvyky při dnešních službách Božích?

1. Kněz přistupuje k oltáři v rouchu barvy bílé, barvy radosti, vynechává však při stupňové modlitbě žalm „Judica", jako při mších za zemřelé.

2. Při „Gloria" zahlaholí slavnostně všechny zvony, aby pak hned po té umlkly až do Bílé Soboty; jejich službu zastávají dřevěné klapačky. Velebným hlaholem zvonův a slavným chvalozpěvem uprostřed smutečního týdne dává církev svatá na jevo svoji radost nad ustanovením nejsvětější Svátosti Oltářní. — Úplné oněmění všech zvonů jest znamením jejího hlubokého smutku a bolesti nad utrpením a smrtí Ježíšovou; též upomíná nás na mlčení a ukrytí se apoštolů, neboť zvony značí také apoštoly.

3. I v kostele, při němž jest více kněží, slouží pouze jeden mši svatou, ostatní přijímají Tělo Páně z rukou jeho. Má se totiž toho dne tak konati mše svatá, jak ji slavil poprvé Kristus Pán mezi svými apoštoly. Dříve byli povinni všichni věřící přijati toho dne Tělo Páně.

4. V biskupských chrámech světí se dnes za bohoslužeb svaté oleje, a sice olej křtěnců, nemocných a křižmo. Toto svěcení pochází dle svědectví svatého papeže Fabiana z dob apoštolských a dálo se ode dávna za mše svaté o slavných modlitbách. V pátém století bylo již církevně nařízeno, aby se oleje světily na Zelený Čtvrtek; a to proto, poněvadž toho dne ustanovil Kristus Pán nejsv. Svátost Oltářní, pramen a střed všech svátostí a všech požehnání.

Svaté oleje světí se s velikou slavností. Biskup jest obklopen dvanácti kněžími, sedmi podjáhny (je-li to možná) a ostatními přisluhujícími kleriky. Všech modliteb a žehnání, dýchání na olej a pozdravování jeho biskupem a dvanácti kněžími, zkrátka celého způsobu svěcení, užíval již Řehoř Veliký v šestém století; pochází většinou z dob apoštolských.

Svatých olejův užívá se při udílení většiny svátostí (křtu, biřmování, svěcení kněžstva, posledního pomazání; a při důležitějších svěceních (na př. kostelů, oltářů, kalichů, zvonů atd.) Olej jest svými vlastnostmi vhodným obrazem pro různé účinky svatých svátostí a církevních svěcení, při nichž se ho užívá. Ze sídla biskupského rozesílají se posvěcené oleje ještě téhož dne na všechny fary dioecése. Tím se znázorňuje, že biskupem plynou všechny svátostné milosti celé dioecesi; on jest středem církevního života, a jeho kathedrála jest mateřským chrámem celé dioecese.

5. Toho dne konsekrují se dvě hostie, z nichž se jedna uschová pro Veliký Pátek. Tato svatá hostie, a všechny, které zbyly ve svatostánku, přenášejí se na konec bohoslužeb

v průvodu na zvláštní oltář k tomu připravený, květinami a světly nádherně vyzdobený, kde se pečlivě uschovají až do příštího dne a nejsv. Svátost Oltářní se vystaví k veřejnému uctění v Božím Hrobě. Všechno to připomíná nám zvyky křesťanského starověku. Tenkráte se nechovala nikdy nejsv. Svátost Oltářní na hlavním Oltáři, nýbrž přenášela se každodenně na zvláštní místo, načež se oltář obnažil. Tento zvyk udržel se ještě na Zelený Čtvrtek a znázorňuje nám, jak se Kristus Pán po poslední večeři odebral se svými učenníky na Horu Olivetskou, aby tam započal své svaté utrpení, a jak tam násilně z jejich středu byl vyrván. Na přemnohých místech panuje zbožný obyčej, že věřící navštěvují tyto dny Božského Spasitele, aby mu poděkovali za ustanovení nejsvětější Svátosti Oltářní a rozjímali o Jeho svatém životě. (Boží Hroby).

6. Když se odnese nejsvětější Svátost, obnažují se oltáře. Vše se odstraní — pouze zahalený kříž a svícny zůstanou, svatostánek se pootevře, všechna světla pohasnou — mimo oltář skvostně ozdobený. Kněz modlí se při tom žalm 21., jenž tak zřetelně líčí utrpení Páně. Obnažený oltář truchlí, poněvadž Pán byl jat, a upomíná nás na zmatek a zármutek učenníků, kteří ztratili svého Mistra. Jest také obrazem samého Spasitele, jenž oloupen o své roucho a vší krásy zbaven, podstupuje nejbolestnější smrt. Není-liž však obnažený oltář také obrazem duše, která ztratila hříchem svého Boha?

7. Zakončení slavnosti na Zelený Čtvrtek tvoří umývání nohou. Kristus myl svým učenníkům nohy při poslední večeři a dal jim rozkaz, aby Jeho příkladu následovali. Apoštolové tak činívali, a v církvi svaté uchoval se po všechny časy tento zvyk.

8. Ve starších dobách přijímal biskup toho dne veřejné kajícníky opět do počtu věřících a jejich pokání ukončil nebo prominul.

Jak máme stráviti ten den?

Máme horlivě a zbožně rozjímati o tom, co se ten den událo, za tím účelem obcovati veřejným službám Božím, zahloubati a vmysliti se do ducha církve svaté a snažiti se porozuměti obřadům jejím; je-li poněkud možná, konati návštěvy před nejsvětější Svátostí Oltářní a uvažovati o nezměrné lásce, kterou nám prokázal Pán Ježíš ustanovením nejsvětější Svátosti, Jemu za to děkovati a o Umučení Páně rozjímati; hleďme stráviti den v posvátném mlčení, o vážném rozjímání a s myslí lítostnou nad svými hříchy.

Mše svatá.

Začátek: „My pak máme se chlubiti v kříži Pána našeho Ježíše Krista, v němž jest spása, život a vzkříšení naše, v němž spaseni a vykoupeni jsme.“ [1]) „Bůh smiluj se nad námi a požehnej nám; osvěť obličej Svůj nad námi a smiluj se nad námi.“ [2])

Modlitba církevní. Bože, od Něhož i Jidáš za svou provinu trestu, i lotr za vyznání své odměny došel, popřej nám mocného smilování Svého, ať Ježíš Kristus, Pán náš, tak, jakož při umučení Svém oběma rozdílnou po zásluze odplatu udělil, i nám odstraniv starý blud hříchu milost vzkříšení Svého uděliti ráčil; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Pavla ke Korint. 11., 20.—32.

Bratří! Když se vespolek scházíte, již není večeři Páně jísti. Neb jeden každý béře nejprv večeři svou k jedení a někdo zajisté lační, jiný pak opilý jest. Zdaliž nemáte domu k jedení a pití? Čili církev Boží potupujete a zahanbujete ty, kteří nemají? Což vám dím? Chválím vás? V tom nechválím. Já zajisté přijal jsem od Pána, čemuž i naučil jsem vás, že Pán Ježíš v tu noc, v kterou zrazen byl,

[1]) Gal. 6., 14. [2]) Žalm 66., 2.

vzal chléb, a díky čině, lámal a řekl: Vezměte a jezte! Toto jest Tělo Mé, které za vás vydáno bude: to čiňte na Mou památku. Tak i kalich, když povečeřel, řka: Tento kalich nová úmluva jest v Mé Krvi, to čiňte, kolikrátkoli píti budete, na Mou památku. Nebo kolikrátkoli budete chléb tento jísti a kalich píti, smrt Páně budete zvěstovati, dokavad nepřijde. Protož, kdokoli jísti bude chléb tento nebo píti kalich Páně nehodně, vinen bude Tělem a Krví Páně. Zkusiž pak sám sebe člověk a tak z toho chleba jez a z kalicha pij. Nebo kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí

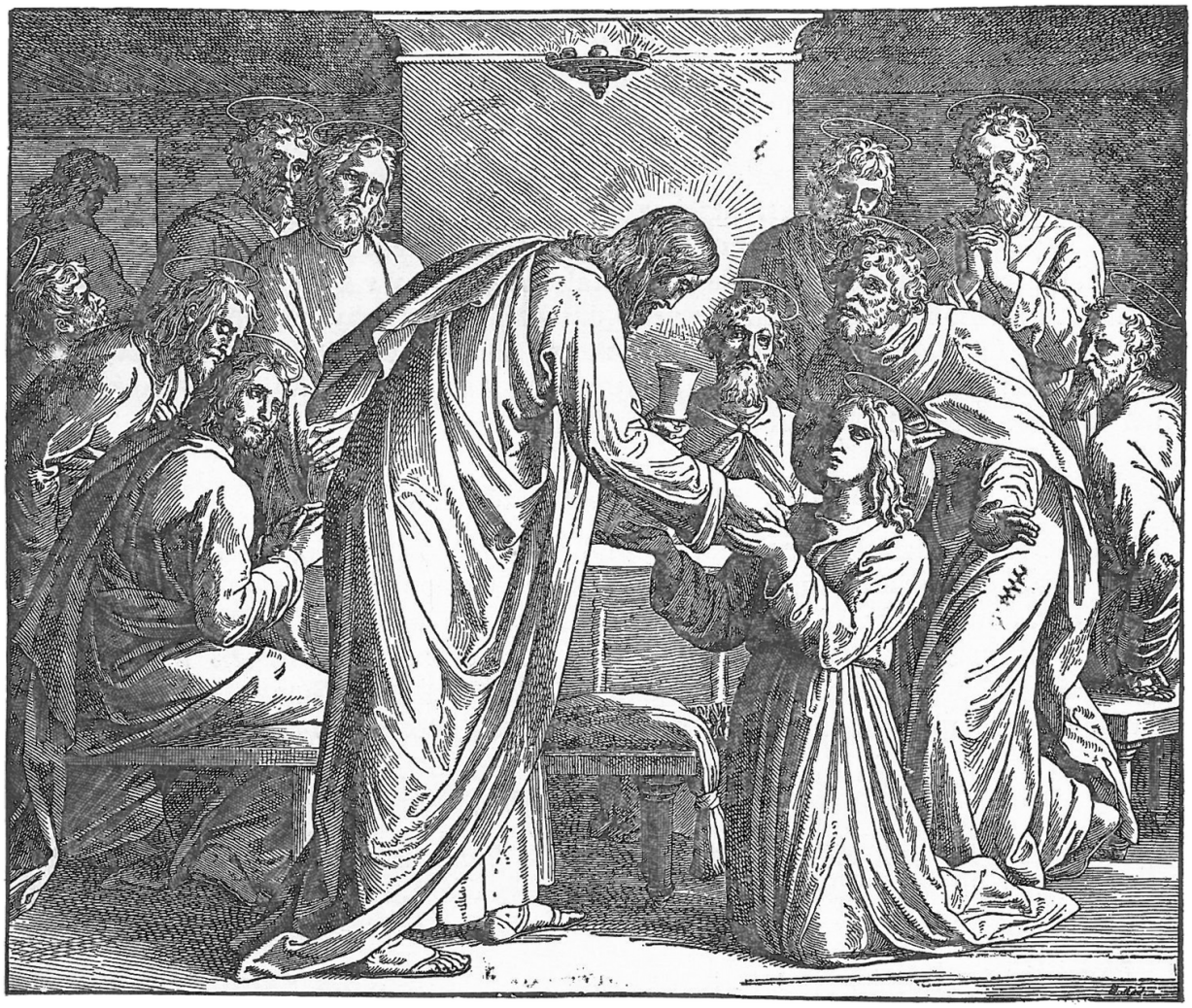

a pije, nerozsuzuje Těla Páně. Proto jsou mezi vámi mnozí nemocní a mdlí a spí mnozí. Kdybychom pak sami sebe rozsuzovali, nebyli bychom zajisté souzeni. Když pak býváme souzeni, od Pána býváme trestáni, abychom nebyli s tímto světem zatraceni.

Výklad a povzbuzení. První křesťané slavili po posvátné hostině tak zvané „hody lásky“, k nimž přinášeli bohatší křesťané pokrmy. V Korintě pak se zakořenil zlozvyk, že mnozí již před sv. přijímáním požívali nemírně pokrmů. Proto je kárá sv. Pavel. Učí pak v tomto oddílu svého listu obzvláště: 1. Ustanovení nejsvětější Svátosti Oltářní, o čemž se mu dostalo zvláštního zjevení; 2. jak hrozným hříchem jest svatokrádežné sv. přijímání a 3. že jest nutno důstojně se připraviti na sv. přijímání. Oživ, duše křesťanská! z těchto slov svou víru v nejsv. Svátost Oltářní a zpytuj se, jak jsi dosud přijímala Tělo Páně. Učiň zadost za všechny své chyby, a kdykoli budeš přistupovati ku stolu Páně, vzpomeň si oněch slov sv. Pavla.

Evanděliuin sv. Jana 13., 1.—15.

Přede dnem slavným velikonočním, věda Ježíš, že přišla hodina Jeho, aby šel z tohoto světa k Otci, když miloval své, kteří byli na světě, až do konce je miloval. A po večeři, když byl ďábel již vnukl v srdce Jidáše, syna Šimona Iškariotského, aby Jej zradil, věda, že všecky věci dal Jemu Otec v ruce a že od Boha vyšel a k Bohu jde, vstal od večeře

a složil roucho své, a vzav šat, přepásal se. Potom nalil vody do měděnice a počal umývati nohy učenníkům a utírati šatem, kterýmž byl přepásán. Tedy přišel k Šimonovi Petrovi. I řekl Jemu Petr: Pane, Ty mi myješ nohy? Odpověděl Ježíš a řekl jemu: Co Já činím, ty nevíš nyní, ale zvíš potom. Dí Mu Petr: Nebudeš mi mýti nohou na věky. Odpověděl mu Ježíš: Neumyji-li tebe, nebudeš míti dílu se Mnou. Dí Mu Šimon Petr: Pane, netoliko nohy mé, ale i ruce i hlavu. Dí mu Ježíš: Kdo jest umyt, nepotřebuje, než aby nohy umyl, ale jest čist celý. I vy čisti jste, ale ne všickni. Nebo věděl, kdo by byl, jenž Ho měl zraditi; proto řekl: Nejste čisti všickni. Když tedy umyl nohy jejich a vzal roucho své, posadiv se opět za stůl, řekl jim: Víte-li, co jsem učinil vám? Vy Mne na-

zýváte Mistrem a Pánem a dobře pravíte: jsemť zajisté. Poněvadž tedy Já umyl jsem nohy vaše, Pán a Mistr, i vy máte jeden druhého nohy umývati. Příklad zajisté dal jsem vám, abyste, jakož jsem Já učinil vám, tak i vy činili.

Jak ukázal Pán Ježíš, že „miloval své až do konce"?

Tím, že On, Syn Boží, stal se při mytí nohou sluhou svých tvorů; spojil se s nimi co nejúžeji v nejsvětější Svátosti Těla a Krve Své; ve Svých posledních řečech ujistil je Svou nezměnitelnou láskou; dal za ně život Svůj, jako výkupné za hříchy jejich a za hříchy celého světa.

Koho máme rozuměti slovem „své"?

Předně apoštoly a pak všechny věřící, tedy i tebe, duše věřící. Nezakusila jsi ještě na sobě lásky Božského Mistra?

Jak jsi se Mu za ni dosud odměňovala?

Proč myl Pán Ježíš učenníkům nohy?

Aby jim ukázal Svou lásku a pokoru; dále aby jim a jejich nástupcům dal pokyn, že Ho mají napodobiti, a konečně, aby nám ukázal, jak čistí máme býti, blížíme-li se k nejsvětější Svátosti Oltářní.

Proč umyl Pán Ježíš nohy i Jidášovi?

Poněvadž Pán Ježíš chtěl ho milovati až do konce, třebas byl zrádcem. O jak shovívavý jest Bůh k hříšníkovi!

Modlitba na Zelený Čtvrtek. Nejlaskavější Vykupiteli! Nebe a země nedovedou Ti vzdáti povinného díku za zázračné Tajemství oltáře; volám s církví svatou: Jak dobrý a sladký jest, Hospodine, duch Tvůj; abys ukázal Svou lásku k dítkám svým, nasytil's hladové přesladkým chlebem, jaký jen nebe dává, a bohaté propustil jsi s prázdnou! Propůjč mně živou víru a nejvroucnější zbožnost k této Svátosti, aby mně prospěla ku spáse duše a k životu věčnému. O Ježíši, jenž jsi na Hoře Olivetské, až k smrti zarmoucen, krvavým potem se potil a v úzkostech se modlil, očist duši mou Svou svatou Krví; posilň mne tímto balsámem k poslednímu boji; dej mně útěchu v posledním zápase, a pro Svou svatou úzkost a opuštěnost neopouštěj mne ve smrtelných úzkostech, nýbrž dopřej mně dobré, zbožné a klidné smrti. Amen.

Rozjímání. Ježíš zapásí se smrtí. — Pozdvihni očí svých a pohledni na Muže bolestí, jenž se za tebe obětuje! Daruj se Mu i ty v neustálou oběť!

Poučení na Veliký Pátek.

Veliký Pátek, též „tichý" pátek zván, nazývá se v církevní řeči „Parasceve", t. j. den přípravy; tak totiž nazývali židé tento den proto, poněvadž toho dne se připravovali na svátek velikonoční, večer začínající. Právě v tom čase byl pravý Beránek velikonoční, Ježíš Kristus, na Hoře Kalvarii ukřižován.

Co slaví tedy církev toho dne?

Slaví úmrtní den Ježíše, jednorozeného Syna Otce nebeského a Spasitele světa, jenž den před svátkem velikonočním od židů Pontiu Pilátovi byl vydán, od pohanských vojáků ukrutně zbičován, trním korunován, za hanlivých řečí těžkým křížem obtížen, na Horu Kalvárii veden, a tam mezi dvěma lo ry, jako by byl jejich vůdcem, způsobem nejbolestnějším ukřižován a skrze toto hořké a potupné umučení a smrt dokonal vykoupení lidského pokolení.

Proč chtěi Kristus Pán tak velkým utrpením nás vykoupiti?

1. Aby ukázal, jak velké zlo je hřích, když tak mnohé a těžké utrpení proto, aby za hřích božské spravedlnosti zadost učinil, musil vytrpěti; 2. aby ukázal velikost Své lásky k lidem; neboť čím více pro někoho činíme a trpíme, tím větší lásku k němu ukazujeme; 3. aby ukázal cenu duše a opravdovou vůli, že všechny chce spasiti. Kristus tedy nikterak není vinen zatracením hříšníka, když tolik trpěl, aby všechny bez výjimky vykoupil a dostatečnou milost jim získal.

S jakými obřady se konají dnešní bohoslužby, a co znamenají?

1. V černé barvě, barvě hlubokého zármutku, jde kněz k oltáři; všechny svíce jsou zhasnuty, oltář odhalen a na něm stojí zastřený kříž; před křížem padne kněz na stupních oltáře na svou tvář, služebníci oltáře činí totéž, okolo je naprosté ticho. To jest stupňová modlitba na veliký pátek, největší pokoření při pohledě na potupu a umučení Ježíšovo, na kříži, největší bolest nad hříchy, jež nejpotupnější smrt Ježíšovu způsobily.

2. Kněz se zvedá, jde po stupních k oltáři, čte oddíly z proroka Ozeáše (6, 1—6) a z II. knihy Mojžíšovy (12, 1—11), jež k pokání napomínají a na moc oběti na kříži poukazují, a modlí se, by Bůh dopřál, aby nám utrpení Ježíše Krista nebylo jako Jidášovi příčinou kletby, nýbrž jako lotru na pravici zdrojem požehnání. Potom se čte Umučení Pána Našeho podle evandělia sv. Jana.

3. Po jeho ukončení zpívají se slavné prosby za církev, za všechny stavy a potřeby lidstva, k nimž se vždy připojuje modlitba s pokleknutím. Modlí se: 1. za církev, 2. za papeže, 3. za všechny biskupy, kněze a ostatní kleriky, jakož i za všechen lid Boží, 4. za vrchnost světskou, 5. za katechumeny, 6. za bloudící, nemocné, nouzí trpící, zajaté a cestující, 7. za bludaře a rozkolníky, 8. za židy a 9. za pohany. Před každou modlitbou se zpívá: „Oremus; Flectamus genua“ (Modleme se a poklekněme) při čemž všichni pokleknou; při „Levate“ („Povstaňte“) opět vstanou; tím má býti dáno na jevo vroucí a snažná prosba církve. Jen při modlitbě za židy odpadá toto pokleknutí, poněvadž se židé toho dne skloněním kolena Spasiteli posmívali.

Též na konci modlitby za obrácení židů odpadá „Amen“, poněvadž tato prosba se nikdy docela nevyplní až do konce světa. Těmito modlitbami dává církev na jevo svatou lásku ke všem lidem a přání nejvroucnější, aby je všechny pravdou a milostí oblažila. Chceš-li býti věrným dítkem sv. církve, musíš též býti proniknut touto neskonalou láskou k bližnímu; musíš všem svým nepřátelům ze srdce odpustiti a nikoho nesmíš ze své lásky vylučovati. Modli se dnes odpůstkové modlitby za sv. církev, za papeže, biskupy a za obrácení hříšníků.

4. Celebrující kněz odloží mešní roucho vezme zastřený kříž, odhalí jej svrchu dolů a zpívá dole vedle oltáře, na straně epištolní stoje: „Ecce lignum crucis, in quo pependit salus mundi.“ („Vizte dřevo Kříže, na němž Spasitel světa pněl.“) Sbor odpovídá: „Venite, adoremus“ („Pojďte a klaňme se Jemu“), při čemž všichni kleknou. Na rohu oltáře odhalí kněz hlavu a pravé rámě Kříže a zpívá jako poprvé, jen vyšším tónem. Sbor rovněž tak odpovídá. Konečně uprostřed oltáře odhalí celý Kříž a zpívá ještě vyšším tónem.

Toto odhalení a představení Kříže jest odznakem, jak Kristus byl svých šatů zbaven, na kříž přibyt, na Kříži vyvýšen a přítomným na oči představen. Trojím odhalováním a zpíváním vždy vyšším tónem představuje se nám nenáhlé zjevení oběti Kříže. Ve Starém Zákoně nebylo toto zjevení ještě zřejmé (první odhalení). Na Golgotě byla slavena oběť

Kříže, ale jen málo kdo ji poznal (druhé odhalení). Kříž se postaví uprostřed kostela, aby jej viděli všichni národové (třetí úplné odhalení).

Považuj, o křesťane, toto trojnásobné volání církve jako pobídku k pokání. Pohleď na Kříž, na němž pněl Spasitel světa též za tvé hříchy; proto padni na kolena, lituj všech svých hříchův a odumři svým zlým náklonnostem.

5. Potom následuje tak dojímavé „Adoratio crucis", uctívání sv. kříže. Celebrant zuje obuv svou, když byl před tím položil Kříž na místo připravené (též služebníci oltáře a jiní kněží), poklekne třikrát v různých vzdálenostech od kříže a líbá potom rány Spasitelovy. Totéž činí sluhové oltáře. Za tohoto uctívání pěje sbor dojímavé Improperie

(výčitky), v nichž Bůh svému lidu (židům) vytýká dobrodiní, jež mu udělil, kterýžto je však splácel nevděkem, neboť připravil svému Spasiteli nejbolestnější a nejpotupnější smrt. Celé tyto obřady konaly se již v pátém století. Kněz se zouvá na znamení pokory a úcty, jakou máme Kříži projevovati. Trojí pokleknutí upomíná na trojnásobný pád Ježíšův pod křížem a na jeho trojnásobné pohanění před židy, pohany a na Hoře Kalvárii. Improperie se zpívají dílem v řeči latinské, dílem v řecké, poněvadž pod křížem mají býti spojeni všichni národové. Že tato pocta přináleží ne dřevu, nýbrž Kristu, jenž na kříži umřel, nepotřebuje se katolickému křesťanu teprve vykládati. Přičiň se tedy, křesťanská duše, a vykonej toto uctění svatého kříže, na němž tvůj Spasitel zemřel, s lítostivým a vděčným srdcem a pomni, že výčitky nevděku platí též tobě, neboť ty denně sice dobrodiní Božích požíváš, avšak též denně jsi svého Boha a Vykupitele urážela.

6. Po uctění svatého Kříže následuje tak zvaná „rušená mše". Toto jméno má od toho, protože to skutečná mše vlastně není, nýbrž jen smuteční obřady, spojené s přijímáním kněze; tentýž požívá svatou hostii, den před tím posvěcenou a na místě vhodném uschovanou. Proto se jmenují tyto obřady v řeči církevní „missa praesanctifica-

torum", t. j. mše s Hostií před tím posvěcenou. Tato zdánlivá mše koná se takto: Kněz přinese v průvodu svatou Hostii z místa, kde byla uschována, vezme ji z kalicha, v němž byla uložena, položí ji na oltář, naleje do kalicha vína, okouří oltář, umyje si ruce, pomodlí se několik modliteb, jak jindy je to zvykem, zpívá „Pater noster", zdvihne potom jednou rukou svatou Hostii, aby ji lidu k uctění ukázal, láme ji jako obyčejně, modlí se modlitbu při přijímání, přijímá a opustí potom bez dalšího modlení oltář. Církev zabývá se toho dne výhradně jen krvavou smrtí Ježíše na Hoře Kalvarii. Proto vynechává nekrvavé její obnovení.

7. Na konci této „rušené mše" vystavuje se v některých krajinách Nejsvětější Tělo v „Božím Hrobě" zvaném k uctívání a nechává se vystaveno (na některých místech též v noci z Velkého Pátku na Bílou Sobotu) až na slavnosť Vzkříšení na večer Bílé Soboty nebo na ráno neděle velikonoční.

Umučení Pána našeho Ježíše Krista, sestaveno podle sepsání čtyř sv. evandělistů.

U večer prvního dne přesnic slavil Pán Ježíš poslední večeři s učenníky svými a jedl beránka velikonočního. A potom chválu vzdavše vstali a Ježíš odebral se s učenníky přes potok Cedron podle obyčeje na Horu Olivetskou. Šli pak za ním i učenníci. Cestou otázal se Ho Šimon Petr řka: „Pane, kam jdeš?" A Ježíš odpověděl mu: „Kam Já jdu, ty nemůžeš jíti nyní, ale půjdeš později." — I odvětil Petr: „Proč bych nemohl jíti za Tebou nyní? Hotov jsem, Pane, s Tebou i do žaláře i na smrt jíti; i život svůj za Tebe dám." — Ježíš pak řekl jemu: „Život svůj za Mne dáš?" Potom řekl jim. „Vy všichni pohoršíte se nade Mnou této noci; neboť psáno jest: Bíti budu pastýře a rozprchnou se ovce stáda.[1]) Ale když z mrtvých vstanu, předejdu vás do Galileje." — I odpovídaje Petr, řekl Jemu: „Byť se pak všichni pohoršili nad Tebou, já se nepohorším nikdy." Dí mu Ježíš: „Amen, amen, pravím tobě, že této noci, dříve než kohout dvakrát zazpívá, třikrát Mne zapřeš, že neznáš Mne." Dí Mu Petr: „Bych pak měl s Tebou zemříti, nezapru Tebe." Podobně pravili i všichni učenníci.

Potom přišel Ježíš s nimi ke dvorci, jenž slul Getsemane, kdež byla zahrada, do níž vešel On i učenníci Jeho. Znal pak i Jidáš, zrádce, to místo; nebo se tam často scházíval Ježíš s učenníky svými. I tu řekl Ježíš učenníkům svým: „Poseďte tuto, až odejdu tamto a pomodlím se. Modlete se, abyste nevešli v pokušení!" A pojav s sebou Petra, Jakoba a Jana, syny Zebedeovy, počal se lekati, rmoutiti a teskliv býti. „I řekl jim: „Smutnáť jest duše Má až k smrti; pozůstaňtež tuto a bděte se Mnou!" A poodešel maličko, co by kamenem dohodil, padl na tvář Svou a modlil se řka: „Otče, chceš-li, odejmi ode Mne kalich tento, avšak ne Má, ale Tvá vůle buď!" I ukázal se Mu anděl s nebe posiluje Ho. I padl na tvář Svou a modlil se; a postaven jsa v úzkosti smrtelné, déle se modlil, řka: „Abba, Otče, Tobě jest všecko možno, odejmi ode Mne kalich tento; avšak ne jak Já chci, ale jak Ty chceš. I učiněn jest pot Jeho, jako krůpěje krve tekoucí na zemi. A vstav od modlitby šel k učenníkům svým a nalezl je ani spí pro zármutek.

I řekl jim: „Co spíte? Vstaňte a modlete se, abyste nevešli v pokušení." A Petrovi dí: „Šimone, spíš? Nemohl jsi jediné hodiny bdíti se Mnou? Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení! Duch zajisté hotov jest, ale tělo nemocno." A odešed opět, modlil se, touž řeč říkaje: „Otče můj, nemůže-li kalich tento minouti Mne, než abych jej pil, staň se vůle Tvá!" I přišel opět a nalezl je ani spí; nebo jejich oči byly obtíženy. I nevěděli, co by Mu odpověděli. A opustiv je, odešel opět a modlil se po třetí, touž řeč říkaje. Tedy přišel k učenníkům svým po třetí a řekl jim: „Spěte již a odpočívejte; aj, přišla hodina a Syn člověka zrazen bude v ruce hříšných. Vstaňtež, pojďme! Hle, přiblížil se, který Mne zradí!"

A když on ještě mluvil, hle, přišel Jidáš Iškariotský, jeden ze dvanácti. I pojal s sebou římskou stráž a služebníky nejvyšších kněží a fariseův a přišel tam se zástupem velikým

[1]) Zach. 13., 7.

vyzbrojeným meči a kyji, lucernami, pochodněmi a zbraní, poslaným od nejvyšších kněží, zákonníkův a starších lidu. Zrádce pak dal jim znamení, řka: „Kterého políbím, tenť jest; držte Jej a veďte opatrně.“ A přišed tam, šel před nimi, přistoupil rychle k Ježíšovi, aby Jej políbil a řekl Jemu: „Zdráv buď, Mistře!“ I políbil Ho. Ježíš pak řekl jemu: „Příteli, nač jsi přišel? Jidáši, políbením Syna člověka zrazuješ?“ A Ježíš věda všecko, co přijíti mělo na Něho, šel proti nim a řekl jim: „Koho hledáte?“ — A oni odpověděli: „Ježíše Nazaretského!“ Řekl jim Ježíš: „Jáť jsem!“ Když pak jim řekl „Jáť jsem“, postoupili nazpět a padli na zem. I otázal se jich opět: „Koho hledáte?“ A oni řekli opět: „Ježíše Nazaretského.“ I odpověděl jim Ježíš: „Pověděl jsem vám, že Já jsem; jestliže tedy Mne hledáte,

nechtež těchto, ať odejdou.“ Aby se naplnila řeč, kterouž byl pověděl: [1]) Z těch, které Jsi mi dal, neztratil jsem nižádného. Tehdy oni přistoupili, vztáhli ruce na Ježíše a jali Jej.

Tedy vidouce ti, kteří při Něm byli, co nastávalo, řekli Jemu: „Pane, máme-li být mečem?“ Tehdy Šimon Petr, jeden z těch, kteří s Ježíšem byli, maje meč vytrhl jej a udeřil služebníka nejvyššího kněze a uťal ucho jeho pravé. Bylo pak jméno služebníka tohoto Malchus. I řekl Ježíš: „Nechtež, až posud!“ A když se dotkl ucha jeho, uzdravil jej. A Petrovi řekl Ježíš: „Schovej meč svůj do pošvy! Neboť všichni, kteří meč tasí, mečem zahynou. Což nemám píti kalicha, kterýž mi dal otec? Zdali mníš, že bych nemohl prositi Otce Svého a dal by Mi ihned dvanácte plukův andělův? Ale kterak by se naplnila slova Písma, že tak musí býti?“ —

I řekl Ježíš k těm, kteří byli přišli k Němu, knížatům kněžským a představeným chrámu a starším: „Jako na lotra vyšli jste s meči a kyji, abyste Mne jali. Na každý den sedával jsem u vás uče v chrámě a nevztáhli jste rukou na Mne a nejali jste Mne;

[1]) Jan 17., 12.

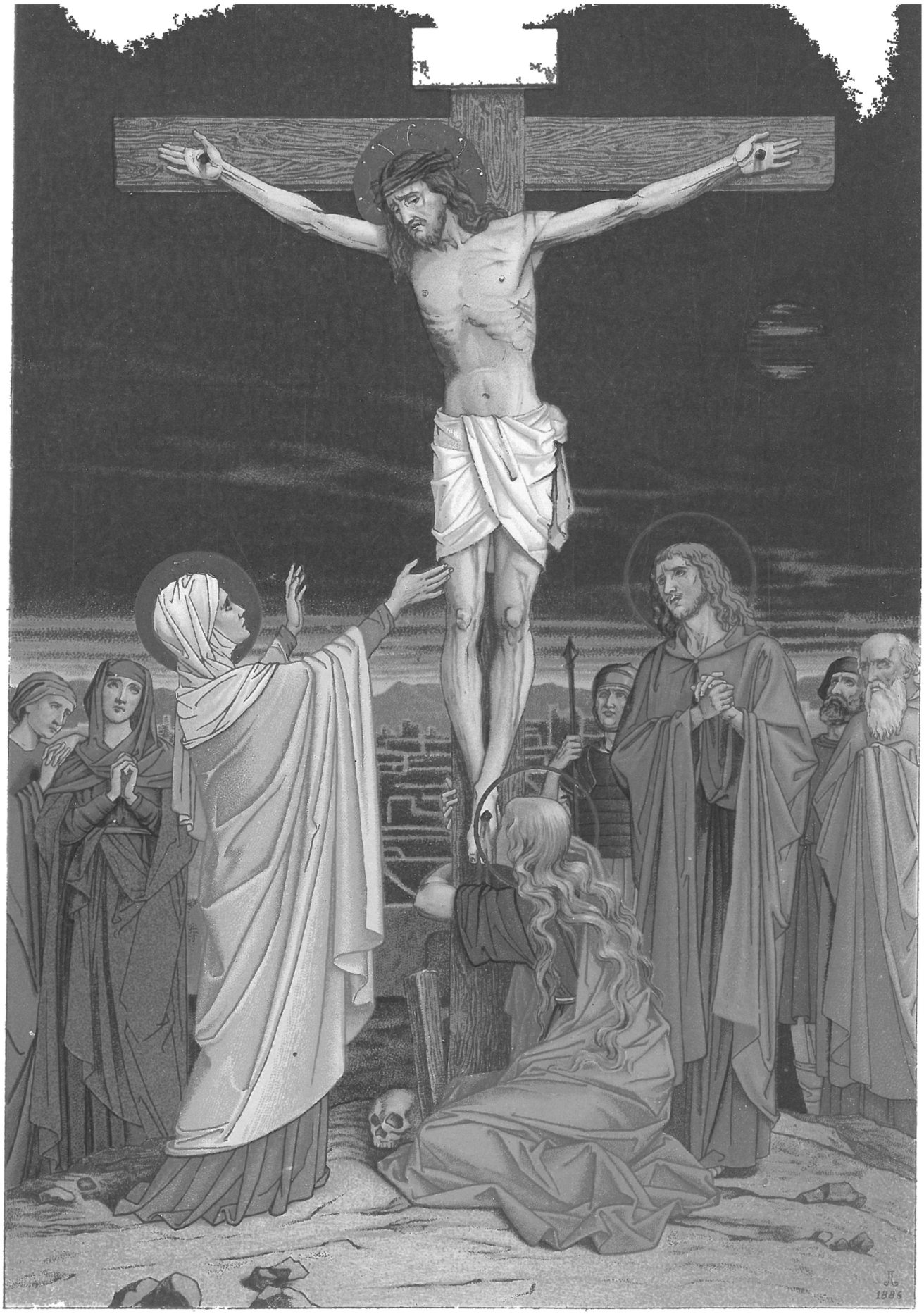

Náklad knihkupectví R. Prombergra v Olomouci.

ale tato jest hodina vaše a moc temnosti.“ Ale to všecko se stalo, aby se naplnila Písma. Tehdy stráž, setník a služebníci židovští jali Ježíše a svázali Jej; učenníci pak všichni opustivše Ho, utekli. Jeden pak mládenec šel za Ním, oděn jsa pouze rouchem lněným; i polapili jej. Ale on odhodiv lněné roucho, nah utekl od nich.

I přivedli Ježíše nejprve k Annášovi; ten byl totiž tesť (tchán) Kaifášův, jenž byl veleknězem toho roku a dal radu židům, že dobře jest, aby jeden člověk umřel za lid. Šel pak za Ježíšem Petr zdaleka a ještě jeden učenník s ním. Tento učenník znám byl veleknězi; i vešel s Ježíšem do síně velekněze. Ale Petr stál u dveří vně. I vyšel druhý učenník, jenž byl znám veleknězi a promluvil s vrátnou i uvedl Petra. Tehdy řekla Petrovi děvečka

vrátná: „Nejsi-liž i ty z učenníků člověka tohoto?“ — On pak řekl: „Nejsem!“ Stáli pak pacholci a služebníci u ohně na dvoře a hřáli se, nebo zima bylo. Přistoupil pak i Petr k nim a zhříval se u ohně, aby viděl konec.

Tehdy otázal se velekněz Ježíše o učennících Jeho a o učení Jeho. Odpověděl mu Ježíš: „Já zjevně mluvil jsem světu; Já vždycky učíval jsem ve škole a chrámě, kdežto všichni židé se scházejí, a tajně jsem nic nemluvil. Co se Mne ptáš? Ptej se těch, kteří slýchali, co jsem jim mluvil; aj, ti vědí, co jsem mluvil.“ To když pověděl, stoje tu jeden ze služebníků, dal políček Ježíšovi řka: „Tak-li odpovídáš veleknězi?“ — Ježíš odpověděl mu: „Mluvil-li jsem zle, vydej svědectví o zlém; pak-li dobře, proč Mne tepeš?“ — I poslal Jej Annáš svázaného ke Kaifášovi veleknězi. I přivedli Ježíše k veleknězi Kaifášovi, kdež se sešli všichni kněží, zákonníci a starší. Knížata pak kněžská a všecka rada hledali křivého svědectví proti Ježíšovi, aby Jej vydali na smrt. A nenalezli, ačkoli bylo mnoho falešných svědků přistoupilo. Nebo mnozí mluvili svědectví proti Němu, ale svědectví jejich se nesrovnávala. Naposledy pak přišli dva falešní svědkové řkouce: My jsme Ho slyšeli, an řekl: „Mohu zbořiti chrám tento a ve třech dnech jej zase vystavěti.“ — „Já zbořím

chrám tento, rukou udělaný, a ve třech dnech jiný, ne rukou udělaný, postavím.“ Ale jejich svědectví se nesrovnávala.

Tehdy povstav velekněz uprostřed, otázal se Ježíše řka: „Neodpovídáš ničeho k těm věcem, které tito proti Tobě svědčí?“ Ježíš však mlčel a nic neodpověděl. I otázal se Ho nejvyšší kněz podruhé řka: „Ty-li jsi Kristus, Syn Boha požehnaného? Zaklínám Tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Ty Kristus, Syn Boží?“ Dí mu Ježíš: „Ty jsi řekl: Jáť jsem! Avšak pravím vám: Od tohoto času uzříte Syna člověka, sedícího na pravici moci Boží a přicházejícího v oblacích nebeských.“ Tehdy velekněz roztrhl roucho své řka: „Rouhal se! Což ještě potřebujeme svědků? Nyní jste slyšeli rouhání. Co se vám zdá?“ Oni pak

odpověděli řkouce: „Hoden jest smrti.“ I plivali na tvář Jeho, tepouce Jej; a služebníci, kteří Ho drželi, posmívali se Mu a dávali Mu zášijky. Jiní pak zastírajíce tvář Jeho, poličkovali Jej volajíce: „Hádej nám, Kriste, kdo jest ten, který Tebe udeřil.“ A mnohá jiná rouhání mluvili proti Němu.

Petr pak byl vně a zhříval se. A jedna z děveček velekněze, když uzřela Petra, an sedí a se zhřívá, popatřivši naň při světle dí: „I tento byl s Ním! I tys byl s Ježíšem Nazaretským!“ Ale on zapřel Ho přede všemi řka: „Ženo, neznám Ho! Nevím, co pravíš!“ — I vyšel ven do předsíně a kohout zazpíval. A když přišel ke dveřím, uzřela jej jiná děvečka, a počala vypravovati těm, kteří stáli okolo: „I tento byl s Ježíšem Nazaretským!“ Tu řekli tito k němu: „Nejsi-li pak i ty z učenníků Jeho?“ I zapřel opět s přísahou: „Nejsem! Neznám člověka Toho!“ A po chvíli, asi po jedné hodině, kdosi jiný ze služebníků velekněze, příbuzný toho, jemuž Petr uťal ucho, potvrzoval řka: „Zajisté i tento s Ním byl; neb i Galilejský jest. Zdali jsem já tebe neviděl s Ním v zahradě?“ A ti, kteří tu stáli, řekli Petrovi: „Jistě z nich jsi; neb i ty jsi Galilejský, řeč tvá tebe známa činí.“ Tehdy zapíral Petr opět řka: „Člověče, nevím, co pravíš.“ Tehdy počal se Petr proklínati a zapřísahati, že nezná člověka

Toho. A když on ještě mluvil, zazpíval kohout po druhé. A obrátiv se Pán pohleděl na Petra. I rozpomenul se Petr na slovo Páně, které mu řekl: „Nežli kohout dvakráte zazpívá, třikrát Mne zapřeš.“ Petr pak vyšed ven dal se do pláče a plakal hořce.

Tehdy vida Jidáš, který Ho zradil, že jest na smrt odsouzen, želel toho a navrátil třicet stříbrných knížatům kněžským a starším řka: „Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou.“ Ale oni řekli: „Co nám do toho? Ty viz!“ A povrhnuv stříbrné v chrámu, odešel; a odešed osidlem se oběsil. — Knížata pak kněžská vzavše stříbrné řekli: „Nesluší se, vložiti je do pokladnice; nebo mzda krve jest.“ A poradivše se, koupili za ně pole hrnčířovo ku pohřbu poutníkův. Pročež nazváno jest pole toto „Hakeldama“, to jest „Pole krve“, až do dneš-

ního dne. Tehdy naplnilo se, co povědíno jest skrze proroka Jeremiáše řkoucího: A vzali třicet stříbrných, mzdu ceněného, kterýž ceněn byl od synův israelských, a dali je za pole hrnčířovo, jakož mi ustanovil Pán.

I vedli Ježíše do radního domu k Pilátovi. Bylo pak ráno; a oni nevešli do radního domu, aby se neposkvrnili, ale aby mohli jísti beránka velikonočního. Tehdy vyšel k nim Pilát ven a řekl: „Jakou žalobu vedete proti člověku tomuto?“ Odpověděli a řekli jemu: „Kdyby tento nebyl zločinec, nevydali bychom Ho tobě,“ I řekl jim Pilát: „Vezměte Jej vy, a podle zákona svého suďte Ho.“ I řekli mu židé: „Nám nesluší zabiti nižádného.“ Aby se naplnila řeč Ježíšova, kterou řekl, znamenaje, kterou smrtí by měl umříti. I počali naň žalovati řkouce: „Tohoto jsme nalezli, an převrací národ náš a brání daně dávati císaři a praví se býti Kristem králem.“ Pilát pak vešel do radního domu a povolal Ježíše. Ježíš stál tedy před vladařem; i otázal se Ho vladař řka: „Ty jsi-li král židovský?“ Odpověděl Ježíš: „Sám-li to o sobě pravíš, či jiní pověděli ti to o Mně?“ Odpověděl Pilát: „Zdaliž jsem já žid? Národ tvůj a nejvyšší kněží vydali Tě mně; co jsi učinil?“ Ježíš odpověděl: „Království Mé není z tohoto světa; kdyby z tohoto světa bylo království Mé, služebníci

moji bránili by mne, abych nebyl vydán židům. Ale takto není království Mé odsud.“ I řekl Mu Pilát: „Tedy král jsi ty?“ Odpověděl Ježíš: „Ty pravíš! Já jsem král. Já jsem se proto narodil a proto jsem na svět přišel, abych svědectví vydal o pravdě. Každý, kdo jest z pravdy, slyší hlas Můj.“ Dí Mu Pilát: „Co jest pravda?“ A když to řekl, vyšel opět k židům, nejvyšším kněžím a zástupům a řekl jim: „Já žádné viny nenalézám na tomto člověku.“ A když nejvyšší kněží a starší lidu v mnohých věcech naň žalovali, nic neodpovídal. Tehdy dí Mu Pilát: „Neslyšíš-li, jak veliké věci proti Tobě svědčí? Nic neodpovídáš? Viz, v jak velikých věcech na Tebe žalují?“ Ježíš však neodpověděl mu k žádnému slovu, takže se vladař velmi podivil. Ale židé více doléhali řkouce: „Bouří lid, uče po všem Judsku,

počav od Galileje až sem.“ Tedy Pilát uslyšev o Galilei otázal se, byl-li by člověk galilejský. A když zvěděl, že jest z moci Herodovy, poslal Jej k Herodovi, kterýž také byl v Jerusalémě v ty dni.

Uzřev pak Ježíše Herodes, zradoval se velmi; neb od dávného času žádal Jej viděti, protože byl mnoho slyšel o Něm, a nadál se, že nějaký div od Něho učiněný uzří. I tázal se Ho mnohými řečmi; ale On mu nic neodpovídal. Knížata pak kněžská a zákonníci stáli, ustavičně žalujíce na Něho. Pohrdl Jím tedy Herodes se svým vojskem a dvorem, oblékl Jej na posměch v bílé roucho a odeslal Ho zpět k Pilátovi. I stali se přáteli Herodes a Pilát v ten den, neb před tím nepřátelé byli vespolek.

Pilát pak svolav knížata kněžská, představené i lid, řekl jim: „Dali jste mi Tohoto člověka, jakoby převracel lid, a hle, já před vámi vyptávaje se Ho, žádné viny jsem nenalezl na Tomto člověku z těch věcí, které naň žalujete. Avšak ani Herodes; neb jsem vás k němu poslal, a hle, nic smrti hodného nestalo se Jemu. Protož potrestám Jej a propustím.“ Měl pak propustiti jim na den slavný vězně jednoho, kterého by chtěli. I měl tehdáž jednoho vězně znamenitého, kterýž byl lotr a slul Barabáš, jenž byl ve vězení s buřiči a byl v roz-

broji vraždu spáchal. A když přistoupil zástup, počal prositi, aby učinil, jakož jim vždycky činíval. Proto když se byli sešli, odpověděl jim Pilát a řekl: „Chcete-li, propustím vám krále židovského? Kterého chcete, abych vám propustil, Barabáše či Ježíše, jenž slove Kristus?“ Neboť věděl, že Ho nejvyšší kněží ze závisti vydali.

A když seděl na soudné stolici, poslala k němu žena jeho, řkoucí: „Nic neměj se spravedlivým Tímto, neb jsem mnoho trpěla dnes ve snách pro Něho.“ Ale knížata a starší navedli lid, aby prosili za Barabáše, Ježíše pak aby zabubili. Odpovídaje pak vladař, řekl jim: „Kterého z těchto dvou chcete, abych vám propustil?“ Tehdy zvolal veškerý zástup řka: „Vezmi Tohoto a pust nám Barabáše.“ I mluvil k nim Pilát opět, neboť hledal, jak by Ho propustil, řka: „Co pak chcete, abych učinil s králem židovským, s Ježíšem, který slove Kristus?“ „Ukřižuj, ukřižuj Ho!“ Řekl opět Pilát po třetí: „Co pak zlého učinil? Já na něm žádné viny smrti nenalézám; pročež potrestám Ho a propustím.“ Oni však usilovali hlasy velikými, aby byl ukřižován, a rozmáhali se hlasové jejich, a volali: „Ukřižován buď! — Ukřižuj Ho!“ I vida Pilát, že by nic neprospěl, ale že by větší rozbroj byl, vezma vody, umyl ruce před lidem řka: „Nevinen jsem já krví spravedlivého Tohoto; vy vizte!“ A odpovídaje všechen lid řekl: „Krev Jeho na nás i na naše syny!“ I chtěje Pilát lidu dosti učiniti, propustil jim Barabáše, kterýž pro vraždu a pro vzbouření vsazen byl do žaláře, za něhož prosili; ale Ježíše vydal vůli jejich, aby byl ukřižován. Kázal tedy Pilát Ježíše vzíti a zbičovati.

Tehdy žoldnéři vladařovi vzali Ježíše na síň radního domu a svolali tam celou rotu a svlékše Jej, přioděli Ho pláštěm šarlatovým; a spletše korunu z trní vstavili na hlavu Jeho a dali Mu třtinu v pravici Jeho. A přistoupivše, klekali před Ním a posmívali se Mu volajíce: „Zdráv buď, králi židovský!“ A dávali Mu poličky plijíce na Něho, a brali třtinu z rukou, bili v hlavu Jeho a klekali před Ním, jakoby se Mu klaněli.

I vyšel Pilát opět ven a řekl jim: „Hle, vedu vám Jej ven, abyste poznali, že na Něm žádné viny nenalézám.“ Tehdy vyšel Ježíš, nesa trnovou korunu a roucho šarlatové. I dí jim Pilát: „Ejhle, člověk!“ Avšak jak Jej uzřeli nejvyšší kněží a služebníci, zvolali řkouce: „Ukřižuj, ukřižuj Ho!“ Dí jim Pilát: „Vezměte Jej vy a ukřižujte; neboť já na Něm viny nenalézám“. Odpověděli mu židé: „My zákon máme, a podle toho zákona má umříti, nebo Synem Božím se činil.“ Tehdy když uslyšel Pilát tu řeč, více se obával. I všel opět do radního domu a řekl Ježíšovi: „Odkud jsi Ty?“ Ale Ježíš nedal mu odpovědi. Tehdy řekl Mu Pilát: „Nemluvíš-li se mnou? Nevíš-li, že mám moc ukřižovati a mám moc propustiti Tebe?“ Ježíš odpověděl: „Neměl bys proti Mně moci žádné, kdyby tobě nebylo s hůry dáno; proto kdož Mne tobě dal, větší hřích má.“ A od té chvíle hledal Pilát, jak by Ho propustil. Ale židé volali řkouce: „Propustíš-li Tohoto, nejsi přítel císařův; nebo každý, kdo se činí králem, protiví se císaři.“ Tehdy Pilát, když uslyšel tyto řeči, vyvedl Ježíše ven a posadil se na soudné stolici na místě, kteréž slove „lithostrotos“ a židovsky „gabbatha“. Byl pak den přípravní velikonoční jako hodina šestá, i dí židům: „Ejhle král váš!“ — Ale oni křičeli: „Vezmi, vezmi, ukřižuj Ho!“ Dí jim Pilát: „Krále vašeho mám ukřižovati?“ Odpověděli nejvyšší kněží: „Nemáme krále, než císaře.“ Tedy vydal jim Ho, aby byl ukřižován. Oni tedy pojali Ježíše, a když se mu naposmívali, svlékli s Něho šarlat a oblekli Ho v roucho Jeho, a vyvedli Jej, aby Ho ukřižovali.

Ježíš nesa Sobě kříž, vyšel na to místo, které slove popravné a židovsky Golgotha. A když Jej vedli, chytili nějakého Šimona Cyrenského, an šel ze vsi, otce Alexandra a Rufa; toho donutili, aby nesl kříž Jeho, i vložili naň kříž, aby nesl za Ježíšem. Šel pak s Ním veliký zástup lidu i žen, kteréž plakaly a kvílely Ho. A obrátiv se k nim Ježíš, řekl: „Dcery Jerusalémské! neplačte nade Mnou, ale samy nad sebou plačte a nad svými syny! Neboť hle, přijdou dnové, v nichžto řeknou: „Blahoslavené neplodné a životy, které nerodily, a prsy, které nekojily!“ Tehdáž počnou říkati horám: „Padněte na nás!“ a pahrbkům: „Přikryjte nás!“ Neboť když na zeleném dřevě toto činí, na suchém což se stane?“ [1]) — Vedli pak s Ním i jiné dva zločince, aby byli popraveni. A přišedše na místo, které slove „Golgotha“ t. j. hora lebčí, dávali mu víno s myrrhou a žlučí smíšené. Když pak ho okusil,

[1]) To jest: Když se Mnou, stromem života, nevinným, tak se nakládá, jak se povede kdysi hříšníkovi?

nechtěl píti a nepřijal. Byla pak asi hodina šestá (okolo 12 polední). I ukřižovali Ho a s Ním jiné dva lotry s obou stran, jednoho na pravici a druhého na levici, Ježíše pak uprostřed. I naplněno jest Písmo, kteréž dí: „A s nepravými počten jest.“ Tehdy řekl Ježíš: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“

Napsal pak i nápis Pilát a vstavil na kříž; a bylo napsáno: „Ježíš Nazaretský, král židovský.“ Tento pak nápis mnozí z židů četli, nebo blízko města bylo to místo, kdež ukřižován jest Ježíš; a bylo napsáno židovsky, řecky a latinsky. Tehdy nejvyšší kněží židovští řekli Pilátovi: „Nepiš: ‚král židovský‘, ale že On řekl: ‚král židovský jsem‘“. Odpověděl Pilát: „Co jsem napsal, to napsal jsem!“ — Vojáci pak, kteří Ho ukřižovali, vzali roucho

Jeho a učinili čtyry díly, každému vojáku díl a sukni. I metali losy, co by každý vzíti měl, ale sukně byla nesešívaná, nýbrž od vrchu všecka setkaná; protož řekli mezi sebou: „Neroztrhujme ji, ale losujme o ní, čí bude.“ Aby se naplnilo Písmo, kteréž dí: „Rozdělili sobě roucho Mé, a o Můj oděv metali los.“ A vojáci to učinili, a sedíce střežili Ho.

Ti pak, kteříž tudy chodili, rouhali se Mu, pohybujíce hlavami svými a říkajíce: „Ha, kterýž rušíš chrám Boží a ve třech dnech zase vzděláváš, pomoz sám sobě; jsi-li Syn Boží, sestup s kříže!“ A lid tu stál a díval se; podobně pak i knížata kněžská se zákonníky a staršími posmívajíce se pravili jedni k druhým: „Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže; je-li král israelský, ať sestoupí nyní s kříže, ať vidíme a uvěříme Jemu. Ať pomůže sám sobě je-li On Kristus, vyvolený Boží. Kristus, král israelský, ať sestoupí nyní s kříže, ať vidíme a uvěříme. Doufal v Boha; ať jej nyní vysvobodí, chce-li, neboť řekl: ‚Syn Boží jsem.‘ Posmívali pak se Mu vojáci, přistupovali, podávali Mu octa řkouce: „Jsi-li ty král židovský, pomoz sobě!“

Jeden pak z těch lotrů, kteří viseli, rouhal se Jemu řka: „Jsi-li ty Kristus, pomoz sobě i nám!“ Odpověděv pak druhý trestal ho, řka: „Aniž ty se Boha bojíš, ježto v témž

odsouzení jsi? A my zajisté spravedlivě, nebo zaslouženě tresty za skutky trpíme; ale Tento nic zlého neučinil.“ I řekl Ježíšovi: „Pane, rozpomeň se na Mne, když přijdeš do království Svého!“ I řekl mu Ježíš: „Zajisté, pravím tobě, dnes se Mnou budeš v ráji.“ — Stály pak blízko kříže Ježíšova matka Jeho a sestra matky Jeho, Maria Kleofášova a Maria Magdalena. Tehdy uzřev Ježíš matku a učenníka stojícího, jehož miloval, dí matce Své: „Ženo, hle syn tvůj!“ Potom dí učenníkovi: „Hle matka tvá!“ a od té hodiny přijal ji učenník k sobě. Od šesté pak hodiny nastala tma po vší zemi až do hodiny deváté (od 12. o poledni až do 3. po poledni) a slunce se zatmělo.

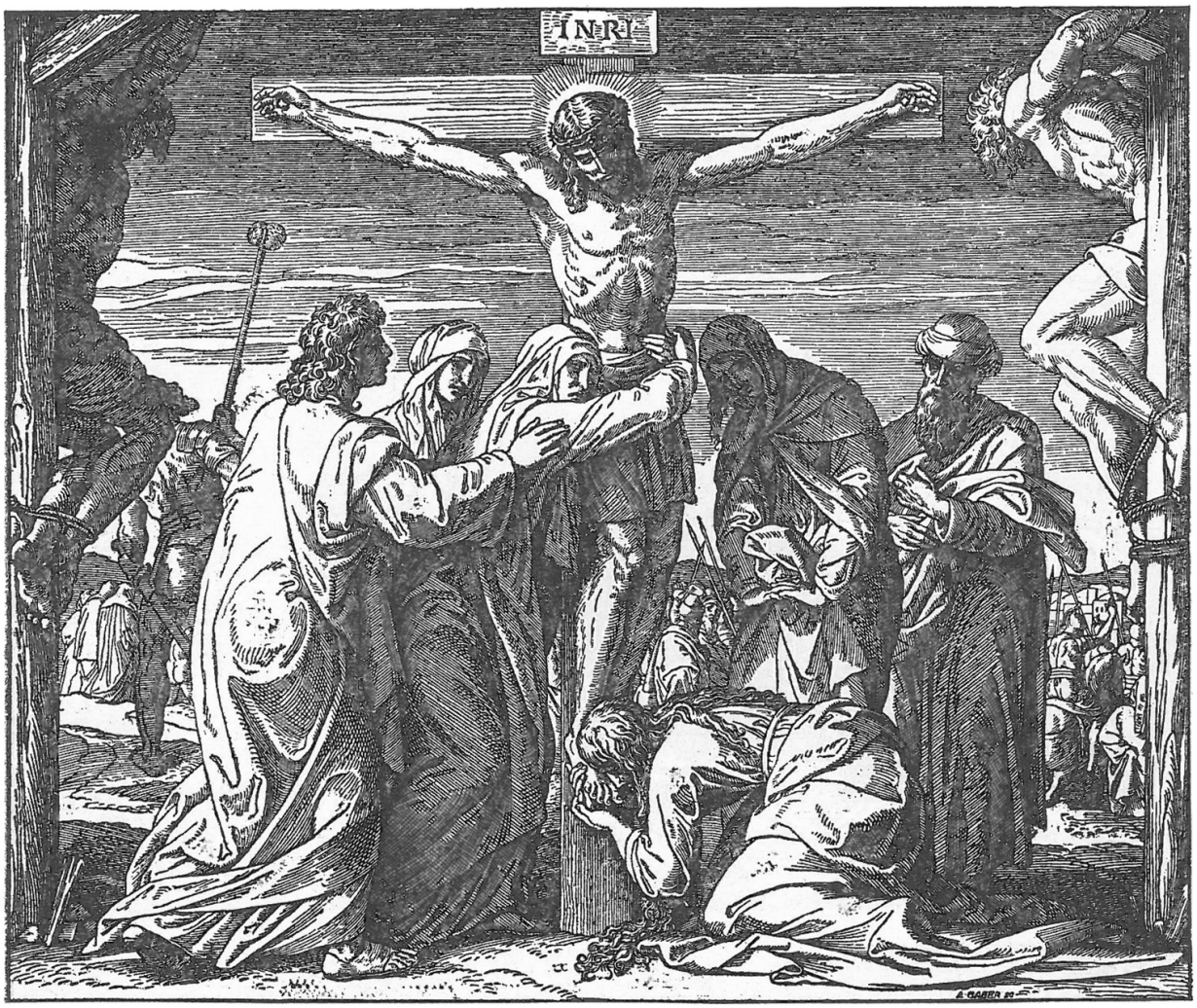

A o hodině deváté (o 3. hodině odpoledne) zvolal Ježíš hlasem velikým, řka: „Eli, eli, lamma sabakthani?“ To jest: „Bože Můj, Bože Můj, proč jsi Mne opustil?“ A někteří tu stojíce a slyšíce, pravili: „Hle, Eliáše volá Tento!“ Potom věda Ježíš, že všechny věci dokonány jsou, aby se naplnilo Písmo, řekl: „Žízním!“ Byla pak tu nádoba postavena plna octa. I běžel hned jeden z nich a vzav houbu a naplniv ji octem a vloživ na tresť, dával Mu píti. A druzí řekli: „Nech, ať uzříme, přijde-li Eliáš vysvobodit Ho.“ A když okusil Ježíš octa, řekl: „Dokonáno jest!“ A Ježíš zvolav hlasem velikým, řekl: „Otče, v ruce Tvé poroučím ducha Svého!“ A to pověděv, naklonil hlavy a vypustil duši.

A aj, opona chrámová roztrhla se shora až dolů na dvě půle, země se třásla, skály se pukaly a hrobové se otvírali a mnohá těla svatých, kteří byli zesnuli, vstala. I vyšedše z hrobů po jeho vzkříšení, přišli do svatého města (t. j. Jerusaléma), a ukázali se mnohým. Vida pak setník, který naproti stál, co se dělo, že tak hlasem velikým volaje skonal, velebil Boha a řekl: „Zajisté tento člověk byl spravedlivý; byl Syn Boží!“ I ti, kteří u Něho byli, vidouce to zemětřesení a co se stalo, báli se velmi a pravili: „Zajisté syn Boží byl tento!“ A veškeren zástup těch, kteří tu byli u toho divadla a viděli, co se dělo, tepouce se v prsa

svá, navracovali se. — Stáli pak všichni známí Jeho zdaleka i ženy, které byly přišly za Ním z Galileje, vidouce to. Mezi nimiž byla Maria Magdalena, Maria, matka Jakoba mladšího a Josefova, Salome, matka synů Zebedeových, kteréž i chodily za Ním, když byl v Galileji a posluhovaly Mu, i jiné mnohé, kteréž byly s Ním vstoupily do Jerusaléma.

Tehdy židé, že byl den přípravný, aby nezůstala těla na kříži v sobotu (bylť zajisté veliký svátek ten den sobotní), prosili Piláta, aby zlámány byly hnáty jejich a byli složeni. Protož přišli vojáci a prvnímu sice zlámali hnáty i druhému, kterýž s ním byl ukřižován; když však přišli k Ježíšovi a viděli, že již umřel, nezlámali hnátů Jeho, ale jeden z vojáků kopím bok Jeho otevřel, a hned vyšla krev a voda. A ten, jenž viděl, svědectví vydal a pravé

jest jeho svědectví; on ví, že pravé věci praví, abyste i vy věřili. Stalo se to zajisté, aby se naplnilo Písmo: „Kosti v něm nezlámete!“ A opět jiné Písmo dí: „Uzří, v koho jsou bodli.“

A potom, když již byl večer, (že byl den přípravný, jenž jest před sobotou), přišel Josef, muž bohatý a znamenitý (z rady obecní) z Arimathie, města judského, člověk dobrý a spravedlivý, kterýž nesvolil v radu jejich, sám očekávaje království Božího. Ten přijda, všel směle k Pilátovi a prosil za Tělo Ježíšovo, protože sám byl také učenníkem Jeho, ale tajným pro strach před židy. Pilát pak divil se, že by již byl skonal, a povolav setníka, otázal se ho, již-li by umřel? A zvěděv od setníka, dal Tělo Josefovi. Přišel tedy Josef a sňal Tělo Ježíšovo. Přišel pak i Nikodém, kterýž byl prvé přišel k Ježíšovi v noci, nesa smíšené myrrhy a aloé asi sto liber. Josef pak nakoupil plátna a sňav Jej, obvinul v plátno čisté. Tak tedy vzali Tělo Ježíšovo a obvinuli Je prostěradly s vonnými věcmi, jako obyčej jest židům pochovávati.

Byla pak na místě, kde byl ukřižován, zahrada a v zahradě hrob nový, v němžto ještě nikdo položen nebyl. Tu tedy pro den přípravní židovský, že blízko byl hrob, položili Ježíše. Josef vložil Jej do hrobu svého nového, kterýž byl vytesal ve skále a přivalil kámen

veliký ke dveřím hrobovým a odešel. — Byl pak den přípravný a sobota začínala. Ženy pak, Maria Magdalena a druhá Maria, matka Josefova, které s Ním přišly od Galileje, šly za nimi a sedíce proti hrobu, dívaly se a shlédly hrob, kde položeno bylo Tělo Jeho. A navrátivše se, připravily vonné věci a masti; v sobotu však odpočinuly podle přikázaní. — Druhého pak dne po dni přípravném sešla se knížata kněžská a fariseové k Pilátovi, řkouce: „Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce řekl, ještě živ jsa: ‚Po třech dnech zase vstanu!‘ Rozkaž tedy střežiti hrobu až do třetího dne, aby snad nepřišli učenníci Jeho a neukradli Ho a neřekli lidu: „Vstalť jest z mrtvých!“ i bude poslední blud horší nežli první.“ Řekl jim Pilát: „Máte stráž; jděte, ostříhejte, jakož víte.“ A oni odešli, osadili hrob stráží a zapečetili kámen.

Jak máme stráviti Veliký Pátek?

1. V tichém zármutku, přísném postu, pilné návštěvě služeb Božích, zanechavše všech hlučných prací. 2. Snažme se pochopiti a vystihnouti pravý smysl předojemných obřadův a vžíti se do ducha církve svaté. 3. Rozjímejme dnes obzvláště o hořkém umučení a smrti Páně, vykonejme nábožně křížovou cestu, navštivme Boží Hrob. 4. Obzvláště rozjímejme o smrti Páně, jejíž příčinou byly naše hříchy a jejíž ovocem jest naše vykoupení. Litujme a oplakávejme své hříchy a obětujme nebeskému Otci Jeho Syna jako smírnou oběť za vlastní hříchy a za hříchy celého světa. Kdybys nemohl navštíviti chrám Páně a súčastniti se služeb Božích, pomodli se křížovou cestu, růženec, nebo ještě tyto modlitby:

Modlitby na Veliký Pátek.

Modlitba za všechny lidi. Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi slávu Svou skrze Ježíše Krista všem národům zjeviti ráčil, ostříhej Církev Svou po celém světě rozšířenou, by v pevné víře a vyznávání jména Tvého setrvala. — Račiž milostivě zachovati našeho nejvyššího biskupa sv. Otce N., aby lid křesťanský, který jsi stvořil a opatruješ, za vlády jeho věrou i skutky dobrými prospíval. — Vyslyš pokorné prosby naše za všechen stav duchovní, aby milostí Tvou podporován, povždy věrně Tobě sloužil i s lidem sobě svěřeným. — Shlédni milostivě na vlast naši, aby i panovník spravedlivým panováním, i lid věrnou poslušností k oslavení jména Tvého a ku blahu říše vzájemně se podporovali. — Popřej, aby všichni, kteří křtem svatým znovuzrození a do církve svaté přijati byli, u víře náležitě byli vycvičeni, v poznání Tvého spasitelného učení a v horlivém plnění Tvých přikázaní denně vzrůstali. — Všemohoucí, věčný Bože, útěcho zarmoucených a posilo trpících a unavených, vyslyš pokorné volání všech, již v jakékoli potřebě neb strasti Tebe vzývají; aby všichni ve svých potřebách z milosrdenství Tvého se radovali. — Bože milosrdný, jenž nechceš, aby kdo zahynul, ale obrátiv se, spasení došel, smiluj se nad dušemi, jež lstí ďábelskou svedeny pobloudily, a dej, aby se všech bludův odřekly a k jednotě pravé víry se navrátily. — Vyslyš i modlitbu naši za zaslepený národ židovský, aby světlo Tvé pravdy, jež jest Kristus, poznal a z mrákot svých vybaven byl. — Bože, jenž nežádáš smrti hříšníkův, ale aby se obrátili a živi byli, vyslyš pokorné prosby naše a národy pohanské od modloslužby vysvoboď a k svaté církvi Své připoj ke cti a chvále jména Svého. Za to tě prosíme, všemohoucí, věčný Bože, pro Ježíše Krista, Syna Tvého, jenž za nás všechny na dřevě kříže Svou nejsvětější Krev vyliti ráčil. Amen.

Uctění ukřižovaného Spasitele. Klaním se Tobě, Pane Ježíši Kriste! a velebím Tebe, že jsi skrze svatý Kříž mne a celý svět vykoupiti ráčil. Kéž bych Ti mohl za to z hloubi srdce svého vzdáti veškeru čest a chválu, díky a slávu, jež Ti dnes církev

po celém světě vzdává. Dejž mi milost, abych život svůj napravil, všechny lidi, i své nepřátele, miloval, vždy a všude jako pravý a vroucí ctitel Tvého Kříže se osvědčil, nikdy se zaň nestyděl ani tehdy, kdybych pro Tvůj svatý Kříž byl tupen nebo i týrán. Amen.

Útěcha z utrpení Páně. Nenalezl jsem lepšího a mocnějšího léku ve všech protivenstvích nad umučení a rány Ježíše Krista. V těch spím bezpečně a odpočívám pokojně. Kristus za nás umřel. Smrt nemá již nic tak trpkého, co by nebylo oslazeno smrtí Kristovou. Moje naděje spočívá ve smrti Pána mého. Jeho smrt jest má zásluha, moje útočiště, má spása, můj život a mé vzkříšení. Ponouká-li mne hříšná myšlenka, schovám se v rány Kristovy; skličuje-li mne mé tělo, povznáší mne opět vzpomínka ran Kristových. Ukládá-li o mé spasení ošemetně ďábel, utíkám se v ochranu nesmírného milosrdenství svého Pána, a přemožen ustupuje ode mne. Vzniká-li v údech mých nečistá vášeň, zalita bývá Krví pryštící se z ran Kristových. Všechna naděje má, všechna důvěra a bezpečnost spočívá v předrahé Krvi mého Pána Ježíše Krista, která byla prolita pro naši spásu. V ní okřívám, když mne množství mých hříchů dohání k malomyslnosti a zoufalství. Věřím a doufám, že za její cenu dojdu úplného odpuštění hříchův a někdy k Tobě, Bože můj, se dostanu. Amen. (Sv. Augustin.)

Poučení na Bílou Sobotu.

V tento den slavila se původně památka odpočinku Páně ve hrobě; jako odpočinul Stvořitel sedmého dne, dokonav svou tvůrčí práci, tak odpočívá také Spasitel náš, dokonav dílo vykoupení. Veškeré služby Boží, jež konají se nyní na Bílou Sobotu, konaly se v prvních dobách v noci se soboty na neděli velikonoční, jako vigilie před velikonocemi. Nyní upomíná nás na odpočinek Páně ve hrobě jen ranní ticho a klid ve chrámech. Po ukončení nony počíná již slavnost vigilie, příprava to na svátky velikonoční. Světí se též oheň, paškál a křestní voda přede mší svatou.

Jak se světí oheň a co to znamená?

Za dávných časů bylo obyčejem v církvi každodenně a později aspoň každý týden v sobotu rozkřesávati a světiti ve chrámě nový oheň. Teprve v 11. stol. omezil se tento zvyk pouze na Bílou Sobotu. Z křemene vykřesá se zápalná jiskra na znamení, že Ježíš Kristus jest světlem světa a zároveň i kamenem úhelným, ačkoliv Ho židé zavrhli.[1]) Tento oheň se světí, poněvadž jest obyčejem v církvi svaté všechno žehnati, co náleží ke službám Božím, a že se sluší, aby ve chrámu Páně byl oheň a světlo svěcené, ježto znázorňuje Krista, původce veškeré svatosti, který přinesl s nebe oheň svaté lásky na zemi, aby jí všechna srdce zapálil,[2]) Že se to děje právě v tuto sobotu, znamená, že Kristus Pán, Světlo světa, zhaslé téměř ve hrobě, znovu zazářilo a svými oblažujícími paprsky ponenáhlu celý svět osvítilo. V tomto posvěceném ohni spalují se z minulého roku sv. oleje, a od té doby užívá se olejů nových na Zelený Čtvrtek svěcených. Všechna světla ve chrámě se zhasí; nový oheň a pět zrn kadidlových, jež zároveň byla posvěcena, nesou se v průvodu do chrámu. Tím se naznačuje, že z mrtvých vstáním Páně nové světlo a nový život církvi vzešel. Za průvodu rozžehnou se tři svíce trojhranu zvaného a od těch pak všechny ostatní svíce.

[1]) Žalm 117., 22., Mat. 21., 42., Efes. 2.. 20. [2]) Luk. 12., 49.

Co znamená trojramenná svíce nebo trojhran?

Nejsvětější Trojici, která jest jedné podstaty, ale ve třech osobách, z nichž druhá jako pravé světlo s nebe sestoupila, aby lidstvo osvěcovala.[1]) Proto zpívá kněz rozžíhaje trojramennou svíci třikráte a vždy vyšším tonem: „Lumen Christi" t. j. „Světlo Kristovo", načež odpovídá sbor kleče: „Bohu díky" na poděkování Kristu Pánu, že nám dal poznati trojjediného Boha, Otce, jenž nás stvořil, Syna, jenž nás vykoupil, Ducha Sv., který nás posvětil. Trojí rozžíhání, vstup do chrámu a vždy vyšší ton zpěvu znamenají častější zjevování se Ježíšovo po z mrtvých vstání, jež učenníky vždy větší a větší radostí naplňovalo. Vhodně se tím též naznačuje ponenáhlé rozšiřování evandělia, jímž svět vždy více a více se osvěcovaí.

Proč se rozžíhají všechna světla od trojramenné svíce?

Aby se naznačilo, že všechno osvícení pochází od nejsvětější Trojice, zvláště pak, že všechno světlo, všecka pravda, milost a láska od počátku od Ježíše Krista učenníkům, apoštolům a věřícím udělena byla, a neustále jen skrze Něho jejich nástupcům a všem věřícím se uděluje.

Co znamená velkonoční svíce — paškál?

Představuje nám vzkříšeného Spasitele, proto musí býti z bílého vosku, čímž naznačuje se jeho neposkvrněné člověčenství. Církev sv. světíc svíci tu poukazuje na ohnivý sloup, který zářil židům na cestu z Egypta[2]), jsa obrazem Ježíše Krista, který nás vysvobodil z poroby ďáblovy a temnosti hříchu a daroval nám svobodu a radost dítek Božích, jenž napomíná nás, bychom velebili Boha, Jemu děkovali a ostražitě kráčeli ve světle sv. evandělia. Při svěcení této svíce zpívá se krásný chvalozpěv — „Exsultet" — na oslavu vzkříšení Páně. Zatím zastrčí se pět dříve posvěcených zrn kadidlových, které znamenají drahé masti, jimiž bylo Tělo Páně nabalzamováno, do pěti otvorů svíce znamenajících pět ran Krista Pána; později rozsvítí se na trojhranu na znamení, že Kristus Pán jest oním světlem, které všechny lidi osvěcuje. Paškál umísťuje se na evandělní straně oltáře a hoří při službách Božích až do Nanebevstoupení Páně. Potom čte se dvanáctero proroctví.

Proč se čte dvanáctero proroctví?

Na znamení, že se nyní všechna proroctví o Kristu Pánu vyplnila, která o něm zjevena byla od počátku světa. Počet dvanácti poukazuje na dvanáctero sv. apoštolů, kteří toto vyplnění po celém světě rozhlásili.

Jak se světí křestní voda?

Co se děje při křtu sv., to se již při svěcení křestní vody naznačuje a za to se prosí. Proto velice podobají se obřady tohoto svěcení obřadům křestním.

1. Kněz pomodliv se, aby Bůh počet svých dítek v církvi sv. rozmnožiti ráčil, rozděluje vodu křížem a dotýká se jí potom plochou rukou, prose Boha, aby všechna pokušení zlého ducha odvrátiti ráčil a milostivě působil, aby tato voda čistá byla, očišťující, svatá, živá a k novému životu probouzela, aby křtěnci mocí Ducha Sv. ode všech hříchů i očistěni byli. 2. Žehná pak vodu třikrát, ve jménu živého, pravého a svatého Boha, jehož duch vznášel se nad vodami při stvoření světa, dělí ji rukou a kropí jí na všechny čtyry strany světa, dávaje tím na jevo, že, jako v ráji čtvero řek na různé strany teklo k zavlažení země, tak má též dle rozkazu Kristova[3]) celý svět křtem svatým účasten býti milosti vykoupení a očištění z hříchů. 3. Dýchá třikráte na vodu, třikráte ponořuje do ní paškál, pokaždé hlouběji a po třetí až na dno, a drže ji ve vodě dýchá zase třikráte křížem nad ní, prose při tom Boha, aby v tu vodu moc Ducha Sv. sstoupila a jí znovuzrozující síly udělila, aby jí člověk na duši očištěn a k novému svatému životu duchovně zrozen byl. Ponoření svíce

[1]) Jan 1., 9. [2]) II. Mojž. 13. [3]) Mat. 28., 19.

znamená posvěcení vody Kristem Pánem, jenž každého křtěnce z propasti hříchu vytrhuje; dýchání pak znamená spolupůsobení Ducha Sv. 4. Po těchto modlitbách kropí kněz touto svěcenou vodou věřící, aby je upamatoval na jejich křest a je napomenul, by z hříchu se káli a milosti posvěcující dosáhli. 5. Na to odebéře se tolik ze svěcené vody, kolik ke křtům zapotřebí, smíchá se s olejem katechumenův a sv. křižmem a uzavře se do křtitelnice. Toto smíchání znamená, že milost Ducha Sv., již znázorňuje sv. olej a křižmo, vlévá se zároveň se třemi Božskými ctnostmi víry, naděje a lásky do duše křtěncovy.

Za těchto obřadů vzpomeň si, jaké milosti se ti dostalo na křtu sv., děkuj za ni, obnov svůj křestní slib a modli se:

Modlitba. Díky Tobě, Pane Ježíši Kriste, za tu milosť, že jsi nám ve svátosti křtu přichystal koupel k očištění duší našich od hříchů; propůjč mně Své milosti, abych nevinnost svou na křtu sv. obdrženou neposkvrněnu si zachoval. Amen.

Proč se světí křestní voda jen dnes a v sobotu před Sv. Duchem?

Poněvadž v nejstarších dobách katechumeni t. j. ti, kteří se k církvi sv. hlásili a křesťanské víře se učili, v tyto dny křtěni bývali. Po svěcení křestní vody odebéře se kněz s přisluhujícími zpět k oltáři a padá na tvář. Zatím modlí nebo zpívá se litanie ke všem svatým.

Proč se to děje?

Proto, abychom Boha skrze přímluvu svatých pokorně prosili, aby milosti křtu sv. všem lidem bez výminky uděliti ráčil, aby, jako všichni s Kristem Pánem jako noví tvorové k milosti a životu věčnému povstati mohli.

Po litanii ke všem svatým slouží se slavná mše sv. v bílých barvách. Oltář opět jest ozdoben při Gloria rozezvučí se zvony a varhany. Slavné „Alleluja“ zpívá se třikráte, vždy zvýšeným tónem po epištole.

Strojení a zdobení oltářů znamená oslavené a neporušené tělo, které Kristus Pán po svém vzkříšení na se vzal, a zvěstuje zároveň radost, s kterou církev svatá vzkříšeného Spasitele pozdravuje. Tuto radost vyjadřuje též slavnostním zvoněním i radostným trojím „Alleluja“. Tak se děje již dnes za tou příčinou, že dnešní mše svatá se původně sloužívala v noci. Při této mši svaté vynechává se Introit, Kredo, Offertorium, Agnus Dei a Kommunio, a po přijímání připojují se ihned krátké nešpory.

Z kterého důvodu se to děje?

Introit této mše sv. býval za prvních dob celý žalm, který se zpíval zatím, co lid se scházel. Že pak později lid již shromážděn byl, aby výše zmíněným obřadům obcoval, proto vynechal se při této mši sv. Introit.

Z té příčiny zůstala církev sv. při tom obyčeji, ačkoli noční služby Boží pro uvarování se všelikého pohoršení již ve dne koná. Vynechání jiných částí mše sv. a zkrácení mše sv. pochází již z prvních dob; vynechaly se zvláště takové části, jež byly obsaženy již v předešlých obřadech, poněvadž služby Boží bez toho až pozdě do noci trvaly.

Modlitba církevní. Bože, jenž tuto přesvatou noc slavným vzkříšením Pána našeho Ježíše Krista osvěcuješ, zachovej v nově zrozených dítkách rodiny své ducha synovství Svého, jehož jsi jim uděliti ráčil, aby na těle i na duši jsouce obnoveni čistým srdcem Tobě sloužili; skrze téhož Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla ke Kolosenským 3., 1.—4.

Bratři! Jestliže jste s Kristem povstali, těch věcí, které svrchu jsou, hledejte, kdež Kristus jest, sedě na pravici Boží; o věci, které svrchu jsou, pečujte, ne o ty,

které jsou na zemi. Nebo zemřeli jste a život váš skryt jest s Kristem v Bohu. Když pak se ukáže Kristus, život váš, tehdáž i vy se ukážete s Ním v slávě.

Výklad a povzbuzení. Slova sv. Pavla napomínají nás, abychom opravdu žili nový život v Ježíši Kristu, když jsme povstali křtem svatým a pokáním k novému životu milosti Boží. Veďme skrytý život v Bohu. Pak vstaneme jednou slavně s Kristem Pánem z mrtvých. Jak jsi ještě dalek toho, abys vedl skrytý život v Bohu!

Evanděliu sv. Mat. 28., 1.—7.

Na skonání pak soboty, když již svítalo na první den téhodne, přišla Maria Magdaléna a druhá Maria, aby pohleděly na hrob. A aj, země-

třesení stalo se veliké; neb anděl Páně sestoupil s nebe a přistoupiv odvalil kámen a posadil se na něm. A byl obličej jeho jako blesk a roucho jeho jako sníh. A bázní před ním zděsili se strážní a učiněni jsou jako mrtví. I promluviv anděl, řekl ženám: Nebojte se vy; neboť vím, že Ježíše hledáte, který byl ukřižován. Není Ho tuto; vstalť jest zajisté, jakož byl řekl: Pojďte a vizte místo, kde položen byl Pán. A jdouce rychle, povězte učenníkům Jeho, že jest vstal; a aj, předchází vás do Galilee, tamť Jej uzříte! Aj, předpověděl jsem vám.

Čemu učí toto sv. evandělium?

1. Ohlašuje slavnou a radostnou událost, že Ježíš Kristus, ukřižovaný, skutečně mrtvý a pohřbený vlastní silou opravdu z mrtvých vstal. 2. Ukazuje, jak zbožné ženy pro svou horlivost a lásku k Pánu Ježíši došly nevýslovného štěstí, že se první dověděly o zmrtvýchvstání Ježíšovu a že se na vlastní oči přesvědčily o pravdivosti radostné zvěsti. 3. Napomíná nás, abychom následovali zbožné ženy v lásce a horlivosti a sloužili Bohu obzvláště z rána ranní modlitbou, rozjímáním, dobrým úmyslem, obcováním mši sv., aby i nám zjevoval se vždy blahodárněji.

Někde jest krásný zvyk, že kněz kropí domy na Bílou Sobotu svěcenou vodou.

Jaký to má význam?

Pokropení svěcenou vodou znamená, že o Velikonocích lidé i obydlí obnovují se a požehnáním naplňují, a moc ďáblova že jest zlomena.

Večer na Bílou Sobotu slaví se „Vzkříšení Páně". Obyčejně modlí neb zpívají se napřed Jitřní a Chvály. Pak jde kněz k Božímu Hrobu, pomodlí se žalm s modlitbou, vezme z Božího Hrobu velebnou Svátost a zapěje slavnou píseň: „Vstalť jest této chvíle ctný Vykupitel!" a pak se koná průvod kolem kostela; po návratu k oltáři zpívá se ještě „Raduj se, nebes královno", udílí se sv. požehnání a celá slavnost končí chvalozpěvem Ambrosianským: „Tebe Boha chválíme!"

Jak máme stráviti Bílou Sobotu?

Podobně jako Veliký Pátek, postem, rozjímáním, modlitbou a tichým zaměstnáním. Súčastněme se rovněž služeb Božích, setrvejme rádi na modlitbách u Božího Hrobu, obnovme křestní slib, očisťme duši svou Krví Páně, pohřběme starého hříšného člověka a přičiňme se, aby v nás povstal člověk nový, člověk milosti, obrozený Krví Kristovou.

Modlitba na Bílou Sobotu. Pane Ježíši Kriste, jenž jsi po dokonání Svého díla s kříže sňat byl, vonnými mastmi pomazán a lněnými prostěradly ovinut byl, jenž jsi od Své drahé matky a Svých přátel s pláčem a nářkem pohřben byl, popřej mi, Pane, té milosti, bych Tě s vroucí zbožností ctil, s čistým svědomím a vroucí touhou do svého srdce přijal, v něm Tě s lítostí a žalem nad svými hříchy nosil a ustavičně Tebe vzpomínal, abych jednou, s Tebou pohřben, s Tebou opět povstal a měl život věčný, kterého jsi nám dobyl smrtí Svou. Amen.

Poučení na Hod Boží Velikonoční.

„Vstalť Pán právě!"[1]) Alleluja! Toť radostný hlas, jenž hlaholí dnes celým křesťanským světem. Kristus vstal vlastní všemohoucností z hrobu podle předpovědi vlastní a proroků, toť slavná událost, kterou církev svatá dnes tak jásavě slaví. Hod Boží Velikonoční jest největší a nejradostnější slavností celého církevního roku.

Proč jsou Velikonoce svátkem největším a nejradostnějším?

Poněvadž z mrtvých vstání Ježíše Krista jest: 1. dokonalým vítězstvím Ježíšovým nad smrtí a hrobem, a tím dokončení díla vykoupení lidského, základ naší víry,[2]) záruka a obraz našeho z mrtvých vstání,[3]) zdroj naší naděje a radosti. Neboť jako Kristus Pán

---

[1]) Luk. 24., 34. [2]) I. Kor. 15., 12. [3]) I. Thessal. 4., 13.

jistotně z mrtvých vstal, tak jistě jest též Synem Božím, Jeho učení jest tedy božské, jeho církev tedy pravá a božská, a že my jsouce údy nejsvětějšího Těla Jeho, nezůstaneme v hrobě tak, jakož ani On nezůstal, nýbrž spolu s Ním oslavení vstaneme, byli-li jsme věrní učenníci Jeho. 2. Vzkříšení Páně povzbuzuje nás k tomu, co každý z nás tyto svaté dny činiti má.

Jako započal Kristus Pán vstav z mrtvých novým životem žíti, tak má i každý křesťan z hrobu hříchu povstati a nový, zbožný život začíti.[1]) Má vymýtiti všecky zbytky starého kvasu hříšného; svléci se sebe zlé náklonnosti, které ho jako prostěradla ovinují, svaliti se svého svědomí kámen viny, zrušiti pečeť, kterou mu vtiskl ďábel jako svému otroku; zapuditi strážce, kteří by ho rádi ještě v hrobě hříchu

drželi, a novým, slavným, svatým životem dokázati, že skutečně z hrobu hříchu povstal. Bůh sám nařídil již v Starém Zákoně Mojžíšem svěcení tohoto svátku na vděčnou památku, že Israelité byli vysvobozeni z poroby egyptské a obzvláště, že anděl pomsty minul dvéře natřené krví velikonočního beránka. Odtud jméno Pascha, t. j. přechod.

Hod Boží Velikonoční Nového Zákona jest památka přemožení ďábla, vysvobození našeho z duchovní poroby hříchu, osvobození od věčné smrti, přechodu v zaslíbenou zemi milosti, slovem: jest to svátek vykoupení veškerého lidstva.

Zvláštní obřady a zvyky o Velikonocích.

1. V liturgii vyskytuje se přečasto „Alleluja!“ t. j. „Chvalme Boha“ a ozývá se radost nad vzkříšením Ježíšovým a nad nadějí věčné blaženosti, které nám Kristus dobyl. 2. Poněvadž všechny obřady po celý oktáv jsou ustavičným chvalozpěvem a hymnem radosti,

[1]) Řím. 6., 4.

vynechává se hymnus v církevních hodinkách; poněvadž celou církev ovládá pouze jediná myšlenka, vynechávají se všecky kapitole a versikle a stále zaznívá týž ohlas radosti: „Tentoť jest den, který učinil Pán; veselme se a radujme se v něm!“ 3. Podle apoštolského podání modlívali se věřící všech století po dobu velikonoční stojmo na znamení radosti a že též sami s Kristem povstali. 4. Místo „Anděl Páně“ modlí se marianská antifona „Radujse, nebes královno“ a to vždy stoje. 5. Již od nejstarších dob křesťanských světí se v neděli ráno takové pokrmy, které v půstě byly zapovězeny, aby tyto nové pokrmy prospívali tělu a duši neškodily. 6. V křesťanských rodinách panuje starý obyčej, že se rozdávají obzvláště dítkám velikonoční vajíčka. Jsou omalovaná na výraz radosti. Vajíčko jest obrazem vzkříšení; neboť jako se líhne ze skořápky živý ptáček, tak vyšel Kristus Pán živý z hrobu, a tak i my jednou vstaneme z hrobů svých. Někde vystavují se velikonoční beránci s praporkem nebo se navzájem obdarují jimi; upomínají na pravého Beránka velikonočního, jenž zvítězil nad smrtí. 7. Hod velikonoční neslavívá se každý rok týž den v měsíci, nýbrž vždy první neděli po prvním úplňku jarním. Všecky pohyblivé svátky řídí se pak Hodem Velikonočním.

Jak máme oslaviti Hod Velikonoční?

1. Máme se předně říditi slovy sv. apoštola Pavla. „Bratří! Vymeťte starý kvas!“ [1]) „Jako Kristus vstal z mrtvých skrze slávu Otce, tak i my v novotě života choďme.“ [2]) 2. Snažme se rozjímáním a modlitbou vniknouti v tajemství dne a tím a) svou víru ve vzkříšeného Vykupitele a v pravdivost a božskost křesťanství oživiti a sesíliti; b) jeviti svatou radost nad tím, že Pán Ježíš žije, a s vroucím srdcem zvolejme: „Mně stačí, že můj Ježíš žije!“ c) oživme znova důvěru v Ježíše, jenž vítězně vstal z mrtvých, a prosme Ho o pomoc a vítězství. (Vítězství v určitých pokušeních nebo ve zlém návyku atd.) 3. Abychom náležitě porozuměli tajemstvím dnešního svátku, rozjímejme o evanděliu slavnostních dnů, doprovoďme zbožné ženy a učenníky Páně k prázdnému hrobu a postavme se v duchu mezi učenníky, jimž se Pán Ježíš zjevuje.

Mše svatá.

Církev svatá představuje nám na začátku mše svaté, jak Pán Ježíš oslovuje po svém vzkříšení nebeského Otce: „Vstal jsem a jsem s Tebou. Alleluja! Vložils na Mne ruku Svou, Alleluja! Divná jest známost Tvá o Mne, Alleluja, Alleluja! Hospodine, zkusil jsi Mne a seznal jsi Mne; Ty jsi seznal sednutí mé i povstání mé.“ [3]) — Sláva Otci atd. —

Modlitba církevní. Bože, jenž jsi dnešního dne skrze vzkříšení jednorozeného Syna Svého smrt přemoci, a tak nám přístup k blaženosti věčné otevříti ráčil: prosíme Tebe, abys ty dobré žádosti, které v nás vnuknutím Svým vzbuzuješ, také Svou milostí nám pomohl vyplniti. Skrze Ježíše Krista, Syna Svého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Pavla ke Korint. 5., 7.—8.

Bratří! Vymeťte starý kvas, abyste byli nové zkropení, jakož jste nenakvašení. Nebo beránek náš velikonoční obětován jest, Kristus. A protož hodujme, ne ve kvasu starém ani ve kvasu zlosti a nešlechetnosti, ale ve přesnicích upřímnosti a pravdy.

---

[1]) I. Kor. 5., 7. [2]) Řím. 6., 4. [3]) Žalm 138., 5. 6. 1.

Náklad knihkupectví R. Prombergra v Olomouci.

Výklad. V Starém Zákoně bylo židům přikázáno, aby o Velikonocích všeho kvasu se zdrželi a zbytky kvašeného chleba vyčistili. Tak napomíná nás církev svatá, abychom vyčistili pravým pokáním ze srdcí svých všeliký kvas hříchu a zlé náklonnosti, bychom Ježíše Krista, pravého Beránka velikonočního, ve velebné Svátosti Oltářní čistým a zbožným srdcem přijali.

Úvaha. Rci dnes častěji s církví svatou: „Alleluja! Chvalte Hospodina, neboť dobrý jest; neboť na věky trvá milosrdenství Jeho, Alleluja! Tentoť jest den, který učinil Pán, Alleluja! Veselme se a radujme se v něm, Alleluja! Beránek náš velikonoční obětován jest Kristus. Alleluja!“

Evanděliúm sv. Marka 16., 1.—7.

Za onoho času Maria Magdaléna a Maria Jakubova a Salome nakoupily vonných mastí, aby přijdouce pomazaly Ježíše. A velmi ráno první den po sobotě přišly ke hrobu, ano již slunce vzešlo. I řekly vespolek: Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových? A vzhlédše, uzřely kámen odvalený, byl zajisté veliký velmi. A vešedše do hrobu, uzřely mládence sedícího na pravici, oděného rouchem bílým, i ulekly se. Kterýžto řekl jim: Nebojte se! Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného; vstalť jest, není Ho tuto; aj, místo, kdežto byli Jej položili. Ale jděte, povězte učenníkům Jeho i Petrovi, že vás předejde do Galilee; tam Jej uzříte, jakož pověděl vám.

Proč chtěly svaté ženy mazati Tělo Páně vonnými mastmi?

Z lásky a úcty k Pánu Ježíši. Byl totiž u židův obyčej, mrtvé balsamovati; zbožné ženy nemohouce to vykonati hned před pohřbem pro nastávající sobotu, chtějí Božskému Spasiteli prokázati tuto službu lásky v neděli časně ráno. Za tuto lásku odměnil je Bůh zjevením andělským; anděl Páně odvalil kámen u hrobu, těšil truchlící ženy a přesvědčil je o vzkříšení Ježíšově.

Čemu nás učí zbožné ženy?

Jejich příklad učí nás, že pravá láska nemá býti vlažná a líná, nýbrž horlivá a ochotná, bez ostychu a prodlení chápati se všeho, co jest Bohu milé a lidem prospěšné; zároveň také učí, jak Bůh těšívá ty, kteří Ho hledají upřímným srdcem, a jak milé jsou Mu skutky milosrdenství. Konejme je tedy pilně! Cokoli činíme nuzným, činíme samému Kristu Pánu.[1])

Proč posílá anděl ženy zvěstovat vzkříšení Páně učenníkům a zvláště Petrovi?

Stalo se tak, aby potěšil učenníky Ježíšovy pro smrt Kristovu, a poněvadž měli celému světu hlásati vzkříšení Páně. Petra pak jmenuje zvláště, poněvadž byl hlavou apoštolův a zajisté i proto, že více truchlil a malomyslněl pro trojnásobné zapření milovaného Mistra. — Hle, tak milostivý jest Bůh ke kajícníkům!

Věroučná úvaha o z mrtvých vstání Ježíše Krista.

Čím dokázal a potvrdil Pán Ježíš své vzkříšení?

Dokázal je tím, že se zjevil zbožným ženám, apoštolům a více než pěti stům učenníků, že viditelně obcoval se svými učenníky, s nimi rozprávěl, jedl a pil, dal se dotýkati od nich a dovolil jim, aby vložili ruce své do ran Jeho. To dokázal také tím, že byl stále se svými apoštoly a s církví svatou, ji zřejmě chránil a udržoval až do dnešního dne.

Po svém z mrtvých vstání žil 40 dní se svými učenníky a mluvil s nimi o království Božím, to jest: poučoval je o církvi, která jest říší Boží, o přijímání a užitku svatých svátostí a podobně.

Jak ukazujeme my, že jsme opravdu povstali z hrobu hříchu?

Tím, že se vyhýbáme nejenom hříchu, nýbrž také blízké příležitosti ke hříchu, obzvláště špatné společnosti a pečujeme o ctnost a věci nebeské.

Mravoučná úvaha.

Mnozí si namlouvají, že když nás Kristus Pán vykoupil, není třeba, abychom konali dobré skutky. Jsou však u velikém omylu. Israelité byli sice Mojžíšem vysvobozeni z poroby krále Faraona, musili však, aby dobyli zaslíbené země, udatně bojovati a potírati nepřátele. Kristus Pán nás sice vykoupil svým utrpením a svou smrtí z moci ďáblovy, ale s tou podmínkou, že i my denně budeme bojovati s Jeho milostí proti svým nepřátelům, proti tělu, světu a ďáblu, abychom si dobyli nebeské země zaslíbené. Neboť nikdo nebývá korunován, leč by řádně bojoval.[2])

Modlitba. Oslavený Ježíši Kriste! radujeme se a plesáme nad Tvým slavným z mrtvých vstáním. Útěcho nevýslovná! Ach, jak sladko jest trpěti pro Boha a poslouchati nebeského Otce až do smrti! O můj Ježíši! poněvadž sluha není lepší svého pána, hle, obětujeme se zcela Tvé božské vůli a jsme ochotni, co nám otcovsky nařídíš, vše bez reptání přijati a nésti s dětinnou důvěrou, že s Tebou k slávě věčné povstaneme, budeme-li s Tebou jako dítky trpěti. Amen.

---

[1]) Mat. 25.,40. [2]) II. Tim. 2., 5.

Poučení na pondělí velikonoční.

Pán Ježíš uvedl nás Svou smrtí a Svým vzkříšením do země daleko krásnější, nežli byla země zaslíbená. S radostí připomíná nám to církev svatá na začátku dnešní mše svaté, líčíc nám, jak přešel lid israelský pod vůdcovstvím Josuovým, jenž předobrazoval Pána Ježíše, do země zaslíbené — která byla předobrazem království nebeského — a pějíc: „Uvedl vás Hospodin do země tekoucí mlékem a medem, Alleluja! aby zákon Hospodinův byl vždy v ústech vašich, Alleluja! Alleluja!“ [1]) „Chvalte Hospodina a vzývejte jméno Jeho a zvěstujte mezi národy skutky Jeho.“ [2]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, jenž jsi slavností velikonoční světu mocných a spasitelných léků propůjčil, rač, prosíme, lid svůj milostí Svou nebeskou provázeti, aby i dokonalé svobody dosáhl, i k životu věčnému prospíval. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč ze Skutkův apošt. 10., 37.—43.

V těch dnech stoje Petr uprostřed lidu, řekl: Muži bratří! Vy víte, které slovo se stalo po všem Judsku, a sice počínajíc od Galilee, po křtu, jejž kázal Jan, kterak pomazal Bůh Ježíše z Nazareta Duchem Svatým a mocí, kterýžto chodil dobře čině a uzdravuje všecky poražené od ďábla, nebo Bůh byl s Ním. A my jsme svědkové všeho, co činil v krajině judské a v Jerusalemě, kteréhožto usmrtili pověsivše na dřevě. Toho Bůh vzkřísil třetího dne a způsobil, aby zjeven byl, ne všemu lidu, ale svědkům od Boha předzřízeným, nám, kteří jsme s ním jedli a pili, když byl z mrtvých vstal. A přikázal nám kázati lidu a svědčiti, že On jest, kterýž ustanoven jest od Boha soudcem živých i mrtvých. Jemuť všickni proroci svědectví vydávají, že odpuštění hříchů vezmou skrze jméno Jeho všickni, kteří věří v Něho.

Výklad a povzbuzení. V Ježíši Kristu, jenž od Boha byl poslán, jenž hojí všechny neduhy duše i těla, jenž z mtrvých vstal a přijde soudit živých i mrtvých, o Němž všichni proroci svědectví vydávají — v Něm a Jím jediným jest nám zajištěna spása a odpuštění hříchů, nám všem, kteří v Něho opravdově, věrně a pevně věříme.[3]) Hleď ať víra tvá jest tak živá a obdržíš odpuštění hříchův a život věčný.

Úvaha. Oživ svou víru slovy knížete apoštolův a vydej i ty odhodlaně a veřejně svědectví Ježíši Kristu, svému Božskému Vykupiteli. Modli se:

Můj Ježíši, popřej mi té milosti, abych Tě nikdy nezapřel, a stihlo-li by mne přece takové neštěstí, dej mi slzy sv. Petra a sílu jeho, bych Tě, jako on, až do smrti vyznával. Amen.

Evandělium sv. Luk. 24., 13.—35.

Za onoho času dva z učenníkův Ježíšových šli toho dne do městečka, které bylo vzdáli od Jerusalema honů šedesáte, jménem Emaus. A ti rozmlouvali vespolek o těch všech věcech, které se byly dály. I stalo se, když rozmlouvali a sebe se dotazovali, i sám Ježíš přiblíživ se, šel s nimi; ale oči jejich byly drženy, aby Ho nepoznali. I dí k nim: Které jsou ty řeči, jež rozmlouváte vespolek jdouce a jste smutni? A odpověděv jeden,

[1]) II. Moj. 13. [2]) Žalm 104., 1. [3]) Jak. 2., 19.

kterému jméno Kleofáš, řekl Jemu: Ty sám jsi příchozí do Jerusalema a nepoznal jsi, které věci staly se v něm těchto dnů? Jimž On řekl: Které? I řekli: O Ježíšovi Nazaretském, jenž byl muž prorok, mocen v skutku i v řeči, před Bohem i přede vším lidem, a kterak Jej vydali nejvyšší kněží a knížata naše na odsouzení k smrti a ukřižovali Jej. My pak jsme se nadáli, že by On měl vykoupiti lid israelský; a nyní tomu všemu třetí den jest dnes, co se to stalo. Ale i ženy některé z našich zastrašily nás,

které přede dnem byly u hrobu, a nenalezše Těla Jeho, přišly pravíce, že také zjevení andělů viděly, kteřížto praví, že jest živ. I odešli někteří z našich k hrobu a nalezli tak, jak ženy pravily, ale Jeho nenalezli. A On řekl k nim: Ó blázni zpozdilí srdcem k věření všemu, co mluvili proroci! Zdaliž nemusil těch věcí trpěti Kristus a tak vejíti do slávy Své? A počav od Mojžíše a všech proroků vykládal jim všecka Písma, kteráž o Něm byla. I přiblížili se k městečku, do kterého šli, a On dělal se, jako by chtěl dále jíti. I přinutili Ho řkouce: Zůstaň s námi, neb se připozdívá a den se již nachýlil. I vešel s nimi. A stalo se, když seděl s nimi za stolem vzal chléb a dobrořečil a lámal a podával jim. I otevřeny jsou oči jejich

a poznali Ho a On zmizel s očí jejich. I řekli vespolek: Zdali srdce naše nehořelo v nás, když mluvil na cestě a otvíral nám Písma? A vstavše v touž hodinu, vrátili se do Jerusalema a nalezli shromážděných jedenácte i ty, kteří s nimi byli, ani praví: Vstalť Pán právě a ukázal se Šimonovi. I oni vypravovali, co se bylo dálo na cestě a kterak Ho poznali v lámání chleba.

Proč šel Pán Ježíš s dvěma učenníky?

Šel s nimi, poněvadž o Něm rozmlouvali a pro Něho truchlili. Tak se přidružuje Pán Ježíš k těm, kteří o Něm rozmlouvají, na Něho myslí; ale vzdaluje se od těch, kteří bohaprázdné a neslušné řeči vedou.

Proč se Pán Ježíš k nim připojil v podobě cizince?

Přidružil se k nim v podobě cizince, poněvadž se řídil, jak praví sv. Řehoř[1]) tím, jak o Něm ve svých srdcích smýšleli a věřili. Zdá se totiž, že nevěřili v Něho, že jest skutečně pravý Syn Boží, poněvadž tak pochybovali a truchlili. Tak tedy byl Kristus Pán jejich duchu dosud cizincem, a tak se jim také zjevil, aby je, když Jej tak vroucně milovali, z bludu vyvedl, jim dokázal, že musil nutně trpěti a zemříti, aby se jim zjevil teprve potom, až by se jejich rozum osvítil a srdce vroucí láskou po Něm zatoužilo. — Tak přemoudrý Bůh udílí nám svých milostí vždy podle naší víry a důvěry, podle naší lásky a věrnosti.

Proč dí Kristus Pán, že musil trpěti?

Nepraví tak proto, jakoby byl trpěl z donucení, obětovav se dobrovolně na smrt,[2]) ale poněvadž předpověděv své ponížení, muka i smrt skrze proroky, podrobil se svému utrpení, aby vyplnil proroctví a nás vykoupil za cenu své smrti na kříži. Dává nám tím také na jevo, že pouze cestou kříže a utrpení dojdeme nebes.

Jak vykládal učenníkům Písma?

Vykládal jim hlubší a souvislý smysl různých knih a míst Starého Zákona, obzvláště týkající se Messiáše. Ukázal jim, jak v obřadech, osobách a činech Starého Zákona předobrazeno jest Jeho utrpení, smrt a vzkříšení, na př. jak byl Josef prodán,[3]) značilo zradu Jidášovu; Josefův krvavý šat, jeho bolestné zbičování; kozlem, který se zapletl do trní a místo Isáka od Abrahama obětován byl,[4]) znázorňovalo se trním korunování Ježíše Krista; Isák nesoucí si obětní dříví byl obrazem,[5]) jak Pán Ježíš sám ponese svůj kříž; Noe,[6]) obnažený a vlastním dětem za posměch vystavený, byl obrazem Jeho potupení a obnažení; měděný had[7]) na kříži vyvýšený poukazoval k Jeho ukřižování; obětní zvířata, zvláště beránek velikonoční,[8]) jemuž se nesměli kosti zlámati, byl obrazem Jeho oběti na kříži; Jonáš, jenž po třech dnech vyšel živ z útrob ryby, Jeho pohřbu a vzkříšení atd. a konečně jak David[9]) a Isaiáš[10]) a ostatní proroci zřejmě a jasně předpověděli, ba téměř popsali umučení Jeho.

Proč dělal Kristus Pán, jakoby chtěl dále jíti?

Chtěl, aby Ho pozvali a osvědčili Mu svou pohostinnost. Nebylo tedy žádné přetvářky v Jeho počínání. Dal nám naučení, bychom i my pohostili cizince. Kdo pro Boha přijímá cizince, přijímá Boha samého.[11])

---

[1]) Homil. 23. in Evang. [2]) Is. 53., 7. [3]) I. Moj. 37. [4]) Tamtéž 22. [5]) I. Moj. 22. [6]) I. Moj. 9. [7]) IV. Moj. 21. [8]) II. Moj. 12. [9]) Žalm 21. [10]) Is. 53. [11]) Mat. 25., 35.

Proč Ho poznali učenníci při lámání chleba?

Poněvadž jim podával Své Tělo dle výkladu sv. Otců týmž způsobem, jako při poslední večeři. Přijímejme častěji a zvláště v době velikonoční Krista Pána hodně ve sv. přijímání a prosme Ho, aby s námi zůstal, dříve než se přiblíží večer t. j. smrt.

Ú v a h a. Pros Pána Ježíše, zvláště když jsi Ho přijal ve velikonočním sv. přijímání, aby s tebou zůstal, neboť se brzy přiblíží večer života tvého — smrt.

Modlitba. Dobrotivý Ježíši! chválím a velebím Tě za dobrotu Tvou a pečlivou starostlivost, s níž jsi horlivě hledal jako dobrý pastýř rozptýlené a uprchlé učenníky své. Zůstaň s námi, když na nás dolehne zármutek, malomyslnost a zoufalství, obzvláště když se nachýlí den života našeho a přiblíží se noc smrti; neboť ty jsi cesta, pravda a život; ty jsi pravé světlo a nenecháš zblouditi ve tmách své věrné, nýbrž dovedeš je k věčnému světlu blaženosti nebeské. Amen.

Poučení na první neděli po velikonoci, zvanou bílou neboli provodní „Quasi modo geniti".

Touto nedělí začíná v z d á l e n ě j š í p o h o d í v e l i k o n o č n í. Trvá až do Nanebevstoupení Páně. Připomíná nám tato doba oněch 40 dnů, které Kristus Pán prožil na zemi po svém z mrtvých vstání, aby dále poučoval apoštoly a je ve víře utvrdil. Jest to doba radostného ruchu. Tak následuje po čtyřiceti dnech pokání a sebezáporu čtyřicet dní radosti, po čtyřiceti dnech tichého rozjímání o utrpení Páně, čtyřicet dní triumfu a radostného „Alleluja".

V této době máme děkovati Bohu a Jej velebiti za vzkříšení ze spánku hříchu a důvěrným obcováním s Ježíšem utvrditi se v nově začatém životě. Církev svatá poukazuje ke vzrůstu v duchovním životě svými obřady a modlitbami po tuto dobu. Po šest neděl ukazuje věřícím vyšší dokonalost duchovního života, k níž mají spěti, aby se stali hodnými o Letnicích přijati dary Ducha Svatého.

První neděle po velikonocích nazývá se též „b í l o u", poněvadž za prvních dob odkládali dnes novokřtěnci bílá roucha, která oblekli na Bílou Sobotu při křtu na znamení nevinnosti, a nosili na stužce beránka (Agnus Dei) z bílého vosku udělaného a od papeže posvěceného, jenž je měl upomínati na nabytou křestní nevinnost a na tichost a mírnost Ježíše Krista, Beránka Božího. Tato neděle sluje též „Quasi modo" (provodní), poněvadž mše sv. počíná, majíc na mysli ty, kteří poprvé přijali Tělo Páně, slovy: „Quasi modo geniti" (novorozenci): „Jako nyní zrozená nemluvňátka, Alleluja! žádejte rozumného bezelstného mléka (čistého učení), abyste jím rostli k spasení. Alleluja, Alleluja!"[1]) — „Plesejte Bohu, spomocníku našemu, vesele pokřikujte Bohu Jakobovu."[2]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Propůjč nám, prosíme, všemohoucí Bože, bychom slavnost velikonoční dokonavše, duchovní své vzkříšení svými skutky a celým životem svým Tvou milostí osvědčovali; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Jana 5., 4.—10.

Nejmilejší! Všecko, co se narodilo z Boha, přemáhá svět; a toto jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše. Kdo jest, jenž přemáhá svět, leč kdo věří, že Ježíš

[1]) I. Petr. 2., 2. [2]) Žalm 80., 2.

jest Syn Boží? Onť jest, který přišel skrze vodu a krev, Ježíš Kristus, ne ve vodě toliko, ale ve vodě a v krvi. A Duch jest, jenž svědectví vydává, že Kristus jest pravda. Nebo tři jsou, jižto svědectví vydávají na nebi: Otec, Slovo a Duch Svatý, a ti tři jedno jsou. A tři jsou, jižto svědectví vydávají na zemi: Duch a voda a krev, a ti tři jedno jsou. Jestliže svědectví lidské přijímáme, svědectví Boží větší jest; nebo toto jest svědectví Boží, kteréž jest větší, že vysvědčil o Synu Svém. Kdo věří v Syna Božího, má svědectví Boží v sobě.

Čemu nás učí sv. Jan v tomto oddílu svého listu?

Učí nás dvěma důležitým věcem: 1. že Ježíš Kristus jest pravý Syn Boží; 2. že věrou v Božství Ježíšovo přemůžeme svět.

Čím dokazuje sv. Jan Božství Ježíše Krista?

Dokazuje je 1. z trojího svědectví na zemi: vody, při křtu v Jordáně,[1]) krve, vylité při smrti na kříži,[2]) a Ducha, totiž Svatého, jenž zázračně působí ve věřících;[3]) 2. z trojího svědectví s nebe: Otce, jenž jej nazývá Svým Synem;[4]) Syna samého, jenž to dokázal Svým učením, Svým životem a Svými zázraky; Ducha Svatého, jenž ve způsobě holubice nad Ním se vznášel;[5]) 3. svědectvím každého jednotlivce, jak praví Kristus Pán: „Kdo činí, čemu učím Já, pozná, zdali jsem od Boha vyšel."

Co značí slova: Věrou v Ježíše Krista můžeme přemoci svět?

To znamená: 1. Víra v Ježíše Krista učí nás milovati Boha nade všecko, a pohrdat světem a jeho rozkošemi. 2. Tato víra ukazuje nám v krvi Ježíše Krista nevysýchajíc pramen milosti, jíž jsouce posilněni, žijeme dle učení Kristova a tak přemáháme svět v sobě a kolem sebe.

Úvaha. Častějším rozjímáním skrytého a veřejného života Ježíšova, věrným křesťanským životem snaž se upevniti v sobě víru v Božství Ježíše Krista; jest toho za dnešních časů velice potřebí.

Modli se: Můj Ježíši! Věřím v Tebe, v Syna živého Boha. Dejž, abych touto věrou vítězně bojoval proti tělu, světu a ďáblu a života věčného došel. Amen.

Evanděliun sv. Jana 20., 19.—31.

Za onoho času když byl večer toho dne, kterýž jest první po sobotě, a dveře byly zavřeny, kdež byli učenníci shromážděni pro strach před židy, přišel Ježíš a stál uprostřed a řekl jim: Pokoj vám! A to pověděv, ukázal jim ruce i bok. I zradovali se učenníci, vidouce Pána. Tedy řekl jim opět: Pokoj vám! Jako Mne poslal Otec, i Já posílám vás. To pověděv vdechl a řekl jim: Přijměte Ducha Svatého! Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou. Ale Tomáš, jeden ze dvanácti, který slove Blíženec, nebyl s nimi, když přišel Ježíš. Tedy řekli jemu druzí učenníci: Viděli jsme Pána. On pak řekl jim: Neuzřím-li v rukou Jeho bodení hřebů a nevpustím-li prstu svého v místo hřebů a ruky své nevložím-li v bok Jeho, neuvěřím. A po osmi dnech byli učenníci Jeho opět vnitř a Tomáš s nimi. Přišel Ježíš zavřenými

[1]) Jan 1., 33. [2]) Žid. 9., 22. [3]) Sk. ap. 1. [4]) Mat. 3., 17. [5]) Luk. 3., 22.

dveřmi a stál uprostřed a řekl: Pokoj vám! Potom dí Tomášovi: Vlož prst svůj sem a viz ruce Mé; a vztáhni ruku svou a vpusť v bok Můj; a nebuď nevěřícím, ale věřícím. Odpověděl Tomáš a řekl jemu: Pán můj a Bůh můj! Řekl mu Ježíš: Že jsi Mne viděl, Tomáši, uvěřil jsi; blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili. Mnohé zajisté i jiné divy činil Ježíš před obličejem učenníků svých, které nejsou psány v knize této; ale tyto jsou psány, abyste věřili, že Ježíš jest Kristus, Syn Boží, a abyste věříce život měli ve jménu Jeho.

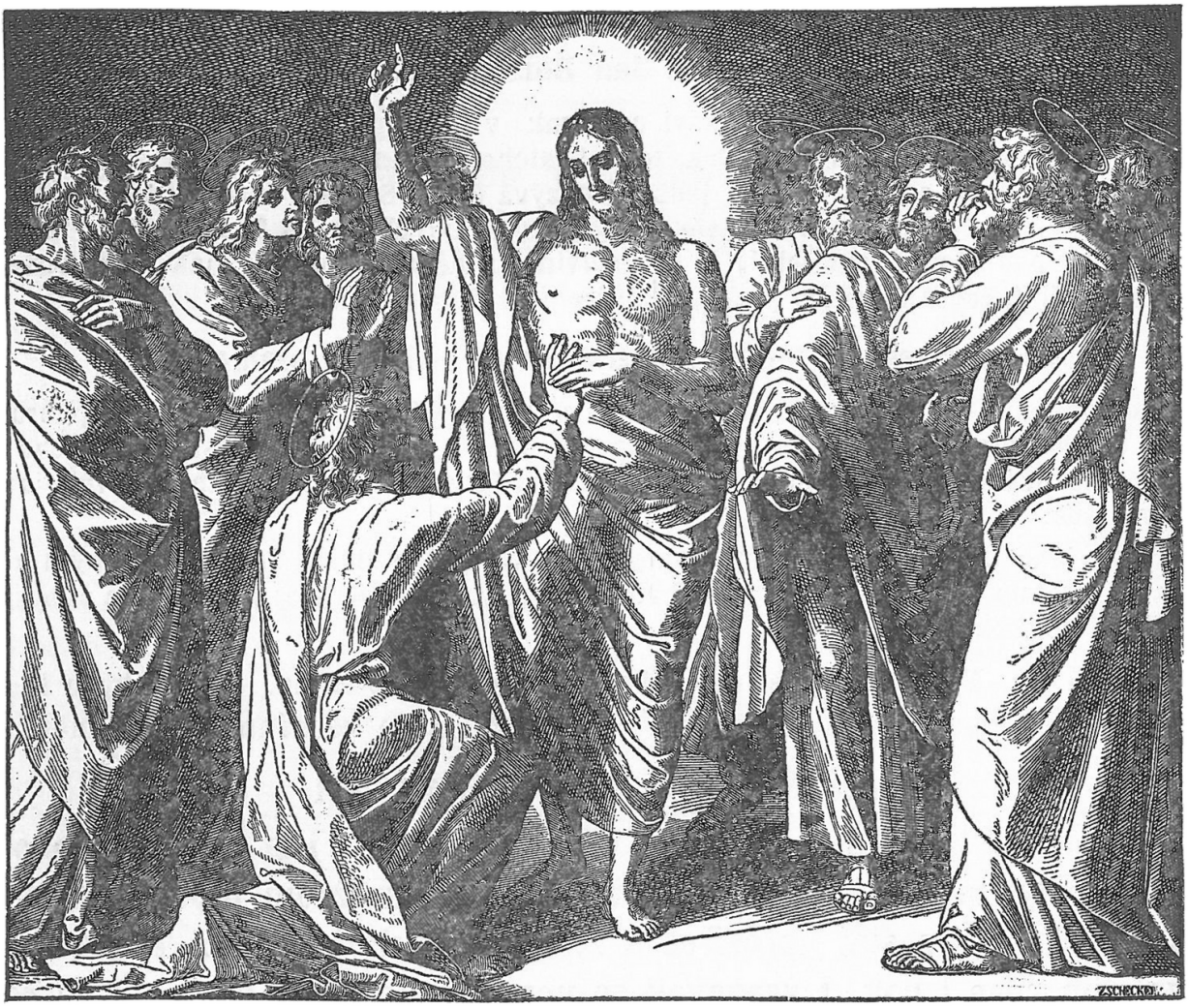

Proč oznamuje Kristus Pán třikráte pokoj svým učenníkům?

1. Aby ukázal, že Svou smrtí a vzkříšením Svým zjednal mír mezi Bohem a lidmi; že podle míru pozná své; [1]) jak třeba tedy k blaženosti zachovávati mír; 2. aby nás pohnul k tomu, bychom vždy mír zachovávali s Bohem pečlivě každého hříchu se varujíce; s bližním pravou láskou, jež nikomu vědomě neubližuje, urážky a bezpráví ráda odpouští; s sebou samými, podrobujíce vůli svou vůli Boží.

Co znamenají slova: „Jako Mně Otec poslal atd.“?

Že svým učenníkům uděluje moc, již Mu dal Otec, tedy moc, hříchy odpouštěti, církev říditi atd., a to: nejen jim, nýbrž i řádným jejich nástupcům až na konec časů, nebo Otec Ho poslal jako Vykupitele všech lidí a všech věků.

[1]) Jan. 13., 35.

Co učinil Kristus slovy: „Kterýmžto hříchy odpustíte atd.“?

Slovy těmi ustanovil svátosť pokání, jak jest v církvi katolické. Slovy těmi nařídil vyznání jednotlivých hříchů, neboť ustanovil apoštoly a jejich nástupce za soudce nad hříšníky. (Více viz v poučení o svátosti pokání na čtvrtou neděli adventní na str. 36.).

Proč při tom dechl na učenníky?

Na znamení. že od tohoto času, jako kdysi Adam dechnutím Božím tělesný život obdržel, dítkám Adamovým, jež pro hřích zemřely, má býti život duchovní, milosť posvěcující, ve svátosti pokání skrze Ducha Svatého apoštoly a jejich nástupci udílena.

Proč dopustil Bůh, že Tomáš nevěřil ve zjevení, jehož ostatní apoštolé byli účastni?

Abychom jím byli ve víře utvrzeni, neboť tím, že Kristus Pán Tomášovi jeho pochybnosti novým zjevením odňal, stalo se nám, jak praví sv. Řehoř, vzkříšení Kristovo tím jistější a věrohodnější. Nad to vysvítá z tohoto děje zvláště dobrotivost Boží, neboť Bůh se o jednoho Tomáše právě tolik staral, jako o všecky ostatní apoštoly. — Proto praví sv. Augustin: [1]) „Bůh se stará o jednoho člověka právě tak pečlivě, jako o všecky; a o všecky právě tolik, jako o jednoho.“ Kdo by nemiloval tak dobrotivého Boha?

Co znamenají slova svatého Tomáše: „Pán můj a Bůh můj“?

Slova „Pán a Bůh“ jsou ve Starém Zákoně výhradné a určité označení pro pravého Boha. Tomáš nemohl určitěji, stručněji, ohnivěji a oddaněji projeviti víru svou v Božství svého Mistra. Vyslovuj i ty tato slova hodně často s pravou pobožností srdce svého. Volej často:

„Pane můj a Bože můj! věřím v Tebe.“ „Můj Pane a můj Bože! doufám v Tebe.“ „Můj Pane a můj Bože! miluji Tě nade všecko.“ „Můj Pane a můj Bože! odpust mi mé hříchy, lituji jich ze srdce.“ „Můj Pane a můj Bože! Ty jsi můj a já jsem Tvůj; raději zemříti než hřešiti!“ [2])

Co znamenají slova: „Protože Jsi mně viděl atd.“?

Jsou mírným pokáráním Tomáše, poněvadž pouze smysly svými byl ve víře a vyznání Božství Ježíšova pohnut. My máme věřiti na slovo Kristovo. Jen taková víra je záslužná.

Tuto neděli slaví se obyčejně první svaté přijímání dítek, s čímž jest z pravidla též spojeno obnovení slibu křestního. Tato slavnost je pro dítky nanejvýš důležita, avšak též pro dorostlé dojímava a poučna. Upomíná je na první sv. přijímání a na vše, co se od toho času událo, na stav duševní tehdy a nyní. Tato slavnost jest též napomenutím, zvláště pro rodiče a vychovatele, aby nedali pohoršení žádnému z těchto maličkých, kteří věří v Ježíše. Ó kéž by rodičové v pravdě své povinnosti před a po prvním sv. přijímání svých dítek poznali a věrně plnili!

Poučení o křesťanské víře.

„Blažení, kteří nevidí a přece věří.“ (Jan 20., 29.)

Co znamená křesťansky věřiti?

Znamená všecko za pravé míti, co Bůh zjevil a protože to zjevil. Víra není tedy pouhé mínění, nýbrž nepochybné určité přesvědčení, ovšem ne z vlastního poznání, nýbrž pro pravdivost Boží.

---

[1]) Lib. V. Conf. c. 1., n. 2. [2]) Srovnej svátek sv. Tomáše.

Co musíme věřiti?

Všecko, co Bůh zjevil a církev katolická nám k věření jako Bohem zjevené předkládá, ať už je to v Písmě sv. nebo jen ústně podáno. Nesmíme tedy říkati: Toto věřím a ono nevěřím, poněvadž takto bychom byli soudci Boží pravdomluvnosti.

Proč musíme všechno toto věřiti?

Protože Bůh, pravda neomylná, všechno toto sám zjevil, ne proto, že to sami uznáváme neb pochopujeme.

Jest však tato víra též rozumná?

Víra katolická jest nanejvýš rozumná; neboť poněvadž člověk jako bytost konečná a obmezená má též jen poznání konečné a obmezené, tedy jistě mnohé věci nad jeho chápavost jsou, jedná tudíž zcela rozumně, podrobí-li se autoritě Ducha nekonečného. Vždyť většinu pravd přirozených jen proto uznáváme, že jiní lidé nám je potvrdili; proč by bylo nerozumno, něco věřiti a za pravé míti proto, že to zjevil Bůh nekonečný, pravdivý? Nad to i rozumem docela jistě můžeme poznati, že Bůh sám sebe zjevil a rozumem dá se dokázati, že jednotlivé pravdy Zjevení Božího nejen rozumu neodporují, nýbrž jsou v úplné shodě s pravdami, jež i rozum poznává. Nerozumná jest však nevěra, která buďto všechnu pravdu zapírá nebo předstírá, že všechnu pravdu může pochopiti. Přes veškerý pokrok rozumový, obzvláště ve vědách přírodních přece ještě jsme nepoznali a nepochopili podstaty a příčiny věcí.

Odkud víme, co Bůh zjevil?

Od církve katolické, Ježíšem Kristem, Bohem pravým, na zemi založené, v níž On uložil všecky pravdy zjevené, uděliv jí dar neomylnosti, aby pravdy ty neporušeny byly uchovány, zvěstovány a vykládány.

Odkud víme, že církev katolická u zvěstování Zjevení Božího jest neomylná?

1. Ze slova Božího, a 2. z toho, že vlastním rozumem z dějin církve poznati můžeme, že ji Bůh sám založil, tedy jest to božský a proto i neomylný úřad učitelský.

(Bližší viz v poučení o jediné pravé církvi, na slavný Hod Svato-Dušní.)

Jest víra katolická ku spáse potřebná?

„Bez víry nelze líbiti se Bohu;“ [1]) „Kdo nevěří, jest již odsouzen“; [2]) „Kdo nevěří, zavržen bude;“ [3]) tak jasně a určitě zní slovo Boží a vůle Jeho. Víra jest první výkon náboženský, první, co jsme Bohu povinni, uznávati nekonečnou Jeho pravdivost. Jen věrou nabýváme pravého poznání a kdysi blaženého patření na Boha. „Kdo k Bohu přistupuje, musí věřiti, že Bůh jest a že těm, kteří Ho hledají, odplatitelem jest.“ [4]) praví sv. Pavel.

Může býti více než jedna pravá víra?

Jako jest jen jeden Bůh, jeden Spasitel, jedna pravda, tak může též jen jedna víra býti, která, jako Bůh a pravda, každého věku a na každém místě vždy nezměněna zůstává a vše obsahuje, co Bůh zjevil.

Jaká musí býti tato jediná, pravá, katolická víra?

1. Musí býti na Bohu založena, t. j. musíme věřiti pro nekonečnou pravdivost zjevujícího se Boha. Všeliké ostatní domněnky, byť se týkaly i těchže pravd, jimž víra učí, ne však pro Boha se za pravé přijímají, nejsou křesťanskou, před Bohem platnou záslužnou věrou, nýbrž jen věrou lidskou.

---

[1]) Žid. 11., 6. [2]) Jan 3., 18. [3]) Marek 16., 16. [4]) Žid. 11., 6.

2. Musí býti všeobecná t. j. musíme všechno, jak svrchu naznačeno, věřiti, co Bůh zjevil.

3. Musí býti pevná, t. j. s nadpřirozenou jistotou musíme býti přesvědčeni o pravdách víry. Každé jiné přesvědčení zakládá se buďto na smyslech nás tak často klamajících, neb na rozumových úsudcích často bludných neb soudu lidí často klamném. Přesvědčení však katolicky věřícího zakládá se na vševědoucnosti a neklamnosti Boží a jest tudíž skalopevné, jak to dokázali svatí mučenníci.

4. Musí býti živá, t. j. musíme víru láskou a skutky osvědčiti. Bez lásky a stavu milosti, bez dobrých skutků jest víra mrtva a neužitečna k životu věčnému.

Jest tato víra možná z přirozených sil?

Nikoli, víra jest jedna z největších milostí Božích, o niž ustavičně máme prositi.

Jak se prohřešujeme proti víře?

1. Nevěrou, t. j. odmítnutím všelikého a každého náboženství a náboženských pravd, nebo též jen zjevených pravd křesťanských. Nevěra jest jedním z největších hříchů, je-li zaviněna, činí člověka hrozně nešťastným a ohrožuje společenský pořádek úžasně; neboť společnost, jež se jednou křesťanskou stala, musí buďto spočívati na základech křesťanské víry anebo zahyne. Bohužel nevěra se velmi rozmohla. Povstává hříšným, zvláště smyslným životem, pýchou, domýšlivou osvětou, zanedbáváním povinností náboženských, špatnou společností a četbou. Chceš-li víru zachovati, tedy žij dle víry, toť nejlepší prostředek k zachování víry; Spasitel sám to naznačil.

2. Zapřením víry, když někdo výslovně prohlásí, že katolíkem, křesťanem nechce býti, nebo když někdo ústně neb písemně pravdy víry zapře a zavrhne, nebo když někdo svým jednáním ukazuje, že už nepřináleží k církvi katolické.

3. Pověrou. (Bližší viz na svátek sv. Tomáše).

4. Haeresí (bludařství) a rozkolem; tento jest odtržení od středu církve; bludařství jest zapření článku víry někým, kdo se k náboženství křesťanskému přiznává. Míra viny se měří menším neb větším poznáním.

5. Pochybovačností a lhostejností. Zvláště tato nadělá za našich dnů mnoho škody. Říká se, všecka náboženství jsou stejně dobrá neb stejně špatná; nezáleží prý na tom, co věříme, jen když prý řádně žijeme, náboženství, zvláště křesťanské musí prý pokroky činit; vůbec prý žádného absolutně pravého náboženství není atd. Avšak tato lhostejnost (Indifferentismus) jest a) bezbožná, protože Bůh zjevil a předepsal lidem náboženství a sice určité; b) nerozumná, poněvadž pravdu i nepravdu za stejně dobrou považuje aneb o všeliké pravdě pochybuje a zoufalosti se poddává; c) lživá, neboť v pravdě nikdo docela lhostejný není, nýbrž buďto pro nebo proti Kristu jest; d) zhoubná, jak pro lhostejného, jenž pravdu znenáhla ztrácí, dle víry nežije a konečně urputným nepřítelem víry se stane, jakož i pro jeho okolí, neboť zlý jeho příklad působí nakažlivě.

6. Věrou mrtvou, když někdo skutkem zapírá to, co ústy vyznává.

Jak máme ve víře se cvičiti a jí si hleděti?

Víra, ať už jest nezaslouženou milostí Boží, má a může býti v nás naším spolupůsobením rozmnožena; víra má mohutněti a zdokonalovati se, sice slábne a konečně docela zmizí. My však spolupůsobíme s milostí víry, t. j. ve víře se cvičíme:

1. Stálou, horlivou modlitbou za posílení a rozmnožení víry.

2. Vzbuzováním tří božských ctností, zvláště jakmile jsme poznali Boha a nutnost víry v Něho, před přijetím sv. svátostí, v pokušeních proti víře, v nebezpečenství smrti a častěji v životě. Neměl by nižádný den náš minouti bez vzbuzení tří božských ctností.

3. Rozmnožováním našich náboženských vědomostí, posloucháním kázaní a křesťanských cvičení, rozjímáním a čtením povbuzujících a nábožensky poučných knih a spisův.

4. Především životem odpovídajícím víře; a konečně

5. Častým a hodným přijetím svátostí: sv. pokání a nejsv. Svátosti Oltářní.

Které zvláštní povinnosti máme za nynějších nebezpečných časů k svaté víře své?

Poněvadž za našich dnů nebezpečenství pro víru jsou příliš velká, máme my též zvláštní a větší povinnosti:

1. První důležitá povinnost jest, abychom se ve víře katolické horlivěji vzdělávali. „Protož nepřestáváme se modliti za vás a žádati," praví sv. Pavel, „abyste byli naplněni známostí vůle Boží ve vší moudrosti a rozumnosti duchovní; abyste chodili hodně Bohu ve všem se líbíce, v každém skutku dobrém ovoce vydávajíce a rostouce v známosti Boží.[1]) Jak můžeme dnešního dne, kdy všude slyšíme útoky, překrucování a posměch ze své svaté víry, u víře býti pevni, když sami nejsme dobře a důkladně poučeni;

2. Víru musíme též na venek odhodlaně a zmužile vyznávati. Máme všude, kde jest toho třeba, nejen doma neb v kostele, bez bázně při praporu naší sv. víry státi. Již velmi uškodila sv. církvi bázeň lidská mnohých věřících.

3. Víru máme rozšiřovati a upevňovati. Každý má býti missionářem užšího a širšího kruhu, t. j. poslem Ježíše Krista na rozšiřování a oživování víry křesťanské, lásky křesťanské a křesťanského života.

Tato povinnost plyne z účelu křesťanství, z touhy lidského srdce, z příkladu a rozkazu Ježíše Krista, z jednání všech lidí opravdu dobrých. Každý může být missionářem. Buď opravdovým, skutečným katolíkem, kaž svým příkladem, zabraň zlu, kde můžeš, povzbuzuj k dobrému, poučuj a napomínej, modli se a přispěj něčím na sv. missie.

4. Víru musíme hájiti horlivě, prozřetelně a opatrně, každý dle svých sil a svého postavení, slovem, pérem i příkladem, modlitbou, bdělostí a skutky.

Kéž by každý katolík plnil dnes tyto závažné povinnosti — jak brzy by zarazila nevěra a její nerozlučná družka, nemravnost, na vítězném pochodu svém a zpět ustoupila! Kolik millionů duší by se zachránilo, které takto lhostejností tak mnohých křesťanů hynou!

Modlitba. Můj Ježíši! jak velikou lásku chováš k zarmouceným srdcím! Hned prvního dne po svém z mrtvých vstání, když tvojí učenníci ze strachu před židy zkormouceni shromážděni byli, Ty's je navštívil, stanul v jejich středu, přál's jim pokoje, udělil Ducha Sv. s mocí odpouštěti a zadržeti hříchy a jejich víru ve Své vzkříšení jsi posílil. Jak laskavý jsi k těm, kteří Tě očekávají s láskou a trpělivostí! Ty jistě přicházíš, třeba bys odkládal Svůj příchod až na večer; Ty znáš lépe než my pravou dobu. Kdo by tedy neskládal rád v Tebe veškeru svou důvěru a naději? Prosím Tě tedy, dobrotivý Ježíši, pro lásku, s kterou jsi za nás na kříži umřel, navštiv i mne, potěš a posilň mne Duchem Sv., přijď do duše mé a uštědři mně pokoje, jehož svět dáti nemůže, aby duše, tělo a všechny zevnější smysly v míru žily, též i já se všemi v pokoji žil a jednou duši svou vydechl s pravým pokojem svědomí. Amen.

---

[1]) Kol. 1., 9—10.

Poučení na druhou neděli po velikonoci. — „Misericordia".

Církev sv. nás dnes vybízí, bychom jako věrné ovečky vždy následovali Toho, jenž za nás Svůj život dal, aby nám dobyl nového života milosti. Velebí Boha za z mrtvých vstání Ježíše Krista, a za všechny milosti z něho plynoucí; pročež pěje na začátku mše svaté: „Milosrdenství Hospodinova plná jest země, Alleluja! Slovem Hospodinovým nebesa utvrzena jsou. Alleluja! Alleluja! Veselte se, spravedliví v Hospodinu; na upřímnéť přísluší chválení!"[1]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, jenž jsi ponížením Syna Svého padlý svět opět pozdvihnouti ráčil, propůjč věřícím svým stálé útěchy, aby těm, jež jsi od pádu věčné smrti vytrhl, neskončených radostí popřál požívati. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Petra 2., 21.—25.

Nejmilejší! Kristus trpěl za nás, vám zůstaviv příklad, abyste následovali šlepějí Jeho; kterýžto hříchu neučinil aniž jest nalezena lest v ústech Jeho; kterýžto, když Mu zlořečili, nezlořečil, když trpěl, nehrozil, ale vydával se tomu, jenž soudil Ho nespravedlivě; kterýžto hříchy naše sám na svém těle vnesl na dřevo, abychom, hříchům zemrouce, spravedlnosti živi byli; jehož zsinalostí uzdraveni jste. Byli jste zajisté jako ovce bloudící, ale nyní obráceni jste k pastýři a biskupu duší svých.

Výklad a povzbuzení. Příkladem Ježíše Krista máme se učiti trpělivě snášeti všeliký kříž a utrpení, ba i nespravedlivé pronásledování. Neboť jak bychom se mohli počítati k ovečkám tak laskavého a dobrého pastýře, kdybychom v sebe menším utrpení, na každé potupné a urážlivé slovo, které se proti nám promluví, hned se rozhněvali a stejnou opláceli? Ve všech svízelech uteč se s důvěrou ke sv. kříži, vezmi ho do rukou, líbej ho, rozjímej o něm, a srdce tvé se jistě posílí a potěší.

Modlitba: Dobrý Pastýři můj, rač mne posilniti Svou milostí, bych Tvého příkladu následoval, nelál ani nevyhrožoval, když budu tupen a haněn anebo pro Tebe pronásledován, nýbrž abych z lásky k Tobě všechno tiše snášel. Amen.

Evandělium sv. Jana 10., 11.—16.

Za onoho času řekl Pán Ježíš fariseům: Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své; ale nájemník a kterýž není pastýř, jehož nejsou ovce vlastní, vida vlka, an jde, opouští ovce a utíká a vlk lapá a rozhání ovce. Nájemník pak utíká, nebo nájemník jest a nic nedbá o ovce. Já jsem Pastýř Dobrý a znám své a znají Mne mé. Jakož Mne zná Otec, i Já znám Otce a život Svůj dávám za ovce své. A jiné ovce mám, které nejsou z tohoto ovčince; i ty musím přivésti a hlas Můj slyšeti budou a bude jeden ovčinec a jeden pastýř.

Čím dokazuje Kristus Pán, že je dobrým Pastýřem?

Tím, 1. že neúnavně ztracené ovečky, t. j. hříšníky hledá, nalézá a na pravou cestu uvádí; 2. že nalezené, t. j. kající, se vší láskou přijímá, ano i na svých ramenech nosí;

[1]) Žalm 32.

3. že jim dobrou pastvu, t. j. zdravé učení a všecky prostředky ke spáse podává; 4. svůj život za ně obětuje[1]) a sám se jim v pokrm zůstavuje. To označuje Ježíš též slovy: „Znám ovečky moje," t. j. znám všecky potřeby a prosby těch, kteří Mi přináležejí; starám se o ně, bdím nad nimi a chráním je všeho nebezpečenství. — V obraze Dobrého Pastýře nechť se poznávají všichni představení, rodičové, učitelé a vrchnosti; neboť i jim je svěřena část úřadu pastýřského. Mají bdíti nad svými poddanými, chrániti je nebezpečenství, přidržovati je k užívání spasitelných prostředkův a vůbec vše činiti, co jest jim ku blahu časnému i věčnému užitečno.

Co rozumí Kristus Pán slovem „nájemník"?

Slovo nájemník označuje člověka, který jen za mzdu něco vykoná. Zde se tím označuje pastýř duchovní, kterýž, oproti dobrému pastýři, jen pro mzdu a vlastní zisk ovečky pase, o jejich blaho se nestará a v čas nebezpečenství je opouští. Takoví byli farizeové, k nimž Kristus Pán mluvil. — Nájemníky jsou též všichni představení, vrchnosti, učitelé atd. kteříž jen pro mzdu svůj úřad zastávají, o spásu duše svých svěřenců se však nestarají, je všem nebezpečenstvím a zlým příležitostem přenechávají a svůdcův atd. je nevarují, nýbrž mlčí jako němí psi, když zloději se vloupají do příbytků lidských.

Po čem poznáme ovečky Kristovy?

Po tom, že Krista Pána znají, Jeho hlas slyší a následují t. j. že 1. učení Ježíšovo, ať už jest v knihách, neb kázaních neb na křesťanských cvičeních přednášeno, poslouchají, rádi přijímají a snaží se jím život říditi, jsou trpěliví a rádi odpouštějí atd.; 2. pokrm dobrého pastýře, sv. přijímání, rádi a často přijímají; 3. že církve a jejich služebníků rádi poslouchají, neboť kdo církev slyší a ji poslouchá, Boha samého poslouchá.[2]) Kdo ji však nechce míti matkou, též Boha Otcem míti nemůže (Sv. Augustin); 4. též jiných vrchností, ve jménu Jeho, jako Ho samého poslouchají; 5. že všechny lidi milují a ty, kteří Jeho ovčinci nepřináležejí, Jemu láskyplně přivésti se snaží.

Co rozumí Ježíš slovy „jiné ovečky"?

Pohany, jež skrze své apoštoly a jejich nástupce do svého ovčince chtěl přivésti, jak též židy tam přivésti se snažil. — K těmto ovečkám náleželi jsme i my svými předky. Děkujme tedy Bohu, že nás povolal a přijal de svého ovčince, t. j. sv. katolické církve, ukažme svou vděčnost především tím, že budeme žíti jako praví katolíci, víru katolickou živou v sobě nositi a neohroženě před celým světem vyznávati.

Kterak bude jeden ovčinec a jeden pastýř?

Tím, že na konci věků všichni národové — židé i pohané budou do jednoho ovčince shromážděni, a bude jen jedna víra, jedna církev na zemi.

Úvaha. Modli se pilně a horlivě, aby se to stalo; modli se zvláště za to, že sám přináležíš k vyvoleným ovečkám Kristovým.

Modlitba. O Ježíši, Dobrý Pastýři! jenž Jsi na dřevě sv. kříže život Svůj za ovečky své položil, prosím Tě skrze Tvou smrt, dej mi milost, bych k počtu tvých vyvolených přináležel a života věčného, jejž jim dáti chceš, dosáhl. Amen.

Poučení o křesťanské naději.

„Já dám život Svůj za ovečky své." (Jan 10., 15.)

Co jest křesťanská naděje?

Jest důvěryplná touha, že prostředky, jež nám Bůh udělil, blaženosti věčné jistě dosáhneme.

[1]) I. Jan 4., 10. [2]) Luk. 10., 16.

V čem záleží blaženost věčná?

V jasném patření na Boha, při čemž duše vše dokonale poznává, Boha dokonale miluje a radostí naplněna bývá, jakou si zde ani představiti nemůžeme, jíž člověk ctnostný již často zde okusil.

Které jsou potřebné prostředky k dosažení blaženosti věčné?

Jsou to svaté svátosti a modlitba, jimiž dosáhneme nám potřebné posvěcující milosti Boží. S touto milostí musíme horlivě spolupůsobiti, t. j. zachovávati přikázaní; neboť ačkoliv nás Bůh stvořil bez nás, přece nás nechce učiniti blaženými bez nás t. j. bez našeho spolupůsobení. (Sv. Augustin). Jen věrný a pilný služebník, jenž svých hřiven užil, vejde do radosti Pána našeho. K blaženosti dopomáhají nám též všecky přirozené i nadpřirozené dary a milosti Boží, jestliže jich řádně užíváme.

Jaká musí býti křesťanská naděje?

Musí býti 1. dobře uspořádána, t. j. tak, abychom toužili nejprve po cíli posledním a hlavním — blaženosti věčné, a potom po prostředcích a sice nejprve po prostředcích duševních (duševní dobra) a potom teprve po prostředcích užitečných (časná dobra); 2. účinná t. j. tak, aby touha po blaženosti pohnula i naši vůli k plnění podmínek Bohem ustanovených.

Co nás má pohnouti ke křesťanské naději?

1. Dobrotivost a milosrdenství Boží, Jenž nás od věčnosti miloval, mnohem více, než matka své dítko milovati může, kterýž nám i Syna Svého jednorozeného daroval, abychom skrze Jeho smrt život obdrželi. Tak milosrdný Bůh, jenž i Syna Svého pro nás neušetřil, odepřel by nám nebe a prostředků, bychom ho došli? 2. Věrnost Boha v Jeho slibech. Slíbil nám blaženost a často a zřetelně prohlásil, že všechny lidi chce spasiti. Bůh však není jako lidé, kteří dnes říkají ano, zítra ne, nýbrž věčná a nezměnitelná pravda a věrnost. Neměli bychom tudíž jistě doufati v blaženost? 3. Všemohoucnost Boží, pro niž Bůh u provedení svého úmyslu nikým nemůže býti zdržen. Neboť jestliže doufáme v člověka bohatého a mocného, jenž nám svou pomoc přislíbí, oč více musíme míti naději v Boha, jenž všechno může a jemuž nikdo nemůže klásti překážky?

Jak se prohřešujeme proti křesťanské naději?

1. Nezřízenou touhou po věcech pozemských a bezstarostností o věčný cíl; 2. malomyslností a úplným zoufalstvím; 3. pokoušením Boha a opovážlivostí, t. j. očekáváme-li od Boha věci nemožné nebo hřešíme-li opovážlivě na milosrdenství Boží.

Kdy máme křesťanskou naději vzbuzovati?

1. Dosáhneme-li roků rozumu a náležitě jsme poučeni; 2. před přijetím sv. svátostí; 3. v dobách strastných, v dobách těžkých protivenství proti naději a v hodině smrti; 4. též jindy častěji v životě. Nebylo by opomenutím povinnosti, kdybychom my, občané nebeští, nikdy na nebe nepomysleli?

Modlitba. Se srdečným díkůčiněním chválíme a velebíme Tvé svaté jméno, ó Dobrý a Věrný Pastýři, Ježíši Kriste! že jsi nás bez naší zásluhy připojil ke svým ovečkám, Svou smrtí z moci pekelného nepřítele vysvobodil a opět do Svého ovčince uvedl. Ponechej nás milostivě v něm a přiveď též i všechny ostatní ještě bloudící. Sešli nám horlivé a věrné duchovní pastýře, kteří by nám dobrý příklad dávali a čistým učením nás pásli a krmili, až bychom Tvou milostí k věčné pastvě v nebi dospěli. Amen.

Poučení na třetí neděli po velikonoci — „Jubilate“.

Předešlou neděli vybízela nás církev svatá, abychom následovali Ježíše Krista, Dobrého Pastýře, jako věrné ovečky. Dnes popisuje blíže toto následování. Nebude záležeti zde na zemi ve stálé radosti, nýbrž též v různých zkouškách, v přemnohém utrpení. Jednou pocítíme blízkost svého Pastýře a budeme tonouti v blaženosti, po druhé opět zmizí nám. Pouze bojem dojdeme vítězství, pouze utrpením k oslavě! Bojujme však odhodlaně s důvěrou v Božského Pastýře, jenž nás neopustí a po chvilce promění náš žal v radost, náš zápas ve věčné vítězství. Tak nás napomíná církev svatá.

Na začátku mše svaté vybízí nás k vroucí radosti a velebení Boha za vzkříšení Páně a pěje proto: „Plesejte Bohu všechny země! Alleluja! Vzdávejte chválu jménu Jeho! Alleluja! slávu vzdejte chvále Jeho! Alleluja! Alleluja! Rcete Bohu: Jak hrozní jsou skutkové Tvoji, Hospodine! Pro množství moci Tvé kořiti se budou Tobě nepřátelé tvoji.“ [1]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, jenž bloudícím světlo pravdy ukazuješ, aby na cestu spravedlnosti se navrátiti mohli, popřej všem, kteří víru křesťanskou vyznávají, toho se varovati, co se jménu křesťanskému protiví a vše zachovávati, co se s ním srovnává; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Petra 2., 11.—19.

Nejmilejší! Prosím vás jako hostí a poutníkův, abyste se zdržovali od tělesných žádostí, které bojují proti duši, obcování své mezi pohany majíce dobré, aby v tom, v čem utrhají vám jako zločincům, spatřujíce vaše dobré skutky, velebili Boha v den navštívení. Poddáni tedy buďte všelikému lidskému zřízení pro Boha: buďto králi, jako nejvyššímu, nebo vladařům, jakož od něho poslaným ku potrestání zločincův a k pochvale dobrých; nebo tak jest vůle Boží, abyste dobře činíce k mlčení přivedli nevědomost nemoudrých lidí, jako svobodní, a ne jako majíce svobodu za zástěru zlostí, ale jako služebníci Boží. Všecky ctěte, bratrstvo milujte. Boha se bojte, krále v uctivosti mějte. Služebníci poddáni buďte ve vší bázni pánům, netoliko dobrým a mírným, ale také nevhodným. Nebo tať jest milost v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Poučení a povzbuzení. Kéž bychom věrně plnili tato překrásná a veledůležitá napomenutí svatého apoštola, prospěšná nejen jednotlivcům, nýbrž i celé společnosti lidské. Připomíná nám 1. že jsme toliko poutníky a cizinci na této zemi. Nepřipínejme proto srdcí svých k statkům vezdejším, ale pohrdejme rozkošemi světskými a potlačujme hříšné tělesné vášně, abychom došli statků věčných; 2. povzbuzuje nás, bychom vždy život počestný vedli, obzvláště žijeme-li mezi jinověrci a nepřáteli svaté víry; neboť jakož počestný život velmi mnoho dobrého působí a vážnost k církvi budí, k níž náležíme, tak nezřízený, nekatolický a nekřesťanský život netoliko k haně slouží tomu, který tak žije, ale pohoršuje i jinověrce, kteří pak neoprávněně s jednoho soudí na všechny, celou církev zlehčují a jí pohrdají; 3. napomíná nás konečně, bychom vrchnostem poddáni byli, z lásky k Bohu, jenž poslušnost tuto přikazuje.[2]) Tím zamítá a odsuzuje apoštol veškerou vzpouru proti zákonitě ustanovené vrchnosti a to i tehda, kdyby sáhala a rušila nejdůležitější zájmy a práva náboženská. Nikdy zajisté netrpěli křesťané větších křivd a hanebnějšího bezpráví, jako za prvních století církve.

---

[1]) Žalm 65., 1—3. [2]) Řím. 13., 1.

Křesťané se však nevzbouřili, ale byli tím svornější; pevně a věrně vyznávali svou víru, tím svědomitěji konajíce své povinnosti ke státu a vrchnosti; vytrvali a modlili se bez ustání k Pánu. To budiž nám příkladem obzvláště za našich dnů. Konečně 4. učí služebné, aby poslouchali pro Boha svých pánů. Jak by tomu docela jinak bylo, kdyby se více plnila napomenutí sv. apoštola.

Ú v a h a. Kdykoli tě napadne nechuť a odpor proti nařízení vrchnosti nebo tvých představených, vzpomeň si na hořejší slova sv. Petra.

Modlitba. Kéž si, Pane, stále připomínám, že jsem toliko poutníkem a cizincem na této zemi a podle toho též pohlížel na statky vezdejší a jich jen jako cizinec užíval. Uděl mi křesťanskou poddajnost, abych ani tehdy neodepřel povinné poslušnosti své vrchnosti, když její nařízení mi připadají obtížná a nepříjemná. Amen.

Evanělium sv. Jana 16., 16.—22.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Maličko a již neuzříte Mne; a opět maličko a uzříte Mne, nebo jdu k Otci. Tedy řekli někteří z učenníků Jeho k sobě vespolek: Co jest to, co nám praví: „Maličko a neuzříte Mne; a opět maličko a uzříte Mne," a „Jdu k Otci?" Proto pravili: Co jest to, co praví: Maličko? Nevíme, co praví. I poznal, Ježíš, že se Ho chtěli tázati, a řekl jim: O tom se tážete mezi sebou, že jsem řekl: Maličko a neuzříte Mne; a opět maličko a uzříte Mne? Amen, amen pravím vám, že budete kvíliti a plakati vy, ale svět se bude radovati; vy pak se budete rmoutiti, ale zármutek váš obrátí se v radost. Žena, když rodí, zármutek má, nebo přišla hodina její; ale když porodila dítě, již nepamatuje na bolest pro radost, že se narodil člověk na svět. Protož i vy nyní zármutek máte; ale opět vás uzřím a radovati se bude srdce vaše a radosti vaší žádný neodejme od vás.

Co znamená slovo: „Maličko"?

Pán Ježíš tím naznačuje, že jich brzy opustí, a že mnoho vystojí v čas utrpení Jeho; ale že opět brzy je uvidí, a že potom nikdo nebude rušiti radost jejich. Mluví totiž Kristus Pán, dle sv. Chrysostoma, o svém utrpení a vzkříšení. Ježíš nazývá dobu svého utrpení krátkou chvilkou. A věru, co jsou všecka utrpení tohoto světa, porovnáme-li je s budoucí blažeností věčnou, ne-li něco maličkého, jakořka okamžikem?[1]) Dle sv. Augustina mluví zde Kristus Pán o době po svém vzkříšení až do nanebevstoupení a k všeobecnému soudu. Opravdu: Pouze chvilku trvá život lidský, krátce život celého pokolení lidského. Mysleme často na rychlost a pomíjitelnost času, na tu „chvilku" života vezdejšího.

Proč předpověděl Kristus Pán učenníkům jejich utrpení a radosti?

1. Aby je tím snáze snášeli; co předvídáme, na to jsme odhodlanější a tak snadno nás to nezarazí; 2. aby se nedomnívali, že jejich Mistr nemohl je od nich ochrániti (Jan Zlatoústý); 3. aby dbající věčné blaženosti a očekávající ji důvěrně, vezdejší strasti považovali za „maličko", statečně je snášejíce. „Kdybys byl povolán za krále a maje již slavně vjeti do svého města a býti korunován, poslední noc byl nucen prodlíti v spustlém, odporně páchnoucím stáji, zdali pak by ti to bylo těžkým? či bys to nesnášel radostně s nadějí na

[1]) II. Kor. 4., 17.

království? Nuže, proč bychom neměli žíti rádi krátkou dobu v tomto slzavém údolí pod břemenem trpkých strastí, majíce jistou naději blaženosti nebeské.“ (Sv. Jan Zlatoústý).

Úvaha. Učiň si každého jitra předsevzetí, že budeš trpělivě snášeti pro Krista a blaženost věčnou všechny obtíže a strasti toho dne.

Modlitba. Rač mne milostivě osvítiti, Duše Svatý, abych dobře poznal krátkost života a jeho strastí, a rozněť v srdci mém vroucí touhu po věčné blaženosti, abych přetrpěv statně strasti tohoto věku, někdy na věčnosti s Ježíšem s radostí sklízel to, co jsem zde v slzách rozsíval. Amen.

Buďme trpělivi ve strastech!

„Budete plakati a kvíleti.“ (Jan 16., 20.)

Mnozí se domnívají, že blaženost vezdejší záleží v poctách, bohatství a rozkošech. Bláhoví! Kristus Pán, věčná moudrost a pravda, neblahoslaví bohatých, ale velebí chudé a trpící, ba svým učenníkům neslibuje na tomto světě leč utrpení a strasti, které jim až slzy vynutí, bohatým a mocným tohoto světa, kteří oddali srdce své zcela světu a jeho rozkošem, hrozí věčnými strastmi, nářkem a mukami na onom světě. Jak jsou tedy politování hodni ti, kdož bezstarostně a lehkomyslně tráví dny krátkého života v přepychu a rozmařilostech, užívajíce plným douškem všeho, co srdce i hrdlo ráčí, oddávajíce se klamné naději, že při všem ještě věčného života dojdou; kdežto Kristus Pán a všichni svatí Jeho jen křížem a utrpením do života vešli,[1]) a nikdo se nestane účastným jejich radostí a blaženosti, nebyl-li též účasten jejich strastí a utrpení.[2]) Naopak, jaká utěšená vyhlídka pro trpící v blaženost věčnou, kde pominou a navždy přestanou všechny námahy, všechno utrpení, bolesti a potupy atd. a nikdo neodejme od nich radosti a nevýslovné blaženosti jejich! Zdali to nestojí za to, abychom všecko rádi trpěli a snášeli za takovou odměnu?

Modlitba důvěrná ve strastech a protivenstvích. Laskavý Ježíši, Ty chceš, bychom se mnohými strastmi do nebe dostali; Ty sám nekráčel jsi cestou jinou, a též apoštolům jsi jiné cesty do nebes neukázal; půjdu tedy i já ochotně touž cestou, jsa pevně přesvědčen, že ta cesta jest pro mne nejlepší a nejjistější. Podrobuji se úplně Tvé vůli; jednej se mnou, jak se Tobě líbí; jenom dej mně Svou milost, podporuj mne a doveď mne vezdejším slzavým údolím k Sobě, zdroji blaženosti věčné. Amen.

Poučení na čtvrtou neděli po velikonoci — zvanou „Kantate“.

Všichni potřebujeme na nebezpečné pouti tímto světem k nebi věrného a spolehlivého vůdce. I o to postaral se Dobrý Pastýř, Ježíš Kristus, přislíbiv a poslav nám Ducha Sv. To oznamuje nám církev svatá na počátku mše svaté a vyzývá nás, bychom chválili a velebili Boha: „Zpívejte Hospodinu píseň novou, Alleluja! neboť jest divné věci učinil, Alleluja! Před očima národů zjevil spravedlnost Svou, Alleluja! Spasení učinila Jemu pravice jeho, a rámě svaté jeho, Alleluja!“ [3]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, jenž v myslích svých věrných jednotu vůle působíš, dejž, ať lid tvůj to miluje, co přikazuješ, toho si žádá, co slibuješ, aby uprostřed světské nestálosti tam srdce naše utkvěla, kde pravé radosti se nalézají; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

[1]) Luk. 24., 26. [2]) II. Tim. 2., 12. [3]) Žalm 97., 1.—3.

Epištola sv. Jak. 1., 17.—21.

Nejmilejší! Všeliké dání výborné a všeliký dar dokonalý shůry jest, sestupující od Otce světel, u něhož není proměnění ani stínu změny. Nebo dobrovolně zplodil nás slovem pravdy, abychom byli nějaký počátek stvoření Jeho. Víte to, bratří moji nejmilejší. Budiž pak každý člověk rychlý k slyšení, ale zpozdilý k mluvení a zpozdilý k hněvu. Nebo hněv muže nekoná spravedlnosti Boží. Protož odvrhnouce všelikou nečistotu a zbytečné zlosti, v tichosti přijímejte vseté slovo, kteréž může spasiti duše vaše.

Výklad a povzbuzení. Těmito slovy sv. Jakoba učí nás církev svatá, že od Boha pochází vše dobré a pouze dobré, darem však nejcennějším jest, že Bůh z milosti Své přetvořil nás učením a vlivem křesťanství v nové lidi a v dítky Boží, že učinil nás dědici království nebeského. Mohl nám dáti Bůh co většího a vzácnějšího?

Proto napomíná nás církev svatá dále, bychom se ukázali milosti té hodnými, t. j. dítkami Božími, bychom milovali proto Boha jako svého Otce, poslouchali ochotně Jeho slov, a vystříhali se vší neslušnosti, všeho hněvu, všeho planého mluvení, protože toto nebývá bez hříchu.[1])

O prostředcích proti hněvu.

„Hněv muže nekoná spravedlnosti Boží." (Jak. 1., 20.)

Které jsou nejvydatnější prostředky proti hněvu?

1. Představujme si tichost a trpělivost Ježíše Krista; 2. prosme Jej o milost, bychom konali tuto ctnost; 3. velice užitečno jest též chrániti se veškeré příležitosti, jež by nás mohla svésti k netrpělivosti, a pevně si umíniti s milostí Boží býti trpělivým a tichým.

Modlitba o tichost. Ježíši nejtišší, jenž jsi mi hořkým umučením svým vydobyl milosti odpírati hněvu, prosím Tě pro velikou trpělivost a tichost Tvou o milost, bych zůstal ve všech protivenstvích trpělivým a tichým. Polož, Hospodine, stráž ústům mým,[2]) by jazyk můj nepřivedl mne ve zkázu.[3]) Amen.

Evandělium sv. Jana 16., 5.—14.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Jdu k tomu, kterýž Mne poslal, a žádný z vás neptá se Mne, kam jdeš; ale že jsem ty věci mluvil vám, zármutek naplnil srdce vaše. Ale Já pravdu mluvím vám: Prospěje vám, abych Já odešel; nebo neodejdu-li, nepřijde Utěšitel k vám, pakli odejdu, pošlu Ho k vám. A když přijde On, trestati bude svět z hříchu a ze spravedlnosti a ze soudu. Ze hříchu zajisté, že nevěřili ve Mne, ze spravedlnosti pak, že jdu k Otci a již neuzříte Mne, ze soudu pak, že kníže tohoto světa již jest odsouzen. Ještě mnoho vám mluviti mám, ale nemůžete snésti nyní. Když pak přijde ten Duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě; nebo nebude mluviti sám od sebe, ale cožkoli uslyší, bude mluviti, a co přijíti má, zvěstuje vám. Onť Mne oslaví, nebo z Mého vezme a zvěstuje vám.

---

[1]) Přísloví 10., 19. [2]) Žalm 140., 3. [3]) Sir. 22., 33.

Proč pravil Ježíš: „Jdu k Otci atd.“

Jemně vytýká učenníkům, že oddali se příliš smutku pro Jeho odchod, ačkoli právě ten jim měl dodati posily a vytříbiti jejich ctnosti a dokonati dílo vykupitelské u nich a v lidstvu veškerém. — Uč se neoddávati se v strastech přílišnému zármutku.

Jak odešel Kristus k Otci Svému?

Utrpením a smrtí Svou. Takto dává nám utěšující poučení, že časnou smrtí vejdeme do radosti věčné, žili-li jsme zbožně. Ačkoli blížíme se denně k nejvýš šťastné neb nejvýš nešťastné věčnosti, málo nás ptá se: „Kam jdu? Ach, kéž každý otáže se ráno: Kam se dnes ubírám? Snad jdu bezbožným svým životem již dnes k peklu? Nebo může mne přivésti do nebe život, jaký vedu, a má skrovná zbožnost?

Proč nemohl Utěšitel přijíti před Nanebevstoupením Ježíšovým?

Poněvadž dříve musilo býti dokonáno dílo vykupitelské, tedy Kristus musil dříve zemříti, oslaven býti a smířiti lidi s Bohem, než mohl k nim zavítati Duch pravdy, útěchy a synovství Božího. Z toho se učíme, že musíme dříve očistiti srdce své a smířiti se s Bohem, chceme-li přijati náplň milostí Ducha Svatého.

Jak přesvědčil Duch Sv. svět o hříchu, spravedlnosti a soudu?

Přesvědčil jej: 1. o hříchu tím, že zvláště o Letnicích přivedl židy k poznání a ošklivosti nad hrozným zločinem, jehož se dopustili na Kristu; 2. o spravedlnosti tím, že zjevil nevinu a svatost Ježíšovu, jakž Jej proto Otec oslavil, i že naučil lidstvo klaněti se Mu jako pravému Bohu; 3. o soudu tím, že kníže temnoty byl všude přemožen, říše jeho zničena, chrámy modlám zasvěcené zbořeny a na jejich místech zbudováno království pravdy a ctnosti prostředky zdánlivě slabými. Prosme Boha, by i nám seslal Ducha Svatého, bychom poznali tíži hříchů svých, zdolali moc zlou, klaněli se Ježíši jako Bohu a Pánu svému a oslavovali Jej svým životem.

Proč neřekl Ježíš učenníkům všeho, co jim měl říci?

Ježto by pro své předsudky nebyli ještě všemu porozuměli, ani vše sobě zapamatovali, jak se to skutečně událo s tím, čemu je sám byl učil. K poznání veškeré pravdy měl je přivésti teprve Duch Svatý. — Z toho čerpejme poučení, jak nám potřebí osvícení Duchem Svatým, protože bez Něho nemůžeme chápati křesťanských pravd.

Jak učí Duch Sv. všeliké pravdě?

Tím, že pastýře a učitele církve chrání bludů v nauce o víře a mravech a vyučuje též jednotlivé údy církve spasitelným pravdám.

Úvaha. Ptej se často: Kam jdu? . . . Dovede mne život můj k Bohu?

Modlitba. Řiď, Pane a Bože můj, kroky mé po cestách přikázaních Tvých a zachovej srdce mé neposkvrněné hříchy, by nenalezl na mně Duch Sv. cos trestného, naučil mne všeliké pravdě a dovedl mne jistě k Tobě, jenž jsi věčná Pravda. Amen.

Učení o neomylnosti církve a papeže.

„On naučí vás všeliké pravdě.“ (Jan 16., 13.)

Kým učí nás Duch Svatý všeliké pravdě?

Neomylným učitelským úřadem katolické církve Ježíšem založené.

Jak osvědčuje církev katolická neomylný svůj úřad učitelský?

Z vůle Kristovy církevním úřadem učitelským, kdykoli potřeba církve a Boží prozřetelnosť tak velí a to buď rozhodnutím nejvyšší hlavy samé, nebo usnešením všeobecných sněmů, na nichž biskupové společně s hlavou církve tvoří nerozlučnou jednotu.

Odkud víme, že církev (papež a biskupi na sněmích) jsou neomylní ve svých rozhodnutích?

Z ujištění Ježíše Krista samého. Rozkázav totiž apoštolům, by učili všechny národy, řekl jim: „A aj, Já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ [1]) Opět dí k nim: „A Já prositi budu Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy.“ [2]) A konečně přislíbil Božský Spasitel, že „brány pekelné nikdy církve nepřemohou.“ [3]) Kdyby však mohla se mýliti církev učící v učení svém, byla by církev celá přemožena duchem bludu a dávno smetena za tuhých bojů proti bludům rozmanitým s povrchu země. Však ona jest neomylná, jak Kristus řekl i sama dokázala: jest „sloup a utvrzení pravdy.“ [4])

Jsou rozhodnutí nejvyšší hlavy, papeže samého též neomylná?

Jsou, neboť sněm vatikánský (1870) učí: „Za souhlasu svatého sněmu učíme a prohlašujeme za Bohem zjevený článek víry, že římský papež, mluví-li z kathedry, t. j. jakožto nejvyšší pastýř a učitel všech křesťanů, stanoví-li učení o víře a mravech, jež se od veškeré církve zachovávati má, jsa k tomu oprávněn svrchovanou apoštolskou mocí svou a maje hned ve sv. Petru zaručenu pomoc Boží, toutéž neomylností obdařen jest, jíž Božský Spasitel církev svou opatřenu míti chtěl, by rozhodovala v učení o víře neb mravech, a proto též takováto rozhodnutí římského papeže sama o sobě, ne však ze souhlasu církve jsou nezměnitelná.“ [1])

Kdy a v čem není dle tohoto učení papež neomylný?

Papež není neomylný: 1. jako člověk v tom smyslu, jakoby nemohl chybiti, hřešiti. Zlomyslnou lží jest tvrzení, že my katolíci musíme věřiti v bezhříšnost papežovu, neb že v ni věříme. Papež jako člověk může se mýliti a chybiti jako každý jiný. Papež není neomylný: 2. jako soukromník, v osobních svých názorech neb domněnkách u vědeckém a učeném bádání a pracích svých. Papež není neomylný 3. jako pán země, v řízení politických záležitostí své země neb jejich poměrů ke krajům jiným. Papež není neomylný 4. jako pouhý biskup římský neb patriarcha západní. Papež není neomylný 5. ani jako papež, dává-li nařízení pouze biskupům a nemá-li v úmyslu zavázati jím všechny věřící. 6. Papež není neomylný jako papež v úsudcích svých pronesených bez ohledu na Písmo svaté a ústní podání.

Kdy jest papež neomylným?

Pouze tenkráte jest neomylným, mluví-li ex cathedra t. j. 1. vykonává-li úřad pastýře a učitele všech křesťanů; 2. jedná-li při tom ze své nejvyšší apoštolské moci; 3. je-li předmětem jeho rozhodnutí článek víry neb mravů; 4. pronáší-li o předmětu tom rozhodnutí konečné; 5. pronáší-li rozhodnutí to za závazné, jež se od celé církve zachovávati má. Rozhodnutí papežské lze pouze tehdy pokládati za pronešené „ex cathedra“, má-li všech pět vytčených znaků zároveň, jež při dobré vůli dostatečně možno poznati.

---

[1]) Mat. 28., 20. [2]) Jan 14., 16., 17. [3]) Mat. 16., 18. [4]) I. k Tim. 3., 15. [5]) Vatikan. sněm hlava 4.

Jak jest papež neomylným?

„Z přispění Božího, jež slíbeno bylo mu ve sv. Petru"; obdařen jest, když mluví „ex cathedra" neomylností, „jakou Božský Spasitel církev svou opatřenu míti chtěl, kdykoli jí bude rozhodovati v učení o víře nebo mravech". Tak učí sněm Vatikánský. Míní tím, že papež neomylným jest pouze v úředním jednání svém, z milosti úřední, jež dána mu byla, jako nástupci sv. Petra a to pouze v tom rozsahu, v jakém jest církev sama neomylná. Neomylnosť papežského rozhodnutí „ex cathedra" nemá tedy žádného základu v přirozených neb nadpřirozených vlastnostech člověka, který právě zastává úřad papežský, ani v jeho učenosti, ani v moudrosti neb ctnosti, nýbrž jedině v přispění Božím, jež záleží v tom, že Bůh chrání bludu papeže, člověka o sobě chybám podrobeného, za určitých podmínek, v určitých výkonech jeho apoštolského úřadu Svou Božskou milostí a Prozřetelností.

Neodporuje toto učení církevní rozumu?

Bylo by úplně nerozumným, kdyby církev učila, že papež jest neomylným z vlastní moci. Ale ona učí, že neomylným jest ze zvláštního přispění Božího. Není však nerozumným uznati, že všemohoucí Bůh může zachovati od bludu některého člověka v určitých výkonech.

Chrání Bůh skutečně papeže za daných podmínek od bludu, t. j. jest neomylnost papežská též dokázána Písmem, ústním podáním a dějinami papežů?

Jest. Neboť 1. nikdo nemůže dokázati, že by byl některý papež od Petra až po naše časy pronesl jako učitel a pastýř celé církve v nauce bludné rozhodnutí. 2. Církev od dob apoštolských až podnes vždy a všude věřila, že papež jako nástupce sv. Petra, jest neomylný v rozhodnutích o víře; tato víra nebyla pouze vyjádřena samostatným článkem víry; takovým prohlášena teprve, když počali proti ní brojiti.

Pán Ježíš řekl Petrovi: „Ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám církev Svou a brány pekelné jí nepřemohou."[1]) Sv. Petr, skála jest tedy základním kamenem církve. Základem církve jest však víra. Dle přislíbení Kristova nemá víra Petrova kolísati, on nemá se v učení o víře a mravech mýliti, jinak kolísala by a mýlila se celá církev, přemožena by byla tíhou bludův, a přislíbení Kristovo bylo by nicotným a lichým. Poněvadž však církev má trvati až do skonání světa, samo sebou se rozumí, že musí také trvati neochvějný, neomylný její základ — Petr, skála. Petr však zemřel, ale trvá dále jeho úřad pastýře ovcí a beránků,[2]) v nástupcích jeho na biskupském stolci římském; musejí tedy také tito, jsouce základem církve chráněni býti bludu v úřadu svém, jako nejvyšší učitelé a pastýři církve, nemají-li církve přemoci brány pekelné a slova Kristova usvědčena býti ze lži.

Jaký vztah jest mezi neomylností papežskou a neomylností církve?

Není v církvi dvojí neomylnosti, jedné papežské, druhé biskupské na sněmech, nýbrž pouze jedna jest neomylnost. Papež však sám, neb papež a biskupové společně jsou vykonávateli jediné, nedělitelné neomylnosti v učitelském úřadě katolické církve.

Na konci tohoto výkladu stůjtež krásná slova učence španělského, Melchiora Cana, jež napsal již před třemi sty lety († 1560): „To však tvrdím a tvrdím s plným přesvědčením, že morovou zkázu a neštěstí šíří v církvi ti, kdož buď lhou, že římský papež nevyrovná se Petrovi ve vážnosti u víře a učení, neb tvrdí, že nejvyšší pastýř církve, ať jest kdokoli, může chybiti v rozsudku svém o víře. Obojí činí totiž bludaři. Oni však, kteří s nimi nesouhlasí v obou bodech, považují se v církvi za katolíky. Proto nechápu, proč se některým věřícím zamlouvají spíše názory bludařů než katolíků."[3])

---

[1]) Mat. 16., 18. [2]) Jan 21., 15.—17. [3]) Viz Ketteler: „Neomylnost papežská", něm. vydání str. 72.

Poučení na pátou neděli po velikonoci zvanou Křížovou či Prosebnou.

Bychom byli účastnými Ducha Sv., božského vůdce na pouti tímto světem, musíme o Něj prositi. Proto upozorňuje nás církev dnes na modlitbu. Neděle tato jest počátkem týdne prosebního zvaného, na mnohých místech konají se dnes průvody prosebné a milý Spasitel sám nás vybízí k prosbě, proto sluje též neděle ta „prosebná". Na začátku mše sv. vybízí církev s prorokem Isaiášem všechny národy země, by oslavovali vítězství Vzkříšeného, jímž nám dobyl našeho spasení. „Radostné slovo zvěstujte, a slyš je každý! Alleluja! Ohlašujte to až do končin země. Pán vykoupil lid svůj! [1]) Alleluja! Plesejte Bohu všecka země, žalm říkejte jménu Jeho, slávu vzdejte chvále Jeho." [2]) Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Bože, od Něhož všecko dobré pochází, dej nám, pokorně Tebe prosíme, ať z Tvého vnuknutí pravé věci myslíme a s pomocí Tvou je též konáme. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Jak. 1., 22.—27.

Nejmilejší! Buďtež činitelé slova a ne posluchači toliko, oklamávajíce sami sebe. Nebo jste-li kdo posluchač slova a ne činitel, ten přirovnán bude muži spatřujícímu přirozený obličej svůj v zrcadle; i vzhlédl se a odešel a hned zapomenul, jaký by byl. Ale kdož nahlédne v dokonalý zákon svobody a zůstane v něm, nejsa zapomínavý posluchač, ale činitel skutku, ten blahoslavený bude v skutku svém. Zdá-li se pak komu, že jest nábožný, a nepojímá v uzdu jazyka svého, ale svodí srdce své, toho marné jest náboženství. Náboženství čisté a neposkvrněné u Boha a Otce toto jest: Navštěvovati sirotky a vdovy v souženích jejich a neposkvrněného sebe ostříhati od tohoto světa.

Výklad a povzbuzení. Po tom tedy pozná se v pravdě bohabojný a zbožný, jejž řídí Duch Sv., že nejen slovo Boží slyší a čte, nýbrž že i plní vůli Boží, že se tedy umrtvuje, hlavně drží na uzdě jazyk svůj, by nepronesl slova nelaskavého, lživého, necudného, že pomáhá jako Kristus chudým a opuštěným radou i skutkem, že vyhýbá se a uniká světu, jeho klamným zásadám, zpozdilým zvykům a pohoršlivým příkladům. Pros o takovou zbožnost:

Ježíši, věrný vůdce duší našich, propůjč mi bohabojnosti, o jaké mluví sv. Jakub, bych Ti v pravdě sloužil. Amen.

Evanělium sv. Jana 16., 23.—30.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Amen, amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce ve jménu Mém, dá vám. Až dosavad jste za nic neprosili ve jménu Mém, proste a vezmete, aby radost vaše dokonalá byla. Toto v podobenstvích mluvil jsem vám. Přichází hodina, když ne již v podobenstvích mluviti budu vám, ale zjevně o Otci zvěstovati budu vám. V ten den budete ve jménu Mém prositi. A nepravím vám, že Já budu prositi Otce za vás; neb Otec sám miluje vás

[1]) Isai. 48., 20. [2]) Žalm 65., 1.—2.

proto, že vy jste Mne milovali a uvěřili jste, že jsem Já od Boha vyšel. Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět; opět opouštím svět a jdu k Otci. Řkou jemu učenníci Jeho: Aj, nyní zjevně mluvíš a podobenství žádného nepravíš; nyní víme, že víš všecko, a není Tobě potřebí, aby se kdo Tebe tázal; proto věříme, že jsi od Boha vyšel.

Jaký smysl má toto svaté evanděliuni?

1. Božský Spasitel poučuje sv. apoštoly stále více a nemluví k nim již v podobenstvích; však též víra apoštolů jest nyní pevnější a stálejší, věří neochvějně, že vyšel od Boha — — Kéž také víra naše, posilněna tolika naučeními a skutky Ježíšovými jest zcela pevná a dokonalá!

2. Božský Spasitel těší apoštoly, že Otec je miluje a chválí je pro lásku a víru jejich v Něho. — Kéž v čas velikonoční vzrůstá i naše láska ke Kristu, abychom i my uslyšeli sladké slovo: „Otec též vás miluje."

3. Kristus vybízí apoštoly své i nás, bychom prosili Otce Jeho ve jménu Jeho a ujišťuje nás, že budeme vyslyšeni. — O bychom se uměli řádně modliti! Čti a dobře uvažuj toto:

Poučení o modlitbě.

Co jest modlitba?

Podzdvižení ducha, mysli a vůle k Bohu, buď 1. bychom u živé víře prokázali Bohu, nejvyšší, nekonečně dokonalé bytosti, tvůrci a pánu světa, povinnou poctu a úctu, 2. bychom děkovali Bohu z lásky upřímné za všecka obdržená dobrodiní, buď 3. bychom prosili Boha přelaskavého s pevnou nadějí za sebe i za jiné. Nejdůležitější a nejpotřebnější modlitbou jest klanění se, jež jest tím dokonalejší, čím lépe poznáváme Boha. V nebi bude taková modlitba stálým, blaživým zaměstnáním naším.

Proč jsme povinni modliti se?

1. Poněvadž Bůh sám toho od nás žádá; 2. poněvadž bez modlitby neobdržíme potřebných milostí k setrvání v dobrém až do smrti.

Proč Bůh zvláště chce, bychom Jej o dary Jeho prosili?

Ne proto, že by neznal našich potřeb, nýbrž 1. bychom uznali a vyznali, že vše dobré pochází od Něho, že bez Něho nejsme nic, než nuzní žebráci, odkázaní ustavičně na Jeho milostivou pomoc; 2. bychom proto skládali v Něho veškerou důvěru, s myslí Bohu milou přičiňovali se státi se hodnými Jeho milosti, tím více vážili si obdržených darův a jich horlivě užívali.

Vyslyší Bůh vždy naše modlitby?

Ano, prosíme-li Jej ve jménu Ježíše o něco, co slouží Jemu ke cti, nám ku spáse. To přislíbil zcela určitě.

Co znamená prositi ve jménu Ježíšově?

Ve jménu Ježíšově prositi znamená 1. prositi o to, 2. a tak, jak učil Ježíš slovem i příkladem a 3. prositi s důvěrou v zásluhy Jeho utrpení a smrti a v moc Jeho prostřednictví u Otce. Proto končí církev katolická všechny modlitby své slovy: Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Oč máme prositi dle příkladu Ježíšova?

Především o oslavu Boží, o rozšíření Jeho království, o milosti k spáse potřebné, vůbec o statky duchovní, kterých nám Ježíš vydobyl. Statků časných můžeme sice též od Boha žádati, ale vždy jen podmínečně, jako prosil Ježíš v zahradě Getsemanské o odnětí kalicha utrpení.

Jak se máme modliti dle příkladu Ježíšova?

1. S náležitou přípravou, jež záleží v tom, že odvrátíme myšlenky své od věcí pozemských, pohroužíme se v přítomnost Boží, prosíme Boha o milost, bychom se dobře modlili a vystříháme se všeho, co by činilo ducha roztržitým; 2. s pokorou, jež vše dobré přičítá Bohu a od Něho očekává.[1]) Pokorný celník nalezl milost u Pána; 3. vnitrně, duchem, ne pouze zevně ústy a tělem. Neboť Bůh jest duch a chce, bychom mu srdcem sloužili;[2]) 4. s živou vírou a plnou důvěrou v nekonečnou dobrotu a věrnost Boží. Tak modlila se žena po dvanácte let nemocná a byla vyslyšena;[3]) 5. s odevzdaností do vůle Boží, Jemu ponechávajíce, by poskytl nám, čeho nám třeba, jako se modlil Ježíš na Hoře Olivetské; 6. s náležitou vnější úctou,[4]) 7. s vytrvalostí.[5]) Monika modlila se po osmnácte let za obrácení syna svého Augustina. 8. Především však musíme se přičiniti, bychom byli ve stavu milosti, neb ho v brzku nabyli; neboť Bůh hříšníka neslyší, ale modlitba spravedlivého mnoho zmůže u Boha.[6])

Proč nebývá modlitba naše často neb hned vyslyšena?

1. Poněvadž často prosíme o něco, co nám spíše škodí než prospívá. Tehda jedná Bůh s námi jako rozumní rodiče, kteří odpírají neb odnímají dětem svým věci, jež jim mohou škoditi, ač se proto rmoutí; 2. poněvadž chce zkoušeti trpělivost a stálost naši; 3. poněvadž se velmi často nedostává modlitbě naší shora uvedených vlastností.

Kdy se máme modliti?

Ustavičně;[7]) to se děje, vzbudíme-li při všech pracech dobrý úmysl, zachováváme srdce své ve spojení s Bohem a vysíláme proto častěji k Bohu krátkou modlitbičku neb povzdechy lásky. Dále však máme se modlitbě oddati v určitých dobách jako 1. ráno, v poledne, večer,[8]) před jídlem a po jídle, když hodiny bijí. (Pozdravení andělské). O čas nebudeme míti nouzi, budeme-li jen chtíti, jen se pokusme! Zda nesluší se často mysliti na Boha, který na nás myslí ustavičně? 2. při službách Božích neb, naskytne-li se překážka, doma v touž dobu; 3. v těžkých pokušeních; 4. při přijímání svatých svátostí; 5. podnikáme-li důležité dílo, 6. v hodince smrti.

Za koho se máme modliti?

Modliti se máme za všechny lidi, za živé i za mrtvé, za přátele i nepřátele, zvláště za rodiče, příbuzné, dobrodince, za duchovní i světskou vrchnost, též za bludaře a nevěrce. Sv. Pavel praví: „Prosím však především, aby činěny byly prosby, modlitby, žádosti, díkůčinění za všechny lidi, za krále, i za lidi, kteří jsou ve vysokých úřadech postaveni, abychom tichý a pokojný život vedli ve vší pobožnosti a čistotě.“ [9])

Jak možno udržeti po celý den v sobě ducha modlitby?

Vysíláním střelných modliteb zvaných.

---

[1]) Jak. 4., 6. [2]) Jan 4., 24. [3]) Mat. 9., 20.—22. [4]) Lukáš 11., 5.—9., 18., 1.—8 [5]) Jak. 5., 16. [6]) Luk. 18., 1. [7]) Žalm 54., 18. [8]) Luk. 6., 12. [9]) I. K Tim. 2., 1.—2.

Různé střelné modlitby.

Za dne.

K Tobě láskou plane srdce, to však bolí mne velice, Bože, mnou že's byl raněný, obmyj v krve mne prameni.

Pane a Bože můj, odejmi ode mne vše, co brání mi k Tobě! Pane a Bože můj, dej mi vše, co mi pomáhá k Tobě!

Pane Bože můj, přijmi mne a měj mne v majetek svůj! Amen.

Ježíši, Maria, Josefe! Vám věnuji srdce i duši svou! Ježíši, Maria, Josefe, stůjte při mne v posledním boji! Ježíši, Maria, Josefe, s vámi ať odejde v pokoji duše má! Amen.

Když hodiny bijí.

Od blahosl. P. Petra Kanisia.

Vše, co konám, buď Tobě, Bože, ke cti!
Bože, buď milostiv mně hříšnému!
Pane, obrať hříšníky, posiluj spravedlivé a buď nám všem milostiv!
Bože, smiluj se nad všemi zarmoucenými a bídnými!
Bože, dej nám zde časný a tam věčný pokoj!
Bože, buď mi milostiv v poslední hodince a o přísném soudu Svém!
O Pane Bože, dopřej nám šťastně žíti i umříti skrze Ježíše Krista, Pána našeho!

Když něco začínáš nebo podnikáš.

Činy naše, prosíme, Pane, vnuknutím Svým předcházej a pomocí Svou provázej, aby všecky naše modlitby a práce od Tebe vždy se počínaly a Tebou počaty dokonány byly. Amen.

Po skončené práci.

Zvelebeno budiž nejsladší jméno Pána Ježíše Krista našeho a přeblahoslavené Panny a matky Boží Marie. Amen.

Když vycházíš z domu.

Pane, ukaž mi cesty své a pouč mne o stezkách svých, dej kráčeti mně v šlepějích Tvých a Tebe následovati, kamkoli mi ukážeš, slovo Tvé budiž světlem krokům a šlepějím mým, by neodbočily z cesty pravdy a nezavedly mne v záhubu. Amen.

Která jest nejvzácnější modlitba?

Svatý „Otče náš," kterému nás naučil sám Kristus Pán a modliti se přikázal. A proto jest pobožně vykonaný nejmocnější modlitbou.

Krátký výklad „Otčenáše".

Proč počíná modlitba tato slovy: „Otče náš"?

Bychom tak byli povzbuzeni k dětinné důvěře v Boha, Otce svého, jenž všechny miluje a ochotně všem pomoci chce a zároveň, bychom si byli vědomi povinné k Němu úcty, což jsou, jak výše řečeno, nutné požadavky k modlitbě.

Proč se říká: „Jenž jsi na nebesích", an Bůh přece všude jest?

Bychom byli povzbuzeni k pozdvižení srdcí svých toužebně k nebi, vlasti své, kde Bůh trůní ve Své velebnosti.

Oč prosíme v této modlitbě?

V prvé prosbě: „Posvěť se jméno Tvé," vyjadřujeme toužebné přání, by byl Bůh všemi lidmi poznán, milován a jméno Jeho křesťanským životem oslavováno.

V druhé prosbě: „Přijď království Tvé," prosíme Boha, by zavítal a vládl v nás Svou milostí, by rozšířil církev po celém světě a nám udělil po smrti věčné blaženosti.

V třetí prosbě: „Buď vůle Tvá jako v nebi tak i na zemi," obětujeme se zcela Bohu a ochotně prohlašujeme, že podrobujeme se rozkazům svaté Jeho vůle tak jako andělé v nebi a prosíme o milost, bychom mohli tak činiti. V těchto třech prosbách učí nás tedy Ježíš hledati nejprve království Božího,[1]) by ostatní bylo nám přidáno.

Ve čtvrté prosbě: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes," prosíme o vše, čeho nám potřebí denně pro tělo (výživa, oděv) i pro duši (milost, slovo Boží . . .); by tedy Bůh též ráčil odvrátiti od nás neúrodu, krupobití a jinou škodu a uděliti příznivého počasí. Slůvko „dnes" pamatuje nás, bychom denně prosili, ale jen o nutné pro sebe i pro jiné, vystříhali se veškeré přílišné starosti o budoucnost a přijímali denní potravu od Boha s důvěrou.

V páté prosbě: „Odpusť nám naše viny jakož i my odpuštíme naším vinníkům," prohlašujeme se hříšníky a prosíme Boha o prominutí svých hříchů, — však pouze jako my odpouštíme těm, kdož nás urazili. Máme při tom tedy uvážiti, že neobdržíme od Boha odpuštění, chováme-li při prosbě té v srdci ještě nepřátelství proti někomu.[2])

V šesté prosbě: „Neuvoď nás v pokušení," vyznáváme svou slabost a cítíce ji prosíme, by odňal od nás Bůh pokušení, neb dopouští-li je, by milostí Svou nás sílil v pokušeních, jež strojí nám svět, tělo a ďábel, bychom nesvolili, nýbrž bojovali, zvítězili a získali si zásluh i koruny spravedlnosti.

V sedmé prosbě: „Ale zbav nás ode zlého", prosíme Boha, by chránil nás bludu, hříchu a blízkých příležitostí k nim, nešťastné smrti a pekla i aby též milostivě odvrátiti ráčil časné nehody jako mor, hlad, válku, prospívá-li to ku spáse duší našich.

Slovem „Amen" — „staň se", prosíme Boha o splnění toho, oč jsme k Němu volali.

O různých obyčejích při modlitbě.

Proč modlíme se někdy hlasitě?

Děje se tak k naznačení, že nejen duší, nýbrž také tělem povinni jsme sloužiti Bohu; dále, bychom se takto vzájemně tím více povzbudili k horlivější modlitbě.

Proč obnažujeme při modlitbě hlavu?

Bychom dokázali velebnosti Božské svou úctu a oddanost.

Proč modlíme se s rukama sepjatýma a zdviženýma?

Činíme tak 1. dle příkladu krále Davida, jenž praví sám o sobě: „Volal jsem k Tobě, Hospodine; celý den rozprostíral jsem k Tobě ruce své."[3]) 2. k naznačení, že čekáme pomoci s nebe a že věnujeme Bohu modlitbu i srdce své.

Proč klekáme při modlitbě na kolena?

Značíme tím poddanost svou Bohu. Tak modlili se král Šalomoun,[4]) prorok Daniel[5]) a sv. Štepán.[6]) O sv. apoštolu Jakobu se vypravuje, že modlil se tak často kleče, až kůže na jeho kolenou úplně ztvrdla. Sv. apoštol Bartoloměj stokrát za dne a tolikéžkrát za noci klekal na kolena svá k modlitbě.

---

[1]) Luk. 12., 31. [2]) Marek 11., 25. [3]) Žalm 87., 10. [4]) III. Král. 8., 22. [5]) Dan. 6., 10. [6]) Sk. ap. 7., 59.

Proč padáme někdy při modlitbě na zemi?

Tím dokazujeme, že před Bohem jsme jen prach a popel.[1])

Proč kloníme při modlitbě hlavu?

K vyznačení, že potřebujeme požehnání Božího a že stydíme se objeviti před Bohem pro hříchy své. Takto modlil se se skloněnou hlavou prorok Eliáš.[2])

Proč modlíme se někdy stoje?

K vyznačení, že hotovi jsme vykonati vůli Boží, jako ochotní sluhové stojmo poslouchají rozkazu svého pána.

Modlitba. Otče nebeský, Otče slitování a Bože všeliké útěchy, k Tobě voláme skrze jednorozeného Syna Tvého, Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista osvěť rozum náš, bychom řádně poznali Tebe a Tvé svaté jméno. Vzbuď v nás pravou kajícnosť, rozmnož naši víru, posvěť a řiď nás Duchem Sv. Svým, rozněť v nás vroucí lásku k Tobě i k našim bližním. Propůjč nám neochvějné naděje, pravé trpělivosti a pokory. Posiluj nás dary Ducha Sv. proti všem protivenstvím a nehodám. Uděl nám míru a svornosti, odvrať všeliké nebezpečenství a neštěstí, uděl nám příznivého počasí, zachovej úrody polní, bychom jich užívali děkujíce dobrotě Tvé a Tebe zde na zemi i tam na věčnosti chváliti, ctíti a velebiti mohli. Amen.

Poučení pro prosebný či křížový týden.

Tři dny před Nanebevstoupením Páně konají se průvody prosebné, proto nazývá se tento týden obyčejně „prosebný týden.“

Co jsou prosebné průvody neb průvody vůbec?

Jsou veřejné slavné průvody církví katolickou zařízené: 1. bychom podali veřejné vyznání víry své v Boha svrchovaného a všude přítomného i své závislosti na Něm; 2. bychom slavně vyznali víru v Krista ukřižovaného a radostně děkovali za všechny milosti, jichž nám prokázal; 3. bychom představovali viditelný obraz jednoty církve katolické jednomyslnými city a modlitbami všech jejích dítek; 4. bychom se vydatně povzbudili k důvěře v Boha. 5. Konečně mají naznačiti naší zemskou pouť a připomínati nám, že nemáme zde trvalého obydlí, nýbrž že ubíráme se do budoucí vlasti věčné.

Kdy vznikly průvody?

Konaly se již v prvních stoletích církve. Tertulian, sv. Jan Zlatoústý a j. dokazují, že první křesťané často se shromažďovali na jednom místě a odtud se ubírali za dob pronásledování po dvou neb též po jednom, za dob míru však společně v určitém pořádku za zpěvu žalmů do jiného chrámu, by obcovali zde mši svaté, církevním čtením, kázaní a modlitbě. Též v Starém Zákoně děly se průvody; [3]) ba i národové pohanští měli své náboženské průvody.

Odpovídají průvody učení Kristovu?

Ano, neboť Kristus sám dal se v průvodu[4]) dovésti do města Jerusaléma a ujal se učenníků, dítek i lidu proti výtkám fariseů. Průvody v církvi děly se též od počátku po všechny časy.

---

[1]) I. Mojž. 18., 27. [2]) III. Král 18., 42. [3]) Srv. Jan. 7. II. Král. 6. III. Král 8. [4]) Mat. 21. Mar. 11. Luk. 19.

Nebylo by však lépe odstraniti za nynějších dob průvody pro zlořády, jež se při nich vyskytují?

Nikoli, jinak by se musilo odstraniti vše, ježto všeho se zneužívá, i toho, co k živobytí jest nejpotřebnější. Pouze ať se odstraní zlořády a náprava nastane ihned, koná-li se průvod prosebný v duchu církve svaté.

Nejsou však průvody urážlivými pro jinověrce?

Naopak, konají-li se počestně, jak si toho církev přeje, jsou jim ku vzdělání. Avšak dle chuti těch, jimž jest pohoršením a urážkou každý veřejný náboženský projev, nesmí se pořádati výkony náboženské. Též jinověrci mají své průvody, ovšem jiného druhu. Vzpomeňme jen mnoha slavnostních průvodů za různých příležitostí.

Jak se konají prosebné průvody?

S křížem a prapory vycházejí věřící v určitém pořádku s duchovními svými vůdci za zpěvu žalmů a duchovních písní, za odříkávání litanie ku Všem Svatým i jiných modliteb z chrámu Páně přes pole a luhy neb do sousedního chrámu, kde slouží se pak prosebná mše svatá. Po návratu do farního chrámu zpívá se: „Raduj se nebes královno“, načež udělí se požehnání částkou sv. kříže.

Proč nesou se při průvodech kříž a prapory?

Kříž značí, že shromážděni jsme ve jménu Ježíše ukřižovaného, v Jeho jménu chceme pobožnost počíti i skončiti a pro Jeho zásluhy doufáme všeho dosíci od Otce nebeského. Prapory naznačují předně, že jsme křesťasnskými bojovníky a vybízejí nás bojovati dle našeho slibu svorně pro čest Boží a svou spásu proti všem nepřátelům. Dále znamenají též vítězoslávu Kristovu nad smrtí a peklem i slavné vítězství, jehož dobylo náboženství křesťanské nad židy a pohany potem a prací apoštolův i krví mučenníků.

Kdy se obyčejně konají průvody?

Na den sv. Marka tři dni před svátkem Nanebevstoupení Páně, o Božím Těle, v některé svátky Matky Boží, též o mimořádných příležitostech.

Jak vznikly průvody na den sv. Marka a v prosebném týdni?

Průvod na den sv. Marka konal se již v šestém století a zaveden byl papežem Řehořem Velikým. Když totiž r. 590 zuřil v Římě mor pro velikou povodeň, nařídil sv. Řehoř Veliký průvod, při němž dal nésti obraz Panny Marie namalovaný dle ústního podání sv. Lukášem a zpívati litanii ke Všem Svatým. Kam přišel průvod, tam ustal mor. Od té doby průvod ten v církvi zevšeobecněl.

Průvody v prosebném týdnu zavedl svatý Mamert, biskup ve Vienně ve Francii, na usmíření Boha, jenž trestal zemi hroznými ranami pro hříchy obyvatelů. Potom rozšířil se tento zvyk nejprve po Francii a později v celé kresťanské církvi. Úmyslem katolické církve při tom jest pohnouti křesťany k pokání a horlivější modlitbě, by odvrátil Bůh své metly: válku, hlad, mor, škodu na plodinách polních atd. i zla duchovní mnohem nebezpečnější: hřích, nevěru, odpor proti své církvi atd. Tyto tři prosební dny mají býti zároveň dny přípravy k svátku Nanebevstoupení Páně, který sedě nyní po pravici Otce jest mocným naším přímluvčím. Účastněme se tedy zbožně průvodů! Průvody poli a luhy se konají, bychom prosili Boha, Pána přírody, by ráčil žehnati luhům laskavou rukou svou, zachovati plody zemské a nám, svým dětem, poskytnouti potřebné výživy. Při tom máme však též slíbiti Bohu, že použijeme darů Jeho jako dobré dítky k Jeho cti, k blahu svému i svých bližních.

Prosebná mše.

O třech prosebných dnech bývá sloužena zvláštní mše svatá (v rouše fialovém).

Na začátku této mše sv. hlásá církev svatá milosrdenství Boží: „Vyslyšel hlas můj z chrámu svého svatého, Alleluja, a hlas můj před tváří Jeho přišel k uším Jeho, Alleluja, Alleluja! Milovati budu Tebe, Hospodine, sílo má. Hospodin tvrz má a útočiště mé a vysvoboditel můj.“ [1]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Uděl nám, všemohoucí Bože, prosíme, bychom v nehodách svých ve Tvou laskavost důvěřujíce ochranou Tvou stále proti všem protivenstvím chráněni byli. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Jak. 5., 16.—20.

Nejmilejší! Vyznávejte se tedy jedni druhým z hříchů svých a modlete se za sebe vespolek, abyste spaseni byli; mnohoť zajisté může modlitba spravedlivého ustavičná. Eliáš byl člověk nám podobný, utrpením poddaný a modlitbou se modlil, aby nepršelo na zemi, i nepršelo po tři léta a šest měsíců. A opět se modlil, i vydalo nebe dešť a země dala úrodu svou. Bratří moji, pobloudí-li kdo z vás od pravdy a někdo jej obrátí, máť věděti, že, kdo odvrátí hříšníka od bludu cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti a přikryje množství hříchův.

Výklad a povzbuzení. Sv. Jakob vybízí nás k dvojímu: 1. Bychom důvěrně prosili o požehnání plodů polních i o příznivé počasí; moc těchto proseb znázornil příkladem Eliášovým. 2. bychom se modlili ustavičně za odpuštění hříchův i obrácení zbloudilých bratří. Obojí jest zároveň též účelem průvodů prosebných. Neopomeň žádného dne modliti se za ubohé hříšníky a dosáhneš sám milosrdenství. Hlavně modli se: 1. za cizí mimo církev, kteří Spasitele svého neznají; 2. slabé a vlažné v církvi; 3. za dobré a horlivé v církvi. Modli se právě za tyto, neboť jediné pravé dítě církve získá Bohu snad sto cizích a cíle svého nepamětlivých duší.

Evanděliu sv. Luk. 11., 5.—13.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Kdo z vás bude míti přítele a půjde k němu o půl noci a dí jemu: Příteli, půjč mi tří chlebů, nebo přítel můj přišel z cesty ke mně a nemám, co bych mu předložil, a onen zvnitř odpovídaje, řekl by: Nečiň mi obtíže; dveře jsou již zavřeny a dítky mé jsou se mnou v pokoji, nemohu vstáti a dáti tobě; a bude-li on trvati tluka: pravím vám, že, ač nedá jemu vstana, protože jest přítelem jeho, však pro nezbednost jeho vstane a dá mu, kolikožkoli potřebuje. I já pravím vám: Proste a bude vám dáno; hledejte a naleznete; tlučte a bude vám otevřeno. Nebo každý, kdo prosí, béře, a kdo hledá, nalézá; a kdo tluče, tomu bude otevřeno. Kdo pak z vás prositi bude otce za chléb, zdali kámen dá jemu? Anebo za rybu, zdali místo ryby dá jemu hada? Anebo prosil-li by za vejce, zdali podá jemu štíra? Jestliže tedy vy, jakkoliv jsouce zlí, umíte dobré dary dávati synům svým, čím více Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří Ho prosí?

[1]) Žalm 17., 2.—3.

Výklad a povzbuzení. Toto svaté evanděliúm učí nás 1. bychom byli podobně jako onen přítel jaksi bezohlednými při modlitbě a obraceli se v každé době k Bohu, jenž není pouze naším přítelem, nýbrž naším přelaskavým Otcem; 2. že vyslyšena bude Bohem každá důvěrná vytrvalá modlitba, ba že modlitba může dosíci od Boha všeho, jest-li to pro nás dobrým; 3. že Bůh ochotně nám udělí dar nejvzácnější, Ducha Svatého s Jeho nebeskými dary jakožto záruku, že udělí nám dary menší i jakožto pobídku, bychom prosili vždy o ducha dobrého.

Co jest útěchy plnější pobídkou nad toto svaté evanděliúm, bychom se od Ježíše směle doprošovali všeho, čeho nám potřebí pro tělo i pro duši? Tluč tedy, pros, dorážej, neustávej, až budeš vyslyšen.

Po všechny tři dny slouží se stejná mše svatá.

Kající a prosebné modlitby církevní. Bože, jemuž vlastní jest vždycky se smilovati a odpouštěti, vyslyš prosbu naši, aby nás a všecky služebníky Tvé, již pouty hříchů svázáni jsou, Tvé dobrotivé smilování milostivě rozvázalo. Vyslyš, prosíme, Pane, ponížené modlitby naše, a hříchy, z nichž se Tobě vyznáváme nám odpusť, abychom tak i milostivého odpuštění došli a pokoje. Nevypravitelné milosrdenství Své, Pane, laskavě nám prokaž a nás i ode všech hříchů sprosť i od zasloužené pokuty vysvoboď. Bože, jenž hříchem rozhněván, pokáním však upokojen býváš, shlédni milostivě na prosby svého pokorného lidu a odvrať hněvu Svého metly, kteréž jsme za hříchy své zasloužili.

Všemohoucí, věčný Bože, smiluj se nad služebníkem svým, nejvyšším pastýřem naším N., a vediž ho dle dobrotivosti Své po cestě spasení věčného, aby s pomocí Tvou, co se Tobě líbí, vyhledával a vší silou vykonával.

Bože, od Něhož svaté žádosti, pravé rady a spravedliví skutkové pocházejí, dej služebníkům svým ten pokoj, jehož svět dáti nemůže, aby srdce naše Tvým přikázaním oddána byla a po odvrácení strachu nepřátelského časové pod Tvou ochranou pokojni byli.

Zapal, Pane, ohněm Ducha Svatého ledví naše i srdce naše, abychom Tobě neposkvrněným tělem sloužili a čistým srdcem se zalíbili.

Bože, všech věřících Stvořiteli a Vykupiteli, dej duším služebníkův a služebnic svých odpuštění všech hříchův, aby prominutí, jehož vždycky žádali, pokornými prosbami obdrželi. Činy naše, prosíme, Pane, vnuknutím Svým předcházej a pomocí Svou sprovázej, aby všecky naše modlitby a práce od Tebe vždy se počínaly a Tebou počaty dokonány byly. Všemohoucí, věčný Bože, jenž spolu nad živými panuješ i nad mrtvými a nade všemi se smilováváš, o kterých předvídáš, že za víru a skutky své podíl s Tebou míti budou, Tebe pokorně prosíme, aby ti, za které jsme prosby vylévati si umínili a které buď nynější věk ještě v těle zdržuje, anebo budoucí z těla již vyproštěné přijal, na přímluvu všech svatých Tvých dobrotivou milostí Tvou odpuštění všech hříchů svých došli, skrze Krista, Pána našeho. Amen.

℣: Pán s vámi! — ℟: I s Duchem tvým!

℣: Vyslyš nás všemohoucí a milosrdný Hospodin! — ℟: Amen.

℣: A duše všech věrných nechať odpočívají pro milosrdenství Boží v pokoji! — ℟: Amen.

Poučení na svátek Nanebevstoupení Páně.

Veliký svátek tento jest původu apoštolského a slaví se vždy čtyřicátého dne po velikonoci, poněvadž Kristus čtyřicátého dne po svém vzkříšení na Hoře Olivetské vstoupil na nebesa.

Svíce velikonoční (paškál), jež hořela od velikonoi při všech slavných službách Božích, zhasíná se dnešního dne po evanděliu a od dneška se nezapaluje. Značí to, že Kristus svící velikonoční znázorněný, odňal církvi toho dne viditelnou přítomnost Svou.

Na začátku mše svaté uvádí církev slova, jimiž anděl oslovil apoštoly, když vstupoval Ježíš na nebe: „Muži galilejští, co tu stojíte, hledíce do nebe? Tento Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, přijde, jakž jste Ho viděli jdoucího do nebe.“[1]) Alleluja. „Všichni národové tleskejte rukama, prozpěvujte Bohu hlasem veselosti.“[2]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Popřej, všemohoucí Bože, abychom tak, jak věříme, že jednorozený Syn Tvůj a náš Vykupitel na nebe vstoupil, i my duchem nyní již s Ním v nebi přebývali. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Řeč ze Skutkův apošt. 1., 1.—11.

První zajisté řeč učinil jsem, ó Theofile, o všem, co začal Ježíš činiti a učiti, až do dne, v kterém rozkázav apoštolům skrze Ducha Svatého, jež byl vyvolil, vzat jest; jimžto i okázal sebe sama živého po svém umučení mnohými důvody, zjevuje se jim po čtyřicet dní a mluvě o království Božím. A pojed s nimi, přikázal jim, aby neodcházeli z Jerusalema, ale očekávali zaslíbení Otcova, kteréž jste (vece) slyšeli skrze ústa má, že Jan zajisté křtil vodou, ale vy pokřtěni budete Duchem Svatým po nemnohých těchto dnech. Protož kteří se byli sešli, tázali se Ho řkouce: Pane, tento-li čas navrátíš království israelské? I řekl jim: Nepřináleží vám znáti časy nebo chvíle, kteréž Otec položil v moci Své, ale přijmete moc Ducha Svatého, přicházejícího na vás, a budete Mi svědky v Jerusalemě a ve všem Judsku i Samařsku a až do končin země. A to pověděv, ani na to hledí, pozdvižen jest a oblak vzal Jej s očí jejich. A když hleděli naň, an jde do nebe, aj, dva muži v rouše bílém stáli vedle nich, kteřížto i řekli: Muži galilejští, co stojíte hledíce do nebe? Tento Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, tak přijde, jak jste Ho viděli jdoucího do nebe.

Výklad a povzbuzení. Skutky apoštolské, z nichž dává církev svatá nám dnes předčítati první verše, sepsány byly svatým evandělistou Lukášem r. 63. neb 64. po Kristu. Skládají se ze dvou částí; v první části (hl. 1.—12.) líčí založení církve svaté Petrem v Jerusalémě, Judsku a v krajinách sousedních až k osvobození sv. Petra z vězení v Jerusalémě; v druhé části (hl. 13.—28.) činnost a osudy svatého Pavla při obrácení národů pohanských. Tato část Písma svatého jest velmi krásná a měla by býti věřícími často čtena a rozjímána.

Ve zmíněné hlavě 1., verši 1. až 11. vypravuje sv. Lukáš: 1. co napsal ve svém sv. evanděliu; 2. že Ježíš po svém utrpení zjevoval se po čtyřicet dní svým učenníkům, dokazoval jim mnohými důkazy, že jest živ, poučoval je o království Božím a přislíbil jim křest Ducha; 3. jak učenníci a apoštolé Mistrovi zaujati ještě byli předsudkem, že království Boží jest časné pozemské, a jak Spasitel slíbil, že poučí je o tom Duch Svatý, a že budou pak svědky Božství Ježíšova až na konec světa; 4. jak vstoupil Ježíš na nebesa a zjevili se apoštolům dva mužové i oznámili jim, že spatří Ježíše přicházeti jako jej spatřili vstupovati do nebe.

[1]) Sk. ap. 1., 11. [2]) Žalm 46., 2.

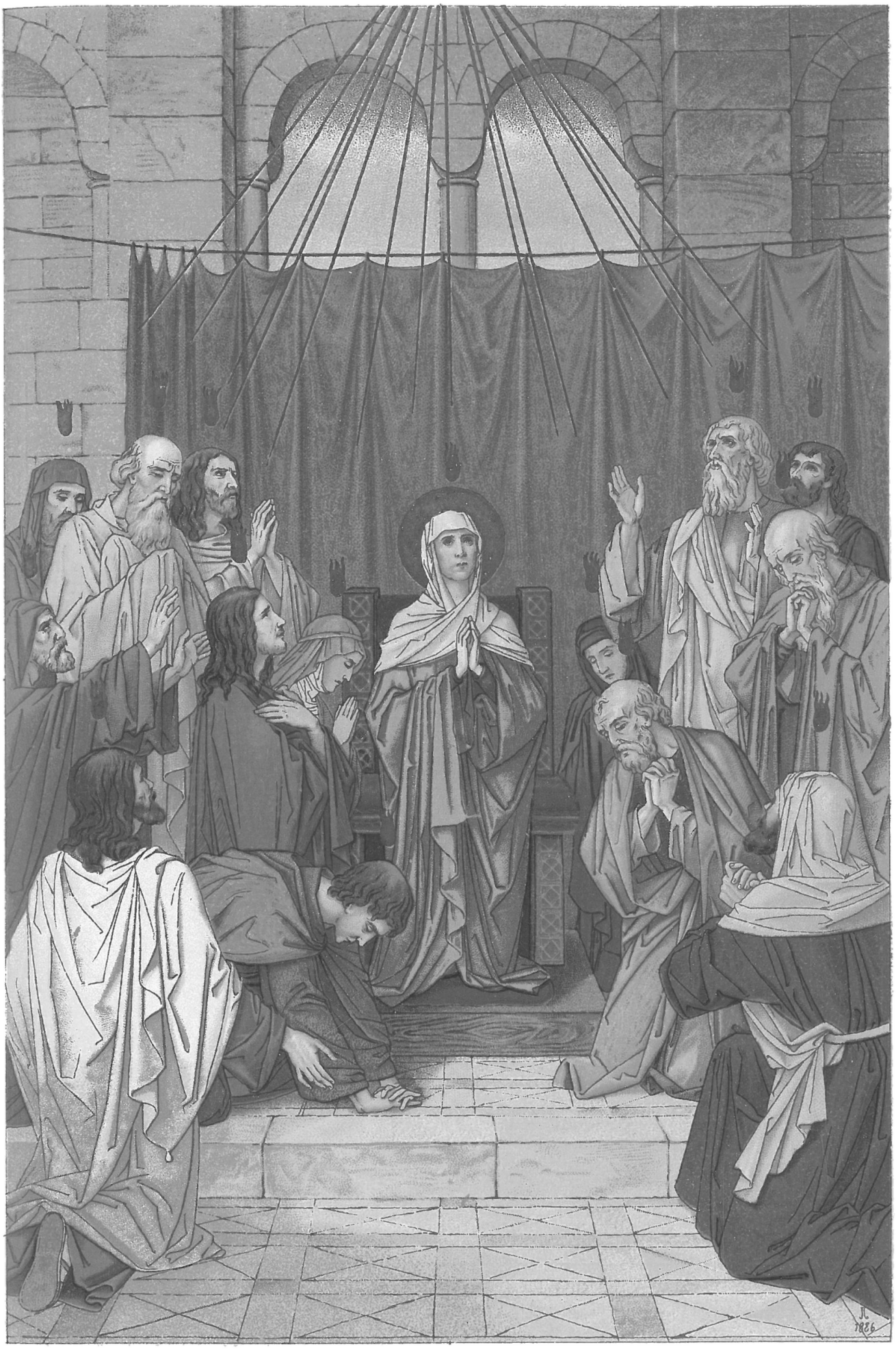

Náklad knihkupectví R. Prombergra v Olomouci.

Jak prostě vypravuje zde sv. Lukáš věci nejvznešenější. Každé slovo jest prostotou svou svědkem pravdivosti své.

Úvaha. Raduj se, duše křesťanská, ze všech těchto věcí, o nichž jsi poučena. Uvažuj o nich často! Oživuj jimi víru svou k Tomu, jenž opět přijde, by přijal též tělo tvé do radosti věčné. Modli se:

Raduji se, králi nebes i země, že zasedl jsi na trůn u velebném panství svém. Národové země slávu pějte Bohu našemu, oslavujte krále našeho, neboť vznáší se k výšinám a v zajetí drží zajetí. Alleluja.

Evandělium sv. Marka 16., 14.—20.

Za onoho času ukázal se Ježíš jedenácti učenníkům, když seděli za stolem, a trestal nevěru jejich a tvrdost srdce, že těm, kteří Jej viděli, an z mrtvých vstal, neuvěřili. A řekl jim: Jdouce po všem světě, kažte evandělium všemu stvoření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude, kdož pak neuvěří, bude zatracen. Znamení pak těch, již uvěří, tato následovati budou: Ve jménu Mém budou ďábly vymítati, novými jazyky mluviti, hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati a dobře se míti budou. A zajisté Pán Ježíš když jim odmluvil, vzat jest do nebe a sedí na pravici Boží. Oni pak šedše, kázali všudy, an Pán jim pomáhal a řeč potvrzoval následujícími divy.

Co znamenají slova Ježíšova: „Jdouce po všem světě kažte evanděliúm všemu stvoření“?

Značí: 1. že apoštolé mají hlásati evanděliúm všem rozumným tvorům t. j. všem lidem bez výjimky, všeho stavu, stáří i pohlaví, ne snad pouze židům, nýbrž všem národům; 2. že apoštolové a jejich řádní nástupcové a nikdo nemá evanděliúm jinak hlásati. Kristus slovy těmi uslanovil zvláštní úřad učitelský. Nikdo si tedy nesmí osobovati úřad učitelský a kazatelský, ale musí býti k němu vyslán zvláštními pastýři církve jako apoštolé Kristem; 3. že apoštolé mají hlásati evanděliúm t. j. čemu je Kristus učil a jim přikázal; 4. že mají evanděliúm kázati a ne psáti. Toť zřejmým důkazem, že „ústní podání“ jest dle vůle Kristovy pravou a vlastní cestou, by učení Jeho oblažovalo všechny lidi. 5. Z uvedených slov vysvítá též, že Bůh povolal ku křesťanství všecky lidi a že chce všecky spasiti; 6. že jsme povinni slyšeti hlásání evanděliúm, je s ochotnou myslí přijímati a zachovávati.

Děkuj Bohu za milost křesťanství a pomáhej šířiti všude evanděliúm modlitbou i obětí.

Co značí slova: „Kdo uvěří, spasen bude“?

Nemíní se tím, že spasí pouhá víra, nýbrž že rozumný člověk bude spasen, žije-li dle víry. „Ne každý, kdo mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského, nýbrž kdo plní vůli Otce mého,“ praví Kristus. Kdo jest pokřtěn a věří v Krista a neodporuje víře svými skutky, ten bude spasen, kdo však věřiti nechce dobrovolně, bude zatracen. Uvaž velikost hříchu nevěry.

Proč jest dar zázraků nyní řidším než v prvních dobách?

Krásně odpovídá na tuto otázku sv. Řehoř řka, že taková znamení potřebna byla hlavně na počátku církve, by byla poznána těmito nezvratnými úkazy všemohoucnosti Boží, pravdivost učení křesťanského a božské poslání jeho hlasatelův, i aby všichni ochotněji je přijímali. Totéž dělo se i v dobách pozdějších, kde hlásáno bylo evanděliúm pohanům na př. sv. Františkem Xaverským. Nyní věřící méně potřebují takových znamení. Přes to nevymizel z církve katolické dar zázraků. Životopisy všech svatých až po naše doby obsahují množství nevývratných zázraků a denně dějí se nové; jest zajisté obrození ducha tak velikým zázrakem jako vzkříšení mrtvého k novému životu.

Kde a jak vstoupil Kristus do nebe?

Na vrcholku hory Olivetské, na jejímž úpatí počal svatá muka svá, by znázornil nám skutečnou souvislost mezi útrapami tohoto světa a věčnou blažeností. Vznesl se vlastní mocí u přítomnosti apoštolů, dříve je ještě požehnav, a sedí nyní na pravici Otce jakožto věčný prostředník náš. Takto otevřel Kristus nebe, jak pěli proroci,[1]) nejen pro sebe, nýbrž pro všecky bohabojné všech věků. Jaká vítězosláva, ale jak radostná myšlenka též pro nás zemské poutníky!

Úvaha. „Vznesme se,“ praví sv. Augustin, „v duchu s Kristem, bychom Jej mohli následovati také s tělem, až nadejde Jeho den. Přece věděti musíme, milí bratři, že s Kristem nepovznáší se ani pýcha, ani lakomství, ani nečistota, ani jiná neřesť, neboť s učitelem pokory nepovznáší se pýcha, ani s pramenem dobroty zloba, ani se synem panny nečistota.“ [2])

Modlitba. Chválen a veleben buď, Ježíši Dobrotivý, že's ukázal nám, dítkám svým, slavným Nanebevstoupením Svým cestu k nebi; uděl nám, prosíme, milost Svou, by smysly i srdce naše i všecky touhy naše k Tobě byly obráceny za dne i noci, až bychom dospěli po strastném tomto životě v průvodu milých andělů Tvých, s božskou milostí Tvou do nebeského Jerusaléma, pravé vlasti naší. O to pokorně Tě prosíme, Ježíši, pro přeslavné Nanebevstoupení Tvé. Amen.

---

[1]) Zach. 9., 10., Žalm 67., 19. [2]) Serm. II. de Ascens.

Poučení na šestou neděli velikonoční.

(Neděle v oktávě Nanebevstoupení Páně.)

Dnes a příští týden máme se ještě více připravovati dle vůle církve svaté na slavnost Ducha Svatého, bychom byli hodni přijati dary Ducha Sv. Proto prosí církev na začátku mše sv. slovy žalmisty: „Vyslyš, Hospodine, hlas můj, kterýmž jsem volal k Tobě. Alleluja! K Tobě mluvilo srdce mé, Tebe hledala tvář má; tváře Tvé hledati budu, Hospodine. Neodvracuj tváři Své ode mne! Alleluja, Alleluja! Hospodin osvícení mé, kohož se budu báti?“ [1]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, učiň, abychom vždycky s ochotnou vůlí přikázaní Tvá plnili a velebnosti Tvé s upřímným srdcem sloužili; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Petra 4., 7.—11.

Nejmilejší! Buďte opatrní a bděte na modlitbách. Především pak společnou mezi sebou lásku ustavičnou mějte, nebo láska přikrývá množství hříchů. Hostinní (buďte) vespolek bez reptání; jeden každý jak přijal milost, vespolek si jí přisluhujte jako dobří rozdavači mnohonásobné milosti Boží. Mluví-li kdo, mluviž jako řeči Boží; jestliže kdo posluhuje, posluhuj jako z moci, kteréž uděluje Bůh, aby ve všem ctěn byl Bůh skrze Ježíše Krista, Pána našeho.

Výklad a povzbuzení. Obsah těchto napomenutí jest jasný. Milovati se máme vespolek a dokazovati lásku svorností, pohostinstvím, věrným hospodařením s dary Bohem každému svěřenými. Cvičme se tedy v této lásce. Ona jest nejlepší, ba nejpotřebnější přípravou k přijetí Ducha Sv., jenž jest duchem lásky. Proto znova cvičme se v ní hlavně v tomto týdnu a prosme dnes i po všechny dni Boha o tuto milost.

Přijď, Duše přesvatý, jenž jsi spojil národy všech jazyků v jednotě víry, naplň srdce svých věřících a rozněť v něm oheň božské lásky Své. Amen.

Evandělium sv. Jana 15., 26.—27. a 16., 1.—4.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Když přijde Utěšitel, kterého Já pošlu vám od Otce, Ducha pravdy, který od Otce pochází, ten svědectví vydávati bude o Mně; i vy svědectví vydávati budete, nebo od počátku se Mnou jste. Toto mluvil jsem vám, abyste se nehoršili. Ven ze škol vyženou vás; ano přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, že by tím službu prokazoval Bohu. A to učiní vám, protože neznají Otce ani Mne. Ale toto mluvil jsem vám, abyste, když přijde hodina, rozpomenuli se na to, že Já jsem pověděl vám.

Proč sluje Duch Svatý „Utěšitelem“?

1. Poněvadž zmenšuje, ba zpříjemňuje útrapy spravedlivých vnitřní útěchou jako u apoštolův a mučenníků;[2]) 2. ježto naplňuje věrné plnitele učení svého nebeskou slastí a oslazuje jim jho Ježíšovo, 3. poněvadž zaplašuje v kajícnících hořkost pokání útěchou v odpuštění, činí snesitelnými bolesti i úzkosti smrtelné vnitřním blahem.

Jak vydal Duch Sv. svědectví o Kristu?

1. Tím, že o Letnicích osvítil dříve tak nevědomé a bázlivé učenníky, učinil je výmluvnými a srdnatými, že kázali tak neohroženě a mocně o Kristu Ježíši, Synu Božím

[1]) Ž. 26. [2]) Sk. ap. 5., 40., 41.

a Spasiteli světa, že nikdo nedovedl odpírati jejich slovům a tisícové lidí se obraceli. 2. Hlásáním evandělia provázeným nesčíslnými zázraky a rovněž podivuhodným založením, zachováváním a rozšířením církve katolické. Dvanáct dříve nevědomých lidí, vyšlo do celého světa bez peněz, bez vážnosti, bez moci zvěstovati víru, jež měla obnoviti svět; a zvítězili. Věřící krváceli; byl to boj na život a na smrt. Než ukrutníci zahynuli, kacířstva přestala; pouze církev katolická trvá věčně táž. 3. Též za dnů našich vydává svědectví pomáhaje církvi Své ve všech bouřích, vzmužuje služebníky její a korunuje je vítězstvím. Raduj se tedy z církve své a poslouchej ji.

Jak vydali apoštolové svědectví o Kristu?

Svým učením, svými zázraky a neohroženým vyznáním svým, nedbajíce žádných útrap. Ne-li zázraky, máme aspoň ctnostným životem a věrnou neochvějnou oddaností k církvi, nevěstě Ježíšově, vyznávati, že On jest naším Učitelem, Pánem a Bohem, jinak zapře i On nás před Otcem v nebesích.[1])

Proč předpověděl Kristus svým učenníkům a vyvoleným jejich utrpení?

By později se pro ně nehoršili a nepobloudili u víře v Jeho božství. Byla proto muka předpověděná, jež je měla potkati, spíše novým důkazem pro křesťanství i pohnutkou k setrvání, ježto křesťané poznali, že utrpení seslala na ně ruka Boží, a že cesta utrpení a kříže pronásledování a pokušení povede je k blaženosti. Odtud důvěra mučenníků v jejich mukách. Nuže, neodcizuj se ani ty, stihnou-li tě utrpení. Trpělivě vytrvej a vejdeš utrpením do slávy.[2])

Ú v a h a. Jaké svědectví vydáváš ty svým životem o Ježíši Kristu? Kde jest tvé následování Ježíše? Uč se vytrvalou trpělivostí následovati milého Spasitele svého a trpělivostí i tichostí dávati svědectví, že's skutečně učenníkem Ježíšovým.

Modlitba. Ó nejtišší Ježíši, Ty's předpověděl po svaté večeři zarmouceným učenníkům svým, že očekávají je pro jméno Tvé mnohá a těžká pronásledování, zároveň však přislíbil's jim Ducha Svatého, by je sílil a zachovával. Sešli, prosíme Tebe, téhož Ducha Sv. i v srdce naše, by těšil a chránil nás v každé nouzi a protivenství, bychom se od Tebe, Pane, neodloučili, přemoženi jsouce světem, zlým nepřítelem i tělem, nýbrž poslouchali stále jako hodné dítky Tvých svatých přikázaní a stali se konečně blaženými. Amen.

[1]) Mat. 10., 32. [2]) II. k Tim. 2., 12.

III. Období Svatodušní.

„Duch Páně naplňuje okršlek země." (Moudr. 1., 7.)

Po době velikonoční, která končí šestým týdnem po Velikonocích, následuje období svatodušní. Trvá od Nanebevstoupení Páně až do první neděle adventní. Představuje nám Krista jako Krále sedícího v nebi po pravici Otcově, jak sesílá Ducha Sv. na apoštoly a skrze ně na celou zemi vylévá, jak podrobuje všecky národy jedinému duchu a sjednocuje v jednu říši, v církev, a jak vede jako hlava a král této církve národy i jednotlivce k věčné spáse stále, až opět přijde jako Soudce. Tvým úkolem, křesťane, jest v době svatodušní: Vzývati často Ducha Sv. o Jeho Milosti, s nimi též věrně spolupůsobiti, bys nashromáždil si hojných zásluh pro věčnost a tak byl připraven vyjíti vstříc věčnému Soudci.

Středem této doby jest slavnost Ducha Sv. Oktáva Nanebevstoupení Páně s pátkem před sv. Duchem tvoří vzdálenější, sobota svatodušní bližší předhodí. Oktáva svatodušní je bližší, svátkem sv. Trojice počíná vzdálenejší pohodí.

Předhodí Letnic připomíná nám dobu, kdy připravovali se apoštolové v Jerusalémě na příchod Ducha Sv. Jako apoštolé mají i věřící cvičiti se v době od Nanebevstoupení Páně až k Duchu Sv. v sebranosti mysli a umrtvování, toužebně dychtiti po darech Ducha Sv. a vytrvale o ně prositi. Radno jest posvětiti čas ten devítidenní pobožností k Duchu Svatému. Obzvláště konej toto:

1. Uchyl se od hluku světského, dovoluje-li to tvé povolání, bys věnoval se v samotě horlivé a vytrvalé modlitbě po příkladu Mariině i apoštolů: „Přibližte se k Bohu a přiblíží se k Vám." [1])

2. Smiř se s bližním a očisť svědomí své zkroušenou zpovědí; neboť Duch Svatý jest Duchem míru, lásky a čistoty a bydlí proto jen v duších čistých, mírumilovných.[2])

3. Uděluj dle možnosti almužny. Pohanský setník Kornelius stal se hodným účastenství Ducha Sv. modlitbou a almužnou.[3])

4. Konečně vzbuď vroucí touhu a volej často k Duchu Sv. asi těmito slovy:

Přijď, Duše přesvatý, jenž jsi spojil národy všech řečí v jednotu víry, naplň srdce svých věrných a rozněť v nich plamen lásky Své. Amen.

Bližším předhodím jest sobota svatodušní. Toho dne konával se kdysi slavný křest katechumenů jako na Bílou Sobotu; proto podobá se svátek dnešní velice Bílé Sobotě. Čte

[1]) Jak. 4., 8. [2]) Žalm 75., 3. [3]) Sk. ap. 10.

se šest proroctví vybraných z oněch na Bílou Sobotu. Potom světí se křestní voda, a zpívá se litanie ke Všem Svatým. Též zvoní se při gloria o mši svaté všemi zvony. Svěcení křestní vody připomíná nám toho dne zvláště křest ohně, jehož byli účastnými o Letnicích apoštolé i tři tisíce židů slovem Petrovým obrácených. Znění zvonů nevyžaduje pouze radost slavnostní, nýbrž připomíná nám, že apoštolové, jichž obrazem jsou zvony, počali o Letnicích veřejně zvěstovati slavně vzkříšeného Spasitele.

V sobotu svatodušní jest přikázán půst ku povzbuzení, že mimo modlitbu máme pamatovati i sebezáporu, bychom se stali účastnými milostí Ducha Svatého.

Poučení na Boží Hod Svatodušní.

Co jest Hod Boží svatodušní?

Svatodušní Hod Boží jest padesátý den po Velikonocích. Padesátého dne po zabití beránka velikonočního dal Bůh Israelitům desatero přikázaní na hoře Sinai. Na památku události té slavil se ve Starém Zákoně padesátý den po Velikonocích. Měl býti zároveň slavností děkovnou za ukončení polních žní. Proto slul též „obžinky". Padesátého dne po zmrtvýchvstání Vykupitelově sestoupil Duch Sv. na apoštoly a zažehl v srdcích jejich onen oheň, jímž potom rozehřáli celý svět. Na památku toho slaví křesťané padesátého dne po Velikonocích seslání Ducha Sv.

Proč světí církev den tento tak slavně?

Aby ustavičně Boha velebila a Jemu děkovala, že splnil zaslíbení svá seslav Ducha Sv., ohlásil veřejně Nový Zákon, uštědřil divuplné dary, základ dal církvi Své svaté na zemi k spáse lidstva a tak obnovil tvářnost země, poněvadž již toho dne vstoupilo křtem do církve na tři tisíce posluchačů, dojati byvše kázaním apoštolů. Svátek Letnic právem nazývá se narozeninami církve svaté. Proto zaslib dnes každý křesťan církvi svaté, věrné matce své, novou lásku, novou věrnost.

Svátek Letnic připomíná nám, bychom věrně zachovávali desatero přikázaní Božích, protože přikázaní ta nepřestávají v Novém Zákoně, nýbrž dokonaleji mají býti zachovávána; jakož i milosti, jež jsme obdrželi svatým biřmováním. Proto podzdvihni dnes mysl svou u svaté radosti a nadšení:

1. bys děkoval Bohu za milosti, jež jsi obdržel již skrze Ducha Svatého; 2. bys velebil Boha pro to, co velkého vykonal od prvního svátku svatodušního až do dneška ve světě i v duších jednotlivců; 3. bys prosil pokorně Boha, jsa si vědom vlastní hříšnosti a nedostatečnosti o Ducha Sv., dary Jeho, jež jsou: láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivostí, dobročinnost, dlouhočekání, tichost, věrnost, mírnost, zdrželivost, čistota.[1]) Kéž září těchto dvanáct hvězd v srdcích našich, jaký nebeský život byl by potom na zemi! Však „třeba si Ducha Sv. vyprositi, zasloužiti si Ho a pak Jej pevně chovati věrným zachováváním přikázaní." (Sv. Hilarius.)

Mše svatá.

Duchem Božím řízena, chystá se církev podati Duchu Svatému vznešený dar z vděčnosti, přinášejíc oběť Beránka, jenž nám smrtí Svou takové milosti dobyl. Slova na začátku mše sv. jsou z knihy Moudrosti, která se dnes splnila. Z radosti nad tím pěje církev: „Duch Páně naplňuje okršlek země, Alleluja; a to, což zdržuje v sobě všecko, má známost hlasu Jeho." [2]) Alleluja, alleluja. Povstaniž Bůh a rozptýleni buďte nepřátelé Jeho, a nechť utekou, kteří Ho nenávidí, od tváře Jeho." [3]) — Sláva Otci i Synu atd.

---

[1]) Ke Galat. 5., 22.—23. [2]) Kn. Moudr. 1., 7. [3]) Žalm 67. 2.

Modlitba církevní. Ó, Bože, jenžto jsi dnešního dne srdce svých věrných osvícením Ducha Svatého poučil, dejž, abychom skrze téhož Ducha Svatého dobré poznali a z Jeho potěšení vždy se radovali. Skrze téhož Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Řeč ze Skutkův apošt. 2., 1.—11.

V těch dnech, když se naplnilo dní padesáte, byli všichni spolu na jednom místě; i stal se náhle zvuk s nebe jako přicházejícího větru prudkého i naplnil

všecken dům, kdež byli sedíce. I ukázali se jim rozdělení jazykové jako ohně a posadil se na každém z nich; a naplněni jsou všickni Duchem Svatým a počali mluviti rozličnými jazyky, jakož Duch Svatý dával jim vymlouvati. Byli pak v Jerusalemě přebývající židé, muži nábožní ze všelikého národa, který pod nebem jest. A když se stal ten hlas, sešlo se množství a na mysli zmámeno jest, neb je slyšel jeden každý, ani mluví jazykem jeho. Žasli pak všickni a divili se řkouce: Aj, zdali nejsou tito všickni, kteří mluví, Galilejští? A kterak jsme my slyšeli jeden každý jazyk svůj, v němž jsme se zrodili? Partové a Medové a Elamité a kteří přebývají v Mesopotamii, v Judsku a Kapadocii, v Pontu a v Asii, ve Frygii a Pamfylii, v Egyptě a v krajinách Lybie, kteráž jest vedle Cyrény, a příchozí Římané i židé v nově na víru obrácení, Kretové i Arabové slyšeli jsme je, ani mluví jazyky našimi veliké skutky Boží.

Proč seslán byl Duch Sv. židům o Letnicích?

Poněvadž Letnice židovské byly předobrazem Božího Hodu Svatodušního čili Letnic Nového Zákona. Jako kdysi za blesků a hromů na hoře Sinai, tak nyní za hukotu větru dán Duchem Svatým zákon dokonalejší, zákon milosti na místo zákona starého. — Mimo to shromážděni byli toho dne židé všech zemí a jazyků a tak byli svědky i zázraku toho a oznámení Zákona Nového.

Proč přišel Duch svatý za viditelných znaků?

By upoutal pozorností všeobecnou a označil názorně, co se dělo uvnitř. Hukotem vichru dle proroků oznámena byla blížící se Bytosť Božská, tedy něco neobyčejného. Podoba jazyků označovala dar řeči, a rozdělení jich různost darů Duchem Svatým udělených; oheň, který svítí, hřeje a rychle se vzmáhá, osvícení, lásku Boží, sílu i slast, jimiž se vyzbrojili apoštolové a skrze ně lidstvo, i rychlé rozšíření křesťanství.

Stalo se tak skutečně?

Ano; apoštolé najednou stali se jinými lidmi, osvícenými a ve všelikou pravdu zasvěcenými, prostými všeliké bázně a váhavosti a tak neohroženými, že zvěstovali všude Krista ukřižovaného i snášeli s radostí veškerá muka z lásky k Němu. Slovům jejich rozuměli všichni okolo stojící, třebas mluvili různými jazyky, tak jasně, jakoby apoštolé znali důkladně jejich řeči. A od té doby šířili křesťanství s obdivuhodnou rychlostí. Pros tedy dnes Ducha Svatého, by i tebe osvítil, svatou láskou rozohnil a dal ti síly, bys prospíval denně ve všem dobrém.

Toho dne i po celý oktáv modlí se kněz při mši sv. po epištole a graduale velebnou sekvenci:

Přijď, o Duchu přesvatý,
světla svého bohatý
paprsek rač na nás lít'!

Přijdiž, otče, nebohých,
dárce darů přemnohých,
rač nám srdce osvítit!

Božský Utěšiteli,
sladký duší příteli,
rač nás mile zotavit!

V práci libý pokoji,
krotiteli v rozbroji,
rač nás v pláči ukojit!

Ó ty světlo blažící,
srdce v Tebe věřící
milostně rač naplnit.

Člověk bez Tvé pomoci
zchabne a jest bez moci;
vše mu může uškodit.

Smyj, co šereď zasáhla,
ovlaž srdce vypráhlá,
raněné rač vyhojit!

Srovnej, co je zkřiveno,
ohřej, co je studeno;
nedej duši zabloudit.

Rač nás, v Tebe věřící
a Tě vroucně prosící
dary sedmi podělit.

Uděl v ctnosti prospěchu,
v smrti blahou útěchu
a dej v radost věčnou vjít!

(Pokaždé 100 dní, v oktávě svatodušním pokaždé 300 dní odpustků. Pius VI. 26. května 1796.)

Evandělium sv. Jana 14., 23.—31.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Miluje-li kdo Mě, řeč Mou zachovávati bude a Otec Můj bude jej milovati a k němu přijdeme a příbytek u něho učiníme; kdo Mě nemiluje, řečí Mých nezachovává.

A řeč, kterou jste slyšeli, není Má, ale toho, který Mě poslal, Otce. Toto mluvil jsem vám, u vás přebývaje. Utěšitel pak Duch Svatý, kterého pošle Otec ve jménu Mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, cokoli budu mluviti vám. Pokoj zůstavuji vám, pokoj Svůj dávám vám; ne jako svět dává, Já dávám vám. Nermutiž se srdce vaše ani se strachuj. Slyšeli jste, že Já řekl jsem vám: Jdu a přijdu k vám.

Kdybyste Mě milovali, radovali byste se ovšem, že jdu k Otci; nebo Otec větší Mne jest. A nyní pověděl jsem vám, prve nežli se stane, abyste, když se stane, uvěřili. Již nebudu mluviti mnoho s vámi, nebo přichází kníže toho světa a na Mně nemá ničeho. Ale aby poznal svět, že miluji Otce, a jak Mi přikázaní dal Otec, tak činím.

Čemu nás učí Ježíš v tomto svatém evanděliu?

Učí nás těmto důležitým pravdám: 1. že Duch Svatý rád přichází nejen na svět, nýbrž i do srdce každého člověka.

2. Klade podmínku, za které Duch Sv. ochotně přichází, totiž bychom Jej milovali a přikázaní Jeho zachovávali.

3. Slibuje, že s Duchem Svatým usídlí se v nás Otec i Syn.

4. Poučuje nás o poměru Ducha Svatého k Otci i Synu. Ducha Sv. posílá Otec, však ve jménu Synově. Tento Duch Sv. jest od Otce, ale zároveň i od Syna, vychází od jednoho i druhého jako z jednoho pramene.

5. Že Duch Sv. nepodá apoštolům nauky nové, nýbrž způsobí, že jasně poznají pravdy Kristem hlásané, by je neomylně světu zvěstovali.

6. Že s Duchem Sv. zavítá v srdce jejich pravý mír, t. j. dokonalá blaženost, kterou Ježíš s nebe přinesl a jež v srdce Bohu oddané pravý klid duše vlévá.

7. Bychom plesali s učenníky, že Ježíš oslaven jest od Otce i dle lidské přirozenosti své.

8. Že dopouští boj knížete tohoto světa proti Sobě, by jej přemohl a byl navždy nad ním Vítězem.

Jak může Bůh k nám přijíti a v nás přebývati, ježto jest všude Svou bytostí, přítomností a všemohoucností?

Rozumí se tím nové a nadpřirozené působení Boha, který zavítá k člověku Jej milujícímu jako přítel a zdobí jej proto milostí Svou, osvěcuje, chrání a vede k dokonalosti.

Proč nazývá se Duch Sv. Utěšitelem?

Ježto těší všecky, kteří trpí pronásledování pro spravedlnost, jakož i ty, kteří kráčejí obtížnou stezkou ctnosti.

Proč sluje Duch Svatý „Duchem“ a to „Duchem Svatým?“

Poněvadž vychází od Otce i Syna jsa zároveň duchem Otce i Syna a zdrojem svatosti i všech milostí a darů, jimiž jsme posvěcováni.

Co působí Duch Svatý v lidech?

Osvěcuje, by poznali pravdy víry i spasení i krásu ctnosti, povzbuzuje je, by po pravdách těch zatoužili, je hledali a si je zamilovali, obnovuje jejich srdce, očišťuje je od hříchů, propůjčuje jim Ježíšem získanou svatost a synovství Boží a uděluje jim všechny nadpřirozené dary a milosti, jež je svatými a blaženými učiní a jest jim zdrojem hojných zásluh pro nebe.

Které jsou dary Ducha Svatého?

Těchto sedm: 1. Dar moudrosti, který učí nás vážiti si věcí nebeských více než všech pozemských, vlévá touhu po nich a ukazuje pravé prostředky k spáse; 2. dar rozumu, který nás osvěcuje, bychom řádně porozuměli tajemstvím a učení svatého náboženství; 3. dar rady v pochybnostech, jenž dává poznání, co činiti, neb čeho nechati i co jiným raditi třeba. Tento dar potřebný jest zvláště představeným, při volbě stavu, při spletitých nešťastných poměrech manželských; 4. dar síly, jenž přemáhá veškeru bázlivost i obavu před lidmi a sílí člověka, by nenáviděl neřesti a konal neohroženě ctnost, a by spíše volil pohrdání, časnou škodu, pronásledování i smrt, než aby zapřel Krista slovem neb skutkem; 5. dar umění, jímž osvěcuje nás uvnitř Duch Sv., bychom poznali sebe samy, nástrahy samolásky, vášní, ďábla a světa a zvolili nejvhodnější prostředky, bychom nad nimi zvítězili; 6. dar pobožnosti, jenž vlévá v nás úctu k Bohu a božským věcem i radost z obcování s Ním; 7. dar bázně boží, oné dětinné bázně, jež nebojí se žádného jiného neštěstí, leč znelíbiti se Bohu, a která proto uniká hříchu jako největšímu zlu.

(Modlitbu o sedmero darů Ducha Sv. viz na pondělí svadotušní.)

Poučení o jedině pravé církvi.

Slavnost svatodušní jest dnem narození církve svaté; proto jest záhodno poučiti se dnes o této jedině pravé církvi Krista Ježíše.

Založil Ježíš Kristus církev?

Nic není nad to jistějšího a zřejmějšího. Proroci předpověděli říši messiánskou, církev; sbornice (synagoga) byla nedokonalým obrazem církve objímající všechny národy. Kristus výslovně prohlásil, že založí církev: „Ty jsi Petr, a na té skále vzdělám církev Svou.“[1]) A přislíbení to splnil.

1. Sotva počal Ježíš učiti, shromáždil kolem Sebe učenníky, z těch vyvolil dvanáct a nad nimi ustanovil Petra hlavou a základem církve.

2. Při poslední večeři ustanovil oběť Nového a věčného Zákona a přikázal apoštolům vezdy slaviti svaté tajemství až do Svého příchodu v den soudní.[2]) Tak založil Kristus křesťanskou bohoslužbu i křesťanské kněžství.

3. Po svém vzkříšení odevzdal Kristus apoštolům veškeru moc, kterou měl od Otce, a vyslal je do celého světa, by obrátili lidstvo k víře v Jeho učení, by udělovali jim Jeho milosti, je vedli a řídili.

4. Když vstoupil Kristus na nebesa a seslal apoštolům slíbeného Ducha Sv., hlásali Petr i ostatní apoštolé evanděliúm dle rozkazu Kristova v Jerusalémě, Judsku, Samarii i mezi národy pohanskými ve všech zemích až na konec světa a přijímali do církve všecky, kteří uvěřili. Tak rozšířila se všude církev Ježíšova a trvá podnes.

Založil Ježíš Kristus více než jednu církev?

Nikoli, Kristus založil pouze jednu církev, jako jest pouze jedna pravda, jedna víra, jeden Kristus.

Je církev Kristem založená též viditelná a poznatelná?

Církev založena je pro lidi, by do ní vstoupili a jí spaseni byli. Byla-li by neviditelná, nemohl by ji nikdo nalézti, proto musí býti viditelná, jako dlel Kristus sám na zemi viditelně. Rovněž musí býti poznatelná, že jest jedinou, pravou a božskou, jinak byla by pro lidstvo bezúčelnou.

Po čem pozná se jedna, pravá církev Kristova?

Po tom, že jest jedna, svatá a apoštolská a všeobecná. Musí býti 1. jedna a) ve svém učení, tak že se přiznávají všichni její příslušníci na celém světě k téže víře; b) ve svátostech; c) ve své hlavě nejen neviditelné (Kristu), nýbrž v Jeho viditelném zástupci na zemi. Musí býti 2. svatá ve své hlavě, ve svém učení, své oběti i v ostatních prostředcích spásy, v celém svém zařízení, jehož účelem jest pouze sláva Boží a spása lidí; konečně ve svých údech, kteří dosahují svatosti zachovávajíce učení i užívajíce prostředků milosti. 3. Musí býti apoštolská t. j. její nauka o zřízení nesmí býti nová, nýbrž musí pocházeti od apoštolů, jimi odevzdáno býti jejich nástupcům. Musí býti 4. všeobecná či katolická t. j. objímati všechny časy a všechna místa, vždy a všude hlásati nauku sobě svěřenou, proto že ustanovena jest pro všechny a všichni, kteří chtějí býti spaseni, povinni jsou ji slyšeti, jí poslouchati.

Která jest pravá církev Kristova?

Římsko-katolická, ježto pouze ona má zmíněné znaky pravé církve, jak musí uznati každý jen poněkud zkušený. Neboť pouze ona zachovala jednotu u víře a svátostech

[1]) Mat. 16., 18. [2]) I. ke Kor. 11., 26.

ve všech dobách a na všech místech a řízena jest jedinou viditelnou hlavou, papežem, nástupcem sv. Petra na stolci římském. Pouze ona pochází od apoštolů a může tento původ dokázati jak v učení, tak v následnictví papežův a biskupů. Pouze ona má všechny prostředky svatosti a pouze z ní vyšli svatí. Konečně pouze ona zaujímá všechny doby, pouze ona září, jak dí sv. Augustin, od slunce východu až k západu světlem jediné a téže víry, zvouc všechny v lůno své, by přivedla je ke Kristu; obsahuje svět viditelný a neviditelný, svaté v nebi, zvané církví vítěznou, duše zemřelých v očistci, církev trpící; pravověřící na zemi, církev bojující.

Tyto znaky nelze ukázati ani jednotlivě ani společně na některé sektě. Církev římskokatolická dokázala před celým světem, že zřízena jest Bohem i svými dějinami, svým podivným zachováním přes všechna pronásledování.

Je-li církev římskokatolická jedině pravá církev, co z toho plyne?

1. Že jest neomylnou, řízena jsouc Duchem Svatým; 2. že bude trvati až do skonání světa, protože Ježíš zůstane s ní po všechny dny až do skonání; 3. že jest samospasitelná, t. j. že pouze v ní nacházejí se všechny prostředky spásy, a nikdo, komu dává Bůh milost a příležitost ji poznati, nemůže býti spasen jinak, leč že se k ní přizná.

Nezavrhují se však dle této nauky jinověrci?

Pouze bludy se zavrhují, nikoli však člověk. Spíše chce církev, 1. by se jinověrci nezavrhovali, ježto nikdo neví, je-li blud zaviněný, a nepatří-li snad oni k církvi duchovně svou vůlí a touhou, s kterou pravdu milují a hledají, i poněvadž vůbec soud náleží Pánu;[1]) 2. bychom prosili Boha, jak činí se to na Velký Pátek, by je osvítil a přivedl zpět k církvi Své, i abychom k tomu přispívali slovem i příkladem.

Jak může člověk náležeti k pravé církvi?

Trojím způsobem: 1. Pouze zevně, je-li zevně údem církve, vyznává zevně víru katolickou a podrobuje se nařízením církevním, nežije však v milosti Boží. Takový jest mrtvým údem církve „a nemůže církví býti spasen, neobrátí-li se, jest „přítelem“ bez šatu svatebního, jenž bude uvržen do temnosti zevnitřní.[2])

2. Pouze vnitřně, je-li sice pokřtěn a v milosti Boží, avšak nezná pravé církve z nezaviněné nevědomosti a proto k ní nenáleží. To jsou křesťané jinověrci, kteří bez své viny vychováni byli v bludu. Tito budou církví spaseni, poněvadž jsou milostí Boží živými údy na těle Kristově. Jakmile by však počali pochybovati o své církvi vlastní a z nedbalosti nepátrali po církvi pravé, neb uznali-li církev římsko-katolickou za jedině pravou, ale nevstoupili do ní z ohledů lidských, nebyli by již v nezaviněném bludu, nepatřili by též ani vnitřně k pravé církvi a nemohli by církví zachráněni býti v tomto stavu.

3. Vnitřně i zevně; t. j. že jest údem viditelné církve a vnitř spojen jest s Kristem živ jsa v milosti. Tak má každý náležeti k církvi, chce-li býti spasen.

Modlitba. Ježíši, děkuji Ti za nevýslovnou milost, že jsi povolal mne k svaté církvi katolické, již ustavičně bezpečně řídíš až do skonání, v jejím lůnu mohu odpočívati jist přede vším nebezpečenstvím. Slibuji Ti dnes znovu, k čemu zavázal jsem se již na křtu, že ochotně budu přijímati i věrně plniti učení a nařízení, jež mi předkládáš církví Svou. Ó budiž s námi všemi: se svými služebníky, správci duchovními, by hlásali správně učení Tvé, s námi, bychom hlásaným pravdám porozuměli a jich dbali; budiž s námi stále, poněvadž Tebe stále potřebujem. Amen.

---

[1]) K Řím. 14., 4., Jan 5., 22. [2]) Mat. 22., 12.—14.

Poučení na pondělí svatodušní.

Plesajíc slastí nad milostivým sesláním Ducha Sv. pěje církev na začátku mše svaté.: „A krmil bych je z tuku obilí, Alleluja, a medem ze skály sytil bych je.[1]) Alleluja! Alleluja!“ „Plesejte Bohu, splnomocníku našemu a vesele pokřikujte Bohu Jakobovu.“[2]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Bože, jenž jsi apoštolům svým Ducha Svatého uděliti ráčil, vyslyš také pokorné prosby lidu svého a propůjč všem, jimž jsi dar víry udělil, také pravého pokoje. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč ze Skutkův apošt. 10., 42.—48.

V těch dnech otevřev Petr ústa svá, řekl: Muži, bratří! Nám přikázal Pán kázati lidu a svědčiti, že On jest, kterýž ustanoven jest od Boha soudcem živých i mrtvých. Jemuť všickni proroci svědectví vydávají, že odpuštění hříchů vezmou skrze jméno Jeho všickni, kteří věří v Něho. A když Petr ještě mluvil slova ta, připadl Duch Svatý na všecky, kteří poslouchali slova. I užasli věřící z obřízky, kteří byli přišli s Petrem, že i na pohany milost Ducha Svatého vylita jest; nebo slyšeli je, ani mluví jazyky a velebí Boha. Tedy odpověděl Petr: Zdali může kdo zabrániti vody, aby nebyli pokřtěni tito, kteří Ducha Svatého přijali, jakož i my? I rozkázal je pokřtíti ve jménu Pána Ježíše Krista.

Výklad a povzbuzení. Kníže apoštolů sv. Petr odešel do Caesarey a měl tu podivné vidění prostěradla s různými zvířaty. (Sk. ap. 10.) Po té povolán byl do Joppe k pohanu Korneliovi... I poznal význam vidění i hlásal evanděliúm pohanům. Zapamatuj si z uvedeného úryvku Skutků apoštolských toto:

1. Všichni lidé, židé i pohané, mohou dosíci odpuštění hříchů, věří-li v Krista. 2. Duch Svatý sám potvrzuje pravdu tu mimořádným sestoupením svým na pohany. 3. Sv. Petr vystupuje zde jako hlava církve. Řeší otázku, mají-li pohané býti pokřtěni čili ne. Koná ihned křest pohanů. — Jak milosrdný jest Bůh, jenž všechny volá k spáse!

Úvaha. Žádej i ty, jako pohané v Joppe úpěnlivě prostředků spásy a Duch Svatý sestoupí i na tebe. Modli se:

Duše Svatý, který's sestoupil dnes na ty, kteří vyslechli slovo Boží, sestup i na mne a znič ve mně všechny zlé žádosti. Amen.

Evanděliúm sv. Jana 3., 16.—21.

Za onoho času řekl Pán Ježíš Nikodémovi: Tak Bůh miloval svět, že Syna Svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo věří v Něho, nezahynul, ale měl život věčný. Neboť neposlal Bůh Syna Svého na svět, aby soudil svět, ale aby spasen byl svět skrze Něho. Kdo věří v Něho, nebude souzen, ale kdo nevěří, již jest odsouzen; neb nevěří ve jméno jednorozeného Syna Božího. Tento pak jest soud, že Světlo přišlo na svět a milovali lidé více tmu nežli Světlo; neboť byli skutkové jejich zlí. Každý zajisté, kdo

[1]) Žalm 80., 17. [2]) Ž. 80., 1.

zle činí, nenávidí světla a nejde k světlu, aby nebyli trestáni skutkové jeho; a kdo činí pravdu, jde k světlu, aby zjeveni byli skutkové jeho, protože v Bohu učiněni jsou.

Čím nejvíce dokázal Bůh velikou lásku Svou?

Tím, že vydal Syna Svého jednorozeného k přebolestné a nejpotupnější smrti, bychom my hříšníci osvobozeni byli od věčné smrti a měli život věčný. Jaká láska! Vzmužte se,

vy malomyslní, těžkou vinou sklíčení, kajícníci, vy nešťastníci všeho druhu. Duše, splať nesmírnou lásku Boží k tobě opět láskou, aspoň tím, že nebudeš Boha urážeti.

Čemu dále učí Božský Spasitel v tomto evanděliu?

Učí: 1. že víra jest pro vás prvním a nejpotřebnějším účinkem Ducha Svatého. „Kdo věří, nebude souzen“; [1]) 2. že s věrou musí býti spojena též láska neb skutek. „Holá víra jest věrou ďáblů“ (sv. Anselm); 3. že naše padlá přirozenost víře té překážky činí a tyto překážky že musejí býti přemoženy skutky světla.

Přišel též Duch Sv. na svět jako světlo?

Ano, neboť osvěcuje uvnitř srdce lidská Svou milostí, aby řádně pochopila spasitelné pravdy; a jako světlo přirozené vyvádí nás z temnoty, tak vyvádí nás Duch Svatý nadpřirozeným světlem Svým z temna nevědomosti, z nebezpečenství, nástrah světa i ďábla k věčné blaženosti.

[1]) Jan 3., 18.

Jest tím Bůh vinen, že přece mnozí zahynou?

Není; jako lékař opouští pouze nevyléčitelné, tak odsuzuje Bůh pouze nepolepšitelné, kteří podceňují Krista, Světlo světa i Jeho učení, nevěříce v Něho, Vykupitele a Boha svého, nýbrž milujíce tmu, t. j. zásady a skutky odpovídající jejich zkaženým choutkám, zaneddbávají služby Boží, křesťanská cvičení, přijímání svatých svátostí, považují bezuzdný život za pokrok a osvětu, nechtějí se dáti poučiti a tak vyřkli pro sebe rozsudek zavržení již před soudem. Žel, že taková láska nemůže jich zachrániti, nýbrž musí je zavrhnouti.

Vysvětlení, kdo jest světlem světa, a proč zlí světa nenávidějí, viz na svátek vánoční při třetí mši svaté.

Modlitba. Vytrhni nás z temnoty nynější doby, ztrestej pýchu ducha našeho, osvoboď nás od liché svobody, již velebí svět jako nejvyšší cíl lidstva a která přece jest tak planou pro spásu duší. Chceme milovati Světlo, chceme je míti, je zachovati a poslušností a dětinnou prostotou zasloužiti si štěstí, bychom na ně kdysi nezastřené na věčnosti patřili. Amen.

Ve svátky svatodušní udělována dříve i nyní, pokud možno biskupy svátost biřmování. Proto následuje poučení o této svaté svátosti.

Poučení o svaté svátosti biřmování.

Co jest biřmování?

Jest svátost, ve které pokřtěný člověk modlitbou, vzkládáním ruky biskupovy a mazáním sv. křižmem přijímá Ducha Sv., by posilněn byl k věrnému plnění slibu křestního. Bývá posvěcen za bojovníka Kristova, by mužně bojoval proti nepříteli, jehož se byl odřekl a vyznával pevně svatou víru.

Jest biřmování svátostí?

Jest; neboť Ježíš Kristus přislíbil Ducha Sv. netoliko apoštolům, nýbrž všem věřícím jakožto mocnou posilu u víře a lásce; [1]) apoštolové Duchem Sv. osvíceni a zároveň dle vůle Kristovy udělovali ji skutečně pokřtěným pod viditelným znamením — vzkládáním rukou; [2]) konečně církev katolická prohlašovala úkon ten od počátku až po dnes za svátost a vyloučila zarputilé odpůrce z církevní společnosti.

Které jest viditelné, Kristem ustanovené znamení této svátosti?

Vzkládání rukou biskupových, mazání sv. křižmem a slova, která biskup při tom pronáší, totiž: „Znamenám tě znamením kříže a posiluji tě křižmem spasení ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“

Které jsou účinky této svaté svátosti?

1. Rozmnožuje posvěcující milosti a utvrzuje v milosti křestné k vyznávání víry. Proto sluje též biřmování t. j. posila, upevnění; 2. uděluje Ducha Sv. s Jeho sedmi dary. V dobách apoštolských a často i později udělovány byly Duchem Svatým ještě i dary zvláštní na př. dar řečí a proroctví; 3. vtiskuje duši nezrušitelné znamení.

Kolikrát možno svátost biřmování přijati?

Pouze jednou, ježto vtiskuje duši nezrušitelné znamení, kterým rozeznává se křesťan od každého nebiřmovaného; dodává mu nebeské síly, by vyznával veřejně Ježíše a bojoval pro Něho proti říši tmy i vyznamenává jej tak za bojovníka Kristova.[3])

---

[1]) Jan 7., 37.—39. [2]) Sk. ap. 8., 14. a násl. [3]) K Efes. 1., 13.

Kdo uděluje svaté biřmování?

Dle příkladu apoštolů,[1]) dle podání církevního a dle vyslovného rozhodnutí církve[2]) jest pouze biskup řádným jeho rozdavačem. V mimořádných případech může papež též prostému knězi uděliti tuto pravomoc, na př. missionářům v pohanských zemích.

Co jest svaté křižmo, jímž biskup maže?

Olej smíšený s balsámem, který světí každoročně biskup na Zelený Čtvrtek. Olej znamená posilující milost Ducha Svatého, balsám uchování od hniloby hříchu a libou vůni příkladného života, jímž má býti křesťan Bohu libou vůní Kristovou.[3])

Které jsou obřady při sv. biřmování a co značí?

1. Mazání sv. křižmem na čele v podobě kříže připomíná křesťanu, že má udatně bojovati pod praporem kříže a nestyděti se vyznávati jméno Ježíšovo slovem i skutkem. 2. Vzkládání rukou biskupových značí, že biřmovanci žijí ustavičně pod pečlivou ochranou a záštitou Boží; 3. lehký políček připomíná biřmovanci, že musí býti hotov snášeti pro svatou víru svou všeliká protivenství i pronásledování trpělivě ba radostně, jak činili první křesťané; 4. páska kol čela biřmovancova (kde se jí užívá) má chrániti křižmo před zneuctěním a biřmovanci připomínati, aby nezapudil od sebe Ducha Svatého těžkým hříchem; 5. Vzkládání pravé ruky kmotrovy na ramena biřmovancova značí jeho slib a tedy jeho povinnost chrániti biřmovance dle svých sil od nebezpečí, že by nebyl spasen, i vésti jej po cestách ctnosti.

Poznámka. O duchovním příbuzenství vzniklém biřmováním viz poučení o křtu sv. na den Nejsvětější Trojice.

Jest svaté biřmování k spáse potřebné?

Není; však přece nikdo nemá opomenouti je přijati, poněvadž poskytuje hojných milostí a poněvadž každý potřebuje milosti Boží proti nesčetným nepřátelům spásy, by ve své slabosti nepodlehl; dále poněvadž Bůh neustanovil této svátosti nadarmo, nevážnost k ní tedy byla by trestuhodnou lhostejností k Jeho milostem i k našemu spasení. To ať na paměti mají obzvláště oni, kteří bydlí mezi nekatolíky, a rodiče, kteří posílají dítky své do ciziny, kde hrozí jim tolik nebezpečenství.

Jak třeba se na přijetí svatého biřmování připraviti?

K hodnému přijetí svaté svátosti biřmování potřebí býti ve stavu posvěcující milosti Boží; proto má se 1. očistiti svědomí zkroušenou zpovědí od všech těžkých hříchů, jinak spáchal by smrtelný hřích, místo aby se obdržela milost, protože by se kladly překážky působení Ducha Sv.; 2. býti poučen dle schopností stáří o tajemstvích víry, hlavně o sv. biřmování; 3. míti horoucí touhu po přijetí posilující milosti Ducha Sv. a proto o ni vroucně prositi, 4. Chvály hodno by bylo, nejprve se postiti dle zvyku církve v dřívějších dobách, konati dobré skutky a svaté biřmování lačně přijmouti. 5. Třeba míti biřmovaného kmotra, a konečně 6. dostaviti se k přijetí samému s myslí věřící, pln úcty a zbožnosti a střežiti se vší lehkovážnosti a svévole.

Z řečeného jasně vysvítá, že není radno připustiti k biřmování dítky, které ani nevědí, co přijímají, ani nemohou se řádně připraviti, nýbrž že má se raději počkati, až dítky vyspějí, až poznají smysl a důležitost svátosti a proto budou moci ji přijati s větší rozvahou a též s větší uctivostí a prospěchem.

Proč se berou k biřmování kmotrové?

Předně mají býti svědky slibu křestního biřmovancem obnoveného i mají býti otcovskými jeho přáteli na dráze spásy, kteří mají pečovati o cvičení biřmovance v náboženství

[1]) Sk. ap. 8., 16. [2]) Sněm. Trid. 7. zasedání. [3]) II. ke Kor. 2., 15.

a varovati jej a chrániti před nebezpečenstvími duše, nedělo-li by se tak. To jest povinností kmotrů, nejen tělesná podpora, mnohem méně nemírný přepych pro jeden den. Jakou povinnost mají proto rodiče atd., by pouze takové kmotry volili, kteří jsou s to, aby svědomitě slib ten nejen dali, nýbrž též jemu dostáli.

Co třeba činiti po sv. biřmování?

Děkuj Bohu za přijatou milost a snaž se hlavně den biřmování stráviti bohullbě a nevypuď snad rozpustilostí a nemírností Ducha Sv. hned v den biřmování ze srdce. Hlavně kmotrové mají o to dbáti. Biřmovanec pečuj působiti věrně s milostí Ducha Sv. a tak se chovati, by patrna na něm byla moc a ovoce Ducha Sv. přede všemi lidmi; má-li býti udatným bojovníkem Kristovým proti vášním, světu i ďáblu, pravým žákem Kristovým, proto prostým, spravedlivým, lidumilným, mírumilovným, trpělivým, smírným, ba milovníkem pronásledování i pronásledovatelů. Především musí se jeviti vítězná síla Ducha Sv. v tom, že člověk přemáhá sebe sama.

Modlitba biřmovaného (která i jindy častěji říkati se má). Díky tobě, Otče všemohoucí, že jsi mně svátostí biřmování Ducha Svatého se všemi dary a milostmi nebeskými uděliti ráčil. Věřím pevně, že jako zevnitř čelo mé svatým křižmem rukou biskupovou bylo pomazáno, tak i duše moje v této svátosti nabyla posily proti všechněm nepřátelům spasení mého. I prosím obzvláště Tebe, Duše Svatý, Bože, naplniž mne svými dary; potvrď mne v pravé víře, posilni mou naději, zapal srdce mé ohněm svaté lásky. Přispěj mi, abych všecka protivenství, jež někdy pro Krista Ježíše a víru Jeho svatou se mi nahodí, trpělivě a statečně snášel. Uděl mi té milosti, abych jako biřmovaný katolický křesťan víru svou vždycky slovem i skutkem hájil, ve ctnosti všeliké den ode dne prospíval a moci té svátosti nejen v životě, ale zvlášť v hodinu smrti své hojně okusil. O to prosím Tě skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Modlitba za sedmero darů Ducha Svatého. Přijdiž, Sv. Duše, a naplň mé srdce darem m o u d r o s t i, abych poznal marnost věcí vezdejších a jen Boha, jediné a nejvyšší dobro, vyhledával. Amen. Otče náš atd.

Přijď, Sv. Duše, a naplň mé srdce darem r o z u m u, abych tajemství sv. náboženství víc a více poznával a dle něho dobré ode zlého vždy dobře rozeznával. Otče náš.

Přijď, Sv. Duše, a naplň mé srdce darem r a d y, abych v pochybnostech tohoto světa omylu zlého se vystříhal a vždy to si volil, co jest Bohu ke slávě a mně ke spasení. Otče náš atd.

Přijď, Sv. Duše, a naplň mé srdce darem s í l y, abych všecka pokušení statně přemáhal, přikázaní Boží věrně zachovával a vše protivenství trpělivě snášel pro Boha. Otče náš.

Přijď, Sv. Duše, a naplň mé srdce darem u m ě n í, abych sv. pravdu sobě zamiloval a vším životem svým sám sebe i jiné posvěcoval. Otče náš.

Přijď, Sv. Duše, a naplň mé srdce darem p o b o ž n o s t i, abych v modlitbě a službách Božích radost nalézal a Bohu v životě i smrti se obětoval. Otče náš.

Přijď, Sv. Duše, a naplň mé srdce darem b á z n ě B o ž í, bych až do skonání hříchu, jediného a největšího zla, z lásky k Bohu se varoval a pamětliv posledních věcí svých ani nejmenším hříchem Boha nehněval. Otče náš.

Poučení pro suché dni svatodušní.

Ve středu suchých dnů.

Týden po Sv. Duchu jest zároveň týdnem suchých dnů, a v sobotu tuto světí se kněží. Církev povzbuzuje nás tak, bychom horlivě působili s dary milostí Ducha Svatého. Nestačí totiž, že uděluje nám Duch Svatý své milosti, nýbrž musíme zúrodniti v sobě božské milosti krocením zlých náklonností svých, modlitbou i jinými dobrými skutky.

Řeč ze Skutkův apošt. 5., 12.—16.

V těch dnech dáli se skrze ruce apoštolů divové a zázrakové mnozí v lidu. A bývali všickni jednomyslně v síni Šalomounově. Jiný pak žádný neosměloval se připojiti k nim, ale lid je velebil. A více se rozmáhalo množství věřících v Pána, mužův i žen, i tak že na ulice vynášeli nemocné a kladli na ložcích a nosidlách, aby, když by šel Petr, aspoň stín jeho zastínil někoho z nich a byli osvobozeni od nemocí svých. Scházelo pak se do Jerusalema i množství z blízkých měst, přinášejíce nemocné a od duchů nečistých trápené; kteří uzdravováni byli všickni.

Výklad a povzbuzení. Poznáváme z těchto slov Skutků apoštolských: 1. Veliké účinky, které způsobil Duch Sv. v apoštolech, hlavně moc zázrakův a moc kázaní; 2. Jak rychle rozšířilo se evanělium Krista Ježíše, a jak obrátil Duch Sv. kázaním apoštolů lidi; 3. škodlivost bázně před lidmi, jež brání nám v spáse. Mnoho neodvážilo se připojiti k obráceným a pokřtěným z bázně před veleradou; 4. jak vyznamenal Bůh darem zázraků hlavně sv. Petra, hlavu církve.

Evanělium sv. Jana 6., 44.—52.

Za onoho času řekl Pán Ježíš zástupům židovským: Žádný nemůže přijíti ke Mně, leč Otec, který Mne poslal, přitáhne jej; a Já ho vzkřísím v nejposlednější den. Psáno jest v prorocích: I budou všickni učeni od Boha. Každý, kdo slyšel od Otce a naučil se, jde ke Mně, ne že by kdo viděl Otce, leč ten, který jest od Boha, tenť viděl Otce. Amen, amen pravím vám: Kdo věří ve Mne, má život věčný. Já jsem chléb života. Otcové vaši jedli na poušti mannu a zemřeli. Tentoť jest chléb s nebe sestupující, aby, bude-li kdo z něho jísti, neumřel. Já jsem chléb živý, jenž jsem s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky; a chléb, který Já dám, Tělo Mé jest za život světa.

Výklad a povzbuzení. Nikdo nemůže tedy přijíti k Ježíši, t. j. nikdo nemůže Jej uznati za Syna Božího a Spasitele světa, leč by Jej Otec přitáhl, t. j. osvítil a pohnul. Pouč se z toho, že víra jest milostí, a pros, by zachoval ji Bůh v tobě i jiným udělil. — Ježíš jest chléb života. Jako chléb života podává se nám zvláště v nejsvětější Svátosti Oltářní. Chceš-li tedy žíti, živ se tímto chlebem, přistup k tomu stolu a to často a hodně!

Modlitba církevní. Propůjč, Pane, aby Utěšitel, který od Tebe vychází, duše naše osvítil a dle přislíbení Syna Tvého uvedl k veškeré pravdě; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Modlitbu o dobré kněze viz ve středu suchých dnů adventních.

V pátek suchých dnů.

Řeč z Joela proroka 2., 23. 24. 26. 27.

Toto praví Hospodin: Synové sionští, plesejte a veselte se v Hospodinu Bohu svém, neboť vám dal učitele spravedlnosti a sešle vám dešť ranní i pozdní jako na počátku. A naplněna budou humna obilím a oplývati budou čeřenové vínem a olejem. A jísti budete dle vůle a nasytíte se a chváliti budete jméno Hospodina Boha svého, kterýž učinil s vámi divné věci: a nebude zahanben lid můj na věky. A pozná, že já jsem uprostřed Israele a já Hospodin Bůh váš a že není (žádného) více: a nebude zahanben lid můj na věky, praví Pán všemohoucí.

Výklad a povzbuzení. Zobrazuje nadbytek darů časných staví nám prorok na oči nesmírné dary Ducha Svatého. Žádej, duše, toužebně plnost těchto darů a učiň se jich hodnou pokáním a modlitbou.

Evanělium sv. Luk. 5., 17.—26.

Za onoho času stalo se v jeden den, že Ježíš seděl uče. I seděli též fariseové a zákona učitelé, kteří se byli sešli ze všech městeček galilejských a judských i z Jerusalema, a moc Páně byla k uzdravování jich. A aj, muži nesli na loži člověka, který byl šlakem poražený, i hledali vnésti ho a položiti před Něj; a nenalezše pro zástup, kterou by jej stranou vnesli, vstoupili na střechu a spustili jej s ložem skrze podlahu doprostřed před Ježíše. Jejichžto víru když uzřel, řekl: Člověče, odpouštějí se tobě hříchové tvoji. I počali zákoníci a fariseové mysliti řkouce: Kdo jest tento, jenž mluví rouhání? Kdož může odpustiti hříchy, leč sám Bůh? Poznav pak Ježíš myšlení jejich, odpovídaje řekl k nim: Co myslíte v srdcích svých? Co jest snáze říci: Odpouštějí se tobě hříchové, čili říci: Vstaň a choď? Ale abyste věděli, že Syn člověka má moc na zemi odpouštěti hříchy (dí šlakem poraženému): Tobě pravím, vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého. A vstav ihned před nimi vzal lože, na němž ležel, a odešel do domu svého, velebě Boha. I pojala všecky hrůza i velebili Boha. I naplněni jsou bázní řkouce: Viděli jsme dnes divné věci!

Výklad a povzbuzení. Ježíš odpouští šlakem poraženému hříchy dříve, než jej uzdravuje. Pouč se z toho, že nehody časné jsou často pouze následkem hříchův, a kaj se, chceš-li býti jich sproštěn. — Ježíš odpouští hříchy a na důkaz, že má k tomu moc, uzdravuje ihned šlakem poraženého. Zde, hříšníče, tvůj vysvoboditel od hříchu i trestu. Nepochybuj, nýbrž uchyl se k Němu s věrou, smířiv se s Ním svátostí pokání. — Ježíš uzdravuje šlakem poraženého na prosbu jiných. Volme tedy i my v potřebách svých přímluvčí u Boha, by udělil nám na jejich přímluvu, čeho sám by nám snad odepřel.

Modlitba církevní. Uděl, milosrdný Bože, by církev Duchem Svatým shromážděná žádnými nájezdy nepřátel nebyla znepokojována. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Modlitbu o dobré kněze viz ve středu suchých dnů adventních.

V sobotu suchých dnů.

Epištola sv. Pavla k Řím. 5., 1.—5.

Bratří! Ospravedlněni jsouce z víry, pokoj mějte s Bohem skrze Pána našeho, Ježíše Krista, skrze něhož i přístup máme skrze víru k milosti této, v které stojíme, a chlubíme se nadějí slávy synů Božích. A netoliko to, ale chlubíme se také souženími, vědouce, že soužení trpělivost působí; a trpělivost zkušení, zkušení pak naději a naděje nezahanbuje, nebo láska Boží rozlita jest v srdcích našich skrze Ducha Svatého, který dán jest nám.

Výklad a povzbuzení. Jak rozkošné jest ovoce milosti ospravedlnění! Mír s Bohem! Dar nejvzácnější! Kéž sídlil by mír ten v srdcích všech! Naděje v čest, býti dítkami Božími, a v naději té trpělivost a vytrvalost v bídách tohoto života. Ospravedlnění dostává se nám však vlitím lásky Boží v naše srdce od Ducha Svatého. Kéž okusivše lásky, neztratíme jí již a jejího vzácného ovoce!

Evanělium sv. Luk. 4., 38.—44.

Za onoho času vstav Ježíš ze školy vešel do domu Šimonova; tchýně pak Šimonova trápena byla těžkou zimnicí i prosili Ho za ni. A stoje nad ní přikázal zimnici i ostala ji; a hned vstavši, posluhovala jim. Kdy pak slunce zašlo, všickni, kteří měli nemocné rozličnými neduhy, vodili je k Němu, On pak na jednoho každého z nich ruce vzkládaje, uzdravoval je. Ode mnohých pak vycházela ďábelství křičíce a říkajíce: Ty jsi Syn Boží! A On trestaje je, nedopouštěl jim mluviti; nebo věděli, že On jest Kristus. A když byl den, vyšed odešel na pusté místo; i hledali Ho zástupové a přišli až k Němu a zdržovali Jej, aby neodcházel od nich. Jimžto On řekl: I jiným městům musím zvěstovati království Boží; neboť proto jsem poslán. I kázal ve školách galilejských.

Výklad a povzbuzení. Uzdravení tak různých chorob ukazuje na různé milosti, jimiž Duch Svatý uzdravuje rozmanité vady naší duše. Prosme jej, by i v nás potlačil horečnou palčivost vášní, zadržel ďábla, jenž svádí nás ke zlému, uzdravil vady naší duše, odňal naši slabost a obdařil nás silou, bychom žili dle evanělia Kristem hlásaného.

(Dále viz ve čtvrtek v třetím týdnu postním.)

Modlitba církevní. Vlej, Pane, laskavě v srdce naše Ducha Svatého, jehož moudrostí jsme stvořeni a prozřetelností řízeni. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Modlitbu o dobré kněze viz ve středu suchých dnů adventních.

Poučení pro svátek Nejsvětější Trojice.

Tímto svátkem počíná vzdálenější pohodí svatodušní, jež trvá až do první neděle adventní. Celá doba tato dá se rozděliti ve tři části: 1. neděle po Sv. Duchu až po první neděli v srpnu oslavují rozšíření a upevnění říše Boží na zemi i v duších lidských. 2. Neděle první v srpnu až do poslední v říjnu oslavují požehnanou činnost království Božího. 3. Neděle poslední v říjnu až ke konci roku církevního oslavují konec říše Boží na zemi a dokonání její v nitru člověka.

Proč slaví církev tento svátek?

1. Poněvadž tajemství Nejsvětější Trojice jest základním tajemstvím celého náboženství křesťanského; 2. by veřejně projevila svou víru v ně a 3. děkovala jí slavným způsobem za neocenitelná dobrodiní stvoření, vykoupení a posvěcení Bohem Otcem, Synem i Duchem Svatým.

K oslavě Nejsvětější Trojice pěje církev na začátku mše sv.: „Požehnána budiž Nejsvětější Trojice i nerozlučná Jednota; vyznávejme Ji, neboť učinila s námi milosrdenství své. „Hospodine, Pane náš, jak předivné jest jméno tvé po vší zemi.“ [1]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi služebníkům svým ve vyznání pravé víry slávu Trojice věčné dal poznati a v moci velebnosti Jednotě se klaněti přikázal, žádáme Tebe, abychom pro stálost víry této ode všech protivenství těla i duše vždycky ostříhání byli; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Řím. 11., 33.—36.

Ó hlubokosti bohatství, moudrosti i vědomosti Boží! Jak jsou nevyzpytatelní soudové Jeho a nevystižitelné cesty Jeho! Nebo kdo poznal smysl Páně? Aneb kdo byl rádcem Jeho? Anebo kdo prve dal Jemu a bude mu zase odplaceno? Neboť z Něho a skrze Něho a v Něm jsou všecky věci; Jemu čest a sláva na věky. Amen.

Která jest příčina údivu sv. Pavla?

Bezmezná moudrost a láska Boží, z níž dopustil, by propadli židé i pohané nevěře, by mohl se smilovati nade všemi a všem učiniti pochopitelným, že byli ospravedlněni ne svými zásluhami, nýbrž pouze Jeho milostí.

Proč zvolila církev sv. tato slova sv. Pavla za čtení dnešního dne?

By vyjádřila úctyplný údiv svůj nad hlubokostí tajemství Nejsvětější Trojice, jež jest nejvhodnějším podnětem naší víry, naděje i lásky.

Čemu ještě učíme se z těchto slov sv. Pavla?

Že nemáme všetečně hloubati o úradcích Božích, o důvodech, proč to neb ono koná neb opomíjí; neboť soudy Boží jsou nepochopitelné a cesty Jeho i zařízení nevyzpytatelná. Nepochopil-li Pavel, jenž tak velice byl nadšen, smyslu Páně, čím méně my nevědomí červi zemští. Všeteční badatelé o úradcích Božích a tajemstvích víry upadají obyčejně v těžké hříchy, ba i v nevěru a zoufalost. Modli se vroucně:

---

[1]) Žalm 8., 2.

Nevystihlá, vší cti a veleby nejhodnější Trojice, hlubokosti moudrosti, sílo a dobroto! V Tebe se nořím, v Tebe věřím, ač nemohu Tě pochopiti; rozmnož víru mou! V Tebe doufám, poněvadž jsi pramen všeho dobra, posiluj naději mou! Tebe miluji, ježto jsi hodna vší lásky; rozněcuj ve mně stále více svatou lásku Svou. Amen.

Evanělium sv. Mat. 28., 18.—20.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Dána jest Mi všeliká moc na nebi i na zemi. Protož jdouce, učte všecky národy, křtíce je

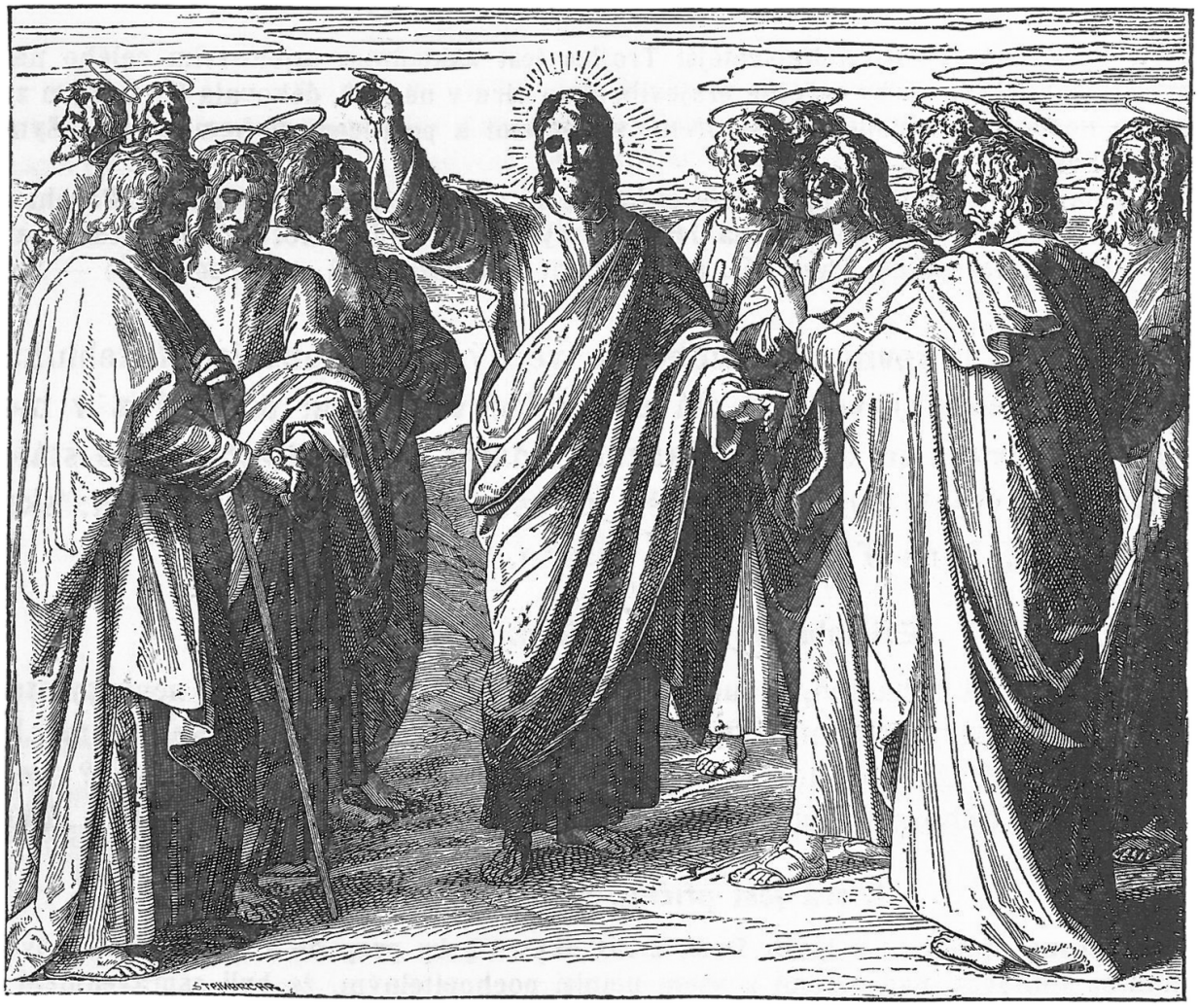

ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého, učíce je zachovávat všecko, co jsem koli přikázal vám; a aj, Já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa.

Které nauky obsaženy jsou v tomto krátkém evanděliu?

1. Kristus má od Otce veškerou moc a) dle přirozenosti své Božské od věčnosti; b) dle svého člověčenství má ji od prvního okamžiku svého vtělení pro sloučení Božské přirozenosti s lidskou v jednu Božskou osobu Syna Božího. c) Získal jí též utrpením a smrtí svou, kterou podstoupil pro spásu. V tom smyslu mluví též Kristus v tomto evanděliu o své plné moci. Vykupitelskou smrtí svou jest řádnou hlavou, pravým pánem a králem lidstva. 2. Kristus vysílá své apoštoly maje k tomu právo i moc. Moc církve tedy a jejich pracovníků není mocí lidskou, nýbrž Božskou, žádná přátelská síla na světě nemůže jí dáti ani zvětšiti, ani žádná nepřátelská ji odníti neb zmenšiti. Dějiny církevní potvrzují tuto pravdu. 3. Kristus dává apoštolům trojí moc a) moc učitelskou: „Jděte a učte všecky národy!“

b) moc kněžskou: „Křtěte je“. c) duchovní moc pastýřskou: „A učte je zachovávati vše“. 4. Kristus slibuje apoštolům a jejich nástupcům stálé neviditelné přispění své, svou neviditelnou přítomnost a vedení. 5. Kristus nařizuje udělovati svátost křtu všem lidem a udává způsob, kterým se to má díti. 6. Ohlašuje jasně a určitě tajemství nejsvětější Trojice. „Jméno“ označuje j e d n u Božskou Bytost, jež je společná třem Božským osobám. „Otec, Syn a Duch Sv.“ však označují tři Božské osoby.

Věroučná úvaha o Nejsvětější Trojici.

„Křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv.“
(Mat. 28.. 19.)

Co jest Nejsvětější Trojice?

Má zodpověděti tuto otázku člověk? Žádný smrtelník nemůže vystihnouti nesmrtelného, žádný pomíjející nekonečného. Pouze Bůh může nám říci, čím jest. A on nám to řekl neomylnou učitelkou, svatou katolickou církví.

Co učí tato o Nejsvětější Trojici?

Zkrátka obsaženo jest to v prastarém vyznání víry sv. Athanasia, jež modlí se kněží v neděli při modlitbě brevíře. Tam čteme:

„Tato jest víra katolická, bychom ctili jednoho Boha ve třech osobách a tři osoby v jednotě ani osob nezaměňujíce, ani nerozlišujíce bytnosti. Neboť jiná jest osoba Otce, jiná Syna, jiná Ducha Sv. Ale v Otci, Synu i Duchu Sv. jedno jest Božství, stejná sláva a stejná věčná veleba. Jaký Otec, taký Syn, taký Duch Sv. Nestvořený Otec, nestvořený Syn, nestvořený Duch Sv. Nekonečný Otec, nekonečný Syn, nekonečný Duch Sv. Věčný Otec, věčný Syn, věčný Duch Sv. A přece nejsou tři věční, nýbrž pouze jeden věčný, jako nejsou tři nestvoření, nýbrž jeden nestvořený a nekonečný. Rovněž všemohoucí Otec, všemohoucí Syn, všemohoucí Duch Sv., přece však nejsou tři všemohoucí, nýbrž jeden všemohoucí. Tak Bůh Otec, Bůh Syn, Bůh Duch Sv., a přece nejsou tři bohové, nýbrž pouze jeden Bůh. Otec Pán, Syn Pán, Duch Sv. Pán; však nejsou tři Pánové, nýbrž jeden Pán. Otec nikým není učiněn, ani stvořen, ani zplozen. Syn jest pouze od Otce neučiněn a nestvořen, nýbrž zplozen (od věčnosti). Duch Sv. jest od Otce i Syna, neučiněn a nezplozen, nýbrž vycházející (od obou od věčnosti). A v této Trojici nic není dříve ani později, nic většího ani menšího, nýbrž všecky tři osoby jsou stejně věčné a stejné bytnosti. — Kdo tedy chce spasen býti, tak suď o Trojici. Ta jest víra katolická, k té kdo se nepřiznává věrně a pevně, spasen býti nemůže.“

Není tato víra proti rozumu?

Není. Proti rozumu bylo by učení, že jedna božská bytnost jsou tři bytnosti a tři osoby jednou osobou. Tomu však církev katolická neučí. Jednota řečena jest o bytnosti a trojice o osobnosti. To si neodporuje, ježto odpor jest tenkráte, tvrdí-li se i popírá něco v něčem a témž, s téhož stanoviska. Přesahuje ovšem tajemství Nejsvětější Trojice náš rozum, že nemůže ho vystihnouti a pochopiti, jako nemůže pochopiti tak mnoho z říše tvorů pomíjejících. Však lehce může pochopiti, že v tajemství tom není odporu i má nejpádnější důvody v ně věřiti.

Jednou vysloveno jest jasně a určitě v písmě svatém. „Křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“[1]) Na nesčetných místech písma sv. mluví se o Bohu Otci, Bohu Synu, Bohu Duchu Svatém.[2]) Každé Božské osobě přičítají se Božské vlastnosti.[3]) Též v stvoření

[1]) Mat. 28. 19., [2]) I. Jan. 5., 7. 14., 16. II. Kor. 13., 13. I. Petr. 1., 2. [3]) I. Kor. 8., 6. Jan 17., 3. 16., 13. 15., 26. I. Kor. 2., 10. II. Petr. 1., 21.

viditelném spatřujeme, jak dí sv. Augustin: „Vestigia Trinitatis“, stopy Nejsvětější Trojice. Celou přírodou táhne se trojice. Trojí jest čas: Minulost, přítomnost a budoucnost; v prostoru: délka, šířka, výška; v tělesech světových: stálice, oběžnice, vlasatice; v přírodě: říše nerostná, rostlinná a živočišná; i v člověku: rozum, vůle, paměť. Ač vznešené tajemství to nemůžeme pochopiti svým rozumem, věřme nekonečné pravdivosti Boží a modleme se s církví svatou: Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému.

Modlitba. Všemohoucí, nejsvětější, věčná, nepochopitelná Trojice, Otče, Synu i Duchu Sv., jediný, živý, nerozdílný Bože ve třech osobách, Ty's nás stvořil, vykoupil a posvětil, neskonalá jest moc, moudrost, pravdivost, dobrota a milosrdenství Tvé. Děkujeme Ti, divuplná Trojice, za nesčetná dobrodiní, jichž jsi nám udělila od prvního okamžiku života našeho až do této doby; prosíme Tebe, osvěť zatemněná srdce naše, bychom pochopili, čemu nerozumíme o Nejsvětější Trojici i o jiných článcích víry, až bychom mohli se svatými anděly i blaženými v nebi Tebe Otce, Syna i Ducha Svatého, jediného, pravého Boha ve třech osobách, ve věčné radosti a nevýslovné jasnosti spatřiti, milovati, chváliti a velebiti. Amen.

Poučení o svaté svátosti křtu.

„Učte všecky národy křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“ (Mat. 26., 19.)

Co jest křest svatý?

Nejprvnější a nejpotřebnější svátost, ve které člověk vodou a slovem Božím bývá očištěn ode všech hříchův a jako dítko Boží, úd církve i k životu věčnému zrozen.

Které jest viditelné znamení této svátosti?

Ponoření neb pokropení vodou a zároveň vyřčení slov: „Já tebe křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Amen.“

Proč určil Kristus k svátosti křtu vodu?

1. Ježto vodu lze snadno všude dostati; 2. poněvadž voda, jež očišťuje tělo, nejlépe zobrazuje působení křtu svatého, který zbavuje duši poskvrny hříchu.

Které jsou účinky křtu svatého?

Účinky křtu jsou: 1. očišťuje od hříchu dědičného i ode všech vlastních hříchů přede křtem spáchaných; 2. smazuje všecky tresty za hřích jak věčné tak i časné; 3. uděluje křtěnci milost posvěcující a vlévá tři Božské ctnosti, jimiž stává se dítkem Božím a, jak možno se nadíti, dědicem blaženosti; 4. činí křtěnce údem církve Kristovy a dává mu právo na ostatní církevní prostředky spásy a milosti; 5. vtiskuje duši nezrušitelné znamení a proto může býti pouze jednou přijat.

Jest křest k spáse potřebný?

Jest; neboť: „Nezrodí-li se kdo znova z vody a Ducha Svatého, nemůže vejíti do království Božího.“ [1]) „Kdo věří a pokřtěn bude, spasen bude.“ Křest je tedy nejpotřebnější svátostí k spasení, bez níž nemůžeme býti účastnými žádné milosti vykoupení. Stačí však, není-li možný křest vodou, křest žádosti, t. j. touha po sv. křtu spočívající ve víře, sloučená s dokonalou lítostí, nebo křest krve, t. j. vytrpí-li nepokřtěný smrt mučennickou pro Krista.

[1]) Jan 3., 5.

Jak smýšleti o zemřelých nekřtěňátkách?

Církev svatá nijak nerozhodla o osudu jejich na věčnosti. Dle učení Kristova však nemohou se účastniti nadpřirozeného patření na Boha. Přece však dí sv. Tomáš Aquinský, „že nejsou úplně odloučeny od Boha, ba že jsou s ním spojeny účastenstvím na dobrech přirozených a proto mohou se jím těšiti přirozeným poznáním a láskou, a že duše jejich nezakoušejí žádného duševního zármutku pro stav, v němž se nalézají.“

Z podivných účinků křtu sv. vyplývají dva důležité výsledky: 1. Jak nesmírně důležito jest dbáti, by žádné dítě neskonalo beze sv. křtu, a jak velikým jest hřích těch, kteří zavinili nedbalostí neb docela zlobou, že dítě zemřelo nepokřtěno. Proto musejí dbáti rodiče, hlavně však matky se svatou péčí o to, by nepřihodilo se nic, čím by upadlo dítě v nebezpečenství zemříti před křtem svatým. K tomu mají si vyprositi pomoci s nebe. Hned od okamžiku, kdy mohou doufati, že dá jim Bůh dítko, mají denně vzývati svého i dítěte anděla strážného o ochranu a zasloužiti si této ochrany životem v pravdě křesťanským. Pak jim buď nikdy nezemře dítko beze křtu, neb stalo-li by se tak přece, budou před Bohem bez viny. 2. Z podivných účinků Ducha Svatého plyne dále, jak výtečným a velezasloužilým dílem jest „spolek svatého dětství“. Křesťané nemají se totiž nikterak spokojiti, že jejich vlastní dítky docházejí milosti sv. křtu; mají dle možnosti dbáti, by zjednali téže milosti i ubohým dětem pohanským.

Kdo může udělovati svátost svatého křtu?

Obyčejně křtí pouze sluhové církevní. V případě nouze však mohou křtíti všichni, i otec a matka, by nikdo nebyl oloupen o tuto svátost, která jest branou do království Božího[1]) a proto nejvýš potřebným prostředkem spásy.

Jak a s jakým úmyslem třeba křtíti?

Vyslovují se, zatím co se leje voda, slova: „Já tebe křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Amen“ a to s úmyslem činiti to, co ustanovil Kristus a co koná křesťanská církev v tom případě. V pochybnosti, zda křtěnec ještě žije, neb není-li již pokřtěn, nutno k řečeným slovům dodati podmínku: „Žiješ-li ještě,“ neb „Nejsi-li ještě pokřtěn, křtím tebe“ atd. Obdrželo-li dítě křest z nouze, musejí později býti v chrámě doplněny obřady křestní. (Křest s podmínkou.)

Které jsou různé obřady, jichž nutno dbáti při slavném udílení sv. křtu?

Dělí se ve tři části: 1. Obřady u dveří chrámových; tyto znázorňují nám osvobození křtěnce z područí hříchu a ďábla; 2. obřady od vkročení do chrámu až ke křtu; tyto představují nejbližší přípravu ke křtu i sám křest; 3. obřady po křtu; tyto připomínají křtěnci povinnost, by zachoval věrně až do smrti milosti na křtu přijaté a sílí jej vydatně v plnění této povinnosti.

Které jsou obřady u dveří chrámových?

Kněz přijde ve fialové štole, dá křtěnci jméno některého svatého, dýchá na něho, znamená jej znamením sv. kříže na čele a prsou, vkládá naň ruku, dává v jeho ústa kousek soli, vyslovuje nad ním zaklínání ďábla (exorcismus), znamená jej opět na čele znamením sv. kříže, pokládá na křtěnce štolu a uvádí jej do chrámu. Kněz i kmotrové modlí se Otče náš a apoštolské vyznání víry „Věřím v Boha“.

Proč musí křtěnec čekati u dveří chrámových a proč kněz přichází ve štole fialové?

K naznačení, že křtěnec není hoden vejíti do církve Kristovy a do království Božího, dokud není osvobozen od panství ďáblova, neodvrhl jha hříchu a neoddal se panství Kristovu.

[1]) Jan 3., 5.

Proč dává se křtěnci jméno některého svatého?

1. K vyznačení, že přijat byl křtem svatým do počtu křesťanů, které nazývá sv. Pavel svatými; 2. by měl zvláštního přímluvce a ochránce; 3. by přičinil se a zařídil život svůj dle příkladu světce, jehož jméno má. Co nejvíce třeba proto haněti obyčej, dávati dětem na křtu jména pohanská neb jiná neslušná.

Proč dýchá kněz na křtěnce?

Značí to, že udělen jest duši křtem život nadpřirozený právě tak, jako udělil Bůh vdechnutím prvnímu člověku život přirozený a Kristus apoštolům Ducha Svatého.[1])

Proč znamená potom kněz křtěnce znamením sv. kříže na čele a prsou?

K naznačení, že rozum a vůle lidská musejí býti nejprvé požehnány a učení Ukřižavaného podrobeny, má-li člověk býti a zůstati chrámem Božím.

Proč vkládá kněz ruku na hlavu křtěncovu?

K vyznačení, že jest od nynějška vlastnictvím Božím a náleží k Jeho církvi. Proto modlí se při tom, by sňal Bůh s křtěnce vší slepotu, všechny nástrahy ďáblovy zničil a jemu udělil milosti, by mu v církvi rád sloužil.

Proč vkládá se do úst křtěncových sůl?

Značí to, že jako sůl chrání pokrmy od zkázy a dodává jim příjemné chuti, tak také bývá člověk očištěn milostí křtu od hříchu, naplněn moudrostí a pociťuje touhu po věcech nebeských.

Co značí zaklínání nad křtěncem?

Že držen jest člověk přede křtem pro hřích Adamův v područí pekelného ducha. Proto přikazuje se zlému duchu zaklínáním jménem Božím, by odstoupil od křtěnce a postoupil jej k obývání Duchu Svatému.

Proč znamená se křtěnec po zaklínání křížem?

K naznačení, 1. že křest očišťuje od hříchu pro zásluhy utrpení a smrti Ježíšovy; 2. že křtěnec má hrdinně bojovati pod praporem kříže, pod nějž nyní byl přijat, proti ďáblu, tělu a světu a ničím jiným nemá se chlubiti, leč ustavičně křížem Ježíšovým i 3. že chráněn jest křížem Ježíšovým před nepřítelem pekelným.

Proč vkládá kněz na křtěnce štolu a tak jej uvádí do chrámu?

Protože štola jest znamením církevní moci, z které dovoluje kněz vstoupiti do církve křtěnci, který vyloučen byl právě z říše ďáblovy.

Proč modlí se nyní „Otče náš“ a „Věřím“?

Dospělí křtěnci skládají tím své vyznání víry; u dítek činí tak kmotrové, by pamatovali na svou povinnost pečovati o křesťanskou výchovu dítek.

Které obřady jsou u křtitelnice až ke křtu?

Kněz modlí se jiné zaklínání nad křtěncem a dotýká se uší a nosu jeho slinou a popelem. Potom musí se zřeknouti křtěnec (jménem jeho kmotrové) ďábla, pýchy jeho i skutků jeho. Po té maže jej kněz na prsou a plecích olejem katechumenů. Potom zamění kněz fialovou štolu za bílou, otáže se křtěnce: „Věříš v Boha Otce atd.“; ptá se, chce-li býti pokřtěn a křtí jej konečně řečeným způsobem.

[1]) Jan 20., 22.

Proč potírají se uši a nos křtěncův slinou a popelem?

Značí to 1. že jako Kristus navrátil slepému od narození zrak dotknuv se ho slinou, tak odnímá se křtem slepota duše a duch křtěncův uzpůsobuje se k poznání nebeské pravdy; 2. že má vždy ochotně slyšeti slovo Boží a zachovávaje ho býti vždy libou vůní Bohu.

Proč táže se kněz křtěnce: „Odříkáš se ďábla i všech skutků jeho i vší pýchy jeho"?

By křesťan věděl, že jest jeho povoláním odpírati pýše, ponoukání a skutkům ďáblovým a bojovati proti nim. Proto oslovuje sv. Ambrož pokřtěného těmito krásnými slovy: „Když ptal se tě kněz: Odříkáš se ďábla a všech skutků jeho? — cos na to odpověděl? — „Odříkám." — Odříkáš se též světa, jeho nádhery a jeho rozkoší? — „Odříkám." Pamatuj tedy slibu svého a nevypusť ho nikdy z paměti. Dal jsi knězi na místě Božím zároveň písemné ujištění své, zůstáváš mu zavázán. Nyní však úmluva tvá nechová se na zemi, nýbrž v nebi. Neříkej, že nevíš ničeho o tom slibu, to neomlouvá tě nikterak, jako výmluva vojína, který by chtěl v čas války říci, že nevěděl, že stal se vojínem pro válku."

Proč zaměňuje kněz před křtem fialovou štolu za bílou?

Štola fialová (barva smuteční) značí dosavadní stav hříšný, bílá stav nevinnosti, v němž se křtěnec křtem ocitne.

Proč maže se křtěnec na prsou a na plecích svatým olejem?

By se stal udatným bojovníkem pro Krista, jak vysvětlují sv. Ambrož a Jan Zlatoústý, neboť jako druhdy posilovali se k boji zápasníci mazajíce se olejem, tak pomazán jest křtěnec olejem 1. na prsou, by posilněn byl k vítěznému boji proti nepřátelům své spásy, a 2. mezi lopatkami, by zachoval sílu i odvahu nésti jho zákona Božího neunavně a bez omrzelosti a proběhnouti namáhavou dráhu životní neochvějně věren jsa Bohu a Jeho svatým přikázaním.

Proč ptá se kněz výslovně křtěnce, chce-li býti pokřtěn?

By zvolil člověk právě tak svobodně poslouchati Boha, jako zvolil první člověk neposlouchati Ho.

Proč leje se třikráte voda na hlavu křtěncovu?

K naznačení, že člověk po trojím tomto obmytí povstane ze smrti hříchu, jako Kristus vstal z mrtvých po třídenním odpočinku v hrobě.[1]) Druhdy bývali křtěnci do vody ponořováni; byla k tomu zvláštní studnice. Z mnohých důvodů upustilo se od toho zvyku.

Které jsou obřady po křtu svatém?

Pokřtěný maže se na temeni svatým křižmem. Kněz přeje mu pokoje, obléká se mu bílý šat, do ruky dává se mu hořící svíce, a konečně propouští kněz pokřtěného se slovy: „Jdi v pokoji, Pán s tebou!"

Proč maže se pokřtěný svatým křižmem?

K vyznačení, že přivtělen jest Kristu, Pomazanému, jest účastníkem jeho kněžství moci jeho královské; proto zove sv. Petr[2]) křesťany pokolením vyvoleným, královským kněžstvím, svatým národem. Jak vznešená jest tedy důstojnost křesťanů; jsou pomazanými, kněžími, králi; k n ě ž í m i, pokud přinášejí se Bohu v stálou, živou, svatou, Jemu milou oběť; králi, pokud ovládají špatné své náklonnosti, slouží Bohu (Bohu sloužiti jest panovati) a mají nároky na království nebeské. Mazáním sv. křižmem pokřtění posvěcováni jsou dále na chrámy Boží, na svaté nádoby, které mají později přijímati Tělo Páně a na příbytky Ducha Svatého. Jaká důstojnost! Jak svatým má tedy býti uchováno srdce i tělo!

[1]) K Řím. 6., 4. [2]) Petr I. 2,. 3.

Proč přeje kněz pokřtěnému pokoje?

By uchoval si mír, který přinesl křest v jeho srdce zachovávaje si milost křestní.

Co značí bílé roucho?

Značí třpyt a krásu, jíž ozdobena jest duše po smytí skvrn hříchů ve křtu; čistotu a nevinnost, již si má uchovati, slavnost vzkříšení, k níž byla křtem znovu zrozena.

Proč dává se pokřtěnému neb kmotru do rukou hořící svíce?

K naznačení: 1. že pokřtěný zbaven jsa hříchu žije nyní ve světle milosti; 2. že má víru na křtu přijatou jako moudré panny[1]) živiti dobrými skutky, rozmnožovati, živou udržovati a jí svítiti před lidmi, chce-li býti někdy připuštěn k svatební hostině v nebi. Pouze zachovával-lis pečlivě v životě toto světlo, budeš moci kdysi vzíti s útěchou do ruky svíci umírajících, která má týž význam.

K čemu berou se ke křtu kmotrové?

1. Za svědky, že dítě bylo pokřtěno; 2. by v případu, že by zemřeli rodiče dítěte, neb nedbali své povinnosti, se ho ujali a vzdělali je u víře neb dali vzdělati. — Pro slib, že chtějí to konati, a poněvadž slibují při křtu křesťanský život jménem křtěncovým, slovou též rukojmím. — Popatříme-li na tuto důležitou povinnost, snadno pochopíme, jak těžce by chybil člověk, kdyby zvolil za kmotry lidi nedbalé své spásy; špatně žijící katolíky neb nekatolíky. Neboť jak možno očekávati, že mohou neb chtějí plniti svou povinnost?

Co vzniká kmotrovstvím?

Kmotrovstvím u křtu jako u biřmování vzniká dle zřízení církevního duchovní přízeň kmotrů 1. s křtícím neb biřmujícím; 2. s křtěncem neb biřmovancem; 3. s jejich rodiči. Pro toto příbuzenství nemohou kmotrové vejíti v sňatek s těmi osobami bez povolení církevního. Mezi kmotry samými však nevzniká žádné duchovní příbuzenství. Toto opatření učinila církev z úcty k těmto svatým svátostem a dále, by kmotrové páskou tou tím pevněji spojeni s chráněncem, tím věrněji plnili své povinnosti.

Kdy vznikly tyto obřady při slavném křtu?

Všechny zavedeny byly v nejstarších dobách křesťanských za tím účelem, by nakládalo se se svátostí tou s patřičnou úctou, byla přijímána se zbožností a učinil se tím mocnější dojem na věřící.

Napomenutí sv. papeže Lva I. „Poznej, křesťane, důstojnost svou a nezvrhni se opět nehodným životem v starého člověka, když stal jsi se jednou účastným přirozenosti Božské. Uvaž, kdo jest hlavou, koho jsi údem! Uvaž, že vyrván z moci temnoty kráčíš nyní ve světle a království Božím! Jsi chrámem Ducha Sv. a proto neodvažuj se tak vznešeného hosta zapuditi od sebe hříšnými skutky. Výkupným tvým jest krev Kristova a spravedlivě bude tě souditi, jenž vykoupil tě z milosrdenství.“

Poučení pro první neděli po Sv. Duchu.

(Zvaná též neděle Nejsv. Trojice.)

V neděli tuto povzbuzuje nás církev milovati Boha i bližního svého dle příkladu Ježíšova a důvěřovati v Jeho nesmírné milosrdenství. Pěje proto na začátku mše sv.: „Já však v milosrdenství Tvé doufal jsem. Plesati bude srdce mé v spasení Tvém; zpívati

[1]) Mat. 25., 1.— .

budu Hospodinu, kterýž mi dobrých věcí udělil "[1]) „Až dokavád, Hospodine, budeš se zapomínati až do konce nade mnou, až dokavád odvracovati tvář Svou ode mne."[2]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Bože, sílo všech v Tebe doufajících, budiž milostiv prosbám našim, a poněvadž křehkost lidská bez Tebe nic nemůže, uděl nám pomoc milosti Své, abychom se Tobě zachovávajíce Tvá přikázaní jak srdcem tak i skutkem zalíbili; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Jana 4., 8.—21.

Nejmilejší! Bůh jest láska. V tomť se ukázala láska Boží k nám, že Syna Svého jednorozeného poslal Bůh na svět, abychom živi byli skrze Něho. V tomť jest láska, ne že bychom my byli Boha milovali, ale že On prve miloval nás a poslal Syna Svého v milostivou obět za hříchy naše. Nejmilejší! Poněvadž Bůh tak miloval nás, i my se máme vespolek milovati. Boha nikdy žádný neviděl. Milujeme-li se vespolek, zůstává Bůh v nás a láska Jeho v nás dokonalá jest. Po tomť poznáváme, že v Něm zůstáváme a On v nás, že z Ducha Svého dal nám. A my jsme viděli a svědčíme, že Otec poslal Syna Svého, Spasitele světa. Kdož by koli vyznával, že Ježíš est Syn Boží, Bůh v něm zůstává a on v Bohu. A my jsme poznali a uvěřili lásce, kterou Bůh má k nám. Bůh láska jest a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm. V tomť jest dokonalá láska Boží s námi, abychom doufání měli v den soudný, když, jak On jest, tak i my jsme na tomto světě. Bázně není v lásce, ale dokonalá láska ven vyhání bázeň; nebo bázeň má trápení; kdo se pak bojí, není dokonalý v lásce. My tedy milujme Boha, nebo Bůh prve miloval nás. Dí-li pak kdo: „Miluji Boha" a nenávidí bratra svého, lhář jest. Nebo kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovati Boha, jehož nevidí? A toto přikázaní máme od Boha, aby, kdo miluje Boha, miloval i bratra svého.

Výklad a povzbuzení. Může býti mocnější pohnutkou k milování Boha než nesmírná láska Jeho k nám? Milujme Jej, poněvadž On dříve miloval nás! Zda Ho však milujeme, k tomu dal nám neklamný kámen zkušebný v milování bližního. Nemilujeme-li těch, jež vidíme, nechceme-li z lásky k nim ničeho konati ani trpěti, jak můžeme říci, že milujeme Boha, Jehož nevidíme, a Jehož příkazu milovati bližního jako sebe samého neplníme? Milujeme-li však své bližní, dokazujeme, že milujeme Boha, ctíce a milujíce Jej v Jeho tvorech, obrazích a vykoupeních.

Úvaha. Zkoumej se, jaká jest tvá láska k Bohu a bližnímu a umiň si každodenně něco činiti neb trpěti pro Boha z lásky k bližnímu. Vzbuď lásku:

Bože a Pane můj, největší dobro, v němž, z něhož a skrze něhož jest všecko! Miluji Tě upřímně z celého srdce, poněvadž jsi můj Bůh a mé všecko. Z nejčistší lásky k Tobě i protože jest to nejsvětější vůle a přikázaní Tvé, miluji též všechny bližní své bez výjimky, přeji jim všeho dobrého na těle i na duši i život věčný. Amen.

---

[1]) Ž. 12., 6. [2]) Ž. 12., 2.

Evanděliúm sv. Luk. 6., 36.—42.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Buďte milosrdní, jakož i Otec váš milosrdný jest. Nesuďte a nebudete souzeni, nepotupujte a nebudete potupeni; odpouštějte a bude vám odpuštěno. Dávejte a bude vám dáno, míru dobrou a natlačenou a natřesenou a osutou dají v lůno vaše; tou zajisté měrou, kterouž měřiti budete, bude vám zase odměřeno. Pověděl pak jim i podobenství: Zdali může slepý slepého vésti? Zdali oba do jámy nepadají? Není učenník nad mistra, ale dokonalý bude každý, bude-li jako mistr jeho. Což pak vidíš mrvu v oku bratra svého a břevna, které jest v oku tvém, neznamenáš? Anebo kterak můžeš říci bratru svému: Bratře, nech, ať vyvrhu mrvu z oka tvého, sám v oku svém břevna nevida? Pokrytče, vyvrz prve břevno z oka svého a tedy prohlédneš, abys vyňal mrvu z oka bratra svého.

Co značí slova: „Buďte milosrdní, jakož i Otec váš milosrdný jest"?

Chceme-li býti dítkami Otce nebeského, musíme Jej následujíce Jemu se připodobiti, býti proto též milosrdnými jako On. Musíme proto milovati přátele, nýbrž i nepřátele, nejen dobré a zbožné, nýbrž i hříšníky a nespravedlivé a jim prokazovati dobro dle sil svých, jak si přejeme, by nám Bůh prokazoval, jako On dává vycházeti slunci na dobré i na zlé.[1]) —

Co značí: „Nesuďte a nebudete souzeni"?

Těmi slovy zakazuje Kristus dvojí posuzování, zúmyslné či opovážlivé a drzé. Opovážlivě posuzuje, kdo pokládá jednání bližního za špatné a trestuhodné bez pravého důvodu pouze dle domněnky. Nikdo nemůže nahlédnouti v srdce bližního a poznati jeho smýšlení neb úmysl, o tom může souditi pouze Bůh, jenž zpytuje srdce i ledví.

Osobivý soud jest ten, jímž jiné soudíme, ač nejsme k tomu oprávněni. Obojí posuzování jest velice hříšné, ježto sahá se takto na právo Boží a uráží [2]) se těžce láska k bližnímu. Tak uvaluje na sebe člověk těžký soud: „Neboť zavrhuje bratra svého, zavrhuješ sebe sama a dráždíš soudce, by jednal s tebou přísně," dí sv. Jan Zlatoústý.

Co značí slova: „Odpouštějte a bude vám odpuštěno. Dávejte a bude vám dáno"?

Tím učí Kristus, že dosáhneme odpuštění nesmírných provinění svých s podmínkou, že i my odpustíme nepřátelům svým ze srdce jejich urážky — ze srdce t. j. odloživše veškeré tajné záští, jež brání na něho pohlédnout, přívětivě s ním mluviti, jak vykládá sv. Jan Zlatoústý. Žádáš odpuštění, odpust dříve! Velice jest nám pro naši chudobu třeba darů Božích. Proto modlíme se denně: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes". Bůh dává nám však jen s podmínkou, že také my dáme napodobujíce Jeho dobrotu a lásku. „Jste mými chudými", praví při tom, „chcete-li, bych vám dal, dávejte i vy dle sil svých chudým, kteří jsou kol vás." A jak štědře odměnuje Bůh tuto dobročinnost. Jen málo můžeme dáti, On však odmění štědře dobrotu naši, měrou dobrou, natřesenou, osutou.

Čemu chtěl Ježíš podobenstvím o slepém vůdci naučiti?

Chtěl tak napomenouti své učenníky, kteří měli býti kdysi pastýři a vůdci národů, by nepodobali se fariseům, kteří jsou pouze slepými vůdci a vrhají sebe i vedení jejich své-

[1]) Mat. 5., 42.—46. [2]) K Řím. 14., 4.

řené do jámy, t. j. uvádějí v záhubu. Oni však zaříditi mají život národů dle svého, svá slova potvrditi svým příkladem a tak vésti je k pravému cíli. — Tato nauka jest pro všechna století, dána byla všem představeným, rodičům, vychovatelům, učitelům. Kdo chce jiné poučovati, povzbuzovati, haněti, vésti po cestě spásy, čiň sám, k čemu nabádá, buď prost toho, co haní, předcházej na cestě do nebe. Nebylo by právě tak trestuhodným jako směšným haněti na jiných, čím jest sám vinen, a jiným ukazovati cestu, jíž sám nezná?

Ú v a h a. Zkoušej sebe sama, nesoudíš-li a nehaníš-li jiných; nevidíš-li třísky v oku bratra svého, ale břevna v oku svém nevidíš! Ustanov si každého rána, jak bys předcházel jiným dobrým příkladem.

Modlitba. Ježíši, zdroji všech milostí a všeho smilování; poroučíš nám býti milosrdnými dle příkladu nebeského Otce našeho, nesouditi, nezavrhovati, nýbrž poskytovati v bídě postaveným křesťanské pomoci. Poněvadž však toho nezmůžeme sami ze sebe, prosíme Tě pro velikou lásku a milosrdenství Tvé, přispěj nám Božskou pomocí, bychom nevykládali svévolně jednání i přestupky svého bližního a o něm špatně nemluvili, nýbrž přičítali jeho nevědomosti, koná-li bezpráví. Kéž vždy jsme pamětlivi, že můžeme upadnouti do hříchů ještě těžš ch, neochrání-li nás milostivá ruka Tvá. Prosíme Tě co nejpokorněji, by's žehnal slovům, skutkům i myšlenkám našim, bychom nepřáli bližnímu svému, co se nám protiví, nýbrž bychom jej milovali jako sebe samého a konečně s ním spaseni byli. Amen.

Poučení o slavnosti Božího Těla.

Co jest to za svátek?

Svátkem Božího Těla rozumí se svátek uctění Těla Páně, jak přítomno jest v nejsvětější Svátosti Oltářní.

Kdy a kým byl tento svátek ustanoven?

Památka ustanovení nejsvětější Svátosti Oltářní slavila se sice od dob apoštolských vždy na Zelený Čtvrtek, avšak toho dne zaujata jest církev hlavně rozjímáním utrpení Ježíšova a oddána smutku, proto není možnou v době té oslava tohoto velikého tajemství. Bůh, jenž užívá obyčejně slabých prostředků k splnění svých úradků, zjevil prostřed třináctého století chudé panně v Lutichu, blahoslavené Juliáně, že by se měl slaviti zvláštní svátek k oslavě nejsvětější Svátosti Oltářní. Proto zařízena slavnost Božího Těla roku 1246 v biskupství Lutišském, roku 1264 pak papežem Urbanem IV. (1261—1264) rozšířena po celé církvi a nařízeno slaviti ji první čtvrtek po oktávě Svatodušní.

Proč slaví se tento svátek právě v této době?

Ježto se k ní velmi dobře hodí. Neboť Boží Hod Svatodušní jest narozeninami církve, svátek Nejsvětější Trojice představuje nám tři Božské osoby, jež společně působí k ochraně, rozšíření i zachování církve až do skonání světa; svátek Božího Těla ukazuje nám životní pramen církve, nejsvětější Svátost Oltářní, archu úmluvy novozákonní, v níž sídlí Bůh sám, srdce církve, z něhož každým okamžikem vytéká život do všech živých údů jejích.

Čím zvláště vyznamenává se oslava toho svátku?

Slavným průvodem s Božím Tělem. Velebná Svátost nese se co možná s největší slávou za hlaholu zvonův a prozpěvování chvalozpěvů veřejnými ulicemi v průvodu kněžstva v rouše mešním a věřícího lidu v rouše svátečním. Cesty a domy rozmanitě jsou okrášleny. V krajích našich vystaví se pod širým nebem na čtyřech stranách světových oltáře a u nich zpívají se úryvky čtyř evandělií a pokaždé udělí se na konci svaté požehnání.

Proč koná se toho dne tak slavný průvod?

1. By oslavilo se vítězství pravdy nad lží a bludem takovým způsobem, by její protivníci se obrátili patříce na takový lesk a tak všeobecnou radost; 2. by vyznala se veřejně víra v skutečnou a osobní přítomnost Ježíšovu v nejsvětější Svátosti Oltářní; 3. by vzdala se čest i poklona před tváří nebe i země Tomu, před nímž skláněti se mají všechna kolena; 4. by vzdal se veřejný dík Bohu za ustanovení nejsvětější Svátosti Oltářní i za všecky milosti z ní věřícím plynoucí; 5. by slavným klaněním napravily se poněkud urážky učiněné Kristu v této nejsvětější Svátosti; 6. by vyprosilo se požehnání Boží pro zemi i lidi; 7. by se naznačilo, že Ježíš nesídlí pouze ve chrámech rukama lidskýma vystavěných, nýbrž že nebe jest Jeho trůnem, země podnožím, celý svět Jeho chrámem; 8. by vyplněno bylo ono předobrazení starozákonní, kde nošena byla archa s mannou v ní chovanou, obrazem nejsvětější Svátosti Oltářní

Proč zpívají se u čtyř oltářů úryvky čtyř evanděliť?

K vyznačení, že učení o nejsvětější Svátosti Oltářní jest potvrzeno v evanděliu, a že církev čerpá z této Svátosti sílu k šíření evandělia po všem světě i k uplatnění jeho v srdcích jednotlivých křesťanů.

Mše svatá.

S posvátnou radostí nad dobrodiním nejsvětější Svátosti Oltářní pěje církev na začátku mše sv.: „A krmil bych je z tuku obilí, Alleluja, a medem ze skály sytil bych je.“[1]) Alleluja, Alleluja! „Plesejte Bohu spomocníku našemu a vesele pokřikujte Bohu Jakobovu“[2]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Ó Bože, který jsi nám v této předivné Svátosti památku Svého umučení zanechal, popřej nám, Tebe žádáme, ať svatá tajemství Těla i Krve Tvé tak velebíme, bychom užitek vykoupení Tvého v sobě hojně zakusili. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Pavla ke Korint. 11., 23.—29.

Bratří! Já zajisté přijal jsem od Pána, čemuž i naučil jsem vás, že Pán Ježíš v tu noc, v kterou zrazen byl, vzal chléb, a díky čině, lámal a řekl: Vezměte a jezte! Toto jest Tělo Mé, které za vás vydáno bude, to čiňte na Mou památku. Tak i kalich, když povečeřel, řka: Tento kalich nová úmluva jest v Mé krvi, to čiňte, kolikrátkoli píti budete, na Mou památku. Nebo kolikrátkoli budete chléb tento jísti a kalich píti, smrt Páně budete zvěstovati, dokavad nepřijde. Protož kdokoli jísti bude chléb tento nebo píti kalich Páně nehodně, vinen bude Tělem a Krví Páně. Zkusiž pak sám sebe člověk a tak z toho chleba jez a z kalicha pij. Nebo kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, nerozsuzuje Těla Páně.

Výklad viz v poučení o nejsvětější Svátosti Oltářní.

Evanděliu sv. Jana 6., 56.—59.

Za onoho času řekl Pán Ježíš zástupům židovským: Tělo Mé právě jest pokrm a Krev Má právě jest nápoj; kdo jí mé Tělo a pije Mou Krev, ve Mně přebývá a Já v něm. Jakož Mne poslal živý Otec, i Já živ jsem

[1]) Ž. 80., 17. [2]) Ž. 80., 2.

pro Otce; a kdož jí Mne, živ bude pro Mne. Tenť jest chléb, který s nebe sestoupil, ne jako otcové vaši jedli mannu a zemřeli. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.

Poučení o nejsvětější Svátosti Oltářní.

„Chválena a velebena budiž nejsvětější Svátost Oltářní!"

„Chválena a velebena budiž nejsvětější Svátost Oltářní! Nejsvětější Svátost Oltářní jest středem celého křesťanství, svátost, na niž vztahují se všechny ostatní. „Eucharistie", dí sv. Tomáš, „jest vrchol duchovního života a koruna všech svátostí." Proto, duše křesťanská, čti s posvátnou sebraností toto poučení, ne že bys chtěla vyzkoumati toto úcty hodné tajemství, nýbrž abys hlouběji pronikla v hlubinu nekonečné lásky Ježíšovy k tobě i abys rostla v lásce k Němu.

Musíme však uvažovati o nejsvětější Svátosti Oltářní z trojího stanoviska, totiž jako o svátosti, přijímání a jako o nekrvavé oběti ve mši svaté. O svátosti Oltářní jako oběti uvažujeme hlavně v třetí části této knihy, ó přijímání na druhou neděli po Sv. Duchu, zde následuje pouze poučení o ustavičné přítomnosti Ježíše Krista v nejsvětější Svátosti Oltářní.

Co jest nejsvětější Svátost Oltářní?

Pravé Tělo a pravá Krev Pána našeho Ježíše Krista pod způsobami chleba a vína za pokrm našich duší. Tato svatá svátost má různá jména: Slove „Svátost Oltářní", poněvadž se koná a uchovává na oltáři. „Tělo Páně" se zove, poněvadž obsahuje nejsvětější Tělo našeho Spasitele. „Eucharistie" t. j. dobrý dar či díkůvzdání slove, protože Kristus vzdával díky před jejím ustanovením. „Stůl Páně" a „večeře" jmenuje se dle času a místa ustanovení.

Odkud víme, že v nejsvětější Svátosti přítomno jest pravé Tělo a pravá Krev Ježíše Krista?

Víme to jistě a určitě: 1. Poněvadž Ježíš Kristus přislíbil svým učenníkům, že dá jim skutečné Tělo Své za pokrm a Svou Krev za nápoj.

Více než rok před skutečným ustanovením nejsvětější Svátosti Oltářní přislíbil Ježíš její ustanovení slovy: „Chléb, který Já dám, Tělo Mé jest za život světa." Tehdy hádali se židé vespolek řkouce: „Kterak nám může dáti tento tělo své k jedení? Proto řekl jim Ježíš: „Amen, Amen, pravím vám, nebudete-li jísti Těla Syna člověka a píti Jeho Krve, nebudete míti v sobě života, neboť Tělo Mé právě jest pokrm a Krev Má právě jest nápoj." [1])

Židé nepojímali slov Ježíšových snad obrazně, nýbrž doslovně o skutečném požívání jeho těla jako chleba života, a Božský Spasitel sám potvrzuje toto ponětí jejich za správné. Též učenníci Páně pojímali takto řeč Jeho řkouce: „Tvrdá jest tato řeč, i kdož ji může slyšeti?" A mnozí opustili proto Pána. On však nepovolal jich zpět a neopravil jejich pojímání, nýbrž obrátil se k dvanácti se slovy: „Zdaliž i vy chcete odejíti?" Petr však odpověděl: „Pane, ke komu půjdeme? Tyť máš slova života věčného, a my jsme uvěřili a poznali, že jsi Ty Kristus, Syn Boží" [2])

2. Ze zřetelných a určitých slov Ježíše Krista samého, jimiž ustanovil nejsvětější Svátost Oltářní. V noci totiž, v níž byl zrazen, vzal chléb, žehnal, lámal, rozdával učenníkům svým řka: „Vezměte a

[1]) Jan 6., 52. a násl.; srv. Mat. 26., 26.—28. [2]) Jan 6. 61.; 69.—70.

jezte, totoť jest Tělo Mé, které za vás vydáno bude.“ Rovněž vzal po jídle kalich, díky činil, podával jim řka: „Pijte z toho všichni, totoť jest Krev Má Nového Zákona, která za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů.“ A doložil: „To čiňte na Mou památku.“[1]) Alban Stolz dokládá k těmto slovům Spasitelovým: „Kdybys nyní byl též přítomen této večeři, jak bys tomu rozuměl? Porozuměl bys tomu dle toho, jaký jsi. Čím více jsi světským a pyšným, tím méně bys věřil slovům Spasitelovým do písmenky a tím více bys věřil svým smyslům. Oči tvé praví: „To jest chléb a víno“; Kristus praví: „Toto jest Tělo a Krev Má“. Nechceš-li tedy učiniti Pána svého lhářem a věříš-li přece raději svým smyslům než Jemu, nemůžeš se vyhnouti jinak, leč že musíš nalézti různé výklady, jakoby nebyla míněna slova Páně do písmenky, ač všichni evandělisté vypravují je stejně. Máš-li však mysl v pravdě zbožnou, věrnou, nebudeš měniti uměle slov Páně.“[2])

3. Z pojímání a učení sv. apoštolů, především sv. apoštola Pavla. Ten vykládá v jedenácté hlavě první své epištoly ke Korintským ustanovení nejsvětější Svátosti Oltářní, jako je vykládají též evandělisté. (Viz epištolu dnešního dne).

4. A jak rozuměli svatí apoštolové Spasiteli Jeho přislíbení i ustanovení nejsvětější Svátosti Oltářní, a jak přijal to apoštol Pavel od Pána, tak rozuměla a věřila tomu církev od počátku až podnes. Svědky této stálé víry církevní jsou různé obrazy z katakomb, velmi staré obřady bohoslužebné, modlitby a zvyky též obcí řecko-východních od církve odštěpených, četné výroky sněmův i sv. otců. Všechna tato svědectví učí, že reformatoři šestnáctého století jsou na omylu, když vykládají slova Spasitelova o ustanovení jinak než učí a věří církev.

Kterak jest Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti Oltářní přítomen?

1. Přítomen jest, jak učí sněm Tridentský, pod způsobami chleba a vína a to a) pravdivě, ne pouze jako v obraze neb znamení, jak učil Zwingli; b) skutečně, ne pouze pro víru přijímajícího, jak učil Kalvin; c) osobně, ne pouze dle síly a působení, jak mínil Luther, nýbrž přítomna jest pravá a skutečná bytnost Těla a Krve Ježíše Krista. 2. Kristus přítomen jest v nejsvětější Svátosti Oltářní pod způsobami chleba a vína s Tělem i Krví, s Tělem i Duší, s Božstvím i ověčenstvím, jak čteme v Tridentském vyznání víry: „Vyznávám, že v nejsvětější Svátosti Oltářní přítomno jest pravdivě, skutečně a osobně Tělo a Krev Pána našeho Ježíše Krista se Svou Duší i Božstvím.“

Ve svaté hostii přítomno jest Tělo Kristovo na kříži obětované; neboť Kritus praví: „Toto jest Tělo Mé, jež na kříži za vás vydáno bude“; není však přítomna zde pouhá mrtvola, nýbrž Tělo Kristovo proměněné a oslavené. Toto Tělo Kristovo v hostii přítomné, mrtvé, však opět vzkříšené a oslavené jest dle své bytnosti právě týmž tělem, které porodila Panna Maria, a které se zdržovalo na zemi. Poněvadž Kristus již neumírá, proto jest též Jeho Krev, kde jest Tělo, a kde Jeho Krev, tam Jeho Tělo, a kde Tělo a Krev, tam též Duše, tedy celá lidská přirozenost Kristova, a kde tato, tam též spojené s ní Božství. Jest zřejmo, že na toto oslavené Tělo Kristovo v nejsvětější Svátosti nemají žádného vlivu obyčejné zákony přírodní a vztahy, že není tedy přítomno v nějakém prostoru, v nějaké velikosti, nýbrž podstatně. Podstata však může býti přítomna jak v malém tak velkém prostoru jako na př. podstata vody může býti jak v nádržce malé tak ve velké.

3. Z toho plyne, že Kristus přítomen jest v každé částce, každé způsobě, že se neláme ani nemění, když se lámou neb mění způsoby. Tomu všemu nás učí tak krásně sv. Tomáš, andělský učitel, ve velebném chvalozpěvu: „Lauda Sion“, který pěje církev v oktávě Božího Těla:

---

[1]) Mat. 26.; Mar. 14.; Luk. 22.; I. Kor. 11. [2]) Alban Stolz: „Démant a sklo.“

„V rozdílné tu ve způsobě,
v pouhém znaku, ve podobě
důstojná věc bytuje;
od krmě se nápoj dělí,
pod každým však znakem celý
Kristus Ježíš obcuje.

Od beroucích nerozdvojen,
nerozlámán, nerozpojen,
v celosti se požívá;
na tisíce jich ho berou,
ale všichni stejnou měrou,
aniž celku ubývá.

Béře dobrý, zlý z těch hodů,
následky však různých rodů
zhouby, spásy odtad jdou;
ku zhoubě zlým, dobrým k spáse,
viz, jak různý rozdává se
osud jednou příčinou.

Nic to změny nepůsobí,
když se Svátost Těla drobí,
část má celek přesvatý;
způsoba se jenom láme,
ale svátost celou máme
v úplnosti podstaty.“

Žádného z těchto tajemství rozum lidský nepochopí:

„Čeho oko nepojímá,
hle, to víra pevná, přímá
mimořádně nachází“.

Jak jest dle toho přítomen Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti Oltářní?

Vyznáváme se sněmem Tridentským, že proměňuje se celá podstata chleba v Tělo a celá podstata vína v Krev Kristovu; proměnu tu nazývá církev katolická přepodstatnění (t. j. změnu jedné podstaty v druhou).

Kristus jest tedy v Svátosti Oltářní přítomen proměněním chleba v Jeho Tělo a vína v Jeho Krev takovým způsobem, že po proměnění nezůstane z chleba a vína nic leč vnější způsoby s vlastnostmi a znaky smyslovými, jako: barva, chuť, tíže, podoba atd. Toto učení opírá se o slova samého milého Spasitele; neboť On neřekl podávaje učenníkům požehnaný chléb: „Vezměte a jezte toto obsahuje Tělo Mé,“ nýbrž: „Toto (co tu vidíte) jest Tělo Mé“; musí tedy býti změněna podstata chleba v podstatu Těla Kristova. Tak rozuměla a učila církev ustavičně.

Kdy stává se a jest přítomným Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti?

Stává se a jest přítomen v tom okamžiku, kdy vysloví řádně vysvěcený kněz ve mši sv. nad dary obětními svatá slova konsekrační. Jest tedy přítomen před, při i po požití a ne pouze při požívání, jak tvrdili bludaři šestnáctého století. Svátost oltářní jest tedy svátostí stálou, poněvadž jest v ní přítomen Pán Ježíš před, při i po požití, pokud trvají způsoby. Touto trvalou přítomností Kristovou v svaté hostii nabývají chrámy naše nesmírné ceny, poněvadž umístil v nich Kristus stálý trůn Svůj lásky a milosrdenství. Jak svatými jsou naše chrámy! Jak dobrým jest Bůh, že bydlí stále mezi námi; jak nevděčnými jsme, že necháváme Jej tak často v chrámech svých opuštěna.

K čemu ustanovil Ježíš Kristus nejsvětější Svátost Oltářní?

1. By byl stále s církví svou; 2. by se stále za nás obětoval tajemným způsobem jakožto velekněz, a 3. by živil nás jako božský pastýř k životu věčnému. Jak láskyplné, vznešené záměry! Kéž jim lépe vyhovujeme!

Kdo jsou správci této svaté Svátosti?

Apoštolové a jich řádní nástupci, biskupi a kněží jimi posvěcení. „To čiňte na Mou památku“, řekl Božský Spasitel apoštolům a dal jim moc činiti totéž, co právě sám učinil, moc proměňovati podstatu. Jak nevýslovnou důstojnost mají kněží! Kéž nezapomínají jí ani oni, ani věřící!

Jaké povinnosti máme k Ježíši přítomnému v nejsvětější Svátosti Oltářní?

Jsme povinni klaněti se Spasiteli přítomnému v nejsvětější Svátosti Oltářní a to: 1. Při mši sv., 2. při sv. přijímání; 3. je-li vystavena nejsvětější Svátost k veřejnému uctění neb nesena v průvodu; 4. nese-li se nejsvětější Svátost nemocnému jako posila do věčnosti, a 5. kdykoli jest nám to možno, ne-li tělesně, aspoň duchovně. Sv. Alfons z Liguori praví: „O tom nelze pochybovati, že ze všech pobožností, vyjma přijímání svatých svátostí, jest klaněti se Ježíši ve velebné Svátosti první, Bohu nejmilejší a nám nejužitečnější.“

Neváhej tedy, duše křesťanská, pilně se v tom cvičiti. Omez poněkud své obcování se světem a pobuď ode dneška každodenně, pokud ti možno, nějakou chvíli ve chrámu, v němž se chová nejsvětější Svátost Oltářní. „Okuste a vizte, jak libý jest Hospodin.“ [1]) Vzbuď nyní živou víru v pravou přítomnost Ježíše Krista v nejsvětější Svátosti a opakuj často zbožným srdcem:

Chválena a velebena budiž bez ustání nejsvětější velebná Svátost Oltářní.

(Jednou za den 100 dní odpustků. Pius VI.; 24. května 1776.)

Modlitba. Pane, jakého štěstí dostalo se nám, že's pokrmem duši naší, že z Tebe žijeme, že Tebe, původce svatosti a záruku věčné veleby, smíme v sebe přijímati. Nemůžeme však přijmouti Tě hodně, neposilníš-li nás svou milostí. Přispěj nám tedy, připrav si v nás vhodný příbytek a zůstaň s námi, bychom Tě hodně přijali a požehnání takového přijímání časně i věčně mohli požívati. Amen.

Poučení pro druhou neděli po Sv. Duchu.

Též v tuto neděli vybízí nás církev milovati Boha i bližního pro lásku Boží k nám a pěje proto na začátku mše sv.: „Hospodin byl obráncem mým a vyvedl mne na prostranno; spasena mne učinil, neboť chtěl mne.“ [2]) „Milovati budu tebe, Hospodine, sílo má; Hospodin tvrz má a útočiště mé a vysvoboditel můj.“ [3]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Učiň, Hospodine, ať i bázeň svatého jména Tvého i lásku k Němu neustálou máme, poněvadž nikdy ochrany Své neodpíráš těm, které učíš věrnosti v lásce k Tobě; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Jana 3., 13.—18.

Nejmilejší! Nedivte se, jestliže vás svět nenávidí. My víme, že jsme přeneseni ze smrti do života, protože milujeme bratří; kdo nemiluje, zůstává v smrti. Každý, kdo nenávidí bratra svého, vražedník jest a víte, že žádný vražedník nemá života věčného v sobě zůstávajícího. Po tom jsme poznali lásku Boží, že On život Svůj za nás položil; i my máme za bratří životy klásti. Kdo by měl statek tohoto světa a viděl by bratra svého, an trpí nouzi, a zavřel by srdce své před ním, kterak láska Boží zůstává v něm? Synáčkové moji, nemilujme slovem ani jazykem, ale skutkem a pravdou.

Čemu učí sv. Jan v této části svého listu?

Sv. Jan učí nás těmto pravdám: 1. Nemáme se diviti, že svět nenávidí křesťana. Naopak musí pravý křesťan světu unikati, pohrdati jím i tím, co v něm jest; život jeho není zařízen dle zásad světských. Jak by mohlo býti tedy jinak, leč že svět nenávidí pravého kře-

[1]) Ž. 33., 8. [2]) Ž. 17., 20. [3]) Ž. 17., 2.—3.

sťana? 2. Že někdo jest pravým křesťanem, poznáme z jeho lásky k bližnímu. Jako totiž nenáviděti a pronásledovati dobrého vlastností jest člověka světského, zlého, který zapomněl na Boha, protože život tohoto odporuje životu jeho, tak opět láska k bližnímu i k nepříteli, jest znamením, po němž se pozná, zda byl člověk skutečně znova zrozen a obrácen ze smrti hříchu k duchovnímu životu. Neboť kdo nemiluje, zůstává mrtev, nemůže se státi dítkem Boha, jenž jest láska; nemá v sobě života Božího, jest spíše vražedníkem lidí, ježto neláska a záští oloupí nejprve jej samého o duchovní život, pak však stanou se pramenem všech urážek bližního, svárů, svádění i vražd. Vrah však nemá v sobě života Božího. 3. Pravá láska jest činná a obětavá jako Boží, již jest výronem a obrazem, pomáhá nuznému bratru, kde může, a dává i život, potřebí-li toho, jako Ježíš, a to i za své nepřátele.

Ú v a h a. Zkoumej se, máš-li tuto lásku, tento znak křesťanství! Nezáleží láska naše v lichých poklonách a prázdných zdvořilůstkách, zatím co mrháme neužitečně majetek svůj? Bylo-li by tomu tak, jak bychom obstáli před Bohem? Modli se:

Bože, jenž jsi láska, dej mi srdce plné účinné lásky, bych nejen řečí, nýbrž i skutky milosrdenství miloval bližního svého a tak dokázal, jak velice miluji Tebe. Amen.

Evandělium sv. Luk. 14., 16.—24.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Člověk jeden učinil večeři velikou a pozval mnohých. I poslal služebníka svého v hodinu večeře, by řekl pozvaným, aby přišli, že již připraveno jest všecko. I počali se všickni spolu vymlouvati. První řekl jemu: Dvůr jsem koupil a musím vyjíti a jej ohledati; prosím tě, měj mne vymluvena. A druhý řekl: Patero spřežení volů jsem koupil a jdu zkusit jich; prosím tě, měj mne vymluvena. A jiný řekl: Ženu jsem pojal a protož nemohu přijíti. A navrátiv se služebník, zvěstoval to Pánu svému. Tedy rozhněvav se hospodář, řekl služebníku svému: Vyjdi rychle na náměstí a na ulice města a chudé a mdlé a slepé a kulhavé uveď jsem. I řekl služebník: Pane, stalo se, jakož jsi rozkázal, a ještě místo jest. I řekl Pán služebníku: Vyjdi na cesty a mezi ploty a přinuť vjíti, ať se naplní dům můj. Pravím pak vám, že žádný z mužů těch, kteří pozváni byli, neokusí večeře mé.

Jak rozuměti podobenství o veliké večeři?

U hostiny, k níž pozván byl Ježíš vznešeným fariseem, prohodil kdosi ze stolovníků: „Blažený, kdo hodovati bude v království Božím!“ Řeč ta byla Ježíši podnětem, by přirovnal království Boží veliké večeři.

Hostinou jest říše Kristova na zemi i na nebi. Bůh vystrojil ji v Starém Zákoně a pozýval k ní svými proroky. Hodina k hostině nadešla v plnosti času; vyslal služebníka svého, Messiáše, avšak pozvaní, národ židovský před jinými povolaný a především jeho vůdcové a zástupci, velekněží a zákonníci nechtěli přijíti učinivše si klamný pojem o Messiáši a zaslepeni jsouce trojím zlým chtíčem i pohrdnuvše jím, Vykupitelem od hříchů. Na jejich místo nasbíral tedy Spasitel do jisté míry hříšníky a celníky z ulic, přibral z ohrad a plotů Samaritány a pohany a naplnil jimi dům Boží, církev katolickou. Táž pravda opakuje se od zjevení se Kristova ve velkém i v malém. I ty, duše křesťanská, jsi pozvána!

Co značí omluvy, jež pozvaní předstírali?

Příčiny, proč neobrátili se židé na křesťanství, totiž pýchu, lakotu a smyslnost tělesnou. Zároveň však označují důvody, proč tak mnozí buď nevstupují do církve katolické, buď jsou jí k hanbě. Onen totiž, jenž chtěl shlédnouti nový statek svůj, označuje naduté a lakotné lidi, kteří shánějí se pouze po statcích a bohatství tohoto světa a nedbají spásy své duše. Ten, jenž zkusiti chtěl svých patero zpřežení volů, označuje ony příliš zaměstnané, kteří přetíženi jsou tisícerými časnými starostmi a záležitostmi, že nemají okamžiku času vykonati něco také pro Boha a pro nebe. Onen konečně, který nemohl přijíti k vůli své ženě, označuje lidi vilné, smyslné, kteří stali se smyslností svou necitelnými pro radosti duchovní a nebeské. Poněvadž tedy židé stali se nehodnými těmito výmluvami, by byli přijati do království Božího, vyloučil je Bůh z něho a kázal povolati jiné. Jaké výmluvy máš ty, bys Boha poznal a mu sloužil? Hleď, bys neztratil svého povolání.

Jak jinak možno rozuměti tomu podobenství?

Sv. Řehoř a s ním církev svatá obracejí je 1. na nejsvětější Svátost Oltářní, proto čte se též na tuto neděli. Tato svátost je skutečně hostinou, k níž jsou všichni povoláni; hostinou, která poskytuje hojnost milostí a darů duchovních, proto může býti nazvána velikou hostinou, kterou nejčastěji pohrdá člověk smyslný, pyšný, světský, která však skýtá srdci kajícímu, pokornému, láskou planoucímu nevýslovnou blaženost a neocenitelná dobra. 2. Značí též věčnou blaženost kde požívati budou všichni svatí nekonečné radosti duchovní. A jak veliká jest tato hostina. Bůh ji připravuje, pokoj jest nebe; hostmi jsou všechny dítky Boží, andělé a svatí od počátku světa, blaženost jest bezměrná a nekonečná. Ale jak hanebně se zavrhuje a prodává jako kdysi evanděliúm židy, tak nyní lidmi toužícími po penězích a obchodujícími, kteří používají nedělí a svátků k obchodům světským; smyslníky, kteří si nečiní v ničem u my, nikde nechtějí se zapříti. Pošetilci! Toužíce po bohatství a rozkoších časných vyloučeni budou z království nebeského, zatím co bude Pán všemožně nutiti chudé, bídné, prosté a pokorné lidi, kající hříšníky i hříšnice, by vešli a zaujali podíl na radostech Jeho nebeské hostiny.

Modlitba. Milosrdný Ježíši, pokorně vzdáváme Ti chválu i díky, že dal's nám laskavě poznati slávu Božského království Svého podobenstvím o nádherné večeři a že jsi nás tak přátelsky k ní pozval. Co blaženějšího může se nám dostati, leč býti hostmi u této věčné nebeské hostiny? Co může býti hroznějšího k pomyšlení, než musiti bydleti věčně jsa od ní vyloučen u ďábla v pekle, kam zaváděno jest tak mnoho nerozvážných pýchou, lakotou a nečistotou. Ježíši milosrdný, uděl nám Své milosti, bychom statně odpírali těmto třem hlavním nepřátelům svým a je přemohli, dej, bychom i my došli k této veliké nebeské hostině a Tebe mohli s Otcem i Duchem Svatým věčně chváliti a velebiti. Amen.

Poučení o sv. přijímání.

„Člověk jeden učinil večeři velikou a pozval mnohých." (Luk. 14., 16.)

Co jest svaté přijímání.

Jest skutečné požívání pravého Těla a pravé Krve Ježíše Krista, — jenž přítomen jest pod způsobami chleba a vína — jakožto potravy duše buď pod obojí neb pouze pod jednou způsobou. „Communio" jest společenství či účast a značí jednak účast těch, kteří přijímají, na Těle a Krvi Kristově, jednak společnost či sloučení přijímajících jako stolovníků u hodů Páně.

Přikázal Ježíš Kristus požívání svatého Těla Svého a Své Krve?

Ano; neboť řekl výslovně: „Amen, amen pravím vám: Nebudete-li jísti Těla Syna člověka a píti Jeho Krve, nebudete míti v sobě života.“[1]) Kristus chce zachovati duchovní nadpřirozený život náš, který jsme obdrželi křtem svatým, a jenž posilněn byl na biřmování. Jako však třeba potravy tělesné k zachování života tělesného, tak také k zachování života nadpřirozeného milosti této nadpřirozené potravy pro duši, Těla a Krve Kristovy. Jako nutně tedy musíš jísti, tak musíš nutně dle nařízení Kristova přijímati. Zavázán jsi trestem smrti své duše k svatému přijímání 1. k vůli svému Spasiteli. Kristus si přeje, Kristus poroučí svaté přijímání. Jeho nařízení jest největším důkazem Jeho lásky k nám. Miluješ-li tedy Ježíše skutečně, blížíš se častěji k svatému přijímání, k těm hodům lásky, v nichž chce Kristus býti obzvláště milován; v této Svátosti líbáš Jeho svaté ruce a nohy, zde osušuješ slzy, jež proléváš nad svými hříchy; zde odpočíváš na Jeho přesvatém Srdci, zde pouze nalézáš bezpečné útočiště před všemi svými nepřáteli; 2. k vůli bližnímu; neboť hodné svaté přijímání jest největším úkonem bohoslužebným, veřejným a slavným vyznáním víry, jež slouží bližnímu k vzdělání a tím vzděláním jsme mu povinni. Ze svatého přijímání čerpáš však též posilu k plnění své povinnosti, bratrské lásky; 3. k vůli sobě samému; neboť zachování duchovního života svého, jeho vzrůst není možným bez svatého přijímání. Častější požívání nejsvětější Svátosti Oltářní jest první a nejvznešenější tvou povinností k sobě samému.

Poznámka. Nemusíme připomínati křesťanům, kteří mají aspoň trochu víry v nejsvětější Svátost Oltářní a lásky k Ježíši, církevního přikázaní aspoň jednou v roce přijímati. Jakou vlažnost ukazuje přijímati pouze jednou v roce!

Musíme přijímati pod obojí způsobou?

Nikoli; protože pod způsobou chleba požíváme také Krev Ježíšovu, poněvadž přijímáme Jej pod způsobou chleba celého, s Božstvím i člověčenstvím.

Proč však ustanovil Kristus nejsvětější Svátost pod obojí způsobou?

Poněvadž ustanovil ji zároveň jako oběť, k níž třeba obojí způsoby, by znázornilo se odloučení Krve od Těla při smrti Kristově.

Proč uděluje církev katolická věřícím nejsvětější Svátost nyní pouze pod způsobou chleba?

1. By chránila od zneuctění svatou Krev, ježto by se mohla pod způsobou vína snadno rozlíti a nesnadno udržeti, 2. by usnadnila všem přijímání nejsvětější Svátosti, protože by se mnozí ostýchali píti ze společného kalicha, 3. by hlásala tak proti bludařům, že Kristus přítomen jest celý pod každou způsobou. První křesťané přijímali nejsvětější Svátost pod obojí způsobou. Přece však přijímali nemocní, zajatci i všichni, kteří přijímali doma, pouze pod způsobou chleba.

Co působí sv. přijímání?

Svaté přijímání krmí, udržuje a posiluje duchovní, vnitřní život náš, který záleží v posvěcujícím a vnitřním spojení duše naší s Bohem. To jest všeobecný účinek svatého přijímání, tento však chová v sobě tyto zvláštní účinky: 1. udržuje a rozmnožuje v nás posvěcující milost. „Kdo jí mé Tělo a pije Mou Krev, má život věčný,“[2]) praví Božský Spasitel. Tento život věčný však jest, jak dí sv. apoštol Pavel, milost Boží.[3]) 2. Očišťuje nás od hříchů všedních a chrání od smrtelných. Sv. Cyrill praví: „Tímto pokrmem nezapuzuje Kristus pouze smrti, nýbrž všechny nemoci, uzdravuje raněné a pozvédá nás po každém pádu jako dobrý pastýř, jenž dává život za ovce své.“ 3. Seslabuje zlé naše náklonnosti, sílu pokušení a dává síly k dobrému. „Nepociťuje-li někdo

[1]) Jan 6., 54. [2]) Jan 6., 55. [3]) K Řím. 6., 23.

z vás již tak často a prudce popudu k hněvu, nenávisti, nečistotě, děkuje za to působivé síle Těla a Krve Pána našeho." dí sv. Bernard. „Tělo Páně," praví sv. Bonaventura „jest lékem pro nemocné, pravou cestou putujícím; sílí slabé, obveseluje zdravé, léčí nemoce, chrání zdraví duše." 4. Jest zárukou našeho příštího vzkříšení a věčné blaženosti. Sv. Ignác z Antiochie nazývá eucharistický chléb „lékem nesmrtelnosti, protijedem proti smrti." „Ti, kteří mají se rozloučiti s tímto životem a účastnili se čistým srdcem toho tajemství, provázeni budou anděli přímo do nebe, až vypustí ducha, pro tuto svátost, již přijímali," praví sv. Jan Zlatoústý.

Slučujíc všecky tyto podivné a sladké účinky sv. přijímání, modlí se církev svatá po jeho udělování: „Posvátná hostino, v níž Ježíš jest požíván, slaví se památka Jeho utrpení, duše plněna milostmi a nám dává se záruka budoucí blaženosti."

Kdo jest účasten těchto podivných účinků sv. přijímání?

Pouze kdo hodně přijímá. Rozeznává se trojí druh svatého přijímání: 1. hodné a zbožné t. j. přijímá-li se s dostatečnou čistotou srdce a co možná s největší zbožností; 2. hodné, ale více méně nedokonalé a nenábožné; t. j. přijímá-li se sice bez smrtelného hříchu, ale s dobrovolnou nepobožností a lhostejností; 3. nehodné a svatokrádežné přijímání, t. j. přijímá-li se ve vědomém stavu smrtelného hříchu.

Co třeba činiti, by člověk přijímal hodně, co možná zbožně a dokonale?

Musí se 1. očistiti hodnou zpovědí ode všech těžkých a pokud možno též ode všech všedních hříchů. „Zkusiž pak sebe sama člověk a tak z toho chleba jez a z kalicha pij," praví sv. Pavel. „Každý pozoruj své svědomí a nalezne-li se obtížen hříchem, usiluj nejprve očistiti své svědomí a pak přistoupiti k svatému přijímání." (Sv. Augustin.) 2. Co nejvroucněji vzbuditi ctnosti víry, naděje, lásky, klanění, pokory, touhy a úplné odevzdanosti. „Nikdo nepřistupuj lehkomyslně a vlažně, nýbrž všichni buďte horliví, plni touhy a planoucí lásky," napomíná sv. Jan Zlatoústý. 3. Přijímati lačně a s tichou skromností. „ Po tom čase, t. j. po ustanovení této Svátosti, zalíbilo se Duchu Svatému, by z úcty k tak veliké Svátosti vešlo do úst křesťanských dříve Tělo Páně než vnější, tělesný pokrm," praví sv. Augustin.

Co třeba činiti po svatém přijímání?

Žádná doba není tak drahocenná a bohatá na milosti jako doba hned po sv. přijímání, proto má se nejlépe použíti k díkůvzdání, k obětování sama sebe, ke konání nejvznešenějších ctností a hlavně k důvěrné prosbě.

Duše křesťanská, jež chováš Bohočlověka pravdivě v srdci svém, nezapomeň tohoto Bohočlověka, který nyní jest tvým vlastnictvím, přinésti Otci nebeskému v oběť smírnou, děkovnou i prosebnou za sebe, za své přátele, církev svatou a její stavy, za hříšníky, ubohé duše. Pouze jím usmířiti můžeš spravedlnost Boží, pouze jím hodně děkovati za všechna dobrodiní, pouze Jím prositi o pravé věci.

Jaké účinky má nehodné přijímání?

Přehrozné. Sv. Pavel naznačuje je jediným slovem: „Kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije."[1]) „Z téhož chleba přijal Petr i Jidáš, Petr k životu, Jidáš k smrti," praví sv. Augustin. Na Jidáši viděti opravdu účinky nehodného přijímání. Psáno jest: 1. Ďábel posedl jej. Kdo nehodně přijímá, dostává se pod zvláštní moc ďáblovu. 2. Odešel k fariseům, by jim vydal Ježíše. Kdo nehodně přijímá padá z hříchu do hříchu. 3. Nebyl pohnut, ač jej Spasitel oslovil tak laskavě: „Příteli, nač jsi přišel?" a jeho hřích mu vytýkal tak mírně: „Políbením zrazuješ Syna člověka?" Nehodně přijímající se zatvrzuje, otupuje. 4. Odhodil do chrámu peníze a zvolal: „Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou," a odešed osidlem se oběsil.[2]) Kdo nehodně přijímá, zoufá a činí často náhlý konec svému pozemskému životu a připravuje si věčné zavržení v pekle.

---

[1]) I. Kor. 11., 29. [2]) Mat. 27., 4.—5.

Duše křesťanská, neboj se ničeho více jako nehodného přijímání. Neodvažuj se přistoupiti k stolu Páně, dokud neočistíš duše své hodnou zpovědí ode všech těžkých hříchů.

Co působí přijímání ne sice nehodné, ale nedbalé?

Zdržuje působení milosti svatého přijímání a přivádí k přijímání nehodnému.

Jak často má se přijímati?

Církev svatá přeje si, by chodili věřící velmi často ku stolu Páně. Jak často a kdy má se přijímati, vykládá sv. Augustin: „Denně přijímati ani nechválím, ani nehaním. Ale přijímati každou neděli, k tomu radím a napomínám, je-li duše prosta vší náklonnosti ke hříchu.“ K této radě druží se též sv. František Saleský; praví: v „Bohumile“: „Přijímej často, však se svolením svého zpovědníka. Bude-li pak svět se tě ptáti, proč tak často přijímáš Tělo Páně, řekni jim: Bych naučila se milovati Boha, očistila se od nedokonalosti a sprostila se běd svých. Řekni tomu světu, že dvojí lidé mají potřebu často choditi k přijímání, silní, by neslábli a slabí, aby se posilnili; nemocní, by se uzdravili, zdraví, aby se ušetřili proti všelikým neduhům.“ [1])

Co rozumíme duchovním přijímáním?

Přijímání, jež spočívá ve vroucí touze po spojení svatostném s Kristem a v současném vzbuzování tří božských ctností; jím stává se člověk rovněž účastným účinků svátosti, ač nedokonale. Duchovně má se přijímati denně hlavně při mši svaté.

Účastni se tedy denně duchovně a jak často dovolí ti zbožný a rozumný zpovědník, skutečně oněch divuplných hodů, jež připravuje ti Ježíš Kristus ve velebné Svátosti Oltářní, by žila duše tvá a jednou měla účasť na slastné hostině v blaženosti věčné.

Poučení na svátek Božského Srdce Páně.

Kdy a jak vznikl tento svátek?

Když již mnoho duší milujících Boha uctívalo nejsvětější Srdce Ježíšovo v tichosti svého skrytého života vroucí pobožností, chtěl Božský Spasitel, by poznána byla všemi lidmi nesmírná láska Jeho Srdce a tak roznícen byl nový oheň lásky ve vychladlých srdcích. K tomu použil klášterní panny, v očích světa neoceněné, však před Bohem jasem nejvzácnějších ctností zářící, ctihodné Markety Marie Alacoque, z řádu navštívení Panny Marie v Paray v Burgundsku. Když modlila se kdysi tato čistá nevěsta Páně dle svého zvyku v oktávě svátku Božího Těla před nejsvětější Svátostí Oltářní pohřížena jsouc v rozjímání, zjevil se jí Božský Spasitel, jak stalo se častěji již dříve, ukázal jí Své Srdce láskou planoucí, řka: „Viz toto Srdce, které lidi tak velice milovalo, že ničeho nešetřilo, ba že se i vyčerpalo a strávilo, by dokázalo jim lásku Svou. Místo vděčnosti nedostává se Mi od lidí leč jejich nevděku, zhrzení, neuctivosti, svatokrádeží a vlažnosti ke Mně v této Svátosti lásky. Nejvíce Mne však bolí, že právě ona srdce, která se Mi zasvětila, tak se Mnou jednají. Proto žádám od tebe, by v první svátek po oktávě svátku Mého Těla ustanoven byl zvláštní svátek k uctění Mého Srdce slavným odprosem, a by přijímala se toho dne nejsvětější Svátost s úmyslem nahraditi nehodné úkony, kterých dostalo se jí v té době, co vystavena byla na oltářích. Slibuji ti, že rozšíří se srdce Mé, by vylilo proud Božské lásky Své v hojnější míře na ty, kteří prokazují Mu tuto úctu a působí k tomu, by byla Mu prokazována od jiných.“

Marketa poslechla, ale zakusila všude největšího odporu, ba potupy a pronásledování i od svých spolusester. I zakročil konečně Ježíš sám, změnil tvrdá srdce klášterních panen a roznítil všecka k stejnému milování svého Nejsvětějšího Srdce. Brzy rozšířila se tato milosti plná pobožnost i mimo tiché zdi klášterní, kde Marketa žila, po městech a vesnicích

[1]) „Bohumila” str. 162. (III. vydání.)

francouzských, ihned vznikla bratrstva k uctění nejsvětějšího Srdce Ježíšova a když papež Klement XIII. důkladně celou záležitost prozkoumal, nařídil, by slavil se slavně svátek nejsvětějšího Srdce Ježíšova každoročně v pátek po oktávě Božího Těla v celé církvi katolické.

Jest tedy pobožnost k Božskému Srdci Páně nová?

Co se týče vzácnějšího předmětu, totiž uctívání lásky a vnitřního života Kristova jest tak stará, jako křesťanství a konána byla všemi pravými křesťany a svatými všech časův, obrazu však tělesného srdce užívalo se v dobách dřívějších řídčeji. Jeho užívání stalo se obecným teprve v době novější.

Co uctíváme při pobožnosti k nejsvětějšímu Srdci?

Při pobožnosti k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu uctíváme Srdce Svého Spasitele, Boha člověka Ježíše Krista, jenž sedí na pravici Otce nebeského a jest přítomen v nejsvětější Svátosti Oltářní.

Jak se toto Srdce představuje?

Nepředstavuje se nikterak jako Srdce odloučené od svatého člověčenství Kristova, ani jako mrtvé Srdce, nýbrž jak skutečně jest stvořeno, jako živé Srdce oslaveného Spasitele, které samo jsouc viditelné představuje či znázorňuje neviditelný život lásky Kristovy.

Co obsahuje úcta k tomuto Srdci?

Obsahuje 1. uctívání tělesného Srdce Kristova; 2. uctívání všeho toho, čeho jest obrazem tělesné srdce a 3. uctívání osoby Kristovy, jíž Srdce náleží.

Proč uctíváme tělesné Srdce Kristovo samo o sobě?

Ježto jest částí lidské přirozenosti Kristovy a proto úctyhodné jako sama přirozenost, pro spojení s přirozeností Božskou v jedné osobě.

Proč uctíváme z úctyhodného člověčenství Kristova zvláště tělesné Srdce?

Poněvadž tělesné Srdce jest přirozeným a nejvhodnějším obrazem všeho toho, co Kristus z lásky k nám myslil, chtěl, pocítil i vytrpěl, čili jinými slovy, poněvadž Srdce je obrazem celého vnitřního života Ježíšova.

Proč zařídil Ježíš Kristus pobožnost k svému nejsvětějšímu Srdci?

Kristus chtěl rozehřáti věřící v nynějších dobách chladu a nevěry zvláštním rozjímáním Jeho nekonečné lásky a tak chrániti je od šířící se nevěry. Poněvadž však jsme lidmi smyslnými, lze nám mnohem snáze 1. rozjímati a uctívati neviditelnou lásku, použijeme-li obrazu smrtelného; 2. proto jest také snáze představiti velikou lásku Kristovu jiným obrazně a tak pobožnost tu všude rozšířiti; právě proto 3. budeme též povzbuzeni snáze viditelným srdcem k odprošení Božského Spasitele a k náhradě, jak si jí žádá, za nesčetné urážky, jichž zakouší hlavně v nejsvětější Svátosti Oltářní.

Jaké milosti slíbeny jsou za pobožnost k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu?

Dle spisů blahoslavené Markety Alacoque církví prozkoumaných a schválených jsou hlavně tyto: 1. Božský Spasitel řekl blahoslavené: „Rozhlas a dej hlásati po celém světě: Nebudu míti žádné míry a žádných mezí v udělování svých milostí pro všechny, kteří hledají jich v Srdci Mém.“ 2. „Spasitel můj“, píše, „ujistil mne, že pociťuje zvláštní zálibu, když vidí uctívati vnitřní city Svého Srdce a Své lásky zobrazením tělesného Srdce, a kde vystaven jest ustavičně takový obraz k uctívání, tam svede všecko požehnání Boží. 3. „Božský Spasitel oznámil mně, že ti, kteří věnují se spáse duší, dostanou dar, že obměkčí i srdce

nejtvrdší a pracovati budou s výsledkem podivným, planou-li něžnou zbožností k Božskému Srdci.“ 4. „Oni, kteří žijí ve světě, obdrží pobožností tou všecky milosti, jichž potřebují ve svém stavu, totiž mír v rodinách, úlevy ve svých pracích a obtížích, požehnání Boží ve všech záležitostech, útěchu v bídě. V tomto úctyhodném Srdci naleznou útočiště v životě a ještě víc v hodinu smrti. Jak sladko jest umříti tomu, kdo stále uctíval nejsvětější Srdce Toho, jenž bude naším Soudcem.“

Možno a máme přislíbením těm věřiti?

Ano, neboť zkusili velmi mnozí pravdu těchto přislíbení sami na sobě, a kdo pochybuje o podivné moci této milé pobožnosti, konej ji a přesvědčíš se o tom vlastní zkušeností!

Co se žádá, by byl člověk účastným těchto přislíbení?

By konal různé pobožnosti k Božskému Srdci, především, by opravdově se snažil srdce své přizpůsobiti a připodobiti Božskému Srdci Ježíšovu a rozšířil dle sil svých rozumně pravou pobožnost k Srdci Ježíšovu.

Co třeba věřiti o pobožnosti k Božskému Srdci dle toho, co bylo řečeno?

1. Že nezakládá se pouze na soukromém zjevení se panně, jež byla prohlášena církví za blahoslavenou, nýbrž na vážnosti církve svaté samé; a protože úplně souhlasí s katolickým učením víry; 2. že nepodporuje snad nějaké nemístné citlivůstkářské pobožnosti, nýbrž že jest velmi užitečnou k zdokonalení života katolického a k pokroku ve ctnosti. Ctihodný P. Šimon Gourdan nazývá tuto pobožnost:

1. nejsvětější pobožností, neboť jí uctívají lidé v Kristu nejsvětější pohnutky a popudy Jeho srdce jimiž církev posvětil, nebeského Otce Svého oslavil a lidem představil Sebe sama za dokonalý obraz největší svatosti;

2. nejstarší pobožností církve svaté, již konal veliký světec, apoštol Pavel a jež v každé době požehnána byla velikou dobročinností Božského Srdce Ježíšova;

3. nejosvědčenější pobožností, neboť písmo svaté napomíná nás na všech místech, bychom obnovili srdce svá změnivše život svůj, zkrotili pravým pokáním, rozohnili plamenem Božské lásky a ozdobili konáním všech ctností;

4. nejužitečnější pobožností; neboť konajíce ji máme stále na očích samý pramen života a milosti a můžeme bezprostředně čerpati z něho a tak síliti se ve všech ctnostech, snažíme-li se míti toto Božské Srdce stále před zrakem, je ctíti, jeho svaté city uvažovati a jemu se podobati.

5. pobožností Kristu nejpříjemnější; neboť klaníme se takto, jak Kristus od nás žádá, Bohu v duchu a pravdě, sloužíce mu vnitřně a hledíce zalíbiti se v srdci Bohu i Jemu. Protože tedy jest pobožnost ta tak výborná, nelze k ní dosti raditi a ji doporučovati všem duším o spásu svou pečlivým. Může sice pobožnost tu konati každá osoba o sobě a uctívati Srdce Ježíšovo, větší požehnání však plyne, konají-li ji zbožné duše společně sdruženy jsouce v bratrstvo. Takových bratrstev počítalo se již roku 1726 přes tři sta a nyní rozšířena jsou po všech katolických zemích. Neprodlévej tedy, duše křesťanská, konati tuto pobožnost a uctívati spolu s jinými Božské Srdce Ježíšovo, jelikož v tomto přemilostném Srdci nalézají všichni lidé své smíření, zbožní svou bezpečnost, hříšníci svou naději, stísnění svou útěchu, nemocní svou úlevu, zápasící svou sílu, umírající své útočiště a vyvolení svou obzvláštní radost a slast.

Mše svatá.

Na počátku mše svaté pěje církev: „Pán smiluje se podle množství milosrdenství svých, neponížilť zajisté z srdce svého a nezavrhl synů lidských. Hospodin dobrotiv jest těm, kteří doufají v Něho, dobrotiv duši, která po Něm touží.[1]) O milosrdenstvích Hospodinových na věky zpívati budu od národu do národu.“ [2]) — Sláva Otci i Synu.

Modlitba církevní. Prosím Tebe, všemohoucí Bože, abychom my, kteří se nejsvětějším Srdcem Tvého nejmilejšího Syna honosíme a největší dobrodiní Jeho lásky nábožně sobě připomínáme, užitkem a působením Jeho také požehnání a občerstvení došli. Skrze téhož Pána Ježíše Krista, Syna Tvého. Amen.

Řeč z Isaiáše proroka 12., 1.—6.

Velebiti budu Tebe, Hospodine, protože jsi se hněval na mne, odvrácena jest prchlivost Tvá i potěšil jsi mne. Aj, Bůh, Spasitel můj! Doufanlivě jednati budu a nebudu se báti, nebo síla má a chvála má Hospodin; On učiněn jest mi spasením. Vážiti budete vody s radostí ze zřídel Spasitelových a řeknete v ten den: „Zvelebujte Hospodina, vzývejte jméno Jeho, známé čiňte mezi lidmi nálezky Jeho; pomněte, že vznešené jest jméno Jeho. Zpívejte Hospodinu, neboť veleslavně učinil, zvěstujte po vší zemi: Plesej a chválu vzdávej, příbytku sionský, neboť veliký jest uprostřed tebe Svatý israelský.

Výklad a povzbuzení. Těmito slovy děkuje prorok za osvobození židů z rukou jejich nepřátel a oznamuje zároveň příští vykoupení veškerého člověčenstva Kristem. „S radostí,“ praví, „čerpati budou pak lidé z pramenů Spasitelových“. Prameny těmi jsou

[1]) Pláč Jer. 3., 32. 33. 35. [2]) Ž. 88., 2.

milosti, jichž nám získal Ježíš na kříži a které nám prýští z Jeho otevřeného Srdce. Z těch milostí máme se veseliti a hlavně z té milosti, že Svatý Israelský, t. j. Ježíš, Syn Boží bydlí uprostřed na Sionu, t. j. v církvi katolické, v nejsvětější Svátosti Oltářní a zůstává tu až do skonání světa. Přibližujme se k stále tekoucímu prameni všech milostí, k nejsvětější Svátosti Oltářní a čerpejme s důvěrou útěchu, pomoc, udatnost a sílu z tohoto pramene lásky.

Evandělium sv. Jana 29., 31.—35.

Za onoho času: židé (že byl den přípravný), aby nezůstala těla na kříži v sobotu (byl zajisté veliký ten den sobotní), prosili Piláta, aby zlámáni byli hnátové jejich a byli složeni. Proto přišli vojáci a prvnímu sice zlámali hnáty i druhému, který byl s ním ukřižován, k Ježíši pak když přišli, jakmile uzřeli Ho již mrtvého, nezlámali hnátů Jeho, ale jeden z vojáků kopím bok Jeho otevřel a hned vyšla Krev a voda. A ten, jenž viděl, svědectví vydal, a pravé jest svědectví jeho.

Proč žádali židé Piláta, by byly hnáty obou lotrů zlámány a oni sňati?

Dle zákona židovského nesměl býti v sobotu zločinec ani souzen, ani tělo zločincovo zůstati na popravišti; proto prosili Piláta, správce země, by dal pohřbiti mrtvoly Ježíšovu i obou lotrů. Dříve však musily býti dle zákona římského zlámány ukřižovaným hnáty železnými kyji. Tak učinili též skutečně vojíni oběma lotrům, kteří dosud žili, když však přišli k Ježíši a nenašli Jej již na živu, otevřel jeden z vojínů, jménem Longin, bok Ježíšův kopím, jak bylo vše již předpověděno proroky.

Proč chtěl Ježíš dáti otevříti nejsvětější Srdce Své?

1. By pykal tak a smazal ony hříchy, které plynou ze srdce lidského, jak dí Kristus sám: „Ze srdce zajisté vycházejí zlá myšlení, vraždy, cizoložství, smilství, krádeže, křivá svědectví, rouhání“; [1]) 2. by ukázal nám bezměrnou lásku Svou, s níž nás sám byl miloval, a kterou mělo nám též ukázati kopí; 3. by pověděl nám, že nebylo mu nic drahého, čeho by nebyl dal za nás, ježto vylil pro spásu naši poslední krůpěj Krve Svého Srdce; 4. by zanechal nám zároveň v otevřeném Srdci Svém útočiště, dle slov sv. Augustina: „Evandělista obezřetným jest ve svých slovech, neboť nepraví: „Vojín proklál neb zranil bok Jeho, nýbrž „otevřel“, by tam zároveň otevřeny byly dvéře života, z nichž plynou církvi svátosti, bez nichž nelze dojíti života, který je životem pravým.“ Kdykoli tedy povstane pokušení, neb svírá nás bída, prchněme k tomuto místu a bydleme v něm, až bouře pomine.

Modlitba k Božskému Srdci Páně. Abych se Ti vděčným prokázal a napravil svou nevěrnost, odevzdávám Ti já N. N. své srdce i obětuje se Ti docela, můj milování hodný Ježíši, a s Tvou pomocí činím předsevzetí již nikdy nehřešiti.

(Jednou za den 100 dní odpustků. — Pius VII. 9. června 1807.)

Poučení na třetí neděli po Sv. Duchu.

Duch Sv., který na nás sestoupil, vyučuje a podporuje nás v životě dle příkladu Kristova. Především učí nás nejpotřebnějšímu, modlitbě. Proto modlí se církev Duchem Svatým řízena na počátku mše svaté: „Pohlediž na mne a smiluj se nade mnou, neboť

[1]) Mat. 15., 19.

osamělý a chudý jsem. Viz ponížení mé a bídu mou a odpust všecky hříchy mé, Bože můj! K Tobě, Hospodine, pozdvihuji duše své, Bože můj, v Tebe doufám, nechť nejsem zahanben.“[1]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Ochránce důvěřujících se v Tebe, Bože, bez Něhož nic není ani stálého ani svatého, rozmnož nad námi milosrdenství Své, abychom Tebou vedeni a řízeni jsouce, časného zboží tak užívali, abychom věčného neztratili; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Petra 5., 6.—11.

Nejmilejší! Pokořte se pod mocnou rukou Boží, aby vás povýšil v čas navštívení, všelikou péči svou uvrhnouce na Něho, neboť On má péči o vás. Střízlivi buďte a bděte, nebo protivník váš ďábel jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by pohltil; jemužto odpírejte, silni jsouce u víře, vědouce, že bratrstvu vašemu, tomu, kteréž na světě jest, též utrpení se děje. Bůh pak všeliké milosti, kterýž povolal nás ku věčné slávě v Kristu Ježíši, Onť vás, když maličko potrpíte, dokonalými učiní, utvrdí i upevní. Jemu buď sláva a panování na věky věkův! Amen.

Výklad a povzbuzení. Sv. Petr dává nám těmito slovy tato důležitá naučení: 1. Bůh navštíví nás v tomto životě různými bědami a bude nás zkoušeti; však důvěřujme pokorně v Boha; 2. Ďábel bude vždy hleděti přivésti tě k pádu; můžeš jej však přemoci a) pravou věrou, b) prostotou a obezřetností, c) vytrvalou modlitbou. 3. Bůh připraví nám po krátkých útrapách věčné radosti. Proto buďme stálí v bojích a utrpeních tohoto života.

Mravoučná úvaha proti opilství.

„Střízliví buďte a bděte.“ (I. Petr 5., 8.)

Sv. Petr předkládá střízlivost a bdělost za nutné prostředky k obraně proti útokům pekelného svůdce. Běda těm, které zastihne bezbrannými pro jejich opilství a ospalost! Proto napomíná nás též Božský Spasitel, bychom bděli [2]) a střežili se obtížiti srdce svá nemírným jídlem a pitím,[3]) by nepřekvapila nás smrt jako zloděj [4]) v noci, t. j. zcela nenadále a nepřipravené.

Střežme se tedy neřesti opilství, a bychom to mínili opravdově, uvažme ohyzdnost a škodlivost jeho zde i na onom světě. Jak ohyzdným jest, když člověk rozumem obdařený a stvořený k radostem nebeským utápí rozum svůj, který jej činí obrazem Božím, svou nestřídmostí v pití a činí se rovným nerozumným zvířatům, ba i pod ně se snižuje; neboť které zvíře dá se přinutiti, by požívalo více, když již utišilo svou žízeň? „Nejsou opilci,“ volá sv. Jan Zlatoústý, „mnohem nerozumnější a horší než zvířata?“ Ano, jsou; ne pouze pro svou nestřídmost, nýbrž pro svou šerednou tvářnost, řeči a jednání, jež konají v opilosti.

Co by mělo odstrašiti každého od opilství, jest dále škodlivost této neřesti. Uvádí v záhubu tělo i duši. Pro obžerství mnozí zemřeli [5]) a ještě více připraveno o zdraví. „Komu běda? Čímu otci běda? Komu svády? Komu jámy? Komu bez příčiny rány? Komu červenost očí? Zdaž ne těm, kteří meškají při víně a snažni jsou u vypíjení číší?“ [6]) Pravdu tu dokazují denní příklady; a bídné, nesčetnými slabostmi a poklesky stížené stáří opilcovo jest dostatečným důkazem, jak škodlivou jest tato neřest.

Mimo to opilství jest matkou chlípnosti,[7]) otvírá všem hříchům brány a dveře. Kéž všichni dobří to uváží a užijí potřebných prostředků proti této neřesti, která tak rychle se vzmáhá a jest pramenem tak hojné nouze a chudoby, tak časté nespokojenosti a rozerva-

[1]) Ž. 24., 16. 18. 1. [2]) Mat. 26., 38. 41. [3]) Mart. 24., 42. a násl.; Luk. 21., 34. a násl. [4]) Zjv. sv. J. 3., 3. [5]) Sir. 37., 34. [6]) Přísl. 23., 29.—30. [7]) K Efes. 5., 18.

nosti v rodinách! Kéž pamětlivi jsou toho hlavně panny, které bojí se ještě Boha, zachovávají svou čistotu a chtějí býti časně i věčně blaženými, kéž proto chrání se vší příležitosti scházeti se s lidmi holdujícími pití, tedy nenavštěvují s nimi žádných hostinců. Neboť jakým nebezpečenstvím, že ztratí svou nevinnost, by se tak vydaly. Ještě více mají se stříci pojati za manžela člověka oddaného pití a návštěvě hostinců. Kolik strastí, běd a útrap by si samy připravily a jakému nebezpečenství zahynouti na věky i s dítkami by se vydaly!

Obraťme se od následků časných k věčným. Jak dopadne a musí to dopadnouti s těmi, kteří žijí pro své opilství v ustavičné temnotě a spí stálým spánkem hříchů? Jak jim bude, až objeví se před soudnou stolicí Boží obtíženi nesčetnými nepoznanými hříchy, když nevzbudí je náhle smrt z tohoto spánku? Neboť kdo chce spočísti hříchy spáchané v opilství? Nechá Božský Soudce jednou bez trestu jejich hříšné skutky v obžerství spáchané a pohoršení, jež dali? Ten, který žádá počet z každého neužitečného slova, nechá bez trestu tolik potupných, čest urážejících, Bohu se rouhajících řečí, tolik neužitečně stráveného času, tolik promrhaných peněz, tolik zanedbaných bohoslužeb, výchovy dítek a domácnosti?

Co tedy na ně čeká? Co jiného, než co potkalo bohatého hýřila, který pro svou zhýralost pohřben byl v pekle.[1]) Ano, toť místo a podíl opilců. Zde marně toužiti budou po kapce vody, zde trpěti budou tolik útrap a bolestí, kolik rozkoší a radovánek měli na zemi; [2]) zde donuceni budou vypíti kalich hněvu Božího až do dna, jako nutili dříve jiné k opilství. Toho mohou doufati, neboť sv. Pavel výslovně praví, že opilci nebudou vládnouti královstvím Božím.[3]) Co jim tedy zbývá, leč odříci se buď nebe neb svého hýření? — Ale jak těžké a řídké jest pravé obrácení opilce! Tomu učí zkušenost. Spíše možno učiniti černocha bílým než zbaviti pijáka jeho zvyku. Nebude tedy musiti takový zahynouti?

Evanděliuм sv. Luk. 15., 1.—10.

Za onoho času přibližovali se k Pánu Ježíši publikáni a hříšníci, aby Ho slyšeli. A reptali fariseové a zákoníci řkouce: Tento přijímá hříšníky a jí s nimi. I pověděl jim podobenství toto řka: Který člověk z vás, maje sto ovec a ztrativ jednu z nich, nenechává devadesáti devíti na poušti a nejde po té, která se byla ztratila, až ji nalezne? A nalezna ji, vloží na ramena svá raduje se; a přijda domů, svolá přátele a sousedy řka jim: Spolu radujte se se mnou, nebo jsem nalezl ovci svou, která se byla ztratila! Pravím vám, že tak bude větší radost v nebi nad jedním hříšníkem pokání činícím nežli na devádesáti devíti spravedlivými, kteří nepotřebují pokání. Anebo která žena, majíc deset peněz, ztratí-li jeden peníz, zdaliž nerozžíhá svíce a nemete domu a nehledá pilně, dokud nenalezne? A když nalezne, svolá přítelkyně a sousedky řkouc: Radujte se spolu se mnou, neb jsem nalezla peníz, který jsem byla ztratila. Tak, pravím vám, bude radost před anděly Božími nad jedním hříšníkem pokání činícím.

Co pohnulo hříšníky přiblížiti se k Ježíšovi?

Přívětivost a laskavá dobrota, s níž přicházel vstříc kajícím hříšníkům. — Přibližuj se i ty kajicně k Pánu a buď jist, že obdržíš milost a odpuštění, byť jsi byl největším hříšníkem.

---

[1]) Luk. 16., 22. [2]) Zjv. sv. J. 18., 7. [3]) I. Kor. 6., 10.

Proč reptali fariseové?

Protože mínili, že jsou mnohem lepší, než ostatní lidé; proto vyhýbali se obcování s veřejnými hříšníky a žádali totéž i od jiných. „Pravá spravedlnost," dí sv. Řehoř, „má soucit s hříšníky, klamná, licoměrná však hněvá se na ně." Miluj tedy hříšníky jako Ježíš a nemůžeš-li přispěti jinak k jejich obrácení, modli se aspoň horlivě za ně.

Jak rozuměti přirovnání o ztracené ovci?

Ztracenou ovcí možno rozuměti vůbec celé lidstvo. Sv. Ambrož praví: „Jásejme, neboť ona ovce, která byla ztracena Adamem, opět jest přinesena Kristem. Ramena kříže jsou bedra, na něž vkládám své hříchy, kde odpočívám jako na libé pastvě. Bohatým jest pastýř, my lidé jsme setinou stáda jeho, jemuž slouží andělé i archandělé, panstva i mocnosti a jiná nesčetná stáda, jež zanechal na hoře." Láska Ježíšova k celému hříšnému lidstvu jest však též zárukou nejlepší lásky Ježíšovy k jednotlivému hříšníku, jehož neustále hledá a z něhož raduje se se svatými anděly, když jej nalezne.

Co chce říci Ježíš podobenstvím o ztraceném penízi?

Sv. Řehoř Veliký spatřuje v ženě moudrost Boží, v rozžehnutí světla obraz vtělení, ježto v Kristu plálo světlo Božství v nádobě zemské. Peníz drachma značí lidskou duši, do níž vryt jest obraz Boží; zahynula hříchem, který porušil tento obraz; nalezena byla, když Bůh rozsvítil světlo vtěliv se a vyčistil dům vzbudiv svědomí. Deseti drachmami možno rozuměti deset kůrův andělských a ztracené a opět narozené lidstvo.

Co značí slova, že v nebi jest větší radost nad jedním hříšníkem pokání činícím než nad devadesáti devíti spravedlivými?

Tím se nepraví, že kající hříšník jest vůbec Bohu milejším než tolik spravedlivých, nýbrž že též Bůh, Jeho andělé a svatí mají zvláštní radost z obrácení hříšníkova, jako zvláště radují se lidé z dobra, o němž myslili, že jest ztraceno, jež však bylo opět nalezeno. Ubohý hříšníku! Jak dlouho budeš ještě váhati, bys vrátil se k Bohu, jenž očekává tě s takovou láskou a slibuje ti takového přijetí?

Proč radují se andělé z hříšníka pokání činícího?

1. Poněvadž tak plní se v nebi opět místa odpadlých andělů, 2. poněvadž v dí, že utrpení Kristovo přispělo opět duši lidské; 3. hlavně radují se andělé strážci, jelikož zachráněni byli jejich svěřenci.

Úvaha. Uč se z tohoto evandělia pevně důvěřovati v milosrdenství Boží, napodobuj milého Spasitele a hleď zachrániti svou duši vlastní i duše těch, kteří jsou ti svěřeni. Přispívej rád dle možnosti na missie.

Modlitba. Milosrdný Ježíši, jenž nechceš smrti hříšníka, jehož jsi stvořil k obrazu Svému a vykoupil drahou Krví Svou, nýbrž spíše toužíš po jeho obrácení a věčné spáse jeho, protože jsi jej hledal jako věrný pastýř ztracenou ovci, po třiatřicet let s nevýslovnou námahou a prací až do smrti, prosíme Tě pro velikou lásku a milosrdenství Tvé, popřej, by všichni hříšníci navrátili se k Tobě pravým pokáním, vytrvali pevně na cestě spravedlnosti až do svého skonání. Tebe zde časně a tam věčně mohli chváliti a velebiti. Amen.

Poučení pro čtvrtou neděli po Sv. Duchu.

Církev svatá počíná dnešní mši svatou slovy Davidovými, by opěvala jako on velké skutky Boží a hlasitě vybízela k důvěře v svého Božského Ženicha, který porazil jako David vojsko nepřátel i Goliáše, ďábla. Rci tedy s knězem pln důvěry: „Hospodin osvícení mé a spasení mé, kohož se budu báti? Hospodin ochránce života mého, kohož se budu strachovati? Již sužují mne, nepřátelé moji, oni sami zemdleli a padli. Byť se postavili proti mně vojenští stavové, nebude se báti srdce mé.“ [1]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Uděl nám, prosíme, Pane, ať i světa běh pokojně pro nás dle Tvého řízení pokračuje i církev Tvá z utěšené nábožnosti se raduje; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Římanům 8., 18.—23.

Bratří! Mám za to, že utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, která se zjeví v nás. Neboť očekávání tvorstva zjevení synů Božích očekává. Marnosti zajisté poddáno jest stvoření nechtíc, ale pro toho, kterýž je poddal v naději, že i to stvoření vysvobozeno bude od služebnosti porušení ve svobodu slávy synů Božích. Víme zajisté, že všecko stvoření lká a k porodu pracuje až posavad. A netoliko to, ale i my, prvotiny ducha majíce, i my sami v sobě lkáme, očekávajíce vyvolení synů Božích, vykoupení těla našeho v Ježíši Kristu, Pánu našem.

Výklad a povzbuzení. Není lepší útěchy v kříži a utrpení, žádné mocnější posily v bědách, jež potkávají ctnostného a zbožného, nad myšlenku, že nelze všecky útrapy srovnati se slávou v nebi a že možno si nepatrným a pomíjejícím utrpením zjednati nesmírně veliké blaženosti v onom životě.[2]) Proto praví ctihodný Beda: „Kdybychom musili na krátko trpěti i útrapy pekelné, nepřipadalo by nám to přece tak obtížným, kdybychom si mohli zasloužiti takto spatřiti Krista v Jeho velebnosti a připojenu býti k Jeho svatým.“ Proto cvič se denně v trpělivosti a modli se často:

Pane, kdy zbaveni budeme přece pout hříšného těla svého, bychom se mohli účastniti oné nevýslovné slasti, již připravil jsi dětem svým? Kdo může dosti toužebně usilovati o tuto přeslavnou svobodu, jež osvobodí nás z tak veliké bídy a z tak mnohých pokušení? Ale my toho nekonáme smýšlejíce ještě příliš světsky a milujíce příliš tělo své. Učiň, Pane, bychom pocítili tíži bídy své a tak povzbuzeni byli k touze po osvobození od ní. Amen.

Evandělium sv. Luk. 5., 1.—11.

Za onoho času, když se zástupové na Ježíše valili, aby slyšeli slovo Boží, On stál podle jezera genezaretského. A uzřel dvě lodi, any stojí u jezera; rybáři pak vystoupivše vypírali sítě. I vstoupiv na jednu z lodí, kteráž byla Šimonova, prosil ho, aby od země odvezl maličko. A sedě učil z lodičky zástupy. Když pak přestal mluviti, řekl k Šimonovi: Vez na hlubinu a rozestřete sítě své k lovení. A odpověděv Šimon, řekl Jemu: Mistře, přes celou noc pracujíce, nic jsme nepopadli; ale k slovu Tvému rozestru síť. A když to učinili, zahrnuli množství veliké ryb, tak že se

[1]) Ž. 26., 1.—3. [2]) II. Kor. 4., 17.

trhala síť jejich. I pokynuli tovaryšům, kteří byli na jiné lodi, aby přišli a pomohli jim. I přišli a naplnili obě lodice, tak že se téměř potopovaly. Uzřev to Šimon Petr, padl k nohám Ježíšovým řka: Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný. Hrůza zajisté byla jej obklíčila i všecky, kteří s ním byli, nad lovem ryb, které byli popadli, a též Jakuba a Jana, syny Zebedeovy, kteří byli tovaryši Šimonovi. I dí Ježíš Šimonovi: Neboj se; již od tohoto času lidi budeš loviti. A přivezše lodi k zemi a všecko opustivše, šli za ním.

Čemu můžeme se učiti od tohoto zástupu, který se tlačil k Ježíši, by slyšel slovo Boží?

Že také my máme slyšeti slovo Boží s velikou horlivostí, poněvadž uděluje člověku život duchovní [1]) a blaženost.[2])

Proč učil Ježíš z lodičky Petrovy?

1. By snáze rozuměl celý zástup. 2. Dále však mělo to též vyšší duchovní význam. Loďka Petrova byla přeobrazením církve, za jejíž hlavu vyvolil Kristus téhož Petra [3]) a naznačil tak, že pouze od ní lze přijati nauku pravou a čistou.

Kdo nechytá či nezískává si ničeho svými skutky?

1. Všichni, kteří jsou vědomě v těžkém hříchu, obzvláště pak dobrovolní bludaři; 2. oni, kteří konají skutky své pouze k vůli lidem. Všichni tito pracují ve tmě nemilosti Boží a proto nezískávají si svými skutky ničeho pro nebe.

Co značí velký rybolov, který učinili učenníci na rozkaz Ježíšův, když celou noc marně pracovali?

1. Měl býti pro posluchače potvrzením právě přednášené nauky; 2. pro učenníky však obsahoval důležité pravdy. Byl jím obrazem jejich povolání; rukojmím jejich požehnané činnosti a zároveň poučením, jakým způsobem mají pracovati. Jako totiž vrhli sítě k rybolovu, právě tak hlásati měli ustavičně evandělium, by získali duše lidské pro království Boží. Přebohatý, podivuhodný rybolov měl jim ručiti, že právě tak bohatě budou odměněny námahy jejich pro záchranu duší. Že ulovili nyní učenníci najednou tolik ryb, ač celou noc pracovali marně, poněvadž vrhli sítě ve jménu Ježíšově, mělo jim býti nezapomenutelným poučením, že pouze tenkráte budou působiti požehnaně a s výsledkem, nebudou-li spoléhati na svou sílu a přičinění, nýbrž pouze na moc a požehnání Páně.

Co značí trhání se sítě pro množství ryb?

Značí to, že přetrhne se i síť církve a tak zapadne množství získaných duší opět do bouřného moře lidských domněnek a vášní. Jsou to právě, kteří zavedli bludy a rozštěpení. Nicméně naplněny budou obě loďky, naplněn bude opět počet ze židovstva i pohanstva a přes všechna nebezpečenství přistanou obě loďky k břehu blažené věčnosti, poněvadž jest při nich Ježíš.

Proč zvolil Ježíš za apoštoly neučené rybáře?

By ukázal, 1. že Jeho učení a církev nejsou dílem lidským, nýbrž Božským; 2. že všichni, i chudí a neučení, povolání jsou do Jeho říše.

---

[1]) Mat. 4., 4. [2]) Luk. 11., 28. [3]) Jan 21., 15. a násl.

Modlitba. Bože, jak pravdivo jest, že bez Tebe ničeho nemůžeme! Vlastní učenníci Tvoji marně pracovali po celou noc, ježto Tys nebyl u nich. Jakmile však poslechli Tvého svatého slova a počali práci ve jménu Tvém, chytili takové množství ryb, že naplnili jimi dvě lodičky. Bych účasten byl, já nehodný, slabý tvor mocného přispění a požehnání Tvého, hledati budu příště nejprve království Tvého, pilně slyšeti budu svaté slovo Tvé, počínati i končiti všecka díla svá ve jménu Tvém a k Tvé slávě v pevné naději, že budeš podporovati počínání mé Svou milostí. Amen.

Poučení pro pátou neděli po Sv. Duchu.

Začátek dnešní mše svaté vyňat opět ze žalmů Davidových — pokorná a důvěry plná prosba toho, jemuž zde se všeho nedostává, jehož světlem i silou však jest Pán. Modli se i ty s knězem: „Vyslyš Hospodine, hlas můj, kterýmž jsem volal k Tobě. Spomocníkem mým buď, neopouštěj mne, aniž zhrdej mnou, Bože, Spasiteli můj! Hospodin osvícení mé a spasení mé, kohož se budu báti.“ [1]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, jenž jsi Tebe milujícím neviditelné statky připravil, vlej do srdcí našich vroucnost lásky Své, ať Tebe ve všem a nade všecko milujíce, zaslíbení Tvých, která všelikou žádost převyšují, dosáhneme. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Petra 3., 8.—15.

Nejmilejší! Všickni buďte jednomyslní, lítostiví, milovníci bratrstva, milosrdní, mírní, pokorní, neodplacujíce zlého za zlé ani zlořečení za zlořečení, ale naproti tomu dobrořečíce; nebo k tomu povoláni jste, abyste požehnáním dědičně vládli. Nebo, kdo chce milovati život a viděti dobré dny, zdržuj jazyk svůj ode zlého a rty jeho ať nemluví lsti, uchyl se ode zlého a čiň dobré, hledej pokoje a stíhej ho; nebo oči Páně na spravedlivé a uši Jeho ku prosbám jejich, ale obličej Páně na ty, kteří činí zlé věci. A kdo jest ježto by vám uškodil, budete-li následovníci dobrého? Ale i trpíte-li co pro spravedlnost, blaze vám! Strachu pak jejich nebojte se aniž se kormuťte, ale Pána Krista posvěcujte v srdcích svých.

Co značí posvěcovati Krista Pána v srdcích svých?

Značí: 1. cvičiti se v těch ctnostech, jež udává určitě sv. Petr. Hlavně však doporoučí lásku k bližnímu trpělivou, útrpnou, zlo dobrem splácející; 2. podporovati Jeho slávu u jiných dobrým příkladem svým.

Neznesvěcuješ a nezneuctíváš Krista v sobě i v jiných? Zkoumej se! Modli se:

Lásky nejhodnější Ježíši, uděl mi milosti, bych zůstal Ti ustavičně věrným, horlivě Tě následoval jako věrný učenník vroucí modlitbou a tak hoden byl ochrany Tvé. Amen.

Evandělium sv. Mat. 5., 20.—24.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli zákoníkův a fariseův, nevejdete do království

[1]) Ž. 26., 7. 9. 1.

nebeského. Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Nezabiješ! Pakli by kdo zabil, hoden bude soudu. Ale Já pravím vám, že každý, kdož se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu. Kdož by pak řekl bratru svému: „Racha!“ hoden bude rady. A kdož by řekl: „Blázne!“ hoden bude pekelného ohně. Protož obětuješ-li dar svůj na oltář a tu se rozpomeneš, že bratr tvůj má něco proti tobě, nechej tu daru svého před oltářem a jdi prve smířit se s bratrem svým a potom přijda obětuj dar svůj.

Jak rozuměti slovům: „Nebude-li hojnější spravedlnost vaše než zákonníků“?

Dnešní svaté evanděliúm vyňato jest z podivného kázaní na hoře. Kristus doporoučí křesťanskou spravedlnost proti spravedlnosti farisejské.

Co jest farisejská spravedlnost?

Záležela v tom, že spravedlnost fariseů neopírala se o zásluhy Vykupitelovy, nýbrž o vlastní, že pečovala jen o vystříhání se hříchů vnějších, ne však též vnitřních, že fariseové hleděli v jednání svém zalíbiti se pouze lidem, nestarali se však o urážky Boží; že pokládali malé hříchy za velké a úzkostlivě se jich vystříhali, těžší však a větší páchali bez ostychu, a že jejich spravedlnost byla spíše řečí a vnějším leskem než skutkem a pravdou. Této spravedlnosti Božský Spasitel neuznává. Zkoušejme se, není-li ukryta v nás část fariseů.

V čem záleží spravedlnost, již žádá Kristus?

Kristus žádá spravedlnost, jež 1. opírá se o víru a lásku k Bohu. „Bez víry nemožno jest se Bohu líbiti.“ [1]) „A kdybych měl všecku víru, tak že bych hory přenášel, lásky pak kdybych neměl, nic nejsem“; [2]) 2. staví na zásluhách Ježíšových, z nichž prýští se milost. „Beze mne nemůžete ničeho učiniti“.[3]) Kristus žádá spravedlnost, jež nevaruje se pouze hříchů vnějších, nýbrž s mnohem větší bdělostí střeží srdce, přání a city. „Kdo hněvá se na svého bratra —“ 4. Nebojí se tak lidí, jako vševidoucího oka Božího, a proto vystříhá se neméně hříchů tajných jako veřejných. „Odmítáme skryté hanebnosti nechodíce v chytrosti, nýbrž před očima Božíma,“ [4]) praví apoštol. Spravedlnost, kterou žádá Kristus, poroučí; 5. pečlivě se varovati malých hříchů, ba i počátků hříchů, nejen větších; záleží 6. ve slově a skutku, ve víře a životě; 7. jest věrná i v maličkosti, usiluje dokonale vykonati i maličkost a odložiti menší nedokonalosti.

To je spravedlnost, již žádá Kristus. Tuto spravedlnost mají si uvésti na mysl hlavně oni farisejsky pobožní, kteří často stráví polovice dne v chrámu, často se zpovídají, přijímají, postí se, dávají almužny a konají různé pobožnosti, při tom však oddáni jsou úplně záští, nenávisti, úskoku a lsti, osočování a na cti utrhání. Taková spravedlnost hnusí se Bohu, jenž hledí především na čistotu srdce a žádá lásku.

Co značí výrazy: „Racha“, „blázne“, „propadnouti soudu“, „hoden rady a pekelného ohně“?

Výraz „racha“ značí všeobecně výbuch hněvu v potupné a hanlivé řeči, zvláště značí tolik co „ničemo“. „Blázne“ či hlupáku“ značí bezbožnost a mravní zpustlost člověka. Ostatní výrazy označují různé tresty; tak označuje Spasitel velikost viny.

Nižší soudy byly u židů ve všech městech a mohly souditi až k případům prosté vraždy.[5]) V případech těžších soudila vysoká rada, jež též byla pouze oprávněna vydati k nejtěžšímu potrestání, ukamenování. „Byla-li pohana zcela urážlivá, nechť rovná se trest,“ dí Božský

[1]) K Žid. 11., 6. [2]) I. Kor. 13., 2. [3]) Jan 15., 5. [4]) II. Kor. 4., 2. [5]) II. Mojž. 21., 12. a násl. III. Mojž. 24., 17. 21. IV. Mojž. 35., 16. a násl.

Spasitel, „pouze těm poměrům, jaké poskytuje údolí Gehenna u Jerusalema,“ které měli všichni v ošklivosti, jež naplněno bylo popelem a polospálenými mrtvolami dítek obětovaných Israelity v dobách nešťastné modloslužby Molochovi. Živý obraz pekla.

Proč třeba dříve jíti a smířiti se s bližním, nežli chce kdo přinésti Bohu oběť, neb vykonati jiný dobrý skutek?

Poněvadž nemohou líbiti se Bohu naše obět neb jiné dobré skutky, žijeme-li v nepřátelství s bližním svým, v nenávisti a rozepři, protože jednáme tak zcela proti vůli jeho a příkladu. To pamatovati si mají dobře oni křesťané, kteří jdou ke zpovědi a přijímání neodpustivše těm, kteří je urazili, a ti, kteří urazivše nežádali o odpuštění. Měli by věděti, že místo, aby dostali rozhřešení od svých hříchův, obtížili se nehodnou zpovědí novým hříchem a jedí si ve svatém přijímání odsouzení. Rovněž i ti, kteří obcují mši svaté se srdcem plným záští, pomstychtivým. Jak může přijati Bůh jejich oběť a vyslyšeti jejich modlitby?

Jak se třeba smířiti?

1. Nejen ústy, nýbrž srdcem a upřímně; 2. rychle, ježto průtahem smír se jen ztěžuje, jako odstraňuje se rez tím obtížněji, čím hlouběji vnikla; nejpozději, pokud se to může státi, před obětováním oběti, před přijímáním svatých svátostí atd. „Nezapadej slunce nad hněvem vaším“.[1]) Na tuto povinnost upomínal zvyk, že služebníci oltáře se druhdy před svatým přijímáním při mši svaté objímali a přáli si pokoje, neb k líbání dávali patenu neb schránku s ostatky. Před dávnými časy dávali polibek k naznačení lásky a smíru muži mužům, ženy ženám před přijetím nejsvětější Svátosti. „Není-li přítomen ten, kdo byl uražen, a nemůžeš-li se s ním snadno setkati“, dí sv. Augustin, „pokoř se před Bohem a pros Jej o prominutí, dříve než přineseš mu oběť svou, s pevným předsevzetím, že smíříš se se svým nepřítelem, co nejdříve budeš moci.“ 3. Z lásky k Bohu, která pouze vše posvěcuje; 4. trvale. Jak jinak bylo by to ze srdce a dle příkladu Ježíšova? Ostatně třeba připomenouti, že není připočteno za hřích, nelze-li někdy zapuditi cit odporu úplně, pokud se jen nesvolí, nýbrž vynasnažuje se jednati opačně.

Mravoučná úvaha proti hněvu.

Co jest hněv?

Sv. Augustin nazývá jej „náruživou touhou po pomstě“. Jest jedním ze sedmi hlavních hříchů, protože jest zřídlem hříchů mnoha jiných.

Jest hněv vždy hříchem těžkým?

Těžkým hříchem jest, je-li prudký, ničí v nás lásku k Bohu a bližnímu, propuká-li v urážky Boha, v hrubé urážky neb zlé nakládání s bližním. Lehčí urážky jsou též menší vinou. Ba, kdo rozčiluje se pro chyby a prostopášnosti, hříchy a neřesti jiných lidí, je-li buď jeho povoláním pečovati o mravy, trestati a napravovati — jako rodiče, vychovatelé a představení — buď rmoutí-li jej, že nachází tolik hříchů mezi svými bližními, ten nejen tímto hněvem nehřeší, nýbrž spíše koná něco chvályhodného, protože Kristus sám i apoštolé ukazoval takovou horlivost.

Konečně vždy jest lépe člověku, dle rady sv. Františka Saleského zdržovati se všeho hněvu a při trestání jiných počínati si spíše s horlivostí laskavou než hněvivou, poněvadž hněv náš zřídka jest prost všeho hříchu i protože láskou a ochotou dokáže se vždy více než hněvem a přísností; neboť napraví hněvivý jiné, podobaje se často divokému zvířeti, neumí-li krotiti vlastních svých náklonností k hněvu? Proto praví též mudrc: „Nebývej jako lev v domě svém, podvracuje domácí své a utiskuje poddané sobě.“[2]) Z trpké vážnosti vzniká pouze zlo, proto musejí býti tresty dobře uváženy v ohni lásky jsouce pokrmem těžko záživným, by pozbyly své ostrosti, byly lépe přijaty a přinesly žádoucí užitek.

[1]) Efes. 4., 26. [2]) Sir. 4., 35.

Které jsou následky hněvu?

Člověk, který se dává ovládati hněvem, působí nevýslovné zlo. Hněvem ruší se život manželský, hasne láska rodičů k dětem, mizí vážnost dětí k rodičům, z největších přátel stávají se nejhorší nepřátelé; proklínání, urážky Boha, osočování, mstivé úmysly, žaloby a soudy, zbědovanost, ba často i vražda a zabití jsou hroznými následky hněvu, hlavně prchlivého.

Jakých prostředků má se užívati proti hněvu?

Prvním a nejlepším prostředkem k utlumení hněvu jest pokora; neboť jako jsou mezi pyšnými stálé sváry a hádky,[1]) tak naopak jsou pokorní vždy klidnými, tichými a trpělivými. Přemáhání hněvu jest nejlepším zkušebným kamenem, zda jest pokora naše čistá a pravá. „Budeme-li naplněni hněvem a nevolí," dí sv. František Saleský, „kousají-li nás jazyky osočující, není naše pokora pravá, nýbrž umělá a licoměrná." 2. Bychom se však stali tak pokornými, tichými a trpělivými, vzpomeňme častěji příkladu Kristova, jenž snášel tak veliký odpor, pronásledování a potupu,[2]) ač nedopustil se vůbec hříchu a žádná lest nenalezena nikdy v ústech Jeho,[3]) a přece nesplácel posměch posměchem, ani nikomu nehrozil pomstou při svých mnohých utrpeních. Proto právem volá k nám: „Učte se ode Mne, neboť Já jsem tichý a pokorný srdcem." [4]) 3. Výborným prostředkem proti hněvu jest hned z rána uvážiti, co by nás vůbec mohlo za dne k hněvu popuditi, vyzbrojiti se proti tomu pevným předsevzetím, snášeti vše trpělivě z lásky k Bohu, a pak ničeho nemluviti ani nepodnikati pokud trvá hněv, nahodí-li se něco mrzutého. Vzplanul bys na příklad ve prudký hněv, nejde-li ti práce od ruky, odejdi tiše od práce na chvíli, neb vytrvej a modli se „Otče náš" a bude lépe. Jsi snad otcem rodiny, manželka tvá ti odporuje, vzplaneš hněvem, odejdi a mlč, když krev ochladne, budeš moci lépe mluviti a hněv bude překonán. 4. Sám hněv může býti vydatným prostředkem proti hněvu a jiným vášním, jak praví sv. Řehoř Nazianský. Hněvej se na svou nemírnost, lenost atd. 5. Nejpotřebnějším prostředkem k ukrocení hněvu jest horlivá modlitba o dar tichosti a trpělivosti; neboť ačkoli připadá obtížným naší přirozenosti ba nemožným býti trpělivým, nebude nám to přece nemožným s milostí Boží, nýbrž bude to i snadným. „Prchejme tedy před hněvem," dí sv. Augustin, „před hněvem, který zatemňuje rozum, dusí cit slušnosti, zhrzí spravedlností, ruší mír duše, trhá pásku přátelství, mění moudrost v bláznovství a plodí bouři v našem nitru."

Modlitba. Nejmilejší Ježíši, jenž napomínáš nás v dnešním evanděliu, že musíme býti zbožnými a spravedlivými, chceme-li vejíti do nebe, nejen zevně před lidmi jako pokrytci, nýbrž i uvnitř vůlí a srdcem svým, prosíme Tebe, přiveď nás Duchem Sv. k pravé spravedlnosti, by sloužila naše slova, skutky i myšlenky Tobě ke cti, bližnímu však ku vzdělání. Vštěp proto v srdce naše pravou lásku, by nenalezla v nich místo nenávist, záští neb hněv, nýbrž bychom žili s bližním svým bez hádky, sváru a nenávisti v míru a tak stále trvali v lásce křesťanské, až přijdeme do Tvé říše, kde sídlí neustálá radost a láska. Amen.

Poučení pro šestou neděli po Sv. Duchu.

Církev povzbuzuje v tuto neděli křesťany v setrvání v dobrém ukazujíc na toho, jenž nad vším se smilovává. Začátek mše svaté jest tedy modlitbou duše důvěřující v mocnou a dobrotivou ochranu Boží. „Hospodin jest síla lidu svého a obránce spasení Pomazaného svého. Spas lid svůj, Hospodine, a požehnej dědictví svému; a spravuj je, a vyvyš je až na věky. K Tobě, Hospodine volati budu, Bože můj, neodmlčujž mi se, abych přirovnán nebyl těm, kteří sstupují do hrobu!" [5]) — Sláva Otci i Synu atd.

[1]) Přísl. 13., 10. [2]) K Žid. 12., 2. [3]) I. Petr 2., 22. [4]) Mat. 11., 29. [5]) Ž. 27., 8. 9. 1.

Modlitba církevní. Bože velemocný, jemužto, co jest nejlepšího, zcela přináleží, račiž do srdcí našich lásku jména Svého vštípiti a v nás nábožnost rozmnožiti, ať i to, co dobré jest, v nás živíš, i co je živeno, při nábožné horlivosti zachováváš. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Řím. 6., 3.—11.

Bratří! Zdali nevíte, že, kteříkoli pokřtěni jsme v Kristu Ježíši, v smrti Jeho pokřtěni jsme? Nebo pohřbeni jsme spolu s Ním skrze křest ve smrt, abychom, jako Kristus vstal z mrtvých skrze slávu Otce, tak i my v novotě života chodili. Nebo poněvadž spolu vštípeni jsme z podobenství smrti Jeho, spolu i vzkříšeni budeme, to vědouce, že starý náš člověk ukřižován jest, aby bylo zkaženo tělo hříchu, abychom více nesloužili hříchu; nebo kdo umřel, ospravedlněn jest od hříchu. Jestliže pak jsme zemřeli s Kristem, věříme, že spolu i živi budeme s Kristem, vědouce, že Kristus vstav z mrtvých již neumírá, smrt Jemu více panovati nebude. Neboť že umřel hříchu, umřel jednou; že pak jest živ, živ jest Bohu. Tak i vy mějte za to, že jste zajisté zemřeli hříchu, ale živi jste Bohu v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Čemu učí apoštol těmi slovy?

Že pro křest zavázáni jsme vésti život Kristu rovný, svatý. Neboť křtem stáváme se údy Jeho tajemného Těla, proto musí se na nás splniti vše, co na Něm stalo se skutečně. Jako tedy Ježíš zemřel za hříchy naše, pohřben byl, opět vstal a do nebe vstoupil, tak i my odumříti musíme hříchu a všem smyslným žádostem, s ním musíme přibiti na kříž sebeumrtvováním starého člověka, zkaženou přirozenost a jako On jednou vstav více neumírá, nýbrž nyní věčně žije a kraluje, tak také i my máme stále vésti život nový, svatý, Ježíši podobný povstavše jednou z hříchu, žíti proto pouze pro Boha. Slíbils to na křtu. Zachovej slib ten.

Úvaha. Bys s Kristem umřel, povstal a žil, rozvažuj často skrytý i veřejný život Ježíšův, tajemství Jeho utrpení a smrti i Jeho oslavení. Toť dobrým prostředkem žíti v Kristu a s Kristem, tak že nežiješ již ty, nýbrž Kristus v tobě. Modli se:

Ježíši, propůjč mi, bych stále pamatoval na milost svatého křtu, odumíral denně hříchu a jen více žil v Tobě a pro Tebe. Amen.

Evanděliom sv. Marka 8., 1.—9.

Za onoho času, když veliký zástup byl s Ježíšem a neměli, co by jedli, svolav učenníky, řekl jim: Líto Mi zástupu; neboť aj, již tři dni trvají se Mnou a nemají, co by jedli, a rozpustím-li je lačné do domů jejich, zhynou na cestě, nebo někteří z nich zdaleka přišli. I odpověděli Mu učenníci jeho: Odkud je bude moci kdo nakrmiti chleby zde na poušti? I otázal se jich: Kolik chlebů máte? Kteřížto řekli: Sedm. I kázal zástupu posaditi se na zemi a vzal sedm chlebů, díky čině, lámal a dával učenníkům svým, aby předkládali; i předkládali zástupu. A měli maličko rybiček; i těch požehnal a kázal předkládati. I jedli a nasyceni jsou a sebrali, což pozůstalo drobtů, sedm košův. Bylo pak těch, kteří jedli, okolo čtyř tisícův; i rozpustil je.

Proč řekl Ježíš: „Líto Mi zástupu“?

By dokázal skutkem, že těm, kteří hledají nejprve království Božího a spravedlnosti Jeho, bude vše ostatní přidáno bez proseb, aby ukázal velikost lásky Boží, již hýbá každá nouze lidská.

Proč řekl Kristus: „Již tři dni trvají se Mnou“?

By poučil nás, že Bůh čítá všechny dny i hodiny, které strávíme v Jeho službě, by je bohatě odměnil, Bůh odměňuje i nejnepatrnější skutek i doušek vody čerstvé, který byl podán z lásky k Němu.[1])

(Poznámka: Více o tom viz na čtvrtou neděli postní.)

Ú v a h a. Uč se od Krista, jenž požehnal chleby a několik rybiček, vykonav modlitbu chvály, konati zbožně modlitbu před i po jídle. — Uč se od zástupu, který usadil se na zemi a čekal, až mu učenníci chléb předložili, požívati pokrmy s počestností a uctivostí. Uč se vážiti si darů Božích a uschovávati zbytky ku prospěchu svému i chudých.

Modlitba. Pane Ježíši Kriste, Otče milosrdenství a Bože veškeré útěchy, Tys nesmiloval se pouze nad zástupem v poušti, nýbrž denně otvíráš otcovskou ruku Svou a naplňuješ Svým požehnáním vše, co žije; chválíme Tě a prosíme pokorně, bys posiloval nás v dětinné důvěře v Tebe, bychom Tě horlivě hledali dle příkladu zástupu na poušti a k Tobě se utíkali ve všech bědách svých a u Tebe útočiště nalezli. Smiluj se nad námi a nedej nám trpěti nouzi na cestě naší pouti, nýbrž občerstvi nás zde časně a tam věčně; jenž s Otcem i Duchem Svatým žiješ a kraluješ rovný Bůh na věky věkův. Amen

Poučení o žehnáních církve.

„A žehnal je.” (Mar. 8., 7.)

Jako Božský Spasitel sám žehnal na zemi a přinesl světu veškeré požehnání, tak dal též církvi moc žehnati.

Co jest žehnání vůbec?

Žehnání jest vnější znamení, spojené s modlitbou, obyčejně znamení kříže neb vkládání rukou, jímž k tomu zplnomocněný vyprošuje a uděluje jiným dobrodiní, jsou-li ho hodni.

Mají biskupové a kněží moc žehnati?

Již kněžím starozákonním určil Bůh, jak mají žehnati a slíbil, že splní jejich požehnání. Kněžství novozákonní jest vznešenější, nebude proto jeho žehnání méně účinným. Božský Spasitel řekl učenníkům svým: „Do kteréhožkoli domu vejdete, rcete nejprve: Pokoj domu tomuto! A bude-li tu syn pokoje, odpočine na něm pokoj váš, pak-li nic, k vám se navrátí.“ [2])

Žehnali tedy kněží a biskupové stále a lid věřil vždy v žehnající moc kněžskou.

Kdy a jak vznikla v církvi žehnání?

Žehnání jsou prastaré, samým příkladem Božím v Starém i Novém Zákoně posvěcené úkony. Tak žehnal Bůh sám tvory, hlavně lidi,[3]) rozkázal kněžím starozákonním žehnati lidu israelskému, přislíbil, že stvrdí[4]) jejich požehnání Svým a přikázal slavně posvětiti a požehnati vše k bohoslužbě potřebné.[5]) Rovněž žehnal Kristus chleby a ryby,[6]) jimiž krmil hladový zástup, při poslední večeři chléb a víno, dříve než je proměnil v Tělo a Krev Svou,[7]) a konečně své učenníky, než vstoupil na nebesa.[8]) Řídíc se příkladem a rozkazem Božím zavedla i církev, jež byla sbornicí (synagogou) předobrazena, svěcení a žehnání.

[1]) Mat. 10., 42. [2]) Luk. 10., 5.—6. [3]) I. Mojž. 9. 1.— [4]) IV. Mojž. 6., 23. a násl. [5]) III. Mojž. 8. [6]) Jan 6., 11. Mar. 8., 6. [7]) Mat. 26., 26. [8]) Luk. 24., 51.

Jakou moc mají žehnání?

Žehnání mají zvláštní, nadpřirozenou a velikou moc, neboť proč neměl by vyslyšeti Bůh modlitby Své církve, slíbil-li vyslyšeti modlitbu jednotlivce, koná-li ji ve jménu Ježíšovu.[1]) Jest tedy jisto, že mají žehnání zvláštní, nadpřirozenou moc, a že i ony předměty takto požehnané blahodárně působí na tělo i na duši, nekladou-li se žádné překážky jejich působení, nýbrž užívá-li se jich s náležitou přípravou, t. j. s čistým srdcem, věrou a důvěrou, s odevzdaností do vůle Boží a dle úmyslu sv. církve. Neboť těch, kteří chtějí zůstati hříšníky, Bůh nevyslyší. Jest tedy také každému jasným, s jakou úctou třeba nakládati s věcmi posvěcenými neb požehnanými.

Kdo uděluje požehnání a čím se uděluje?

1. Požehnání uděluje p a p e ž jako vrchní pastýř stáda Kristova a zástupce Boží. Jemu propůjčena největší moc žehnati, poněvadž svěřena mu též největší moc nad poklady milostí Kristových. S papežským či apoštolským požehnáním spojeny jsou obyčejně odpustky. Svatý otec uděluje je při zvláště slavnostních událostech i soukromě, žádá-li se o ně. Nezřídka uděluje svatý otec biskupům a kněžím právomoc udělovati v určitých případech papežské požehnání.

2. Požehnání uděluje b i s k u p ze své moci a ze svého vysokého posvěcení. Biskup uděluje požehnání slavně jako kněz, dělá třikráte znamení kříže; uděluje je věřícím vždy i na cestách a ulicích.

3. K n ě ž í udělují požehnání veřejně i soukromě. Věřící žádají hlavně požehnání od kněží novosvěcených, by měli účast na plnosti požehnání, jež vylil právě na ně Duch Svatý.

[1]) Jan 14., 14.

4. Žehnají též rodiče své děti, představení své poddané. Ač nerovná se toto požehnání kněžskému, má přece velikou moc, neboť často splňuje Bůh přání rodičů, pokud člověk neklade překážek, jako splnil přání Jakobovo, který žehnal syny své. „Požehnání otcovo utvrzuje domy synů,“ [1]) praví písmo sv. Bůh splňuje však velmi často i kletbu rodičů na děti svolávanou. Kéž tedy střeží se křesťanští rodiče proklínati děti své a dělají jim často na čele kříž žehnajíce jim.

Požehnání uděluje se 1. nejsvětější Svátostí, toto požehnání vzniklo zavedením svátku Božího Těla (ve 14. století). Tu nežehná kněz, nýbrž Kristus sám, proto má toto požehnání zvláštní sílu. 2. Požehnání uděluje se též ostatky svatých, též částkou svatého kříže.

Co žehná církev?

Církev objímá svými žehnáními celý život lidský ve všech jeho poměrech. Žehná časné statky člověkovy, domy, pole, plodiny, pokrmy atd. Žehná důležité podniky, mosty, železnice. Žehná, by odvrátila různé nehody. Žehná různé osoby v různých postaveních životních, žehná snoubence, matky, nemocné, umírající atd.

Nejsou taková žehnání pověrečná?

Byla by pověrou, kdyby se jim přičítala moc, které nemají, ani míti nemohou. Jest sice pravda, že provozovala se s nimi často pověra a vždy bude se provozovati, však tím jsou tak málo vinna žehnání, jako víno obžerstvím, slunce hnilobou. Ničeho není v přírodě, v člověku, ani na něm, v církvi, ani ve státu, čeho by již nebylo zneužito, kameny, ruda, dříví, souhvězdí povznešena za bohy, proto nelze pohrdnouti těmito věcmi přírodními.

Nechť odstraní se pouze zneužití a zavede se pravé užívání. Nechť užívá se žehnání ve smyslu a duchu svaté církve, ne v domněnce, že vězí pomoc v hmotném předmětu, ne pouze z úmyslů časných, ne tak, že pominou neb zavrhnou se jiné, Bohem dané prostředky, nýbrž s dětinnou důvěrou a úplným odevzdáním se do vůle Boží, s úmyslem ctíti Boha, k blahu vlastnímu jako k blahu bližních, dle předpisů církví ustanovených.

Poučení o svatých svátostech vůbec.

Božský Spasitel slitoval se nad hladovým zástupem a dal mu pokrm; hladovému zástupu venku na poušti chleb tělesný, všem hladovým duším všech dob chleb milosti Boží. Tohoto chleba milostného dostává se nám sedmi svatými svátostmi. Pouč se nyní, křesťane, o těch sedmi svátostech, co mají společného. Co má každá zvláštního, nalezneš odděleně v této knize. (Viz obsah věcný.)

Co jest svatá svátost?

Svátost jest viditelné znamení neviditelné milosti, kteréž od Ježíše Krista k našemu posvěcení ustanoveno jest. Uvažuješ-li zdroj, podstatu a účel svatých svátostí, jsou: 1. znamením minulého utrpení Ježíše Krista, neboť připomínají nám utrpení Kristovo jako zdroj, z něhož k nám přitékají; 2. znamením přítomné, posvěcující milosti, neboť účinkem utrpení Kristova jest milost, která se uděluje ve svátostech k našemu ospravedlnění a posvěcení, 3. znamením budoucí blaženosti, neboť ta jest cílem a účelem našeho posvěcení, jejich příčinou jest posvěcující milost.

Kolik jest svatých svátostí?

Svatý sněm Tridentský učí: „Tvrdí-li někdo, že jest svátostí více neb méně než sedm, totiž, křest, biřmování, Svátost Oltářní, pokání, poslední pomazání, svěcení kněžstva a stav manželský, neb že některá z těchto sedmi není pravdivě a skutečně svátostí, budiž vyobcován.“ [2]) Církev však jest „sloup a utvrzení pravdy“. Její neomylné učení souhlasí též

[1]) Sirach., 3, 11. [2]) Zased. 7. čl. 1.

úplně s dějinami. Až do šestnáctého století věřila církev západní i východní v sedmero svatých svátostí, a nebyla nikým napadána; o vzniku této víry nenalézá se po staletí žádné stopy, musí tedy víra ta původ míti od apoštolův a tak od Krista. Jest tedy pravou, apoštolskou věrou.

Kdo ustanovil sedm svatých svátostí?

Ne snad apoštolé, nýbrž Kristus Pán sám je ustanovil, neboť pouze On může ze Své všemohoucnosti dáti vnějším znamením vnitřní milost a posvěcení.

Proč ustanovil Kristus právě sedm svátostí a ne více neb méně?

Poněvadž právě sedm svátostí jest potřebných a užitečných k nadpřirozenému životu člověka. Jako rodí se člověk nejprve k přirozenému životu, potravou jej prodlužuje, léky zachraňuje zdraví atd., tak 1. rodí se na křtu k nadpřirozenému životu; přijímá pak 2. v biřmování posilu a vzrůst, 3. ve Svátosti Oltářní Božský pokrm, 4. pokáním návrat ztraceného zdraví, 5. posledním pomazáním sílu a občerstvení v posledním boji; 6. svěcením kněžstva udržuje se moc udílení prostředků milostí k nadpřirozenému životu a 7. svátostí stavu manželského posvěcuje se spojení mezi mužem a ženou, by byli svatými sami a též dítky své vychovávali k životu svatému a bohulibému a takto k věčně blaženému.

Jaké svátosti se rozeznávají?

1. Svátosti živých a svátosti mrtvých; první rozmnožují, druhé (křest a pokání) udělují nadpřirozený život, 2. svátosti, jež možno přijati pouze jednou a takové, jež vícekrát. První (křest, biřmování a svěcení kněžstva) vtiskují přijímateli nezrušitelné znamení totiž posvěcení a hodnost, která věčně trvá, buď k odsouzení, buď k oslavě.

Jak třeba se připraviti k přijetí svatých svátostí?

1. S pravým úmyslem, že chceme, přijati skutečně svatou svátost; 2. co možná zbožně, neboť bez zbožnosti měl by člověk pouze nepatrný prospěch; 3. s čistým srdcem u svátostí živých.

Kdo uděluje svaté svátosti?

Vlastním rozdavačem těchto svatých zdrojů milostí jest Kristus sám, jenž je získal výkupnou smrtí Svou. Jako však chtěl spojiti milosti s viditelnými znameními, by člověk určitě věděl, kdy se mu jí dostává, tak chtěl také jejich rozdávání svěřiti viditelným služebníkům a zástupcům; jsou to apoštolé a jejich řádní nástupci, řádně posvěcení a zplnomocnění biskupové a kněží. „Tak o nás smýšlej člověk, jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství Božích.“[1])

P o v z b u z e n í. Jak veliká tajemství lásky a milosrdenství Božího jsou svaté svátosti! Kéž by je poznali a ocenili všichni křesťané v jejich pravé ceně, by žádný křesťan jich nezneužil ani slovem, by užívali je všichni hodně a často k své spáse.

Poučení pro sedmou neděli po Sv. Duchu.

Na počátku mše sv. zve nás církev k chválení Boha slovy: „Všichni národové tleskejte rukama, prozpěvujte Bohu hlasem veselosti! Neb Hospodin převysoký, hrozný, král veliký jest nade vší zemí.“ [2]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. **Bože, jehož Prozřetelnost ve Svém řízení se neklame, Tebe pokorně prosíme, abys všecko škodlivé od nás odvrátiti, a co nám jest prospěšno, uděliti ráčil; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.**

[1]) I. Kor. 4., 1. [2]) Ž. 46., 2.—3.

Epištola sv. Pavla k Řím. 6., 19.—23.

Bratří! Lidskou věc pravím pro mdlobu těla vašeho: jako jste zajisté vydávali údy své ve službu nečistotě a nepravosti k nepravosti, tak nyní vzdejte údy své v službu spravedlnosti ku posvěcení. Nebo když jste byli služebníci hříchu, zbaveni jste byli spravedlnosti. Jaký pak jste měli tehdáž užitek z těch věcí, za něž se nyní stydíte? Nebo konec těch věcí jest smrt. Nyní pak vysvobozeni od hříchu a učiněni jsouce služebníky Božími, máte užitek svůj ku posvěcení, konec pak život věčný. Nebo odplata za hřích smrt, ale milost Boží život věčný v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Výklad a povzbuzení. Sv. Pavel napomíná těmito slovy Římany by se, věnovali i dále právě tak horlivě službě Boží, jako sloužili dosud prostopášnosti, ježto služba hříchu přivodí smrt, služba Bohu však věčný život. Slova „služba, poddánu býti" značí plnou bezpodmínečnou oddanost křesťana Bohu, umrtvování vlastní vůle, jako opět vládu vášní nad člověkem, jenž jest ve stavu hříchu. — Není rozumnějšího požadavku leč konati pro Boha a spásu své duše právě tolik, kolik tak často se koná pro hřích a peklo.

Úvaha. Vzpomeň si často na konec hříchu na věčnou smrt a ptej se, vábí-li tě hřích. Co bych měl ze své rozkoše, nespravedlnosti, pomsty atd? Nic než věčnou smrt a já stvořen jsa, bych dědil věčný život, měl bych býti pouze dědicem věčné smrti? Modli se v pokušeních:

Pro hořké umučení a smrt Svou, Ježíši, nedej mi podlehnouti a státi se dítkem věčné smrti.

Evandělium sv. Mat. 7., 15.—21.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Pilně se varujte falešných proroků, kteřížto přicházejí k vám v rouše ovčím, vnitř pak jsou vlci hltaví; po ovoci jejich poznáte je. Zdali sbírají s trní hrozny nebo s bodláčí fíky? Tak každý strom dobrý ovoce dobré nese, zlý pak strom zlé ovoce nese. Nemůže dobrý strom zlého ovoce nésti ani strom zlý ovoce dobrého vydávati. Všeliký strom, kterýž nenese ovoce dobrého, vyťat a na oheň uvržen bude. Pročež po ovoci jejich poznáte je. Ne každý, kdož Mi říká: „Pane, Pane!" vejde do království nebeského, ale kdo činí vůli Otce Mého, jenž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.

Kdo rozumí se falešnými proroky?

Předně fariseové a zákonníci, dále též všichni klamní učitelé, kteří dovedou krásně a na oko důkladně mluviti, nezřídka ohlašují se skutky dobročinnosti, lidumilnosti a s nátěrem shovívavého ducha, v srdci však a životem popírají Božství Ježíšovo, posmívají se tajemstvím náboženství, smějí se obřadům a služebníkům katolické církve, slibují osvětu ducha, osvobození od předsudků pověry, při tom však ukládají jho svých bludných nauk, činí lidi lhostejnými k spravedlnosti Boží a trestům, a tak vraždí mnoho bezelstných duší. Pro tyto články, zhoubné pro duši, jež skrývají pod zevnějškem na pohled nevinným, nazývá je Ježíš vlky v rouše beránčím.

Koho ještě možno rozuměti falešnými proroky?

1. Svět, který slibuje pocty a bohatství, na konec však odmění všechnu námahu a práci pouze potupou a pohanou; 2. tělo, jež slibuje rozkoše a slasti a na konec nene-

chává člověku, leč trpké výčitky nepokojného svědomí; 3. ďábla, který slibuje dlouhý život a na konci ještě čas k pokání, zatím co umírají zatvrzelí hříšníci často uprostřed svého života náhle a bez pokání; 4. všechny svůdce, kteří zakrývají zlobu svou škraboškou ctnosti a počestnosti tak dlouho, až přilákají neopatrné duše ve svou síť a vedou k různým neřestem, 5. konečně též špatné knihy.

Po čem možno poznati falešné proroky?

Po ovoci či po jejich skutcích, jak dí Božský Spasitel.

Které jsou plody či skutky dobrého člověka?

Sv. Pavel jmenuje tyto: „Láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost, dobročinnost, dlouhočekání, tichost, věrnost, mírnost, zdrželivost, čistota.“ [1])

Které jest ovoce či skutky zlého člověka?

„Smilství, nečistota, nestydatost, chlípnost, modloslužba, čarování, nepřátelství, svárové, nenávisti, hněvové, vády, různice, roty, závisti, vraždy, opilství, žraní a těm podobné věci,“ dí sv. Pavel.[2]) Pozorovati-li na některém z výše jmenovaných učitelů takové skutky, střež se mu uvěřiti, ježto může vyjíti z úst jeho tak málo spasitelných slov, jako roste hroznů na trní.

Proč praví Kristus: „Všeliký strom, kterýž nenese ovoce dobrého, vyťat a na ohen uvržen bude“?

Bychom porozuměli, že zlý člověk, nepolepší-li se, má býti časnou smrtí vyťat a uvržen do pekelného ohně.

Proč dodává k tomu Kristus: „Ne každý, kdož Mi říká: „Pane, Pane!“ vejde do království nebeského“?

Dodává to pro jisté bludaře (reformatory), kteří spolehajíce se pouze na víru a myslí, že dostačí ke spasení vyznávati Krista bez konání dobrých skutků.

Proč praví Kristus: „Ale kdo činí vůli Otce Mého“?

Právě proto, by zřetelně poučil, že nespasí pouhá víra, nýbrž též dobré skutky u víře vykonané.

Úvaha. Uč se z dnešního evandělia být velmi opatrným, potřebí toho velmi pro mnohé falešné proroky nynějšího věku. „Buďte opatrní, by nebylo oklamáno srdce vaše,“ konej dobré skutky, bys neztratil pravé víry.

Modlitba. Pane Ježíši Kriste, prosíme Tebe, uděl nám pravého poznání a velké opatrnosti, bychom chránili se falešných prorokův a nedali se odvrátiti klamným výkladem Písma Svatého a bludnými naukami od jedině pravé katolické víry. Dej, bychom všichni přinášeli jako dobré a plodné stromy mnoho dobrého ovoce a konečně přišli do nebe. Smiluj se též, milosrdný Ježíši, nad mnohými bloudícími dušemi a pošli jim apoštolské pastýře, kteří by je vedli na pravou cestu spásy; dej, bychom s nimi věčně spaseni byli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

---

[1]) Gal. 5., 22.—23. [2]) Gal. 5., 19.—21.

Poučení o dobrých a záslužných skutcích.

Co jsou dobré skutky?

Všecka svobodná jednání lidská, jež dějí se dle vůle Boží, z lásky k Němu, ve stavu a s pomocí milosti Boží.

Co tedy patří nutně k dobrému a záslužnému skutku?

1. By vykonán byl svobodně a ve stavu posvěcující milosti; 2. by byl mravně dobrým ve svém předmětu, účelu a okolnostech; 3. by byl nadpřirozeně dobrým t. j., by pocházel z nadpřirozené pohnutky.

Které jsou nejlepší a nejzáslužnější skutky?

Modlitba, půst a almužna. Modlitbou rozumějí se všechny úkony bohoslužebné; postem všechno umrtvování těla a almužnou všechny skutky milosrdenství. „Modlitba s postem a almužnou lepší jest, nežli poklady zlata schovávati, neboť almužna od smrti vysvobozuje, a onať jest, ježto čistí hříchy a činí, že nalézáme milosrdenství a život věčný.“ [1])

Kolikeré jsou skutky milosrdenství?

Dvojí: tělesné a duchovní.

Které jsou duchovní skutky milosrdenství?

Ony, které podporují spásu duše bližního, jako: hříchy trestati, neumělé učiti, pochybujícím dobře raditi, za živé i zemřelé k Bohu se modliti, zarmoucené těšiti, křivdu trpělivě snášeti, ubližujícím ochotně odpouštěti.

Které jsou tělesné skutky milosrdenství?

Ony, jež týkají se tělesného blaha bližního, jako: lačné krmiti, žíznivé napájeti, nahé odívati, vězně vysvobozovati, nemocné navštěvovati, pocestné do domu přijímati, mrtvé pochovávati.[2])

Jsou dobré skutky k spasení potřebny?

Jsou; neboť Kristus praví výslovně: „Všeliký strom, kterýž nenese ovoce dobrého, vyťat a na oheň uvržen bude.“ A onen služebník v evanděliu,[3]) který přijaté hřivny sice nepromrhal, však zakopal do země a proto jí dobře nevynaložil, byl již proto uvržen do temnosti zevnitřních. Jak velice se mýlí, kteří doufají přijíti do nebe, nečiní-li nic zlého. O tom nebezpečném bludu mluví krásně sv. Jan Zlatoústý: „Kdybys měl sluhu, který by nebyl sice žádným zločincem, žádným žráčem, žádným opilcem, ale stále chodil po domě nečinně a zanedbával vše, k čemus ho najal, nevyplatil bys jej poříčky a nevyhnal?“ Není dosti zlým nekonati toho, co žádá povinnost? Právě tak jedná dosti zle křesťan, který nekoná sice nic zlého, ale též nic dobrého, a zbavuje se tak nebe; neboť nebe jest odměnou za předešlou práci. Kdo tedy nepracoval, nemůže si slibovati též žádné odměny.

Může konati každý dobré skutky?

Každý člověk v každém stavu může konati dobré a záslužné skutky. Kolik dobrého vykonati může chudá stařenka svou zbožnou vytrvalou modlitbou! Kolik chudá služka svou přičinlivostí, věrností, trpělivostí. Modliti se a dobrý příklad dávati může i nejchudší a nejbídnější, a dobrým úmyslem můžeme a máme učiniti záslužnou veškeru svou práci i odpočinek.

(Viz poučení o dobrém úmyslu str. 8.)

[1]) Tob. 12., 8.—9. [2]) Mat. 25. [3]) Mat. 25., 25.

Poučení o četbě špatných knih, spisů a novin.

K falešným prorokům patří též špatné knihy, spisy a noviny. Čtení má nevýslovný vliv na ducha a srdce. Jako nikterak není lhostejno, jak člověk myslí a jedná, tak není lhostejno, co čte; ano jen v zkázu může jej uvrhnouti, čte-li špatné knihy.

Které jsou špatné knihy, spisy a noviny?

Špatnými jsou všecky knihy, spisy a noviny, které popírají křesťanské pravdy veřejně neb skrytě, seslabují je, překrucují, falšují a zamlčují, vydávají všechna náboženství za dobrá, činí směšnými neb haní církev katolickou, její služebníky, ústavy, obřady, vyhlašují prostředky spásy za nepotřebné, označují přikázaní Boží za vynálezy lidské, budí špatné náklonnosti, vydávají leckteré neřesti za ctnosti neb za chyby snadno odpustitelné.

K čemu jsou zavázáni křesťané, co se tkne špatného tisku?

1. Spisů toho druhu má se každý katolický křesťan bedlivě varovati. Je-li vůbec povinností křesťana vyhýbati se zlému, příležitostem k němu a nebezpečenstvím, jest jistě také jeho povinností stříci se špatných knih, časopisů atd. Objednávajíce takové spisy pobízíme jejich pisatele k dalšímu psaní a napomáháme k šíření zla. Při čtení špatných spisů utkví vždy něco v paměti a tak budeme se smáti tomu, nad čím jsme se z počátku horšili. Tisíce lidí na této cestě se zkazilo, stalo se nevěrci a nemravnými. Církev zakazovala vždy četbu takových spisů. Nemá pravý katolík vždy mysliti a vždy jednati jako jeho sv. církev? Jak těžce zodpovídati budou hlavně hostinští, kteří vykládají na své stoly špatné časopisy! 2. Každý katolický křesťan nemá nejen žádných špatných spisů v domě opatrovati a platiti neb nějak podporovati a rozšiřovati, nýbrž má dle sil dobré knihy čísti, jiným k čtení dávati, k jejich rozšíření nějakou oběť přinášeti, hlavně má podporovati vším sobě možným způsobem dobré časopisy.

Úvaha. Pojmi, milý čtenáři, nezměnitelný úmysl netrpěti špatného časopisu, špatného spisu v domě svém neb nějak je podporovati. Častěji se modli:

Ochraň mne, Pane, od všech falešných proroků, hlavně od svůdců v rouše ovčím, od jedu špatných knih a spisů! A uděl mi milosti, bych bez ustání konal dobré skutky, všecky své povinnosti a tak naplnil vůli Otce Tvého nebeského a učinil se hodným nebe. Amen.

Poučení pro osmou neděli po Sv. Duchu.

Na počátku mše sv. chval s církví Boha, jehož milosrdenství a spravedlnost rozprostírá se až na konec světa. „Přijali jsme, Bože, milosrdenství Tvé uprostřed chrámu Tvého. Jakož jméno Tvé, Bože, tak i chvála Tvá do končin země; spravedlnosti plná jest pravice Tvá. — Veliký jest Hospodin a velmi chvály hodný v městě Boha našeho, na hoře svaté Jeho.“ [1]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Obdař nás milostivě, prosíme, Hospodine, vždy duchem takovým, abychom i smýšleli i konali, co pravé jest, a tak, když bez Tebe trvati nemůžeme, abychom dle vůle Tvé živi býti mohli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Řím. 8., 12.—17.

Bratří! Dlužníci jsme ne tělu, abychom podle těla živi byli. Nebo budete-li podle těla živi, zemřete; pakli duchem skutky těla mrtviti budete, živi budete. Nebo

[1]) Ž. 47., 10., 11., 1.

kteříkoli Duchem Božím vedeni bývají, ti jsou synové Boží. Nepřijali jste zajisté ducha služebnosti opět k bázni, ale přijali jste Ducha vyvolení synů, v němžto voláme: Abba! (Otče!) Ten zajisté Duch svědectví vydává duchu našemu, že jsme synové Boží. A jestliže synové, i dědicové, dědicové zajisté Boží a spoludědicové Kristovi.

Čemu učí nás tato slova sv. Pavla?

Jak velice máme se přičiňovati v krocení zlých choutek a náklonností tělesných. Neboť kteří pohrdnuvše hlasem víry a svědomí žijí zlým choutkám a náklonnostem a konají skutky těla, nejsou řízeni duchem Božím a sklidí odplatu hříchu, věčnou smrt. — Kdo si však činí násilí, ovládá smysly, smyslné žádosti umrtvuje s přispěním Ducha Svatého, bude moci s důvěrou nazývati Boha svým otcem a děditi život věčný. Neboť jest dítkem Božím a proto též Jeho dědicem a spoludědicem Kristovým. Jaká hodnost a jaká naděje! Dovolují skutky tvé doufati, že jsi dítkem Božím?

Ú v a h a. Kroť a umrtvuj tělesné žádosti své, bys nezemřel na věky, nýbrž měl život věčný. Kdykoli odporuješ s pomocí Boží zlým žádostem svým, pokaždé získáváš si koruny nebeské. Modli se:

Dej mi, Pane, Ducha Svého, bych vždy pamatoval na slasti království Tvého, umrtvoval žádosti tělesné a kráčel jako dítko Tvé v svaté bázni. Amen.

Evanělium sv. Luk. 16., 1.—9.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým podobenství toto: Člověk jeden byl bohatý, který měl vladaře, a ten obžalován jest před ním, jako by byl rozmrhal statek jeho. I povolal ho a řekl jemu: Což to slyším o tobě? Vydej počet z vladařství svého, nebo již nebudeš moci vládnouti. I dí vladař sám u sebe: Co učiním, nebo Pán můj odjímá ode mne vladařství? Kopati nemohu, žebrati se stydím. Vím, co učiním, aby, když budu složen s vladařství, přijali mne do domů svých. Zavolav tedy jednoho každého dlužníka pána svého, řekl prvnímu: Kolik jsi dlužen pánu mému? A on řekl: Sto tun oleje. I řekl jemu: Vezmi listinu svou a sedna rychle napiš padesát. Potom jinému řekl: Ty pak kolik jsi dlužen? Kterýžto řekl: Sto korců pšenice. Dí jemu: Vezmi zápis svůj a napiš osmdesát. I pochválil pán vladaře nepravého, že opatrně učinil; nebo synové tohoto světa opatrnější jsou nežli synové světla v pokolení svém. I Já pravím vám: Čiňte sobě přátele z mamony nepravosti, aby, když dokonáte, přijali vás do stanů věčných.

Proč uvádí Ježíš toto podobenství?

By varoval nástupce své, by nepohrdali statky věčnými a netoužili příliš po časných výhodách, i aby nás poučil, jak pečovati máme o věčnou spásu svou a užívati statků časných.

Koho rozuměti boháčem, vladařem a statky?

Boháčem jest Bůh, vladařem člověk, statky jsou různá dobra a dary tělesné i duševní, poklady přirozené milosti, jež Bůh svěřuje člověku, s nimiž však tento často nenakládá správně, proto hrozí mu přísná zodpovědnost z účtů.

Jak zneužívá člověk těchto statků?

Činí tak člověk, 1. kloní-li rozum svůj k věcem nepotřebným a škodlivým a tak uvádí svou víru v nebezpečenství; 2. obrací-li vůli svou na svět a tělo, dávaje tak tělesné síly své v službu hříchu a pohrdaje věcmi nadpřirozenými; 3. přemítá-li myšlením svým jen o věcech lichých a škodlivých a tak špatně užívá darů Božích.

Co značí chvála nespravedlivého vladaře?

Chvála ta neplatí nespravedlnosti, nýbrž chytrosti vladařově, jenž dovedl použíti statků svého pána aspoň ve svůj prospěch; a napomíná nás, bychom následovali jej ne v nespravedlnosti, která je vždy špatná, ale v chytrosti, i bychom podporovali dobrým, bohumilým užíváním darů Božích věčnou spásu svou a získali si zalíbení Božího.

Proč připojuje Ježíš, že synové světa jsou opatrnějšími než synové světla?

Ježíš chtě tím říci, že kdo světsky smýšlejí, dovedou se mnohem lépe zaopatřiti, mnohem více se přičiniti, by došli cti, radovánek a statků světských než synové světla, kteří přijati byli za dítky Boží, by získali si věčného spasení. Chtěl podobenstvím tím nás povzbuditi, bychom starali se o statky věčně trvající s takovou horlivostí, jako oni usilují o pomíjející.

Kteří jsou přátelé, jichž přízně si máme získati?

Dobré skutky, které činí nás Bohu milými a nám otvírají nebe, chudí, svatí Boží, andělé, kteří radují se z našeho dobrého jednání a budou našimi přímluvčími, konečně Ježíš Kristus sám, který hledí na to, co dali jsme chudým, jako bychom to byli dali Jemu.[1]) „Na úrok půjčuje Hospodinu, kdož se smilovává nad chudým.“ [2]) Ano ruce chudých jsou rukama Kristovýma, jak dí sv. Petr Chrysologus, naše statky budou poslány jimi do nebe, a jejich přímluvou dostane se nám milosti blažené smrti.

Jak rozuměti tomu, že si máme získávati přátele ty nespravedlivým bohatstvím?

Bohatství zove se nespravedlivým, poněvadž svádí snadno k nespravedlivostem, k lakotě, nemírnosti, marnotratnosti atd. Ježíš tím tedy říká, by užívalo se statků pozemských, které snadno svádějí k zlému, ke konání dobrého dle svých sil; přece však nepraví tím, že se má krásti, podváděti, by mohla se dáti almužna.

Čemu můžeme se ještě z toho podobenství učiti?

1. Že máme se stále ptáti: „Co mám dělati, bych dosáhl života věčného a unikl přísnému soudu Božímu?“; 2. že máme, bychom si zasloužili života věčného a) kopati, t. j. skutky sebezáporu, b) žebrati, t. j. mocně usilovati o milost Boží, c) almužnou zjednávati si přátele.

Ú v a h a. Snaž se každý týden něco ze svého přebytku odložiti neb odepři si něco, co bys mohl dáti chudým. Modli se denně o hlavní ctnost opatrnosti.

Modlitba. Všemohoucí, dobrotivý Bože, který's ustanovil nás správci statků Svých, dej nám pravé opatrnosti a rozvahy, bychom úsilovně pečovali o rozšíření Tvé slávy a o spásu svých duší vždy tak horlivě jako synové tohoto světa o nabytí statků pomíjejících, bychom neuvalili na sebe těžké odpovědnosti jako nespravedlivý služebník. Prosíme Tě též, dej všem říším křesťanské smýšlení, by se ujímaly chudých a měly k nim milosrdenství. Všem chudým však dej, Pane, milost, by byli dobrodincům svým vděčnými a pomáhali jim horlivou modlitbou získati království nebeského. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho, který s Tebou a s Duchem Svatým živ jest a kraluje na věky. Amen.

---

[1]) Mat. 25., 40. — [2]) Přísl. 19., 17.

Mravoučná úvaha proti utrhání na cti.

„Ten obžalován jest před ním." (Luk. 16., 1.)

Vladař v evanděliu právem byl obžalován před pánem svým pro svou marnotratnost. Žaloba však není vždy následkem hříchu a nespravedlnosti, neboť mnoho lidí již upadlo bez vší viny a zcela nespravedlivě utrhačnými jazyky v špatnou pověst a připraveno bylo o dobré jméno. Jak velikou a šerednou jest však nepravost ta! Čti tedy toto poučení s pozorností, bys vyvaroval se utrhání na cti jako moru.

Kdy se dopouštíme utrhání na cti?

1. Zvětšujeme-li chyby bližního; 2. vyzrazujeme-li jiným tajně spáchanou chybu bližního a dosud tajnou s úmyslem bližnímu škoditi neb bez naléhavé pohnutky; 3. přičítáme-li práci neb snaze bližního špatné úmysly; 4. popíráme-li neb zmenšujeme jeho dobré skutky a vlastnosti; 5. mlčíme-li v případech, kdy by bylo povinností pochvalně o něm mluviti neb mluvíme-li o něm dvojsmyslně; 6. podezříváme-li bližního, neb pečujeme-li, by postaven byl do nepravého, dvojsmyslného světla.

Jest na cti utrhání těžkým hříchem a proč?

Utrhání na cti samo o sobě jest proti veškeré křesťanské lásce a porušuje tak první a nejdůležitější přikázaní i v případech nejlehčích. Je-li však případ důležitý, stalo-li se utrhání s rozvahou a zlým úmyslem, bylo-li bližnímu tím těžce ublíženo, čest jeho těžce dotčena, uzná snadno každý, že jest to hříchem těžkým. Neboť jednání takové těžce uráží 1. důležité přikázaní lásky k bližnímu. Olupuje 2. chudého o statek, který dražší jest nad peníze a majetek [1]), odnímá dotčenému moc konati dobře na př. účinně napomínati své poddané; dále jej olupuje o důvěru lidí a tak často o příležitost vydělati si chleba, i může býti původem jeho časné i věčné zkázy atd. Jest 3. příčinou nesčetných špatných pomluv a hříchů. Konečně 4. může se ztěžka nahraditi neb snad nikdy úplně nenapraviti škoda tak způsobená. Utrhání na cti uráží tedy lásku i spravedlnost zároveň a proto vylučuje z království nebeského, jež jest láska a spravedlnost.[2])

Jest vyzrazení chyb bližního vždy hříchem?

Vždy jest hříchem vyjevovati chyby a hříchy bližního bezpotřebně, pouze pro zábavu ledabylých lidí. Udávají-li se však chyby a hříchy bližního, jichž nelze napraviti bratrským napomenutím, rodičům neb představeným k potrestání a nápravě, nejen to není hříchem, nýbrž spíše dobrým skutkem, povinností lásky křesťanské; ba těžce by se prohřešil, kdo by mlčel, ježto by mohl prozrazením chybám snadno zabrániti a uchrániti bližního i jeho příbuzné mnoha bolů.

Jest též hříchem utrhače poslouchati?

Jest; neboť tak dáváme popud k utrhání na cti a pobízíme k němu. Proto praví sv. Bernard: „Je-li těžším hříchem utrhání na cti než utrhače poslouchati, snadno bych nerozhodl." Třeba tedy v takových případech pečovati buď utrhačné řeči přerušiti neb překaziti, jako při řečech nečistých a urážlivých žertech, buď odejíti, neb nelze-li nic z toho provésti, ukázati svou nevoli; neboť dí Duch Sv.: „Vítr půlnoční rozhání déšť a tvář smutná jazyk utrhající."

K čemu jest utrhač zavázán?

Urážku na cti odvolati a škodu, kterou způsobil bližnímu na statcích tělesných neb na dobrém jméně, opět tak napraviti, jak ji způsobil, na př. veřejně, stala-li se urážka veřejně. Kde však to není možno nebo radno pro zlé následky, nechť pečuje aspoň zameziti další šíření, vyprávěti o uraženém chvalně, vůbec konati, čeho by si sám přál v takových případech.

---

[1]) Přísl. 22., 1. [2]) I. Kor. 6., 10.

Co má nás zdržeti od utrhání na cti?

Myšlenka 1. na těžkost toho hříchu; 2. na veliký počet hříchů, které tak bývají spáchány, a jichž účasten bude utrhač jako první příčina; 3. na obtížnost neb nemožnost nahrazení škody takto vzniklé, ježto nezná se škoda, nelze umlčeti urážek lidí a tak zadržeti zlo v jeho následcích, a přece nelze doufati v odpuštění bez dostiučinění; 4. na věčné tresty za hřích ten. „Slyšel-lis slovo proti bližnímu svému, nechť s tebou umře, a věř, že tě neroztrhne.“ [1])

Modlitba. Ochraňuj mne, lásky plný Ježíši, bych nedal se svésti ani nenávistí ani nepřízní připraviti bližního svého zlými pomluvami o čest a tak dopustiti se těžkého hříchu. Amen.

Útěcha při utrhání na cti.

Když odňata ti bude čest zlými jazyky, těš se, že dobrotivý Bůh udělí ti náhradu, bys nikdy neměl v sobě lichého zalíbení a nestal se pyšným, nýbrž bys cvičil se v pokoře a trpělivosti, upozorněn byl na své chyby a mohl je napraviti. Bys nestal se však netrpělivým, pohleď na svaté jak Starého tak Nového Zákona. Čistý Josef musí nevinně býti ve vězení jako cizoložník jsa obžalován,[2]) tichý David vyhlášen od Semeie mužem krvežíznivým,[3]) panenská Zuzana obžalována jako cizoložnice, souzena a odsouzena k smrti; [4]) Ježíš Kristus nejsvětější prohlášen rouhačem, důvěrníkem ďáblovým, žráčem a opilcem a obžalován jako svůdce národa, odsouzen a usmrcen. Nad to považ, že nemůže ti škoditi u Boha, byť přičítalo se ti všechno pomyslitelné zlo, a že On stará se o čest těch, kteří se mu úplně oddají, neboť „kdo dotkne se cti těch, kteří se bojí Boha, dotkne se zároveň zřítelnice oka Božího,“ [5]) a to nezůstane zajisté bez trestu.

Modlitba v osočování. Ježíši nejnevinnější, který's dovolil býti pro mne urážen, odevzdávám se úplně Božské vůli Tvé, odevzdávám Ti všecka utrhání na cti své a na svém dobrém jménu, jako pokání za hříchy své. Odevzdávám Tobě zcela čest i dobré jméno s pevnou důvěrou, že budeš jich dle záliby Své hájiti a chrániti a mne vysvobodíš z rukou nepřátel mých. Amen.

Poučení pro devátou neděli po Sv. Duchu.

Volej k Bohu o pomoc a přispění proti všem viditelným i neviditelným nepřátelům a rci s knězem na začátku mše svaté: „Neb hle, Bůh spomáhá mně a Hospodin jest obráncem duše mé. Obrať zlé na nepřátele mé a v pravdě své vyhubiž je, Bože, ve jménu svém spasena mně učiň a v moci suď mne!“ [6]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Račiž, o Pane, pokorné prosby naše vyslyšeti, i abys žádajícím vyplnil, čeho žádají, učiň, ať jenom o to žádají, co se Tobě líbí. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Pavla ke Korint. 10., 6.—13.

Bratří! Nebývejte žádostivi zlých věcí, jakož i otcové naši žádali; ani modláři nebuďte jak někteří z nich, jakož psáno jest: „Posadil se lid, aby jedl a pil, a vstali, aby hráli“; aniž smilněme, jako někteří z nich smilnili, a padlo jich jeden den tří-

[1]) Sir. 19., 10. [2]) I. Mojž. 39. [3]) II. Král. 16. [4]) Dan. 13. [5]) Zach. 2., 10. [6]) Ž. 53., 6. 7. 3.

mecítma tisícův; aniž pokoušejme Krista, jako někteří z nich pokoušeli a od hadů zhynuli; aniž reptejte, jako někteří z nich reptali a zhynuli od záhubce. Toto pak všecko stalo se jim k podobenství a napsáno jest k výstraze naší, kteří na konci věků žijeme. A protož kdo se domnívá, že stojí, hlediž, aby nepadl. Pokušení vás nezachvacuj, než lidské; věrný pak jest Bůh, který nedopustí vás pokoušeti nad to, co můžete, ale učiní s pokušením také prospěch, abyste je snésti mohli.

Čemu učí sv. Pavel těmi slovy?

Že nemáme jednati tak jako židé, bychom nebyli trestáni jako oni, že zvláště nemáme 1. toužiti po špatných věcech, nedůvěřovati v sebe a že máme v pokušeních vytrvale bojovati, protože Bůh nedá nás pokoušeti nad síly naše, bychom je překonali a dobyli si vítězství; 2. že nemáme pokoušeti Boha; 3. nereptati proti Bohu.

Možno též hřešiti myšlením a žádostmi?

Ano touží-li člověk po špatných a nedovolených věcech neb myslí-li na ně dobrovolně a se zálibou, neboť Bůh nezakazuje pouze zlých skutků, nýbrž i špatné myšlenky a žádosti ženy a statků bližního[1]) a Kristus praví: „Kdo pohledne na ženu ze zlou žádostí, již s ní v srdci cizoložil.“ [2]) Špatné myšlenky však, k nimž nedává člověk žádné příčiny a jichž nepřipouští neb neudržuje dobrovolně, nejsou hříchem, nýbrž příležitostí k zásluze, když proti nim opravdově bojuje. Z toho důvodu dopouští je Bůh někdy i u zbožných. Bojuj tedy rychle a opravdově.

Co značí pokoušeti Boha?

Žádati opovážlivě, t. j. bez dostatečné příčiny od Boha znamení Jeho všemohoucnosti, dobroty, prozřetelnosti, spravedlnosti. Stalo by se tak, 1. kdybychom toužili bez příčiny, by pravdy víry oznámeny a potvrzeny byly zázračným znamením; 2. kdybychom se sami vydávali v nebezpečenství těla neb duše, nejsouce k tomu nuceni pravou nouzí neb povinností, doufajíce, že nás Bůh vysvobodí; 3. kdybychom opovrhli v nebezpečné nemoci obyčejnými přirozenými prostředky a chtěli spoléhati pouze na bezprostřední pomoc Boží. Takto Boha pokoušeti jest těžkým hříchem, protože Bůh to výslovně zakázal v Starém Zákoně[3]) a trestal na Israelských ohnivými hady.[4])

Jest těžkým hříchem reptati proti Bohu?

Ano; můžeme to poznati z potrestání reptajících Israelitů, neboť mimo Korea, Dathana a Abirona, kteří pohlceni byli za živa zemí, mnoho tisíc zničeno bylo ohněm, ačkoli nereptali přímo proti Bohu, nýbrž proti Mojžíšovi a Aaronovi, kteří dáni jim byli Bohem za představené. Z toho zároveň můžeme se učiti, že i tehda reptá se proti Bohu, když se reptá proti Jeho zařízením, dopuštěním, proti počasí, vrchnostem. Proto děl Mojžíš k Israelským: „Aniž je proti mně reptání vaše, ale proti Hospodinu.“[5]) Chraň se tedy reptání.

Ú v a h a. Konej často tyto střelné modlitby:

Prosím Tě, Pane, očisť srdce mé ode všech zlých myšlenek a žádostí. Nedopusť, by přišlo mi na mysl pokoušeti Tebe, neb býti nespokojenu s otcovskými zařízeními Tvými. Nedopusť též, bych pokoušen byl nad síly své, nýbrž uděl mi tolik síly, bych mohl všechna pokušení přemoci a tak ku spáse své duše jich použiti. Amen.

Evanděliun sv. Luk. 19., 41.—47.

Za onoho času, když se přiblížil Ježíš k Jerusalemu, vida město, plakal nad ním řka: Ó, bys poznalo i ty a to v tento den tvůj, co tobě

[1]) II. Mojž. 20. [2]) Mat. 5., 28. [3]) V. Mojž. 6., 16. [4]) IV. Mojž. 21., 4.—16. [5]) II. Mojž. 16., 18.

je ku pokoji; ale nyní jest to skryto před očima tvýma. Neboť přijdou na tebe dnové a obklíčí tě nepřátelé tvoji náspem a oblehnou tě a souží tě odevšad; a na zemi povalí tebe i syny tvé, kteří v tobě jsou, a neostaví v tobě kamene na kameni, protože jsi nepoznalo času navštívení svého. A vešed do chrámu, počal vymítati těch, kteří prodávali v něm a kupovali, řka jim: Psáno jest: Dům můj jest domem modlitby, vy pak jste jej učinili peleší lotrovskou. I učil na každý den v chrámě.

Proč plakal Spasitel nad městem Jerusalemem?

1. By naznačil, že Bůh nechce smrti hříšníka, poněvadž Jerusalém nechtěl poznati a využiti času svého navštívení a spěl nekajícností svou v záhubu. Tak pláče též Božský Spasitel nad bídným hříšníkem, který nepoznává, neužívá času milosti.

Který byl čas Jeho navštívení?

Onen čas, kdy posílal Bůh k židům proroka za prorokem, jimž se však vysmívali a zlehčovali,[1]) jež ukamenovali a usmrtili.[2]) Hlavně byl to čas kazatelského úřadu Kristova, jenž po tři léta tak často hlásal spasitelnou nauku Svou, ji hojnými zázraky potvrzoval a tak dokazoval, že je Messiášem a Spasitelem světa, a přece od tohoto zatvrzelého, nekajícného města bylo Jím pohrdáno, ba byl přibit na kříž.

Kdo označen jest zatvrzelým, nekajícným Jerusalemem?

Zatvrzelí a nekající hříšníci a ti, kteří žijí v lhostejnosti a vlažnosti; neboť nejsou-liž právě tak tvrdí jako židé, kteří viděli Ježíše plakati a přec zůstali bezcitnými?

Tají Bůh bezbožným, co slouží k jejich spáse?

Nikoli, však oni zaslepují samy sebe hříchy svými, že dobře nepoznávají spasitelných pravd a zatvrzují zároveň své srdce a vůli, by nebyla dotčena a k pokání pohnuta božskými vnuknutími. Jsou tedy sami vinni svou zkázou.[3])

Jak učinili židé chrám peleší lotrovskou?

Svou závistí a lakotou, protože dovolili za peníze toto znesvěcení domu Božího, a tak znemožnili modlitbu zbožným pohanům, jimž byl dovolen přístup do vnějšího nádvoří.

Čemu se učíme z toho, že vyhnal Ježíš překupníky z chrámu?

Jak přísně potrestá ty, kteří zapomínají ve chrámu, kde jsou, že ve svatostánku přítomen jest Ježíš Kristus a proto bez ostychu se smějí, šeptají, mluví o svých záležitostech, podnicích, provádějí různé svévole, přechovávají různé špatné myšlenky, dávají nestoudným oděvem a drzými posuňky největší pohoršení, protože Kristus vyhnal z chrámu i kupce a prodavače těch věcí, jež byly potřebny k bohoslužbě. Jak hrozně je potrestá! Nechť to uváží. Na věky je vyžene ze své říše.

Kdy a jak splnilo se proroctví Ježíšovo o zboření Jerusalema?

Roku 66. po Kristově narození vyhlásili Římané židům válku pro jejich povstání a vytáhli s vojskem proti Jerusalému. Vlastní obléhání města počalo však vlastně za vojevůdce Tita kolem Velikonoc roku 70. Jerusalém naplněn byl tehdy za příčinou svátku velikonočního cizinci z celého světa. Titus dal obklíčiti město, jak předpověděl Kristus

[1]) II. Paral. 36., 16. [2]) Mat. 23., 34. [3]) Oseáš 13., 9.

náspem, vyhladověti a ztéci. V městě samém zuřila za obléhání mezi obyvateli velmi krutá válka občanská. Za jednu noc utraceno přes 80.000 lidí. Kromě meče zuřil i hlad tak, že matky zabíjely a jedly dítky své. Co neusmrtil meč a hlad, to uchvátil nakažlivý mor. Na 600.000 mrtvol vyhozeno za hradby městské. Mnoho tisíc vrhlo se v zoufalství s hradeb městských a vrhalo se skoro dobrovolně v náruč smrti. Téměř denně bylo 800 uprchlíků židovských na kříž přibito Římany před městem, tak že Titus sotva mohl nalézti dosti dřeva na kříže. Dějepisec Josef Flavius, který viděl na své oči hrozné to divadlo, píše: „Žádné město tolik nevytrpělo, ale od počátku světa nebylo též pokolení tak plodného na bezpráví.“ Konečně když přestál Jerusalém šestiměsíční hrůzu, hlad, bídu a obléhání, slezli Římané za velení svého vůdce Tita poslední hradbu a vnikli do města. Způsobeno kruté krveprolití mezi občany. Kteří nepadli, stali se zajatci a prodáni za otroky do celého světa; počtem 97.000. Město obráceno v popel, i chrám zasažen byl plameny a změnil se v trosky a popel. Konečně dal Titus zbytky města i chrámu srovnati se zemí a orati na nich pluhem. Tak splnilo se hrozným způsobem do písmenky, co Kristus předpověděl. Židé však podnes rozptýleni jsou po celém světě, „bez krále, bez knížete, bez oběti, bez oltáře“,[1]) jsouce živými svědky spravedlnosti Boží a splnění proroctví Pána našeho Ježíše Krista.

Ú v a h a. Plač často nad hříchy svými z upřímné lítosti, pozoruj a boj se přísných a spravedlivých soudů Božích nad hříšníky. Pomni, že každý den a každá hodina propůjčena hříšníku k pokoji t. j. k pokání a milosti. O, kdyby měli zavržení v pekle jen jedinou čtvrthodinku času, jíž my strávíme v žertech a marném mluvení, byli by zachráněni od útrap pekelných. Vše se může vrátiti, jen ne čas, proto užívej času!

Modlitba. Pane Ježíši Kriste, který's plakal nad městem Jerusalemem a předpověděl mu hroznou záhubu, protože pohrdlo všemi Tvými dobrodiními, zázraky, naučeními i napomenutími, obměkči naše kamenná, zatvrzelá srdce, bychom poznali nebezpečný stav svůj, dobře všímali si času a dne svého navštívení a, co jsme dosud promeškali, čilou pílí nahradili. Neboť nyní jest náš čas, kdy máme před zrakem dobrý příklad zbožných a bohabojných. Přijde-li však noc smrti a nečinili-li jsme pokání, jsme na věky ztraceni. Toho velikého neštěstí nás chraň, nejlaskavější Ježíši, pro veliké milosrdenství Své. Amen.

Učení o pokání až naposled odkládaném.

Smí hříšník spoléhati, že se obrátí na konci života?

Ne; neboť by to znamenalo hřešiti na milosrdenství Boží a bylo by to hříchem proti Duchu Svatému. „Bůh trestá takové hříšníky obyčejně tím, že zapomenou na konec sami na sebe, protože zapomněli na Boha, když měli ještě pevné zdraví,“ dí sv. Augustin. A Bůh sám dí: „Obrátili ke mně hřbet a ne tvář, ale v čas soužení svého řeknou: Vstaň a vysvoboď nás. Ale já řeknu k nim: Kdež jsou bohové tvoji, kterýchž nadělals sobě? Nechť vstanou a vysvobodí tě v čas soužení tvého.“[2]) A ač máme potěšující příklad pozdního obrácení na kajícím lotru, „jest to“, jak dí týž sv. Augustin, „jediné proto, by žádný hříšník nezoufal; je však i j e d i n ý m, by nikdo opovážlivě s pokáním neodkládal.“

Co možno tedy očekávati od těch, kteří se obracejí teprve na konci života?

Všeho dobrého, obrátí-li se opravdově; to však stává se velmi zřídka. „Ze statisíce, jichž život byl bezbožný,“ praví sv. Jeronym, „obrátí se opravdu sotva jeden při smrti a dosáhne odpuštění svých hříchův.“ A sv. Vincenc Ferrerský praví, že větším zázrakem jest umře-li dobře, kdo špatně žil, než-li byl-li by vzkřísen mrtvý. Není se třeba nikterak tomu diviti, neboť pokání na konci života jest obyčejně pouze vynucené. Hříšník jistě nepojal by úmyslu se polepšiti, kdyby nepobízela jej k tomu úzkost smrtelná. Co však lze doufati od takového pokání?

[1]) Os. 3., 4. [2]) Jer. 2., 27., 28.

Kdy má se tedy činiti pokání?

Když jest člověk při rozumu a při síle, neboť dle sv. Augustina jest pokání nemocného obyčejně též nemocné. Člověk jest zaujat v nemoci, jak učí zkušenost, bolestmi nemoce, nadějí v uzdravení, bázní před smrtí, úzkostí svědomí, útoky ďábelskými, péčí o příbuzné tak, že sotva může ovládnouti své myšlenky, mnohem méně může mysliti na pravé pokání. Připadá-li mnohým obtížným činiti pokání, pokud jsou zdrávi a ničím nerušeni, pozvednouti mysli své k Bohu, čím těžším bude jim to, jsou-li těla jejich vysílena? Proto vybízí nás Isaiáš: „Hledejte Hospodina, pokavad může nalezen býti, vzývejte Ho, pokavad blízko jest!“[1]) A Kristus praví: „Budete mne hledati, a nenaleznete.... Budete mne hledati, ale zemřete v hříchu svém.“[2]) Dopustil-lis se tedy těžkého hříchu, neprodlévej obrátiti se k Bohu dokonalou lítostí a, co možná nejdříve, vykonáním svátosti pokání. Neodkládej den ze dne, neboť tím se pokání vždy stěžuje, neboť nesmytý hřích tíží svou táhne člověka vždy, dle slov sv. Řehoře, k novým hříchům, seslabuje jej tím více, ďábla však posiluje proti němu tak, že nemůže se již obrátiti bez zvláštní milosti Boží.

Poučení pro desátou neděli po Sv. Duchu.

Na začátku mše svaté veleb s církví pomoc Boží, jež chrání nás od nepřátel našich: „Já pak k Hospodinu jsem volal, a vyslyšel hlas můj a vysvobodil mne od těch, kteří se přibližují ke mně. Ponížil jich, jenž jest před věky a na věky bude. Uvrz na Hospodina péči svou a On tě krmiti bude.[3]) Pane, vyslyš modlitbu mou a nezavrhuj úpění mé. Vzezři na mne a vyslyš mne!“[4]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, jenž Svou všemohoucnost nejvíce ušetřením a smilováním jevíš, rozhojniž nad námi Své milosrdenství a dejž, ať po zaslíbeních Tvých toužíce, darů nebeských účastni se staneme. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Pavla ke Korint. 12., 2.—11.

Bratří! Víte, že když jste byli pohané, k němým modlám jste chodili, jak jste bývali vedeni. Proto známo vám činím, že žádný, kdo Duchem Božím mluví, nezlořečí Pánu Ježíši; a žádný nemůže říci: „Pán Ježíš!“ jediné Duchem Svatým. Rozdílné pak jsou milosti, ale týž Duch; a rozličná jsou posluhování, ale týž Pán; a rozličná jsou působení, ale týž Bůh, který působí všecko ve všech. Jednomu pak každému dáno bývá zjevení Ducha k užitku. Někomu zajisté dána bývá skrze Ducha řeč moudrosti, jinému pak řeč umění dle téhož Ducha; jinému víra skrze téhož Ducha, jinému milost uzdravování skrze jednoho Ducha; někomu divů činění, jinému prorokování, jinému rozeznávání duchů, jinému rozličnost jazyků, jinému vykládání řečí; to pak všecko působí jeden a týž Duch, rozděluje jednomu každému, jak chce.

Výklad a povzbuzení. Jako udělil o Letnicích Duch Sv. dar řečí, tak udělil věřícím různé jiné dary, a bylo důležitým, by měli věřící i o tom správný názor. Proto poučuje sv. Pavel Korintské. Znamením křesťana jest Duch Sv. a znamením, že jej má, jest úcty plné uznání Ježíše za Pána. Týž Duch působí však různě. Uděluje obyčejné i neobyčejné dary, tyto komu a jak chce, jak poznává toho potřebu ku vzdělání Těla Kristova. Proto dává jednomu dar moudrosti, by porozuměl vznešeným pravdám kře-

[1]) Isai. 55., 6. [2]) Jan 7., 39.; 8., 21. [3]) Ž. 54. [4]) Ž. 54.

sťanství, jinému dar řeči, by pravdy křesťanské přiměřeně a užitečně hlásal, třetímu dar víry, jež působí zázraky; čtvrtému dar uzdravovati nemocné, pátému dar proroctví, by předpovídal budoucí tajné věci, šestému dar rozeznávání duchů, by mohl rozsouditi, zda ti, kteří vydávají se za Bohem nadšené, jimi skutečně jsou, či nic; sedmému dar mluvení různými jazyky. Co každý přijme, toho má užívati ke cti Boží a spáse duší nepřeceňuje se, an obdržel to z pouhé milosti.

Pros Ducha Sv. o milost, která jest duši tvé nejnutnější a nejpotřebnější.

Evanělium sv. Luk. 18., 9.—14.

Za onoho času řekl Pán Ježíš k některým, kteří v sebe doufali jako spravedliví a jinými pohrdali, podobenství toto: Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili, jeden fariseus a druhý publikán. Fariseus stoje, takto sám u sebe se modlil: Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, dráči, nespravedliví, cizoložníci, jako i tento publikán. Postím se dvakrát za týden, desátky dávám ze všech věcí, kterýmiž vládnu. Ale publikán stoje zdaleka, nechtěl ani očí k nebi pozdvihnouti, ale bil se v prsy své řka: Bože, buď milostiv mně hříšnému! Pravím vám, sestoupil tento do domu svého ospravedlněn nad onoho; nebo každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.

Proč přednesl Ježíš toto podobenství?

By varoval nás všecky pýchy a naučil nás pokoře hlavně při modlitbě.

Jak se jeví nadutost a pýcha v modlitbě fariseově?

Fariseus se modlí, jak praví, velmi krásně P. Ventura ve své homilii na dnešní sv. evanělium 1. s t o j e, staví na odiv hrdým držením těla nadutost duše; 2. u s e b e, obírá se pouze sám sebou, a poněvadž nepovznáší se nad sebe, zůstává nekonečně vzdálen od Boha; 3. „Děkuji ti Bože.“ Nepříčítá domnělých svých vlastností Bohu, nýbrž vlastním silám, a to jest podceňování a popírání Boha; 4. „že nejsem jako jiní lidé.“ V bezměrné pýše nevyvyšuje se snad nad jednotlivce, nýbrž nade všechny ostatní lidi; 5. jako dráči... jako i tento publikán. Uráží publikána, haní jej. Srdce hrdého člověka jeví právě tak hrdé a nelidské smýšlení jako nízké. Pyšný pohrdá, nenávidí, utiskuje, osočuje, a haní bližní; 6. neprosí o nic, pouze sebe chválil a jiné tupil. Toť následek pýchy; nechuť k modlitbě. Takto uzavírá ďábel, dle slov sv. Jana Zlatoústého, u pyšných lidí každý průchod, jímž by mohl k němu přijíti lékař nebeský, Bůh sám a pomoci lékem nebeským, milostí. Neboť Bůh a milost Boží neusídlí se v duši leč po modlitbě. Tak stává se pýcha nejhroznější ze všech nemocí duševních, nevyléčitelnou a jest duši příčinou věčné smrti. Neboj se ničeho více jako pýchy.

Jak se jeví pokora celníkova v modlitbě?

Pokorně a skromně stojí daleko od oltáře jsa si vědom, že vzdálil se od Boha svými hříchy. Tělem stojí v dáli, duchem a srdcem však jest Bohu blízek. Bil se v prsa k naznačení lítosti. Pronesl krátkou, však pokornou modlitbu prosebnou, která neobsahovala leč výraz jeho nuznosti a jeho víry v milosrdenství Boží. Celník vyznává, že jest hříšníkem a jest ospravedlněn; neodvažuje se pozdvihnouti očí svých k nebi a v nebi vyslyšena modlitba jeho, bije se v prsa svá a pohne Božské Srdce k milosrdenství; trestá sebe sama, a Bůh odpouští mu hříchy jeho. Jak mocná jest pokorná modlitba. Kéž by byla pokora vždy a všude první ctností naší. Kolika milostí a zásluh bychom došli, zatím co pýcha vše boří a otravuje.

Jak ponižuje Bůh pyšné?

Obyčejně ne způsobem vnějším a viditelným, nýbrž vnitřně odnětím vší pomoci a milosti, neboť „Bůh se pyšným protiví.“ [1]) Bůh pokořuje pyšného hlavně tím, že nechává jej podlehnouti tělesným choutkám, že nechá zatemniti rozum jeho a jeho vůli i srdce víc a více se zatvrditi, tak že duše hrda jest na své chyby a poklesky. Tak pokořuje Bůh pyšného v tomto životě. Ještě více však pokořuje jej v životě onom, odmítaje jej od Sebe do společnosti zavržených a zavrhuje jej do věčného ohně.

Jak vyvyšuje Bůh pokorné?

„Pokorným dává Bůh milost Svou;“ [2]) Bůh vyvyšuje pokorné, propůjčuje jim většího světla, jež osvěcuje jejich rozum, povznáší jejich srdce, povyšuje je propůjčením milosti, jež je šlechtí a osvobozuje z hanby hříchu, přijímá je za dítky své a posadí je kdysi v nebi na čestný trůn. Nechlubme se svým rodem, svým nadáním, vědomostmi a hodnostmi, nebažme po chvále a vyznamenání, nebuďme tak milovnými nádhery a tak marnotratnými v ozdobě domu a v oděvu, nýbrž pokořme své srdce před Bohem i lidmi, neboť „každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.“

Jak se máme pokořovati?

„Pokořujme se z ctnosti, by nepokořil nás Bůh za trest.“ Pokořujme se, jsme-li ospravedlněni, neboť z pokory pochází síla setrvání v milosti. Pokořujme se, jsme-li ve hříchu, neboť pokora staví cestu k lítosti a odpuštění. Pokořujme se všichni, ať jsme kteréhokoli

[1]) Jak. 4., 6. [2]) Jak. 4., 6.

stavu a věku, neboť křesťanská pokora jest základem víry, podporou naděje, předchůdkyní lásky, stráží stydlivosti, učitelkou modlitby. Pokořujme se, bychom byli povýšeni Bohem v tomto životě z nedokonalosti k svatosti, z bludu k pravdě, z hříšnosti k ospravedlnění a bychom po smrti povýšeni byli z milosti k věčné velebnosti.“ (P. Ventura.)

Modlitba. Pane Ježíši Kriste, Slunce spravedlnosti, který's zavrhl farisea pro jeho pýchu, celníka však přijal's na milost pro jeho pokoru, prosíme Tebe, bys odvrátil od nás všechnu farisejskou pýchu, dej, bychom nepřičítali dobrých skutků svých svým silám, bychom nedávali přednosti sobě před jinými, nepohrdali jinými pro jejich hříchy, nýbrž pamatovali, že kdo padl, může s milostí Boží opět povstati a zbožnější býti než jsme my. Dej nám, Ježíši, srdce pokorné a kajícné, bychom měli stále na očích bídu svou, poznali zlobu hříchů svých, z nich se řádně vyznali a je pokáním smyli, stále usilovali o pokoru, svých dobrých skutků nepřičítali sobě, nýbrž Tobě, konali všecky ctnosti, v milosti Tvé žili i zemřeli a tak účastnými byli věčných radostí a blaženosti pro zásluhy nejsvětějšího Utrpení Tvého i smrti, kde pokořil jsi se za nás až k smrti na kříži. Amen.

Poučení pro jedenáctou neděli po Sv. Duchu.

Na začátku mše sv. pros Boha s knězem o bratrskou svornost i ochranu před vnitřními i vnějšími nepřáteli: „Bůh na místě svatém svém, Bůh, kterýž činí bydliti jednomyslné v domu, On dá statečnost a udatnost lidu svému. Povstaniž Bůh a rozptýleni buďte nepřátelé Jeho, a nechť utekou, kteří Ho nenávidí, od tváře Jeho.“ [1]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, jenž nesmírnou Svou láskou i zásluhy i žádosti prosících Tebe převyšuješ, rač na nás Své milosrdenství vyliti a odpusť, čeho se svědomí obává, a dej, zač prositi se ani modlitbou neodvažuje. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Pavla ke Korint. 15., 1.—10.

Bratří! Připomínám vám evanělium, kteréž jsem kázal vám, které jste i přijali, v němž i stojíte, skrze něž i spasení béřete, ač držíte-li, jak jsem vám kázal, leč byste byli nadarmo uvěřili. Vydal jsem zajisté vám nejprve, což jsem i přijal, že Kristus umřel za hříchy naše podle Písem a že jest pohřben a že vstal z mrtvých třetího dne podle Písem a že viděn jest od Petra a potom od jedenácti; potom viděn jest více než od pěti set bratří spolu, z nichžto mnozí až dosavad živi jsou a někteří zesnuli; potom viděn jest od Jakuba, potom ode všech apoštolův, nejposléze pak ze všech, jakožto od nedochůdčete, viděn jest i ode mne. Neb já jsem nejmenší z apoštolů, kterýž nejsem hoden slouti apoštolem, protože jsem pronásledoval církev Boží. Milostí pak Boží jsem, co jsem, a milost Jeho ve mně marná nebyla.

Výklad a povzbuzení. Sv. apoštol učí nás těmi slovy: 1. Jistotě vzkříšení Ježíšova, neboť tím, že se Kristus pak tak mnohým zjevil, odňal veškeré pochybnosti. 2. Jistotě našeho vykoupení a příštímu budoucímu vzkříšení blaženému, žijeme-li dle víry.

[1]) Ž. 67., 7. 1.

3. O moci milosti Boží. 4. V čem záleží pravá pokora. Jako nepovznesl se ani k marnivosti sv. apoštol Pavel při veškerém svém vyznamenání od Boha, nýbrž pokládal se ho nehodným pro své hříchy a přičítal vše, čím byl, milosti Boží, právě tak podceňuje se opravdu pokorný, přeje si, by podceňován byl jinými a vzdává pouze Bohu slávu.

Uč se pokořovati se jako Pavel a pokládati se za neužitečného sluhu. Modli se:

Spasiteli nejpokornější, vypuď ze mne ducha pýchy a uděl mi tak potřebné ctnosti pokory. Uděl mi milosti, bych dobře poznával, že ze sebe nemohu konati ničeho Tobě milého, a že všechna mohutnost má k dobrému pochází od Tebe, jenž působíš ve mně chtění i počínání.[1]) Amen.

Věroučná úvaha o milosti Boží.

„Však milostí Boží jsem, co jsem." (I. Kor. 15., 10.)

Co jest milost Boží?

Vnitřní nadpřirozený dar, který uděluje Bůh člověku bez jeho zásluhy z čisté lásky a pro zásluhy Ježíše Krista k jeho věčnému spasení. Rozeznává se milost pomáhající či milost přispění a posvěcující či milost ospravedlnění.

Co jest milost pomáhající?

Jest ona nadpřirozená pomoc, již osvěcuje Bůh rozum náš, povzbuzuje vůli naši k dobrému, předchází dobré skutky naše a pomáhá je dokonati.

Jest tato milost potřebná?

Jest a to tak potřebná, jako slunce zemi, oživující síla bylině, duše tělu. Bez ní nemůže člověk ničeho dobrého konati,[2]) záslužně věřiti, doufati, milovati, trpěti, ani něco bohumilého mysliti[3]) ani chtíti, ani dokonati.[4]) Bez milosti roven jest člověk révě uťaté od kmenu.

Dává se milost ta každému člověku?

Ano, Bůh dává každému člověku bez výjimky tolik milostí, kolik potřebuje, by byl spasen. To smíme očekávati již vůbec od dobroty a lásky Boží a Písmo Sv. zřejmě tomu učí. Bůh stvořil všechny k obrazu Svému; by všecky spasil, seslal Otec jednorozeného Syna Svého; pro všecky krvácel Ježíš na kříži a jest vůlí Boží, by nikdo nezahynul, nýbrž všichni byli spaseni,[5]) proto má býti hlásáno evanděliúm všem národům.

Když tedy milost jest tak účinnou a všem se dává, odkud to, že jest tolik bludařů, tolik nevěřících a zkažených lidí?

To jest odtud, že lidé milosti nepřijímají, s ní nepůsobí. Bůh chce, aby se stali a zůstali dobrými, nenutí však nikoho, nýbrž každý má dobrovolně následovati popudu milosti. Bez této dobrovolné poslušnosti, bez toho svobodného spolupůsobení nemůže spasiti člověka ani Bůh. Jako nemůže země přinésti úrody bez semene, símě však uschne bez připravené půdy, tak nemůže ani člověk sám ze sebe, ani milost bez jeho svobodného souhlasu přinésti v něm ovoce spásy. Milost a člověk musejí spolupůsobiti.

Co jest milost posvěcující či milost ospravedlnění?

Jest ona milost, která uvádí člověka ze stavu hříchu a nelibosti do stavu spravedlnosti a synovství Božího. Potvrzuje nadpřirozený život duše, a žádný člověk nemůže býti spasen

[1]) II. Kor. 3., 5. K Filipen. 2., 13. [2]) Jan 15., 5. [3]) II. Kor. 3., 5. [4]) Filip. 2., 13. [5]) I. Tim. 2., 4.

bez tohoto nadpřirozeného života, ona jest „svatebním rouchem“, bez něhož nikdo nemůže se účastniti slastné hostiny nebeské, udělována bývá pro výkupné zásluhy Ježíše Krista.

V čem záleží ospravedlnění člověka?

Nezáleží snad v pouhém vnějším přičtení spravedlnosti a zásluh Ježíše Krista, nýbrž v pravém a skutečném očištění od hříchu a ve vnitřním posvěcení a obnovení nadpřirozeného obrazu Božího a v jeho ozdobení Božskými ctnostmi víry, naděje a lásky.

Jak se děje ospravedlnění?

U nemluvněte děje se bez jeho působení svatou svátostí křtu. U těch však, kteří dospěli k užívání rozumu, potřebno jest působení svobodné vůle, i děje se ospravedlnění u pokřtěných svátostí pokání, neb nelze-li ji přijati, dokonalou lítostí. Tehdy musí konati hříšník vše, čeho potřebí k hodnému přijetí svátosti pokání, neb k vzbuzení dokonalé lítosti.

(Viz poučení o svaté svátosti pokání str. 36. a 233.)

Čím ztrácí se milost posvěcující či stav spravedlnosti?

Každým dobrovolně spáchaným smrtelným hříchem.

Jak se zachovává a rozmnožuje posvěcující milost?

Věrným spolupůsobením s přijatou milostí, hodným přijímáním sv. svátostí a konáním dobrých skutků. Milý křesťane, jsi tak šťasten, žes ospravedlněn křtem svatým a že jsi dítkem Božím, a dědicem věčné blaženosti. Opatruj tedy jako nejcennější klenot tuto milost křestní, rozmnožuj ji, bys došel věčné slávy. Potkalo-li tě však to největší neštěstí, upadl-lis do těžkého hříchu, klesl-lis s výše dítka Božího na otroka ďáblova, spěchej, dosud není vyčerpána dobrota tvého Boha, spěj k soudu pokání a obmyj znova duši svou v Krvi Ježíšově, však nezahrávej Krví tou, jest příliš cenná, nýbrž působ s milostí, bojuj a vybojuj násilím svou spásu.

Evanděliuin sv. Marka 7., 31.—37.

Za onoho času vyšed Pán Ježíš z končin týrských, přišel skrze Sidon k moři galilejskému prostředkem krajin Desítiměstí. I přivedli Mu hluchoněmého a prosili Ho, aby na něj ruku vložil. A pojav jej v soukromí ven ze zástupu, vložil prsty Své v uši jeho a plivnuv dotkl se jazyka jeho; a vzezřev k nebi, povzdechl a řekl jemu: „Effeta!“ to jest: Otevři se. A hned otevřeny jsou uši jeho a rozvázán jest svazek jazyka jeho i mluvil právě. A přikázal jim, aby žádnému nepravili. Ale čím více jim přikazoval, tím více ohlašovali a tím více se divili řkouce: Dobře všecky věci učinil; i hluchým rozkázal slyšeti i němým mluviti.

Co znamenají vnější znamení, jichž užil Ježíš při uzdravení hluchoněmého?

Vnější znamení, jichž užil zde i jinde Božský Spasitel, mají býti především ohlasem Jeho Božské zázračné moci, mají zobraziti posvěcení samo a býti předobrazením svatých svátostí, ve kterých nabývá duše ještě mnohem podivněji uzdravení a posvěcení.

Proč vzal Kristus hluchoněmého stranou?

Protože nebažil po chvále lidské a nechtěl příliš časně vzbuditi nenávisti svých nepřátel, proto zakázal též po uzdravení o tom mluviti. Máme se z toho učiti, konati dobro s takovou opatrností a obezřetností, bychom ani nebažili po cti lidské, ani jiných proti sobě neroztrpčovali.

Proč dotkl se Ježíš ucha hluchoněmého, pohlédl k nebi?

Božský Spasitel nemluvil pouze v podobenstvích, nýbrž i jednal v podobenstvích. To jest: Jako vykládal Ježíš často v podobenstvích nejsvětější pravdy, tak chtěl i svými úkony často naznačiti nejskrytější tajemství. Dle výkladu sv. Řehoře značí prst Ježíšův Ducha Sv. neb Boží moc, slina Jeho pak pravdu Boží. Že pohlédl k nebi a vzdychl, poučuje nás, že vše dobré pochází s nebe a musí být vyžadováno horlivou, srdečnou modlitbou. Že Ježíš dotknul se prstem Svým uší, slinou Svou jazyka hluchoněmého, značí, jak obtížným jest obrácení hříšníka, jenž jest duchovně hluchý i němý.

Kdo jest duchovně hluchoněmým?

Kdo o slovu Božím, o nebeských, spásy duše se týkajících věcech nechce ani slyšeti ani mluviti, kdo ničeho nechce slyšeti a hříchů svých uznati, když volá hlas milosti ku pokání. Též jsou duchovně hluchoněmými, kteří užívají nedobře neb docela k zlému velikých darů sluchu a řeči. Kolik je takto hluchoněmých! Kéž obnoví Božský Spasitel zázrak uzdravení na všech hluchoněmých hříšnících. Zkoumej se, duše křesťanská, jak užíváš svého sluchu a svého jazyka.

Jak můžeš zabrániti zneužívání jazyka?

Buď, jak učí sv. Jakob,[1]) zdlouhavý v řeči t. j. 1. uvaž dobře, co mluvíš. „Každé slovo budiž nejdříve uváženo, potom proneseno“, praví sv. Augustin. 2. Vystříhej se přísah, lží, i lží ze žertu a nouze zvaných. Mluv, co je počestné a s čistým úmyslem ke slávě Boží a bližním ke spáse. „Velmi mnoho lidí,“ praví sv. Bonaventura, „mluví zbožně a dobře, ale z marnivosti.“ 3. Pros jiné, by upozornili tě na tebe a trestej na sobě spáchané viny. Takovým způsobem nechybíš ani slovem a staneš se dokonalým člověkem.[2]) Poněvadž však člověk spíše by mohl zkrotiti přirozenost veškeré divoké zvěře než sám o sobě svůj jazyk a potřebuje tedy k tomu zvláštní milosti Boží, proto pros o ni častěji Boha.

Jak dále rozuměti duchovně tomu zázraku?

Svatí otcové vidí v hluchoněmém obraz každého člověka, jenž přichází na svět ve stavu dědičného hříchu. V tom stavu jest jistě hluchým k nadpřirozeným pravdám, němým k vyznání své bídy, však bývá uzdraven na křtu nadpřirozenou milostí.

Úvaha. Děkuj Bohu častěji za veliké milosti, jež ti byly uděleny na křtu svatém a na znamení díků ostříhej uší svých i jazyka svého.

Modlitba. Polož, Hospodine, stráž ústům mým a dvéře vůkol rtům mým, bych neklesl a jazyk můj nepřivedl mne v záhubu.[3]) Amen.

Poučení o církevních obřadech.

„Vložil prsty Své v uši jeho, a plivnuv dotekl se jazyka jeho, a vzezřev k nebi vzdechl a řekl jemu: Effeta t. j. otevři se.“ (Marek 7., 33. 34.)

Co rozumíme církevními obřady?

Církevní obřady jsou určitá, Kristem neb církví k bohoslužbě zařízená vnější znamení, která zobrazují jednak a zprostředkují účinky milosti Boží v člověku, jednak představují vně a viditelně city a smýšlení, jež se v člověku děje.

---

[1]) Jak. 1., 19. [2]) Jak. 3., 2. [3]) Ž. 140., 3.

Jsou obřady též Písmem Svatým odůvodněny?

Jsou; neboť kromě toho, co učinil Kristus v dnešním sv. evanděliu, i jindy užíval různých obřadů, žehnaje chleby a ryby,[1]) mazaje oči slepého od narození slinou a zemí,[2]) modle se kleče,[3]) padaje k modlitbě na Svou tvář,[4]) dýchaje na učenníky své a tak jim uděluje Ducha Sv.[5]) a konečně žehnaje jim při Svém Nanebevstoupení pozdviženýma rukama.[6]) Tak byly též židům ve Starém Zákoně předepsány Bohem různé obřady.

Nejsou obřady zbytečnými a neužitečnými?

Nikoli; jsou potřebnými a prospěšnými. Jsou potřebnými, neboť 1. Bůh chce a musí dávati se lidem způsobem pro ně přístupným, způsobem odpovídajícím bytosti člověka, tedy způsobem tělesně duchovním. Tělesné jsou vnější viditelné obrazy, obřady. Tak si Bůh vždy počínal. Jen proto přijal také viditelnou přirozenost lidskou, bychom jí přitaženi byli k milování neviditelného.[7]) 2. Člověk jest bytostí smyslově duchovní. Tělo a duše působí vzájemně na sebe. Co myslí a cítí člověk vnitř, to musí se nějak jeviti i vně. Tvářnost a posuňky těla prozrazují vnitřní myšlenky. Vnější obřady jsou přirozenosti lidské tak potřebny a vrozeny, že se jeví všude. Nebylo ještě národa, který by měl náboženství bez obřadů. Ba i oni, kteří posmívají se církevním obřadům, mívají své obřady. Vzpomeňme jen příšerných obřadů svobodných zednářů. A co jiného jsou průvody, prapory, odznaky, věnce, pochodně a p. při slavnostech světských než vnější znamení, jimiž má býti vyjádřena vnitřní myšlenka?

Jsou prospěšny. Znázorňují tajemství svatého náboženství, působení milosti, působí mocně na ducha a cit, budí zbožnost, pozvédají duši výše z pozemska a časna. Ovšem mají-li míti obřady tento účinek, musejí se důstojně konati. Proto, milý čtenáři, važ si církevních obřadů a zvyků, snaž se dobře porozuměti jejich smyslu, neposuzuj neb netup, čemu nerozumíš. Kde provádějí se svaté úkony nedůstojně a obřady obracejí se v žerty, tam nejsou vinny obřady nýbrž nerozum a nedbalost lidská.

Poučení pro dvanáctou neděli po Sv. Duchu.

Dnešní mše svatá začíná modlitbou sklíčené duše, jež volá k Bohu o přispění proti svým nepřátelům: „Bože ku pomoci mé vzezři, Hospodine ku pomoci mé pospěš! Ať se zahanbí a zastydí, kteří hledají duše mé; zpět ať se obrátí a zastydí se, kteříž žádají mi zlého!“ [8]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Všemohoucí a milosrdný Bože, s jehožto milostí věřící Tobě hodně a chvalitebně slouží, popřej nám, prosíme, ať k tomu, co jsi nám slíbiti ráčil, beze vší překážky horlivě pokračujeme, skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

II. epištola sv. Pavla ke Korint. 3., 4.—9.

Bratří! Doufání takové máme skrze Krista k Bohu, ne že bychom dostatečni byli mysliti něco sami ze sebe jakožto sami ze sebe, ale dostatečnost naše jest z Boha, kterýž nás i způsobné učinil býti služebníky Nového Zákona, ne dle písmene, ale dle ducha; nebo písmě zabíjí, ale duch oživuje. Jestliže pak úřad písmene usmrcujícího, vyrytý na kameních, byl tak oslaven, že nemohli synové israelští patřiti na

---

[1]) Mat. 15., 36. [2]) Jan 9., 6. [3]) Luk. 22., 41. [4]) Mat. 26., 39. [5]) Jan 20., 22. [6]) Luk. 24., 50. [7]) Praeface na hod Boží Vánoční. [8]) Ž. 69., 2.—4.

tvář Mojžíšovu pro slávu jeho obličeje, ač ona pomíjí, i kterak nebude úřad Ducha více ve slávě? Nebo jestliže úřad zavržení jest sláva, mnohem více se ve slávě rozhojňuje úřad ospravedlnění.

Výklad a povzbuzení. Sv. Pavel srovnává učenníky Starého Zákona, by učinil Korintským pochopitelným, že důstojnost kněžství v Novém Zákoně a s ní jeho vážnost a hodnověrnost převyšuje hodnost kněžstva starého právě tak jako duch písmena, pravda obraz svůj. Byl-li vznešeným úřad Mojžíšův, jenž záležel pouze v službě písmene a nedával žádných milostí, čím vznešenější je důstojnost kněžství v Novém Zákoně, jímž

bývá udělována posvěcující milost Boží. Čím více má se tedy prokazovati kněžím novozákonním úcta a poslušnost! Modli se:

Pane, dej evanděliu Svému hlasatele a lidu svému pastýře, kteří by se přičiňovali, by dělali svému úřadu čest a práce své plodnými. Nám však dej, bychom sluhů Tvých si vážili, je slovem i skutkem ctili a rádi sluchu popřávali naukám jejich. Amen.

Evanděliu sv. Luk. 10., 23.—37.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vy vidíte. Nebo pravím vám, že mnozí proroci i králové chtěli viděti, co vy vidíte, a neviděli a slyšeti, co slyšíte, ale neslyšeli. A aj, jeden v zákoně učený vstal, pokoušeje Ho a řka: Mistře, co čině

život věčný obdržím? A On řekl jemu: V zákoně co jest psáno? Kterak čteš? On odpověděv řekl: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší síly své i ze vší mysli své a bližního svého jako sebe samého. I řekl mu: Právě jsi pověděl; to čiň a živ budeš. On pak chtěje se sám ospravedlniti, řekl Ježíšovi: A kdo jest můj bližní? A ujav se toho Ježíš řekl: Člověk jeden sestupoval z Jerusalema do Jericha a upadl mezi lotry, kteří také oloupivše jej a zranivše odešli, odpolu živa nechavše. I přihodilo se, že kněz jeden šel touž cestou, a uzřev jej, pominul. Též i levita, když byl u toho místa a uzřel ho, pominul. Samaritán pak jeden cestou se bera, přišel k němu a uzřev jej milosrdenstvím hnut jest. A přistoupiv, ovázal rány jeho, naliv oleje a vína, a vloživ jej na hovado své vedl do hospody a měl o něj péči. A druhého dne, vyňav dva peníze, dal hospodáři a řekl: Měj o něj péči, a cokoli nad to vynaložíš, já když se vrátím, zaplatím tobě. Kdo z těch tří zdá se tobě, že bližním byl tomu, kterýž upadl mezi lotry? A on řekl: Ten, kterýž mu milosrdenství prokázal. I řekl Ježíš: Jdi, i ty učiň též.

Proč blahoslaví Ježíš své učenníky?

Protože se jim dostalo štěstí viděti a slyšeti, čeho si marně přálo tak mnoho králů, patriarchův a proroků, totiž Spasitele světa a Jeho nauku. Nyní nevidíme ani neslyšíme Ježíše osobně; nespatřujeme Jej však očima víry přítomného pod způsobou chleba, skutečně osobně a pravdivě? Neslyšíme Ho ustavičně ústy Jeho církve a jejích služebníků, protože kdo jich slyší, Jeho slyší? Věř tedy, jakbys viděl Jej osobně a máš rovněž přislíbenou blaženost.[1])

Jaká jest víra, kterou Ježíš chválí?

Taková, která se jeví láskou, totiž milováním Boha a bližního, neboť na těch dvou přikázaních záleží všechen zákon.[2])

Pokud chtěl učený v zákoně Ježíše pokoušeti?

Doufal, že odpoví mu Ježíš na jeho licoměrné otázky něco proti zákonu Mojžíšovu a že bude Jej takto moci obžalovati. Ale Božský Spasitel zahanbil moudrostí Svou úskočného farisea.

Jaký smysl má podobenství dnešního evandělia ve smyslu vyšším, duchovním?

Slovný smysl podobenství jest všem snadno srozumitelným. Má však ještě smysl vyšší, duchovní. Dle výkladu svatých otců rozumí se člověkem, který upadl mezi lotry, první otec náš Adam a tedy celé pokolení lidské, které upadlo neposlušností Adamovou v moc ďábla a jeho andělův, oloupeno jimi o původní spravedlnost a milost Boží a nad to zraněno a seslabeno zlými náklonnostmi na všech mohutnostech duševních. Kněz a levita značí Starý Zákon, který nemohl ani nechtěl neštěstí tomu odpomoci. Samaritán konečně jest Kristus, který se ujal raněného naliv oleje své milosti a vína Své Krve do ran jeho, je takto vyléčiv, spojiv jej se sebou křtem a jinými svatými svátostmi, vloživ jej zároveň k sobě na hovado své, doved jej do hospody, církve, a svěřiv jej tu správcům k další péči a ošetřování.

---

[1]) Jan 20., 29. [2]) Mat. 22., 40.

Úvaha. Děkuj Kristu, milosrdnému Samaritánu, za tak velikou lásku a péči o tebe a přičiň se využiti ji spolupůsobením svým k svému prospěchu.

Modlitba. Děkujeme Ti, Pane Ježíši Kriste, že slitoval jsi se nad námi jako milosrdný Samaritán. Když upadli jsme v praotci svém Adamu mezi lotry, zbaveni byli nebeských darův a smrtelně raněni, upadl jsi sám za nás mezi nemilosrdné lotry židovské, bys dal nám pravý život. Kéž za to chválí a velebí a díky vzdává Tobě s námi nebe i země i vše, co v nich jest.

Přelaskavý, nebeský Samaritáne, slituj se nad všemi bludaři, uveď je do hospody samospasitelné církve katolické a propůjč nám všem Své milosti, bychom stále vzrůstali dle příkladu Tvého v lásce k Bohu i k bližnímu, v milosrdenství k chudým a tak dosáhli zde časně a tam věčně u Tebe milosrdenství. Amen.

Poučení o křesťanské lásce k bližnímu.[1])

„Milovati budeš bližního svého jako sebe samého." (Luk. 10., 27.)

Kdo jest naším bližním?

Každý člověk, ať jest cizincem či domácím, chudým či bohatým, souvěrcem či jinověrcem, přítelem či nepřítelem. Tomu učí nás podobenství o Samaritánu, jenž netázal se toho, který upadl mezi lotry, kdo a odkud jest, nýbrž ihned ukázal účinnou pomocí, že jest jeho bližním, poněvadž potřeboval jeho pomoci.

Jak máme bližního milovati?

Samaritán prokázal zraněnému všechnu lásku, které si jen mohl přáti v podobném případě. Máme tedy bližního svého milovati jako sebe samého, t. j. vše dobro mu přáti, dopřávati a prokazovati, čeho sami sobě přejeme, dopřáváme a činíme, neb přáli bychom si, aby se nám činilo v podobném případě,[2]) a nepřejeme, nedopřáváme ani nečiníme mu ničeho, čeho bychom neměli sami rádi.

Proč máme bližního milovati?

1. Bůh vštípil od přirozenosti v srdce každého člověka, by miloval jiné jako sebe samého. 2. Zákon ten obnovil Bůh ve Starém i Novém Zákoně tak určitě a přísně, že kdo nemiluje, neplní ani zákona,[3]) nemiluje Boha, jest vražedníkem bratra svého, zůstává ve smrti hříchu [4]) a proto nemůže býti spasen, byť plnil vše ostatní. 3. Všichni jsme od Adama nejen původem, nýbrž spíše milostí Ježíšovou dítkami Božími, členy jedné rodiny — bratřími a sestrami — a neměli bychom se vespolek milovati? Nemusili bychom se stydět před zvířaty, která chovají velikou přítulnost k sobě rovným? 4. Jsouce dítkami Božími, nosíme v sobě též obraz Boží. Bůh však miloval a miluje všechny lidi, vydal pro spásu všech i Syna Svého, chce, by všichni byli spaseni, a my mohli bychom jednoho milovati a druhého nenáviděti a přece býti Bohu podobnými? 5. Milostí Ježíšovou všichni jsme vykoupeni, údy Jeho Těla, ba účastníky Jeho Těla a Krve. Proto napomíná nás sv. Pavel.: „Všichni vy jedno jste v Kristu. Usilujte proto zachovávati jednotu ducha k svazku pokoje!" [5]) Jak přirozeno jest, že údy jednoho těla vespolek se nerozsápou! 6. Ježíš, Vykupitel náš, vydal se za nás na smrt, ač jsme byli jeho nepřáteli,[6]) a ještě na kříži modlil se za své vrahy. Jsme Jeho učenníky. Směli bychom se však tak nazývati bez tohoto znamení Jeho učenníků? [7])

---

[1]) Poučení o lásce k Bohu viz na 17. neděli po sv. Duchu str. 360.. [2]) Mat. 7., 12. [3]) K Řím. 13., 8. [4]) I. Jan 3., 14. 15. [5]) Ke Gal. 3., 28.; k Efes. 4., 3. [6]) K Řím. 5., 10. [7]) Jan 13., 15. 35.

Jak hlavně cvičiti se máme v lásce k bližnímu?

Tím, že 1. se srdečně radujeme, dle příkladu sv. Pavla[1]) z darů a milostí, jež obdržel bližní od Boha, v jeho neštěstí však máme s ním útrpnost; 2. že prosíme Boha, by udělil bližnímu takových darův, o jaké prosil na kolenou sv. Pavel pro Efesské, o úplné poznání Boha a vší dokodalosti.[2]) 3. Že přehlížíme všeho druhu poklesky a křehkosti bližního a trpělivě je snášíme, dle učení téhož apoštola: „Jeden druhého břemena neste a tak naplníte Zákon Kristův.“ [3]) Na to mají hlavně pamatovati mladí proti starým, bohatí proti chudým, manželé; 4. vůbec skutky duchovního i tělesného milosrdenství. (Viz 7. neděli po Sv. Duchu str. 318)

Co se žádá, by byla láska k bližnímu záslužnou?

By láska k bližnímu byla skutečně dobrou a záslužnou, žádá se, by směřovala k Bohu, t. j. by byl bližní milován pouze v Bohu a pro Boha, totiž že Bůh to přikazuje a jest mu to milým, neboť milovati bližního pouze z naděje na časnou odplatu, neb z přirozené náklonnosti a činiti mu dobře, jest láskou pouze přirozenou, nikterak se nelišící od lásky pohanů ba ani od lásky zvířat; neboť i pohané pozdravují a milují ty, od nichž jsou pozdravováni a milováni; [4]) a též zvířata milují a lísají se k těm, kteří jim dobře činí. Miluje-li se však bližní docela z příčin špatných, mrzkých, jest to láskou zcela zločinnou, láskou vražedníkův a ďáblů.

Které jsou hříchy proti lásce bliženské?

Jest jich bez počtu. Nejhlavnějšími však jsou: necitelnost, nemá-li člověk kouska soucitného, milosrdného srdce k bližnímu, jest tvrdý k jeho duchovnímu nebo tělesnému bolu; nenávist a škodolibost; jak mohla by se spojiti láska s těmito neřestmi? nesnášelivost, nesmířlivost, pomstychtivost a všechny ostatní hříchy proti pátému přikázaní Božímu.

Modlitba sv. Augustina. Bože můj, Otče milosrdenství, dej mi srdce v pravdě lásky plné a soucitné, jež by mne stále pobádalo prokazovati bližnímu lásku a dobrodiní pro Tebe, nuzným pomáhati, zarmoucené těšiti, bloudícím ukazovati pravou cestu, utiskovaným přispívati, chudé občerstvovati atd., bych totéž zasloužil od milosrdenství Tvého. Amen.

Poučení o svaté svátosti posledního pomazání.

„Nalil oleje a vína v rány jeho.“ (Luk. 10., 34.)

Co jest poslední pomazání?

Jest ona svátost novozákonní, ve které se nemocnému křesťanu udělují skrze mazání olejem a modlitbu knězovu jisté milosti k blahu duše i těla.

Jest poslední pomazání též Kristem ustanoveno a tedy skutečně svatou svátostí?

Ano; neboť sv. apoštol Jakob píše zřetelně a jasně: „Stůně-li kdo z vás, uveďiž k sobě kněze církve, a ať se nad ním modlí mažíce jej olejem ve jménu Páně, a modlitba víry uzdraví nemocného, a polehčíť jemu Pán, a jestliže jest v hříších, budou mu odpuštěni.“[5]) Z toho plyne, že apoštolové sami udělovali poslední pomazání a předepsali je udělovati. Nemohli by toho však nikdy činiti řízeni jsouce Duchem Svatým, kdyby nebyli dostali k tomu rozkazu Kristova. V církvi katolické považováno též poslední pomazání od časův apoštolských až po dnes stále za svatou svátost, udělováno a přijímáno.

---

[1]) I. Kor. 1., 14. [2]) Efes. 3., 14. [3]) Gal. 6., 2. [4]) Mat. 5., 46. [5]) Jak. 5., 14.—15.

Které jest vnější znamení této svátosti?

Vkládání rukou kněžských a mazání svatým olejem nemocných (jež světí biskup na Zelený Čtvrtek) spojené se slovy: „Skrze toto svaté pomazání a Své přepodivné milosrdenství odpustiž tobě Bůh, cokoli jsi zavinil zrakem, sluchem, čichem, chutí a hmatem. Amen.“

Co působí tato svatá svátost u nemocného?

1. Rozmnožuje v nemocném posvěcující milost jsouc hodně přijata. Činí jej bohumilejším a libějším. 2. Smývá všední hříchy, jichž nemocný opravdu lituje, a odpouští i hříchy smrtelné, nemohl-li by se nemocný neb umírající již zpovídati, neb opomenul-li se z nich zpovídati zapomenuv na ně neb neznaje jich. Proto má se udělovati též nemocným dětem, dospěly-li k užívání rozumu, třeba ještě nepřijaly Svátost Oltářní. 3. Smývá zbytky hříchů již prominutých jako náklonnost k zlému, odpor k dobrému, zaslepenost rozumu, slabost vůle, nepokoj svědomí, beznadějnost a jiné útrapy a obtíže, jež zůstávají nám po odpuštění vlastní viny. Často možno nabyti zkušenosti, že nemocní po přijetí této svaté svátosti jsou mnohem klidnějšími, trpělivějšími, Bohu oddanějšími a mnohem vroucněji touží po nebi; 4. těší a posiluje duši, že snáší trpělivěji i útrapy tělesné, odpírá vytrvaleji pokušením ďáblovým a méně bojí se smrti. 5. Často navracuje zcela zdraví tělesné, slouží-li to k větší chvále Boží a spáse nemocného a on přijímá tuto svatou svátost s lítostí, věrou a důvěrou.

Jest tato svátost k spasení potřebná?

Nutně není; však bylo by to jistě právě tak trestuhodným jako pošetilým, vlastní vinou zbavovati se milosti, jíž tak potřebí v nemoci a nebezpečenství smrti, by mohl se vydati člověk na cestu do věčnosti s dětinnou důvěrou v Boha.

V čem záleží hodná příprava k přijetí této svaté svátosti?

V přijetí svaté svátosti pokání a Oltářní, pokud jest možno, a ve vzbuzení víry, naděje, lásky, lítosti a v jiných dobrých konech. Nemocný nemá proto odkládati s přijetím posledního pomazání, že zbaví jej prudkost nemoci užívání rozumu a smyslů tak, že sotva ví neb cítí, co se děje. Nezemře proto spíše, naopak jako mnoho jiných spíše se uzdraví, slouží-li tak jeho spáse, neb bude míti z toho užitek, že nemoc jeho bude záslužnější a smrt jeho lehčí a blaženější.

Kdo může přijati tuto svatou svátost?

Všichni nemocní katolíci, kteří nacházejí se v nebezpečenství smrti, dospěli-li již k užívání rozumu, a to tak často, kdykoli ocitnou se v pravdě podobném nebezpečenství smrti, třebas by to bylo vícekrát v téže nemoci.

Kým uděluje se poslední pomazání?

Udělovateli této svátosti jsou pouze biskupové a kněží. V čas nouze smí každý kněz, jinak však oprávněno k tomu duchovenstvo farní.

S jakými obřady uděluje se svátost posledního pomazání a co značí?

1. U vchodu přeje kněz domu pokoje a všeho blaha a prosí, by seslal Bůh k jeho ochraně svatého anděla Svého, vypudil z něho všechny úklady ďáblovy, potěšil nemocného, posílil a jemu opět udělil zdraví. 2. Na to kropí nemocného i přítomné svěcenou vodou, by jim připomněl, že mají se očistiti pravou lítostí od hříchů. 3. Potom následuje litanie ke všem svatým, by prosili Boha za nemocného, aby sprostil jej útoků zlého nepřítele. Při litanii mají přítomní odpovídati: Orodujte za něho; a nemocný, pokud možno aspoň srdcem: Orodujte za mne![1]) 4. Při vkládání rukou na hlavu nemocného prosí kněz, by zničil Bůh

[1]) V některých biskupstvích užívá se jiných litanií.

tím i přímluvou všech svatých veškerou moc ďábla. 5. Při mazání svatým olejem prosí, by odpustil Bůh nemocnému pro ně i pro milostivé milosrdenství Své všechny hříchy, jež spáchal pěti smysly. Za tohoto úkonu nechť vzbudí i nemocný srdečnou lítost nade všemi smysly svými spáchanými hříchy a prosí Boha o odpuštění jich i zasloužených trestův. 6. Ostatními modlitbami prosí Boha, by nemocného posílil a jemu opět vrátil zdraví. 7. Konečně ukazuje kněz nemocnému kříž, by vlil mu útěchu a důvěru k Ježíši, jeho Spasiteli. Přítomni mají mu jej později častěji podávati a pobízeti jej k důvěře v Boha.

Co má činiti nemocný po přijetí svaté svátosti?

1. Má vroucně Bohu děkovati, že dopřál mu zroditi se a vychovánu býti v pravé katolické víře, jakož i za milost, že uznal jej za hodna přijetí této svaté svátosti a takto účastenství na Jeho utrpení a smrti. 2. Má prositi Boha, by dal v něm působiti milosti svátostné, učinil jej účastným zásluh Ježíšových a posílil jej, by následoval cestou křížovou do Jeho slávy.

Čeho mají dbáti příbuzní nemocného, když mají mu býti uděleny svaté svátosti umírajících?

1. Navštíví-li rodinu těžší nemoc, mají její příslušníci co nejdříve činiti přípravy, by zaopatřen byl nemocný svatými svátostmi, zvláště též posledním pomazáním. Jest hroznou krutostí, zatajují-li příbuzní nemocnému nebezpečenství, nepobízejí-li jej k přijetí svátostí, nýbrž s ním odkládají, až jest pozdě neb snad téměř bez užitku. Jak pošetilou jest obava nemocného i jeho příbuzných, že poslední pomazání jest jistou předzvěstí smrti! Ustanovil-li Kristus tuto svatou svátost též k zdraví těla, a je-li nemoc smrtelná, není nutným v čase se na ni připraviti?

2. Mají řádně opatřiti vše, čeho jest k „zaopatření“ nemocného třeba: a) nemocný má býti umyt, čistě oblečen a světnice vyčištěna. b) Poblíž nemocného nechť připraví se stůl pokrytý bílým ubrusem, kde možno tak, by mohl nemocný naň viděti. c) Na ten nechť se postaví: 1. kříž s dvěma svíčkami neb aspoň s lampičkou; 2. talíř s pěti kousky bavlny; 3. nádoba se střídou chleba neb solí; 4. nádoba s čistou vodou a šátkem; 5. nádoba se svěcenou vodou. d) Před stůl nechť se postaví malé klekátko. e) K loži nemocného nechť postaví se židle pro kněze.

3. Zatím co slyší kněz zpověď, mají se všichni ze světnice nemocného do slušné vzdálenosti uchýliti a společně za nemocného se modliti.

4. Zatím co uděluje se svaté přijímání a poslední pomazání, nemá se nacházeti ve světnici nemocného příliš mnoho osob. Kdo tam však jest, modli se kleče a neodpovídej při odříkávání litanie příliš hlasitě.

5. Po udělení svatých svátostí nechť spálí se upotřebené kousky bavlny, střída i sůl a nemocný nebuď vyrušován ve své pobožnosti, nýbrž budiž mu v ní ještě pomáháno.

Komu odpírá církev svatá na lůžku smrtelném svatých svátostí?

Veřejným hříšníkům, vůbec nekajícníkům, kteří nechtějí se polepšiti, činiti dostiučinění. Církev svatá nemůže jednati jinak, jest vázána zákonem Božím a Zakladatelem svatých svátostí: „Nepředhazujte svátosti psům.“ Jak mohly by též prospěti svaté svátosti nekajícnému? Nářek na nesnášelivost církve, odepře-li udělení svatých svátostí, jest schytrale vypočten. Církev měla by stejně ceniti spravedlivé i nekajícné? To však nesmí nikdy. Pro nekající a zatvrzelé jest občanský (civilní) pohřeb.

Modlitby při udělování svátosti posledního pomazání.

Hlavní modlitby, jež pronáší kněz při udělování svaté svátosti pomazání, jsou asi tyto (ne všude stejné):

Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého buď v tobě zničena veškerá moc ďábla — vkládáním našich rukou i vzýváním všech svatých andělův, archandělů, patriarchů, prorokův, apoštolů, mučedníků, vyznavačů, panen i všech svatých. Amen.

Skrze toto svaté pomazání a předobrotivé milosrdenství odpustiž tobě Bůh, cokoli jsi zavinil zrakem, sluchem, čichem, chutí a řečí, rukama, nohama... Amen.

Vyleč, prosíme Tě, předobrotivý Vykupiteli, milostí Ducha Svatého nemoc tohoto nemocného, uzdrav jeho rány, odpust jeho hříchy, vypuď z něho všechny bolesti ducha i těla a propůjč mu milostivě plného vnitřního i vnějšího zdraví, by mohl opět vrátiti se k svým dřívějším povinnostem stavu jsa opět uzdraven přispěním Tvého milosrdenství, jenž s Otcem a Duchem Svatým živ jsi a kraluješ rovný Bůh na věky. Amen.

Prosíme Tě, Pane, shlédni milostivě na tohoto sluhu svého, jehož položila nemoc tělesná na lůžko bolesti, a oživ znova tuto duši, jíž jsi Stvořitelem, by navštívením Tvým napraven dobře pocítil, že Tvým blaživým prostředkům děkuje za svou záchranu. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Svatý, všemohoucí, věčný Bože, který vyléváš blahodárnou milost Svou na těla nemocných a tak dílo rukou Svých udržuješ důkazy hojné laskavosti, poskytni na vzývání Tvého jména milostivého přispění Svého a osvoboď tohoto Svého sluhu z jeho nemoci; uděl mu opět bývalého zdraví, pozvédni jej pravicí Svou a navrať jej takto opět svaté církvi Své v dokonalé žádoucí síle. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.[1])

Poučení pro třináctou neděli po Sv. Duchu.

Na začátku mše sv. pros s církví o přispění proti jejím nepřátelům: „Ohlédni se, Hospodine, na úmluvu Svou a na duše chudých Tvých nezapomínej do konce. Povstaniž Bože, suď při Svou, nezapomínej hlasu těch, kteří hledají Tebe! Proč, Bože, odehnal jsi nás dokonce, proč rozhněvala se prchlivost Tvá na ovce pastvy Tvé?“[2]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, rozmnož v nás víru, naději a lásku, i abychom zasloužili dojíti toho, co slibuješ, učiň, ať milujeme, co přikazuješ. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla ke Galat. 3., 16.—22.

Bratří! Abrahamovi vyřčena jsou zaslíbení i semeni jeho. Nedí: „I semenům,“ jako o mnohých, ale jako o jednom: „I semeni tvému,“ jenž jest Kristus. Toto pak pravím: Zákon, který po čtyřech stech a třicíti letech dán jest, neruší úmluvy od Boha stvrzené, tak aby to zaslíbení zničil. Nebo kdyby bylo ze zákona dědictví, již by nebylo ze zaslíbení. Ale Abrahamovi je Bůh skrze zaslíbení daroval. Což tedy zákon? Ustanoven jest pro přestupování, zřízen skrze anděly v ruce prostředníka, dokud by nepřišlo símě, jemuž zaslíbil. Ale prostředník není jednoho, Bůh pak jest jeden. Zdaliž tedy zákon jest proti slibům Božím? Nikoliv! Nebo, kdyby

[1]) Z rituale římského. [2]) Ž. 73., 19. 20. 22. 2.

byl zákon dán, kterýž by mohl oživiti, jistě by byla ze zákona spravedlnost; ale Písmo zavřelo všecko pod hřích, aby z víry v Ježíše Krista dáno bylo zaslíbení věřícím.

Výklad a povzbuzení. Z toho čtení listu ku Galatským poznáváme cenu víry v Krista, jímž pouze jsme ospravedlněni. Galatští dali se svésti k přílišnému zachovávání zákona židovského a při tom málo vážili si víry v Messiáše. Pavel učí je, že zákon nestačí k jejich ospravedlnění, již čtyři sta třicet let dříve ospravedlněn byl člověk vírou v přislíbeného Messiáše a ne zákonem, protože zákon byl pouze učitelem a vychovatelem, by připravoval na Krista.

Když nyní Kristus se objevil a přislíbení naplněno, nutně musil přestati učitel a vychovatel. V Ježíše má tedy věřiti, kdo chce býti účasten zaslíbení. Pouze Ježíš Kristus jest tvou spásou, věř tedy i důvěřuj a hledej pouze Jej, Vysvoboditele od hříchův a smrti.

Úvaha. Konej často modlitby odpustkové:

Ježíši, milosrdenství! — Ježíši buď mou záchranou! — Ježíši, Tobě žiji, Ježíši, Tobě umírám, Ježíši, Tvůj jsem živ i mrtev. —

Evanděliuin sv. Luk. 17., 11.—19.

Za onoho času, když se bral Pán Ježíš do Jerusalema, šel středem Samaří a Galilee. A když vcházel do jednoho městečka, potkalo se s ním deset mužů malomocných, kteřížto stáli zdaleka a pozdvihli hlasu řkouce: Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi! Kteréžto když uzřel, řekl: Jděte, ukažte se kněžím. I stalo se, když šli, očištěni jsou. Jeden pak z nich když uzřel, že očištěn jest, navrátil se, hlasem velikým velebě Boha, a padl na tvář k nohám Jeho, díky čině; a ten byl Samaritán. Odpověděv pak Ježíš, řekl: Zdali jich není deset očištěno? A kdež jest jich devět? Nenalezl se, který by se byl vrátil a vzdal chválu Bohu, leč tento cizozemec. I řekl jemu: Vstaň a jdi; neboť víra tvá tě uzdravila.

Co jest malomocenství?

Malomocenství bylo hroznou, nevyléčitelnou, nakažlivou nemocí. Zákon Mojžíšův[1]) rozeznává malomocenství těla, jež jest vyraženina hrůzu vzbuzující a nakažlivá; malomocenství oděvu, jež záleželo ve skvrnách na šatstvu; a malomocenství domů, jež jevilo se na stěnách v podobě dolíčků.

Ve smyslu duchovním malomocenstvím těla stíženi jsou nečistí, kteří snadno nakazí jiné. Malomocenství oděvu záleží v nádheře šatstva a pohoršlivém vkusu, jímž nejen sváděny bývají duše, nýbrž mnoho přivedeno bývá o statek a majetek celé rodiny a obce uvrženy ve zkázu časnou i věčnou. Hrozil-li Bůh již dříve židům svou pomstou pro cizí, cizozemské odívání se, jaká pomsta stihne teprve křesťany, kteří svým svůdným oděvem a pohoršlivým obnažováním se svádějí tak mnoho duší ke hříchu? Malomocenství domů konečně nalézá se tam, kde trpí se zlá, nemravná čeleď, kde uráží se všemožně stud, kázeň a mrav, dále kde trpí se, podporují na záhubu ctnosti a cti bližního, k rušení rodinného pokoje neb pokoje v obcích, schůzky, kde poskytuje se pomoc neb příbytek, pokyny k pletkám milostným, k podporování krádeží, nádhernosti v oděvech, neb jiných špatných a bližnímu škodlivých skutkův, a kde dopřává se místa k zanedbávání služeb Božích. Běda těm, kdo toto pohoršení dávají, trpí a nevšímají si ho.

[1]) III. Mojž. 13., 14.

Proč zastavili se malomocní v dáli?

Protože bylo to nařízeno v zákoně Mojžíšově,[1]) by se nikdo od nich nenakazil. Z toho se učíme, že musíme pečlivě unikati a vyhýbati se pohoršlivým osobám, společnostem a domům jako moru; neboť jako se zamaže, kdo se dotýká smoly, tak, kdo obcuje s marnivými, pyšnými a neslušnými osobami, brzy jim bude roven.[2])

Proč poslal Kristus malomocné ke kněžím?

Učinil tak, 1. by vzdal náležitou čest důstojnosti kněžské a zákonu Božímu; nebo bylo přikázáno,[3]) že se mají malomocní ukázati kněžím, by byli od nich prohlášeni čistými neb ještě nečistými. 2. Kristus chtěl obrazně znázorniti nutnost o svátostní zpovědi. Ačkoli byli malomocní již uzdraveni, přece poslal je ke kněžím, by nás takto poučil, že mimo očištění od hříchů dokonalou lítostí[4]) přece jsme povinni vyznati knězi počet a způsob hříchů; zároveň je ukázati; 3. učinil tak, by zkoušel víru, důvěru a poslušnost malomocných. Kristus nechtěl jich totiž uzdraviti na pouhou jejich prosbu, nýbrž oni měli si zasloužiti svého uzdravení svou vlastní působností t. j. svou vírou v Jeho slovo, svou důvěrou v Jeho moc a svou poslušností k Jeho rozkazům. A skutečně, když odešli ukázat se kněžím, byli očištěni.

Tak jedná Bůh i s hříšníky. Jest sice ochoten očistiti je z malomocenství hříchu, přece však mají se dříve ukázati kněžím, jim zjeviti řádnou zpovědí nebezpečný stav své duše a užívati poslušně a věrně prostředků, které dá jim do rukou kněžími k jejich uzdravení. Jen tak nabudou úplného zdraví své duše. (Srovnej třetí neděli poz jevení Páně. (str. 85.)

Proč ptal se Ježíš po ostatních devíti, kteří byli též očištěni?

By naznačil, jak se mu nelíbí nevděk. Urážky jemu způsobené snášel obyčejně mlčky; tohoto nevděku nechtěl nechati beze zmínky. Tak velikou neřestí jest nevděk. „Nevděk," dí proto sv. Bernard, „jest nepřítelem duše, ničí zásluhy, zahubuje ctnost a zdržuje milosti. Jest žíravým větrem, který vysušuje pramen dobroty a milosrdenství Božího." Vděčnost naproti tomu jest nejlepší ochránkyní dobrodiní, jak praví sv. Jan Zlatoústý, a kdo splácí dobrodiní Boží vděkem, pobízí, jak poznamenává Cassian, Dárce ještě k větším. Proto buď vděčným![5])

Proč Bůh žádá od nás vděčnosti?

Na tuto otázku odpovídá velmi krásně sv. Jan Zlatoústý řka: „Bůh žádá vděčnosti od nás pouze, by dal nám nových milostí. — Nemáme ostatně tolik příčin býti Bohu vděčnými, ježto neuplyne ani okamžiku, v němž nás nezasypává nesmírnými dobrodiními?"

Úvaha. Neopomeň děkovati Bohu ráno a večer, před jídlem a po jídle; děkuj Mu, kdykoli pociťuješ požehnání Boží v rodině své, na svých dětech, svém majetku i na svém poli, na plodinách. Jmenovitě však Mu děkuj, když sklidíš plodiny zemské.[6]) „Nemůžeme mysliti, říci neb napsati nic lepšího a Bohu příjemnějšího leč: Bohu díky," praví svatý Augustin.[7])

Modlitba. Laskavý Ježíši, jenž ukázal jsi se tak milostivým pomocníkem malomocných, měj smilování s námi, bídnými lidmi, kteří přicházíme k Tobě s vědomím své slabosti vroucně Tě prosíce, bys udělil nám milosti, bychom ukázali se dle Božského nařízení Tvého kněžím, odkryli jim s kajícím srdcem nečistotu duší svých, řádně vyznali hříchy své a tak došli pravé čistoty. Pak padneme před Tebe, hlasitě budeme Tě velebiti a Ti děkovati, neboť Ty's naší silou, naším útočištěm, naším pomocníkem a zachovatelem; Tobě budiž čest a chvála na věky. Amen.

---

[1]) III. Mojž. 13., 46. [2]) Sirach 13., 1. [3]) III. Mojž. 14. [4]) Lítost dokonalá bez zpovědi přirozeně smazuje hříchy pouze tehdy, nelze-li se zpovídati, ale přeje-li si člověk zpovědi. (Srv. poučení o zpovědi na 4. neděli adventní str. 36.—46.) [5]) Kol. 3., 15. [6]) III. Mojž. 23., 18. [7]) Ep. ad Marc.

Mravoučná úvaha proti malomocenství nečistoty.

„Potkalo se s ním deset mužů malomocných, kteřížto stáli zdaleka." (Luk. 17., 12.)

Malomocenství, od něhož vysvobozeno bylo deset mužů všemohoucností a dobrotou Ježíšovou, značí, jak vykládají sv. otcové, nejen malomocenství duchovní hříchu vůbec, nýbrž zvláště hrozné malomocenství nečistoty.

Jak podobá se nečistota tělesnému malomocenství?

1. Tělesné malomocenství pokrývá celé tělo velmi ohyzdnými lupy, hnisajícími vředy a nezanechává žádné části zdravé; právě tak znečišťuje a kazí vilnost celou duši. 2. Malomocenství jest nakažlivou nemocí, jež přenáší se nejen dotekem, nýbrž i dechem; tak není také nakažlivějšího hříchu nad nečistotu. 3. Malomocenství, jež vzniká ze zkažení všech šťáv, jest nemocí, jež obsahuje v sobě každou jinou nemoc. Tak seslabuje též hřích tělesný, jak ukazuje sv. Tomáš, všechny vyšší síly duše, rozum a vůli; uvádí je v nepořádek a potlačuje je, přivádí s sebou každý jiný hřích a jest štěpnicí všelikých hříchův.

Jaké jsou účinky nečistoty?

Dle sv. Tomáše jsou hlavně tyto: 1. Zaslepenost ducha; nečistota zatemňuje ducha více než každý jiný hřích, otupuje rozum, činí zároveň z celé duše hmotu a snižuje ji pod zvíře, že nemá více smyslu pro věci duchovní, svaté, Božské.

2. Nestálost vůle; vilný podobá se lodi, jež ztratila vesla i veslaře a stává se hříčkou moře a bouře; neboť ztratil světlo rozumu, svého vůdce, víru, své veslo, naději. Slouže a poslouchaje těla, místo aby mu vládl, stává se politováníhodnou hříčkou všech vášní.

3. Spěch v jednání; stržen nízkými svými pudy vrhá se nečistý se slepou zuřivostí na vše, co slibuje mu smyslný požitek. Je mu lhostejno, zkazí-li nevinné duše, vnese-li nepořádek a různice do cizích rodin, ba zaviní-li vraždu neb zabití; neleká se podvodu, lichocení, hrozeb, osočování, nespravedlnosti, může-li jen ukojiti svou vášeň.

4. Nesmírná samoláska; marně mluvíme necudnému o rodičích, manželce, jíž zarmucuje, o dětech, jichž majetek promrhává, o rodině, již zneuctívá a uvádí v záhubu, o jeho stavu, jejž hanobí, o společnosti, jíž dává největší pohoršení. Nečistota zatvrzuje srdce a činí je necitelným nejen k dotekům milosti Boží, nýbrž i k ostatním citům lidským. V neomezené samolásce jest vilný zároveň sobě bohem.

5. Nenávist k Bohu, Jehož svatost necudného pokořuje, Jehož přikázaní staví mu překážky, Jehož přísnost jej dráždí, Jehož hrozby jej znepokojují, Jehož spravedlnost jej leká. Odtud jeho nenávist k pravému náboženství, víře katolické, neohroženým hlasatelům vůle a trestů Božích, odtud pochybnosti ve věcech víry, jež dříve v tichu tlumeny, potom bývají i slovy projadřovány. Dějiny kacířstva jsou stálým důkazem, že úpadek mravní jest nejobyčejnější příčinou odpadův od víry.

6. Prudká, nezřízená láska k životu a pochybování o věčné spáse; v zemi zakořeněn, nemyslí vilník více na nebe, celé jeho úsilí směřuje, by rozhojnil požitky přítomného života, prodloužil je; cítě, že v životě druhém nemůže doufati ničeho dobrého.

Kéž ochrání před touto neřestí úvaha o těchto hrozných následcích nečistoty všechny dosud čisté duše, učiní je silnými v pokušeních, bdělými v nebezpečenstvích. Kdo však již nakažen malomocenstvím tím, nepochybuj o svém uzdravení. Jako bylo sice malomocenství tělesné nevyléčitelné pomocí lidskou, však vyléčeno bylo všemohoucím milosrdenstvím Ježíšovým, tak chce vyléčiti Ježíš i duchovní malomocenství nečistoty.

Čím může býti vyléčeno malomocenství nečistoty?

Jdi ke knězi Božímu a zastyď se před ním, pokorně, zahanben nečistotou, jíž jsi pokryl duši svou — „však tak", dí ctihodný Beda, „by stud tl nepřekážel vykonati řádné vyznání." Vylož mu nemoc svou, ukaž mu rány své, volej jej rychle k pomoci. A kněz Boží pokropí tě Krví Spasitele obětovaného pro tebe, vidí-li, že lituješ svých chyb, žes rozhodnut se polepšiti; t. j. vysloví nad tebou svátostné rozřešení, jež působí pro Krev Ježíše Krista, smíří tě opět s Bohem, prohlásí tě čistým a uvede tě v stav, že můžeš kdysi býti přijat do společnosti vvvolených v nebi.

Které jsou prostředky k zachování stavu svému přiměřené čistoty?

1. Střež se a) zahálky, jež plodí všemožné špatné myšlenky, žádosti a představy; b) čtení nemravných knih, protože tyto poskvrňují obraznost, seslabují chuť k práci a odnímají znenáhla ošklivost neřesti; c) nemírnosti v jídle a pití, protože takto vzbuzují se vášně, rozum bývá ohlušován a tak stává se neschopným k odporu; d) špatných společností, poněvadž tam vcházejí a vycházejí hřích, smrt a ďábel; e) nočních schůzek, ať by se děly pod jakoukoli záminkou. Z počátku snad nevinné rozněcují znenáhla zhoubný žár, který hubí tělo i duši. Učí tomu zkušenost.

2. Zachovej: a) stydlivost, jež jest ochranou proti vší nečistotě, b) úctu k sobě samému; jsi přece chrámem Božím a Jeho obrazem; c) a ještě více úctu k Bohu. „Jak mohl bych hřešiti proti Bohu?" Tak mysli a neklesneš; d) vzpomínku na Ježíše, na Jeho utrpení a smrt. Ty bys měl zkaziti, co On hořkým Svým utrpením posvětil: e) vzpomínku na smrt, soud a peklo. Co seješ, to budeš žíti Nečistota sklízí věčný oheň, jak bys jej mohl přetrpěti?

3. Unikej prvnímu hříchu; boj se první myšlenky, prvního hnutí, střež se všeho, co uráží stud, třebas zdá se to maličkostí. Z malého stává se velké a brzy bude se zdáti i to velké malým.

4. Buď horlivým v modlitbě k Bohu, k neposkvrněné Panně a Matce Marii.

5. Kroť své smysly, hlavně oči, uč se strádati a i dovolených požitkův a radostí si odepříti, bys tím spíše se mohl zřeknouti nedovolených, trestej tělo sebeumrtvováním.

6. Bdi stále, hlavně při příležitostech, jimž se nelze vyhnouti.

7. Přijímej často svaté svátosti a zvol si horlivého zpovědníka, jemuž bys se úplně svěřil a jako svého otce poslouchal. Jednej takto: Mysli na Boha, bojuj pokaždé rychle, bez průtahu, volej důvěrně k Bohu o pomoc i zvítězíš a budeš hoden následovati kdysi Beránka.

Poučení pro čtrnáctou neděli po Sv. Duchu.

Na začátku mše sv. vzbuď s knězem vroucí touhu po nebi slovy: „Ochránce náš, popatř, Bože, vzhlédni na tvář Pomazaného svého; neboť lepší je den jeden v síních tvých nad tisíce. — Jak milí jsou stanové Tvoji, Hospodine mocností! Touží a omdlévá duše má po síních Hospodinových."[1]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Opatruj, prosíme, Pane, církev Svou stálým milováním, a poněvadž bez Tebe klesá lidská smrtelnost, dejž, ať s pomocí Tvou vždy od věcí škodlivých se odvrátí a ke spasitelným se nakloní. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

---

[1]) Ž. 87., 10. 11. 2. 3.

Epištola sv. Pavla ke Galat. 5., 16.—24.

Bratří! Duchem choďte a žádostí těla konati nebudete. Nebo tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu; ty zajisté sobě vespolek odporují, abyste nečinili, cokoliv chcete. Býváte-li pak vedeni duchem, nejste pod zákonem. Zjevníť jsou skutkové těla, jižto jsou smilstvo, nečistota, nestydatost, chlípnost, modloslužba, čáry, nepřátelství, svárové, nenávisti, hněvové, vády, různice, roty, závisti, vraždy, opilství, ožralství a těm podobné věci; o kterých vám předpovídám, jak jsem prve pravil, že kdo takové věci činí, království Božího nedojdou. Ovoce pak ducha jest: láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost, dobročinnost, dlouhočekání, tichost, věrnost, mírnost, zdrželivost, čistota. Proti takovým věcem není zákon. Kteří pak jsou Kristovi, ukřižovali tělo své se hříchy a se žádostmi.

Výklad a povzbuzení. Sv. Pavel napomíná nás všechny, bychom kráčeli v duchu, t. j. vždy a všude poslouchali vnuknutí Ducha Svatého; a proto nejen nekonali žádných skutků těla, nýbrž spíše tělo i s jeho žádostmi krotili a pilně pečovali o ovoce, jež působí Duch Svatý v člověku, jako lásku, radost atd. Tak budeme náležeti Kristu a účastnými života věčného.

Jak zvláštním jest, že všichni křesťané náležejí Kristu a jsou dědici Jeho království, však tak mnoho jich nekřižuje těla s jeho neřestmi a vášněmi a nechtějí umrtvovati svých tělesných žádostí, nýbrž věří, že týká se to jen duchovních, ač řekl Kristus ke všem křesťanům: „Chce-li kdo za Mnou přijíti, zapři sebe sám a vezma kříž svůj, následuj Mne!“ [1]) Modli se:

Oroduj za mne sv. Pavle, by udělil mi Bůh milosti, bych křižoval tělo své i s jeho žádostmi a náklonnostmi, bych měl s tebou účast na Pánu Ježíši svém Amen.

Evandělium sv. Mat. 6., 24.—33.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti; nebo zajisté jednoho nenáviděti bude a druhého milovati anebo jednoho strpí a druhým pohrdne. Nemůžete Bohu sloužiti i mamonu. Proto pravím vám, nepečujte o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali. Není-li pak život více nežli pokrm a tělo více nežli oděv? Pohleďte na ptactvo nebeské, že neseje ani žne ani shromažďuje do stodol, a Otec váš nebeský krmí je. Nejste-li pak vy mnohem dražší nežli ono? A kdo z vás přemýšleje může přidati k postavě své loket jeden? A o oděv proč se staráte? Patřte na kvítí polní, kterak roste; nepracuje aniž přede. Pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vší slávě své tak oděn nebyl jako jedno z nich. Poněvadž tedy trávu polní, kteráž dnes jest a zejtra do peci vhozena bývá, Bůh tak odívá, čím více vás, malověrní? Nepečujtež tedy říkajíce: Co budeme jísti, anebo co budeme píti, aneb čím se budeme odívati? Nebo toho všeho pohané hledají. Ví zajisté Otec váš, že toho všeho potřebujete. Hledejte tedy nejprve království Božího a spravedlnosti Jeho a toto všecko bude vám přidáno.

[1]) Mat. 16., 24.

Co znamená Bohu sloužiti?

Značí plniti vůli Boží a vše, co jest Bohu milo.

Kteří jsou oni dva pánové, jimž nelze zároveň sloužiti?

Bůh a mamona, či bohatství vůbec, pokud na ně věší člověk nezřízeně srdce své. Tomu a Bohu nelze zároveň sloužiti, protože žádají protivné věci; na př. Bůh zakazuje lichvu a krádež, lpění však na statcích světských k tomu pobádá. Bůh poroučí stráviti neděle a svátky v Jeho službě; bohatství však dráždí člověka k zanedbání služeb Božích a k shánění se po časném zisku, znepokojuje člověka v chrámu, že přítomen jest pouze tělem, duchem však vzdálen, při svém zaměstnání.

Kdo slouží mamoně či bohatství?

Lakomí a ziskuchtiví, kteří puzeni jsouce touhou po penězích a majetku urážejí Boha, přestupujíce Jeho přikázaní, chovají se nespravedlivě ku svým bližním, nedopřávají sobě ani odpočinku ani klidu a neobírají se Bohem a věcmi Božími.

Proč poukazuje nás Kristus na ptactvo nebeské a lilie polní?

By vzbudil v nás důvěru v Prozřetelnost Boží. A skutečně; živí-li Bůh mladé krkavce,[1]) živí-li ptáky, kteří ani nesejí ani nežnou, ani neshromažďují do stodol, odívá-li tak nádherně květiny polní, čím více bude se starati o člověka, jejž stvořil k Svému obrazu a přijal za dítko Své? Zda nestará se příliš člověk o potravu a vyražení milého zvířátka? A Bůh všemohoucí a dobrotivý, jenž tak laskavě pečuje o všechny své tvory a ví o bídě naší dříve, než voláme k Němu o pomoc, zapomněl by na nás, na dítky Své. Odepřel by potravy tělu, jež nám dal? Důvěřuj tedy ve všem v Pána a On, jenž slyší křik mladých krkavců, vyslyší v bídě i volání naše, zachováváme-li jinak Jeho přikázaní.

Nemá se tedy člověk vůbec starati a pracovati?

To z řečeného nevyplývá; Spasitel zakazuje pouze onu malověrnou péči, jež úplně pouští se zřetele při obstarávání potravy tělesné čest Boží i své požehnání a spásu duše; ostatně přikázal Bůh sám člověku pracovati, a svatý Pavel praví: „Nechce-li kdo dělati, ať také nejí.“ [2])

Co může nás uchovati nemírné péče?

1. Pevná a živá víra, že může a chce nám Bůh pomoci. Že může, jest zřejmo, neboť jest všemohoucí; že chce, jest jisto proto, poněvadž jest láska, poněvadž to nejednou co nejurčitěji slíbil a poněvadž jest nezměnitelný v plnění Svých přislíbení. 2. Myšlenka, že daroval nám Bůh jednorozeného Syna Svého. Čeho by nám mohl ještě nyní odepříti, neodpírá-li nám ani Svého Syna, nýbrž vydal Jej za nás.[3]) 3. Vlastní naše počínání. Často svěřujeme totiž věrnosti, lásce lidské svou nejmilejší věc, své tělo, statek a majetek. Čím spíše máme důvěřovati ve všem ve věrnost a lásku všemohoucího Otce svého, jenž miluje nás více, než může milovati matka dítko své!

Ú v a h a. Vzbuď denně, hlavně když se modlíš „Věřím“, neb říkáš v Otčenáši „Chléb náš vezdejší dej nám dnes“, dětinnou důvěru v Boha.

Modlitba. Ježíši, dej mi pravé důvěry v Božskou Prozřetelnost Tvou a rozmnožuj ji ve mně denně, bych věřil pevně ve všech souženích, že přídavkem dostane se mi všeho ostatního, budu-li hledati nejprve království Božího a spravedlnosti Jeho.

[1]) Ž. 146., 9. [2]) II. k Thesal., 3. 10. [3]) K Řím, 8., 32.

Mravoučná úvaha proti lichvě.

„Nemůžete sloužiti Bohu a mamoně," (Mat. 6., 24.)

Co jest lichvařiti?

Lichvařiti jest žádati více než obvyklý úrok neb obnos z dluhu svého od bližního, jemuž jsme něco půjčili, neb nám nějak dluhem povinen jest; jej již při půjčování nutiti, by upsal více, než skutečně přijal. Lichváři jsou též, kteří zaviňují pro svůj zisk umělé drahoty, zvyšují nad spravedlivou cenu zboží.

Jest lichva hříchem?

Ano jest těžkým hříchem. Lichvářům pohrozil Bůh věčnou smrtí,[1]) a Kristus zřejmě zakazuje půjčovati na lichvu.[2]) Příčí se přirozenému zákonu využitkovati bídy a chudoby bližního k svému obohacení a ještě více zákonu Božímu, jenž přikazuje milovati bližního a býti milosrdným. „Lichva mění službu lásky v krutost, podobá se lékaři, který místo aby nemocného posílil, odnímá mu i zbytek sil; těší se z nouze bližního, kopá ji hlouběji, by rozmnožil poklad svůj — blázen, jenž netuší, že množí pouze poklad hněvu Božího proti Sobě." (Sv. Blažej.) „Půjčíš-li peněz lidu mému chudému, kterýž bydlí s tebou, nebudeš naň nastupovati jako dráč, ani ho lichvami obtížíš,"[3]) dí Pán Bůh. Kéž uváží lichváři, co praví Pán: „Co platno jest člověku, byť všechen svět získal a na své duši škodu trpěl?"[4]) Kdo utiskuje chudého, by rozmnožil své bohatství, dá sám [potom] bohatšímu a nouzi trpěti bude.[5])

Poučení pro patnáctou neděli po Sv. Duchu.

Mše svatá začíná vroucí modlitbou, jež může býti pronesena v každé nouzi a protivenství: „Nakloň, Hospodine, ucha Svého a vyslyš mne! Spasena učiň služebníka svého, Bože můj, doufajícího v Tebe! Smiluj se nade mnou, Hospodine, neboť jsem k Tobě volal celého dne. Obvesel duši služebníka svého, neboť k Tobě, Pane, duše své jsem pozdvihl."[6]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. **Církev Svou, Hospodine, milosrdenstvím neustálým očišťovati a chrániti račiž, a poněvadž bez Tebe nemůžeme bez úhony trvati, nechať se vždy řízením Tvým spravuje; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.**

Epištola sv. Pavla ke Gal. 5., 25.—26. a 6., 1.—10.

Bratří! Jsme-li duchem živi, duchem i choďme. Nebývejme marné chvály žádostivi, jedni druhých popouzejíce a jedni druhým závidíce. Bratří! Byl-li by člověk i v nějakém hříchu zachvácen, vy, kteří jste duchovní, poučte takového v duchu tichosti, prohlédaje však každý sám k sobě, abys i ty nebyl pokoušen. Jeden druhého břemena neste a tak naplníte Zákon Kristův. Nebo domnívá-li se kdo, že něco jest, nic nejsa, sám se svodí. Ale díla svého zkus jeden každý a tak sám v sobě toliko chválu míti bude a ne v jiném. Nebo jeden každý své břímě ponese. Sděluj se pak ten, který naučení přijímá v slovu, s tím, od kohož naučení béře, vším zbožím. Nemylte se! Bůh nebývá posmíván. Nebo co bude člověk síti, to bude i žíti. Nebo kdo rozsévá v těle svém, z těla i žíti bude porušení; ale kdo rozsévá v duchu, z ducha

[1]) Ezech. 18., 13. [2]) Luk. 6., 34. 35. [3]) II. Mojž. 22., 25. [4]) Mat. 16., 26. [5]) Přísl. 22., 16. [6]) Ž. 84., 1.—4.

žíti bude život věčný. Dobré pak činíce neustávejme; nebo časem svým žíti budeme neustávajíce. Tedy pokud čas máme, čiňme dodře všechněm, zvláště pak domácím víry.

Výklad a povzbuzení. Toto čtení jest pokračováním čtení předešlé neděle z listu sv. apoštola, v němž napomíná Galatské, by pečovali o pokrok a lásku jako o základ celého křesťanského života. Pokora má je učiti a udržovati, by měli o sobě nízké smýšlení, nespoléhali na sebe a vyhýbali se vší marnivé cti; láska zase má je pobádati, by ke každému, i hříšníkům, dbali tichosti, laskavosti, soucitu a dobrotivosti; bloudící pouze

s láskou uváděli na pravou cestu, neboť děje-li se tak s urputnou a hrdou horlivostí, nepořídí se u nich ničeho a vydá se člověk v nebezpečenství, že upadne do téhož pokušení hříchu, protože Bůh dopouští, by upadli pyšní, kteří pohrdají jinými hříšníky, do těžkých hříchů, by byli pokořeni a naučili se míti soucit s padlými. Dále učí apoštol, že nemá člověk věřiti, že může zanedbávati bez své škody, čemu se z toho listu naučil. Bylo by to hrubým klamem, neboť přijetí zákona evandělia zavazuje též k plnění povinností v něm obsažených. Dle něho tedy bude Bůh každého souditi. Co člověk sil, bude žíti.

Pamatuj, křesťane, z těchto slov apoštolských hlavně dvojí: „Jeden snášej břemene druhého.“ Jak trpěliv, snášeliv jsi k svému bližnímu, hlavně k bližním chybujícím? „Pokud čas máme, čiňme dobře všechněm.“ Protože máš ještě čas, čiň dobře, chceš-li jednou skliditi slávu. Jak dlouho budeš míti čas? Modli se:

Sv. Pavle, vypros mi od Boha milosti, stále v pokoře prospívati, bližního ustavičně milovati a jmenovitě jeho chyby a poklesky trpělivě snášeti, bych mohl vyplniti Zákon Kristův a skliditi bohatou žeň pro druhý život. Amen.

Evanděliuin sv. Luk. 7., 11.—16.

Za onoho času šel Pán Ježíš do města, které slove Naim, a šli s ním učenníci Jeho a zástup veliký. Když pak se přibližoval ku bráně města, aj, mrtvý byl nesen ven, syn jediný matky své, a ta vdova byla; a zástup města mnohý s ní. Kteroužto uzřev Pán, milosrdenstvím hnut jsa nad ní, řekl jí: Neplačiž. A přistoupiv dotkl se mar. (Ti pak, kteří nesli, zastavili se.) I řekl: Mládenče, tobě pravím, vstaň! I posadil se, kterýž byl umřel, a počal mluviti. I dal jej mateří jeho. Pojala pak všecky bázeň a velebili Boha řkouce: Prorok veliký povstal mezi námi a Bůh navštívil lid svůj.

Proč měl Kristus soucit s truchlící vdovou?

By nám dokázal, že ujímá se Bůh opuštěných a zarmoucených vdov a jest jejich těšitelem a pomocníkem, i aby nás poučil, že máme činiti totéž. Běda tedy těm, kteří je utiskují a jim vynucují slzy; neboť slzy vdov vystoupí k Bohu a On potrestá bezpráví jim učiněné.[1])

Kristus však měl i jiné příčiny k soucitu, neboť předvídal v smrti tohoto mládence smrt hříšníkův a v zarmutku matky bol, jejž pocítí církev z duchovní ztráty tolika dítek. Nemá to vzbuditi i náš soucit? Pomněme tedy bídy hříšníkův a pečujme je zachrániti prosbou a modlitbami. Sv. apoštol Jakob napomíná nás k tomu řka: „Bratří moji, jestliže by kdo z vás pobloudil od pravdy, a někdo by jej obrátil, máť věděti, že kdo odvrátí hříšníka od bludu cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti a přikryje množství hříchů.“[2])

Proč řekl Kristus vdově: „Neplač“?

Chtěl tím naznačiti, že vrátí jí syna jejího, zároveň však nás poučiti, bychom netruchlili a neplakali nemírně nad mrtvými. Proto napomíná nás sv. Pavel, bychom nermoutili se nad svými zesnulými jako pohané, kteří nemají žádné naděje na vzkříšení.[3]) Slzy nemohou vzbuditi mrtvého. Mělo by nás spíše těšiti než rmoutiti, že zbaveni byli útrap životních a jsou u Boha. Vůbec prospělo by nám i mrtvým více, trpělivě nésti řízení Boží, tichá a vytrvalá modlitba i jiné dobré skutky než moře prolitých slz.

Koho obrazem jest mrtvý mládenec?

Jest obrazem hříšníka. Pouze vzkříšení tří mrtvých připomíná se výslovně u evanděliistův a to proto, jak dí sv. Augustin, že tito již stačí pro různé trvání jich smrti i pro různé okolnosti jejich vzkříšení, by vyznačili různé třídy, v nichž obsažení jsou všichni hříšní lidé.“ „Dcera Jairova“, praví papež sv. Řehoř, „která ležela mezi čtyřmi zděmi v otcovském domě, značí třídu hříšníků tajných, o nichž neví nikdo, nebo pouze domácí, aneb netuší, že jsou mrtví pro milost. Syn vdovy Naimské, o němž psáno, že byl již mimo město, značí třídu veřejných hříšníků, kteří odkládají všechnu ošklivost a stud, ukazují všem nezřízený život svůj a pohoršují svět, který pohlíží na jejich zločiny. Lazar konečně, který již po čtyři dni ležel pod kamenem hrobovým a již přicházel v stav rozkladu, značí třídu hříšníků ze zvyku a hříšníků zatvrzelých v hříších svých, kteří jsouce ohavností světa sebe samy nenávidějí a neodvažují se více mysliti na své povznesení.“

Jak jest mrtvý mládenec obrazem veřejného hříšníka?

Psáno o mladíku: 1. že vynášen byl k branám městským. Město značí lidské tělo, v němž uzavřena jest duše jako ve svém domě, branami jest pět smyslů,

[1]) II. Mojž. 22., 22.—23. [2]) Jak. 5., 19.—20. [3]) I. Thesal. 4., 12.

jež stávají se pro duši branami smrti, pomáhajíce ke hříchu; 2. ž e l e ž e l n a m a r á c h. „Máry," praví ctihodný Beda, „značí zatvrzelé a lhostejné svědomí, na němž odpočívá veřejný hříšník bezmyšlenkovitě a klidně"; 3. že byl n e s e n h r o b a ř i k h r o b u. „Tito hrobaři," dí Beda, „jsou nečisté náklonnosti a mrzké vášně, které ztrhují znenáhla člověka v smrt, jak dí sv. Pavel, i falešní přátelé, kteří svádějí ke hříchu svým vražedným lichocením."

Jak jest vzkříšení mládence Naimského obrazem obrácení veřejného hříšníka?

Sv. Augustin praví, že Božský Spasitel chtěl naznačiti touto obtíží, již ukázal při vzkříšení mladíka Naimského, nesnadnost obrácení veřejného hříšníka. Ač téměř Ježíš hravě vzkřísil dceru Jairovu, propuká při vzkříšení mládence 1. téměř v pláč při pohledu na plačící matku a truchlící zástup, by dal nám poznati svou bolest nad hlubokým pádem veřejného hříšníka. 2. Přistupuje k nosítkám, dotýká se jich, zastaví nosiče, by nás poučil, jak velice musí přijíti vstříc veřejnému hříšníku s milostí a sám rozkázati jeho vášním, by ustaly. 3. Volá mrtvého Svým všemohoucím hlasem. Všemohoucího hlasu pravdy a milosti potřebí k probuzení nestoudného hříšníka ze spánku. 4. Božský Spasitel pomáhá vzkříšenému z rakve, vede jej a odevzdává jeho matce. Veřejný hříšník jest po svém vzkříšení ze smrti hříchu tak sláb, že potřebuje mocné podpůrné pomoci zvláštních milostí. Tak spojeno jest obrácení veřejného hříšníka s mnohými a velkými obtížemi a námahami. Však Božský Spasitel vzkřísil mládence Naimského, by žádný hříšník nepozbyl mysli. Též jemu platí všemohoucí a milosrdné slovo milého Spasitele: „Mládenče, tobě pravím, vstaň." Kéž probudí se všichni hříšníci, kteří v dobách nynějších svým pohoršlivým životem hanobí křesťanství, ze smrti hříchu k životu pokání.

Co jest často příčinou předčasné smrti mladých lidí?

1. J í d l o a o p i l s t v í, neboť „více jich hyne žraním a obžerstvím než mečem", dí Duch Sv.[1]) (viz 3. neděli po Sv. Duchu str. 302). 2. N e č i s t o t a. 3. H n ě v. „Blázna hubí hněv."[2]) „Závist a hněv ukracuje dnů".[3]) „Jestliže pak se vespolek koušete a žerete, hleďte, abyste nebyli jedni od druhých zkaženi", praví sv. Pavel.[4]) Od urážlivých řečí přecházejí mladí lidé obyčejně k hádkám, k nebezpečným rvačkám, neb docela k vraždě. 4. N e p o s l u š n o s t. Mnoho jest odstrašujících příkladů, že Bůh povolal ze světa neposlušné dítky předčasně a neočekávaně, na př. Absolona. Bůh nepraví dětem nadarmo: „Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi."[5])

Úvaha o smrti.

(Od sv. Františka Saleského.)[6])

1. Považ, ó duše má, že smrt sice jest jistá, ale kdy nás překvapí, nejisto. To se jistotně odloučíš od tohoto těla svého. Ale kdy pak to bude? V zimě? — v létě? — či za jiné doby roční? — v městě? — v poli? — na moři? — v noci či ve dne? — náhle, či po náležité přípravě? — násilně či po nemoci? — Zda-li pak budeš míti kněze a kdy se vyzpovídati? To vše jest nám neznámo; nic nevíme o tom více, leč že nám určeno jest jednou umříti a sice dříve, než-li se nadějeme.

2. Představ si živě a přísně, že ti tehdáž bude po všem; světa nebude více pro tebe, pojde ti před očima; rozkoše, marnosti, bohatství, to vše pomine před tebou jako stín. „Ach," řekneš snad tehdáž, „pro jaké maličkosti a marnosti volil jsem já pošetilec nesmyslný, urážeti Boha? Není-li pak to vzdáti se všeho pro nic a za nic?" — Naopak zbožnost, pokání, modlitba, dobré skutky ukáží se býti něčím vznešeným, líbezným, milým, a ty pak s bolestí řekneš: „Aj, proč pak jsem se nevzdal životu tak blaženému?" Tehdáž se ti hříchové tvoji, které jsi jako za nic nepovažoval, představí hroznými jako hory a všecka tvá zbožnost, na které jsi si veliké věci zakládal, bude maličkostí.

[1]) Sir. 37., 34. [2]) Job 5., 2. [3]) Sir. 30., 26. [4]) Gal. 5., 15. [5]) V. Mojž. 5., 16. [6]) „Bohumila" str. 54.—55. (III. vydání).

3. Považ živě a přísně, s jakou slabostí a úzkostí loučit se budeš tehdáž se světem, s bohatstvím a marnostmi, s přáteli, příbuznými; s dítkami, s manželem, s manželkou, konečně s tělem samým, které tu zanecháš vyschlé, zsinalé, zmařené, mrtvé.

4. Představ si, s jakým chvatem si i tvoji vlastní přátelé přispíší, aby toto bídné tvé tělo pochovali v zemi a považ, že pak po tomto smutečném obřadě brzo vejdeš v zapomenutí a nebude po tobě ani pohádky. „Dejž mu Bůh lehké odpočinutí!" řeknou, a bude s tebou po všem na tomto světě. — Ó smrti, jak jsi nelítostná, nešetříc nikoho!

5. Zpytuj, můžeš-li, kterou cestou nastoupí duše tvá odloučíc se od těla? Ach, kde pak se octne? která cesta uvede ji na věčnost? Zajisté táž, kterou kráčela v životě vezdějším.

Modlitba. Zemru! Jak mohu tedy tak nesmyslně žíti? Jak lpěti na světě, jejž přece musím opustiti? Nikdy se to nesmí státi! Též vás, milí přátelé a příbuzní, nechci příště milovati jinak leč svatou, k Bohu směřující láskou a náklonností, jež při smrti nepřestane, nýbrž věčně jako Bůh sám trvati bude. Amen.

Poučení o obřadech katolické církve při pohřbech.

„Aj, mrtvý byl nesen ven, a zástup města mnohý s ním." (Luk. 7., 12.)

Od těchto lidí, kteří provázeli mrtvolu mládencovu, máme se učiti prokazovati mrtvým poslední poctu a mrtvolu jejich doprovázeti k hrobu. Jest bohumilým a záslužným skutkem, neděje-li se to z marnivosti nebo zisku, nýbrž ke cti Boží a z lásky, pomáhati modlitbou mrtvému.

Slavný pohřeb katolického křesťana koná se s dojemnými, významnými obřady, modlitbami a žehnáními a jest důležito pro nás i mrtvé, bychom jim rozuměli, bychom mohli v duchu církve prokázati zemřelým poslední poctu.

Jak jest připraven mrtvý k pohřbu?

Jest čistě umyt a v oděvu svého stavu do rakve položen. Oděv stavu značí, že bude souzen dle povinností svého stavu a vyplaceno mu bude dle skutků jeho stavu. Rakev upomíná na archu Noemovu; jí bývá vysvobozen zemřelý ze světské potopy hříchu a postaven na horu lepšího života. Co leží mrtvola zemřelého v domě příbuzných jeho, konají se za něho modlitby. V dřívějších dobách zanesena mrtvola do chrámu (a dosud tak zvaná tumba to označuje) a tam konaly se za něho denně v noci modlitby. (Často dějí se hrubé zlozvyky hlavně na venkově při tak zvané „stráži neb hlídce". Duchovní správce, příbuzní a úřady mají působiti k jejich odstranění.)

Proč dává se mrtvému do ruky kříž?

K naznačení, že vyznával Krista ukřižovaného, umřel ve víře v Něho a doufá skrze Něho ve vzkříšení.

Proč hoří světla při nosítkách?

K naznačení, že přeje se zemřelému věčné světlo. Tento zvyk jest prastarý, neboť již sv. Cyprian, který byl sťat asi před 1600 lety pro Krista, nesen byl k hrobu se světly a za zpěvu sborového.

Proč kropí se mrtvý i hrob svěcenou vodou?

Tím přeje církev mrtvému občerstvení milostí Boží, měl-li by snad ještě trpěti v očistci za své dosti nesmyté hříchy.

Proč okuřuje se mrtvý i hrob kadidlem?

K naznačení, že mrtvý byl libovůní Kristovou[1]) svým křesťanským povoláním, i aby se připomnělo věřícím, že jejich modlitba a jejich dobré skutky mají vstupovati k nebesům jako vonný dým za zemřelého.

Jak doprovázen jest katolický křesťan ke hrobu?

V slavnostním průvodu, za modliteb a žehnání církve, za znění zvonův a modliteb lidu.

Proč v průvodu?

Průvod s křížem a praporem v čele zobrazuje vstup duše do věčné blaženosti za vůdcovství Ukřižovaného, jenž dobyl vzkříšením vítězství nad smrtí a hříchem a tak vykoupil člověka na těle i na duši.

Proč pějí se při pohřbu žalmy a jiné svaté písně?

1. By vyprosilo se od Boha zemřelému prominutí od hříchů, jež mají snad býti ještě smyty, i od trestů; 2. by povzbuzeni byli okolo stojící k modlitbě; 3. bychom byli upamatováni na učení sv. Pavla,[2]) že nemáme se nemírně rmoutiti pro zemřelého jako pohané, kteří nemají žádné útěchy na věčný život; 4. naznačujeme tím též, že blahopřejeme zemřelým pro pokoj, jehož nyní požívají.[3])

Tento zvyk pochází rovněž od apoštolů, kteří pohřbili sv. Štěpána za pění žalmův a chvalozpěvů.[4])

Proč zvoní se zvony při pohřbech?

By byli napomenuti věřící k modlitbě za zemřelé a to u dospělých, by došli věčného pokoje, u dítek v dík Bohu, že vyrval je nebezpečenstvím a pokušením a přijal do své nebeské říše.

Jak děje se pohřeb sám?

Kněz přijde k pohřbu v církevním oděvu černé barvy. Tím vyjadřuje církev svou soustrast se zbylými příbuznými, ale ještě více zármutek pro duši zemřelého strachujíc se, že by snad mohla ještě toužiti po patření na Boha v bolestném zármutku. Kněz žehná hrob a dvakráte rakev a když spuštěna mrtvola do hrobu, sype třikráte hlínu na rakev se slovy: „Pomni člověče, že prach jsi a v prach se navrátíš“. Zde jest splnění rozsudku smrti, jejž vyřkl Bůh po prvním hříchu pro všechny lidi. Opět modlí se kněz nad hrobem a povzbuzuje k důvěře v Boha a k živé víře v příští slavné vzkříšení.

Poznámka. Snaha zavésti spalování mrtvol není ničím jiným, než návratem k pohanství. Odporuje výslovně názorům křesťanským. Proto se ho též každý křesťan děsí.

Proč pochovává se mrtvola do země?

1. Těla naše jsou údy Kristovými a chrámy Ducha Svatého. Sluší se tedy, by ještě po smrti považována byla za svatá a chráněna ode všeho zneuctění od lidí neb zvířat. 2. Dále připomíná to člověku jeho původ. 3. Konečně jest lůno země nejvhodnějším místem, v němž může čekati tělo jako símě svého vzkříšení.

Proč staví se na hrobě kříž neb pomník s křížem?

K naznačení, že odpočívá tu tělesná schránka křesťanova, i bychom pamatovali svých milých přátel, bychom jich byli pamětlivi ve svých modlitbách.

---

[1]) II. Kor, 2., 14. 15. [2]) I. Thesal. 4., 12. [3]) Zjev. sv. J. 14., 13. [4]) Sv. Jeronym.

Komu a proč odpírá se církví katolickou slavný pohřeb?

Církev odpírá slavného církevního pohřbu: 1. všem nepokřtěným; tedy židům a pohanům, též nepokřtěným dítkám, protože tito všichni nejsou údy církve katolické a proto nemohou též míti žádné účasti na právech, poctách a povinnostech těchto údů.

2. Nevěrcům, odpadlíkům, bludařům, rozkolníkům a těm, kteří potrestáni byli vyšším vyobcováním neb interdiktem. První nebyli členy církve, druzí vlastní vinou vyloučili se z církve a oloupili se o pocty církevní.

3. Samovrahům, veřejným hříšníkům a těm, kdo nevykonali své velikonoční povinnosti, též takovým, kteří žili v souloži neb pouze v občanském manželství, umírají-li bez pokání. Tito jsou mrtvými údy církve; proto nemůže jich církev pohřbiti se svými poctami a žehnáním, protože jinak by rušila rozdíl mezi hříšníky a spravedlivými, mezi věrnými dítkami církve a odbojníky.

4. Takovým, kteří umírají v souboji neb pro souboj, by vyjádřila ošklivost církve k nekřesťanskému a barbarskému zvyku souboje.

Není však toto odepření církevního pohřbu nesnášelivostí?

Není; neboť 1. pohřeb církevní není obyčejný způsob pohřbívání, nýbrž jest zvláštním důkazem pocty, kterou prokazuje církev svým údům jako společnost svéprávná a uzavřená. Odpírá tohoto zvláštního důkazu pocty pouze těm, kteří nebyli žádnými údy církve neb nechtěli býti, neb nekonali svých osobních povinností jako křesťané, kteří tedy za života se od církve odloučili.

Proto bylo by právě nesnášelivým, kdyby chtěla církev jimi po smrti se obírati.

Stesk na n snášelivost církve, odepře-li komu křesťanského pohřbu, nebyl by pochopitelným, kdyby se neznal úmysl, proč žádá se od církve čestný pohřeb pro všechny. Chce se takto smýti církevní uvědomění pod rouškou klamné lidskosti, odstraniti veškeré katolické smýšlení i jednání a šířiti úplná náboženská lhostejnost.

Tím méně však lze si stěžovati nyní proti církvi, když béře na sebe stát péči o řádný pohřeb pro všechny.

Modlitba. Pane Ježíši Kriste, Bože veškeré útěchy, velebíme Tě a skládáme v Tebe veškerou naději svou. Neboť v největším nebezpečí, když je nouze nejvyšší a veškerá lidská pomoc odepřena, prokazuješ Své milosrdenství, jakož jsi nejen potěšil v dnešním evanděliu sklíčenou vdovu, nýbrž vzkřísil též jejího syna všemohoucím slovem Svým. Bože a Pane můj, jak bychom se musili styděti, že i mrtví slyší a poslouchají Tvého slova, zatím co my tak často slyšíme hlásati slovo Tvé, ale neprobouzíme se ze smrtelného spánku hříchu. Přijď tedy, přemilosrdný Vykupiteli, dříve než neseni budeme do hrobu, dotkni se srdcí našich milostiplnou rukou Svou, probuď je a osvěť rozum náš, bychom poznali nebezpečenství, jež nám hrozí, odumřeli světu, žili pouze Tobě, Ježíši, pouze Tobě sloužili, Tebe nade všecko milovali a v lásce Tvé, v Tvé službě žili a umřeli. Amen.

Poučení pro šestnáctou neděli po Sv. Duchu.

Na začátku mše sv. volej s velikou důvěrou o milosrdenství Boží: „Smiluj se nade mnou, Hospodine, neboť jsem k Tobě volal celého dne. Neb Ty jsi, Pane, líbezný a tichý a mnohého milosrdenství všechněm, kteří Tě vzývají. Nakloň, Hospodine, ucha Svého a vyslyš mne, neboť nuzný a chudý jsem já.“ [1]) — Sláva Otci i Synu atd.

[1]) Ž. 85., 3. 5. 1.

Modlitba církevní. Milost Tvá nás, prosíme, Hospodine, vždy i předcházej i provázej a přispívej nám, ať v dobrých skutcích neustále se cvičíme. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Efes. 3., 13.—21.

Bratří! Prosím vás, abyste nebyli malomyslní pro má soužení za vás, ježto jest sláva vaše. Pro tu příčinu klekám na kolena svá (a modlím se) k Otci Pána našeho Ježíše Krista, z něhož se všeliké otcovství na nebi i na zemi jmenuje, aby vám dal podle bohatství slávy Své moci posilněnu býti skrze Ducha Svého ku vniternému člověku, aby Kristus přebýval skrze víru v srdcích vašich, abyste v lásce vkořeněni a založeni jsouce, mohli pochopiti se všemi svatými, která jest širokost a dlouhost a vysokost a hlubokost, poznati také lásku Kristovu převyšující všelikou vědomost, abyste naplněni byli všelikou plností Boží. Tomu pak, kterýž mocen jest všecko učiniti mnohem hojněji, než prosíme nebo rozumíme podle moci, kteráž působí v nás, tomu budiž sláva v církvi a v Kristu Ježíši po všecka pokolení na věky věkův! Amen.

Výklad a povzbuzení. Sv. Pavel byl v Římě v zajetí, když psal tento list, proto bál se, že by Efešští mohli kolísati u víře, když jsou její hlasatelé tak pronásledováni. Proto je napomíná, že nemají z jeho utrpení usuzovati, že křesťanství nepochází od Boha, a nebrali si odtud záminky k odpadnutí od víry, i praví jim, že modlí se na kolenou o poznání, sílu, stálost a vzrůst ve víře a v lásce pro ně, by se to nestalo, by poznali šířku lásky Boží, t. j. rozšíření na všechny národy země, pro něž všechny Kristus umřel; její délku, t. j. rozšíření na všechny časy od počátku světa až do skonání; její výšku, t. j. nesmírnou velebnost, jež uchystána křesťanu v odměnu, hloubku, t. j. její bezednost, pro kterou vydal Bůh Svého jednorozeného Syna a připravil lidem nesčíslné prostředky spásy. Jak potřebnou a utěšující jest tato nauka i pro přítomnost, kdy tak mnohá duše bývá bázlivou a kolísavou, je-li církev svatá soužena. Modleme se s Pavlem za tyto slabé. Kéž vzrůstá v nás všech poznání lásky Ježíše Krista! Modli se vroucně:

Otče nebeský, na kolenou Tebe prosím, bys udělil nám všem milosti, bychom dobře poznali Tebe i velikost nezměrné lásky Ježíše Krista k nám jsouce vnitř osvíceni a posilněni, bychom nedali se ničím odvrátiti od lásky a vděčnosti k Tobě, spíše, bychom v ní stále více prospívali posilněni jsouce utrpením a kdysi na Tebe patříce věčně blaženými byli. Amen.

Evandělium sv. Luk. 14., 1.—11.

Za onoho času všel Pán Ježíš do domu jednoho knížete farisejského v sobotu, aby jedl chléb, a oni Ho pozorovali. A aj, člověk jeden vodnatelný byl před ním. I promluviv Ježíš pravil zákonníkům a fariseům řka: Sluší-li v sobotu uzdravovati? Ale oni mlčeli. On pak ujav ho, uzdravil a propustil; promluviv k nim, řekl: Čí z vás osel anebo vůl upadne do studnice a nevytáhne ho ihned v den sobotní? A nemohli Mu na to odpověděti. Pověděl také i k pozvaným podobenství, spatřiv, kterak si přední místa vyvolovali, řka k nim: Když budeš pozván na svatbu, nesedej na

prvním místě, aby snad vzácnější tebe nebyl pozván od něho, a přijda ten, který tebe i onoho pozval, neřekl tobě: Dej tomuto místo! A tedy počal bys s hanbou na posledním místě seděti. Ale když budeš pozván, jdi, posaď se na posledním místě, aby, když přijde ten, který tebe pozval, řekl tobě: Příteli, posedni výše. Tedy budeš míti slávu před spolustolujícími; nebo každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.

Proč jedl Ježíš s farisey?

Ne pro jídlo a čest, nýbrž by měl příležitost k jejich obrácení. Nespokojuje se kázati jim pravdu ve sbornicích a chrámě, nepokládá za nečestné seděti s nimi u stolu, neupouští od myšlenky na jejich spásu a používá k jejímu uskutečnění každé příležitosti. Tak máme i my horlivě využiti každého podnětu ke konání dobra a obcování, jež máme se svými chybujícími bližními, použiti, bychom je uvedli na pravou cestu. Obzvláště vzdělávati máme bližní své při návštěvě svou mírností, svými řečmi. Všechny hostiny, u nichž Ježíš obcoval, skončily nádhernými zjeveními, neb nápadnými obráceními, neb velikými zázraky. (V Káni, u Zachea, u Šimona i zde.)

Proč pozorovali fariseové tak bedlivě Ježíše?

By objevili na něm něco, z čeho by jej mohli haniti a obžalovati. Jaká zlomyslnost! Nejsou-li však jim podobni křesťané, kteří horlivě pozorují každou stopu i krok svého bližního, zvláště však kněží, jen aby shledali něco, proč by je mohli haniti a špatnými ukázati? Křesťane, svět tě bedlivě pozoruje. Dej pozor, bys ničím nedělal hanby své víře.

Kdo podoben jest ve smyslu duchovním vodnatelnému?

Všichni, kteří stiženi jsou horečnou touhou po viditelných statcích a časných rozkoších. Takými byly zvláště fariseové. Dle sv. Petra Chrysologa ponořeni byli v nejhrubší materialismus, usilovali pouze o požitky pomíjející, o rozkoše tohoto života, sháněli se pouze po důstojenství a bohatství. Kolik takových fariseů, takových vodnatelných jest za dnů našich mezi samými křesťany! Zdá se, že celá novodobá společnost leží na smrt nemocna touto vodnatelností.

Co učinil vodnatelný, by byl uzdraven?

1. Zanechal prostředků lidských a uchýlil se k Božím. V duševních nemocech našich nemohou nám prospěti žádné prostředky lidské, musíme spěchati k lékaři nebeskému. 2. Vyhledal Ježíše, sedícího u stolu. Chceš-li se uzdraviti z duševní vodnatelnosti a jiných útrap duševních, vyhledej Ježíše v nejsvětější Svátosti Oltářní. Toť pravý lék pro všechny nemoci. 3. Postavil se před Ježíše beze slova, však se srdcem plným víry a důvěry a beze strachu před farisey. Žádáš od Ježíše pomoci, modli se více srdcem než ústy. Zjev Spasiteli veškeru bídu svou, svou veškeru potřebu. Pohled na bolesti naše utišuje, hýbá, povzbuzuje Jej a nutí k útrpnosti. 4. Vodnatelný stál před Ježíšem a vytrval, až obdržel pomoc. Buď i ty stálým a vytrvalým ve své modlitbě.

Proč uzdravil Ježíš vodnatelného v sobotu?

By dal nám naučení, že dobrým zvykem jest světiti svátky konáním skutků lásky ubohým nemocným a že netřeba se rmoutiti pro urážlivost bláznův a reptání zlomyslných, jde-li o konání skutků pravé lásky. Též chtěl zahanbiti zdánlivou svatost fariseův a říci jim, že tím spíše dovoleno pomáhati v sobotu nešťastným lidem, když pomohli by fariseové i nerozumnému hovadu.

Čemu chtěl učiti Božský Spasitel podobenstvím o pozývání?

Chtěl pyšné farisey i nás poučiti srozumitelně, jak vede pýcha k pokoření a zahanbení a pokora dochází cti, o niž nestála. (Více o tom viz na 10. a 11. neděli po Sv. Duchu str. 327. a 330.)

Poučení o zázracích.

„On pak ujav se ho, uzdravil a propustil.“ (Luk. 14, 4.).

Jistě slyšel's častěji, milý čtenáři, posmívati se zázrakům evandělia, jako by byly pouhými pohádkami a vůbec nemožnými. Bys i o tom mohl každému odpověděti, čti pozorně toto krátké poučení.

Co je zázrak?

Není zázrakem vše, co se v obyčejném smyslu zove divným, nýbrž pouze ona viditelná událost, jež naprosto není možná z příčiny přirozené, nýbrž pouze všemohoucí rukou Boží. Rozumí se, že takové události bezprostředně Bohem způsobené jsou velmi významny pro svaté náboženství; proto právě snažili se vždy nepřátelé náboženství potírati zázraky všemi prostředky. Osmělili se pronésti proti zázrakům řeči nejhorší. Řekli: „Zázraky vůbec nejsou možny, a jsou-li možny, přece nestal se žádný skutečný zázrak a proto náboženství, jež se opírá o zázraky, jest holou lží a podvodem.“ Viz však, křesťane, jaké útěchy ti poskytují zázraky: neboť právě proto, že opírá se naše svaté náboženství o pravé zázraky, jest náboženstvím Božským.

Jsou zázraky možny?

Jsou a to jednoduše proto, že jest živý, osobní, všemohoucí Bůh. Pouze kdo popírá jsoucnost Boží — a takový nemá dobrého rozumu — může popírati možnost zázraků. Přece jsou však lidé, kterým se nedostává soudnosti, kteří připouštějí jsoucnost všemohoucího Boha, avšak přece mají zázraky za nemožné. „Zákony přírody jsou nezměnitelné,“ říkají. Ano jsou nezměnitelné pro přírodu, ne však pro Boha, protože dány byly přírodě a ne Bohu. Bůh neruší zákonů přírody ani jich též nemění, činí-li zázrak. Křísí-li dceru Jairovu, činí tak všecky lidi nesmrtelnými, neb působí tím, že mohou od té doby dle libosti opět oživnouti? Uzdravuje-li vodnatelného, nepotřebuje již žádný nemocný volati lékaře? Při zázraku působí Bůh, co Jemu jest přirozeno, a nechává působiti přírodě, co jí jest přirozeno. „Ale“, praví jiní, „vůle Boží je nezměnitelná. Chtěl-li Bůh, aby měly věci zemské svůj pravidelný běh, nemůže se státi beze změny vůle Boží žádný zázrak.“ Na to možno odpověděti: „Nezměnitelná vůle Boží pojala v jediný záměr řád přírodní a zároveň zázraky své a provádění toho záměru nepředpokládá žádné změnitelné vůle v Bohu. Stačí, má-li Bůh důvody chtíti mimo řád přirozený také zázraky.

Staly se však zázraky skutečně?

Mluví-li se o zázraku, zkoumá rozumný člověk pouze dvě věci: 1. Stal-li se skutečně čin, který se vydává za zázrak, a 2. stal-li se skutečně, zda je takové povahy, že se může přičísti nadpřirozenému působení Božímu, t. j. zda jest pravým zázrakem.

Udály se skutečně činy, o nichž vypravuje svaté evandělium jako o zázracích?

Žádný rozumný člověk o tom nepochybuje, neboť vypravují o nich nejen evandělia, nýbrž i spisy nepřátel Ježíšových, židův i pohanů. Nebyly-li by se udály tyto činy, zajisté byli by potrestali židé apoštoly a evandělisty pro lež a je vydali v posměch lidí; neboť nejvíce jim záleželo, by odstranili se světa zázračné skutky Krista jimi nenáviděného.

Byly však skutky ty pravými zázraky?

Ano, neboť za takové je měli nejen přátelé, nýbrž i nejúhlavnější nepřátelé Ježíšovi a nikdo za dob Kristových neodvážil se je vykládati přirozeně (a nebyla to snad doba neučená, nýbrž vysoce vzdělaná) a dosud nikdo se toho neodvažuje.

Ale nebude možno konečně při stálém pokroku věd přírodních i objevů vyložiti zázraky evandělia přirozeně?

Tehdy by musily býti zákony přírodní, které by odporovaly zákonům nyní známým. Dle zákonů přírodních dosud známých zůstává mrtvý mrtvým, třebas zvoláš tisíckrát: „Vstaň“, neb „Vyjdi ven“. A pak bylo stejně opět zázrakem, že Mojžíš, proroci a apoštolé znali ony zákony přírodní, zatím co zůstaly tajnými až posavad nejučenějším přírodozpytcům.

Mohou též lidé činiti zázraky?

Ze sebe a sami sebou nikdy. Pouze Bůh může činiti zázraky sám sebou, buď lidmi dávaje jim k tomu moc. Kristus činil zázraky sám ze sebe a tak dokázal, že jest pravým Bohem, apoštolové však a svatí činili zázraky ve jménu Božím, ve jménu Ježíšově a z Jeho moci.

Mohou se též díti zázraky pomocí ostatků svatých, obrazův a j.?

Nikdy nemůže se státi zázrak pomocí samého obrazu neb ostatku, však Bůh může jimi činiti zázraky, jak se to mnohdy stalo a dosud stává.

Poznámka. Otázku, proč stávají se nyní zázraky méně než v prvních dobách, viz na svátek Nanebevstoupení Páně str. 258.

Modlitba. Ježíši můj, jak veliká jest láska a tichost Tvá. Ty's nepotrestal svých rozhořčených nepřátel, kteří pozorovali Tě při každé příležitosti, hleděli Tě obžalovati, ba usmrtiti, dle zásluh jejich, nesplatil's jim zlo zlem, nýbrž stále jim dobře činil, bez ostychu učil je, že potřebnějším jest pomoci v sobotu nemocnému, než vytáhnouti vola neb osla, který padl do jámy. Ó, nejmilostivější Ježíši, prosíme Tě, by's udělil nám horlivosti duše, bychom pečlivými byli o své i o všechny ostatní duše tak draze vykoupené. Dej též, Ježíši nejpokornější, bychom byli dle Tvého příkladu a Tvého učení pokorní srdcem, nikým nezhrdali, spíše se zde ponižovali jsouce si vědomí své nicoty, bychom tam na věky povýšeni byli. Amen.

Poučení pro sedmnáctou neděli po Sv. Duchu.

Na začátku mše sv. veleb s knězem spravedlnost a milosrdenství Boží: „Spravedlivý jsi Hospodine a přímý jest soud Tvůj. Nalož se služebníkem Svým podle milosrdenství Svého. Blahoslavení neposkvrnění na cestě, kteříž chodí v zákoně Hospodinově.“[1]) — Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému atd.

Modlitba církevní. Dejž, prosíme, Hospodine, ať lid Tvůj ďábelských pokušení se varuje a Tebe, jediného Boha, čistou myslí se přidržuje. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Efes. 4., 1.—6.

Bratří! Prosím vás já vězeň v Pánu, abyste hodně chodili v povolání, kterým povoláni jste, se vší pokorou a tichostí, s trpělivostí, snášejíce se vespolek v lásce,

[1]) Ž. 118., 137. 124. 1.

usilujíce zachovávati jednotu ducha v svazku pokoje. Jedno tělo a jeden duch, jakož povoláni jste v jedné naději povolání svého. Jeden Pán, jedna víra, jeden křest. Jeden Bůh a Otec všech, který jest nade všecko a skrze všecko a ve všech nás, jenž jest požehnaný na věky věkův. Amen.

Výklad a povzbuzení. Slova: Jeden Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech, jimiž vybízí Pavel křesťany k jednotě ducha, zasluhují zvláštní pozornosti, vyvracejí totiž zřejmě řeči všech, kteří tvrdí, že člověk může býti spasen v každé víře. Neboť jako jest jeden Pán, totiž Ježíš Kristus a jeden křest a jeden Bůh a Otec všech, tak může býti pouze jedna pravá, veškeru pravdu obsahující víra. Kdo tedy nemá této jediné a pravé víry, nemá též žádné naděje, že dosáhne Kristem zaslíbené blaženosti. Sv. apoštol napomíná zvláště k lásce a svornosti, k jednotě ducha. Proto vyhýbej se takovým lidem, kteří snaží se rušiti duchovní jednotu katolických křesťanů řečí a spisy; děkuj Bohu, že máš v římskokatolické církvi jednu víru, jednoho Pána, jeden křest a modli se často:

Bože, zachovej mne až do smrti v jedině pravé katolické víře, povyš a rozšiř jedině pravou katolickou církev.

Evanělium sv. Mat. 22., 34—46.

Za onoho času přistoupili k Pánu Ježíšovi fariseové i otázal se Ho jeden z nich, zákona učitel, pokoušeje Ho: Mistře, které jest přikázaní veliké v zákoně? Řekl mu Ježíš: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší mysli své. Toť jest největší a první přikázaní. Druhé pak jest podobno tomu: Milovati budeš bližního svého jako sebe sama. Na těch dvou přikázaních všecken zákon záleží i proroci. A když se sešli fariseové, otázal se jich Ježíš řka: Co se vám zdá o Kristu, čí jest syn? Řkou jemu: Davidův. Dí jim: Kterak tedy David v duchu nazývá Ho Pánem řka: „Řekl Pán Pánu mému: Seď na pravici mé, až položím nepřátele tvé za podnoží noh tvých?“ Poněvadž tedy David Pánem ho nazývá, kterak synem jeho jest? A žádný nemohl Jemu odpověděti slova aniž se kdosi osmělil od tohoto dne více Jeho se tázati.

Proč přišli fariseové k Ježíšovi?

Již dlouho se radili, jak by mohli polapiti Ježíše v řeči a vydati v moc vladaře země. Proto shromažďovali se často kolem Něho a dávali Mu různé otázky. Ježíš však jevil vždy jasněji svou nekonečnou moudrost.

Proč dal Ježíš fariseům otázku: „Co se vám zdá o Kristu“?

Fariseové ptali se Spasitele na všelicos, obyčejně na věci podřízené. Protože se blížil konec Jeho pozemské pouti, sám tázal se jich, by rozhodli o Messiáši. Chtěl dokázati jim ze žalmu 109., jejž sami fariseové považovali za messiánský, že jest zaslíbeným Messiášem. Avšak ačkoli nemohli Ježíšovi již odpověděti, přece vytrvali ve své zaslepenosti a zatvrzelosti.

Proč nazývá se přikázaní lásky k Bohu a bližnímu největším přikázaním?

Protože v těchto dvou přikázaních obsažena jsou všechna ostatní, a kdo ta plní, plní celý zákon; neboť kdo miluje Boha opravdivě ze srdce, nereptá proti Němu, nezneuctívá jméno Jeho proklínáním a přísahou, neznesvěcuje neděle, věda, že vše to příčí se milému

Bohu. Proti tomu doufá v Boha, děkuje a chválí Boha, světí neděle a svátky, protože se to Bohu líbí, zachovává přikázaní církevní, protože Bůh chce, bychom poslouchali Jeho církve, ctí své rodiče, nijak nezarmucuje bližního, necizoloží, nekrade, neolupuje nikoho o čest, nevydává křivého svědectví, neposuzuje opovážlivě, není nenávistivým, nepřátelským, nemilosrdným, nýbrž prokazuje každému skutky tělesného i duchovního milosrdenství, a to vše, protože miluje bližního jako sebe samého z lásky k Bohu.

Poučení o lásce k Bohu.

„Milovati budeš Pána Boha svého." (Mat. 22, 37.)

Co jest Boha milovati?

Jest uznati Boha svým Pánem, nejvyšším a nejdokonalejším dobrem, jím se těšiti, proto si též přáti, by byl všemi lidmi poznán, ctěn, milován a Jeho vůle ode všech plněna; jest obraceti k Bohu všechny své myšlenky, žádosti a jednání a Jeho přikázaní tak bedlivě zachovávati, že raději by chtěl člověk ztratiti všecky statky pozemské i život sám než přestoupiti přikázaní a ztratiti Boha.

Co značí milovati Boha z celého srdce atd.?

Výraz „z celého srdce" označuje všeliké hnutí a náklonnosti srdce; z celé duše, všechny myšlenky, představy našeho ducha; z celé mysli, všechny žádosti, přání a rozhodnutí naší vůle; ze vší síly, všechny síly a mohutnosti tělesné i duševní, všechny úkony a hnutí pěti smyslův atd. Vše to obráceno má býti pouze k Bohu jako k poslednímu cíli a účelu.

Jak se to může státi?

Tak, že konáme všechnu práci, ať jest to práce hlavou neb rukama, jídlo, pití, zábavu s úmyslem, že je to vůle Boží a bohumilé. Toho nemají konati snad jen duchovní a řeholníci neb lidé, kteří zvláště mají čas věnovati se modlitbě a duchovním cvičením, nýbrž všichni bez vyjímky, řemeslníci a rolníci, továrníci i nádenníci, úředníci i sluhové podřízení. Samo sebou se rozumí, že nemůže býti Bohu obětována neužitečná řeč, zbytečné jídlo a pití, vůbec hříšné skutky, protože jsou proti Jeho vůli, tedy trestuhodné.

Jest pravou láskou, milujeme-li Boha, že nám činí dobře?

Tato láska jest též dobrá a chvály hodná, není však dokonalá, protože vkrádá se k ní prospěch vlastní.

Která jest dokonalá láska k Bohu?

Miluje-li člověk Boha pouze proto, že jest sám v Sobě nejvyšší a lásky nejhodnější dobro. Musíme se přičiniti, bychom Boha takto milovali, ne z prospěchu, ne v naději v odměnu, ne z bázně před trestem.

Nemůže bázeň býti spojena s láskou?

Bázeň otrocká ne, dětinná ovšem ano; neboť bázeň otrocká jest spíše bázeň před trestem než bázeň před urážením Boha; kde však jest taková bázeň, tam není dosud žádné lásky a naopak, kde je láska, tam není žádné takové bázně, protože kdo opravdu miluje Boha, smí doufati v odpuštění svých hříchův a v prominutí trestů, láska tedy zapuzuje bázeň.[1]) Dětinná bázeň však je bázeň před uražením Boha. Tato bázeň přivádí k lásce a jest též účinkem lásky, ba jest počátkem moudrosti.[2]) O tuto bázeň pečujme, neboť ona vypudí hřích právě jako zaháněji hlídači zloděje,[3]) oblaží nás radostí a mírem a připraví nám blažené skonání.[4])

---

[1]) I. Jan 4., 18. [2]) Ž. 110., 10. [3]) Sir. 1., 27. [4]) Sir. 1., 11.—13.

Co máme z toho, že Boha milujeme?

Vše pro časnost i věčnost. Neboť milujeme-li Boha, budeme 1. Bohem též milováni;[1]) 2. sám přijde k nám a příbytek u nás učiní;[2]) odpustí nám všechny hříchy naše, neboť láska zakrývá všechny přestupky;[3]) 4. povzbudí nás ke všem ctnostem a obohatí nekonečnými poklady;[4]) 5. ochrání nás ode všech viditelných i neviditelných nepřátel a konečně 6. přijme nás po blažené smrti do říše lásky, kde opojí nás z hojnosti domu Svého a napájeti bude proudem rozkoše Své;[5]) neboť připravil těm, kteří Jej milují, čeho oko nevidělo, ucho neslyšelo ani na srdce lidské nevstoupilo.[6]) Sv. Prosper praví: „Láska jest pramenem všech dobrých skutků, vyplněním všech nebeských přikázaní, smrtí neřestí, životem ctností, silou bojovníků, palmou vítězů, štítem svatých myslí, původkyní všech zásluh, odměnou dokonalých. Budí hříšníky ze smrti, posiluje bídné, poučuje bloudící a zachovává mírumilovné. Blahodárně působí v hříšnících, radostně v myslích neohrožených, vítězně v mučennících, mocně ve všech křesťanech.“ Důležito jest vzbuzovati velmi často city dokonalé lásky k Bohu, bychom vytrvali v této lásce a v této lásce zemřeli. Dokonalá láska k Bohu smazuje hříchy v čas nemožnosti i bez zpovědi. Stále však máme se horlivě modliti o tuto lásku a setrvání v ní.

Jak lze nabyti dokonalé lásky k Bohu?

1. Úvahou o Jeho nekonečných dokonalostech, totiž o Jeho dobrotě, všemohoucnosti, svatosti, spravedlnosti atd.; na něž upozorňuje nás každý tvor; 2. rozjímáním toho, co Bůh pro nás učinil; 3. častějším vzbuzováním lásky; 4. horlivou modlitbou o ni. Taková cvičení a modlitby nalézají se téměř k každé modlitební knize.

Kdy se máme cvičiti v lásce k Bohu?

1. Jakmile dospějeme do let rozeznávacích; 2. chtějí-li nás odvrátiti ďábel, svět a tělo svými zdánlivými dobry a radostmi od jediného pravého dobra; 3. měli-li jsme neštěstí, že odvrátili jsme se též smrtelným hříchem od Boha; 4. při přijímání svatých svátostí; 5. přijímáme-li od Boha zvláštní dobrodiní; 6. při požívání jídla, pití a jiných dovolených rozkoší; 7. při pohledu na tvory Boží; 8. po všechny dni, jmenovitě však 9. v hodině smrti.

Čím ztrací se v nás láska k Bohu?

Zmenšuje se všedními hříchy, vlažností, lhostejností, nevděčností k Bohu a ztrácí se úplně každým smrtelným hříchem.

Modlitba. Přelaskavý Ježíši, jenž jsi vybízel nás tak důrazně k milování Boha i bližního, prosíme Tě, by's vryl hluboko v srdce naše toto přikázaní lásky, by všechny naše práce a podniky, všechny naše myšlenky, slova a skutky touto láskou počaty a dokonány byly, by neodloučila nás již od Tebe žádná strast, pokušení neb nebezpečenství, ba ani smrt. Propůjč též, bychom pro Tebe milovali bližního svého přítele i nepřítele jako sebe samy a touto láskou si zasloužili míti Tebe Spasitelem a milosrdným Soudcem. Amen.

(O lásce k bližnímu viz poučení na neděli 12. po sv. Duchu str. 337.)

Ve středu suchých dnů po 17. neděli po Sv. Duchu.

Řeč z II. knihy Esdráš. 8., 1.—10.

V těch dnech shromáždil se veškeren lid jednomyslně do ulice, kteráž jest před branou vodní, a řekl Esdrášovi učiteli, aby přinesl knihu zákona Mojžíšova,

[1]) Přísl. 8., 17. [2]) Jan 14., 23. [3]) Luk. 7., 47. 48. Přísl. 10., 12. [4]) Přísl. 8., 21. [5]) Ž. 35., 9. [6]) I. Kor. 2., 9.

který byl vydal Hospodin Israelovi. Tedy přinesl Esdráš kněz zákon před to shromáždění mužův i žen i všech, kteří mohli rozuměti, v první den měsíce sedmého. I četl v něm zjevně na ulici, kteráž byla před branou vodní, od jitra až do poledne u přítomnosti mužův i žen i moudrých; a uši všeho lidu obráceny byly ku knize. Stál pak Esdráš učitel na stupni dřevěném, kterýž byl udělal, aby odtud mluvil. I otevřel knihu přede vším lidem, nebo výše stál nežli všecken lid; a když ji otevřel, povstal veškeren lid. I dobrořečil Esdráš Hospodinu Bohu velikému; i odpověděl všecken lid: Amen, Amen, pozdvihujíce rukou svých a skloňujíce se, poklonu učinili Bohu tváří k zemi. Levité pak napomínali lidu, aby mlčeli a poslouchali zákona, lid pak stál na místě svém. I četli v knize zákona Božího srozumitelně a patrně k vyrozumění a rozuměli, když se četlo. Řekl pak Nehemiáš a Esdráš, kněz a učitel, a levité, kteří vykládali zákon všemu lidu: Den (tento) posvěcený jest Hospodinu Bohu našemu, nekvilte a neplačte. I řekl jim: Jděte a jezte tučné věci a pijte víno sladké, sdílejte se s těmi, kteří sobě ničeho nepřipravili, nebo den tento svatý jest Pánu; protož nermuťte se, neb radost Hospodinova jest síla naše.

Povzbuzení. Kéž dá a zachová nám Bůh tak horlivé kněze, jakým byl Esdráš, kteří tak horlivě hlásají zákon Boží; kéž však naleznou tito horliví kněží Boží ochotný lid, který rád slyší Zákon Boží a z něho čerpá útěchu a posilu.

Evanělium sv. Marka 9., 16.—28.

Za onoho času odpovídaje jeden ze zástupu řekl: Mistře, přivedl jsem syna svého k Tobě, který má ducha němého, a ten, kdekoli jej uchopí, lomcuje jím a on sliní a skřípí zuby; a schne; i řekl jsem učenníkům Tvým, aby jej vymítli, a nemohli. Kterýž odpovídaje jim řekl: Ó pokolení nevěřící! Dokud s vámi budu? Dokud vás budu trpěti? Přiveďte jej ke Mně. I přivedli ho. A jak jej uzřel, hned jím duch lomcoval, a udeřiv sebou o zemi, válel se slině. I otázal se otce jeho: Od dávna-li se mu to stává? A on řekl: Od dětinství; a často jím vrhl na oheň a do vody, aby jej zahubil. Ale můžeš-li co, spomoz nám, slituje se nad námi. I řekl mu Ježíš: Můžeš-li věřiti, všecko jest možno věřícímu. A ihned otec pacholíkův se slzami zvolav, řekl: Věřím, Pane; spomoz nedověře mé! A když uzřel Ježíš, že se zástup sbíhá, pohrozil duchu nečistému, řka jemu: Duchu hluchý a němý, Já tobě přikazuji, vyjdi z něho a nevcházej více do něho! Tedy křiče a velmi jím lomcuje, vyšel z něho; a stal se jako mrtev, tak že mnozí pravili, že umřel. Ale Ježíš ujav jej za ruku, pozdvihl ho; i vstal. A když (Ježíš) vešel do domu, učenníci jeho tázali se Ho v soukromí: Proč jsme my ho nemohli vyvrhnouti? I řekl jim: Toto pokolení ničím nemůže vyjíti, leč modlitbou a postem.

Výklad a povzbuzení. Každá vášeň jest ďáblem, svůdcem, nepřítelem, jež člověka ovládá, mučí a brzy k té oné náklonnosti pudí. Pros o vysvobození ze svých vášní. Nelze jich býti zbavenu leč postem, t. j. sebezáporem, křižováním těla, ujmou v potravě a důvěrnou, vroucí modlitbou. — Jdi a čiň totéž!

Modlitba církevní. Podporuj, Pane, křehkost naši přispěním Svého milosrdenství, by posílena byla laskavostí Tvou, vlastní váhou jsouc stržena k pádu; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

(Modlitbu o dobré kněze viz ve středu suchých dnů adventních str. 30.)

V pátek suchých dnů po 17. neděli po Sv. Duchu.

Řeč z Oseáše proroka 14., 2.—10.

Totoť praví Hospodin: Obrať se, Israeli, k Hospodinu Bohu svému, nebo jsi padl v nepravosti své. Vezměte s sebou slova a obraťte se k Hospodinu a rcete Jemu: Odejmi všelikou nepravost, přijmi dobré a vzdáme oběti rtů našich. Assur nevysvobodí nás; na koně nevsedneme aniž díme více: „Díla rukou našich bohové naši," neboť nad tím, jenž s tebou jest, smiluješ se sirotkem. Uzdravím potření jejich, milovati je budu dobrovolně, nebo odvrátila se prchlivost má od nich. Budu jako rosa, Israel zkvete jako lilium a vypučí kořen jeho jako kořen Libanu. Půjdou ratolesti jeho a jako oliva sláva jeho a vůně jeho jako libanská. Obrátí se sedící v stínu jeho, živi budou pšenicí a vzplodí se jako vinice; památka jeho víno libanské. Efraim! k čemu mi dále modly? Já vyslyším a já spravovati budu jej jako jedli zelenající se; ze mne ovoce tvé nalezeno bude. Kdo jest moudrý a porozumí těmto věcem? Kdož rozumný a pozná je? Nebo přímé jsou cesty Hospodinovy a spravedliví choditi budou po nich, ale přestupníci padnou na nich.

Výklad a povzbuzení. Prorok vybízí těmito slovy lid k pokání a líčí štěstí, jehož se dostává obrácené duši. Jak nekonečně bohaté jest milosrdenství Boží, jež splácí takto naše provinění! Jak dlouho musí ještě milosrdný Bůh na tebe volati: „Obrať se k Pánu Bohu svému!"

Poznámka. Evanděliium jedná o ovoci pravého pokání a jest v druhém díle na svátek sv. Magdalény.

Modlitba církevní. Dej nám, Pane, bychom svaté zvyky každoročně s novou zbožností konajíce Tobě se tělem i duší líbili; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

(Modlitbu o dobré kněze viz ve středu suchých dnů adventních str. 30.)

V sobotu suchých dnů po 17. neděli po Sv. Duchu.

Epištola sv. Pavla k Žid. 9., 2.—12.

Bratří! Udělán byl stánek první, v kterémž byly svícny a stůl a posvátné chleby, jenž slove svatyně. Za oponou druhou pak byl stánek, jenž slove svatosvatyně, se zlatou kaditelnicí a archou úmluvy, ze všech stran obloženou zlatem, a v ní zlatá nádoba s mannou a hůl Áronova, kteráž byla zkvetla, a desky zákona. A nad archou byli cherubové slávy, zastiňující slitovnici; o kterýchžto věcech není nyní potřebí obzvláštně vypravovati. A když to tak spraveno bylo, vcházeli sice kněží vždycky do prvního stánku, vykonávajíce oběti podle úřadu, ale do druhého (vchází) sám nejvyšší kněz jednou za rok ne bez krve, kterouž obětuje za svou i za lidu nevědomost; čímž Duch Svatý oznamoval, že ještě nebyla zjevena cesta

ku svatyni, dokud první stánek trval. Což jest podobenství přítomného času, podle něhož se obětují dary a oběti, kteréž nemohou ve svědomí dokonalým učiniti toho, kdo (Bohu) slouží toliko v krmích a nápojích a v rozličných umýváních a v tělesných ospravedlňováních, až do času napravení uložených. Ale Kristus, přistojící nejvyšší kněz budoucích dobrých věcí, skrze větší a dokonalejší stánek, ne rukou udělaný, to jest, ne tohoto stvoření, ani skrze krev kozlů nebo telat, ale skrze vlastní krev všel jednou do svatyně a nalezl vykoupení věčné.

Výklad a povzbuzení. Sv. apoštol učí nás, že Ježíš Kristus zjednal nám, proliv Krev Svou úplného vykoupení. O jak draze přišla Spasiteli tvá záchrana! A ty hraješ stále s vzácnou cenou, s Jeho krví? Pohlédni přece co nejčastěji na Kříž a děkuj svému Vykupiteli a působ věrně s Jeho milostí.

Evanělium sv. Luk. 13., 6.—17.

Za onoho času řekl Pán Ježíš zástupům podobenství toto: Strom fíkový sazený měl kdosi na vinici své a přišel, hledaje na něm ovoce a nenalezl. Řekl pak k vinaři: Aj, tři léta jsou, co přicházím hledaje ovoce na tomto fíku a nenalézám; protož vytni jej; nač také zemi zaměstnává? On pak odpovídaje, dí jemu: Pane, ponechej ho i tohoto léta, až jej okopám i ohnojím, ponese-li ovoce; pakli neponese, potom jej podetneš. Učil pak v jejich škole v sobotu. A aj, žena, která měla ducha nemoci osmnácte let a byla sklíčena aniž mohla nějak vzhůru patřiti. Kteroužto když uzřel Ježíš, zavolal ji k sobě a řekl jí: Ženo, zprostěna jsi nemoci své. I vložil na ni ruce a hned se zdvihla a velebila Boha. Tedy promluvil představený školy, hněvaje se, že v sobotu uzdravoval Ježíš, řekl zástupu: Šest dní jest, v nichžto náleží dělati; v těch tedy dnech přicházejte a buďte uzdravováni a ne v den sobotní. I odpověděv jemu Pán, řekl: Pokrytci, zdali jeden každý z vás neodvazuje vola svého neb osla od jeslí a nevodí k napájení? Tato pak dcera Abrahamova, kterou svázal satan, aj, již osmnácte let, což neměla býti rozvázána od svazku toho v den sobotní? A když to pověděl, zastyděli se všickni protivníci Jeho; a všecken lid radoval se ze všech skutků, které se slavně dály od Něho.

Výklad a povzbuzení. Toto přirovnání bylo židům pobídkou k pokání, by nezahynuli ti, které Bůh třikráte, jak dí sv. Jeronym, bezvýsledně napomínal; totiž zákonem Mojžíšovým, proroky a konečně samým Ježíšem Kristem. Zároveň bylo to pohrůžkou před nastávajícím soudem spravedlivým. Učme se z toho využiti sami dnů shovívavého milosrdenství Božího, bychom nebyli i my jako neplodné stromy vyťati a na oheň uvrženi.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, jenž léčíš prospěšnou ujmou tělo i duši, v nějhlubší pokoře prosíme velebnost Tvou, bys propůjčil nám, usmířen jsa zbožnou modlitbou postících se, prostředků spásy pro přítomnost i budoucnost; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

(Modlitbu o dobré kněze viz ve středu suchých dnův adventních str. 30.)

Poučení na osmnáctou neděli po Sv. Duchu.

Církev modlí se na začátku mše svaté o mír, jejž přislíbil Bůh proroky: „Dej mír doufajícím v Tebe, aby proroci Tvoji shledáni byli věrnými. Vyslyš modlitbu lidu Svého Israelského.[1]) Veselím se z toho, když jest mi povědíno: Do domu Hospodinova půjdeme!“ [2]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Račiž, prosíme, Hospodine, srdce naše působením Svého milosrdenství říditi, poněvadž se Tobě bez Tebe líbiti nemůžeme; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Pavla ke Korint. 1., 4.—8.

Bratří! Děkuji Bohu svému vždycky z vás za milost Boží, kteráž dána jest vám v Kristu Ježíši, že ve všem učiněni jste bohati v Něm, v každém slovu a ve všelikém umění, jakož svědectví Kristovo utvrzeno jest mezi vámi, tak že nemáte žádného nedostatku v žádné milosti, očekávajíce i zjevení Pána našeho Ježíše Krista, jenž i utvrdí vás až do konce bez úhony, ke dni příchodu Pána našeho Ježíše Krista.

Výklad a povzbuzení. Sv. Pavel ukazuje v tomto úryvku svého listu ke Korintským, že má pravou lásku k bližnímu, raduje se a děkuje Bohu, že obdařil Korintské různými milostmi a tak posílil v nich svědectví o Kristu.

Učíme se z toho, že máme se radovati z darův a milostí svého bližního, bychom měli pravou lásku, máme Bohu za to děkovati a Jej prositi, by ráčil též lidi žijící dosud ve tmách bludů naplniti poznáním, láskou a všemi ctnostmi.

Úvaha. Vykonávej často, aspoň každou neděli, odpustkové modlitby za rozšíření svaté církve, obrácení hříšníků, bludařův a pohanů.

Modlitba. Všemohoucí, věčný Bože, který voláš všechny k blaženosti a nechceš, by někdo zahynul, shlédni milostivě na duše, které oklamala lest zlého nepřítele. Uděl křesťanům, by odstranili všechny roztržky, odložili všechny bludy, vrátili se k jednotě pravdy Tvé a dosáhli věrným jejím plněním života věčného; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Evandělium sv. Mat. 9., 1.—8.

Za onoho času vstoupiv Pán Ježíš na lodičku přeplavil se a přišel do města Svého (Kafarnaum). A aj, přinesli mu šlakem poraženého, ležícího na loži. A vida Ježíš víru jejich, řekl šlakem poraženému: Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji. A aj, někteří ze zákoníků řekli sami v sobě: Tento se rouhá. A když viděl Ježíš myšlení jejich, řekl: Proč myslíte zlé věci v srdcích svých? Co jest snáze říci: Odpouštějí se tobě hříchové tvoji, čili říci: Vstaň a choď? Ale abyste věděli, že Syn člověka má moc na zemi odpouštěti hříchy, — tedy dí šlakem poraženému: Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého. I vstal a odešel do domu svého. Vidouce pak to zástupové, báli se a velebili Boha, jenž dal takovou moc lidem.

[1]) Sir. 36., 18. [2]) Ž. 12., 1.

Čemu můžeme se učiti z tohoto evandělia?

1. Poznáváme všemohoucnost Boží a nekonečné milosrdenství Ježíšovo. Odpouští ubožáku hříchy, vrací mu náhle zdraví.

2. Kteří přinesli tohoto nemocného ke Kristu, dávají krásný příklad, že a jak máme se ujímati ubohých nemocných a jim opatřovati dle možnosti pomoc.

3. Tato věřící láska líbila se Kristu tak, že pro ni odpustil dnou sklíčenému jeho hříchy a jej uzdravil. Z toho se učíme, jak často bychom mohli pomoci mnohým duchovně nemocným, kdybychom je přivedli ke Kristu důvěrnou modlitbou, důraznou domluvou neb dobrým příkladem.

4. Kristus uzdravil dnou sklíčeného teprve, když odpustil mu jeho hříchy. — Tím nás poučuje, že příčinou nemocí a jiných nehod, jimiž býváme navštíveni, obyčejně jsou hříchy, a že Bůh snad zbaví nás těchto nehod, budeme-li se opravdově káti z hříchů svých. To značí též slova Ježíšova k osmatřicetiletému nemocnému: „Již nehřeš, aby se ti něco horšího nepřihodilo.“[1]) — To nechť dobře uváží, kteří neurvale vzývají Boha o sproštění svých nehod, však nepamatují zbaviti se hříchů svých pravým pokáním, jež jsou pravou příčinou jejich nehod, a vésti křesťanský život.

5. „Tento rouhá se Bohu“, mysleli židé z převráceného ducha svého o Kristu, protože věřili, že sáhl na práva Boží, odpustiv tomuto nemocnému jeho hříchy a učinil tak Bohu velikou křivdu; neboť rouhání se Bohu jest činiti Bohu křivdu, neb o Něm, neb Jeho svatých něco potupného mysliti, mluviti neb konati. Sami však zlomyslníci nepamatovali, že dopouští se právě tímto opovážlivým posuzováním urážky Boha, rouhajíce se Kristu, jenž

[1]) Jan 5., 14.

dostatečně dokázal Božství Své uzdravením dnou sklíčeného i jinými skutky síly lidské převyšujícími. Proto káral je Ježíš oprávněně. Cenil-li však tak vysoko rouhavou myšlenku proti sobě židům, kteří neuznávali Jej Bohem, co učiní teprve křesťanům, kteří si činí hrozným zvykem urážení Boha, klnutí, zneuctívání svatých svátostí, ač chtějí býti ctiteli Božími a křesťany?

6. Když pozoroval Ježíš jejich myšlení, řekl: „Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?" To ať pamatují ti, kteří mají myšlení za volné a dovolené a ani si nepomyslí zpovídati se něco ze svých špatných myšlenek. Nejsvětější a nejspravedlivější Bůh nenechá právě tak bez trestu dobrovolně nečisté, pyšné, hněvivé, mstivé, závistivé myšlenky jako marného slova.[1]) Nechovej jich tedy a, bys je zahnal, vzpomeň pokaždé, že Bůh je vidí a potrestá. Nezapuzoval bys je, kdyby je viděli lidé? Proč ne k vůli Bohu?

Modlitba. Jak veliká, Ježíši, jest láska Tvá a milosrdenství k ubohým hříšníkům, když neodpustil jsi pouze ubohému dnou sklíčenému člověku v dnešním evanděliu jeho hříchy, nýbrž nazval's jej synem, potěšil's a uzdravil jej. Povzbuzeni touto láskou Tvou, prosíme Tě, uděl nám milosti, bychom povstali z bolestného lože hříchů svých a polepšili život svůj, bychom směli na cestě Tvých přikázaní vejíti do domu věčné blaženosti, kde ty pravý Bůh živ jsi a kraluješ na věky. Amen.

Poučení o generální zpovědi.

„Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji." (Mat. 9., 2.)

Božský Spasitel odpustil dnou sklíčenému všecky hříchy. Jaká asi slast naplnila srdce ubohého! Kéž bychom i my pocítili slasti té! Můžeme ji nabyti vykonáním řádné generální zpovědi.

Co jest generální zpověď?

Generální zpovědí rozumí se taková zpověď, v níž žalujeme na sebe buď hříchy celého svého života, neb hříchy delší doby životní. Takové zpovědi jsou některým k spáse potřebny, jiným škodlivy.

Komu je generální zpověď potřebna?

1. Těm, kteří vlastní vinou vynechali v dřívější zpovědi smrtelný hřích; 2. kteří neudali počet těžkých hříchů dle nejlepšího svědomí; 3. kteří se zpovídali nevyzpytovavše řádně svého svědomí, jež obtíženo bylo smrtelnými hříchy. (V tom nebezpečí jsou hlavně ti, kteří se zřídka zpovídají); 4. kteří se zpovídali bez lítosti; 5. kteří se zpovídali bez pevného předsevzetí. (Sem patří hříšníci ze zvyku a příležitosti); 6. kteří nedali povinné náhrady za cizí majetek a oloupenou čest. Všichni tito z pravidla jsou povinni vykonati generální zpověď, protože tato jest jediným jejich záchranným prostředkem. Rozmilá duše, zkoušej své svědomí a potřebí-li, vykonej dobrou generální zpověď, bys jí byl ušetřen v den soudný.

Komu je generální zpověď škodliva?

Těm, kteří stále přece jsou v úzkosti a strachu, ačkoli vykonali důkladnou generální zpověď po dobré přípravě (skrupulanti). Tito mají jednoduše říditi se radou zbožného a moudrého zpovědníka a býti klidni.

Komu jest generální zpověď užitečna a radna?

Všem ostatním, kterým není právě bezpodmínečně nutnou ani zřejmě škodlivou. Neboť generální zpověď poskytuje největších výhod pro život i pro smrt. Vzbuzuje při pohledu na všechny naše hříchy většího ducha kajícího a proto též více milosti, ukazuje nám celou velikost milosrdenství Božího a naplňuje duši láskou a vděčností, dodává většího upo-

[1]) Mat. 12., 36.

kojení a útěchy. Obzvláště radí se na počátku důležitých dob životních. (První sv. přijímání, vstup do nového stavu, předvídá-li se nebezpečenství smrti, v těžkých nemocích). Kéž nezdrží nás lhostejnost, bázeň, bychom se chopili tohoto tak jistého prostředku k záchraně duše.

Poučení o odpustcích.

Co jsou odpustky?

Odpustky nejsou: 1. žádným prominutím dluhu neb trestu za hříchy budoucí; 2. žádným pouhým odpuštěním církevního trestu; 3. žádným odpuštěním viny a věčných trestů, nýbrž jsou prominutím všech neb části časných trestů, které by musil ještě trpěti hříšník buď na tomto neb na onom světě za své již odpuštěné hříchy, jež uděluje církev ve jménu Božím mimo svátost pokání z pokladu zásluh Ježíšových i svatých.

Může církev odpustiti všechny, i Bohem uložené časné tresty a proč?

Ano, protože má k tomu moc a právo, totiž majíc od Ježíše plnomocenství vázati neb rozvazovati.[1]) Neboť obdržela-li církev od Boha moc odpouštěti hříchy — nepochybně věc těžší — má také jistě moc odpouštěti tresty — věc lehčí. — Mimo to trest jest poutem, jež zdržuje od vkročení v říši Boží; může-li církev rušiti všechna pouta, proč také ne toto? Konečně měl Ježíš jistě moc odpouštěti časné tresty a odevzdal učenníkům moc, kterou měl. —

Kolik jest druhův odpustků?

Dva, totiž plnomocné a neplnomocné. Plnomocnými odpustky odpouštějí se, získají-li se řádně, všechny časné tresty; neplnomocnými však pouze tolik dní neb roků časných trestů, kolik by se musil káti hříšník dle kajícných pravidel první církve.

Zvláštním druhem odpustků jsou odpustky jubilejní, jež udělují se církví vždy po pětadvaceti letech a při mimořádných pohnutkách, a k jejichž dosažení žádají se mimo přijetí svatých svátostí určité skutky kající (na př. půst, návštěva určitých chrámů).

Čeho se žádá k dosažení odpustků?

1. By člověk byl údem církve; 2. v stavu milosti (proto přijímání svatých svátostí); 3. by byl zkroušeného ducha; 4. by odložil všechny náklonnosti ke každému hříchu a měl úplnou ošklivost před hříchem a přede vším, co ke hříchu svádí; 5. by konal zbožně předepsané skutky, hlavně modlitbu o povýšení a rozšíření katolické církve, o mír a svornost mezi knížaty křesťanskými a o vyhubení kacířství. Řeči nerozumných tlachalů, jakoby směl katolík mnoho hřešiti, protože může dosíci snadno a mnoho odpustků, jsou bezpodstatny a zlomyslny.

Co prospějí odpustky?

Kromě toho, že osvobozují od časných trestů, mají další užitek, že 1. ničí všeliké ospravedlnění sebou samým, neboť odkazují nás úplně na zásluhy Kristovy, bez nichž nemůžeme býti zbaveni ani trestu jako ne hříchu; 2. pobízejí k obrácení, protože může je získati pouze ten, kdo se obrátil; 3. upomínají na horlivost prvních křesťanů; 4. pobádají k častějšímu přijímání svatých svátostí; 5. dávají podnět k mnoha dobrým skutkům, jež prospívají buď jednotlivcům jako skutky zbožnosti, konání ctností, skutky tělesného neb duchovního milosrdenství; buď které prospívají společnosti lidské, na př. odpustky na stavbu chrámů, křížové cesty, missie; 6. poskytují útěchy živým i mrtvým; 7. dokazují lásku církve k hříšníkům a rodí tak zase lásku k církvi. Mnohé odpustky mohou též býti přivlastněny ubohým duším na způsob přímluvy.

---

[1]) Mat. 16., 19.; 18., 18.

Poučení na devatenáctou neděli po Sv. Duchu.

Na začátku mše sv. přislibuje Bůh národu, který zachovávati bude Jeho přikázaní, pomoc Svou ve všech potřebách: „Spásou lidu jsem," dí Hospodin, „vyslyším jej, bude-li volati v jakémkoli soužení ke Mně a budu pánem jejich na věky. — Pozoruj, lide můj, učení mého, nakloňte ucha svého k slovům úst mých." [1]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. **Všemohoucí a milosrdný Bože, odvrať milostivě od nás všecko protivné, ať myslí i tělem bez úhonní jsouce, čím jsme Tobě povinni, volnou myslí vykonáváme; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.**

Epištola sv. Pavla k Efes. 4., 23.—28.

Bratří! Obnovte se duchem mysli své a oblecte člověka nového, kterýž podle Boha stvořen jest ve spravedlnosti a svatosti pravdy. Protož odložíce lež, mluvte pravdu jeden každý s bližním svým; nebo jsme vespolek údové. Hněvejte se a nehřešte, slunce nezapadej na hněvivost vaši! Nedávejte místa ďáblu; kdo kradl, již nekraď, ale raději pracuj dělaje rukama svýma, což dobrého jest, aby měl odkud uděliti nouzi trpícímu.

V čem záleží obnova ducha, k níž napomíná apoštol?

Ve dvou věcech, v odložení starého a oblečení nového člověka.

Kdy odkládáme „starého člověka"?

Odkládáme starého člověka, upouštíme-li ode všech hříchů, neurážíme-li bližního, jenž jest naším bratrem, nechováme-li v srdci hněvu a tak neponecháváme v srdci svém žádného místa ďáblu.

Kdy oblékáme „nového člověka"?

Oblékání nového člověka záleží v tom, že koná ctnosti, pečuje o svatost, spravedlnost, smířlivost, lásku, vynasnažuje se činiti dobře a pracovati pro chudé, dovolují-li to okolnosti. Snad obnovili jsme se již kolikráte; zdáli jsme se již kolikráte obrácenými a jinými lidmi, však brzy byli jsme opět starými hříšníky! Proč? Protože jsme žili po své obnově v příliš velké jistotě. Myslili jsme, že hodnou zpovědí vše se provedlo, a nemyslili na užívání prostředků, jimiž bychom se byli mohli udržeti v dobrém stavu! Neprosili jsme Boha o milost setrvání; navštěvovali jsme jako dříve špatné společnosti a nebezpečné příležitosti, oddali se opět zahálce a pohodlnému životu. Obnovme se tedy, ale vytrvejme v obnoveném smýšlení; užívejme pravých prostředků, konejme s bázní a třesením svou spásu, [2]) neboť kdybychom po osvícení opět padli, jak bychom mohli dojíti spásy?

Ú v a h a. Obnovuj se denně v duchu dobrým zpytováním svědomí a dokonalou lítostí. Věnuj však též týdně neb aspoň měsíčně den, možno-li několik dní obnově ducha rozjímáním, modlitbou a přijímáním svatých svátostí. Modli se: Dej mi, Ježíši, milosti, bych opravdově obnovil ducha svého zbožnými rozjímáními, zpytováním svědomí, opravdovou lítostí, a polepšiv život svůj oblekl nového člověka, který se Tobě líbí. Amen.

Evanělium sv. Mat. 22., 1.—14.

Za onoho času mluvil Pán Ježíš ke knížatům kněžským a fariseům v podobenství řka: Podobno jest království nebeské člověku králi, kterýž

[1]) Ž. 77., 1. [2]) K Žid. 6., 4.

učinil svatbu synu svému. I poslal služebníky své, aby povolali pozvaných na svatbu; ale nechtěli přijíti. Opět poslal jiné služebníky řka: Povězte pozvaným: Aj, oběd svůj připravil jsem, volové moji a krmný dobytek zbit jest a všecko hotovo; pojďtež na svatbu! Ale oni nedbali a odešli, ten do dvora svého a ten po kupectví svém; jiní pak zjímavše služebníky jeho a posměchy jim učinivše, zabili. Uslyšev pak to král, rozhněval se, a poslav vojska svá, zahubil vražedníky ty a město jejich zapálil. Tedy řekl služebníkům svým: Svatba zajisté hotova jest, ale kteří pozváni byli, nebyli hodni. Protož jděte na rozcestí, a kterékoli naleznete, pozvete na svatbu. I vyšedše služebníci jeho na cesty, shromáždili všecky, kteréž nalezli, zlé i dobré; a naplněna jest svatba hodovníky. Všel pak král, aby pohleděl na hodovníky, i uzřel tam člověka neoděného rouchem svatebním. I řekl jemu: Příteli, kterak jsi sem přišel, nemaje roucha svatebního? On pak oněměl. Tedy řekl král služebníkům: Svážíce ruce i nohy jeho, uvrzte jej do temností zevnitřních; tamť bude pláč a skřípění zubů. Nebo mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených.

Výklad tohoto podobenství viz na druhou neděli po Sv. Duchu str. 292.

Čemu učí Božský Spasitel v tomto sv. evanděliu?

1. Že židé povoláni byli především k hodům pravé víry a věčné blaženosti; 2. že však stále odporovali této milosti a 3. že byli často proto potrestáni (rozbořením Jerusalema a rozptýlením národa); 4. pak že byli pohané povoláni k této hostině a hojně vstoupili do církve Boží; že však 5. přece nebudou všichni účastni blaženosti, protože majíce víru nemají však skutků.

Co značí „svatební roucho", jehož neměl člověk?

Jest to roucho posvěcující milosti, jest to plášť dobrých a záslužných skutků, láska k Bohu i k bližnímu, jež konali jsme v pravé víře. Nepomůže, přiznával-li se člověk pouze zevně k pravé víře, náležel-li zevně k církvi, chybí-li při přehlídce hostů t. j. u soudu, posvěcující milost a dobré skutky.

Proč nazval král člověka bez svatebního roucha „přítelem"?

Podivno, že nazývá jej král přítelem a přece jej zavrhuje. Jako by řekl: „Příteli a ne příteli! Příteli, pro víru, ne příteli, pro špatné skutky." (Sv. Řehoř.) Jak mnoho jich zdá se býti přáteli Božími pro svou víru, nejsou však pro své skutky!

Proč oněměl člověk bez roucha svatebního?

Že oněměl, když měl se zodpovídati králi, proč nemá svatebního šatu, ukazuje nám, že z nedostatku lásky nikdo nebude se moci u Boha vymluviti, protože ji každý může míti, žádá-li jen o ni Boha a chce se v ní cvičiti. „U jiných skutků," praví sv. Augustin, „dá se uvésti někdy výmluva na nemožnost neb přílišnou obtíži; však kdo chce se omlouvati pro nedostatek lásky? Tato ani nám není nemožna, ani příliš obtížna." Neříká se nám: Jděte do vzdálených krajů, plujte přes moře hledati lásky; neboť co nalézá člověk u sebe, nepotřebuje hledati v dáli. Láska však jest v nás samých, srdce naše jest dílnou lásky. Každý tedy, kdo má srdce, může ji konati.

Modlitba. Děkuji Ti, Ježíši, že's zasloužil mi Svým Vtělením, Utrpením a Smrtí věčných radostí; dej mi však svatební roucho lásky, bych připuštěn byl k nebeským hodům a nebyl zavržen do zevnitřních temností. Amen.

Věroučná úvaha o pekle.

„Svážíce ruce i nohy jeho, uvrzte jej do temností zevnitřních, tamť bude pláč a skřípění zubů.“ (Mat. 22., 13.)

Co jest peklo?

Peklo jest stav, v němž se octnou, kteří zemrou v nemilosti a nepřátelství Božím. V tom stavu pozbaveni jsou všech statků, jež oblažují ducha i srdce a trpí tresty dle míry své viny a spravedlnosti Boží a tento hrozný stav trvá věčně.

Jest peklo?

Zcela jistě, neboť: 1. Čemu věřili všichni národové všech dob, jest všeobecnou pravdou. Avšak všichni národové všech dob (ať pod různými jmény a více méně různými způsoby) věřili, že čekají na bezbožné po smrti hrozné věčné útrapy. Toť věc, jíž nepotírali ani nevěrečtí mudrci. 2. Čemu věřili všichni národové všech dob, to hlásal též Bůh zřetelně ve Starém Zákoně a stvrdil Kristus: „A pohoršila-li by tě ruka tvá (noha tvá, oko tvé), utni ji, lépeť jest tobě mdlému vjíti do života nežli obě ruce (a obě nohy) majícímu jíti do pekla, v oheň neuhasitelný, kdežto červ jejich neumírá a oheň nehasne.“ [1]) A v dnešním evanděliu praví Spasitel: „Uvrzte jej do temností zevnitřních, tamť bude pláč a skřípění zubů.“ [2]) Syn Boží předpovídá nám určitými slovy rozsudek, jejž vyřkne v soudný den nad zavrženými. „Odejděte ode mne zlořečení do ohně věčného“ a připojuje: „I půjdou tito do trápení věčného.“ [3]). To jest málo sice, však přece příliš zřejmých slov všemohoucí Pravdy samé. Již i tato pouze nutí nás věřiti v jsoucnost pekla. Apoštolové hlásali tuto hroznou pravdu světu a svět jí věřil do dnešní chvíle.

Kdo přijde do pekla?

Všickni, kdo umírají v nepřátelství Božím, v dobrovolném stavu nevěry, bludařství, ač mohli pravdu dobře poznati; zkrátka všichni, kteří umírají ve stavu smrtelného hříchu.

Kdo jde „širokou cestou,“ která vede k peklu?

1. Oni, kteří jsouce představenými, zneužívají svého úřadu k svádění svých poddaných ke zlému; 2. Kteří zneužívají duševních svých darů k odvrácení lidu od služby Boží a k odnětí jeho víry; [4]) 3. pyšní, kteří svými bližními pohrdají a je nemilosrdně posuzují; 4. bohatí hýřilové, kteří v změkčilosti své zapomínají na chudé, neb docela je utiskují; 5. lakomci, kteří slouží mamoně a hromadí nespravedlivé statky; 6. nečistí; 7. úplně světsky smýšlející, lehkomyslné duše, které myslí pouze na své zábavy, by ukrátily si čas, které zanedbávají modlitbu, služby Boží, přijímání svatých svátostí; 8. oni, kteří zneužívají svatých svátostí, žijí v hříšném návyku.

Nepravíme, že přijdou jistě do pekla tito všichni, však jisto jest, že kráčejí všichni cestou k peklu. Zkoumej se, milý křesťane, nenáležíš-li také k těm, kteří kráčejí širokou cestou, neboť je jich mnoho.[5]) Neváhej, obrať se, pokud jest ještě čas.

Co třeba činiti, bychom nepřišli do pekla?

Pouze dvě věci: 1. Především hleď dostati se ze stavu smrtelného hříchu, potřebí-li toho, ale rychle a opravdově. 2. Udržuj se v milosti Boží bázní před hříchem a jeho ná-

[1]) Mar. 9., 42.—43. [2]) Mat. 22., 13. [3]) Mat. 25., 46. [4]) Mat. 23., 13.—15. [5]) Mat. 7., 13.

sledkem, peklem; bdělostí, modlitbou, vyhýbáním se špatným příležitostem, křesťanským životem a upřímnou láskou k Bohu.

O blaženosti nebeské.

(K naší útěše.)

„Podobno jest království nebeské člověku králi, kterýž učinil svatbu synu svému.“ (Math. 22., 2.).

Kristus Pán přirovnává království nebeské k hostině svatební, ježto tam úplně s Bohem spojení daleko větších radostí budeme požívati, nežli si zde na zemi dovedeme představiti. Jaké to však radosti budou, nemohl ani sv. Pavel vypsati, ačkoliv několikrát v slávu nebeskou byl vtržen a radostí těch okusil. Praví toliko: „Čeho oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, to připravil Bůh těm, kteří Jej milují.“[1]) Duch Sv. ovšem někdy naznačuje nám poněkud v Písmě Sv. radosti nebeské, brzy nazývaje nebe líbezným rájem, brzy svatební hostinou, kde vší možnou rozkoší srdce okřívá, brzy drahocennou perlou, brzy pokladem, kterého ani mol nekazí, ani rez nezžírá, ani zloději nekradou; jinde zase zove je královstvím, vznešeným trůnem, korunou k nejvyšší důstojnosti nás povznášející, nebo městem ze zlata, perel a drahokamů vystavěným zářícím jasností Boží, krásou a slávou naplněným, kde vyvolení v nerušeném míru a úplné jistotě o své věčné spáse žijí. Ale to vše jest jenom nepatrné znázornění dle nejkrásnějších, nejvzácnějších a nejpříjemnějších věcí pozemských, abychom měli aspoň jakési ponětí, jak veliká jest blaženost nebeská, jež obsahuje veškeru krásu, příjemnost a rozkoš ve stupni nejvyšší dokonalosti, bez nejmenšího zla, nechuti, mrzutosti a bázně, že bychom toho někdy mohli pozbyti. Krátce, v nebi budeme spojeni s Bohem samým, původcem všeliké radosti a blaženosti, ano s Ním budeme věčně požívati toho blaha, kterým On sám jest a vládne. „Budeme Jemu podobni.“[2]) Co může nám lepší pojem o blaženosti nebeské utvořiti?

Kdo by tedy nepovrhl ochotně a rád marnými a pomíjejícími radostmi pozemskými, patře na budoucí blaženost nekonečnou, nevyslovitelnou? Kdo by nesnášel rád a trpělivě dočasné strasti a bídy tohoto světa, uváží-li, že tím zasluhuje si tak veliké blaženosti? A co by nám bylo platno, že jsme všech radostí světských okusili, kdybychom radostí věčných kdys postrádati musili? Pročež bojujme neustále, abychom vešli jednou onou úzkou branou do sídel nebeských.

Touha po nebi. Jak líbezní jsou stanové Tvoji, Pane zástupů! Duše má touží a prahne po síních Hospodinových. Tělo i duše má plesá a raduje se v Bohu živém.[3]) Jak se mi ošklivi ten svět, k nebesům-li pohlédnu.[4])

Modlitba. O Bože! Kdo dovede dobrotu Tvou k lidem dosti velebiti? Ačkoliv jsi měl dosti příčin, abys nás za hříchy naše co nejpřísněji trestal, přece povolal jsi nás z převelikého milosrdenství Svého svými sluhy k svatebnímu veselí Svého jednorozeného Syna a neustáváš nás denně k Sobě volati. O Otče nebeský! Nedej, abychom touto velikou milostí pohrdali aneb dali se zdržovati časnými zaměstnáními a starostmi od Tvé věčné hostiny v nebesích; přispěj nám, abychom se svatebním šatem pravé lásky odívali, a až přijdeš své hosty uvítat, bychom nemusili na otázku Tvou mlčeti a nebyli uvrženi do temností zevnitřních, ale jako hosté do radostí nebeských přijati byli. Amen.

---

[1]) I. Kor. 2., 9. [2]) I. Jan. 3., 2. [3]) Žalm 83., 3, [4]) Sv. Ignác z Loyoly.

Poučení na neděli dvacátou po Sv. Duchu.

Na začátku dnešní mše sv. vyznáváme, že zasluhujeme trestu za naši neposlušnost: „Všecko, cokoliv jsi uvedl na nás, Hospodine! a všecko, co jsi učinil nám, v pravém soudu jsi učinil; neboť jsme zhřešili a přikázaní Tvých jsme neposlouchali. Avšak oslav jméno Své a učiň s námi dle množství milosrdenství Svých."[1]) — Sláva Otci.....

Modlitba církevní. Račiž, prosíme, o Pane, věřícím svým hříchův odpuštění a pokoje uděliti, aby očištěni jsouce, pokojnou myslí Tobě sloužiti mohli; skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Efes. 5., 15.—21.

Bratří! Vizte, kterak byste opatrně chodili, ne jako nemoudří, ale jako moudří, vykupujíce čas; nebo dnové zlí jsou. Protož nebývejte neopatrní, ale rozumějící, která jest vůle Boží. A neopíjejte se vínem, v němž jest chlipnost, ale naplněni buďte Duchem Svatým, mluvíce sobě vespolek v žalmích a chválách a v písních duchovních, zpívajíce a plesajíce v srdcích svých Pánu, díky činíce vždycky ze všeho ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otci. Poddáni buďte jedni druhým v bázni Kristově.

Výklad a povzbuzení. Z naučení, která zde sv. apoštol Pavel podává, zasluhují zvláštní pozornosti tato:

1. Važ si času t. j. používej každé příležitosti k dobrým skutkům a k získání si mnohých zásluh. Jest to tím důležitější, ježto jest doba zlá, t. j. nebezpečná našemu spasení, Bůh však bude jednou přísných účtů z našeho vladařství požadovati. Pročež želme opravdově každé ztracené chvíle; neboť kolika milostem a příležitostem k dobrému dali jsme si ujíti, co drahocenného času pro svoji spásu ztrávili jsme ve hříších! — Vynasnažme se tudíž od nynějška tím věrněji Bohu sloužiti.

2. Varuj se opilství, neboť jemu v zápětí kráčí prostopášnost; nestřídmost v pití rozněcuje hříšné vášně, budí smyslnou bujnost a hrdou odvážlivost, jimiž se všem hříchům brána do kořán otevírá.

3. Vzdělávej se přátelskými a užitečnými rozmluvami, zušlechťuj srdce duchovními písněmi.

4. Vzdávej díky Bohu Otci za všechno a to skrze Ježíše Krista.

Úvaha. Zvláště si umiň vždy při mši sv. děkovati Bohu Otci jménem Ježíšovým.

Poznámka. O nepravosti opilství viz zvláště třetí neděli po Sv. Duchu str. 302.

Evanděliuin sv. Jana 4., 46.—53.

Za onoho času byl jeden královský úředník, jehož syn nemocen byl v Kafarnaum. Ten uslyšev, že Ježíš přichází z Judska do Galilee, šel k Němu a prosil Ho, aby sestoupil a uzdravil syna jeho, neb počínal umírati. Tedy řekl k němu Ježíš: Nezříte-li divův a zázraků, neuvěříte. Dí Jemu královský úředník: Pane, sestup, prve nežli umře syn můj. Dí mu Ježíš: Jdi, syn tvůj živ jest. Uvěřil člověk řeči, kterou mluvil jemu Ježíš, a šel. Když pak on již sestupoval, potkali se s ním služebníci

[1]) Dan. 3., 29.—31. a 42.

a zvěstovali řkouce, že syn jeho živ jest. Tedy otázal se jich na hodinu, v kterou by se lépe měl. I řekli jemu: Včera v hodinu sedmou ostala ho zimnice. Tedy poznal otec, že ta hodina byla, v kterou jemu řekl Ježíš: Syn tvůj živ jest, a uvěřil on i dům jeho veškeren.

Proč seslal Bůh nemoc na syna královského úředníka a proč i nás často navštěvuje křížem?

Bůh seslal nemoc na syna úředníkova, aby tento, pohnut jsa u Krista pomoci hledati, přišel k poznání pravé víry a cesty k spasení. Nehody dopouští často Pán Bůh na hříšníky, buď na jejich vlastní osobu, neb na jejich děti, jejich majetek atd., aby je obrátil a k Sobě přivedl. Proto dobře pěje žalmista Páně, David: „K dobrému jest mi, že jsi mne ponížil: abych se naučil spravedlnostem Tvým“[1]) a prosí, aby Bůh „naplnil hříšníky zahanbením, aby hledali jména Jeho.“[2]) Totéž dosvědčuje i o jiných, že když „rozmnožily se nemoci jejich, potom chvátali“ k Bohu.[3]) Kéž bychom i my tak činili! neboť když sesílá Bůh na nás neúrodu, povodně, drahotu, válku, nemoci, ztrátu milých příbuzných atd. co tím zamýšlí jiného, nežli, aby nás přiměl zanechati hříšného života a k Němu se obrátiti? Než, co činíme my? Místo, abychom k Němu kajícně spěchali, utíkáme se o pomoc k různým pověrám, k nálezům ďábelským; místo, abychom se z hříchův upřímným pokáním očistili, dopouštíme se stále nových svou netrpělivostí, reptáním, nenávistí, nepřátelstvím atd. Kam dospějeme, nedáme-li na se působiti ani dobrodiním ani trestům Bohem seslaným? Bůh sesílá sice také někdy i na spravedlivé rozmanité strasti, nebo dopouští, aby je zlí lidé trápili a soužili; ale to činí pouze proto, aby zkoušel jejich trpělivost a lásku, aby je naučil znáti klamný svět a hříchy nenáviděti, též by jim dal příležitost zásluh si získávati; neboť těm, kteří Boha milují, všecky věci napomáhají k dobrému.[4]) Takové úmysly měl Bůh s Jobem, Tobiášem atd., a jak jim byly zkoušky ty prospěšny! — Můžeme se však my k těmto spravedlivým mužům přirovnávati, kteří vše netrpělivě snášíme a na získání zásluh ani nepomyslíme?

Co znamenají slova: „Neuzříte-li divův a zázraků, neuvěříte“?

Slova ta jsou výčitkou, kterou pokáral Kristus Pán židy pro jejich nevěru, ale také setníka pro jeho nedokonalou víru; neboť kdyby byl pevně věřil, že jest Kristus Pán Syn Boží a tudíž i všemohoucí, nebyl by Ho žádal, aby přišel do domu jeho, nýbrž byl by věřil jako onen setník v evanděliu[5]), že i vzdálen jsa pouhým slovem může jeho nemocného syna uzdraviti. Nezaslouží podobné výtky i nyní mnohý křesťan, který ihned víry a důvěry v Boha pozbývá, nevyhoví-li mu Bůh v nouzi po jeho přání? Že se Pánu Bohu i taková nevěra a nedůvěra nelíbí, dokazuje tím, že takovým nestálým lidem často své ochrany odpírá.[6])

Co znamenají slova: „I uvěřil v Ježíše on i dům jeho veškeren“?

Ukazují, co zmůže dobrý příklad hospodářův. Sotva tento úředník v Krista Pána uvěřil, již obrátila se také celá jeho rodina i čeleď a uvěřila v Ježíše. — Tak mohou hospodáři a hospodyně svým dobrým příkladem, jako horlivou modlitbou, častým přijímáním sv. svátostí, mírností, střídmostí, počestností atd. na své domácí blahodárně působiti. Kéž by si tato slova vštípili do srdce! Neboť nestarají-li se o své domácí, zapírají víru a jsou horší než nevěřící.[7])

Čeho obzvláště třeba si ještě z tohoto evandělia zapamatovati?

1. Rodičové jsou povinni o tělesné i duševní zdraví svých dítek se starati. 2. I dítky mají často na smrt pamatovati; neboť jako žnec malou a velikou trávu kosí, tak kosí smrt staré i mladé lidi na louce Boží.

---

[1]) Žalm 118., 71. [2]) Žalm 82., 17. [3]) Žalm 15., 4. [4]) Řím 8., 28. [5]) Mat. 8., 8. [6]) Sir. 2., 15. [7]) I. Tim. 5., 8.

3. Služebníci, podobně jako oni sluhové v evanděliu, mají svým pánům radost působiti věrností a křesťanskou účastí na radostech i žalostech v rodině.

Úvaha. Nalézá-li se snad duše tvá ve smrtelném hříchu, spěchej neprodleně k duchovnímu lékaři, dříve nežli by duše tvá zemřela t. j. ve hříších zatvrzele setrvala.

Modlitba: O nejsladší Ježíši, nebuď mi Soudcem, nýbrž Spasitelem.

(Pokaždé 50 dní odpustků. — Pius XI. 11. srpna 1851.)

Jak se máme zachovati v nemocech a u nemocných.

Upadneš-li do té neb oné nemoci, povolej 1. zkušeného lékaře, křesťansky smýšlejícího, užívej v určenou dobu předepsaných léků, nikdy však nebeř své útočiště k mastičkářům, zaříkávačům atd. Abychom rady lékařovy a předepsaných lékův užívali, velí sám Bůh. Ale těm, kdož pověrám věří, hrozí časné i věčné tresty, jakož se stalo králi Ochoziášovi, jejž Bůh potrestal za to, že se v nemoci obrátil o pomoc k modle Belzebubu.[1]) „Milý synu," praví Sirach, „nezanedbávej sebe ve své nemoci, ale modli se k Pánu, a On tě uzdraví. Odvrať se od hříchu, zprav ruce a od všelikého hříchu očisť srdce své . . . Povolej však také lékaře.[2])

2. Zpytuj se, nemáš-li něco neprávem nabytého nebo nelpí-li na duši tvé tajné nějaké hříchy, a přijdeš-li na ně, pospěš si upřímnou svatou zpovědí se očistiti a škodu učiněnou nahraditi; neboť Bůh nežehná účinkům léků, nedosáhne-li nemocí svého účelu, t. j. aby se hříšník napravil.

---

[1]) IV. Král. 1. [2]) Sir. 38., 9.—11.

3. Především však obrať se k Bohu, odevzdej se úplně do Jeho nejsvětější vůle, proś Ho, aby lékaře osvítiti, lékům požehnati ráčil; dále pak přemáhej se opravdově ve všem, co by se dle nařízení lékařova tvým dřívějším obyčejům protivilo.

4. Abys se v nemoci potěšil, uvaž, že Bůh ti tu nemoc k spasení duše seslal, maje s tebou ten úmysl, abys své hříchy poznal a z nich se kál; nevinně-li však trpíš, cvič se v trpělivosti, lásce, pokoře... a rozmnožuj tak své zásluhy. Proto pravil vředy posetý Job své ženě: „Jestliže dobré věci brali jsme z ruky Boží, zlých proč bychom nepřijímali?“ [1]) A bohabojný jistý poustevník odpověděl svému spolubratru naříkajícímu si, že tak často bývá nemocemi navštěvován: „Milý synu, jsi-li ryzí zlato, budeš tím zkoušen a utvrzen; máš-li však na sobě nějaké škváry, budeš očištěn.“ „Mnozí jsouce zdraví,“ dí sv. Augustin, „páší nepravosti, kteří v nemoci by byli pilní ctnosti;“ a sv. Bernard praví: „Lépe jest nemocí dosáhnouti blaženosti, nežli zdravím dojíti věčného zatracení.“

5. Abychom se utvrdili v trpělivosti, mějme často na očích trpícího Spasitele, který od hlavy až do paty neměl ani místečka na sobě zdravého, až do krve nezraněného, o čemž rozjímaje sv. Bonaventura říkával: „Nechci, o Pane, býti bez bolestí, neboť jsem příčinou Tvých ran.“

6. Co každý ve své nemoci pro sebe má činiti, pokud to lze, totéž jsou povinni zdraví nemocným prokazovati. Onemocní-li některý člen rodiny (též pacholci, služky atd.) a) povolejme rozumného lékaře, křesťana, a plňme bedlivě jeho předpisy; b) pokud možná šetřme nemocného, netrpme ve stavení dětského křiku, hluku, zbytečných návštěv atd., pečujme o náležitou čistotu u nemocného, provětrávejme pilně světnici; c) ale především starejme se o duši nemocného, povzbuzujme ho k brzkému přijetí sv. svátostí (viz o posledním sv. pomazání na neděli dvanáctou po Sv. Duchu str. 338.); d) jednejme s nemocným laskavě, přívětivě; těšme ho jak možná, posilujme jeho zarmoucenou duši laskavým slovem, krátkou modlitbou; dokazujme skutky, že s ním upřímně cítíme; e) za déle trvající nemoci neochabujme, nýbrž s tím větší trpělivostí, pozorností a láskou ho opatrujme; f) blíží-li se poslední hodinka nezatajujme nemocnému nebezpečenství, avšak šetrně mu to sdělme; povolejme kněze, modleme se zbožně s nemocným a připravujme ho, jak nejlépe umíme k smrti. — Varujme se neprozřetelně mluviti o stavu nemocného; neboť často lépe slyší, než si myslíme.

Modlitba. O Ježíši! pravý Lékaři duší, jenž nás časným trápením a protivenstvím navštěvuješ, jenž raníš, abys hojil, račiž mne Svou svatou milostí posilniti, abych tělesné utrpení trpělivě a odhodlaně snášel a Tvé svaté vůli se neprotivil! Jsem přesvědčen, že jest to vše k mé spáse a k mému dobrému; že mi prospívá poníženu a pokořenu býti, abych se naučil Tvým příkazům a k Tobě chvátal. Trestej mne zde, ó Pane! jen na věčnosti mne ušetři a posilni mne, abych ochotně všecko přijímal z Tvých svatých rukou a trpělivě snášel. Amen.

(Modlitby za nemocné a umírající viz v III. dílu.)

Poučení na neděli dvacátou první po Sv. Duchu.

Kněz počíná dnešní mši sv. modlitbou Mardocheovou, která se modlívá v čas každé potřeby a nouze: „V moci Tvé, Hospodine, všecky věci spočívají a není, kdo by mohl oddolati vůli Tvé. Ty jsi stvořil nebe i zemi a vše, cožkoliv uzavírá v sobě okršlek nebeský. Ty jsi Pánem všech věcí [2]) Blahoslavení, kteří kráčejí v nevinnosti a chodí v Zákoně Hospodinově.[3]) Sláva Otci atd.

[1]) Job 2., 10. [2]) Esth. 13., 9. [3]) Žalm 118., 1.

Modlitba církevní. Račiž, prosíme, ó Pane, čeleď svou ustavičnou pomocí ochraňovati, aby pod ochranou Tvou všech protivenství zbavena byla a jméno Tvé dobrými skutky velebila. Skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Efes. 6., 10.—17.

Bratří! Posilňte se v Pánu a silné moci Jeho. Oblecte se v odění Boží, abyste mohli státi proti úkladům ďábelským. Neboť není bojování naše toliko proti tělu a krvi, ale proti knížatům a mocnostem, proti správcům světa této temnoty, proti duchovním zlostem v povětří. Protož vezměte odění Boží, abyste mohli odolati v den zlý a ve všem dokonalí státi. Stůjtež tedy, majíce podpásaná bedra svá pravdou a oblečeni jsouce v pancíř spravedlnosti a obuté majíce nohy přípravou evandělia pokoje: ve všem berouce štít víry, kterýmž byste mohli všecky ohnivé šípy nešlechetníkovy uhasiti; a vezměte lebku spasení a meč ducha, jenž jest slovo Boží.

Výklad a povzbuzení. Těmito slovy povzbuzuje nás svatý apoštol 1. abychom statečně bojovali proti všelikému zlu, třebas se nám to zdá býti těžko a nebezpečno. Ukazuje nám 2. nepřítele, kterým jest netoliko naše tělo se svou žádostivostí a zlomyslní lidé, ale také mocnosti pekelné, které vládnou světem, v temnostech bludu a hříchu pohříženým, pokud jim to Bůh dovoluje. Ukazuje nám 3. zbraně, kterými máme bojovati. Uvádí nám v podobenství zbraně římského vojína, totiž a) pás, tím se znamená pravda sv. víry, která nás učí poznávati nicotu pozemských statkův a po pravých, věčných toužiti; b) pancíř, jenž značí spravedlnost, dle které máme dávati, co jest Božího Bohu, co bližního bližnímu, neohlížejíce se na nikoho; c) obuv, to jest ochota žíti podle sv. víry; d) štít, který znamená pevnou víru, jejímž učením a přislíbením můžeme odrážeti ohnivé šípy pokušení satanova, jako na př. láká-li nás k rozkošem smyslným, představme si muka pekelná, která nečistého čekají atd. e) přílbu značící naději na nebeskou blaženost, která nám všecky hořkosti pozemské oslazuje; f) konečně meč, t. j. slovo Boží, jemuž žáden nepřítel neodolá, umíme-li s ním bojovati dle příkladu Ježíšova. Těmito zbraněmi obrněni jistě v boji proti ďáblovi zvítězíme a nebeské blaženosti dosáhneme.

Modleme se: Dobrotivý Bože, odvrať milostivě ode mne všechna pokušení síly mé přesahující, uděl Své milosti, abych všem útokům ďábelským odolal a věčné koruny vítězné si zasloužil; skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Evandělium sv. Mat. 18., 23.—35.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým podobenství toto: Podobno jest království nebeské člověku králi, který chtěl počet klásti se služebníky svými. A když počal počet klásti, podán jest mu jeden, jenž mu byl dlužen deset tisíc hřiven. A když neměl, odkud by zaplatil, kázal jej pán jeho prodati i ženu jeho i syny i všecko, což měl, a zaplatiti. I padna služebník ten, prosil jej řka: Poshověj mi a všecko zaplatím tobě. I slitoval se pán nad služebníkem tím, propustil jej a dluh

jemu odpustil. Vyšed pak služebník ten, nalezl jednoho ze spoluslužebníků svých, který mu byl dlužen sto peněz, a chopiv jej hrdloval se s ním řka: Zaplať, co jsi dlužen. A padna spoluslužebník jeho, prosil ho řka: Poshověj mi a všecko zaplatím tobě. On pak nechtěl, ale odešel a vsadil jej do žaláře, až by zaplatil dluh. Vidouce pak spoluslužebníci jeho, co se dálo, zarmoutili se velmi a šedše pověděli pánu svému všecko, co se bylo stalo. Tedy povolal ho pán jeho a dí mu: Služebníče nešlechetný, všecken dluh odpustil jsem tobě, že jsi mne prosil; zdaliž jsi i ty neměl smilovati se nad spoluslužebníkem svým, jakož i já smiloval jsem se nad tebou? I rozhněvav se pán jeho, dal jej mučitelům, dokud by nezaplatil všeho dluhu. Tak i Otec Můj nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte jeden každý bratru svému ze srdcí svých.

Čemu učí Pán Ježíš tímto podobenstvím?

Králem jest Bůh, služebníkem každý člověk, deset tisíc hřiven znamená nesmírnou vinu, kterou člověk přestupováním Zákona Božího na se uvaluje a nijak zaplatiti nemůže. Neboť deset tisíc hřiven jest asi našich 42,420.000 K, tedy ohromná suma, která výmluvně dokazuje, že nesmírná jest naše vina před Bohem, za niž nikdy dosti učiniti nemůžeme; sto denarů, t. j. asi 50 K, tedy zcela nepatrná suma znamená urážky nám od lidí činěné, jež ani přirovnati nelze k urážkám Boha od nás. Tímto podobenstvím chtěl Ježíš říci: Jako vám dobrotivý Bůh vaše veliké proviny odpouští, když Ho zkroušeně za odpuštění prosíte, tak máte i vy svým bližním odpouštěti, čím se proti vám provinili, ježto vina jejich u porovnání hříchů vašich proti Bohu nepatrná jest. Neučiníte-li tak, ani vy tedy nedojdete milosrdenství u Otce Mého.

Proč vydal král rozkaz netoliko dlužníka, ale i ženu a děti jeho prodati?

Jednak aby ukázal, jak veliká jest jeho vina, jednak také proto, že tyto služebníka onoho svedly, pročež s ním trestu podlehly. — Tak budou spolu trestáni všichni, kteří na cizích hříších podíl mají: radou, pomocí, rozkazem, lákáním, svolením, tajením, prominutím, zastáváním atd.

Kdo se podobá onomu nemilosrdnému sluhovi?

Všichni nemilosrdní a zatvrzelí, zvláště pak: 1. vrchnosti, které své poddané vysokými daněmi utlačují; 2. kteří chudé vdovy a sirotky a vůbec bezbranné utiskují, dělníkům zaslouženou mzdu zadržují; 3. věřitelé, kteří se svými dlužníky, nemohoucími ihned zaplatiti, žádného strpení nemají, nýbrž spíše ze statku vyhánějí, nežli by jim chvíli počkali; 4. konečně všichni, kteří utrpěnou křivdu odpustiti nechtějí, nýbrž vždy zášti v srdci chovají a ty, kdož jim ublížili, na soud pohánějí a na nich se mstí. Jak pak ti smějí doufati, že dojdou milosrdenství jednou u Boha?

Proč vydal král služebníka, i když mu byl vinu odpustil mučitelům?

Nikoliv pro jeho dluh, neboť Bůh nikdy prokázaného dobrodiní neželí a co jednou odpustil, jest navždy odpuštěno; ale učinil tak pro nemilosrdnou krutost, jíž se dopustil služebník proti svému spoluslužebníku, ježto měl aspoň z vděčnosti za prokázanou sobě milost též býti milosrdným. Výrok: „Dal jej mučitelům, dokud by nezaplatil všeho dluhu“ dokazuje, že nemilosrdným a zatvrzelým dostane se věčných trestů. Neboť jak by byl který člověk s to, aby sám viny hříchů se zbavil? Uvaž to dobře, člověče, a odpusť ze srdce každému, kdo ti ublížil.

Co to znamená ze srdce odpustiti?

To znamená všelikou nenávist a pomstychtivost ze srdce vypuditi, nepřítele svého upřímně milovati a lásku svou skutky mu dokazovati. Nebylo by zajisté žádným odpuštěním, kdybychom svého protivníka vyloučili ze své modlitby, jemu se vyhýbali, s ním nemluvili, jeho nepozdravovali a v nouzi nepodporovali. Neříkejme, že jest to těžko. Bůh nežádá nic nemožného. Nedává nám též v tom ohledu Kristus Pán a svatí krásný příklad? Kristus Pán položil život za nás hříšné své nepřátele, a nám by bylo za těžko svého bližního dobrým slovem osloviti? — A považíme-li, co všechno nám dobrotivý Bůh odpustil, zdaž odolá ještě srdce naše, by neodpustilo milerádo proviny mnohem menší? Nezapomínejme nikdy, že Bůh nám jenom tehdy odpustí, jestliže sami ze srdce odpustíme.

Ú v a h a. Uvaž duše křesťanská, že sama každodenně se odsuzuješ modlíc se v Otčenáši: „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům". Nechceš-li sama ze srdce odpustiti, neodpustí tobě ani Bůh na věky.

Modli se: Milosrdný Bože, račiž mne obdařiti tou milostí, abych bližním svým ze srdce vždy odpouštěl, jako i Ty mně odpouštíš. Amen.

Modlitba. Všemohoucí, věčný Bože! Já ubohý hříšník padám na kolena před velebností Tvou a vyznávám s nejhlubší pokorou a lítostí, že jsem oním služebníkem, který k svému spoludruhu tak nemilosrdným byl, ačkoliv jsi mně desettisíckráte tolik odpustil. O nejdobrotivější Bože! smiluj se nade mnou a uděl té milosti, abych vinu svou náležitě poznal a z ní se kál. Netrestej mne, jak jsem si toho zasloužil, nýbrž podle velikého milosrdenství Svého, které větší jest, než-li moje vina. Dej mi také takového ducha a vůli, abych útrpnost měl se svým bližním a jemu ze srdce rád odpouštěl, poněvadž si toho přeješ, abych, jako onen nemilosrdný služebník, neupadl do věčné záhuby. Amen.

Poučení na neděli dvacátou druhou po Sv. Duchu.

Na začátku mše sv. modli se s knězem za odpuštění hříchů svých, řka: „Budeš-li šetřiti nepravostí, Hospodine, kdo obstojí? Ale u Tebe jest smilování, Bože israelský! — Z hlubokostí volám k Tobě, Hospodine! Hospodine, vyslyš hlasu mého!" [1]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, útočiště naše a sílo! Jenž jsi pramenem veškeré blaženosti, vyslyš milostivě vroucí prosby církve svaté a dej, abychom, zač důvěrně prosíme, skutečně obdrželi, skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Filip. 1., 6.—11.

Bratří! Doufání mám v Pánu Ježíši, že, který začal ve vás skutek dobrý, dokoná až do dne Krista Ježíše, jakož mi spravedlivo jest takto smýšleti o všech vás, protože vás mám v srdci i ve svých okovech a v obraňování i v utvrzování evandělia, že jste vy všickni účastníci radosti mé. Svědek jest mi zajisté Bůh, kterak po všech vás toužím láskou Ježíše Krista. A za to se modlím, aby láska vaše víc a více se rozmáhala v umělosti a ve všelikém smyslu, abyste zkusili lepších věcí, byste upřímní a bez úrazu byli ke dni Kristovu, naplněni jsouce ovocem spravedlnosti skrze Ježíše Krista ku slávě a chvále Boží.

[1]) Žalm 129., 3. 4. 1.

Výklad a povzbuzení. List ten, z něhož tato slova vzata jsou, psal sv. Pavel z Říma, kde pro víru vězněn byl, k věřícím města Filippi v Macedonii. Když jim své blahopřání vyslovil nad tím, že učení sv. evandělia tak ochotně přijali a tak svědomitě zachovávali, projevuje pevnou naději, že jim Bůh dá i milost vytrvání až do konce. Učme se z toho: 1. že všechno záleží na vytrvalosti naší až do smrti, neboť jen tak dosáhneme blaženosti věčné; 2. že počátek i konec všelikého díla dobrého pochází od Boha, zač Ho tedy vroucně prositi máme. 3. že nesmíme nikdy v dobrém ochabovati, nýbrž stále se přičiňovati, abychom vždy více dobro poznávali a je také konali.

Modli se: Dobrotivý Bože! Důvěřuji v Tebe pevně, že to dobré, co jsi ve mne počíti ráčil, i dokonáš a mne posilníš, abych až do smrti v dobrém setrval. Amen.

Evandělium sv. Mat. 22., 15.—21.

Za onoho času odšedše fariseové, radili se, jak by Ježíše v řeči polapili. I poslali k Němu učenníky své s Herodiány řkouce: Mistře, víme, že pravdomluvný jsi a cestě Boží v pravdě učíš a nedbáš na nikoho, nebo nepatříš na osobu lidskou; protož pověz nám, co se Tobě zdá, sluší-li dávati daň císaři čili nic? Poznav pak Ježíš zlost jejich, řekl: Co Mne pokoušíte, pokrytci? Ukažte Mi peníz daně. A oni podali Mu peníz. I řekl jim Ježíš: Čí jest tento obraz a nápis? Řkou Jemu: Císařův. Tedy dí jim: Dávejtež tedy, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu.

Proč chtěli fariseové Krista Pána polapiti v řeči?

Aby měli příčinu, Jej buď u císaře obžalovati, aneb u lidu v nenávist uvésti; neboť kdyby byl řekl, že nesluší daně dávati císaři, byli by Jej obžalovali z velezrady; pakli by byl řekl, že jsou povinni daň platiti, byli by Jej lidu představili jako rušitele jejich svobody. — Těmto fariseům podobají se ti, kteří na oko stavějí se býti přáteli, za zády však strojí bližnímu mrzutosti a usilují o jeho zničení. Zdali pak nemají se co obávati téže bědy, kterou Kristus Pán tak často fariseům pohrozil?

Kdo vlastně jsou pokrytci?

Ti, kteří na oko jenom jsou zbožnými, aby bližního oklamali, v srdci však jsou plni lsti a zloby; majíce na jazyku med, v srdci však jed, uštknou tě, kdy se toho nejméně nadáš. Takoví ošemetníci jsou bratří Kainovi, Joabovi, Jidášovi, z nichžto první svého bratra Abela, druhý svého strýce Amasu, třetí však samého Božského Mistra prodal a políbením zradil. Takové lidi stíhá hrozná kletba Boží.[1]) „V ohavnosti mám ústa dvojího jazyka," dí mudřec,[2]) a sv. Jeroným praví, že „pokrytecká svatost jest dvojnásobnou zlobou."

Jaké zvláštní naučení dává nám toto sv. evandělium?

Že máme býti spravedliví a každému dáti, co mu patří, tedy 1. světské vrchnosti daně, clo atd. 2. duchovní vrchnosti, co jí za příjem vykázáno jest, neboť i to Bůh přikazuje.[3]) Nesmíme jim toho odpírati a zvláště pak se máme varovati, abychom si z církevního majetku nic nespravedlivě neosvojili; neboť Bůh ty, kteří tak se provinili, často hrozně potrestal, ano zkušenost učí, že takový majetek nebývá požehnán; 3. abychom i Bohu dávali, co Mu jsme povinni: víru, naději, lásku, věrnost, poslušnost — až do smrti.

---

[1]) Mal. 1., 14. [2]) Přísl. 8., 13. [3]) Luk. 10., 7; Řím. 13., 7.; I. Kor. 9., 14.

Úvaha. Milý křesťane! Taž se často a zvláště ráno, čí obrazem jsi, zda v sobě udržuješ životem svým obraz Boží, nebo připodobňuješ se satanovi; hřích totiž činí člověka ďáblu podobným.

Modlitba. Pomoz Hospodine! neboť zlehčena jest pravda mezi lidmi. Marnosti mluví každý k svému bližnímu, rtové jejich jsou lstiví a ze srdce dvojitého mluví. Vysvoboď, Pane, duši mou ode rtů nepravých a od jazyka lstivého; obdař mne Svou milostí, abych zbožným a ctnostným životem Tvůj svatý obraz v duši své neporušený zachoval. Veď srdce mé ke spravedlnosti, zdrž je vší lakoty, abych každému dával a nechával, co mu náleží.[1]) Amen.

Poučení, jak se máme chovati ke své vrchnosti.

„Dávejte, co jest císařovo, císaři." (Mat. 22., 21.).

Kdo dal moc vrchnostem poddané řídíti?

Sv. Pavel praví, že sám Bůh. „Každý buď poddán mocnostem vyšším; neboť není mocností, leč od Boha, a kteréž jsou, od Boha zřízeny jsou. Protož kdo se mocnosti protiví, zřízení Božímu se protiví."[2])

Jaké povinnosti mají poddaní ke svým představeným?

1. Mají se chovati ke svým představeným uctivě podle jejich postavení a práv. K zeměpánu především chovati věrnost, uctivost a lásku. „Dávejte císaři, co jest císařovo." „Bojte se Boha, ctěte krále."[3]) „Komu bázeň, tomu bázeň, komu čest, tomu čest."[4])

2. Jsou povinni svědomitě poslouchati zákonů vrchnosti, pokud tyto neodporují zákonům Božím. „Buďte poddáni", napomíná sv. Pavel, „netoliko ze strachu před trestem, ale také pro svědomí."[5]) Týž apoštol píše svému žáku Titovi: „Napomínej jich, ať jsou knížatům a mocnostem poddáni, rozkazů jejich poslušni."[6]) Odporovaly-li by však zřejmě zákony ty zákonům Božím a církevním, pak: „Sluší více poslouchati Boha, nežli lidí."[7]) A žádná moc ani síla na zemi svědomí katolíkova nerozruší.

3. Jsou povinni napomáhati k udržování státu a společného jmění, a sice a) udržovati obecné jmění odváděním daní a poplatků, brannou povinností. Spasitel sám praví v dnešním sv. evanděliu, že máme císaři patřičnou daň odváděti. A svatý apoštol Pavel praví: „Odvádějte daně! Služebníci Boží zajisté jsou, kteří právě pro to slouží. Dávejte tedy každému, co jste dlužni: komu daň, tomu daň; komu clo, clo.[8]) Spasitel sám zaplatil za sebe a za Petra obvyklou daň chrámovou. „Zaplatil-li Syn Boží sám clo a daň", praví sv. Ambrož, „kdož jsi ty, člověče, že tomu chceš uniknouti?" Odvádějme daně a poplatky a vykonáme tak dobré a záslužné skutky. Odvádějme je poctivě a nešiďme, aby podíl určený pro chudé, vdovy a sirotky netížil naši duši.

Způsobilý občan musí i brannou povinnost zastávati. Vlast musí se hájiti proti nepřátelům vnitřním i vnějším, když toho potřeba, a k tomu potřebí udatné páže schopného občana.

b) k udržování veřejného pořádku plněním občanských povinností použitím volebního práva, věrným zastáváním obecních úřadů, modlitbou za Boží požehnání pro veřejné blaho, „Napomínám vás, aby se modlitby konaly za krále, i za všecky, kteří jsou ve vysokých úřadech postaveni."[9])

Za našich časů má každý občan skoro v každém státě určité volební právo. S tím však jest spojena též povinnost, aby každý volby schopný občan svého práva použil, a to dobře, aby volil do veřejných úřadů muže křesťansky smýšlející, rozumné, šlechetné. Každý hlas platí. Kdyby dobří občané byli tak horliví jako jiní jsou, bylo by lépe postaráno o vládu i o poddané!

[1]) Žalm 11. a 119. [2]) Řím. 13., 1. 2. [3]) I. Petr. 2., 17. [4]) Řím. 13., 7. [5]) Řím. 13., 5. [6]) Tit. 3., 1. [7]) Sk. ap. 5., 29. [8]) Řím. 13., 6. 7. [9]) I. Tim. 2., 1.—2.

Z těchto povinností vůči vrchnostem lze snadno poznati i provinění proti nim. Největším porušením těchto povinností jest zjevný odpor proti představeným, povstání nebo revoluce. My však jednejme jako apoštolové a první křesťané, kteří i pohanských vladařů, třebas křesťany krutě pronásledovali, pokud mohli, poslouchali a věrně své povinnosti plnili. Nejlepší křesťan jest nejlepším a nejvěrnějším občanem ve státě.

Poučení o povinnostech každého křesťana jako úda sv. církve.

„Dávejte, co jest císařovo, císaři.“ (Mat. 22., 21.).

Každý křesťan bez rozdílu jest povinen 1. církev sv. milovati s důvěrnou oddaností. Povinnost tato za dnešních časů jest tím naléhavější, čím větší počet se vyskytuje Jidášů, kteří od církve sv. odpadají, proti ní bojují zradou a pronásledováním jako nevěrní synové tak dobré mateře. b) Ji podporovati slovem i skutkem, ji obhajovati, kde potřeba káže, jí peněžitou obětí přispívati na missie mezi pohany. Jak vlažnými jsou mnozí v tom ohledu! Vše jiné štědře podporují, jen církevní účely ne. c) Jí čest působiti ctnostným životem. Kéž by prozařovala svatost církve Kristovy svatým životem všech jejích dítek a brzy byla by uznána za jedině pravou a Božskou!

2. Duchovní osoby pro jich důstojnost a) ctíti, bez ohledu na osobu; b) jejich rady a rozkazů poslouchati. „Poslušni buďte správců svých, a buďte jim poddáni: oniť zajisté bdějí nad vámi, jako ti, již mají počet vydati za duše vaše, aby to s radostí činili a ne se stýskáním; neb to by vám nebylo užitečné,“ dí sv. Pavel.[1]) c) jim ochrany, přispění a výživy skýtati. „Sdělujž se pak ten, který naučení přijímá v slovu, s tím, od kohož naučení béře, vším statkem.“[2]) „Takť i Pán nařídil těm, kteříž evandělium zvěstují, aby z evandělia živi byli.“[3])

3. Co se týče úřadu duchovních, má každý křesťan a) učení ve jménu Božím jimi hlásanému pevně věřiti, je s radostí slýchávati, neohroženě vyznávati a vytrvale obhajovati; b) milostí kněžími rozdělovaných si vážiti, je častěji přijímati a jejich ztráty se chrániti; c) přikázaní církevní ochotně a poslušně plniti a všeliké roztržky se varovati. Plní-li laici tyto povinnosti, budou zajisté i duchovní s tím větší radostí a ochotou povinnosti své zastávati, a za vzájemné podpory zavládne království Boží mezi námi a laikům vyplní se přislíbení čtvrtého přikázání Božího.

(Bližší viz v poučení o svěcení na kněžství na čtvrtou neděli adventní str. 33).

Poučení na neděli dvacátou třetí po Sv. Duchu.

(Je-li pouze třiadvacet neděl po Sv. Duchu, vynechá se neděle dvacátá třetí.)

Na začátku dnešní mše sv. těší a povzbuzuje nás církev sv. k důvěře v Boha, jenž z převeliké lásky k nám z trampot a strastí nás vysvobozuje. „Obmýšlím myšlení pokoje a ne trápení,“ praví Pán. „Budete mne vzývati a Já vyslyším vás, a přivedu vězně vaše ze všech národů.“ [4]) „Požehnal jsi, Hospodine zemi svoji, odvrátil jsi zajetí Jakobovo“.[5])— Sláva Bohu Otci atd.

Modlitba církevní. Prosíme Tě, ó Pane, račiž nepravosti národů svých milostivě odpustiti, abychom z pout hříchů svých, ve které jsme křehkostí svou klesli, milosrdenstvím Tvým vyvázli. Skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

[1]) Hebr. 13., 17. [2]) Gal. 6., 6. [3]) I. Kor. 9., 14. [4]) Jer. 29. [5]) Žalm. 84., 2.

Epištola sv. Pavla k Filip. 3., 17.—21. a 4., 1.—3.

Bratří! Následovníci moji buďte a spravujte se podle těch, kteří tak chodí, jakož máte způsobu naši. Neboť mnozí chodí, o nichž jsem častokrát pravil vám (nyní pak i s pláčem pravím), že jsou nepřátelé kříže Kristova, jichžto konec jest zahynutí, jichžto bůh břicho jest a sláva v zahanbení jejich, kteříž o zemské věci pečují. Ale naše obcování v nebesích jest, odkud i Spasitele očekáváme, Pána našeho Ježíše Krista, kterýž promění tělo ponížení našeho, aby připodobněno bylo k tělu jasnosti Jeho podle působení, kterýmž i může podmaniti sobě všecky věci. Protož, bratří moji nejmilejší a přežádoucí, radosti má a koruno má, tak stůjte v Pánu, nejmilejší! Evodie prosím i Syntychy žádám, aby jednostejně smýšlely v Pánu. Takéť i tebe prosím, soudruhu věrný, pomáhej jim, kteréž se mnou pracovaly v evanděliu s Klimentem a s jinými pomocníky mými, jejichžto jména jsou v knize života.

Výklad a povzbuzení. Těmito slovy varuje sv. apoštol falešných učitelů tehdejší doby, kteří sice zevně víru křesťanskou přijali a ji hlásali, uvnitř však byli nepřáteli přísných nařízení církevních, svým choutkám žijíce. Napomíná je tedy, aby nenásledovali zlých příkladů takových lidí, poněvadž jako nepřátelé Kristovi věčné záhubě vstříc spějí, nýbrž aby si vzali za vzor jeho život a těch, kteří ho následují.

Tato výstraha týká se i nás. Neboť nejsou i za naší doby mezi námi nepřátelé kříže Kristova, t. j. křesťané dle jména, kteří ani slyšeti nechtějí o sebezáporu, umrtvování, sv. čistotě atd. nýbrž ctnostmi těmi pohrdají a těm, kteří je konají, se posmívají? Nedejme se jimi svésti! Vizme, jaký bude jejich konec? Věčné zavržení; neboť kdo se nezapírá, nekřižuje těla svého, není Kristův;[1]) na kom se nejeví umrtvení Kristovo, tomu se nedostane ani života Kristova.[2]) Kdo se nepřičiňuje, aby již teď jako v nebesích žil, t. j. aby jeho myšlenky a touhy k nebeské blaženosti směřovaly, ten ani po smrti v sídla nebeská přístupu nenalezne.

Střelná modlitba. Bože můj! Kéž bych mohl se sv. Pavlem zvolati: „Svět jest mi ukřižován, a já světu.“[3])

Evandělium sv. Mat. 9., 18.—26.

Za onoho času, když Pán Ježíš mluvil k zástupům, aj, kníže jeden přistoupil a klaněl se Jemu řka: Pane, dcera má nyní skonala, ale pojď, vlož na ni ruku Svou a bude živa. A vstav Ježíš, šel za ním i učenníci jeho. A aj, žena, kteráž krvotok trpěla dvanácte let, přistoupila ze zadu a dotkla se podolka roucha Jeho, nebo řekla sama v sobě: Dotknu-li se toliko roucha Jeho, uzdravena budu. Ježíš pak obrátiv se a uzřev ji, řekl: Doufej, dcero, víra tvá tě uzdravila. I uzdravena jest žena v tu hodinu. Přišel pak Ježíš do domu knížete a uzřev pištce i zástup hlučící, řekl: Odejděte; nebo neumřela dívka, ale spí. I posmívali se Jemu. A když byl vypuštěn zástup, všel tam a ujal ji za ruku její. I vstala dívka. A roznesla se pověst ta po celé té zemi.

Čemu nás učí kníže a nemocná žena?

Kníže i žena ta učí nás, že se ochotně a s důvěrou utíkati máme k Pánu Ježíši v nemocech tělesných i duševních a nepozbývati naděje, trvá-li nemoc déle aneb zdá-li se býti nezhojitelnou.

[1]) Gal. 5., 24. [2]) II. Kor. 4., 10. [3]) Gal. 6., 14.

Proč řekla žena: „Dotknu-li se toliko roucha jeho atd.“?

Poněvadž měla živou víru ve všemohoucnost Ježíše Krista. I stalo se jí, jakož byla věřila. Nezazlívejme tedy těm, kteří v nějakou svěcenou věc, na př. svaté ostatky a j. důvěřují. Neočekávajíť od ní pomoci, nýbrž jedině od Boha, původce veškerého života; a jak často patří Bůh se zalíbením na jejich upřímnou víru a prosby jejich vyslýchá! Dotekem podolku roucha Kristova byla krvotokem trpící žena ihned uzdravena. Spomohlo-li pouhé dotknutí roucha Páně, jaký účinek má teprve hodné přijetí nejsvětější Svátosti Oltářní, pravého a skutečného Jeho Božského Těla. —

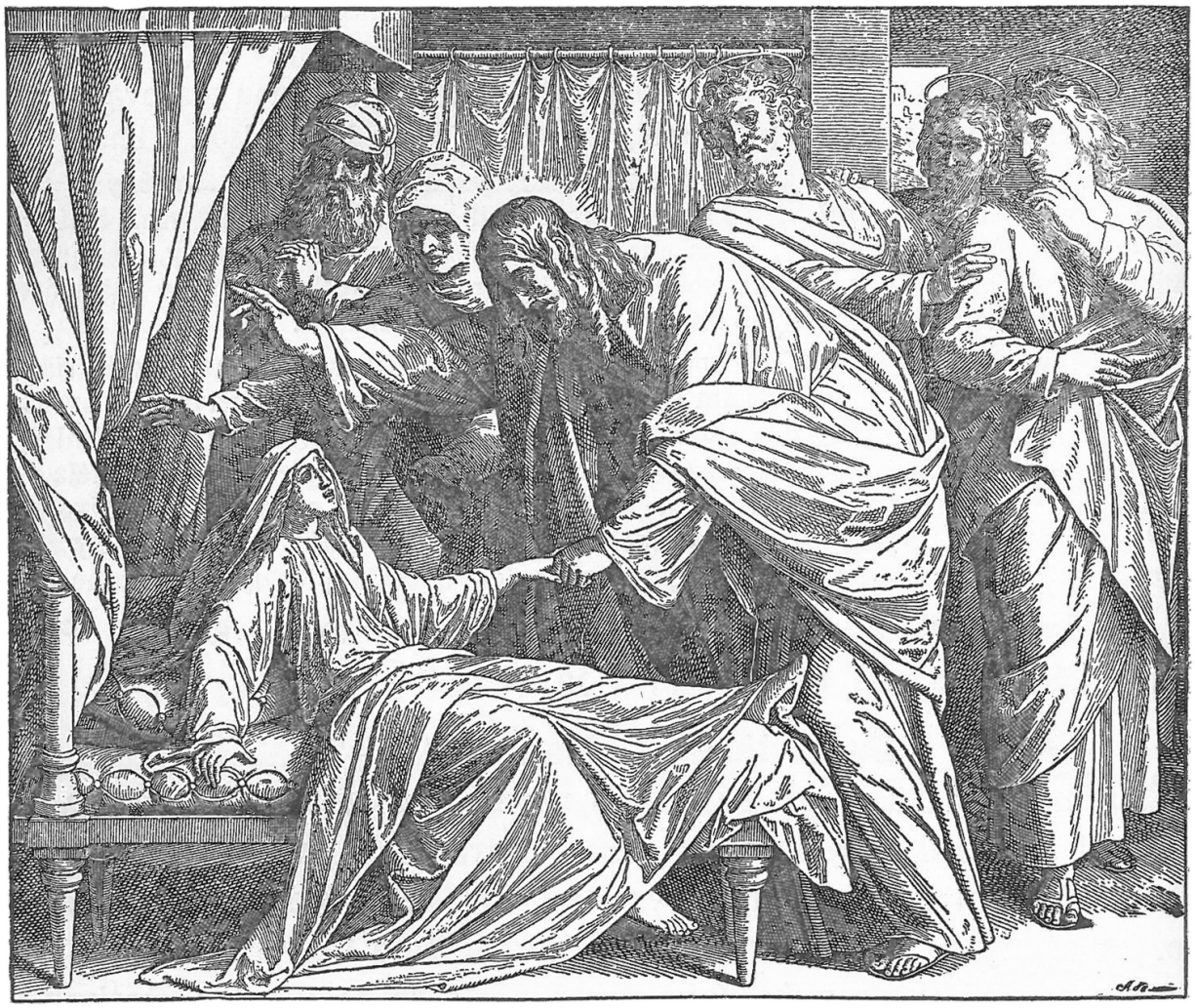

Nuže tedy, upadneš-li do nemoci ať tělesné, ať duševní, utíkej se ihned k tomuto nebeskému Lékaři, vyzpovídej se zkroušeně a úplně, přijmi Ho vroucně a důvěrně do svého srdce, maje krásný příklad oné ženy na paměti, a budeš i ty uzdraven!

Čí obrazem jest zemřelá dívka?

Jest obrazem duše hříchem zemřelé, ale všemohoucí milostí Kristovou tak snadno k životu vzkříšené, jako člověk spící slovem se probouzí. — Jest dále, jak sv. otcové vykládají, obrazem smrti spravedlivého. „Neumřela dívka, ale spí,“ praví Božský Spasitel. Podobně i spravedlivý bude pokojným na lůžku smrtelném, patře na svůj minulý život bude bez úzkostí, hledě na přítomnost, pospíší bez bázně Bohu v objetí.

Proč kázal Pán Ježíš pištcům odejíti?

To znamená, že probuzení se k životu duchovnímu nelze docíliti ve víru světských starostí, rozkoší a společností. Chceš-li tedy opravdově ze smrti hříchů k životu duchovnímu

povstati, odstraň ten hluk ze srdce svého, varuj se společníků, kteří ti namlouvají, že hřích není tak nebezpečná věc, že se mládí musí vybouřiti, že na pokání dost času ve stáří atd.; spěchej ke Kristu Pánu, aby tě Svou milostí ze spánku smrtelného hříchu vzkřísiti ráčil.

Úvaha. Chceš-li opravdu křesťansky žíti a ze spánku duchovní smrti se probrati, vyhledávej často samotu, abys tu s Bohem rozmlouval a od Něho poučovati se dal. Je-li ti to možno, konej každý rok duchovní cvičení, k němuž se za našich dnů vždy více příležitosti naskytuje. Též věnuj jeden den v měsíci zpytování stavu své duše, abys se na dobrou smrt připravil.

Modlitba. Blahořečíme Tobě, Pane Ježíši Kriste! že jsi onu dvanácte let nemocnou ženu na její dotknutí se Tvého roucha uzdraviti a zemřelou dívku jediným slovem ze spánku smrti vzkřísiti ráčil. Prosíme Tě, rač nám své milosti uděliti, abychom, patříce na svou smrtelnost, ze spasitelné bázně před smrtí všelikého hříchu se varovali, všemu dobrému srdce přístupno měli a škodné jistoty a naděje na dlouhý život prosti byli. Aby se nám však, ó Ježíši, toho velikého štěstí dostalo, prosíme Tě, abys, jako jsi o vzkříšení zemřelé dívky hluk světský odstranil i ze srdce našeho všechny lehkomyslné myšlenky, nezřízené žádosti, zbytečné starosti a všelikou bázeň lidskou odstraniti ráčil, abychom zbývající dny pozemského života svého s čistým a klidným svědomím prožili a jednou blaženosti nebeské dosáhli. Amen.

Poučení na neděli dvacátou čtvrtou a poslední po Sv. Duchu.

(Co zde následuje čte se vždy na neděli poslední po Sv. Duchu, i když jest více než čtyry a dvacet neděl po Sv. Duchu. V tomto případě vloží se mezi neděli dvacátou třetí a čtvrtou ty, které se po svátku sv. tří králů vynechaly.)

Začátek mše sv. jest týž, jako na neděli dvacátou třetí.

Modlitba církevní. Prosíme Tě, ó Pane! Račiž vůli svých věrných milostivě povzbuditi, aby ovoce z Tvého Božského vykoupení horlivě vyhledávali a tak přetajemné a účinné prostředky spásy z Tvé otcovské ruky přijati mohli; skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla ke Kolos. 1., 9—14.

Bratří! Nepřestáváme modliti se za vás a žádati, abyste byli naplněni známostí vůle Jeho ve vší moudrosti a rozumnosti duchovní, abyste chodili hodně, Bohu ve všem se líbíce, v každém ovoce vyhledávajíce a rostouce v známosti Boží, všelikou posilou utvrzeni jsouce podle moci jasnosti Jeho, ve vší trpělivosti a v dlouhočekání s radostí děkujíce Bohu Otci, kterýž hodny nás učinil v podílu dědictví svatých ve světle, kterýž vytrhl nás z moci temnosti a přenesl do království milovaného Syna Svého, v němž máme vykoupení skrze Krev Jeho, odpuštění hříchů.

Výklad a povzbuzení. Těmito slovy napomíná nás sv. Pavel 1. abychom se neustále za sebe a za bližního modlili, by vzrůstalo naše poznání trojjediného a pravého Boha a Jeho svaté vůle, s níž máme spolupůsobiti; 2. abychom prosili za trpělivost a shovívavost ke svým nepřátelům; 3. abychom Bohu díky vzdávali za všechny milosti vykoupení. Kdo by neuposlechl s radostí tohoto napomenutí? Bohu děkovati jest právě tak zapotřebí jako v dobrém pokračovati.

Modli se: Dej mně, ó Pane, tu milost, abych Ti vždy vděčným byl.

Evanděliuin sv. Mat. 24., 15.—35.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Když uzříte ohavnost zpuštění, kteráž jest předpověděna od Daniele proroka, ana stojí na místě svatém (kdo čte, rozuměj!), tehdáž ti, kteří jsou v Judsku, utíkejte na hory; a kdo na střeše, nesestupuj, abys vzal něco z domu svého, a kdo na poli, nevracej se, abys vzal sukni svou. Běda pak těhotným a těm, kteréž kojí v těch dnech! Modlete se pak, aby utíkání vaše nebylo v zimě anebo v sobotu. Nebo bude soužení veliké, jakéhož nebylo od počátku světa až dosavad aniž bude. A kdyby ukráceni nebyli dnové ti, nebyl by zachován nižádný člověk; ale pro vyvolené ukráceni budou dnové ti. Tehdy řekl-li by vám kdo: „Aj, tutoť jest Kristus!“ anebo: „tamto“, nevěřte. Neboť povstanou falešní kristové a falešní proroci a činiti budou divy veliké a zázraky, tak že by v blud uvedeni byli (by možno bylo) i vyvolení. Aj, předpověděl jsem vám. Protož řeknou-li vám: „Aj, na poušti jest!“ nevycházejte! „Aj, ve skrýších!“ nevěřte. Neboť jako blesk od východu slunce vychází a ukazuje se až na západ, tak bude i příchod Syna člověka. Kdežkoli bude tělo, tuť se shromáždí i orlové. A hned po soužení těch dnů slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské budou se pohybovati; a tehdy se ukáže znamení Syna člověka na nebi; a tehdy budou kvíliti všecka pokolení země a uzří Syna člověka, an přichází v oblacích nebeských s mocí velikou a s velebností. I pošle anděly své s troubou a s hlasem velikým a shromáždí vyvolené Jeho ode čtyř větrův od vrchu nebes až do končin jejich. Od stromu pak fíkového naučte se podobenství. Když ratolest jeho již omladne a listí pučí, víte, že blízko jest léto: tak i vy, když všecky ty věci uzříte, vězte, že blízko jest ve dveřích. Amen pravím vám, že nepomine pokolení toto, až se všecky ty věci stanou. Nebe a země pominou, ale slova Má nepominou.

Co obsahuje toto sv. evanděliuin?

Ježíš prorokuje zkázu Jerusalema, předpovídá konec světa a poslední soud.

Co značí slova „ohavnost zpuštění“?

Ohavnost zpuštění, o němž mluví prorok Daniel (9, 27.) i Kristus Pán, znamená zneuctění chrámu Hospodinova, které se stalo při dobytí a vyvrácení Jerusaléma od pohanských Římanův, ani bezohledně loupili, vraždili, pálili, své modly stavěli atd. asi čtyřicet let po smrti Páně.

Zatím co obyvatelé židovští hynuli, utekli se křesťané dle tohoto předpovědění do města Pelly v hornaté krajině zajordanské.

Co chtěl Ježíš říci slovy: „Modlete se, aby utíkání vaše nebylo v zimě anebo v sobotu"?

Tím poukázal Pán Ježíš na to, jak veliké to bude nebezpečenství, jemuž stěží bylo lze ujíti, v zimě pro neschůdné cesty, v sobotu proto, že židé nesměli více než dva tisíce kroků jíti.

Co znamenají slova: „tehdáž bude soužení veliké atd."?

Tím předpověděl Pán Ježíš hrůzy a zděšení při vyvrácení Jerusaléma, které později se stalo. Při zničení Jerusaléma staly se věci, jimž rovných nenalézáme v dějinách lidstva. Předpověděv zkázu Jerusaléma, předpověděl Božský Spasitel zároveň i konec světa, při čemž největší soužení nastanou, jejichž předobrazením toliko jsou hrůzy při zničení Jerusaléma.

Kteří byli a budou ti „falešní kristové"?

Lžikristové a lžiproroci byli dle svědectví židovského dějepisce Josefa Flavia za doby židovské války: Eleazar, Jan, Šimon atd., kteří slibujíce, že židům pomohou, ještě ve větší porobu je uvrhli. Před koncem světa bude to však Antiktist se svými přívrženci, jehož sv. Pavel pro jeho zlobu a krutost nazývá „člověkem hříchu, synem zatracení, který se hrdě v chrámu Božím posadí, bude se za Boha vydávati a všecky dá povražditi, kteří ho za Boha neuznají.[1]) Svou nádherou, sliby a falešnými zázraky přivede to tak daleko, že ho nejen mnozí židé, jimž se chudý a pokorný Ježíš nelíbil, za zaslíbeného Messiáše uznají, ale i mozí křesťané Ježíše zaprou a v něho uvěří. Ano i zbožní věřící dali by se v blud uvésti, kdyby Bůh z lásky doby té strasti neukrátil, jako byl ukrátil pro ně i dobu zármutku při vyvrácení Jerusaléma.

Co znamenají slova: „Kdežkoli bude tělo..."?

Toto přísloví má ten smysl: Kde jsou lidé zločinní, kteří již jako mrtvá těla v duchovní hnilobu přecházejí, tam se dostaví i spravedlivý trest Boží.

(O posledním soudu viz evanělium na první neděli adventní str. 16.—18.)

Proč dává předčítati církev sv. předpovědění o posledním soudu na konci církevního roku?

Činí tak na konci církevního roku proto, že tímto dnem posledního soudu dovrší a skončí se království Boží na této zemi.

Modleme se: Pane Ježíši Kriste, děkujeme Tobě, že nás tak otcovsky poučuješ, jak se máme ve trápeních a pronásledování zachovávati; prosíme Tě vroucně, rač nám Své milosti uděliti, abychom Tvého spasitelného učení poslouchali, hříchů se varovali a v dobrém pokračovali bez ohledu na minulost kromě srdečné lítosti. Ochraňuj nás, dobrotivý Spasiteli, před krutými tresty, kterými jsi pohrozil těm, kteří odkládají s dobrým předsevzetím a napravením svého života. Amen.

Poučení na den Posvěcení chrámů.

Co jest Posvěcení chrámů?

Jest výroční památka slavného zasvěcení některého chrámu k službám Božím. Rozeznáváme výroční slavnost posvěcení farního chrámu, kterou slaví jen určitá farní osada, neb domského chrámu pro celou diecesi, neb hlavních chrámů římských pro celý katolický svět. Tím značí se hierarchické zřízení v církvi sv.

[1]) II. Thes. 2., 3.

Jest to něco nového, že se chrámy světí a památka toho koná?

Nikoliv; neboť čteme v Písmě Sv., že král Šalamoun vystavěl Hospodinu nádherný chrám a zasvěcení jeho po čtrnácte dnů co nejslavněji konal;[1]) že pak se památka tato každoročně od židů slavívala, a že jí též Pán Ježíš obcoval.[2]) Podobně měli též první křesťané posvěcené chrámy a památku jejich zasvěcení každoročně slavili. V životech svatých mučenníků od sv. Jeronýma[3]) dočítáme se o posvěcení prvního chrámu římského od sv. Petra. Ovšem nedělo se to svěcení za prvních dob pro kruté stíhání křesťanů tak slavně, jako dnes; jakmile však ukrutnosti ty za císaře Konstantina přestaly, konali biskupové svěcení chrámů co nejslavněji.

Proč pak se chrámy světí?

1. Aby tím byly Bohu zvláště věnovány a požehnány; 2. aby se tam služby Boží řádně a uctivě konaly; 3. aby křesťané při pohledu na takovou svěcenou stavbu neustále na mysli měli: duchovní Tělo Krista Pána, ke kterému náleží, a jednotu a svatost, jež se započíná zde na zemi a dovršuje v nebesích; 4. abychom měli místo, kde bychom se v jednotě víry scházeli, modlitbou, posloucháním slova Božího, přijímáním sv. svátostí sebe očišťovali a posvěcovali v důstojné a Bohu milé chrámy Ducha Sv.; 5. aby lest a úklady ďáblovy, jenž všemožně usiluje služby Boží, modlitbu rušiti, odtud odvráceny a zapuzeny byly.

Jak máme svátek ten světiti?

Tohoto dne máme 1. Bohu děkovati za všechny milosti, které jsme v tom chrámu obdrželi, jako slovo Boží, sv. svátosti, Krista Pána samého, přítomného v nejsvětější Svátosti Oltářní; 2. víru svou pravdami náboženskými obnoviti; 3. znovu si předsevzíti, že budeme pilně užívati posvěcujících prostředků sv. církve, službám Božím pobožně obcovati a ve chrámě jako na místě posvěceném uctivě vždy se chovati.

Na mnohých místech druží se k církevní slavnosti Posvěcení chrámů též slavnost světská (t. zv. hody, posvícení atd.), po které bohužel pitky a prostopášnosti se konají. Kolik hříchů páše se při takových příležitostech! Kéž všichni, jimž to jejich společenské postavení dovoluje, bojují všemi prostředky proti těmto výstřednostem o slavnosti Posvěcení chrámů Páně!

Mše svatá.

Na začátku mše sv. modlí se církev sv. slovy, kterými druhdy Jakob na místě, kde se mu Bůh zjevil: „Jak hrozné jest to místo! Není tu nic jiného, než dům Boží a brána nebeská.“[4]) — „Jak milí jsou stanové Tvoji, Hospodine zástupů! Touží a umdlévá duše má po síních Hospodinových“.[5]) — Sláva Otci....“

Církevní modlitba. Bože, Jenž nám den památný Posvěcení svatého chrámu Svého ročně obnovuješ a dopřáváš, abychom svatým tajemstvím Tvým obcovali, vyslyš pokorné prosby lidu Svého a rač dáti, aby každý, kdo v tento chrám vstupuje, za nějaké dary Tě prose, vždy z vyslyšení se těšil; skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Řeč ze Zjevení sv. Jana 21., 2.—5.

V těch dnech viděl jsem město svaté, Jerusalem nový, sestupující s nebe od Boha připravený, jako nevěstu okrášlenou muži svému. I slyšel jsem hlas veliký s trůnu řkoucí: Aj, stánek Boží s lidmi a přebývati bude s nimi. Aoni lidem Jeho

---

[1]) III. Král. 8. [2]) Jan 10., 22. [3]) Kard. Bona L. I., Lit. c. 16. [4]) I. Mojž. 28., 17. [5]) Žalm 83., 5. 3.

budou a On, Bůh s nimi, bude jejich Bohem; a setře Bůh všelikou slzu s očí jejich a smrti již více nebude ani kvílení ani křiku ani bolesti nebude více, nebo první věci pominuly. I řekl ten, který seděl na trůnu: Aj, nové činím všecky věci.

Výklad a povzbuzení. Církev sv. obrací tato slova Zjevení sv. Jana, kterými popisuje vlastně nebeský Jerusalém či vítězoslavnou církev nebeskou, na chrám Páně, jenž se tím stává jako nebeským Jerusalémem, nevěstou pro Chotě svého, všemohoucího Boha, krásně vyzdobenou, u níž brzo zavítá a příbytek svůj zařídí, aby stále u lidí bydlel a jim Své milosti uštědřoval. A skutečně! Kolika milostí dostává se křesťanu

ve chrámu Božím! Odpuštění hříchů, podstatné spojení se s Bohem v nejsv. Svátosti Oltářní, útěchy ve strastech, ulehčení v utrpení, rady v pochybnostech atd. Jaké vážnosti, jaké úcty zasluhuje tedy dům Boží a jak máme se chrániti, bychom ho neznesvětili! Neboť jestliže světský král zneuctění své choti nebo svému dvoru učiněné trestá, tak jako by se bylo stalo jemu samému: jak přísně potrestá Bůh zneuctění svého stánku! To dokázal ve Starém Zákoně;[1]) čím více bude trestati zneuctění chrámů novozákonních!

Evandělium sv. Luk. 19., 1.—10.

Za onoho času všed Pán Ježíš, bral se skrze Jericho. A aj, muž jménem Zacheus, jenž byl vrchním nad celníky a byl bohat, žádal viděti Ježíše, kdo by byl; a nemohl pro zástup, nebo byl postavy maličké.

[1]) II. Makab. 14. a 15.

I předběh, vstoupil na strom planého fíku, aby Jej viděl, nebo tudy měl jíti. A když přišel Ježíš k tomu místu, pohleděv vzhůru, uzřel jej a řekl k němu: Zachee, sestup spěšně dolů; nebo dnes v domu tvém musím zůstati. I sestoupil spěšně a přijal Ho, raduje se. A když to viděli všickni, reptali řkouce, že k člověku hříšnému se obrátil. Stoje pak Zacheus, řekl k Pánu: Aj, polovici statku svého, Pane, dám chudým; a oklamal-li jsem koho v čem, navracuji čtvernásobně. Dí mu Ježíš: Dnes spasení stalo se domu tomuto, protože i on jest syn Abrahamův. Nebo přišel Syn člověka hledat a spasit, co bylo zahynulo.

Proč se čte toto evanělium na svátek Posvěcení chrámů Páně?

Toto evanělium čte se na slavnost Posvěcení chrámů, poněvadž tím svěcením Kristus Pán do té obce zavítá tak, jako kdysi zavítal k Zacheovi; a jako se tomuto příchodem Kristovým milosti dostalo, tak i každá křesťanská osada vysvěcením svého chrámu mnoho milosti obdržuje.

Čemu se máme učiti od Zachea?

1. S jakou horlivostí máme Ježíše hledati a Ho poznávati. Zacheus hledá Ježíše neostýchá se žádné námahy, spěchá před lidem, vylézá na strom a nalézá Ježíše Spasitele a Zachránce. 2. Že žáden hříšník, byť sebe větší a četnější jeho hříchy byly, nemá prodlévati; neboť Zacheus také přispěchal od nepravosti a podvodu, byl prvním mezi hříšníky ve městě jednom z nejzkaženějších. Poněvadž však Ježíše pokorně a s upřímnou touhou hledal, došel také odpuštění skrze Něho. 3. Že nestačí toliko býti štědrým, nýbrž že i křivdu učiněnou musíme napraviti. „Štědrost nedochází odplaty, dokud bezpráví není odčiněno," praví sv. Ambrož.

Čemu učí nás způsob jednání Spasitelova?

Učí nás 1. poznávati Jeho nekonečnou dobrotu a milosrdenství. Ježíš jest skutečně ten, který přišel hledati a spasiti, co bylo zahynulo, pravý Syn Boží a Messiáš lidstva; 2. důvěřovati pevně v Jeho milosrdenství, třebas by naše hříchy sebe větší byly, upřímně-li si jen spasení přejeme; 3. že svoje návštěvy vždy s duševním prospěchem konati máme. —

O duchovním chrámu Božím, kterým jest člověk.

„Vy jste chrám Boha živého, jakož praví Bůh: Přebývati budu v nich." II. Kor. 6., 16.

Právem dí sv. Bernard, že slavnost Posvěcení chrámů má býti i slavností naší. Neboť i my jsme chrámy, a sice živými chrámy Božími, k čemuž jsme křtem sv. tak slavně zasvěceni byli, jako kterýkoli chrám z dříví a kamení vystavěný. Majíť zajisté obřady, jichž se při svěcení chrámu užívá, mnoho podobnosti s obřady křestními, tak že se zdá, jakoby ony byly těmito nápodobeny; a člověk pokřtěný, čím více vyniká nad dříví a kamení, tím více má býti čistým a svatým chrámem a příbytkem Božím, jakýmž i sluje. Každý křesťan má býti 1. čistým chrámem; neboť jako každý chrám nejdříve mnohými modlitbami, zaříkáváním zlého ducha, kropením svěcenou vodou, znamenáním svatým křížem, okuřováním kadidlem úkladů ďábelských sproštěn jest, rovněž tak býváme i my na křtu sv. modlitbou, zaříkáním a odřeknutím se zlého ducha, častějším znamenáním svatým křížem, dechnutím kněze na nás a konečně trojím politím svěcenou vodou za vzývání nejsvětější Trojice Boží všeho hříchu

a zloby ďábelské sproštěni a na chrámy Ducha Svatého posvěceni. — Jsme-li však jimi, nenásleduje z toho, táže se sv. Augustin, abychom se snažili čistotu na křtu sv. obdrženou zachovati a zapuditi z chrámu srdce svého všechno, co by mohlo oko Boha nejsvětějšího urážeti? — Pak-li jsi těžkým hříchem Boha z chrámu srdce svého vyhostil a v něm místo dal ďáblu, přičiň se všemožně, abys ho co nejdříve pravým pokáním zapudil; rozdrť modly hříchu a posvěť srdce své znova Krví Beránka Božího, jako zneuctěný chrám Boží znovu vysvěcen bývá. 2. Každý křesťan má býti svatým chrámem, ve kterém bychom se Bohu, jak toho sám žádá,[1]) v duchu a pravdě klaněli a v svatosti a spravedlnosti Mu sloužili,[2]) t. j. křesťan buď nejen všelikou ctností ozdoben, ale kráčej stále od ctnosti ke ctnosti. K tomu poukazují další obřady sv. křtu. Svatost života jest tedy hlavní povinností, každého křesťana, a nikdo není pravým křesťanem, kdo se nesnaží, aby svatým byl.

Povzbuzení. (Od sv. Augustina.) **Bože! Jenž jsi mne nikoliv pro mé zásluhy, nýbrž z pouhé milosti Své na křtu sv. Svým chrámem učinil, přispěj mi Svou svatou pomocí, abych vždy čistým a svatým chrámem Tvým byl. Očist srdce mé od všeliké nepravosti, ozdob je krásou ctností, aby se v něm nikdy nic nenalezlo, čím by se nejsvětější oko Tvé uráželo. Rač Svou mocí působiti, abych konečně jako živý, strastmi tohoto světa řádně otesaný a upravený kámen zasloužil někdy v stavbu nebeského Jerusaléma vložen býti. Amen.**

Poznámka. Na mnohých venkovských farách jest krásným zvykem, že na druhý den po slavnosti Posvěcení chrámu slouží se mše sv. za zemřelé předky jako na dušičky. Stává se tak proto, aby se tím naznačilo, že zemřelí ještě mají účastenství v tomto chrámu na milostech, jež se obdržují v posvěceném chrámě modlitbou a nejsvětější obětí, trpí-li ovšem ještě v mukách očistcových. Jest to rozumný zvyk a my máme horlivě a pobožně těmto službám Božím přítomni býti a ubohým dušičkám poklady, jež ve chrámě máme, pamáhati, aby co nejspíše do nebeského Jerusaléma vejíti mohly.

Krátký výklad obřadů při svěcení chrámů.

1. Biskup, maje některý chrám světiti, i lid křesťanský, pro který se to svěcení děje, jsou povinni den před svěcením se postiti. Tento svatý obyčej pochází z podání apoštolského, dle kteréhož na každou velikou slavnost se lid postem připravoval. Zároveň připomíná nám to, že ujmou a mrtvením těla srdce i mysl k duchovním chrámům připraviti máme; jednak též, že nám do nebe, věčného chrámu Božího, bez pokání vejíti nelze.

2. Ostatky svatých a tři zrnka kadidlová, která se při svěcení do kamene oltářního uloží, chovají se den před tím vedle chrámu na slušném k tomu místě. Oltář představuje Krista Pána, chování sv. ostatků, na zvláštním místě mimo chrám má nám připomenouti, že svatí zde na zemi jako cizinci žili, aby pak někdy v nebesích s Kristem Pánem na věky spojeni byli. Uzavření sv. ostatků do kamene oltářního značí dokonalé spojení svatých s Kristem Pánem.

3. Stěny chrámové znamenají se dvanácti kříži a ke každému se dá svíce; tyto svíce se před započetím svěcení rozžehnou. Kříž sv. jest ono velebné znamení, v němž každý křesťan dle slov sv. Pavla[3]) chlubiti se má. Dvanáct svící představuje dvanáct sv. apoštolů, jež Kristus Pán[4]) zve světlem světa, ježto víru v Ježíše ukřižovaného po celém světě rozšířili. Rozžehnutí pak svící před počátkem svěcení znamená, že apoštolové, dříve nežli počali církev Kristovu šířiti, ohněm Ducha Sv. osvíceni byli.

---

[1]) Jan 4, 23. [2]) Luk. 1, 74. 75. [3]) Gal. 6., 14. [4]) Mat. 5., 14.

4. Biskup modlí se sedm kajících žalmů, světí vodu a sůl, kropí jí předně sebe a kolem stojící, pak po třikráte stěny chrámové, po každém pokropení berlou na dvéře tluka, které se však teprve po třetím zatlučení otevírají.

Svěcená voda pamatuje nás, že jsme Krví Ježíšovou očištěni a proto kajícím srdcem před Boha předstupovati máme. Trojí pokropení upomíná nás jednak na nejsv. Trojici Boží, kterouž se všecko posvěcuje, jednak na tři století trvající pronásledování prvních křesťanů. Že se dvéře teprve po třetím zatlučení otevírají, učí nás, že ďábel jenom vážným bojem přemožen jest; že bychom se nikdy do nebe nedostali, kdyby nám ho Kristus Pán smrtí kříže nebyl otevřel; že i my bojovati musíme a zvítězíme, ale toliko křížem Kristovým. Proto znamená biskup práh sv. křížem řka: „Hle znamení kříže; prchněte mocnosti nepřátelské!“

5. Biskup potom vstupuje sám s přisluhujícím duchovenstvem do chrámu, nechav ostatní duchovenstvo i lid vně. To nám připomíná nanebevstoupení Páně, kdy Kristus Pán, jakožto vítěz nad smrtí a peklem, s některými vyvolenými do nebe vešel a tam církev vítězoslavnou založil.

6. Po té se zpívá: „Veni Creator“, „Přijď, Duše Svatý,“ podlaha posype se popelem, říká se litanie ke všem svatým s příslušnými modlitbami, zpívá se chvalozpěv Benedictus, co zatím biskup berlou v popel píše křížem abecedu latinskou a řeckou. — Tím se značí, že moci Kříže Kristova národové rozličných jazykův i mravů v jednu církev shromážděni byli.

7. Biskup žehná vodu, víno, sůl a popel, mísí je spolu a kropí tím oltář a stěny chrámové.

Tato voda slove vodou Řehořovou, poněvadž papež Řehoř Veliký toto žehnání a smíšení vody s vínem, solí a popelem nařídil.

Tím znázorňuje se spojení Božské a lidské přirozenosti v osobě Krista Pána; vodou se znamená Jeho člověčenství, vínem Jeho Božství. Popel jest obrazem zetlelosti, sůl neporušenosti, a oboje znamená člověka, jenž pozůstává ze smrtelného těla a nesmrtelné duše. Smíšením vody a vína, soli a popela poukazuje se k úplnému sjednocení člověka s Kristem Pánem svatými svátostmi, nač se též poukazuje kropením stěn chrámových, jimiž se věřící lid, i oltáře, kterým se Kristus Pán představuje.

8. Na kameni oltářním (mensa) jest pět křížů vyrytých, které biskup svatým olejem a křižmem maže. Patero křížů připomíná nám pět nejsvětějších ran Krista Pána; pomazání jich svatým olejem a křižmem poukazuje k tajemnému pomazání Krista Pána Duchem Sv.,[1]) proto dáno mu jméno „Kristus“, t. j. Pomazaný.

9. Svaté ostatky, dříve nežli se do chrámu přinesou, nesou se od kněží průvodem kolem chrámu; provázející lid při tom stále se modlí: „Kyrie eleison!“ t. j. „Pane, smiluj se!“ a konečně za biskupem do chrámu vstupuje.

Tím se rozumí, že hlasu Krista Pána, dle příkladu svatých máme poslouchati, abychom vešli do nebeské církve vítězoslavné. Nežli toho však dojdeme, volejme neustále k Bohu o milost a smilování, abychom jednou obcování svatých účastni byli.

10. Vstupujíc do chrámu Páně zpívá duchovenstvo i lid žalm 149. „Zpívejte Hospodinu píseň novou!“

Tím se vypisuje radost svatých, až Kristus Pán své vyvolené v nebeskou slávu uvede.

---

[1]) Sk. ap. 10.

11. Biskup uloží pak sv. ostatky v oltář a zazdí kámen na nich ležící maltou, která se vodou Řehořovou připravila.

Tak i svatí v nebi s Kristem úzce spojeni budou, tvoříce s Ním jedno tělo; my však máme míti na paměti, že jenom skrze Krista Pána obdržeti můžeme, zač prosíme přímluvou svatých.

12. Jeden z kněží obchází oltář a okuřuje ho. Tento kněz představuje onoho anděla, o kterém Zjevení sv. Jana[1]) dí, že měl mnoho kadidla, které zapálil na oltáři před trůnem Hospodinovým. Kadidlo znamená modlitbu; okuřování připomíná, abychom se horlivě a zbožně modlili.

13. Nyní maže se oněch dvanáct křížů, což značí hojné požehnání, jehož se v tomto chrámu věřícím dostane.

14. Biskup potom utvoří na oltáři pět křížů z posvěceného kadidla a klade pět jiných z voskových svíček k tomu účelu zvláště zhotovených na ně, a pak se obé spálí. Svíčky ty jsou znamením obětí věřících a jejich srdcí světlem víry osvícených a ohněm sv. lásky planoucích.

15. Konečně se světí i jiné věci k službám Božím potřebné, žehnají se plátna a ubrusy oltářní, a když se pak naň prostrou, slouží tu biskup první mši sv. Tak významnými obřady koná církev katolická svěcení chrámův, aby nadchla věřící k pobožnosti, úctě a vážnosti k domu Božímu. Zároveň připomíná nám důrazně, že my, živí chrámové Boží, máme se po celý život posvěcovati, abychom pak hodni byli vejíti ve společnost svatých do věčně trvající blaženosti nebeské.

[1]) Zjev. sv. Jana 8., 3.—4.

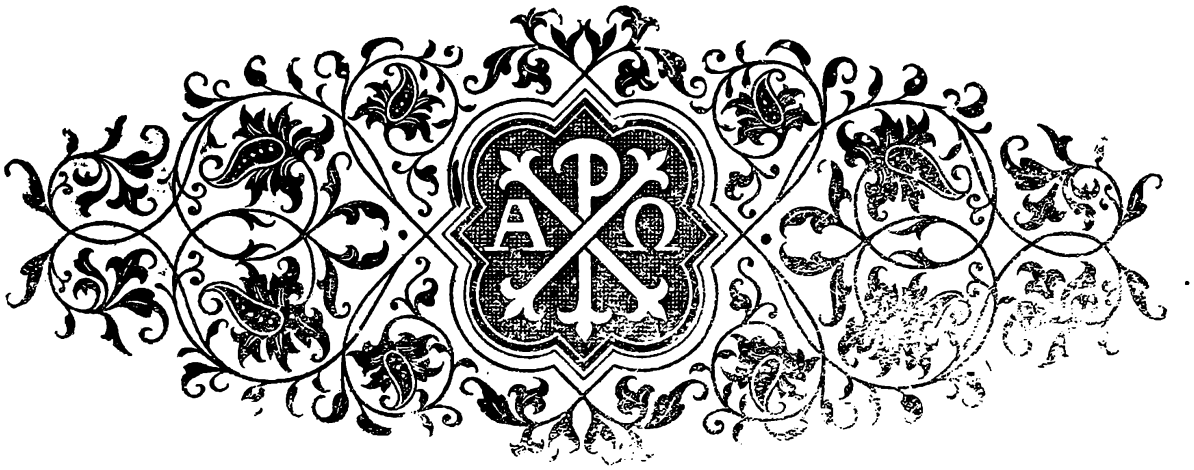

DÍL DRUHÝ.

POUČENÍ NA SVÁTKY SVATÝCH A SVĚTIC BOŽÍCH.

Kteřížkoli duchem Božím vedeni bývají, ti jsou synové Boží. (Řím. 8., 14.)

Všecky skutky naše učinil jsi nám. (Is. 26., 12.)

Chvalte Hospodina ve svatých Jeho! (Žalm 150., 1.)

Jak bychom neměli ctíti ty, kteří sluhy — přáteli — syny Božími jsou?
(Sv. Jan Damasc., věrouka 4., 15.)

Poučení o úctě a vzývání svatých vůbec.

Jest stálým obyčejem dle učení církve katolické, pocházejícím z prvních dob křesťanských, uctívati památku svatých zvláštními jim zasvěcenými svátky, úctou k jejich obrazům a ostatkům, ježto svatí v nebi s Kristem Pánem kralujíce, za lidi u Boha orodují, a že prospěšno jest je vzývati za jich pomoc k dosažení potřebných darů od Boha.[1])

I. O úctě svatých.

Co jest „svaté ctíti"?

Svaté ctíti znamená jim pro jejich důstojnost a zásluhy úctu, lásku a důvěru prokazovati, a touto úctou prokázanou přátelům Božím k větší cti a slávě Boží přispívati.

Jaký jest rozdíl mezi úctou a klaněním?

Klaněti se znamená: Boha za nejvyšší a nejdokonalejší bytost, Stvořitele a Ředitele světa uznávati a chváliti; uctívati znamená jen: Někoho jako přítele Božího ctíti, milovati, jeho příkladem se říditi, jeho za přímluvu u Boha prositi. Jest tedy uctívání svatých daleko rozdílné od klanění se Bohu; a sice tak jako je rozdíl mezi tvorem a Tvůrcem.

Neklaníme se tedy svatým?

Velmi nespravedliva jest výtka, tak často činěná katolíkům, jakoby se klaněli svatým. Již církev smyrnenská píše ve svém listě o mučennictví sv. Polykarpa († 168): „Synu Božímu se klaníme, jeho mučenníky, jeho věrné učenníky a bojovníky rádi uctíváme."

Nečiní se úctou svatých ujma úctě Bohu povinné?

Nikoli, spíše jest úcta svatým vzdávaná důkazem úcty k Bohu. Zdali pak nectíme spolu krále, vážíme-li si jeho ministrů? nebo otce, přítele atd. úctou, prokázanou synu, příteli atd. Přirozeně tedy souditi lze, že i Boha ctí, kdo svatým Jeho služebníkům a přátelům úctu vzdává.

---

[1]) Koncil Trid.; sez. 25.

Smíme-li tedy svaté ctíti?

Ovšem; a netoliko smíme, ale i máme svaté ctíti; neboť 1. jest to Bohu milo; Bůh sám je ctí. Ježíš praví: „Kde jsem Já, tu i můj služebník bude. Bude-li Mi kdo sloužiti, poctí ho Otec Můj.“[1]) Bůh chce, abychom je ctili a popřává sluchu jejich prosbám za nás; 2. je to spravedlivo; svatí zasluhují naší úcty pro milosti, jichž se jim od Boha dostalo pro jich věrné spolupůsobení, pro ctnosti a dobré skutky, které s Boží milostí vykonali; 3. je to užitečno; úcta svatých budí lásku ke ctnosti, dodává odvahy a vytrvalosti v boji, rozněcuje touhu po nebi a činí nás hodnějšími jejich přispění; 4. je to rozumno; nikdo nenalézá na tom nic nerozumného, ani pokárání hodného, že svět své velikány po smrti svátky, písmem, obrazy, sochami oslavuje; právě tak málo může se církvi katolické vytýkati, jestli své hrdiny ve ctnosti ctí.

Jak máme svaté ctíti?

Tím, 1. že Boha radostně velebíme za slávu, kterou vyvoleným svým poskytl; 2. že těm prokazujeme příslušnou důvěru, vzývajíce je v potřebách za přímluvu; 3. že s jejich pozůstatky, obrazy atd. pobožně a uctivě zacházíme; 4. že svátky jim zasvěcené zbožně slavíme, ovšem s vědomím, že pouhým oslavováním, nebo lépe řečeno, jen nečinností o svátcích svatých nectíme. Odpověděli by asi na otázku, co soudí o svátcích mnohého křesťana, to, co řekl Bůh[2]) židům: „Slavností vašich nenávidí duše má; jsou mi břemenem; ustal jsem snášeje je; ničeho za ně neobdržíte; neb při vší vaší zdánlivé pobožnosti jsou vaše ruce prázdny dobrých skutků, nepravosti plny. Pobožnost vaše jest spíše svéhlavostí než pravou pobožností. Učte se dříve vlastní vůli přemáhati, ustaňte od zlého, učte se dobré činiti; potom bude se mi vaše zbožnost líbiti.“ 5. že především jejich příkladu následujeme. Při tom všem dlužno jako hlavní účel čest Boží a spásu duše na očích míti. „Za tím účelem“, dí sv. Jeroným, „ctíme sluhy, aby úcta jim prokázaná ke cti pána sloužila“. Jak by se mohla líbiti svatým taková pobožnost, která by byla úctě Boží na újmu, ani nic jiného nehledají než slávu Boží?

Máme všem svatým stejnou úctu prokazovati?

Pán Bůh a církev svatá v tom určité stupně ustanovili: Pán Bůh, poněvadž některým svatým větších milostí za živa i po smrti udělil; církev svatá pak některé svaté k horlivější úctě doporučuje. Mimo to i dle povolání jejich neb též, jak Boha oslavili, rozdělila je církev ve zvláštní kůry neb sbory.

Největší úctu vzdává církev katolická blahoslavené Panně Marii, poněvadž je milosti plnou nevěstou Ducha Sv., Matkou Syna Božího, Vykupitele našeho, a tudíž i naší Matkou. Zdali pak jest ještě něčeho třeba k ospravedlnění té zvláštní úcty mariánské?

Po ní vzdává církev katolická zvláštní úctu sv. Josefu, pěstounu Pána Ježíše; pak svatým andělům, věrným strážcům naším a vzorům, konečně za touž příčinou i svatým jmenovcům, a které jsme si za ochránce chrámu, stavu a země své vyvolili.

Sborové svatých jsou: 1. Andělé, kteří, ač jsou nejčistší duchové a služebníci Boží, nicméně vysíláni bývají k službě těch, kteří obdržeti mají dědictví slávy.“[3])

2. Patriarchové, kteří, jsouce dle těla předky Krista Pána, svým životem Ho předobrazovali.

3. Proroci, jsouce nástroji Ducha Sv., zvěstovali lidem vůli Boží a připravovali svět na příští Messiášovo.

4. Apoštolé svědkové Božství Krista Pana, poslové míru, otcové a pastýři věřících, základové a sloupové církve svaté, 5. Evangelisté, kteří nám blahou zvěst o království Božím písemně zanechali. 6. Mučenníci, kteří pro víru a ctnost všecky muky trpěli, i životy své obětovali, role církve krví svou tak zavlažili, že z ní nesčíslné množství křesťanů vzešlo. 7. Biskupové a kněží, kteří jako dobří pastýřové svá

[1]) Jan 12., 26. [2]) Is. 1., 14.; 58., 3. [3]) Žid. 1., 14.

stáda svatými svátostmi živili, učením sv. evandělia a svým příkladem na dobrou pastvu je vodili, vlků je chránili a nejsvětější obětí místo prostředníků mezi Bohem a lidmi zastávali. 8. Mnichové a poustevníci, kteří pohrdnuvše poctami, statky a rozkošemi světskými život svůj v samotě jakořka pohřbili. 9. Zpovědníci a vyznavači, kteří se ani potupou a pronásledováním, ani svůdnými příklady nedali s cesty víry a Zákona Kristova svésti. 10. Panny, které panenskou čistotu přede všemi rozkošemi světskými si vyvolivše, neporušenou zachovaly, pročež v nebesích následují Beránka, pějíce píseň, kterou mimo ně nikdo pěti nemůže.[1]) 11. Vdovy, které svůj trudný stav pokorou, trpělivostí, pracovitostí, dobrou výchovou dítek a úplným odevzdáním se do vůle Boží zasvětily. 12. Kajícníci, kteří pozbyvše pokladu své nevinnosti, spasného břevna pokání se uchopili, tuhému pokání se podrobili a tak úzkou stezkou a těsnou branou konečně v nebeské království se dostali.

Smíme ctíti též ostatky svatých, t. j. těla a kosti jejich i jiné věci od nich pocházející?

Zajisté! Obyčej ten pochází již ze Starého Zákona, zachovává se od prvních dob křesťanských v církví sv. podnes, a Bůh sám ráčil jej zřejmými zázraky stvrditi. Tak vzkřísil Bůh jednoho mrtvého, když tělo jeho k tělu Eliseovu přiloženo bylo.[2]) Žena krvotokem trpící uzdravena jest dotekem obruby roucha Krista Pána,[3]) stínem sv. Petra[4]) a šátky sv. Pavla[5]) uzdraveny byly rozličné nemoci a vymítání ďábelstva. A kolik je úředně dokonale stvrzených zázraků událých na hrobech sv. mučenníkův a jiných svatých po všechny doby až do dnešního dne!

Proč máme ostatky svatých ctíti?

Dokazuje to velmi krásně církevní sněm tridentský.[6]) Jsouť ony drahými ostatky těl, která za živa byla údy Těla Kristova, chrámy Ducha Sv. a jednou znovu vzkříšena a oslavena budou; jsouť nástroji jejich ctností a nesčetných dobrodiní lidem prokázaných. Zdaž tedy není slušno a spravedlivo, abychom je ctili? Zdaž nechová syn, bratr, přítel atd. v uctivosti ostatky po svém otci, bratru, příteli atd. A jaký by to byl nerozum v ohledu náboženském zavrhovati, co v každém jiném jest správným! Proto také uctívala církev sv. ostatky svatých od nejzazších dob. „Jako drahocenné skvosty“ byly sbírány ostatky sv. Ignáce († 107) a Polykarpa († 168); první křesťané zachycovali houbami a šátky krev mučenníků a oslavovali den jejich smrti. Ovšem musí patřiti tato úcta ostatkům pravým, církví svatou za takové uznaným. Církev varuje své věřící vážně před lehkověrností v tomto ohledu a trestá obchod ostatky co nejpřísněji.

Smíme též obrazy svatých, sv. kříž atd., v uctivosti míti?

Ano, neboť není žádnou nepravostí míti v úctě obrazy knížat a jiných osob, proč by nebylo dovoleno vzdávati úctu obrazům Krista Pána a svatých Jeho?

Zdali pak se nezapovídá úcta ta přikázaním: „Neuděláš sobě rytiny“?

Nikoliv; neboť by Bůh sám byl proti tomu přikázaní jednal, poručiv Mojžíšovi, aby archu úmluvy ozdobil dvěma ze zlata zhotovenými cheruby[7]) aby udělal a vyvýšil hada měděného[8]) a v chrámu Jerusalémském všeliké obrazy učinil.[9]) Zákazem tím chce se jen říci, abychom obrazům nepřičítali žádné Božské bytnosti ani moci, a tudíž se jim neklaněli, ani důvěry v ně nekladli, jakoby nám samy pomoci mohly; tak totiž činili pohané, celou svou důvěru ve své modly kladouce. Ale církev katolická nic z toho ani nečiní, ani nedovoluje, aby se cos podobného s obrazy činilo.[10])

---

[1]) Zjev. 14., 3. 4. [2]) IV. Král. 13., 21. [3]) Mat. 9., 20. [4]) Sk. ap. 5., 15., 16. [5]) Tamtéž 19., 12. [6]) Koncil Trid. XXV. [7]) II. Mojž. 25., 18. [8]) IV. Mojž. 21., 8. [9]) III. Král. 6., 23. [10]) Konc. Trid. XXV.

Jaký účel má církev sv. s obrazy?

Církev svatá dovolujíc, aby se obrazy a sochy svatých veřejně vystavovaly, chce tím, dí sv. Řehoř, lidem téměř knihu otevříti, z níž by každý vyčísti a poznati mohl, co Kristus Pán za nás a co svatí pro Krista Pána a pro blaženost nebeskou učinili, aby tím všichni povzbuzeni byli k díkučinění a lásce k Bohu a k následování svatých. Jak velice bylo by si přáti, aby se všecky necudné a pohoršlivé obrazy, které tak často nevinnost urážejí a hubí, z křesťanských příbytků odstranily a zbožnými a poučnými nahradily!

Též při opravách chrámů má se dbáti toho, aby se jen důstojných, v křesťanském duchu a umění vytvořených obrazův a soch užívalo!

Smíme svatým, jich obrazům a ostatkům chrámy stavěti, mše sv. sloužiti, oběti přinášeti, sliby skládati atd.?

Nikoliv; neboť to všecko náleží toliko k úctě Bohu povinné. Když se tedy na př. ke cti některého svatého mše sv. slouží, neobětuje se tomu svatému, nýbrž Bohu, ovšem se zvláštní vzpomínkou toho svatého. Proto praví sv. Augustin: „Žádnému mučenníku, nýbrž Bohu, Pánu mučenníků, stavíme chrámy a oltáře, a chrámy, ačkoliv se to děje nad hroby mučenníků! Žádný z našich představených ještě neřekl u oltáře: „Obětujeme tobě, Petře nebo Pavle!“ Co se obětuje, obětuje se Bohu, jenž mučenníky korunoval.“ Proto pěje též církev svatá v určité svátky svatých na začátku ke mši sv.: „Veselme se v Pánu, slavíce svátek sv. N., nad čímž radují se andělé a jednohlasně velebí Boha“.

Možno-li v uctívání svatých, jich obrazův a ostatků přílišností chybiti?

Ovšem; a tak by bylo, kdybychom je ctili jako Boha, nebo ještě více; když bychom Boha jakořka odstrčili a pouze ke svatým se modlili; kdybychom v ně příliš důvěřovali, jakoby mohli neb musili sami o sobě pomoci; kdybychom si pro pobožnost k některému svatému vykonávanou najisto slibovali šťastnou hodinku smrti, blaženost nebeskou, o zbožný život se nepřičiňujíce; kdybychom od nich jen pozemské dary, peníze, poklady očekávali... a modlili se za tím účelem modlitby pověrečné, od ďábla a bezbožných lidí vymyšlené, od církve sv. nikterak neschválené; kdybychom svaté vzývali za pomoc i k nepravostem, kdybychom si svaté v neslušných a pohoršlivých obrazích představovali; kdybychom pochybné, od církve nepotvrzené ostatky k úctě vystavovali, kdybychom ostatky svatých, byť i pravé byly, prodávali; atd.

II. O vzývání svatých.

Co znamená svaté vzývati?

Nic jiného než k svatým v modlitbách se obraceti, aby za nás u Boha orodovali.

Na čem se zakládá naše víra, že svatí za nás orodují?

1. Na učení o svatých obcování. Dle toho jest mezi všemi údy církve, jsoucími vesměs údy Těla Kristova, úzké spojení, takže na duchovních statcích jednoho i jiní podíl mají a jedni za druhé Boha prosí; [1]) 2. na lásce k bližnímu, kterou svatí již na zemi osvědčili často i život svůj za své bližní obětujíce. Ale ta láska smrtí nepřestává,[2]) svatí ji s sebou pojali v říši nebeskou, a milují nás teď tím více, čím blíže jsou Bohu.

Smíme my tedy svaté za přímluvu vzývati?

Jestliže smíme bratry a sestry o pomoc a zbožné lidi o modlitbu prositi, jak to sám Bůh velel přátelům Jobovým [3]), jak to doporučil sv. Pavel [4]) i sami nekatolíci činí: proč bychom nesměli za přímluvu vzývati svaté v nebesích, kteří jsou našimi bratřími a sestrami?

[1]) Jak. 5., 16. — Zj. sv. Jana 5., 8. [2]) I. Kor. 13., 8. [3]) Job. 42., 8. [4]) I. Thes. 5., 25.

Náklad knihkupectví R. Prombergra v Olomouci

Není však vzývání svatých proti důvěře v Boha a prostřednictví Krista Pána?

Nikoli; neboť neutíkáme se k svatým tak, jako bychom se chtěli utéci k Bohu, nýbrž proto, že uznávajíce se za hříšníky, nehodné přímo před Boha předstoupiti, obracíme se k svatým, přátelům Božím a naším oslaveným bratřím, aby nám Bůh na jejich přímluvu, která u Něho mnoho zmůže,[1]) milostiv býti ráčil. Neprotiví se tedy vzývání svatých Bohu; od Boha čekáme pomoci proto, že jest pramenem všeho dobra[2]), svaté pak vzýváme, aby orodovali za nás. Rovněž se nečiní ujma mocnému prostřednictví Krista Pána. Kristus Pán jest a zůstane naším jediným Prostředníkem, skrze Něhož máme přístup k Bohu Otci;[3]) svatí pak jsou jenom orodovníky našimi u Boha, kteří teprve skrze Ježíše Krista za nás prosí. Proto voláme též k Bohu: „Smiluj se nad námi!“ k svatým pak pouze: Orodujte za nás!“ a církev sv. končí všechny modlitby „Skrze Pána našeho Ježíše Krista.“

Vědí-li svatí o našich modlitbách?

Svatí andělé se radují z obrácení jednoho hříšníka[4]) a obětují modlitbu zbožných lidí jako vonné kadidlo před obličejem Hospodinovým.[5]) Zdaž nemohou totéž i svatí, jsouce přáteli Božími a téže blaženosti s anděly požívajíce?[6]) 6. Vždyť i kněz Oniáš a Jeremiáš prorok znali po smrti bídu a starost svého lidu židovského a vroucně se zaň k Bohu modlili.[7]) Bohu všelijak jest možno zjeviti jim modlitby naše.

Jak máme svaté vzývati, aby to bylo Bohu milo a nám spasitelno?

Dle toho, co výše řečeno, má vzývání svatých 1. jako jich uctění především směřovati ke cti a chvále Boží; 2. má se díti „skrze Pána našeho Ježíše Krista, skrze Něhož se nám jedině otvírá přístup k Bohu; 3. nesmíme jich vzývati, aby orodovali pro nás za nějakou duši škodlivou věc; ať již pomoci jejich k dosažení darů, buď duchovních buď tělesných žádáme; 4. úctu naši a vzývání svatých provázejž život zbožný, zařízený dle vzoru jejich. Jak by se směl nadíti vyslyšení hříšník, jako nepřítel Boží, pokud ve hříších trvá? 5. Zvláště pak máme se snažiti, ježto církev svatá představuje nám svaté jmenovce, ochránce zemí a chrámů nejen jako orodovníky a ochrance, ale též jako vzory, abychom si nejen přímluvy jejich zasloužili, ale též, abychom kráčeli životem v jejich šlepějích a jejich ochrany hodnými se stali.

Poučení na svátek sv. apoštola Ondřeje.

(30. listopadu.)

Ondřej, bratr sv. Petra, rodem z Bethsaidy, byl z počátku učenníkem sv. Jana Křtitele. Když tento jednou slovy: „Ejhle Beránek Boží!“ na Ježíše poukázal, odešel Ondřej ihned k Ježíšovi a přivedl k němu i svého bratra Šimona. Později pak byli oba od Krista Pána u jezera genesaretského přede všemi jinými za apoštoly zvoleni slovy: „Pojďte za Mnou! Od nynějška budete lidi loviti!“ Ihned všecko opustivše šli za Ním a byli Mu věrnými učenníky a svědky Jeho činů a utrpení, Jeho zmrtvýchvstání i nanebevstoupení. Po seslání Ducha Sv. procestoval Ondřej Skythii, Epirus, Thrakii a obrátil svým učením a zázraky mnoho lidí na víru. Když v městě Patras v Achaji horlivě o Kristu Pánu kázal, snažil se ho vladař Aigeas přísnými pohrůžkami donutiti, aby modlám obětoval. Ale sv. Ondřej mu srdnatě odpověděl: „Já obětuji každodenně všemohoucímu Bohu, nikoli však maso z volův, ani krev z kozlů, nýbrž Beránka neposkvrněného; a kdyby všichni věřící z Něho požívali, trvá přece Beránek živý a neporušený“. Vladař hněvem roznícený kázal ho uvrh-

[1]) Jan 9., 31., Jak. 5., 16. [2]) Jak. 1., 17. [3]) Efes. 2., 18. [4]) Luk. 15., 10. [5]) Zjev. 8., 3. [6]) Jak. 2., 23., Jan 15., 14., 15. [7]) II. Mak., 15., 12.

nouti do žaláře, na druhý den bičovati a když Kristu věren setrval, dal ho ukřižovati. Sv. Ondřej spatřiv kříž, nástroj své smrti, pozdravil ho radostně, objal ho a zvolal: „Ó milý kříži, údy Kristovými ozdobený! tak dlouho již po tobě jsem toužil, tolik tě miloval a vyhledával. Nyní jsi mi, dle přání srdce mého, přichystán. Přenes mne od lidí k mému Mistru, ať tebou se dostanu k Tomu, který mne tebou vykoupil". Na to byl na kříž přibit. Dva dni pněl na kříži, a ten mu byl kazatelnou, s kteréž neustál Krista Pána lidu hlásati, až se jeho duše povznesla k Tomu, kterému svou smrtí podoben býti toužil. Tělo jeho odpočívá v chrámu sv. Petra v Římě.

Poučná průpověď sv. Ondřeje. Sv. apoštol Ondřej vážné slovo promluvil k svému soudci:

„Pospěš si, abys duši svou spasil, pokud jest čas, abys nezačal teprve potom chtíti, až bude pozdě."

Modlitba k sv. Ondřeji. Svatý Ondřeji, slavný apoštole, jehož krev svědčí Ježíši Kristu! Tebe vyvolil si za učenníka Božský Spasitel až ke smrti kříže, k tobě zvolal: „Pojď za Mnou!" Na tento kříž vstoupil jsi před svou blaženou smrtí jako na posvátnou kazatelnu, abys nám hlásal ono ovoce tohoto drahocenného dřeva, jehož se ti odměnou za tři dny bohatě dostalo. Já ubohý vzdálil jsem se daleko pro svou změkčilost a smyslnost od kříže Spasitelova a právě proto zdá se mi Jeho kříž býti tak těžkým a trpkým. Pročež, prosím tě, mocný ochrance, vypros mi svou přímluvou u Boha milosti, abychom zde všem protivenstvím neohroženě vstříc patřil a jako věrný učenník Krista Pána ochotně svůj kříž nesl, až jednou okusím sladkých plodů kříže jako ty z rukou Toho, který pro spásu mou na kříži vykrvácel. Amen.

Mše svatá.

Na začátku mše svaté ohlašuje nám církev svatá, jak velice povýšil Bůh apoštoly, povolav je za učitele a otce celého světa. Pročež volá: „Mně příliš ctění jsou přátelé tvoji, Bože! příliš posilněno jest knížectví jejich. Hospodine, zkusil jsi mne a seznal jsi mne, Ty jsi seznal sednutí mé i povstání mé".[1]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Velebnost Tvou, Hospodine, pokorně vzýváme, aby sv. Ondřej, apoštol, u Tebe za nás tak stálým byl orodovníkem, jakož církvi Tvé byl kazatelem a pastýřem; skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Římanům 10., 10.—18.

Bratří! Srdcem se zajisté věří ku spravedlnosti, ale ústy se děje vyznání k spasení. Nebo praví Písmo: Žádný, kdo v Něho věří, nebude zahanben. Není zajisté rozdílu mezi židem a Řekem, nebo tentýž Pán jest všech, bohat ke všem, kteří Ho vzývají. Každý zajisté, kdokoli bude vzývati jméno Páně, spasen bude. Ale kterak budou vzývati, v kterého neuvěřili? Anebo kterak uvěří tomu, kterého neslyšeli? A kterak uslyší bez kazatele a kterak budou kázati, nebudou-li posláni? Jakož psáno jest: Jak krásné nohy zvěstujících pokoj, zvěstujících dobré věci! Ale ne všickni jsou poslušni evandělia; nebo Isaiáš praví: Pane, kdo uvěřil slyšení

[1]) Žalm 138., 17. 1.

našemu? Tedy víra ze slyšení, slyšení pak skrze slovo Kristovo. Ale pravím: Zdaliž neslyšeli? Ano zajisté po vší zemi rozešel se zvuk jejich a do končin okresu zemského slova jejich.

Výklad a povzbuzení. Tří věcí, učí sv. apoštol Pavel, jest třeba ke spasení. 1. Pevné víry v srdci. Víra, má-li nás zachrániti, musí býti nejen zevnějším, nýbrž též vnitřním, v srdci kotvícím, pevným přesvědčením. 2. Vyznávání víry ústy i skutkem. Víra nesmí se toliko uvnitř srdce skrývati, ona musí se jeviti slovem i skutkem, jako zdravé símě v zemi klíčí, listy, květy a ovoce vyhání; 3. Poslouchání slova Kristova. Símě musí se v srdce uložiti a v něm opatrovati, aby ovoce neslo. Těchto tří věcí jest třeba, z toho nelze ničeho vynechati.

Jak živá byla víra v srdci apoštola Ondřeje, jak vytrvale ji vyznával a hlásal, posléze s kazatelny kříže svého! Prosme sv. apoštola o podobnou víru!

Evanělium sv. Mat. 4., 18.—22.

Za onoho času chodě Pán Ježíš podle moře galilejského, uzřel dva bratry, Šimona, který slove Petr, a Ondřeje, bratra jeho, ani pouštějí síť do moře, nebo byli rybáři; i dí jim: Pojďte za Mnou a učiním vás rybáři lidí. A oni hned opustivše sítě, šli za Ním. A odešed odtud uzřel jiné dva bratry, Jakuba, syna Zebedeova, a Jana, bratra jeho, na lodi se Zebedeem, otcem jejich, ani spravují sítě své; i povolal jich. A oni hned opustivše sítě i otce, šli za Ním.

Čemu učí nás příklad daný bratřími dnešního sv. evanělia?

Učí nás 1. že máme Boha ihned poslechnouti, jakmile nám nějakou dobrou myšlenku vnukne, nebo nás k nějakému dokonalejšímu stavu volá; neboť Písmo Sv. praví: „Dnes uslyšíte-li hlasu Jeho, nezatvrzujte srdcí svých![1]) 2. Abychom pak hlasu Božího ochotně a dokonale poslechnouti mohli, máme všeliké náklonnosti k pozemským statkům a rozkošem potlačiti a udusiti, ba hotovi býti i rodiče opustiti, kdyby nám v tom bránili. Neboť: „Kdo miluje otce a matku více nežli Mne, není Mne hoden!“[2])

Modlitba. Buď na věky veleben, Pane Ježíši Kriste! za to, že jsi nevolil mudrce, boháče, velmože za apoštoly své, nýbrž to, co před světem v opovržení bylo, abys moudrost a moc světskou zahanbil, proto jsi milostivě vzhlédl ku prostičkým a chudým rybářům a povýšil jsi je k vznešené důstojnosti apoštolské. — Račiž též milostivým okem Svým vzhlédnouti na nás slabé dítky své, volej a táhni nás mocně k Sobě, abychom dle příkladu sv. Ondřeje ničím na světě nedali se odvrátiti od věrného následování Tebe, nýbrž vždy Tvým sv. křížem se chlubili, kterýž jest spása, život a vzkříšení naše. Amen.

Poučení o apoštolech.

Kdo jsou apoštolové?

Jsou první pastýřové církve katolické, které Kristus Pán sám povolal a Svou mocí obdařil.

[1]) Žalm 94., 8. [2]) Mat. 10., 37.; Luk. 14., 26.

Jaká byla plná moc apoštolů?

Moc hlásati evandělium všem lidem[1]), milosti Kristovy rozdělovati, tajemství Boží spravovati,[2]) mši sv. sloužiti a církev Boží říditi.[3])

Proč povolal Ježíš chudé a prostičké muže za své apoštoly?

Na to odpovídá sv. otec Ambrož, aby celý svět poznati mohl, že založení a rozšíření víry křesťanské jest dílem Božím, tak že nikdo nesmí namítati, jako by byl Kristus Pán svět obelstil, penězi neb bohatstvím na svou stranu získal, anebo mocí Svou k víře přinutil.

Poučení na svátek sv. Františka Xaverského.

(3. prosince.)

František Xaverský, nazvaný apoštolem národův indických, narodil se dne 7. dubna 1506 v zámku Xavier nedaleko města Pampelony ve Španělsku, z rodičů šlechtických. Maje 18 let vstoupil v Paříži do řádu Tovaryšstva Ježíšova a oddal se od toho času rozjímání, sebezáporu a cvičení se ve ctnostech křesťanských tak vážně a vytrvale, že žádného jiného přání více neměl, než ke cti a chvále Boží a spáse bližního pracovati a trpěti, kde a jak by se to Bohu líbilo.

R. 1541. byl poslán jako misionář do Indie. Co se zde napracoval a vytrpěl, to dosvědčují výsledky jeho působení. V padesáti dvou menších i větších zemích indických a japonských hlásal evandělium Ježíše Krista, asi 100.000 pohanův a mohamedánů pokřtil. Když i Čínu pro Krista chtěl získati, povolal ho Pán na ostrově Sanchoan 2. pros. 1552 v 46. roce k Sobě. Zemřel v chudobě a bez obsloužení lidského, ale blaženě v Pánu se slovy: „Pane, v Tebe jsem důvěřoval, dej, bych nebyl zahanben na věky!“ Papež Řehoř XV. prohlásil ho r. 1622 za svatého. Spolek k rozšíření víry uctívá ho jako svého patrona.

Poučná průpověď sv. Františka Xaverského: Sv. František Xaverský pravil kdysi k hříšníkovi: „Milosrdenství Boží nemá konce; žáden člověk nesmí zoufati o své spáse, jakmile se v pravdě obrátí.“ Jednou šel městem a zvoně zvonkem volal: „Modlete se za ty, kteří v těžkém hříchu se nalézají!“

Poučení o missiích a missionářích.

Sv. František Xaverský byl missionářem v pravém slova smyslu t. j. druhým apoštolem, církví sv. ve jménu Božím k pohanům vyslaným, aby jim evandělium zvěstoval. Apoštolové byli prvními missionáři, od Krista Pána samého vyslanými, aby všecky národy učili a křtili. Poněvadž ještě dnes jest mnoho pohanů, vysílá církev sv. ještě stále apoštoly, missionáře do zemí pohanských, aby přiváděly ubohé pohany do ovčince Kristova. Aby se tak díti mohlo, založili zbožní mužové v Lyoně 3. května 1822. spolek pod ochranou sv. Františka Xaverského. Papež Pius VII. potvrdil ho dne 15. května 1823. a udělil mu plnomocné odpustky na den 3. května, na svátky zvěstování a nanebevzetí Panny Marie, na den 3. prosince (svátek patrona spolku) a dvakráte každého měsíce, pokud se denně vykonávají spolkové modlitby, které záleží v jednom Otčenáši, Zdrávas Maria a vzývání: „Svatý Františku Xaverský, oroduj za nás!“ Aby se tyto odpustky získati mohly, musí se v určený k tomu den přijati sv. svátosti a pomodliti se za rozšíření sv. víry a blaho církve sv. Dále mohou se získati odpustky 100 dní kolikrátkoli se pomodlíme modlitby spolkové aneb almužnou missie podporujeme. Každý úd má týdně asi 5 haléřů missie podporovati. Jsou též ještě i jiné spolky k podporování apoštolských prací missionářských mezi pohany na př. Spolek mládí Ježíšova.

[1]) Mat. 28., 19. [2]) Jan 20., 22. a 23. [3]) Jan 21., 15. a 16.

Každý má býti missionářem 1. poučným slovem a příkladem mezi svými; 2. modlitbou a almužnou pro missionáře mezi pohany. K tomu jest každý katolík zavázán: z vděčnosti za to, že má pravou víru; z horlivosti pro čest Boží, aby Bůh vždy více opravdových ctitelův a věrných sluhů nalézal; z lásky k bližnímu, na jehož spáse má nám záležeti.

Nuže, milí křesťané, súčastněte se vznešeného díla, rozšiřování sv. víry. Účel takové společnosti jest v pravdě apoštolský, neboť již sv. Pavel nakázal mezi Korinťany týdenní sbírky k účelům zbožným.[1])

Jest to dílo bohumilé, neboť tak rozšiřuje se říše Boží na zemi, povznáší se čest a chvála Páně. Jest to dílo pravé lásky křesťanské. Co můžeme národům pohanským a mohamedánským a jiným v nevěře a bludech žijícím národům lepšího a většího v dar přinésti, než světlo pravé víry? Jest to skutek též pro naši vlastní spásu, neboť zajisté duše své spasíme, když k spasení jiných nápomocni budeme.

Modlitba sv. Františka Xaverského za nevěrce a bloudící. Věčný Bože, Stvořiteli všehomíra! pomni milostivě, že duše nevěrcův a bloudících a hříšníkův od Tebe, a k Tvému obrazu stvořeny byly. Pomni, že Tvůj milý Syn Ježíš Kristus pro spasení jejich nejbolestnější smrt vytrpěl. Nedopusť, Pane, více, aby Syn Tvůj od nich pohrdán a tupen byl, nýbrž usmířen modlitbou svatých svých a celé církve, jež jest nevěstou Tvého Syna, buď pamětliv Svého milosrdenství! Odpusť jim jejich modlářství, jejich tvrdošijnost a zlobu a dej i jim jednou poznati, báti se a milovati Pána našeho Ješíše Krista, jehož jsi poslal a který jest naší spásou, naším životem a naším vzkříšením. Jemu čest a sláva budiž na věky! Amen.

(Odpustky 300 dní kdykoli se tato modlitba pomodlí. Papež Pius IX., 24. května 1847.)

Mše svatá.

Začátek mše sv. zní: „A mluvil jsem o svědectvích Tvých před obličejem králův a nehanbil jsem se. A přemýšlel jsem o přikázaních Tvých, kteráž jsem miloval“.[2]),„ Chvalte Hospodina všichni národové: chvalte Ho všichni lidé; neboť utvrzeno jest nad námi milosrdenství Jeho a pravda Hospodinova zůstává na věky.[3]) Sláva Otci....

Modlitba církevní. Bože! Jenž jsi národy indické kázaním a zázraky sv. Františka k pravé víře uvésti ráčil, dejž milostivě, bychom téhož příkladu horlivě následovali, jehož veliké zásluhy slavíme. Skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na svátek sv. Ondřeje (30. listop.); evandělium jako na svátek Nanebevstoupení Páně.

Poučení na svátek sv. panny a mučennice Barbory.

4. prosinec.

Sv. Barbora byla dcerou pohanského kněze v městě Nikomedii v Malé Asii; v pohanství byla vychovávána. Její přísný otec uzavřel ji do osamělé věže, aby světa jsouc vzdálena jen vzdělání svého ducha se mohla věnovati. Soukromí vedlo ji k rozjímání; pátrala po pravdě, a Bůh ji osvítil. Potaji přijala — od koho a kdy se neví — učení křesťanské a později sv. křest. Když se otec dověděl o jejím obrácení, velmi se rozhněval a sám ji zavlekl před soudce. Barbora byla býkovci bičována a později k smrti odsouzena. Její

[1]) I. Kor. 16., 2. [2]) Žalm 118., 46. a 47. [3]) Žalm 116., 1—2.

vlastní otec nabídl se, že rozsudek vykoná a — ke zděšení všech přítomných — svým mečem hlavu jí sťal. Na cestě k domovu stihl ho však trest; rozpoutala se bouře, blesk se mihl a učinil konec životu nelidského otce. Zemřela r. 306. po Kr. a patří do počtu čtrnácti sv. pomocníků. Vzývá se též při bouřích a požárech.

Poslední modlitba sv. Barbory. „Pane, vše ode mne odejmi, jen ne Svého Sv. Ducha."

Poučení o sv. exercitiích.

Co jsou exercitie neboli duchovní cvičení?

Jsou to cvičení v modlitbě, rozjímání, pokání, sebepřemáhání která se po více dní buďto každý sám pro sebe nebo za vedení duchovního vůdce konají.

Jsou taková cvičení užitečná nebo potřebná?

Mohou býti pro jednotlivce a v jednotlivých případech naprosto potřebná, má-li býti duše zachráněna; v každém případě však jsou vždy po nějakém čase (snad každý rok) nanejvýš užitečná.

Proč jsou tak užitečná?

1. Sv. exercitie jsou dny sebranosti ducha a přemýšlení. Ve víru světa a zaneprázdnění zapomíná člověk snadno na svůj cíl a konec. Ve sv. cvičeních táže se však opět vážně: Proč jsi tady? Odkud jsi? Kam jdeš? Kdo může říci, že snad tyto pravdy již nezapomněl? 2. Svatá cvičení jsou dny poučení o sv. víře a mravech. Jak jest toto potřebným zvláště za naší doby, kdy řádné vyučování sv. náboženství velice jest omezeno! V tiché samotě dospěla sv. Barbora k poznání trojjediného Boha. 3. Duchovní cvičení jsou především dny duševní obnovy řádnou generální sv. zpovědí a sv. přijímáním. Považíme-li, že nic nečistého do nebe vejíti nemůže, že denně chybujeme, jak potřebným jeví se tu býti občasné řádné očištění, které právě v exercitiích dobrou generální zpovědí se stává? 4. Duchovní cvičení jsou dny cvičení se v životě křesťanském, ve svatém boji. Boji za ctnost a proti pokušení musíme se také naučiti, jemu se nacvičiti, nechceme-li býti poraženi.

Milý čtenáři, považuj příležitost konati duchovní cvičení za jednu z největších milostí, které ti Bůh sesílá; chop se jí rád a poznáš z vlastní zkušenosti oblažující užitek sv. exercitií. Každý může taková duchovní cvičení konati, nejen snad osoby duchovní. Pro každého jsou nanejvýš užitečny.

Modlitba k sv. Barboře. Slavná panno a mučennice, sv. Barboro! s dětinnou vroucností tebe prosíme, vypros nám od Boha té veliké milosti, abychom všech protivenství ochránění hodni byli na konci života svého s pravou vírou a po upřímné sv. zpovědi přijati Tělo Pána našeho Ježíše Krista v nejsvětější Svátosti Oltářní. Amen.

Mše svatá.

Začátek, epištola a evanděliun jako na svátek sv. Kateřiny. (25. listop.)

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi kromě jiných divů Své moci též slabému pokolení vítězství mučennictví popřáti ráčil, uděl nám milostivě, abychom den narození sv. panny a mučennice Barbory slavíce za jejím příkladem k Tobě dospěli. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Tvého Syna. Amen.

Poučení na svátek sv. biskupa Mikuláše.

(6. prosince.)

Veliký a pro své ctnosti a množství zázraků po celém světě proslavený sluha Boží Mikuláš narodil se r. 280 v Pataře v Lycii. Jsa modlitbou rodičův od Boha vyprošen, zvolil si vroucí modlitbu a konání ctnosti za účel životní. Sv. dětství prožil v takové nevinnosti, že byl každému vzorem svatosti. Časnou smrtí svých rodičů stal se dědicem velikého bohatství, jež on však chudým, zvláště takovým, kteří se žebrati styděli, rozdal. Tak daroval jednomu chudému šlechtici po třikráte tajně tolik peněz, že mohl své dcery, jež málem by svou nevinnost byly ztratily, slušně provdati. Tak mocně zářilo světlo jeho ctností, že zasloužilo postavenu býti na svícen, což se zvláštním způsobem stalo. Na uprázdněný biskupský stolec v městě Myře zjevením Božím ten byl určen, který první časně z rána do chrámu vkročí. Tím byl Mikuláš. Jen z poslušnosti poznané vůle Boží přijal na se tuto důstojnost a byl ještě pokornějším, dobročinnějším, ve ctnostech dokonalejším. Pro mnohé zázraky, které Bůh skrze něho činil, slul divotvorný. — Však ctnost osvědčuje a utvrzuje se teprve zkouškami. Proto dopustil Bůh, že i sám Mikuláš pro víru mnoho trpěl; byl žalářován, pronásledován i z vlasti vypovězen, až konečně církev sv. opět pokoje dosáhla. Tu s novou horlivostí bojoval proti modloslužbě a nově vzniklému kacířství Ariovu a odebral se proto na církevní sněm Nicejský. Dokončiv pak dobrý svůj boj, zesnul v Pánu r. 352 s očima k nebi povznesenýma řka: „V Tebe, Hospodine, důvěřovala duše má; rač ji přijmouti v ruce Své!“

Sv. Mikuláš uctívá se obzvláště jako patron dítek, poněvadž své mládí v tak veliké nevinnosti prožil. Tři jablka na knize, s nimiž se vyobrazuje, znamenají almužnu, již sv. Mikuláš uděloval.

Kéž by se dary a almužny, které se na mnohých místech v den sv. Mikuláše rozdávají, rozdělovaly v duchu sv. Mikuláše!

Poučná průpověď sv. Mikuláše. Když se kdosi tázal sv. Mikuláše po jménu, odpověděl: „Jsem neužitečný, hříšný člověk a jmenuji se Mikuláš.“

Jsi také tak pokorným? Modli se, pracuj, čiň dobré, trp a bojuj jako sv. Mikuláš, a i tobě se dostane koruny spravedlnosti.

Modlitba k sv. Mikuláši. Sv. biskupe Mikuláši! Tvoje láska k Bohu byla vždy vroucí, tvé srdce vždy plno ochoty bližnímu pomáhati. Tvoje láska k bližnímu a podivuhodná dobrota vztahovala se nejen na duše, nýbrž i na časné potřeby trpících. Prosím tě starej se též o moje potřeby. Vypros mi u Boha, na Jehož tvář patříš, té milosti, abych sebe a své slabosti dokonale poznal, množství svých hříchů s bolestí oplakával, Bohu ze srdce rád sloužil a takto kráčel ve tvých šlepějích, aby lodička duše mé šťastně dostala se do přístavu věčné blaženosti. Amen.

Věroučná úvaha o biskupech.

Kdo jsou katoličtí biskupové?

Biskupové jsou nástupci apoštolův, aby s nástupcem sv. Petra a pod jeho vedením řídili církev sv., aby učili a sv. svátosti udělovali.

Odkud to víme, že biskupové jsou nástupci apoštolů?

1. Že apoštolové měli míti nástupce ve svém úřadě patrno z rozkazu, jejž dal Kristus Pán apoštolům. Úřad, nikoli osoba apoštolova měla trvati do skonání světa.[1]) Proto mu-

[1]) Mat. 28., 20.

sili míti apoštolové dle vůle Kristovy nástupce ve svém úřadě. 2. Apoštolové skutečně též světili biskupy a je za své nástupce ustanovovali.[1]) Pavel posvětil Timothea za biskupa Efeského a tak ho též ve svých listech oslovuje. Nejstarší v osadě v Efesu a okolí napomíná sv. Pavel: „Ostříhejte sebe a celého stádce, jemuž vás Duch Svatý za biskupy ustanovil, abyste dobře církev Boží spravovali, kterou si Svou Krví zjednal.“ [2]) 3. Od časův apoštolských až do dneška byli vždy biskupové za nástupce sv. apoštolův uznáváni, a proto jest to článkem víry církve katolické, že biskupové jsou nástupci apoštolův, aby církev sv. řídili.[3])

Jakou moc vykonávají biskupové?

Ježto mají moc světiti, udělují biskupové i ty svátosti, jež jim podřízení kněží udělovati moci a práva nemají, totiž svátost biřmování a svěcení kněžstva; poněvadž mají moc církev spravovati, vykonávají též úřad učitelský a pastýřský.

Jak vykonávají biskupové svou moc?

Dvojím způsobem: 1. Tím, že každý sám řídí a spravuje část církve (dioecesi) papežem mu vykázanou (kněžími či duchovními správci jimi ustanovenými); 2. tím, že někdy společně s papežem o blahu církve se radí a nařízení vydávají. (Na sněmích.)

Važ si a cti vždy ve svém biskupu nástupce apoštolova, svého duchovního otce v Kristu, zachovávej jednotu s ním a poslouchej jeho nařízení. „Kdo vámi pohrdá, Mnou pohrdá“, řekl Kristus Pán k apoštolům a jich nástupcům.

Mše svatá.

Začátek mše sv.: „Učinil s ním smlouvu věčnou a dal mu kněžství v lidu, by důstojnost kněžská mu zůstala na věky.“ [4]) — „Pamatuj, Hospodine, na Davida a na všelikou tichost jeho.“ [5]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi sv. Mikuláše, biskupa a vyznavače, nesčíslnými zázraky oslaviti ráčil, dejž nám, prosíme, abychom pro zásluhy jeho a přímluvu pekelného ohně uchováni byli; skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Žid. 13., 7.—17.

Bratří! Pamatujte na správce své, kteří vám mluvili slovo Boží; jejichžto obcování konec spatřujíce, následujte jejich víry. Ježíš Kristus včera i dnes, Onť i na věky. Učením rozličným a cizím nedejte se sváděti. Nejlépe jest zajisté upevniti srdce milostí, ne pokrmy, jež neprospěly těm, kteří v nich chodili. Máme oltář, z něhož nemají moci jísti, kteří stánku slouží. Nebo těla těch zvířat, jichž krev vnášena bývá na hřích do svatyně skrze nejvyššího kněze, spálena bývají vně kromě stanů. Protož i Ježíš, aby posvětil lid Krví Svou, vně za branou trpěl. Vyjděmež tedy k Němu ven ze stanů, pohanění Jeho nesouce. Neboť nemáme zde města trvalého, ale budoucího hledáme. Skrze Něho tedy obětujme Bohu obět chvály vždycky, to jest ovoce rtů vyznávajících jméno Jeho. Dobročinnosti pak a sdílnosti nezapomínejte, nebo takovými obětmi bývá získán Bůh. Poslušni buďte správců svých a buďte jim poddáni; oni zajisté bdí jako ti, již mají počet vydati za duše vaše.

Výklad a povzbuzení. Tím napomíná nás sv. apoštol, abychom následovali otcův svých ve stálosti u víře i jiných ctnostech, abychom se nedali svésti nějakým novým

[1]) Sk. ap. 13., 3. [2]) Sk. ap. 20., 28. [3]) Konc. Trid. XXIII. c. 4. [4]) Sir. 45., 8. [5]) Žalm 131., 1.

učením bezbožných lidí, nýbrž snažili se získati milosti Boží, kterouž jedině srdce očištěna a posvěcena bývají. Dále praví sv. Pavel (chtěl totiž hlavně židy poučiti), že nejsou vázáni více zachovávati rozdílu mezi jídly dle zákona Mojžíšova, který nedostačoval k udělování milosti, které si však musí v křesťanství přijímáním nejsv. Svátosti Oltářní hojně získati můžeme. Zde ukazuje se největší přednost křesťanství před zákonem židovským, že krev zvířat obětných, byla-li určena ke smírné oběti, byla sice v chrámě obětována, jejich maso musilo však býti venku spáleno a nesmělo býti od kněží požíváno. Kristus Pán však nejen že obětoval za nás Svou Krev a tak nás s Bohem Otcem smířil a posvětil, nýbrž On dává též Své Tělo všem věřícím za pokrm duše. Pročež spěchejme často z víru hříšného světa ke Kristu v nejsvětější Svátosti Oltářní, a přijímejme rádi dle Jeho příkladu a z lásky k Němu všecka utrpení, která Bůh na nás sesílá. Neboť zde jsme pouze poutníky, kteří se svým křížem putovati musí k nebeskému Jerusalému; aby naše vzdechy a modlitby byly platny, musíme je skrze Krista Bohu obětovati a skutky milosrdenství doprovázeti. Jedině tak jsou obětí Bohu milou. Kromě toho musíme svých představených a duchovních vůdcův ochotně poslouchati a jim tak jejich péči a starost jakož i zodpovědnost a počet odplatiti, který jednou z nás budou musiti klásti.

Evanělium sv. Mat. 25., 14.—23.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým podobenství toto: Člověk jeden jda na cestu, povolal služebníků svých a rozdal jim statek svůj. I dal jednomu pět hřiven, jinému pak dvě a jinému jednu, každému podle zvláštní schopnosti, a odešel hned. Odešel pak ten, který vzal pět hřiven, a těžil jimi; i získal jiných pět. Též i ten, který vzal dvě, získal jiných dvou. Ale ten, který vzal jednu, odešed zakopal ji v zemi a skryl peníze pána svého. Po mnohém pak čase přišel pán služebníků těch a skládal účet s nimi. A přistoupiv ten, který byl pět hřiven vzal, podal jiných pět hřiven řka: Pane, pět hřiven dal jsi mi, aj! jiných pět nad to získal jsem. Řekl jemu pán jeho: Toť dobře, služebníče dobrý a věrný; že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tě ustanovím; vejdiž v radost pána svého. Přistoupiv pak i ten, který byl dvě hřivny vzal, řekl: Pane, dvě hřivny jsi mi dal a jiných dvou získal jsem. Řekl mu pán jeho: Toť dobře, služebníče dobrý a věrný; že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tě ustanovím; vejdiž v radost pána svého.

Kdo jest tím člověkem, jenž odešel do ciziny?

Dle výkladu sv. Řehoře, je to sám Kristus Pán, náš Spasitel, který, když vstoupil na nebesa, zanechal svým učenníkům rozličné dary, z jejichž použití v hodinku smrti a na konci světa účet žádati bude.

Co rozumíme hřivnami?

Hřivnami rozumíme dary Boží. Ty pak jsou trojí, totiž 1. dary přirozené, na př. bystrý rozum, dobrá paměť, vědomosti, zdraví, krása, síla, vážnost, bohatství atd. 2. dary milosti t. j. vnitřní osvícení a dobrá vnuknutí, víra, naděje, láska a jiné ctnosti; 3. dary zázračné, úřad apoštolský a duchovního vedení duší, rozeznávání duchů, prorokování, uzdravování, řečí atd.

Co se tím chce říci: „Bůh dává jednomu pět, druhému dvě hřivny“?

Tyto dary rozdává Bůh dle Své svrchované moci rozdílně. Jednomu dává mnoho, druhému málo. Každý má však povinnost s tím, co obdržel, věrně ke cti a slávě Boží pracovati; neboť jednou bude přísný účet klásti. Od toho, který mnoho obdržel, bude se mnoho požadovati, od méně obdařeného málo, ode všech však věrnost.

Co to znamená, že jeden ještě pět, druhý ještě dvě hřivny získal?

Těmi dvěma, z nichž jeden pěti hřivnami pět, druhý dvěma hřivnami dvě vyzískal, rozumějí se ti, kteří darů Božích svědomitě užívají; že pak hospodář oba stejně pochválil jasně lze poznati, že Bůh nehledí na velikost našich skutků, nýbrž na naš vůli, poslušnost, píli a namáhání, to že chválí a odměňuje. A jak vrchovatě! Služebník věrný nejen účastenství bude míti na radostech svého pána, ale do nich vejde a nad mnohým postaven bude, t. j. obdrží nevyslovitelnou odměnu, poněvadž věren byl v tom, co u porovnávání s odměnou málem jest.

Kdo se vyrozumívá oním líným sluhou?

Líný sluha znamená lidi světu a mamonu oddané, kteří zneužívají darů Božích, ničeho nečiní pro slávu Boží, zanedbávají svých povinností a, třebas nejsou prostopášnými hříšníky, přece žijí lhostejně ode dne ke dni, a tím se spokojují, že nejsou žádnými vražedníky, zloději, smilníky atd., neohlížejíce se na to, že i opomíjeti dobré činiti jest hříchem. — Ale přijde den přísného účtu, kdy strom neúrodný vyťat a sluha neužitečný spoután do temnosti zevnitřní uvržen bude, a co má, bude dáno jinému.

Úvaha. Zkoumej se, zda užíváš hřiven sobě svěřených jako sv. Mikuláš co nejlépe a modli se:

Modlitba. Pane, z celého srdce Ti děkuji za všechny dary, které jsi mi svěřil. Avšak jak před Tebou obstojím? Neboť jak často jsem hřivnu svou zakopával, místo co jsem jí měl ke Tvé cti a slávě a blahu svého bližního použiti. — Chci býti od nynějška pilným a věrným služebníkem, doprovázej mne při tom Svou milostí, měj slitování se mnou, abych uslyšel v poslední hodince svého života: „Nuže, služebníče dobrý a věrný, poněvadž jsi byl nad málem věren, nad mnohem tebe ustanovím; vejdi v radost Pána svého!“ Amen.

Na svátek neposkvrněného početí Panny Marie.

(8. prosince.)

Co slaví dnes církev katolická?

Církev katolická slaví dnes a po osm následujících dnů neposkvrněné početí nejsvětější Panny Marie.

Co znamená „neposkvrněné početí“?

Jest ono veliké vyznamenání, jediná výsada, kterou nejblahoslavenější Panna zvláštní milostí Boží vzhledem na zásluhy Kristovy již v prvém okamžiku svého početí od každinké poskvrny hříchu dědičného ochráněna byla.

Jest to článkem víry?

Ano; neboť papež Pius IX. prohlásil slavně dne 8. prosince 1854. u přítomnosti celého zástupu biskupů z celého světa ve chrámě sv. Petra v Římě ve shodě s celým křesťanským podáním a všeobecnou věrou katolickou:

„Jest to článkem víry (dogma), že nejblahoslavenější Panna Maria od prvního okamžiku svého početí zvláštní výsadou a milostí Boží vzhledem na zásluhy Ježíše Krista, Spasitele lidstva, ochráněna byla od každé poskvrny hříchu dědičného“.

Jak máme tomuto článku víry rozuměti?

Rozuměti jím máme onu neposkvrněnost, s kterou Marie od své matky Anny počata byla. Jest proto prosta hříchu dědičného, nikoli svou přirozeností, nýbrž zvláštní milostí a všemohoucností Boží; jest prosta hříchu dědičného nikoli vlastní zásluhou, nýbrž vzhledem na zásluhy Ježíše Krista. Proto neodporuje tento článek víry učení křesťanskému o všeobecnosti hříchu dědičného a o vykoupení. I nejblahoslavenější Panna podléhala zákonu hříchu dědičného, jako dcera Adamova; i ona jest drahocennou Krví Kristovou vykoupena. Veškeré vyznamenání, jehož Maria Panna mezi všemi lidmi požívá, záleží v tom, že již v prvém okamžiku svého života od poskvrny hříchu dědičného byla prosta, byvši zásluhami Kristovými dokonale ochráněna. Tento článek víry neodporuje ani přírodě, ani rozumu; neboť neobsahuje žádné výjimky v zákonech přirozených, jako nějaké zázračné narození nebo původ z rodičů jejích o sobě, nýbrž výjimku v zákonech nadpřirozených.

Jest tento článek víry nebo toto učení novým?

Co se týče tvoření tak zvaných „nových článků víry“, musí se dbáti toho, co učí svatý Tomáš Aquinský; týž praví: „Co se týče podstatného obsahu článků víry, nepřibraly tyto ničeho během všech dob minulých, neboť vše, co se po věky věřilo, obsahuje víra otců předcházejících, třeba ještě nejasně. Co však se týče objasnění a prohlášení učení, vzrostl ovšem počet článků víry, poněvadž některé články víry v pozdějších stoletích výslovně byly prohlášeny, které předkové jen potud znali, pokud v jiných článcích víry obsaženy a zároveň ukryty byly.“

V církvi svaté jest vždy totéž učení, nikoli však v mrtvé formě, nýbrž v živém úřadě učitelském. Tento hlásá vždy totéž učení Kristovo, dle potřeby z různých dob z vnuknutí Ducha Sv. Tak se to má s dogmatem a učením o neposkvrněném početí Marie Panny.

Věřilo se vždy v církvi v neposkvrněné početí P. Marie?

Ano; již církevní sněm tridentský prohlásil, že v ustanovení o hříchu dědičném není zahrnuta nejblahoslavenější Panna. Týž koncil potvrdil již r. 1070 zavedený svátek neposkvrněného početí Panny Marie. Již od prvních dob apoštolských bylo vždy zbožné přesvědčení svatých a nejproslulejších učitelů církevních, že Maria počata byla bez hříchu prvotného. „Vyňata jest Maria,“ volá sv. Augustin, „je-li řeč o hříchu“. Taková byla ustavičně víra církve od počátku až do dneška.

Jak se zavedl tento článek víry jako všeobecně závazný?

Již po staletí byli papežové žádáni, aby tento článek za dogma, článek víry, prohlásili. Papež Pius IX., zvláštní ctitel neposkvrněné Panny, doufal, že tomuto zbožnému přání vyhoví. Zvolil proto nejdříve komissi dvaceti učených theologův a uložil, aby vše o této otázce důkladně prozkoumali. Konečně rozeslal psaní z Gaiety všem biskupům. Jak theologové, tak kardinálové rozhodli se příznivě pro toto učení. Všech 620 biskupů vyslovilo se pro ně; 52 myslili, že prohlášení toto není právě příhodno; ostatní za ně prosili. Po té shromáždil papež biskupy kolem sebe, poradil se s nimi ještě ve čtyřech sezeních a teprve potom následovalo dne 8. prosince 1854. ve chrámu sv. Petra slavné prohlášení, které svět katolický s velikým jásotem přijal. Jen starý had, který znovu pocítil nohu blahoslavené Panny, vzpřímil se, z čehož poznáváme, že byla právě vhodná doba, zbožnou víru, jež po staletí v křesťanství se udržovala, za řádný článek víry prohlásiti.

Proč byla právě v naší době tato pravda za článek víry prohlášena?

I když žádné bludné učení sv. Stolici k tomuto rozhodnutí nedonutilo, přece ještě něco horšího, všeobecně se rozmáhající materialismus a naturalismus, Kainovo to znamení naší doby. Člověk pokládal sám sebe za Boha a přinášel v oběť tomuto Bohu vše, co mu svět nabízel. Smyslný požitek byl cílem jeho života. S pýchou odvrátil se od Spasitele, ježto žádné potřeby vykoupení, žádného hříchu neuznával. Tomuto přemrštěnému vypínání se a nevěrecké lidské smyslnosti jako nejkrásnější odpověď poukázal Pius IX. na neposkvrněnou Pannu. Pyšnému hlásáť jeho hříšný původ. Smyslnému staví na oči dokonalost svého neposkvrněného početí. Pozemským touhám a snahám předvádí jiné dobro, milost Boží, jiný poslední cíl, čistotu od hříchův a stav posvěcující milosti Boží. Vůní této tajemné růže, neposkvrněné Panny, kterou Pius IX. k plnému rozkvětu přivedl, mělo se nemocné lidstvo uzdraviti. Nehledě k bouřím, jež právě nad církví se stahují, nehledě ke každodennímu boji ani k temným vyhlídkám, které mnohou bázlivou duši svírají, směle můžeme tvrditi, že již nyní ukazuje se požehnání, které z tajemství neposkvrněného početí jako z bohatého pramenu po celé církvi se rozšířilo, a nejkrásnější ovoce vydává. Nikdy nekvetla církev tak jako dnes. Sv. svátosti se zase častěji přijímají; budí se horlivost pro důstojnou ozdobu chrámů; řády kvetou, církevním spolkům se daří; obětavost pro dobročinné účely, pro sv. missie vzrostla, věrnost katolického lidu k řádným biskupům, kněžím a zvláště k apoštolské Stolici je pevnější než jindy; denně se vracejí zbloudilí k církvi katolické. Za to všechno jistě musíme děkovati neposkvrněné Panně.

Který poučný význam má pro nás tajemství o neposkvrněném početí Marie Panny?

1. Učí nás o nekonečné svatosti Trojjediného Boha, jenž hříchu nenávidí. On nekonečně svatý, nechtěl, aby Matka Syna Božího ani jediný okamžik hříchem byla poskvrněna.

2. Učí nás vážiti si pokladu milosti Boží. My nejsme sice bez poskvrny, nýbrž ve hříších počati a zrozeni; byli jsme však na křtu sv. očištěni, znovuzrozeni, prosti každinkého hříchu. V tom stali jsme se Marii poněkud podobnými; opatrujme tudíž tuto nabytou nevinnosť.

3. Maria, bez poskvrny počatá, zůstala prosta též člověku vrozené náklonnosti ke hříchu. A hle, jak pečovala o to, aby si nevinnost zachovala. Dává pozor na své smysly, utíká před každým nebezpečenstvím, miluje jen obcování se svým Bohem. — Chceš-li si zachovati obdrženou nevinnost na křtu sv., jiným způsobem toho nedokážeš. Varuj se všech nebezpečenství, žij svému Bohu a povinnostem, bdi a modli se ustavičně, abys neztratil pokladu, který nosíš v křehké nádobě.

4. Avšak Maria též, ač nejčistší, musila trpěti. Utrpení jsou cesta do nebeské vlasti. — Neměli-li bychom pak my hříšníci ničeho strpěti?

Úvaha. 1. Raduj se se všemi zbožnými křesťany celého katolického světa, že Pius IX. povýšil toto slavné tajemství za článek víry ke blahu duší, světa a k požehnání církve; vzbuď v pravdě živou víru. 2. Slav s vroucí zbožností tento svátek a) hodným přijímáním sv. svátostí v tento den, b) vnitřní sebraností a rozjímáním tohoto sladkého tajemství, c) předcházející devítidenní pobožností k neposkvrněné Panně.

3. Vzbuď pevnou důvěru k neposkvrněné Panně; odporuč do jejích rukou potřeby celé církve sv., své potřeby těla i duše, zvláště však svou křestní nevinnost a čistotu. Modli se denně:

Skrze tvé svaté panenství a neposkvrněné početí očisť mé srdce i tělo ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv. Amen.

Mše svatá.

Na začátku mše sv. pěje církev sv.: „Raduje radovati se budu v Hospodinu a plesati bude duše má v Bohu mém: nebo oblekl mne v roucho spasení a oděvem spravedlnosti přioděl mne.“[1]) „Vyvyšovati budu Tě, Hospodine, nebo přijal jsi mne a neobradovals nepřátel mých nade mnou.“[2]) — Sláva Otci atd.

[1]) Is. 61., 10. [2]) Žalm 29., 1.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi neposkvrněným početím Panny Marie Synu Svému důstojný příbytek připraviti ráčil, pokorně Tě prosíme, jakož jsi pro zásluhy smrti Syna Svého ji vší poskvrny uchoval, abys i nás na její přímluvu z hříchův očistil a k Sobě jednou povolal. Skrze téhož Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Řeč z knihy Moudrosti (Přísloví) 8., 22.—35.

Hospodin vládl mnou na počátku cest svých, prve než byl co činil od počátku. Od věčnosti ustanovena jsem a od pradávna, prve než země učiněna byla. Ještě

nebylo propastí a já již počata jsem byla; aniž se byly ještě studnice vyprýštily, ani ještě hory u veliké tíži nestály, před pahrbky já jsem se zrodila, ještě než byl učinil (Bůh) zemi a řeky a stěžeje okrsku zemského. Když připravoval nebesa, byla jsem přítomna; když dle jistého zákona kolkolem ohražoval propasti, když oblaky upevňoval svrchu a odvažoval studnice vod, když vůkol kladl moři meze jeho a zákon ukládal vodám, aby nepřestupovaly mezí svých, když odvažoval základy země, (hned) tehdáž s ním byla jsem, všecko pořádajíc, a kochala jsem se každý den, hrajíc před ním po všecken čas, hrajíc na okrsku země, a rozkoš má (jest), býti se syny lidskými. Nyní tedy synové, slyšte mne: Blahoslavení, kteříž ostříhají cest mých. Slyšte učení a buďte moudří a nezamítejte ho. Blahoslavený člověk, který mne slýchá a kterýž bdí u dveří mých na každý den, a střeže u veřejí dveří mých. Kdo mne nalezne, nalezne život a dosáhne spasení od Hospodina.

Výklad a povzbuzení. Tato epištola jest v doslovném smyslu chvalořečí Božské, nestvořené Moudrosti, která přede všemi věcmi v Bohu byla, skrze kterou Bůh všechno stvořil, řídí a zachovává, která se raduje ze skutků Božích, zvláště pak z lidí, jež ke vzájemné lásce a poslušnosti povzbuzuje. Církev sv. však to všecko vhodně na Marii P. obrací, neboť o ní v pravdě můžeme říci, že měla první místo u Boha. Nikdo zajisté nebyl od Boha v tak hojné míře obdařen čistotou, svatostí i všemi jinými, jak přirozenými, tak nadpřirozenými dary, jako ona, a na žádném tvoru Božím neukázaly se tak zřejmě divy Jeho dobroty a lásky jako na ní. Obdivuj každá zbožná duše přednosti ty, kterými Bůh Marii Pannu vyznamenal a raduj se z nich upřímně. Avšak neměj dosti toliko na němém obdivu, nýbrž řiď se slovy, jež Maria v dnešní epištole k tobě volá: „Slyšte mne, milé dítky! Blahoslavení, kteří ostříhají cest mých! Já jsem neustále kráčela cestami ctnosti a dokonalosti, žádné z milostí Božích, které jsem obdržela, jsem nezmařila, nýbrž ustavičně jsem s nimi spolupůsobila a tak blaženosti a slávy věčné dosáhla. Chcete-li býti mými dítkami a z mé ochrany se radovati, kráčejte za mým příkladem. Blaženi jsou, kteří slova moje slyší a mne s dětinnou důvěrou hledají.“

Modlitba k Marii Panně. Matko, Panno milostiplná, sladká útěcho hříšníků, hvězdo na rozbouřeném moři, spáso v nebezpečenstvích! Skrze tebe, otevřená bráno nebes, naděje zarmoucených a nemocných, dej nám patřiti jednou v nebi na svého Ježíše! Amen.

Evanděliu sv. Luk. 1., 26.—28.

Za onoho času poslán jest anděl Gabriel od Boha do města galilejského, jemuž jméno Nazaret, k panně zasnoubené muži, kterémuž jméno bylo Josef, z domu Davidova; a jméno panny Maria. A všed k ní anděl, řekl: Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami!

Čemu učí nás toto evanděliu?

Naučení, která obsahuje toto evanděliu, najdeš na svátek zvěstování Panny Marie (25. března). Ale proč pak i dnes církev sv. toto evanděliu předčítá? Zajisté proto, že první slova, jimiž anděl Gabriel blahoslavenou Pannu pozdravil, zvěstuje jí vtělení Syna Božího, též velmi vhodně lze rozuměti i o neposkvrněném početí jejím. Neboť praví-li sv. archanděl: „Zdrávas milosti plná! Pán s tebou, požehnaná's ty mezi ženami“, to zajisté platí doslovně též i o neposkvrněném početí blahoslavené Panny. Právě již od prvního okamžiku života svého byla „milosti plná“; zázrakem neposkvrněného Početí byl „Pán s ní“ v smyslu nejvznešenějším. A tak byla právě „požehnaná mezi ženami“ t. j. svrchovaně oblažena a milostí obdařena, poněvadž byla vyvolenou Pannou za Matku Syna Božího, pro kteroužto důstojnost cti a chvály zasluhuje. Nuže, klanějme se s nejhlubší úctou Pánu Ježíši, Spasiteli svému; neopovrhujme žádným hříšníkem, poněvadž Syn Boží i za něho vtěliti se ráčil; ctěme neposkvrněnou Pannu Marii, vzývejme ji s důvěrou, ana jest Máti Boha a Spasitele našeho, zvláště pak v pokušení proti sv. čistotě, a ona bude jistě útěchou a pomocnicí naší.

Modlitba k neposkvrněné P. Marii. Nejčistší a neposkvrněná Panno! Jak jsi krásná a dokonalá! Ni nejmenší poskvrny není na tobě. Velebím a chválím tě, milosti plná! zvlášť pro tu milost neposkvrněného početí tvého. Oroduj za mne, nejčistší Rodičko Boží, aby život můj budoucně tak čistým byl, jako tvůj byl, a abych se každého dobrovolného hříchu uvaroval. Vypros mi svou mocnou přímluvou, abych pravým pokáním zase nabyl své nevinnosti, kterou jsem hříchem ztratil, aby Syn Tvůj při smrti mé mohl říci mé duši: „Celá jsi krásná, má milá, a poskvrny není na tobě!“ Amen.

Modlitba odpustková. O Maria, která jsi bez poskvrny na svět vkročila, vypros mi u Boha, abych bez viny z něho vykročiti mohl!

(Jednou denně 100 dní odpustků. Pius IX. 27. března 1863.)

Poučení na svátek sv. panny Otilie.

(13. prosince.)

Sv. Otilie, veliká svatá a patronka Elsaska, narodila se slepá r. 662. Proto zapudil ji její otec, vévoda Oldřich Elsasský, z hradu Hohenburku. Její matka dovezla ji však ještě nepokřtěnou do kláštera Palme ve Franché-Comté, kde se křtem sv. zázračně nabyla zraku. Po křesťansku vychovávaná dospívala ve sličnou, ale na duši ještě krásnější a světější pannu. Otec přijal ji konečně za služku do svého domu. S podivuhodnou trpělivostí snášela Otilie každé utrpení a příkoří, vše láskou splácejíc a žijíc jen pro chudé a nemocné. Otec nemohl její svaté a láskyplné bytosti déle odolati; jeho tvrdé srdce se obměkčilo, tak že jí věnoval hrad Hohenburk, jejž ona v klášter obrátila. Každou sebe laskavější nabídku k sňatku odmítla. Zaslíbila se k věčnému panenství a stala se představenou svého kláštera. Po 40 let řídila svým vzorným příkladem klášter, prokázala nesmírně mnoho skutků milosrdenství, stavěla nemocnice a chrámy, nemocné sama ošetřovala, hladové krmila až do své smrti; zemřela 13. pros. 720. oplakávaná svými duchovními sestrami i celým krajem. Bůh oslavil její hrob, nynější vrch sv. Otilie, četnými zázraky. Klášter sv. Otilie byl za revoluce francouzské rozmetán. Sv. Otilie však uctívá se po celém Elsasku a vzývá zvlášť při nemocích očních.

R a d a. Sv. Otilie zázračně nabyla zraku; používej jen k dobrému svých očí a uzavírej přede zlem, abys duševně neoslepl.

Poučení o navštěvování nemocných.

Sv. Otilie založila velikou nemocnici, do které mnoho chudých nemocných přijímala; tyto denně navštěvovala, ošetřovala a těšila.

Jest povinností každého křesťana, aby nemocné navštěvoval?

Zajisté; velí k tomu již zákon přirozený: „Co chceš, aby ti jiní činili, čiň i ty jim!“ Kdybys nemocen ležel, jistě bys si přál, aby tě jiní navštívili, tě ošetřovali a těšili. Čiň to i jiným. Písmo Sv. praví: „Nelenuj navštíviti nemocného: nebo pro takové věci utvrzen budeš v milování“[1]) Božský Spasitel počítá navštěvování nemocných k oněm skutkům milosrdenství, pro něž vejíti lze do života věčného, jejichž opomíjením však trestů si zasluhujeme.“[2]) „Byl jsem nemocen a nenavštívili jste Mne; odejděte ode Mne zlořečení do ohně věčného!“[3]) Tento výrok spravedlivého Soudce jasně nám dokazuje povinnost navštěvovati nemocné. Kristus Pán sám a všichni svatí dávají nám krásný příklad lásky k nemocným.

Co znamená nemocné navštěvovati?

Nemocné vyhledávati, na jejich trápeních účast míti, snažiti se jim ulevovati, je těšiti, povzbuzovati, jim raditi a pomáhati, potravou, oděvem, prádlem, penězi je podporovati, u nich bdíti, a nemůžeme-li sami toho činiti, jiné pro ně získávati, sbírky pořádati, spolky pomáhati zakládati, aby se střádaly prostředky ku pomoci, jako na lékaře a ošetřovatele; konečně také s nimi se modliti, aby těžce nemocní nezemřeli nezaopatřeni sv. svátostmi, zvláště v posledních okamžicích jim pomáhati, a to se má díti v nemocnicích, soukromých domech, zvláště u chudých, a kde se tomu příležitost naskytuje.

Čiň tak, milý čtenáři! Co dobrého můžeš při návštěvách nemocných vykonati, jak mnohou duši zachrániti, své vlastní spáse napomáhati!

[1]) Sir. 7., 38. 39. [2]) Mat. 25., 36. [3]) Mat. 25., 41. 43.

Modlitba k sv. Otilii. Sv. Otilie, která jsi Spasiteli svému zvláště v jeho chudých a nemocných sloužila, vypros nám ctnost lásky k bližnímu, abychom každému dobře činili, kde můžeme, a tak pokladu v nebi si získávali a zasloužili si té odměny, která milosrdným přislíbena jest. Amen.

Mše svatá.

Na začátku mše sv. poukazuje nás církev sv. na štěstí, jež skýtá život svatý, krásnými slovy žalmisty Páně: „Miloval jsi spravedlnost a nenáviděl jsi nepravosti. Proto pomázal tě, Bože, Bůh tvůj olejem radosti nad spoluúčastníky tvé.“[1]) „Vyneslo srdce mé slovo dobré; vypravuji díla svá králi!“[2]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, světlo pravé, Jenž jsi od narození slepou pannu Otilii zázračně zrakem obdařil, dej nám, pokorně prosíme, aby oči naše za příkladem jejím a na její přímluvu od marnosti světské se odvracely a na Tebe, jediného pravého Boha, v nebeské slávě tváří v tvář patřiti zasloužily. Skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

II. epištola sv. Pavla ke Korint. 10., 17. 18. a 11., 1. 2.

Bratří! Kdo se chlubí, v Pánu ať se chlubí; nebo ne, kdo se sám chválí, dokonalý jest, ale koho Bůh chválí. Ó, byste strpěli něco maličko nemoudrosti mé! Ano strpte mne, neboť miluji vás Božím milováním. Zasnoubil jsem vás, abych vás co pannu čistou oddal jednomu muži, Kristu.

Výklad a povzbuzení. Sv. Pavel učí nás zde obzvláště důležité pravdě, že srdce panenské s Kristem Pánem člověka spojuje. Proto obrací církev sv. tato slova na panny. Chceš-li zde a na věčnosti s Kristem Pánem spojen býti, řiď se příkladem sv. panen! „Ti, kteří jsou čistého srdce, Boha viděti budou.“[3])

Evanělium jako na svátek sv. Kateřiny. (25. listop.)

Poučení na svátek sv. Tomáše, apoštola.

(21. prosince.)

Tomáš, jinak též Didymus (jeden z dvojčat, Blíženec) zvaný, byl rybářem v Galilei. Byv od Krista Pána za učenníka povolán i za apoštola zvolen, doprovázel Ho na všech Jeho cestách a osvědčil se býti učelivým, horlivým a nadšeným přítelem Božského Mistra, zvláště tehdy, když se ubíral do Bethanie, aby Lazara vzkřísil. Neboť když se tam ostatní apoštolé zdráhali jíti, že židé ukládali životu Ježíšovu, zvolal Tomáš srdnatě: „Pojďme! nechť umřeme s Ním!“[4]) Víra jeho při vzkříšení Kristově poněkud ochabovala, ale sotva ho Pán Ježíš přesvědčil, ukázav mu Svých svatých pět ran, zvolal s živou věrou: „Pán můj a Bůh můj!“ O tom dí sv. Řehoř, že Bůh tak chtěl k vůli nám, neboť nevěra Tomášova nám více prospěla, než ochotná víra jiných učenníků, poněvadž byl příčinou, že Kristus Pán nám mnohem důkladnější důkazy Svého zmrtvýchvstání dal, aby víru naši utvrdil. Tuto pevnost ve víře, dokázal sv. Tomáš četnými pracemi a utrpením, které pro Krista Pána snášel. Procestoval nejvzdálenější krajiny, hlásal Ježíše Armenům, Medům, Peršanům, Parthům a jiným pohanským národům trpě při tom s obdivuhodnou stálostí pro čest Boží a spásu duší. Konečně přišel do Indie, kde ve městě Kalamině (nyní Meliapuru) zemřel hrdinnou

[1]) Žalm 44., 8. [2]) Žalm 44., 2. [3]) Mat. 5., 8. [4]) Jan 11., 16.

smrtí mučennickou, jsa u kříže, kde se modlil, od pohanských kněží proboden kopími a pak kamením ubit. — Sv. Tomáš zobrazuje se s kopím v ruce, nástrojem své smrti; často také s uhelnicí, znamením měřícího, za pravdou a jistotou kráčejícího ducha.

Poučná průpověď sv. Tomáše. „Pán můj a Bůh můj!“ V těchto slovech leží celá živá víra, celá ohnivá láska, celá oddanost sv. apoštola k Ježíši Kristu. (Doporučuje se jako střelná modlitba.)

Rada. Tomáš po tři roky chodil s Ježíšem a byl horlivým učenníkem — a přece upadl do nevěry. Jak my si zachováme naši sv. víru, straníme-li se duchovních cvičení, vyučování, modliteb atd. a jen s lidmi tupícími sv. víru obcujeme, špatné časopisy čteme atd.? Chceš-li si sv. víru zachovati, osvědčuj ji dobrými skutky jako sv. Tomáš.

Poučení o nevěře a pověře.

Co jest to nevěra?

Popírání všech křesťanských, zjevených, ano i přirozených náboženských pravd. Je-li zaviněna, jest prvním a nejtěžším hříchem, jemuž v patách spěje hrozný trest. „Kdo nevěří, bude zatracen“.[1])

Odkud pochází zaviněná nevěra?

1. Ze zaviněné nevědomosti, když se ve víře, jak k tomu jsme zavázáni, nepoučujeme a tak při každém nárazu klesáme. 2. Z pýchy a nedostatku modlitby. Víra jest milostí, kterou Bůh jen pokorným a těm, kteří za ni prosí, uděluje. 3. Hlavně však z hříšného a smyslného života.

Nevěra jest výplodem hříchu. Neníť ona drahým kovem z hloubi ducha na světlo denní vytaženým, nýbrž jedovatou houbou vyrostlou ze srdce zkaženého.

Jak lze se nevěry uchrániti?

1. Útěkem, tím, že se vystříháme společností, knih a časopisů, v nichž se útočí na sv. víru; 2. důkladným poučením se o pravdách víry sami i od jiných; 3. modlitbou a rozjímáním pravd náboženských; 4. životem dle víry zařízeným. „Bude-li kdo chtíti vůli Jeho činiti, pozná o učení Mém, zdali z Boha jest, čili Já sám ze Sebe mluvím.“[1])

Co jest to pověra?

Pověry se dopouští ten, kdo nějakému stvoření, věcem a zjevům přirozeným přičítá moc, které nemají, neb kdo věcí Božských používá k dosažení nějakého časného cíle. Na př. kopati poklady s upotřebením svěcených předmětů, sv. hostií atd., klásti katry a cukati stolkem, aby se zvěděla budoucnost, amulety, které mají chrániti od bodnutí neb zastřelení. Zrcadla, aby se poznali zloději a místo, kde kradené věci schovávají; bázeň před strašidly a čarodějnicemi, před číslem 13, před středami a pátky postními; zaříkávání, čarování atd., čemuž lidé prostí i vzdělaní po věky klamně věřili. Taková víra slove pověrou, poněvadž jest to sice též víra, ale víra mylná a klamná.

Pověra odporuje již zdravému lidskému rozumu, poněvadž připisuje věcem moc, které míti nemohou, ano zneužívá věcí svěcených ke špatným účelům. Jak mohou karty předpověděti budoucnost? Jak může zrcadlo odkrýti zloděje atd?

---

[1]) Marek 16., 16. [2]) Jan 7., 17.

Jest pověra hříšnou?

Jest; neboť jest proti víře, důvěře a lásce. Jest cosi pohanského, domýšlivého, Boha urážejícího, ano zločinného. Připadá to, jakoby Bůh neřídil s láskou světa, jakoby pozemské statky byly nejvyšším dobrem, poněvadž i věcí svatých se zneužívá, aby se statků dosáhlo. Člověk chce zvědavě znáti budoucnost, která jedině Bohu jest známa; chce nutiti Boha, aby promluvil skrze karty, stůl, židli. V Něho a Jeho zaslíbení není důvěry, celá však klade se v tak nicotné věci. Nemělo by to býti těžkým hříchem? — Pověře kráčí v zápětí nejsmutnější následky: Pominutí se rozumem, nestane-li se věc předvídaná; zchudnutí, bída a rozbroj v rodinách; urážka Nejsvětějšího a samovražda. To učí dějiny a zkušenost. Proto, milý čtenáři! chraň se pověry. Spal knihy pověrčivé! Ještě nikdo nezmoudřel z pověry, nikdo z ní nezbohatl. Chceš-li býti bohat, modli se a pracuj pilně a svědomitě; to jest pokladem pro tento i onen svět. Chceš-li znáti budoucnost, důvěřuj v Boha, miluj Ho a konej své povinnosti — a pak buď jist Božím požehnáním a životem věčným.

Modlitba k sv. Tomáši. Sv. Tomáši, apoštole, vypros mi té veliké milosti, aby rány Ježíšovy, jichž jsi se dotekl, posilovaly ve mne víru, povzbuzovaly naději a rozněcovaly v srdci mém lásku k Bohu a tak mne přivedly k věčnému spasení. Amen.

Mše svatá.

Začátek mše sv. jako na svátek sv. Ondřeje. (30. listop.)

Modlitba církevní. Prosíme Tě, ó Pane! Dej nám Své milosti, abychom, kteří se ze svátku sv. apoštola Tomáše radujeme, z jeho přímluvy vždy se těšili a jeho víry s náležitou pobožností následovali; skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Efes. 2., 19.—22.

Bratří! Již nejste cizinci a příchozí, ale jste spoluobčané svatých a domácí Boží, vzděláni na základ apoštolův a proroků, kdež jest nejhlubší uhelný kámen sám Kristus Ježíš; na Němžto všecko stavení vzdělané roste v chrám svatý v Pánu, na kterémž i vy spolu vzděláváte se ve příbytek Boží v Duchu.

Výklad a povzbuzení. Těmito slovy ujišťuje sv. Pavel Efesské, že se stali skutečně členy rodiny Boží, a že proto židé i pohané spojeni jsouce páskou jedné víry, jedné lásky a naděje, také jedinou budovu, jedinou církev tvoří, která neustále vzrůstá a v životě bohumilém prospívá. — I my stali jsme se na křtu sv. z cizinců domácími Božími, částí budovy téže církve. Kéž bychom se snažili, abychom pevnou věrou a vroucí láskou stali se živými kameny na této stavbě! Co by nám prospěl jinak křest sv.?

Evanděliu m jako na první neděli po veliké noci str. 230.

Poučení na svátek sv. Štěpána, prvomučenníka.

(26. prosince.)

Epištola dnešní mše sv. obsahuje krátký popis života a smrti tohoto svatého. K ní jest třeba jenom přidati, že apoštolové uznávali sv. Štěpána pro ctnosti, jeho moudrost a horlivost ve víře za hodna zvoliti ho do počtu sedmi jáhnů, jichž úřadem bylo hlásati slovo Boží, posluhovati chudým a správně rozdělovati almužnu. V tomto úřadě jevil sv. Štěpán tak nežistnou lásku k bližnímu a horlivost pro Krista, že tak zanevřeli na něho židé, že ho ukamenovali. Tak se stal prvním mučenníkem pro Krista.

Rada. Sv. Štěpán čerpal svou víru, naději, svou ohnivou lásku z Ducha Sv. Čerpej i ty z tohoto pramene!

Poučení o svatých mučennících.

Kteří křesťané jsou mučenníky?

Ti, kteří pro vyznávání víry křesťanské, pro pravdu a spravedlnost trpělivě s modlitbou na rtech za nepřátele trápení ano i smrt podstupují, jako sv. Štěpán.

Kde najdeme pravé mučenníky?

Jen v pravé církvi Ježíše Krista, v církvi katolické. Bludaři nemohou býti žádnými mučenníky, poněvadž jim chybí život křesťanský. „Trápení nečiní mučenníkem", praví sv. Augustin, „nýbrž příčina. Chvála mučennictví záleží ve spravedlivé příčině, nikoli v tvrdosti a ukrutnosti trápení."

Měla vždy církev sv. mučenníky?

Ano, od počátku až na naše doby. Mučennictví jest od Krista Pána církvi sv. výslovně přislíbeno.[1]

Jaký význam má mučennictví v církvi?

Předně jest neklamným důkazem pro božství a pravdu křesťanství a katolické církve.

Jest dále známkou pravého následovníka Ježíše Krista. Sv. Otec Lev píše: „Pochází-li soubor ctnosti a dokonalosti z oné lásky, jakou Bůh a bližní bývá milován, jde na jevo, že tato láska nikde neukazuje se tak vznešenou a krásnou, jako u mučenníků, kteří tak se přiblížili Kristu Ježíši, jenž za všechny smrt podstoupil, jak následováním Jeho lásky tak podobností utrpení."

Za třetí jest nejkrásnější a nejúčinnější školou ctností pro všechny křesťany. Všechny, kteří jejich boj viděli neb popis o tom čtou, dí sv. Eucherius, napomíná jejich vzor a příklad: „Učte se od nás snažně víru nalézati, životem svým ji vytříbiti, smrtí ji uchovati; učte se více hříchu nežli meče obávati; učte se více milovati spravedlnost, víru a bázeň Boží pro život věčný, než časný život."

Modlitba ke sv. Štěpánu. Svatý mučenníku Štěpáne! jenž jsi tak plný byl milosti, síly a lásky, že obličejem zářila jako andělu; prosím tě skrze tu milost, s kterou jsi při své smrti spatřil nebesa otevřena a Ježíše sedícího na pravici Boha Otce, račiž za mne orodovati a vyžádej mi milosti čistého svědomí a tiché, zbožné lásky, abych, jako ty, vinníkům svým rád odpouštěl, za ně se modlil, jim všecko dobré netoliko přál, ale i skutkem prokazoval a za to od Boha milosti šťastné a blažené smrti došel; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Mše svatá.

Na kamenování sv. Štěpána vztahují se slova na začátku mše sv.: „Také i knížata seděla a proti mně mluvila: služebník pak tvůj cvičil se v spravedlnostech tvých. Pomoz mně, Pane a Bože můj! Jako sluha Tvůj snažil jsem se zákon tvůj plniti; blahoslavení neposkvrnění na cestě, kteří chodí v zákoně Hospodinově."[2]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Propůjč nám, Pane, té milosti, abychom co ctíme, též následovali, abychom se naučili nepřátele svoje milovati, kteří památku toho slavíme, který umíraje neopomenul se modliti za své nepřátele k Pánu našemu Ježíši Kristu, Tvému Synu, Jenž s Tebou žije a kraluje v jednotě Ducha Sv., Bůh na věky věkův. Amen.

[1]) Luk. 21., 12.; Mat. 10., 17.—22.; 24., 9.; Jan 16., 2.—4. [2]) Žalm 118., 23. 1.

Řeč ze Skutků apošt. 6., 8.—10. a 7., 54.—59.

V těch dnech Štěpán, jsa pln milosti a síly, činil veliké divy a zázraky v lidu. I povstali někteří ze školy, která slove Libertinských a Cyrénských a Alexandrinských a těch, kteří byli z Cilicie a z Asie, hádajíce se se Štěpánem. A nemohli odolati moudrosti a Duchu, kterýž mluvil. Slyšíce pak to, pukali v srdcích svých a skřípěli zuby na něho. On pak jsa pln Ducha Svatého, pohleděv do nebe, uzřel slávu Boží a Ježíše stojícího na pravici Boží i řekl: Aj, vidím nebesa otevřena a Syna člověka stojícího na pravici Boží. Zkřikše tedy hlasem velikým zacpali uši své

a obořili se jednomyslně naň. A vyvrhše jej ven z města, kamenovali a svědkové složili roucha svá u nohou mládence, který sloul Šavel. I kamenovali Štěpána modlícího se a řkoucího: Pane Ježíši, přijmi ducha mého! A poklek na kolena, zvolal hlasem velikým řka: Pane, nepokládej jim toho za hřích! A to pověděv, usnul v Pánu.

Čemu nás učí tento úryvek Skutků apošt.?

1. Rozlícení židé objednali silživé svědky, kteří svědčili, že Štěpán rouhal se Bohu a Zákonu. Ačkoli žaloba ta těžká byla, přece ho nermoutila, poněvadž ho svědomí netížilo. Z toho se učme: jako není hroznějšího žalobce a mučitele nad zlé svědomí, tak není lepšího zastance nad svědomí dobré. To jest nejlepším těšitelem v každé strasti. Provází vězně do žaláře, odsouzence v bídu,

muky i smrt a bude jednou mocným zástupcem na soudě Božím. Starej se, abys si vždy čisté svědomí zachoval.

2. Svatý Štěpán jest nespravedlivě pronásledován; a přece modlí se za své vrahy. — Můžeme se vymlouvati, když nemilujeme svých nepřátel? Nebyli sv. Štěpán a mnozí jiní, kteří jednali jako on, také lidmi? A my bychom s milostí Boží nemohli to, co mohli oni? Miluj tedy Boha a bližního jako sv. Štěpán a pokojně pak odevzdáš jednou ducha svého do rukou Stvořitelových.

3. Židé protivili se Duchu Sv., byli ukrutnými a zahynuli. Viz, abys nikdy v ničem milosti Boží neodporoval, abys o ni nebyl oloupen a nezahynul.

Evandělium sv. Mat. 23., 34.—39.

Za onoho času mluvil Pán Ježíš k zákoníkům a farizeům: Aj, Já posílám k vám proroky a mudrce a učitele; a z těch některé zabijete a ukřižujete a některé z nich bičovati budete ve školách svých a budete je honiti z města do města, aby přišla na vás všeliká krev spravedlivá, která jest vylita na zemi od krve Abela spravedlivého až do krve Zachariáše, syna Barachiášova, kterého jste zabili mezi chrámem a oltářem. Amen pravím vám, přijdouť všecky ty věci na pokolení toto. Jerusaléme, Jerusaléme, kterýž zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří k tobě posláni jsou: kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé jako slepice shromážďuje pod křídla kuřátka svá a nechtěl jsi? Aj zanechá se vám dům váš pustý. Neboť pravím vám, neuzříte Mne od této chvíle, až díte: „Požehnaný, Jenž se béře ve jménu Páně!“

Kdo se vyrozumívá slovem „proroci“?

Apoštolové a hlasatelé sv. evandělia. „Ti jsou i proroci,“ dí sv. Jeroným, „neboť předpovídají budoucí věci; i mudrci, neboť vědí co hlásají; i učitelé, neboť jsou učení v Písmech.“

Proč praví Kristus: „Poslal jsem k vám...“?

Aby nás poučil, že nikdo nemůže v církvi Kristově kázati z vlastní moci neb Zákon vysvětlovati, kteří neobdrželi pro to moci od duchovní vrchnosti.

Zabili židé skutečně některé z nich?

Ano; Štěpána ukamenovali; Jakoba staršího, bratra Janova, sťali; Jakoba mladšího svrhli s věže chrámové; Petra a jiné sbičovali; Pavel[1]) a Barnabáš mnohá pronásledování od nich vystáli. A tak všichni, jak praví sv. Pavel, kteří chtějí v Kristu Ježíši zbožně žíti, od bezbožných pronásledováni bývají.

Proč má krev Abelova atd. na tyto židy přijíti?

Poněvadž se rovnali svým otcům a míru jejich dovršili usmrcením Syna Božího a jeho věrných služebníků, tak stali se spoluzodpovědnými za všechnu nevinně prolitou krev; oni nepatřili se svými otci k dítkám Božím, synům přislíbení, nýbrž k dítkám světa, které Kainem začaly a stále dítky Boží pronásledují.

---

[1]) II. Tim. 3., 12.

Kteří kamenují a usmrcují dnes proroky a hlasatele slova Božího?

Všichni, kteří je všelijakým způsobem pronásledují; kteří bídnými pomluvami své duchovní pastýře snižují, kazatele a jejich kázaní tupí. Toť zajisté sluhy Boží nejvíce trápí; ubírá jim horlivosti, ochromuje veškeré jejich působení. To popuzuje také Boha k hněvu a jest jim spravedlivou příčinou, že jim tak učiní, jak hrozil a učinil židům; a obyčejně stává se oněm hříšníkům to, co se židům přihodilo, že pozbyli pravé víry, jež jiným hodnějším byla udělena. Chraň se tedy takového jednání, aby se ti totéž nepřihodilo.

Proč se Kristus Pán přirovnává k slepici?

Slepice svolává svá rozptýlená kuřátka k sobě, aby se jim nic zlého nestalo a chráníc je před dravcem, raději sama se dá rozsápati, nežli by některému z nich dala uškoditi. Daleko více, nežli se tímto podobenstvím vylíčiti dá, učinil Syn Boží skrze Zákon a proroky a pak po tři léta sám osobně pro národ židovský. Jaké nebeské učení jim hlásal! jak neobyčejné zázraky mezi nimi činil, a oni Ho neslyšeli, neposlechli! Konečně i život Svůj za ně obětoval, aby od věčné smrti uchováni byli! — Co učinil pro židy, to činí ještě také pro nás. Jak často zve nás k pokání rozmanitým způsobem; jak často varuje nás neštěstí, do kterého nás hříšná nekajícnost uvrhnouti hrozí, poukazuje nás k Své nejsvětější Krvi, kterou za nás prolil a v níž jest spása naše. O kéž bychom tohoto laskavého hlasu poslechli! — Krásné toto podobenství jest však též zároveň napomenutím kazatelům, rodičům, hospodářům, jak pilně a laskavě mají své podřízené napomínáním, prosbami, výstrahami, hrozbami, atd. od zlého odvraceti.

Co značí slova: „Zanechá se vám dům váš pustý?“

Vyvrácení a zpustošení města Jerusalema i s chrámem, kteréž na židy mělo přijíti za jejich nevěru a nekajícnost. A jak hrozně to dopadlo čtyřicet let po smrti Páně! Z toho se učme 1. že trest Boží přichází za hřích a nekajícnost, byť i za dlouho, ale jistě; 2. že, kdo se Boha spustí, jistě stane se kořistí svých nepřátel, kteří jeho chrám, t. j. srdce, zpustoší, pokoj jeho zničí, svědomí jeho ztýrají; 3. že kdo opomene vydati hodné ovoce své víry a k Bohu se záhy neobrátí, ten buď pozbude světla svaté víry anebo má se obávati, aby někdy pozdě Pána Ježíše nehledal a proto Jeho více nenalezl a nezemřel ve svých hříších.

Co znamenají slova: „Neuzříte Mne od této chvíle, až i díte: „Požehnaný, Jenž se béře ve jménu Páně“?

Tato slova nevyplní se toliko na židech, nýbrž na všech hříšnících, již hříšných návyků neodkládají, kteří po celý svůj život neustávají hříchy Krista Pána urážeti. Ale až přijde den posledního soudu, budou Ho musiti, ovšem pozdě a bez prospěchu, uznati „Požehnaným.‘

Ú v a h a. Uvaž často v srdci slova Ježíšova: „Nechtěl jsi!“ Bůh chce vždycky tvou spásu, ale tys jí nechtěl a nechceš. Zatvrdí-li se člověk ze zlomyslnosti, zatvrdí pak Bůh srdce jeho za trest!

Poučení o jáhnech a podjáhnech.

Sv. Štěpán byl jedním ze sedmi jáhnů, které sv. apoštolové vyvolili a posvětili.

Co znamená slovo „jáhen“?

Slovo jáhen jest překladem řeckého „diakon“, jež značí sluhu, pomocníka, poněvadž jáhen přisluhuje knězi u oltáře. Jáhni bývají zváni též levity.

Proč a jak zvolili sv. apoštolové jáhny a je posvětili?

Ve Skutcích apoštolských čteme: „ V těch dnech, když se rozmnožoval počet učenníků, stalo se reptání Řeků proti židům, proto že by při vedlejším podělování vdovy jejich zanedbávány byly. Tedy dvanácte apoštolů svolavše množství učenníků, řekli: Není slušné, abychom my opouštějíce slovo Boží, přisluhovali k stolům. Protož bratří, vyberte ze sebe mužů dobré pověsti sedm, plných Ducha Svatého a moudrosti, kteréž bychom ustanovili nad tou prací: my pak pilni budeme modlitby a posluhování slova. I líbila se ta řeč všemu množství a vyvolili Štěpána, muže plného víry a Ducha Svatého, a Filipa a Prochora a Nikanora a Timona a Parmena a Mikoláše, příchozího z Antiochie. Ty postavili před obličejem apoštolův: a oni modlíce se vzkládali na ně ruce. A slovo Páně rostlo a rozmáhal se počet učenníků v Jerusalémě velmi: také veliké množství kněží poslouchalo víry.“ [1])

Jakou moc mají jáhni?

Posluhují knězi nejen u oltáře, nýbrž téměř při všech jeho duchovních pracích. Jáhen zpívá při slavné mši sv. evandělium a „Ite missa est“, může udělovati sv. přijímání, v nepřítomnosti kněze slavně křtíti a s dovolením biskupovým též kázati. Dříve veškerá vnější kostelní služba přináležela jáhnům.

Který jest církevní oděv jáhnův?

Jáhen nosí týž církevní oblek jako podjáhen, totiž humerale, albu, cingulum, dalmatiku a kromě toho ještě štolu, ale po straně pod pravým ramenem přepásanou, aby se tím naznačilo, že jeho kněžská moc ještě jest obmezena.

Co jest podjáhenství?

Jest první z vyšších svěcení, jím zasvěcuje se příjemce duchovnímu stavu. Podjáhen má již bezprostředně účast na mši sv. Podjáhenství není bezprostředně Bohem ustanoveno, nýbrž jako i čtvero nižších svěcení, církví; bylo však již v třetím století všeobecně známo a uznáváno.

Jaké povinnosti béře na sebe podjáhen?

Poněvadž svěcení na podjáhenství má učiniti svěcence schopným ke stálé službě Boží, přijímá se svěcením povinnost panictví (coelibátu) a modlitby brevíře.

Poučení na svátek sv. Jana, miláčka Páně, apoštola a evandělisty.

(27. prosince.)

Jan byl synem Zebedea, rybáře galilejského a Salomy, tety blahoslavené Panny Marie, a bratrem Jakoba Staršího;[2]) byl nejmladším ze všech apoštolův, ale mimo Petra a Jakuba nejdůvěrnějším [3]) z učenníků Pána Ježíše, byl Jeho miláčkem.

Důkaz své zvláštní přízně podal mu Kristus Pán při poslední večeři tím, že mu dovolil spočinouti na svém svatém Srdci [4]) a Matku Svou u kříže mu doporučil.[5]) Toto vyznamenání odplácel Jan upřímnou, stálou láskou, jejíž důkazem jest, že jediný ze všech učenníků Krista v Jeh moukách neopustil. —

Po nanebevstoupení Páně kázal evandělium v Palestýně, potom se odebral do Malé Asie, založil tam veliký počet nových církví; své stálé sídlo měl v Efesu. S jinými apoštoly byl od židů jat a bičován, pak v Římě za císaře Domiciana r. 95. po Kr. před „latinskou bránou“ do kotle plného vřelého oleje uvržen a když neporušen z něho vyšel, na ostrov Patmos vyhostěn, kde popsal své Zjevení o budoucích osudech církve. Po svém návratu

---

[1]) Sk. ap. 6., 1.—7. [2]) Mat. 4., 21. [3]) Mat. 17., 1. [4]) Jan 13., 23. [5]) Jan 19.; 26. 27.

řídil jako vrchní pastýř církve malo-asijské jako dříve a zemřel v Efesu, téměř ve stáří sto let smrtí přirozenou. Sv. Jan znázorňuje se, an píše evandělium s orlem po boku, poněvadž jako orel vysoko lítající již na začátku evandělia o Božství Ježíšově psal; nebo též s kalichem, z něhož had vystupuje. Dle podání byl mu podán od nevěřících pohár s otráveným vínem. Jan modlil se nad ním, kalich praskl a had z něho vystoupil.

Spisy, které tento sv. apoštol zůstavil, jsou:

1. Tajné Zjevení; 2. Evandělium, které sepsal na naléhavou prosbu biskupů v Malé Asii asi v 90. roce svého věku, v němž se jako orel k nebeským tajemstvím vznáší, dokazuje Božství Ježíše Krista proti bludnému učení Ebionovu a Cerinthovu; 3. tři listy, v nichž napomíná hlavně k lásce Boha a bližního. Této lásce učil neustále, a ji po celý svůj život jevil. Když u vysokém stáří a pro slabost do chrámu nesen býti musil, ještě stále tato slova říkával: „Synáčkové, milujte se vespolek!“ byl tázán, proč vždy totéž opakuje, krásně odpověděl: „Poněvadž jest to rozkaz Páně, a vykoná-li se ten, dostačí“; t. j. kdo ho věrně plní, zachovává celý Zákon.

Poučná průpověď sv. Jana: „Milé dítky, nemilujme se toliko jazykem a slovy, nýbrž skutkem a pravdou.“[1])

Rada. Učme se z toho takové lásce, jakou měl sv. Jan; přičiňme se, abychom tak čistí a svatí byli, jako byl on, a pak bude pravá moudrost, láska Boží a věčná blaženost naší odměnou.

Modlitba k sv. Janu. Sv. Jene! nejčistší a nejmilejší učenníku Pána Ježíše! jenž jsi při poslední večeři na Srdci Páně odpočíval a pod křížem Marii Pannu v opatrování dostal: pro tyto vznešené milosti tě snažně p osím, abys mi srdce čisté od Boha vyžádal, vroucí úctu k umučenému Spasiteli a Jeho Matce, srdečnou lásku k Bohu a bližnímu a konečně šťastnou hodinu smrti. Amen.

Poučení o sv. evandělistech.

Které muže jmenujeme evandělisty?

Ony muže, kteří popsali život, učení a zázraky, smrt a zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Jsou čtyři: Matouš, Marek, Lukáš a Jan.

Čím byli původně?

Matouš byl publikánem nebo celníkem a později učenníkem Kristovým. Evandělium své sepsal brzy po smrti Kristově.

Marek byl žákem sv. apoštola Petra. Evandělium napsal v Římě asi deset let po smrti Kristově; pak se stal prvním biskupem v Alexandrii v Egyptě.

Lukáš byl lékařem a později učenníkem a průvodčím sv. Pavla. Evandělium jeho pochází asi z roku dvacátého třetího po smrti Kr.

Sv. Jan jest onen apoštol, který při poslední večeři na Srdci Kristově spočíval. Jeho evandělium napsáno jest po těchto třech dřívějších.

Proč se maluje při sv. Matouši též jiná — lidská postava?

Poněvadž počíná své evandělium vypravováním narození Kristova dle jeho lidské přirozenosti.

Proč při sv. Marku — lev?

Poněvadž ve svém evanděliu počíná s kázaními sv. Jana Křtitele o pokání, která vhodně jsou přirovnávána pro důrazné výstrahy ke řvaní lva na poušti.

---

[1]) I. Jan 3., 18.

Proč při sv. Lukáši — býk?

Poněvadž začíná své evandělium vypravováním o oběti Zachariášově, otce to sv. Jana Křtitele.

Proč při sv. Janu — orel?

(Viz nahoře, kde se mluví o vyobrazení sv. Jana str. 424.)

Mše svatá.

Začátek mše sv. zní: „Uprostřed shromáždění otevře ústa jeho a naplní ho duchem moudrosti a rozumu a rouchem slávy oděje ho.“[1]) „Dobré jest oslavovati Hospodina a žalmy zpívati jménu Tvému, Nejvyšší.“[2]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Prosíme, ó Pane, rač milostivě církev Svou osvítiti, aby ve světle učení sv. Jana, apoštola a evandělisty Tvého, kráčejíc, do sídel nebeských dospěla; skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Čtení z knihy Sirachovy. 15., 1.—6. Kdo se bojí Boha, činiti bude dobré: a kdož se přidržuje spravedlnosti, dosáhne jí; i vyjde jemu vstříc jako matka počestná a jako panenská nevěsta přijme ho. Krmiti jej bude chlebem života a rozumu, a vodou moudrosti spasitelné napojí jej: a utvrzena bude v něm, a on ne-

[1]) Sir. 15., 5. [2]) Žalm 91., 2.

odchýlí se (od ní): a zdrží ho a nebude zahanben a povýší ho u bližních jeho; a uprostřed shromáždění otevře ústa jeho, a naplní ho duchem moudrosti a rozumu, a rouchem slávy oděje ho; radost a veselí shromáždí naň a jménem věčným dědičně obdaří ho Pán Bůh náš.

Čemu nás učí tato slova?

Učí nás, jak skvostné ovoce vydává spravedlnost a zbožnost. Spravedlnost záleží v ustavičné snaze plniti vůli Boží a zákon Jeho pro Boha a pojímá proto v sebe všecky ctnosti celého vnitřního i vnějšího člověka, jeho myšlení i jednání, jest čistým úmyslem, láskou, nevinností atd. Taková spravedlnost jest zároveň světlem duše, potravou a posilou srdce, získává člověku přátelství s Bohem a jest pramenem nezkalené radosti srdce. Vizme příklad na sv. Janu. Pro svou spravedlnost byl od Boha obdařen takovou moudrostí a uměním, že právem, jak dí o něm sv. Augustin, k orlu se přirovnává pro znalost duchovních věcí; neboť povznesl se netoliko nad zemi, ale i nade všecky pluky nebeských mocností, až pronikl k Tomu, skrze Něhož všecky věci učiněny jsou, řka: „Na počátku bylo slovo". Chceš-li tedy ve ctnosti prospívati, chceš-li požívati útěchy a radosti, musíš se stkvěti především křesťanskou spravedlností.

Evanděliúm sv. Jana 21., 19.—24.

Za onoho času řekl Pán Ježíš Petrovi: Následuj Mne! Obrátiv se Petr, uzřel toho učenníka, kteréhož miloval Ježíš, an jde za ním, kterýž i odpočíval při večeři na prsou Jeho a byl řekl: Pane, kdo jest, který Tebe zradí? Toho tedy když uzřel Petr, řekl Ježíšovi: Pane, co pak tento? Dí mu Ježíš: Tak ho chci nechati, až přijdu; co tobě do toho? Ty Mne následuj! Vyšla tedy řeč ta mezi bratřími, že učenník ten neumře. A neřekl mu Ježíš: Neumře, ale: Tak ho chci nechati, až přijdu; co tobě do toho? Tenť jest učenník ten, který svědectví vydává o těchto věcech a napsal tyto věci; a víme, že pravé jest svědectví jeho.

Proč praví Kristus jen Petrovi: „Následuj Mne!?"

Povolal sice všechny, ale Petra zvlášť, aby Ho následoval. Petr měl býti Jeho nástupcem v nejvyšším úřadě pastýřském a měl podobně žíti i umříti jako On.

Proč tak odbyl Kristus Pán Petra?

Aby pokáral jeho zvědavost. Tím nás učí, abychom všetečně nezkoumali, co bližní náš činí a nečiní, nýbrž přičinili se v dobrém ho následovati. Kdo bez potřeby a příliš se o bližního stará, ten obyčejně sám sebe zanedbává, mnoho roztržitostí, nepokoje a nesnází si působí.

Proč myslili učenníci, že Jan nezemře?

Poněvadž soudili ukvapeně a proto slovům Spasitelovým špatně rozuměli.

Co znamenají slova Ježíšova: „Chci, aby tak zůstal, až Já přijdu"?

Sv. Otcové vysvětlují je jako proroctví, že ostatní apoštolové násilnou, Jan však přirozenou smrtí zemře, jakož se též stalo.

Proč se dnešního dne žehná víno a věřícím se dává píti?

To se děje, 1. aby všichni, kdož z tohoto vína požehnaného pijí, ode všech nemocí byli ochráněni a zdraví a spásu těla i duše obdrželi, jakož i sv. Jan dle předpovědění Kristova[1]) jed beze škody vypil; 2. abychom přímluvou sv. Jana, kterýž onen otrávený nápoj jen z lásky k Bohu a bližnímu, totiž aby obrátil modloslužebníka, přijal, láskou k Bohu a bližnímu naplněni byli. Proto též podává kněz toto víno slovy: „Pij lásku sv. Jana ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv. Amen."

Poučení na svátek mláďátek.

(28. prosince.)

Umučení mláďátek popisuje dnešní svaté evanděliium. Právem je uctívá církev jako mučenníky, poněvadž vyznala Krista i když ne ústy, tedy aspoň svou smrtí, kteroužto smrt pro nenávist Herodovu ke Kristu vytrpěti musila.

Modlitba k mláďátkům. Nevinné dítky, jež jste Boha ne slovy, nýbrž svou smrtí oslavily a teď Beránka Božího stále následujete, orodujte za nás, abychom víru, již ústy vyznáváme, též křesťanským životem potvrdili a pronásledováním a strastí očištěni, též hodnými se stali, účastniti se oné slávy, kteréž nyní věčně požíváte. Amen.

Mše svatá.

Začátek mše sv.: „Z úst dítek a nemluvňátek připravil jsi Sobě k vůli svým nepřátelům chválu. Pane, Bože náš, jak podivné jest jméno Tvé na celé zemi!"[2]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Ó Bože! Jehožto chválu dnešního dne nevinní mučenníci ne slovy, nýbrž svou smrtí vyznali, usmrť v nás všecky mrzké žádosti a náklonnosti, abychom víru, kterouž náš jazyk vyznává, také ctnostným životem dosvědčili; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč ze Zjevení sv. Jana 14., 1.—5.

V těch dnech viděl jsem a aj, Beránek stál na hoře Sionu a s ním sto čtyřicet a čtyři tisíce majících jméno Jeho a jméno Otce Jeho napsané na čelích svých I slyšel jsem hlas s nebe jako hlas vod mnohých a jako hlas hromu velikého a hlas, který jsem slyšel, byl jako hudců hrajících na harfy své; a zpívali jako píseň novou před trůnem a před čtyřmi zvířaty a před starci a žádný nemohl zpívati píseň tu, jediné těch sto čtyřicet a čtyři tisíce, kteříž jsou koupeni ze země. Toť jsou ti, kteří se s ženami neposkvrnili, nebo panicové jsou. Ti následují Beránka, kamkoli jde. Ti jsou koupeni z lidí prvotiny Bohu a Beránkovi a v ústech jejich nebyla nalezena žádná lež; neboť jsou bez poskvrny před trůnem Hospodinovým.

Výklad a povzbuzení. Tohoto vidění sv. Jana používá církev o nemluvňátkách, poněvadž pro svou nevinnost bývají připočtena k pannám, o nichž se zde mluví. Sv. Jan popisuje totiž přednosti sv. čistoty a vypravuje, jak viděl Beránka Božího, Krista, na hoře Sionu, t. j. v nebi, obklopeného takovými čistými bytostmi, jichž bylo 144.000.

[1]) Mar. 16., 18. [2]) Žalm 3., 2. 3.

K tomuto počtu přináležejí všichni ti, již se od modloslužby světské, obzvláště ti, kteří se od tělesných požitků čisti uchovali a svou nevinnost neporušenou zachovali. Takové čisté duše mají přede všemi svatými přednost, že se označují jménem Beránka a v Jeho společnosti převelké a zvláštní blaženosti požívají, což se naznačuje novou písní, již nemůže zpívati nižádný svatý. Toto jest odměna za jejich vítězství a za ty mnohé práce, kteréž jest jim přetrpěti při umrtvování těla a přemáhání mnohých pokušení. — Hle, jaký poklad jest tedy sv. čistota? A ty, jinochu, panno, měl bys ji lehkomyslně obětovati pro okamžitou rozkoš, pro nic, z bázně lidské?

Evandělium sv. Matouše 2., 13.—18.

Téhož času ukázal se anděl Páně Josefovi ve snách a pravil: Vstaň, vezmi Dítě a matku Jeho a utec do Egypta a zůstaň tam, až povím tobě. Neboť bude Herodes hledati dítko, aby zahubil je. Kterýž vstav, vzal dítě a matku Jeho v noci a odešel do Egypta. A byl tam do smrti Herodovy, aby se naplnilo, což povědíno jest od Pána skrze proroka řkoucího: Z Egypta povolal jsem Syna Svého. Tehdy uzřev Herodes, že by oklamán byl od mudrců, rozhněval se náramně, a poslav, dal zavražditi všecka pacholátka, kteráž byla v Betlémě a ve všech končinách jeho, ode dvouletých a níže podle času, na který se byl vyptal od mudrců. Tehdy naplnilo se, což povědíno jest skrze Jeremiáše proroka řkoucího: Hlas v Rámě slyšán jest, pláč a kvílení mnohé; Ráchel plačící synů svých a nedala se potěšiti, proto že jich není.

Proč usiloval Herodes o život Kristův?

Protože byl panovačný, byl i podezřívavý a ukrutný a stále se bál o svůj trůn. Proto dal už mnoho lidí, ba i své vlastní syny a nejbližší příbuzné povražditi.

Kteří lidé jsou Herodovi podobni?

Všichni ti, kteří nemluvňátka na těle neb na duši zabíjejí, na př. neopatrné a bezstarostné matky, které plodu svého těla nesmírným tancem, těžkým nošením a zdviháním, prudkým hněvem a hlubokým zármutkem atd. velice škodí; nelidští muži, kteří své ženy v tomto stavu utlačují, bijí, ke hněvu dráždí, strach jim způsobují atd. Krutěji však než všichni tito i než Herodes sobě počínají, kdož nevinné dítky tím zlobí, že v jejich přítomnosti mluví řeči necudné, nemravné písně zpívají, smilstvo páchají neb je k takovým věcem dráždí, proto že takto jejich duše vrhají do záhuby; podobně i ti, již vzdalováním náboženského vyučování neb vyučováním proti křesťanskému náboženství duševní život dítek ubíjejí.

Jak byl Herodes odměněn za svoji ukrutnost?

Brzy po tom upadl do nejošklivější a nejbolestnější nemoci, v níž, ode všech opuštěn a od červů za živa stráven, zemřel v největším zoufalství. — Když tedy ukrutnost Herodem na nemluvňátkách spáchaná, vztahující se jen na tělo, tak hrozně byla potrestána, co mohou potom ti očekávati, kteří nevinné nejen o život časný, nýbrž i o život věčný okrádají?

Co znamenají slova: „Hlas slyšán jest v Rámě atd.“

Ráma jest město v kmenu Benjamin, a Ráchel jest jeho pramáti. Líčí se zde básnicky jako v Rámě sedící a smrt svých dítek oplakávající — Plakati nad ztrátou svých dítek jest

[1]) Jer. 31., 15.

sice přirozeno; není-li to však pošetilé, plakati nad míru a se rmoutiti? Byly by tyto matky tak plakaly, kdyby byly povážily, že dítky jejich předčasnou smrtí zemřevše vešly do života věčně blaženého? Jak mohou tedy křesťanské matky pro smrt svých dítek býti tak nepotěšitelnými, když vědí, že je Bůh vzal k Sobě,[1]) že takto unikly tisícerým nebezpečím své spásy, od nichž by je byly mohly sotva ochrániti, i kdyby nad nimi sebe více bděly?

Čemu nás učí tato událost dále?

1. Bůh zachrání Syna Svého ne zázrakem, nýbrž cestou přirozenou, útěkem. — Neočekávejme tedy žádné pomoci nadpřirozené, zázračné, dokud máme ještě prostředků

přirozených ku své záchraně. 2. Jak velká byla víra, jak rychlá a přesná poslušnost sv. Josefa, že podnikl dalekou a obtížnou cestu s Božským Dítkem a Matkou ihned a bez odmlouvání! — Jak poučná a zahanbující jest tato poslušnost pro nás, kteří se tak neradi podvolujeme řízení Božímu! 3. Herodes hledá Ježíše zahubiti. Marný úmysl! Dítě, jež hledá, nenalezne. — Co zmohou všecky úklady nevěrců proti Bohu a Jeho služebníkům!

Poznámka. Církev užívá dnešního dne barvy fialové, aby dala na jevo svou ošklivosť nad ukrutností Herodovou, naproti tomu v oktávě červené na důkaz radosti církve nad slávou, jíž nemluvňátka svou smrtí mučennickou dosáhla.

Poučení o povinnostech rodičů naproti moderním poměrům školským.

Poněvadž poměry školské v novější době se namnoze v neprospěch křesťanské výchovy změnily, proto vznikají z těchto změn též rodičům nové a větší povinnosti. Jest nanejvýš důležito, aby si byly rodičové těchto nových povinností povědomi.

[1]) Moudr. 4., 7.

Jaké jsou nejpodstatnější změny v našich poměrech školských a jejich následky?

Hlavní změna spočívá v tom, že školy, do kterých chodí jen katolické děti, namnoze jsou zrušeny a v tak zvané společné, smíšené neb bezkonfesijní a beznáboženské přeměněny. Z toho plynou těžké následky:

1. Do těchto škol chodí všechny dítky školou povinné bez rozdílu vyznání. 2. Nebéře se žádného ohledu na náboženství učitele; z toho nutně následuje, že škola bezkonfesijní nemůže a nechce rodiče v náboženském zdokonalování svých dítek pro Boha a Krista tak účinně podporovati, jak by to bylo úlohou školy, nehledě k tomu, že taková škola působí přečasto škodlivě na nábožnost dítek. 3. Tyto školy jsou ponejvíce od farní osady odděleny a proto už nemá duchovní pastýř toho vlivu na školu, jaký mu před Bohem a světem přináležel. 4. Hodiny pro náboženské vyučování bývají omezeny na nejnižší počet a velmi často na čas nepříznivý nebo dokonce mimo školní čas přeloženy. 5. Tato moderní škola nemůže a nechce už dítky jako dříve přidržovati k plnění všech povinností náboženských a do církevního života uváděti. Z toho snadno poznají křesťanští rodičové, jakou škodu a nebezpečenství přinesou nové školní poměry křesťanskému vyučování mládeže.

Jaké povinnosti mají tedy rodičové naproti těmto novým poměrům školským?

1. Všemi dovolenými prostředky mají pracovati k tomu, aby tam, kde školy konfesijní ještě stávají, takové udrženy byly. 2. Kde jich už není, mají užiti své řádné svobody, konfesijní školy soukromé zakládati a své dítky tam posílati; kde jim však tato první a nejvyšší svoboda byla vzata, své dítky dle libosti vychovávati, tam nemají přestati, dokud opět této svobody nenabudou. 3. Rodičové musejí mnohem více než dříve sami náboženské výchovy a náboženského vychování svých dítek se ujati. Musejí prvotiny svého drahého času věnovati náboženskému vyučování dítek, náboženský život v rodině pěstovati, sami všude dobrým příkladem svítiti a dítky bedlivým okem střežiti. Mimořádné poměry vyžadují mimmořádných prostředků.

Při použití veškeré lidské síly bude to velmi za těžko, duše dítek před vražedným pokusem moderního Heroda zachrániti. Proto jest třeba stále se modliti, na jedné straně, abychom povinnosti dané nám poměry časovými mohli plniti, i aby na straně druhé Bůh zkoušky naší zkrátiti a církvi potřebnou svobodu opět uděliti ráčil.

Poučení na svátek sv. Valentína, biskupa.

(7. ledna.)

Sv. Valentín přišel okolo polovice pátého století do krajiny pasovské a kázal tam evanělium. Papežem Lvem I. na biskupa posvěcen, odešel Valentín do Rhaecie, kde obrátil mnoho tisíc na víru v Ukřižovaného. Přišel též do hor švycarských a tyrolských, kde mu prostý lid onen vyšel s velkou důvěrou vstříc. Usadil se nedaleko Meranu a založil tam spolek kněží, kteří mu při zvěstování slova Božího musili býti nápomocni, protože sil jeho počalo ubývati. Všem svítil jako vzor všech ctností, konal mnohé zázraky a byl velkým dobrodincem chudých a nemocných. Konečně onemocněl. Bůh mu dal věděti hodinu jeho smrti. Zemřel roku 470. Jeho svaté kosti byly přeneseny do Pasova, kde je ještě dnes uctíván jako patron onoho města a diecése.

Modlitba k sv. Valentínovi. Svatý Valentíne! Dej mi milost, ať si drahocenného statku pravé víry dobře vážím, jej věrně zachovávám, dle něho žiji a umírám, abych jedenkráte s tebou předmět víry, Boha, v Jeho nekonečné blaženosti viděti a požívati mohl; zkrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Poslední slova sv. Valentína ke svým kněžím. „Moji milí bratři! Posilujte věřící u víře v Krista, zachovávejte mír, svornost a lásku, a Bůh míru zůstane při vás.“

Mše sv. jako na svátek sv. Mikuláše (6. prosince na str. 408.)

Modlitba církevní. Buď nám, ó Pane, svým služebníkům, skrze slavné zásluhy sv. Valentína, svého biskupa a vyznavače, milostiv, abychom na přímluvu jeho ode všeho zla ochráněni byli. Skrze Krista, Pána našeho, Amen.

Poučení na svátek slavnosti Stolice sv. apoštola Petra v Římě a v Antiochii.

(18. ledna a 22. února.)

Co slaví církev v těchto dvou dnech?

22. února slaví památku události, že sv. Petr jakožto nejvyšší náměstek Kristův v Antiochii v Syrii jako biskup se usadil, 18. ledna však ta památka, že sedm roků pezději do Říma se přestěhoval, kde potom zemřel slavnou smrtí mučennickou.

Proč přeložil sv. Petr apoštolskou Stolici do Říma?

To se stalo řízením Božím. Poněvadž Řím byl tehdy hlavním městem světa a jakořka středem všech bludův a vší pověry, tedy to bylo velmi přiměřeno, jak praví sv. papež Lev, aby se stal též středem a hlavou náboženství křesťanského, aby se odtud světlo víry skrze moc apoštolskou na všecky národy vylilo, odkud dříve bludy zkrze vládu světskou ve všech tehdy končinách země rozšiřovány byly.

Co mají katolíci dnes činiti?

Mají Bohu děkovati, že se jim dal zroditi v římsko-katolické, apoštolské církvi a za nejvyšší hlavu této církve, totiž papeže, prositi u Něho, aby mu horlivost pro čest Svou a spásu duší, jakou sv. Petr vynikal, a milosť udělil, by jeho apoštolskou lásku a pokoru tak následoval, jak ho na apoštolském stolci následuje.

Začátek mše sv. jako na svátek sv. Mikuláše (6. prosince na str. 408.)

Modlitba církevní. Ó Bože! Jenž jsi Petrovi, svému sv. apoštolu, klíče nebes a tím i moc, svázati a rozvázati udělil; dopřej, abychom pomocí jeho přímluvy od okovů svých hříchův osvobozeni byli; Jenž žiješ a kraluješ na věky. Amen.

I. epištola sv. Petra 1., 1.—7.

Petr, apoštol Ježíše Krista, na vyvolené cizince žijící rozptýleně v Pontu Galacii, Kappadocii, Asii a Bithynii, jež Bůh Otec dle prozřetelnosti zkrze Ducha Sv. posvětil, aby Ježíši, svému pomazanému, poddáni a Jeho krví pokropeni byli. Milost a mír rozmnožujž se ve vás! Požehnaný Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, kterýž podle velikého milosrdenství Svého znova zplodil nás k naději živé, skrze vzkříšení Ježíše Krista z mrtvých, k dědictví neporušitelnému a neposkvrněnému a nevadnoucímu, které se chová v nebesích vám, kteřížto mocí Boží ostříháni

býváte, skrze víru k spasení, kteréž připraveno jest, aby zjeveno bylo v čas poslední; ve kterémžto se radovati budete, maličko nyní, pokud třeba, v rozličných pokušeních zarmouceni jsouce, aby zkušení víry vaší mnohem dražší nad zlato (které se v ohni zkouší) nalezeno bylo k chvále a slávě i ke cti při zjevení Ježíše Krista, Pána našeho.

Výklad a povzbuzení. Toto psaní můžeme pokládati za všeobecný list pastýřský, jejž vydává sv. Petr jakožto nejvyšší pastýř celého křesťanského stáda všem křesťanům, zvláště těm, jež obrátil a kteréž pokládá jen za cizince tohoto světa. Hned na počátku je napomíná, vzdáti Bohu díky, že je zkrze Ježíše Krista vykoupil a k víře a dědictví království nebeského povolal, kteréž považují za svou vlasť, avšak zkrze mnohé svízele a strasti si je musejí dobyti. Následujme též my napomenutí první viditelné hlavy církve!

Evandělium jako na svátek sv. apoštolů Petra a Pavla (29. června.)

Poučení na svátek sv. mučenníka Šebestiána.

(20. ledna.)

Sv. Šebestián narodil se a vychován byl od křesťanských rodičů v Narbonně, v městě v Jižní Francii. Pro jeho stkvělé nadání a vynikající mravy zvolil si jej císař Dioklecián za setníka prvního oddělení své osobní stráže. Tohoto úřadu použil svatý k dobru chudých a k podporování křesťanů, zvláště těch, kteří trpěli v žaláři. Pomáhal jim, těšil je a povzbuzoval, aby statečně ve víře vytrvali a pro Krista trpěli a umřeli. Stalo se, že i mnohé z pohanův obrátil svou ohnivou horlivostí na víru křesťanskou. Když se to císař dověděl, rozkázal svým vojínům, Šebestiána uvázati na kůl a šípy jej usmrtiti. Když byl ortel vykonán, opustili vojínové svatého v domnění, že je mrtev. Avšak jedna křesťanská vdova, jménem Iréna, jež v noci ven vyšla, aby ho pohřbila, nalezla jej ještě na živu a přinesla ho ihned tajně do svého domu, kde se brzy uzdravil. Nyní vystoupil otevřeně před císaře a vytýkal mu jeho bezpráví. Rozhněván nad tím, dal jej tento ranami holí usmrtiti a hoditi do stoky (roku 286.) Jedna křesťanská paní dovedla si zjednati jeho mrtvolu a pohřbila jej. Sv. Šebestián bývá uctíván jako zvláštní patron proti moru. Jeho kosti jsou uloženy v Římě v kostele dle něho pojmenovaném. Nejslavnější vyslyšení udála se skrze něho v Římě r. 286 a 680, v Miláně r. 1575 za Karla Boromejského a v Lisaboně r. 1799, když v těchto městech řádil strašně mor.

Poučná průpověď sv. Šebestiána. „Nikdy jsem nezapomněl, o císaři, tvé laskavosti a milosti, stále jsem se modlili za tvé blaho, vždycky věrně a bez naříkání jsem tobě sloužil; jsem hotov, krev i život za tebe položiti, tebe ve všem poslouchati, co se přikázaním Božím srovnati dá,— avšak rozkazy Boží jsou mi světější nežli tvé.“ (Sv. Šebestián k císaři Diokleciánovi.)

Modlitba za odvrácení morových nemocí na přímluvu sv. Šebestiána. Svatý mučenníku Šebestiáne, jak velká byla tvoje víra! Oroduj za nás u našeho Pána Ježíše Krista, abychom od moru a náhlé smrti chráněni a ode všech nedostatků vysvobozeni byli. Amen.

Všemohoucí, věčný Bože, jenž Jsi skrze zásluhy Svého sv. mučenníka Šebestiána častěji všeobecné zlořády, mor a nakažlivé nemoci zapudil, prosíme Tě vroucně, rač nás pro zásluhy svého milého Svatého tohoto zla chrániti, z něho vysvoboditi a pak milostivě se svými požehnanými do Své říše uvésti, skrze Ježíše Krista Pána našeho. Amen.

Mše svatá.

Začátek: „Nech přijíti, o Pane, před Svou tvář sténání zajatých; vlej našim sousedům do jejich ňader sedmeronásobně jejich potupu; pomsti krev svých svatých, jež byla prolita.“[1]) „Bože, pohané vnikli do Tvého dědictví, znečistili Tvůj svatý chrám a učinili z Jerusaléma strážný domek v zahradě.“[2]) — Sláva Otci atd.....

Modlitba církevní. Shlédni, všemohoucí Bože, na naši slabost a poněvadž břímě našeho namáhání nás tlačí, proto ochraňuj nás slavná přímluva Tvého sv. mučenníka Šebestiána; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Židům 11., 33.—39.

Bratří! Svatí skrze víru přemáhali království,[3]) činili spravedlnost, docházeli zaslíbení, zatkli ústa lvům,[4]) uhašovali prudkosť ohně,[5]) utekli ostrosti meče,[6]) povstávali z nemoci, silní učiněni jsou v boji, zaháněli vojska cizozemců; ženy přijímaly mrtvé vzkříšené své:[7]) jiní pak umučeni jsou, nepřijímajíce vysvobození, aby lepšího došli vzkříšení.[8]) Jiní pak zkusili posmívání a bití, nad to i vězení a žaláře: kamenováni jsou, rozsekáni, pokoušíni, mečem usmrcováni, chodili v kožích ovčích a kozelčích, trpíce chudobu, jsouce sužováni a trápeni, jichžto nebyl svět hoden, bloudíce v pustinách, v horách a jeskyních, i v doupatech země. A ti všickni svědectvím víry schváleni jsou v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Výklad a povzbuzení. Sv. apoštol ukazuje na mnoha příkladech z posvátných dějin, jakou cenu má živá víra a jakou sílu svým vyznavačům dává, aby všichni statečně i největší trýzně a muka snášeli. Jak zřídka kdy bývá dnešního dne tak živá víra! Příklad svatých mohl by nás zahanbiti a nadchnouti.

Evandělium sv. Luk. 6., 17.—23.

Za onoho času sestoupiv Pán Ježíš s hory, stál na místě polním a zástup učenníků jeho a množství veliké lidu, ze všeho Judska i z města Jerusalema i z přímoří i z Týru i Sidonu, kteří byli přišli, aby Jej slyšeli a uzdraveni byli od neduhů svých. I kteří trápeni byli od duchů nečistých, byli uzdravováni. A všechen zástup hledal se Ho dotknouti, nebo moc z Něho vycházela a uzdravovala všecky. A On pozdvih očí na učenníky své pravil: Blahoslavení chudí, nebo vaše jest království Boží. Blahoslavení, kteříž nyní lačníte, nebo budete nasyceni. Blahoslavení, kteříž nyní pláčete, nebo smáti se budete. Blahoslaveni budete, když vás budou lidé nenáviděti a když vás vyobcují a zhaní a jméno vaše jako zlé vyvrhnou pro Syna člověka; radujte se v ten den a veselte se, neb aj, odplata vaše mnohá jest v nebi.

Výklad viz na svátek Všech Svatých (1. listopadu).

---

[1]) Žalm 78., 11. 12. [2]) Žalm 78., 1. [3]) Jako Gedeon a David. [4]) Jako Samson, David a Daniel. [5]) Jak tři mládenci v peci ohnivé. [6]) Eliáš, David. [7]) Jako vdova v Sareptě a skrze proroka Eliáše svého zemřelého syna. [8]) Jako bratří makabejští.

Poučení na svátek sv. mučenníka Meinarda.

(21. ledna.)

Sv. mučenník Meinard byl synem hraběte Berchtholda z Zollernův a hraběnky ze Zülchenů v Sulgau ve Švábsku a narodil se okolo r. 797. Již záhy přišel do slavné školy klášterní v Rychnově u Kostnice. Když dorostl zde v mladíka, byv svatě vychováván a vzdělán, skládal Meinard slavné sliby řeholní sv. Benedikta. Na kněze vysvěcen, byl tento v ctnosti utvrzený a vědomostmi obohacený mladý muž poslán do převorství Bolingského na horním jezeře curyšském, aby se stal učitelem studujících jinochů. Když delší čas tento úřad s největší svědomitostí zastával, pojal úmysl, jako poustevník jen pro Boha a s Bohem žíti. Se svolením své vrchnosti odebral se na hustě porostlý vrch Etzel u jezera curyšského a tu bydlel v drsném rouše kajícím, o přísném postě, v osamělé cele, jen Bohu znám, trvaje stále na modlitbách a rozjímání. Avšak i zde jej nalezli lidé a hledali u něho pomoci v nouzi duševní i tělesné, a proto se Meinard utekl po sedmi letech hlouběji do „tmavého lesa", kde nyní stojí na jeho hrobě světoznámý klášter Maria-Einsiedeln se svou milostnou kaplí. Zde musil Svatý vystáti od pekelných duchů mnoho pokušení. V horlivé modlitbě zápasil s nimi a zvítězil. Též zde jej našli strastmi sklíčení; ve značném počtu k němu putovali a nalezli pomoc a útěchu v každé potřebě. Abatyše velechrámu curyšského, Hildegardis, dala mu postaviti krásnou kapli a darovala mu obraz Matky Boží. Šestadvacet let žil tam sv. Meinard neunavně v modlitbě, v pokání a skutcích lásky, až Pán svého věrného sluhu korunou mučennickou ozdobil. 21. ledna 861. přišli dva loupežníci a zabili Meinarda. Meinardovými věrnými krkavci pronásledováni, byli oba loupežníci objeveni a spravedlivě potrestáni. Hrob Svatého však střežili ve zbožné lásce synové sv. Benedikta a nad tímto hrobem povstal klášter již jmenovaný Maria-Einsiedeln a tento stojí podnes více než tisíc let, bohatý zázraky a požehnáním milionů poutníků, kteří k milostné kapli Matky Boží a k místu odpočinku sv. Meinarda putují. Pro mnohé zázraky, jimiž Bůh svatosť Meinardovu zjevil, byl r. 1039. papežem Benediktem IX. prohlášen za svatého, a 6. října téhož roku byly jeho ostatky, jež nejprve byly odneseny do mateřského kláštera v Rychonově, přeneseny do Maria-Einsiedeln.

Poučení o poutích.

Když ještě žil sv. Meinard, bylo k němu mnoho putováno a toto putování až po naše dny vždy více a více rostlo, takže jest Maria-Einsiedeln jedním z nejslavnějších poutních míst celého světa.

Co znamená konati pouť?

Pouť konati znamená navštíviti nějaké svaté místo, které se náboženskou událostí, ku př. zázračným vyslyšením, stalo památným za tím účelem, abychom se tam pomodlili, buďto, že máme naději, na takových místech tím jistěji být vyslyšeni, aneb že tam putujeme z učiněného slibu, abychom Bohu za obdržená dobrodiní poděkovali.

Jest taková důvěra, jsou takové sliby křesťanství přiměřeny a jsou rozumny?

Nebyly by takovými, kdybychom věřili, že musíme Boha jinde hledati, abychom byli vyslyšeni; kdybychom věřili, že vyslyšení tam dojdeme, aniž bychom život svůj změnili; kdybychom při tom vyšších povinností zanedbali. Kde však tomu tak není, kde více vnitřní víra, pravá důvěra, lítost a pobožnost člověka oživují, tam jistě nesmí pouť býti pokládána za něco, co by se příčilo křesťanství a rozumu. 1. Neboť Bůh ve všech dobách vyznamenával některá místa všestranně zkoušenými zázraky a určité pobožnosti odměňoval. Tak svítili a svítí leskem zázraků svatý hrob v Jerusalémě, hroby sv. Petra a Pavla v Římě, tak mnohá místa a kostely, věnované nejblahoslavenější Panně Marii, jako Loretto, Maria-Einsiedeln, Lourdy, sv. Hostýn, Sv. Hora atd. a mnohé jiné hroby svatých v celém světě katolickém.

2. Na čem Bůh skrze zázraky ukázal, že jest mu milým, to církev, a vším právem, ode dávna schválila a zvelebovala, to konali též v jejím duchu nejzbožnější, nejučenější a nejsvětější biskupové, věřící knížata a země s kajícím a svatým duchem a mnoho tisíc lidí právě tak nalezlo klid a mír pro své duše. To jest skutečnost, jež se nedá upříti.

3. Ale jak velice asi musí myšlenka, že Bůh až posavad na takovém místě velkých milostí udělil, mysl proniknouti. A vskutku modlí se zbožní poutníci na takových místech milostných s láskou a zbožností, která se často v slzách na jevo dává, a již doma nepociťují.

4. A nesmíme míti za to, že Bůh tak důvěryplnou, bolestí a strádáním provázenou modlitbu, milostivě přijme, a prosícím dopřeje toho, co hledají?

Když to uvážíme, který katolík, ba který rozumný člověk smí ještě pouti haněti? Jistě, že žádný a tím méně, když i v životě světském poutím podobné cesty, podniknuté k zotavení, za vhodné pokládány bývají.

Jak máme pouť podnikati?

Dbejme toho, bychom pouti podnikali v duchu církve. To učiníme, když 1. žádných vyšších povinností nezanedbáme; 2. chceme Boha uctiti a spásu duší podporovati; když cestou, jakož i na místě samém vší rozpustilosti se varujeme a obtíže cesty trpělivě a oddaně snášíme; 3. když důstojným přijetím svatých svátostí milosti Boží si hledíme získati a se svatou horlivostí modlitby konáme. 4. když se všemožně přičiníme, abychom si nabyté dojmy zachovali a v pravdě bohulibý a věrný život vedli.

Modlitba k sv. Meinardovi. O slavný mučenníku Kristův, sv. Meinarde, jenž jsi Bohu a jeho nejpožehnanější Matce Marii až do posledního dechu svého života věrně sloužil, a jehožto příbytek záchranným místem nesčetných hříšníků se stal, prosím tě pokorně, rač se o spásu mé duše starati a od Boha mi milost vyprositi, abych se poznal, Bohu z celého srdce sloužil a svatou jeho Matku dětinně miloval, abych takto tvého příkladu následoval, v milosti Boží až do smrti vytrval a jedenkráte s tebou Boha věčně chváliti a velebiti mohl. Amen.

Mše svatá.

Vzhledem na korunu z drahokamů, již si sv. mučenník Meinard vydobil, zpívá církev svatá na začátku mše svaté: „V síle Tvé, o Pane, raduje se král a plesá nad míru nad Tvou spásou. Ty's mu udělil přání jeho srdce, neodejmul's mu žádost jeho rtů; neb jsi ho předstihl sladkým žehnáním a posadil jsi mu korunu z drahokamů na jeho hlavu“[1]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Prosíme Tebe, všemohoucí Bože! uděl nám, abychom na přímluvu sv. mučenníka Meinarda, jehožto úmrtní den dnes slavíme, v lásce Tvého svatého jména posilněni byli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč z knihy Moudrosti 10., 10.—14.

Spravedlivého provedl Pán cestami přímými a ukázal mu království Boží a dal mu známost svatých věcí; poctil ho v pracích a doplnil práce jeho. Když podvodně (jiní) oklamávali jej, byl mu přítomen a počestného učinil jej. Ostříhal ho před nepřáteli a před svůdci bezpečna učinil ho a boj silný dal mu, tak že přemohl a poznal, že nade všecko mocnější jest moudrost. Ta prodaného spravedlivého neopustila, ale od hříšníků vysvobodila jej; a sestoupila s ním do jámy a v okovech ho ne-

[1]) Žalm 20.

opustila, až mu dala žezlo říše a moc nad těmi, kteří ho utlačují; kteráž jako lháře představila ty, již ho poskvrňují a věčnou slávu mu udělil — Pán, Bůh náš.

Výklad a povzbuzení. Toto místo z knihy moudrosti velebí všecka dobrodiní, jež spravedlnost tomu přinese, kdo ji koná. Ejhle, chceš-li býti šťastným, chceš-li ďáblu a nástrahám hříšníkův ujíti, buď spravedlivý, svatý, jaký byl sv. Meinard.

Evanděliuin sv. Mat. 16., 24.—27.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Chce-li kdo za Mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj Mne. Neboť kdo bude chtíti život svůj zachovati, ztratí jej, ale kdo ztratí život svůj pro Mne, nalezne jej. Nebo co jest platno člověku, by všecken svět získal, na duši pak své škodu trpěl? Anebo jakou dá člověk výměnu za duši svou? Syn zajisté člověka přijde v slávě Otce Svého s anděly svými a tehdáž odplatí jednomu každému podle skutkův jeho.

Co žádá Ježíš od svých učenníků?

Aby 1. se zapírali, 2. denně kříž svůj snášeli a 3. Ho následovali.

Co jest to sebe zapírati?

Sebe zapírati, sobě odříkati, znamená, vésti stále válku proti všem zlým žádostem a náklonnostem, jichž ďábel užívá, aby nás od Boha odvrátil; znamená to, jak praví sv. Augustin, převrácené náklonnosti naší vlastní vůle nejsvětější vůli našeho Pána Ježíše Krista, jenž v nás přebývá, v oběť přinésti, abychom se v Něho přetvořili. Sobě odříci znamená, ne dle zkažené přirozenosti mysliti, milovati, jednati chtíti, nýbrž jen dle víry a milosti, to znamená, neříditi se pravidly světskými, nýbrž jen božskými zákony evanděliа.

Mají všichni křesťané povinnost, odříkati se?

Božský Spasitel uvádí v dnešním našem evanděliu všeobecný zákon, zavazuje všecky bez výjimky, duchovní jak světské, svobodné i manžele, chudé jak bohaté k plnění Zákona.

Co znamená: „Kdo svůj život pro Mne ztratí, ten jej nalezne"?

Sv. Augustin odpovídá na tato slova: „Všimněme si toho dobře, pro Ježíše musíme se odříkati, On sám musí býti příčinou našeho odříkání.

„Mé dítky", pravila sv. Kateřina Sienská ke svým žačkám, „chovejte stále tuto svatou nenávisť (o níž hořejší slova mluví) v srdcích svých proti sobě samým; učiní vás pokornými, dá vám trpělivost ve strastech a mírnost ve štěstí a posvětí celé vaše chování. Běda, ano běda křesťanu, jemuž tato svatá nenávisť chybí!"

Co znamená vzíti kříž na sebe?

„Svůj kříž na sebe vzíti", praví sv. František Saleský, „neznamená nic jiného, než všecky bolesti, všecko utrpení, všecek odpor a všecko umrtvování, jež nás v tomto životě potkají, s úplnou odevzdaností a bez všeliké výjimky přijmouti a snášeti. Když se odříkáme, zdá se, že činíme něco, co nám nějaké uspokojení dopřává; neboť sami jsme to, již si kříž vyvolujeme; zde však musíme kříž právě tak na sebe vzíti, jak se na nás vloží. Zde jsou nesnáze větší, poněvadž nám není ponechána žádná volba."[1])

[1]) Řeč na svátek sv. Blažeje.

Co rozumíme křížem?

Všechno to, co se naší vůli, našemu duchu, našim náklonnostem staví v cestu, slovem: Všechno, co nám život kalí a obtížný činí. Ať jest to zaslouženo, nebo nezaslouženo, od Boha, ďábla, lidí nebo od nás samých pochází, ať jest vnitřní nebo zevnější, ať ducha našeho, srdce naše, naši pověsť a náš majetek uráží, ať naše zdraví neb naše úmysly do budoucna ruší, to jest vše jedno — jakmile jest to protivenství, překážka, jest to též kříž.

Jak máme kříž snášeti?

Musíme rozeznávati radu od přikázaní. — Přikázaní ukládá nám, pod trestem zavržení všecky kříže, jež se na nás vkládají, s věrou, trpělivostí a odevzdaností přijati, aniž bychom proti Božské Prozřetelnosti reptali a aniž bychom se tesklivosti oddávali. „Kdo svůj kříž nechce nésti, nemůže býti můj učenník", praví náš Spasitel. — Rada jde dále. Ukřižovaný Ježíš vyzývá nás všecky, bychom svůj kříž tak nesli, jak On nesl svůj, nejenom abychom si nestěžovali a nestali se malomyslnými, nýbrž máme jej nésti se svatou radostí a nebeskou nadějí. Kříž svůj musíme nésti pokorně; poněvadž jsme hříšníci a kříž zasluhujeme.

Snažme se, abychom jej nesli i s láskou; láska proměňuje kříž v sladké břímě, jež nás na cestě k spáse sílí a upevňuje. Kdo svůj kříž svatě nese, bude od něho nesen, povznesen a do nebe donesen.

Co znamená následovati Ježíše?

Sv. František Saleský praví: „Následovati Ježíše znamená, vstoupiti do Jeho šlepějí, Jeho příklad napodobovati, Jeho ctnosti konati, Jeho vůli plniti a nespokojiti se tím, zachovávati jen přikázaní, jak činí křesťané, kteří chtějí jen peklu ujíti, nýbrž vedle plnění přikázaní musíme též plniti rady."[1])

Jaká odměna jest za odříkání, snášení kříže a následování Ježíše Krista?

Tato odměna jest již na zemi převeliká a drahocennější, než všecky poklady země. Tím, že se zapíráme, odlučujeme se ode všeho zla a tudíž i ode všeho, co nám může zaviniti neštěstí; — tím že kříž, jemuž přece nikterak ujíti nemůžeme, velkomyslně přijmeme, ztrácí pro nás své těžkosti a stává se nám místo předmětu smutku, příčinou radosti a naděje; — tím, že Ježíše následujeme, ujdeme všemu zlému na naší dráze životní, utvrdíme se ve všem dobrém a dorazíme cestou nejjistější k radostem věčným. Co zasejeme, to i sklidíme; — kdo dobré rozsévá, sklidí štěstí, radost a mír; — kdo nehledě na naučení našeho Vykupitele, zlé rozsévá, sklidí nutně neštěstí, nejprve zde, potom po celou věčnost. „Já sám", praví Bůh, „budu tvou převelikou odměnou." [2])

Poučení na svátek Obrácení sv. apoštola Pavla.

(25. ledna.)

Tento den se tak nazývá proto, poněvadž tohoto dne se obrátil sv. Pavel na víru Ježíše Krista. Děj tohoto obrácení vypravuje obšírně epištola.

Mše svatá.

Na začátku mše sv. vzpomíná církev na obrácení sv. Pavla, v dobrých skutcích plodné a ukazuje, jakou cenu Bůh našim dobrým skutkům přikládá, poněvadž je k věčné odměně uschovává. „Vímť, v koho jsem věřil, a jsem jist, že On jest mocný, můj základ (zásluhy mých prací a utrpení) zachovati do onoho dne, spravedlivý Soudce."[3]) „Pane, Tys mne zkusil a seznal, ty znáš každé sednutí mé i povstání mé."[4]) — Sláva Otci atd.

[1]) Řeč na svátek sv. Blažeje. [2]) I. Mojž. 15., 1. [3]) II.Tim. 1., 12. [4]) Žalm 138., 1. 2.

Modlitba církevní. Ó Bože, Jenž jsi skrze kázaní sv. Pavla celý svět poučil, prosíme Tebe, dopřej nám, abychom, kteříž dnes svátek jeho obrácení slavíme, následováním jeho příkladu k Tobě dospěli; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč ze Skutkův apošt. 9., 1.—22.

V těch dnech Šavel ještě pohrůžkami a vraždou soptě proti učenníkům Páně, přistoupil ke knížeti kněžkému a žádal od něho listů do Damašku do škol, nalezl-li by které muže a ženy té cesty, aby svázané přivedl do Jerusalema. A když byl na cestě, přihodilo se, že se přibližoval k Damašku a rychle obklíčilo jej světlo s nebe. A pad na zemi, uslyšel hlas řkoucí k sobě: Šavle! Šavle! Co Mne pronásleduješ? Kterýžto řekl: Kdo jsi, Pane? A on: Já jsem Ježíš, jejž ty pronásleduješ. Tvrdo jest tobě proti ostnu se zpěčovati. A třesa se a žasna, řekl: Pane! Co chceš, abych činil? A Pán k němu: Vstaň a jdi do města a tam bude tobě pověděno, co činiti máš. Ti pak muži, kteří šli s ním, stáli ohromeni, hlas zajisté slyšíce, ale žádného nevidouce. Vstal pak Šavel ze země, a otevřev oči, nic neviděl. Tedy pojavše ho za ruce, uvedli do Damašku. I byl tu tři dni nevida; a nejedl ani nepil. Byl pak v Damašku jeden učenník jménem Ananiáš; i řekl k němu Pán u vidění: Ananiáši! a on řekl: Aj, já, Pane! A Pán k němu: Vstaň a jdi do ulice, která slove přímá, a hledej v domě Judově Šavla, příjmím Tarsenského; neboť aj, modlí se. (A viděl muže, jménem Ananiáše, an vchází a vzkládá naň ruce, aby přijal zrak.) I odpověděl Ananiáš: Pane, slyšel jsem od mnohých o tom muži, kterak mnoho zlého činil svatým tvým v Jerusalemě; a tenť má moc od knížat kněžských, aby zjímal všecky, kteří vzývají jméno Tvé. I řekl mu Pán: Jdi, neboť nádobou vyvolenou jest Mi on, aby nesl jméno Mé před pohany i krále i syny israelské. Já zajisté ukáži mu, jak mnoho musí pro jméno Mé trpěti. I šel Ananiáš a vešel do domu; a vloživ naň ruce, řekl: Šavle, bratře, Pán Ježíš, jenž se ti ukázal na cestě, kterou jsi šel, poslal mne, abys prohlédl a naplněn byl Duchem Svatým. A spadly hned s očí jeho jako lupiny a přijal zrak; i vstav pokřtěn jest. A když požil pokrmu, posilnil se. Byl pak s učenníky, kteří byli v Damašku, po několik dní. A hned kázal ve školách Ježíše, že ten jest Syn Boží. I divili se náramně všickni, kteří slyšeli, a pravili: Zdali není ten, kterýž hubil v Jerusalemě ty, již vzývali jméno toto, a sem proto přišel, aby je svázané vedl ke knížatům kněžským? Šavel pak mnohem více se sílil a zahanboval židy, kteří bydleli v Damašku, dotvrzuje, že ten jest Kristus (Messiáš.)

Čemu nás učí obrácení sv. Pavla?

1. Že nemáme nikdy zoufati nad spásou hříšníka, a žádným nemáme opovrhovati. Neboť největší hříšník může se skrze milost Boží okamžitě obrátiti a státi se svatým, jako Pavel na cestě do Damašku; 2. že se máme za hříšníky piln modliti, jak sv. Štěpán za Šavla se modlil. Za obrácení hříšníků se modliti znamená, utrpení Kristovo učiniti na nich úrodným. Jak příjemno jest to Bohu a užitečným člověku! „Kdo jednoho hříšníka," praví sv. Jakub,[1]) „od jeho bludné cesty odvrátí, zachrání duši jeho od smrti a množství hříchů přikryje"; 3. jaké též naše obrácení má býti, aby bylo pravé. Pavel byl při svém obrácení

[1]) Jak. 5., 20.

na těle slepý, v mysli však tak osvícen, že ihned zvolal: „Pane, co chceš, abych činil?“ Potom si vzal na rozkaz Hospodinův Ananiáše za vůdce na cestě spásy a byl právě tak horlivý pro čest Kristovu, jak dříve horlivý byl v Jeho pronásledování. Právě tak musí obrácený pro všechno, co ho posavad svádělo, oči zavříti a jen na to dáti pozor, co Bůh od něho žádá; dále se musí svěřiti zkušenému vůdci duchovnímu a ve všem ho následovati; konečně musí býti cti Boží a ctnosti právě tak horlivě oddán, jako dříve ďáblu, tělu, světu a všemu zlému oddán byl a z této nové dráhy nesmí se dáti odvrátiti ani posměchem, a ani pronásledováním.

Modlitba k sv. Pavlu. Ó ty vyvolená nádobo, svatý Pavle, když jsi byl vůli Boží poznal, zanesl jsi jméno Pána našeho Ježíše Krista k pohanům a králům; prosím tebe skrze tvé zázračné obrácení, tvé přísné pokání a horlivé kázaní, rač mi od Boha milost vyprositi, abych se opravdově namáhal, vůli Boží poznati a ji rád následovati. Oroduj též za mne, abych dle tvého příkladu tak horlivě spravedlnost konal, jak dříve jsem hřích páchal. Amen.

Evanděliuin sv. Mat. 19., 27.—29.

Za onoho času řekl Petr k Ježíšovi: Aj, my jsme opustili všecko a následovali jsme Tebe; což tedy bude nám? Ježíš pak řekl jim: Amen pravím vám, že vy, kteří jste následovali Mne, v druhém narození, když seděti bude Syn člověka na stolici velebnosti Své, budete i vy seděti na

dvanácti stolicích soudíce dvanáctero pokolení israelské. A každý, kdož opustí dům nebo bratry nebo sestry neb otce nebo matku nebo manželku nebo syny anebo pole pro jméno Mé, stokrát více vezme a životem věčným vládnouti bude.

Jaká naučení nám dává toto sv. evanděliúm?

1. Že též my máme se sv. apoštoly „Všechno opustiti"; ne sice v doslovném smyslu — Toto jest jen evandělická rada — nýbrž dle ducha tím, že na statcích, jež máme, nelpíme srdcem, ale dle ducha Ježíšova a k Jeho cti jich užíváme a jestliže nemáme žádných statků, máme nedostatek jejich z lásky k Ježíši trpělivě snášeti. „Na ducha musíme hleděti, ne na statek", praví sv. Řehoř; „mnoho opustí, kdo si nic nevyhradí, mnoho, kdo též žádost po jmění a statku přemůže." 2. Že s Petrem nejen duševně všechno opustíme, nýbrž máme též Krista následovati. Následování žádá Kristus od bohatého jinocha. Proto píše sv. Jeroným: „Nedostačí, všechno opustiti, nýbrž musíme též Pána následovati" (t. j. žíti, jak On žil). Chceš býti učenníkem Ježíšovým? Tak tedy následuj Ho v Jeho životě!

Co máme rozuměti slovem „znovuzrození"?

Znovuzrození těla spojením s duší při všeobecném zmrtvýchvstání a soudě.

Co znamenají slova: „Budete seděti na dvanácti stolicích soudíce pokolení israelská"?

To znamená, jak praví sv. Bernard, že všickni, (poněvadž číslo dvanáct vyjadřuje v Písmě Sv. často všeobecnost), kteří po příkladě apoštolů všechno opustili a Krista následovali, jako soudcové s ním přijdou; neboť apoštolové a jejich nástupci objeví se u posledního soudu v soudcovské výsosti a důstojnosti a budou ty souditi, kteří evanděliúm zavrhli.

Jak budou odměněni ti, kteří pro Ježíše všechno opustili?

„Stonásobné ovoce a život věčný". Tím vyrozumívá sv. Jeroným statky duševní, milost Boží, ctnosti, vnitřní útěchu a blaženost věčnou, které stonásobně t. j. nekonečně drahocennější jsou než všecky statky časné. O jak málo jest toho, co z lásky k Bohu opustíme a co smrť přece jednou uloupí, u porovnání s těmi statky, jež Bůh v tomto a v onom životě za to udělí! „Čeho oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, to připravil Bůh těm, kteříž Jej milují."[1])

Poučení na svátek sv. Františka Saleského, církevního učitele.

(29. ledna.)

Tento „Svatý laskavé tichosti" narodil se na hraběcím zámku Sales v diecési ženevské r. 1567. Od svých zbožných rodičů svatě vychován, studoval vysoké vědy v Paříži a Padově a zůstal proti všem nástrahám bezúhonný, za což zvláště děkoval své vroucí úctě k Rodičce Boží. František vstoupil do veřejného života jako advokát, zaměnil však brzy nádheru světskou se stavem kněžským. Na kněze vysvěcen, věnoval se s podivuhodnou trpělivostí a něžnou umírněností obrácení Kalvinistů. Ve dvou letech obrátil více než 70.000 duší. Jeho horlivost, jeho něžnost a svatost rostla, když se stal biskupem v Ženevě. Jeho dobrotivost k chudým, jeho láska k pobloudilým, jeho horlivost v kázaní a jeho něžnost ke svým nejzuřivějším nepřátelům neznala mezí. Se sv. Františkou ze Chantalu založil

[1]) I. Kor. 2., 9.

pro opuštěné vdovy a nemocné řád navštívení (Salesiánky), složil mnoho duchaplných spisů, mezi jinými též nesmrtelnou „Bohumilu“, a zemřel konečně, svou horlivostí a svými pracemi umořen, u vysoké svatosti, v 56. roku věku svého, 28. prosince 1622. Pro nesčetné zázraky byl papežem Alexandrem VII. 1665 prohlášen za svatého. Papež Pius IX. povýšil ho 19. července r. 1877 na učitele církevního.

Napomenutí. Velký biskup František Saleský složil, pobádán k tomu svatou touhou, aby se stal jiným na každý způsob užitečný, v pravdě obdivuhodnou knížečku, návod k bohulibému životu, „Bohumilu“[1]) nazvanou. Tato knížka by neměla v tvé ruce scházeti. Slyš, co praví papež Alexander VII. o této knížce, a pak ji vezmi a čti:

„Bohumile, kteráž jest nejlepším návodem, jak máme na cestě ke ctnosti se zachovati“, píše Alexander, „děkuji ode dvacíti let, po Bohu, za zlepšení svého života, a jestli něco chvályhodného na sobě mám, tak to dlužím tomuto dílu. Bude ti, věř mi, zrcadlem tvého života, a pravidlem k opatření tvého jednání a všech tvých myšlenek. Nezavazuje tě k tuhému životu a k samotě poustevnické, nechce tě přemluviti, abys začal život mimořádný; nýbrž jejím úmyslem jest, přivésti tě na výši křesťanské dokonalosti a na lehké a příjemné cestě tě vyučovati v oné důkladné zbožnosti, která se se všemi různými druhy povolání ve světě tak podivně spojiti dá.“

Modlitba k sv. Františku Saleskému. Sv. Františku Saleský, jenž jsi se z lásky k Bohu a z horlivosti pro spásu bližního přičinil, státi se všem vším, oroduj za nás, aby Jeho božská láska nás naplnila, bychom Jeho přikázaní a vnuknutí plnili a následováním tvého příkladu k věčné radosti dospěli. Amen.

Mše svatá.

Začátek jako na svátek sv. Jana (27. prosince na str. 423.)

Modlitba církevní. Ó Bože, Jenž jsi chtěl, aby sv. František, tvůj vyznavač a biskup, ke spáse duší stal se všem vším, dopřej milostivě, abychom sladkostí Tvé lásky naplněni, návodem jeho rad a napomenutí a přispěním jeho zásluh do věčných radostí dospěli. Skrze Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

II. epištola sv. Pavla k Timot. 4., 1.—8.

Nejmilejší! Zapřisahám tě před Bohem a Ježíšem Kristem, který souditi bude živé i mrtvé v příští svém a v království svém, kaž slovo a nabízej vhod i nevhod; tresci, pros, žehrej ve vší trpělivosti a v učení. Nebo bude čas, kdežto lidé zdravého učení nesnesou, ale podle svých žádostí obírati si budou učitelů, lektavých uší jsouce, a od pravdy zajisté sluch odvrátí, obrátí pak se k básním. Ty pak bdi, ve všem pracuj, vykonej dílo kazatele, vyplň službu svou! Střízliv buď! Nebo já již počínám obětován býti a čas rozdělení mého nastává. Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval. Naposledy složena jest mi koruna spravedlnosti, kterou mi dá Pán v onen den, spravedlivý soudce; a netoliko mně, ale i těm, kteří milují příští Jeho.

Výklad a povzbuzení. Sv. Pavel napomíná svého žáka Timothea tak naléhavě, aby evanělium bez ustání zvěstoval, a jako důvod udává nebezpečenství nesmrtelných duší. Jak věrně následoval sv. František Saleský toto napomenutí sv. apoštola Pavla!

[1]) Česky vydána nákl. knihkupectví B. Stýbla v Praze.

V pravdě i on mohl, jako Pavel s radostnou nadějí na svou dráhu zpět pohlížeti a zvolati: „Dobrý boj jsem bojoval, a koruna spravedlnosti jest mně uschována.“ Ó jak velmi třeba jest dnešního dne tak horlivých kněží jako Pavel a František Saleský, poněvadž tak mnozí „se odvracejí od pravdy a přidržují se bájek“. Modli se, milý čtenáři, za svého biskupa a za horlivé kazatele.

Evanděliuм sv. Mat. 5., 13.—19.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Vy jste sůl země. Jestliže se sůl zmaří, čím se osolí? K ničemu se nehodí více, než aby se vyvrhla ven a pošlapala od lidí. Vy jste světlo světa. Nemůže se ukrýti město na hoře postavené aniž rozžehují svíce a staví ji pod kbelec, nýbrž na svícen, aby svítila všechněm, kteří v domě jsou. Tak zasviť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích. Nedomnívejte se, že jsem přišel rušit zákona nebo proroků; nepřišel jsem rušit, ale naplnit. Amen zajisté pravím vám, dokud nepomine nebe i země, jediné písmě anebo jediná čárka nepomine ze zákona, až se všecko stane. Protož přestoupí-li kdo jedno z přikázaní těchto nejmenších a učiti bude tak lidi, nejmenším bude slouti v království nebeském; ale kdo bude činiti a učiti, ten velikým slouti bude v království nebeském.

Čemu nás učí Božský Spasitel v dnešním sv. evanděliu?

Ve třech krásných obrazech soli, světla a města na hoře ukazuje nám tři hlavní povinnosti mužův apoštolských, totiž: duše 1. očistiti solí pravdy, 2. osvítiti světlem božského učení, 3. vésti k dokonalosti dobrým příkladem. Jak krásně plnil sv. František Saleský tyto tři veliké povinnosti! Následuj ho ve svém povolání!

Poučení na svátek Očišťování Panny Marie, zvaný Hromnice.

(2. února.)

Co slaví církev toho dne?

Obětování Ježíše v chrámu a v něm poslušnost a pokoru Marie a jejího Božského Syna, kteráž se přece, ačkoliv zákonu očišťování a obětování nebyla poddána, zákonu podrobila; proto se nazývá tento svátek Očišťování Marie. V obyčejné mluvě se nazývá Hromnice, poněvadž svíce, jichž se užívá při bohoslužbě, žehnány a potom v průvodu bývají nošeny; věřící je rozžehují za bouře a hromobití a vkládají je do rukou neb drží je u lůžka smrtelně nemocných.

Proč se dnešního dne žehnají svíce?

Na památku, že Maria Ježíše, světlo Světa, v chrámu jerusalémském Otci nebeskému obětovala, při čemž Ježíš byl od Simeona pojmenován „světlo k osvícení pohanův a k oslavení národa israelského.“

Za jakým účelem se žehnají svíce?

1. aby ti, kteří je nosí, na těle i na duši od zla chráněni byli; 2. aby z těch míst, kde jsou rozžaty, všecky ďábelské nástrahy zapudily; 3. aby naše srdce neviditelným světlem Ducha Sv. osvíceny byly; 4. aby oheň lásky v srdcích našich rozžat byl — Toto jest též obsah modliteb církve při žehnání svící.

Proč se dnes s posvěcenými svícemi koná průvod?

1. Na důkaz, že Ježíš jest Světlo pravé;[1]) 2. Na znamení radosti, že Kristus, Světlo pravé, dnes starci Simeonu se ukázal; 3. K napomenutí, že máme jíti s moudrými pannami Kristu vstříc s hořícími svícemi víry a dobrých skutků.[2])

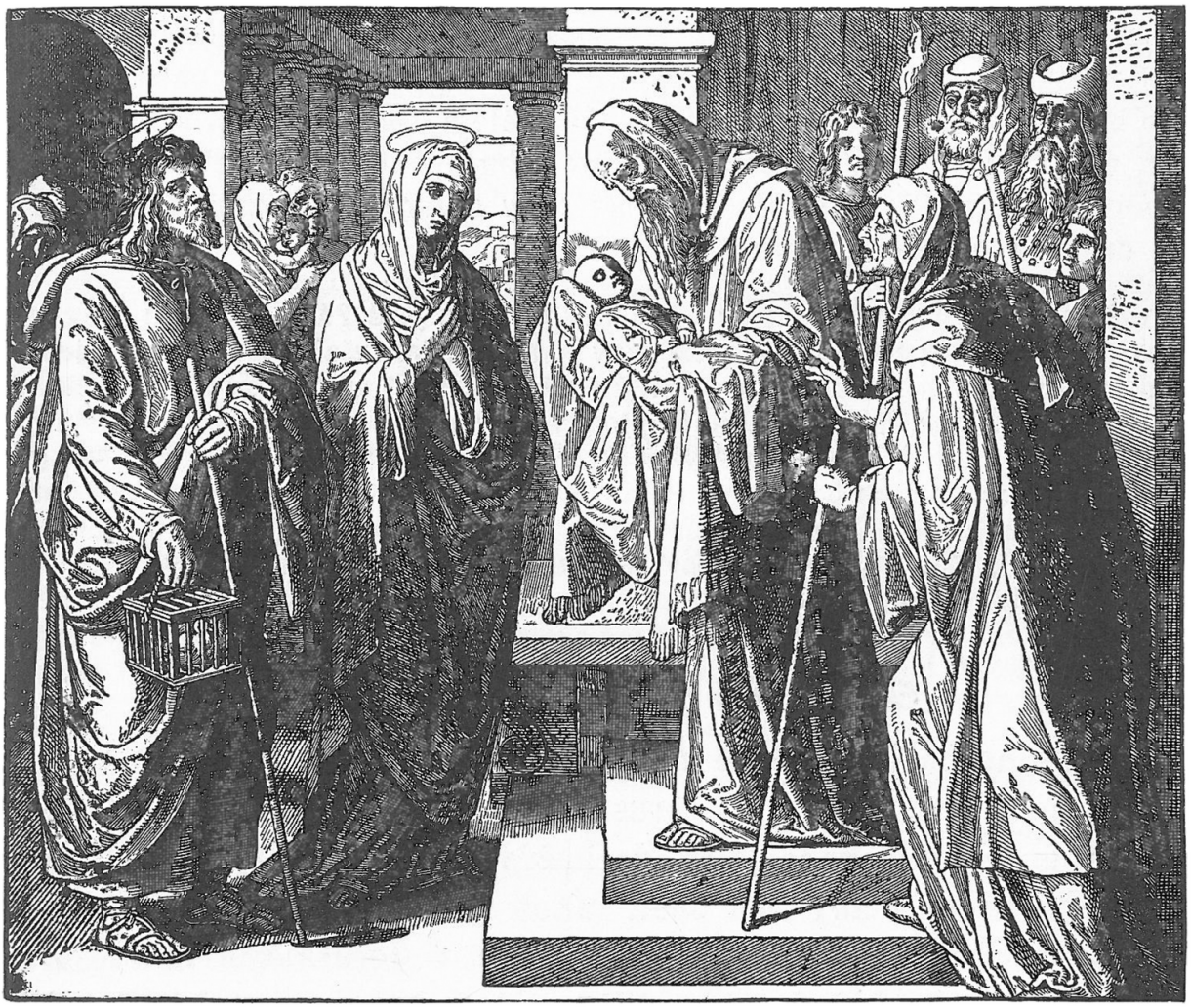

Jak se máme súčastniti žehnání svící a průvodu?

1. Máme Bohu děkovati, že nám dal světlo pravé víry; 2. učiniti předsevzetí, jako moudré panny s hořícím světlem víry, lásky a dobrých skutků Ježíši jíti vstříc a tak spolukřesťanům dobrým příkladem svítiti; konečně 3. prositi Ježíše, aby nás v posledním rozhodujícím okamžiku na přímluvu Marie od věčné temnoty chránil a účastny učinil světla věčného.

Mše svatá.

Na začátku zpívá církev sv.: „Přijali jsme, o Bože! Tvou spravedlnost ve středu Tvého chrámu. Jako Tvé jméno, o Bože! tak i Tvá chvála sáhá až na hranice země; plna jest Tvá pravice spravedlnosti.“[3]) „Velký jest Bůh a velmi chvályhodný, v městě našeho Boha, na Jeho svaté hoře.“[4]) — Sláva Otci atd.

[1]) Jan 1., 9. [2]) Mat. 25., 1. [3]) Žalm 47., 10. a 11. [4]) Žalm 47., 2.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože! prosíme pokorně Tvou velebnost, abys nás učinil hodnými, bychom s čistou duší tak Tobě byli obětováni, jak Tvůj jednorozený Syn dnes v chrámu Tobě jako člověk byl obětován; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč z Malachiáše proroka 3., 1.—4.

Toto praví Pán Bůh: Aj, posílám anděla svého a připraví cestu před tváří Mou. A ihned přijde do chrámu svého Panovník, jehož vy hledáte, a anděl zákona, kteréhož vy chcete. Aj, přichází, dí Hospodin zástupův; ale kdo bude moci mysliti den příchodu Jeho a kdo obstojí u vidění Jeho? Neboť On jako oheň přehánějící a jako bylina valchářova; a seděti bude přeháněje a vyčisťuje stříbro: i vyčistí syny Lévi a přecedí je jako zlato a jako stříbro i budou Hospodinu obětovati oběti ve spravedlnosti. A zalíbí se Hospodinu obět Judy a Jerusalema za dnů věku a jako za let dávných, dí Pán všemohoucí.

Výklad a povzbuzení. Anděl nebo posel, jenž Pánu má cestu připravovati, jest Jan Křtitel,[1]) ten tak dlouho očekávaný Panovník jest však Ježíš Kristus, jenž dnes přišel do chrámu. Tento se nazývá andělem úmluvy, poněvadž zřídil mezi Bohem a člověkem, nový a mnohem přednější zákon, nežli ten, jenž byl učiněn se židy, poněvadž skrze něj zjednává křesťanům statky nejen časné nýbrž i věčné. Příchod tohoto Panovníka líčí proroci jako velebný, zároveň však i hrozný. Pomni při tom: Jako ryzí zlato musí býti čistý ten, kdo Jej chce v nejsvětější Svátosti Oltářní přijati anebo nejsvětější a Bohu nejmilejší oběť důstojně přinésti. Očisť se tedy, o člověče! slzami pokání a ohněm lásky, jestliže chceš Krista přijati a při mši sv. obětovati.

Evandělium sv. Lukáše. 2., 22.—32.

Za onoho času, když se naplnili dnové očišťování Marie podle zákona Mojžíšova, nesli Jej do Jerusaléma, aby Ho postavili před Pánem, jakož psáno jest v Zákoně Páně, že každý pacholík otvíraje život svatým Páně slouti bude, a aby dali obět, jakož pověděno v Zákoně Páně, dvě hrdličky nebo dvě holoubata. A hle, byl v Jerusalémě muž, jménem Simeon a tento muž byl spravedlivý a bohabojný a očekával utěšitele Israele, a Duch Sv. byl v něm. Bylo mu zjeveno Duchem Svatým, že neuvidí smrti, dokud neuzří Pomazaného Páně. I přišel na vnuknutí Ducha Sv. do chrámu a když rodiče dítko Ježíše sem přinesli, aby zde pro Něho učinili, co dle Zákona bylo obyčejem, vzal je on na lokty své a chválil Boha a řekl: Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji; nebo viděly oči mé spasení Tvé, které jsi připravil před obličejem všech lidí, světlo k zjevení národům a k slávě lidu svého israelského.

---

[1]) Mat. 11., 10.

Proč byl Ježíš přinesen do chrámu Jerusalémského?

Aby jako prvorozený Marie Pánu byl obětován; neboť Bůh rozkázal židům, na vděčnou upomínku, že jejich prvorození zůstali na živu, kdežto prvorozenci egyptští byli zabiti, aby prvorozená pacholátka Mu byla obětována a určitým darem byla vykoupena.[1])

Byl Ježíš zavázán k plnění tohoto zákona?

Nikoliv; neboť samozřejmě nebyl Ježíš, poněvadž byl Synem Božím a Původcem zákona, povinen zachovávati Mojžíšův zákon obřadný. Nicméně přece jej plnil přesně, 1. aby se hned na začátku svého života nebeskému Otci k naší spáse zjevně a neodvolatelně obětoval; 2. aby nás poučil, jak i my máme přikázaní Božích pokorně poslouchati a obětovati se ihned Bohu, jakmile rozumu nabudeme.

Byla Maria zákonu očišťování podrobena?

Nikoliv, neboť počala z Ducha Sv., tedy ne v hříších, proto nepotřebovala též žádného očišťování. „Na Marii nebylo nic nečistého", praví sv. Bernard, „ani při početí, ani při porodu."

Proč Maria neobětovala jehňátko, jako bohatí,[2]) nýbrž jenom dvé holoubátek, jako chudí?

Protože byla chudobná. A nestyděla se, též před světem se tak ukázati. — Nestyď se, jsi-li chudý; miluj spíše chudobu, která tě činí Kristu a Jeho Matce podobným. Jsi-li však bohatý, tak buď aspoň dle ducha chudý; neboť blažení chudí duchem",[3]) a miluj chudé a utlačované ze srdce a v pravdě.

Jak se stalo, že stařec Simeon nalezl Spasitele v chrámě?

Bylo mu, jakožto věrnému sluhovi Božímu Bohem přislíbeno, že před svou smrtí uzří ještě Spasitele. Když tedy byl Ježíš nesen do chrámu, šel tam též on puzen Duchem Sv., kde potom nalezl Ježíše a z osvícení Božího poznal a veřejně vyznal, že jest to Messiáš. Tak Bůh odměňuje ty, kteří Mu horlivě slouží, a tak Se jim dává vždy více a více poznati.

Proč nazýval Simeon Ježíše „světlo k osvícení pohanů atd."?

Poněvadž Ježíš přišel na svět jako Světlo pravé,[4]) kteréž mělo pohany od temnoty pověry a otroctví hříchu, židy však od poroby zákona Mojžíšova osvoboditi a obojeke svobodě a slávě dítek Božích přivésti.[5])

Modlitba. Otče nebeský! Shlédni s trůnu Svého milosrdenství na Svého jednorozeného Syna, jenž jest dnes v chrámě Tobě pro naše hříchy obětován. Oblib si tuto nevinnou oběť, odpusť nám pro Jeho poslušnosť a pokoru naši pýchu a naši neposlušnosť a dej, abychom, Jeho Krví očištěni, Tobě, jestliže jedenkráte klidně zemřeme, v chrámě Tvé slávy představeni byli a na Tebe jakožto světlo věčné bez konce patřiti, Tebe milovati a chváliti mohli! Amen.

Poučení pro šestinedělky.

Zákon očišťování Starého Zákona netýká se sice křesťanských žen, poněvadž církev židovské zákony obřadné odstranila. Avšak církev přece chce, aby duch jejich byl plněn. Dovoluje proto šestinedělkám šest týdnů aneb jak toho okolnosti požadují, s dobrým svědomím bohoslužby se straniti. Toto dovolení jest zároveň výborným napomenutím ženám, aby tento čas věnovaly ošetřování zdraví a proto se mají zlosti, nastuzení a těžké práce stře-

[1]) II. Mojž. 13., 13. [2]) III. Mojž. 12., 6. [3]) Mat. 5., 3. [4]) Jan 1., 9. [5]) Gal. 4., 31.

žiti a zdržovati se požívání škodlivých jídel; avšak též mužům, aby ženám neodpírali zatvrzele po tento čas tak potřebného klidu a šetrnosti. — Po uplynutí toho času chce církev, aby se ženy dle příkladu Marie odebraly se svými dítkami do kostela, vyprositi si požehnání od kněze, Bohu díky vzdáti za šťastný porod, dítky Bohu obětovati a s knězem Ho prositi o milost, aby je zbožně a svatě vychovávaly. V tom záleží tak zvané žehnání šestinedělek, a z řečeného vysvítá, že se ho nemají styděti a že žehnání nebylo zavedeno za tím účelem, učiniti ďábla, zlé lidí a strašidla neškodnými; a bylo by pošetilou bázní, opovržení hodnou pověrou, kdyby byly toho mínění, že nesmějí dům před žehnáním opustiti, by se snad nevydaly v nebezpečenství, že jim mohou uškoditi. Kdo nám může škoditi proti vůli Boží? Žehnání mají vyhledávati ženy v duchu církve a z vděčnosti Beránka Božího skrze sv. mši a přijímání Bohu obětovati, almužnu dávati a horlivě se modliti.

Poučení na svátek sv. biskupa a mučenníka Blažeje.

(3. února.)

Sv. Blažej byl biskupem v Sebastě a byl na rozkaz Agrikolaa, místodržitele Malé Asie a Kappadocie, okolo roku 316. umučen. Pro jeho dar zázračný byl k němu přiveden chlapec, jemuž vězela v jícnu rybí kosť a byl blízek smrti; na přímluvu sv. Blažeje byl ihned uzdraven. Proto se vzývá tento Svatý jako patron proti krčním nemocem a církev ustanovila na tento den vlastní žehnání krku. Když se drží svíce u krku na způsob kříže, modlí se kněz: „Pro zásluhy a na přímluvu sv. Blažeje, biskupa a mučenníka, osvobodiž tě Bůh ode všech nemocí krku! Ve jménu Otce atd. Amen.“

Poučná průpověď sv. Blažeje. „Myslíš, že mě mukami přinutíš, abych zapomněl svého Boha a Pána? Mýlíš se velmi; žádná trýzeň mne neodloučí od mého Ježíše“. (Sv. Blažej k pohanskému místodržiteli Agrikolaovi).

Výstraha a rada. Jak málo jest třeba odloučiti tě od Ježíše? Často dostačí okamžitá rozkoš! Vezmi si za vzor vytrvalou lásku sv. Blažeje, a když na tě dolehne pokušení, vzpomeň si na slova Svatého: „Žádná trýzeň mne neodloučí od mého Ježíše.“

Modlitba. Všemohoucí Bože, jenž činíš velké zázraky a jenž jsi sv. biskupovi a mučenníku Blažejovi kromě jiných milostí i tu udělil, aby všechny druhy nemocí krčních Tvou mocí uzdravoval; utíkám se pokorně k Tvé velebnosti, nerač patřiti na mé hříchy, ale rač se usmířiti pro zásluhy a na přímluvu sv. Blažeje a vysvoboď a ostříhej mne pro zásluhy jeho utrpení od každé nemoci krku, abych ve Tvém chrámě Tobě zdráv a vesel svůj dík vzdáti a Tvé slavné jméno chváliti mohl, Jenž jsi požehnaný na věky. Amen.

Mše svatá.

Začátek: „Kněží Boží, chvalte Pána; vy svatí a srdcem pokorní, velebte Pána; všechna díla Pána, velebte Pána, chvalte a podzdvihněte Jej nade všecko na věky!“ [1]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Ó Bože, Jenž nás každoroční slavností svátku sv. biskupa a mučenníka Blažeje potěšuješ, dopřej milostivě, abychom též jeho ochrany účastni byli, neboť ctíme den jeho narození pro nebe. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

[1]) Dan. 3., 84. 87.

II. epištola sv. Pavla ke Korint. 1., 3.—7.

Bratří! Požehnán buď Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh všelikého potěšení, který těší nás ve všelikém soužení našem, abychom mohli i my těšiti ty, již ve všeliké tesknosti jsou, napomínáním, kterým i my napomínáni býváme od Boha. Nebo jako se rozmáhají na nás utrpení Kristova, tak se skrze Krista rozmáhají i potěšení naše. Buď pak že souženi býváme, (děje se) k vašemu napomenutí a spasení, buď že potěšováni býváme, (děje se) k vašemu potěšení, buď že napomínáni býváme, (děje se) k vašemu napomenutí a spasení, která působí trpělivost v týchž utrpeních, kteráž i my trpíme, tak že naděje naše pevná jest o vás, ani víme, že, jakož jste účastni utrpení, tak budete účastni i potěšení v Kristu Ježíši, Pánu našem.

Výklad a povzbuzení. V Efesu, kde kázal sv. Pavel, vzbouřil se lid, při čemž sv. apoštol málem byl by o život přišel. Však důvěra v Boha a modlitby věřících zachránily mu život. V utrpení jeho seslal mu Bůh zázračně útěchy. Tyto potěchy od Boha považoval sv. apoštol za povzbuzení, že Bůh sám těší ty, kteří podobně jako on trpí neb účastenství mají na utrpení Kristově, pijíce z kalichu Jeho hořkostí. Na utrpení Kristově mají však zvláště účast ti, kteří hlásají evandělium. Toho zakusil též sv. Blažej, jenž byl jako sv. apoštol od Krista Pána potěšen tím, že utrpení pro Něho veškerou hořkost ztratilo nadějí na věčnou, blaženou odměnu v nebesích.

Úvaha. Údělem přátel a sluhů Božích na zemi jsou bolesti a strasti, ale ty otevírají jim bránu nebeskou. Přijímej tedy, milý křesťane, trpělivě všechna utrpení z ruky Boží, snášej je z lásky k Ježíšovi; odměna a útěcha tě za to neminou.

Modli se: Veleben buď, Bože a Otče Pána našeho Ježíše Krista, Otče milosrdenství, Bože veškeré útěchy, Jenž těšíš nás v našich svízelích.

Evandělium jako ve svátek sv. Meinarda (21. ledna na str. 436.)

Poučení na svátek sv. apoštola Matěje.

(24. února.)

Matěj, narozený v Betlémě, byl záhy v Zákonu Božím vyučován. Kristus přijal jej do počtu 72 učenníků. Podivuhodným řízením Božím byl přijat mezi apoštoly na místo zrádce Jidáše. Později hlásal evandělium v Galilei, Macedonii, Kapadocii, u moře kaspického, v Ethiopii a vrátil se zpět do Galilee, kde byl pro svou víru kamenován a konečně (24. února) byl popraven. Jeho sv. ostatky byly přineseny od sv. Heleny do Říma a později byly do Trevíru přeneseny, kde sv. Matěj za patrona biskupství jest ctěn.

Poučná průpověď sv. apoštola Matěje: „Časných věcí můžeme sice užívati, ale ne celým srdcem na nich lpěti; musíme proti tělu bojovati a je pevně na uzdě držeti tím, že mu odpíráme vše, po čem ono s nezřízenou láskou touží; musíme své nejlepší snažení k tomu obraceti, aby duše věrou a pokrokem v poznávání pravdy rostla a sílila“.

Modlitba k sv. apoštolu Matěji. Přeslavný apoštole a krvavý svědku Pána našeho Ježíše Krista, sv. Matěji! který zvláštním řízením Božím místo zrádce byl jsi přidělen 11 apoštolům; prosím tě pokorně, bys mi zjednal milost Toho, Jenž tě od věčnosti vyvolil, abychom my toutéž podporováni dle tvého příkladu zachovávali přikázaní Boží, dobré skutky prokazovali a vyvoleným přiděleni býti mohli; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Mše svatá.

Začátek mše sv. jako o svátku sv. Ondřeje (30. listopadu na str. 401.)

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi sv. Matěje do počtu 12 apoštolů přijal, prosíme Tě, propůjč nám, abychom skrze jeho přímluvu vždy žehnání Tvé lásky neskončené cítili; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč ze Skutkův apoštol. 1., 15.—26.

V těch dnech povstav Petr uprostřed bratří řekl (byl pak zástup lidí spolu skoro sto a dvaceti): Muži, bratří! Musí se naplniti Písmo; které předpověděl Duch Svatý skrze ústa Davidova o Jidášovi, jenž byl vůdce těch, kteří jali Ježíše, jenž byl přičten k nám a došel podílu posluhování tohoto. A ten zajisté obdržel pole ze mzdy nepravosti, a oběsiv se, rozpukl se na dvé i vykydla se všecka střeva jeho. A známo jest to učiněno všechněm přebývajícím v Jerusalemě, tak že jest nazváno pole to jazykem jejich Hakeldama, to jest: pole krve. Nebo psáno jest v knihách žalmů: „Budiž příbytek jejich pustý a nebuď, kdo by přebýval v něm;“ a: „Biskupství jeho vezmi jiný.“ Proto z těchto mužů, kteří s námi jsou shromážděni po všecken čas, v němž vcházel i vycházel mezi námi Pán Ježíš, počav od křtu Janova až do dne, v kterémžto vzat jest od nás, jeden z těchto musí býti s námi svědkem vzkříšení Jeho. I postavili dva, Josefa, jenž slul Barnabáš, který měl příjmí Spravedlivý, a Matěje. A modlíce se, řekli: Ty, Pane, jenž znáš srdce všech, ukaž, kterého jsi vyvolil, jednoho z těchto dvou, aby přijal místo posluhování tohoto a apoštolství, z něhož jest vypadl Jidáš, aby odešel na místo své. I dali jim losy a padl los na Matěje i přičten jest k jedenácti apoštolům.

Co nás učí volba apoštola Matěje?

1. Jak potřebná jest modlitba, když se jedná o volbu sluhů Božích, aby Bůh volbu řídil na ty, kteří k takovému úřadu v pravdě schopni jsou. Kdo prozkoumá jinak srdce a ledví? Kdo zná medle všechny ty lidské a světské úmysly, kterými ti, již voleni býti mají, tak často jsou zaujati? Kdo to jest, jenž řídí srdce lidská jako potoky? Pročež trvejme ustavičně při takových příležitostech pilně na modlitbách, poněvadž není-li volba řízena Bohem, jako u sv. Matěje, nýbrž provádí-li se dle úmyslů lidských, snadno místo Matěje nějaký Jidáš se zvolí. A potom jak nezměrné zlo pro celé stádo!

2. Z toho, že nikdo z učenníků se nenabízí a o úřad apoštolský se neuchází, učíme se, že se do duchovních hodností a úřadů sami vtírati nemáme, ale povolání Božího máme vyčkávati, poněvadž jinak nikdo potřebných milostí slibovati si nesmí.

Poučení o volbě stavu.

Hořejší epištola obsahuje též nanejvýš důležité poučení o volbě stavu. Všichni lidé totiž tvoří dohromady velkou rodinu Boží. Jako ale v rodině neřeší všichni členové stejnou úlohu, nýbrž každý člen má svou vlastní, a sice tak, že kdyby jeden člen něco jiného činiti chtěl než to, co jest mu uloženo, povstal by nepořádek a nepokoj; právě tak Bůh každému člověku určil určitý obor, v němž má působiti, mimo něhož ani on sám sebe, ani jiné k spasení přivésti nemůže. V lidské společnosti má každý úd jedno přiřknuté mu od Boha povolání. Každý tedy nyní uzná, jak důležito jest, toto povolání poznati a dle něho živu býti. Jen tak plní se vůle Boží, jen tak kráčí se po cestě spásy,

jen tak lze dle pravdy sobě a jiným prospívati. Často pochází to jistě od pochybeného povolání, že jest tolik lidí nespokojených, nepokojných, neužitečných; neboť poněvadž nejsou na místě, kde je chtěl míti Bůh, k čemu jim síly dal, proto nehodí se k ničemu, jsou sami se sebou, s ostatními a se všemi skutečnými poměry nespokojeni, neumějí se přemoci a do ničeho vpraviti. Proto mají všichni, jimž vůle Boží svatá, jejich spása milá jest, zavčas v pravdě vážně přemýšleti při volbě stavu, aby poznali, k čemu je Bůh povolal. Za tím účelem mají 1. co nejvroucněji a nejvytrvaleji Boha prositi, aby je osvítil, jako apoštolové před volbou sv. Matěje se modlili; mají 2. bohabojným životem si tohoto Božského osvícení zasloužiti, 3. náchylnosti, schopnosti a síly před Bohem důkladně zkoušeti a ani sami stavu nevoliti, který jim neodpovídá, ani od jiných do takového se dáti vnutiti nemají, 4. nemají prvnímu nápadu neb náchylnosti, ani mocné náklonnosti důvěřovati a jí následovati. Náklonnost je slepá a oslepuje a poněvadž tento krok tak důležitý, ano obyčejně pro celý život rozhodující jest, proto nesmí se jistě díti ze slepé náklonnosti, nýbrž jest třeba nejdřív dlouho, pokojně a vážně před Bohem uvažovati, 5. mají se poraditi duchovních, zpovědníků, rodičů. Tito znají jejich schopnosti, často lépe než oni sami, jsou bez toho od Boha ustanovení vůdcové a přirození rádcové. Je-li kdy třeba, tak mají obzvláště zde o radu se tázati. Ten, který jen sobě věří, jen sebe chce poslouchati, jak praví sv. Bernard, má blázna za vůdce. 6. Nesmí se o radu tázati teprve tehdy, když již skoro nic se nedá změniti, nýbrž hned z počátku. K tomu se však musí podotknouti, že rodiče k volbě pravého povolání jen pomáhati mají, ne však povolání určovati, že proto těžce chybují, když dítě jen z ohledů časných proti vůli a náchylnosti nutí do povolání; na př. nutí ke stavu kněžskému, aneb dokonce již v kolébce určují, co z dítěte býti musí. Apoštolové prosili Boha o osvícení, tak to mají též rodiče při volbě stavu svých dítek činiti.

Modlitba o bohulibou volbu stavu: O Ježíši, milovníku duší! který jsi k vůli mému spasení s nebe na zemi sestoupil, Svůj život v pohrdání a chudobě, námaze a práci, pronásledování a strasti, v bolesti a utrpení strávil a na potupném dřevě kříže obětoval, prosím Tě pokorně skrze Tvou drahou Krev, skrze neposkvrněné početí a bolesti Tvé svaté Matky Marie, sešli mi Ducha rady, abych onen stav vyvolil, ve kterém bych mohl zbožně žíti a blaženě zemříti. O Ježíši! Ty víš, že to jediným přáním srdce mého jest Tobě věrně sloužiti, zbožně žíti a spasenu býti. Hle mé srdce je připraveno, chci Ježíši, co Ty chceš, oznam mi vůli Svou a dej mi milost, abych jí mohl následovati a do smrti zachovávati, co Ty poroučíš. Amen.

Evanělium sv. Mat. 11., 25.—30.

Za onoho času odpověděl Ježíš a řekl: Chválím Tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před moudrými a opatrnými a zjevil jsi je maličkým. Ano, Otče, nebo tak se líbilo Tobě. Všecky věci dány jsou Mi od Otce Mého a žádný nezná Syna, jediné Otec, aniž Otce kdo zná, jediné Syn, a komu bude chtíti Syn zjeviti. Pojďtež ke Mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste a Já občerstvím vás. Vezměte jho Mé na se a učte se ode Mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem; a naleznete odpočinutí duším svým. Jho Mé zajisté jest sladké a břímě Mé lehké.

Proč se dnes toto evanělium předčítá?

Protože Bůh Jidáše duchem světa prosáklého a potměšilého zavrhl a své tajemství ne jemu ale maličkému t. j. pokornému Matěji zjevil, který řízením Božím na jeho místo byl dosazen.

Proč praví Kristus: „Velebím Tě, Otče, že jsi tyto věci před moudrými a opatrnými skryl, maličkým ale zjevil?“

To činí, aby Otce Svého nebeského velebil, že On moudré a chytré t. j. lstivé, úskočné nebo naduté lidi tohoto světa k úřadům apoštolským nevyvolil a ne jim tajemství Boží zjevil, nýbrž maličkým t. j. pokorným, kteří rozum svůj k službě Boží a víry upotřebují a proto zaslouží, aby od Boha uvnitř osvíceni byli a Jeho tajemstvím rozuměti mohli. Pokorným dává Bůh svou milost, pyšné nechává odejíti prázdné.

Jak Otec všechny věci Kristu odevzdal?

On Jej udělal, když Jej na svět posílal Mistrem a Vzorem, Králem a Vůdcem, Spasitelem a Soudcem všech lidí a dal Mu veškeru moc na nebi a na zemi.

Proč nezná Syna nikdo než Otec?

Poněvadž nikdo mimo Boha Otce narození a původ Kristův co do Jeho Božství, jakož i Jeho božské vlastnosti správně poznati a pochopiti nemůže.

Proč nepoznává Otce nikdo mimo Syna a komu Syn zjeviti chce?

Poněvadž nikdo, jenom toliko Syn Kristus, tajemství nejsvětější Trojice nezná a my jenom skrze Krista víry v toto tajemství docházíme.

Které jmenuje Kristus pracující a obtížené?

1. Především ony posluchače, kteří musili snášeti břímě farisejských předpisů, dále 2. ony, kteří jařmem hříchův, 3. ony, kteří strastmi, utrpením, těžkostmi tohoto života sklíčeni bývají; konečně 4. ony, kteří se násilně přemoci musejí, aby mohli úzkou bránou projíti.

Jak je Kristus občerstvuje?

První tím, že jim zrušil závaznost těchto předpisův a vyšší spravedlnost ukázal; druhé tím, že jim, když činí pokání, hříchy a tresty za ně odpouští; třetí tím, že v utrpení a strastech tak těší a sílí, že neklesají myslí, nýbrž dle vůle Boží tyto radostně snášejí; čtvrté tím, že jim milost propůjčují, by všechny překážky spasení neohroženě přemáhali.

Co jest sladké jho Kristovo?

Jest to lehké jho přikázaní o lásce k Bohu a k bližnímu.[1])

Čemu se máme od Krista učiti?

Tichými a pokornými srdcem býti. Tichým jest, kdo dle příkladu Kristova příkoří, jichž se mu dostalo, trpělivě snáší, za ně se nemstí; pokorným srdcem jest, kdo svoji slabost a nedokonalost uznává a o sobě skromně myslí a též od druhých za lepšího nežli jest, nechce býti pokládán.

Poučení na svátek blahoslavené Anežky České.

(2. března.)

Jako Bůh na odměnu téměř za ochotné přijetí víry křesťanské oblažiti ráčil rod Přemyslův na jeho počátku omilostněnými dušemi svaté Ludmily a svatého Václava, tak před jeho vymřením oslavil jej pravnučkou téže světice, blahoslavenou Anežkou Přemyslovnou.

[1]) I. Jan 5., 3.

Bylať Anežka dcera krále Otokara I. a Konstancie, královice uherské, sestry svaté Alžběty Duryňské, narozena r. 1205. Jsouc již v dětském věku určena za choť Boleslavu, knížeti Slezskému, synu sv. Hedviky, dána jest na vychování do kláštera Cisterciacek v Třebnici. Když pak asi za rok snoubenec její zemřel, navrátivši se do Čech, odevzdána jest k dalšímu vychování Premonstrátkám do Doksan. Položivši v těchto posvátných sborech pevné základy vší zbožnosti, dospěla nejen v sličnou a šlechetnou pannu, ale též u věrnou a zbožnou dceru církve svaté. Bedlivé konání všelikých pobožností veřejně i soukromí, ve dne v noci, rozjímání muk a smrti Páně, úcta k svatým Božím, přímluvy za duše v očistci, přísné posty a tuhé mrtvení těla, konání všelikých skutků milosrdných, jako jsou navštěvování nemocných, štědré almužny chudým, útěchy zarmoucených — to bylo šlechetné kněžici Anežce rozmilým denním zaměstnáním, jemuž uvyknuvši v posvátných stáncích Páně, horlivěji pak totéž konala na dvoře knížecím v Praze, jsouc spolu matkou chudých — útěchou všech. Pro sličnost a pro své ctnosti majíc se státi chotí císaře Bedřicha II., volila si raději býti chudičkou chotí Kristovou. — Vystavěla pomocí bratří svých, krále českého Václava a markraběte moravského Přemysla, v Praze na nábřeží Vltavy klášter panen druhého řádu sv. Františka,[1]) jinak Klarissek, do něhož pak spolu s některými zbožnými šlechtičnami českými vstoupila, jichž i abatyší určena jest (1235). Avšak čestného toho jména nepřijala, nechtějíc jinak zvánu býti, leč „starší sestrou"; taktéž nechtěla mezi nimi požívati přednosti, nýbrž jen péči o jejich zaopatření a hrubší práce domácí sobě vymínila. Přísnosti své ztužovala tak, až jí to i sv. Klarou i zpovědníkem jejím zakázáno bylo. Pokoru svou osvědčila mezi jinými skutky i tím, že se r. 1238 důstojnosti i názvu abatyše odřekla, zvána jsouc potom pouze „sestrou". Trpělivost její ukázala se zvláště, když po smrti mateře její (1240) a bratra (1253) i konečně po nešťastném zahynutí bratrovce Přemysla Otakara II. (1278) nejen štědrých dobrodinců ubývalo, nýbrž i loupeživí zástupové cizákův ubohou vlast českou pustošili. Tu bylo Anežce — u věku již pokročilé — snášeti těžké nemoci, ba i hladu a vší nouze zakoušeti. Ale všecko s vroucí odevzdaností do vůle Boží trpěla i své sestry, aby tak činily, slovem i příkladem povzbuzovala. Tak v největších strastech dosáhši u velice přísném životě věku 77 let, z nichž 47 v klášterním životě strávila, zesnula v Pánu 2. nebo dle jiných udání 6. března l. P. 1282. Tělo její pochováno bylo pod oltářem kaple P. Marie kostela sv. Františka, jemuž později vůbec „u svaté Anežky" říkali,[2])

Již za živa ráčil sv. Anežku Bůh obdařiti tou milostí, že jí i myšlení některých sester i budoucí a daleké věci zjeviti ráčil. Tak mezi jiným patřila u vytržení mysli nešťastné zahynutí svého bratrovce Přemysla Otakara II. na osudném poli Moravském touž dobou, kdy onen rekovný král zrádně byv opuštěn, padl. Po její pak smrti i Eliška, choť krále Jana Lucemburského, i králevič Václav (Karel IV.) důvěrně ji o přímluvu vzývavše, od Boha zázračně uzdravení byli. — Proto již roku 1328 zažádala táž královna Eliška ve jménu celého národa u papeže Jana XXII. za její blahořečení. Avšak nastalé ve vlasti naší válečné bouře zbožné přání její zdržely, až v době naší přičiněním Jeho Eminence, kardinála arcibiskupa, knížete Schwarzenberka proces o to obnoven, a od sv. apoštolské Stolice Piem IX. Anežka Česká za blahoslavenou uznána a prohlášena i k svatým dědicům země České připočtena jest dne 3. prosince l. P. 1874.[3])

Modlitba k blahosl. panně Anežce České. Antifona: Pojď, choti Kristova, přijmi korunu, kterou ti Pán přichystal na věky.

℣. Oroduj za nás, blahoslavená panno Anežko,

℟. Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových.

---

[1]) Proto se tam později říkalo „na Františku" a říká až podnes. [2]) Bylť jako mnohé jiné dle tehdejších nevěreckých náhledů za zbytečné „vyhlášené" kostely zrušen, jeptišky vyhnány (r. 1782, 26. června.) Nyní jsou na tom místě soukromé domy a z části nemocnice milosrdných bratří. [3]) Více o životě a blahořečení viz: „Jenč. Blahosl. Anežka Česká." Spisů sp. tisk. na r. 1873 č. I. — Viz dále: „Blah. Anežka Česká, panna, dcera krále Přemysla Otakara I." Život její a pobožnost k jejímu uctění. Se schválením nejdůst. kníž. arcib. Ordinariatu. V Praze. Nákladem kněhkupectví B. Stýbla.

Modlitba. Všemohoucí, věčný Pane Bože náš, veliký v slávě, nesmírný ve smilování svém, vzhlédni očima Svého milosrdenství na lid svůj k Tobě volající a pro zásluhy a na přímluvy blahoslavené panny Anežky potěš smutné, uzdrav nemocné, posilni mdlé, ochraň pocestné od zlého, chudým a potřebným ze štědrosti své pomoci popřej, ode všeho zlého nás uchovej a všecky, kteří pro zásluhy její k Tobě volají, milostivě vyslyšeti račiž skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Úvaha. I. Blahoslavená Anežka z toho, že určený jí choť zemřel, znamenala vůli Boží, aby se zcela oddala nebeskému choti Ježíši Kristu. I učinila tak, dospěvši věku, kdy oprávněna byla sama nad sebou rozhodnouti; přes všechna nabízení sebe slavnějších sňatků zamítla i ruku i korunu císařskou a věnovala se životu duchovnímu. Příbuzní pak její, matka a bratří, pranic jí neodporovali, nýbrž podporovali ji u svatém záměru. — Z toho mějtež rodičové a příbuzní to naučení, že svým podřízeným — synům, dcerám, bratřím, sestrám — u vyvolení stavu sice raditi máte, ale nikdy jich k žádanému nikterak nutiti nesmíte. Zvláště se varujte zrazovati je od vstoupení do stavu duchovního. Když do něho vstoupiti chtějí, jest to volání Boží, jemuž odpírati bylo by hříchem. Byť i stav ten zvláště za naší doby neskýtal takých výhod, jako mnohý stav světský, ba žádal velikého sebezáporu, Bůh ví, jak to všecko nahraditi těm, kdo se jemu zasvětili, tu vnitřní spokojeností, tu odměnou věčnou. „Odplata vaše bude veliká“,[1]) dí Pán k učenníkům svým, kteří opustivše co měli, následovali Jeho. Nutiti však syny nebo dcery své k některému sňatku manželskému, jest mimo veliký nesmysl, též mnohdy velmi nebezpečné kruté násilí, které církev svatá zavrhuje. Jak mnohé neštěstí již proto stihlo i rodiny i celé obce!

II. Blahoslavená naše Anežka nejenom se odřekla trůnu, bohatství, slávy světa, i jeho rozkoší, nýbrž i volila sama býti „chudou sestrou“, jsouc mezi druhými poslední, a sama si strasti působila.— Tak i ty, milý křesťane, jestliže tě Bůh obdařil zbožím a důstojnostmi světskými, takže si pohodlí i rozkoší přáti můžeš, nevaž k tomu všemu srdce svého, aby tě to nestrhlo k pošetilostem a hříchům, ano i k věčnému zahynutí. Učiň si sám poněkud nějakou ujmu, obětuje dle možnosti chudým (ty máme vždycky s sebou), nebo k zbožným a prospěšným účelům a p. Pomni, co praví Písmo Sv.: „Zboží, jestliže by přibývalo, nepřikládejte srdce!“[2]) — Navštívil-li tě Bůh chudobou, buď trpěliv, pomně, že tak následuješ samého Krista Pána, an jsa Pánem pánův, opustil slávu Otce Svého a volil býti chudým — od jesliček až k bolestné smrti kříže, nemaje ani, „kam by hlavu položil.“[3]) Cesty Páně jsou rozličné. Snad dobrotivý Bůh věda, že bys bohatstvím a rozkoší propadl v zahynutí, vede tě drsnou stezkou chudoby, nemocí, protivenství a p., aby sám mohl býti někdy „odplatou tvou velikou velmi.“[4])

Povzbuzení. Hospodine, Bože všemohoucí, Jenž nejlépe víš, co k spasení mému slouží, račiž prosbu mou milostivě vyslyšeti, když se Šalomounem k Tobě volám: „Ani chudoby, ani bohatství nedávej mi; uděl toliko potřebných věcí k živobytí mému, abych snad nasycen jsa, nebyl přiváben zapříti Tebe, anebo nouzí jsa dohnán, nekradl“, a nedopustil se jiných nešlechetností, nýbrž se vším jsa spokojen, co mně dáti ráčíš, spravedlnosti ve všem všudy a vždycky se drže, věčné blaženosti u Tebe dosáhl!

(Epištola a evandělium jako na svátek sv. panny vůbec.)

Modlitba církevní k blah. Anežce České, panně. Bože, Jenž jsi blahoslavenou Anežku, pannu, za to, že pohrdnuvši rozkošemi královskými, pokorně kříže Tvého následovala, v nebeskou blaženost povznésti ráčil, dejž nám, prosíme, ať i my po jejím příkladu a na její přímluvu věčné slávy účastni se staneme; Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. — Amen.

[1]) Luk. 6., 23. [2]) Ž. 61., 11. [3]) Mat. 8., 20. [4]) I. Mojž. 15., 1.

Poučení na svátek blahosl. Bedřicha (Fridricha),

vyznavače, opata řádu premonstrátského.

(6. března.)

Blahoslavený Bedřich (Fridrich), jeden ze znamenitějších blahoslavenců řádu premonstrátského, narodil se v Haluně, městě fryzském, asi na počátku 12. století. Otec jeho Dodo záhy mu zemřel; ale matka jeho Suitberga, zbožná žena, vychovala mladého Bedřicha co nejpečlivěji, vštěpujíc v útlé srdce synáčkovo símě všelikých ctností: lásky k Bohu, útrpnosti k chudým, horlivosti ke všem ctnostem, zvláště pak k andělské čistotě. Položiv takto základ k životu právě křesťanskému a tudíž ke všelikým vědám, poslán jest na učení do města Münsteru. Zde se vyznamenával netoliko pílí, nýbrž i životem bezúhonným byl vzorem svým spolužákům; sám pak touže po úplném spojení s Bohem, zavázal se slibem k ustavičné čistotě, zvoliv si za příklad a ochranu blah. Pannu Marii, sv. Jana, miláčka Páně a sv. Cecilii. Dokonav studia, navrátil se k mateři své, a ježto nedosáhl let dospělosti k vysvěcení na kněžství, obíral se zatím vyučováním mládeže, veda ty, kteří se mu svěřili, hlavně k životu zbožnému. Když pak dospěl let zákonních, byl vysvěcen na kněze a přidán za pomocníka faráři svého rodiště, též Bedřichu zvanému. Ale vypomáhal jen krátký čas; neboť po brzké smrti farářově ustanoven jest sám duchovním správcem ve svém rodišti. Než touže po životu dokonalejším, zřekl se brzo fary a vstoupil s povolením svého biskupa v utěšeně rozkvétající tehdáž řád sv. Norberta čili Premonstrátský. Vybyv zkušební léta v Marienvertu, navrátil se do Haluně, kdež se k němu přidružil tak veliký počet mladíků nadšených pro zbožnost, že tam pro ně vystavěl klášter, jejž „Mariengart" (Marianskou zahradou) nazval, stav se v něm, ač nerad, opatem. Snaha, ze všech sil působiti ke cti a chvále Boží, plála tehdáž v srdci všech tak mocně, že stánek ten nestačil všem ku zbožnému životu pod otcovským vedením Bedřichovým, nýbrž potřebí bylo jiné kláštery založiti. Avšak úsilovná péče o tolik ústavův a k tomu ještě dobrovolná přísnost na sebe sama, strávila životní síly horlivého opata Bedřicha tou měrou, že vrátiv se z obhlídky klášterů, zachvácen byl nemocí a v Mariengartě s bratřími se modle tiše v Pánu zesnul 3. března l. P. 1175.

Ú v a h a. Blahoslavenému Bedřichu v útlém mládí zemřel otec. Ale Bůh mu dal zbožnou, ctnostnou, horlivou matku, jež se všemožně vynasnažila, aby jej Bohu vychovala. Syn pak přijímal učení matčino rád a konal ochotně její vůli. Ký div, že se tak z něho stal mládenec ušlechtilý, muž dokonalý, horlivý sluha Boží? Jakou radostí plálo zajisté srdce matky jeho Suitbergy, ana svého Bedřicha u oltáře Páně vídala a slovo Boží z úst jeho slýchávala! — Uvažte to, křesťanské matky, a chcete-li se na svých dítkách radosti dožíti, veďte je záhy v mládí k Bohu. Jisto jest, že slova matčina nejhlouběji v útlá srdce dítek vniknou, a byť i na čas byla utlumena, docela nikdy nezahynou, nýbrž časem svým — buď dříve nebo později — oživne, co z laskavého srdce mateřského v srdéčko dítěte bylo vštípeno. Jisto jest, že byť jsme i sebe více umění ve školách nabyli, první počátky a základy ctnosti a bohabojnosti máme od svých matek; z jejich úst jsme je slyšeli, nebo lépe z jejich srdce jsme je s mlékem mateřským ssáli. A mnohdy v době pochybnosti, pokušení, poklesku zasvitnou nám jako vůdčí hvězdy. — Pročež neustávejte, křesťanské matky, dítky své vším úsilím k Bohu vésti; od Boha jsou vám svěřeny, k Bohu je opět přiveďte. Zvláště pak v době naší, kdy neopatrnou mládež tak zhoubné příklady lákají, kdy se její ctnosti ode všad osidla a nástrahy kladou, kdy se jí také vyučování ve svaté víře odnímá a ztenčuje, vynasnažte se, křesťanské matky, abyste dítky své pravou zbožností proti úkladným střelám nepřátel, jako mocným štítem uchránily. Ale i dítky napomíná Bůh, aby vás poslouchaly, řka dvakráte ústy krále Šalomouna: „Synu, neopouštěj přikázaní matky své!"[1])

(M o d l i t b a, e p i š t o l a a e v a n d ě l i u m jako na den sv. opata vůbec.)

[1]) Přísl. 1., 8.—6., 20.

Poučení na svátek sv. opata Fridolína.

(6. března.)

Sv. Fridolín pocházel ze vznešeného rodu irského. Po pečlivém vychování a vzdělání stal se knězem a missionářem ve své vlasti. Okolo r. 505. odešel do Gallie a hlásal tam s velikým zdarem víru katolickou proti pohanství a bludům arianským. Když v Poitier zrušený klášter a chrám sv. Hilaria, opět obnovil, byl jmenován opatem tohoto kláštera. Po nějakém čase však na pokyn sv. Hilaria, který se mu zjevil, do Lotrinska, Metz, na Juru, Chur, Glarus se odebral hlásat evandělium a zakládal všude kostely k poctě sv. Hilaria, tak hlavně v Glaru, odkudž i země jmeno má. (Glarus je zkrácenina z Hilarius). Konečně přišel do Säking na Rýně, vystavěl tam chrám, ústav missionářský a ženský klášter. Aby nebyl bezprávně o dar od Ursa oloupen od jeho bratra Laudolfa, vzkřísí mrtvého dobrodince Ursa a přivede jej živého před soud, který potom ke zděšení všech svědectví o právu Fridolínově vydá. Sv. Fridolín vrátil se zpět do Säking a umřel tam u vysokém stáří, bohat zásluhami, okolo r. 540. Säkingy a Glarus ctí jej dodnes jakožto svého zvláštního ochránce.

Mše svatá.

Na začátku mše sv. velebí církev svatá se žalmistou moudrost spravedlivého a pěje: „Ústa spravedlivého přemyšlovati budou moudrost a jazyk jeho mluviti bude soud. Zákon Boha v srdci jeho.“[1]) „Nechtěj záviděti zlostníkům, aniž horli nad činícími nepravost.“[2]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Prosíme Tě, Pane, abys nám na přímluvu Tvého svatého vyznavače a kněze Fridolína nejen odpuštění hříchův, ale i jejich nebeské prostředky k uzdravení popřáti ráčil. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na svátek sv. Joachima (neděle po svátku Nanebevzetí Panny Marie 15. srpna.)

Evandělium sv. Luk. 12., 35.—40.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Buďte bedra vaše přepásána a svíce hořící v rukou vašich a vy podobni lidem očekávajícím Pána svého, když by se vrátil ze svatby, aby, když přijde a zatluče, ihned otevřeli jemu. Blahoslavení služebníci ti, které přijda Pán nalezne, ani bdí. Amen pravím vám, že přepáše se a přikáže jim sednouti, a chodě bude jim sloužiti. A přijde-li za druhého bdění a pakli za třetího bdění přijde a tak nalezne, blahoslavení jsou služebníci ti. Toto pak vězte, že, kdyby věděl hospodář, v kterou hodinu přijde zloděj, bděl by jistě a nedal by podkopati domu svého. I vy buďte připraveni; nebo v kterou hodinu se nenadějete, Syn člověka přijde.

Co znamená: Vaše boky mají býti opásány?

To znamená, že máme stále na smrt a na nastávající po ní soud připraveni býti. „Duchovně přepasujeme bedra“ praví sv. Řehoř Veliký, „zdrželivostí a čistotou a hořící světla držíme v rukou, když dobrými skutky dáváme dobrý příklad života bližnímu.“

[1]) Žalmy 36., 30. 31. [2]) Žalmy 36., 1.

Co nás učí toto sv. evandělium?

1. Jak se máme na smrt připraviti. „Vaše boky atd. 2. Jak šťastnou smrt jest, na kterou jsme se dobrým životem připravili. „On je opáše (jako u poslední večeře), pozve je ke stolu a bude je obsluhovati". Jak je potřebno býti připravenu: „Neb v hodinu, kdy se nenadáte, přijde Syn člověka".

Jak často tato pravda v životě se osvědčuje. O kéž bychom stále na smrt byli připraveni, jako věrní sluhové Boží, jako sv. Fridolín!

Poučení na svátek blahosl. Jana Sarkandra,

kněze a mučenníka pro svátostní zpovědnickou mlčelivost.

(17. března na Moravě.)

Jan Sarkander narodil se ve Skočově, slezském městě kraje těšínského, 20. prosince 1576, jsa ze čtvera bratří nejmladším. Otec jeho slul Řehoř a pocházel z rodu Gureckých z Kornic; matka nazývala se Helena. Otec záhy zemřel (1589), načež se matka s nedospělým Janem odstěhovala do Příbora. Po třech letech, když se byl prvním začátkům literního umění naučil, dán jest mladistvý Sarkander na latinské školy do Olomouce, odkud pak přišel (1600) do Prahy, do Svatovácslavského semeniště. Zde odbyv s dobrým prospěchem tříroční běh filosofie, byl povýšen na mistra téhož umění (1603). Avšak netoliko v umění, nýbrž i v počestnosti a zbožnosti prospěl Jan za tu dobu výtečně vedením na slovo vzatých mistrů v obém, otců totiž Tovaryšstva Ježíšova. Zvláště pak ctil a vzýval nejblahoslavenější Pannu Marii, jejíž mateřské ochraně se doporučil. Cítě v sobě povolání ku stavu duchovnímu, odebral se na studia bohoslovecká, taktéž Jezuity řízená, do Štýrského Hradce, kdež také na kněze byl vysvěcen (1608).

Navrátiv se do vlasti, byl kaplanem nejprvé v Opavě u svého bratra Mikuláše, pak ve vsi Charvátech. Farářem stal se již r. 1609 a to v Unčově, potom ve Zdounkách a r. 1613 dostal se do Boskovic. Po třech letech přestěhoval se do města Holešova na patronátě pána Popela Ladislava z Lobkovic, jenž nedávno (1614) kostel holešovský katolíkům byl navrátil a faráře Jana Sarkandra za zpovědníka si zvolil. Všecka místa, kde Sarkander duchovní správu vedl, nalezl nakažena bludy kacířskými; než horlivý pastýř duchovní všudy snažil se přivésti zbloudilé ovečky do pravého jejich ovčince — církve katolické, a k jejich Božskému Pastýři, Ježíši Kristu. Za pomocníky pak pozýval si všude na missie známé otce, lovčí duší, Drahovského, Chanovského a j. z Tovaryšstva Ježíšova. S jakým prospěchem tito horliví kněží pracovali, vidno z toho, že v jediném Holešově za jediný rok (1617) dvě stě padesát duší do lůna církve svaté se vrátilo.

Proto však na Jana Sarkandra velmi zanevřeli bludaři a mezi nimi nejvíce Václav Bítovský, pán na Bystřici pod Hostýnem. Ten přísně zapověděl svým poddaným, k faře holešovské náležejícím, dávati faráři desátek. Leč Sarkander domohl se svého práva pomocí pána Lad. Lobkovice, t. č. hejtmana moravského. Proto tím více roznítil se hněvem pan Bítovský, hledaje příležitosti, jak by jej svědomitému knězi dal cítiti.

Když pak vzbouřením se stavů českých a moravských proti zvolenému a korunovanému králi Ferdinandovi a povoláním na místo jeho kalvince Bedřicha Falckého, kacíři všude vlády se zmocnili (1619), utekl se Jan Sarkander na prosby svých farníků (holešovských) do Polska, putuje na Jasnou Horu do Čenstochova, na kteréž cestě přidružil se k němu náhodou podkoní páně z Lobkovic. Sarkander zdržev se dílem v čenstochovském klášteře, dílem v Krakově až do konce listopadu, vrátil se do Holešova, kde se zatím působením pána Bítovského vloudil do katolického kostela kacířský kazatel. Sarkander shromáždiv pozůstalou hrstku katolíků, většinou chudobných lidí, ve faře, konal tam služby Boží. Tu na jaře (5. února 1620) vpadlo několik tisíc polského vojska, nejvíce Kozáků, do Moravy a poplenilo panství Bystřické pána Bítovského; vojsko to vyžádal si zajisté Ferdinand II. na králi Sigmundovi III. na pomoc proti odbojným stavům. Ale pan Bí-

tovský, chtěje se pomstiti na nenáviděném knězi Janu Sarkandrovi, udal ho Bedřichu Falckému, který tehdáž v Brně právě přijímal poslušnost od stavů moravských, že prý za svého pobytu v Polsce z příkazu pána z Lobkovic vpád onen sosnoval a Kozáky do země povolal. Jan byl tudíž jat, do Olomouce v okovech odveden a do žaláře uvržen. Komisaři, vesměs páni luteránští, z nichž byl i Bítovský, se ho tázali: „Co prý kutil v Polsku? s jakými rozkazy páně Lobkovice tam byl, jež mu prý tento zajisté v uši našeptal? (tak úsměšně a rouhavě mluvili o zpovědi), s čím se mu na cestě podkoní svěřil?" Když však Jan upřímně odpověděl, že byl na pouti, že si na zpáteční cestě hledal službu v Krakově, ježto se v Holešově usídlil kazatel protestantský, že o nějakém vojsku ničeho nevěděl ani neví, jak sem přišlo, že prý pán Lobkovic mu žádného rozkazu neudělil, ani že se s podkoním smlouvati nemohl, neuměje ani vlasky ani německy, kterými řečmi štolba jedině mluví; tu pohroženo mu útrpným právem, a komisaři prohlásili: „Nepřiznáš-li se, však my to na tobě, ty zrádče, ohněm vymučíme; rci, z čeho se ti Lobkovic zpovídal!" Načež Jan padl na kolena, Bohem svědkem se dokládal, že mluví pravdu; pak prosil pány o milost při spáse jejich duše a při velebnosti svého stavu. O zpovědi pak doložil: „Bychť i věděl, že mne na tisíce kusů rozsekáte a železem, ohněm i všelikými mukami zahubíte, raději bych to s pomocí Boží chtěl snášeti, než proti svátosti se proviniti, jejížto pečeti kněz nesmí zrušiti". — Na to pohlednuv vzhůru řekl: „Račiž, Pane Bože, v čas trápení jazyka mého ostříhati, aby ničeho neřekl, co by dosavadní mé řeči odporovalo a pravdu zvrátilo. Tobě muky své obětuji ve jménu umučeného Syna Tvého Ježíše Krista". I nastoupilo po tři dny právo útrpné. Nejprvé (14. února) byl mučenník u přítomnosti komisařů, z nichž nejkrutěji si počínal Bítovský, po celou hodinu natažen na skřipec, že ze všech kloubů násilně kosti byly vytrženy; po té (17. února) byl na skřipci po dvě hodiny pálen voskovicemi a smolnicemi; konečně hned den na to (18. února) totéž mučení opakováno, a mimo to na rozkaz komisařův posypal kat peřím nahé zmučené tělo mučenníkovo, v rozpuštěné smůle, síře, loji a oleji smočené, a zapálil je; když nohavice, které pro počestnost měl, se vzňaly, zaplápolal mučenník sžíravými plameny. Mučením tímto, které celou hodinu trvalo, bylo tělo Janovo na mnohých místech až do kostí spáleno. V tak ukrutných bolestech nevyšlo však z úst jeho jiné slovo, leč: „Ježíš! Maria! Anna!" kdežto mezitím páni komisaři se mu zběsile posmívali a nejsvětějším jménům se rouhali. — Polomrtvého mučenníka odnesli holomci do žaláře, položili ho na slámu a přikryli klerikou. Den na to kázali komisaři katovi, aby mučenníkovi vsadil ještě smolný věnec na hlavu a jej zapálil; než tomu se i městský sudí Jan Jiskra i radové Mandel a Stacký, ba i kat sám protivili, tak že z toho sešlo. — Jan Sarkander tak byl zmučen, že déle žíti nemohl, nicméně trápil se ještě čtyři neděle, snášeje nevýslovná muka. Při vší lásce, ošetřování a darech v jídle, prádle a lůžku, čehož všeho se mu dostalo od milosrdných duší katolických, nemohl se ani postaviti ani rukou hnouti, celé jeho tělo byla samá rána. A v těch hrozných bolestech modle se kněžské hodinky, nebylo-li tu nikoho, sám jazykem si listy obracel a tak dosvědčoval, kterak v krutých mukách přece radostí oplývá. Konečně polehčil mu Bůh. Ctihodný mučenník cítě, že se blíží poslední jeho hodinka, modlil se: „Obrať se, duše má, v odpočinutí své; neboť Hospodin dobře učinil tobě. On zajisté vytrhl duši mou od smrti, oči mé od slzí, nohy mé od pádu. Líbiti se budu Hospodinu v krajině živých!"[1]) Tak skonal v Pánu druhý mučenník svátostní zpovědnické mlčelivosti o půl noci 17. března r. 1620, maje věku svého 44 léta.

Svaté tělo mučenníkovo zůstalo 7 dní nepohřbeno; neboť komisaři zapověděli je pochovati v kostele, k čemuž pak druzí stavové v Brně dali svolení. I pochováno počestně od katolíků dne 24. března ve farním chrámu Páně blah. Panny Marie a to v kapli sv. Vavřince. Když chrám ten byl zrušen (1785), bylo přeneseno do kostela sv. Michala v Olomouci. Léta Páně 1860. dne 6. května prohlásil sv. Otec Pius IX. Jana Sarkandra za blahoslaveného mučenníka.

Modlitba k blahosl. Janu Sarkandrovi. Všemohoucí, věčný Bože, Jenž jsi ve své milostivé a nevyzpytatelné prozřetelnosti právě vlasti naše, Čechy a Moravu,

[1]) Žalm 114., 7.—9.

vyvoliti ráčil, abys veškerým věřícím božské ustanovení svátostní zpovědi osvědčil, posilniv dva svaté zpovědníky z národu našeho — Jana Nepomuckého a Jana Sarkandra —, takže oba raději životy své v nejbolestnějších mukách obětovali, nežli by byli slovíčka ze svaté zpovědi vyzradili: račiž nás pro jejich zásluhy a přímluvu po všecky časy i důstojnými a statnými zpovědníky opatřiti i svou svatou milostí nám přispěti, abychom téhož božského ustanovení svaté zpovědi řádně, hodně a svatě užívali k věčnému spasení svému. — Amen.

Poučení na svátek sv. pěstouna Josefa.

(19. března.)

Sv. Josef pocházel z královského rodu Davidova a byl s nejsvětější Pannou Marií spřízněn.[1]) Evanělium vydává mu svědectví, že byl spravedlivý[2]) t. j. všemi ctnostmi stkvějící se muž. A v pravdě poněvadž od Boha přede všemi vyvolen byl státi se pěstounem Jeho Syna, tak musil jistě všechny tehdejší svaté muže zásluhami a svatostí předčiti. Z jeho mládí nevíme nic jistého. Z jeho dalšího života víme toliko to, co nám vypravují evanělisté. Byl tesařem[3]) a bydlel v Nazaretě v Galilei.[4]) S Marií zasnouben, chtěl ji, když tajemství Vtělení poznal, tajně propustiti, aby ji do špatné pověsti nepřivedl,[5]) vzal ji však k sobě byv od anděla poučen, přece však s ní nebydlel,[6]) odebral se později, rozkazu světské vrchnosti jsa poslušen do Bethléma,[7]) utekl bez prodlení s Marií a novorozeňátkem do Egypta,[8]) vrátil se na rozkaz andělův zpět a usadil se opět v Nazaretě.[9]) Z tamodtud vycházeli každoročně Josef s Marií na slavnost do Jerusaléma, kde se stalo, že dvanáctiletý hoch Ježíš v chrámě zůstal a od nich starostlivě hledán byl. Dále se nám nic neoznamuje. Za času svatby v Káni zdá se, že již nežil, poněvadž se o něm žádné zmínky nečiní. Obyčejně se má za to, že sv. Josef ještě před tím, než Ježíš úřad kazatelský nastoupil, u přítomnosti Ježíše a Marie svatou smrtí zemřel. Pro jeho svatost vyznamenal ho Bůh obzvláště zázraky a církev jej ctí zvláštním způsobem. Již 10. září 1847 papež Pius IX. pro celé křesťanstvo svátek sv. Josefa ustanovil a nařídil, aby tento každoročně na 3. neděli po velikonocích se slavil. Dne 8. prosince 1870. ale prohlásil tentýž papež sv. Josefa za ochránce celé katolické církve a nařídil, aby jeho svátek 19. března po způsobu největších svátků se světil. Přece však byl svátek tento v některých diecesích jakožto den sváreční zrušen. (Viz svátek Ochrany sv. Josefa.)

Mše svatá.

Začátek mše svaté: „Spravedlivý jako palma kvésti bude: jako cédr na Libánu rozmnoží se. Štípení v domu Hospodinovu, v síních domu Boha našeho kvésti budou“.[10]) „Dobré jest oslavovati Hospodina a žalmy zpívati jménu Tvému, Nejvyšší![11]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Prosíme, Pane! budiž nám zásluhami Ženicha nejsvětější Rodičky Tvé zpomoženo, abychom, čeho nemožnost naše dosáhnouti nemůže, na jeho přímluvu obdrželi, Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Řeč z knihy Moudrosti (Sirach) 45., 1.—6.

Milý Bohu i lidem, jehožto památka požehnána jest. Podobna učinil jej slavným svatým a zvelebil jej k bázni nepřátel a slovy svými hrůzy zkrotil. Oslavil

[1]) Matouš 1., 1.—16. [2]) Matouš 1., 19. [3]) Matouš 13., 55. [4]) Lukáš 2., 4. [5]) Matouš 1., 19. [6]) Matouš 1., 25. [7]) Lukáš 2. Lukáš 2. [8]) Matouš 2., 4. [9]) Matouš 2., 19. [10]) Žalm 91., 13., 14. [11]) Žalm 91., 2.

jej před obličejem králův a přikázaní dal jemu před lidem svým a ukázal mu slávu svou. Věrou a tichostí jeho svatým učinil jej a vyvolil ho ze všelikého lidstva. Nebo slyšel ho i hlasu jeho a uvedl jej do oblaků. I dal mu sám osobně přikázaní a zákon života a kázně.

Výklad a povzbuzení. Co zde Písmo Sv. praví o Mojžíšovi, platí též obzvláště o sv. Josefu. Že sv. Josef od Boha velice byl milován, ukazuje jeho vyvolení za pěstouna Ježíšova; proto jest též jeho památka u všech pravých křesťanů požehnaná a uctívána. Jeho čistota, věrnost a láska vypěstily z něho velmi velikého světce. Bůh „uvedl ho do oblaků" tím, že jemu zjevil tajemství o Vtělení Svého jednorozeného Syna ostatním lidem skryté a jeho po smrti do nebe vzal, kde Boha tváří v tvář vidí, jest přímluvcem mocným pro lidi, a proto celé naší důvěry zasluhuje.

Evanděliuм sv. Mat. 1., 18.—21.

Když matka Ježíšova Maria zasnoubena byla Josefovi, prve nežli se sešli, nalezena jest mající v životě z Ducha Svatého. Josef pak, muž její, spravedliv jsa a nechtě v lehkost uvésti ji, odhodlal se tajně ji propustiti. Když pak o tom přemýšlel, aj, anděl Páně ukázal se mu ve snách řka: Josefe, synu Davidův, neboj se přijmouti Marie, manželky své; nebo co v ní zrozeno jest, z Ducha Svatého jest. Porodí pak syna a nazveš jméno jeho Ježíš; Onť zajisté vysvobodí lid svůj od hříchů jejich.

Proč nejsvětější Panna sv. Josefu zasnoubena byla?

To stalo se Božským řízením, které všecko libým způsobem k cíli vede. Sv. Jeroným uvádí následující příčiny: 1. Aby rodem sv. Josefa, který pocházel od Davida, též původ Mariin a Ježíšův byl dokázán, poněvadž ve Starém Zákoně nikdo ze svého rodu vyvdati se nesměl, když žádných mužských dědiců nebylo; 2. aby Maria nebyla kamenována, což by se bylo stalo, kdyby porodila mimo manželství; a aby Kristus nebyl pokládán za dítě nemanželské a proto tupen a zavrhován. 3. aby Maria s dítětem měla v něm mocnou oporu, jmenovitě tehdy, když musila s Ježíšem do Egypta utíkati a 4. aby ďáblu tajemství Vtělení zůstalo skryto, jak praví sv. mučenník Ignác.

Co znamená slovo „spravedlivý"?

Že sv. Josef Bohu milým a všemi ctnostmi ozdoben byl. Slovo „spravedlivý" jest největší chválou sv. Josefa.

Proč chtěl Josef Marii tajně propustiti?

Poněvadž nejsa ještě poučen o Božských tajemstvích jakožto muž spravedlivý chtěl nastoupiti cestu nejspravedlivější; nechtěl svoji spravedlnost sňatkem s osobou dle všeobecného soudu zneuctěnou poskvrniti, ale též, poněvadž nevěděl předivné události, lásku, která bez důkladné znalosti věci nesoudí, ani se nevoli neoddává, nýbrž šetrně jedná. Uč se od něho býti spravedlivým a v pravdě milovati!

Proč mu ale Maria sama tajemství nevyjevila?

Z pokory, skrze niž chtěla raději zlou nevoli na sobě strpěti, než ty veliké milosti, které jí Bůh prokázal, vyjeviti. Přes to musila očekávati, že Bůh sám se jí ujme a její nevinu objeví. Jaké zahanbení pro ty, kteří svoje dobré skutky tak rádi celému světu vytrubují a při nejmenším doteku jejich cti téměř zoufati si chtějí!

Modlitba k sv. Josefu. O nejčistší Josefe! Který jsi se skrze svou čistotu a jiné veliké ctnosti hodným stal, abys byl vyvolen za Ženicha Marie a za Pěstouna Ježíše Krista, prosíme tě k vůli velikým milostem, které jsi obdržel, abys na svou přímluvu všem rodičům milost vyprosil, aby dítky své zbožně vychovávali; všem utiskovaným a zarmouceným manželům útěchu a povzbuzení v chudobě a protivenství; všem neženatým, kteří svou čistotu Bohu zaslíbili, milost vytrvalosti, a konečně všem umírajícím milost po blažené smrti k tvému schovanci Ježíši Kristu přijíti, který s Otcem a Duchem Sv. rovný Bůh žije a kraluje na věky věkův. Amen.

Poučení na svátek sv. opata Benedikta.

(21. března.)

Benedikt narodil se, jak sv. papež Řehoř Veliký píše, roku 480 v Nursii (v Italii) z rodiny zbožné a šlechtické, bohabojně byl vychován a ve školách římských vědecky dobře vzdělán. Boje se o svoji nevinnost v Římě tehdy tak nemravném, utekl tajně, jsa teprve 16 let stár z města a odebral se dle návodu sv. poustevníka Romana do jeskyně u Subjaka. Tam žil Benedikt více než 3 roky, nejsa znám nikomu mimo Boha a sv. Romana, v nejpřísnějším umrtvování, jenom s Bohem na modlitbách trvaje. Roku 497. byl jeho pobyt od okolního kněze objeven. Též ostatní seznámili se s jeho pobytem a uchylovali se důvěrně ve svých potřebách k němu. Těžká pokušení proti sv. čistotě přemohl nejrekovnějším způsobem. Povolán jsa za opata sešlého kláštera, chtěl jej opraviti, avšak zvrhlí mniši

protivili se jeho nařízením, dali mu číši s otravným jedem, ale číše pukla na požehnání svatého. Tu utekl opět do milované samoty, byl ale od žákův a učenníků tak obklopen, že musil vystavěti 12 klášterův, aby je všechny pod svým vrchním vedením k dokonalosti vésti mohl. Ale též zde vzplanula zášť pekelná proti Benediktovi a jeho nebeskému dílu; on však zachránil sebe a své přívržence tím, že odebral se na jih a na Monte-Kassino vystavěl klášter, který se stal nejslavnějším z katolického okršku zemského. Zde napsal okolo r. 530. svou proslulou řeholi, kterou doposud jeho synové Benediktini, v tak mnoha klášterech ku své spáse a blahu mnohých jiných zachovávají. Tato řehole jest nejobdivuhodnějším zákonníkem křesťanské dokonalosti. Sv. Benedikt ale byl sám živou řeholí v nejdokonalejší skutečnosti. Na znamení své svatosti obdržel od Boha moc zázrakův a prorokování. Počátkem roku 543. předpověděl Benedikt svůj blížící se konec života. Šest dní před ním dal si připraviti hrob. Sotva že se to stalo, přepadla jej nebezpečná horečka. Šestého dne dal se zanésti do kostela a přijal sv. posilu na cestu; potom dal svým učenníkům ještě nějaká napomenutí, při čemž se na jednoho z nich opíral a vypustil ducha stoje modle se a maje ruce k nebi zdvižené dne 21. března v sobotu. Mrtvola světce byla pochována v kapli Jana Křtitele na hoře Kassino. Po ztroskotání kláštera zůstal tento v ssutinách pochován, až r. 633. byl objeven a do opatství Fleury přinesen.

Zásady sv. Benedikta. „Nepřišel jsem, abych svou vůlí činil, ale vůli Toho, který mne poslal.“[1]) „Kdo setrvá do konce, spasen bude.“[2]) „Při mnoho řeči neuvarujeme se hříchu“.[3]) „Blázen pozvédá ve smíchu hlasu svého“.[4]) „Bože, buď milostiv mně hříšnému“.[5])

Užitek klášterův a náboženských společenstev.

O tom mluví jak krásně tak krátce slavné paměti papež Pius IX.: „Tato náboženská společenstva od jejich prvního počátku tím se vyznamenala, že mnoho mužů bohatou vědomostí a hlubokou učeností, všemi ctnostmi ano i svatostí se stkvějících odchovala, kteří planouce láskou k Bohu a lidem, žádné jiné radosti neznali, než všechny své starosti a svou sílu na to obrátiti, aby dnem i nocí umrtvování Pána našeho Ježíše Krista na svém těle nesli, katolickou víru od východu až na západ rozšiřovali, s radostí všechny hořkosti, všechna trápení ano i smrt snášeli, nevzdělané národy a barbary z temnoty bludu, hrubosti mravů, pout neřesti vytrhovali a je k světlu pravdy evandělické, ke konání křesťanských ctností a k umravnění vedli, aby literaturu, vědy a umění pěstovali, zachovávali a probouzeli, Není žádného skutku rekovné lásky, kterou by s nasazením vlastního života nebyli konali, aby lásku se vším požehnáním křesťanské vzdělanosti a péči otrokům, zajatcům, nemocným, umírajícím prokazovali.“ Proto, milý čtenáři, měj velikou úctu před náboženskými společenstvy a kláštery. Zastávej se jich, kde můžeš, abys též ty byl účasten modliteb těchto svatých duší.

Modlitba k sv. Benediktu. Svatý Benedikte! Který jsi šťastně ducha svého v modlitbě stoje vypustil, prosím tě, úcty hodný otče! vezmi mne dnes a po všechny dny pod svou mocnou ochranu a vypros mi milost v lásce Ježíše žíti a umříti. Amen.

Mše svatá.

Začátek jako na svátek sv. Fridolina (6. března na str. 454.)

Modlitba církevní. Přímluva Tvého sv. opata Benedikta doporoučej nás, prosíme Tě, Pane, abychom co naše zásluhy nezmohou, skrze jeho ochranu dosáhli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na svátek sv. Josefa (19. března na str. 457.)

Evandělium jako na svátek Obrácení sv. Pavla (25. ledna na str. 439.)

[1]) Jan 6., 38. [2]) Matouš 10., 22. [3]) Přísloví 10., 19. [4]) Sirach 21., 23. [5]) Lukáš 18., 13.

Poučení na svátek blahoslaveného Mikuláše z Flüe.

(22. března.)

Dne 21. března 1417. narodil se Mikuláš Löwenbrugger na Flüeli (odtud Mikuláš z Flüe), půl hodiny nad Sachseln, kanton Unterwalden (Švycary). Tichá a pokorná povaha mysli vyznamenávala jej před ostatními dětmi. Již od mládí miloval ohnivě svou krásnou vlast, bojoval též proto udatně v bitvě, bránil ale všemu loupežení a drancování a chránil bez bázně slabé ku př. v klášteře v údolí sv. Kateřiny (Thurgau). Oženiv se s dobře vychovanou pannou stal se otcem 5 synů a 5 dcer. Spoluobčané zvolili jej do zemské rady za soudce. Devatenáct let sloužil v hodnosti té vlasti. Mohl v pravdě o sobě říci: „Byl jsem mnohokráte o radu tázán v záležitostech vlasti, též jsem mnoho rozsudků vykonal, nemohu ale s milostí Boží si vzpoměti, že bych při nich proti svému svědomí nějak byl jednal; nebral jsem ohledu na žádného a od spravedlnosti jsem neustoupil.“ Ve svém padesátém roce života opustil z vyššího popudu ženu a děti, aby v samotě Bohu samému žil. Odebral se do Ranftu, nejspodnější části údolí melchského; tam žil po dvacet let, uznán za hodna rozličných zjevení, nic jiného nepožívaje než měsíčně nebeský chléb v nejsvětější Svátosti. Jenom o nedělích opouštěl svou tichou samotu, aby byl přítomen službám Božím ve farním chrámu v Sachseln. Jeho svatý, nadpřirozený život vléval křesťanům takovou důvěru, že ze všech stran, ano i z ciziny přicházeli hledati u něho rady v časných i věčných záležitostech. Přísně bylo zkoušeno jeho nadpřirozené postění, ale bylo shledáno pravdivým. Dne 22. prosince 1481 zachránil Mikuláš svou důraznou smírnou řečí na sněmě ve Stauzi vlast od záhuby tím, že spřísežníky smířil, kteří k vůli kořisti ve válkách burgundských dobyté a k vůli přijetí měst Freiburku a Solothurnu do spolku dali se do hádky. Zbožný poustevník blížil se svým sedmdesátiletým narozeninám a tušil, že to budou jeho narozeniny pro nebe. Bolestná nemoc se ho zmocnila; přijal svatou posilu, lehl si na své obyčejné lože, kde mu prkno za lože a kámen za podušku sloužil, a vypustil za radostného chvály vzdávání dne 21. března 1487. svou duši. Roku 1669. následovalo k veliké radosti katolických spřísežníků jeho blahoslavení od papeže Klimenta IX. a lze doufati, že brzy do počtu svatých vřaděn bude; neb mnoho divů se stalo na jeho hrobě a ještě nyní tisícové putují do Ranftu, aby byli jeho přímluvy účastni.

Napomenutí sv. Mikuláše. „Držte pohromadě a zůstaňte na dráze a šlepějích svých otců! — Ctěte kněžství; neb jest rourou, jíž studnice milostí Božích teče! Ctěte kněžství i ve špatných kněžích; neb každý kněz jest rozdavač Božských tajemství a zdali čistý pramen měděnou neb stříbrnou nebo zlatou rourou teče, jest a zůstane zdravou a spasnou vodou.“ Těm, kteří se ho tázali, jak to mají začíti, aby věčného života nabyli, říkal: „Všechno záleží na srdci. Je-li to dobré, je vše ostatní dobrým; dobrým ale stane se srdce duševní láskou k Bohu a k lidem. Tato ukazuje z prostřed světa přímo do nebe.“

Denní modlitba sv. Mikuláše. „Pane Bože, vezmi mne mě; přivlastni si mne celého; Pane Bože, dej mi vše, co mne k Tobě povznáší, můj Bože a Pane, vezmi vše ode mne, co mne od Tebe odvrací.“

Mše svatá.

Na začátku církev vzhledem na samotu sv. Mikuláše modlí se: „Aj vzdálil jsem se utíkaje a zůstal jsem na poušti,“[1]) „neboť jsem viděl bezpráví a odpor ve městě“[2]). „Šťastný muž, jenž Pána se bojí a vřele touží po jeho přikázaních“[3]) Sláva Bohu atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi sv. poustevníka Mikuláše chlebem andělským divotvorně živiti a nebeskými dary naplniti ráčil, propůjč nám,

[1]) Žalm 54., 8. [2]) Žalm 54., 10. [3]) Žalm 111., 1.

prosíme Tě, abychom na jeho přímluvu Tělo a Krev Pána našeho na zemi hodně požívali a Téhož v Jeho slávě na nebi spatřiti mohli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Čtení z listu sv. apoštola Pavla k Efeským 1., 16.—23.

Bratří! Nepřestávám díků činiti z vás, připomínaje vás na modlitbách svých: aby Bůh, Pána našeho Ježíše Krista Otec slávy dal vám ducha moudrosti a zjevení v poznání Jeho, osvícené oči mysli vaší, abyste věděli která jest naděje povolání Jeho, a jaké bohatství slávy dědictví Jeho v svatých, a která jest převznešená velikost moci Jeho k nám, věřícím podle působení mocnosti síly Jeho, kteroužto působil v Kristu, vzkřísiv Jej z mrtvých a posadiv Ho na pravici Své na nebesích, nade všecko knížatstvo, i mocnost i sílu, i panstvo, i všeliké jméno, kteréž se jmenuje, netoliko ve věku tomto, ale i v budoucím. A všechny věci poddal pod nohy Jeho: a Jej dal, aby byl hlavou nade vší církví, kteráž jest tělo Jeho, a plnost toho, kterýž všecko ve všem naplňuje.

Výklad a povzbuzení. Tato nádherná slova apoštola Pavla, která vznešenost věřících v Krista představují, obrací církev právem na sv. Mikuláše, poněvadž i jemu byl dán duch moudrosti zjevení, a Mikuláš poznal s osvícenýma očima srdce, která byla naděje jeho povolaní. Kéž přece též my alespoň částečně mohli bychom se sv. Mikulášem tajemství vznešenosti viděti, které Kristus ve svých věřících otevírá!

Evandělium jako na svátek obrácení sv. Pavla (25. ledna na str. 437.)

Poučení na svátek Zvěstování P. Marie.

(25. března.)

Svátek Zvěstování Marie jest jedním z nejstarších svátků církevních. Již v první polovici 5. století byl ve východní církvi slaven. Mnozí tvrdí, že je původu apoštolského. Jest to svátek jak Pána tak i Matky Boží a upomíná na onen okamžik, kdy anděl Gabriel nejblahoslavenější Panně zvěstoval, že se má státi matkou Messiáše, Syna Božího. Tento svátek jest jedním z nejkrásnějších, jest to veliký den sváteční, kdy Maria hodnosti Matky Boží dosáhla. Dle starého podání byl prý dne tohoto Adam stvořen, Kristus člověkem se stal a též zemřel.

Mše svatá.

Na začátku mše sv. ukazuje církev sv. na velikou hodnost Marie. „Obličeje tvého žádati budou všichni bohatí lidu. Přivedeny budou králi panny za ní; s radostí a plesáním přivedeny budou k ní příbuzné její“. „Přetéká srdce mé řečí dobrou, píseň svou věnuji králi“.[1]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože! Jenž jsi chtěl, aby Tvé věčné Slovo na zvěstování Tvého anděla z nejblahoslavenější Panny Tělo vzalo, propůjč naší pokorné modlitbě, abychom, poněvadž ji jako pravou Rodičku Boží věrně ctíme, na její přímluvu pomoci od Tebe dosáhli; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

[1]) Žalm 44., 13. 15. 1.

Evanděliúm sv. Luk. 1., 26.—38.

Za onoho času poslán jest anděl Gabriel od Boha do města galilejského, jemuž jméno Nazaret, k panně zasnoubené muži, kterémuž jméno bylo Josef, z domu Davidova; a jméno panny Maria. A všed k ní anděl řekl: Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami. Kterážto uslyševši zarmoutila se nad řečí jeho a myslila, jaké by to bylo pozdravení. I řekl jí anděl: Neboj se, Maria, neb jsi nalezla milost

u Boha. Aj, počneš v životě a porodíš syna a nazveš jméno Jeho Ježíš. Tenť bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude; a dáť Mu Pán Bůh stolici Davida, otce jeho, a kralovati bude v domě Jakubově na věky a království jeho nebude konce. I řekla Maria k andělu: Kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám? A odpověděv anděl řekl jí: Duch Svatý sestoupí v tě a moc Nejvyššího zastíní tebe. A protož i, co se z tebe svatého narodí, slouti bude Synem Božím. A aj, Alžběta, příbuzná tvá, i onať počala syna v starobě své a tento jest jí šestý měsíc, kteráž slove neplodná; neboť nebude nemožno u Boha nižádné slovo. I řekla Maria: Aj, děvka Páně; staniž mi se podle slova tvého!

Proč popisuje evandělista zvěstování Vtělení Krista tak důkladně?

Abychom tajemství Vtělení, jímž nám veškeré spásy se dostalo, dobře si zapamatovati, věřiti a uvažovati mohli.

Proč anděi k Marii poslán byl?

Aby jí vůli Boží zvěstoval, dle níž Syn Boží, aby pokolení lidské skrze své utrpení a smrt vykoupil, z ní přirozenost lidskou vzíti chtěl.

Bylo Vtělení Syna Božího k našemu vykoupení potřebno?

Ano; neb jako Bůh nemohl Ježíš trpěti, ani Bohu za hříchy lidské dostatečného zadostčinění nebylo by se dostalo, kdyby Bůh sám tělo lidské na se nebyl vzal, v něm se nepokořil a nebyl trpěl. Z toho vysvítá zloba hříchu, za nějž žádný člověk, ani anděl, jen toliko Bůh a člověk zadostučiniti mohl.

Proč Bůh k tomuto tajemství chtěl míti svolení Marlino?

To učinil 1. aby nás poučil, že Bůh nikoho ani k dobrému, ani ke zlému nenutí, abychom věděli, že k dobrým skutkům, aby byly záslužnými, dobrý úmysl a svolení se vyžaduje.

Proč Maria se nad tím poselstvím ulekla?

Částečně z pokory, částečně ze stydlivosti. Byla tak pokornou, že se pokládala za nejmenší ze všech žen, a proto nemohla pochopiti, jak se jí takové cti dostati má. Byla dále tak velice stydlivá a milovala tak velice panenskou čistotu, že se ulekla, když z úst anděla slyšela, že má se státi matkou. Jak důležité poučení pro panny! Jejich nejkrásnější okrasa a jejich nejpotřebnější ctnosti jsou pokora, stydlivost a láska k čistotě. Kéž by si jí všechny vážily, opatrovaly, proto všem zlým příležitostem se vyhýbaly a se modlily, jako Maria!

Měla Panna Maria muže?

Ano; neboť byla svatému a čistému Josefu zasnoubena.

Proč byla Maria sv. Josefu zasnoubena?

Viz na svátek sv. Josefa (19. března na str. 459.)

Byl sv. Josef otcem Kristovým?

Ne; ačkoliv jej Písmo Svaté nazývá Jeho otcem, byl přece jen pěstounem a živitelem. Neb oba, Josef i Maria, svou panenskost Bohu obětovali a zaslíbili, jak z odpovědi Marie k andělu vysvítá: „Jak se to stane, ježto muže nepoznávám?“[1])

Neměl Kristus otce?

Jest třeba dávati pozor, že v Kristu dvě přirozenosti jsou, Božská a lidská. Dle Božské má Otce v nebi, ale nemá matky; dle lidské má na zemi Matku, ale ne otce.

Jak byl tedy počat?

Ne z vůle muže nebo těla, ale podivuhodným způsobem počat byl od Ducha Sv. Není třeba, čtenáři křesťanský, abys všetečně hloubal nad tím; věř více pokorně slovu Božímu, že Ježíš Kristus z Panny působením Ducha Sv. počat byl.

---

[1]) Lukáš 1., 34.

Počala Maria dobrovolně Syna Božího?

Ano; ona vyslovila s nejhlubší pokorou, s nejněžnější láskou k Bohu, s nejoddanější poslušností, s nejdokonalejší odevzdaností a s toužebnou žádostí, že hodlá s úmysly Božími spolupůsobiti, slovo spásy, které smířilo neposlušnost Evinu: „Hle děvka Páně; staniž mi se podle slova Tvého!“ A v témž okamžiku událo se v ní nevyzpytatelné tajemství Vtělení. Padněme v prach, vzývejme třikrát Svatého, děkujme a velebme Jej, abychom Jeho Božské přirozenosti účastnými se stali — a sice po všechny dny, jak to církev k stálé památce, vzývání a díkům zavedši modlitbu: „Pozdravení andělské“ v úmyslu měla.

Modlitba k Marii. Od věčnosti vyvolená dcero věčného Otce! pravá Matko Jeho jednorozeného Syna a panenská nevěsto Sv. Ducha! V pokoře vzhlížíme ke Tvé vznešenosti a prosíme Tě, abys nám bídným hříšníkům milost vyprosila, abychom skrze Toho, jenž Tebou zrozen byl, tvoje ctnosti napodobovali, pokorně, čistě a poslušně žili, jako Ty a jednou do tvé blaženosti přijati byli. Amen.

Poučení o „pozdravení andělském“.

V čem záleží pozdravení andělské?

Záleží v tom, že se třikráte „Zdrávas Maria atd.“ modlíme a každému některá slova Písma Sv. o Vtělení přidáváme, prvnímu totiž: „Anděl Páně přinesl poselství Marii a ona počala z Ducha Sv.“; druhému „I řekla Maria: Hle děvka Páně, staniž mi se podle slova tvého,“ třetímu: „A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“ Potom modlíme se modlitbu:

℣. Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko!

℟. Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových.

Prosíme Tě, Pane, vylej milost Svou do srdcí naších, abychom, kteří jsme Vtělení Syna Tvého Ježíše Krista skrze pozdravení andělské poznali, skrze Jeho kříž a utrpení k slávě vzkříšení dojíti mohli; skrze téhož Ježíše Krista, Pána našeho Amen.

Kdy povstal zvyk pozdravení andělské tak se modliti?

Jisto jest, že Lev X. (1513) trojímu modlení nejdřív pro opatství Saint Germain udělil schválení. Z Francie rozšířil se tento krásný zvyk brzy po všem křesťanském světě. Papeži rozmnožili odpustky, až Benedikt XIII. (14. září 1724) všem věřícím, kteří pozdravení andělské denně ráno, v poledne a večer při znění zvonu se modlí, odpustek tři sta dnův udělil. Kdo to měsíc dělá, může, když se zpovídá, přijímá a obyčejné modlitby odpustkové se modlí, plnomocných odpustků dosáhnouti. Abychom ale účastni byli těchto odpustků, musíme se „Anděl Páně“ kleče modliti, s výjimkou večera v sobotu, všech neděl a celé doby velikonoční, t. j. od Bílé Soboty v poledne až do první neděle po Sv. Duchu.

Proč se pozdravení andělské třikráte modlí?

Pozdravení andělské se modlíme třikrát, abychom nejsvětější Trojici vzývali, abychom počátek, střed a konec dne sloučením svých skutků se skutky Ježíšovými posvětili, stále se k dobrým skutkům rozohňovali a za ochranu nejblahoslavenější Panny Marie proti nesčetným viditelným i neviditelným nepřátelům vzývali, kteří ráno od početí dobrých skutků, přes den od svatého pokračování, večer od bohulibého ukončení jejich zdržeti nás chtějí. Jak blahodárně musí působiti vzpomínka na lásku Boží ve Vtělení se jevící ke spáse duší našich na každou citlivou mysl, jak ji musí k díkům Bohu a k usilování o záchranu duší našich vzpružiti!

Jak se máme pozdravení andělské modliti?

Modleme se pozdravení andělské 1. pravidelně, 2. s vděčným srdcem vůči lásce Boží, 3. s lítostí nad svými hříchy, poněvadž Kristus k vůli nim stal se člověkem, 4. pobožně, t. j. mysleme na to, co vyslovujeme.

Výklad pozdravení andělského.

Proč se jmenuje modlitba: „Zdrávas Maria" též pozdravením andělským?

Poněvadž těmitéž slovy začíná, kterými mluvil archanděl Gabriel k nejblahoslavenější Panně, když jí přinesl poselství, že se má státi Matkou Syna Božího.

Z čeho se skládá pozdravení andělské?

1. Ze slov archanděla Gabriele, 2. ze slov sv. Alžběty, 3. ze slov, které církev katolická ještě přidala.

Která jsou slova archanděla Gabriele?

„Zdrávas Maria, milostiplná, Pán s tebou; požehnaná's ty mezi ženami."

Co znamenají slova „Zdrávas Maria".

Znamenají velikou úctu, kterou anděl k Marii měl, jejíž jméno se neodvažoval vysloviti. Jsou to slova míru a smíření Božího s Marií a v ní s lidstvem.

Byla Maria „milosti plná"?

Všechny milosti, které lidé a andělé jen částečně mají, udělil Bůh všechny Marii.

Proč pravil anděl: „Pán s tebou", když přece Bůh na všech místech a se všemi spravedlivými jest?

Ačkoliv Bůh na všech místech svou přítomností a se všemi spravedlivými Svou milostí spojen jest, přece s Marií zcela zvláštním způsobem, tím že ji nejenom od prvního okamžiku početí svou milostí s ní se spojil, ale též tím, že člověčenství v ní na sebe vzal, Sám se s ní spojil a v nejužší krevní přátelství s ní vešel. „Mohl ji Bůh ještě výše povýšiti," tak volá sv. Bernard, „a není tím, ačkoliv svou přirozeností jest člověkem, nad všechny lidi a anděly povýšena?"

Jak je Maria „požehnaná mezi ženami"?

1. Tím, že mezi všemi ženami, od Boha za Matku Messiáše vyvolena byla, což jest největší milost a čest, která se ženskému pokolení státi mohla, 2. poněvadž její mateřství mnohými přednostmi poctěno bylo tím, že jako panna počala, a bez bolesti, bez poskvrnění panenství porodila, což se žádné ženě nestalo ani nestane.

Která jsou slova Alžbětina a co znamenají?

„A požehnaný plod života tvého." „Požehnaný" znamená tolik jako „velebný". Když tedy tato slova vyslovujeme, přejeme si, aby Ježíš od každého vzýván a veleben byl.

Která slova církev katolická připojila?

Slovům: „Požehnaný plod života tvého" připojila: „Ježíš", aby tato slova objasnila a zároveň naznačila, že též tato modlitba ve jménu Ježíše konati se má. Potom následují slova: „Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné, nyní i v hodinu smrti naší! Amen."

Jaký smysl mají tato slova?

Slovy „Svatá Maria“ obracíme se na milostiplnou, jako naši orodovnici, a vzpomínáme si, že máme umříti, její svatost napodobovati, chceme-li její přímluvy a vyslyšení u Boha jisti býti. „Matko Boží“ jmenujeme ji, poněvadž Ježíše, Syna Božího, porodila. Tím upomínáme ji zároveň, aby byla matkou naší, a prosíme ji, aby jako matka se nás ujala — ne jako bychom věřili, že ona sama nám může pomoci, nýbrž s tím úmyslem, aby se nás svou všemohoucí prosbou zastala; proto voláme: „Pros za nás“ a připojujeme „hříšné“. Tím připomínáme Marii svou chudobu, svou nemožnost k dobrému a svůj dluh před Bohem, a prosíme ji, aby nám Božskou milost k pravému pokání, k dosažení ctností a pravého míru zjednala, a sice „nyní“, poněvadž každým okamžikem, vlastně po celý náš pozemský život tolik nebezpečenství přestáti, tolik ctností dobyti máme, a „v hodině smrti naší“, abychom přemohli pokušení poslední rozhodující hodiny a jako dokonalí vítězové před trůnem věčného Soudce objeviti se mohli. „Amen,“ staň se, jest zároveň opakování a dotvrzení celé modlitby.

Projev lásky k Matce Boží. Zdrávas Maria, tys milostí plná! Raduji se z toho a přeji ti z hloubi srdce štěstí, žes Matkou Nejvyššího a Královnou nebe a země ze všeho stvoření vyvolena byla. S tebou jest Otec, jenž Onoho od věčnosti zplodil, kterého ty v čase jako Boha člověka jsi zrodila; s tebou jest Syn, kterého jsi ve svém panenském těle nosila; s tebou jest Duch Svatý, Jehož mocí zastíněna, stala jsi se Matkou Spasitele světa. Pročež budiž vždy velebena, ty požehnaná mezi ženami, ty dcero Svrchovaného a nevěsto Ducha Sv., ty radosti nebes, okraso církve Boží, chloubo křesťanského lidu! Pros Boha za nás nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

Poučení na svátek sv. biskupa Ruperta.

(27. března.)

Sv. Rupert, biskup solnohradský a apoštol Bavorska, pocházel z královského rodu Merovingů. V dějepisu nacházíme jej nejprv jako biskupa wormského (576). Pověst jeho ctností a moudrosti pohnuli vévodu Theodo bavorského, že jej pozval, aby lidu evandělium zvěstoval. R. 580. přišel do Řezna, obrátil a pokřtil tam mnohé, plavil se po Dunaji dolů, přišel do Lorchu a usadil se konečně v rozbořeném římském městě Juvavii (Solnohradě), které mu od vévody darováno bylo. S apoštolskou horlivostí pracoval s 12 pomocníky na nové vinici Páně. Brzy oživovalo všude křesťanství, proniklo až do nejodlehlejšího údolí. Rupert založil tři veliká opatství, mezi nimi sv. Petra v Solnohradě a panenský klášter Nonnberg, jehož představenou Rupertova neteř Edeltraud se stala. Pohanský chrám v Altötingu obrátil v kapli, která z nejvyhlášenějších poutnických míst mariánských jest. Když Rupert též mimo diecesi na mnohých místech Bavorska s náramnou námahou hlásal, umřel bohat jsa dobrými skutky, dne 27. března 623.

Modlitba k sv. Rupertu. Sv. Ruperte, vypros mi milost, žíti a umříti ve svaté víře, kterou jsi ty tak dlouho a s tak velikou horlivostí a tak mnoha obtížemi národům hlásal. Amen.

Mše sv. jako na svátek sv. Mikuláše (6. prosince na str. 407.)

Modlitba církevní. Propůjč nám, všemohoucí Bože, aby slavnost tvého sv. vyznavače a biskupa Ruperta pobožnost a ovoce spásy v nás rozmnožila. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Poučení na svátek sedmibolestné Panny Marie.

(V pátek před květnou neděli.)

Svátek sedmibolestné Panny Marie byl v 15. století na usmíření bouří husitských a jiných hrůz zaveden. Maria spolutrpící, na dílu vykoupení spolupůsobící, to jest myšlenkou svátku. To nás má vzpružiti s Marií a jako ona utrpení Ježíšovo rozvažovati. Nazývá se svátkem sedmi bolestí, poněvadž neupomíná pouze na bolesti Marie pod křížem, nýbrž její stálou účast na utrpení Ježíšovu od Jeho narození až k Jeho smrti kříže nám před oči staví. Již v 13. století řád Servitů sloučil utrpení Mariino v toto tajemství a věřícím k uctívání doporučil: 1. jejíž Syn obřezán byl, 2. kteráž s Ním do Egypta utéci musila, 3. kteráž Jej po 3 dni v Jerusalémě ztraceného měla, 4. kteráž Jej těžký kříž nésti viděla, 5. kteráž Jej umírajícího na kříži spatřila, 6. kteréhož s kříže sňali do jejího požehnaného klína a 7. kterého do hrobu položili. Na třetí neděli v září slaví se ještě jednou svátek sedmi bolestí Marie, abychom byli upomenuti, že Maria bohatá bolestmi, královna mučenníků jest, kteráž za nás v nebi stále oroduje.

Mše svatá.

Začátek mše sv. zní: „U kříže Ježíšova stála Jeho matka a sestra Jeho matky, Maria, žena Kleofáše, a Salome a Maria Magdalena. „Ženo, hle syn tvůj!“ pravil Ježíš, k učenníkovi ale: „Hle matka tvá!“[1]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, při jehožto utrpení dle předpovědi Simeona nejmírnější duši přeslavné Panny a Matky Marie meč bolestný proklál, propůjč nám milostivě, abychom, ježto tuto bolest a toto utrpení její oslavujeme, na přímluvu a převzácné zásluhy všech svatých, kteří v lásce pod křížem stáli, požehnané plody tvého utrpení dosáhli, Jenž jako Bůh s Bohem Otcem spolu s Duchem Svatým žiješ a kraluješ na věky. Amen.

Řeč z knihy Judith 12., 22.—25.

Požehnal tebe Pán v moci své, nebo skrze tebe na nic přivedl nepřátele naše. Požehnána jsi ty, dcero, od Pána Boha nejvyššího nade všecky ženy na zemi. Požehnaný Pán, kterýž stvořil nebe i zemi; nebo dnes jméno tvé tak zvelebil, aby neodstoupila chvála tvá z úst lidí, rozpomínajících se na moc Páně na věky, pro kteréžto jsi nešetřila života svého za příčinou úzkosti a zármutku národa svého, ale předešla jsi pád náš před obličejem Boha našeho.

Výklad a povzbuzení. Právem obrací církev svatá tato slova, která lid Bethulský mluvil k Juditě, když Holofernovi hlavu uťala a Bethulské zachránila, na Marii, Matku bolestnou. Maria jest pravou Juditou, která svými bolestmi pomohla nás vykoupiti; neb Maria věděla, co bude trpěti, když se dobrovolně Matkou Vykupitele stala. Děkujme stále milé Matce Boží za její velikou lásku k nám! Neustupuj chvála z úst našich.

Evandělium sv. Jana 19., 25.—27.

Za onoho času stály blízko kříže Ježíšova matka Jeho a sestra matky Jeho, Maria Kleofášova a Maria Magdaléna. Tedy uzřev Ježíš matku

[1]) Jan 19., 25. a 27.

a učenníka stojícího, jehož miloval, dí matce své: Ženo, hle syn tvůj! Potom dí učenníkovi: Hle, matka tvá! A od té hodiny přijal ji učenník k sobě.

Co učí nás toto krátké evanděllum?

1. Ukazuje nám vzešenost Marie v její bolestech. a) Maria stojí pod křížem. Láska ji tam pudila, láska ale jest silná jako smrt. Láska dodává jí síly, se svým Božským Synem nevyslovitelné bolesti trpěti. b) Maria mlčí pod křížem, nenaříká, neobviňuje nikoho. Víra jest jejím světlem, utrpení Kristovo jest její Božskou sílou a moudrostí. c) Maria neustupuje od kříže, chce s Ježíšem oběť za naší spásu dokončiti.

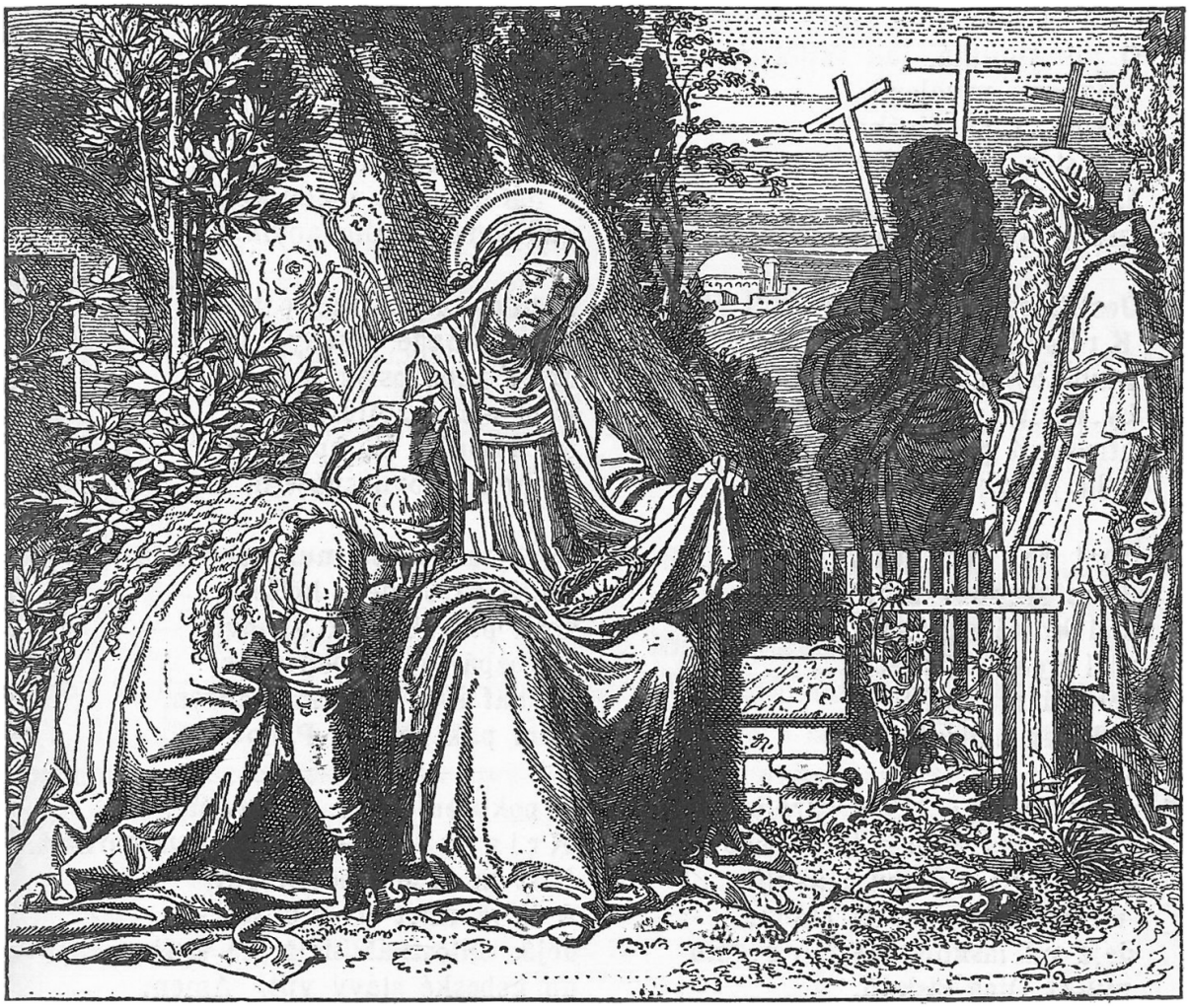

2. Vybízí nás k nápodobení Marie pod křížem. Též my máme nám od Boha uložené bolesti vytrvale, bez reptání a tak dlouho, jak Bůh chce, snášeti, jejich cenu ve víře poznávajíce.

3. Ukazuje lásku, věrnost a ducha ostatních žen a zármutek Janův, kteří s Marií u kříže stáli. Nechtěli ani Ježíše ani Marie v utrpení opustiti, nýbrž s láskou o bolesti se děliti a přiznali se před nejhoršími nepřáteli za přátele a přívržence Ježíše. Kde jest naše láska, naše věrnost, náš duch, když máme před nepřítelem Ježíše Krista a Marie se zastati?

4. Ukazuje nám milou péči Vykupitele o Svou matku. Kříž jest zde učebnou stolicí, praví sv. Augustýn. Ukřižovaný učí slovem: „Ženo, hle syn tvůj!“ všechny dítky, jak o své sestárlé rodiče s láskou se starati a ošetřovati mají.

5. Ukazuje nám lásku Ježíšovu ke všem zbožným duším, které v Janovi slovem: „Synu, hle matka tvá!“ s Sebou sbratřil, a jimž za matku dal Marii. Těšme se,

že máme za matku Marii; milujme a ctěme ji též jako matku; modleme se často skvostnou sequenci:

„Stála Matka".

(Stabat mater.)

1. Stála matka bolestící
podle kříže plakající
na němž Syn milený pněl;
jí ve srdci skormouceném,
přežalostném, zarmouceném
břitký meč ubohé tkvěl.

2. Ó jak smutná, jak sklíčená
byla ona vyvolená
matka Boha živého!
jak slze a, jak kvílela,
jak želela, když viděla,
muky Syna milého.

3. Jest-li člověk, an v žalosti
Krista Matku bez lítosti
mohl by tak viděti?
by necítil také bolu,
útrpností pojat spolu,
vida ji tak želeti.

4. Ach! pro vinu hříšných lidí
Syna svého v mukách vidí
biči krutě mrskati;
vidí Syna mileného
utrpěti zrazeného,
vidí jej umírati.

5. Aita! matko, lásky zdroji,
nechať žel mne s tebou spojí,
nech mne s tebou plakati!
Vnukni lásku srdci mému,
dejž mi láskou k Synu svému
milosť Otce získati.

6. Svatá Matko! rač to dáti,
nech mé srdce rány lkáti,
jimiž Syn mne vykoupil!
Syna tvého ztrápeného,
vůlí jeho mučeného,
bych bolesti podstoupil!

7. Nech mě s tebou slzy ronit,
v utrpení hlavu klonit
s Kristem ukřižovaným!
Ať u kříže s tebou stojím,
v nářeku se s tebou spojím
nad Synem milovaným!

8. Panno, prosta každé hany,
Panno, nade všecky panny,
neroď mne oslyšeti!
Umučení, usmrcení,
mě hříšníka za spasení
nechejž znovu snášeti!

9. Nech mne nést muk jeho tíže,
opojit se blahem kříže
nech pro lásku k Synovi! —
Jí rozpálen, jí popouzen,
nechať svět až bude souzen,
jsem pak smířen Pánovi!

10. V pokušení Kříž mě braniž,
Kristus mne Svou smrtí chraniž,
Kříž mi budiž pevný štít!
A když smrt to tělo zruší,
dejž, milostná! dejž mé duši
do nebeské slávy vjít. Amen.

Poučení na svátek Ochrany sv. Josefa.

(Třetí neděle po velikonoci.)

Tento svátek papež Pius IX. roku 1847. ustanovil a slavnost jeho pro celé křesťanstvo nařídil. Pius IX. měl neobyčejnou důvěru v moc přímluvy sv. pěstouna Josefa; proto 8. listopadu 1870. vyvolil jej za ochránce celé církve svaté.

Jak jest sv. Josef ochráncem celé církve sv.?

Mocná ochrana sv. Josefa v základě jest tak starou jako církev sama. Před tím, než od Pia IX. byla prohlášena, byla pro všecky časy uznána pro důvěru věřících a osvědčena mnohými důkazy milosti na přímluvu velikého patriarchy.

Církev objímá čtyři věky života. Ukazuje nám za prvé naději rodiny — děti. Tyto stojí pod pláštěm sv. Josefa, který vzýván jest jako zvláštní ochránce dětství.

Dále pečuje církev o dorůstající mládež. Tato mládež uctívá právem sv. Josefa; neb on jest patronem volby životní.

V lůně svém má též věk dospělý, který celý oddán jest záležitostem rodiny neb povolání. Dospělí vzývají sv. Josefa jako ochránce rodiny a vzor bohulibé práce.

Konečně čítá církev ke svým údům starce, kteří rychlým krokem se blíží věčnému cíli a též ti náležejí k svěřencům pod ochranou sv. Josefa, který jest též patronem blažené smrti.

Sv. Josef mimo to jest patronem kněží a kazatelů, kteří slovo Boží hlásají, poněvadž byl ve spolku s Marií apoštolem Ježíše Krista vůči pastýřům a mudrcům od východu. On jest patronem řeholníkův a všech zbožných duší, které se věnují rozjímání věcí Božských, poněvadž život svůj v přítomnosti Vtěleného Slova a v rozjímání a napodobení Jeho Božské poníženosti ztrávil. On je patronem řemeslníkův a všech těch, kteří se tělesné práci oddávají, poněvadž na obyčejných pracích Ježíše Krista podíl měl. Jest patronem panen a manželů, poněvadž byl panenským ženichem Marie, panny všech panen. Jest patronem rodičů, představených a hlav rodin, poněvadž byl hlavou svaté rodiny. Jest konečně patronem všech vnitřním utrpením a pronásledováním zkoušených duší, poněvadž i on byl pronásledován a s Ježíšem a Marií z vlasti vyhnán, a poněvadž po třídenní bolestné zkoušce měl radost, že našel opět Spasitele, aby již vícekráte od Něho odloučen nebyl. Tak jeví se nám ochranná moc sv. Josefa jako celou církev objímající, poněvadž na každé stáří a životní poměry se vztahuje a každé potřebě vyhovuje. Postav se i ty v každém postavení života pod mocnou ochranu sv. Josefa, buď však též i jeho ochrany hoden, věrně následuje jeho sv. život.

Modlitba odevzdanosti k sv. Josefu. Sv. Josefe, přeslavný patriarcho, který jsi postaven byl za hlavu a ochránce rodiny z rodin všech nejsvětější, vezmi též rodinu naši, která před tebou na kolenou klečí, milostivě v ochranu! My zvolíme tebe za otce, ochránce, rádce, vůdce a patrona, a stavíme pod tvou zvláštní ochranu duši i tělo, jmění, život i zdraví. Přijmi nás za své dítky! Chraň nás všeho nebezpečenství, všech úkladův a nástrah neviditelných i viditelných nepřátel. Stůj při nás ve všech trápeních; rci jen slovo k našemu Spasiteli, kteréhos nosil na rukou, a k přeslavné Panně, jejímž ženichem jsi byl, a dosáhneš všech milostí, které nám k časnému i věčnému blahu žádoucí jsou. My ale budeme se snažiti, abychom v pravdě křesťanským životem tvé zvláštní ochrany hodnými se stali. Amen.

Mše svatá.

Začátek mše svaté. „Náš spomocník a obránce jest Pán, v Něm veseliti bude se srdce naše a ve jménu Jeho svatém doufáme.“[1]) Alleluja, Alleluja! „Ty, jenž spravuješ Israele, pozoruj: jenž vodíš Josefa jako ovci.“[2]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi se za hodna uznal, vyvoliti ve Své nevyslovitelné Prozřetelnosti sv. Josefa za ženicha Své nejsvětější Rodičky, propůjč, prosíme Tě, abychom zasloužili míti toho v nebi za přímluvce, jehož uctíváme na zemi jako ochránce. Skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

---

[1]) Ž. 32., 20. a 21. [2]) Ž. 79., 2.

Řeč z I. knihy Mojžíšovy 49., 22.—26.

Syn rostoucí Josef, syn rostoucí a krásného vzezření; dcery běhaly po zdi. Ale rozhněvali ho, a vadili se a záviděli mu mající střely. Spolehlo na silném lučiště jeho a rozvázáni jsou svazkové ramen i rukou jeho skrze ruce mocného Jakuba; odtud pastýř vyšel, kámen Israelův. Bůh otce tvého bude spomocník tvůj a všemohoucí požehná tobě požehnáními nebeskými shůry, požehnáními propasti ležící dole, požehnáními prsův a života. Požehnání otce tvého zmocněla požehnáními otců jeho; dokud nepřijde žádost pahrbků věčných, buďtež nad hlavou Josefovou a na vrchu Nazaretského mezi bratřími jeho.

Výklad a povzbuzení. Patriarcha Jakub vyslovuje zde veliké požehnání nad svým synem Josefem. Nejdřív je to požehnání vnějšího štěstí. Požehnání s hora jsou rosa a déšť; požehnání z dola jsou z moře, pramenů, země, úrodností všech živoucích bytostí. Dále ale vyslovuje Jakub duchem věšteckým požehnání vyšších dober spásy a milosti, která s „Nazaretským“ t. j. Messiášem přijíti měla, Jehož předobrazem byl Josef. Církev sv. obrací slova ta na Josefa, pěstouna Messiáše, na němž právě tak veliké požehnání spočívá, pomocí něhož tak veliká moc ochranná sv. Josefu nad vyvolenými dána jest. Důvěřujme tedy jistotně v dobrotu a moc sv. Josefa.

Evanděliu sv. Luk. 3., 21.—23.

Za onoho času stalo se, když všecken lid se křtil a když se pokřtil i Ježíš a se modlil, že se otevřelo nebe; a Duch Svatý sestoupil v tělesné způsobě jako holubice na Něj a hlas s nebe stal se: Ty jsi Syn Můj milý, v Tobě jsem si zalíbil. A Ježíš počínal býti as ve třicíti letech, jak domněn byl syn Josefův.

Byl Ježíš skutečně synem Josefovým?

Ne, On byl zplozen mocí Ducha Sv. z panenského lůna Mariina a z Marie Panny narozen. [Viz evanděliu na svátek sv. Josefa, 19. března (na str. 458.) a na svátek Zvěstování Panny Marie, 25. března (na str. 463.)] Byl ale od lidu za skutečného syna Josefova „považován“, poněvadž sv. Josef k Ježíšovi jako jeho otec a Ježíš k Josefovi jako jeho tělesný syn si počínal. Josef byl tedy jen ošetřovatelem a pěstounem Ježíšovým; nade vše vznešená hodnost, která nám právem na svatost, spravedlnost a čistotu sv. Josefa, jakož i jeho moc u Božského chovance souditi dává.

Poučení na svátek svatého Vojtěcha,

biskupa a mučenníka i patrona českého.

(23. dubna.)

Svatý Vojtěch narodil se z rodičů vznešených, otce Slavníka, vladyky českého, sídlem na hradě Libici nad Cidlinou, a matky Střezislavy, r. 956. Za prvních let života svého těžce se rozstonal, takže se rodiče obávali jeho úmrtí. Ale matka, zbožná paní, vzala milé nemluvňátko a položivši je na oltář obětovala je Rodičce Boží s prosbou a slibem, zachová-li jim milé dítě, že je pak rádi, až doroste, věnují stavu duchovnímu. A dítě se šťastně uzdravilo. — První ovšem základy zbožnosti obdržel od své zbožné matky, k čemuž dále přispěl kněz Radla, jenž mu vštípil též první počátky umění literního. Na to pak byl dán k dosažení vyšších věd do Děvína (Magdeburku) v Sasích k arcibiskupovi Adalbertu, od něhož i při sv. biřmování totéž jméno obdržel, jímž u Němců podnes slove. Po smrti arcibiskupově (981) navrátil se mladý Vojtěch do Čech, prospěv v umění i ve zbožnosti; zvěděv pak o slibu rodičův odhodlal se ochotně, aby mu dosti učinil, ke stavu

duchovnímu, a byl po smrti Dětmara, prvního biskupa pražského, od vévody Boleslava a všeho panstva jednohlasně za biskupa zvolen a ustanoven (983). Jsa biskupem rozvrhl všecky své příjmy na čtvero dílů: jeden pro chrám, druhý pro duchovenstvo, třetí pro chudé, čtvrtý pro sebe a potřeby domácí. Taktéž měl i svůj čas rozvržený k modlitbě a rozjímání, k službám Božím, k úředním pracem a k vyučování svého žactva. V ložnici jeho stálo sice skvostné a pohodlné lože; ale on sám odpočíval obyčejně v rouše žíněném. Ve svém biskupském úřadě byl velmi pilný; kázával skoro každodenně nejen doma ve svém chrámě pražském, ale prošel i své rozsáhlé biskupství, a všude hleděl upevniti svatou víru nově vštěpenou. R. 984. nalézáme jej na Slovensku s pomocníkem svým knězem Radlou, kdež vévodu Geysu na víru obrátil a syna jeho Štěpána pokřtil, jenž byl potom prvním apoštolským králem uherským a po smrti za svatého vyhlášen. Ale v Čechách mnozí z pánův a s nimi velká část lidu lpěli na obyčejích a neřestech pohanských a neposlouchali sv. biskupa. Zarmoucen nad tím a nevěda si rady ve své těžké zodpovědnosti, odebral se sv. Vojtěch k papeži Janu XV. (989). S povolením papežovým vstoupil do kláštera Benediktinů, nejdříve na hoře Kassinské, pak v Římě u sv. Alexia a Bonifáce na chlumu Aventinském. Tu pobyl pět let. Ale Čechové zatím želeli svého duchovního otce, a na prosby vojvody Boleslava a dopisy od Viligisa, arcibiskupa Mohučského, přikázal mu papež Řehoř V., aby se navrátil k svému stádu. I poslechl sv. Vojtěch vzav s sebou 12 mnichů z kláštera aventinského, které usadil v Břevnově, dav jim za prvního opata kněze Radlu. Žije dodnes pověsť v lidu českém, že sv. Vojtěch navraceje se z Říma žehnal na chlumu u Nepomuku zemi vyprahlé mnoholetým suchem, načež se ihned úrodným deštěm s celou krajinou i ta hora zazelena. a tudíž podnes „zelenou horou“ sluje. — Ale poslušnost Čechů netrvala dlouho. S žalem a pláčem opustil je sv. biskup, vida jak ani laskavá slova, ani přísné pohrůžky, ani tuhé tresty nic nevzpomáhají u hrdého panstva a tvrdošijného lidu. Kázaje sv. víru v Polsce a Uhrách odebral se opět do Říma, aby tu v tichém soukromí život dokonal. Ale opět žádal vojvoda Boleslav a arcib. Viligis, aby se Vojtěch navrátil. Papež mu to opět přikázal na radu mnohých biskupů pod trestem klatby, neposlechne-li. Sv. Vojtěch, vraceje se opět do vlasti, jakoby byl věděl, že do ní nepřijde, vyžádal si apoštolské požehnání a dovolení, aby směl, nebude-li mu možno dostati se do vlasti, hlásati víru národům pohanským. Když papež svolil, vracel se Vojtěch, navštíviv cestou mnohá posvátná místa v Němcích i ve Francii.

Dozvěděv se pak na blízku Čech, že mezitím zpupná rodina Vršovců jeho příbuzenstvo pobila, hrady vyvrátila, zboží pobrala, i že ho lid míti nechce, obávaje se, že ho biskup potrestá za jeho nepravosti, rozhodl se jíti jako do vyhnanství a kázati sv. víru pohanským Prusům na baltickém pomoří bydlícím. Připluv se soudruhy k vesnici Fišhausenu vystoupil na břeh a byv odtud s bitím vyhnán, přišel na pole Romové. A tu byl sv. Vojtěch nejprve od jednoho rybáře veslem skolen a na to od pohanského kněze Sigga kopím proboden a konečně ještě šesti kopími proklán, 23. dubna 997, maje věku svého 41 let. — Vojvoda polský Boleslav, zpraven o smrti sv. biskupa knězem Radimem a jinými průvodčími, kteří se útěkem zachránili, vykoupil tělo mnohými dary a pochoval je nejprve v opatském chrámě v Třemešně, potom slavně v sídelním kostele v Hnězdně. Tělo jeho bylo od vojvody Břetislava spolu s těly sv. Radima a pěti bratří do Prahy přeneseno r. 1039.

Na začátku mše svaté, jakožto v čas velikonoční, projevuje církev svou radost nad slavným vítězstvím Páně, v němž i svatí zvítězili, řkouc: „Ochránil jsi mne od schůzky zlostníkův! — alleluja! od množství těch, kteří páší nepravost! Alleluja, alleluja!“ — „Vyslyš, Hospodine! modlitbu mou, když prosím: od strachu nepřítele vytrhni duši mou.[1])“ — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi sv. Vojtěcha, mučenníka svého a biskupa ctí a slávou korunovati ráčil, dejž, prosíme, ať u Tebe v nebesích za nás oroduje, jenž nám zde na zemi k spasení věčnému byl vůdcem; skrze Pána našeho atd. — Amen.

[1]) Žalm 63., 3. a 2.

Epištola z listu sv. Pavla k Židům 5., 1.—6.

Bratří! Všeliký zajisté velekněz z lidí vzatý pro lidi bývá ustanoven v těch věcech, kteréž k Bohu příslušejí, aby obětoval dary a oběti za hříchy; kterýž by mohl slitování míti nad těmi, kteříž nevědí a bloudí; neb on sám též obklíčen jest mdlobou: a protož má, jako za lid, taktéž i za sebe samého obětovati za hříchy. Aniž kdo sám sobě osobuje té cti: ale kdož povolán bývá od Boha jako Aron. Tak i Kristus ne sám sebe oslavil, aby veleknězem byl, ale ten (oslavil jej), kterýž k Němu řekl: Syn můj jsi ty, Já dnes zplodil jsem tebe. Jakož i na jiném místě praví: „Ty jsi Kněz na věky podle řádu Melchisedechova".

Výklad. Veleknězem tím míní sv. Pavel nejvyššího kněze starozákonního. Ten dle ustanovení Božího nemohl býti leč z kmene Aronova, bratra Mojžíšova, mělť tedy povolání své od Boha. Bylť pak určen k prospěchu jiných, aby byl prostředníkem mezi lidem a Bohem, a sám jsa člověk své slabosti si vědomý, i s lidmi útrpnost měl, je ve svaté víře vyučoval, a za ně dary a oběti konal.

S tím pak srovnává velekněze nového zákona Krista Pána řka, že jest rovněž jako velekněz starozákonní od Boha povolán, že maje lidskou přirozenost i lidským citem s bližními útrpnost má; avšak že jest veleknězem mnohem vznešenějším, povolaným od Boha od věčnosti, jsa bez hříchu, že sám se vzdal jednou v oběť krvavou na kříži za hříchy celého světa, že pak jsa veleknězem dle řádu Melchisedechova, obětuje ve způsobách chleba a vína sám své nejsv. Tělo a svou Krev každodenně Bohu Otci na oltářích našich. — Z toho znamenejme vznešenost kněžstva křesťanského a učme se je ve vážnosti míti, jakožto stav řádem Božím založený!

(Sv. evandělium jest totéž jako v neděli druhou po velikonoci na str. 237.)

Víra a vlast.

Zakazuje víra lásku k vlasti?

Nikoliv; neboť 1. láska k vlasti vštípená srdci našemu zakládá se na citu přirozeném, a víra nepotlačuje žádného dobrého, přirozeného citu, nýbrž hledí jej ušlechtiti a působení jeho pravé místo mezi povinnostmi vykázati. 2. Sám Pán Ježíš miloval vlast svou, kterou si na zemi za obydlí vyvoliti ráčil, nad trudným jejím osudem, jejž ve vševědoucnosti Své předvídal, až k slzám pohnut byl, žádaje, aby poznala, co jí k blahu a pokoji jest;[1]) osvědčil, že nejprve poslán jest k ovcím, které byly z lidu israelského zahynuly;[2]) i konečně přikázal učenníkům, aby nejprvé kázali krajanům a rodákům svým, židům.[3]) 3. Svatí apoštolové tak též učinili. Svatý Petr a s ním skoro všickni apoštolé kázali nejprve židům a hleděli je ku Kristu Pánu obrátiti, aby spaseni byli; sv. Petr později zvláštní list psal věřícím rozptýleným zvláště z národa židovského pocházejícím[4]) a tak učinil i sv. Pavel, ba tento i osvědčil, že by hotov byl „za bratří své podle těla, život dáti, aby je Kristu Pánu získal.[5]) 4. Tak činili i nesčíslní svatí, věnujíce své schopnosti a práce, své jmění a statky, svou krev a život k spáse a blahu vlasti a krajanů svých, čehož jsou nám zvláštním důkazem naši svatí ochránci a patronové.

Jak ušlechťuje a řídí sv. víra lásku k vlasti?

Když svatá víra učí, že „nemáme zde stálého bydla, nýbrž budoucího vyhledáváme", poukazuje nám ovšem k vlasti jiné, která nám má býti dražší nad tuto pozemskou, jako jest nebe vyšší nad zemi, život věčný nad tento pomijitelný, blaho nebeské nad marnosti světské; ale nezakazuje nám milovati vlasti a otčiny pozemské. Jen tehdáž, když by dosažení vlasti nebeské bylo v nebezpečenství nebo i nemožno, velí nám sv. víra i vlast opu-

[1]) Luk. 19., 42. [2]) Mat. 15., 24. [3]) Mat. 10., 6. [4]) I. Petr. 1., 1. [5]) Řím 11., 2.

stiti vezdejší, bychom zachovali si přístup a přijetí do vlasti věčné. Tak učinil i sv. Vojtěch a za ním mnozí jiní i vlasti své opustili, aby tím více pro Boha a blaho bližních působili.

Jak máme lásku k vlasti dokazovati?

1. Tím, že jsme spokojeni s vlastí, do které nás Bůh postaviti ráčil, ji ode vší škody před zevnějšími i vnitřními nepřáteli hájíme, potřeba-li káže, i životy i krví svou. 2. Když jí dobrými a šlechetnými mravy, snažnou a prospěšnou prací, spravedlivým plněním povinností stavu svého ke cti sloužíme a ji oslaviti hledíme. 3. Když se snažíme, bychom rodáky své k pravé víře přivedli, je v ní udrželi a upevnili, všelijak k tomu působíce: vyučováním, obětováním statku, podporováním šlechetných zbožných podniků. 4. Když se vroucně za vlast svou k Bohu modlíme. — Vzor pravého vlastimila máme na svatém knížeti a dědici našem sv. Václavu.

Smíme-li jinými národy pohrdati?

Nikoli, neboť to by byla nepravost pohanská, hřích zřejmě odporující svaté víře křesťanské. Ta učí, že jsme všichni synové jednoho Otce nebeského, a tudíž vespolek bratří, že u Boha není rozdílu mezi „Židem a Řekem“[1]) t. mezi tím a oním různým národem; nýbrž že jakož k jedné a téže víře, tak i k jedné a téže blaženosti povoláni jsme, dědici jsouce vesměs království nebeského.

Povzbuzení. Díky Tobě, Otče nebeský, že jsi milou vlast naši k svaté víře a pravé církvi své povolati a ji podnes v ní zachovati ráčil. Dej, prosíme, ať všichni v ní obývající krajané i na budoucí věky všech bludův a bouří prosti zůstávajíce, věrně a svorně touž sv. víru vyznávají a jí sjednoceni jsouce, též blaženosti věčné dosáhnou!

Poučení na svátek sv. mučenníka Jiřího.

(23. dubna.)

Sv. Jiří pocházel z křesťanských rodičů z Kappadocie, žil od mládí jako zbožný křesťan, a vstoupil jako mladík do služeb vojenských císaře Diokleciána. Tento velice si ho vážil, a povznesl jej na jedno z prvních čestných míst ve vojsku. Při smrti matky zdědil Jiří veliké jmění. Když však slyšel o Dioklecianových dekretech pronásledovacích, složil úřad svůj, rozdal své jmění chudým, vystoupil před císaře, přiznal se neohroženě za křesťana a předhodil mu jeho modlářství. Dioklecián rozzuřil se nad otevřeností světce a snažil se úlisností a hrozbami jej od křesťanství odvrátiti; avšak nadarmo. I dal jej konečně r. 303. popraviti.

Sv. Jiří jest jak na západě tak na východě slavně oslavován. Obzvláště děkujeme jeho přímluvě mnoho vítězství v bitvách. Různé řády rytířské pod jeho jménem byly též zřízeny. Maluje se obyčejně jak sedí na koni, zabíjí draka, aby se naznačilo, že věrou draka t. j. ďábla přemohl. Sv. Jiří jest patronem diecése limburské.

Povzbuzení. Bojujme, jako Jiří, dobrý boj víry, vytrvale, abychom i my draka pekelného, ďábla přemoci a v nebi vítězi býti mohli.

Modlitba k sv. Jiří. Sv. Jiří! který jsi jméno Pána umučením a smrtí oslavil, vypros nám sílu, abychom sebe sami přemohli, tělo a svou smyslnost v poddanství udrželi a ve smrti od Něho jako jeho věrní přijati byli. Amen.

Mše svatá.

Začátek mše svaté: „Ochránils mne od schůzky zlostníků, od množství těch, kteříž páší nepravost. Alleluja, Alleluja! Vyslyš Bože, modlitbu mou, když prosím, od strachu nepřítele vytrhni duši mou.“[2]) Sláva Otci atd.

[1]) Řím 10., 12., Gal. 3., 24. [2]) Žalm 63., 3. a 2.

Modlitba církevní. Bože, Jenž nás přímluvou a zásluhami sv. mučenníka Jiřího těšíš, propůjč milostivě, abychom, kteří dobrodiní Tvých skrze něho vyprošujeme, tyto od Tvé dobrotivosti dosáhli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

II. epištola sv. Pavla k Tim. 2., 8.—10. a 3., 10.—12.

Nejmilejší! Pamatuj, že Pán Ježíš vstal z mrtvých, pocházeje z rodu Davidova, podle evandělia mého, ve kterémž pracuji až do vězení, jako bych byl zločinec; ale slovo Boží není upoutáno. Proto všecko snáším pro vyvolené, aby oni spasení došli, které jest v Kristu Ježíši se slávou nebeskou. Ty pak jsi došel mého učení, ustavení úmyslu, víry, dlouhočekání, milování, trpělivosti, protivenství, utrpení, jakáž se mi přihodila v Antiochii, v Ikoniu a v Listře, jaká protivenství snášel jsem a ze všech vytrhl mne Pán. Všickni, kdož chtějí pobožně živi býti v Kristu Ježíši, protivenství trpěti budou.

Výklada povzbuzení. Sv. apoštol poučuje milovaného učenníka a nás, že spravedliví pronásledování trpěti musí, jak to mučenníci všech století dokazují, a jmenuje nám za nejmocnější důvod k trpělivosti v pronásledování utrpení a zmrtvýchvstání Ježíše Krista. To měli též svatí mučenníci před očima a proto za nic všechny muky měli. Mějme též my vždy v různých protivenstvích trpícího a vítězně z mrtvých vstalého Spasitele a vše bude nám lehkým a sladkým.

Evandělium sv. Jana 15., 1.—7.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Já jsem vinný kmen pravý a Otec Můj jest vinař. Každou ratolest, která ve Mně nenese ovoce, odejme a každou, která nese ovoce, očistí, aby více ovoce nesla. Již vy čisti jste pro řeč, kterou jsem mluvil vám. Zůstaňte ve Mně a Já ve vás. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmenu, tak ani vy, leč zůstanete ve Mně. Já jsem vinný kmen, vy ratolesti; kdo zůstává ve Mně a Já v něm, ten nese ovoce mnohé, nebo beze Mne nic nemůžete činiti. Jestliže kdo ve Mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest a uschne a seberou jej a uvrhnou na oheň a shoří. Zůstanete-li ve Mně a slova Má zůstanou-li ve vás, cokoli budete chtíti, poprosíte a stane se vám.

Kterak jest Kristus „vinným kmenem“ a Otec nebeský „vinařem“.

Otec nebeský postavil Ježíše Krista, jako vinař vinný kmen, na vinici tohoto světa, když Jej jako člověka z panenského lůna Marie lidstvu dal. Kristus měl sladký hrozen našeho vykoupení přinésti, a On jej jako pravý vinný kmen přinesl a jej uzráti nechal v horkém slunci poledním na dřevě kříže.

Které jsou ratolesti tohoto vinného kmene?

To jsou učenníci Ježíšovi a všichni, kteří křtem svatým ke Kristu přivtěleni jsou. Pokud v tomto spojení s Kristem, živým vinným kmenem, zůstanou, vydávají plody milosti a ctnosti; jakmile ale toto spojení pro těžký hřích přestane, musí uschnouti

a hodí se jen do ohně pekelného. Toto spojení obzvláště je živeno a udržováno hodným svatým přijímáním. Z tohoto spojení s Kristem čerpali též sv. mučenníci, nejdrahocennější to ratolesti na Kristu, pravém kmenu vinném, sílu svou, že i krev prolili. Hleď, duše křesťanská, abys stále byla živou ratolestí na pravém kmenu vinném a víno svaté lásky a ctností nesla.

Poučení na svátek sv. biskupa Ludgera.

(23. dubna.)

Sv. Ludgerus, první biskup münsterský, narodil se 744. v Dokumě. Byv od sv. Řehoře v Utrechtě ve všech Božských i lidských vědách vyučen, hlásal v Nizozemsku a Frýzsku evandělium. Zahnán byv pohany, vystavěl později v Mimigernefordě kostel a klášter, při němž si mnoho obrácených vystavělo obydlí; tak povstalo město Münster (od monasterium, klášter). Ludgerus byl za prvního biskupa münsterského vysvěcen a žil tamtéž u veliké svatosti, o přísném postění. Zemřel 26. března 809., když den úmrtí sám předpověděl.

Mše svatá.

Začátek mše sv. jako na svátek sv. Mikuláše (6. prosince.)

Modlitba církevní. Bože! Tys nám dnešní den slavností sv. Ludgera, Tvého vyznavače a biskupa, nanejvýš posvětil; propůjč nám milostivě, abychom těšíce se z jeho zásluh, též jeho příkladem povzbuzeni byli a na jeho přímluvu odpuštění a život věčný dosáhli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na svátek sv. Mikuláše (6. prosince na str. 407.)
Evandělium jako na svátek sv. Františka Saleského (29. ledna na str. 440.)

Poučení na svátek sv. Marka evandělisty Páně.

(25. dubna.)

Marek, dle Skutkův apoštolských (12, 12.) též Jan nazvaný, byl synem jakési Marie z Jerusaléma, v jejímž domě se svatí apoštolové častěji scházívali, a spolu příbuzný Barnabášův. Pravděpodobně byl vyučen u víře od sv. Petra, poněvadž jej jmenuje „synem svým“ t. ve smyslu duchovním;[1]) později provázel na apoštolských cestách sv. Pavla[2]) a pak sv. Barnabáše;[3]) byl též v Římě u sv. Pavla, když tam byl dvakrát uvězněn.[4]) Podruhé sešel se, jak se zdá, i se sv. Petrem a vydal na jeho povzbuzení sv. evandělium, které od něho máme. — Že sv. Marek po boku a vedením svatého Petra pracoval, uznávalo se vůbec za pravdu v nejprvnějších dobách církve; nazývá se proto i výkladačem sv. Petra, kterýž prý i evandělium od sv. Marka sepsané potvrdil. O dalším životě jeho nevíme nic jistého. Dle zprávy Eusebiovy, sv. Jeronyma a latinských i řeckých výkazů mučennických byl sv. Marek po smrti sv. Petra biskupem v Alexandrii v Egyptě, kdež i smrtí mučennickou zemřel.

(Začátek mše svaté jako na den sv. Vojtěcha na str. 473.)

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi svatého Marka milostí hlásaní svatého evandělia vyznamenati ráčil, dejž nám, prosíme, ať i z jeho učení prospěchu i z jeho přímluvy ochrany dojdeme, skrze Pána našeho, atd. — Amen.

[1]) I. Petr. 5., 13. [2]) Skut. 12., 25.; 13., 5. [3]) Tamtéž 15., 35. [4]) Kol. 4.; II. Tim. 4.

Čtení z Ezechiele proroka I. 10.—14.

Podobenství obličeje čtyř zvířat bylo: Tvář člověka a tvář lva na pravici jich čtyr: tvář pak vola na levici jich čtyr, a tvář orla na svrchu jich čtyr. Tváře jejich a křídla jejich svrchu roztažená byla, dvě křídla každého jich spojovala se a dvě přikrývala těla jejich: a jednokaždé z nich před tváří svou kráčelo: kam byla prudkost ducha, tam postupovala, aniž se obracela, když kráčela. A podoba zvířat, pohled jejich byl jako uhlí ohněm hořícího a jako vzezření lamp. Toto bylo vidění kmitající se uprostřed zvířat: lesk ohně a z ohně vycházející blýskání. A zvířata chodila a navracovala se jako kmitající se blesky.

Výklad. I. Ezechiel vypisuje tu svaté Cheruby, kteříž velebnost Boží provázeli, když se mu poprvé na povoze ohnivém zjeviti ráčil. Ti cherubové měli po čtyřech perutích: dvě znamenají jejich ochotnou čerstvost, s kterou vůli Boží ve všem všudy vykonávají; dvěma zakrývají těla svá, což poukazuje k jejich andělské čistotě; podobají se ostatně ohni, planouce celí láskou a horlivostí k Bohu a službě Jeho; jsou jako kmitající se blesky ruče na vše strany rozkazy Hospodinovy plníce, nikam se neobracejíce, jen tam přímo se nesou, kam Duch Boží je pudí. — Uč se z toho, jak i ty ochotně a pilně ve všem všudy vůli Boží vykonávati máš, nedaje se žádným jiným duchem vésti, leč Duchem Svatým a přímo tou cestou se ber, na kterou On tě uvedl, nic se neohlídej na rozkoše a pohodlí jiných stavův, aniž se dej odstrašiti obtížemi a strastmi stavu svého.

II. Celé vidění sv. proroka lze obrátiti k vítězství Krista Pána, kterého dobyl svým svatým učením, od svatých evandělistů hlásaným, nad světem pohříženým v modloslužbu a nepravosti. Cheruby, provázejícími v podobě zvířat (živočichův) ohnivý povoz velebnosti Božské, lze rozuměti čtvero sv. evandělistů, kteří o Kristu Pánu učili, že jest člověk, král, kněz a Bůh, protož i týmž sv. evandělistům dávají odznaky těch zvířat: Matoušovi člověka, Markovi lva (krále zvířat), Lukášovi vola, (kterýž v starém zákoně od kněží obětován býval) a Janovi orla (který se až k nebesům, téměř k Bohu vznáší.)

III. Celé to vidění buď nám důkazem nevyzpytatelného tajemství velebnosti Boží a napomenutím, abychom se Mu v hluboké úctě klaněli a pevně věřili, čemu nás svatá evandělia o Bohu učí, a tu víru pravým křesťanským životem stále a statně osvědčovali!

Evandělium sv. Luk. 10., 1.—9.

Za onoho času vyvolil Pán i jiných dva a sedmdesát a poslal je po dvou před tváří Svou do každého města i místa, kam sám přijíti chtěl. A pravil jim: Žeň zajisté mnohá jest, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou: Jdětež! Aj! Já posílám vás jako beránky mezi vlky. Nenostež měšce, ani mošny, ani obuvi: a žádného na cestě nepozdravujte. Do kteréhožkoli domu vejdete, rcete nejprvé: Pokoj domu tomuto! a bude-li tu syn pokoje, odpočine na něm pokoj váš; pakli nic, k vám se navrátí. A v témž domě zůstaňte, jídajíce a pijíce, což u nich jest; neboť hoden jest dělník mzdy své. Nechoďte z domu do domu. A do kteréhožkoli města vejdete a přijmou vás, jezte, co vám předloží: a uzdravujte nemocné, kteříž v něm jsou, a rcete jim: Přiblížilo se k vám království Boží.

Kdo se rozumí těmi dvaasedmdesáti učenníky?

Jsou to ti, které Kristus Pán ze všech, kteří v Něho uvěřili, mimo dvanácte apoštolů zvolil; jakož pak svatými apoštoly se rozumějí biskupové, tak těmi 72 značí se kněží, jako pomocníci jejich a náměstkové po městech a dědinách vyslaní.

Proč je Pán posílá po dvou?

1. Aby měli příležitost bratrskou lásku svou osvědčiti, k níž se žádají aspoň dvě osobnosti; 2. aby sobě vespolek pomáhali a druh druha zastali; 3. aby sobě byli druh druhu svědky života.

Proč praví Kristus Pán: „Žeň zajisté" atd.?

Že jest veliké množství lidu, ochotného přijmouti učení Kristovo a uvěřiti jemu, ale není učitelů t. j. kněží a biskupů, kteří by lid vyučovali. Z toho plyne pro každého křesťana povinnost, aby vroucně Boha prosil, aby svou svatou církev hodným kněžstvem hojně opatřiti ráčil. Na tom záleží netoliko věčná spása, nýbrž i časný pokoj a blaho vezdejší rodin, obcí, národů. „Když nebude proroctví (kněžstva), bouřiti se bude, zahyne lid."[1])

Co značí slova: „Aj, já posílám vás" atd.?

Tím myslí všeliké odpůrce a protivníky učení svého a království Božího; když pak dí, že je posílá jako beránky, udává jim, že ač bezbranní, tichostí a trpělivostí nad všelikým protivenstvím zvítězí. „V trpělivosti vládnouti budete dušemi vašimi,"[2]) a netoliko vašimi, nýbrž i jiných.

Co myslí Kristus Pán slovy: „Nenostež měšce" atd.?

Nezapovídá tím naprosto pro denní potřebu něco ušetřiti a zachovati, neboť On sám dával k uschování jednomu z učenníků to, co dostával k potřebě své a pro chudé od dobrotivých přátel; nýbrž zakazuje toliko lakotně po statcích bažiti a pro ně duchovní správě zanedbávati. — Tak dále řka: „žádného na cestě nepozdravujte", nezapovídá prokazovati na potkání slušnou úctu jiným a projeviti přátelskou lásku, nýbrž varuje dlouhých zbytečných rozmluv, v nichž pozdravení u národů východních záleželo.

Který jest člověk pokoje?

Který si dovede vážiti blaženost míru a pokoje; takový člověk bude i pokoj milovati a ho všemožně všude zvlášť v domácnosti zachovávati. Tu si pamatuj každý, k čemu napomíná moudrý Sirach, řka: „Nebývej jako lev v domě svém, podvracuje domácí své a utiskuje poddané sobě!"[3])

Co značí slova: „Hodenť jest dělník mzdy své"?

Že věřící za hlásaní slova Božího a přisluhování svatými svátostmi mají též povinnost, pečovati o výživu duchovních správců svých, jakož z počátku církve vůbec bylo a namnoze v cizích zemích posud se děje. U nás v tom ohledu postaráno bylo od doby pokřesťanění vlasti naší po všecky věky o zaopatření duchovenstva hojně od zbožných velmožův i obcí nadáním pozemkův, obilí atd. ke kostelům, zakládáním klášterů, far atd. Mnoho, přemnoho z těch nadání pohltila zloba časová. Kéž se aspoň udrží co ještě po zbožných a štědrých předcích trvá, aniž byli budoucně stíženi věřící, chtějíce míti služby Boží, vydržováním svých kněží!

Povzbuzení. O Bože! Jehož láska a smilování a moudrost i prozřetelnost se nám v Kristu Pánu vtělená zjevila; o Pane Ježíši! Jenž jsi mezi námi dlel, jsa člověk,

---

[1]) Přísl. 29., 18. [2]) Luk. 21., 19. [3]) Sirach 4., 35.

král, kněz a Bůh; o Duše Svatý, Jenž svou milostí ve všem vládneš, co k spasení našemu ustanoveno jest a slouží; Trojice Nejsvětější, dejž nám ať srdcem i ústy, slovem i skutky k oslavení jména Tvého přispíváme a Tobě za všecko, zvlášť pak za udělení svaté víry Tvé díky vzdáváme. Amen.

Poučení na svátek sv. apoštolů Filipa a Jakuba.

(1. května.)

Sv. Filip narozený v Betsaidě, městečku v Galilei, byl jedním z prvních učenníků Ježíšových[1]) a byl zvolen za apoštola.[2]) Hned z počátku byl věrným a snaživým přívržencem Ježíšovým, přivedl k Němu Nathanaela[3]) a jiné, kteří Ježíše Krista chtěli viděti.[4]) Kristus měl jej velmi rád a chtěl jej více zkouškami[5]) ve víře a lásce upevniti. Po obdržení Ducha Sv. kázal ve Frygii a Skythii evandělium, obrátil množství k víře Ježíše, a byl konečně v Hierapoli ve Frygii nejdřív křižován a pak ukamenován. Uč se od sv. Filipa, jakmile pravdu jsi poznal, též jiné, obzvláště takové, které nějak jsi svedl, slovem a příkladem Kristu získávati.

Sv. Jakub, syn Alfaeův, na rozlišení od Jakuba, bratra sv. Jana, menším nebo mladším se nazývá, pro svou svatost spravedlivým, a pro svou blízkou příbuznost s Kristem, bratrem Pána[6]), byl s bratrem sv. Judou Tadaeem, v druhém roce kazatelského úřadu Ježíšova za apoštola povolán.[7]) 3. Byl od mládí jako nazarej Bohu zasvěcen, nejedl masa, nepil vína, ani opojných nápojů, nenosil obuvi a jen špatný lněný oděv. Klečel skoro neustále na svatém místě ve chrámu, kde mu pro jeho svatost bylo dovoleno choditi a ležel na tváři, modlil se za lid, pročež kůže jeho kolenou byla ztvrdlá. Když se apoštolé do celého světa rozešli, zanechali jej jako prvního biskupa v Jerusalémě.[8]) Vykonal mnoho zázrakův, obrátil mnoho vážených židů na víru a byl k vůli své zbožnosti, šlechetnosti a dobročinnosti od židův i pohanů tak vážen, že před ním na kolena padali a šat mu líbali. Když ale jednou byv od nich vyzván, aby mluvil proti Kristu, veřejně vyznal, že Kristus je zaslíbený Messiáš, v kteréhož věřiti musí, upadli kněží židovští do takové zuřivosti, že jej z ohrady chrámu shodili, kamením po něm házeli, a bidlem valchářským jej do smrti utloukli. Polomrtev, se zpřeraženými nohami na zemi leže, modlil se ještě: „Pane, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!“ Máme od něho list, ve kterém mluví obzvláště o potřebě dobrých skutků ke spasení a o posledním pomazání. Píše, jak žil, pln horlivosti pro činné křesťanství. Uč se od něho nejen věřiti, ale dle víry žíti, a hlavně zlé dobrým spláceti!

Poučná průpověď sv. Jakuba. „Čistá a neposkvrněná bohoslužba před Bohem jest ta: Sirotkům a vdovám v utrpení pomáhati a neporušeným od tohoto světa se uchovati.“[9])

Mše svatá.

Začátek mše sv.: „V čas soužení svého volali k tobě, Pane, a tys je s nebe vyslýchal.“[10]) „Veselte se spravedliví v Hospodinu: na upřímnéť přísluší chválení.“[11]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž nás roční slavností sv. Filipa a Jakuba těšíš, prosíme Tě, propůjč nám, abychom jak my se z jejich zásluh těšíme, tak též jejich příkladem poučiti se dali; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

---

[1]) Jan 1., 43. [2]) Lukáš 6., 14. [3]) Jan 1., 45. [4]) Jan 12., 20. [5]) Jan 6., 5.; 14., 8. [6]) Matouš 13., 55. [7]) Matouš 10., 3. [8]) Gal. 1., 19.; 2., 9. Sk. ap. 12., 17.; 15., 13.; 21., 18. [9]) Jak. 1., 27. [10]) Esdr. 9., 27. [11]) Žalm 32.

Řeč z knihy Moudrosti 5., 1.—5.

Státi budou spravedliví u veliké stálosti proti těm, kteří je sužovali a kteří odnímali práce jejich. Vidouce to zkormoutí se bázní hroznou a podiví se náhlému a nenadálému spasení (jejich), říkajíce sami u sebe, želíce a úzkostí ducha lkajíce: Toť jsou ti, jižto nám byli někdy k posměchu a za přísloví potupné. My nesmyslní, měli jsme život jejich za bláznovství a konec jejich za bezectný; aj, jak jsou počteni mezi syny Boží a mezi svatými jest los jejich.

Povzbuzení. Na čí straně, na straně posměvačů či posmívaných, stojíš ty? Zkoumej se a mysli na konec. Jsi-li posmíván, těš se! čeká tě blaženost. Náležíš-li ale k posměvačům, hleď, abys své pošetilosti pozdě nelitoval!

Evandělium sv. Jana 14., 1.—13.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Nermutiž se srdce vaše! Věříte v Boha, i ve Mne věřte. V domu Otce Mého jsou příbytkové mnozí. Kdyby to nebylo, byl bych pověděl vám; proto jdu, abych vám připravil místo. Ale až odejdu a připravím vám místo, opět přijdu a pojmu vás k Sobě samému, abyste, kde jsem Já, i vy byli. A kam Já jdu, víte a cestu víte. Dí Mu Tomáš: Pane, nevíme, kam jdeš; a kterak můžeme cestu věděti? Dí mu Ježíš: Já jsem Cesta a Pravda i Život. Žádný nepřichází k Otci, leč skrze Mne. Kdybyste znali Mne, zajisté i Otce Mého byli byste poznali; a od této chvíle poznáte Jej a viděli jste Jej. Dí Mu Filip: Pane, ukaž nám Otce a dostiť jest nám. Dí mu Ježíš: Tak dlouhý čas s vámi jsem a nepoznali jste Mne? Filipe, kdo vidí Mne, vidí i Otce. Kterak ty pravíš: Ukaž nám Otce? Zdali nevěříte, že Já v Otci a Otec ve Mně jest? Slova, kteráž Já mluvím vám, sám od sebe nemluvím; ale Otec ve Mně zůstávaje, Onť činí skutky. Zdali nevěříte, že Já v Otci a Otec ve Mně jest? Aspoň pro skutky samy věřte. Amen, amen pravím vám, kdo věří ve Mne, skutky, které Já činím, i on činiti bude a větší nad ty činiti bude; neb Já jdu k Otci. A začkoli prositi budete Otce ve jménu Mém, to učiním.

Proč praví Ježíš učenníkům: „Nermutiž se srdce vaše".

To praví, aby nestali se malomyslnými a u víře kolísavými, kdyby v předcházejících řečech předpověděné utrpení na Něho a na ně samy skutečně se dostavily. Pak nezapomíná Bůh těšiti ony, kteří k vůli Němu pronásledování trpí.

Proč praví: „Věříte v Boha i ve Mne věřte!"

Tím chce říci, že kdyby věřili, že jim Bůh v protivenstvích a pronásledování pomoci může, věřiti by musili, že On též to může, poněvadž pravým Bohem, co se Božství týče, Otci zcela rovným jest. Tak vykládá tato slova sv. Augustín.

Proč připojuje Kristus: „V domě Otce Mého jsou příbytkové mnozí".

To činí, aby povzbudil své učenníky a všechny křesťany nadějí na nebe k trpělivosti v křížích a utrpení. Mnoho příbytků neznamená ale nic jiného, než rozličné způsoby odměn, radosti a slávy, které každý dle zásluh svých v nebi obdrží.

Co znamenají slova: „Jdu, abych vám připravil místo".

Že nám teprv svou smrtí, zmrtvých vstáním a nanebevstoupením, hříchem zavřenou bránu do nebe otevřel. Křesťane, Boha milující, jak potěšitelná myšlenka: Kristus šel napřed, aby ti připravil věčnou blaženost. Co tě má zde ještě rmoutiti? Pronásledování, nemoc, smrt? Ale hleď, to vše trvá jen krátkou dobu, a tvůj Pán přijme tě, jako věrného služebníka do připraveného místa radosti.

Co znamenají slova: „Já jsem Cesta, Pravda i Život"?

Sv. Bernard praví, že Kristus jest naší cestou pro své učení a příklady, kterých následujíce, nemůžeme zblouditi; On že jest pravdou ve vyplňování proroctví, ve svých tajemstvích, zaslíbeních a hrozbách ve svém evanděliu a své církvi; nebo On jako Bůh nemůže chybiti, lháti ani oklamati; On že je konečně životem tím, že nám svou smrtí život milosti a slávy dobyl.

Proč praví Kristus: „Kdybyste Mne znali" atd.

Poněvadž měli přece ještě velmi temné představy o třech osobách Nejsvětější Trojice, ačkoliv Jej jako Syna Božího poznali, jak Petr[1]) ve jménu všech to doznal, až skrze Ducha Sv. tyto dokonale poznali. Učme se z toho naši znalost v pravdách víry stále zdokonalovati, a Ducha Sv. prositi, aby nás do veškeré pravdy uvésti ráčil!

Proč praví Kristus k Filipovi: „Kdo Mne vidí, vidí i Otce"?

Poněvadž jest co do přirozenosti a podstaty, ačkoliv co do osoby rozdílný, s Ním úplně rovný. Proto též Kristus připojuje, že On v Otci a Otec v Něm jest.

Proč to měli učenníci k vůli skutkům Ježíšovým věřiti?

Protože Kristus takové zázraky konal, které nikdo činiti nemůže, leč by byl Bůh s ním.

Jak činí Otec v Kristu skutky?

Tím, že Otec i Syn všechny skutky, které zjevnými jsou, s Ním a zároveň působí.

Jak činí ti, již v Krista věří, ještě větší skutky než On?

Sv. Augustín praví, tím, že Kristus skrze ně ještě větší skutky činí, než on na světě vykonal.

Modlitba k sv. Filipovi. Sv. Filipe, vyvolený učenníku Páně! jenž jsi Nathanela ke Kristu přivedl, Ježíše Krista co nejhorlivěji hlásal a sebe z lásky k Němu na kříž přibiti a usmrtiti se dal; prosím tě, vypros nám milost, abychom jiné k dobrému přiváděli, po Bohu touhu velikou měli a s touhou po věčně blaženém patření na Boha utrpení a těžkosti života našeho trpělivě snášeli. Amen.

Modlitba k sv. Jakubu. Sv. Jakube, jenž tak skromně a přísně jsi žil, tak horlivým a stálým jsi byl a jak tvůj mistr za své trapitele jsi se modlil, prosím tě,

[1]) Matouš 16., 16.

vypros nám od Ježíše Krista milost, abychom dle tvého příkladu skromně a kajícně žili, Boha v duchu a v pravdě vzývali, abychom se o dobré skutky přičiňovali, jako ty své nepřátele milovali a za ně se modlili.

Poučení na svátek sv. Zigmunda, mučenníka a ochrance Českého.

(2. května.)

Zigmund, král Burgundský, syn a následník Gundobalda, přívržence bludu arianského, již za mládí svého a za života otcova rozpoznav nepravost kacířství toho, navrátil se do církve katolické, a dosednuv později na stolec královský netoliko sám horlivě Bohu sloužil, ale i jiné na pravou víru obrátiti se snažil. Za tím účelem stavěl chrámy a obnovoval, kněze všude dosazoval, a v jejich pracech podporoval. Zvláště pak z vnuknutí Božího vystavěl a nákladně nadal klášter Agauský ke cti sv. Mořice a spolumučenníků. Pojal za manželku Amalbergu, dceru krále italského, která však porodivši mu syna Sigerika, brzo umřela. Druhá pak manželka pojala proti synu své předchůdkyně takovou nenávist, že neustále osočovala ho u manžela Zigmunda, jakoby syn o bezžití jeho ukládal, až Zigmund uvěřiv zuřivé maceše, tak se zatvrdil, že syna vlastního usmrtiti kázal. Ale brzo na to poznav nevinnost zavražděného a svou velikou chybu, činil tuhé pokání po celý svůj život, žádaje si, aby když se vraždou prohřešil, také svým životem za hřích svůj dosti činiti mohl. Toho se mu i dostalo. Neboť když Frankové vpadli do Burgundska, od svých krajanů v bitvě zrazen a opuštěn, upadl v ruce Chlodomera, krále Franků, který jej i s manželkou a syny popraviti a pak těla jejich do hluboké studně uvrhnouti kázal, r. 524. Po třech letech tu tělo sv. Zigmunda vyzdviženo a v Agauském klášteře sv. Mořice pochováno bylo. Svatost jeho osvědčil Bůh mnohými zázraky, které se na jeho hrobě udály. Tělo pak jeho přivezli do Prahy král český a císař Karel IV. a uložil v chrámu sv. Víta, proti kapli svatého Václava (1360); kdež se podnes nachází, a tak se sv. Zigmund počítá k sv. patronům země české.

Začátek mše sv. jako na den sv. Vojtěcha (na str. 472.), epištola jako na den sv. Filipa a Jakuba (na str. 480.)

Evandělium sv. Jana 15., 1.—7.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Já jsem vinný kmen pravý a Otec Můj jest vinař. Každou ratolest, kteráž ve Mně nenese ovoce, odejme a každou, kteráž nese ovoce, tu očistí, aby více ovoce nesla. Již vy čisti jste pro řeč, kterouž jsem mluvil vám. Zůstaňte ve Mně a Já ve vás. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmenu: tak ani vy, leč zůstanete ve Mně. Jáť jsem vinný kmen, vy ratolesti: kdo zůstává ve Mně a Já v něm, ten nese ovoce mnohé, nebo beze Mne ničeho nemůžete činiti. Jestliže kdo ve Mně nezůstane, vyvržen bude ven, jako ratolest a uschne a seberou jej a uvrhnou na oheň a shoří. Zůstanete-li ve Mně a slova Má zůstanou-li ve vás, cožkoli budete chtíti, poprosíte a stane se vám.

Proč nazývá Kristus Pán sebe vinným kmenem — a učenníky ratolestmi?

Tím naznačuje nadpřirozené úzké spojení učenníků s Ním, jelikož z Něho dostává se jim působením Ducha Svatého všeliké síly a moci, jako z vinného kmene šťáva pučí v ra-

tolesti. Tak se i jinde Kristus Pán nazývá hlavou a učenníci údy. Tím úzkým spojením s učenníky svými, působí Kristus Pán nové lidstvo, které prozřetelností a milostí Boha Otce skrze Něho po odstranění všeho hříchu ustanoveno bylo, jako se na místo starého révoví sází nové.

Co míní Kristus Pán „slovem"?

Tím míní všecko, co k spáse lidské učinil, zvlášť pak slova svatého křtu; bez těch by neměla voda žádného vnitřního působení.

Jak zůstává Kristus Pán v nás?

Svou svatou milostí, zvláště pak nejsv. Svátostí Oltářní. V Ježíši Kristu dostává se přirozenosti lidské duchovním způsobem pravého Božského života; skrze Něho se nám vlévá milost Ducha Svatého a tak býváme s Bohem spojeni a stáváme se duchovním stvořením.

Jak se má rozuměti slovům: „Beze Mne" atd.?

Že bez milosti Boží, které se nám dostává toliko pro zásluhy Krista Pána, nemůžeme ničeho učiniti, co by mělo cenu pro život věčný a blaženost nebeskou.

Modlitba církevní. Bože, jenž jsi sv. Zigmunda, krále, dvojí korunou, časnou i věčnou, spolu pak i přežádoucí slávou mučennickou vyznamenati a jeho ostatky z jícnu hlubokých vod k úctě věřícím objeviti ráčil, dejž prosíme, ať téhož přímluvou proti všem nehodám ochráněni jsme, jehož zásluhy slavíme; skrze Pána našeho atd. — Amen.

Naučení. I. Svatý Zigmund se ovšem hrubě prohřešil, ale též po celý život v tuhém pokání žil. Protož i na něm dokázal Bůh pravdu toho, co slibuje ústy proroka Ezechiele řka: „V kterýchžkoli den obrátí se (hříšník) od bezbožnosti své, živ bude; neboť nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil a živ byl."[1]) A jindy opět ústy Isaiáše dí: „Budou-li hříchové vaši jako šarlat, jako sníh sbíleni budou; a budou-li červeni jako červec, jako vlna bílí budou"[2]) Jak utěšitelná slova každému hříšníku! Bys sebe více hřešil, nikdy nezoufej!

II. Ale kdo se od hříchu odvrátil, čiň hodné a stálé pokání. 1. Nikdy více nehřeš. Tak se káli praví kajícníci: David, neustál oplakávati hříchu spáchaného; Petr plakal hořce po celý život, kdykoli kohout zazpíval; Magdalena po smrti Páně na poušť se odebrala, aby napravila, co byla v hluku světském páchala. 2. Snášej trpělivě, v duchu kajícím, co na tebe Bůh za pokání dopustí, buď si potupa a hanba světská, buď si opuštěnost, zrada, pronásledování, buď si bolestná nemoc i krutá smrt. Tak se kál sv. Zigmund; všecko utrpení své poručil Bohu. Proti vlastním zhřešil, od vlastních opuštěn a zrazen jest; usmrcením svého syna zhřešil, i životem to splatil. — Tak i blaze tobě, jestliže zde na zemi, co jsi zlého spáchal, odpykáš, splatíš, nahradíš; vždy rci se sv. Augustínem: „Zde, o Pane! zde pal a řež, jenom ušetři na věčnosti!" 3. K tomu však hleď i dobré skutky činiti, zvlášť opačné těm hříchům, kterými jsi se provinil. Urazil-lis Boha pýchou, buď pokorným, pakli nestřídmostí, posti se; pak-li smilstvem, kroť a moř hříšnou tělesnost svou atd. a Bůh ti bude milostiv.[3])

III. Otčímům a macechám. — Svatý Zigmund se těžce prohřešil, dav vlastního syna zavražditi; ale příčinou toho byla — nelidská macecha (na štěstí i jméno její zaniklo!) svým sočením a nepravými žalobami. Otčímové a macechy! když se „na cizí děti", jak se říká, „dostáváte", pomněte, dosáhnuvše přiženěním a přivdáním stejných práv nad svými pastorky jako praví rodičové nad vlastními dítkami, že též máte k nim tytéž povinnosti a s nimi tak zacházeti máte, jako by byly vaše vlastní neb i za ně budete se jednou

[1]) Ezech 33., 12. 11. [2]) Isai. 1., 18. [3]) Viz též epištolu s poučením na neděli 19. po Sv. Duchu na str. 369.

před Bohem zodpovídati. Máte je tedy: 1. milovati jakoby byly vaše vlastní; zvláště pak když své vlastní míti budete, nedávejte těmto žádné přednosti před nevlastními, ve všem je na rovni držíce, ve výživě, šatu, učení, opatření atd. Každé odstrčení a ztenčení nevlastního dítěte by toto jednak velmi zabolelo, jednak by vám ani ke cti nesloužilo; ale naopak upřímnou-li lásku nevlastnímu dítěti prokážete, bude vám i k větší cti před lidmi i k větší zásluze před Bohem, poněvadž nevychází tak z přirozeného pudu, jako spíše ze šlechetného přesvědčení o své povinnosti. 2. Ač máte i právo i povinnost své nevlastní dítky trestati, jakoby vlastní byly, nicméně však buďte v tom mírní a opatrní, raději to částce druhé, jíž jsou vlastní, otci nebo matce, ponechávajíce. Neboť rány trestající od vlastního méně bolívají. 3. Majíce vlastní dítky, pomněte, kdyby se Božím dopuštěním do jiných rukou dostaly, jak pak byste žádali, aby se s nimi nakládalo? — Tak-li se zachováte, uložíte si u Boha netoliko zásluhu dobrým vychováním dítek nevlastních, nýbrž dočkáte se na nich samých radosti a podpory, mnohdy lepší nežli na svých vlastních.

Poučení na svátek Nalezení sv. Kříže.

(3. května.)

Proč se tento den tak jmenuje?

Poněvadž církev katolická na ten den nás upomíná, že sv. Helena, matka císaře Konstantina, Kříž, na němž Kristus zemřel, po dlouhé ztrátě opět nalezla.

Kde byl svatý kříž do doby nalezení?

V Jerusalémě, blízko svatého hrobu, hluboko v ssutinách. Neb císař Hadrian svatá místa ukřižování a pohřbení Ježíše Krista nejen znesvětil, ale snažil se je učiniti neznatelnými. Otvor svatého hrobu byl zasypán, a upadl pro chrám Venuše tamtéž vystavěný docela v zapomenutí.

Jak sv. Helena kříž nalezla?

Sv. Helena, která ve vysokém stáří Řím opustila a odebrala se do Palestiny, umínila si společně se sv. Makariem, biskupem jerusalémským, svatá místa prohledati a podařilo se jí skalní jeskyni svatého hrobu odkrýti. Blízko toho nalezly se tři kříže, hřeby a nadpis Kříže Kristova.

Jak se zvědělo, který jest pravý kříž Kristův?

Aby se pravý kříž Kristův poznal, kázal sv. Makarius po vykonání modlitby těmi třemi kříži na smrt nemocné paní se dotknouti. Dva první kříže zůstaly bez účinku, po třetím ale paní náhle ozdravěla. Tento zázrak byl dostatečným důkazem, že to je pravý kříž. —

Co sv. Helena se sv. křížem učinila?

Dala jej na tři části rozděliti; jednu poslala svému synu Konstantinovi do Cařihradu, druhou do Říma, ale třetí největší dala do zlata a drahokamů zasazenou v nádherném chrámě, který dle vůle synovy na místě, kde kříž nalezen byl, vystavěla, k veřejnému uctívání vystaviti. Ze sv. kříže byly též různé kousky odřezány a skoro do celého světa rozděleny, aniž by ho značně ubylo, jak sv. Paulin a Cyrill svědčí.

Pozdravení církve svatého Kříže. Přeslavný a ctihodný Kříži! drahocenné dřevo, obdivuhodné znamení, skrze něž hřích, ďábel a peklo přemoženo a svět skrze Krev Kristovu vykoupen byl! Nade všechny stromy lesa cedrového jsi povznešený, poněvadž na tobě Život světa pněl, Kristus zvítězil a svou smrtí smrt na věky přemohl. Alleluja.

Klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě; neb skrze svatý Kříž Svůj celý svět jsi vykoupil.

Mše svatá.

Začátek mše sv.: „My ale musíme se chlubiti v Kříži Pána Ježíše Krista, v němž naše spása, náš život, a naše zmrtvýchvstání jest, skrze Něhož zachráněni a vykoupeni jsme. Alleluja! Alleluja!“[1]) „Bůh smiluj se nad námi a žehnej nám, osvěť obličej svůj nad námi a smiluj se nad námi.“[2])

Modlitba církevní. Bože, jenž jsi při slavném nalezení spásonosného Kříže tajemství svého utrpení obnovil, propůjč nám milost, abychom cenou tohoto životodárného dřeva radosti života věčného dosáhli; Jenž žiješ a kraluješ na věky. Amen.

Epištola jako na neděli květnou (na str. 192.)

Evanělium sv. Jana 3., 1.—15.

Za onoho času byl člověk (jeden) z fariseů jménem Nikodém, kníže židovský. Ten přišel k Ježíšovi v noci a řekl Jemu: Mistře, víme, že jsi od Boha přišel co učitel; nebo žádný nemůže těch divů činiti, které Ty činíš, leč by Bůh byl s ním. Odpověděl Ježíš a řekl jemu: Amen, amen pravím tobě: Nenarodí-li se kdo znova, nemůže viděti království Božího. Dí Mu Nikodém: Kterak se může člověk naroditi jsa starý? Zdali může zase v život matky své vjíti a opět se naroditi? Odpověděl Ježíš: Amen, amen pravím tobě, nenarodí-li se kdo znova z vody a z Ducha Svatého, nemůže vjíti do království Božího. Co se narodilo z těla, tělo jest, a co se narodilo z ducha, duch jest. Nediv se, že jsem řekl tobě: Musíte se znova zroditi. Vítr, kde chce, věje a zvuk jeho slyšíš, ale nevíš, odkud přichází anebo kam jde; tak jest každý, kdož se z Ducha narodil. Odpověděl Nikodém a řekl Jemu: Kterak to může býti? Odpověděl Ježíš a řekl jemu: Ty jsi mistr v Israeli a toho nevíš? Amen, amen pravím tobě, že, co víme, mluvíme, a co jsme viděli, osvědčujeme; a svědectví našeho nepřijímáte. Jestliže zemské věci mluvil jsem vám a nevěříte, kterak uvěříte, budu-li vám o nebeských vypravovati? A nižádný nevstoupil na nebe, jediné ten, kterýž sestoupil s nebe, Syn člověka, který jest v nebi. A jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí povýšen býti Syn člověka, aby žádný, kdo věří v Něho, nezahynul, ale měl život věčný.

Co nás učí toto evanělium?

1. Nikodém je žádostivý spásy, tedy i poučení. Jak šetrně jej poučuje Ježíš! Neštiť se, ať jsi toho neb onoho stavu a stáří, v pravdách víry poučení hledati. 2. Nikodém soudil ze zázraků Ježíšových na Jeho vyšší poslání. Nemáme my ještě daleko větší a již 19. století trvající zázraky před sebou, které nám praví, že církev, kterou založil, božskou, jedině pravou jest? 3. Jak nepochopitelným znovuzrození jest, tak jest potřebným, nejen na křtu, ale i pro veškeré myšlení a jednání. Jsi znovuzrozen? nebo neseš jméno křesťana s duchem

[1]) Gal. 6., 14. [2]) Ž. 66., 2.

pohanským? 4. Tak časně již ukazuje Ježíš na Kříž, jako na znamení spásy a života. Křesťané, spěšte sem, opatrujte Kříž jako svůj klenot a budete pro své trpělivé snášení denního kříže podobni onomu, Jenž vás na Kříži vykoupil.

Poučení o úctě k svatému Kříži.

Proč jest Kříž Kristův tak vážen?

Poněvadž 1. jest oltářem, na němž se Kristus za nás obětoval; 2. nástrojem, na němž On dílo vykoupení našeho dokonal; 3. vítězným, Jeho krví skropeným praporem, jímž ďábel přemožen byl a ještě doposud přemožen bývá.

Smíme Kříž Kristův vzývat a se mu klaněti?

Ne; neb klaníme se toliko Bohu; a i když církev někdy se vztahem na Kříž takových slov užívá, které zároveň jsou vzýváním aneb kříži spásu připisují, vztahují se taková slova přec jen na Krista, Jenž nás jako Bohočlověk vykoupil.

Jak uctíváme Kříž Kristův nejlépe?

1. Když se veřejně křížem znamenáme, a nestydíme se za ctitele Ukřižovaného býti pokládáni; 2. když kříž milujeme t. j. od Boha seslaná protivenství trpělivě a radostně snášíme a tak dle učení Kristova[1]) kříž svůj denně na sebe béřeme a Jeho následujeme.

Proč jsou na cestách atd. kříže stavěny?

Aby nás stále na Krista a Jeho utrpení upomínaly a k vděčné lásce a stálému spojení našich prací a jednání s ním vzpružovaly, dle učení sv. Pavla: „Vzhlédněmež k Tomu, Jenž počal a dokončil víru naši, k Ježíšovi, který místo Jemu předložené radosti Kříž vytrpěl, pohany nedbal a nyní na pravici trůnu Božího sedí.“[2])

Mají nepřátelé Kříže Kristova pravdu?

Jistě ne; neb Pavel mluví zřetelně a dosti ostře: „Mnozí žijí, jak jsem vám často říkal, nyní ale v slzách pravím, jako nepřátelé Kříže Kristova, jejichž konec zatracení jest.“[3])

Poučení o dělání kříže.

Jest dělati kříž starý zvyk?

Zvyk dělati sv. kříž jest prastarým. Již sv. Ignác, žák apoštolův, píše: „Znamení sv. kříže jest znamením vítězným proti moci knížete tohoto světa; když je vidí, ulekne se; když o něm slyší, bojí se ho.“ Tertullian (okolo r. 240) praví: „Ať činíme, co činíme, ať se dáváme na cestu neb v ní pokračujeme, vcházíme neb vycházíme, oblékáme neb svlékáme se, myjeme se neb k jídlu sedáme, světlo rozsvěcujeme, leháme neb sedáme, znamenejme čelo znamením kříže. Ovšem není o tom nic v Písmě Svatém; ale ústní podání to dosvědčuje, zvyk ustálil, víra zachovává.“ Sv. Jeroným věří též, že Pán Kristus při nanebevstoupení učenníky znamením kříže požehnal, kterouž domněnku sv. Cyprian sdílí tím, že praví: „Pane! dals nám znamení kříže a příklad umrtvování.“

Kdy máme znamení sv. kříže dělati?

Zvláště máme je dělati: 1. Ráno, jakmile procitneme, 2. večer, když se k spánku ukládáme, 3. když něco důležitého počínáme, 5. když jsme v nebezpečenství těla neb duše. Kéž by zvláště matky své maličké záhy znamení sv. kříže učily dělati a na to první vyučování ve svatém náboženství navázaly!

[1]) Lukáš 9., 23. [2]) Žid. 12., 2. [3]) Filip. 3., 18.

Proč znamenáme se před evanděliem a kázaním svatým křížem?

Aby nám Bůh silou kříže t. j. zásluhami Krista Ukřižovaného, milost dal, 1. abychom evanděliu správně rozuměli a za ně se nestyděli; proto znamenáme jím čelo; 2. abychom ústy je vyznávali, aby též Kristus nás jednou před Otcem nebeským vyznal; proto znamenáme jím ústa; 3. abychom je srdcem milovali a skutky dokazovali; proto znamenáme prsa.

Proč dělají kněží při bohoslužbě kříž nad lidem?

Aby křesťanům hojné požehnání sděleno bylo, jež nám Kristus skrze Kříž dobyl, jak praví sv. Pavel: „Chválen buď Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, Jenž nás vším duchovním požehnáním a nebeskými dary v Kristu požehnal.“[1]) Vzor tohoto zvyku dal patriarcha Jakub, jenž dva syny Josefovy, Efraima a Manassesa, se složenými rukami požehnal.[2]) Zvyk tento jest i v církvi velmi starým. Tak nařídila rada církevní v Agde r. 506, že má lid po modlitbě od kněze žehnáním propuštěn býti.

Jak máme kříž svatý děiati?

Má jen tehdy požehnaný účinek, když se nekoná pouze jako věc zcela vnější, bezmyšlenkovitě a rychle, nýbrž s vnitřní pozorností a zbožností, s opravdovou důvěrou v zásluhy Ježíše Krista a v ochranu Nejsvětější Trojice. Někteří dělají kříž jen ze zvyku, bez opravdovosti a vnitřního přesvědčení; jiní přejedou rychle přes tvář a vyslovují svatá slova nesrozumitelně a neúplně. Tito všichni nemají z dělání kříže žádného užitku, ano prohřešují se, poněvadž znamení, na němž jejich Božský Spasitel za ně vykrvácel, tak málo úcty věnují, že při tom bez vnitřního dojmu a citu trvají a ani tolik práce si nedají, aby je vážně napodobili, a poněvadž k Nejsvětější Trojici, jíž by měli všechny myšlenky, slova a skutky obětovati, neuctivě si počínají. Nezapomeň tedy, že jedině duch a smýšlení při dělání kříže dodává mu ceny, a vzbuď vždy, když se znamenáš svatým křížem, v sobě cit zbožnosti.

Poučení na svátek sv. Moniky.

(4. května.)

Roku 332. z křesťanských rodičů zrozená, byla Monika od zbožné služky ve všem dobrém vychována. Když vyspěla v pannu, byla zasnoubena s Patriciem, vznešeným ale ještě pohanem z Tagastě v Africe. Modlitbou a vzácným příkladem svých ctností dosáhla jeho obrácení. Velikou bolest ale působil jí Augustín, syn, který vedl špatný život a držel se bludů Manichejských. Ve dne v noci plakala a modlila se za své ztracené dítě, tak že zbožný kněz ji těšil těmito slovy: „Syn takových slzí nemůže býti ztracen.“ Augustín opustil tajně matku, odešel do Říma a Milána, aby zde poslouchal velikého sv. biskupa Ambrože. Ale starostlivá matka, která tehdy právě byla vdovou, šla za ním a zažila v Miláně nevýslovné radosti, že se Augustín obrátil a zcela službě Boží zasvětil. Tak porodila syna dvakrát, jednou pro zemi, potom slzami a modlitbou pro nebe. Na zpáteční cestě do Afriky onemocněla Monika a zemřela v Ostii r. 387., když syny potěšila a o vzpomínku u oltáře poprosila. Její ostatky byly později do Říma přeneseny a v kostele sv. Augustína pohřbeny. Monika jest vzorem a patronkou všech křesťanských žen, matek a vdov. Ukazuje obzvláště k matkám, jak mají dítky milovati a čeho u Boha pro své dítky mohou vymoci.

---

[1]) Efes. 1., 3. [2]) I. Moj. 48., 14.

Poučení o „spolku křesťanských matek“.

V novější době, kdy mládež četným nebezpečenstvím vystavena jest, povstal spolek křesťanských matek, kterýž obzvláště též sv. matku Moniku vzývá a uctívá. Tento spolek jest církevně schválené bratrstvo. Takové spolky jsou v mnoha farnostech a působí velmi blahodárně.

Jaký účel má arcibratrstvo křesťanských matek?

Arcibratrstvo chce 1. jednotlivým matkám pomáhati, aby těžké a svaté poslání věrně a požehnaně plnily; 2. chce dítkám zabezpečiti skrze matky dobré vychování v duchu církve katolické a tak jim dáti pro časné i věčné blaho a štěstí nejlepší záruku; 3. chce rozšířiti nad rodinami, obcemi a celou lidskou společností vzděláváním dokonalých, hodných lidí pravou spásu a Boží požehnání.

Jakých prostředkův užívá spolek křesťanských matek k dosažení tohoto účelu?

„Křesťanský spolek matek“ hledí cíle dojíti 1. společnou modlitbou všech údů. Co se modlí jeden úd, platí pro všechny údy, co se modlí v celém spolku, platí pro každého jednotlivého člena.

2. Křesťanský spolek matek má milost Boží za nejdůležitější prostředek a nejvyšší cíl výchovy. Proto uvádí velmi často své údy k pramenu nadpřirozené pomoci, k pramenům milosti Boží, k sv. svátostem pokání a Svátosti Oltářní.

3. Údové staví se do zvláštní ochrany nejblahoslavenější Panny a bolestiplné Matky Boží, Marie, do ochrany sv. andělů strážných, sv. Josefa, sv. Anny, sv. Aloisia, sv. Jana, sv. Augustína a sv. Moniky.

4. Spolek pobádá své údy k všelikým dobrým skutkům, podává jim poučení a povzbuzení přednáškami, dobrými knihami a spisy.

Jistě vznešený úkol a vydatné prostředky. Proto žádná matka neměla by zanedbati do tohoto spolku vstoupiti, má-li k tomu příležitost.

Denní modlitba křesťanských matek. Maria, neposkvrněná Panno a bolestiplná Matko! Doporuč naše milé dítky přesvatému Srdci Ježíšovu, Jenž Matce své ničeho neodepře. Oroduj za ně! Svatí andělé strážní proste za ně! Sv. Josefe, mocný ochrance, pros za ně! Sv. Jene, milovaný učenníku Páně, pros za ně! Svatý Augustíne, pros za ně! Sv. Aloisi, pros za ně! Sv. Anno, matko Marie, pros za ně! Sv. Moniko, pros za ně i za nás. Amen.

Mše svatá.

Na začátku modlí se církev sv. se Žalmistou: „Poznal jsem, Hospodine, že spravedliví soudové Tvoji: a že dle pravdy Své ponížil jsi mne.“[1]) „Zbodniž bázní svou tělo mé: nebo soudů Tvých bál jsem se.“[2]) „Blahoslaveni neposkvrnění na cestě, kteříž chodí v Zákoně Hospodinově.“[3]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Těšiteli zarmoucených a Spáso těch, již doufají v Tebe, Jenž zbožné slzy sv. Moniky při obrácení jejího Syna milosrdně Jsi přijal, dej nám, abychom na přímluvu obou hříchů svých litovali a milostivého odpuštění u Tebe dosáhli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

---

[1]) Žalm 118., 75. [2]) Žalm 118., 120. [3]) Žalm 118., 1.

I. epištola sv. Pavla k Timot. 5., 3.—10.

Nejmilejší! Vdovy měj ve cti, kteréž právě vdovy jsou. Pakli která vdova syny anebo vnuky má, ať se učí nejprve dům svůj spravovati a rodičům odměnnou službu prokazovati, nebo to jest vzácné před Bohem; ale kteráž právě vdova jest a osamělá, ať má naději v Bohu a trvá na prosbách a modlitbách dnem i nocí. Nebo která v rozkoších jest, za živa mrtva jest. A to přikazuj, aby byly bez úhony. Jestliže pak kdo o své a obzvláště o domácí péče nemá, víru zapřel a jest horší nežli nevěřící. Vdova buď vyvolena, kteráž by neměla méně šedesáti let, kteráž by byla jednoho muže manželka, majíc svědectví v dobrých skutcích, jestliže syny vychovala, jestliže pocestné do domu přijímala, jestliže svatým nohy umývala, jestliže v soužení trpícím posluhovala, jestliže skutku dobrého následovala.

Výklad a povzbuzení. Tato slova sv. apoštola obsahují v pravdě věrný obraz sv. Moniky; slovo za slovem se v jejím životě uskutečnilo. Kéž by všechny ženy a vdovy slov těchto následovaly! Jak šťastnými by byly samy a jak šťastnými by učinily jiné!

Evanděliu m jako na čtvrtek po 4. neděli postní na str. 173.

Poučení na svátek sv. Jana Nepomuckého.

(16. května.)

Sv. Jan narodil se v Nepomuku v Čechách a vyznamenával se již jako dítě velikou zbožností. Stal se knězem, doktorem bohosloví a dómským kazatelem v Praze, kde s velkým požehnáním hlásal slovo Boží. Jakožto slovutný kazatel vyvolen byl též za zpovědníka zbožné královny české. Poněvadž král Václav své ctnostné manželky nenáviděl, žádal, aby mu Jan pověděl, co se jeho manželka zpovídala. Ježto ale Jan tajemství zpovědní zrušiti nechtěl, byl nejdřív jat, mučen a pochodněmi pálen, a když to vše nic nepomohlo, aby mluvil, byl na rukou i nohou svázán a v noci do Vltavy vhozen (1393). Na vodě plynoucí mrtvola byla nebeským leskem ozářena, jasné hvězdy obklopovaly hlavu. Byl pohřben na dómě v Praze, kde se mnoho zázraků stalo. Jazyk svatého byl po 300 letech prohlížen a neporušeným shledán. Tak oslavil Bůh svého věrného sluhu, jenž před tím mučennickou smrt pro tajemství zpovědní podstoupil. Papež Benedikt XIII. prohlásil jej r. 1729. za svatého. Jan jest patronem zpovědníků, patronem Čech a diecése sekavské.

Modlitba k sv. Janu Nepomuckému. Slavný krvavý svědku Ježíše Krista, sv. Jene z Nepomuku! jenž jsi skrze nepřemožitelnou svátostnou mlčelivost stkvělou korunu mučennickou zasloužil a mocným ochrancem nešťastných, obzvláště v nebezpečenstvích cti a dobrého jména, se stal; ctím a velebím svatost a sílu ducha tvého tím, že tebe ze srdce milovati a stálou pobožnost k tobě konati chci. Všemohoucí Bůh zjevil světu velikost tvých ctností, když objevil svaté tělo tvé v řece Vltavě podivuhodným plamenem, a jazyk tvůj stálou zachovalostí a velkými zázraky zvelebil. Tak stkvělými zázraky v důvěře v tvou mocnou přímluvu posilněn, prosím tě, abys mi vyprosil u mého ukřižovaného Spasitele milost, abych všech hříchů svých upřímně litoval, Boha stále ze srdce miloval, před lidmi bez úhony žil, čest bližního neposkvrnil a jednou blaženosti věčné došel. Amen.

Poučení o tajemství zpovědním.

Co se vyrozumívá tajemstvím zpovědním?

Každý zpovědník jest dle Božského Zákona pod těžkým hříchem a pod trestem sesazení a žaláře zavázán, o všem, co mu zpovídáno bylo, doživotní a neporušitelnou mlčelivost zachovávati. Nejen vůči cizím lidem, ale i vůči kajícníku samému jest zpovědník zavázán mimo zpověď nebo bez jeho dovolení k mlčelivosti.

Jest mlčelivost též možnou a skutečnou?

Aby zpovědník tajemství toto zachovávati mohl, dostává při vysvěcení milost k tomu úřadu. A podivným jest, že skutečně žádný kněz, ani odpadlík této mlčelivosti skutečně neporuší. Všichni dobří kněží byli by se sv. Janem z Nepomuka hotovi, raději život ztratiti, než tuto svatou mlčelivost porušiti. Nad tajemstvím zpovědním spočívá obzvláštní viditelná ochrana Boží, aby nikdo nebyl odstrašen od jediného zřídla spásy, kde křesťan odpuštění a smíření nalézti může.

Vztahuje se povinnost mlčelivosti i na kajícníky?

Ano a to dvojím způsobem: 1. Nemáš nikdy vynášeti, co ti zpovědník ve zpovědnici řekl; on ti to řekl jenom pro tebe a ne pro jiné. Právě tak nesmírně špatným by bylo, kdybys chtěl svého zpovědníka podezřívati aneb v pohrdání uvésti tím, že bys ho obviňoval z přísných neb neobratných otázek, neboť on se nemůže brániti.

2. Bylo by to hříchem a nestoudností, kdybys cizí zpovědi vyslechnouti chtěl, když jsi blízko zpovědnice a kajícník neb zpovědník poněkud hlasitěji mluví. Kdybys pro blízkost snad něco zaslechl, žádá to povinnost a čest, abys se opodál uchýlil a o tom, cos snad slyšel, taktéž svědomitě mlčel, jak to činí sám zpovědník.

Z těch povinností pro zpovědníka i kajícníka poznáváme, jak veliká jest pošetilost toho, jenž se stydí zpovědníku své hříchy upřímně vyznati, a raději si je ponechává v sobě až jednou před celým světem zjeveny budou. — Nedej se, milý čtenáři, nikdy neblahou stydlivostí přemoci a zaslepiti.

Mše svatá.

Začátek jako na svátek sv. Jiřího (23. dubna na str. 475.)

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi nezlomnou mlčelivostí sv. Jana církev Svou novou korunou mučennickou ozdobil, propůjč nám milosti, abychom na jeho přímluvu a dle jeho příkladu jazyk svůj pilně na uzdě drželi a spíše všechna utrpení snesli, než abychom škodu na duši trpěli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na svátek sv. apoštolů Filipa a Jakuba (1. května na str. 480.)

Evandělium sv. Mat. 10., 26.—32.

Za onoho času řekl Pán Ježíš: Není nic skrytého, co by nebylo zjeveno, ani co tajného, co by nebylo zvěděno. Co vám pravím ve tmě, pravte na světle, a co v ucho slyšíte, hlásejte na střechách. A nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabiti, ale více bojte se toho, který může i duši i tělo zatratiti do pekelného ohně. Neprodávají-li pak dva vrabce za penízek? A jeden z nich nepadne na zemi bez Otce va-

šeho! Však i vlasové vaši na hlavě všickni sečteni jsou. Nebojte se tedy, mnohých vrabců lepší jste vy. Kdokoli tedy Mne vyzná před lidmi, vyznám i Já jej před Otcem Svým, Jenž jest v nebesích.

Výklad a povzbuzení. Božský Spasitel dodává srdce svým apoštolům, aby bez bázně hlásali evanělium; svět bude bezmocným proti jeho věrným učenníkům a proti jeho dílu. Jen jedinou bázeň mají míti, totiž v nebezpečenstvích a pronásledováních státi se slabými a bojácnými. Jak věrně poslouchali apoštolové těchto napomenutí! Jak to dopadá s tvým vyznáním Pána našeho Ježíše Krista? Zkoušej se!

Poučení na svátek sv. Bonifáce, apoštola Němců.

(5. června.)

Sv. Bonifác, veliký apoštol německých národů, tento sv. arcibiskup a slavný krvavý svědek, narodil se okolo r. 680. v Kirtoně v Anglii na křtu obdržel jméno Vinfríd. Záhy vstoupil do řádu Benediktinův a svá studia vědecká konal v klášteřích Exeter a Nutcel. Maje 30 let, byl vysvěcen na kněze. Pln horlivosti pro čest Boží a spásu duší odebral se r. 716. do Frýzska, aby tam hlásal evanělium. Doba, kdy tam přišel byla nepříznivou; neb Frankové a Frýzové spolu válčili, pročež světec do Anglie se navrátiti musil. Roku 718. přišel podruhé s plnomocí papežskou do Německa, aby pracoval o obrácení pohanských Durynků, Hessů, Švábů, Franků, Bavorův a Frýzů. Získal mnoho tisíc pro křesťanství a směl se odvážiti, posvátnou věc pohanů, dub Donarův u Geismaru, v jejich přítomnosti stíti. Řehoř II. sám vysvětil jej v Římě za biskupa a dal mu jméno Bonifác. Řehoř III. povýšil jej za arcibiskupa mohučského a jmenoval jej svým vikářem a primasem Německa. V této hodnosti pomazal a korunoval Pipína za krále Franků. Mnoho biskupství (Freising, Řezno, Erfurt, Würzburg, Eichstädt atd.) děkují mu za svůj vznik; vystavěl množství kostelův a klášterů, jest vlastním zakladatelem křesťanství v Německu a nazývá se proto, že tak mnoho německých národů obrátil, právem apoštolem Německa. Pln horlivosti pro rozšíření křestanství odevzdal u vysokém stáří arcibiskupství svému žáku Lullovi a vydal se na cestu, aby ještě jednou hlásal evanělium pohanským Frýzům. Již mnoho tisíc vyučil a pokřtil, když (5. června 755) v Dokumu ve Frýzsku byl od pohanských vrahů přepaden a s 52 společníky zemřel smrtí mučennickou. Tělo jeho bylo nejdřív přeneseno do Utrechtu, potom do Mohuče, posléze do Fuldy.

Poučná průpověď sv. Bonifáce. Když průvodcové jeho chtěli pohanské vrahy mocí zahnati, volal na ně: „Složte zbraně a nesplácejte zlé zlým! Den našeho vykoupení se přiblížil; doufejte v Boha a trpte statečně pro čest Jeho; On duše naše vysvobodí a otevře bránu věčného života.“

Rada a povzbuzení. Kéž bychom se všichni taktéž, jako sv. Bonifác mnohými skutky dobrými k větší slávě Boží a k spáse duší na šťastnou smrt připravili, aby též nám otevřena byla brána života věčného.

Poučení o spolku sv. Bonifáce.

V Německu, kde sv. Bonifác tolik velikého vykonal, byl r. 1849. od šlechetného hraběte ze Stolberku založen spolek sv. Bonifáce, jenž od Pia IX. mnohými odpustky byl nadán.

Co chce spolek sv. Bonifáce?

Chce pomáhati chudým opuštěným katolíkům, kteří v Německu mezi protestanty roztroušeně žijí, modlitbou a almužnami, aby po katolicku žíti a umříti mohli. Za tím účelem stará se o to, aby kněží a učitelé k nim posíláni a kostely a školy stavěny byly. Tentýž veledůležitý úkol má ve Švycarsku „tuzemská missie“.

Jaké závazky má úd tohoto spolku?

Každý úd má dvojí zachovávati: 1. Denně Otčenáš a Zdrávas Maria s přídavkem: „Svatý Bonifáci, oroduj za nás!“ se modliti; 2. měsíčně nebo čtvrt- neb půlročně aneb celoročně, byť i malý milodar darovati. Milodary nejlépe sdružením 10 neb více osob se sběratelem v čele se sbírají, potom se od farních duchovních neb jiných představených spolku přijímají, a do pokladen spolku se odesílají. V každém biskupství jest výbor, diecesanní komité zvaný, v čele celého spolku generální předseda, jenž nyní sídlo má v Paderbornu. Tento a výbory rozdělují milodary, kde jest třeba.

Kterých odpustků mohou údové spolku nabyti?

Plnomocných odpustků: 1. 5. června, jako na svátek sv. Bonifáce, nebo, kde tento svátek ani v chóru ani veřejně se neslaví, na následující neděli neb svátek; 2. na den založení spolku, t. j. na svátek sv. Františka (4. října); na svátek Nanebevstoupení Páně; na Hromnice — aneb též za oktávy těchto svátků. K dosažení plnomocných odpustků jest žádoucno, aby se mimo vyplnění shora udaných povinností, sv. svátosti pokání a Sv. Oltářní přijímaly a na úmysl církve modlilo.

Odpustky 100 dnů pro ony, kteří po celý týden každý den nábožně a kajícně Otčenáš a Zdrávas se modlí a almužnu dají. (Pius IX.; dekret z 21. dubna 1852). Žádný katolík neměl by tohoto spolku opomíjeti. Jak mnoho mohou spojené síly vykonati!

Mše svatá.

Začátek jako na svátek sv. Blažeje (3. února na str. 446.)

Modlitba církevní. Bože, Jehož milost sv. Bonifáce za kněze vyvolila, Jehož slovo jej za kazatele vyučilo, a Jehož síla jej k stálosti sesílila, pomoz nám, abychom lid křesťanský příkladem života poučovali a, když toho třeba jest, utrpením posilovali. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na svátek sv. Blažeje (3. února.)

Evandělium jako na svátek sv. Meinarda (21. ledna na str. 434.)

Poučení na svátek sv. Norberta,

arcibiskupa a zakladatele řádu Premonstrátského.

(6. června.)

Svatý Norbert narodil se okolo roku 1080. v Xantech, městě vévodství Kleveského, z rodičů vznešených a bohatých. Z prvu nebyl přísně vychován; již za mladých let obdržel výnosné místo v bohatě nadané kapitole kanovníků Xanteských, ale přijal toliko svěcení na subdiakona (podjahna) a žil po světsku u dvora buď arcibiskupského v Kolíně (na Rýnu) anebo u císařského. Avšak jednou, když si opět jak obyčejně z rozkoše vyjel, provázen jsa jediným sluhou, strhla se bouřka a blesk udeřil před ním; kůň se vzpínaje, jezdce polomrtva strhl. Nabyv vědomí byl jako druhý Šavel zcela změněný. Odloživ oděv skvostný, vzal žíněné roucho kajícníkův a zavřel se v klášteře Sigeberském u otcův řádu sv. Benedikta, kdež se na kněžství připravoval. To obdržev, v oděvu z běloskvoucí nebarvené vlny, jak mu je blahosl. Rodička Boží ve zjevení byla okázala, počal kázati všude, a když se mu vytýkalo, že nemá k tomu práva, putoval bos k papeži Gelasiovi III., k sv. Jiljímu v jižní Francii, aby k tomu povolení dostal. To mu i papež Kalixt II. na sněmu v Remeši dal (1119) doporučiv ho biskupu Laonskému. Od toho dostal darem pusté lesnaté údolí „Pre-

montre"[1]) nazvané, s kaplí sv. Jana Křtitele. Tu položil Norbert první základ řádu Premonstrátů či Norbertinů, t. j. řeholních kapitulárů, kteří mimo pění žalmů v kůru měli zastávati úřad kazatelský a správu duchovní po vesnicích i městech vésti. R. 1121. tu všichni na slavnost Narození Páně slavné tři sliby složili a k společnému životu se zavázali, který z počátku velmi přísný a tuhý byl. Ale nicméně řád ten se tak čerstvě rozšířil, že čítaje r. 1126, když byl od papeže Honoria potvrzen, toliko osm opatství, ještě za živa svatého zakladatele jich přes sto bylo ve všech zemích, až i v samé Asii. To pohnulo jej, že i pro ženské podobný řád společného života založil. První Premonstrátka byla blah. Rekovera de Klaustro; r. 1122. přijala od sv. otce Norberta bílé roucho s černým závojem.[2]) Potom byl od císaře Lothara II. arcibiskupem v Magdeburku (Děvíně) ustanoven, kdež velmi pro napravení mravů mezi kněžstvem i lidem horlil a o hlásaní slova Božího zvláště též mezi polabskými Slovany pečoval. R. 1130. súčastnil se provincialního sněmu církevního v Remeši za papeže Inocentia II., kteréhož pak spolu se sv. Bernardem proti odpůrci jeho Petru Lvu v Římě na stolec papežský dosadil (1132). Vraceje se z Říma roznemohl se nebezpečně a 6. června r. 1134. blaženě v Pánu zesnul. R. 1582. prohlásil ho papež Řehoř XIII. za svatého; tělo pak jeho r. 1627. bylo do Prahy přeneseno a na Strahově v klášteře jeho řádu slavně pochováno, on pak do počtu svatých patronů země České byl započten.

Modlitba církevní. Bože! Jenž jsi svatého Norberta, vyznavače svého a biskupa, výtečným slova Svého kazatelem učinil, a skrze něho svou církev novou rodinou rozplodil, dejž, prosíme, ať přispěním zásluh jeho to, čemu ústy i skutkem učil, ochotně vykonáváme, skrze Pána našeho atd. Amen.

Čtení z knihy Sirach. 44., 16.—27. a 45., 3. 8. 19. 20.

Aj hle kněz veliký, jenž za dnů svých líbil se Bohu a nalezen jest spravedlivým a v čas hněvu učiněn jest smířením. Nenalezl se podobný jemu, kterýž zachovával Zákon Nejvyššího. Proto s přísahou slíbil dáti jemu Pán, že vyvýšeno bude plémě jeho. Požehnání všech národů dal jemu a úmluvou svou utvrdil na hlavu jeho. Zvelebil jej v požehnáních svých a zachoval mu své milosrdenství i nabyl milosti před očima Páně. Oslavil jej před obličejem králův a ukázal mu korunu slávy. Učinil s ním smlouvu věčnou a dal mu kněžství veliké a blahoslaveným jej učinil a slavným, aby úřad kněžský vykonával a měl chválu ve jménu jeho, aby obětoval zápal důstojný v líbeznou vůni.

Výklad. Toto čtení jedná vlastně o znamenitých mužích St. Z. Henochovi, Noemovi, Abrahámu, Isáku, Jakobu, Mojžíši a Aronovi; ale církev svatá obrací to ke cti a vznešené důstojnosti a blažené odměně velekněze N. Z. t. biskupa. Ukládá tím povinnost každému knězi vůbec a biskupovi zvláště, aby se všemožně přičinil, těmto bohulibým výtečníkům a o blaho bližních neunaveným horlivcům i mysií i životem podoben býti, jakož jest účasten jejich důstojenství. Učiní-li tak, může bezpečně doufati, že Bůh netoliko jemu, ale i svěřenému lidu hojně požehná, a jej i na zemi i v nebesích oblaží. — Tak i každý, kdožkoli jiným představen jsi, hleď sám prvé vůli Boží svědomitě plniti, aby ses Jemu líbil, chceš-li, aby Bůh i svěřencům tvým požehnal. Potom můžeš a smíš býti blahé naděje, že Bůh tvé prosby vyslyší, pracím tvým požehná, i u věčnou blaženost tě přijme.

(Evandělium viz na den sv. Mikuláše 6. prosince na str. 407.)

---

[1]) Z latinského: Pratum monstratum, t. j. palouk zjevený v bývalé Pikardii, asi 4 míle severně od Svesionu (Soisson); v revoluci zrušen; — nyní sklárna. [2]) U nás byly Premonstrátky v Doksách, Chotěšově a Louňovicích.

Proti pateru hřiven pamatujme si patero příkladů ze života sv. Norberta.

I. Když sv. náš otec Norbert po svém obrácení se k Bohu chtěl i k napravení svých spolukapitulárů Xanteských přispěti, kázaje jim po nějakou dobu důtklivěji a důtklivěji, rozhorlili se tito proti němu, posmívajíce se jemu a tupíce jej, až pak jeden z nižších žáků k takové hrubosti se osmělil, že svatému karateli do tváře plivnul. Ale svatý otec trpělivě to snesa, svůj tuhý život uprostřed nevázaných soudruhů dále vedl, v Bohu svém vůbec, zvlášť pak v pilném sloužení mše svaté útěchy hledaje. — Tak hleďmež i my, když jsme zbožný život započali, pevně v něm trvati, nedbajíce ani úsměškův, ani potup lidských, řkouce k sobě: „Byť celý svět zahynul, ty hleď, ať spasíš duši svou!“

II. Když sv. Norbert dosáhl od papeže práva hlásati slovo Boží všude, kam přijde, chodil bos i v nejtužší zimě ve svém prostém bílém oděvu, a kamkoli přišel, opouštěli pastýři svá stáda, venkované své polní práce, řemeslníci své dílny, panstvo své hrady, a shromáždili se, aby apoštolského muže poslouchali. — Tak horlivi buďmež i my v poslouchání slova Božího, zvlášť udá-li se nám příležitost horlivého, apoštolského kazatele poslouchati, jakož o svatých misiích bývá.

III. Když se v Belgii a jmenovitě v Antverpách za času sv. Norberta počalo rozšiřovati velmi rouhavé a hnusné učení jakéhosi Tanchelina, a nic proti tomu nespomáhalo, byl sv. Norbert do Antverp povolán. Na jeho pak a soudruhů slovo a příkladný život lid opět k pravé víře byl přiveden. Zvláště pak sv. Norberta jemnost je pohnula, an těše říkával zbloudilcům: „Nedivte se, aniž pak se strachujte, milí bratři; vy jste z nevědomosti chybili, nemajíce žádného naučení, brali jste lež za pravdu“. — Chceme-li chybující napraviti, laskavá tichost způsobí více, než-li prudká, bouřlivá přísnost; jako jemné teplo sluneční roztaví tuhý led, tak jemnost otvírá srdce lidská spasitelnému naučení.

IV. Když sv. Norberta císař do nového jeho sídla slavně uvésti určil, šel tam sv. Norbert uprostřed hlučného průvodu bos v prostém svém bílém oděvu. Vrátný biskupského domu neznaje ho a mysle, že jest nějakým žebrákem, odháněl ho; když pak upozorněn na svůj omyl, sv. Norberta za odpuštění prosil, řekl mu tento: „Buď dobré mysli, milý bratře! Ty jsi mne lépe poznal, nežli tito, kteří mne v tento vznešený palác násilně uvádějí“. — Pokora jest význačná známka zbožných a svatých duší; kdo tedy zbožným býti toužíš, hleď si pokory!

V. Ale na arcib. stolci bylo strádati sv. otci Norbertu mnoho strastí. Když některé, kteří ani laskavých slov, ani přísných pohrůžek nic nedbali, konečně dle práva potrestal, spikli se proti němu nepřátelé jeho a již byl den k jeho zavraždění určen; na Zelený Čtvrtek totiž, když by právě v zpovědnici byl, měl ho jeden zuřivec dýkou probodnouti. Ale svatý Norbert osvícením Božím zvěděl o úkladech těch a jim se vyhnuv, zlosynům odpustil. — Tak hleďmež i my odpouštěti protivníkům svým, chceme-li, aby se i nám milostivého odpuštění dostalo! K tomu cíli posloužiž nám krásná k sv. Norbertu

Modlitba církevní. Vzbuď, Hospodine, v církvi Své Ducha, Jemuž blahoslavený vyznavač tvůj a biskup Norbert sloužil, abychom týmž Duchem jsouce naplněni milovati se snažili, co on miloval, i skutkem plniti, čemu vyučoval; skrze Pána našeho, atd. — v jednotě téhož Ducha Svatého atd. — Amen.

Poučení na svátek sv. mučenníka Víta.

(15. června.)

Sv. Vít narodil se v Mazaře na Sicilii z rodičů pohanských, ale časně vyučován byl od svých křesťanských vychovatelů Modesta a Krescentie v křesťanství a byl pokřtěn. Za hrozného pronásledování křesťanů za císaře Diokleciana vystoupil k nemalému podivu rodičů jako křesťan veřejně. Marně snažil se jej otec hrozbami, bitím, lehkými ženštinami

k odpadnutí přivésti. — Vít zůstal neoblomným. Konečně byl lapen, do žaláře uvržen a divoké zvěři předhozen, jež mu ale pranic neublížila ; potom byl vhozen do kotle vroucí smůly, ale anděl zhasil žár; posléze byl hrozně k smrti umučen okolo r. 300. Sv. Vít jest v mnohých chrámech Německa vysoce uctíván. Kostel sv. Víta v Praze a nadační chrám v Ellvangenách mají jeho ostatky. Jest patronem Ellvangen.

Poučná průpověď sv. Víta: „Kristus dává těm, jejichž srdce Mu náleží, mírnost a trpělivost.“

Mše svatá.

Začátek: „Mnohá ť jsou soužení spravedlivých, ale ze všech těch vysvobodí je Hospodin. Ostříhá ť Pán všech kostí jejich: jedna z nich setřína nebude!“ „Dobrořečiti budu Hospodinu každého času, vždy chvála Jeho v ústech mých.“[1]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi sv. Víta, jenž v mládí nad nepřáteli Tvého svatého jména zvítězil, korunou slávy ozdobil, propůjč milostivě, aby, již slavnost jeho slavíme, na přímluvu jeho u Tebe nám spomoženo bylo. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč z knihy Moudrosti 3., 1.—8.

Duše spravedlivých jsou v ruce Boží a nedotkne se jich ruka smrti. Zdají se očím nemoudrých umírati a pokládá se vyjítí jejich za trápení a toto od nás odjití za vyhlazení; ale oni jsou v pokoji. A jestliže před lidmi muky trpěli, naděje jejich jest plna nesmrtelnosti. Maličko byvše pokáráni, namnoze dobře opatřeni budou; nebo Bůh zkusil jich a shledal, že jsou hodni Jeho. Jako zlata v peci zkusil jich a jako zápalnou opět přijal je a časem bude ohled na ně. Stkvíti se budou spravedliví a jako jiskry ve třti probíhati se budou. Souditi budou národy a panovati nad lidmi a nad nimi kralovati bude Pán na věky.

Výklad a povzbuzení. Tato slova z knihy Moudrosti učí nás zvláště: 1. že smrt spravedlivých jen časnou jest. Nezasáhne je smrt věčná zatracení. Jejich smrt jest jen přechodem k věčné blaženosti u Boha. 2. že smíme očekávati, jestliže jsme spravedlivě žili, jistě po krátkých zkouškách tohoto života pozemského plnost nepomíjitelného věčného života po zmrtvýchvstání. Tyto pravdy těšily a sílily sv. mučenníky, a mají též nás vzpružovati, bychom krátkou zkouškou utrpení a smrt s radostí přijímali a snášeli.

Evandělium sv. Luk. 10., 16.—20.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Kdo vás slyší, Mne slyší, kdo vámi pohrdá, Mnou pohrdá; kdo pak pohrdá Mnou, pohrdá tím, jenž Mne poslal. Navrátili se pak sedmdesáte dva s radostí řkouce: Pane, také ďáblové se nám poddávají ve jménu Tvém. I řekl jim: Viděl jsem satana, jako blesk padajícího s nebe. Aj, dal jsem vám moc šlapati na hady a na štíry a na všelikou moc nepřítele a nic vám neuškodí. Ale však z toho se neradujte, že se vám podávají duchové; ale radujte se, že jsou jména vaše napsána v nebesích.

---

[1]) Ž. 33., 20. 21. 2.

Co znamenají slova: „Kdo vás slyší“ atd.

Tím učí Kristus, že apoštolé ve jménu a síle Ježíše učí, a že je máme proto jako Ježíše samého vyslechnouti; neb bychom se prohřešili opovržením Spasitele a nebeského Otce, Jenž je poslal. Jak vysoké a důležité učení o vážnosti a moci křesťanských biskupův a kněží! Běda těm, kteří jimi pohrdají a je pronásledují! pohrdají a pronásledují Boha samého.

Co chce říci Spasitel slovy: „Viděl jsem satana, jako blesk“.

Poučuje tím své učenníky, aby se nic nedivili, že i ďábli v Jeho jménu jim poddáni jsou; moc satana Jím zlomena jest, a toto zlomení počalo již pádem Luciferovým.

Proč praví Ježíš: „Ale z toho se neradujte“ atd.?

Učenníci neměli se, chce Ježíš říci, z udělené jim moci radovati; neb i s těmi zázraky mohou ještě zahynouti.[1]) Ctnost a nejnižší stupeň milosti posvěcující jsou mnohem cennější. Ne z moci zázraků, nýbrž ze svého vyvolení za následovníky Ježíše a povolání ku věčné blaženosti mají se radovati. Neradujme se ani my z nahodilého nadání neb darů, jež nás činí způsobilými, před lidmi mnoho vykonati; radujme se více z milosti, které se nám dostalo, a hleďme ji pokorou rozmnožovati.

Poučení na svátek sv. biskupa Bennona.

(16. června.)

Sv. Benno byl synem šlechtice a narodil se v Hildesheimu r. 1010. Sv. biskup Bernard Hildeheimský přejal jeho výchovu a vzdělání. Po bezvadně prožitém mládí vstoupil do řádu sv. Benedikta, stal se knězem a opatem a všem vzorem pokory, zbožnosti a nevinnosti. Císař Jindřich III. vyprosil jej od papeže Lva IX. za představeného řeholníků v Goslaru. Tam vzkvétala za vůdcovství Bennonova škola duchaplných mužů. Sedmnáct let stkvěl se Benno jako slavné světlo ctnosti v Goslaru, až r. 1066 musil přijati biskupskou berlu v Míšni. Tu vykonal činy nadlidské pro spásu oveček mu svěřených, obzvláště pro obrácení Vendů. Jeho ctnost měla ale též těžkým utrpením býti zkoušena. V neblahém boji Jindřicha IV. s papežem, zastihla též Bennona nemilost králova. Musil se odebrati v trpké vyhnanství. Po roce se vrátil, vystavěl znovu zbořený chrám biskupský a dny své zakončil v samotě, když po 40 let své biskupství spravoval. Zemřel smrtí svatou v 96. roce věku svého. V 16. století dostaly se jeho svaté ostatky do Mnichova, kde jest sv. Benno doposud velmi váženým patronem města i země.

Mše sv. jako na svátek sv. Mikuláše (6. prosince na str. 407.)

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi nám slavným vyznáním sv. biskupa Bennona záštitu a hráz zároveň dal, propůjč milostivě, abychom nápodobením jeho ctností mohutněli a ve všech svých záležitostech jeho přímluvou těšiti se mohli; skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Poučení na svátek sv. panice Aloisia.

(21. června.)

Aloisius, narozený 9. března 1568. na zámku Kastiglione, byl nejstarším synem markraběte z Gonzagy. Zbožná matka položila do srdce syna svého símě milé zbožnosti, a Aloisius vyvinul se v anděla v postavě lidské. Již v 9. roce složil slib ustavičné čistoty.

[1]) Mat. 7., 22.

R. 1581. obdržel z rukou sv. Karla Boromejského první sv. přijímání. Od toho času bylo na něm pozorovati vroucí pobožnost k nejsvětější Sv. Oltářní, a vzbudila se v něm mocná touha opustiti svět. Hlučný život na dvoře vévody z Mantuy a později na dvoře krále Filipa II., španělského, kde dle vůle otcovy trvati musil, nemohl touhu tu potlačiti. Když jednou v den Nanebevzetí Marie Svátost Oltářní přijal, slyšel zřetelně hlas, jenž mu poroučel, aby vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova a tento rozkaz aby ihned svému zpovědníku vyjevil. Tento záležitost tu vyzkoušel a posilnil jej v jeho rozhodnutí. Též matka jeho přála mu štěstí, ale otec nechtěl o této volbě stavu pranic věděti. Tři léta trval odpor otcův, až konečně dal svolení, stálostí synovou jsa přemožen. Ihned spěchal svatý jinoch do kláštera Jesuitů v Římě. V stáří 18 let počal noviciát. Roku 1587. složil sliby řeholní a dostal čtyři nižší svěcení. Předčil všechny své bratry řeholní naprostou poslušností a konáním všelikých ctností. Když r. 1591. vypukl v Římě mor, byl to Aloisius, jenž se nejvíce chudých nemocných ujímal, až sám zasažen nemocí dne 21. června 1591. v 21. roce smrtí spravedlivých zemřel. Celý Řím shromáždil se u jeho mrtvoly a uctíval hrob jeho, jejž Bůh oslavil množstvím zázrakův. Aloisius byl 1605. od Pavla V. blahoslaveným a 1726. od Benedikta XIII. svatým prohlášen; jeho ostatky leží v jesuitském chrámě v Římě, a jeho obraz zdobí mnoho kostelův a kaplí. Jest vyobrazován v bílé rochetě, poněvadž čtyři nižší svěcení obdržel, s křížem a lilií, odznaky umrtvování a panictví.

Poučná průpověď sv. Aloisia: „Za blažena se pokládám, smím-li pro Boha něco trpěti.“

Poučení o následování sv. Aloisia.

Od tří století požívá sv. Aloisius v chrámech jako vzor nevinnosti a čistoty veliké úcty, a mnoho je milostí, které oni obdrželi, již Aloisia světce následovali. Obzvláště přeje si církev svatá, aby si jej mládež věrně za vzor brala; neb zkušenost poučila, že již mnozí, kteří tak učinili, od poskvrnění světa uchováni zůstali a věnec panické čistoty neposkvrněný před obličej Boží přinesli. Za tím účelem mají mladíci i panny po všechny dny tomuto světci se doporučovati; mají, jak on, dětinnou úctu k požehnané, nejblahoslavenější Panně chovati; mají si, jak on, svatou bázeň Boží do srdce vštípiti; jako on, sobě samému nedůvěřovati, každé příležitosti ke hříchu se varovati, svých pět smyslů, zvláště oči, ovládati častěji svaté svátosti přijímati a v modlitbě stálými býti. Zároveň nemají zapomenouti každý rok šestinedělní pobožnost k poctě sv. Aloisia vykonávati. (Pobožnost aloisiánská.) Tuto pobožnost potvrdil papež Klement XII. (1739. a 1740.) a udělil všem, již tuto pobožnost vykonávají, plnomocné odpustky pro každou z 6 nedělí. Tato pobožnost záleží v tom, že každou ze 6 neděl svaté svátosti pokání a Svátost Oltářní kajícně přijímáme, na každou neděli jednu ctnost sv. Aloisia k uvažování a následování si obereme, a též po sv. zpovědi a přijímání modlitbu odpustkovou a 6 Otčenášův a 6 Zdrávasů se „Sláva Otci,“ se modlíme na upomínku 6 roků, které sv. Aloisius v klášteře ztrávil. Těchto odpustků lze však jen jednou v roce získati.

Mše svatá.

Začátek: „Učinils ho málo menším andělů, slávou a ctí korunoval jsi jej.“[1]) „Chvalte jej všichni andělé jeho, chvalte jej všecky mocnosti jeho.“[2]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, rozdavači darů nebeských, Jenž spojil jsi v andělském mladíku Aloisiovi podivuhodnou nevinnost se stejně velikým duchem kajícnosti, propůjč nám na jeho přímluvu a zásluhy, abychom jej aspoň v duchu kajícnosti napodobovali, když jsme ho v nevinnosti nenásledovali. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola jako ve svátek sv. Joachima (neděle po svátku Nanebevzení P. Marie 15. srpna).

[1]) Žalm 8., 6. [2]) Žalm 148., 2.

Evanděliúm sv. Mat. 22., 29.—40.

Za onoho času odpovídaje Pán Ježíš řekl Sadduceům: Bloudíte, neznajíce Písem ani moci Boží. Při vzkříšení zajisté ani se nebudou ženiti ani vdávati, ale budou jako andělé Boží v nebi. O vzkříšení pak z mrtvých zdali jste nečetli, co jest pověděno od Boha, kterýž dí vám: Jáť jsem Bůh Abrahamův a Bůh Isákův a Bůh Jakubův? Neníť Bůh mrtvých, ale živých. A slyšíce to zástupové, divili se učení Jeho. Fariseové pak uslyševše, že byl k mlčení přivedl Sadducey, sešli se v jedno; i otázal se Ho jeden z nich, zákona učitel, pokoušeje Ho: Mistře, které jest přikázaní veliké v Zákoně? Řekl mu Ježíš: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší mysli své. Toť jest největší a první přikázaní. Druhé pak jest podobné tomu: Milovati budeš bližního svého jako sebe sama. Na těch dvou přikázaních všecken Zákon záleží i proroci.

Jak se má rozuměti tomu: „Bloudíte, neznajíce Písem ani moci Boží atd.“?

Saduceové popírali zmrtvýchvstání těla a nesmrtelnost duše a chtěli svůj blud ze Zákona dokázati, dle něhož ten, jehož bratr zemřel, jenž nezanechal syna, měl si vzíti ženu zemřelého. Božský Spasitel je poučuje, že na věčnosti manželství nemá žádného účelu a proto též ho tam není. Z mrtvých vstalí budou sice míti těla, ale budou čistá a panenská, jejich těla jsou duchová a oslavená.

Proč se toto evanděliúm na dnešní svátek čte?

Poněvadž sv. Aloisius žil v panické čistotě jako z mrtvých vstalí a andělé, a přikázaní lásky k Bohu a bližnímu tak svědomitě plnil.

O těch přikázaních viz na 12. a 17. neděli po velikonoci (na str. 337. a 360.)

Modlitba odevzdanosti k sv. Aloisiu z Gonzagy. Sv. Aloisie, okrášlený ctnostmi anděla, ačkoliv tvůj nehodný ctitel, doporoučím ti zcela zvláštním způsobem čistotu duše a těla. Skrze tvou andělskou čistotu zapřisáhám tě, abys mne doporučil Ježíši Kristu, Beránku neposkvrněnému, a Jeho nejsvětější Matce, Panně panen, a abys mne od každého hříchu těžkého uchránil. Nedopusť, abych do nějakého hříchu nečistoty upadl; nýbrž kdykoliv mne vidíš v pokušení neb v nebezpečenství hříchu, odstraň ze srdce mého všechny nečisté myšlenky a náchylnosti; oživ potom opět ve mně myšlenku na věčnost a na Ježíše Ukřižovaného, a vtiskni pocit bázně Boží hluboko do srdce mého; rozplameň ve mně oheň lásky Boží, abych zasloužil, tebe na zemi následuje, Boha s tebou v nebi požívati. Amen.

Otče náš atd. Zdrávas Maria atd. Sláva Otci atd.

(Jednou denně 100 dní odpustků. Pius VII. 6. března 1802.)

Poučení na svátek narozenin sv. Jana Křtitele.

(24. června.)

Většího chvalořečníka nemohl Jan míti, než-li Ježíše samého, Jenž jej brzy andělem,[1]) brzy největším prorokem[2]), brzy hořící, světlo šířící pochodní[3]) nazývá. Nepovstal, praví o něm[4]) mezi všemi, kteří z žen (způsobem obyčejným) se narodili, nikdo větší než Jan Křtitel. Jako Isaiaš byl vyvolen kajícím prorokem a zvěstovatelem Messiáše. Pán již od mládí jej velikým učinil tím, že narození jeho andělem předpověděl, jemu sám jméno dal, jej v těle mateřském přítomností Kristovou posvětil. Aby světu a jeho lákadlům ušel a se připravil k svému důležitému úřadu, uchýlil se Jan na poušť, žil zde jako anděl a obíral se Bohem a tím, co se jeho povolání týkalo. Pokrmem jeho byly kořínky a med lesní; oblek drsný oděv ze srsti velbloudí; ložem jeho tvrdá země. Tak žil do 30. roku; tu musil na rozkaz Boží hlásati příchod Spasitele, Jehož později sám pokřtil a světu jak Beránka Božího ukázal. Že třeba pravé pokání činiti, hlásal s neobyčejnou horlivostí a zmužilostí. Jako meč a šíp raňují, tak raňoval svými napomínáními, hrozbou Božího trestu a příkladem srdce svých posluchačův a napomínal je důrazně, aby se pravou lítostí k přijetí milostí skrze Messiáše připravili. Ježto jej snaha pro čest Boží poháněla, aby Herodovi vážně vytkl jeho nedovolené obcování se ženou bratrovou, byl od něho uvězněn a z návodu cizoložné Herodiady popraven. Tak zakončil tento sluha Boží svůj život a zanechal všem lidem nejlepší příklad nevinnosti, pokání a rekovné horlivosti pro spásu duší.

Poučná průpověď sv. Jana: „Přinášejte hodné ovoce pokání.“[5])

Povzbuzení. Učme se od sv. Jana pořád pokání činiti, ať jsme nevinnými neb hříšníky. Neb od časů Janových trpí království Boží násilí, a jen ti, kteří moci použijí, strhnou je na sebe.

Modlitba k sv. Janu. Sv. Jene, blahoslavený předchůdce Ježíše Krista, zrcadlo pravé kajícnosti, svítící pochodeň, jenž jsi lidem učením a příkladem svým cestu ke Kristu ukázal, prosím tě skrze tvůj kajícný život, abys mně od Toho, Jehož jsi světu jako Beránka Božího, jenž snímá hříchy, ukázal, vyprosil milost, abych boje se hněvu Božího nad nekajícnými, za hříchy své konečně pravé pokání konal, své hříšné tělo dle tvého příkladu umrtvoval, v čistotě a svatosti Bohu sloužil a konečně Beránka Božího, jenž zabit byl za mne na oltáři Kříže, v blažené vlasti věčně následovati mohl. Amen.

Proč se neslaví úmrtí sv. Jana, jako u jiných světců, nýbrž narozeniny?

Poněvadž sv. Jan již v lůně matčině byl posvěcen a jako veliký světec se narodil, kdežto jiní světci svatost svou tuhým bojem teprv dobyti si musili, a teprv smrtí v ní utvrzeni byli.

Mše svatá.

Začátek: „Pán povolal mne hned z lůna matčina; ústa má učinil ostrým mečem; stínem ruky své mne zakryl a učinil mne šípem vystřeleným.“[6]) „Dobré je oslavovati Hospodina, a žalmy zpívati jménu Tvému, Nejvyšší.“[7]) Sláva Otci atd.

---

[1]) Mat. 11., 10. [2]) Luk. 7., 28. [3]) Jan 5., 35. [4]) Matouš 11., 11. [5]) Lukáš 3., 8. [6]) Isaiáš 49., 1.—2. [7]) Žalm 91., 2.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi nám den tento narozením sv. Jana ctihodným učinil, uděl lidu svému milost radostí duchovních a veď mysli všech věřících na cestu blaha věčného; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč z Isaiáše proroka 49., 1.—7.

Poslouchejte, ostrovové, a pozorujte, národové zdaleka: Hospodin od narození povolal mne, ze života matky mé vzpomněl na jméno mé. A učinil ústa má jako meč ostrý, v stínu ruky své schránil a opatřil mne jako střelu výbornou, v toulu svém uschoval mne. A řekl mi: Služebník můj jsi ty, Israeli; neboť v tobě honositi se budu. A nyní dí Hospodin, který mne utvořil od života matčina za služebníka svého: Aj, dal jsem tě za světlo národův, abys byl spasení mé až do končin země. Králové uzří a povstanou knížata a budou se klaněti pro Hospodina a pro Svatého israelského, kterýž tě vyvolil.

Poznámka. Toto proroctví vztahuje se sice na Krista, Jehož Bůh hlavou, vládcem, učitelem a spásou všech národův učinil; ale většina z toho dá se obrátiti na sv. Jana, jak z jeho života vysvítá.

Evanděliúm sv. Luk. 1., 57.—68.

Alžbětě naplnil se čas, aby porodila, i porodila syna. A uslyšeli sousedé a příbuzní její, že s ní učinil Hospodin veliké milosrdenství Své, a radovali se spolu s ní. I stalo se v den osmý, že přišli obřezat dítěte, a nazývali je dle jména otce jeho Zachariášem. A odpověděvši matka jeho, řekla:

Nikoli, ale slouti bude Janem. I řekli k ní: Však nižádného není v příbuzenství tvém, kterýž by slul tím jménem. I dávali návěští otci jeho, jak by ho chtěl nazývati. A požádav deštičky, napsal řka: Jan jest jméno jeho! I podivili se všickni. A hned se otevřela ústa jeho a jazyk jeho a mluvil velebě Boha. A přišel strach na všecky sousedy jejich a po všech horách judských rozhlašovala jsou se všecka slova tato a všickni, kteří slyšeli, chovali je v srdci svém řkouce: „Kým medle toto dítě bude?“ nebo ruka Páně byla s ním. Zachariáš pak, otec jeho, naplněn jest Duchem Svatým a prorokoval řka: Požehnaný Pán Bůh israelský, že navštívil a učinil vykoupení lidu svého.

Poučení z tohoto sv. evandělia. 1. Zachariáš a Alžběta neměli ještě při svém již pokročilém stáří žádných dítek, snášeli ale bezdětnost, která u židů za něco nečestného byla pokládána, trpělivě. — Z toho mohou se bezdětní manželé učiti, že sice Boha o dítky prositi smějí, splnění ale proseb svých s oddaností mají Mu přenechati. Není to pro mnohé manžely, kteří své dítky špatně vychovávají a sebe a dítky do záhuby přivádějí, nebo jejichž děti by se při nejpečlivějším vychování zvrhly, milostí, neobdaří-li je Bůh dětmi? A stalo-li by se tak, Vševědoucí to ví!

2. Sousedé a příbuzní Alžbětini radovali se s ní a blahopřáli jí. — Tak máme též my, potká-li bližního něco dobrého, se radovati a Boha za to velebiti a děkovati; neb tím stáváme se účastnými téhož štěstí, kdežto bychom se závistí a nepřízní časně a věčně nešťastnými stali.

3. Jméno Jan t. j. Bohem omilostněný, bylo dáno dítěti samým Bohem, a Jan se vždy snažil, aby tomu jménu žil přiměřeně. — Na křtu dostáváme jméno světce, abychom svého patrona v ctnosti následovali. Snažme se tedy, tomu účelu vyhovovati! Matka Janova odepřela příbuzenstvu, které chtělo jméno Zachariáš, a chtěla pro syna jméno, které mu Bůh určil. Kéž by všichni rodičové křesťanští na křtu sv. svých dětí přednost dávali jménům křesťanským před pohanskými a beze smyslu!

4. Poněvadž Zachariáš nechtěl poselství andělovu věřiti, oněměl;[1]) nyní, když věří, jazyk se mu rozváže. — Tak trestá Bůh často spravedlivé; uzdravuje ale v brzku neb po delší době opět raněné. — Tak trestá hříšníky; poznají-li ale sebe a změní svůj život, Bůh od nich trest odejme aneb jim udělí trpělivost, aby dále snášeli větší zadostčinění.

5. Zachariáš hlasitě a veřejně Boha velebil za udělenou milost. — Běda těm, kteří zapomínají dobrodiní od Boha obdržených a Jemu za ně neděkují! Smějí doufati, že obdrží další? Ne; neboť naděje nevděčných jako jinovatka se rozpustí a jako neužitečná voda se rozplyne.[2])

6. Co medle z toho dítěte bude? —Otcové a matky! Tak tažte se často; co může, co musí z vašich dětí býti, za učení a příkladův a vychování, jaké jim dáváme? a zařiďte dle toho své jednání.

Modlitba. Nejtišší Ježíši! Pravý Beránku Boží! Jenž jsi dnešní den narozením sv. Jana pro celé křesťanstvo radosti plným učinil, prosíme Tě, dej, abychom skrze jeho přísný život a jeho vážná kajícná kázaní odstrašeni, skutečně pokání činili, po všechny dny života svého Tobě v svatosti a spravedlnosti sloužili, hněvu nastávajícího soudu unikli a spaseni byli. Amen.

Poučení na svátek sv. knížat apoštolských Petra a Pavla.

(29. června.)

Petr, před tím Šimon zvaný, byl synem Jonáše z Bethsaidy v Galilei a bratrem Ondřejovým. Tento přivedl jej k Ježíši, Jenž jméno jeho ihned změnil a Petrem ho nazval. Když Ježíš brzy po tom na jezeře Tiberiadském k oběma pravil: „Následujte Mne, a Já z vás učiním rybáře lidí,“ opustili své sítě a šli za Ním. Od toho času dával mu Ježíš pořád důkazy obzvláštní lásky. Zachránil jej, když na jezeře Genezaretském Mu spěchal naproti a již již tonul. Z lodičky Petrovy vyučoval Pán Ježíš lid a slíbil mu, že na něm,

[1]) Lukáš 1., 18.—20. [2]) Moudrost 16., 29.

jako na skále, založí církev svou, tak že jí brány pekelné nepřemohou. Měl jej u sebe při vzkříšení dcery Jairovy, na Táboře při proměnění, v zahradě Getsemanské při početí Svého utrpení. Jemu přislíbil klíče království nebeského, za něho modlil se obzvláště, aby víra jeho neustala, a rozkázal mu bratry posilovati. Po svém zmrtvýchvstání zjevil se mu zvlášť a poručil mu pásti stádo Své. Petr však přičinil se býti hodným těchto předností svou živou věrou, pokorou, láskou a horlivostí pro čest Ježíšovu nad ostatní učenníky. Neboť před všemi ostatními vydal svědectví: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“ Svou pokoru dokázal, když při hojném rybolovu pravil: „Pane, odejdi ode mne, neb jsem člověk hříšný a jsem nehodným, abych byl Tobě na blízku!“ Z lásky chtěl s Kristem

na hoře Tábor na vždy zůstati, a Jej od utrpení odvrátiti, a byl hotov, s Ním žíti i zemříti; ano i zaklínal se, že kdyby všichni, přec on se nad Ním nepohorší. Při zajetí Krista ukázal se nejsrdnatějším tím, že jednomu z nepřátel ucho uťal a Jej až k domu Kaifášovu následoval. Třikrát Jej sice z bázně tam zapřel; ale láska k Ježíši vynutila mu slzy srdečné lítosti, když naň Ježíš s odpouštějící láskou pohlédl, a třikrát ihned dosvědčil: „Pane, Ty víš, že Tě miluji!“ Když přijal Ducha Sv. pln síly vyznával Ježíše Ukřižovaného. Hlásal Jej v Pontu, Kappadocii, Jonii a Bithynii. V Jerusalémě byl již jednou na smrt vydán, ale anděl vysvobodil jej. Roku 54. odebral se do Říma, odkudž po devítiletém pobytu s mnoha ostatními křesťany byl vyhnán. Když se opět vrátil, byl po 9 měsíců v mamertinském vězení držán, a konečně 29. června 66. po Narození Krista za císaře Nerona ukřižován, a to dle přání hlavou dolů, neb se pokládal za nehodna umříti jako Kristus. Sv. Petr napsal též dva vzácné listy apoštolské, nejdřív ke křesťanům ze židovstva obráceným, pak též k všechněm údům církve v Malé Asii, Pontii, Kappadocii, které on buď založil aneb rozmnožil. První list byl napsán r. 62—63, druhý krátce před umučením.

Poučná průpověď sv. Petra: „Jaký konec vezmou ti, kteří nevěří evanděliu Božímu? A jestliže spravedlivý sotva spasen bude, kde bezbožník a hříšník se ukáže.“[1])

Úvaha. 1, Následuj příkladu sv. Petra v jeho lásce ke Kristu, v jeho důvěře, jeho lítosti a pokání, jeho horlivosti pro čest Boží a rozšiřování evandělia. 2. Cti jej jako skálu, na níž Kristus církev zřídil, v jeho následníku sv. otci. Modli se za něho!

Modlitba k sv. Petrovi. Bože, Jenž jsi sv. Petra z chudého rybáře knížetem apoštolským a hlavou církve učinil; prosíme Tě, abys nás na jeho přímluvu věrnými ovečkami stáda svého učinil. Dej, abychom hlas jeho slyšeli, učení jeho poslouchali

a v jeho šlepějích kráčeli, abychom jednou též došli oné pastvy nebeské, kde nejvyšší Pastýř, Ježíš Kristus, své vyvolené blaženým patřením na Boha krmiti a nevyslovitelnými radostmi napájeti bude! Amen!

Pavel, před obrácením Šavel zvaný, byl z kmene Benjamínova, narozen v Tarsu v Cilicii, a žákem Gamaliele. Horliv jsa pro Zákon, byl nepřítelem křesťanů. Když se ubíral do Damašku, aby je pronásledoval, byl na cestě od Krista obrácen[2]). Jak neúnavně potom pracoval na vinici Páně, jaká utrpení a pronásledování na svých mnoha cestách vytrpěl, nemůže péro vypsati. Jest skoro neuvěřitelným, jak svědomitě a stále Krista v řetězích a okovech, za bití a bičování, za hladu a žízně a v nesčetných nebezpečenstvích smrti hlásal Přece však byl tak pokorným, že se pokládal za nejmenšího z apoštolův a vždy Boha velebil, že jej hodným uznal, aby pro Jeho jméno trpěl. Nade vše pohnutým byl jeho odchod z Milétu od věřících, když odcházel do Jerusaléma a vstříc šel svému

[1]) I. Petr. 4., 17.—18. [2]) Viz na svátek jeho obrácení (25. ledna na str. 437.).

zajetí. Když dobrý boj dobojoval, život ukončil, víru všemožně pilně hlásal a ještě horlivěji plnil, obdržel korunu spravedlnosti. Císař Nero dal jej tentýž den popraviti, kdy Petr byl ukřižován. Ve svém životě a po smrti byl Pavel mnoha velikými zázraky od Boha vyznamenán; jeho roucha, jako stín Petrův, uzdravovala a zlé duchy vyháněla. Sv. Pavel napsal 14 listů k různým jím založeným církvím a k několika žákům.

Poučná průpověď sv. Pavla: „Milostí Boží jsem, co jsem.“[1]) „Mohu vše v tom, Jenž mne sílí.“[2])

Úvaha. Důvěřuj vždy pevně v milost Boží; působ s ní jako sv. Pavel.

Modlitba k sv. Pavlu. Vyvolená nádobo, sv. Pavle! jenž jméno Ježíšovo k pohanům a králům jsi zanesl, pro Něho tolik jsi vytrpěl, a ničím od lásky k Němu odvrátiti se nedal, a proto od Něho korunu spravedlnosti jsi obdržel, pros za mne, abych se stal horlivostí o ctnosť nádobou ctihodnou, ježto pro hříchy a náruživosti jsem nádobou hněvu a hanby; vypros mi milost, abych nepřátele spásy své mečem slova Božího stále odrážel, a žádnou nehodou od lásky k Ježíši se odloučiti nedal, abych po dokonaném dobrém boji korunu spravedlnosti obdržel. Amen.

Mše svatá.

Začátek mše sv. tvoří slova, která sv. Petr po vysvobození ze žaláře promluvil k Jerusalému: „Nyní vím skutečně, že Pán anděla poslal a vysvobodil mne rukoum Heroda a všemu očekávání lidu židovského.“[3]) „Hospodine, zkusil jsi mne, a seznal jsi mne, Ty jsi seznal sednutí mé, povstání mé.“[4]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi dnešní den mučennictvím svých sv. apoštolů Petra a Pavla posvětil, propůjč církvi Své, aby ve všem učení oněch následovala, skrze něž víra pravá počala, skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč ze Skutků apoštolských 12., 1.—11.

V těch dnech vztáhl Heródes král ruce, aby hubil některé z církve. I zabil Jakuba, bratra Janova, mečem. Vida pak, že se líbilo židům, umínil jíti i Petra. A byli dnové přesnic. Kteréhož když byl jal, vsadil do žaláře, vydav jej čtyřem čtverníkům vojáků k ostříhání, chtěje po velikonoci vyvésti jej lidu. A Petr zajisté ostříhán byl v žaláři. Ale modlitba dála se bez ustání od církve k Bohu za něho. A když jej měl Heródes vyvésti, tu noc spal Petr mezi dvěma vojáky, svázán jsa dvěma řetězy, a strážní přede dveřmi ostříhali žaláře. A aj, anděl Páně postavil se a světlo se zastkvělo v příbytku, a udeřiv Petra v bok, zbudil ho řka: Vstaň rychle! A spadly řetězy z rukou jeho. I řekl k němu anděl: Opaš se a podvaž obuv svou. A učinil tak. I řekl jemu: Oděj se pláštěm svým a pojď za mnou. I vyšed šel za ním a nevěděl, že pravda jest, co se dálo skrze anděla, ale domníval se, že by vidění viděl. A prošedše první i druhou stráž, přišli k bráně železné, která vede do města, a ta se jim sama otevřela. A vyšedše přešli ulici jednu a hned odešel od něho anděl. A Petr přišed sám k sobě, řekl: Nyní vím v pravdě, že poslal Pán anděla svého a vytrhl mne z ruky Heródovy a ze všeho očekávání lidu židovského.

---

[1]) I. Kor. 15., 10. [2]) Filip 4., 13. [3]) Skutky ap. 12., 11. [4]) Žalm 138., 1. 2.

Poučení z této epištoly. 1. Byl právě hlavní svátek židů, když Herodes Petra zajal. — Tak činí též špatní křesťané, kteří konají největší nešlechetnosti v zasvěcených Bohu dobách a dnech. Jaká bezbožnost, oněch dnů, které určeny jsou k posvěcení duší a milosrdenství Boží hlásají, obzvláště k hřešení zneužívati! Ale jak často se to stává nyní!

2. Církev modlila se bez ustání za Petra, k Bohu, a modlitba její byla vyslyšena. — Tak nalezne společná modlitba církve jistě vyslyšení. Tak modleme se i my jeden za druhého, aby Bůh nás z rukou nepřátel vytrhnouti a z pout hříchu vysvoboditi ráčil. Modleme se obzvláště za hlavu církve sv., nástupce sv. Petra, papeže, by jej Bůh z pout vysvobodil.

3. Petr spal pokojně v žaláři; neb nebyl uvězněn pro zločin, nýbrž k vůli hlásání kříže Kristova a proto život i smrt Bohu odevzdal. — Tak jest nevinně trpící stále dobré mysli, poněvadž doufá v Boha, Jenž ho neopustí.

4. Postavil se na rozkaz Boží v žaláři Petrově anděl a rozkázal mu, aby rychle vstal, aby se oděl a podvázal obuv a šel s ním. — 1. Jak rychlými jsou andělé ve službě Boží. Kéž bychom jenom my byli tak poslušnými vůči Bohu! 2. Když anděl strážný nás z hříšného spánku probudí, musíme a) rychle vstáti; neb nebezpečno jest jen okamžik ve hříchu spáti; b) s Petrem se obléci a obouti, tím chce říci, že musíme starého člověka t. j. staré zlé zvyky odložiti, za to člověka nového, totiž ctnosti obléci, a tak cestu k nebi nastoupiti; c) musíme s Petrem železnou branou projíti, která vede k nebeskému Jerusalému, neb nemůžeme jinak, nežli cestou křížovou do nebe dojíti.

Evandělium sv. Mat. 16., 13.—19.

Za onoho času přišel Pán Ježíš do krajin Caesaree Filipovy i otázal se učenníků svých řka: Kým praví lidé býti Syna člověka? A oni řekli: Někteří Janem Křtitelem, jiní pak Eliášem, jiní pak Jeremiášem nebo jedním z proroků. Dí jim Ježíš: Vy pak kým Mne býti pravíte? Odpověděv Šimon Petr, řekl: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého. A odpovídaje Ježíš, řekl jemu: Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův; nebo tělo a krev nezjevilo tobě, ale Otec Můj, kterýž jest v nebesích. A Já pravím tobě: Ty jsi Petr a na té skále vzdělám církev Svou a brány pekelné nepřemohou jí. A tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.

Proč ptal se Kristus učenníků, co lidé o Něm myslí?

Aby jim dal příležitost, aby vyznali víru v Něho, jako pravého Syna Božího, a aby na veřejné vyznání nade vše důležité zaslíbení navázal.

Proč se nazývá Kristus Synem člověka?

Aby víru učenníků zkoušel, ježto Božství Jeho v podobě lidské bylo skryto, a aby nás poučil, že jest pravý Bůh a člověk zároveň. Víra tato jest k spáse právě tak potřebnou, jako bylo k vykoupení třeba, aby Kristus byl nejen Bohem, ale i člověkem. Jako Bůh nebyl by mohl trpěti, tedy zadost učiniti; byl-li by ale jako pouhý člověk trpěl, nebylo by dostiučinění dostatečným.

Co tím chce Petr říci: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého"?

Vyznává tím, že Kristus jest od věčnosti zplozený Syn Boží a proto stejné podstaty s Otcem, a že skrze Něho všechny věci stvořeny byly a od Něho pochází náš duševní i tělesný život.

Odkud Petr věděl, že Kristus jest Syn Boží?

Kristus praví, že Ho Petr jenom osvícením Božským, tedy ne přirozeným rozumem poznal. Víra je dar Boží, světlo Božské, jímž osvícen, člověk to přijímá, co Bůh zjevil, ne protože to pochopuje, nýbrž protože to Bůh zjevil.

Proč odpovídá Petr sám na otázku Kristovu?

Kristus chtěl, aby pravé vyznání víry od Petra samého se stalo, aby nás poučil, že máme tu víru jako jedině spasitelnou vyznávati, kterou římská církev, které po Petrovi všichni římští papežové v čele stáli, učí a vyznává.

Jakou odměnu dostal Petr za vyznání?

Kristus jej blahoslavil, že Bůh mu takovou milost dal, a udělil mu nejvyšší moc v církvi Své a přednost před ostatními apoštoly tím, že mu slíbil, že na něm, jako na skále, jíž peklo ani pronásledováním ani bludařstvím nepřemůže, církev Svou vystaví a jemu klíče království Božího odevzdá. — Tak bohumilou a záslužnou je pokorná, živá víra.

Jest Petr dle slov Krista skutečně skalou církve?

Ovšem, neb v řeči, ve které evanělium psáno jest, znějí slova, která Kristus k Petrovi mluvil, takto: „Ty jsi skála a na té skále chci církev svou sdělati." Jak podivným by to bylo, rozuměti první skalou Petra, druhou Krista! Kristus tomu jistě tak nerozuměl, neb ihned církev na Petrovi stavěti počal tím, že mu dal klíče království nebes.

Co znamenají výrazy: „klíče království nebeského; svázati a rozvázati?"

Klíče jsou dle východního způsobu mluvy obrazem nejvyšší moci.[1]) Tím tedy, že Ježíš Petrovi odevzdal klíče království nebeského, dal mu nejvyšší moc v církvi Své. Výrazy „svázati a rozvázati" znamenají dle Isaiáše[2]) nebe otvírati a zavírati, zde tedy moc jako zástupce Kristův do církve přijímati a z ní vylučovati, hříchy odpouštěti a zadržovati; tresty za ně ukládati aneb opět odpouštěti; přikázaní a zákazy dávati, odvolávati a měniti, vůbec vše říditi, co vyžaduje zachování jednoty a pořádku v církvi a blaho věřících.

Byla dána moc vázati a rozvazovati toliko Petrovi?

Ne, též i ostatním apoštolům,[3]) ale moc klíčů dal Ježíš samému Petrovi. Tuto nejvyšší moc má tedy Petr a jeho nástupci, a ostatní apoštolé a jejich nástupci, biskupové, mají od Ježíše, jim svěřenou moc spolu i s nástupcem Petrovým vykonávati.

Modlitba. Ježíši Kriste, Synu Boha živého! Jenž jsi církev Svou na Petrovi, jako na skále založil, jemu klíče království nebeského svěřil, a jej a jeho nástupce místo Sebe na zemi jsi ustanovil za zástupce, propůjč nám milost Svou, abychom všech jejich nařízení jako Tebe samého poslouchali, abychom, spočívajíce na skále pravdy, byli ve všech bouřích neochvějnými a věrně na cestě ctnosti setrvali. Amen.

---

[1]) Isaiáš 22., 22. [2]) Tamtéž. [3]) Matouš 18., 18.; Jan 20., 23.

Poučení o papeži neb o viditelné hlavě církve.

Čím jest pro katolíka papež?

Zástupcem Ježíšovým a viditelnou hlavou, kterou On k řízení Své církve ustanovil.

Ustanovil Ježíš skutečně takovou hlavu?

Ano, a to v osobě sv. Petra. Jemu dal významné jméno Petr — skála — jej vždy před ostatními apoštoly vyznamenával, pročež evanděliste jej všudy uvádějí v popředí;[1]) jemu a to jemu samému přislíbil, že jej učiní skalou církve a že mu dá klíče království nebeského, to jest plnou moc k řízení církve, a jemu konečně před nanebevstoupením, splniv daný slib, uložil, aby ovečky t. j. věřící a ovce t. j. biskupy samé pásl t. j. spravoval a řídil. A tuto moc Petr stále vykonával. Při volbě apoštola Matěje řídil shromáždění;[2]) na všeobecném sněmě církevním v Jerusalémě měl rozhodující slovo.[3])

Proč Ježíš církvi viditelnou hlavu dal?

Její ustanovení jest tak přirozenou věcí, že uznati musíme moudrost její, nechceme-li oči schválně zavírati. Církev není sjednocenou společností jenom věrou v Krista vniterně, ale též vnějšími viditelnými znaky zevnitř a viditelně. Jako viditelná společnost potřebuje právě tak nutně viditelné hlavy, jako každé tělo, každá rodina, každá obec a stát, nemá-li nastati nesjednocenost, nesvornost a záhuba celku. Hlava jest středem celku, nejvyšším soudcem, rozhodujícím učitelem. Jen tak setrvá pořádek, jednota a sjednocenost, jen tak je možno předejíti roztržkám, bludům a jejich následkům. Proto praví sv. Jeroným: „Proto byl jeden ze 12 vyvolen, aby ustanovením jedné hlavy příčina ke tříštění byla odňata.“

Na jak dlouho dal Kristus církvi hlavu?

Bezpochyby na tak dlouho, jak toho je potřeba a třeba je toho tak dlouho, dokud lidé lidmi, omylům podrobenými, náruživostmi strženi k roztržkám a rozluce náchylnými jsou, tedy do konce všech věkův.

Kdo jest nyní hlavou?

Biskup římský, čili papež. Jest nepopíratelným, že Petr sídlo biskupské měl v Římě a tam zemřel. Taktéž nepopíratelno jest, že nástupce sv. Petra v jeho práva se uvázal a s biskupskou stolicí v Římě i moc sv. Petra obdržel. To uznávali věřící od prvních století stále, jmenujíce proto biskupa římského papežem t. j. Otcem věřících. Jak jasně ukazují dějiny, že Petr a nástupcové jeho jsou skalou, na níž Pán církev svou neochvějně vystavěl! Jaké bouře se nad církví již snesly! Pronásledování vně i uvnitř, bludy a roztržky bez počtu, nevěra v nejhorší podobě útočily na ní, a výsledek? Národové často odpadli od církve, jednotliví biskupové stali se zrádci svých stád, ano i biskupské stolice byly změně časové podrobeny. A uprostřed těchto bouří stál Řím sám po 1900 let neustále; vyšel ze všech bojů vítězně, zůstal středem víry a kázně a uchoval nepřetržitou řadu biskupův až na Petra. Kdo nespatřuje v tom pomoc Onoho, Jenž neustále plní svůj slib: „Na skále té vzdělám církev Svou, a brány pekelné jí nepřemohou?“ Papež jest tedy od Krista po všechny časy ustanovenou, viditelnou hlavou církve; neviditelně vše vedoucí hlavou jest Kristus sám.

Čemu se z toho máme učiti?

1. Jak velikým jest štěstí katolíků, že náležejí oné církvi, která na této skále stojí; 2. jak velice ale každý toto štěstí uznávati, Bohu děkovati, vedení papežovu důvěřovati, jeho nařízením a rozkazům se má podvolovati. Neb kdo se mu protiví, jej opouští, opouští skálu a vydává se bouřlivým vlnám nepokojného moře světa a tím jisté záhubě v šanc. Neučí tomu dějiny každého odštěpení a bludu?

---

[1]) Matouš 10., 2.; Marek 3., 16.; Luk. 6., 14. [2]) Skutky ap. 1., 15. [3]) Tamtéž 15., 7.

Poučení na svátek Navštívení Panny Marie.

(2. července.)

Tento svátek nazývá se Navštívením Panny Marie, poněvadž Maria v den ten navštívila tetu svou Alžbětu, o které anděl řekl, že bude od Boha ve svém stáří synem požehnána. Tento svátek byl koncem XIV. století zaveden, aby na přímluvu Marie církvi mír vrácen byl. Pius IX. povýšil jej 31. května 1850. na svátek II. řádu, „na věčnou památku díků přeslavné Panně, která jemu a lidu křesťanskému podivuhodně na pomoc přispěla, že se mohl do Říma od jha nepřátel osvobozeného opět vrátiti."

Mše svatá.

Na začátku mše sv. pozdravuje církev sv. Marii slovy: „Zdráva buď, svatá Matko! tvé lůno nosilo Krále, Jenž kraluje od věčnosti, Jehož nebe i země poslouchá!" „Vyneslo srdce mé slovo dobré, vypravuji já díla svá Králi."[1]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Prosíme Tě, Pane, propůjč sluhům svým dar milosti nebeské, abychom, jako nám narození nejblahoslavenější Panny počátkem spásy bylo, slavností jejího navštívení v míru prospěch měli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč z knihy Moudrosti (písně Šalomounovy) 2., 8.—14.

Hle, on přichází, skáče po horách, přeskakuje pahrbky. Podoben jest milý můj srně a mladému jelenu. Hle, on stojí za stěnou naší, pohlédaje skrze okna, patře skrze mříže. Aj, milý můj mluví ke mně: Vstaň, pospěš, přítelkyně má, holubičko má, krásná má, a pojď. Nebo již zima minula, prška přestala a odešla. Kvítí ukázalo se v zemi naší, čas řezání (vinic) přišel; hlas hrdličky slyšen jest v zemi naší, fík vypustil holičky své; vinice kvetoucí vydávají vůni svou. Vstaniž, přítelkyně má, krásná má, a pojď; holubičko má, (jež bydlíš) v rozsedlinách skalních, v děrách ohrady, ukaž mi tvář svou; ať zní hlas tvůj v uších mých, nebo hlas tvůj jest sladký a tvář tvá spanilá.

Výklad a povzbuzení. Dle sv. Otců jest v tomto odstavci knihy Moudrosti, zázračný příchod slova Božího v našem těle popisován. Kristus přeskakuje hory a pahrbky tím, že pýchu zrušuje a pokoře cestu razí, po níž můžeme k Němu přijíti. Jeleni jsou obrazy rychlosti. Kristus spěchal s horoucí snahou dílo své dovršiti. Stěna jest naše přirozenost, pod kterou se Kristus skryl, pročež jej prorok[2]) nazývá Bohem skrytým. Mříže jsou dílem svaté knihy, v nichž o Něm psáno jest,[3]) dílem osvícení, zkoušky a milosti, kterými se On lidem prokazuje jako vždy přítomný. Tato slova představují nám Krista též jako miláčka panenské Matky, jak s Ním přes hory jde. Tehdy mohla se slovy knihy Moudrosti říci: „Hle miláček můj přichází a skáče po horách; podoben jest, k vůli své rychlosti v pomoci, srně a jelenu; a ačkoli za zdí svého těla skryt, přece ví a vidí vše a jest ochoten, milosti své uděliti. Též pro nás jest Spasitel za bílou stěnou, pod mřížemi posvátných podstat ukryt a hledí důkladně na to, jak se připravujeme Jej přijati; a dle míry naší přípravy zařídí při svém příchodu dary své milosti. Dnes tedy praví Kristus k Marii: Vstaň a pospěš, abych lásku a milost Svou celému domu Zachariášovu uděliti mohl. Jmenuje ji přítelkyní, poněvadž vždy v milosti Boží byla, jest mu holubicí, poněvadž měla dobré a nevinné smýšlení o Bohu; k vůli čistotě, lásce a lesku nejkrásnějších ctností jest krás-

[1]) Žalm 44., 1. [2]) Is. 45., 15. [3]) Jan 5., 39.

nou. Dále povzbuzuje Kristus Svoji vyvolenou Matku slovy: Drsný vítr hříchu ihned při tvém početí u tebe pominul a déšť pokušení od tebe ustoupil. Já jsem v tobě jako kvítí vzešel; jest čas, abych dal Janovi a Alžbětě cítiti účinek Své přítomnosti. Spěš tedy a ukaž svůj obličej; ať slyší hlas tvůj, jímž jako hrdlička k Bohu voláš; neb hlas tvůj potěší Alžbětu a tvá krásná tvář posvětí Mou přítomností Jana. Též tebe, krví Kristovou vykoupená duše, vyzývá Spasitel, abys se od země odloučila, na cestě ctností pokračovala, a sebe vedení Jeho zcela přenechala, aby tě na stupeň dokonalosti přivésti mohl. Modli se:

Ježíši! nejsladší Ženichu mé duše, pojď a spěchej se Svou milostí a navštiv duši mou, jako jsi skrze Marii dítě Jana navštívil, a v lůně mateřském posvětil, a nepřipusť, abych uzavíral před Tvým varovným hlasem ucha svého, nýbrž abych ochotně Tvých vnuknutí poslouchal a tím Tobě vždy milým byl. Amen.

Evandělium sv. Luk. 1., 39.—47.

Za onoho času povstavši Maria, odešla s chvátáním na hory do města Judova. I vešla do domu Zachariášova a pozdravila Alžbětu. I stalo se, když uslyšela Alžběta pozdravení Marie, zplesalo nemluvňátko v životě jejím; i naplněna jest Alžběta Duchem Svatým a zvolala hlasem velikým a řekla: Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života

tvého! A odkud mi to, aby přišla Matka Pána mého ke mně! Neboť aj, jak zazněl hlas pozdravení tvého v uších mých, zplesalo radostí nemluvňátko v životě mém. I blahoslavená, jenž jsi uvěřila: neboť vykonány budou ty věci, kteréž jsou pověděny tobě od Pána. I řekla Maria: Velebí duše má Hospodina a zplesal duch můj v Bohu, Spasiteli svém.

Výklad a povzbuzení. Maria spěchala přes hory, poněvadž byla Duchem Sv. a láskou puzena. — Tak musí každý křesťan spěchati k Bohu z bázně, aby nepřišel pozdě, kdyby nespěchal a brána nebeská zavřena byla, a má se neustále vynasnažovati, aby v ctnosti pokračoval; neb kdo nepokračuje v ctnosti, klesá. Duch Sv. nenávidí zmalátnělosti, ano On vyplívá člověka vlažného a nedbalého z úst svých; a neposlechneme-li rychle Jeho vnuknutí, tak nás pomine. Musíme též dle příkladu Marie býti rychlými v pomoci bližnímu; neb rychlá pomoc je dvojím dobrodiním.

Maria nenavštívila tety ze všetečnosti, ne z marnivého zvyku světského, nýbrž z lásky, pokory, ochoty a žádosti, by Jan od hříchu dědičného byl osvobozen a v lůně mateřském posvěcen. Tak mají býti zařízeny naše návštěvy. Měly by se konati pro čest Boží, směřovati k duchovnímu nebo časnému zisku svého bližního, neměly by se ale konati z marnivosti, z přetvářené zdvořilosti, neb dokonce ze zlých úmyslů, což bohužel velmi často jest pohnutkou světských návštěv.

Maria podává při té návštěvě zcela zvláštní příklad pokory tím, že jsouc Matkou Boží, navštěvuje matku služebníka, nejdřív ji pozdraví a po 3 měsíce jako služka jí slouží! Tím již vyplnila, co sv. Pavel žádá od křesťanů, že totiž ve cti se mají předcházeti.[1])

Bídný hříšníku, čím jsi ty, že na všechny přes rameno hledíš, nikoho nechceš pozdravovati, ani služby mu prokázati? Hledáš-li pravou ctnost, pokoř se přede všemi tím více, čím výše stojíš, tak nalezneš milost u Boha.[2])

Maria, když jest od Alžběty velebena, ihned obrací rozmluvu na Boha a Jemu samému vzdává čest. — Činíme-li něco dobrého neb na sobě máme, musíme Bohu a ne sobě čest vzdávati a Jej samého proto chváliti a velebiti; neb ze sebe nic nemůžeme.

Modlitba. Pane Ježíši Kriste! Synu Boha živého! Jenž z výšin nebeských do lůna Panny Marie jsi sestoupil, v něm po 9 měsíců jsi odpočíval a skrze ni Jana jsi navštívil a posvětil; dej, abychom konáním dobrých skutkův, obzvláště pokory, stali se účastnými ovoce Tvého Vtělení. Amen.

Výklad chvalozpěvu „Magnificat", čili: „Duše má velebí Hospodina".

Tímto chvalozpěvem velebí Maria radostně Pána Boha, že shlédl na její pokoru a učinil ji Matkou Svého jednorozeného Syna, k vůli čemuž ode všech pokolení bude velebena, a vyslovuje pravdy a tajemství, které se Vtělením hlásají. Milosrdenství Boží totiž rozšiř se z rodu na rod těch, kteří se Ho bojí. Nájezdy nadutých kéž zničí a svrhne je s trůnu; pokorným ale kéž dá milost Svou a povýší je. Kéž naplní ony, kteří hlad a touhu po ctnosti a statcích nebeských mají, dary těmi bohatě; ony ale, kteří myslí, že jsou jimi bohatí, ať nechá s prázdnem odejíti; kéž se ujme všech pravých ctitelův a vyplní zaslíbení, jež otcům po všechny časy dal. — Církev modlí se chvalozpěv ten každodenně v kněžských hodinkách, aby velebila dílo vykoupení započaté Vtělením se Syna Božího v Marii. — Kéž by každý křesťan, (neb každý jen tím se stává křesťanem, že Kristus zároveň v něm se zrozuje), měl pocity svaté Panny a Matky a denně s církví velebil Boha za tajemství Vtělení!

[1]) Řím. 12., 10. [2]) Sir. 3., 20.

Poučení na svátek sv. biskupa Oldřicha.

(4. července.)

Sv. Oldřich, biskup augsburský, pocházel ze slavného rodu hrabat z Kyburku, Dillingen a Wittislingen a narodil se roku 890. Rodiče jeho celou svou péči obrátili na dobré vychování syna a poslali jej proto k dalšímu vzdělání rozumu a srdce do kláštera svatohavelského, jehož mnichové byli tehdy slavnými nejen pro vysokou vzdělanost, ale i pro velikou zbožnost. Když se sv. Oldřich odsud k rodičům navrátil, byl v ctnosti a vědomostech dobře vzdělán a byl brzy po tom od Adalberona, biskupa augsburského povýšen za komořího, v kterémžto úřadě veškeru naději v sebe kladenou mile uspokojil. Později udělil mu biskup sv. svěcení a povýšil jej za kanovníka. Po smrti Adalberona všichni chtěli za biskupa Oldřicha. On však se zpěčoval přijati tento vysoký úřad a byl proto teprve po 15 letech po smrti nástupce Adalberona biskupa za času velmi pohnutlivého za biskupa vysvěcen. Panovala totiž tehdy nejen mezi knížaty německými nesvornost, která skoro k válce mezi otcem a synem vedla, a jiné zlo, ale i Maďaři vnikli, pustošíce, a plenice až k Augsburku. Byli však na poli lešském poraženi. Tomu vítězství nejvíce přispěl sv. Oldřich; neboť modlil se ve dne v noci, shromáždil i lid v chrámě, podal bojovníkům ráno v den bitvy sv. svátosti, a vytáhl s nimi proti nepříteli, nemaje nic přes oděv nežli štolu jako zbraň. Taktéž horlivým byl Oldřich jak ve správě biskupství a ve všem konání pobožnosti. Jeho životopis praví o něm: „Opovrhoval vším pozemským a toužil toliko po nebeském. Tělo své umrtvoval přísným pokáním, podobal se beránku pro svou tichost, holubici pro svou prostotu a upřímnost; jeho pokora byla tak velikou, že neodvažoval se s celníkem, očí svých k nebi pozvednouti, nýbrž hlavu svou k zemi klonil. Jazyk držel velmi na uzdě, zdržoval se všech neužitečných řečí, ale nic mu nebylo milejšího nežli poučný rozhovor.“ Obzvláště byl neúnavným v modlitbě a nanejvýš dobročinným k chudým, jimž krátce před smrtí všechno jmění rozdal. Zemřel r. 973. Ježto se u jeho hrobu (v kostele sv. Afry) mnoho velikých zázraků stalo, byl prohlášen již 992. za svatého a kostel sv. Afry od té doby kostelem sv. Oldřicha nazván. Na vyobrazeních maluje se sv. Oldřich jako biskup; anděl podává mu kříž, má též rybu u sebe. Tím se vyznačuje, že sv. Oldřich v bitvě s Uhry od anděla kříž obdržel a že jednou v postě k vůli němu kousek masa v rybu byl proměněn.

Poučná průpověď sv. Oldřicha: „Ani ve stínu smrti ničeho se nebojím; neb Ty jsi u mne, Pane!“ pravil sv. Oldřich v bitvě s Uhry.

Povzbuzení. Kéž i my jsme posilněni tak zbožným životem, jakým byl život sv. Oldřicha, k takové důvěře v Boha!

Mše svatá.

Začátek a epištola jako na svátek sv. Martina (11. listopadu); evandělium jak na svátek sv. Mikuláše (6. prosince na str. 407.).

Modlitba církevní. Bože, Jenž vidíš, že vlastní silou obstáti nemůžeme, propůjč nám milostivě, abychom na přímluvu tvého sv. vyznavače a biskupa Oldřicha proti všem protivenstvím chráněni byli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Poučení na svátek sv. Prokopa, opata a patrona českého.

(4. července.)

Svatý Prokop, slavný vlastenec náš, narodil se v Chotouni, vesnici mezi Kouřímem a Českým Brodem ležící, z rodičův urozených a zámožných. Ti pečujíce o zdárné vychování schopného a zbožného synáčka, sami zbožni jsouce, dali ho na učení do Prahy na Vyšehrad, kde tehdáž znamenité školy slovanského jazyka byly. Mladý Prokop prospíval

nad míru ve všelikých vědomostech, zvláště pak v bázni Boží. Praví se, že si velmi liboval ve svatých Písmech, tak že si je vlastnoručně opsal. Pro umění a zbožný život pojat byl přes všecko své zpěčování se ve sbor kanovníků vyšehradských a pak dokonale připraviv se na kněžství, byl vysvěcen. Žádaje pak si větší dokonalosti, vstoupil do řádu sv. Benedikta nedávno do Čech uvedeného v Břevnově, kdež vroucím rozjímáním Božských věcí, zapíráním sebe a všemi ctnostmi nade všecky jiné předčil. Ale touže po blahé samotě, aby ani společným životem bratří ze svého vroucího spojení s Bohem vytrhován nebyl, s dovolením představeného, jak druhdy mnozí duchovní muži činívali, do samoty se odebral, aby poustevnický život vedl. Dlouho hledal příhodné sobě místo, až konečně nalezl v hlubokém lese nad Sázavou řekou skalní jeskyni. Tu se ubytovav žil životem tuhým, zápase s nesčíslným pokušením zlých duchů, jako druhdy poustevníci egyptští. Ale mocí sv. kříže přemohl je všecky, a to trvalo 9 roků. Tu jej nalezl český vévoda Oldřich, stíhaje postřelenou laň, jejíž mlékem se sv. Prokop živil a která se nyní k němu utekla. Poznav vévoda svatost sv. poustevníka, vystavěl mu na témž místě, kdež byla jeho jeskyně, nákladný klášter (roku 1009.), kterého sv. Prokop prvním opatem byl a který pak proslul zvláště konáním služeb Božích v řeči slovanské. Slavný zásluhami o zvelebení svaté víry i vlasti zemřel v Pánu r. 1053. — Papeži Innocencovi III., an za svatého vyhlásiti jej se zdráhal, zjevil se sv. opat ve snách, čímž pohnut byl ten svatý otec tak učiniti (r. 1204). Klášter sv. Prokopa nad Sázavou trval až do 18. století, a byl pak s mnohými jinými od císaře Josefa II. zrušen. — Jest pak svatý Prokop ochrance země české a zvláště horníkův.

Začátek mše svaté velebí muže spravedlivého, zní pak: „Ústa spravedlivého mluví přemýšlenou moudrost a jazyk jeho vynáší soud; zákon Boha jeho v srdci jeho a nepodvrátí se kroky jeho.“—„Nechtěj záviděti zlostníkům, aniž horli nad činícími nepravost.“[1]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Dejž nám, věčný Spasiteli, úplného působení Své všemohoucnosti zakusiti, ať výtečné zásluhy sv. Prokopa, vyznavače Tvého, slavíce, mocnou jeho přímluvou ode všech svých neduhů milostivého osvobození dosáhneme; Jenž jsi živ atd. — Amen.

Epištola viz na den sv. Josefa (19. března na str. 457.).

Výklad. Jak pak se hodí tato slova Sv. Písma na sv. Prokopa?

Svatý Prokop byl zajisté Bohu milý, poněvadž ho Bůh nejen v životě ale i po smrti mnohými zázraky oslavil. — I jeho památka jest požehnána, an totiž po celé vlasti zvláštní úctě se těší; ústav jím založený přispíval až do nedávna ke zbožnému vzdělání jeho krajanů. Že ho Bůh zvelebil, tak až i slovem svým zlé duchy zkrotil, to jest důkazem, jak velikou moc sv. Prokop nad ďáblem osvědčil. — Že jej před tváří králův oslavil, to dokázal zbožný kníže Oldřich, který poznav sv. poustevníka, neustál, až mu slavný i klášter i chrám k službě Boží vystavěl, a tak ač se před krajany svými skrýti chtěl, před týmiž znamenitým učinil a ze všeho lidu si vyvolil. — I vyslyšel ho Bůh a uvedl konečně ve slávu Svou, zůstaviv po něm osobní jeho příklad jiným za vzor k následování jeho života a kázně.

Evandělium jako na den Obrácení sv. Pavla (25. ledna na str. 437.)

Povzbuzení. (Pro horníky.) Všemohoucí, věčný Bože, Jenž mocným slovem svým hory upevňuješ a živly všeliké v pořádek uvádíš; Jenž jsi sv. Prokopu milostí Svou tak přispěti ráčil, že ve skalní sluji přebývaje i zlé duchy krotil i nebeských slastí zakoušel, přispěj ku pomoci i nám v klopotné a nebezpečné práci naší a otevři nám požehnání Své, abychom dobývajíce pokladů podzemních nejenom všeho úrazu byli zachováni, nýbrž i někdy nebeských darův účastni se stali, skrze Pána našeho atd. — Amen

[1]) Žalm 63.

Poučení na svátek svatých Cyrilla a Methoděje,

biskupův, apoštolův a patronů slovanských.

(5. července.)

Cyrill a Method, vlastní bratří, ze Soluně (Thessalonichy) rodem, synové vznešených rodičův (otec jejich Leo byl prý starostou toho města). Jsouce za svého mládí pečlivě vychováni, mimo jiné nabyli též dobré známosti jazyka slovanského, poněvadž Slované tehdáž po celém Řecku bydleli. Cyrill, starší z obou bratří, prve Konstantin nazván, slul též pro učenost svou filosofem (mudrcem); mladší Method pak vstoupil do kláštera, kdež se malířství vyučil, Konstantin byv na kněžství posvěcen hlásal sv. víru Chazarům, na Tráckém poloostrově bydlícím, kdež i tělo sv. Klimenta, papeže roku 102. tam umučeného, nalezl a s sebou do Cařihradu vzal. Tu se spojil s bratrem Methodem a vydali se oba k Bulharům na žádost knížete jejich Borise, kdež netoliko toho ale i velikou část i šlechticův i národu Bulharského na víru obrátili a pokřtili. K tomu cíli sestavili zvláštní písmo, aby rozmanité zvuky jazyka slovanského vyznačili a přeložili pak částky Sv. Písma a jiné bohoslužebné knihy na jazyk staroslovanský (855—861). Týmž časem poslal Rostislav, kníže země Moravské, posly do Cařihradu k císaři řeckému Michalovi, aby mu poslal blahověsty víry křesťanské, znalé spolu jazyka slovanského. Císař tam poslal Cyrilla a Methoda. Ti vzavše s sebou tělo sv. Klimenta i přeložené knihy slovanské, a přišedše do říše velkomoravské okolo r. 863. nebo 864., jali se po slovansku netoliko kázati ale i všecky jiné bohoslužby vykonávati. S nadšením poslouchal lid, horlivě nábožný a učelivý, svaté hlasatele a celí zástupové hrnuli se k sv. křtu. To vidouce kněží němečtí (neb i ti se již r. 826. pokoušeli o pokřesťanění Slovanů Velkomoravských, ale neumějíce řeči nepořídili mnoho) mrzeli se, žalovali u svých biskupův a ti opět u papeže v Římě, tehdáž Mikuláše II. Ten obeslal sv. bratry do Říma, ale nedočkal se příchodu jejich (867). Následník jeho Adrian II. vyzkoumav dostavivších se bratří i víru i jednání, netoliko je schválil a potvrdil, ale i oba na biskupy vysvětil, a když Cyrill v Římě do kláštera vstoupil a tam téhož roku (867) zemřel, Methoda arcibiskupem pro říši velkomoravskou určil. Ale když se do Moravy navrátil, nedlouho mohl působiti pro zrádné rozmíšky vládychtivého Svatopluka proti strýci Rostislavovi; byl nucen utéci se ke knížeti Kocelovi, jenž v krajině u jezera Blatného sídlil, a tu víru svatou slovanskému lidu hlásal. Když se pak sv. Method opět k Svatoplukovi, který se byl zatím s Němci znepřátelil, navrátil, pokřtil tu na Velehradě české kníže Bořivoje (871) s 30 českými vladyky. Bořivoj pojma s sebou kněze Kajcha, zakládal chrámy, mezi jiným i Týnský a Vyšehradský sv. ap. Petra a Pavla. Sv. Method, jak pravdě podobno, chrámy ty vysvěcuje pokřtil i kněžnu Ludmilu, manželku Bořivojovu. — Ještě jednou byl sv. Methoděj nucen proti závistivým sokům před papežem Janem VIII. se hájiti (879). Ospravedlněn sice a v důstojnosti své potvrzen navrátil se na Velehrad. Ale do Nitry mu usazen za biskupa Vichink, který sv. arcibiskupovi mnoho nesnází a protivenství ošemetně způsobil. Bohužel i Svatopluk se proti Methodovi s nepřáteli jeho spojil, povrhna bohoslužbami slovanskými, nadržoval kněžím německým. Svatý Method stýskal si na to a žaloval v Římě; papež na jeho žalobu laskavě ho těšil a k trpělivosti napomínal, ale po tak mnohých úsilovných pracích sv. apoštol náš žádného pokoje nedožil se více, až jej blažená smrt všech strastí sprostila (885). Pochován byl na Velehradě. Po jeho smrti slovanští kněží byli ze země vypovězeni a vyhoštěni; bohoslužba v slovanském jazyku zanikla.

Začátek mše svaté blahoslaví svaté kněze takto: „Kněží Tvoji, Hospodine, nechať se odějí v spravedlnost a svatí Tvoji ať plesají; pro Davida služebníka Svého, neodvracuj tváři Pomazaného Svého. — Pomni, Hospodine, Davida i všeliké tichosti jeho!“ — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Milostivý Bože, Jenž jsi nás skrze svaté biskupy a vyznavače Své a naše apoštoly a ochrance, Cyrilla a Methoda, k pravé víře povolati ráčil; dejž nám, prosíme, ať slavíce jejich památku na zemi, i jejich slávy dosáhneme v nebesích; skrze Pána našeho, atd. Amen.

Epištola. Z listu sv. Pavla, apoštola k Židům 7., 23.—27.

Bratří! Mnozí zajisté učiněni jsou kněžími, protože smrt bránila jim trvati, ale tento tím, že zůstává na věky, věčné má kněžství. A protož i věčně spasiti může přistupující skrze Něho k Bohu, jsa vždycky živ k orodování za nás. Takového zajisté potřebí nám bylo míti velekněze svatého, nevinného, neposkvrněného, odděleného od hříšníkův, a kterýž jest vzešenějším učiněn nad nebesa, kterýž nepotřebuje po každý den jako kněží nejprve za své hříchy oběti obětovati, potom za hříchy lidu; neboť to učinil jednou obětováním sebe samého, Ježíš Kristus Pán náš.

Výklad. Slovy těmi vypisuje sv. apoštol nesmírnou vznešenost kněžství Kristova u porovnání s kněžstvím starozákonním; svatá pak církev čte je na den sv. biskupův, aby tím uvedla nám na mysl důstojnost biskupův a kněží křesťanských, jelikož jsou náměstky Krista Pána a prostředníky mezi Ním a věřícími. Udává pak svrchované vznešenosti kněžství Kristova důvodem trojím: 1. že jest veleknězem nesmrtelným, věčným — nepotřebuje následníka, kdežto velekněží starozákonní jsouce smrtelnými druh po druhu následovali. O Kristu Pánu zajisté osvědčil Bůh Otec, řka: „Syn Můj jsi Ty, Já od věčnosti zplodil jsem Tebe;“ 2. že jest nevinný, svatý, neposkvrněný, prost všeho hříchu i co do náklonnosti i co do viny; onť zajisté, ač zmařiv sebe a sstoupiv s nebe podobu sluhy na se vzal, podoben nám učiněn ve všem — vyjma hřích; a 3. že jest vznešenějším nad nebesa, jednak Božskou bytostí Svou převyšuje veškeré tvorstvo na zemi i na nebi, jednak že i člověčenstvím svým povznešen jest a vstoupil do nebe a sedí na pravici Boha Otce. A tak jest potom pravým veleknězem, jak nám ho byla potřeba nevyhnutelná; nemaje potřebí obětovati se za sebe, obětoval se za nás jednou dostatečně, nadbytně; tím i svrchovaných zásluh si získal, tak že nade všecko tvorstvo vyvýšen jsa na věky — věčně též jest prostředníkem naším u Boha a oroduje za nás, avšak mocněji nade všecky svaté, neboť ti toliko se u Boha za nás přimlouvají, Bohu ponechávajíce vyslyšení proseb svých; ale Kristus maje touž vůli s Otcem působí tak, že co sám chce, to chce i Otec a tak se stane. „Oroduje Kristus Pán za nás“, dí sv. Tomáš Akvinský, „jelikož Otci Svému představuje Své svaté člověčenství i všecka tajemství Svého smrtelného života, i jelikož mu osvědčuje Svou toužebnou žádost po našem spasení.“— A takového velekněze náměstky jsou kněží křesťanští! Zdali pak nezasluhují pro tak velikou důstojnost naší vážnosti a úcty?

Evanděliu m viz na den sv. Marka (25. dubna na str. 477.).

Díky sv. biskupům Cyrillu a Methodu za zvěstování pravé víry.

Díky vám, svatí vyvolenci Hospodinovi, apoštolé naši, svatí Cyrille a Methode, jimž po Bohu dar pravé víry křesťanské děkujeme. Vy jste vnuknutím Božím znamenali temnosti pohanské, v kterých předkové národa našeho vězeli; vy jste mocnou horlivostí pro rozšíření slávy Boží a pravou láskou křesťanskou jati jsouce, umínili si v srdcích svých poukázati praotcům naším k pravému slunci, Ježíši Kristu, an osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět; vy jste ochotně opustili své vlasti, svých přátel, všeliké důstojnosti, bohatství, pohodlnosti tohoto života a vydali jste se na cestu v krajiny neznámé, trpělivě snášejíce všeliké obtíže a nebezpečí dalekého putování a počasí, aniž pak jste ustáli prvé, až jste celé kmeny pradědů našich odvrátili od bludů pohanských, pravou víru v jejich srdce hluboce vštípili, k stádu Kristovu, v jediný jeho pravý ovčinec, v samospasitelnou církev katolickou je uvedli. Vy jste netoliko neohroženou trpělivostí, ale i Duchem Páně nadšenou moudrostí a hlubokou nelíčenou pokorou přemohli všeliká sočení nepřátel a protivníkův, a tak jste uvedenou k nám pravou víru na věky upevnili, založivše ji na nezvratném základě skály Petrovy, na úhlavním kameni, který jest Kristus Ježíš. Díky vám za to, díky vroucí! Sláva vám z toho, sláva věčná! Ale čím se vám za to odměníme? Přijměte srdce naše, která vám tak upřímně věnujeme, jakož i druhdy předkové naši k vám horlivě srdci svými přilnuli, slyšíce, jak jste jim ze srdce k srdci mluvili jazykem jejich. Vám po

Bohu poroučíme toto dílo vaše, pravou víru v národech našich. Předneste prosby naše před tváří všemohoucího Hospodina národův a laskavého Otce našeho! Orodujte za nás, ať Bůh Svou mocnou pravicí udrží, upevní, zachová, co vaší snažnou prací v srdcích našich působiti ráčil. Držte nás, ač na mnohé kmeny roztříštěni jsme, v jednotě víry s hlavou apoštolskou, kterou jste vy na věčný nám příklad tak vroucně ctili, tak svědomitě poslouchali v době počínajícího bludu a roztržky, ať víra naše věčně trvá na tom základě, na kterémž vy jste ji založili. Uchovejte nás svou přímluvou u Boha všeho bludného učení, které by nás odštípilo od pravého vinného kmene, Ježíše Krista, a nás snad v záhubu i časnou i věčnou uvalilo, a vyproste nám té zvláštní milosti na Bohu našem, ať úplně s Ním spojeni jsouce, v Něm žijeme a ovoce dobrých skutků hojně vydáváme. Orodujte též, otcové svatí, za svedené pobloudilé bratry a národovce naše, jež lest nepřítele zlého buď v hnusné nevěře nebo v šeredném bludu, anebo vší lásky prázdném rozkolu posud jaté a ujařmené drží, Bohu a blahu věčnému je odcizujíc. Kéž jednou, kéž poznají ubozí ti zbloudilí bratří, dokud ještě čas jest, bídný svůj stav, a všeho nepravého učení a převráceného smýšlení se zřeknouce, k jednotě pravé samospasitelné církve katolické se navrátí. Vyproste nám na Bohu té milosti, ať brzo — brzo jest jedno stádce Kristovo na zemi, jako jest jeden Hospodin, Otec a Stvořitel, — jeden Pán a nejvyšší Pastýř, Vykupitel a Spasitel, — jeden Duch Svatý, Učitel a Posvětitel náš na nebi, jemuž budiž čest a sláva na věky věkův. Amen.

Poučení na svátek sv. biskupa Villibalda.

(7. července.)

Sv. Villibald, sv. krále Richarda anglického syn, bratr sv. Vunibalda a sv. Valburgy, narozený 704., byl dán na vychování do slavného kláštera. Tam vyrostl v nevinnosti a velké zbožnosti. Roku 721. doprovázel otce a bratra do Říma k hrobům knížat apoštolských. Odtamtud podnikl pouť do Sv. Země, a když ze zajetí opět byl vysvobozen, navštívil s vroucí zbožností sv. místa. Po 7 letech vrátil se do Italie a vstoupil do kláštera Monte-Kassino, odkudž se po desitiletém utěšeném působení odebral do Německa, aby tam obzvláště Frankům a Bavorům evandělium hlásal. Roku 741. byl od sv. Bonifáce za biskupa eichštádtského vysvěcen. Od té doby věnoval se ještě s větší pílí sv. úřadu, vystavěl v Heidenheimu klášter pro bratra Vunibalda a druhý pro sestru Valburgu, vystavěl velechrám a založil kapitolu řeholníků, s nimiž v bratrské jednotě žil, všechny zbožností a svatostí převyšuje. Zemřel r. 786. v Eichštádtě, kde se dnes nad jeho hrobem klene skvostný chrám, a kde mnohými zázraky oslaven jest uctíván jako patron diecése.

Mše sv. jako na svátek sv. Mikuláše (6. prosince na str. 407.)

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi dnes slavného biskupa Villibalda, dědice království, do věčného panství andělů uvedl, propůjč milostivě abychom si zasloužili skrze jeho zásluhy a přímluvu státi se spoludědici v Tvé slávě. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Poučení na svátek sv. biskupa a mučenníka Kiliana.

(8. července.)

Sv. Kilián pocházel ze šlechtického rodu skotského a byl od dětství vychováván v křesťanské bázni Boží. Opovrhl vnadami tohoto světa, odebral se do kláštera a dospěl tam k převelké svatosti. Aby ještě dokonaleji mohl Krista následovati, opustil s některými soudruby klášter a vlast, cestoval přes Francii do Německa, přišel do krajiny würzburské a tam nalezl velmi žalostnou pohanskou temnotu. Odhodlav se tyto pohany obrátiti, vyprosil si od papeže plnou moc a poslání. Pln radosti udělil tento důstojnému

muži biskupskou hodnost, a vyslal jej na obrácení pohanů do Francouzska. V krátkém čase podařilo se horlivosti světcově, mnoho pohanův ano i pohanského krále Franků Gosberta obrátiti. Tento propustil proto Geilanu, manželku zemřelého bratra, kterou pojal za manželku. Tato bezbožná žena přísahala ale světci našemu smrt. Kilian to tušil a proto se již napřed na smrt připravoval. V nepřítomnosti Gosbertově dala Geilana sv. Kiliana i s jeho průvodci Kolmanem a Totnanem v noci, zatím co se modlili, přepadnouti a zabiti. (689). Vražedníci i Geilana došli strašného konce. Těla světcův odpočívají nyní ve velechrámu würzburském. Brzy bylo mnoho kostelů k poctě těchto svatých vystavěno. Sv. Kilian je patronem diecése würzburské.

Mše svatá.

Začátek: „Ale spasení spravedlivých přijde od Hospodina: a on bude obrance jejich v čas soužení.“[1]) „Nechtěj záviděti zlostníkům, aniž horli nad činícími nepravost.“[2]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž nás každoroční slavností Svých sv. mučenníků Kiliana, Kolmana a Totnana těšíš, propůjč milostivě, abychom příkladem jejich povzbuzeni byli, kteří zásluhami jejich se těšíme. Skrze Ježíše Krista, atd. Amen.

Epištola jako na svátek sv. Šebestiána (20. ledna na str. 432.); evandělium jako na svátek Všech Svatých (1. listopadu.)

Poučení na svátek ctihodného Hroznaty,

vladyky českého a zakladatele kláštera Teplé.

(14. července.)

Mezi mnohé domnělé blahoslavence naší milé vlasti náleží též zbožný a ctihodný Hroznata, který jest mimo jiné důkazem, jak za staré doby panstvo mocné a bohaté, nadšené pravou láskou k Bohu a bližnímu, tím lidu svému prospěti se snažilo, že zakládalo a stavělo kostely, kláštery a j. zbožné ústavy, aby si získalo zásluhy u Boha, prospělo lidu a zůstavilo po sobě slavné a stálé, nikdy nehynoucí památky. — Hroznata byl mladším synem pana Sezimy a manželky jeho Dobroslavy.[3]) Známy jsou toliko ještě sestry jeho Vojslava a Jitka. — Že Bůh Hroznatu Svou milostí k zvláštní Své službě povolati ráčil, dokázalo se hned při jeho narození. Když se předčasně skoro mrtev narodil, obětovala jej zarmoucená matka Kristu Pánu a nejsv. Rodičce Jeho a hle! dítě mrtvé ožilo. Za to je i vděčná Dobroslava zbožně vychovávala. — Ale ještě i jinak ráčil Bůh Svou péči a ochranu mladému Hroznatovi prokázati. An ještě byl v útlém mládí, a matka jeho si jednou s dítkami vyjela, tu starší sestra Vojslava Hroznatu neopatrně s vozu pustila, tak že jej kolo těžkého kočáru přejelo. Matka hrůzou trnouc myslila, že jest po něm; avšak hle! útlý chlapeček byl bez úhony. — Mezitím provdala se sestra Vojslava za Ottu, vladyku Krakovského. Mladý Hroznata doprovodiv sestru do nové vlasti, zdržel se tam nějaký čas. Jednou se stalo, že pohrávaje si s jinými mladíky na břehu Visly, buď svou buď jiných neopatrností do řeky spadl asi okolo třetí hodiny odpolední. Leknutí a pokřik byl nemalý. Přese všecko hledání, nebylo lze utopeného nalézti; až k večeru podařilo se to některým plavcům. Vytáhše jej nemysleli jinak, než že je mrtev; ale div! byl netoliko živ, ale i zdráv. Na otázku, jak to možná, řekl: „Dokud jsem pod vodou byl, držela nade mnou přesličná jakási paní ruce své, bránic vlnám,

[1]) Žalm 36., 39. [2]) Žalm 36., 1. [3]) Příbuzní Hroznatovi nazývali se později po meči páni z Gutenšteina, z Krašova a z Vrtby; po přeslici pak jimi byli Drslavové, nyní páni z Černínů; statky obou tehdáž sousedily.

aby mne nezalily. I věřím, že blahosl. Panna Maria byla ochrankyní mou, a budu se snažiti, abych se jí zvláštní nějakou službou zavděčil a odměnil.“ — Dospěv v muže, vyznamenal se jak urozeností tak i šlechetností mezi vladyky, čině důležité služby i knížeti i vlasti. Aby pak i svého jména i statku dědice měl, vstoupil v stav manželský, a choť vyvolená brzo jej oblažila synáčkem. Ale radost jeho brzy se obrátila v žalost, když dítě to brzy po svém narození zemřelo a za ním v několika dnech odebrala se z tohoto světa i milená manželka. Hroznata, ač zarmoucen takovou ztrátou, nepozbyl mysli, nýbrž pojal ránu tu za upomínku Páně, aby slib mateře své i svůj vyplnil a ochranitelce své, blahosl. Panně Marii, zvláštní službu prokázal. Rozhodl se, že nemaje dědice, učiní ji dědičkou svých statků, založe k slávě všemohoucího Boha a k úctě její klášter, kde by se konaly bohoslužby a vzdělával lid na věčné časy. Jak se rozhodl — tak učinil. Vyhlédnuv si příhodné místo na statcích svých, sám ruku přiložil, tak že r. 1196. stál i kostel i klášter, dle blízkého hradu Teplá nazvaný a osazený řeholníky řádu Premonstratského, z pražského Strahova přibylými. — Později súčastnil se Hroznata křížového tažení pro dobytí Sv. Země, odkázav pro případ svého úmrtí založenému klášteru všecko své zboží a nechaje to potvrditi vévodou Jindřichem. Ale když přišel do Italie, sešlo s tažení pro vypuklý mor na lodích a jiné překážky. I navrátil se do vlasti, aby, co ustanovil, i svou mocnou rukou chránil. Zatím ovdověla sestra Vojslava. Navrátivši se do Čech, žádala zbožného bratra, aby i pro sestry řádu Premonstratského klášter založil, což on milerád učinil, vystavěv v úrodné a libé krajině župy Plzeňské klášter Chotěšov, do něhož i Vojslava i Jitka vstoupily. (1200).[1]) Ten jejich krok byl Hroznatovi téměř vzorem toho, což by sám učiniti měl. I cestoval opět do Říma a tam od papeže Innocence III. přijal roucho milovaného řádu svého, byv i vysvěcen na podjáhna. K vyššímu stupni nedopustila pokora jeho. Navrátiv se, žil mezi bratry vážen a milován, zastávaje úřad „probošta“, jemuž náležela péče a ochrana statků klášterních. Za takovým zaměstnáním jeda s jediným služebníkem k Hroznětínu, byl od loupeživých rytířů Chebských[2]) zákeřně přepaden a do věže hradu Kinžberku uvržen, kdež hladem, žízní a zimou zahynul, aniž by bratří věděli, kam se poděl, 14. července 1217. Po smrti zjevil se sluhovi spoluuvězněnému, přikazuje mu, aby oznámil, co se stalo, bratřím v Teplé. Ten vyvázna zázračným způsobem z věže, učinil, jak byl pán jeho žádal. Bratří, vykoupivše velikými penězi tělo milovaného otce, pochovali je se vší úctou před hlavním oltářem v Teplé, kamž po zrušení kláštera Chotěšova i pozůstatky sestry Vojslavy uloženy byly 5. července 1793.

P o v z b u z e n í. Všemohoucí, milosrdný Bože, Jenž jsi ctihodného služebníka svého Hroznatu zázračným způsobem na živu zachovati a duchem pravé zbožnosti nadchnouti ráčil, aby ke cti a chvále jména Tvého a k spasitelnému vzdělání lidu chrám slavný založil, račiž i dále nad ústavem tím Svou ochrannou ruku držeti, aby i na další věky prospěšně trval; nám pak Svou pomocí přispěti, abychom v svaté službě Tvé za příkladem jeho statně kráčejíce, s ním též za statky pozemské odměnou blaženosti nebeské dosáhli!

Poučení na svátek sv. Jindřicha, císaře.

(15. července.)

Císař J i n d ř i c h, zvaný Pobožný, narodil se r. 972. v bavorském městě Abbachu a byl vychován od sv. Wolfganga v muže svatého. R. 995. zasnoubil se se zbožnou Kunhutou, dcerou falckraběte Siegfrieda a žil s ní v neporušeném panenství. Zvolen jsa za císaře, vyhledával především slávy Boží a blaha církve. Založil biskupství v Bamberku a množství kostelův a klášterů. Vedl jen spravedlivé války. Zatím co v bojích vítězil, doma v tichém ústraní pracovala, modlila se a dobrodiní chudým prokazovala jeho manželka Kunhuta. Svou nevinu dokázala proti jazykům pomluvačným, krá-

[1]) Bylť r. 1783. zrušen. [2]) Chebsko náleželo tehdáž k Německu.

čejíc bez porušení po žhavém železe. Jindřich zemřel na hradě Groně u Halberštadtu v noci ze 13.—14. července 1024. oplakáván jsa celou říší, kdežto jeho manželka uchýlila se do kláštera kaufungského, který sama byla založila a žila tam svatě do r. 1040. Sv. Jindřich a Kunhuta uctívají se jako patronové arcidiecése bambergské. Jindřich jest též druhým patronem diecése Basilejské. Mrtvoly těchto manželův odpočívají na dómě v Bamberku.

Modlitba k sv. Jindřichu. Sv. Jindřichu, jenž jsi na vrcholu lidské moci a důstojnosti svou spásu dokonal, přispěj nám svou přímluvou ku pomoci, abychom unikli nástrahám světa, obstáli v pokušení a tělem i duší Bohu sloužili. Amen.

Mše svatá.

Začátek jako ve svátek sv. Fridolína (6. března na str. 454.).

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi dnes Svého sv. sluhu Jindřicha s vrcholu pozemského panství do věčné blaženosti povolati ráčil, propůjč nám jako jemu Své milosti, abychom vnad světa si nevšímali a jen Tobě s čistým srdcem sloužíce do nebe se dostali. Skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na svátek sv. Joachima. (V neděli po Nanebevzetí P. Marie, 15. srpna.)

Evanděliu sv. Luk. 19., 12.—26.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým podobenství toto: Člověk jeden urozený odešel do daleké krajiny, aby přijal království a zase se navrátil. I povolav desíti služebníků svých, dal jim deset hřiven a řekl jim: Kupčete, až přijdu. Měšťané pak jeho nenáviděli ho a poslali poselství za ním řkouce: Nechceme, by tento kraloval nad námi. I stalo se, když se navrátil, přijav království, tedy rozkázal zavolati služebníků, jimž byl dal peníze, aby zvěděl, kolik každý vytěžil. I přišel první řka: Pane, hřivna tvá deset hřiven získala. I řekl jemu: Toť dobře, služebníče dobrý; že jsi nad málem byl věrný, budeš moc míti nad desíti městy. A druhý přišel řka: Pane, hřivna tvá získala pěti hřiven. I tomu řekl: A ty buď nad pěti městy. A jiný přišel řka: Pane, hle, hřivna tvá, kterouž jsem měl složenou v šátku; neboť bál jsem se tebe, protože jsi člověk přísný; béřeš, čeho jsi nepoložil, a žneš, čeho jsi nerozsel. Dí jemu: Z úst tvých soudím tě, služebníče nešlechetný! Věděl jsi, že já člověk přísný jsem, bera, čeho jsem nepoložil, a žna, čeho jsem nerozsel, i proč jsi nedal peněz mých do peněžny, abych já přijda s úroky zajisté vymohl jich? I řekl těm, kteříž tu stáli: Vezměte od něho hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven. I řekli jemu: Pane, máť deset hřiven. Jistě pravím vám, že každému, kdo má, bude dáno a bude hojně míti: ale tomu, kdo nemá, bude i to, co má, odjato.

Čemu nás učí Ježíš tímto podobenstvím?

Poněvadž apoštolové a učenníci ještě stále v tom mínění žili, že Messiáš založí říši pozemskou, poučuje je Ježíš:

1. Že nezakládá říše pozemské, nýbrž béře se jinam, aby se uvázal ve vládu (do nebe totiž vstoupením na nebesa).

2. Že Jeho spoluobčané (židé) s pohaněním Ho zapudí a Jeho duchovní vlády neuznají.

3. Že svým učenníkům a všem věřícím při Svém odchodu jistou moc odevzdal (moc vyučovati, milostmi Kristovými vládnouti — a hojnost Svých darův a milostí.).

4. Že zase přijde a při tomto příchodu že od učenníkův a ode všech počet bude požadovati, lidi dle zásluhy odměňovati neb trestati.

5. Že Jeho nepřátelé ke svému neštěstí se dovědí, že On jest jediným králem, kterým ve své zlobě opovrhli.

Kéž bychom svých hřiven, t. j. nadpřirozených darův a milostí, jež nám Kristus zanechal, věrně používali a z nich hojně těžili, jako to činili svatí králové a císařové, na jejichž svátky toto evanělium se čte.

Poučení na svátek sv. škapulíře.

(Na třetí neděli v červenci.)

Co slaví dnes církev sv.?

Svátek bratrstva sv. škapulíře.

Co je to škapulíř a k čemu slouží?

Prvotně bylo to kající roucho ze srstnaté látky, nosilo se na ramenou, od čehož dostalo své jméno, a mělo dvojí účel. Jako kající roucho mělo totiž upomínati stále na pokání, umrtvování těla, přiměřenou čistotu atd., jakožto roucho Marií Pannou darované, a jejím obrazem zdobené mělo připomínati jejího příkladu, dodávati důvěry a povzbuzovati členy bratrstva, aby kráčeli zde v jejích šlepějích jako její dítky.

Odkud pochází škapulíř?

Sv. škapulíř byl v jednom zjevení darován od Marie Panny dne 16. července 1251. sv. Šimonu Stockovi, představenému Karmelitánů v městě Cambridge v Anglii, se slovy: „Přijmi, milý synu, tento škapulíř svého řádu. Jest to zvláštní znak milosti, který jsem tobě a dítkám z hory Karmelské vyprosila. Kdo zemře přioděn tímto oděvem, bude ušetřen pekelného ohně. Jest to znamení spásy, obrana v nebezpečenstvích a záruka zvláštního pokoje a ochrany.“

Jest toto zjevení hodnověrným?

Toto zjevení jest sděleno od mužů hodnověrných, od mnohých dějepisců prozkoumáno, od mnohých papežů jako zaručená skutečnost pověřeno, zvláště od učeného a slavného papeže Benedikta XIV., který ještě připojuje: Jsme toho názoru, že každý je za pravé míti musí. Na něm zakládá se též v Římě potvrzené, odpustky nadané, ano od samého Benedikta XIII. svátkem vyznamenané (16. července) bratrstvo škapulíře, k němuž náležely po staletí nejvznešenější osoby stavu duchovního i světského.

Co je to bratrstvo sv. škapulíře?

Sdružení křesťanů, kteří sv. škapulíř přijali a jej nosí. S počátku nosili škapulíř pouze členové řádu karmelitského.

Které jsou milosti a přednosti tohoto bratrstva?

Členům jeho je přislíbeno: 1. Zvláštní ochrana Marie Panny ve všech nebezpečenstvích, 2. šťastná hodinka smrti a ochránění před ohněm pekelným, 3. podíl na zásluhách členů tohoto bratrstva, 4. různé plnomocné a neplnomocné odpustky.

Co mají zachovávati členové tohoto bratrstva?

Každý člen, který chce býti účastným těchto milostí musí 1. škapulíř nositi; 2. hříchů se varovati a sv. čistotu dle stavu zachovávati; 3. snažiti se Bohu sloužiti úctou k Marii Panně a konáním jejích ctností. — Určitá denní modlitba není sice předepsaná, ale jest dobře denně asi 7 Otčenášův a Zdrávas Maria a Sláva Otci se pomodliti! Tato ustanovení nezavazují sice pod hříchem; ale kdo jich opomíjí, olupuje se o všelikou zásluhu.

Mše svatá.

Začátek jako na svátek Nanebevzetí Panny Marie (15. srpna.)

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi řád Karmelitů jménem nejblahoslavenější Panny a Matky Boží Marie zvláště vyznamenal, dej nám, abychom, kteří dnes památku její slavíme, na její přímluvu ochránění zasloužili vejíti do radostí věčných, Jenž jsi živ a kraluješ atd. Amen.

Řeč z knihy Moudrosti (Sirach) 24., 23.—31.

Jako vinný kmen vypučela jsem libou vůni a květ můj přináší ovoce: čest i poctivost. Já jsem Matka krásného milování a bázně a poznání a svaté naděje. Ve mně jest všeliká milost (k dosažení) blaženosti a pravdy, ve mně všeliká naděje života i ctnosti. Přistuptež ke mně všickni, kteří mne žádostivi jste, a ovocem mým nasyťte se; nebo duch můj jest nad med sladší a dědictví mé nad med a plást strdi; památka má na věky věků. Kdož mne jedí, ještě lačněti budou, a kdož mne pijí, ještě žízniti budou. Kdo poslouchá mne, nebude zahanben, a kteří pracují se mnou, nebudou hřešiti. Kteří vysvětlují mne, život věčný míti budou.

Výklad a povzbuzení. Tato chvalořečení mají se vlastně rozuměti o věčné Moudrosti Boží. — Nikdo však nebyl Duchem Božím a nebeským ovocem této Boží moudrosti tak přeplněn, jako Maria. Proto obrací církev sv. tato slova na ni, a povzbuzuje nás takto, abychom Matku Boží, ve které věčná Moudrost sídlila a skrze niž nám dána byla, vroucně uctívali, aby prostřednictvím jejím náš rozum byl osvícen, naše vůle posilněna a povzbuzena jen to činiti, co čisto, počestno a svato jest, a též jiné k tomu měti.

Evandělium jako na Růžencovou neděli (první neděle v říjnu.)

Poučení na svátek sv. Vincence z Pauly.

(19. července.)

Sv. Vincenc z Pauly, tento veliký sluha Boží a dobrodinec chudých, narodil se v městě Poy v Gascogni ze zbožných rodičů stavu rolnického dne 24. dubna 1576. a vyznamenával se hned z mládí velikou zbožností. Jeho otec, ač nezámožný, poslal ho, poznav jeho veliké nadání, na studie. Dobře připraven vstoupil později do duchovního stavu. Nelze vypsati, co všechno vykonal tento prostý kněz ke cti a slávě Boží a pro spásu bližních. Jen malinký obrázek! Cestuje jednou byl zajat od tureckých mořských loupežníkův a od svého prvního pána prodán druhému za otroka. Svého posledního pána obrátil na křesťanství

a utekl s ním do Francie; tam stal se farářem, vychovatelem a vrchním dohlížitelem nad všemi galejemi francouzskými. Jako dozorce dal se jednou za polozoufalého trestance spoutati, aby mu svobody zjednal. Založil spolek kněží missionářů (lazaristů) pro vyučování mládeže, vzdělávání se kleru a pro missie; týž založil řád milosrdných sester; zakládal spolky žen pro vychovávání chudých dítek, zakládal nemocnice, nalezince, rozdělil mnoho millionů franků mezi chudé a hladové. Zajaté křesťany vykupoval; prostopášní mladíci, padlé panny, zchudlí dělníci nalezli v něm otce, záchrance a pomocníka. Při všech těchto pracích a námahách duch jeho vždy Bohem se obíral, zůstal vždy stejným, prostým a pokorným. Jeho celý život byl velikým divem lásky a jeho památce žehná podnes Francie a celá církev. Sv. Vincenc z Pauly zemřel, prací zdolán, v 85. roce věku svého, 27. září 1660. v mateřském domě missijním sv. Lazara v Paříži, kde se podnes jeho tělo uctívá. Papež Klement XII. prohlásil Vincence r. 1737. za svatého.

Pamětihodný výrok sv. Vincence. Když ho jeden spolubratr upozorňoval na blížící se smrt, pravil usměvavě: „Po osmnácte let tak jsem se každého večera připravoval, jakobych v noci musil zemříti.“

Čiň také tak, milý čtenáři!

Mše svatá.

Začátek: „Spravedlivý jako palma kvésti bude: jako cedr na Libanonu se rozmnoží. Štípení v domě Hospodinově, v síních domu Boha našeho kvésti budou.“[1]) „Dobré jest oslavovati Hospodina a žalmy zpívati jménu Tvému, Nejvyšší.“[2]) Sláva Bohu Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi sv. Vincence silou apoštolskou obdařil ku hlásaní evandělia chudým a ku zvýšení lesku řádů církevních; propůjč nám, kteří jeho zbožné zásluhy ctíme, abychom i příkladem jeho ctností povzbuzeni byli. Skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na den sv. apoštola Jakuba (25. července na str. 528.).

Evandělium sv. Lukáše 10., 1.—9.

Za onoho času vyvolil Pán i jiných dva a sedmdesát a poslal je po dvou přede tváří Svou do každého města i místa, kam hodlal sám přijíti. A pravil jim: Žeň zajisté mnohá jest, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou. Jdětež! Aj, já posílám vás jako beránky mezi vlky. Nenoste měšce, ani mošny, ani obuvi; a žádného na cestě nepozdravujte. Do kteréhokoliv domu vejdete, rcete nejprve: Pokoj domu tomuto! A bude-li tu syn pokoje, odpočine na něm pokoj váš; zdali nic, k vám se navrátí. A v témž domě zůstaňte, jezte a pijte, což u nich jest; nebo hoden jest dělník mzdy své. Nechoďte z domu do domu. A do kteréhokoliv města vejdete a přijmou vás, jezte, co se vám předloží; a uzdravujte nemocné, kteří v něm jsou a rcete jim: Přiblížilo se k vám království Boží.

Výklad: Božský Spasitel předpisuje v tomto evanděliu svým učenníkům a apoštolům, jak si mají počínati na svých cestách apoštolských. Dva a sedmdesát učenníků jest předobrazení kněží jako pomocníků biskupových.

---

[1]) Žalm 91, 13. 14. [2]) Žalm 91, 2.

Poučení na svátek sv. Marie Magdaleny, kajícnice.

(22. července.)

Marie Magdalena, sestra Lazara a Marty z Bethanie, byla pověstnou hříšnicí. Dojata kázaním Ježíšovým činila veřejné pokání. Vstoupila do domu farizea, u něhož Ježíš stoloval, vrhla se k nohám Jeho, pomazala je drahou mastí, smáčela je svými slzami a osušila je svými vlasy. Ježíš, Jenž znal její lítostivé srdce, odpustil jí hříchy[1]) a od té doby byla nejhorlivější a nejvěrnější služebnice Páně, provázela Jej stále, sloužila Mu svým majetkem[2]) a stála pod křížem při smrti Kristově.[3]) Hledala svaté Jeho Tělo v hrobě a byla šťastnou, že po zmrtvýchvstání viděla Ho první před sebou živého. Zůstala Mu věrnou, až dosáhla sjednocení s Ním v nebi.

Povzbuzení: Hříšníče, následoval-lis Magdalenu v hříšném životě, následuj ji v pokání, aby i na tobě stalo se pravdou, co pěje církev o sv. Magdaleně. Která tak mnoho hříchů spáchala, vrací se z jícnu pekelného do brány života; která křehkostí těla mnohé pohoršila, z nádoby potupy mění se v nádobu počestnosti.

Mše svatá.

Na začátku mše svaté pěje církev místo sv. Magdaleny: „Hříšníci číhali na mne, aby mne zahubili; ale já pozor jsem měl na tvé znamení. Viděl jsem konec všeliké věci; ale tvé přikázaní trvá na věky[4]). Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Prosíme Tě, Pane, pomoz nám na přímluvu sv. Marie Magdaleny, na jejíž prosbu jsi bratra jejího, Lazara, čtvrtý den v hrobě ležícího k životu opět vzbuditi ráčil; Jenž jsi živ a kraluješ na věky. Amen.

Řeč z knihy Moudrosti (písně Šalomounovy) 3., 2.—5. a 8., 6.—7.

Vstanu a zchodím město; po náměstích a po ulicích hledati budu toho, jejž miluje duše má; hledala jsem ho, ale nenalezla. Nalezli mne strážcové, kteří ostříhají města. Zdali jste viděli toho, jejž miluje duše má? Jak jsem jich maličko pominula, nalezla jsem toho, jehož miluje duše má; uchopila jsem ho aniž ho pustím, dokavad ho neuvedu do domu matky své a do pokojíka rodičky své. Zapřísahám vás, dcery jerusalemské, skrze srny a jeleny polní, abyste nebudily ani vyrážely ze sna milé (mé), dokud by sama nechtěla. — Polož mne jako pečeť na srdce své, jako pečeť na rámě své; nebo silné jako smrt jest milování, tvrdé jako peklo horlení; lampy jeho jsou lampy ohně a plamenů. Vody mnohé nemohou uhasiti lásky aniž řeky zatopí ji; dal-li by člověk všecken statek domu svého za milování, jako ničím pohrdne jím.

Výklad a povzbuzení: Nevěstou jest duše, jak učí sv. Otcové. Povstává z lože svých nepravostí a prochází v myšlenkách město Boží, církev; pozoruje život svatých, aby následujíc jejich příkladu nalezla toho, jehož miluje; hned ho ale nenalézá.

Přichází ke strážcům, kteří ostříhají církve, ku představeným, duchovním správcům, zpovědníkům atd. Tato táže se jich, kde a jak by nalezla toho, jehož miluje, a teprve ho najde potom. Strážcové jsou totiž od Boha ustanoveni, aby nás k Němu vedli. Poněvadž Ho nyní nalezla, uzavírá Jej do vnitřku své duše, střeží se pečlivě zase Jej ztratiti. Při tom

[1]) Luk. 7, 37. násl. [2]) Luk. 8, 2. násl. [3]) Jan 9, 25. [4]) Žalm 118, 95.96.

však pociťuje sladký a blaživý pokoj, že nemůže ponořena jsouc do tvrdého spánku býti vyrušována ničím na světě; neboť kdo spočívá v Bohu, Bůh jej chrání, že nic ho neznepokojuje. Za to žádá Bůh od takové duše, aby Jeho lásku jako pečeť na své srdce a na své rámě přiložila t. j. aby stále na Něho myslila a vše z lásky k Němu konala.

Její láska musí býti silná jako smrt, musí vše přemáhati; její touha po Bohu musí býti pevná a neuhasitelná, jako peklo, nesmí nikdy konání dobrých skutkův umdlévati. Světlo víry musí vždy v jejím srdci k Bohu plápolati a také to na jevo dávati, aby lidé byli její dobrým příkladem k Bohu vedeni. Uspořádanou duši žádný smutek, žádné nesnáze od Boha neodvrátí; raději všechno ztratí a vším pohrdne, jen když Boha má.

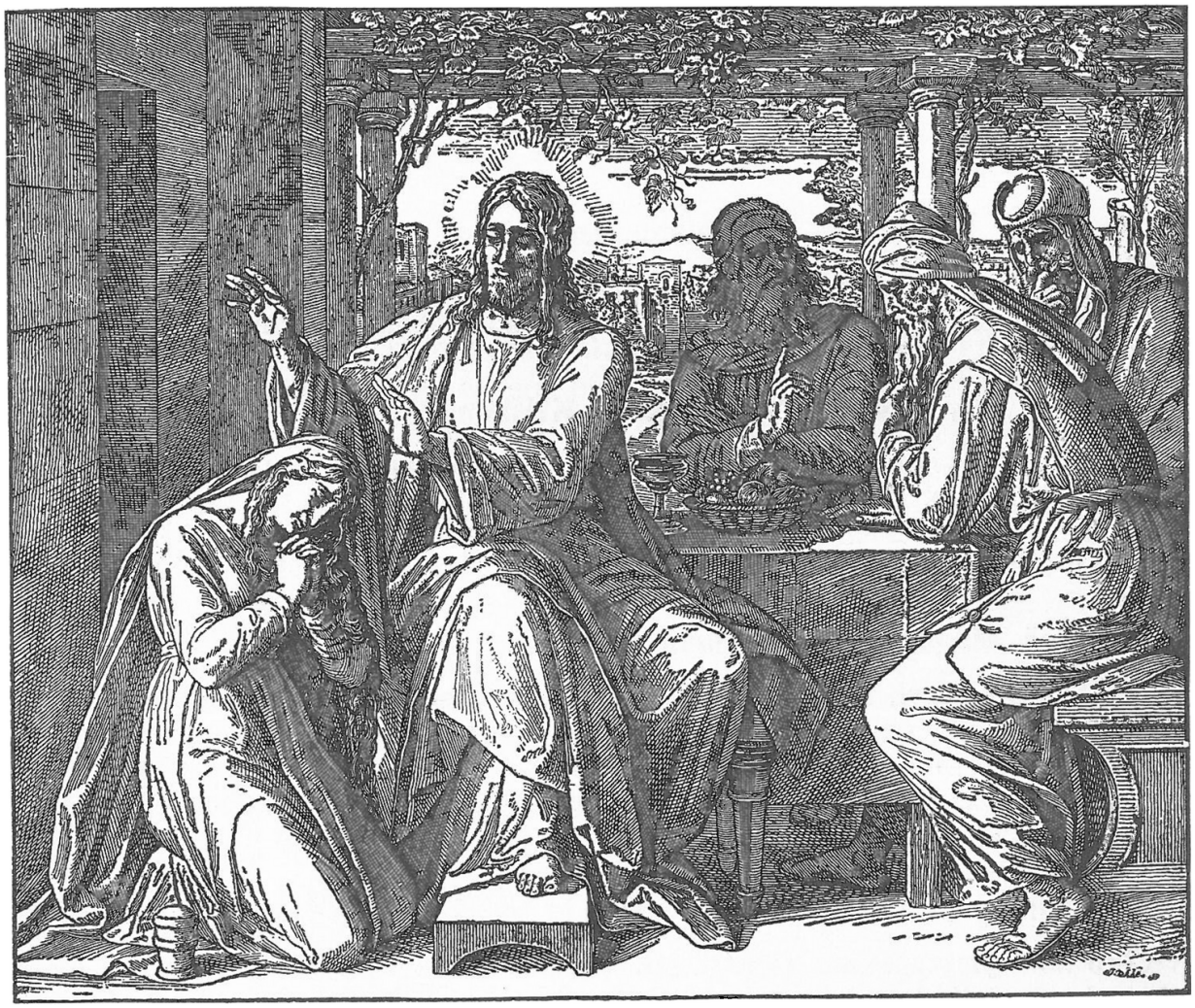

Evanděliúm sv. Lukáše 7., 36.—50.

Za onoho času prosil Pána Ježíše jeden z farizeů, aby jedl s ním. A všed do domu farizea posadil se za stolem: a aj, žena, která byla v městě hříšnice, jak zvěděla, že by seděl za stolem v domě farizea, přinesla alabastrovou nádobu masti, a stojíc ze zadu u nohou Jeho počala slzami smáčeti nohy Jeho a vlasy hlavy své vytírala a líbala nohy Jeho a mastí mazala. Uzřev pak to farizeus, kterýž Ho byl pozval, pravil sám v sobě řka: Kdyby tento byl prorok, věděl by zajisté, kdo a jaká jest žena, která se Ho dotýká; neboť hříšnice jest. I odpovídaje Ježíš, řekl k němu: Šimone, mám tobě něco pověděti. A on řekl: Mistře, pověz! Dva dlužníky

měl nějaký věřitel; jeden byl dlužen pět set peněz a druhý padesáte. A když neměli, odkud by zaplatili, odpustil oběma. Který ho teda více miluje? Odpověděv Šimon, řekl: Mám za to, že ten, kterému více odpustil. A On řekl jemu: Právě jsi rozsoudil. A obrátiv se k ženě, řekl Šimonovi: Vidíš tuto ženu? Vešel jsem do domu tvého a vody nohám nedal jsi; ale tato slzami smáčela nohy mé a vlasy svými vytírala. Políbení jsi Mi nedal, ale tato mastí mazala nohy mé. Proto pravím tobě: Odpouštějí se jí hříchové mnozí, neboť milovala mnoho; komu pak se méně odpouští, méně miluje. I řekl k ní: Odpouštějí se tobě hříchové. I počali, kteří spolu za stolem seděli, sami v sobě říkati: Kdo jest tento, jenž i hříchy odpouští? I řekl k ženě: Víra tvá tebe spasenu učinila; jdiž v pokoji.

Proč Magdalena činí veřejně pokání?

Poněvadž byla veřejnou hříšnicí. Kdo před druhými zhřešil a veřejně dal pohoršení, pro toho nedostačí, aby se kál tajně, nýbrž jest mu veřejně dobrým příkladem dané pohoršení napraviti.

Proč Magdalena stojí za Kristem u Jeho nohou?

Pro stud nad svými hříchy neodvážila se před Něho předstoupiti; a poněvadž kráčela po cestě k zahynutí, drží se nyní při nohou Kristových, jak praví sv. Augustín, aby přišla na cestu k nebi. — Vrhněme se i my se spasitelným studem nad svými hříchy k nohám Ježíšovým a vstupme do Jeho šlepějí, abychom na pravou cestu přišli.

Proč Magdalena nevyznává své hříchy, ale je pouze oplakává?

Sv. Ambrož praví, že nevyznala své nepravosti slovy, ale srdcem a slzami lítosti. Nebylo též nutno, aby se zpovídala ze hříchů svých Kristu, Jemuž bez toho vše jest známo; zpověď nebyla ještě tenkráte ustanovena. Poučme se z toho, že nepostačí k odpuštění hříchů pouze slovy je vyznati, ale jest třeba, je slzami lítosti oplakávati, nebo nejméně pravou vnitřní bolest nad nimi pociťovati.

Proč smáčí nohy Ježíšovy slzami, osušuje je svými vlasy a maže je drahou mastí?

Chce takovým způsobem se káti, jak zhřešila. Vlastní oči svedly ji a jiné; proto ponořuje je do slz. Její vlasy byly poutem lásky, jímž druhé jímala; proto používá jich, také Krista s láskou získati. Jako mast sloužila jí dříve jen k nepravosti, použila jí, aby Krista k Jeho pohřbu již napřed nabalsamovala. — Na sv. Magdaleně máme vzor pravého pokání; vše, co nám dříve ku páchání hříchu sloužilo, musí nám při pokání sloužiti ku konání ctnosti; zvláště jest nám věnovati bohatství na nohy Páně t. j. na chudé.

Proč přece považuje ji farizeus za hříšnici?

Poněvadž sám byl pln nepravostí, proto takovým způsobem soudil o ní, jak to lidé obyčejně činívají. Jejich nepravosti podobají se barevným sklům, jimiž druhé lidi jinak nevidí, než jak sami vyhlížejí. Lakomec považuje všechny lidi za nespravedlivé, smilník za nečisté atd.

Proč snadno odpouští Kristus Magdaleně její mnohé hříchy?

Poněvadž mnoho milovala a z lásky svých hříchů srdečně litovala. Kdo v pravdě miluje, vskutku lituje, že milovaného urazil; že zřídka pravou lítost při zpovědích pociťu-

jeme, pochází z toho, že Boha v pravdě nemilujeme, ale měli bychom Jej tím více milovati, poněvadž nám snad již více hříchův odpustil, než Magdaleně.

Proč praví Kristus k Magdaleně: „Víra tvá tebe spasenu učinila"?

Zde nerozumí se věrou víra neúčinná a slabá, na které mnozí mnoho stavějí, ale víra a důvěra pevná, láskou proniknutá, že dosáhneme dobrotou Boží a pokáním odpuštění hříchů. Pouze taková víra zahlazuje hříchy.

Proč propouští Kristus Magdalenu beze všech trestův, ačkoli Adama potrestal?

Adam svých hříchův upřímně nevyznal, ale se omlouval; Magdalena netoliko vyznala věrně hříchy své, ale kála se též po čas svého života z nich přísně. Učme se od Magdaleny v pravdě a stále pokání činiti, které záleží v tom, že svých hříchů srdečně litujeme, na sobě trestáme a ničeho trestuhodného nekonáme.

Modlitba. Nejmilejší Ježíši! Padám s Magdalenou ke Tvým nohám a žaluji na sebe, že jsem bohužel všech dobrodiní, kterými jsi mě na těle a na duchu obdařiti ráčil, hanebně zneužil a uplynulý život zle prožil. Kde mám nyní pomoci a útěchy hledati, než u Tebe, nejmilosrdnější Ježíši, Jenž jsi jen proto na svět přišel, abys hříšníky hledal a je oblažoval. Dej mi proto pevnou vůli, abych se ode všeho zlého odvrátil a k Tobě, svému největšímu dobru, se navrátil, abych svých hříchů z pravé lásky litoval, že budoucně se jich vystříhám, že vyvaruji se špatných příležitostí a všeho, co mě dosud k hříchu ponoukalo a že nahradím ztracený čas konaje dobré skutky. Toho uděl mně, Ježíši, pro Své hořké utrpení a smrt Svou a na přímluvu sv. kajícnice Magdaleny. Amen.

Poučení na svátek sv. apoštola Jakuba, příjmím Staršího.

(25. července.)

Jakub, rodem z Galiley, syn Zebedeův, vlastní bratr apoštola Jana, byl z prvních apoštolů, již od Krista byli povoláni. Sotva zaslechl volající hlas Kristův, opustil se svým bratrem ihned otce, matku, dům, loď a sítě a všechno a následoval Krista. Kristus jej proto též miloval velmi, že jej činil účastným s Petrem a s Janem všech svých nejvznešenějších jednání. Byl přítomen na hoře Tábor proměnění Krista, při Jeho smrtelné úzkosti na hoře Olivetské, při vzkříšení dcery Jairovy a při podobných událostech zázračných. Byl nazván od Krista pro svou horlivost pro Něho „synem hromu". Podle tohoto svého jména si též počínal, poněvadž ještě za časů Kristových chtěl svolati na ono město v Samaří, jež zpěčovalo se přijati Krista do svého středu, a poněvadž po nanebevstoupení Páně hlásal evanělium s největší horlivostí v Judei, Samarii ano i ve Španělsku. Nad jeho horlivostí tak se rozhněval Herodes Agrippa, že se zmocnil světce a odsoudil jej k smrti. Avšak vojín, který ho na smrt vedl, když na něm velkou odvahu pozoroval, obrátil se ku křesťanství a prosil světce za odpuštění. Tento odpustil mu ze srdce, líbal jej pln lásky se slovy: „Pokoj budiž s tebou"; na to byli oba sťati, jakmile Jakub ještě dnou sklíčeného uzdravil. Tělo jeho bylo později do Kompostelly ve Španělích převezeno, kde až do dnešního dne četnými zázraky se proslavilo a proto od věřících ze všech zemí vyhledáváno bývá. Byl prvním z apoštolů, jenž svou krev pro Krista prolil. Muka svá podstoupil sice v čase velikonočním, svátek jeho slaví se ale 25. července, poněvadž to jest den přenesení jeho svatého těla.

Modlitba k sv. Jakubu. Hrdinný apoštole, jenž jsi první ze všech kalich utrpení podle příkladu Ježíšova vypil, nyní ale v říši svého Otce na Sionu, svaté hoře jsi, vyžádej mi od Boha milosti, abych se z utrpení kalicha nevylučoval, ale

vše, co mi ruka Páně sesílá, trpělivě přijímal a tím se hodným stal jednou proudem nebeské slasti býti napojenu. Amen.

Mše svatá.

Začátek jako ve svátek sv. apoštola Ondřeje (30. listopadu na str. 401.).

Modlitba církevní. Budiž, Hospodine, lidu Svému posvětitelem a strážcem, ať opatřen jsa ochranou svatého apoštola Jakuba i mravy svými se Ti líbí i bezpečnou myslí Tobě slouží. Skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Řeč z I. epištoly ke Korintským sv. Pavla 4,. 9.—15.

Bratří! Myslím, že Bůh nás apoštoly za nejposlednější určil jako ke smrti oddané, že divadlem učiněni jsme světu i andělům i lidem. My blázni pro Krista, vy pak moudří v Kristu; my mdlí, vy pak silní; vy slavní, my pak opovržení. Až do této hodiny i lačníme i žízníme a nazí jsme a poličkováni býváme a jistého místa nemáme a pracujeme, dělajíce rukama svýma; zlořečí nám a my dobrořečíme; protivenství trpíme a snášíme; rouhají se nám a my se modlíme; jako smetí tohoto světa učiněni jsme povrhel u všech až posavad. Ne proto, abych vás zahanbil, píši to, ale jako syny své nejmilejší napomínám. Nebo byste deset tisíc pěstounů měli v Kristu, však proto nemnoho otců. Nebo v Kristu Ježíši skrze evanělium já jsem vás zplodil.

Výklad a povzbuzení. Dobré činiti a za to pohrdání, posměch a pronásledování sklízeti, bylo losem Ježíšovým a Jeho apoštolů. Nic jiného neočekává pravého křesťana. Chce-li přikázaní Boží nebo církevní bedlivě zachovávati, budou jemu světsky a tělesně smýšlející spílati jako omezenému a hloupému a jemu nijak pokoje nepopřejí. A pronásledovaný, zneuctěný a za vyvrhele světa považovaný? Snáší vše trpělivě, neodplácí zlé zlým, ale žehná, snáší, ano modlí se za své nepřátele, dobrodiní jim prokazuje a snaží se každým způsobem přivésti je na lepší myšlenky. Takový jest obraz pravého křesťana!

Evanělium sv. Mat. 20., 20.—23.

Za onoho času přistoupila k Pánu Ježíši matka synů Zebedeových se syny svými, klanějíc se a prosíc něco od Něho. Kterýžto řekl jí: Co chceš? Řekla Jemu: Rci, ať tito dva synové moji sedí jeden na pravici Tvé a druhý na levici v království Tvém. Odpovídaje pak Ježíš řekl: Nevíte, zač prosíte. Můžete-li píti kalich, který Já píti mám? Řekli Jemu: Můžeme. Dí jim: Kalich zajisté můj píti budete, ale seděti na pravici mé anebo na levici, není mé dáti vám, ale kterým připraveno jest od Otce Mého.

Čeho žádala matka synů Zebedeových od Krista?

Jsouc toho mínění, že Kristus založí pozemské království, žádala pro své syny v něm první místo. — Jak často jednají lidi, zvláště rodiče, podobným stejně pošetilým způsobem. Dosáhnou-li jejich dítky na světě štěstí, dojdou-li hodností, nebo vstoupí-li do stavu duchovního, mají za to, že vše se zdařilo a proto dovolují si všech prostředků ku svému účelu. Ale jak často jsou jejich představy klamné, jejich účely nečisté a pozemské! Jak mnohý

takovým způsobem vedral se do stavu, k němuž nebyl povolán, jenž proto k jeho záhubě mu sloužil. Jaká zodpovědnost padá na takové rodiče. Jak často nesplňují se přání rodičů, která od Boha nepocházejí. Nemá se proto Bohu děkovati, jestliže nedovoluje, aby se všechno stalo, čeho si neprávem přejeme?

Proč odpověděl Ježíš: „Nevíte, zač prosíte"?

Aby jim dal na srozuměnou, že jejich prosba spočívá na pošetilé myšlence. Mýlili se totiž v tom, poněvadž věřili, že účast na vládě Kristově jest něco příjemného pro světsky smýšlející lidi nebo že království Jeho jest pozemské, zatím ono jest vyvýšeno nade všechny moci pozemské a panování v říši Kristově záleží v trpělivosti a snášení, službě a obětavosti. — Běda všem, jež církevní úřady nepřijímají z povolání, ale vtírají se do nich nepovolaně nebo z časných ohledů.

Co rozumí se kalichem, o němž mluví Ježíš?

Kalich utrpení a strastí, jejž zamýšlel vypiti a který synové Zebedeovi později podobně mají vypiti.

Proč praví Kristus: „Seděti na pravici mé ... není mé dáti vám"?

Naznačuje, že Bůh neposkytuje jednomu každému na pouhou žádost nebe; neboť ne každý, kdo volá k Bohu: Pane, Pane! vejde do království nebeského; nýbrž ti, kteří plní Jeho Božskou vůli, konají dobré skutky a jsou trpěliví v kříži a trápení. Kristus dává též na srozuměnou, že Bůh nečiní žádného rozdílu mezi osobami ani nevšímá si příbuzenstva, nýbrž jen zásluh. Výše postavení mohou se zde od Krista učiti, že nemají úřadů rozdělovati z osobní neodůvodněné přízně nebo pro pokrevní příbuznost a doporučení, tím méně k vůli tomu peněz přijímati. Mohou v takovém případě zároveň s Kristem říci: Nemohu ti tento neb onen úřad uděliti hned, nýbrž jest mně zkoumati dříve tvou zbožnost.

Poučení na svátek sv. Anny, matky blahoslavené Panny Marie.

(26. července.)

Sv. Anna byla zasnoubena sv. Joachimu z rodu Davidova, žila s ním ve vší počestnosti a zbožnosti, zůstala ale dlouhý čas bezdětnou. Snášela to trpělivě, až konečně Pán vyslyšel její prosby a učinil ji matkou nejsvětější Panny Marie a babičkou Spasitele světa. Vyznamenání ze strany Boží jest dostatečnou chválou pro ni; poněvadž ji Bůh k vysoké poctě ustanovil, nelze pochybovati, že jí propůjčil potřebných milostí, ctností a svatosti; její dítě jest nejpádnějším důkazem její svatosti. Sv. Anna zbavila se z lásky k Bohu tohoto svého pokladu a obětovala Marii v nejútlejším mládí ve chrámu Páně Bohu, na poučení rodičům, že mají dítky od Boha jim svěřené od mladosti Jemu obětovati. Jak příjemná a mocná jest přímluva sv. Anny u Boha, dokazují prokázané milosti, jež Bůh na její přímluvu její péči svěřeným dětem prokázal. „Ctíme", dí sv. Jeroným, „sv. Annu jako kořen oné šlechetné větve a podivné květiny, na kterou sestoupil Sv. Duch s celou náplní Svých darův".

Mše svatá.

Na začátku mše sv. pěje sv. církev: „Dej nám, Pane, všem v Tobě se radovati, jež tento svátek sv. Anny slavíme, v němž andělé jásají a Syna Božího jednohlasně chválí. — Mé srdce rozplývá se dobrou řečí; věnuji svou píseň Králi.[1]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi sv. Anně milosti uděliti ráčil, aby matkou Rodičky Tvého Syna jednorozeného státi se zasloužila,

[1]) Žalm 44, 2.

popřej milostivě, abychom její svátek slavíce její přímluvou u Tebe milosrdenství dosáhli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč z knihy Moudrosti (Přísloví) 31., 10.—31.

Ženu statečnou kdo nalezne? Z daleka a z nejzazších končin jest cena její. Důvěřuje se v ní srdce muže jejího a kořistí nebude míti nedostatku. Odplatí jemu dobrým a ne zlým po všecky dny života svého. Hledala vlny a lnu a dělala dle umění rukou svých. Učiněna jest jak loď kupcova, z daleka přivážející chléb svůj. A v noci vstavši, dala kořist domácím svým a pokrmy děvkám svým. Zhlédla pole a koupila je, z výdělku rukou svých štípila vinici. Přepásala silou bedra svá a posilnila rameno své. (Anať) okusila a viděla, že dobré jest zaměstnání její, (protož) neuhasne v noci svítelnice její. Ruku svou vztáhla k silným věcem a prsty její uchopily vřeteno. Ruku svou otevřela nuznému a dlaně své vztáhla k chudému. Nebude se báti za dům svůj před zimou sněžnou, nebo všickni domácí její oděni jsou rouchem dvojnásobným. Protkávané roucho udělala sobě, kment a šarlat jest oděv její. Slovutný jest v branách muž její, když zasedá s radními země. Plátno drahé udělala a prodala a pás dala Chananejskému. Síla a krása jest oděv její a smáti se bude v den poslední. Ústa svá otevřela moudrosti a zákon milostivosti jest na jazyku jejím. Zhlédla stezky domu svého a chleba zahálčivě nejedla. Povstali synové její a za nejblaženější vyhlásili, muž její chválil ji: Mnohé dcery shromáždily bohatství, tys pak převýšila všecky. Klamná jest milost a marná jest krása; žena, kteráž se bojí Hospodina, tať chválena bude! Dejtež jí z užitku rukou jejích a nechať jí chválí v branách skutkové její.

Výklad a povzbuzení. Zde jest vzor, pravý obraz rozšafné domácí hospodyně, který nám sám Sv. Duch podává. Mají se v něm zhlížeti ony pošetilé a nerozumné ženy, jež svou slávu pouze v kráse, v lesku, v pošetilostech hledají; jejichž celé zaměstnání záleží ve vystrájení, hraní, jídle, pití, spaní, přijímání a vykonávání návštěv, ve vyhledávání a opičení se po nových modách a v zábavách; které péči o dům počítají až k posledním věcem, vlastní děti a čeleď samým sobě ponechávají, ano konečně je k hněvu a nevoli popouzejí svou svévolí, hrdostí, hašteřivostí, drzostí a nestoudností; které přílišným vydáváním peněz tam přivádějí, že jejich mužové užívají nedovolených prostředků, konečně ocítají se s celou rodinou na holi žebrácké, v hanbě a potupě. Jaké neštěstí způsobují takové ženy na světě. Kéž si počínají všechny ženy tak, jak tato zde od Ducha Sv. popsaná statečná žena. Tím stanou se milejšími jak u Boha, tak i u lidí; měly-li by býti též na světě bez chvály a poct, budou vlastní skutky dosti za ně mluviti a je oslavovati.

Evandělium sv. Mat. 13., 44.—52.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým podobenství toto: Podobno jest království nebeské pokladu skrytému v poli, jejž naleznuv člověk skrývá a radostí nad tím jde a prodá všecko, což má, a koupí pole to. Opět podobno jest království nebeské člověku kupci, hledajícímu dobrých perel; a naleznuv jednu drahou perlu, odešel a prodal všecko, co měl, a koupil ji. Opět podobno jest království nebeské síti, puštěné do moře a ze všelikého plodu rybího shromažďující, kteroužto, když

naplněna byla, vytáhše a na břehu sedíce, vybírali dobré v nádoby a zlé pryč zavrhli. Takť bude při skonání světa; vyjdou andělé a oddělí zlé z prostředku spravedlivých a uvrhnou je do peci ohnivé; tamť bude pláč a skřípění zubů. Srozuměli jste všemu tomu? Řkou jemu: Ovšem. Řekl jim: Proto každý učitel umělý v království nebeském podoben jest člověku hospodáři, jenž vynáší z pokladu svého nové i staré věci.

Co rozumí se skrytým pokladem?

Skrytý poklad jest víra v Ukřižovaného, jenž zůstává ukryt učeným světa pro jejich pýchu; skrývání naznačuje, že jenom v pokoře bývá sv. víra uchována, upuštění ode všeho poučuje nás, že máme pro víru vše obětovati, vše konati a vše trpěti. Neboť to učí Ježíš v podobenství o kupci, jenž hledal s největším nebezpečenstvím těla a života drahocenné perly na suchu i na moři. Tímto kupcem rozumí se též Kristus, Jenž zakoupil perly lidských duší Svým životem a vlastní Krví. Jak pošetilí a zlomyslní jsou oni lidé, kteří tyto perly drahocenné předhazují vepřům a je do bláta chlípnosti zahazují. — Dále značí skrytý poklad dobré skutky, jež máme co možná úplně před lidmi ukrýti, aby nám nebyly uloupeny zloději, ďáblem a marnou chválou.

Čemu učí nás Ježíš podobenstvím o síti a rozličných rybách?

Podobenstvím o síti poučuje nás Pán, že nepřináležejí k obecné, viditelné církvi Kristově, ku království Božímu na zemi pouze vyvolení, ale i zavržení, nejen dobří, ale i zlí. Na konci světa budou tito od dobrých odděleni a do věčného ohně uvrženi. Běda jim! Kéž to uváží a obezřetně jednají, dokud je čas!

Modlitba ku sv. Anně. Buď pozdravena, nejblaženější Matko sv. Anno! Blahoslavená jsi, ježto jsi Matku našeho Spasitele porodila. Přistupujeme k tobě s největší uctivostí a plni důvěry a prosíme tě, vypros nám od našeho Božského Spasitele ony milosti, jichž potřebujeme, abychom následovali tvou zbožnost, bázeň Boží a všechny tvé ctnosti a abychom se hodnými stali jednou patřiti na požehnaný plod života tvé panenské dcery Marie, Ježíše Krista, v nebi a v tomto patření na věky se radovali. Amen.

Hymnus na svátek žen: „Fortem virili".

Od kard. Silvia Antoniana †1603.

Oslavujme v písni družné
stkělé ctnosti ženy mužné,
jež se v slávě po vší zemi
leskne právě ctnostmi všemi.
Proniknuta láskou k nebi
zhrdla láskou ke vší zemi
vyvolila příkrou stezku,
která vede k nadnebesku.
Zbožnost mysli svoji pravou
tišila vždy proseb stravou,
postem tělo přemáhala,
tak se k slávě odebrala.
Kriste Králi, silných sílo
z Tebe jen jest velké dílo,
na přímluvu její svatou
vyslyš žádost k Tobě vzňatou.
Sláva budiž Bohu Otci,
sláva Synu stejné moci
Svatému i Duchu sláva
ať se věčně věkův vzdává.

(Upraveno dle Sušilova díla „Hymny církevní".)

Poučení na svátek sv. Ignáce z Loyoly.

(31. července.)

Sv. Ignác narodil se ve Španělsku r. 1491, vstoupil v mládí do stavu vojenského a vyznamenal se smýšlením rytířským a statečností. Proto stal se marnivým a ctižádostivým, až při obléhání Pampelony byl těžce poraněn na noze. Z dlouhé chvíle četl životy svatých a vyvolených Božích, čímž byl k obrácení přiveden. Uzdraviv se počal novou dráhu životní generální svatou zpovědí, zřekl se stkvělého života a všeho majetku, oděl se rouchem kajícím, odebral se do jeskyně Manreské a žil zde po celý rok život přísný. Zde byl od Boha zázračně osvícen, poučen a sepsal spasitelná „duchovní cvičení", praktický to návod plný Božské moudrosti. Roku 1524. vedla jej láska k Božskému Spasiteli do Říma a do zaslíbené země, kde navštívil s nejhlubší zbožností posvátná místa a posílil svou víru. Navrátiv se, počal učiti v Barceloně ve svém 33. roce počátkům věd, studoval potom filosofii a theologii v Alkale, Salamance a Paříži. Zde založil s devíti svými soudruhy řád Tovaryšstva Ježíšova, jehož hlavním účelem jest slávu Boží rozšiřovati a rozšiřování Jeho církve podporovati. Po patnáct let byl sv. Ignác představeným tohoto řádu a viděl v pokoře, jak počet jeho synů stále se množí, jak rozcházejí se do celého světa a podivuhodně působí. Sv. Ignác zemřel 31. července 1556. a byl pohřben v jesuitském chrámu Páně v Římě. S bystrým rozumem spojoval sv. Ignác pevnou vůli, živou víru, bezpodmínečnou důvěru v Boha, vroucí lásku k Bohu a bližnímu, podivuhodnou trpělivost, pokoru a sebezapírání.

Poučné výroky sv. Ignáce: „Výše jest ceniti zapření vlastní vůle, než vzkříšení mrtvých." — „Žádné dřevo není příhodnější rozdělati oheň na krbu lásky Boží než dřevo sv. Kříže."—„Kdo se velmi bojí lidí, nedokáže nikdy něčeho velkého pro Boha."— „Propůjč mi, Bože, jen lásky k Tobě a Tvé milosti, potom budu dosti bohat a nebudu ničeho více žádati."

Obětování sebe podle sv. Ignáce: Přijmi, Pane, všechnu mou svobodu, moji paměť, můj rozum, mou vůli a vše, co ještě mám; Ty jsi mi všechno dal; Tobě, Pane, vše vracím; vše jest Tvé, nakládej s tím úplně podle Své libosti. Popřej mně jen lásky k Tobě a Své milosti, poněvadž to mi dostačí, více nežádám ničeho. Amen.

Modlitba k sv. Ignáci. Svatý Ignáci, jenž jsi od Boha byl vyvolen k ochraně, k slávě Jeho jména a Jeho církve, vyžádej nám svou přímluvou, abychom samy sebe dobře poznali, svých hříchů litovali, věcmi pozemskými pohrdali, v dobrém prospívali, v milosti Boží zemřeli, k Tobě a ke všem svatým v nebi dospěli. Amen.

Mše svatá.

Začátek: „Ve jménu Ježíše Krista ať kleká každé koleno nebeských, zemských a podzemských a každý jazyk ať vyznává, že Pán Ježíš Kristus jest ve slávě Boha Otce"[1]) „Honositi se budou všichni v Tobě, kteří milují jméno Tvé, neb Ty požehnáš spravedlivému."[2]) Sláva Bohu Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi posilnil Svou církev bojující svatým Ignácem k rozšíření větší slávy Svého nejsvětějšího Jména, propůjč nám milosti, abychom jeho orodováním a následováním zde na zemi tak bojovali, abychom zasloužili jednou v nebi s ním býti korunovánu. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na svátek sv. Jiřího (23. dubna na str. 475.).

Evandělium jako na svátek sv. Vincence z Pauly (19. července na str. 522.).

---

[1]) Filip. 2, 10—11. [2]) Žalm 5, 12—13.

Poučení na svátek sv. Alfonsa z Liguori,

církevního učitele.

(2. srpna.)

Alfons Maria z Liguori z nejkrásnějších ozdob církve 18. století narodil se v Neapoli r. 1696. z rodu šlechtického. Od svých rodičů zbožně vychován, studoval z počátku práva, přijímal každý týden svaté svátosti a projevoval vroucí zbožnost k nejsvětější Svátosti Oltářní a k nejblahoslavenější Panně Marii. Zastávaje nějaký čas advokátní praksi stal se knězem, kázal všude s velkým úspěchem a založil r. 1732. řád nejsvětějšího Vykupitele (Redemptoristů) pro missie. Papež Klement XIII. vyvolil jej za biskupa ve Sv. Agatě. Nyní jevily se na našem světci všecky ctnosti ve stupni heroickém, nejvíce láska k Bohu a k bližnímu. Rozmnožoval počet missionářů, procestoval častěji svou diecesi, zakládal fary, zdokonaloval duchovenstvo a stal se všem zářivým příkladem svým milosrdenstvím a mírností k jiným a přísností k sobě. Složil celou řadu důkladných spisů pro kněze a pro lid; některé z nich jsou skoro u každého křesťana až podnes. Když sestaral a seslábl, složil svůj biskupský úřad odebral se do ústraní a zemřel po delším utrpení 1. srpna 1787, 91 let jsa stár v pověsti velikého světce. Papež Řehoř XVI. prohlásil ho r. 1839. za svatého a Pius IX. r. 1871. za církevního učitele.

Poučení o návštěvách Nejsvětější Svátosti Oltářní.

(Od sv. Alfonsa z Liguori.)

Ze zjevení Božského Spasitele svatým osobám a ze zavedení slavnosti Božího Těla svatou církví dovídáme se, že ony duše jsou nade vše milé Srdci Ježíšovu, které Ho přítomného v Nejsvětější Svátosti Oltářní v chrámě navštěvují. Svatí konali totéž pilně. Neprodlévej proto, milý křesťane, a konej pilně tyto návštěvy. Omez se v obcování s tímto světem a od dnešního dne dle možnosti každý den prodlévej v chrámě, kde se chová Nejsvětější Svátost Oltářní. Okuste a vizte, jak libý jest Hospodin.“[1]) Učiň jen jednu návštěvu a poznáš brzy velký užitek, který tato pobožnost přináší. Ovšem Bůh vyslyší všude úpění duše, která k Němu volá, ježto sám pravil: Proste a obdržíte;[2]) avšak můžeme tvrditi, že Ježíš Kristus uštědřuje svých milostí štědřeji v nejsvětější Svátosti. Zbožný Jindřich Suso učí, že Spasitel v nejsvětější Svátosti Oltářní prosby naše ochotněji vyslyší. — Jak sladký požitek s pevnou věrou a vroucí pobožností před oltářem klečeti a tam s Ježíšem Kristem rozmlouvati, Jenž ustavičně jest připraven, aby našim prosbám naslouchal a je vyslyšel. Jaká útěcha prositi Jej za odpuštění hříchů, Jemu svá přání přednášeti jako přítel příteli, na něhož všechnu svou důvěru skládáme. Jaká sladká radost Jej obtěžovati za udělení milosti, lásky a za přijetí do nebe. Jaká blaženost zcela zvláštní, rozplývati se ve výronech lásky před Božským Spasitelem, který prodlévá na našich oltářích, aby nám Svou lásku dokázal a za nás u Svého nebeského Otce prosil. Láska jest to, která Jej mezi námi zdržuje a určuje, aby skrytý zde přebýval, ač mnoho lidí Jej zneuznává a Jím pohrdá. Ale přece k čemu ještě další slova: Okuste a vizte!

Poznámka: Abys tyto návštěvy snáze mohl konati, radím Ti, milý čtenáři, abys si zjednal skvostnou knížku „Návštěvy Nejsvětější Svátosti Oltářní a blahoslavené Panny Marie“ od sv. Alfonsa Marie z Liguori.[3])

Modlitba k sv. Alfonsu z Liguori. Svatý Alfonse, jenž jsi sama sebe ve svaté lásce k Bohu a k bližnímu obětoval, vypros nám zvláštní úctu k nejsvětější Svátostí Oltářní a dětinnou lásku k Marii, abychom v lásce k Ježíši a k Marii setrvali a v ní jednou blaženě zemřeli. Amen.

---

[1]) Žalm 33, 9. [2]) Jan 16, 24. [3]) Možno ji koupiti v Cyrillo-Methodějské knihtiskárně V. Kotrba, Praha II.-200, jakož i prostřednictvím každého knihkupectví. Cena 1.40 K.

Mše svatá.

Začátek: „Duch Páně nade mnou: pročež pomazal mne a poslal mne kázat evanděliúm chudým, uzdravovat skroušených srdcem.“[1]) — „Pozoruj, lide, učení mé: nakloňte ucho své k slovům úst mých.“[2]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní: Bože, Jenž jsi sv. Alfonsem naplněným horlivostí k duším, svým biskupem a vyznavačem Svou církev obdařil, Tebe prosíme, abychom jeho blahodárným naučením poučeni a jeho příkladem posilněni šťastně k Tobě dospěli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Čtení z II. epištoly sv. Pavla k Timotheovi 2., 1.—8.

Nejmilejší! posilni se v milosti, která jest v Kristu a co jsi slyšel ode mne před mnohými svědky, opět svěřuj věrným lidem, kteří způsobní budou i jiné učiti. Pracuj jako nobrý bojovník Krista Ježíše. Žádný, kdo bojuje pro Boha, nezaplétá se v obchody světské: aby se líbil tomu, od koho jest zvolen. Neboť i ten, kdo o závod bojuje, nebývá korunován, leč by řádně bojoval. Pracující oráč musí nejprv užitek bráti. Rozuměj, co pravím: dáť zajisté tobě Pán ku všemu rozum.

Výklad a povzbuzení: Podoben otci, jenž umíraje dává poslední napomenutí svému dítku, mluví zde sv. apoštol Pavel ku svému žáku Timotheovi. Očekává od svého žáka zmužilost, stálost v učení, pevný boj, ustavičnou práci pro víru a pro záchranu duší. Právem obrací sv. církev tato slova na sv. Alfonse; neboť vyplnil dopodrobna tato apoštolská napomenutí. Slova uvedená hodí se ale pro každého křesťana. Křesťan má totiž: 1. Nepovažovati tajemství sv. víry za nerozumné a nedbati posměchu. 2. Bojovati a pracovati jako pravý vojín Kristův, aby korunu věčného pokoje dosáhl.

Evanděliúm jako na svátek sv. Vincence z Pauly (19. července na str. 522.).

Poučení na svátek sv. Dominika, zakladatele řádu.

(4. srpna.)

Sv. Dominik, jehož povolání vlastní matka vyčetla z tváře, narodil se r. 1170 Vstoupil do stavu duchovního a pracoval nejvíce o tom, aby obrátil Albigenské, kteří hrozně tehda zuřili a vše ničili. Za tím účelem zavedl roztomilou a spasitelnou pobožnost sv. růžence. (Viz slavnost růžencovou na neděli první v říjnu.) Z obětavé lásky rozdal všechen svůj majetek chudým a pohnul mnohé boháče k podobnému láskyplnému skutku. Zakládal kláštery na vychování dívek, dále slavný řád kazatelský (Dominikánský) a třetí řád pro ženy. Sám vyznamenával se všemi vlastnostmi světce a konal mnohé zázraky. Zemřel bohatý dobrými skutky 6. srpna 1221. v 51. roce věku svého.

Pamětihodný výrok sv. Dominika. Na smrtelném loži promluvil k bratřím okolo něho shromážděným: „Odkazuji vám trojí dědictví: lásku, pokoru a chudobu; kdo tuto pozůstalost přijímá, bude mým spoludědicem při rozdělování nebeského království. Můj odchod z vašeho středu, drazí bratři, nezarmucujž vás; tam, kam nyní se ubírám, více vám prospěji, než zde na zemi.“ Milý čtenáři, tento odkaz musíme i my přijmouti, jestliže chceme býti dědici nebeskými.

---

[1]) Luk. 4., 18. [2]) Ž. 77., 1.

Modlitba k sv. Dominiku. Svatý Dominiku, jenž jsi byl vyvolen, abys bludařství potíral a úctu k Matce Boží rozšiřoval, vypros nám pevnou víru a vroucí úctu k Marii, abychom jednou pod její ochranou a zaopatřeni svatými svátostmi ze světa odešli. Amen.

Mše svatá.

Začátek jako na svátek sv. Benedikta (21. března na str. 459.).

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi za hodna uznal osvítiti Svou svatou církev zásluhami a učením sv. Dominika, vyznavače, propůjč nám, abychom jeho přímluvou nedoznali škody ve věcech pozemských a zdokonalovali se ve věcech duchovních. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na svátek sv. Františka Saleského (29. ledna na str. 440.).
Evandělium jako na svátek sv. Fridolína (6. března na str. 454.).

Poučení na svátek sv. Vavřince, mučenníka.

(10. srpna.)

Sv. Vavřinec, jsa mladíkem vzácných darů těla i ducha, vyvolil si z lásky k Bohu a k spasení své duše stav kněžský a to v oné době, kdy bylo křesťanům ze strany tyranů obávati se stálého pronásledování. Byl pro své výborné zásluhy bez ohledu na mladost zvolen od papeže Sixta za arcijáhna, ve kterémžto úřadě mimo službu oltáře věnoval se opatrování pokladů církevních a chudých. Když r. 258. na rozkaz císaře Valeriana biskupové a kněží byli vyhledáváni a jímáni, byl též Sixtus zajat. Když Vavřinec spatřil jej vedeného na popraviště, zvolal plačky k němu: „Kam se ubíráš, milý otče, bez syna?“ Sixtus těšil jej a oznámil mu prorocky, že podstoupí za tři dny velké utrpení. Když se to Valerian dověděl, žádal Vavřince, aby mu církevní poklady vydal. Tento vyžádal si lhůtu tří dnův a předvedl potom císaři všechny chudé, jimž statky rozdal. Nad tím rozhořčen, žádal zuřivec, aby se odřekl víry křesťanské. Vavřinec ale vyznával ji pevně a byl proto na železném rošti za živa upálen zdlouhavým ohněm. Radostně podstoupil tuto hroznou smrt. Skonal za vroucího díkůčinění, že jemu Bůh dopřál tolik trpěti, aby život blažený, věčný započal. — „Kdo miluje život svůj, ztratí jej; kdo nenávidí života svého na tomto světě, ostříhá jej k životu věčnému.“[1])

Modlitba k sv. Vavřinci. Slavný mučenníku Kristův, sv. Vavřinče! Prosím tě, vyžádej mi u Boha onu živou víru, ono světlo nebeské, jímž jsi byl osvícen, abych ohněm lásky Boží rozehřát věcmi pozemskými pohrdal, radostí světských málo si vážil a jedině po nebeských toužil, abych jednou s tebou na věky se radoval. Amen.

Mše svatá.

Začátek: „Chvála a oslava jest před jeho tváří: svatost a velebnost jest v jeho svatyni. Zpívejte Hospodinu píseň novou, zpívej Hospodinu všechna země.“[2]) Sláva Bohu Otci atd.

Modlitba církevní. Všemohoucí Bože, dej nám, Tebe prosíme, plameny nepravostí našich uhasiti, Jenž jsi sv. Vavřinci pomohl muk jeho požáry přemoci. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

[1]) Jan 12., 25. [2]) Žalm 95; 8. 1.

Čtení z II. epištoly sv. Pavla ke Korintským 9., 6.—10.

Bratří! Kdo skoupě rozsévá, skoupě i žíti bude, a kdo rozsévá v požehnání, v požehnání i žíti bude. Jeden každý (dej), jakož uložil v srdci svém, ne se zármutkem anebo bezděky; neb veselého dárce miluje Bůh. Mocen pak jest Bůh všelikou milost hojnou učiniti ve vás, abyste ve všem vždycky všeliký důstatek majíce rozmáhali se ke všelikému dobrému skutku, jakož psáno jest: Rozptýlil, dal chudým, spravedlnost jeho zůstává na věky věkův. Ten pak, kterýž dává símě rozsévajícímu, i chléb k jedení dá a rozmnoží símě vaše a přispoří vzrůstu obilí spravedlnosti vaší.

Výklad a povzbuzení. Vhodně hodí se toto místo na sv. Vavřince, jenž chudým dobré prokazoval a tak bohatě zaséval pro den věčných žní. — Chudí podobají se poli, které tím více plodů přinese, čím více almužnou je oséváme. Má-li almužna býti pro nás užitečna, musíme ji s radostí dávati. Smutek a nevole při udělování jsou znamení lakoty. — Prokazujme tedy dobrodiní! Co dáme chudým, neztratí se nám, ale schovává se nám a ukládá u Boha, odkud obdržíme to s bohatými úroky.

Evanělium sv. Jana 12., 24.—26.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Amen, amen pravím vám: Zrno pšeničné, padši v zemi, neumře-li, samotné zůstane; pakli umře, mnoho užitku přinese. Kdo miluje duši svou, ztratí ji, a kdo nenávidí duše své na tomto světě, k životu věčnému ostříhá ji. Slouží-li Mi kdo, následuj Mne, a kde Já jsem, tuť i služebník můj bude. Bude-li Mi kdo sloužiti, poctí ho Otec Můj.

Kdo rozumí se umírajícím zrnem pšeničným?

1. Kristus Pán, jenž musil umříti, aby získal ovoce vykoupení, své oslavení a obrácení lidí. 2. Každý pravý křesťan, jenž přináší plody věčného života, umrtvuje své chtíče a umíraje svým zlým náklonnostem.

Co rozumí se „nenáviděti duše své“?

Všeho jí odepříti, co jí škodí. Tato nenávist jest ale zároveň pravou láskou, poněvadž jí duši k věčnému životu zachováváme, kdybychom jí však všechno dovolili, po čem touží, uvedli bychom ji do záhuby. S láskou k nemocnému můžeme pravou lásku k duši srovnati, když mu nepodáváme, co jemu škodí, ač po tom úpěnlivě touží a volá. K takové nenávisti nebo lépe k pravé lásce k duši napomíná nás Sv. Duch: „Podle žádostí svých nechoď a od vůle své odvracuj se! Vyplníš-li duši své žádosti její, učiní tě v posměch nepřátelům svým.“[1])

Poučení na svátek Nanebevzetí blahoslavené Panny Marie.

(15. srpna.)

Co oslavujeme na tento svátek?

Přijetí blahoslavené Panny Marie s tělem i s duší do nebe, její oslavení a slavnostní korunování za královnu nebes a země.

[1]) Sirach. 18., 30. 31.

Kdy byl zaveden tento svátek?

Slavnost tato jest z nejstarších a nejslavnějších slavností mariánských — nazývá se na mnohých místech „velký den Paní“ — a konala se v nejstarších dobách 18. ledna byla však od 6. století přenesena na den 15. srpna v celé církvi.

Jest článkem víry, že Maria Panna i podle těla byla přenesena do nebe?

Církev tuto pravdu výslovně za článek víry neprohlásila; přece však na základě podání po všechny časy všeobecně se věřila a bylo by opovážlivým tuto pravdu popírati.

Čemu učí podání o smrti a nanebevzetí Panny Marie?

Dostavila se doba, kdy živá archa Boží, Maria, do chrámu velebnosti měla býti přenesena a to mělo se státi způsobem odpovídajícím jak jejím zásluhám, tak moci a lásce jejího Syna. Staří spisovatelé, zvláště sv. Jan Damascenský popisují nám podle starého podání, které měli od časův apoštolských, jak se to přihodilo. Maria Panna zemřela u vysokém stáří více z lásky a touhy býti u Boha, než od přirozené nemoci a bylo jí též zaplatiti svému Synu dluh přírody. Při její smrti byli řízením Božím přítomni po celém světě roztroušení apoštolé, vyjma sv. Tomáše a tito pochovali bezduchou mrtvolu v zahradě Getsemanské. Po třech dnech, když též Tomáš se dostavil a přál si Marii Pannu ještě jednou viděti, aby ji uctil, otevřeli hrob, ale nenalezli ničeho než plátno vydávající příjemnou vůni, v němž svaté tělo bylo zaobaleno. Z toho poznali s největší radostí, že Bohu se zalíbilo, její neposkvrněné tělo přijetím do nebe před všeobecným zmrtvýchvstáním oslaviti.

Jaké důkazy máme pro to, že Maria takového oslavení přijetím do nebe i podle těla skutečně účastnou se stala?

Prastaré podání jest nanejvýš věrohodné, 1. poněvadž jednoduchost a přirozenost tohoto vypravování jest pravou známkou jeho pravosti; 2. poněvadž není ani národa, ani města, ani chrámu, jenž by tvrdil, že má svaté tělo nejblahoslavenější Panny Marie nebo jen nějakou část; 3. obzvláště, poněvadž nanebevzetí bylo nutným následkem a důstojným zakončením oněch tajemství v životě Marie Panny, která i v evanděliu byla dosvědčena. Neboť smrt jest dle všeobecného řádu ozvěnou života podle přísloví: „Jaký život, taková smrť.“

Poněvadž Maria Panna porodila Spasitele světa, bylo spravedlivo, aby Vykupitel, jenž dříve na nebesa vstoupil, opět Marii sám přijal, aby se k ní snížil, když jí nepohrdl, k sobě pozdvihl a do své velebnosti uvedl. Nediv se, že Maria jest oslavena takovou smrtí a tak slavně zvítězila nad hrobem; neboť Ježíš, kterému darovala z poslušnosti život, podává jí slávu z vděčnosti. Tímto způsobem jsou obě tajemství úzce spojena.

Slavné nanebevzetí Panny Marie předpověděl též žalmista Páně, když oznamuje zmrtvýchvstání Kristovo a Vítězi nad smrtí věnuje vznešená slova: „Povstaň Hospodine k odpočinutí Svému, Ty i archa k Tvému posvěcení.“[1]) Kdo jiný mohl by býti archou než Maria Panna bez poskvrny hříchu počatá, která uzavřela do sebe mannu nebeskou a desky zákona Božího v osobě svého jediného Syna, když Ho nosila ve svém přečistém lůně. Poněvadž manna a desky zákona jsou předobrazením Ježíše Krista, musí býti archa úmluvy předobrazem Marie Panny. Bůh rozkázal, aby archa úmluvy byla zhotovena z nepráchnivého dřeva k předobrazení neporušenosti těla Panny Marie. Proto jest do nebe vzata do věčné blaženosti, která jest nutným doplněním nanebevstoupení jejího Syna, poněvadž byla od porušení uchována.

Jaké potěšující následky pro nás má přijetí Marie Panny do nebe?

Poněvadž Maria Panna byla do nebe přijata, stala se zároveň naší Matkou, Orodovnicí, Útěchou a Pomocnicí u Boha. Má od Boha klíče k Jeho pokladům milosti a uštědřuje je

[1]) Žalm 131, 8.

úplně dle své záliby. Jest, jak sv. Otcové učí, zároveň otvorem, jímž Kristus, naše hlava, všechny síly své církvi podává, aby ji stále při životě zachoval. Jest konečně onou šťastnou branou, jíž vcházíme do nebe jako věčné Slovo skrze ni na svět sestoupilo; neboť ten, jenž ji vyvolil za Svou Matku a za hlavní dílo naší spásy na zemi, přeje si, aby nyní na nebi měla největší podíl na díle našeho spasení; proto nikdy nebylo zbožného člověka na zemi, jenž snažně neusiloval dojíti její ochrany a přímluvy. Chceš-li, křesťane, dosíci její ochrany a přímluvy, neustaň jejího života následovati.

Proč světí se na tento svátek zeleniny?

To činí církev, 1. aby projevila radost nad slavným vítězstvím, jehož Panna Maria dobyla nad smrtí, světem a ďáblem a aby ji velebila pro triumf, v němž vešla do říše nebeské ozdobená mnohými ctnostmi jako květinami; 2. aby tyto zeleniny posvěcené požehnáním církve všem, kteří jich požívají, sloužily ku prospěchu těla i duše.

Jak máme tento velký svátek světiti?

1. Připravme se na tento slavný den své nebeské Matky devítidenní pobožností. 2. Přijměme na tento den, jestli jest možno, hodně sv. svátosti. 3. Rozjímejme nábožně o sladkých tajemstvích nanebevzetí a korunování Panny Marie. 4. Zasvěťme se dnes opět zcela zvláště službě královně nebeské. 5. Vzývejme ji důvěrně, aby nám pomohla, abychom k ní jednou do nebe přišli. 6. Vzbuďme posvátnou touhu po nebi a žijme tak, abychom jistě pomocí Marie tam dospěli.

Mše svatá.

Na začátku mše sv. vybízí nás církev k radosti ana pěje: „Plesejme všichni v Pánu, již světíme tento svátek ku slávě nejblahoslavenější Panny Marie, nad jejížto příchodem do nebe andělé se radují a Syna Božího jednohlasně chválí.“ — Sláva Bohu Otci atd. —

Modlitba církevní. Odpusť, prosíme Tě, Pane, hříchy svým služebníkům, abychom, kteří se Tobě svými skutky zalíbiti nemůžeme, na přímluvu Rodičky Syna Tvého, Pána našeho, spaseni byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Řeč z knihy Moudrosti (Sirach) 24., 11.—13.; 15.—20.

Ve všem hledala jsem odpočinutí; i budu v dědictví Páně přebývati. Tedy přikázal a řekl mi Stvořitel všech věcí: a který stvořil mne, odpočinul ve stánku mém. A řekl mi: V Jakubu přebývej a v Israeli měj dědictví a ve vyvolených mých pusť kořeny. A tak na Sionu utvrzena jsem a v městě posvěceném též odpočinula jsem a v Jerusalemě jest moc má. A v lidu uctěném vkořenila jsem se a v částce dědictví Boha mého a v shromáždění svatých zdržování mé. Jako cedr na Libanu vyvýšena jsem a jako cypřiš na hoře Sionu; jako palma v Kádes vyvýšena a jako štěp růžový v Jerichu; jako oliva spanilá na polích a jako javor vyvýšena jsem u vody na ulicích; jako skořice a balsam vonný vůni jsem vydala, jako myrrha výborná vydala jsem vůni líbeznou.

Výklad a povzbuzení. Na počátku této řeči mluví Božská Moudrost, jak hleděla dáti o sobě věděti všem národům, ale pouze mezi vyvoleným národem Božským zjevením zjednala si Svůj příbytek. — Poněvadž Moudrost v lůně nejblahoslavenější Panny Marie se usadila, jest jasno, proč církev sv. to, co bylo řečeno o Moudrosti, obrací na ni. K ní mluvil Bůh rovněž: „Obývej od věčnosti pro tebe určený příbytek a dědictví tobě při-

souzené, jako první, mezi vyvolenými.“ Vyniká nad ostatními tvory velebností, jako cédr mezi stromy; stkvěje se spanilou krásou jako stále kvetoucí růže Jericha; ¦ odtud vytéká na její přímluvu olej Božského milosrdenství na dítky Adamovy, jež jako javor svou láskou zastiňuje a občerstvuje svou příjemnou vůní jako skořice, balzám a myrrha a jímž vyprošuje od Boha milosti k následování ctností.

Volej i ty, milý křesťane, k Matce milosti plné a říkej:

Přiveď nás k sobě, Maria, abychom tvou přímluvou milosti dosáhli a jsouce ve stínu tvé ochrany nebeské blaženosti účastnými se stali. Amen.

Evanděliuin sv. Luk. 10., 38.—42.

Za onoho času vešel Pán Ježíš do jednoho městečka a žena jedna, jménem Marta, přijala jej do domu svého. A ta měla sestru, jménem Marii, kteráž také sedíc u nohou Páně, poslouchala slova jeho. Ale Marta byla pečliva při mnohé službě; ta přistoupivši řekla: Pane, nedbáš-li, že sestra má nechala mne samu sloužiti? Rci jí tedy, ať mi pomůže. A odpověděv řekl jí Pán: Marto, Marto! Pečliva jsi a rmoutíš se o mnohé věci; ale jednohoť jest potřebí. Maria nejlepší stránku vyvolila, kterážto nebude odňata od ní.

Proč nařizuje církev sv. čísti toto evandělium dnes?

Poněvadž se dá dobře obrátiti na Marii, Matku Boží; neboť ona přijala Syna Božího mnohem laskavěji a důstojněji než Marta a Jemu sloužila; naslouchala slovu Božímu pozorněji a horlivěji, přechovávala je ve svém srdci a snažila se je plniti. V obou věcech vyvolila si nejlepší stránku, poněvadž je konala s největší bedlivostí a tím získala si nejkrásnější odměny, jíž nikdo od ní neodejme.

Čemu máme se od obou sester učiti?

1. Že máme býti pilnými v plnění svých povinností, jež nám ukládá povolání v konání dobrých skutků, jako Marta, jíž se znázorňuje život činný, praktický; 2. že nesmíme při tom zapomenouti, podobajíce se Marii, kterou se předvádí život rozjímavý, býti horlivými v modlitbě, v naslouchání a rozjímání slova Božího, v Božské dokonalosti a pečujíce o samy sebe. Že máme všechny své skutky bohumile a záslužně konati, sebe posvěcovati a blaženosti účastnými se státi. Rozjímavý život jmenuje Kristus nejlepší stránkou, poněvadž bez něho jest celý život a konání, jako tělo bez duše.

Proč kárá Ježíš Kristus Martu?

Poněvadž zapomněla naslouchati slovu Božímu pro své světské zaměstnání. Zapamatuj si toto naučení, milý křesťane, který častěji zdržuješ se slyšení slova Božího nebo naslouchání jeho roztržitými myšlenkami na své záležitosti rušíš.

Co jest „jedno potřebné“?

Že máme hledati ve všem a především slávu Boží, pokoj a spásu své duše. Máme plniti příslušné povinnosti a starati se též o časné zachování, býti pracovitými a činnými; ale máme patřiti při tom na Boha, vyhýbati se všemu nepokoji a rozháranosti, všelikému nepořádku a přehnanosti, každému bezpráví a obětovati raději všechno, než na své duši škodu trpěti.

Modlitba. Kéž jsem posud pečoval lépe o jedno potřebné! Nešťastné hodiny, jež jsem obětoval světu, marnivosti a zábavě! Ach, kde jste nyní? Co mně prospějete jednou na věčnosti? Způsobíte mi jen hoře a zármutek! Mohl bych svůj život bez užitku prožitý zpět přivolati? Poněvadž jest to nemožným, prosím Tě, nejdobrotivější Bože, propůjč mi Své milosti, abych svůj zbývající život jen Tvé službě věnoval a jedině o spáse duše své pracoval. Amen.

Poučení na svátek sv. Joachima.

(V neděli po Nanebevzetí Panny Marie.)

Joachim, v evanděliu též Heli nazvaný, šťastný otec Marie a dědeček Krista, narodil se z královského rodu Davidova a byl vychován od mladosti v bázni Boží a zbožnosti; dospěl dokonalým plněním přikázaní Božích k veliké dokonalosti. Vyvolil si ctnostnou a čistou Pannu jménem Annu za manželku, s níž žil ve svatém, dlouhém, ale neplodném manželství. Joachim obstál v této tehda nejvýš bolestné a potupné zkoušce s největší trpělivostí a odevzdaností do vůle Boží a utěšoval se skálopevnou věrou, že Bůh jest dosti mocný a dobrotivý, aby mu i v jeho nejvyšším stáří, jestli to bude prospěšno, dal dědice. Jeho naděje ho nezklamala, neboť stal se konečně u vysokém stáří otcem onoho šťastného dítka, jež jest nadějí a útěchou celého pokolení lidského. Po té bylo jeho jedinou péčí, aby ukázal se vděčným Bohu svatým jeho vychováním; dokonce aby Bohu úplnou oběť díků vzdal, daroval Jemu tento drahý

poklad zcela a úplně a obětoval Jemu s manželkou Annou svou dcerušku v nejútlejším mládí ve chrámě Jerusalémském, brzy potom odevzdal svého ducha do rukou Tvůrce svého. —

Povzbuzení. Kéž učí se všichni křesťanští rodičové od rodičů Mariiných, aby vychovali své dítky ne pro svět, ale pouze pro Boha, od Něhož je obdrželi a jenž je jednou od nich bude požadovati.

Sv. Jan Damascenský praví o Joachimu a Anně: „Blaženost v Bohu byla duší jejich domu, láska poutem jejich srdcí, zbožnost jejich pokojem, pracovitost jejich pořádkem, dobrý příklad jejich vespolným životem. Jejich časný majetek byl statkem Božím, údělem chudých a domácích.“ Co může se říci o tobě, otče a matko rodiny?

Modlitba k sv. Joachimu a Anně. Blažení a šťastní manželé, Joachime a Anno, kterýmž Všemohoucí nejsvětější Pannu, Matku našeho Pána Ježíše Krista, za dceru dal; milost, která jest význačným svědectvím vaší čistoty a vašeho dokonalého, dle vůle Boží zařízeného života. Vyžádejte mně milosti, abych Bohu neporušeně sloužiti mohl. Vyproste všem křesťanským rodičům pomoci Všemohoucího, aby své dítky zbožně vychovali a tímto vaší blaženosti účastnými se stali. Amen.

Mše svatá.

Na začátku mše sv. velebí sv. církev zvláště štědrosť sv. Joachima a volá se žalmistou Páně: „Rozděloval, dal chudým: spravedlnost jeho zůstane na věky věků, moc jeho vyvýšena bude v slávě. Blahoslavený muž, který se bojí Hospodina a má zalíbení v jeho přikázáních.“[1]) — Sláva Bohu Otci atd.

Modlitba církevní. Všemohoucí, milosrdný Bože, Jenž jsi svatého Joachima přede všemi svatými za otce Rodičky Tvého Syna vyvoliti ráčil, propůjč nám dobrotivě, abychom přímluvu toho, jehož svátek slavíme, stále cítili; skrze téhož Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Čtení z knihy Sirachovy 31., 8.—11.

Blahoslavený muž, který nalezen jest bez poskvrny, jenž netouží po zlatě a nespoléhá na peníze a poklady. Kdo jest, abychom jej chválili? Neboť činil divné věci v životě svém. Kdo v tom zkoušen byl a zůstal dokonalý, dosáhne věčné slávy. Mohl hřešiti a nehřešil, zlé činiti a nečinil; proto utvrzeno jest zboží jeho v Pánu a o almužnách jeho bude vypravovati všeliké shromáždění svatých.

Výklad a povzbuzení. Blažený jest dle výroku Ducha Sv. onen, kdo vede život nevinný a neposkvrněný před Hospodinem a prchá před každým stínem hříchu jako před jedovatým hadem; kdo nedá se zaslepiti zlatem, modlou a svůdcem mnohých duší. To jest větším zázrakem než kdyby nad živly panoval; kdo osvědčil se v takovém životě, pokládá se za dokonalého a zasluhuje věčnou chválu. Dále jest blaženým ten, jenž v příležitosti ke hříchu, Boha neuráží, i kdyby násilně byl k tomu ponoukán; ti však, kteří se dobrovolně vydávají v příležitost ke hříchu, ať se mají na pozoru; neboť jest zázrakem s ohněm si zahrávati a se nepopáliti, čehož však opovážliví lidé od Boha získati nemohou. Konečně jest blažený ten, kdo za příkladem sv. Joachima přispívá nuzným dle svého majetku. Tímto skutkem místo škody rozmnoží svůj majetek a upevní, získávaje si chvály Boží, svatých a lidí na zemi.

[1]) Žalm 111., 9. 1.]

Žij tedy, křesťane, neporušeně; peněz nemiluj; prchej před zlými příležitostmi; buď dobročinným k chudým a budeš blažený již na zemi.

Evanděliúm jako na svátek Narození Panny Marie (8. září).

Poučení na svátek sv. Bernarda,

zakladatele řádu a církevního učitele.

(20. srpna.)

Sv. Bernard, div 12. století, narodil se r. 1091. na zámku Fontaines u Dijonu (ve Francii) jako syn rytíře Tesselína a zbožné Alethy. Bohatě nadaný hoch ve škole dijonské uvedl své učitele v podiv svými stkvělými a rychlými pokroky. Jeho zjev měl do sebe cosi jemného, vznešeného, že všechny pro sebe získal a svět pro něho byl velice nebezpečný. Přece často se tázal: „Bernarde, ad quid venisti? Bernarde, k čemu jsi na svět přišel?“ Po heroickém přemáhání pojal úmysl, odříci se světa a žíti zcela Bohu. Vstoupil do řádu Cisterciákův a pohnul k tomu svého otce, pět bratrův a sestru. Jím vzmohl se klášter do té míry, že viděl se nucena, jej s mnoha druhy opustiti. Založil opatství clairvauxské, jež stalo se matkou nesčetných klášterů. Zde žil život neobyčejně přísný a svatý a Bůh propůjčil mu daru zázraků. Zázračná byla moc jeho řeči, nebeská vroucnost jeho učení. Vrstevník jeho praví o něm: „Tolik líbeznosti vylilo se jeho rty, v jeho řeči vlnilo se tolik žáru a života, že žádné péro, jakkoli způsobilé, nemůže podati všechnu mírnost a vroucnost jeho slova. Med a mléko řinuly se z jeho úst a přece kázeň ohně sálala z nich. Sv. Bernard byl úplně ponořen v tichu klášterním a přece volá jej svět opět z jeho samoty. Bledý mnich s plavým vlasem a vousem jest rádcem knížat, králů, biskupův a papežů; z ticha klášterního řídil celý křesťanský svět. Sjednotiti Evropu, posíliti proti Islamu, porážeti lichou vědu, zbloudilé na pravou cestu uváděti, duchovenstvo a mnichy reformovati bylo velkou úlohou jeho života. Vyplnil ji, jak daleko smrtelník zde vůbec může svou úlohu vyplniti. Ačkoli Bernard nesl celé břímě tehdejších časových otázek a jen 63 léta stár byl, ačkoliv v jeho celém působení střídalo se ustavičně vnitřní rozjímání s vnějšími skutky, napsal přece 480 listů, 340 řečí a různých pojednání, pravý to poklad Bohem osvětlené vědy.“ Bernard zemřel 1153.; pro čistotu života, pro horlivost ve skutcích a výbornost učení byl od r. 1174. od Alexandra III. prohlášen za svatého a nazván „medem oplývající učitel“ církve.

Modlitba k sv. Bernardu. Svatý Bernarde, světlo a učiteli církve! Pros za nás za odpuštění našich hříchů, za vroucí uctívání utrpení Kristova a za dětinnou zbožnost k Panně Marii, abychom křesťansky žili, blaženě umřeli a s Bohem na věky sjednoceni zůstali. Amen.

Mše svatá.

Začátek jako na svátek sv. evandělisty Jana (27. prosince na štr. 423.).

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi svému lidu svého svatého sluhu Bernarda za rozdělovatele věčné spásy dáti ráčil, propůjč nám, Tebe prosíme, abychom jej, kterého na zemi jako učitele věčného života máme, i na nebi jako svého orodovníka míti mohli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Čtení z knihy Sirachovy 39., 6.—14.

Spravedlivý navyká své srdce bdíti od časného jitra před Pánem a modliti se před Nejvyšším. Otevře ústa svá k modlitbě a za poklesky své zadost učiní. A bude-li

se líbiti velikému Pánu, duchem rozumu naplní jej. Vydá jako přívaly řeči moudrosti své a chválí ve své modlitbě Pána. Provádí jeho (Boží) učení a rady a pozoruje jeho tajemství. Zjevné učiní umění jeho učení a chváliti se bude zákonem smlouvy Páně. Mnozí budou chváliti jeho moudrost, kteráž na věky nebude vyhlazena. Památka jeho nezahyne a jméno jeho bude žíti od pokolení do pokolení. O moudrosti jeho budou vypravovati národové a chválu jeho zvěstovati bude shromáždění.

To jest chvála sv. Bernarda ze samých úst Božích.

Evanděliúm jako na svátek sv. Františka Saleského (29. ledna na str. 440.).

Poučení na svátek sv. Bartoloměje, apoštola.

(24. srpna.)

Bartoloměj, z Káni Galilejské, jest pravděpodobno onen Nathanael, jenž od Filipa ke Kristu byl přiveden.[1]) Za apoštola vyvolen byl bezprostředním svědkem všech velkých věcí, které učinil Pán.— Naplněn Duchem Sv. cestoval do Indie, hlásal všude evanděliúm a obrátil mnoho pohanských národů ke Kristu. Navrátiv se, přišel do Velké Armenie po mnohých pro Krista přestálých pracech a útrapách, činil němými ďábly v obrazech modlářských a vyháněl je z četných lidí i z královské princezny, čímž její rodiče s velkou částí národa pro víru získal. Konečně byl strašně mučen od Astyaga, bratra králova, na nástrahy modlářských kněží, za živa dřen a konečně sťat. Jeho tělo bylo r. 983. do Říma přeneseno, kde jest uctíváno ve chrámu sv. Bartoloměje.

Povzbuzení. Tolik učinil a trpěl sv. Bartoloměj, aby dosáhl království Božího a stal se učenníkem Kristovým; a ty, milý křesťane, co činíš a trpíš?

Modlitba k sv. Bartoloměji. Svatý Bartoloměji, jenž jsi z lásky ke Kristu obětoval nejen své statky, ale i nejkrutější smrt jsi podstoupil, pros Boha za mě marnivého světského člověka, abych z lásky k svému Spasiteli všechno pozemské a časné ochotně a rád opustil, své tělo umrtvoval a tím hodným se stal, tebe do nebe následovati. Amen.

Mše svatá.

Začátek jako na svátek sv. Ondřeje, apoštola (30. listopadu na str. 401.).

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, Jenž jsi nám dnešního dne slavnou památkou svého svatého apoštola Bartoloměje velebnou a svatou radost propůjčiti ráčil, Tebe prosíme, uděl církvi Své, aby milovala, co věřil a hlásala, čemu vyučoval. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Pavla ke Korint. 12., 27.—31.

Bratří! Vy jste tělo Kristovo a údové z údu. A některé zajisté postavil Bůh v církvi: nejprv apoštoly, druhé proroky, třetí učitele, potom (udělil některým) moci (divůčinění), pak milost uzdravování, posluhování, spravování, rozličnost jazyků, vykládání řečí. Zdali jsou všickni apoštolové? Zdali všickni proroci? Zdali

[1]) Jan 1, 45.

všickni učitelé? Zdali všickni divy činí? Zdali všickni mají milost uzdravování? Zdali všickni mluví jazyky? Zdali všickni vykládají? Snažte pak se dojíti darů lepších.

Výklad a povzbuzení. Hořejšími slovy poučuje nás apoštol, že pravověřící s pravou věrou tělo Kristovo tvoří. Nikdo není celým tělem, každý jest jen údem. Proto nemá se žádný nad druhého vyvyšovati; neboť všichni jsou potřebni. Nikdo nemá si hleděti prací, které nejsou jeho povoláním, ale každý stůj na tom místě, které jest mu vykázáno na těle Kristově t. j. ve svém povolání, pracuj v něm s nadšenou láskou a přispívej tím k dobru celé církve. Jestli tě Bůh postavil do stavu rolnického, nezáviď pánům. Jest-li kdo způsobilejší tebe, buď spokojen s dary sobě svěřenými; zastává-li vyšší úřad, nereptej proti tomu; neboť jako na těle lidském nemohou všechny údy býti očima, nemohou býti i na mravním těle církve všichni ve stejně vysokém úřadě nebo stavu. Co všichni konati můžeme a máme, jest, že usilovati máme vždy o větší svatost a lásku, poněvadž jsou jedinou cestou k věčnému životu jak pro krále, tak pro žebráka.

Evanělium sv. Luk. 6., 12.—19.

Za onoho času vyšel Pán Ježíš na horu modlit se a přes noc trval na modlitbě Boží. A když byl den, povolal učenníkův svých a vyvolil z nich dvanácte (kteréž i apoštoly nazval). Šimona, kterému dal jméno Petr, a Ondřeje, bratra jeho, Jakuba a Jana, Filipa a Bartoloměje, Matouše a Tomáše, Jakuba, syna Alfeova a Šimona, který slove Horlivec, a Judu, bratra Jakubova, a Jidáše Iškariotského, kterýž byl zrádce. A sestoupiv s nimi, stál na místě polním a zástup učenníků jeho a množství veliké lidu ze všeho Judska i z Jerusalema i z přímoří i z Týru i ze Sidonu, kteří byli přišli, aby Jej slyšeli a uzdraveni byli od neduhů svých. I kteří trápeni byli od duchů nečistých, byli uzdravováni. A všecken zástup hledal se Ho dotknouti, nebo moc z Něho vycházela a uzdravovala všecky.

Proč vystupuje Kristus k modlitbě na horu?

Aby se vzdálil z davu lidu a aby nás poučil, jak praví sv. Bonaventura, že horlivý prosebník má svou mysl zcela k Bohu obrátiti a z nízkosti věcí časných a pozemských do výše vystoupiti, má-li mu jeho modlitba prospěti.

Proč modlí se Kristus v noci?

Aby nás poučil, 1. že nemáme pouze pracovati, ale i se modliti; 2. že noc jest nejvíce k tomu přizpůsobená, poněvadž všechno jest klidno a ticho a proto můžeme své myšlenky lépe sjednotiti; 3. abychom se posilnili proti nástrahám zlého nepřítele a proti nočním pokušením modlitbou; 4. abychom prosili za milost, jíž za den potřebujeme my i náš bližní. Proto modlíval se Kristus v noci, jak praví sv. Řehoř, zatím co ve dne poučováním a konáním zázraků rozmnožoval dobro bližního. — Jak chvalitebno jest zařízení oněch domácností, kde modlívá se denně svatý růženec nebo litanie a večerní modlitba společně.

Proč modlí se Kristus právě v této noci?

Poněvadž chtěl ráno vyvoliti dvanáct ze svých učenníků za apoštoly, což zajisté bylo velmi důležitou věcí. Po příkladě Jeho a apoštolů[1]) postí a modlí se církev nyní

[1]) Skutkové apošt. 13, 3.

Náklad knihkupectví R. Prombergra v Olomouci.

ještě po čas suchých dnů za ty, kteří přijímají svatá svěcení, poněvadž od kněží zavisí blaho nebo zavržení lidu. Modleme se proto vroucně, zvláště v suché čili kvatembrové dny, aby nám Bůh daroval hodné kněze a duchovní pastýře a aby jejich námahu za spásu duší bohatým výsledkem korunoval.

Proč jmenuje Kristus každého apoštola vlastním jménem?

K vůli nám, praví sv. Jeroným, abychom mohli rozeznati snadno pravé apoštoly od falešných.

Proč jmenuje Kristus těchto dvanáct teprve dnes apoštoly a dříve jen učenníky?

Důstojnost apoštolská jest z největších a jest důstojnosti Kristově nejblíže; protož chtěl Kristus, aby byli jako učenníci k tomu dobře připraveni. Kdo chce býti učitelem, jest mu třeba se učiti a nikdo nemá se pachtiti po úřadu, k němuž jest neschopen.

Proč nevstoupil lid na horu?

Kristus zavolal nahoru jen ty, které chtěl učiniti apoštoly; tedy lid se tam nemohl odvážiti. K čemu necítíš se povolán, netlač se do toho.

Proč sestoupil Kristus na rovinu?

Pro poučení mocným na zemi. Mnozí z lidu neodvažují se vystoupiti na horu; mnozí nemohou pro svou křehkost; proto sestupuje Kristus sám dolů. Knížata nesmějí stále seděti na trůně, nýbrž snížiti a skloniti se mají k lidu.

Poučení na svátek sv. Augustína,

biskupa a učitele církve.

(28. srpna.)

Augustín narodil se 13. listopadu 363. v Tagastě, městě Numidském v severní Africe; otec slul Patricius, pohan a radní téhož města, matka Monika, křesťanka, zbožná a moudrá. Co dobrého tato v srdci velmi schopného a sličného pacholíka svým naučením a příkladem založila, sbořil pohanský otec svou marnivostí, pýchou a světáckými náruživostmi. Ký div, že při takovém vedení Augustínova mysl mladistvá k lehkovážnému životu svésti se dala, obklíčena jsouc odevšad zlým učením pohanským, marným mudráctvím, nestoudnými příklady v knihách, obrazích, divadlech, skutečnosti? Štěstím bylo pro mladého Augustina, že mu otec brzo zemřel, byv prve na laskavé napomenutí a vroucí prosby zbožné choti Moniky pokřtěn. Augustínovi bylo tehdy 16 let; ač byl křesťansky vychován, nebyl pokřtěn, poněvadž se tehdáž se křtem sv. odkládalo, aby obdržené roucho křestní nevinnosti nebylo později nepravostmi pokáleno. I chtěje vzdělaný mladík učení křesťanské s mudrctvím světským spojiti, upadl v hnusný blud Manicheův. Mnoho slzí vylila na modlitbách Monika, ale Augustín se laskavým jejím domluvám vyhýbal, napřed v Kartagu, potom v Římě, pak v Miláně mladíky řečnictví vyučuje. Pečlivá matka putovala za zbloudilým synem přes moře do Říma a tu ho nenalezši až do Milána. Ale tu byl i konec bloudění Augustínova. Kázaním a důvěrnými rozmluvami sv. biskupa Ambrože o bludu svém a o pravdě učení sv. katolické církve přesvědčen, dal se konečně k nevyslovitelné radosti matčině své pokřtiti a tehdáž zazněl ponejprv chvalozpěv „Tebe Boha chválíme!“ z úst dvou velebných nádob církve sv. Ambrože a sv. Augustína (387). Pokřtěn jsa, odřekl se Augustín učitelské stolice řečnictví a odebral se s milou matičkou domů. Ale v městě Ostii tato zemřela, vykonavši úlohu pečlivé matky, přivedši totiž syna k Bohu svému. Pochovav ji Augustín a přišed do Tagasty, byl od

biskupa Valeria radostně uvítán, a zdržev se poněkud na malém statečku, byl potom na kněze, a později od lidu donucen, na biskupa vysvěcen (391). Jsa biskupem, shromáždil své kněžstvo ve zvláštním domě k společnému životu, k němuž i krásná pravidla sepsal, jichž podnes někteří duchovní řádové zachovávají. Svým kázaním a více ještě svými spisy jest jednou z nejznamenitějších, nejdůmyslnějších a nejučenějších duší, co jich kdy v lidském těle žilo; po celý život od svého obrácení vedl život kající na napravení svých mladistvých provin. Aby tím vzorem byl i budoucím věkům, napsal své „Vyznání", jež bez pohnutí nelze čísti ani sebe zatvrzelejšímu srdci. — Tak jsa světlem a sloupem církve sv. zesnul v Pánu zbožně a svatě 28. srpna 430. Tělo jeho při vpádu Vandalů přeneseno na ostrov Sardinii, odtud pak do města Pavie v horní Italii.

Začátek mše svaté týž jako na den sv. Jana evandělisty (27. pros. na str. 423.).

Modlitba církevní. Přispěj pokorným prosbám našim, všemohoucí Bože! jimžto důvěrnou naději v otcovskou lásku Svou dáváš na přímluvu sv. Augustína, vyznavače svého, a biskupa, obyčejného milosrdenství Své dobroty skutečně uděliti račiž; skrze Pána našeho atd. — Amen.

Epištola z druhého listu sv. Pavla, apoštola, k Timotheovi 4., 1.—8.

Nejmilejší! Zapřísahám tě před Bohem a Ježíšem Kristem, který souditi bude živé i mrtvé v příští svém a království svém: kaž slovo, nabízej vhod i nevhod; tresci, pros, žehři ve vší trpělivosti a v učení. Nebo bude čas, kdy lidé zdravého učení nesnesou, ale podle svých žádostí obírati si budou učitele, lektavých uší jsouce, a od pravdy zajisté sluch odvrátí, obrátí pak se k básním. Ty pak bdi, ve všem pracuj, vykonej dílo kazatele, vyplň službu svou! Střízliv buď! Nebo já již počínám obětován býti a čas rozdělení mého nastává. Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval. Naposledy složena jest mi koruna spravedlnosti, kterouž mi dá Pán v onen den spravedlivý Soudce a netoliko mně, ale i těm, kteří milují příští Jeho.

Výklad. Svatý Pavel napomíná ze svého druhého uvěznění v Římě, krátce před svým umučením svatého Timothea k plnění biskupských povinností a mezi těmi zvláště k horlivému hlásání slova Božího. — Praví pak: Kaž, vhod i nevhod, t. j. ať chtějí nebo nechtějí, všem — vždy — všudy. Neboť byť i kdo poučlivé, káravé, trestající slovo v okamžiku nerad slyšel, později rozváživ je, pravdu pozná, přijme a dík za ně vzdá, jako nemocný vředu nerad se dotknouti dává, ale když je protnut a vyčištěn, rád jest z ulehčení, zahojení. — Dí: ve vší trpělivosti, t. j. která se osvědčuje všemi způsoby lásky křesťanské, neboť „cokoliv s rozhorleným srdcem řekneš, rána jest trestajícího, nikoliv láska napravujícího; miluj a pak rci, co chceš!" (sv. Aug.) — Dále líčí lidi, kterým bylo, jest a bude vždy protivno slovo pravdy, slovo Boží. Jsouť v každé době (a bohužel v naší zvlášť přemnozí) lidé, kteří marnými žádostmi tělesnými jsouce puzeni, jenom to rádi slyší, co se jim líbí, co je nové, libé, rozkošné, smyslné, smilné; těm jsou vhod jací - a odkudkoliv učitelové a kazatelé, kteří jim lichotí, nepravosti jejich vymlouvají, jim dovolují, polštáříčky hříchům téměř na vše strany podkládajíce. Ale toho nic nedbají, že to vše není žádná pravda, nýbrž liché bajky. Jak tací prospějí, již pohanský mudřec Plato napsal: „Jako lechtá a hoví kůži svrabivé, když se tře a škrábe, ale potom celá tím více se rozprudí a náramné bolesti působí; tak zakouší i kdo nepravosti hoví, krátkou sice slast, ale potom tím více žluči a hořkosti píti nucen jest." — Dále napomíná ho k vytrvalosti, aby pak někdy, jako statný vojín Kristův bojuje, padl. K tomu ho povzbuzuje i svým příkladem, důvěrou ve věčnou odplatu, kterouž od Boha na jisto očekává, i spolu nás všecky učí, že nikoli za pouhou víru spasení dojdeme, ale za skutky dobré, v nichž až do skonání — do smrti vytrvati přikazuje.

Evanděliúm sv. Matouše 5., 13.—19.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Vy jste sůl země. Jestliže se sůl zmaří, čím se osolí? k ničemuž se nehodí více, než aby se vyvrhla ven a pošlapala od lidí. Vy jste světlo světa. Nemůže se skrýti město na hoře postavené: aniž rozsvěcují svíce a stavějí pod kbelcem ale na svícen, aby svítila všechněm, kteříž v domě jsou. Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž v nebesích jest. Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákona nebo proroků: nepřišel jsem rušit, ale naplnit. V pravdě zajisté pravím vám, dokudž nepomine nebe i země, jediné písmě, anebo jediný puntík nepomine ze zákona, až se všecko stane. Protož přestoupí-li kdo jedno z přikázaní těchto nejmenších a učiti bude tak lidi, nejmenším bude slouti v království nebeském: ale kdo bude činiti a učiti, ten velikým slouti bude v království nebeském.

Co naznačuje Kristus Pán tím trojím podobenstvím, k němuž učenníky své přirovnává?

1. Solí světa je nazývaje, značí, že mají lidstvo jednak zachovati od duchovní hniloby, — mravní nákazy a zkázy, jednak je chutným, příjemným a milým učiniti Bohu. V tom je pak nesmí nic mýliti, nic jich od toho odstrašiti, aniž pak smějí oni sami zmalátněti a pozemským věcem se oddati, sic že u lidu samého v opovržení, u Boha v zavržení upadnou. 2. Světlem světa je nazývá, poukazuje, že mají lidstvo svým učením osvítiti, aby každý své povinnosti poznal a bezpečně jistou cestou k svému spasení kráčel. 3. K městu na hoře vystavěnému je přirovnávaje, velí jim, aby pevně, neohroženě, stále si počínali a hleděli býti útočištěm stíhaných a pronásledovaných věřících. Tím vším pak mají býti ke cti a chvále Boží a k dobrému příkladu věrnému lidu.

Proč pak dí Kristus Pán: „Nedomnívejte se," atd.?

Smysl jest: Smíte tím důvěrněji všude, vždycky a přede všemi vystoupiti, poněvadž vám nikdo z mých i vašich protivníků nemůže vytýkati, že bych Já zákon Mojžíšův rušil; neboť Já jej hledím zdokonaliti a zušlechtiti.

Jak pak naplnil Kristus Pán zákon?

1. Když všecky mravní příkazy zákona co nejdokonaleji plnil i své učenníky k témuž měl; 2. když učil, jak příkazům těm dle jeho učení rozuměti se má; 3. když nám milost dal, abychom ta přikázaní plniti mohli; 4. když i zákonité obřady zachovával, a co předobrazují životem svým naplnil, i učil, jak se duchovním smyslem rozuměti mají.

Jak máme rozuměti slovům: „dokudž nepomine nebe" atd.?

Jakoby řekl: Buďte jisti, že Zákon Boží, jak jej nyní vykládám Já, potrvá, až tato země a nebeská obloha zhyne a v jedno věčné království přejde.

Co míní Kristus Pán nejmenšími přikázaními?

Dle smyslu fariseů přikázaní, která se pouze k myšlenkám a žádostem vztahovala. Fariseové totiž taková přikázaní, jak se již v Zákoně Starém nacházejí,[1]) za nejmenší pokládali a jako za nic; ale Kristus Pán velí, aby napravení, zušlechťování, posvěcení člověka z vnitra

[1]) II. Mojž. 20., 17.

jeho, z mysli a srdce pocházelo. Protož i praví, kdo by takových přikázaní nedbaje, hříšná myšlení si dovoloval, zlým žádostem hověl, také nejmenším bude v království Božím, t. j. ani do něho se nedostane. — Konečně poukazuje, že ani umění zákona, ani vyučování jemu pranic neprospěje k spasení, ale svědomité a stálé konání jeho.

Modlitba. Bože! Jenž jsi svatého otce Augustína ze Své milosti učinil světlem a sloupem církve svaté, rač nás na jeho mocnou přímluvu posilniti, ať toho se pevně držíme, čemu učil, i to věrně plníme, zvláště pak za jeho příkladem hříchů svých náležitě se kajíce milostivého odpuštění u Tebe dojdeme. Amen.

Poučení na svátek sv. Růženy Limanské.

(30. srpna.)

Sv. Růžena, první kvítko svatosti v Jižní Americe, narodila se v Peru, 21. dubna 1586. z křesťanských rodičů. Již v dětském věku cvičila se v nejpřísnějším pokání; její lůžko, potrava, šatstvo, všechno sloužilo jí jako skutky pokání. Za vzor zvolila si sv. Kateřinu Sienskou. Za to byl jí přidělen podobný osud, jako sv. Kateřině Sienské, totiž nevýslovně mnoho utrpení. Aby zchudlé rodiče vyživila, vstoupila do služby a posvěcovala se vždy víc a více prací a modlitbou. Aby panenství Kristu přislíbené jistěji zachovala, vstoupila do třetího řádu sv. Dominika a žila od té doby v malé cele otcovského domu ve stálém uctívání nejsvětější Svátosti Oltářní a utrpení Ježíšova. Proto byla od svých domácích velmi trýzněna, což s láskou a trpělivostí snášela. Bůh navštěvoval ji velkými bolestmi a zkoušel její lásku k Sobě. Obzvláště trpěla mnoho v posledních dnech svého života. Její nebeský ženich učinil ji účastnou bolestí, jež pocítil při Svém utrpení a smrti. Zemřela ve věku 31 let, 24. srpna 1617. Papež Klement X. připočetl ji r. 1671. do počtu svatých.

Povzbuzení: Sv. Růžena měla za heslo: „Pane, rozmnož mé bolesti, ale i mou lásku!“ Modleme se i my o vždy větší lásku k Ježíši a vše ostatní stane se nám lehkým a sladkým.

Modlitba k sv. Růženě Limanské. Sv. Růženo, jež jsi od Boha byla vyznamenána obzvláštní milostí a po všechny časy stkvěla jsi se jako vzor; pros za nás, abychom Pánu čistým životem se líbili, trpělivě bolesti snášeli a vždy snažili se Ježíši Kristu býti podobnými. Amen.

Mše sv. jako na svátek sv. Otilie (13. prosince).

Modlitba církevní. Bože, rozdavači všech darů, Jenž jsi chtěl, aby zastkvěla se sv. Růžena obdařena jsouc rosou nebeské milosti ozdobou panenství a trpělivosti, propůjč nám, služebníkům svým, abychom jdouce za libou vůní její milostí stali se libou vůní Kristovou. Amen.

Poučení na svátek sv. andělů strážných.

(Obyčejně na první neděli v září.)

Kdy byl zaveden tento svátek?

Již ve čtvrtém století byl zaveden svátek sv. archanděla Michala a jako všeobecný svátek svatých andělů byl slaven. Na počátku 16. století počala zbožná a vděčná snaha věřících světiti zvláštní slavnost andělů strážných, která byla všeobecně přenesena r. 1670. na den 2. října. Pro země bývalé římské říše byla slavnost povolena na první neděli v září.

[1]) II. Mojž. 20, 17.

Proč byl zaveden tento svátek?

1. Abychom Bohu děkovali, že přidělil každému z nás zvláštního anděla, aby ho vedl neporušeně přes nebezpečenství tohoto světa; 2. abychom sami sebe vybídli a povzbudili k vděčnosti k andělům, kteří nám tolik dobrého prokazují, abychom jejich ochrany hodnými se stali.

Co máme dnešního dne činiti?

Máme tento den co nejpobožněji prožíti, ctíce svého svatého anděla strážce; jemu děkovati za všechna nám prokázaná dobrodiní; samy sebe znova jeho ochraně doporoučeti a jemu stálou věrnost a poslušnost slibovati. Když Tobiáš byl zachráněn od anděla

Rafaela jen na jedné cestě, pravil k svému otci: „Jakou mzdu dáme jemu; aneb co hodné může býti za jeho dobrodiní.“ [1]) Co dáme teprve my svým andělům strážným za nesčíslná dobrodiní? — Nic příjemnějšího, než když je pilně poslouchati budeme.

Poučení o sv. andělích strážných.

„Bůh přikázal andělům svým o tobě, aby tě ostříhali na všech cestách tvých“. (Žalm 90, 11.)

Co jsou sv. andělé strážní?

Jsou andělé, kteří Bohu zůstali věrnými, které Bůh ustanovil k zvláštní ochraně jak jednotlivců tak i celých národů.

[1]) Tobiáš 12, 2.

Odkud víme, že každý člověk má svého anděla strážného?

1. Z mnohých míst Písma Sv. na př.: I. Mojž. 48, 16; Job 33, 23; Skutk. apošt. 12, 15; zvláště ze slov Kristových: „Hleďtež, abyste žádného z těchto maličkých nepohoršili; neboť pravím vám, jejich andělé v nebi patří vždy na tvář Mého Otce, Jenž jest v nebesích.“ [1]) Těmto slovům rozuměla vždycky katolická církev tímto způsobem, že každý člověk má svého zvláštního anděla strážného. Poznáváme to 2. z různých hodností, jež Bůh na anděly vzhledem k lidem přenesl a 3. víme to i ze skutečnosti. Každý řádný křesťan pocítil již ochranu nebo napomenutí anděla strážného nebo jeho přítomnost. Zvláště nápadně jeví se ochrana andělů při dětech.

Jaký jest úřad sv. andělů strážných?

Lidi nebezpečenství těla i duše chrániti. Písmo Sv. praví: „Bůh přikázal andělům svým o tobě, aby tě ostříhali na všech cestách tvých. Na rukou budou tě nositi, abys neurazil o kámen nohy své.“ [2]) t. j. abys nezhřešil nebo jinakého neštěstí neutrpěl.

„O té velké dobroty Boží“, volá sv. Bernard, „podivné lásky! Kdo rozkázal? Bůh! Komu rozkázal? andělům, oněm šlechetným duchům, svým domácím přátelům. Co jim rozkázal? Nás ubohé lidi chrániti a nás zachovávati. Pane, co jest člověk, jehož jsi tak pamětliv!“ — Sv. Pavel nazývá anděly [3]) služebnými duchy poslanými ke službě těch, kteří mají děditi blaženost. U sv. Matouše 18, 10; v Tobiášově knize 5, 15, v knize Judit 13, 20; sv. Lukáše 15, 10; 16, 22; 22, 43; ve IV. knize Mojžíšově 22, 22; v Žalmu 33, 8; 90, 12; ve Skut. apošt. 1, 10. 11; ve knize Daniel. 6, 22 a na nesčetných jiných místech Písma Sv. jsou označováni jako přátelé dítek, vůdci mládeže, strážci nevinnosti, povzbuzovatelé k dobrému, varovatelé před zlým, ochránci zbožných, zachránci před neštěstím, těšitelé v nouzi, vysvoboditelé v nebezpečenství, pomocníci v boji, vůdcové duší do věčných radostí.

Čím jsme povinni sv. andělům strážným?

Podle učení sv. Bernarda, 1. uctivostí pro jejich přítomnost; 2. vděčností za jejich péči; 3. důvěrou a láskou.

Jakou útěchou naplňuje nás přítomnost sv. andělů strážných?

1. Nabádá nás k neochvějnému boji proti všem nebezpečenstvím těla i duše. „Proč“ praví sv. Bernard, „bychom se báli, jsouce pod tak mocnými ochránci? Nemohou býti ani přemoženi, ani svedeni, tím méně nás však svedou. Jsou věrnými, mocnými, moudrými, proč měli bychom se třásti?“ 2. Nabádá nás k pevné důvěře v Boha. Nebylo i jim třeba bojovati a nedosáhli koruny po dobytém vítězství? 3. Vybízí nás ku konání ctností též v skrytě. I když žádný tvor tě nepozoruje, tož přece oko čistého nebeského tvora! Buď stydlivý, prchej před stínem hříchu, vyhýbej se špatnému obcování, neboť jsi obklopen svatými anděly.

Jak můžeme sv. andělům strážným důvěru a lásku prokazovati?

Tím, že je s plnou důvěrou vzýváme a ctíme.

Jak máme sv. anděly strážné vzývati a ctíti?

Máme je ctíti tím, že následujeme jejich vznešeného příkladu. Dávají nám vzorný příklad vroucí zbožnosti k Bohu, rychlé a přesné poslušnosti vůči Bohu. Máme je ctíti poslušností k jejich napomenutím a vnuknutím, svatým chováním v jejich přítomnosti.

Máme je s plnou důvěrou ráno a večer vzývati, nastupujeme-li cestu nebo podnikáme něco důležitého, v pokušeních, zvláště v pokušeních proti sv. čistotě. Máme se každý den modliti zvláštní modlitbu k sv. andělu strážci a slavnosti sv. andělů strážných

---

[1]) Sv. Matouš 18, 10. [2]) Žalm 90, 11. [3]) K Židům 1, 14.

slaviti hodným přijetím svatých svátostí. Milý křesťane, ty máš vzývati a ctíti nejen svého vlastního anděla strážného, ale i anděly strážné tobě svěřených. Zvláště rodiče mají anděly strážné svých dítek ctíti a denně je jejich ochraně doporoučeti. Kéž znovu ožije uctívání sv. andělů strážných, jak u jednotlivce i v rodinách!

Denní modlitba k andělu strážci. Svatý anděli, jenž jsi mým ochráncem od mého narození! Tobě odevzdávám dnes své srdce; odevzdej je Ježíši, mému Vykupiteli, Jemuž jedině má náležeti. Ty jsi mým utěšitelem ve smrti. Posilni mou víru, upevni mou naději, zapal ve mně božskou lásku! Propůjč mi, aby mě minulý život nesoužil, přítomný neznepokojoval, budoucí neodstrašoval. Povzbuď mě k trpělivosti, udrž mě v pokoji; posilni mě ve smrtelném boji; vypros mi milost, aby mým posledním pokrmem byl chléb andělský, mým posledním slovem: Ježíš, Maria, Josef, mým posledním vzdechem láska Boží a mou poslední útěchou tvá přítomnost! Amen.

Mše svatá.

Na začátku pěje církev: „Chvalte Hospodina všichni andělé Jeho; mocní silou, kteří plníte slovo Jeho; slyšíce hlas řeči Jeho. — Dobrořeč duše má Hospodinu a všechno, co ve mně jest, svatému jménu Jeho.“ [1]) Sláva Otci atd.

Církevní modlitba: Bože, Jenž z nevyslovitelné prozřetelnosti Své svaté anděly k naší ochraně sesílati ráčíš, uděl nám, Tebe žádáme, abychom jejich stráží stále obhajováni byli a v jejich kruhu kdysi věčně se radovali. Skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Řeč z knihy II. Mojžíšovy 23., 20.—23.

Toto praví Hospodin: Aj, Já pošlu anděla svého, kterýž by šel před tebou a ostříhal tebe na cestě a uvedl tě na místo, kteréž jsem připravil tobě. Šetři ho a poslouchej hlasu jeho aniž se domnívej, že by směl potupen býti; nebo, neodpustí, když pohřešíš, a jestiť jméno Mé v něm. Jestliže uposlechneš hlasu jeho a učiníš všecko, což mluvím, nepřítelem budu nepřátel tvých a sužovati budu sužující tebe. I půjde před tebou anděl můj.

Výklad a povzbuzení. Tato slova, kterými Bůh napomínal s hrozbou těžkých trestů dítky israelské, aby byly poslušny svého anděla strážného, platí všem rodičům. Kéž nezapomenou, že svatí andělé, vyzbrojeni mocí Boží a důstojenstvím, jim po boku stojí a proto kéž je ctí, milují, jich se bojí, před nimi něco činiti, co konati by se styděli před ctnostným člověkem.

Úvaha. Neustaň žádný den svého života modliti se k svému sv. andělu strážnému; modlívej se často k andělům strážným těch, kteří jsou tvé péči svěřeni.

Evanělium sv. Mat. 18., 1.—10.

Za onoho času přistoupili učenníci k Ježíšovi řkouce: Kdo jest větší v království nebeském? A přivolav Ježíš maličké pachole, postavil je uprostřed nich a řekl: Amen pravím vám, neobrátíte-li se a nebudete-li jako maličcí, nevejdete do království nebeského. Kdožkoli tedy se poníží jako maličký tento, tenť jest větší v království nebeském; a kdo

[1]) Ž. 102, 20. 1.

přijme jedno takové maličké ve jménu mém, Mne přijímá; ale kdo pohorší jedno z maličkých těchto, jež ve Mne věří, tomu lépe by bylo, aby zavěšen byl žernov osličí na hrdlo jeho a on pohřížen byl v propast mořskou. Běda světu pro pohoršení! Potřebí jest sice, aby přicházela pohoršení, ale však běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází. Protož pohoršuje-li tě ruka tvá nebo noha tvá, utni ji a vrz od sebe; lépe jest tobě vjíti do života mdlému anebo kulhavému než dvě ruce anebo dvě nohy majícímu uvrženu býti do věčného ohně. A pakli oko tvé pohoršuje tě, vylup je a vrz od sebe; lépe jest tobě jednookému vjíti do života nežli obě oči majícímu uvrženu býti do pekelného ohně. Viztež, abyste nižádného z maličkých těchto nepotupovali; neboť pravím vám, že andělé jejich v nebesích vždycky vidí tvář Otce Mého, kterýž v nebesích jest.

Proč tázali se učenníci: „Kdo jest větší v království nebeském"?

V klamném mínění, že Kristus založí pozemské království a také ze žárlivosti proti Petrovi.

Jak odpovídá Ježíš na tuto otázku učenníků?

Ježíš obchází otázku, kdo jest větší v království Božím t. j. ve viditelné církvi a poučuje své učenníky jak slovy, tak představením nevinného dítka, v čem velikost ducha spočívá.

V čem spočívá tedy pravá velikost?

Dle toho nejpokornější jest větším. Neodložíte-li svou pýchu, ctižádostivost a nestanete-li se pokornými a skromnými, přímými a otevřenými, důvěřivými a věřícími jako pacholata, nemůžete se státi účastníky a dědici království nebeského. Tak nutnou jest pokora pro křesťana!

Proč praví Ježíš: „Kdo přijme jedno takové maličké ve jménu Mém, Mne přijímá"?

Chce nás vybídnouti, abychom se dětí ujali t. j. nemají-li žádných rodičů nebo jen špatné, máme je přijati a se jich zastati jako vlastních dětí, chudé děti máme živiti a odívati zvláště však máme je poučovati ve všem dobrém. To jest tak, jako kdybychom to učinili samému Ježíši. Jaké neocenitelné dobré dílo! Podporuj proto, milý křesťane, rád ústavy, kde se přijímají a vychovávají opuštěné děti a sirotci.

Proč přikazuje Ježíš, aby tomu, kdo pohoršuje maličké, byl zavěšen na hrdlo žernov osličí atd.?

Božský Spasitel chce tím naznačiti zlobu hříchu, dávati pohoršení, čímž mnozí lidé bývají uvrženi do propasti pekelné.

Proč praví Ježíš: „Potřebí jest, aby přicházela pohoršení"?

Poněvadž jinak býti nemůže, „ježto celý svět ve zlém jest postaven."[1]) Bůh to však dopouští, poněvadž ponechává lidem svobodnou vůli a spravedlivým příležitost osvědčiti se.

[1]) I. sv. Jana 5, 19.

Co znamená „vyloupnouti oko“?

Slovy: „Pohoršuje-li tě ruka tvá atd.“ poučuje nás Ježíš, že musíme býti odhodláni, všeho se vystříhati a od sebe odvrhnouti, i kdyby to bylo milé a potřebné, jako naše oko, ruka nebo noha, kdyby nám nebo našim byly nejbližší příležitostí ke hříchu.

Modlitba. Všemohoucí, věčný Bože, Jenž jsi z nekonečné dobrotivosti všem lidem již od lůna mateřského anděla strážného přiděliti ráčil, propůjč mně, abych svého anděla strážného ctil, miloval a jeho poslouchal, abych Tvou milostí a jeho

ochranou na těle i na duši zachovaný jednou v nebeské vlasti na Tvou Božskou tvář s ním a se všemi svatými anděly věčně patřiti mohl.

Svatí andělé strážní, přispívejte nám v boji, abychom nezahynuli o přehrozném soudu. Amen.

Poučení o pohoršení.

„Běda tomu, skrze něhož pohoršení pochází.“ (Sv. Mat. 18, 7.)

Co jest pohoršení?

Sv. Tomáš praví: „Pohoršení jest slovo, skutek nebo opomenutí, které samo sebou nebo podle zdání jest zlé a druhému dává podnět, že do hříchu může upadnouti.“ Rozeznáváme pohoršení dané a vzaté.

Jak dáváme pohoršení?

Jestli něco mluvíme, konáme neb opomíjíme, z čehož se předvídá, že druhý z toho vezme podnět ke hříchu. To se stává na př.: když se někdo nepočestně odívá, nečisté řeči vede a takové písně zpívá, před druhými takové skutky koná nebo je k tomu vybízí; jestli někdo druhé k hněvu, klení, k pomstě vybízí; od služeb Božích, od kázaní a křesťanského cvičení odvrací atd.

Jak dávají zvláště rodiče pohoršení?

1. Dávají-li špatný příklad svým dětem hněvem, klením, nespravedlností, podvodem, nesvorností a hašteřivostí, nestřídmostí, marnotratností, marnivostí v oděvu, nečistotou v řečech a skutcích atd.; 2. nechrání-li svých dětí před zlými společnostmi nebo je do nich přímo zavádějí; 3. netrestají-li na nich zpozorované zlo, a jemu pokud čas neodvykají a je k dobrému nenavykají.

Jak dávají hospodáři svým podřízeným pohoršení?

1. Jako rodičové svým dětem; 2. odvracují-li je příkladem nebo rozkazem od služeb Božích, nebo k nim nepřidržují; 3. dávají-li jim v předepsané postní dny masité pokrmy; 4. rozkazují-li jim něco hříšného na př. krásti v lese, na poli atd.

Čím dávají pohoršení sloužící?

Zvláště tím, že pomáhají svým pánům ke hříchu nebo před dětmi mluví hříšné věci, neslušné písně zpívají, z chyb dětí se radují nebo je ponoukají k hříšným řečem a skutkům.

Jak dávají hospodští pohoršení?

Tím, že lákají pijany a hráče a jim mnoho dávají píti, že trpí neslušné řeči, hry, tance, předkládají špatné spisy a noviny, pohoršlivými obrazy ozdobují stěny atd.

Kdo dává ještě více pohoršení?

Kněží, když nežijí podle stavu, učenci, kteří učí nebo píší proti víře, všichni již píší nebo přechovávají a jiným ku čtení půjčují víře a mravům škodlivé knihy, brožury, noviny; katolíci, kteří svým životem své víře hanbu působí, každý, kdo nemravně žije, tak zvaní „umělci“, již pohoršlivé obrazy malují, vystavují a prodávají. V dnešní době působí pohoršení všemožným způsobem na neobezřetnou mládež a všechny lidi.

Jest pohoršení těžkým hříchem?

Ano, velmi těžkým; neboť jím bývají způsobovány hříchy, tisíce a tisíce duší bývají olupovány o svou nevinnost, v hříchu držány, do záhuby vrhány a lásky plné úmysly Boží pro spásu lidí zjevně mařeny. Kdo dává pohoršení, uvaluje právě tolik hříchů na sebe, kolik způsobuje, a tím povinnost je napraviti a přivádí na sebe neúprosnou strašnou spravedlnost! Platí-li to o všech, čím více o rodičích, již stávají se vrahy duší svých dětí, jakož i o pánech a sluzích! Proto vyslovuje Ježíš ono hrozné slovo nad těmi, kteří pohoršení dávají: „Běda tomu, skrze něhož pohoršení přichází.“[1]) — Střez se pohoršení, chceš-li se tomuto „běda“ vyhnouti.

Jaké povinnosti máme vůči pohoršení?

1. Máme se varovati pečlivě všech a každé příležitosti, kde rozumným způsobem znamenati můžeme, že bude nám asi dáno pohoršení. Tedy vystříhejme se všech společností, tanečních zábav, divadelních představení, kde nevinnost velmi pravděpodobně bude urážena;

[1]) Mat. 18, 7.

vyhýbejme se knihám a novinám, obrazům atd., kterými mohla by býti víra olupována nebo seslabována a srdce zkaženo. 2. Máme se ozbrojiti modlitbou a přísnou bdělostí proti pohoršení světa, jestli nutně jim musíme býti vystaveni. Jak život prvních křesťanů mezi pohany dokazuje, může každý uprostřed světa a jeho pohoršení hodným a nevinným zůstati.

Můžeme a máme dané pohoršení napraviti?

Kdo se cítí vinna pohoršením v důležité věci, jest pod těžkým hříchem povinen, pohoršení, pokud jest mu to možno, napraviti. Ti, kteří nešťastnými byli, že slovem nebo písmem učili odporující bludy víře katolické nebo křesťanskému učení o mravech, jsou povinni, je týmž způsobem odvolati, který jest nejpříhodnější, ony bludy v mysli osob od nich pohoršených opět zahladiti. Pohoršení, které bylo dáno nemravným životem, musí jeho původce v pravdě křesťanským chováním napraviti, používaje všech naskytujících se okolností, aby dal veřejnosti neobojetné důkazy upřímného návratu k lepšímu smýšlení. Kdo ničeho neučinil a ničeho nechce učiniti, aby učiněná pohoršení napravil, nemůže dosíci odpuštění ve zpovědi.

Poučení na svátek sv. Štěpána, krále uherského.

(2. září.)

Sv. Štěpán byl synem vojenského vojevůdce Gejzy a jeho manželky Sevotty; narodil se r. 977. v Ostřihomě a byl pokřtěn a vychován od sv. Vojtěcha, biskupa pražského. Rychle vyvíjely se stkvělé vlohy hochovy. Již r. 997. nastoupil po svém otci vládu a uzavřel s okolními národy trvalý mír. Aby vykořenil pohanství ve svých zemích a své poddané přivedl ku světlu evandělia, založil 10 biskupství, zakládal kláštery a školy, povolával missionáře ze všech zemí a nadal zvláště řád benediktinů, zasloužilý o rozšíření vzdělanosti, konaje to všechno ve spojení s apoštolskou stolicí. Papež Silvestr II. jmenoval jej králem uherským a poslal mu zlatou korunu a kříž, který před zbožným králem, jako před apoštolem musil býti nesen. Když byl pomazán za krále, pojal za manželku Giselu, právě tak moudrou jako zbožnou sestru sv. císaře Jindřicha II., která ho podporovala ve všech dobrých skutcích a k nim ho nabádala. Štěpán zanechal výborné zákony prodchnuté duchem evandělia. Přísný proti nepravostem, obracel všechny prostředky ku podporování ctností. Věnoval-li se po celý den veřejným záležitostem, obětoval celou noc z větší části modlitbám a nejpřísnějším skutkům kajícím. Navštěvován těžkými zkouškami, snášel je jako pravý učenník Kristův s největší odevzdaností. Když byl vládl Uhrám po 41 let, mnoho pracuje, bojuje, zkoušeje, stížen byl těžkou nemocí, které podlehl na slavnost nanebevzetí P. Marie (1038) ve stáří 61 let. Byl od svého národa hořce oplakáván, od Boha mnohými zázraky oslaven a dodnes jako patron Uher ctěn.

Mše sv. jako na svátek sv. Leopolda (15. listopadu).

Modlitba církevní. Všemohoucí Bože, propůjč své církvi, aby měla ve sv. Štěpánu, vyznavači, slavného obrance na nebi, jak byl horlivým jejím rozšiřovatelem na zemi. Skrze Ježíše Krista, Tvého Syna, Pána našeho. Amen.

Poučení na svátek „Narození P. Marie“.

(8. září.)

Jaký jest to svátek?

Jest vzpomínkou na onen šťastný a radostný den, kdy spatřila nejsvětější Panna a Matka Boží Maria světlo světa. Proto pěje církev na tento den: „Tvé narození, panenská

Rodičko, zvěstovalo světu celému radost, neboť z tebe vyšlo Světlo spravedlnosti, Kristus Pán, který zrušiv kletbu, požehnání přinesl a nad smrtí zvítěziv, propůjčil věčný život.“

Jak potěšilo narození Marie celý svět?

Potěšilo 1. její zbožné rodiče Joachyma a Annu, jimž se po dlouholeté neplodnosti zrozením šťastného dítka dostalo nevyslovitelné útěchy; 2. staré, v milosti Boží zemřelé patriarchy, kteří na zprávu, že se matka Messiáše skutečně narodila, zřeli s radostí vstříc svému brzskému vykoupení; 3. lidi na zemi, kterým zvěstovala jako jitřenka nebo ranní červánky brzy následující slunce a byla zároveň šťastným poslem spásy; 4. anděly, kteří v ní spatřovali královnu a matku těch, kteří počet jejich rozmnoží a zaujmou prázdná místa pyšných andělů.

Proč oslavuje církev u P. Marie narození, u ostatních svatých úmrtí?

Slaví narozeniny Mariiny, poněvadž narodila se prosta hříchu dědičného. Všichni ostatní svatí však při svém narození byli hříchem dědičným potřísněni a proto od Boha odloučeni; proto církev nemá žádné příčiny slaviti tyto dny jako dni radosti. Sv. Bernard praví: „Sama církev mě poučila, abych slavil narozeniny P. Marie s největší okázalostí a vroucí pobožností a já věřím pevně s celou církví, že Maria již od prvního okamžiku, v němž spatřila světlo světa, byla důstojným předmětem našeho uctívání, poněvadž již v lůně mateřském byla posvěcena.“

Kdy byl svátek narození Marie ustanoven?

V církvi východní byl již v 5. století ustanoven. Všeobecně však slaví se v církvi teprv počátkem 11. století.

Co máme dnešního dne činiti?

Máme se z plného srdce radovati, že narodila se Maria, Matka našeho Spasitele, Královna, Matka a Orodovnice; máme ji proto dětinně uctívati a snažiti se, její ctnosti následovati. Tím způsobem staneme se hodni její přímluvy.

Modlitba sv. Anselma k Marii. S nejněžnější láskou a nejčistší touhou vzdychám k Tobě, Maria, Matko má! O bych měl dosti síly, abych Tě hodně miloval! — Poučuj mne, neposkvrněná Panno, jak mám na Tebe mysliti a Tebe náležitě milovati. Nechať ctí Tě moje mysl, miluje srdce mé, v Tvé službě prodlévá duše má; můj celý život budiž věnován slávě Boží a Tvé službě, Maria. Amen.

Mše svatá.

Na začátku pěje církev takto: „Buď pozdravena, svatá Rodičko, jež jsi nám jako šťastná Matka porodila Krále, Jenž vládne nad nebem a zemí od věčnosti do věčnosti. — Z mého srdce vychází krásná píseň: zasvěcuji svou píseň Králi.“[1]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Služebníkům svým, prosíme, Hospodine, darů milosti nebeské uděliti račiž, ať se nám, jimž blahoslavené Panny mateřská důstojnost byla počátkem spásy, i oslavou narození jejího blaženého míru tím hojněji dostává. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na svátek Početí Marie Panny (8. pros. na str. 410.).)

---

[1]) Žalm 44., 2.

Evanděliúm sv. Mat. 1., 1.—16.

Kniha rodu Ježíše Krista, syna Davidova, syna Abrahamova, Abraham zplodil Isáka, Isák pak zplodil Jakuba; Jakub pak zplodil Judu a bratry jeho. Judas pak zplodil Faresa a Záru z Thámar; Fares pak zplodil Esrona. Esron pak zplodil Arama, Aram pak zplodil Aminadaba, Aminadab pak zplodil Násona, Náson pak zplodil Salmona, Salmon pak zplodil Bóza z Rahab, Bóz pak zplodil Obeda z Ruth, Obed pak zplodil Jesse, Jesse pak zplodil Davida krále, David pak král zplodil Šalomouna z té, kteráš byla Uriášova, Šalomoun pak zplodil Roboama, Roboam pak zplodil Abiáše, Abiáš pak zplodil Asu, Asa pak zplodil Josafata, Josafat pak zplodil Jorama, Joram pak zplodil Oziáše, Oziáš pak zplodil Joathama, Joatham pak zplodil Achaza, Achaz pak zplodil Ezechiáše, Ezechiáš pak zplodil Manasesa, Manases pak zplodil Amona, Amon pak zplodil Josiáše, Josiáš pak zplodil Jechoniáše a bratry jeho v zajetí babylonském. A po zajetí babylonském Jechoniáš zplodil Salathiele, Salathiel pak zplodil Zorobabele, Zorobabel pak zplodil Abiuda, Abiud pak zplodil Eliakima, Eliakim pak zplodil Asora, Asor pak zplodil Sádocha, Sádoch pak zplodil Achima, Achim pak zplodil Eliuda, Eliud pak zplodil Eleazara, Eleazar pak zplodil Mathana, Mathan pak zplodil Jakuba, Jakub pak zplodil Josefa, muže Marie, z nížto se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.

Proč čte se na tento den rodokmen Ježíše Krista?

Poněvadž církev narození Marie jen proto slaví, poněvadž jest neposkvrněnou Matkou, z níž se Ježíš Kristus narodil.

Proč začíná sv. Matouš své evanděliúm narozením Krista podle těla?

Chce tím bludaře zahanbiti, kteří popírali, že by Kristus byl pravým člověkem; proto jmenuje jeho předky, z kterých podle lidské přirozenosti se zrodil.

Proč předesílá sv. Matouš Davida a Abrahama všem ostatním praotcům?

Poněvadž byli z nich nejvznešenější: Abraham, praotec národa, David však rodu, ze kterého Messiáš se měl naroditi; a poněvadž těmto oběma často a důrazně od Boha byl zaslíben. Že však David před Abrahamem bývá jmenován, stalo se dle sv. Otců z těchto příčin: 1. Poněvadž Davidovi bylo dáno poslední a nejstkvělejší zaslíbení o Messiáši; 2. poněvadž David Krista mnohonásobně předobrazoval, zvláště vítězstvím nad Goliášem, které předobrazovalo vítězství Kristovo nad ďáblem; 3. ježto David jako hříšník od Boha milosrdenství dosáhl. Nyní však má milosrdenství přednost před spravedlností. Toto jest útěchou všem kajícím; neboť kají-li se v pravdě lítostivě s Davidem a po svém obrácení jsou horlivými v lásce a službě Boží, má Bůh nad nimi větší zalíbení, než nad vlažnými a chladnými spravedlivými nebo nevinnými, jak to spatřujeme na Marii Magdaleně.

Proč se uvádí rodokmen Kristův od Josefa a ne od Marie?

Poněvadž Josef dle zdání byl otcem Kristovým (ač ve skutečnosti byl jen pěstounem), řídil se sv. Matouš dle způsobu židovského a uvedl jeho rodokmen pouze dle pokolení muž-

ského, čímž však rod Mariin rovněž jest známým, ježto židé ze svých rodů do jiných provdati se nesměli. Sv. Lukáš uvedl též předky Mariiny od Adama až k Helimu čili Joachimovi, jehož zetěm byl Josef.

Poučení na svátek sv. Korbiniana, biskupa.

(8. září.)

Sv. Korbinian narodil se r. 660. v Chartres ve Francii, žil 14 let jako poustevník a povzbuzoval mnohé pokáním a láskou k bližnímu ke zbožnosti. Jeho svatost přivolávala mnohé obdivovatele, jakož i hledající rady a pomoci. Pro toužící po spáse založil klášter, sám však prchl do Říma, aby vyhnul se všem projevům pocty a lásky, žil zde rovněž v ústranní, byl však od papeže k činnému životu vybídnut. Posvěcen na biskupa navrátil se Korbinian do Francie a hlásal horlivě se zdarem evanděliúm. Aby vyhnul se opět vyznamenáním, nastoupil cestu do Říma přes Bavory, kde obrátil mnohé modláře, byl však od papeže Řehoře VII. na prosby knížat Theoda II. a Grimoalda poslán zpět do Bavor. Jako biskup usadil se ve Freisingu, a počal s pravou apoštolskou horlivostí všude světlo víry rozsvěcovati. Pronásledován od Biltrudy, jejíž nedovolený poměr k vévodovi Grimoaldovi Korbinian přerušil a jsa na životě ohrožován, uprchl do Tyrol do Maisu, až soud Boží vinníky stihl a on opět do Freisingu se navrátiti mohl. Když skoro 12 let své stádo spravoval, ukončil svůj záslužný život 8. září 730. Dle svého přání byl pochován v Maisu; později však bylo jeho svaté tělo ještě neporušené vykopáno a do Freisingu přeneseno. — Poněvadž však na cestě přes hory roztrhl mu silný medvěd plášť, na rozkaz však světcův zaujal hned úkol koně, zobrazuje se na obraze Korbinianově obyčejně i ono zvíře. Biskupství freisingské ctí sv. Korbiniana jako zakladatele a patrona.

Modlitba k sv. Korbinianovi. Svatý Korbiniane! Vypros nám milost, abychom spojovali práci se samotou a sebraností ducha a tím vždy větších zásluh pro nebe si nashromáždili. Amen.

Mše svatá jako na svátek sv. Mikuláše (6. pros. na str. 407.).

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi za hodna uznal nás povolati kázaním a zázraky svého sv. vyznavače a biskupa Korbiniana ku znalosti Tvého svatého jména, propůjč milostivě, abychom poznali ochranu toho, jehož památku dnes slavně konáme. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Poučení na svátek sv. Materna, biskupa.

(14. září.)

Sv. Maternus, první biskup kolínský, byl žákem sv. Petra a byl poslán r. 50. do Gallie. Zemřel v Elsasku, byl však po 40denním odpočívání v hrobě berlou Petrovou opět k životu probuzen. Po smrti svého průvodce Valeria dosedl na biskupský stolec v Trevíru. Poslední dny svého života prožil v Kolíně. Po jeho smrti zanesla vlnám přenechaná lodička jeho tělo do Trevíru, kde odpočívá v tamějším dómě. Církev uctívá jeho památku v martyrologiu římském 14. září těmito slovy: V Trevíru svátek sv. biskupa Materna, žáka sv. apoštola Petra, jenž obrátil obyvatele Tongerna, Kolína, Trevíru a sousední národy na víru křesťanskou.

Mše svatá jako na svátek sv. Mikuláše (6. prosince na str. 407.).

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi nás kázaním svého svatého vyznavače a biskupa Materna ku poznání Svého jednorozeného Syna povolati ráčil, propůjč nám na jeho přímluvu, abychom jednomyslni u víře a v životě byli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Poučení na svátek Povýšení sv. Kříže.

(14. září.)

Jaký jest to svátek?

Tento svátek jest výroční památkou, že Kříž, na němž umřel Kristus, byl vystaven po svém čtrnáctiletém zajetí v Persii k veřejnému uctění ve chrámě sv. Kříže v Jerusalemě vystaveném od Konstantina Velkého a jeho matky, sv. Heleny.

Kdy se to stalo?

Stalo se to za císaře Heraklia († 641), jenž svatý Kříž po 14 letech opět dobyl, který byl zanesen do Persie a od krále Perského Chosroa, do Jerusalema dopravil a sám nesl na horu Kalvarii, na niž jej Spasitel donesl. Když Heraklius oděn rouchem císařským z úcty svatý kříž na svých ramenou chtěl zanésti na ustanovené místo, nemohl jej unésti, až na radu patriarchy Zachariáše odložil roucho císařské a oděl se šatem prostým, obuv sezul a tím způsobem připodobnil se pokornému Spasiteli.

Čemu máme se z toho naučiti?

Že, kdo chce býti vždy podoben Kristu a vejíti do království nebeského, musí svůj kříž na sebe vzíti, nádheru světa od sebe vzdáliti a Jej v pokoře a trpělivosti následovati. Císař nemohl nesa sv. kříž oděn jsa nádherně na ustanovené místo dojíti; oč méně bude moci křesťan o choulostivém životě vejíti do království Božího.

Mše svatá.

Začátek jako na svátek Nalezení sv. Kříže (3. května na str. 485.).

Modlitba církevní. Bože, Jenž nás dnešního dne výroční slavností Povýšení svatého Kříže obveseluješ, dej nám, abychom odplaty vykoupení Toho, Jehož tajemství na zemi jsme poznali, v nebi zasloužili. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na svátek nalezení sv. Kříže (3. května).

Evandělium sv. Jana 12., 31.—36.

Za onoho času řekl Pán Ježíš zástupům židovským: Nyní jest soud světa; nyní bude kníže tohoto světa vyvržen ven. A Já, když budu povýšen od země, všecko potáhnu k Sobě. (To pak pověděl, znamenaje, kterou by smrtí měl umříti.) Odpověděl Jemu zástup: My jsme slyšeli ze zákona, že Kristus zůstává na věky, a kterak ty pravíš: Musí povýšen býti Syn člověka? Kdo jest ten Syn člověka? Tedy řekl jim Ježíš: Ještě na krátký čas jest mezi vámi světlo. Choďte, dokud máte světlo, ať vás

nezachvátí tmy; nebo kdo chodí ve tmách, neví, kam jde. Dokud světlo máte, věřte v světlo, abyste synové světla byli.

Co rozumíme slovy: „Nyní jest soud světa".

Sv. Augustín praví: „Satan měl v moci pokolení lidské a držel provinilce hříchem znamenané; vládl v srdcích nevěřících a zavlekl podvedené a zajaté, že opouštějíce Stvořitele, ctili tvory. Ale věrou v Krista, která Jeho smrtí a zmrtvýchvstáním byla upevněna, prolitou krví Kristovou na odpuštění hříchů zbaveni bývají tisíce věřících vlády ďáblovy, tělu Kristovu přiděleni a pod takovou hlavou jako věrní členové Duchem Svatým posvěceni. To nazval Spasitel soudem, toto oddělení, zahnání ďábla od svých vyvolených."

Co znamenají slova: „Když budu povýšen".

Kristus rozumí tím Svou smrt na vykoupení všech. Chěl tím výrazem naznačiti, že nemáme se horšiti nad Jeho smrtí na kříži, ježto jest povýšením, vítězstvím, vítězstvím nad panstvím satanovým.

Co rozumí se slovy: „Všechno potáhnu k Sobě"?

Kristus chce Svou smrtí na kříži všechny, židy, pohany od ďábla odtrhnouti a se Sebou spojiti. „Odtrhnouti", praví Ježíš, aby znázornil sílu, s jakou satan přivádí lidi ve své otroctví, dále naši nemohoucnost, abychom se vyprostili z vlastní síly satanu a aby naznačil nutnost Své milosti.

Proč nerozuměli židé slovům o povýšení?

Zákon a proroci mluví o věčné vládě Kristově, ale neméně zřetelně o Jeho utrpení a smrti. Židům byl kříž potupným znamením;[1]) chtěli slyšeti něco pouze o slavném Messiáši. Zaslepenost byla vinnou, že řečem Ježíšovým, jakož i prorokům Starého Zákona neporozuměli.

Co znamenají slova: „Choďte, dokud máte světlo atd."

Jsou výstrahou Ježíšovou před zaslepením a napomenutím, abychom nezavírali zraku před zjevným světlem Jeho učení a Jeho zázraků. Židy napomínal marně a jak nás? Choďme pokud ještě máme světlo! Jak dlouho ještě, a noc smrti ukončí život náš.

Modlitba. Pane Ježíši Kriste, Jenž jsi nás na dřevě Kříže z otroctví ďáblova osvobodil, vyslyš nás ubohé hříšníky, kteří své hříchy poznáváme před tímto spasitelným znamením a úpěnlivě za odpuštění jich prosíme. Prosíme Tě, rač nás pro Své hořké umučení a smrt Svou ode všeho zlého a všeho nebezpečenství chrániti, abychom mocí smrti Tvé úkladům zlého ducha odporovali a od věčné smrti osvobozeni života věčného dosáhli. Amen.

Poučení o pobožnosti křížové cesty.

Co jest svatá křížová cesta?

Jest druh pobožnosti, při níž rozjímáme o utrpení a smrti Ježíšově, zvláště o Jeho poslední cestě z domu Pilátovu na horu Kalvarii.

Jak vznikla tato pobožnost?

Stálé podání poukazuje na to, že po Nanebevstoupení Páně křesťané obývající Jerusalem obzvláště ctili místa posvěcená utrpením Kristovým. V pozdějších dobách spě-

[1]) I. Kor. 1, 23.

chali křesťané ze všech krajů světových v celých zástupech navštívit posvátná místa. Když však Jerusalem padl do rukou nevěřících a cestování na Východ stalo se nanejvýš nebezpečné, ba skoro nemožné, počali synové sv. Františka z Assisi čtrnáct zastavení křížové cesty ve svých kostelích budovati, při jejichž rozjímání věřící v duchu s poutníky v Jerusalemě cestu na Kalvarii nastupovali, vzpomínajíce, co Kristus pro lidi vytrpěl. Zastavení jest odpočinkem ku rozjímání. Tato pobožnost byla od mnohých papežů zkoušena, schválena, mnohými odpustky obdařena a křesťanům velmi doporučena. Nalézáme ji skoro v každé modlitební knížce.

Jest křížová cesta užitečnou pobožností?

Nenaskytuje se nám žádné užitečnější cvičení pro naši duši, než toto. Co může nám živěji před oči představiti lásku Boží a ošklivost hříchu než utrpení Bohačlověka? Jak můžeme ještě nenávisť v srdci přechovávati, když slyšíme Ježíše modliti se za své nepřátele? Jak můžeme oddávati se smyslnosti a tělesnosti, když vidíme Božského Spasitele bičovaného, trním korunovaného a na kříži pnícího? Jak můžeme proti svému kříži reptati, jej nedobrovolně snášeti, když pomyslíme, že Ježíš béře na sebe kříž nevinně za nás vinníky atd.' V pravdě jestli jsme upřímně o utrpení Kristově rozjímali, nebudeme nikdy hřešiti, odložíme brzy vlažnost a chladnost svou, jako taje led teplem, a staneme se horlivějšími na cestě ctnosti.

Jak máme se křížové cesty súčastniti?

Abychom se správně křížové cesty súčastnili a pravý užitek z ní měli, máme pozorně pobožně a s lítostí při každém zastavení r o z j í m a t i, co Ježíš pro nás učinil a vytrpěl Nemáme tedy prostě odříkati při každém zastavení udané modlitby a rozjímání, nýbrž zároveň oddechnouti si a srdcem pocítiti, co se představuje, aby naše srdce dojato a povzbuzeno bylo ku spasitelným předsevzetím. Abychom odpustků získali, jest nám pečovati, abychom byli ve stavu milosti Boží; tedy aspoň hned na počátku vzbuditi dokonalou lítost nad svými hříchy.

Poučení na svátek svaté Ludmily,

vdovy a mučennice i patronky České.

(16. září.)

S v a t á L u d m i l a byla dcera Slavibora, vladyky župy mělnické, a Lidoslavy, manželky jeho, obou ještě v pohanských bludech pohroužených. Nicméně však i takto se jevilo u mladé dcerušky jejich zdravé jádro vroucí zbožnosti, ana totiž ráda bůžky navštěvovala a jim oběti přinášela. Že byla rodičů poslušna, k lidem laskava, mírumilovna — to vše dokázala stkvěle, když se jí dostalo toho štěstí, osvícenu býti pravou věrou Kristovou. Dospěvši v pannu, provdala se za Bořivoje, vévodu země České, s nímž dva syny měla, Spytihněva a Vratislava. Když pak manžel její Bořivoj, uvěřiv v Krista Pána, od sv. Methoděje byl pokřtěn, vzpomněl ihned na zbožnou manželku, a aby jí příležitost dal, téhož blaha býti účastnu, pojal s sebou za tou příčinou kněze Pavla Kaichu, kterýž i kněžnu Ludmilu ve víře vyučil a pokřtil.[1]) (871.) Od té doby byla Ludmila matkou chudých a sirotkův a největší podporou svaté víry, aby pevně u lidu českého se ujala, sama všem ve zbožnosti příkladem předcházejíc. Když pak i manžel její Bořivoj (894) i po málo letech starší syn Spytihněv umřel (912), dosedl na stolec vévodský mladší syn Bořivojův Vratislav. Ten však měl za manželku Drahomíru, kněžnu lutickou, paní hrdou a pánovitou, tak že sám neměl k ní důvěry, aby dítky náležitě vychovávala, a tudíž nejstaršího syna svého, malého Václava, k vychování svěřil své matce a jeho bábě Lud-

[1]) Někteří soudí, že sám sv. Methoděj pokřtil sv. Ludmilu.

mile. Dokud Vratislav žil, nesměla ovšem Drahomíra Ludmile ublížiti, ale když asi r. 926. Vratislav zemřel, zůstaviv nezletilého dědice stolce vévodského, tu pustila Drahomíra svému náruživému hněvu uzdu a vyslavši dva vrahy na Tetín, hrad své tchyně, dala ji zavražditi. Ludmila tušíc, co jí nastává, připravila se k poslední hodince, přijavši svaté svátosti; pak pohostila vrahy své, kteří ji za to v noci přepadli, hlavou jí o kámen tloukli a pak vlastním jejím závojem zardousili (15. září 927). Tělo její na Tetíně byvši pochováno od vévody sv. Václava, jejího vnuka, později bylo vyzdviženo a do Prahy přivezeno, kde dosud v chrámě sv. Jiří na hradě odpočívá.

Začátek mše sv. zní: „Mne očekávali hříšníci, aby mě zkazili; svědectvím Tvojím, Hospodine! rozuměl jsem: všeliké věci dokonalé viděl jsem konec, ale přikázaní Tvé trvá na věky.“ „Blahoslavení, kteří kráčejí v nevinnosti a chodí v zákoně Hospodinově.“ — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Rač nám, prosíme, Pane Bože náš! pro zásluhy a přímluvu sv. Ludmily, mučennice své, pomoci, abychom příkladu jejího následujíce, ve víře stálými i v dobrých skutcích účinnými se prokázali; skrze Pána našeho atd. — Amen.

Epištola z knihy Sirachovy 51, 1—7. Viz na den sv. Kateřiny (25. listopadu).

Evangelium viz na den sv. Anny (26. července na str. 529.).

Povznešení mysli k sv. Ludmile. Svatá kněžno, ozdobo, slávo, ochrano vlasti naší, svatá Ludmilo! na tobě Bůh ráčil vyplniti a zřejmě osvědčiti, co sám o ženě statné a dokonalé, o ženě nábožné a ctnostné dí, že totiž „nade všecko jest cena její“. Neboť kdož jest s to, aby ocenil ten dar, jejž jsi ty vlasti své a naší dala, vychovavši nejen syna svého k nábožnosti, nýbrž i vnuka svého k svatosti, a tímto jsi netoliko pevný základ k svaté víře v národu svém položila, nýbrž jemu i věčné oslavy a pomoci u Boha získala! Ty jsi v tichém soukromí domácím nejen sama ráda slovo Boží slýchala, modlitby a služeb Božích pilna bývala, nýbrž i v útlé srdéčko vnuka svého Václava krásné símě ctnosti sila, by někdy hojného ovoce ke cti a chvále Boží a blahu bližních neslo. I vypros zvlášť krajankám svým, aby čestného názvu nábožného pohlaví, jež jim církev sv. dává, vždy hodnými se okázaly a pravou nábožností jemu čest působily. Ale zvlášť vypros matkám, kterýmž veškerý základ a naděje rodinného i obecného štěstí se svěřuje, aby pamětlivy jsouce svého důstojného povolání, své dítky a čeleď domácí k svědomitému zachovávání přikázaní Božích měly. Kéž všecky křesťanské matky dle tvého svatého příkladu smýšlejí a jednají! Jakož jsi ty svatého vnuka svého Václava všelikých světských rozkoší stranila a zdržovala, k modlitbě pak, slyšení slova Božího a přijímání sv. svátosti pilně měla, taktéž i všecky křesťanské matky dítek svých a čeledi svůdného světáctví, jedovatých, srdce hnusících a kazících radovánek, pokoutních schůzek, nočního potulování se svědomitě hájí, přesvědčeny jsouce, že těch všech jenom hanba, žal a zhouba časná i věčná v zápětí následuje, pravé pak rodinné i obecné, časné i věčné blaho, že jenom v bohabojném, křesťanském vychování, v přísné mravnosti, a počestné kázni domácí se zakládá. — Ty jsi, ó sv. Ludmilo! byla i vzorem i útěchou vdov, matkou sirotkův, ochranou nuzných, útočištěm všech. I vzhlédni na přemnohé v stavu podobné opuštěnosti se nalézající, a vzbuď jim mocnou přímluvou svou u Boha útěchy a pomoci v útrpných srdcích šťastnějších jejich sester. — Ty jsi, poznavši vražedné útoky zlomyslné snachy své, v soukromí hradu se utekla a tam od najatých podlých sluhů ukrutně zavražděna byla; i vypros nám všem ducha

shovívající lásky k bližnímu i tehdáž, když proti nám zle smýšlejí, nás pronásledují, nám úklady strojí! — Vypros všem rodinám domácího pokoje a svornosti, abychom takto v upřímné lásce trvajíce na zemi věčného pokoje a blaženosti dosáhli na věčnosti u Boha, dárce všeho dobrého, Ježíše Krista, Pána našeho. — Amen.

Poučení na svátek sv. Matouše, apoštola a evandělisty.

(21. září.)

Matouš, též Levi nazvaný, syn Alfeův[1]), tedy bratr sv. apoštola Jakuba mladšího,[2]) byl výběrčím daně u římského cla na jezeře Tiberiadském. Tito úředníci byli pro svou nespravedlnost od židů nenáviděni a byli nazýváni jen publikány nebo veřejnými hříšníky. Kristus jej povolal, by Ho následoval, právě když seděl u mýta a ihned na místě opustil Matouš svůj výnosný úřad a všechno, co měl, následoval Krista, který jej pro jeho výbornou píli přijal do počtu svých apoštolů. Po seslání Ducha Sv. zdržoval se v Judei, hlásal evanděliu, sepsal tamtéž životopis Ježíšův v evanděliu, které po něm se nazývá, žil velmi přísně a bohabojně. Později procestoval Persii, Aethiopii a jiné země, byl konečně, poněvadž překazil sňatek krále Hirtaka s královskou princeznou Ifigenií, která z jeho návodu Bohu věčné panenství slíbila, na jeho rozkaz u oltáře zabit. Jeho sv. ostatky byly v 10. století přeneseny do Salerna.

Povzbuzení: Též velcí hříšníci mohou se státi velkými svatými, když, jako Matouš, věrně následují hlasu Božího.

Modlitba k sv. Matouši. Svatý apoštole! jenž jsi nám ve svém evanděliu bohatou hostinu vystrojil; pros za mne, aby tvé evanděliu stalo se mé duši pravým pokrmem; oroduj za mě, abych mohl v něm pobožně rozjímati život, ctnosti, utrpení, a smrt Kristovu, tvé slovo vnuknutím Ducha Svatého psané ve všem následovati, abych cítě Jeho působení zvolati mohl: „Jak sladké jsou hrdlu mému řeči Tvé, sladší nad med ústům mým.“[3]) Amen.

Mše svatá.

Na začátku pěje církev svatá: „Ústa spravedlivého mysliti budou na moudrost, jazyk jeho mluviti bude, co pravda jest. Zákon jeho Boha jest v srdci jeho. Nezáviď zlostným a nehorli nad činícími nepravost.“[4]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Přímluva svatého apoštola a evandělisty Matouše, nám Hospodine, Tvé pomoci vyžádej, aby nám, čeho slabost naše dosáhnouti nemůže, na jeho přímluvu uděleno bylo. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč z Ezechiele proroka 1., 10.—14.

Podobenství obličeje čtyř zvířat bylo: Tvář člověka a tvář lva na pravici jich čtyř, tvář pak vola na levici jich čtyř a tvář orla se svrchu jich čtyř. Tváře jejich a křídla jejich svrchu roztažena byla, dvě křídla každého jich spojovala se a dvě přikrývala těla jejich a jedno každé z nich před tváří svou kráčelo; kam byla prudkost ducha, tam postupovala aniž se obracela, když kráčela. A podoba zvířat, pohled

[1]) Marek 2, 14. [2]) Marek 3, 18. [3]) Žalm 118, 103. [4]) Žalm 36, 30. 31. 1.

jejich byl jako uhlí ohněm hořícího a jako vzezření lamp. Toto bylo vidění kmitající se uprostřed zvířat: lesk ohně a z ohně vycházející blýskání. A zvířata chodila a navracovala se jako kmitající se blesky.

Výklad. Tento obraz zřetelně naznačuje čtyři evandělisty, kteří všichni jednohlasně učí, že Ježíš, byl člověkem, králem, knězem a Bohem. Plamenná postava těchto zvířat byla předobrazením píle, která bude vzbuzena věrou v Ježíše na zemi; křídla jsou znakem rychlosti v plnění vůle Boží. — Kéž všichni křesťané mají onu píli a rychlost!

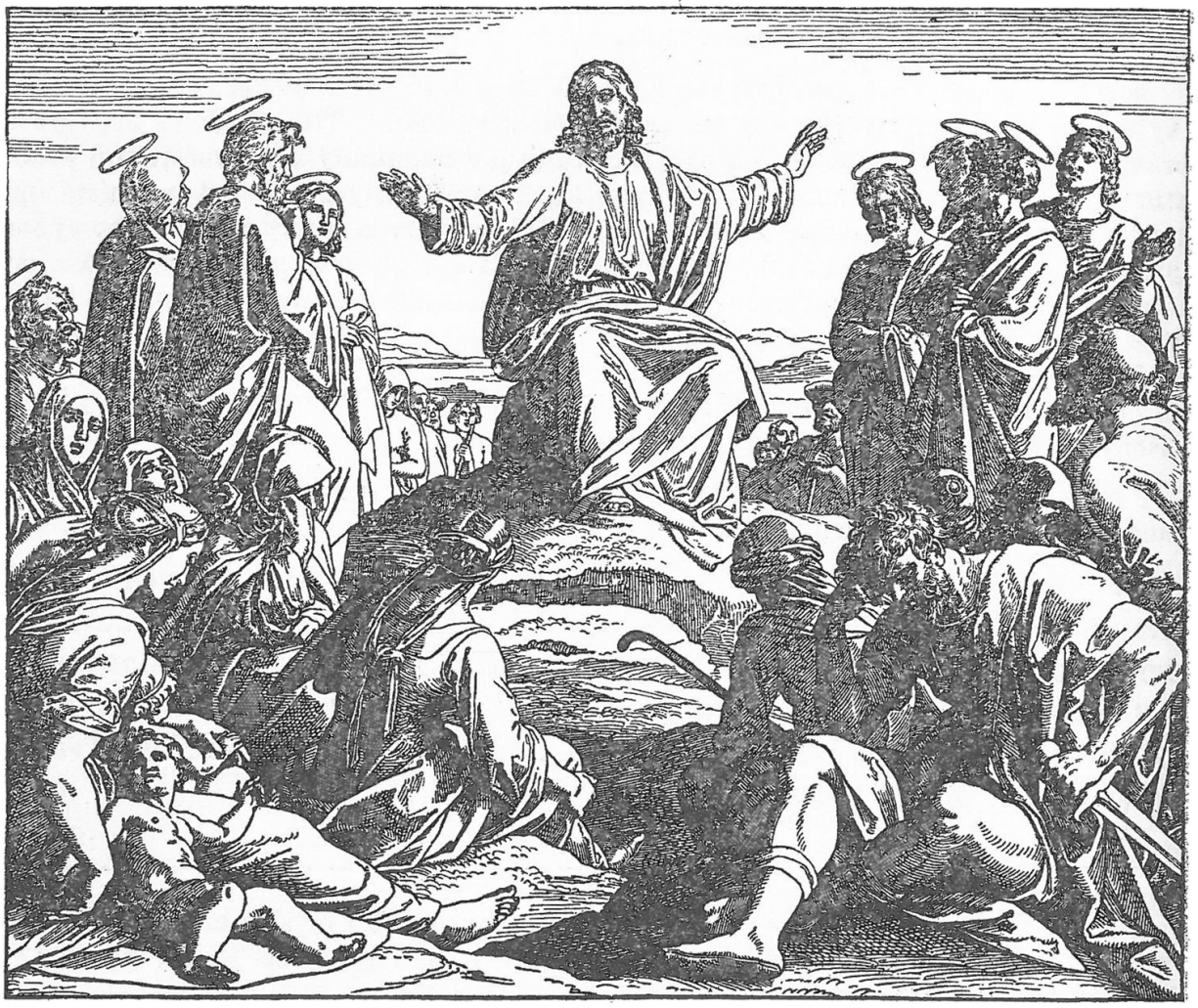

Evanělium sv. Mat. 9., 9.—13.

Za onoho času uzřel Pán Ježíš člověka sedícího na cle, Matouše jménem. I řekl jemu: Následuj Mne! I vstav, následoval Jej. I stalo se, když seděl za stolem v domě, aj, mnozí publikáni a hříšníci přišedše, stolili s Ježíšem a s učenníky jeho. A vidouce to fariseové, řekli učenníkům jeho: Proč s publikány a hříšníky jí mistr váš? Ale Ježíš uslyšev dí: Není potřebí zdravým lékaře, ale nemocným. Jdouce pak učte se, co jest: Milosrdenství chci a ne oběti; neboť nepřišel jsem povolat spravedlivých, ale hříšníkův.

Čemu učíme se z toho, že Matouš Krista hned následoval?

1. Že jest nám ihned Boha následovati, když nás volá, aby, když nedbáme Jeho hlasu neustal volati a Své milosti nám neodňal; 2. abychom vyhýbali se příležitosti ke hříchu

podobně jako Matouš navždy opustil nejen svůj hříšný stav, ale i dům a úřad, který byl podnětem k němu; 3. abychom upustili nejen od hříchu, ale i podobni sv. Matouši, abychom následovali Krista v chudobě, pokoře, mírnosti, trpělivosti, chceme-li do království Božího vejíti.[1])

Proč praví Kristus: „Chci milosrdenství a ne oběť".

Fariseové kladli všechno na vnější oběť a byli proto plni závisti, nepřízně, hněvu, nenávisti, pýchy atd., proto praví jim Kristus, že nemá na jejich obětech žádného zalíbení. Bohu nejsou oběti, modlitby a všechny skutky, které Jemu na počest z lásky konáme, příjemné, vycházejí-li ze srdce nečistého, pyšného, nepřátelského, pomstychtivého a zanedbáváme-li k vůli nim skutků milosrdenství k bližnímu.

Přišel Kristus, získati pouze hříšníky?

Přišel jak spravedlivé, tak i hříšníky získati a oblažiti; zdánlivě spravedlivé, jakými byli fariseové, kteří jen z pýchy sebe považovali za spravedlivé, v srdci však byli plni nespravedlnosti a jinými pohrdali, takoví ovšem milosti Kristovy a blaženosti jsou nehodni

Proč stoloval Kristus u Matouše s hříšníky?

Že jedl u Matouše, ukazuje nám, že hleděl též druhým poskytnouti příležitosti, aby Krista slyšeli. — Podobně obrácený hříšník nespokojí se jen se svým obrácením, ale snaží se ostatní, zvláště spoluúčastníky hříchu, na cestu spásy přivésti. Že jedl s hříšníky, stalo se proto, aby příležitost měl je obrátiti. — Jak chvalitebné a záslužné by bylo, kdybychom při svých hostinách rozmlouvali o věcech svatých a užitečných, neboť tím přispěli bychom k obrácení hříšníků, což podle učení sv. Dionysia jest největší mezi bohulibými skutky.

Kdo jsou zdraví, nemocní, lékař?

Zdraví jsou spravedliví, kteří žijí v milosti Boží. Jak cenný jest takový život! Pečuj pilně o jeho zachování! — Nemocní jsou hříšníci; neboť každý těžký hřích znečišťuje, zraňuje nebo dokonce usmrcuje duši. Proto jak jest hřích hoden nenávisti, poněvadž nám naše největší dobro odnímá! — Lékař jest Kristus; neboť stojí psáno: „Poslal slovo své (t. j. Kristus) a uzdravoval je."[2]) — Spěchej, hřešil-li jsi, k lékaři duchovnímu, jenž ti přichází vstříc ve svátosti pokání, aby tě uzdravil a ty dosáhl zdraví své duše.

Poučení na svátek sv. Kosmy a Damiana, mučenníků.

(27. září.)

Kosmas a Damian byli z pěti bratří zbožné matky Theodory nejmladší, ale také jak schopnostmi, tak zbožností nejznamenitější, rodilí z Arabie. Proto si matka na jejich vychování hlavně záležeti dala, davši je vyučiti všelikým prospěšným vědám. Svatí bratři zvolili si umění lékařské a v něm důkladné známosti nabyvše, dosáhli mezi lidem velké pověsti. Provozovali pak umění své v městě Agni, v krajině cilické v Malé Asii za doby ukrutného císaře Diokleciana (285). Poněvadž se nespokojili nemocné uzdravovati toliko tělesně, nýbrž i duševně, poukazujíce je na Božského lékaře, Krista Pána, je též křtíce, zanevřeli na ně kněží pohanští a udali je u vladaře císařského Lisiáše, že jsou křesťané. Byvše k němu předvoláni, svatí bratří vyznali radostně víru svou a byvše napomenuti, aby se jí zřekli a modlám obětovali, jako jedněmi ústy zvolali: „Raději volíme zemříti, než se zpronevěřiti Kristu Pánu a Bohu svému, tvých muk a hrozeb ani smrti nic se nebojíme." Načež je kázal Lisiáš hrozně mučiti, až je konečně stíti dal. — Jména těch dvou svatých bratří uvádějí se mezi nejdávnějšími svatými církve, jsouce položena i v kánon mešní,

---

[1]) I. Jan 2, 6. [2]) Ž. 106, 20.

(tichou mši). Některé ostatky jejich nalézají se též v hlavním chrámu metropolitním v Praze; nejstarší pak chrám v Čechách — v Staré Boleslavi, zasvěcen jest jejich památce. Proto se považují za ochránce země České, jsouce od pradávna ve zvláštní úctě.

Začátek mše svaté, velebě moudrost svatých, zní: „Moudrost svatých vypravujtež národové a chválu jejich zvěstuj církev: jména jejich žíti budou na věky věkův.“[1]) — „Plesejte spravedliví v Hospodinu; mužům pravým sluší chvála.“[2]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Dejž nám, prosíme, všemohoucí Bože, ať svatých mučenníků tvých Kosmy a Damiana blaženosť slavíce, na přímluvu jejich ode všech nám hrozících nehod osvobození dosáhneme; skrze Pána našeho atd. — Amen.

Řeč z knihy Moudrosti 5., 16.—20.

Spravedliví věčně živi budou a u Pána jest odplata jejich a myšlení na ně u Nejvyššího. Protož obdrží království slavné a korunu ozdobnou z ruky Páně; nebo pravicí Svou zastře je a ramenem svatým Svým bude jich hájiti. Vezme (zbrojné) odění horlivost jeho, i obleče tvorstvo v odění ku pomstě nad nepřáteli. Obleče se místo pancíře ve spravedlnost a vezme místo lebky soud pravý, vezme štít nepřemožitelný, pravost.

Výklad. Jako jednak bezbožným slast veškerých světských rozkoší i naděje na delší jejich slavný život pomine prachem, bouří uchváceným, dýmem v nic rozplynulým, šípem žádné známky po sobě nezanechavším, pěnou v nesmírné spoustě vod mořských ztracenou; tak život, sláva, blaženost spravedlivých potrvá věčně u lidí — u Boha. — Ačkoli byli na zemi pronásledováni, stíháni, mučeni, usmrcováni, aniž se jich kdo byl ujal; bude Bůh všemohoucí, spravedlivý, přísný Soudce v poslední den hrůzy, strachu a zahubení světa i jejich hojnou odplatou, pojma je k sobě v život věčný, slavný, blažený; zlým pak bude mstitelem jejich nepravostí a zavrhne je na věky. — Ta víra, to přesvděčení dodalo sv. mučenníkům síly k přestání všech muk i strastí. — I ty, milý křesťane! navštíven jsa od Boha strastmi, nebo nevinně pronásledován od lidí atd. pozvedni zrak i srdce k Bohu svému; a by ti bylo i života se vzdáti, Bůh bude někdy jistou odplatou tobě — přehojnou; pros Ho za Jeho svatou pomoc!

Evanděliu m totéž jako na den sv. Šebestiana (20. ledna na str. 432.).

Čemu se můžeme učiti z příkladu sv. Kosmy a Damiana?

I. Kosmas i Damian se hned z mládí pilně přičinili, aby si získali umění, jímž by pak bližním svým prospěli, používajíce k tomu všeliké příležitosti, které jim Bůh propůjčiti ráčil. — Každému člověku dává Otec nebeský, jak svatá Jeho vůle jest, míru dobrých schopností i příležitosti k vzdělání jich. Užívejme jich dobře, pilně, pečlivě, svědomitě; kdo tak nečiní anebo (což horší jest!) hříchy a nepravostmi je maří, prohřešuje se proti Bohu, Jenž mu je dal, proti sobě, ježto se jimi vzdělati, ušlechtiti měl; proti bližním, jimž povinen byl jimi prospěti.

II. Svatí bratří, vykonávajíce své umění pečovali u nemocných i o uzdravení duše. Kéž by se tak u všech nemocných dělo, a nepovažoval se zhusta člověk pouze za kus živočicha, nemaje mimo masitou hmotu, nijaké částky vyšší, vznešenější, Božské! — Onemocníš-li, milý křesťane! sám anebo někdo z tvých svěřenců, ohlédni se v čas po moudrém, obeznalém, zkušeném lékaři; ale nezapomeň i uzdravení, ulehčení duše své: tehdáž pak tím lépe léčení tělesné prospěje. Poslouchej svědomitě, co lékař přikáže. „Sám se zabíjí, kdo příkazů lékařových neposlouchá“; dí sv. Augustín.

[1]) Sir. 44, 15. 14. [2]) Žalm 32.

III. Z trpělivosti svatých bratří, jakož vůbec svatých mučenníkův, učme se též statné trpělivosti. Potkej nás, co potkej, pomysleme si, co dí zbožný jeden učitel: „Synu, ještě jsi netrpěl do krve!“ V strasti všeliké rceme k sobě: „Vzhůru srdce!“ jak pěje svatá církev, nebo jak dí mudřec: „Pohleďte, synové! na národy vůkol a vězte, že žádný nebyl zahanben, kterýž důvěřoval v Pána, poněvadž dobrotiv a milosrdný jest Bůh!“ (Sir. 2, 11.)

Povzbuzení mysli k svatým bratřím Kosmě a Damianu.

Svatí bratři, jimž Bůh té milosti udělil, abyste mocně léčili neduhy tělesné i duševní; přimlouvejte se u Boha všemocného za naši vlast, ana si vás na počátku obrácení svého za zvláštního ochránce vyvolila, aby ji Bůh jako nákazy morové, tak i horší ještě hlízy, nevěry totiž a bludu, milostivě uchovati ráčil, pro vaše zásluhy skrze Krista, Pána našeho. — Amen.

Poučení na slavnost sv. Václava,

mučenníka Páně a dědice Českého.

(28. září.)

Svatý Václav (Váceslav, Víceslav, t. větší sláva — Veleslavný), syn vojvody Českého Vratislava a choti jeho Drahomíry, kněžny ze slovanského kmene Lutických Stodoranů, ještě pohanky, vnuk Bořivoje, prvního křesťanského knížete Českého, a sv. Ludmily, narodil se asi r. 908. a byl nejstarší ze tří bratrů; druzí dva sluli Boleslav a Spytihněv, a ze čtyř sester, z nichž toliko Přibyslavy jméno známe. Milý byl mládeneček svatý Václav a pod vedením svaté své báby utěšeně prospíval ve zbožnosti, i vědám pilně se oddal ve škole budečské. I jazyku slovanskému a latinskému pilně se učil. Po brzké smrti otce Vratislava (926) byl sv. Václav sice od veškerého panstva za dědice uznán, ale Drahomíra zmocnila se vlády zemské a dala sv. Ludmilu úkladně zavražditi (927). Drahomíra tu pustila svému hněvu uzdu, potlačujíc všemožně mladou církev křesťanskou v Čechách, zavírajíc chrámy a vyhánějíc kněze. Tím popudila na sebe německého císaře Jindřicha I., příjmím Ptáčníka, který s náramnou přesilou vojska do Čech vtrhl (928). Sv. Václav sice též sebrav vojsko, proti němu táhl, ale vida, že by přesile neodolal, nýbrž marně jen krev národa svého proléval, raději s císařem mír umluvil, podvoliv se platu 300 hřiven stříbra a 150 volů. Lepší prospěšné smíření se, než-li kruté beznadějné válčení! — Potom se ujal mladý kníže sám vlády, ale tak, aby měla základ ve svaté víře a zákonech Božích, nedav si v tom ničím brániti. Chrámy otvíral, opravoval, nové stavěl; kněze zpět povolal. Ujímal se chudých, vdov a sirotků; vězně navštěvoval, žádného k smrti neodsoudil, šibenice všecky, kde která byla, sbourati velel. Od pohanských rodičů (neboť žádného násilím k sv. víře nenutil, věda, že jest víra z milosti Boží!) dítky kupoval a ve sv. víře vyučovati dával. Kněžím při nejsv. oběti rád sám přisluhoval, i hostie prý k ní a víno sám připravoval atd. Pro rámě sv. Víta, kteréž od císaře darem dostal, založil chrám svatovítský (931). Tak panoval sv. kníže ku blahu národa, položiv mírným a moudrým jednáním svým jak doma tak k sousedům pevný základ k dalšímu trvání své milé vlasti, svého bujarého národa. Ale to se nelíbilo některým převrácencům z hrdého panstva. Ti přemluvili vládychtivého bratra Boleslava ke krutému činu Kainovu. Když se byl sv. Václav (27. září 935) odebral do Boleslavi, kdež Boleslav sídlo měl a právě týž den se památka sv. muč. Kosmy a Damiána světila, pohostil ho Boleslav, a sv. Václav vykonav svou pobožnost, hodoval vesele, ač tuše, co mu nastává; vzdal totiž přípitek i svatým mučenníkům Kosmě a Damianu, i svatému Michalu, „aby prý nás všecky blaženě uvedl na věčnost“; potom se též vyrážel i rytířsky koňmo na kolbišti. Chtějícího jeti domů přemluvil bratr, aby zůstal přes noc. Avšak když sv. vojvoda svolil, sešli se úkladní vrahové na dvoře Hněvsově a umlouvali, kdy mají nevinného Václava přepadnouti; i řekli: „Však půjde na jitřní, tehdáž ho ulovíme.“ A tak se i stal ten ohavný skutek. Ráno, když zvonili na jitřní, odebíral se sv. Václav do chrámu Páně; potkav se s Boleslavem, pozdravil a políbil ho, řka: „Dobře's nás včera počastoval, bratře!“

Ale ten vytasiv meč ťal bratra Václava do hlavy, řka úsměšně: „Dnes tě ještě lépe počastuji!“ Václav však, jsa silnější, chopil se Boleslava a povaliv ho na zem, vyrval mu meč a daleko ho zahodil řka: „To ti Bůh odpusť, bratře!“ Na pokřik Boleslavův přihnali se druzí vrahové dle umluvení: Česta, Týra a Hněvsa, a zastihnuvše Václava, an raněný k chrámu se utíkal, ubili jej bezbranného, an se držel dveří chrámových. I služebníky jeho, kteří neutekli, povraždili, kněze oloupili a vyhnali. Drahomíra, uslyševši, co se dálo, přišla na hrozné místo bratrovraždy a tělo synovo slzami smáčela. To pak, když dlouho nepohřbeno leželo, choval jeden kněz tajně ve svém domě, potom slavně uprostřed chrámu pohřbeno bylo. — Boleslav čině pokání, dal je pak do Prahy převézti a v chrámě sv. Víta pochovati. — Svatý Václav byl od svého zavraždění vždy u národa českého ctěn a vzýván; obraz jeho nalézá se na českých penězích, praporech; množství chrámů po českých vlastech ke cti a chvále jeho vystavěno. Kéž jak dosud tak i na další věky kvete úcta a důvěra k němu v srdcích věrných zbožných Čechův!

Na začátku mše svaté plesáme nad mocnou pomocí a velikou slávou, kterou Bůh svatého svého vyznamenati ráčil, řkouce: „V síle Tvé, Hospodine, raduje se spravedlivý a nad spasením Tvým plesá velmi, žádosti duše jeho udělil jsi jemu.“ „Předešel jsi jej zajisté sladkým požehnáním, postavil jsi na hlavu jeho korunu z drahého kamení.“[1]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi sv. Václava vznešenost v lepší proměnil důstojnost a jej vítězoslávou mučennictví k nebeské slávě povýšil, rač nás pro jeho zásluhy a přímluvu všech protivenství sprostiti a k oslavě blaženosti věčné pojmouti; skrze Pána našeho atd. — Amen.

Řeč z knihy Moudrosti 6., 10.—22.

K vám tedy, králové, jsou tyto mé řeči, abyste se naučili moudrosti a nevypadli. Nebo kteří ostříhají spravedlivých věcí spravedlivě, ospravedlněni budou, a kteří se naučí těm věcem, naleznou, co by odpověděli. Buďtež tedy žádostivi řečí mých, milujte je a budete míti umění. Jasná jest moudrost a nikdy nevadne a snadně spatřena bývá od těch, kteří ji milují, a nalezena bývá od těch, kteří ji hledají. Předchází ty, kdož jí jsou žádostivi, aby se jim prve ukázala. Kdo k ní na úsvitě bdíti bude, nebude (o ni velmi) pracovati, nebo ji nalezne sedící u dveří svých. Protož pomýšleti o ní jest dokonalý rozum; a kdož bdíti bude pro ni, brzo bezpečen bude, poněvadž ona obchází hledající těch, kdo jsou jí hodni, a na cestách ukazuje se jim ochotně a při všelikém přemyšlování potkává se s nimi. Nebo počátek její jest opravdová žádost umění. Protož péče o umění jest láska (k ní); a láska (k ní) jest ostříhání jejích přikázaní; ostříhání pak přikázaní (jejích) jest základ neporušenosti; neporušenost pak působí, aby byl (člověk) nejbližší Bohu. Žádost tedy moudrosti přivádí do království věčného. Protož jestliže sobě zalibujete (panovnické) stolice a berly, králové národů, milujte moudrost, abyste na věky kralovali.

Výklad. Jestliže staří toho považovali za nejlepšího panovníka, který by spolu mudrcem byl, dostalo se toho štěstí vlasti České svatým Václavem. Neboť velmi dobře o něm všecko platí, co tuto Bůh panovníkům radí, aby si toho hleděli, chtějí-li stále a šťastně panovati i po království vezdejším království věčného dojíti.

I. Sv. Václava Božská moudrost předešla, an jej Bůh předurčiti ráčil k tomu, aby jím v národu Českém svatou víru nově vštípenou upevnil a na tisíce let na jeho přímluvu udržel. To o něm věštil duchem prorockým řezenský biskup Tuto, jejž Vratislav k slavným

[1]) Žalm 20.

postřižinám[1]) syna svého byl pozval, řka: „Hospodin Ježíš Kristus blahoslaviž pacholíka toho blahoslavením, jímž blahoslavil všecky spravedlivé své.“ — I my hleďme, ať požehnání od Boha každý k svému stavu zasloužíme!

II. Sv. Václav k pravé moudrosti, kteráž jest Kristus Pán a učení Jeho, na úsvitě, t. za prvního mládí bděl, t. j. pilen jí byl s přemožením sebe i v potřebných věcech, jako je spaní. Jak čerstvě a velmi prospíval v umění a ve všem dobrém pod vedením svých učitelův i své zbožné báby! V pravdě se o něm může říci, co praví sv. evanělium o 12letém Ježíškovi, „že prospíval věkem a moudrostí i milostí u Boha i u lidí!“ — Rodičové, jak pak vy vedete a učíte dítky své? Jest moudrost Páně, svatá víra, základem vychování dítek vašich? Jest bázeň Boží, mravopočestnost hlavním zřetelem při jejich vyučování? Zvláště za naší doby, kdy tak mnoho zlých příkladů dítky vaše obkličuje, máte dvojnásobní povinnost, následovati příkladu sv. Ludmily ve zbožném vedení dítek svých.

III. Sv. Václav nevzdal se dosažené moudrosti, když dosedl na dědičný stolec otcovský, nýbrž za základ ji položil vládě své; miloval moudrost, kázeň mravů, péči o chudé, bedlivé zachování spravedlnosti, a tak docílil toho štěstí, že blaženě panoval na zemi, a nyní věčně kraluje u Boha, jsa mu nejbližším. Ó kéž by se bylo dostalo slavné koruně jeho vždy takých panovníkův! — Ale pro nás jaké z toho naučení vyplývá? Vizme jen vůkol sebe, jak mnoho je mladíků, kteří jsouce od zbožných rodičův pilně vychováni, ba i s velikými obětmi na učení všeliké posláni a v něm vzděláni, když ze škol vyjdou, s knihami školními i všecku zbožnost, kázeň, mravopočestnost zavrhují a přidržují se nevěry, náruživostí a nepravostí všelikých, a tak rodičům k zármutku bývají, sobě pak hanbu a zahynutí připravují. Tak hynou ve květu mladosti své; opustivše moudrost, opuštěni bývají od ní zde i na věky.

Modlitba. Svatý Václave, kníže náš a dědici! ty jsi dítkami, jež jsi kupoval od rodičů pohanských a pak ve víře svaté vyučiti dával, spolu kladl základ k upevnění téže sv. víry, oroduj u Boha za naši Českou mládež, ať sv. víry se držíc, k blahu vlasti působí a tím pak i blaženosti věčné dosáhne, to i to za svatým příkladem tvým!

Evanělium sv. Matouše 16., 24.—27.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Chce-li kdo za Mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj Mne. Neboť kdo bude chtíti život svůj zachovati, ztratí jej, ale kdo ztratí život pro Mne, nalezne jej. Nebo co je platno člověku, by všecken svět získal, na duši pak své škodu trpěl? Anebo jakou dá člověk výměnu za duši svou? Syn zajisté člověka přijde v slávě Otce Svého s anděly svými a tehdáž odplatí jednomu každému podle skutků jeho.

Jak pak sv. Václav zapíral sebe?

Jsa v nejvyšší důstojnosti světské postaven, ponížil se k bližnímu, slouže i sebe chudším, donášeje, jak se praví, sám chudině dříví a životní potřeby a to za noční doby, aby nic nezadal knížecí důstojnosti, aniž pak aby věděla levice, co dobrého pravice činí; moha pak žíti ve stkvělém, blaženém manželství, zůstal panicem, ustanoviv dítky bratrovy za své dědice; nejvíce však se zapřel, když moha se bratrovi pomstiti, an krutě ho ranil, neučinil tak, nýbrž odhodiv meč řekl: „To ti Bůh odpusť, bratře!“ — Tak hleď i ty, milý křesťane, zvláště svým protivníkům odpouštěti.

[1]) Den, když se pacholíkům poprvé vlasy ostříhávaly a oni ve věk jinošský vstupovali.

Jak pak nesl sv. Václav kříž svůj?

Trpělivě snášeje odpornosti panstva k pohanským obyčejům nakloněného i samé matky své Drahomíry; konečně pak rád dal život svůj za Krista Pána a tak zajisté duši svou zachoval k věčné slávě, kteréž u Boha požívá a v které kéž všichni ho uzříme!

Mimo království České čte se

Čtení z knihy Sirachovy 10., 10.—14.

Spravedlivého proveď! Pán cestami přímými a ukázal mu království Boží, a dal mu známost svatých věcí: poctil ho v pracech a doplnil práce jeho. Když podvodně (jiní) oklamávali jej, byl mu přítomen, a počestného učinil ho. Ostříhal ho před nepřáteli, a před svůdci bezpečna učinil ho a boj silný dal mu, tak že přemohl a poznal, že nade všecko mocnější je moudrost. Ta prodaného spravedlivého (Josefa) neopustila, ale od hříšníků vysvobodila jej: a sstoupila s ním do jámy, a v okovech ho neopustila, až mu přinesla berlu království, a moc nad těmi, kteříž ho potlačovali, a ukázala, že lháři byli ti, kteříž ho hyzdili, a dal mu slávu věčnou Hospodin, Bůh náš.

I toto svaté čtení (vlastně o Josefovi egyptském řečené) velmi vhodně dá se obrátit k našemu svatému dědici.

I. Svatému Václavu dal Bůh známost svatých věcí, svaté víry; ukázal mu království Boží, t. že základ pravého blaha knížat i národů záleží na zákonech Páně, a ty byly ty cesty přímé, jimiž svatý vojvoda statně a neohroženě kráčel, nedaje se ničím v tom mýliti a svésti. Když mu někteří z pánů vytýkali, že příliš si hledí záležitostí svaté víry, řekl jim: „Co jste mi bránili učiti se zákonu Pána Ježíše Krista a poslouchati přikázaní Jeho? Odporno-li je vám sloužiti Kristu, proč jiným v tom překážíte? Já byv posud v područí a moci vaší, nyní tím pohrdám, touže Bohu všemohoucímu z upřímného srdce sloužiti.“ — Zda-li pak i my chodíme cestami přímými; ve všem dle sv. víry a zákonů jejích se řídíce?

II. Jak Bůh sv. Václava poctil a počestného učinil, dokázal Bůh dav mu svaté anděly k zvláštní stráži jeho. — Byv obeslán od císaře do Řezna na sněm, zdržel se, dle svého obyčeje obcuje službám Božím, tak že císař sněmování započal, a hněvaje se přísně zakázal, knížeti českému, až přijde, obvyklou počest vzdáti. Tuť Václav, otevřev dvéře, vstoupil na síň a stojí; císař pak vstav se stolce, jde mu v ústrety a hluboce se pokloniv, uvedl ho a posadil sám vedle sebe. Jsa pak tázán od knížat, proč byl tak sám proti svému zákazu učinil, řekl: „Viděl jsem, an kníže Václav, vstoupiv do dveří, má zlatoskvoucí kříž na čele svém a dva andělé jdou mu po boku a každý pozdviženým prstem mi hrozí. I kdož by z toho nepoznal, že jest člověk svatý a tudíž, že mu hluboká úcta přináleží?“ — Chceš-li, milý křesťane, pod ochranou svatých andělů býti, živ buď svatě jako sv. Václav!

III. Že pak Bůh sv. Václava ostříhal před nepřáteli, a že bezpečna učinil ho a v boji mu přispěl, tak že zvítězil, to se dokázalo takto: Když Radislav, kníže Lucké,[1]) moc svou rozmnožiti chtěje, proti sv. Václavu do pole vytáhl, a četná vojska se již setkati měla, vyzval sv. Václav, lehounce jsa oděn a bez krunýře, Radislava na souboj k rozřešení pře, řka: „Nač bychom lid svůj hubili, an si nic neublížil? Bojujme sami dva; padnu-li já, buď ty knížetem a naopak.“ Radislav jsa spokojen,

[1]) Bydleli Lučané kolem Kouřími.

rozjel se na bujném oři zasadiv kopí proti svatému vojvodovi; ale přiblíživ se a maje smrtelnou ranou ho prokláti, náhle zarazil a skočil s koně, před sv. Václavem na kolena padl, jemu se docela vzdávaje: Udivenému pak lidu vysvětlil to řka: „Vyjeda ze zástupu, viděl jsem najednou, an kníže Václav má na čele skvoucí kříž a anděly po boku, ani mi hrozí a jeden z nich jakoby pravil: Nebij!“ Tak Bůh svatého svého ochránil. — „Kdož obývá v chrámě Nejvyššího, ve stráži Boha nebeského dlíti bude!“ [1])

Povzbuzení. Bože, jenž jsi sv. Václava proti nepřátelům i viditelně svými anděly ochrániti ráčil, pro jeho zásluhy a přímluvu sešli milé vlasti jeho i naší Svou mocnou pomoc nebeskou vždycky, ale zvláště za našeho věku, co ošemetní nepřátelé proti ní lestnými útoky ženou, aby ji v posměch a pohrdání přivedli a tak ji i s národem Českým zahubili; dejž ať pod ochranou Tvou i na další věky je zachována a Tobě věrně slouží!

Poučení na svátek sv. Michala, archanděla.

(29. září.)

Sv. Michal jest hlavou, nebo knížetem nebeského vojska; jest prvním z blažených duchů, kteří stojí před trůnem Božím; on jest to, který v okamžiku svého stvoření se Jemu s ochotnou poslušností podrobil a tím zasloužil blaženost; on jest to, jenž první pro čest Boží zbraně se chopil, proti pyšnému Luciferovi, jenž se proti Bohu vzbouřil; zdržel i jiné anděly od vzpoury Luciferovy a povzbudil je k věrnosti Bohu. Jeho pokora, jeho poslušnost a snaha pro slávu Boží povznesla ho nad ostatní, podobně jako pýcha a neposlušnost pyšného Lucifera snížila a do propasti pekelné uvrhla. Bůh dal jej Své církvi rovněž za ochránce jako jej učinil ochráncem židovské synagogy; a jako dříve pečlivě opatroval svěřený sobě židovský národ, stál při něm ve všech nebezpečenstvích a jej vždy ochraňoval, rovněž stará se o dítky jemu svěřené církve, zachovává je v pravé víře, chrání je proti útokům a pokušením ďábelským v životě, zvláště v nebezpečném boji smrtelném a po smrti představuje jejich duše Božskému Soudci. Proto napomíná nás naše matka církev, abychom se k němu s největší důvěrou modlili: „Svatý Michale archanděle, opatruj nás v boji, abychom o hrozném soudu nezhynuli.“ Jistě nás vyslyší a pomůže nám při smrti naše nepřátele přemoci, budeme-li jej po čas života pilně ctíti a se snažiti, abychom jeho příkladem statečně bojovali proti úkladům a pokušením svého duševního nepřítele.

Povzbuzení. 1. Svatý Michal udržel se svou pokorou na svém místě, které Lucifer svou pýchou ztratil. Jak potřebná ctnost jest pokora a jak nebezpečný hřích pýcha, která vylidňuje nebe, ale peklo otvírá. 2. Sv. Michal neměl žádného účastenství na pohoršení, které dal Lucifer andělům zpupnou vzpourou proti Bohu, nýbrž proti němu statečně se opřel a ostatní anděly před ním zachránil tím, že podle svého jména zvolal: „Kdo jest jako Bůh.“ Kdo zaslouží býti ctěn, milován jako Bůh? — Uč se z toho, abys nenapodoboval zlo, které na jiných vidíš nebo slyšíš, nýbrž opři se podle svých sil všem zlým příkladům, pohoršlivým řečem a skutkům a jiné před nimi zachraň. Nejlepší záštita proti všem pohoršením a pokušením bude ta, když se sv. Michalem řekneš nebo si pomyslíš: Kdo jest jako Bůh? Kdo jest tak mocný, moudrý, krásný, bohatý, dobrotivý, láskyhodný jako Bůh? Kdo může mi více škoditi nebo prospěti jako Bůh? Komu mám více sloužiti, koho se více báti, koho více milovati než Boha? atd. 3. Lucifer, nejkrásnější a nejšlechetnější duch, byl okamžitě bez milosrdenství zavržen do věčného pekelného ohně pro první jen v myšlenkách zpáchaný hřích; jak se s tebou stane, nepřestaneš-li se bouřiti svými hříchy proti Bohu?

[1]) Žalm 40, 1.

Modlitba k sv. Michalu, archandělu. Velký kníže nebeský, sv. Michale! Tvé ochraně doporoučím své tělo a svou duši, a prosím tě pro tvou vznešenost, které v nebi požíváš, abys mně vždy pomáhal zvláště však na konci mého života, mé nesmělosti síly dodával, u Boha odpuštění mých hříchův a úplné odevzdání se do Jeho vůle vyžádal, aby má duše potěšena mohla se od těla odloučiti. Přijmi ji a doprav ji za průvodu svatých andělů před tvář Boží, aby se z patření na Něho věčně radovati mohla. Amen.

Mše svatá.

Začátek jako na svátek sv. andělů strážných. (První neděle v září na str. 548.).

Modlitba církevní. Bože, Jenž podivuhodným řádem jak andělů tak lidí služby ustanovuješ, propůjč nám milostivě, ať život pozemský ochraňují ti, kteří v nebesích neustále před tváří Tvou stojí Tobě sloužíce. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč ze Zjevení sv. Jana 1., 1.—5.

V těch dnech ukázal Bůh, co se má dít brzo, skrze anděla svého služebníku svému Janovi, který svědectví vydal slovu Božímu, svědectví Ježíše Krista, cožkoli viděl. Blahoslavený, kdo čte a slyší slova proroctví tohoto a zachovává ty věci,

které jsou napsány v něm; čas zajisté blízko jest. Jan sedmi církvím, které jsou v Asii. Milost vám a pokoj od Toho, který jest a který byl a který přijíti má, a od sedmi duchů, kteří jsou před obličejem trůnu Jeho, a od Ježíše Krista, kterýž jest svědek věrný, prvorozený z mrtvých a kníže králů země, který zamiloval nás a umyl nás Svou Krví od hříchů našich.

Výklad a povzbuzení. Toto tajemné zjevení učinil Bůh sv. Janu v jeho zajetí na ostrově Patmu. Anděl praví v něm: „Čas jest blízko," totiž onen den, kdy Kristus bude seděti na soudu a od nás počet žádati. Byl skutečně v onom čase soudný den již tak blízko a dnes jest ještě blíže. Nebo jest tento čas více než okamžik, když jej srovnáváme s věčností? Není tisíc let před Bohem jako jeden den? — Můžeme však též říci: Soud Boží pro tebe zcela blízko; neboť může tě ještě dnes, v tomto okamžiku povolati před Svou soudnou stolici a potom vskutku počal pro tebe soudný den s veškerou svou hrůzou. Nepovažuj nikdy svůj poslední den za příliš vzdálený, ale buď připraven každý den, ano každou hodinu na soud Boží. Sedmi duchy rozumí sv. Jan sedm nejvzácnějších andělů, jež stále před trůnem Božím stojí a neustávají Boha o milost pro lidstvo prositi. Konečně předvádí nám Ježíše Krista, jenž trpěl za nás, zemřel a nás Svou Krví ze všech hříchův očistil. Křesťane, nezapomínej nikdy na milost svého Vykupitele.

Evanděliu m jako na slavnost sv. andělů strážných. (První neděle v září na str. 548.).

Poučení na slavnosť sv. Růžence.

(Na první neděli v říjnu.)

Tato slavnost zavedena byla od papeže Klementa XI. na první neděli v říjnu na věčnou památku dvojího slavného vítězství, kterého křesťané dobyli u Lepanta r. 1571. (za papeže Pia V.) a u Bělehradu (za Klementa XI.) na přímluvu Panny Marie, jež byla o pomoc vzývána modlitbou sv. růžence.

Co jest sv. růženec?

Modlitba, při níž se modlíme napřed Apoštolské vyznání víry, potom pětkrát po jednom Otčenáši a po desíti Zdrávas Maria, a každému Zdrávasu po slově „Ježíš" přidáváme tajemství našeho vykoupení ku zbožnému rozjímání. Nazývá se růžencem, poněvadž radostná, bolestná a slavná tajemství zcela krásně bývají znázorňována zelenými listy, trny, květinou, z nichž právě růže se skládá, a s ostatními modlitbami a chvalořečeními spojeno, tvoří právě věnec. Nazývá se též žaltář, poněvadž se skládá ze 150 „Zdrávas Maria", jako Davidův žaltář ze 150 žalmů a poněvadž nastoupil na místo obvyklého pění žalmů v dobách dřívějších.

Kolikerý je růženec?

Trojí; totiž radostný, bolestný a slavný. — Radostný růženec skládá se z pěti prvních desátků (po desíti Zdrávas Maria), k nimž vkládá se pět tajemství o vtělení Kristově, totiž:

1. Kterého jsi, Panno, počala;
2. S kterým jsi, Panno, Alžbětu navštívila;
3. Kterého jsi, Panno, porodila;
4. Kterého jsi, Panno, v chrámě obětovala;
5. Kterého jsi, Panno, v chrámě nalezla.

(Tento růženec modlívá se zvláště v adventě.)

Bolestný růženec má rovněž pět desátků, v nichž předvádí se nám k rozjímání patero tajemství utrpení a smrti Ježíše Krista. Znějí:

1. Který se pro nás krví potil;
2. Který pro nás bičován byl;
3. Který pro nás trním korunován byl;
4. Který pro nás těžký kříž nesl;
5. Který pro nás ukřižován byl.

(Tento růženec modlívá se obyčejně v postě.)

Slavný růženec, který obsahuje pět posledních desátků, připomíná nám oslavení Kristovo a blahoslavené Panny Marie. Tajemství znějí:

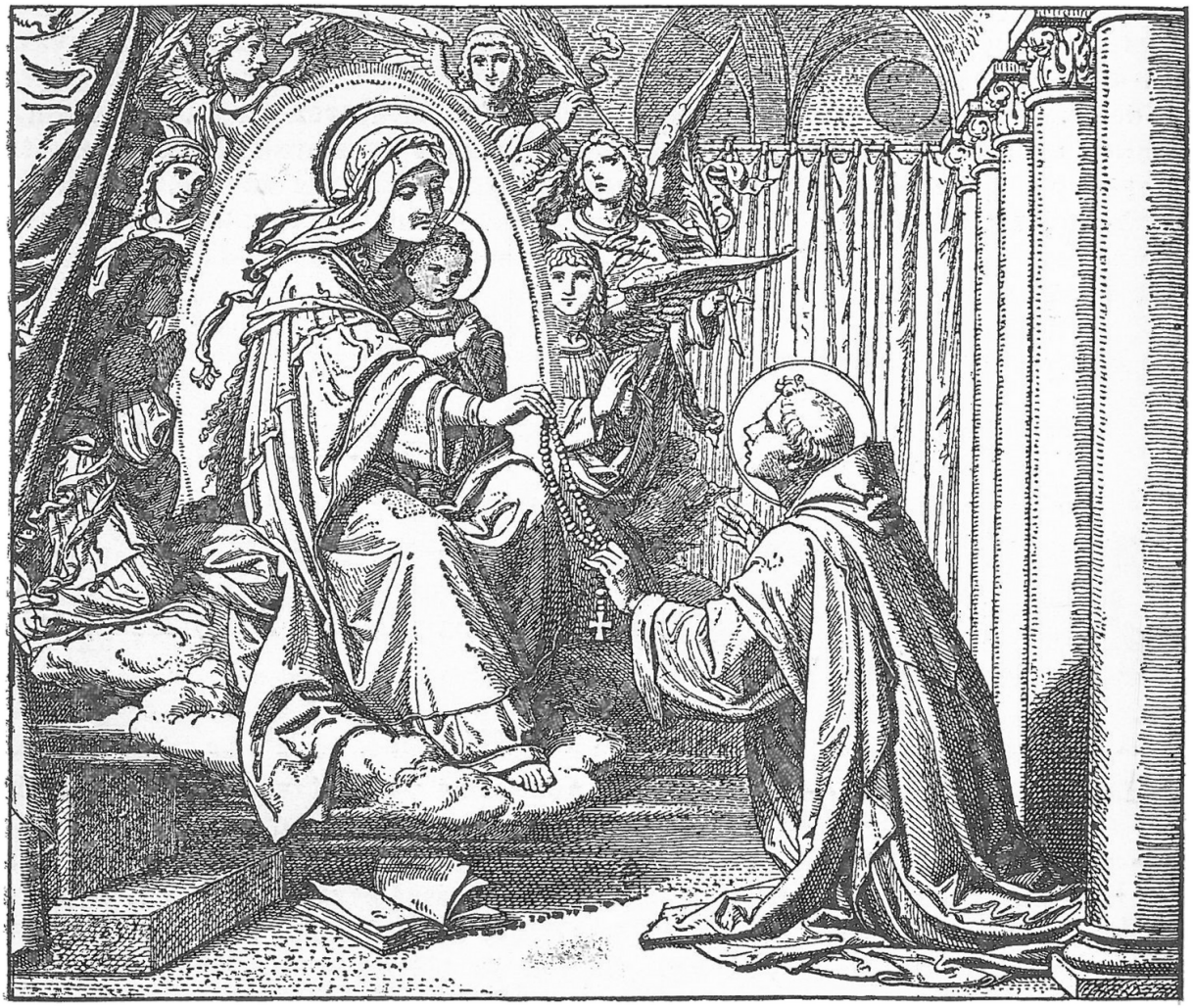

1. Který z mrtvých vstal;
2. Který na nebe vstoupil;
3. Který Ducha Sv. seslal;
4. Který tebe, Panno, na nebe vzal;
5. Který tebe, Panno, na nebi korunoval.

(Tento růženec modlívá se obyčejně v čase velikonočním.)

Jak byla tato modlitba do církve zavedena?

Více let kázal sv. Dominik (* 1221) proti bludům Albigenských a jiných bludařů s pílí a důkladností, však málo vrátilo se do lůna církve zpět. V tomto beznadějném stavu zdvojnásobil světec své modlitby a kající skutky a vzýval zvláště Pannu Marii o pomoc a ochranu. I zjevila se mu Maria a poučila jej o růženci. Snažil se pilně tuto modlitbu

všudy rozšířiti a kázal od té doby s takovým zdarem, že v krátkém čase obrátilo se více než 100.000 bludařův a hříšníků. Božský původ růžence doznává též bulla Řehoře XIII. z roku 1577.

Jest růženec užitečným modlením?

Ano. Neboť tím, že předvádí nám před zrak duševní základní tajemství křesťanství, uvádí nám na mysl nejmocnější pohnutky, abychom Boha milovali, hříchů nenáviděli, nepravostí přemáhali, světem a jeho marnivostí pohrdali, o křesťanskou dokonalost se snažili, abychom věčně blažených příbytků dosáhli, které nám Ježíš připravil. Nebo jest něco, co pobádá ku vzájemné lásce, než láska Boží, která se jeví ve Vtělení Syna Božího? něco vhodnějšího, ošklivost před hříchem vzbuditi než upomínka na trpícího Bohočlověka, něco přitažlivějšího než nebe se svou blažeností? Růženec předvádí nám dále před oči živé vzory — Ježíše a Marii — které máme následovati a povzbuzuje nás k dobrému, poukazuje na všemohoucí, Ježíšem získanou milost a na všemocnou přímluvu milosti plné Matky Boží.

Neříkej, že častější opakování unavuje. Ať si se to přihodí tomu neb onomu. Jest však příčina toho v modlitbě nebo v modlícím se? Nemůže to konečně býti řečeno o každé modlitbě a modlitební knize? Nedejme se ničím zdržeti od sv. růžence; nestyďme se nositi jej u sebe, ježto jinak bychom se musili styděti, že jsme katolickými křesťany; modlívejme se jej často, každý večer, jako bývalo dříve zvykem u katolíkův a poznáme, že, jako byl růženec léčivým prostředkem za času sv. Dominika proti bludům a nevěřícím, bude i za našich dnů mocnou zbraní proti nevěře a bude podporovati víru, zbožnost a ctnost, správně-li se jej budeme modliti.

Jak se máme modliti růženec?

1. Správně, t. j. jak v předešlé úvaze řečeno a pomalu, tak že modlitby a tajemství náležitě vyslovujeme; 2. pobožně, nejen slovy, ale i srdcem. Máme totiž tajemství rozjímati, při radostném růženci mysleme na nekonečnou lásku Boží k lidem a na Jeho snížení k nám, Jemu za to děkovati a slíbiti, že opět Jej budeme milovati; při bolestném růženci máme cítiti útrpnosť se Spasitelem pro nás trpícím, ze srdce nenáviděti hříchu, jako příčiny utrpení a vážná předsevzetí pro budoucnost činiti; při slavném máme se rozpomínati na slávu, která pro nás jest přichystána, budeme-li Ježíše a Marii následovati. Papež Lev XIII. ve dvou encyklikách doporučil co nejvřeleji modlitbu sv. růžence vzhledem k stísněnému postavení svaté církve. Doufal zajisté touto modlitbou v odvrácení hrozícího zla. Kéž nemodlí se tato modlitba pouze v chrámech, ale ať slaví též svůj vjezd i do rodin! Kéž modlívá se v rodinách společně aspoň večer každé soboty!

Milý křesťane, neopomeň žádný den modliti se růženec nebo aspoň část.

Mše svatá.

Začátek jako na svátek Neposkvrněného Početí P. Marie (8. prosince na str. 410.).

Modlitba církevní. Bože, Jehožto jednorozený Syn životem smrtí a vzkříšením Svým nám odplaty spasení věčného získal, propůjč nám, abychom tajemství ve svatém růženci pobožně rozjímajíce následovali, co obsahují a obdrželi, co přislibují. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na svátek Nanebevzetí P. Marie (15. srpna na str. 536.).

Evanděliu sv. Lukáše 11., 27.—28.

Za onoho času, když mluvil Ježíš k zástupům, pozdvihši hlasu jedna žena ze zástupu, řekla Jemu: Blahoslavený život, který Tebe nosil

a prsy, kterých jsi požíval. On pak řekl: Ovšem blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho.

(Poučení o slyšení slova Božího — viz na str. 105.).

Poučení o živém růženci.

V čem záleží živý růženec?

Sjednotí se patnáct osob za úmyslem, že každá modlí se denně desátek růžence ke cti tajemství, které jí při rozdělování připadne, a tím se denně pomodlí celý žaltář. Růženec ten nazývá se živý (též vždy trvající), poněvadž (na dokončení celého růžence nebo žaltáře) kolují rozjímání o tajemstvích obsažených v růženci a modlitba denní od úst k ústům, od srdce k srdci sdružených členův a poněvadž jsou živi a poněvadž členové smrtí nebo jinak přestávající ihned jinými bývají nahrazováni.

Odkud jest tento způsob, modliti se růženec?

Když v druhé polovici 18. a v první polovici 19. století protikřesťanský duch církevní pobožnosti, zvláště modlitbu sv. růžence, často a bohužel ne nadarmo napadl, vzbudil Bůh r. 1825. v Lyoně ve Francii dva zbožné kněze, kteří zavedli bratrstvo živého růžence.

Jest tento růženec modlitbou užitečnou?

Ovšem, neboť papež Řehoř XVI. praví v breve ze dne 2. února 1832.:

„Nerozpakovali jsme se posíliti tak spasitelnou pobožnost svou papežskou plnou mocí a svolením a udělením odpustků ji zvelebiti; neboť jsme pamětlivi velkého dobrodiní, které stalo se celé katolické církvi, když věřící národy počaly modlitbou sv. růžence prositi za pomoc blahoslovené P. Marie. — Jsme pevně přesvědčeni, že z nejblahodárnějších účinků této pobožnosti jest ten, že pro snadnosť svou rozšíří se jí modlitba, kterou velmi důstojně ctěna bude Matka Boží za všech časův a na všech místech a ze sdružení a jednomyslnosti četní členové novou sílu čerpati budou, totiž sv. růženec.“

Jest proto tento spolek modlitební všude rozšířen. Vstup také ty, milý čtenáři, do něho, ukaž se horlivým ctitelem Mariánským a věrným dítkem utlačované svaté církve.

Poučení na svátek sv. Františka z Assissi,

zakladatele řádu.

(4. října.)

Sv. František narodil se r. 1181. ve městě Assissi ve vévodství spoletském v Italii. Jeho otec, bohatý obchodník, ustanovil jej ke stavu obchodnímu a František provozoval s obratností toto řemeslo, při čemž, ačkoliv byl nádhery milovný, již časně jevil zvláštní lásku k chudým. Přátelský a laskavý, přívětivý a dobrotivý ke každému, byl ve svém okolí od každého milován a svět hleděl jej zlákati na svou stranu. Ale láska Boží zvítězila nad láskou světskou. Z hůry byv osvícen a upozorněn na své povolání podivuhodnými zjeveními, následoval hlasu milosti, která jej pudila, aby následoval Krista v chudobě a pokoře. Když jednou při mši sv. slyšel slova evandělia: „Nenoste ve svém opasku ani zlata, ani stříbra, ani peněz; nemějte ani vaku na cestu, ani dvojnásobného šatu, ani hole,“ řídil svůj celý životní způsob podle tohoto předpisu Páně a počal v evandělické chudobě pokání hlásati a to s takovou silou, že všichni jeho posluchači bývali k slzám pohnuti. Vyděděn od svého lakotného otce, jemuž se nelíbil jeho chudobný život a jeho dobročinnost k chudým, odevzdal se úplně Prozřetelnosti svého nebeského Otce a žebral o chléb ode dveří ke dveřím, děle se o vyžebrané s chudými.

Jeho mimořádný způsob životní přivábil mu brzy několik učenníkův a když jejich počet denně rostl, předepsal jim pravidla a odcestoval do Říma, aby jim vymohl potvrzení papežovo. Když se to stalo, vrátil se zpět a usadil se vzdálen jsa asi míli od svého rodného města u malého kostelíčka, jenž patřil Benediktinům, od kterých Portiunkula (t. j. díleček) nazván byl. Zde žil životem nejpřísnějším, zde modlil se dnem i nocí. Zde v tomto chrámě, jenž byl zasvěcen panenské Matce Ježíšově a andělům, obdržel od samého Krista proslulé odpustky portiunkulové, známé po celém křesťanském světě.

Když totiž r. 1221. na den posvěcení tohoto chrámu modlil se v něm, s vroucí zbožností, zjevil se mu Pán a pravil: „Františku, požádej ku spáse národů, co chceš.“ On odpověděl: „Odpuštění viny a trestu, plnomocných odpustků žádám pro všechny, kteří zkroušení budou v tomto chrámu a ze svých hříchův upřímně se vyznají.“ „Jdi“, odvětil Pán, „k mému náměstku, papeži, a vyžádej si od něho v jménu mém odpustků.“ Odebral se ihned k papeži Honoriovi III., jenž mu napřed ústně a později zvláštní bulou odpustky potvrdil. Tyto odpustky byly později na všechny chrámy řádu Františkánského rozšířeny a mohou získány býti 2. srpna každého roku.

Horlivý pro spásu národů snažil se František se svými bratry, jež vždy dva a dva rozesílal hlásati pokání a mír Boží a všude království Boží rozšiřovati. Jeho láska k hříšníkům a jeho planoucí horlivost o spásu duší pohnula jej odebrati se do cizích zemí a zvěstovati evanělium nevěřícím. Za to obdařil jej Bůh podivuhodnými milostmi, mezi něž patří zvláště ona, jež se mu přihodila na hoře Alverno. Když se tam totiž, jak se častěji stávalo, odloučen jsa od světa čtyřicet dní a nocí modlil a postil, zjevil se mu Spasitel v podobě Serafa na kříži a vtiskl pět ran svého Těla tělu svého služebníka Františka. Odtud a pro svou lásku k Ježíši ukřižovanému, obdržel sv. František příjmení „Serafínský“.

Po této události žil světec ještě dvě léta ve mnohé tělesné nesnázi a nemoci bez reptání a nářku, s úplnou odevzdaností do vůle Boží. Nějaký čas před svou smrtí dal napsati svou závěť, jíž zanechal v dědictví svým spolubratřím, chudobu, v níž ukryt pro ně velký poklad pro nebe. Když se blížila poslední hodina jeho života, dal si předčítati životopis Ježíšův, potom modlil se žalm 141. a zemřel se slovy: „Vyveď mou duši ze žaláře, aby Tvé jméno velebila“, 4. října 1226. v 45. roce věku svého. Sv. František založil tři řády: První a vlastní františkánský řád nebo řád Menších bratří; — potom řád Františkánek či Klarisek, nazvaných dle sv. Kláry, první představené — a konečně nazvaný třetí řád pro světské lidi obojího pohlaví, kteří touží po dokonalosti, však žádný klášterní slib nechtějí složiti. Tento poslední řád byl od mnohých papežů, zvláště od Řehoře IX., Innocence IV. a Mikuláše IV. potvrzen, rozšířil se po celém světě a vzkvétá též za našich dnů vždy více a více. Aby usnadnil přijetí do třetího řádu, a všem věřícím dodal odvahy a chuti, změnil a velice zmírnil papež Lev XIII. předpisy dané od sv. Františka a od apoštolské stolice potvrzené, tak že zachovávání nových předpisů nečiní více žádných obtíží, však za to úplně jest přiměřeno, položiti pevné základy pravé zbožnosti a Božské lásce.

Milý křesťane, zjednej si jednou „příruční knihu“ pro členy třetího řádu.[1]) Tam poučíš se důkladně o přednostech tohoto řádu a potom otaž se svého zpovědníka, co bys měl činiti. Zmíněná kniha jest kniha velmi poučná a zároveň modlitební.

Modlitba k sv. Otci Františku za následování jeho života. Slavný, svatý patriarcho, jenž jsi, plápolaje ohněm Božské lásky a ozdoben ranami ukřižovaného Spasitele, k Němu nesčetné duše nazpět přivedl, vypros mně milost, abych podoben tobě světem a jeho marnivostí pohrdal, své tělo a žádosti krotil, v duchu pravé chudoby, pokory, přátelské mírnosti na cestě života kráčel, kterou nám Ježíš Kristus Svou předrahou Krví posvětil! Tvoje serafínská láska rozněť mou vlažnost; tvé vroucí rozjímání vlej mi dar vnitřní modlitby; tvoje svatá a mocná ochrana provázej

[1]) Kniha taková vyšla nákladem Marie Nedomové v Olomouci s názvem: Manuale čili příruční kniha pro členy III. řádu sv. Františka. Cena 1 K.

mne tímto nebezpečí plným životem; tvé podivuhodné sebepřemáhání nabádej mne, abych své srdce odpoutal od veškeré lásky k věcem pomíjejícím, aby se má duše mohla při smrti vznésti k Ježíši, Bohu svému a své lásce. Amen.

Mše svatá.

Začátek: „Odstup ode mne, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož mi ukřižován jest svět a já světu.“[1]) „Hlasem svým k Hospodinu volám, hlasem svým k Hospodinu pokorně se modlím“[2]) Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi pro zásluhy sv. Františka církev svou novým řádem rozmnožil, propůjč nám, abychom jeho příkladem pozemskými věcmi pohrdali a povždy z účasti nebeských dobrodiní se radovali. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla ke Galat. 6., 14.—18.

Bratří! Ode mne pak odstup to, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož mně svět ukřižován jest a já světu. Nebo v Kristu Ježíši ani obřezování nic neplatí ani neobřezování, ale nové stvoření. A kteříkoli tohoto pravidla budou následovati, na ty pokoj a milosrdenství, i na lid Boží israelský. Dále mi nikdo nečiň těžkosti; neb já jizvy Pána Ježíše na těle svém nosím. Milost Pána našeho Ježíše Krista s duchem vaším, bratří! Amen.

Proč se chce chlubiti sv. Pavel jedině v kříži Kristově?

1. Poněvadž sv. kříž jest nástrojem a tím stálou upomínkou na naše vykoupení Ježíšem Kristem; 2. poněvadž jest úhrnným obsahem naší víry, naděje a lásky; 3. poněvadž obsahuje veškeru sílu požehnanou, která řine se z vykoupení Ježíše Krista; 4. poněvadž jest znakem z lásky k Ježíši radostného vlastního ukřižování starého, hříšného člověka a sebeumrtvováním dobytého vítězství a pokoje. — V pravdě není druhé, pravé, není větší, blaženější slávy než v kříži našeho Pána! Kéž mohli bychom se chváliti všichni touto chválou, tímto štěstím, tímto požehnáním!

Evanděliu m jako na den sv. Matěje (24. února na str. 447.).

Poučení na svátek sv. Terezie.

(15. října.)

Sv. Terezie narodila se v Avile v Kastilii r. 1515. a byla od svých rodičů velmi dobře vychována. Čtením životů svatých povzbuzena, přála si jako dítě zemříti smrtí mučennickou, utekla proto z domu otcovského se svým mladším bratrem a chtěla se s ním odebrati do Afriky, byla však od svého strýce opět domů dopravena. Později octla se Terezie čtením špatných knih a obcováním s lehkomyslnými příbuznými ve velkém nebezpečenství spásy; však Bůh smiloval se nad ní opět. Její bohabojný otec odevzdal ji na vychování náboženskému ústavu a později zbožnému příbuznému, který dovedl do ní vlíti takovou lásku k zbožnosti, že rozhodla se vstoupiti do řádu Karmelitánek. Nyní činila v dokonalosti značné pokroky. Obdržela dar předpovídati věci budoucí, byla naplněna nebeskou moudrostí a jest pro všechny časy zjevem nejvroucnější lásky Boží. Terezie zlepšila řád Karmelitánský, nenáviděná, ze všech stran pronásledovaná, stavěla mnohé klá-

[1]) Gal. 6, 14. [2]) Žalm 141, 2.

štery, do kterých byla zavedena stará přísná řádová pravidla. Zemřela 4. října r. 1582. ve 68. roce věku svého a byla od papeže Řehoře XV. r. 1621. prohlášena za svatou. Její svaté tělo odpočívá v nádherném náhrobku v Albě ve Španělích.

Rady sv. Terezie. 1. Napomenutí rodičům, aby střežili svých dětí. Čtením románův a obcováním s lehkomyslnými osobami octla se sv. Terezie v nebezpečenství své spásy. O tom praví: Chtěl-li by Bůh, můj otec nebýval by připustil ke mně mou tetu; neboť nyní teprve uznávám, jak nebezpečno jest obcovati s lidmi světáckými ve věku, ve kterém ctnosti mají býti do srdce vštípeny. Divím se, jak velkou škodu špatná společnost s sebou přináší, a kdybych sama na sobě nezkusila, nebyla bych tomu uvěřila. Přeji si jen, aby všichni rodiče vzali si ze mne příklad a pečlivě bděli, s kterými lidmi jejich dítky obcují. 2. Poučení o moci modlitby: „Jestli duše, nehledě k hříchům, pokušením a mnohonásobným chybám, které zlý nepřítel strojí, ve cvičení se v modlitbě jest vytrvalá, Pán přivede tuto duši dle mého pevného přesvědčení jistě na cestu spásy.“ 3. Poučení o lásce Boží. „Pán nehledí tak velice na velikost skutků, jako na lásku, s jakou se dějí. Konáme-li jen, co můžeme, pomůže nám již, abychom denně více a více dokázali“. „Čím více ucítíte, že jste pokročili v lásce k bližnímu tím více máte v sobě i lásky Boží. Neboť láska Boží k lidem jest tak velká, že za odměnu lásky, kterou bližnímu prokazujeme, nám uděluje rozmnožení lásky k Bohu.“ „Láska Boží nezáleží v prolévání slzí nebo v podobných sladkých pocitech srdce, jichž nejvíce si žádáme a jež jedině za utěšující považujeme; ale láska Boží záleží v tom, že Jemu upřímně, neohroženě a pokorně sloužíme.“

Modlitba sv. Terezie o víru. Ježíši, původce naší víry, propůjč nám živé, činné a dokonalé víry; víry, jež všeho dosáhnouti může, abychom se mohli ve všech okolnostech podle ní říditi! Zbav nás všech ohledů lidské chytrosti, které by nám svatou víru mohly seslabiti. Uděl nám se svatou věrou darů umění, moudrosti, rady, rozumu, abychom ji jimi zdokonalili. Pomoz nám dobrotivě, abychom jednali vždy podle tohoto svatého světla, nikdy však dle svého klamného rozumu; posilni naši vůli, abychom toto svaté předsevzetí s Tvou milostí vytrvale prováděli. Amen.

Mše sv. jako na den sv. Růženy Limanské (30. srpna na str. 548.).

Modlitba církevní. Vyslyš nás, Bože, náš Spasiteli, abychom, jako se radujeme ze svátku sv. panny Terezie, pokrmem jejího nebeského učení občerstveni, láskou její k vroucí zbožnosti byli povzbuzeni. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Poučení na svátek sv. Havla.

(16. října.)

Sv. Havel narodil se v polovici šestého století v Irsku ze šlechtické rodiny; v proslaveném klášteře Benchoru byl vychován a tamtéž vzdělal se na řeholníka a kněze. R. 585. opustil Havel s Kolumbanem, svým učitelem a jinými druhy, puzen jsa svatou láskou k bližnímu, svou otčinu, přišel do Gallie a Alemanie až na břeh Bodamského jezera, a zvěstoval všude za strastí a pronásledování evanděliu. U Bregencu na Bodamském jezeře vystavěl Havel s Kolumbanem kostelíček a klášter, byli však brzy zahnáni. Kolumban obrátil se do Italie, Havel však byl dopraven k faráři Willimarovi stížen jsa prudkou horečkou, kde se při pečlivém ošetřování brzy uzdravil. Nyní hledal si Havel místo, kde by mohl v tiché odloučenosti Bohu sloužiti. Proto nastoupil podle říčky Steinachu cestu až k její pramenům. Tam nalezl trnový keř, který považoval za znamení nebes, a pravil: „Zde jest můj odpočinek na věky.“ Modle se a pěje žalmy položil zde sv. Havel základy ku slavnému opatství Sv.-Havelskému a tím k nynějšímu stejnojmennému městu a diecési, do něhož

uložil ostatky, které na krku nosil. Nyní počal Havel stavěti se svými druhy malé obydlí, učil se řeči lidu, vyučoval pohanské obyvatele okolní a činil mnohé zázraky, tak že chtěli jej zvoliti za biskupa Kostnického říkajíce: „Havel jest mužem Božím, dobré pověsti v okolí, znalý Svatého Písma, moudrý, spravedlivý, bezúhonný, dobročinný, otec vdov a sirotků". Však Havel tuto hodnost rozhodně odmítl. Se dvanácti žáky stavěl chrám a mnohé chaloupky cestami spojil pustinu s obydlenými městy. Tak působil sv. Havel neúnavně jak ku zvelebení slávy Boží, tak ku požehnání svých spolubližních. Opustil-li svou samotu, stalo se jen proto, aby obyvatelé sousedních obcí ve víře utvrdil. Vyhledával pohany a křesťany, uděloval jim spasitelná poučení a ničil všude zbytky pohanství. Své učenníky, kteří zbavivše se všeho pozemského, žili v modlitbě jen službě Boží, umrtvování a práci. Když sv. Havel, opat, 62 let požehnaně na vinici Páně působil, blížil se svému konci. Farář Willimar prosil jej, aby na den sv. Michala kázal ve farním chrámu Páně v Arbonu. Po kázání stížen byl prudkou zimnicí, na níž po několika dnech zemřel 16. října r. 646. v 95. roce věku svého. Mrtvola byla přenesena do jeho kláštera, kde jej pohřbil jeho přítel a žák, biskup Jan.

Nad jeho hrobem, který Bůh četnými zázraky oslavil, byl brzy postaven proslulý klášter svatohavelský. Třebas podlehl bouřím časovým, přece za pontifikátu Pia IX. z useknutého kmene klášterního vypučela větev nově založeného biskupství. S vděčností a láskou pohlíží stále lid svatohavelský ku svému sv. apoštolu a ochránci.

Poučná průpověď sv. Havla: „Každý má se v tomto životě báti soudů Božích, aby zasloužil při budoucím soudu osvobození ode všeho strachu před hříchy a smrtí."

Modlitba k sv. Havlovi. Sv. Havle, vyvolený nástroji Boží ku spáse národův alemanských, oroduj za nás, abychom vždy lépe poznali jednoho, pravého Boha, Otce, Jenž vládne v nebesích, Jeho věčnou Moudrost, která v čase za nás učiněna jest Tělem, Jeho Sv. Ducha, Jenž dán jest nám na této pozemské pouti za rukojmí spásy a nás posiluje, abychom žili, jak víme, že se sluší na dítky Boží. Amen.

Mše sv. jako na den sv. Fridolína (6. března na str. 454.).

Poučení na svátek sv. Hedviky.

(17. října.)

Sv. Hedvika byla dcerou hraběte Berchtolda Andechsského, teta sv. Alžběty Durynské. Již v mládí byla v klášteře vychována k ctnosti. Ve dvanáctém roce věku svého byla zasnoubena s Jindřichem, vévodou Slezským a Polským, a podržela i v tomto stavu svou mimořádnou zbožnost; postila se, modlila se, zamítla veškerou nádheru, a když porodila tři syny a tři dcery, složila s chotěm svým do rukou biskupových slib věčné zdrželivosti. Na její prosbu založil Jindřich velký cisterciácký klášter panenský v Třebnici, kde vzdělávaly se mladé dívky ve zbožnosti a ctnosti. Podivuhodná byla její láska k nemocným, zvláště k malomocným, v nichž spatřovala samého Ježíše Krista, jenž z lásky k nám malomocenství hříchu na sebe přijal. Nepřekonatelnou byla její trpělivost při křivdách. Po smrti manželově odebrala se do kláštera třebnického a žila tam jen Bohu a chudým v nepřetržité modlitbě a postu. Zemřela r. 1243. a uctívá se jako zemská patronka Polska a Slezska.

Modlitba k sv. Hedvice. Sv. Hedviko, vyžádej nám svou přímluvou, abychom pohrdali světským vyznamenáním, milovali čistotu, pokoru a chudé jako ty, abychom jednou s tebou státi mohli na pravici přísného soudce. Amen.

Mše svatá.

Začátek jako na den sv. Moniky (4. května na str. 488.).

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi sv. Hedviku povzbudil, aby odřeknouc se světské slávy pokornému následování kříže s celým srdcem se oddala, uděl nám, abychom její zásluhou a příkladem naučili se pomíjející rozkoše tohoto světa zavrhovati a objetím kříže svého všeliká nám nastávající protivenství přemáhati. Jenž žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Epištola a evandělium jako na den sv. Anny (26. července na str. 529.).

Poučení na svátek sv. Vendelína.

(20. října.)

Vendelín, rodem z královského rodu, nechtěl býti velikým na zemi; snahou jeho bylo, získati království nebeského místo pozemského. Proto opustil rodiče a otčinu, přišel do Říma a naposled do Trevíru, kde žil napřed jako poustevník, později sloužil jako pastýř jednomu hospodáři. Boží požehnání spočívalo podivuhodně na jeho stádech. Od mnohých byl pronásledován a nenáviděn, což jej těšilo; považoval se za šťastného následovati Krista jako syn královský nepoznaný a pohrdaný. Brzy však poznali v něm svatého služebníka Božího. Pán jeho dal mu vystavěti poustevnu nedaleko kláštera Tholeyského, tam žil mnoho let jako poustevník, děle se o chléb s chudými, prokazuje všem dobrodiní. Když jednou v okolí vypukl strašný mor dobytka, utekli se lidé k Vendelínovi (jak se až po dnes děje) o pomoc a prosili jej, aby jim pomohl. Vendelín přišel, modlil se, požehnal dobytek a mor ustal. Když žil po sedm let v odloučenosti, byl povolán do kláštera Tholeyského, aby tam převzal důstojnost opatskou. Mnoho let spravoval požehnaně tento klášter, který kvetl za něho jako místo svatosti, jako útočiště chudých a nouzi trpících. Svým duchovním synům byl ve všem vzorem a vedl je ku svatosti. Zemřel bohatý zásluhami, r. 1015. a byl pochován ve své dřívější poustevně, když byl příteli Severinovi vyjevil svůj rod a životopis. Když ustal r. 1320. mor na jeho přímluvu, vystavěl kurfirst trevírský, Balduin, nad jeho hrobem krásný kostel, vyzvedl jeho tělo, kázal ho do krásné rakve dáti a do vyzdobeného hrobu pochovati. R. 1699. byl hrob od biskupa otevřen a prozkoumán a tu byly ostatky jeho neporušeny nalezeny. Lid venkovský ctí sv. Vendelína až dosud jako patrona a ochránce dobytka.

Modlitba k sv. Vendelínu. Sv. Vendelíne, jenž jsi vznešenost světa opustil a z lásky k Ježíši chudobu a ponížení vyvolil, uč nás svým příkladem, abychom z lásky k Bohu pohrdali, co nám svět poskytuje a pro svého Spasitele každé pohrdání snášeli. Amen.

Mše sv. jako na den sv. Fridolína (6. března na str. 454.).

Poučení na svátek sv. apoštolů Šimona a Judy Tadeáše.

(28. října.)

Sv. Šimon a Juda byli asi vlastní bratři. První dostal příjmení „Kananejský nebo Horlitel“[1]), Juda obdržel přídomek Tadeáš nebo Lebbejský na rozdíl od Jidáše Iškariotského. Oba byli zvoleni od Krista za apoštoly a byli stálí, očití svědkové Jeho života a Jeho skutků. Knihy mučenníků oznamují o nich, že Šimon hlásal evanděliúm v Egyptě a jiných zemích afrických, Tadeaš v Palestině, Syrii, Mesopotamii a Velké Armenii. Když došli do Persie a rozšiřovali tam víru křesťanskou kázaním a zázraky, dosáhli koruny mučennické. Po sv. Judovi zachoval se list, který církev vložila do Sv. Písma.

[1]) Luk. 6, 15.

Průpověď sv. apoštola Judy Tadeáše. „Vy však, nejmilejší, vzdělávajíce se v nejsvětější víře vaší v Duchu Sv. se modlíce, sami sebe v milování Božím chovejte, očekávajíce milosrdenství Pána našeho Ježíše Krista k věčnému životu.“[1])

Povzbuzení. Uč se od těchto dvou apoštolů býti horlivým pro slávu Boží, pro svou vlastní spásu a svého bližního.

Modlitba k sv. Šimonu. Sv. Šimone, ty jsi nebyl jen dle jména, ale i dle skutků velkým horlitelem pro čest Boží. Snaha ta vedla tě do Egypta a do Persie, na všech místech ukázal jsi žár své lásky a věrnosti, čím jsi množství pohanův osvítil a k lásce Ježíše Krista roznítil. Vyžádej mi svou mocnou přímluvou na Bohu, abych budoucně nebyl vlažným u víře své a v modlitbě chladný, nýbrž abych své křesťanské povinnosti pilně a zbožně plnil a dal si záležeti na cti svého Boha před ostatními věcmi. Amen.

Modlitba k sv. apoštolu Judovi Tadeáši. Slavný příbuzný Krista! Sv. apoštole a mučenníku Judo! Jenž jsi v nejodlehlejších zemích u divokých národů símě víry zaséval a svými velkými ctnostmi a zázraky Pánu nesčetné dítky získal; prosím tě, vyžádej mi svou přímluvou a zásluhami milosti, abych odložil zvyk hřešiti; stůj při mně v mé poslední hodině a uveď mne do věčné blaženosti. Amen.

Mše svatá.

Začátek jako na den sv. Ondřeje (30. listopadu na str. 401.).

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi nás působením svatých apoštolů Šimona a Judy k poznání Svého jména přivedl, dejž ať slávu jejich věčnou i v dobrém prospívajíce velebíme i tím velebením v dobrém prospíváme. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola sv. Pavla k Efes. 4., 7.—13.

Bratří! Jednomu každému z nás dána jest milost podle míry obdarování Kristova. Pročež dí: Vstoupiv na výsost, jaté vedl vězně, dal dary lidem. Že pak vstoupil, což jest, než že i sestoupil prve do nižších stran země? Kterýž sestoupil, ten jest, kterýž i vstoupil nade všecka nebesa, aby i naplnil všecko. A On ustanovil některé zajisté apoštoly, některé pak proroky, jiné pak evangelisty, jiné pak pastýři a učiteli k zdokonalení svatých, k dílu posluhování, ku vzdělání těla Kristova, až bychom se sběhli všickni v jednotu víry a poznání Syna Božího, v dokonalého muže v míru plnosti věku Kristova.

Výklad a povzbuzení. Sv. Pavel učí zde, že milosti všem lidem neprokazují se stejným dílem, nýbrž dle všemohoucí Prozřetelnosti Boží. Proto nikdo nemá toho nenáviděti, který více milostí přijal; ani nemá si mnoho zakládati, kdo více darů má; neboť Bůh dává jednomu každému, jak jest mu potřebné a užitečné. Slova: „Vstoupiv na výsostí jaté vedl vězně, dal dary lidem“, znamenají, že Kristus, jakmile sestoupil do předpeklí a vysvobodil arciotce z jejich vězení, uvedl je ihned s sebou v triumfu do nebe a deset dní na to, seslal lidem dary Ducha Sv. — Kristus však jinak nevstoupil a nevešel do své slávy, než pokorou, kterou se dříve až k smrti kříže, do konce i k návštěvě předpeklí snížil; proto povýšil Jej nebeský Otec a Jemu všechnu moc odevzdal, na nebi i na zemi. Této moci užívá zvláště nyní svobodným rozdělováním Božských milostí, tím že ustanovuje jedny za apo-

[1]) Jud. 1, 20—21.

štoly, druhé za proroky, třetí za evandělisty, čtvrté za učitele a pastýře ve Své církvi, jejichž úřad záleží v tom, aby pomáhali lidem k dosažení dokonalosti a svatosti a aby stavěli stále na těle Kristově, církvi, a to tak dlouho, až všichni lidé dojdou k pravé víře a poznání Krista a věřící v lásce a jiných ctnostech, ne více dětmi, alejako dokonalými muži, Kristu podobnými budou. Děkujme Bohu, že nám dal mnohé apoštolské muže a učitele, kteří nás ve víře posilují a nám cestu k nebi ukazu í; též Jej prosme, aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř, aby všichni věřící Krista na zemi následovali a Jemu jednou v nebi ve slávě podobnými se stali.

Evandělium sv. Jana 15., 17.—25.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Toto přikazuji vám, abyste se milovali vespolek. Jestliže vás svět nenávidí, vězte, že Mne prve než vás v nenávisti měl. Kdybyste ze světa byli, svět, což jeho jest, miloval by; ale že nejste ze světa, nýbrž Já ze světa vyvolil jsem vás, proto vás svět nenávidí. Pamatujte na Mou řeč, kterou jsem Já mluvil vám: Není služebník větší nežli pán jeho. Jestliže Mne pronásledovali, i vás pronásledovati budou; jestliže řeč Mou zachovali, i vaši zachovávati budou. Ale toto všecko učiní vám pro jméno Mé, neboť neznají Toho, kterýž Mne poslal. Kdybych byl nepřišel a nemluvil jim, hříchu by neměli; ale nyní nemají výmluvy ze hříchu svého. Kdo Mne nenávidí, i Otce Mého nenávidí. Kdybych byl skutků nečinil mezi nimi, jichžto nikdo jiný nečinil, hříchu by neměli; ale nyní i viděli a nenáviděli i Mne i Otce Mého, aby se naplnila řeč, kteráž v zákoně jejich napsána jest: V nenávisti měli Mne darmo.

Za jakým účelem praví Kristus: „Toto přikazuji Vám, abyste se milovali vespolek".

Přikázaní lásky k bližnímu mnoho v sobě obsahuje. Neboť kdo svého bližního v pravdě miluje, ten nebude jej obelhávati a šiditi; nebude proti němu křivě svědčiti, nebude po jeho statcích bažiti, nebo nebude jeho čest poškozovati atd. Proto přikázal Ježíš svým učenníkům tuto lásku.

Jaký jest smysl slov Kristových, že byl od světa nenáviděn dříve než Jeho učenníci?

Kristus chce říci, že nemáme se diviti, jestli nás svět nenávidí; tím více máme býti pamětlivi, že Jemu o nic lépe se nedařilo. Jest útěchou pro zarmoucené, předcházeli-li jim jiní v utrpení a zármutku.

Co jest obsaženo ve větě: Není služebník větší nežli pán jeho?

Výrok ten týká se všech kazatelů; nesmějí se totiž diviti, pohrdají-li a posmívají-li se lidé jejich kázaním, neboť židé též posmívali se Kristu, chtěli Jej ukamenovati a konečně bylo Mu za pravdu na kříži umříti.

Kdo jest ze světa?

Každý, kdo baží po nepotřebném bohatství a pokladech, nebo po vysokých vyznamenáních a hodnostech nebo po prostopášných rozkošech tělesných a nemírném jídle a pití. Otaž se sebe, milý křesťane, zdali jsi z lidí toho druhu?

O kom platí slova: „Kdybych byl nepřišel a nemluvil jim, hříchu by neměli“?

O všech těch, kteří málo starají se rozmnožiti své vědomosti o katolickém učení, když jim bývá předčítáno a hlásáno, kteří málo pečují o svou blaženost věčnou. Poněvadž takoví lidé z vlastní viny zůstávají nevědomými, nikterak nemohou býti ospravedlněni a jsou nanejvýš trestuhodnými.

Mohou však býti nevěřící národové, jimž jméno Kristovo nikdy nebylo hlásáno, ospravedlněni?

Že v Krista nevěří, nemůže jim býti přímo za vinu pokládáno. Neboť apoštol praví: „Jak mohou slyšeti, když se jim nekáže?“ Ti však nemohou býti z hříchu ospravedlněni, kteří proti přirozenému zákonu jednají. Neboť kdyby dbali přirozených zákonů, byli by v pravý čas od Boha osvíceni a k pravé víře povoláni, jak praví sv. Tomáš.

Co značí slova: „Kdo Mne nenávidí, nenávidí i Mého Otce“?

Židé neuzřeli nikdy Boha Otce osobně; poněvadž však Otec s Kristem jedno jest,[1]) praví Kristus právem: Vy Mého Otce nenávidíte, poněvadž Mne nenávidíte.

Proč praví Kristus dále: „Kdybych byl skutků nečinil, neměli byste hříchu“?

Ježíš nehlásal pouze slovo Boží židům, k nimž zde mluví, nýbrž konal před nimi velké zázraky. Právě tato slova mohou se uvésti o všech nevěřících, kteří zázraky pravé církve považují za výkony přirozené.

Proč praví Kristus: „Darmo měli jste mne v nenávisti“.

To týká se každého hříšníka. Bůh prokazuje každému člověku mnoho tělesných a duševních dobrodiní. Zachovává nás, přináší nám Svou drahocennou Krev k očistě našich duší a slibuje nám věčný život. Jestli ještě přes to hřešíme, není-li to daremnou urážkou a nenávistí Boha?

Modlitba. Nejmilejší Ježíši! Děkujeme Tobě, že jsi z lásky k nám smrt podstoupil a prosíme Tě, zapal v našich srdcích oheň lásky Své, abychom dle Tvého přikázaní svého bližního jako sebe samy milovali a této lásky se nezbavili ani nenávistí ani pronásledováním, připomínajíce si, že služebníci nejsme lepší než Ty, náš Pane a Bože! abychom si pak nenaříkali, budeme-li od světa, jako Ty, tupeni a pronásledováni.

Poučení na svátek sv. Wolfganga.

(31. října.)

Církev v Německu slaví dnes narozeniny pro nebe z nejslavnějších a nejsvětějších biskupů, sv. biskupa Wolfganga. Narozen v 10. století z urozených rodičů ve Švábsku, byl vychováván v klášteře v Rychnově ve ctnostech a vědách. Svého přítele Jindřicha, potomního biskupa trevírského, následoval na proslulou školu ve Würzburku a potom do Trevíru, kde převzal řízení dětské školy a duchovního bratrstva. Odmítaje důsledně všechny důstojnosti, považoval se za šťastna, když se mu podařilo provésti dlouho chované přání v srdci, sloužiti Bohu v odloučenosti a vstoupiti do kláštera v Einsiedelnu. Ale tento řeholník stkvějící se všemi ctnostmi měl brzy postaven býti na svícen. Když působil jako misionář u Uhrů, bylo mu proti jeho vůli přijati biskupství řezenské. Jako biskup podržel

[1]) Jan 17, 21.

své roucho řeholní a zachovával řeholní pravidla. Zavedl příkladný pořádek v domácnosti a v diecési. Pro své ctnosti všeobecně vážený, působil mocně svým kázaními na srdce posluchačů. Věrný v konání svých povinností, byl otcem obzvláště chudým. Jak vysoko cenil panenskou čistotu, vidíme na císaři Jindřichovi, jehož byl vychovatelem a jemuž též předpověděl, že stane se po šesti letech císařem. Pro svůj svatý život byl Wolfgang od Boha obdařen darem zázraků v hojné míře. Konečně, když byl stádo svěřené dva a dvacet let blahodárně řídil, zemřel blaženě v Pánu, v Puppingách r. 994. Poslední slovo jeho bylo: „Kéž jest mně, ubohému hříšníku, nyní a všem v jejich čas Bůh milostiv!“ Jeho svaté tělo odpočívá v Řezně, ve chrámu sv. Emmerana; uctívá se jako patron biskupství řezenského. Papež Lev IX. prohlásil ho r. 1052. za svatého.

Mše s v. jako na den sv. Mikuláše (6. prosince na str. 407.).

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi nám pro naši spásu svého svatého sluhu Wolfganga za biskupa dal, propůjč nám, Tebe prosíme, abychom jej, jenž byl našim učitelem na zemi, jako přímluvce měli na nebi. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Poučení na slavnost všech svatých.

(1. listopadu.)

Během církevního roku předvádí nám před oči svatá církev jednoho svatého po druhém; tohoto dne otevírá nebe a dává nám pohlížeti na nesčíslnou řadu vyvolených ze všech národův a kmenův a pohlaví. Slaví zde svůj pravý svátek a prokazuje se pravou církví, která vede své dítky k věčné blaženosti.

Kdy a od koho byl ten svátek ustanoven?

Od papeže Bonifáce IV., jenž roku 610. obdržel od císaře Foka Pantheon t. j. chrám, dříve zasvěcený všem bohům, a věnoval jej křesťanské bohoslužbě. Zasvětil jej ke cti blahoslavené P. Marie a všech mučenníkův a nařídil, aby svátek ten každoročně ku poctě všech svatých v Římě se konal. Řehoř IV. rozšířil ho r. 840. na celou církev a přeložil ho na 1. listopad.

Proč ustanovila církev tento svátek?

1. Aby oslavila Boha v jeho svatých, v nichž se tak podivným ukazuje a Jemu, jako původci svatosti, aby poděkovala za dobrodiní jim prokázaná; 2. abychom se živě upamatovali na společnost svatých t. j. všech věrných dítek katolické církve, ať již náležejí k bojující církvi na zemi, nebo k trpící v očistci nebo k vítězné na nebi. Obzvláště však, aby nám na srdce vložila společnost svatých na nebi s námi, kteří ještě na zemi bojujeme; 3. aby nás povzbudila k touze po jejich blaženosti a aby nás poučila, že to není nemožným; neboť když tisíce tisíců dokázaly státi se svatými, proč bychom to nedokázali my v Tom, Jenž nás posiluje a jenž nám poslal Ducha Sv. k našemu posvěcení; 4. aby uctila i ony svaté, kterým po celý rok není žádný svátek věnován; 5. aby nám Bůh, patře na tolik orodovníkův úplné odpuštění udělil a nám dovolil účastniti se jejich zásluh a milosti udělil jednou v nebi společně s nimi se radovati.

Poučení o blahořečení.

Církev svatá ctí jen takové svaté, kteří buď vytrpěli smrt mučennickou nebo jejichž svatost potvrzena jest nepochybně potvrzenými zázraky. Aby toto se dokázalo, bývá přísné vyšetřování zavedeno.

V čem záleží vyšetřování?

1. Od papežské komise k tomu ustanovené bývá bedlivě vyšetřováno, zdali zemřelý projevil ctnosti heroické. Když se to jistě dokáže, bývá zemřelý prohlášen za ctihodného (venerabilis). 2. Když jasně dokáží se nejméně dva zázraky, jež staly se na prosbu tohoto zemřelého, prohlásí ho papež za blahoslaveného (beatus) a jest dovoleno jeho uctívání v omezeném způsobu. 3. Když později dokáží se nejméně dva zázraky, které se staly na prosbu blahoslaveného, prohlášen bývá od papeže za svatého (sanctus) a může se neomezeně v církvi uctívati.

Jak děje se vyšetřování zázraků?

Děje se od učenců zvláště k tomu ustanovených a to tak přesně a přísně, že často většina navržených zázraků se neuzná. Nesmí se naskytnouti nejtišší rozumná pochybnost o platnosti a nadpřirozenosti oznámených událostí. Ovšem lidé, již nechtějí věřiti v Božství Ježíšovo, v Božskost katolické církve od Něho založené, nechtějí věřiti ani v žádné zázraky a nemůže jim to žádný soudní dvůr světa dokázati, poněvadž svobodnou vůli nikdo nemůže donutiti. Často opětovaná námitka, že někdo prohlásí se za peníze za svatého, jest zlomyslná pomluva. Jako při každém vyšetřování musí se i zde výlohy komisi zapraviti.

Mše svatá.

Na začátku mše sv. pěje církev: „Plesejme v Pánu, poněvadž slavnost ku poctě všech svatých konáme, pro jejichž slávu radují se andělé a Syna Božího jednohlasně velebí. Plesejte v Pánu spravedliví; bezelstného zdobí chvalozpěv.“[1]) — Sláva Bohu Otci atd.

Modlitba církevní. Všemohoucí, věčný Bože, Jenž jsi nám propůjčil zásluhy všech svatých jednou slavností velebiti, Tebe prosíme, abys nám hojnost smilování Svého, o kteréž vroucně žádáme, na přímluvu přemnohých orodovníkův uděliti ráčil. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč ze Zjevení sv. Jana 7., 2.—12.

V těch dnech: Hle, já Jan viděl jsem jiného anděla, an vystupuje od východu slunce, maje znamení Boha živého; i volal hlasem velikým na čtyři anděly, jimžto jest dáno, aby škodili zemi a moři, řka: Neškoďte zemi ani moři ani stromům, až poznamenáme služebníky Boha našeho na čelích jejich. I slyšel jsem počet znamenaných, sto čtyřicet čtyři tisíce znamenaných ze všeho pokolení synův israelských. Z pokolení Judova dvanácte tisíc znamenaných; z pokolení Rubenova dvanácte tisíc znamenaných; z pokolení Gádova dvanácte tisíc znamenaných; z pokolení Aserova dvanácte tisíc znamenaných; z pokolení Neftalimova dvanácte tisíc znamenaných; z pokolení Manasesova dvanácte tisíc znamenaných; z pokolení Simeonova dvanácte tisíc znamenaných; z pokolení Léviova dvanácte tisíc znamenaných; z pokolení Isacharova dvanácte tisíc znamenaných; z pokolení Zabulonova dvanácte tisíc znamenaných; z pokolení Josefova dvanácte tisíc znamenaných; z pokolení Benjaminova dvanácte tisíc znamenaných. Potom jsem viděl zástup veliký, jehož žádný přečísti nemohl, ze všech národův a pokolení a lidí a jazykův, ani stojí před trůnem a před obličejem Beránka, jsouce oblečeni v roucho bílé a palmy v rukou

[1]) Žalm 32, 1.

jejich, a volali hlasem velikým řkouce: Spasení Bohu našemu, který sedí na trůnu, a Beránkovi. A všickni andělé stáli kolem trůnu a starcův a čtyř zvířat i padli před trůnem na tváře své a klaněli se Bohu řkouce: Amen! Dobrořečení a jasnost a moudrost a díkůčinění, čest a moc i síla Bohu našemu na věky věkův. Amen.

Čemu učí nás zjevení sv. Jana?

Učí nás, 1. že všem židům nedostane se trestů, nýbrž že velký počet, což označuje určité číslo 144.000, bude zachráněn a do církve Kristovy přijat; a že nesčíslný počet pohanů ze

všech stran světových nalezne záchranu od hříchu, před smrtí a peklem v katolické víře; 2. poučuje nás zjevení sv. Jana dále, že dostane se jednou vyvoleným ze židův a pohanů věčné blaženosti, že budou Boha věčně chváliti a Jemu bezkonce chválu pěti za to, že je zachránil z nebezpečenství a obdařil blažeností.

Co značí „znamení", „roucho bílé", „palmy"?

„Znamení", kterým vyvolení jsou označováni, jest dle výkladu sv. Otců znamení kříže.[1])

„Bílá roucha" jsou předobrazem nevinnosti a blaženosti. „Palmy" značí dobyté vítězství. — I my patříme mezi vyvolené na zemi, k dítkám pravé církve. Pracujme a bojujme statně proti všem nepřátelům, hleďme roucho nevinnosti vždy neporušené uchovati. Potom budeme i my do počtu vyvolených, věčně blažených zařaděni.

[1]) Ezech. 9, 1.

Evandělium sv. Mat. 5., 1.—12.

Za onoho času vida Pán Ježíš zástupy, vstoupil na horu, a když se posadil, přistoupili k Němu učenníci jeho; i otevřev ústa Svá, učil je řka: Blahoslavení chudí duchem, nebo jejich jest království nebeské. Blahoslavení tiší, neb oni zemí vládnouti budou. Blahoslavení lkající, neb oni potěšení budou. Blahoslavení, kteří lačnějí a žízní po spravedlnosti, neb oni nasyceni budou. Blahoslavení milosrdní, neb oni milosrdenství dojdou. Blahoslavení čistého srdce, neb oni Boha viděti budou. Blahoslavení pokojní, neb oni synové Boží slouti budou. Blahoslavení, kteříž protivenství trpí pro spravedlnost, neb jejich jest království nebeské. Blahoslavení jste, když vám budou zlořečiti a protivenství činiti a mluviti všecko zlé proti vám lhouce pro Mne. Radujte se a veselte se, neb odplata vaše hojná jest v nebesích.

Proč se předčítá dnes toto evandělium?

Toto evandělium proto se dnes předčítá, poněvadž svatí plníce jeho obsah dosáhli království nebeského a my též, chceme-li tam dospěti, musíme podobnou cestu nastoupiti.

Proč posadil se Kristus na hoře?

Poněvadž byl Kristus učitelem apoštolů, proto se posadil, jak toho Jeho důstojnost jako učitele vyžadovala, učenníci a žáci však stáli a naslouchali pokorně Jeho učení.

Výklad osmera blahoslavenství.

I. Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.

Chudí duchem jsou oni, 1. kteří podobajíce se apoštolům opouštějí dobrovolně všechno časné a pro Krista stávají se chudými; 2. kteří neštěstím nebo nespravedlností o své přišli a tuto ztrátu s odevzdaností do vůle Boží trpělivě snášejí; 3. kteří podobni Ježíšovi[1]) jsou spokojeni se svým chudým a nízkým stavem a netouží po žádném vyšším a šťastnějším a raději chtějí nouzi trpěti než obohatiti se nedovoleným podvodem a krádeží; 4. bohatí a vznešení, kteří nelpí srdcem svým na bohatství a statcích pozemských,[2]) nýbrž užívají svého bohatství a postavení více k tomu, aby pomáhali chudým, nuzným a utlačovaným; 5. konečně oni v pravdě pokorní, kteří jsouce přesvědčeni o své chudobě a slabosti, mají o sobě skromné mínění a považují se za chuďasy, kteří stále milosti Boží potřebují. — Všem těmto, v jejichž srdci svět místa nemá, jest království Boží jako dědictví zajištěno, — zde jest říše milosti, tam blaženosti.

II. Blahoslavení tiší; neboť zemí vládnouti budou.

Tichý jest onen, jenž nereptá ani proti Bohu, když na něj zlo sesílá, ani se nehněvá na lidí, již mu činí příkoří, nýbrž potlačuje v sobě netrpělivost, hněv, nenávist a pomstu, ba dokonce snaží se odplatiti zlo učiněné od bližních dobrodiním. Takový jest tím, že se sám přemáhá, silnější, než kdyby dobyl opevněných měst;[3]) má v sobě nezničitelný zdroj

---

[1]) Mat. 8, 20. [2]) Žalm 61, 11; I. Kor. 7, 30. [3]) Přísloví 16, 32.

pokoje, klidu a radosti, přemáhá svou mírností nepřátelské mysli, jest vskutku panovníkem na zemi a obdrží jednou nebe, tuto zemi živých za podíl a bude se tam jednou z věčného míru radovati.[1])

III. Blahoslavení lkající; neboť oni potěšeni budou.

Lkajícími nerozumí se oni, kteří pláčí a truchlí pro úmrtí, neštěstí, ztrátu časných statkův a těm podobné věci, nýbrž kteří rmoutí se, že Bůh bývá urážen od nich a jiných lidí mnohonásobným způsobem a jeho svatá církev tak krutě utiskována a proto mnohé duše vykoupené drahocennou Krví Kristovou bývají zavrženy. Hřích je jediné v pravdě oplakávání hodné zlo a pouze slzy pro hřích prolité považují se za užitečné, poněvadž věčnou radostí budou odměněny.

IV. Blahoslavení, kteří lačnějí a žízní po spravedlnosti; neboť oni nasyceni budou.

Hlad a žízeň naznačuje vroucí touhu po ctnostech, které způsobují křesťanskou dokonalost jako: pokora, mírnost, láska k Bohu a k bližnímu, kajícnost atd. Kdo tedy touží po těchto ctnostech jako hladový po pokrmu a nápoji a Boha stále a vytrvale o ně prosí, bude nasycen t. j. jimi obdařen a jednou věčnou blažeností posílen.

V. Blahoslavení milosrdní; neboť oni milosrdenství dojdou.

Milosrdni jsou oni, 1. kteří sobě učiněné urážky rádi odpouštějí; 2. kteří se svým chudým bližním mají útrpnost a jej almužnou dle svého jmění podporují. Tito dosáhnou milosrdenství t. j. Bůh jim jejich hříchy odpustí a je bohatě časnými i věčnými statky obdaří. — Tak Bůh odplatí nám, jak my jiným činíme.[2])

VI. Blahoslavení čistého srdce; neboť Boha viděti budou.

Čistého srdce jsou oni, kteří snaží se na křtu sv. získanou nevinnost pečlivě uchovati nebo ztracenou pokáním opět získati; kteří usilují, aby své srdce a svědomí uchránili neporušené od myšlenek, žádostí, řečí a skutků hříšných, zvláště nečistých a ve všech věcech míti úmysl čistý k Bohu směřující. Tito budou patřiti na Boha t. j. za to již zde Jej poznají; neboť jako oko, aby vidělo, musí býti čisté, tak mohou jen neposkvrněné a očistěné duše na Boha patřiti; ještě více: Naše poznání jest jako naše srdce; čím čistější jest srdce, tím čistější a větší jest poznání Boha. Na věčnosti budou Jej viděti, poznají Jej, požívati Ho budou, jak jest! Jaká blaženost! — Starej se proto, abys sobě srdce čisté zachoval.

VII. Blahoslavení pokojní; neboť synové Boží slouti budou.

Pokojní jsou ti, kteří mír t. j. pokojné svědomí v sobě mají a tento mír snaží se i u jiných uchovati nebo obnoviti, bývá-li rušen. Takoví nazývají se synové Boží, poněvadž následují Boha, který jest Bohem pokoje[3]) a proto Svého jednorozeného Syna obětoval, aby svět se Sebou usmířil[4]) a na zemi přinesl pokoj, jehož svět sám sobě dáti nemůže.[5])

VIII. Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost; neboť jejich jest království nebeské.

Proto bývají oni blahoslaveni, kteří jsou pronásledováni, vysmíváni, usmrcováni pro ctnost, bázeň Boží, zbožnost, čistotu atd., všechno to však s křesťanskou trpělivostí, statečností, ba i s radostí snášejí. Totéž činívali svatí a tím získali nebe. — Chceme-li býti s nimi korunováni, jest nám i s nimi trpěti. A vskutku, nebude nám chyběti příležitosti k tomu, budeme-li se pilně starati o ctnost; neboť všichni, již v Kristu chtějí zbožně žíti, musí pronásledování trpěti.[6])

[1]) Žalm 36, 11. [2]) Mat. 7, 2. [3]) Řím. 15, 33. [4]) Řím. 5, 10. [5]) Luk. 2, 14. [6]) II. Timot. 3, 12.

Modlitba. Jak krásné, Bože, jsou Tvé příbytky! Duše má práhne po Tvém obydlí, živoucí Bože, Jenž jsi korunou a odměnou svatých, kterým jejich časné bolesti a utrpení věčnou blažeností odplácíš. Jaké blaženosti požívají všickni, kteří Ti na tomto světě věrně sloužili! Patří na Tebe a Beránka Božího tváří v tvář, mají Tvé jméno na čele svém a kralují s Tebou po celou věčnost! Proto prosíme Tě, Bože, propůjč nám na jejich přímluvu Své milosti, abychom jejich příkladem ve svatosti a spravedlnosti setrvali, je následovali v chudobě, pokoře, mírnosti, kajícnosti, dokonalé čistotě srdce, mírumilovnosti a trpělivosti a jednou, jako oni, nebeské radosti účastnými se státi mohli. Amen.

Modlitba ke všem svatým. Svatí Boží, kteří nyní v nebi vládnete s Ježíšem, k vám volám z tohoto slzavého údolí. Vy unikli jste nebezpečenstvím, šťastně dospěli jste do přístavu věčného pokoje a požíváte nevýslovných radostí. Já však vzdychám ještě obklíčen četnými úskalími, na nichž mohou se mé ctnosti snadno porušiti; jest mi bojovati proti zuřivým nepřátelům své duše, kteří mne ze všech stran tísní a nevím, zdali zvítězím nebo podlehnu. Pomněte na mne, blažení obyvatelé nebeští! Pamatujte, že i vy jste bojovali tento těžký a nebezpečný boj a proto víte, jak tuhý jest. Spěšte mi ku pomoci. Neodepřete mně své přímluvy. Milující duchové, proste za mne milosrdného Boha, aby mne podporoval; pomáhejte mi bojovati a vítěziti, abych jednou s vámi se blaženě radoval. Amen.

(Přečti si též poučení o vzývání a ctění svatých na začátku tohoto druhého dílu na str. 397.—400.).

Poučení na den všech věrných zemřelých.

(Dušiček.)

(2. listopadu.)

Co jest den všech věrných zemřelých?

Světila-li církev včera památku všech svatých, jest den dušiček dnem výroční upomínky na všechny v milosti a přátelství Božím zemřelé duše, které zdržovány jsou v očistci.

Proč slaví se památka všech zemřelých hned po všech svatých?

Aby se naznačilo, že církev vítězná s trpící jako s bojující jest úzce spojena.

Kdy a jak byla zavedena výroční památka zemřelých?

Doba prvního zavedení této památky nemůže se přesně určiti; neboť již Tertullian[1]) udává, že křesťané jeho doby slavili výroční památku zemřelých. Na konci desátého století (998) nařídil sv. Odilo, opat benediktinského kláštera clugnyacenského ve Francii, aby tato slavnost konala se ročně 2. listopadu ve všech klášteřích toho řádu, který zvyk byl od papeže Jana XVI. rozšířen na celou církev.

Jakými obřady oslavuje církev tuto výroční upomínku?

V předvečer modlí se nešpory za zemřelé a obyčejně koná se průvod ku hrobům zemřelých; dále konají se církevní modlitby za zemřelé. V den samý slouží se mše sv. v čer-

[1]) Lib. de coron. mil.

ném rouchu a před černě zahaleným oltářem, potom pěje se „Libera“ a po něm koná se opět procesí na hřbitov. Oltář a kněžská ozdoba poukazují na smutek, zpěvy „Libera“ a „Dies irae“ připomínají na smrt a soud a vydání počtu ze všech našich skutků. Černé bílým křížem ozdobené a na zemi hořícími svícemi rozprostřené sukno představuje hřbitov. Zde stojí kněz, modlí se a napomíná okolostojící k modlitbě za milosť a slitování, za osvobození z trýzně, za poskytnutí věčného pokoje. Svíce planoucí poukazují na víru zemřelých, jako na důvěru prosících. Svěcená voda a kadidlo označují přání, aby modlitba věřících se Bohu líbila.

Jak má se tato památka slaviti?

1. Pamatuj vážně na smrt a soud a hleď tak žíti, abys nepocítil trýzně očistcové. 2. Modli se pilně s církví za zemřelé, dovolují-li ti okolnosti, dej na mši svatou za zemřelé, posti se, dej almužnu nebo obětuj sv. přijímání a sv. odpustky. 3. Jest chvalitebno, obětujeme-li nejen tento den ubohým duším, nýbrž celou oktávu, dokonce celý měsíc listopad. 4. Jest krásným zvykem, ozdobují-li dítky hroby svých rodičů květinami; přinese ovšem zemřelým více útěchy, jestli dítky hroby jejich zbožnou modlitbou a ctnostným životem ozdobí a slzami pokání je smáčejí a zalévají.

Poučení o očistci.

Co jest očistec?

Očistec jest místo na onom světě, kde trpí duše zemřelých časné tresty za hříchy, za které v tomto životě zadost neučinily a tak dlouho se očisťují, až jsou hodné objeviti se před tváří Boží.[1]) Místo toto, vlastně místo očisťování, nazývá se v češtině očistcem, ježto duše zde ohněm se očisťují jako zlato v peci ohnivé.

Jest očistec?

Ano, to učí zřejmě Písmo Sv. V II. knize Makabejské (12, 43 násl.) čteme, že Juda Makabejský za padlé v bitvě, „u nichž nalezl něco z darů obětních model, které zákon židům bráti zapovídá,“ učiniv sbírku mezi spolubojovníky, poslal 12.000 drachem stříbra do Jerusalema, „aby byla obětována obět smírná za hříchy mrtvých.“ Duch Sv. chválí to slovy: „Proto spasitelné a svaté jest myšlení za mrtvé se modliti, aby hříchů zproštěni byli.“ Nový Zákon poučuje nás o jsoucnosti očistce pokud možno ještě jasněji. Božský Spasitel praví: „Kdo mluví proti Duchu Sv., tomu neodpustí se ani na tom, ani na onom světě.“[2]) Mají-li slova Božského Spasitele jaký smysl, musí býti, jak již sv. Augustín učil, na onom světě odpuštění hříchů možné. U sv. Matouše (5, 22 násl.) napomíná Božský Spasitel ke smířlivosti, pokud jsme na cestě,“ t. j .ve stavu putování na zemi, aby nesmířlivý nebyl uvržen do žaláře ..... „Odtud nevyjdeš, až poslední haléř zaplatíš.“

Stejně jasně mluví sv. Pavel o očistci. „Staví-li pak kdo na základ, zjeveno bude na díle jednoho každého: den Páně zajisté okáže; nebo v ohni se zjeví a jednoho každého dílo, jaké bylo, oheň zkusí.“[3]) Místa tato Starého a Nového Zákona rozumí se od sv. Otců a Učitelů církevních o očistci, což i tradice potvrzuje. Teprve v 16. stol. povstali mužové, kteří popírali očistec, poněvadž se nehodilo do jejich velkých bludův o ospravedlnění člověka. Odloučili se tím od apoštolské tradice. Poslechněme tedy, co jednotlivci ze sv. Otců učí o očistci a jak nařídili a uspořádali, aby se modlilo a obětovalo za duše v očistci.

Sv. Augustin († 430.) se modlí: „V tomto životě očisti mě, Bože, a učiň takového, abych očistce nepotřeboval.“[4]) Dále: „Ti, kteří spáchali něco hodného trestu časného,

---

[1]) Mat. 5, 26. [2]) Mat. 12, 32. [3]) I. Kor. 3, 12 násl. [4]) V žalmu 37.

projdou ohněm očisťujícím.“[1]) Dále: „Kdo svého pole nevzdělává a nechá je hložím zarůsti, dojde buďto do očistce nebo do pekla po tomto životě.“[2])

Řehoř Nyssenský (ve IV. století) učí: „Nemohl-li se někdo ve společnosti s Kristem v tomto životě od svých hříchův očistiti, bude jich zbaven po odchodě z tohoto světa ohněm očistcovým. To zvěstujeme, dogma pravdy pevně držíce; tak věříme; tomu věří církev pevně, modlíc se za zemřelé, aby svých hříchů zbavení byli.“[3])

V liturgii Jerusalemské, již užíval sv. Cyrill a kterou vysvětluje ve své 23. katechesi, čte se dle svědectví zmíněného sv. Otce: „Potom (po sv. pozdvihování) modlíme se za všeobecný pokoj církve, za krále atd. Později pamatujeme i zemřelých, napřed patriarchů, proroků, apoštolů, mučenníkův, aby Bůh na jejich prosbu přijal naše úpění. Jsme pamětlivi i zemřelých sv. Otcův a biskupův a zkrátka všech, kteří mezi námi zemřeli atd.“

To snad postačí k důkazu, že církev katolická stále shodujíc se s učením Božského Spasitele a apoštolův a shodujíc se s rozumem lidským a city lidského srdce věřila a učila jsoucnosti očistce.

Které duše přijdou do očistce?

Všechny ty, které sice v milosti Boží zemřely, avšak ještě něco mají odpykati. Ježto v milosti Boží zemřely, jsou takové duše ještě přáteli Božími a svých přátel jistě nepošle dobrý Bůh do pekla. Poněvadž však mají ještě nějaké skvrny hříchu na sobě, nejsou ještě hodny, aby vstoupily před čistý obličej Boží; neboť do nebe, jak praví sv. Jan, nemůže nic nečistého přijíti.[4]) Jest tedy přiměřeno pojmu o milosrdenství Božím jako rozumu lidskému, že duše takové očisťují se v očistci.

Můžeme ubohým duším pomáhati?

Ano, pomocí obcování svatých; neboť smrtí neruší se spojení mezi žijícími a mrtvými, tím méně jako s Kristem, hlavou všech.

Co, jak mnoho a jak dlouho musí se v očistci trpěti?

To ví jedině Bůh sám, jenž určuje tresty očistcové podle Své spravedlnosti a smilování. Avšak my víme, že jest to Bůh vševědoucí a nejvýš spravedlivý, jenž svůj lid řídí[5]) a že strašné jest upadnouti v ruce Boha živého.[6]) V každém případě jest nejstrašnější, tak dlouho býti od Boha vzdálenu a vyloučenu z blaženosti.

Jak můžeme dušem v očistci ku pomoci přispěti?

1. Svou modlitbou. Písmo Sv. praví: „Svaté a spasitelné myšlení jest za mrtvé se modliti, aby z hříchů zproštěni byli.“ Proto učila církev po všechny časy, že modlitba věřících jest zemřelým užitečna a prospěšna. 2. Mší sv., jejíž užitky jsou dušem v očistci nejprospěšnější. Proto sv. církev od časův apoštolských vždy pamatovala na zemřelé. 3. Odpustky a jinými dobrými skutky, při čemž Boha prosíme, aby se smiloval nad dušemi trpícími a přijal naši oběť za náhradu vytrpěných trestův a aby uvedl je do říše věčného pokoje a světla věčného.[7])

Za které duše máme se zvláště modliti?

Máme se sice, zvláště dnešního dne modliti za všechny zemřelé a dobré skutky konati; zvláště však 1. za své rodiče, tělesné nebo duševní bratry, sestry, příbuzné, za přátele, dobrodince, duchovní správce; 2. za ty, kteří si zasloužili nejvíce, abychom na ně v modlitbě své pamatovali; 3. za ty, již nejdéle trpěli nebo ještě trpěti budou; 4. za ty, kteří nejkrutěji jsou trýzněni; 5. kteří jsou nejopuštěnější a 6. nejbližší vy-

[1]) Homil. 16. [2]) De Genes. contra Manich. 2, 20. [3]) Řeč o zemřelých. [4]) Zjev 21, 27. [5]) V. kn. Mojž. 32, 36. [6]) Žid. 10, 31. [7]) Sirach 7, 37.

koupení; 7. kteří pro nás trpí; 8. kteří v naši modlitbu doufají; 9. kteří pro svou malou touhu po Bohu a nebi nebo pro malý strach před očistcem trpí; 10. za ty, jimž za jejich života zlo jsme způsobili, nebo kteří nám sami ublížili.

Co má nás pohnouti, abychom pomáhali duším trpícím?

Rozjímání 1. že nevýslovných bolestí zakoušejí a nemohou si samy pomoci; 2. že jsou přátelé Boží, naši bratři a sestry a s námi údy na jednom Těle Kristově. Kde trpí bolest jeden úd, anižby ostatní netrpěly? 3. Mimo to jistě každý z nás si přeje tuto přímluvu pro sebe; neboť kdo jest do té míry čistým, že může doufati, že ihned dostane se do nebe bez očistce? Čeho sobě přeješ, čiň i ostatním.

Poučení o heroickém skutku lásky.

Snad jsi již slyšel, milý čtenáři, o heroickém skutku lásky. Záleží v tom, že věřící všechny své skutky zadostučinění za svého života, všechny modlitby a dobré skutky, které se mu přičtou po jeho smrti, přenechá ubohým dušem, vkládaje je jako dobrovolný dar do rukou nejsvětější Panny, aby je k dobru připočetla tato něžná matka dle svého zalíbení oněm duším v očistci, které zamýšlí z jejich trýzně vysvoboditi. Co tímto způsobem odstoupíme, jest přece jen zvláštní a nám vracející se užitek z těchto skutků zadostučinění a těchto přímluv; tedy nezabraňuje nám tento dar nic, abychom se nemodlili za sebe, za své rodiče atd. a nekonali svá obyčejná cvičení; neboť pouze cena zadostučinění všech těch skutků bývá ubohým duším tímto věnováním obětována nebo darována. Ovoce zásluhy a prosby zůstanou nám vždy, ježto zásluha nemůže se přiděliti nikomu jinému a také ovoce prosby pro nás nebo jiné jsou různé a neodvislé od ceny zadostučinění.

Papež Benedikt XIII. udělil 23. srpna 1728. mnohé odpustky těm, kteří učinili zmíněné obětování, které však se mohou získati jen pro duše v očistci. Tyto odpustky potvrdil Pius V. a Pius IX.

Mše svatá.

Dnešního dne slouží se mše sv. za dušičky čili za zemřelé.

Ode kdy trvají mše za zemřelé?

Od prvních dob křesťanství; tehdy přinášely se totiž mrtvoly věřících do chrámu. Tu pěly se žalmy, vykonalo se mnoho modliteb a čtení i za noci bdělo se u mrtvol. Odtud vzniklo „officium za mrtvé“. Noční strážné hlídky, při nichž zvláště na venkově bohužel dosti často nezbednosti se páchají, jsou pozůstatky tohoto dřívějšího obyčeje. Před pohřbem byla mše sv. sloužena.

Proč konají se vzpomínky úmrtí na den 3., 7., 30. a výroční?

Za starých dob shromažďovali se věřící třetího dne (nyní den pohřbu) opět na hrobě zemřelého, aby se modlili a mši sv. obětovali, aby Pán duši zemřelého do nebe přijal, podobně jako on sám na třetí den z mrtvých vstal. Totéž stávalo se 7. dne. Jako totiž Stvořitel 7. dne odpočíval a tento den za den odpočinku ustanovil, tak prosí věřící Pána, aby zemřelému věčného pokoje popřál. Modlitby a oběti třicátého dne vznikly ze Starého Zákona.

Aby památka na zemřelé nevyhasla, byl den úmrtí slaven týmž způsobem po všechny roky. Jak slavil se den úmrtí mučenníkův, aby je ctili a vzývali, tak slavil se den smrti ostatních věřících, aby se jim pomohlo modlitbou a obětí.

Nejen mše sv. za zemřelé mohou se obětovati za ně, nýbrž i každá jiná mše sv. byť se v černém rouchu nesloužila.

S jakými zvláštními obřady slouží se mše sv. za zemřelé?

Při takové mši sv. vynechává se všechno, co na radost poukazuje, tak žalm „Judica", „Gloria" atd.; 2. jako Graduale připojuje se dojímavé „Dies irae", které nám předvádí na oči soud poslední a vkládá nám do úst úpěnlivé prosby za milost a slitování.

Začátek k dnešní a ku všem mším za zemřelé jest: „Odpočinutí věčné dej jim, o Pane, a světlo věčné ať jim svítí! Tobě přísluší chvála, Bože, na Sionu: a Tobě se splní slib v Jerusalemě. Vyslyš modlitbu mou: k Tobě všeliké tělo přijde."[1]) Odpočinutí věčné atd.

Modlitba církevní. Bože, všech věrných Stvořiteli a Vykupiteli, rač dušem služebníkův a služebnic svých odpuštění všech hříchů dáti, aby prominutí, jehož vždycky sobě žádali, na pokorné prosby naše obdrželi. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

I. epištola sv. Pavla ke Korint. 15., 51.—57.

Bratří! Aj, tajemství vám pravím: Všickni zajisté vstaneme z mrtvých, ale ne všickni budeme proměněni. Náhle, v okamžení k poslednímu zatroubení; neboť trouba zavzní a mrtví vstanou neporušitelní a my budeme proměněni. Musí zajisté toto porušitelné tělo obléci neporušitelnost a toto smrtelné obléci nesmrtelnost. A když toto smrtelné obleče nesmrtelnost, tehdy se naplní řeč, která napsána jest: Pohlcena jest smrt u vítězství. Kde jest, ó smrti, vítězství tvé? Kde jest, ó smrti, osten tvůj? Osten pak smrti jest hřích a moc hříchu zákon. Ale díky Bohu, který nám dal vítězství skrze Pána našeho, Ježíše Krista.

Výklad a povzbuzení. Sv. Pavel vysvětluje v tomto oddílu svého listu učení o zmrtvýchvstání a přeměnění zpráchnivělých těl. Toto učení, připomínajíc nám naše milé zemřelé, má nás útěchou a nadějí naplňovati na opětné shledání a nás při památce na naši vlastní smrt povzbuzovati, abychom plni snahy dílo Páně dokonali, vědouce, že naše práce není marnou v Pánu.[2])

Evandělium sv. Jana 5., 25.—29.

Za onoho času řekl Pán Ježíš zástupům židovským: Amen, amen pravím vám, že přichází hodina a nyní jest, kdyžto mrtví uslyší hlas Syna Božího; a kteří uslyší, živi budou. Nebo jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synu, aby měl život sám v sobě; a dal Jemu moc činiti soud, nebo Syn člověka jest. Nedivte se tomu; neboť přichází hodina, v kteroužto všickni, kteří v hrobích jsou, uslyší hlas Syna Božího; i půjdou, kteří dobře činili, na vzkříšení života, kteří pak zlé činili, na vzkříšení soudu.

Výklad a povzbuzení. Též i toto evanděliu staví nám před oči z mrtvých vstání všech lidí k soudu, na němž každý obdrží, co ve svém životě si zasloužil — dobré nebo zlé — věčnou blaženost nebo věčnou záhubu. — Pamatujme na to dnešního dne, ale i po všechny dny svého života; neboť záleží na nás, které z obou máme si připraviti.

---

[1]) Žalm 64, 2. 3. [2]) I. Kor. 15, 58.

Před obětováním při mši sv. modlí se kněz tuto modlitbu:

Pane Ježíši Kriste, Králi slávy, spas duše všech zemřelých věřících a vysvoboď je z muk očistcových a z místa jejich zavržení. Vysvoboď je z tlamy lva, aby propast je nepohltila a oni neupadli do tmy, nýbrž uveď je pomocí nejvyššího z andělů, sv. Michala, ku světlu věčnému, jež jsi slíbil před časy Abrahamovi a jeho potomkům. Obětujeme Tobě proto oběť chvály a díků, Pane! Přijmi ji milostivě pro ony duše, jejichž památku dnes konáme a dopřej jim, Pane, ze smrti vejíti do života, který jsi zaslíbil Abrahamovi a jeho potomkům.

Žalm: „De profundis" po večerním klekání.

Zvláštní zvonění, které děje se na mnohých místech po zvonění Anděl Páně každého večera na kostelích, vybízí křesťany, aby se modlili žalm „De profundis" „Z hlubokosti" za duše v očistci. Aby se to s větší chutí dálo, udělil papež Klement XII. odpustky 100 dní všem věřícím pokaždé, kdykoli se zmíněný žalm kleče pomodlí; těm však, kteří toto zbožné cvičení po celý rok v označenou hodinu konají, jednou v roce plnomocné odpustky na libovolný den, když se vyzpovídají a nejsvětější Svátost Otlářní hodně přijmou. Kdo nezná žalmu „De profundis" z paměti, může tytéž odpustky získati, když se pomodlí Otčenáš, Zdrávas Maria a Odpočinutí věčné. Papež Pius VI. propůjčil tytéž odpustky všem věřícím, kteří jsouce na místech, kde se nezvoní, pomodlí se na večer v obvyklou hodinu žalm zmíněný nebo když jej neznají z paměti Otčenáš jak zhora bylo vyloženo.

Poučení na svátek sv. Karla Borromejského,

kardinála a arcibiskupa.

(4. listopadu.)

Dne 2. října 1538. narodilo se v zámku Aroně v Milánsku dítko, které se mělo státi jasnou hvězdou na nebi církevním. Dítě toto byl Karel z hraběcího rodu Borromejského. Od dětství byl Karel ozdoben všemi ctnostmi. Modlitbou a studiem připravoval se ku stavu duchovnímu. Již ve 22. roce věku svého byl Karel Borromejský od papeže Pia IV. povýšen na hodnost kardinálskou a za arcibiskupa v Miláně a plnil přesně povinnosti horlivého pastýře; procestoval svou diecesi, žádná cesta nebyla mu namáhavou, žádné počasí bouřlivým. Třímal pochodeň náboženství brzy v horských chatrčích, brzy pod doškovými střechami, zanechávaje všude stopy své blahodárné působnosti a píle. Sv. Karel konal provinciální koncily (krajinské sněmy církevní), zanechal velemoudré předpisy, pracoval podle svých sil na zlepšení duchovenstva, snažil se obnoviti v klášteřích bývalou kázeň a lid každým způsobem mravně povznésti. Velkých zásluh získal si sv. Karel o Švycary posílaje tam ctihodné otce Kapucíny a založiv v Miláně kolej pro Švycary, aby odpomohl nedostatku kněží. Když vypukl v Miláně hlad a mor, stal se sv. Karel nemocným a umírajícím vším. Prodal sám své nářadí domácí, aby zjednal chudým chleba a stál osobně při lůžku umírajících. Vyčerpány maje síly námahami všeho druhu a zralý pro nebe, zemřel již ve svém 46. roce 4. listopadu 1584. Lid ctil jej jako světce dříve než papež Pavel V. prohlásil jej za svatého. I naše časy jsou těžké a plny utiskování, prosme proto svatého, aby i nyní svou mocnou přímluvou církev Boží vedl a řídil.

Modlitba k sv. Karlu Borromejskému. Svatý Karle, dobrý pastýři svého stáda, vyžádej nám svou přímluvou, abychom dle Tvého příkladu rozohnili se láskou k Bohu, své povinnosti vzorně plnili, všelikého nebezpečenství zůstali uchováni a života věčného dosáhli. Amen.

Mše svatá.

Začátek a evandělium jako na den sv. Mikuláše (6. prosince na str. 407.). — Epištola jako na den sv. Martina (11. listopadu na str. 598.).

Modlitba církevní. Bože, ochraňuj Svou svatou církev stálou přímluvou Tvého svatého vyznavače a biskupa Karla, abychom, jako on stal se slavným svou neúnavnou péčí o blaho svých svěřencův, i my jeho přímluvou láskou k Tobě rozehřáti se mohli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Poučení na svátek sv. Leonarda.

(6. listopadu.)

Sv. opat Leonard narodil se ze vznešených rodičů ve Francii. Sv. biskup Remigius obrátil a pokřtil jej; po té zanechal Leonard světského života, svěřil se úplně vedení biskupa Remigia, stal se knězem a horlivým misionářem. Jako pokorný sluha Páně odmítl každé čestné místo, navštěvoval rád zajatce, osvobozoval je nebo je pohnul k pokání. Odebral se potom do kláštera migejského u Orleanu a vzdělával všechny svou pokorou a umrtvováním. Když představený tohoto kláštera sv. Maximin zemřel, odebral se Leonard do lesa nedaleko Limogesu, vystavěl tam chýši a modlitebnu, hlásal potom v okolí evanděliúm, shromažďoval učenníky okolo sebe a položil základy k proslavenému později klášteru sv. Leonarda v Noblaku. Svou modlitbou vyprosil manželce krále Theodeberta šťastného porodu a bývá proto vzýván od žen v požehnaném stavu za pomoc a přímluvu. Král Theodebert daroval mu les, v němž stála jeho cela, a dal mu i výsadu čas od času uvězněné vysvobozovati. Za přísných skutků kajících, prací ku slávě Boží a ke spáse mnoha tisíců sestaral sv. Leonard a toužil býti spojenu s Kristem. Zemřel klidnou smrtí okolo roku 565. Mnoho kostelů v Německu ctí jej jako svého svatého patrona.

Modlitba k sv. Leonardu. Svatý Leonarde, jenž jsi přinesl svou modlitbou a svým srdečným slitováním mnohým chudým zajatcům útěchu a vykoupení, vypros i mi vysvobození z poroby hříchu a z pout nepravostí a propůjč, abych i já konal skutky milosrdenství zajatým. Amen.

Mše sv. jako na den sv. Fridolina (6. března na str. 453.).

Modlitba církevní. Prosíme Tě, Pane, abychom se Tobě zalíbili na přímluvu sv. Leonarda, aby nám bylo pomoženo vyžádanou pomocí toho, kterého náležitou pobožností ctíme. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Poučení na den sv. Martina, biskupa.

(11. listopadu.)

Sv. Martin narodil se r. 316. v Pannonii (v Uhrách) z pohanských rodičů, dal se však záhy v mládí tajně o náboženství křesťanském poučiti a v desíti letech věku svého byl přijat do počtu katechumenů t. j. těch, kteří se připravují ku přijetí sv. křtu. Ve věku 15 let

stal se vojínem, jsa pravděpodobně k tomu přinucen otcem svým, jemuž náboženství hochovo stalo se známým. Však z lásky k Bohu zdržel se nejen všech výstředností v tomto stavu, nýbrž použil ho i k tomu, aby dokázal lásku k bližnímu, rozdávaje žold svůj mezi chudé. Když jej jednou nahý žebrák prosil o almužnu, on však ničeho neměl než zbraň a plášť, daroval mu polovici svého pláště. Následující noci zjevil se mu Kristus oblečený polovicí darovaného pláště a pravil: „Martin, který jest ještě katechumenem, přioděl Mne tímto pláštěm". Povzbuzen tímto utěšujícím pohledem, přijal křest svatý, opustil potom službu vojenskou a odebral se k sv. Hilariovi, biskupu poitierskému ve Francii. Jakkoli staral se pečlivě o blaho své, pečoval i o blaho ostatních lidí, zvláště svých rodičův a příbuzných a podnikl k vůli jejich obrácení cestu do své domoviny. Po návratu vystavěl nedaleko Poitiers první klášter ve Francii a žil tam se 24 mnichy život přísný a ctnostný. Jeho velká víra činila jej rovna v zázracích apoštolům, pověsť o tom roznesla se do té míry, že byl zvolen proti všemu svému zpěčování biskupem tourským. Vysoká tato důstojnost nezměnila ničeho v jeho přísném životě, rozmnožila jen jeho pokoru, jeho trpělivost za velkých pronásledování, jeho snahu pro slávu Boží a jeho lásku k bližnímu, zvláště k jeho nepřátelům. Když tímto způsobem řídil své biskupství 26 let a přes 80 let stár byl, svolal k sobě své učenníky a pravil: „Dítky, umru!" Plakali a rmoutili se. Tím povzbuzen modlil se k Bohu, že chce déle pracovati, jestli se Jemu líbí. Však pro nebe dosti pracoval a Bůh chtěl jej korunovati korunou dávno zaslouženou. Modlil se dále se zrakem k nebi upřeným a nepopřál si žádné úlevy. I chtěl jej nepřítel pekelný ještě v posledním okamžiku zmásti ošklivými představami, však svatý biskup pravil k němu pln jsa důvěry v Boha: „Čeho hledáš, ohyzdná obludo? nenalezneš na mě ničeho, co tvého jest" a brzy potom v 81. roce věku svého pokojně vypustil ducha.

Učení sv. Martina o panenství. Aby své učenníky o panenství poučil, ukázal jim louku, která částečně byla spasena od volů a krav, část její proryli vepři a část třetí zůstala neporušena a četnými květy jarními ozdobena. „Část", pravil sv. Martin, „která jest zelená, však květiny na ní jsou spaseny, jest obrazem stavu manželského. Část, kterou vepři proryli, naznačuje smilstvo. Spanilá, květy bohatá část však jest panenství. Nečistota zasluhuje těžký trest, manželství patří k věcem dovoleným, panenství jest věcí slávy."

Povzbuzení. Učme se od tohoto světce, Boha v pravdě milovati a pečujme nejen o své blaho, ale i o blaho tělesné a duševní svých bližních; potom jistě nemusíme se báti smrti.

Modlitba k sv. Martinu. Vzácná perlo kněžstva, milý otče chudých, neposkvrněné zrcadlo všech řeholníků, sv. Martine! jenž jsi pro slávu Boží tak horlivým byl, že jsi se nedal přemoci ani nemocí, ani smrtí, při jehož úmrtí proto andělé plesali! Útočiště beru k tobě, abys mně vyprosil svou mocnou přímluvou útrpné srdce k nouzi trpícím, apoštolským pastýřům pravou horlivost a píli a všem lidem na smrtelném loži onu milost, kterou bychom mohli společně vejíti po vezdejší pouti do oné radosti, jíž ty jako dobrý a věrný služebník již požíváš. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Mše svatá.

Začátek mše sv. mluví o velkém biskupu; neboť pěje církev o něm slovy Svatého Písma: „Uzavřel (Bůh) s ním smlouvu pokoje a učinil jej nejvyšším knězem, aby hodnost kněžská jemu zůstala na věky."[1]) „Pomni Pane, na Davida a všechnu jeho pokoru."[2]) — Sláva Otci atd.

Modlitba církevní. Bože, Jenž vidíš, že o své vlastní síle ničeho nemůžeme, propůjč nám milostivě, ať na přímluvu sv. Martina, vyzna-

[1]) Sirach 45, 8. [2]) Žalm 131, 1.

vače a biskupa tvého, proti všelikým protivenstvím ochrany dosáhneme. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč z knihy Moudrosti 44., 17. násl. a 45., 3. násl.

Ejhle kněz veliký, jenž za dnů svých líbil se Bohu a nalezen jest spravedlivým a v čas hněvu učiněn jest smířením. Nenalezl se podobný jemu, který zachovával zákon Nejvyššího. Proto s přísahou slíbil dáti jemu Pán, že vyvýšeno bude plémě jeho. Požehnání všech národů dal jemu a úmluvu Svou utvrdil na hlavu jeho. Zvelebil jej v požehnáních svých a zachoval mu Své milosrdenství i nabyl milosti před očima Páně. Oslavil jej před obličejem králův a ukázal mu korunu slávy. Učinil s ním smlouvu věčnou a dal mu kněžství veliké a blahoslaveným jej učinil a slavným, aby úřad kněžský vykonával a měl chválu ve jménu Jeho, aby obětoval zápal důstojný v líbeznou vůni.

Výklad a povzbuzení. Touto řečí, v níž vlastně mluví se o velkých mužích St. Zákona: Henochu, Noemovi, Abrahamovi, Isákovi, Jakobovi, Mojžíšovi, Aronovi, chce uvésti vzor, slávu, hodnost a důstojnost velekněze nebo biskupa Nového Zákona. Kněz nebo biskup totiž má se starati ze všech sil následovati těchto bohulibých a pro spásu lidí horlivých mužův a jejich smyšlení a konání, jako béře podíl na jejich hodnosti. Činí-li to, může doufati, že Bůh vyleje požehnání svých milostí nejen na něho ale i na lid jemu svěřený a že jej učiní velkým nejen na světě, ale i na nebi. — I my musíme, jsme-li někomu představenými, aby Bůh našim svěřencům požehnával, přede všemi sami přikázaní Boží přesně plniti a jim dobrým příkladem předcházeti. Pán jistě vyslyší naši modlitbu, požehná našim námahám a odmění nás korunou života věčného.

Evanělium sv. Luk. 11., 33.—36.

Za onoho času mluvil Pán Ježíš k učenníkům svým: Nikdo svíci rozsvítě nestaví ji ve skrýši ani pod kbelec, ale na svícen, aby, kteří vcházejí, světlo viděli. Svíce těla tvého jest oko tvé. Bude-li oko tvé sprostné, všecko tělo tvé bude světlé; pakli bude nešlechetné, také i tělo tvé tmavé bude. Viz tedy, aby světlo, které jest v tobě, nebylo tmou. Bude-li tedy celé tvé tělo světlé, nemajíc žádné částky temnosti, bude všecko světlé a jako svíce jasná osvíti tebe.

Co jest světlo, které se neskrývá, ale má se postaviti na svícen?

1. Ježíš Kristus sám a Jeho Božské učení, Božské pravdy a zaslíbení, víra a všechno to dohromady jest právě ono světlo, které Bůh na svět poslal, aby jím všechny lidi osvítil.[1]) Toto světlo tedy nesmí se skrýti, nýbrž musí se na svícen postaviti, t. j. nesmíme svou víru ukrýti pod korec nečinného, nekřesťanského, hříšného života, nýbrž máme jej nechati konajíce to, v co věříme, zářiti jako světlo.[2]) Nemáme se spokojiti, jen uvnitř věřiti a svou hříšnost vyznávati, nýbrž i podle své víry žíti, své povinnosti plniti, o Božských pravdách, zvláště, jsme-li k tomu povoláni, jiné poučovati, neboť bez toho považoval by svět pravdu Boží za nesprávnou, jak tomu sv. Pavel učí.[3])

2. Rozumí se tím svědomí, které jest ono světlo, kterým Bůh nás označil.[4]) Toto světlo sám Bůh v nás rozsvítil, aby nám svítilo v našem konání a naučilo nás poznávati,

[1]) Jan 1, 9. [2]) Mat. 5, 16. [3]) Řím 1, 18. [4]) Žalm 4, 7.

co správné a nesprávné. My musíme se jen starati, je na svícnu po všechen čas udržeti, t. j. vždy podle něho se říditi a ho nezatemniti nebo neutlumiti svými zlými vášněmi, náruživostmi, samoláskou atd.

3. Jsou vrchnosti, představení, hospodáři a rodiče světlem, které Bůh postavil na svícen ku blahu jejich poddaným. Tito mají se snažiti, dobrým příkladem dětem a podřízeným předcházeti.

Proč nazývá se oko světlem těla?

Ježto světlo nemůže nám prospěti, nemáme-li očí nebo jich světlu nechceme otevříti. Světlo víry, Božských pravd a svědomí oněm nic nepomůže, kteří oči své mysli mu uzavírají a dobrovolně chtějí zůstati nevidomými a ve tmě.

Co se rozumí zde okem a tělem?

O k o jest dobrý úmysl, t ě l o skutky a práce našeho života. Smysl tohoto podobenství jest tento: Podobně jako tělo, majíc jasné oči, od nich jako světlem bývá osvěcováno a při práci podporováno, tak naše práce a jednání má osvěcovati a Bohu milými činiti dobrý a čistý úmysl k Bohu směřující. Střez se tedy, abys neměl při svých činech a jednáních vedlejších úmyslů, které nesměřují k Bohu, abys nehledal marné slávy atd. neboť tím se zatemňují, Bohu nelibými, k spáse neužitečnými se stávají, jako nepatrný prášek v oku lidském překáží u vidění a práci.

Modlitba. Věčné, jedině k blaženosti vedoucí Světlo, Ježíši Kriste! uděl nám, abychom Tě následovali, Tvým zaslíbením sluchu dopřáli, víru neporušenou zachovali, abychom se z cesty života neodchýlili, nýbrž věrni jí jsouce své světlo zářiti nechali před lidmi a Ty abys námi všemi chválen a veleben byl zde i na věčnosti. Amen.

Poučení na svátek svatých Benedikta s bratřími,

mučenníkův a ochránců země České.

(12. listopadu.)

Když byl sv. Vojtěch, vraceje se podruhé z Říma od vlastenců svých nevděčně zavržen, odebral se do Polska a zdržoval se ve Hnězdně. Tam se za ním odebralo šest bratří z kláštera Břevnovského: B e n e d i k t, M a t o u š, I s á k, J a n, K ř i š ť a n a B a r n a b á š. B e n e d i k t provodil spolu s Radimem (Gaudenciem) sv. Vojtěcha na apoštolské jeho cestě do Prus a tam byli oba svědky mučennické jeho smrti, jsouce od zuřivých nepřátel jati a snad jenom pro bohatou výplatu na živě ponecháni. Ale zdařilo se jim, že utekli. Co Radim za biskupa v Hnězdně ustanoven, odebral se Benedikt k druhým bratřím, kteří se byli v hustém lese nedaleko Kaziměře usadili, poustevnický tuhý život vedouce. Každý bydlel zvlášť ve své chýšce, mimo služby Boží nic nemluvili, pokrm jejich byl přeskrovný, ani masa, ani ryb nepožívajíce, mnoho dní beze všeho jídla trvali. Boleslav Chrabrý, vojvoda polský, měl svaté bratry u veliké uctivosti; protož je navštíviv jednou, zanechal jim měšec peněz, aniž by oni toho zvěděli. Nalezše tedy peníze, navrátili je ihned po bratru Barnabášovi vojvodovi. Nežli se bratr Barnabáš vrátil, byli druzí, počtem pět, od loupežníků přepadeni, kteří chtějíce na nich peníze, jichž oni více neměli, vymoci, svaté bratry ukrutně umučili 12. listopadu 1004. Těla jejich z prvu v Kaziměři pohřbena, později pak v Hnězdně pochována, vojvoda Český Břetislav spolu s těly sv. Vojtěcha a Radima (Gaudencia) do Prahy převezl r. 1039.

Z a č á t e k m š e s v. jest týž jako na den svatých Kosmy a Damiana (27. září na str. 565), taktéž i č t e n í z k n i h y Sirachovy 5., 16—20.

Modlitba církevní. Potěš nás, Hospodine, dnešní vítězoslávou svatých mučenníků svých, Benedikta, Matouše, Isáka, Jana a Kristina, a dejž, ať na jejich přímluvu té blaženosti dojdeme, v které oni se sbory svatých andělů se radujíce pohledu na jasnou velebnost Tvou věčně požívají; skrze Pána našeho Ježíše Krista. Amen.

Evanděliu sv. Lukáše 12., 1.—8.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým: Varujte se kvasu farizejského, jenž jest pokrytectví. Nic zajisté není skrytého, co by nebylo zjeveno: aniž jest co tajného, ježto by nebylo zvěděno. Nebo co jste pravili ve tmě, povídáno bude na světle; a co jste v ucho mluvili v pokojích, bude hlásáno na střechách. Pravím pak vám přátelům svým: Nestrachujte se těch, kteří tělo zabíjejí a potom nemají, co by více učinili. Ale ukáži vám, koho se máte báti: bojte se Toho, kterýžto, když zabije, má moc uvrhnouti do pekelného ohně. Tak pravím vám, Toho se bojte. Zdaliž se neprodává pět vrabců za dva penízky? a jeden z nich není v zapomenutí před Bohem. Ale i vlasové hlavy vaší všichni sečteni jsou. Protož nebojte se: dražšíť jste vy nežli mnoho vrabců. Pravímť pak vám: Každého, kdožkoliv Mně vyzná před lidmi, vyzná i Syn člověka před anděly Božími.

Čemu nás učí Pán Ježíš v tomto sv. evanděliu?

Varuje všeho lživého a lstného jednání a tím přikazuje upřímnost. Farizeové totiž jen na oko, pro chválu lidskou Bohu sloužili, tajně však si mnoho dovolovali proti zákonu Božímu. Takového smýšlení (to se rozumí „k vasem“) varovati se mají křesťané, jsouce učenníky Kristovými a mají býti milovníky pravdy, jako praví apoštol: „Pravdu mluvte jedenkaždý s bližním svým.“ [1]) A zajisté jako člověk pravdomluvný a upřímný jedná podle Boha, an jest Pravda věčná; tak člověk lstný a lživý následuje příkladu ďábla, an byl první lhář a podvodník. Protož i dí Bůh ústy Sirarchovými: „Běda lidem dvojitého srdce a rtům nešlechetným!“[2])

2. Napomíná je, aby nic netajili z jeho učení, nýbrž veřejně jako se střech[3]) ohlašovali, nedbajíce, zdali to bude lidem vhod či nevhod. Neboť byť i z počátku málokteří uvěřili, nic však méně svatá pravda prorazí si cestu k nejtvrdším srdcím lidským i v nejdalší končiny světa.

3. Učí nebáti se lidí ale Boha; neboť lidé toliko tento pozemský život nám vzíti mohou, ale Bůh má moc i věčně zatratiti nešlechetníky. Dle toho slova jednali sv. apoštolové, řkouce k radě židovské: „Slušíť více poslouchati Boha než lidí“; tak jednali sv. mučenníci, neohroženě a slavně Krista Pána vyznávajíce před lidmi v sebe větších mukách, ale zatoť i On vyzná je před Otcem nebeským a odmění blažeností věčnou. 4. Učí důvěru míti v Prozřetelnost Božskou; neboť jako Bůh všemocnou vůlí Svou celý tento svět řídí a udržuje v krásném a libém pořádku, tak též pečuje o každého z těch, kteří jsou Jeho, aniž dopustí, aby některý z nich mimo vůli Jeho zahynul.

---

[1]) Efes. 4, 25. [2]) Sir. 2., 15. [3]) Střechy jsou v jižních krajinách ploché, tak že se na nich choditi a s nich veřejně, co kdo chce, ohlásiti může.

Modlitba. Kriste Ježíši, věčná Pravdo, osvěť mysl naši, ať vždy pravdu mluvíce Tebe následujeme; utvrď v srdcích našich Svou svatou víru, ať ji neohroženě vyznáváme a nikdy nic proti ní nečiníme, byť nás to i život stálo, abys i Ty se někdy k nám znal před Otcem nebeským a nás mezi své věrné sluhy přijal.

Poučení na svátek sv. Leopolda.

(15. listopadu.)

Leopold, jenž pro svou upřímnou zbožnost byl nazýván „Zbožným“, byl synem Leopolda IV. Krásného, markrabí rakouského, a byl šestým toho jména. Kvetoucí mládí jeho slibovalo již stkvělé plody, jež jeho stáří mělo nésti. V přebytku bohatství, uprostřed světských radostí byla jeho ctnost jako skála, kterou žádná síla vln nedovedla pohnouti. Pokoj a štěstí říše jeho bylo jedinou jeho snahou; jeho dům byl shromáždištěm pro všechny ctnostné, nepravost nikdy nenalezla v jeho blízkosti útulku. Jeho manželka Anežka, dcera císaře Jindřicha IV., byla se svým chotěm jedno srdce a jedna mysl. Oba vystavěli několik nádherných kostelů. Zvláštní ozdobou Leopoldovou byla upřímná pokora, která pronikla na venek, když roku 1125. kurfiřti volili ho za císaře, což on na kolenou kleče a hojné slzy roně vytrvale odmítal. Po 40 let řídil výborný kníže slavně svůj lid. Na podzim r. 1136. těžce onemocněl a zemřel po plodné přípravě 15. listopadu 1136. Jeho smrt naplnila celé Rakousy nevýslovným zármutkem. Tělo bylo v klášteře neuburském pochováno a již v prvních dnech staly se u hrobu světcova četné zázraky na nemocných. Papež Innocenc VIII. vřadil jej do počtu svatých. Rakousy ctí jej jako prvního svého patrona.

Modlitba k sv. Leopoldovi. Svatý kníže a vzácná perlo, sv. Leopolde! Ty jsi byl ve svém celém životě anděl v těle a planul jsi láskou serafínskou k Bohu. Ty jsi vzorem knížat, řídký vzor bohatých, záštita církve a podporovatel slávy Boží. Roznět svou mocnou přímluvou v našich duších touhu po věčnosti, abychom s Tebou mohli požívati plodů věčného života. Amen.

Mše svatá.

Začátek jako na den sv. Matouše (21. září na str. 563.).

Modlitba církevní. Bože, Jenž jsi sv. Leopolda od starostí pozemských do nebeské slávy přivésti ráčil, propůjč milostivě, ať časných věcí tak užíváme, bychom věčného života účastni býti zasloužili. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Epištola jako na den sv. Aloisia (21. června na str. 497.). Evandělium jako na den sv. Jindřicha (15. července na str. 519.).

Poučení na svátek sv. Alžběty Durynské.

(19. listopadu.)

Alžběta Durynská byla dcerou Ondřeje II., krále uherského; narodila se r. 1207. a již v útlém mládí byla zasnoubena Ludvíkovi, lantkrabí hessenskému a durynskému, a přišla na jeho dvůr do Wartburku u Eisenachu. Uprostřed stkvělého dvorního života vyrůstala ve velké svatosti. Se zvláštní láskou starala se o nemocné a pomáhala chudým zvláštními skutky lásky. Roku 1220. byla s Ludvíkem oddána a projevovala svému choti nejvřelejší lásku a věrnost. Ještě více nežli dříve byla matkou chudých a nemocných.

Na úpatí Wartburku dala velkou nemocnici vystavěti a pečovala vlastní rukou o nejhnusnější nemocné. Jako panna a vdova uchovala si čistý život v bouři života. Obžalovali ji u manžela z marnotratnosti, který však pravil: „Skutky lásky mé zbožné manželky přinášejí požehnání nebeské na mou zemi a dům“. V křižácké výpravě Bedřicha Rudovousého ztratila Alžběta svého drahého manžela, kterouž ztrátu snášela s podivuhodnou odevzdaností do vůle Boží. Nyní však objevili se nepřátelé svaté kněžny; bratr jejího manžela Jindřich strhl zemi a vládu na sebe a uvrhl mladou vdovu se třemi dítkami do velké bídy. Nikdo v celém Durynsku nesměl se jich ujati nebo jim přístřeší nabídnouti. Žila v domě pastýřově, dostávajíc almužnu od dobrých lidí. Když však tělo jejího manžela bylo domů přivezeno, dosáhla Alžběta opět svých práv a statků. Nyní vstoupila do třetího řádu sv. Františka. Odumřevši úplně světu, prožila poslední tři léta ve cvičbě heroických ctností. Potravu záležející z chleba a bylin připravovala si sama a svým svatým životem a důrazným napomínáním obrátila i zatvrzelé hříšníky. Konec života byl ji nebeským zjevem předpověděn. S vroucí zbožností přijala svátosti umírajících a zaměstnávala se až do své smrti rozjímáním o utrpení a smrti Ježíše Krista a odevzdala 19. listopadu 1231. svého ducha v ruce Spasitele svého. Tělo její bylo pochováno v chrámě nemocničním od ní vystavěném v Marburku, kde se na jejím hrobě udály velké a četné zázraky. Arcibiskup mohučský Siegfried potvrdil soudně zázraky, jimiž Bůh svatost své služebnice oslavil a poslal zprávu o nich do Říma. Papež Řehoř IX. po zralém zkoušení přičetl už ve čtvrtém roce po její smrti ji do počtu svatých a její tělo bylo za přítomnosti císaře Bedřicha II. a mnoha světských a církevních knížat vystavěno na hlavním oltáři nemocničního kostela k všeobecné úctě. Její ostatky však byly za doby reformace z největší části zničeny.

Poučení o užitku udělování almužny.

Sv. Alžběta zobrazuje se často s růžemi v klíně. Vypravuje se, že proměnily se v růže pokrmy, jež chudým v klíně nesla, když manžel se jí otázal, co v klínu nese. V této věci jest duchovní poučení, že totiž dobrodiní, které prokazujeme chudým z křesťanské lásky, proměňují se v růže a vijí se u věnec, jímž dárce před trůnem Božím ověnčen bude a ozdoben. Viz, milý křesťane, velký užitek rozdávání almužny, k čemu tě sv. Alžběta svými růžemi vybízí. Pozoruj blíže tento mnohonásobný, tělesný a duševní, časný a věčný užitek z rozdávání almužny.

Jaký jest tělesný a duševní užitek z almužny?

Stkvělé jsou výroky, v nichž Duch Sv. ve Svatém Písmě nám dokazuje, že dostane se nám za skutky lásky k chudým i vzhledem k nám ve všech nebezpečenstvích a strastech života a duše milosti a pomoci od Boha.

Chceš-li, milý křesťane, svůj majetek si pojistiti, své jmění si rozmnožiti, ponechej, aby část tvého jmění plynula do domu nouzí trpících. Tam bydlí Kristus, pramen všeho požehnání a přijímá tvůj dar. V skutku není pro Něho těžko tebe stokrát odměniti, za tím co bohaté domy, které nikdy pláč chudých neuslyší, jejich slzy usušiti nechtějí, uvidíš okolo sebe padati, uzříš svůj majetek zajištěn. Bůh sám slíbil: „Kdo dává chudému, nebude míti nouzi.“[1]) A opět stojí psáno: „Na úrok Hospodinu dává, kdo se nad chudým smilovává. Za dobrodiní odplatí jemu.“[2]) „Dávej se srdcem radostným, podle majetku svého; neboť Pán jest odplatitelem a odplatí tobě sedmeronásobně.“[3])

Jsi v úzkostech, zármutku a starostech? Zjednej si chudé za přátele podporuje je v jejich tísní. Bůh přijme tvé dary a pošle ti pomoc a útěchu ve tvé tísni; neboť „blahoslavený, kterýž se nad nuzným a chudým rozpomíná; v den zlý vysvobodí jej Hospodin.“[4])

Jaký jest časný a věčný užitek z almužny?

Jsi, milý křesťane, v nebezpečenství duše, tak že jest se ti obávati každého okamžiku, že upadneš a zahyneš? Učiň si chudé přáteli a chudoba bude se za tebe přimlouvati u trůnu

[1]) Přísloví 28, 27. [2]) Přísloví 19, 17. [3]) Sirach 35, 12. 13. [4]) Žalm 40, 2.

Božího, ty vyjdeš šťastně a neporušeně ze všech nebezpečenství a pokušení: „Zavři almužnu v srdci chudého, ona vyprostí tebe ze všeho zlého.“[1])

Jest duše tvá ve smrti hříchu? Nestaň se malomyslným! Zvol si za přítele chudého, chráně ho smrti tělesné, jeho časné nouze. Láska tato přinese duši tvé pravý život, přivedouc tě na cestu pokání a polepšení, k přátelství s Bohem, Otcem chudých. „Modlitba s postem a almužnou lepší jest nežli poklady zlata schovávati; nebo almužna od smrti vysvobozuje, ona jest, jež očisťuje z hříchu a způsobuje, že nalézáme milosrdenství a život věčný.“[2])

Svírá tě úzkost a obava při pomyšlení, jak zadost učiníš Bohu za mnohá dobrodiní, Jím tobě udělená, jak zaplatíš Jemu všechny dluhy? Získej za přítele chudé, smiluj se nad jejich bídou a jejich dluhy, jak tobě možné jest, na sebe přijímaje! Tím, že chudé z kruté bídy vysvobozuješ, zasluhuješ i ty býti od tížícího břemena od Boha vysvobozenu. „Vysvoboď se od hříchu almužnou“.[3])

Bojíš se přísnosti Božské spravedlnosti za mnohé hříchy, jimiž jsi se provinil? Staň se přítelem chudých, zakryj svou křehkost a tato tvá láska a smilování rozprostře se nad tebou jako ochranný plášť a zachrání tě před trestem Božské spravedlnosti, což dosvědčuje nám sv. Petr v listu svém k věřícím: „Přede vším společnou lásku mezi sebou mějte; nebo láska přikrývá množství hříchů.“[4])

Třeseš se při pomyšlení na strašnou opuštěnost své duše v onom nejvážnějším okamžiku, když se odděluje od těla? Pečujme tedy již nyní o přátele, ochránce, pomocníky, průvodce své duše v hodinu smrti! Můžeme je získati, podporujíce chudé, jejichž milá a vděkuplná přímluva doprovodí nás na věčnost. Vždyť Spasitel to sám slíbil řka: „Čiňte si přátele z mamony nepravosti, aby, kdybyste zhynuli, přijali vás do stanů věčných.“[5])

Pomni konečně, milý křesťane, slov Božského Spasitele: „Tedy dí král těm, kteří na pravici budou: Pojďte požehnaní Otce Mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa. Nebo jsem lačněl a dali jste Mi jísti: žíznil jsem a dali jste Mi píti: hostem jsem byl a přijali jste Mne: nah jsem byl a přioděli jste Mne: nemocen jsem byl a navštívili jste Mne: v žaláři jsem byl a přišli jste ke Mně.“[6])

Oroduj za nás, sv. Alžběto, abychom jednou mohli vedle tebe tato slova z úst Páně slyšeti. Amen.

Mše svatá.

Začátek jako na den sv. Moniky (4. května na str. 488.).

Modlitba církevní. **Milosrdný Bože, osviť srdce svých věřících a způsob, abychom na mocnou přímluvu sv. Alžběty pohrdali statky tohoto světa a mohli se radovati jednou z nebeské útěchy. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.**

Poučení na svátek obětování P. Marie.

(21. listopadu.)

Jaký jest to svátek?

Svátek, jejž církev ustanovila na památku obětování Marie v chrámě Jerusalemském zbožnými rodiči Joachimem a Annou. Papež Sixtus V. rozkázal r. 1585, aby se oslavoval

[1]) Sirach 29, 15. [2]) Tob. 12, 8. 9. [3]) Dan. 4, 24. [4]) I. Petr 4, 8. [5]) Luk. 16, 9. [6]) Mat. 25, 34—36.

v celé církvi. Toto obětování stalo se ve třetím roce Mariině, kdy vlastní rodiče svěřili ji na vychování kněžím, aby byla uchráněna ode všeho zneuctění a poskvrny světa. V chrámě vyrůstala Marie plná milosti a ctnosti. Měla jen jednu vůli — božskou; jen jednu touhu — zalíbiti se Bohu. „Žádný člověk narozený z ženy" praví sv. Ambrož, „neměl daru rozjímavé modlitby v tak vysokém stupni, jako Maria, jejíž celý život byl podoben svatému vytržení; neboť její poznání Boha předčilo znalost všech lidí a stejnoměrně s poznáním množila se láska, jež její srdce jako svatý plamen ztravovala." Proto stkvěla se po všechna století jako vzor všech lidí, zvláště panen a povzbudila nesčetné k následování svého stkělého příkladu, jak již dávno předpověděno bylo: „Přivedeny budou králi panny za ní."[1])

Povzbuzení. 1. Joachim a Anna obětovali své jediné dítě Pánu a přenechali je úplně Jeho službě. Ač byla to velká oběť, přece ji přinesli. Zachování čistoty své dcery šlo jim nade vše. — Rodičové! Bůh nežádá právě od vás, abyste Jemu v chrámě své dítky obětovali; však požaduje od vás, abyste na ně dohlíželi jako na živé chrámy Boží, k čemu byli na křtu posvěceni, a zachovali je čisté a svaté.

2. Maria daruje a obětuje se Bohu, jakmile se jen hodí k Jeho službě a to beze vší výhrady, na vždycky a bez reptání. Kdy my se budeme Bohu vážně obětovati? Jsme Mu sice na křtu sv. obětováni; tenkrát byli jsme za chrámy posvěceni, odřekli jsme se světa a ďábla, zavázali jsme se jen pro Boha žíti a tuto smlouvu snad jsme již často obnovili.... ale zda jsme jí vskutku dodrželi? Co jsme Bohu darovali jednou rukou, neuloupili jsme Mu druhou? nezneuctili jsme chrámu srdce svého nejohavnějšími vášněmi? nežili jsme více světu, marnosti než Bohu? Kdy darujeme se Bohu upřímně a na vždy? Snad ve svém stáří? Přijme však Bůh naší oběť? Spokojí se s námi, když Mu tehdy teprv budeme chtíti sloužiti, že světu již více sloužiti nemůžeme; zda teprve tehdy pro Něho život počíti chceme, když jest nám brzy v životě ustati? Nikoliv! Bůh není spokojen se srdcem rozděleným mezi Něho a svět. Žádá si, abychom Jej z celého srdce, z celé duše své milovali a ze všech sil Jemu sloužili. — Nuže čiňme tak; konejme to od mladosti; zachovejme tělo i duši neporušené Pánu; taková však jen dokonalá láska dojde od Něho hojné odplaty.

Mše sv. jako na slavnost růžencovou (1. neděle v říjnu na str. 573.).

Modlitba církevní. Bože, dle Jehož vůle blahoslavená Panna Maria pravým jsouc příbytkem Ducha Svatého dnešního dne ve chrámě obětována byla, uděl nám, prosíme Tě, milosti, ať i my někdy na její přímluvu ve chrámě slávy Tvé představeni býti zasloužíme. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Poučení na svátek sv. Kateřiny, panny a mučennice.

(25. listopadu.)

Sv. Kateřina, vznešená panna Alexandrijská, získala si již v útlém mládí mimořádné znalosti ve křesťanském náboženství a jiných vědomostech, že zahanbila ve svém 18. roce vědomosti nejučenějších pohanských učenců. Podnět k tomu dalo pronásledování císaře Maxentia. Když tento obdržel zprávu, že mladá a krásná panna Kateřina Božství křesťanského náboženství úspěšně hájila, dal nejučenější pohanské mudrce svolati, slíbil jim značnou odměnu, přemohou-li Kateřinu a přivedou ji zpět k pohanství. Stal se však pravý opak; neboť dokázala Božskost křesťanství s překvapující učeností, že mudrci světští křesťanskou víru přijali a za ni život položili. Tímto rozlícený císař snažil se pak Kateřinu slibem, že ji pojme za manželku, pohnouti k odpadnutí od víry, když to však bylo marným,

[1]) Žalm 44, 15.

zkoušel toho docíliti jedenáctidenním uvězněním, ranami, hladem a žízní. Výsledek toho byl, že jeho manželka a vojevůdce Porfyrius, již Kateřinu ve vězení navštívili, mimo dvou set vojínů, od ní byli na víru křesťanskou obráceni a k smrti mučennické připraveni. Na to octl se tyran ve větší zuřivosti a rozkázal tělo sv. Kateřiny na kusy rozsekati ostrými noži a ozubeným kolem. Když však svatá mučennice znamením sv. kříže požehnala tento strašný nástroj, rozpadl se na kusy a množství divákův obrátilo se, vidouce tento div. Nyní odsoudil Kateřinu k smrti mečem. Kateřina, panna lilií nevinnosti, vavřínem vědomosti a palmou mučennictví ozdobená ctí se jako patronka vědy.

Poučný výrok sv. Kateřiny. „Nevaž si, co zničí nemoc a stáří; krása pomine, jen pravda zůstane; já jsem a zůstanu nevěstou Kristovou.“

Poučení pro křesťanské panny.

Sv. Kateřina jest vzorem pro každou křesťanskou pannu. Jako ona, ať každá snaží se, 1. dokonalou znalost víry a mravů si osvojiti; 2. její nevinnost všeobecně, zvláště však čistotu neporušenou zachovati a raději zemříti, než v ní škodu trpěti. Ve skutečnosti čistá, nevinná mysl a život jest jedinným pravým pokladem křesťanské panny. — Vynasnaž se tedy všemi silami o zachování čistoty, vyhýbej se opravdově všem nebezpečenstvím, které ti hrozí a chop se neohroženě všech prostředků, jež ji chrání.

Nevinnosti škodí: 1. Snaha líbiti se lidem, obrátiti na sebe pozornost světa, od něho býti chválenu; 2. marnivost v oděvu, jež chce si zjednati pozornost a zaopatření, pestrostí a nádherou šatstva, šperky, napodobením nových mod atd.; 3. neopatrnost v pohledu, v posuňcích, v řecech; 4. špatné společnosti, plesy, věnečky taneční, divadla. První krok tam jest často prvním krokem ku svedení, 5. pochlebenství o duševních nebo tělesných vlastnostech; 6. lehkomyslné, nepotřebné, zvláště noční obcování s osobami druhého pohlaví.

Prostředky k zachování čistoty jsou: 1. Snaha líbiti se jen Bohu, což jedině prospívá; 2. slušnost v oděvu, marnost v pohledech, šetrnost a počestnost v řečech, skromnost v chování; 3. útěk před zlými společnostmi a nebezpečným obcováním. Panna o svou nevinnost pečlivá má si odříci často dovolených zábav, aby mohla jistěji zvítěziti v boji s nedovolenými, nevěří slepé náklonnosti k nějaké osobě; neboť taková náklonnost jest a činí slepou; z jiskry často se vznítí požár. Nezdržuje se bez potřeby s osobou mužského pohlaví, nepřijímá od žádného darů, nýbrž pamatuje na odměnu v nebi za vytrvalý boj; není-li jistá ani v domě otcovském před úklady, upozorní na ně rodiče neb hospodáře; neodpomůže-li hospodář v nebezpečenství, opouští službu. Chudoba a nouze tělesná jest snesitelnější nežli bída duševní, která vzniká z hříchu. Při pokušeních ku svedení dává se na útěk, nemůže-li se to státi, bojuje, volá o pomoc a chce raději sama zemříti, než svou nevinnost ztratiti; 4. modlitba, častější přijímání sv. svátostí a rozjímání o Božských pravdách. Nikdy ať nezapomíná: Bujné mládí přináší žalostné stáří; lehkomyslný život přináší za sebou pozdní lítost; a jak obstojí jednou před věčným Soudcem?

Panno, jež toto čteš, přemýšlej a konej! Vezmi si Marii za vzor, abys mohla následujíc ji v čistotě a nevinnosti býti přijata jednou do věčné říše Boží! Tvým vzorem buď sv. Kateřina! Bojuj jako ona, jež, aby zachránila víru a nevinnost, odmítla všechny nabídky mocného císaře a uvrhla své tělo raději v trýznění, aby mohla získati korunu věčného života. Budeš-li ji následovati, i tebe ozdobí Pán korunou věčné blaženosti.

Poučení o panenství.

Co jest panenství?

Panenství jest vznešený stav, že ten, kdo do něho vstupuje, jak praví sv. František Saleský, ať mladík nebo panna, si vážně umiňuje neb i slibem se zavazuje z lásky k Bohu,

jako obraz Boží, stavu manželského se odříci, své tělo a svou duši chrániti každého hříchu nečistoty v myšlenkách, slovech, skutcích, Boha jedině zvoliti za vládce srdce svého a v těle smrtelném vésti život andělů.

Líbí se Bohu tento stav a ctnost?

Ano, neboť jest to ctnost, již Syn Boží tak miloval, že z nejdokonalejší a nejsvětější Panny, Marie, lidskou přirozenost přijati chtěl, jen panenskou čistotou vyznamenaného apoštola Jana zvolil si za svého miláčka, pouze jemu dovolil při poslední večeři na Svých prsou spočinouti a jemu doporučil panenskou Matku Svou k ochraně po čas života. Panenství jest tedy nejmilejší ctnost našeho Pána a Spasitele Ježíše, nejstkvělejší ctnost Matky Páně, nejzáslužnější ctnost učenníků Ježíšových. Proto praví se v Písmě Svatém: „Jak krásné jest čistotné plémě ve stkvělosti; nesmrtelná jest památka jeho: neboť i u Boha známé jest a u lidí.“ [1])

Jest stav panický vznešenější než stavy ostatní?

Stav panenské čistoty jest onen stav, který povznáší člověka nad jeho přirozenost, činí jej podobna andělům v nebi, získává mu přátelství Ježíše Krista u vysoké míře a oprávňuje jej ke zvláštní důvěrnosti s anděly. Jest onen vznešený stav, jenž ode všech křesťanů prvních století nad míru vysoce byl ctěn, od sv. Otců největšími chvalozpěvy byl oslavován, od největších svatých zvolen a ode všech doporučován jako z prvních prostředků k dosažení velké křesťanské dokonalosti. Kristus sám doporučoval panenství jako věc dokonalejší.[2]) Sv. apoštol Pavel jmenuje stav ten z dokonalejších.[3]) Ze sv. Otců slyšme jen sv. Jana Zlatoústého a sv. Augustína. První praví: „Panictví převyšuje stav manželský o tolik, oč vynikají výbornosti andělé nad lidi“. Tento píše: „Panenská čistota jest přirozenosti nebeské a jest znakem stavu duší na věčnosti.“

Jest tento stav také možný?

Stav panický, ačkoliv pro svou vznešenost jen zvláštní milostí Boží vyvolený, může býti zachován, přece však volili si ho ve všech křesťanských stoletích tisíce křesťanův obojího pohlaví, ve světě za všech bouří smyslnosti, jak v klášteřích za častých úkladů zlého ducha, na poušti a v nejspustlejších městech (jako sv. Agatha, sv. František Saleský) v chýších chudákův a v palácích boháčův a zachovávali jej pevně až do pozdního stáří, což i budoucně vždy bude se osvědčovati.

Povzbuzení. (Od sv. Františka Sales.) Proto, křesťanská panno, cítíš-li ve svém srdci touhu a žádost po věcech vyšších, kdybys chtěla Bohu jedině a blahu svých bližních celý svůj život zasvětiti, kdybys pojala pevný úmysl z povznesených důvodů se nikdy neprovdati, kdyby láska k tvému Spasiteli tě pudila neodolatelně — potom, duše drahá, nejsi stvořena pro útrapy tělesné, nýbrž pro něco lepšího a vyššího.

Nedopusť, aby tento vyšší dar v tobě přišel na zmar, pečuj oň bedlivě, vždyť čeká na duši tvou Ženich, kterého nejněžnější pozemská láska nemůže nahraditi.

Modlitba k sv. Kateřině. Slavná panno a vyvolená nevěsto Ježíše Krista! Sv. Kateřino, šťastná učennice nebeského učitele a velká učitelko světských mudrců, nepřemožitelná rekyně v boji a mocná vítězitelko nad pohanským císařem! Zrcadlo panen a slávo mučenníků, jež stkvěješ se věčnou korunou vítězství v nebi; nezapomeň na nás, kterým jest posud zápasiti v slzavém údolí, nýbrž vypros nám milosti, abychom tě na tvé cestě ctnosti následovali, všem nečistým žádostem odporovali, hrozeb a lichocení světa nedbali, — až dobudeme vítězství a budeme ozdobeni korunou věčné blaženosti. Amen.

---

[1]) Moudr. 4, 1. [2]) Mat. 19, 12. [3]) I. Kor. 7, 38.

Mše svatá.

Na začátku mše sv. pěje církev: „Mluvil jsem před králi o tvých svědectvích a nebál jsem se; rozjímal jsem o tvých přikázaních, která jsem nade vše miloval. Blahoslavení, kteří kráčí zde v nevinnosti, kteří žijí zde podle přikázaní Páně.“ [1]) — Sláva Otci i Synu atd.

Modlitba církevní. Bože, Který jsi na vrcholu hory Sinajské dal zákon Mojžíšovi a na témž místě tělo sv. Kateřiny, panny a mučennice tvé, od svatých andělů zázračně uložil, propůjč, prosíme, abychom její zásluhou a přímluvou na horu, kterou jest Kristus, přijíti mohli. Skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Řeč z knihy Moudrosti (Sirach) 51., 1.—8. 12.

Oslavovati budu Tebe, Pane, Králi, a chváliti Tebe, Boha, Spasitele svého. Oslavovati budu jméno Tvé, že jsi spomocníkem a obrancem mým byl a vysvobodil jsi tělo mé ze zahynutí a z osidla jazyka nepravého a ode rtů těch, kteří páší lež, a před obličejem přistojících byl jsi pomocníkem mým. I vysvobodil jsi mne podle množství milosrdenství jména Svého ode řvoucích lvů, hotových pohltiti (mne), z rukou těch, kteří hledali duše mé, a od bran soužení, kteréž obklíčily mne; od dušení plamene, kterýž obklíčil mne, i neshořel jsem uprostřed ohně, od hlubiny jícnu pekelného a od jazyka zprzněného a od žaloby lživé, od krále nepravého a od jazyka nespravedlivého. Chváliti bude Pána až do smrti duše má, nebo vychvacuješ ty, kteří důvěřují Tobě, a vysvobozuješ je z rukou národů, Pane Bože náš.

Výklad a povzbuzení. Tato slova, jimiž děkuje moudrý muž Bohu za zachránění v nebezpečenství smrti, do níž ho uvrhli jeho úhlavní nepřátelé, vkládá církev právem též svatým pannám do úst, které svůj život pro Pána obětovaly; neboť On byl jejich nejdražším pomocníkem a nejmocnějším ochráncem v nebezpečenstvích a pokušeních světa. Dopustil-li, že se octnuly v těžkých pokušeních, nebezpečenstvích a útrapách, učinil to jen, aby jim poskytl příležitostí k vítězství a Svou pomoc tím více ozřejmil. Bůh jest stále mocným ochráncem čistých duší a nikdy nedopustí, aby upadly do hříchu, když Jemu důvěřují. Mohou však doufati v tuto ochranu i ony, které se svévolně, bez potřeby a užitku největších nebezpečenství odvažují, špatných příležitostí úmyslně vyhledávají? Nikoli, neboť nikdy neobnoví na nich zázrak babylonských mládenců v peci ohnivé, nýbrž za trest dá jim zahynouti v nebezpečenství, které milují.[2])

Evandělium sv. Mat. 25., 1.—13.

Za onoho času řekl Pán Ježíš učenníkům svým podobenství toto: Podobno bude království nebeské desíti pannám, kteréžto vzavše lampy své, vyšly vstříc ženichovi a nevěstě. Pět pak z nich bylo pošetilých a pět opatrných. Ale pět pošetilých, vzavše lampy, nevzaly s sebou oleje; opatrné pak vzaly olej v nádobách svých s lampami. A když prodléval ženich, dřímaly všecky a usnuly. O půlnoci pak stal se křik: Aj, ženich jde, vyjděte vstříc jemu. Tedy vstaly všecky panny ty a uchystaly lampy

[1]) Žalm 118. [2]) Sir. 3, 27.

své. Pošetilé pak řekly opatrným: Udělte nám svého oleje, nebo lampy naše hasnou. Odpověděly opatrné řkouce: Nikoli, snad by se ani nám ani vám nedostalo; jděte raději k prodavačům a kupte sobě. Když pak šly kupovat, přišel ženich; a které hotovy byly, vešly s ním na svatbu i zavřeny jsou dveře. Naposledy přišly i ty druhé panny řkouce: Pane, Pane, otevři nám! A on odpovídaje řekl: Amen pravím vám, neznám vás. Bděte tedy, neb nevíte dne ani hodiny.

Čemu chce Ježíš tímto podobenstvím naučiti?

Když promluvil o kapitole předcházející tomuto evanděliu o posledním soudu a napomenul ku bdělosti, ježto soud zcela neočekávaně přijde, potvrzuje to podobenstvím o svatbě, k níž ženich zcela mimo nadání přichází, při čemž ty, kteří jsou přichystáni, uvádí s sebou, ony však, kteří nejsou připraveni, odmítá.

Co rozumí se svatbou a při ní súčastněnými osobami?

Svatba jest věčné požívání Boha; ženich jest Ježíš Kristus; nevěsta jest církev na zemi; slavnost svatební jest spojení Kristovo s Jeho nevěstou na nebi, které rozumí se síní svatební; deset panen jsou věřící, kteří všichni ku svatbě Beránka a nevěsty a ku věčné hostině tohoto sjednocení pozváni jsou. Moudré jsou ony, které očistěny ode všech hříchův a dobrými skutky stále na příchod Páně jsou připraveny; pošetilé jsou oni křesťané, kteří spokojeni se jménem křesťana, málo na Boha a věčnost myslí a žádných dobrých skutků nekonají.

Co rozumí se lampami, olejem a nádobami?

Dle výkladů sv. Otců rozumí se lampami víra, olejem láska, dobré skutky, milosrdenství a nádobami srdce a svědomí lidská.

Co značí prodlévání ženicha atd.

Prodlévání značí neurčitý čas smrti a soudu; zaspání váhavost křesťanů, ve které žijí a setrvávají bez dobrých skutkův, až nenadále spánkem smrti bývají přepadáni, z kterého probudí je zvuk trub a volání: „Vstaňte, mrtví, pojďte k soudu“ a postaví se před poslední soud.

Co rozumí se prosbou o olej a odkázání na prodavače?

Žádost oleje poukazuje na to, že ti, kteří spokojeni jsouce s věrou mrtvou, nesnaží se o skutky lásky a milosrdenství, v den posledního soudu budou žádati spravedlivé o podíl na jejich zásluhách, ale nenaleznou sluchu; neboť ctnosti a zásluhy spravedlivých, nedostatky bezbožných nedoplní. Jak bude tobě v duši?

Odkázání panen pošetilých na prodavače jest, jak praví sv. Bernard, důkladná výstraha pro pokrytce a všechny, kteří světu sloužili; praví se jim zde, že ti, kteří ve svém životě snažili se zalíbiti jen lidem, mají po smrti právě u těch svou odměnu hledati.

Proč praví ženich ku pošetilým pannám: „Neznám vás“?

Poněvadž na nich znamení svého učení — dobrých skutků — nepozoruje. Proto konej a bdi za včas, aby Pán i tobě jednou neřekl: „Neznám tě.“

Proč praví Kristus: „Bděte“.

Sv. Řehoř odpovídá: „Kdyby člověk znal svou poslední hodinu života, mohl by se věnovati jednu dobu radostem světským, druhou zase pokání; poněvadž však je mu hodina ta utajena, má po všechny dny poslední okamžik očekávati, denně bdíti, dobré konati, zlého se varovati a býti připravenu na příchod Páně.“

Modlitba. Ježíši Kriste, učiteli světla věčného! Děkujeme Ti, že jsi nás naučil, jak máme životem opatrným a bdělým na Tvůj příchod připraveni býti. Poněvadž však to ze své síly konati nemůžeme, propůjč nám Své milosti, aby plamen lásky Tvé vždy v našem srdci plápolal, bychom stále dobré konali a s Tebou do radosti věčného života vejíti mohli. Popřej nám, abychom při posledním soudu neuslyšeli hrozný rozsudek: „Neznám vás!“, nýbrž radostná slova: „Pojďte požehnaní Otce Mého a vládněte královstvím, které připraveno jest vám od počátku světa!“ Propůjč nám to, Ježíši, náš Bože a Spasiteli, Jenž jsi nás Svou drahocennou Krví vykoupil; Ty, Jemuž chvála, sláva, dík a čest na věky věkův! Amen.

DÍL TŘETÍ.

NÁVOD K MODLITBĚ V RODINĚ;

VÝKLAD MŠE SVATÉ

A KRÁSNÝCH DOMÁCÍCH POBOŽNOSTÍ.

Amen, amen pravím vám: Budete-li prositi Otce Mého ve jménu Mém, dá vám. (Jan 16, 23.)

Kde dva neb tři shromážděni jsou ve jménu Mém, tu jsem mezi nimi. (Mat. 18, 20.)

Modlete se za sebe vespolek, abyste spaseni byli; mnoho zajisté může modlitba ustavičná spravedlivého. (Jak. 5, 16.)

Společnou a vzájemnou modlitbou dosáhneme více než zvláštní pobožností jednotlivce. (Sv. Augustín.)

Modlitba jest místem útočiště a útěchy pro všechny zarmoucené, soubor radostí, prostředek k dosažení sladké slasti; jest přístavem pro všechny, kteří bouří jsou stíženi, kotvou pro ty, kteří na moři jsou zmítáni, podporou pro sklíčené, pokladem pro chudé, záštitou pro bohaté, lékem pro nemocné, sílícím prostředkem pro zdravé. (Sv. Jan Zlatoústý.)

Připomenutí.

Jest jisto, že Spasitel náš Ježíš Kristus za nás úplně zadost učinil a nás Svou smrtí a utrpením vykoupil. Rovněž jest jisto, že nemůžeme míti podílu na Jeho vykupitelských zásluhách, leč konajíce dobré skutky a přijímajíce svaté svátosti. Sv. Augustín praví: „Bůh stvořil nás sice bez nás, však nechce nás bez nás spasiti.“ Pravda tato má nás pobádati, abychom v konání dobrých skutků všechnu možnou horlivost osvědčili, ježto Kristus učinil je pro nás smrtí a utrpením Svým záslužnými a k našemu spasení dobré skutky přikázal.

„U večer i ráno, též o poledni vypravovati a oznamovati budu slávu Boží; a On vyslyší hlas můj.“ [1])

Poučení na ráno a na celý den.

„Spravedlivý srdce své oddá k bdění na úsvitě ku Pánu, který učinil ho a před obličejem Nejvyššího modliti se bude. Otevře ústa svá na modlitbě a za hříchy své se modliti bude.“ (Sir. 39, 6. 7.)

1.

Vstaň ráno časně a hbitě v určitou hodinu! „Já milující Mne miluji; a kteří v jitře bdí ke Mně, naleznou Mne,“ praví Božská Moudrost.[2]) Krásně píše i sv. Ambrož: „Předejdi vycházejícímu slunci; škodí zajisté, nalezne-li tě jeho paprsek na lůžku v nečinnosti a svítí-li jasné světlo do očí tvých, jež dosud v líné ospalosti jsou uzavřeny.“

Pravý křesťan má své denní dílo započíti znamením sv. Kříže; neboť jím zaháníme duchy pekelné na útěk a dokazujeme, že jsme vykoupeni sv. Křížem a jsme služebníky ukřižovaného Vykupitele.[3]) Při každém svém počínání, ať se oblékáš nebo myješ, ať vycházíš nebo za stůl se posazuješ, ve světnici ať jsi nebo světlo rozžíháš a podobné věci konáš, učiň vždy znamení sv. Kříže.

Pomni, že tě tvůj anděl strážný probouzí a Bůh ti nový den propůjčuje, bys o spáse duše své pracoval. Považ, že tento den jest snad poslední tvého života, bys tím lépe v dobrém se cvičil a prospíval. Konej každodenně, co bys si na smrtelné posteli přál míti vykonáno.

---

[1]) Žalm 54, 18. [2]) Přísloví 8, 17. [3]) Gal. 6. 14.

2. Probudiv se, věnuj první myšlenku Bohu! Sv. Jan Klimakus píše, že zvláštní ďábel jest k tomu, aby upoutal první myšlenky člověka na pozemské ano na hříšné věci a ho po celý den v nepokoji udržoval. Proto jest třeba hlavně v prvém okamžiku míti se na pozoru a hned při procitnutí srdce k Bohu povznésti se slovy:

Bože, Bože můj, k Tobě z jitra bdím; žíznila po Tobě duše má, i velmi po Tobě tělo mé.[1])

Hotovo jest srdce mé, Bože, hotovo jest srdce mé; zpívati a žalm říkati budu Tobě.[2])

Poznamenej se znamením kříže a rci:

Ve jménu † Otce, který mne stvořil, ve jménu † Syna, který mne vykoupil, ve jménu † Ducha Sv., který mne posvětil, vstávám; chraniž mne dnes a po všechny dny mého života nebezpečenství těla i duše!

Potom rci se sv. Bernardem:

Odříkám se ďábla a přidržuji se Tebe, Ježíši Kriste, Jenž jsi Cesta, Pravda a Život.

Oblékaje se říkej:

Můj Bože a Pane! Prosím Tě, dopřej mi milosti vyzbrojiti se zbraní duševní, abych mohl odporovati všem škodlivým úkladům ďáblovým. Dej mně oděv lásky, pancíř spravedlnosti, opásej pravdou má bedra. Dej mi přilbu spasení a meč ducha, jenž jest slovo Boží. Pane, ostříhej mne štítem víry, jímž bych všechny ohnivé šípy pekelného nepřítele uhasiti mohl. Kéž bych oblékl se všemi vyvolenými Božími slitování, dobrotivost, pokoru a trpělivost.[3]) Můj Bože, nedopusť bych se dnes od Tebe hříchem odloučil.

3. Jsi-li oblečen, vykonej sám pro sebe následující modlitby jakožto ranní oběť Bohu:

Chvalořečení a díkůvzdání.

Pochválena a velebena buď nejsvětější Trojice, nerozdílná Jednoto na věky! neboť darovala jsi mi tuto moc ve Svém nevystihlém milosrdenství a zachovala's duši mou snad před pekelnými plameny, do nichž mnozí upadli. Děkuji Ti, nebeský Otče, že jsi mne stvořil, děkuji Ti, můj Pane Ježíši, že jsi mne Svou Krví vykoupil, děkuji Ti, Duše Sv., že jsi mne křtem svatým k pravé víře povolal a mě v ní dosud zachoval. „Vyvyšovati budu Tě Bože, můj Králi, a dobrořečiti jménu Tvému. Denně dobrořečiti budu Tobě a chváliti jméno Tvé na věky věkův!“ [4])

Chvála, velebení, moudrost, díkůčinění, čest, moc a síla Bohu našemu na věky věkův. Amen.[5])

Modlitba k Duchu Svatému.

Bože Duchu Svatý! Osvěť rozum můj, abych poznal, co mám věřiti, doufati, milovati. Utvrď vůli mou a posilni paměť mou, abych ke cti Tvé a z lásky k Tobě snažně toužil, co víra předpisuje, abych dosáhl toho, v co doufám. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

---

[1]) Žalm 62, 2. [2]) Žalm 56, 8. [3]) Efes. 6. [4]) Žalm 144, 1. 2. [5]) Zjevení 7, 12.

Doporučení se Matce Boží.

Maria, do tvé požehnané věrnosti a zvláštní ochrany a do lůna tvého milosrdenství poroučím své tělo a duši dnes a po všechny dny, zvláště pak v hodinku smrti své. Všechna má naděje a útěcha, všeliká nouze a bída má budiž tobě svěřena, aby tvou mocnou přímluvou a zásluhami všechny mé záležitosti byly řízeny, všechny skutky provázeny, podle vůle tvé a tvého přemilého Syna, k slávě Jeho, ku tvé cti a k mé věčné blaženosti. Amen.

Modlitba k andělu strážnému.

Svatý anděle strážný! jenž jsi mi byl dán od Boha za ochránce, prosím tě úpěnlivě, veď mně tohoto dne, osvěcuj a ochraňuj mne ode všech nástrah nepřátel viditelných i neviditelných. Amen.

Modlitba k sv. patronům.

Svatí přátelé Boží! Sv. Josefe, pěstoune Ježíše Krista, sv. Anno, sv. Jene Křtiteli, slavná církevní knížata, Petře a Pavle, se všemi milými svatými orodujte za mne, abych dnes a po všechny dny svého života Boha se bál, Jej miloval a ctil a bližnímu lásku prokazoval. Amen.

4. Vzbuď dobrý úmysl a přečti si o tom ponaučení na začátku tohoto díla (na str. 8.). Obětuj pak sebe a vše, co konáš, Bohu takto:

Způsob, jakým můžeme Bohu své skutky obětovati.

Všemohoucí věčný Bože, který jsi mne ústy sv. apoštola Pavla poučil, že vše, co konám, díti se má ve jménu mého milého Pána Ježíše Krista, Tobě, našemu nebeskému Otci, skrze Něho v dík. Přeji si míti tisíce dokonalých srdcí, která kdy byla a budou, a s nimi obětuji Ti dnes, nebeský Otče, skrze Ježíše Krista, Tvého jednorozeného Syna, našeho Pána a Spasitele, všechny své myšlenky, řeči a skutky, jako oběť povinnou, bych Ti prokázal náležitou poctu a dětinnou úctu, jako oběť díků za všechna přijatá dobrodiní, jako oběť smírnou za své hříchy; jako oběť prosebnou, bych nových milostí obdržel, spolu se zásluhami Ježíše Krista. Amen.

Vzbuzení tří Božských ctností.

Vzbuzení víry. Můj Bože, věřím v Tebe, že jsi jeden podstatou a ve třech osobách, Otec, Syn a Duch Svatý; věřím, že dodré odměňuješ a zlé tresceš; věřím, že Syn Boží pro nás člověkem se stal, aby nás Svou smrtí na kříži vykoupil a že v nejsvětější Svátosti Oltářní přítomen jest; věřím, že duše lidská nesmrtelná a milost Boží nevyhnutelně ku spasení potřebna jest. Toto a všechno, co sv. církev k věření předkládá, věřím pevně, poněvadž ty's, Bože, to zjevil, Jenž věčná a neskončená Pravda a Moudrost jsi. V této víře chci žíti a zemříti.

Vzbuzení naděje. Bože dobrotivý, doufám od Tebe pro zásluhy Ježíše Krista, svého Vykupitele, za mého spolupůsobení všechno dobré, odpuštění svých hříchů, Tvou milost a život věčný, ježto jsi to slíbil, Jenž všemohoucí věrný, neskončeně Dobrotivý a Milosrdný jsi. V této naději chci žíti a umříti.

Vzbuzení lásky. Lásky nejhodnější Bože! Miluji Tě z celého srdce svého nade všecko nejen proto, že jsi mne dříve miloval a mi nesčíslná dobrodiní prokázal, nýbrž proto, poněvadž nejvyšší dobro, neskončeně dokonalý a veškeré lásky hoden jsi. Z lásky k Tobě miluji i svého bližního, přítele i nepřítele, jako sebe samého a Tebe v nich. S touto láskou žiji a umírám.

Vzbuzení lítosti. Můj Bože, všechny hříchy celého života svého oplakávám a z hloubi srdce mého želím, že jsem Tě svého největšího Dobrodince a nejpřísnějšího Soudce urazil a tak zasloužil trestu od Tebe. Zvlášť však lituji všech hříchů, že jsem Tebe nejvyšší a nejdokonalejší Dobro, které nade všechno miluji, urazil. Doufám odpuštění skrze zásluhy Ježíše Krista a chci raději zemříti než Tebe jediným hříchem uraziti. Amen.

Obětování se Pánu Ježíši.

V Tvou Božskou ochranu a Tvé svaté rány poroučím dnes a po všechny dny života svého, nejdobrotivější Ježíši, své tělo a duši, všechny své myšlenky, řeči a skutky s prosbou, by's mne chránil všech viditelných i neviditelných nepřátel.

Prosba za Božské požehnání.

„Bože smiluj se nad námi a požehnej nám; ať září Tvoje tvář nad námi a smiluj se nad námi, abychom poznali na zemi cestu Tvou. Požehnej nás Bůh, Bůh náš, požehnej nás Bůh, a bojte se všechny končiny země.“ [1])

5. Dle možnosti věnuj chvíli po ranní modlitbě krátkému rozjímání. Rozjímání nebo rozjímavá modlitba není nic jiného než pozorné přemýšlení o pravdě, jež by v nás zbožné city a svatá předsevzetí vzbudila. Sv. Jan Zlatoústý nazývá je poradou s Bohem a jiný světec „tiché přemýšlení o Božských věcech“. Na důkaz jeho potřeby a nutnosti uvádím z tisíce svatých a učených mužů jedině sv. Alfonsa z Liguori, jenž dí: „Nerozjímá-li někdo a rozptyluje se ve světských záležitostech, poznává svoje duševní potřeby jen polovičatě, jen polovičatě nebezpečenství své spásy, jen polovičatě prostředky, jichž užívaje pokušení by přemohl; i potřebu modlitky jen polovičatě poznává a proto ji též brzy opomine, aby zcela jistě klesl.“ Toť zajisté dostatečná příčina pro tebe, křesťanská duše, bys každodenně nějaký čas věnovala rozjímání, nechceš-li, abys jako mnoho jiných nepřišla o spasení. O čem mají býti tvá denní rozjímání, otaž se o radu svého zpovědníka.

6. Nezapomeň denně též krátké duchovní čtení vykonati z knihy, již ti doporučí tvůj zpovědník.

7. Dříve nežli opustíš svůj příbytek, pokrop se svěcenou vodou a rci: Pro pokropení Tvou drahou Krví, nejdobrotivější Ježíši, a pro sílu Tvého přehořkého Umučení obmyj mne ode všech hříchův a chraň mne ode všech útoků zlého nepřítele. Amen.

Výtečná rada sv. Františka Saleského: Než-li se ráno odebéřeš z domu, uvaž dříve, s kým budeš jednati toho dne; zpozoruješ-li, že ti bude obcovati s lidmi nesnášenlivými, posilni se křesťanskou trpělivostí a stálostí, abys nepadl do neštěstí.

8. Častěji za dne konej střelné modlitby: Viz I. díl, pátá neděle po velkonoci (na str. 250.), nebo tyto:

Před prací. Začínám tuto práci ve jménu Boha Otce i Syna i Ducha Svatého ve spojení ze zásluhami mého Pána Ježíše Krista, bych takto vůli Boží vykonal.

[1]) Žalm 66, 2. 3. 7. 8.

Nebo: Chci pracovati, abych konal vůli Boha, který mně práci uložil, a proto, že jest to Jeho vůle, abych ji konal.

Po práci. Můj Bože a Pane, děkuji Ti, že jsi mi dal tuto práci vykonati. Nebo: Vše, co jsem konal, budiž ke cti Boží a z lásky k Ježíši!

V strasti a protivenstvích. Bylo-li třeba, aby Ježíš trpěl, dříve než vešel do slávy Své, jak mohl bych já něco lepšího žádati? Chceš-li ó Pane, abych trpěl, dopřej mi též trpělivosti.

V chudobě. „Bůh dal, Bůh vzal, budiž jméno Jeho pochváleno.“ [1])

Za hladu a žízně. Z lásky k Tobě, Ježíši, trpím hlad a žízeň, který jsi též za mne na dřevě sv. Kříže tak velkou žízeň vytrpěl.

V blahobytu. „Požehnán buď Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, kterýž požehnal nás všelikým požehnáním duchovním ve věcech nebeských v Kristu!“ [2])

9. Za dne častěji obnov dobrý úmysl. (Viz nahoře str. 615.)

Společná ranní modlitba křesťanské rodiny.

Jest velmi důležito, by křesťanská rodina konala denní modlitby společně 1. aby nebyly od žádného z rodiny zapomenuty; 2. aby otec a matka předcházeli dobrým příkladem svým dětem a služebným ve vykonávání důležité povinnosti modlitby; 3. aby modlitba tím více síly do sebe měla a zajistila milost a ochranu Boží tím jistěji a hojněji celé rodině a jednotlivým její členům. Hospodář ať vyvolí si z předcházejících modliteb, které uzná za nejvhodnější; přidáváme dle P. Goffine-a ještě tyto modlitby, hodící se pro společnou domácí pobožnost.

Klanění se.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Amen. S povinnou poddaností padáme před Tvou Božskou velebností, nejvyšší Pane a Bože, a s nejhlubší pokorou vyznáváme, že jsme tvoji nehodní tvorové, že vše, co jsme a máme, Tvé jest a od Tebe přichází a že Ty jsi náš Pán, Bůh a Vykupitel. Proto radujeme se, že ze sebe sami ničeho nemáme, ničeho nezmůžeme a že Ty v nás působíš, bychom dobré chtěli a je konali. Jsme ochotni povždy Tobě, Bože, všemožnou službu a poctu vzdávati a přejeme si ze srdce, by všichni tvorové Ti sloužili a se klaněli. Otče náš atd.

Díkůčinění.

Přeštědrý Bože a Otče! Tvojí milostí poznáváme a vyznáváme, že jsi nás nehodné tvory obdařil nesčíslnými dary, zač ničeho jiného nežádáš, než vděčné srdce. Poněvadž Ti však dostatečně děkovati nemůžeme, děkujeme Ti, nebeský Otče, pro Ježíše Krista, Tvého jednorozeného Syna, a sjednocujeme své díkůčinění s oním, které On Ti vzdal za svého pobytu na zemi. Děkujeme Ti zvláště za to, že jsi nás stvořil a že Tvůj jednorozený Syn Ježíš Kristus tolik námah a útrap za nás vytrpěl, tolik obtížných kroků za nás učinil, Svou Krev za nás prolil a Svou smrtí nás vykoupil. Děkujeme Ti též, že jsi nám dal naroditi se z křesťanských rodičů, že jsi nám

[1]) Job 1, 21. [2]) Efes. 1, 3.

udělil pravou víru katolickou a v ní dosud milostivě zachoval. Děkujeme Ti dále, že náš Pán, Ježíš, ve svých svátostech podíl nám dal na zásluhách Svého utrpení a Své smrti. Taktéž děkujeme Ti za všechny ony milosti, které jsi udělil nejblahoslavenější Panně Marii, všem andělům Svým a milým svatým, jakož i za ty, kterých jsi poskytl našim bližním, přátelům i nepřátelům. Konečně děkujeme Ti, že jsi nás Svou milostí uchránil tolika hříchův a samého pekla. Poznáváme a vyznáváme, že jsme povinni všech svých sil užívati k Tvojí cti a přejeme si, aby s námi celý svět Tobě děkoval jako to činí Tvojí milí svatí v nebi a činiti budou na věky věkův. Otče náš atd.

Sebeobětování.

Bychom Ti, svému dobrotivému a milosrdnému Bohu, svou vděčnost ukázali a Tvé svrchované velebnosti, povinnou úctu a službu prokázali, obětujeme Ti jako nepatrnou obět chvály své tělo a duši, vše, co máme, štěstí i neštěstí, hanbu i potupu, již jsme kdy vytrpěli a ještě vytrpíme; kdybychom měli tisíce těl a duší, všechny bychom Tobě obětovali. Poněvadž však naše dary příliš skrovné a nicotné jsou, obětujeme Ti, Bože, přehořké umučení a zásluhy Ježíše Krista, Tvého nejposlušnějšího Syna, našeho Pána, jakož i zásluhy přeslavné Panny Marie, Jeho nejmilejší Matky, všech milých svatých, konečně všechny skutky lásky a díků, které všichni svatí andělé a blažení v nebi vykonali, konají a konati budou a přejeme si vroucně zde na zemi a jednou v nebi na věky Tě milovati, chváliti a děkovati. Spolu obětujeme Ti, Ježíši, všechna utrpení, jež vytrpěli svatí mučenníci, jakož i bolesti, kterých zakoušejí duše v očistci, všechna těžká pokušení, která statečně přemohli svatí poustevníci, vyznavači a sv. panny s vroucím přáním státi se účastnými Tvou milostí zde na zemi jejich muk, bychom s nimi stali se účastni věčné blaženosti. Amen. — Otče náš atd.

Možno-li, modli se při společné ranní modlitbě též litanii k nejsvětějšímu Jménu Ježíš. (Viz na konci III. dílu. na str. 662.)

Vzývání nejblahoslavenější Panny Marie.

Přeblahoslavená Panno Maria, naše svatá Královno, v tvoji požehnanou věrnost, mocnou ochranu a do lůna tvého milosrdenství poroučíme dnes a denně, zvláště pak ve své poslední hodině tělo i duši svou. V tvé svaté ruce skládáme všechnu svou naději, utěchu, své strasti a práce, svůj život a smrt, aby tvou svatou přímluvou a zásluhami tvými všechny naše myšlenky, řeči a skutky dle vůle tvé a tvého Syna řízeny byly.

Pod ochranu tvou se utíkáme, sv. Boží Rodičko, nezamítej v potřebách proseb našich, ale ode všeho nebezpečenství vysvoboď nás vždycky, slavná, požehnaná Panno, Paní naše, Prostřednice naše, Orodovnice naše. Se Synem Svým rač nás smířiti, Synu Svému rač nás poroučeti, k Synu Svému rač nás přivésti.

Maria, vždy čistá Panno, rač nás Svým milým Synem požehnati. Od náhlé a nenadálé smrti zachovej nás Bůh Otec, Syn a Duch Sv. Amen.

Modlitba k sv. Josefu.

Slavný patriarcho, sv. Josefe, který jsi sám ze všech lidí za hodna uznán byl oné nejvyšší cti, bys se stal pěstounem Syna Božího; vznešený ochránce sv. Rodiny, jemuž nebeský Otec nejen paprsek své otcovské lásky do srdce vlil, nýbrž i svěřil otcovskou moc nad Vykupitelem světa a Králem králů, kterého Syn Boží dětinnou láskou poslušen byl, tebe pokorně prosíme, přijmi naši rodinu milostivě v ochranu. Pohleď na nás, kteří jsme si tě zvolili za ochránce a orodovníka plni důvěry v tebe. Ochraňuj nás tedy svou mocnou přímluvou před lstivými a mocnými nepřáteli, vyžádej nám pokoje a míru a přiveď nás konečně z nebezpečenství tohoto života do slávy věčné blaženosti, kdež bychom s tebou a Marií společně tvého Božského Svěřence s Otcem a Duchem Sv. velebili a chválili na věky. Amen.

Prosba o Boží požehnání.

Požehnej a ostříhej nás všemohoucí Bůh † Otec, Bůh † Syn, Bůh † Duch Svatý!

Vítězný nápis: † Ježíši Nazaretský, † — králi židovský požehnej a ostříhej nás ode všeho zlého duše i těla!

Střelná modlitba k andělu strážnému.

Anděle Boží! ochrance můj, jemuž Boží Prozřetelnost mne svěřila, osvěcuj, opatruj a spravuj mne!

Denně 100 dní odpustků. — Kdo tuto modlitbu častěji v životě vykonává, může získati v hodině smrti plnomocných odpustků. Taktéž v libovolný den v měsíci po přijetí sv. svátostí, kdo ji denně ráno a večer se modlí. (Pius VI., 2. října 1795; 11. června 1796. Pius VII., 15. května 1821).

Pomodleme se za nepřítomné členy rodiny aspoň „Otče náš."

Za duše v očistci.

Duše všech věrných zemřelých pro milosrdenství Boží ať odpočívají v pokoji. Amen.

℣. Odpočinutí věčné dej jim, Pane;
℟. A světlo věčné ať jim svítí;
℣. Ať odpočívají v pokoji;
℟. Amen. — Otče náš atd. Zdrávas atd.

Poučení o mši svaté.

Žádný druh katolické bohoslužby není tak důležitý, jako oběť mše svaté, neboť jest jejím středem a podstatou. Proto církev svatá od nejstarších dob nařizuje co nejpřísněji všem, kteří nejsou dostatečně zaneprázdněni v neděli a ve svátek mši sv. obcovati. Abys, milý křesťane, měl užitek, který ti církev mší sv. poskytuje, čti a uvaž častěji následující poučení o podstatě, ceně, užitku mše svaté, o jejích dílech, obřadech a způsobu, jak jí užitečně můžeme obcovati.

I. Podstata mše svaté.

Co jest oběť?

Jménem „oběť“ vyrozumívá se vlastně viditelný dar, který člověk Bohu dobrovolně přináší, aby naznačil své odevzdání Bohu a aby uznal, ctil a velebil dokonalou nadvládu Boží.

Potřeba oběti.

Oběť jest pro člověka nutna, poněvadž člověk ve svém bytí a ve své podstatě jest každým okamžikem na Bohu závislý. Co máš v řádu přirozeném i v řádu milosti, máš zcela a úplně pouze od dobrotivého Boha. Byl bys za to povinen Bohu zcela se obětovati a se zničiti, poněvadž však Bůh si to nepřeje, upravil přirozenost lidskou tak, by člověk místo sebe jiný dar v oběť Bohu přinášel a jej zničil na vyznání Boží nadvlády.

Obětovalo se vždy?

Oběť jest tak stará, jako lidstvo samo, proto se s ní setkáváme všude a vždy. Všude pociťuje člověk svou závislost na Bohu, všude má povinnost Jemu děkovati, Jemu se klaněti, Jej prositi a usmiřovati. Proto přinášely se oběti nejen u pohanův, ale i u židův, a to zápalné, prosebné, smírné. U židů Bůh sám ustanovil zvláštní předpisy co do obětních darů a způsobu obětování. Tyto oběti však zanikly, jelikož byly pouhými předobrazy dokonalejší Oběti, jedině Bohu milé.

Která jest Oběť, jedině Bohu milá?

Ježíš Kristus, Syn Boží, Sám jest onou Obětí, Jenž se za nás obětoval[1]) Svému nebeskému Otci, Svým vtělením, životem, námahami, utrpením a přehořkou smrtí na kříži.

Měly oběti Ježíšovou Obětí na kříži přestati?

Nikoliv; i v Novém Zákoně měla býti z vůle Boží vždy trvající oběť, oběť to Bohu nekonečně milá, jíž obnovuje se stále Oběť na Kříži; touto obětí jest mše svatá.

Co jest tedy mše svatá?

Mše svatá jest obnovení a pokračování toho, co Kristus Pán při poslední večeři činil a činiti přikázal svým apoštolům na Svou památku. Tehdy proměnil chléb a víno ve Své nejsvětější Tělo a Krev, kteréžto chtěl obětovati na odpuštění hříchů; slavil pod těmito způsobami nekrvavým způsobem krvavou Oběť na kříži. A toto jest onen výkon, který od biskupův a kněží jakožto od nástupců a apoštolův ve jménu Ježíše Krista, podle právomoci udělené jim a jejich nástupcům na našich oltářích obnovován bývá. Jest tedy mše svatá vždy trvající obnovování krvavé Oběti na Kříži, při čemž Kristus Pán obětuje se Svému nebeskému Otci za spásu lidstva jako kdysi na Kříži, jen že nekrvavým způsobem pod způsobami chleba a vína jako při poslední večeři prostřednictvím kněží k tomu vyvolených.

Jest tedy mše svatá pravou obětí?

Jest a to právě jako Oběť na Kříži; neboť jest při mši svaté a na Kříži týž obětní dar, týž kněz — Ježíš Kristus, jelikož kněží Jeho osobu představují. Jedině ve způsobu obětování jest rozdíl a to ten, že, co se dělo na kříži krvavým způsobem, děje se při mši sv. způsobem nekrvavým.

Ustanovil Kristus Pán tuto oběť?

Ustanovil; poznáváme to zřejmě: 1. z předobrazů této sv. Oběti ve St. Zákoně. Takovými předobrazy byly chleby předkladné a víno, které se vylévalo před Bohem jako

[1]) Žid. 9, 14.

oběť, dále chleby nekvašené, jež se požívaly s velkonočním beránkem, zvláště však nekrvavá oběť Melchisedechova, o němž David předpovídá, že Kristus jako kněz přinese Oběť dle řádu Melchisedechova.[1])

2. Ze slavných proroctví proroka Malachiáše, který předpovídá zavržení obětí židovských a zavedení Oběti mše svaté. „Nemám zalíbení ve vás, praví Hospodin zástupův, a darů nepřijmu z ruky vaší; nebo od východu slunce až na západ veliké jest jméno Mé mezi národy a na každém místě obětuje se a přináší jménu Mému Oběť čistá.“[2]) Toto přislíbení splnilo se jedině mší svatou v církvi. Židé nemají po zboření Jerusaléma chrámu, kněží, oltáře.

3. Ze zřejmých slov, jimiž Kristus Pán tuto oběť ustanovil. V oněch známých slovech, kterými Božský Spasitel ustanovil svatou večeři, klade důraz na obětní známku její vzhledem ke krvavé Oběti na Kříži. „Vezměte a jezte; totoť jest Tělo Mé, které za vás se vydává.“[3]) „Pijte z toho všichni; neboť toto jest Krev Má Nového Zákona, kteráž za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů.“[4]) Jest tedy Tělo a Krev Kristova ve sv. večeři obětní Tělo a obětní Krev, které se vydávají a obětují. Proto praví sv. Pavel, vysvětluje rozkaz Kristův „To čiňte na Mou památku“: „Kolikrátkoli budete tento chléb jísti a kalich píti, smrt Páně budete zvěstovati, dokavadž nepřijde.“[5]) (t. j. až do skonání světa).

4. Z přislíbení Ježíšova, že zůstane s církví svou až na konec časů.[6]) Žije tedy a působí v ní až na konec časů neviditelným způsobem celý a nerozdílný jako týž, kterým se člověčenstvu stal Svým vtělením, životem, smrtí a zmrtvýchvstáním, — jako Vykupitel a věčný Velekněz dle řádu Melchisedechova a obětuje se stále nekrvavým způsobem Otci Svému nebeskému, jako kdysi krvavým způsobem na Kříži, což právě se děje při mši svaté.

5. Ze stálého podání církve. Ve Skutcích apoštolských čteme o prvních křesťanech: „Trvali pak v učení apoštolském a v sdílnosti lámání chleba a na modlitbách.“[7]) Slovy „lámání chleba“ rozumí se Oběť mše svaté; neboť sv. Pavel píše: „Kalich požehnání, kterýž žehnáme, zda-li není společenství Krve Kristovy? A chléb, kterýž lámeme, zda-li není účastenstvím Těla Páně.“[8]) Již tedy sv. apoštolé přinášeli s věřícími oběť mše sv. V Římě dosud zachoval se oltář, na němž sv. Petr obětoval mši svatou.

Ve vypsání mučennické smrti sv. apoštola Ondřeje praví se, že sv. Ondřej na otázku, kterému Bohu obětuje, odpověděl: „Přináším na oltáři neposkvrněného Beránka Božího jako oběť, potom požívá věřící lid Tělo a Krev Beránka Božího, které zůstávají přece neporušeny a živy.“ A co praví sv. učitelé církevní, počínaje žáky sv. apoštolův až do posledního učitele církevního sv. Alfonsa z Liguori o této sv. Oběti? Poslyšme jen některé z nich. Slavný biskup a žák apoštolů sv. Ignác praví: „Tělo a Krev Pána našeho Ježíše Krista na oltáři jest jedna a jediná Oběť v církvi Boží.“ Papež Alexandr I. (119) posílá z katakomb okružní list všem křesťanům, v němž praví: „Víte zajisté, bratří, že nelze si mysliti dokonalejší Oběti a vzácnějšího daru obětního než Tělo a Krev Ježíše Krista na našich oltářích.“

Sv. Cyprian, biskup kartaginský († 258) píše v listě k Ceciliovi: „Ježíš Kristus jest Velekněz a Oběť zároveň; nejprve sám se obětoval při poslední večeři a přikázal totéž činiti na Svou památku. Nyní jest kněz, který na místě Krista v církvi Bohu Otci tuto pravou a celou Oběť přináší.“ V pravdě každý katolický kněz učí dnes právě tak, jako tento učitel církevní.

V Hippo žil ve IV. stol. slavný biskup a učitel sv. Augustín. Nuže, co praví o mši sv.? „Ježíš Kristus chtěl, by Svátost Oltářní byla denní obětí církve a tuto oběť Těla a Krve Kristovy přináší kněz.“ Jak jednoduchá, jasná a zřejmá jsou tato slova! Ve městě Nicei konal se r. 325. velký sněm církevní, jehož se súčastnilo 300 biskupův a přes 1000 kněží. Mnozí z nich vyznamenali se zázraky, vytrpěli za víru smrt mučennickou. A toto slavné shromáždění svatých biskupův učí slavnostně o mši svaté: „Chléb a víno pro-

[1]) Žalm 109, 4. [2]) Malach 1, 10. 11. [3]) Lukáš 22, 19. [4]) Mat. 26, 26. [5]) I. Kor. 11 26. [6]) Mat. 28, 20. [7]) Skut. ap. 2, 42. [8]) I. Kor. 10, 16.

měňuje se v Tělo a Krev věčného Slova; to jest Beránek Boží, který od kněží obětován bývá; to jest pravá, živá a nekrvavá Oběť v církvi Boží.“ Jak úplně souhlasí tento výrok přeslavného sněmu se stálým učením církve katolické!

V 16. stol. vypukla nešťastná reformace a rozdvojení ve víře; bludaři zavrhli i Oběť mše svaté. Proti těm učí sněm Tridentský za souhlasu se sněmem Nicejským toto: „Učí-li kdo, že se při mši svaté nepřináší Bohu pravá a skutečná oběť, nebo že obětování není nic jiného, než že se Kristus sám dává za pokrm, budiž vyloučen.“[1])

6. Dále poznáváme, že Kristus skutečně tuto oběť ustanovil, z blahodárného působení této sv. Oběti, jehož církev katolická účastnou se stala se svými údy ano s celým světem po dobu 1800 let, jakož i hrozné tresty, kterými stíženi byli, kteříkoli se nějak proti této sv. Oběti prohřešili.

Oběť mše svaté jest skutečně oběť Těla a Krve Ježíše Krista, která knězem bývá Bohu přinášena pod způsobami chleba a vína. Mše sv. není pouhým představováním Oběti na kříži, nýbrž jejím obnovením a opakováním s tím pouze rozdílem, že Oběť, která na Golgotě krvavě se děla, na oltáři nekrvavým způsobem se koná. Při mši svaté vydává se za nás jako pravý obětní dar a slovy konsekračními ocitá se ve stavu mystické (tajemné) smrti. Proto jedině mše svatá odpovídá všem různým účelům obětí a obsahuje cenu všech obětních darů. Při mši svaté jest Ježíš Kristus knězem nekonečné důstojnosti, který ji přináší. Při ní lze dosáhnouti všech milostí, které s nebe stékají, jimiž můžeme si přivlastniti zásluhy a dostiučinění umučení Kristova. V ní dějí se nejpodivuhodnější divy a zázraky, neboť Syn Boží poslouchá hlasu člověka; Jeho pravé Tělo a pravá Krev jsou pod svátostnými způsobami a On přijímá na Sebe nevyslovitelné a podivuhodné bytí. Při mši sv. otevírají se při slovech proměnění nebesa. Ježíš sestupuje na oltář a andělé s bázní a třesením se Mu klanějí. Tu spojuje se země s nebem, věci lidské a pozemské s nadlidskými a nebeskými, lidé s Bohem. Touto obětí ceny nekonečné přibližuje se člověk Bohu pln důvěry, uklidňuje a usmiřuje Ho, spravedlnost a milosrdenství spojují se polibkem míru k prospěchu těch, kteří na zemi bojují a v očistci trpí.

Proč ustanovil Ježíš tuto oběť?

Na Svou památku,[2]) t. j. 1. aby lidé všech věků živý pomník toho měli, co z lásky k nim vykonal a aby povzbuzeni byli přivlastniti si užitek vykoupení; 2. aby si tento užitek stále a stále přivlastňovali a církev věčnou Obět měla, jíž Bůh bývá usmiřován a místo hněvu skýtá milosrdenství; 3. konečně bychom měli nebeský pokrm pro svou duši.

Kolikerý účel má každá mše svatá?

Poněvadž jest ustanovena, aby Obět na Kříži stále se obnovovala, má podobný účel a výsledek jako ona. Podobně jako Ježíš Kristus krvavou Obět přinesl, 1. aby hříšné lidstvo s Bohem opět smířil; 2. aby Boží velebnost Svou poslušností až k smrti na Kříži oslavil; 3. aby Jemu za lásku lidem prokázanou děkoval, a konečně 4. aby od Svého Otce vyprosil všech milostí v časných a věčných záležitostech — podobně jest každá mše sv. hlavně[3]) 1. obětí smírnou, kterou, když jí obcujeme se srdcem čistým, pravou věrou, s bázní Boží a kajícně, dosahujeme milosrdenství a milosti; 2. obětí chvály, kterou Božské velebnosti náležitou úctu prokazujeme, 3. obětí díků za nesčetné od Boha obdržené milosti; 4. obětí prosebnou za vyžádání Boží pomoci v potřebách tělesných a duševních pro nás a pro jiné, pro živé a pro mrtvé.

Nezmenšuje se tímto učením cena Oběti na Kříži?

Nikterak, neboť Oběť mše sv. není novou nebo jinou, od Oběti na Kříži rozdílnou obětí, nýbrž táž Oběť, pokud totiž v obou tentýž Kristus jest přítomen, Jenž na oltáři kříže se jednou krvavým způsobem obětoval. Jest pokračováním a obnovováním oběti na kříži, čímž získané zásluhy smrti na kříži lidem bývají přivlastňovány až na konec časů.

[1]) Sezení 22. Kánón 1. [2]) Luk. 22, 19. [3]) Žid. 4, 16.

II. Cena a užitek mše svaté.

Jakou cenu a užitek má mše svatá?

Nekonečnou jako Oběť na Kříži; není tomu nesnadno porozuměti, povážíme-li, že při mši svaté Božský Spasitel sama Sebe obětuje nebeskému Otci za hříšné pokolení lidské.

Mají všechny mše sv. stejnou cenu a užitek?

Ovšem, neboť při všech mších svatých Oběť a Kněz jsou totožny, totiž Ježíš Kristus. Určitým mším připisovati vyšší cenu nebo větší působivost než ostatním, bylo by pověrou.

Jaké jsou užitky mše svaté?

Jsou obecné, které přičítají se celé církvi jako mystickému (tajemnému) Tělu Kristovu a zvláštní. Tyto jsou: 1. dobrodiní přirozená jako zdraví, požehnání při práci, ochrana před nebezpečenstvím atd., jež od Boha bývají poskytovány k vůli mši sv. jako prostředky k věčné spáse; 2. odpuštění všedních hříchův a zmenšení časných trestů; 3. milost pravé lítosti nad spáchanými hříchy a upřímného obrácení; 4. rozmnožení posvěcující milosti; 5. zvláštní přispění milosti Boží v záležitostech spásy.

Komu prospívají užitky mše svaté?

1. Spravedlivým, kteří jí s vroucí zbožností obcují, zvláště však knězi, který mši sv. hodně slouží; 2. hříšníkům, kteří při mši sv. jsou přítomni s dobrým úmyslem; 3. zvláště však těm, kterým bývají od kněze se zvláštním úmyslem přiřknuty; 4. dušem trpícím v očistci, ku zmírnění a zkrácení jejich očistných bolestí.

III. Poučení o obřadech při mši svaté.

Proč zavedla církev sv. tolik obřadů při mši sv.?

Sněm Tridentský[1]) praví: „Poněvadž přirozenost lidská tak jest uzpůsobena, že se snadno nemůže pozvednouti k rozjímání o Božských věcech bez zvláštních prostředků, zavedla církev jako dobrotivá matka určité obřady, totiž že při mši sv. něco hlasem tichým, druhé silným má se vyslovovati; rovněž uspořádala obřady dle apoštolského učení a podání jako tajůplné žehnání, světla, okuřování, roucha a mnoho jiného toho druhu, aby důstojnost této velké Oběti se jevila a mysl věřících byla povzbuzena těmito viditelnými znameními zbožnosti ku rozjímání vznešených tajemství, jež v této Oběti se ukrývají.[2])

Oněch 25 znamení kříže, které kněz při mši sv. koná, znamenají utrpení a bolesti Ježíše Krista po dobu jeho celého pozemského života, zvláště však sv. Kříž, na němž zemřel. — Modlitba s rozpjatýma rukama znázorňuje modlitbu Kristovu na Kříži.

Výklad kněžských rouch.

Bůh předepsal již kněžím ve Starém Zákoně určitou ozdobu při bohoslužbě.[3]) Bohoslužba Nového Zákona jest mnohem světější než ve Starém Zákoně, o tolik tedy bylo přiměřenější, aby se konala Oběť v rouchu posvěceném, od světského rozdílném.

Kterých kněžských rouch užívá se při mši sv.?

Jsou to: humerale, alba, cingulum (přepáska), manipl, štola a mešní roucho.

---

[1]) Sněm Trident. sezení 22, hl. 5. [2]) Tamtéž. [3]) II. Mojž. 39; Ezzch. 41.

Co znamenají jednotlivá roucha?

Humerale nebo šat kolem hlavy a ramen kněze znamenají víru. Svazuje se na prsou na znamení, že víra má srdce pronikati. Vzhledem k umučení Páně znamená humerale roucho, kterým byl pokryt Kristův obličej, když dávali Mu políčky říkajíce: „Kdo jest, který Tebe udeřil.“[1])

Alba zobrazuje čistotu srdce a těla, jež se vyžaduje k bohoslužbě a znamená dlouhé bílé roucho, kterým Herodes Krista oděl, by se Mu jako bláznu posmíval.[2])

Cingulum zavazuje se okolo beder a znamená krocení zlé žádostivosti.

Manipl byl až do VIII. stol. ze lněné látky a užívalo se ho ku setření potu a slz; nyní jest odznakem kněžských námah, pláče a bolesti.

Štola, dříve dlouhý, bílý oblek vyznamenává posvěcující milost, ve které kněz má býti a již věřícím ve svatých svátostech má udíleti; proto jest odznakem kněžské moci.

Štola, manipl a cingulum znamenají mnohé ony provazy a pouta, jimiž Kristus v zahradě Getsemanské a při bičování byl spoután.[3])

Kasule nebo mešní roucho (ornát) značí lásku t. j. ono svatební roucho, bez něhož nikdo nebývá připuštěn k věčné hostině svatební a bez něhož žádný kněz k oltáři přistoupiti nemá. Znamená též onen purpurový šat, v němž Kristus jako nepravý král byl posmíván.[4]) Kříž na rouchu mešním představuje nám Kříž Kristův.

Co značí různé barvy posvátných rouch?

Jako roucha tak i jejich barva má různý význam a mění se též dle svátkův a tajemství, jež se oslavují. Bílé barvy užívá se o svátcích Páně, blahoslavené Panny Marie, sv. vyznavačů, panen atd., neboť ona jest obrazem radosti, čistoty a nevinnosti; v červeném rouchu přistupuje kněz k oltáři na svátky svatodušní na památku seslání Ducha Sv. v podobě ohnivých jazyků, na svátky svatých mučenníkův atd., poněvadž za Krista svou krev vycedili. Fialová barva, zobrazující sebezápor a pokání, jest předepsána ve dny prosební a kajícné; zelená, jež značí naději, v neděle po Sv. Duchu; černá na Velký Pátek a při mších zádušních označuje smutek.

Proč užívá se při mši sv. latinského jazyka?

1. Aby byla znázorněna a zachována jednota církve katolické a zároveň by se mohli katolíci dle ní poznati jako údové jedné, apoštolské, římsko-katolické církve. 2. By se předešlo a zabránilo stálému měnění, zneužívání a podceňování, které by se dělo, kdyby mše sv. se sloužila v řeči toho neb onoho národa, v řeči živé. 3. By bylo kněžím umožněno všude mši sv. sloužiti, věřícím pak, své zvláštní prosby a přání při ní Bohu přednášeti. Konečně 4. není třeba, by mše sv. byla v jiné řeči sloužena, jelikož katolíci o významu jejím dostatečně jsou poučeni.

Poučení o oltáři, kostelních nádobách, o obrazích Ukřižovaného, o svícnech a o kadidle.

Co značí oltář, na němž se Oběť mše sv. přináší?

Oltář představuje stůl, na němž Kristus Pán slavil se svými učenníky poslední večeři a konal první mši svatou. Značí též Krista samého. Bývá slavnostně posvěcen od biskupa a má uprostřed prohlubeninu, v níž jsou ostatky svatých, jako slavívali první křesťané mši sv. na hrobech mučenníků.

Co má býti při mši sv. na oltáři?

Tři lněná plátna, kříž a nejméně dvě hořící svíce.

[1]) Luk. 22, 64. [2]) Luk. 23, 11. [3]) Jan 18. [4]) Jan 19, 2.

Co značí kříž na oltáři?

Krista ukřižovaného.

Proč rozžíhají se svíce na oltáři?

1. Znázorňují Ježíše Krista, pravé Světlo;[1]) 2. dává se tím na srozuměnou, že tma Starého Zákona zmizela a přišlo Světlo sv. Evandělia; 3. koná se tak na znamení radosti, že stali jsme se účastnými Světla Evandělia. Z téhož důvodu drží se svíce při čtení evandělia, aby se totiž na jevo dala radosť, že sv. evandělium nám bylo zvěstováno.[2])

Odkud tento zvyk?

Bůh sám nařídil, aby plála světla při bohoslužbě[3]) a církev katolická užívala již za časův apoštolských světla při mši svaté.

Co značí lněná roucha oltář pokrývající?

1. Jsou k tomu, aby svatou Krev, kdyby byla vylita, zachránila před zneuctěním; 2. zdobí oltář a značí úctu, již před oltářem míti máme.

Kterých nářadí potřebuje kněz při mši svaté?

Kalicha, pateny, pally, kterou se kalich přikrývá, purifikatoria čili roušky ku čistění kalicha, vela, konviček na vodu a víno.

Proč užívá se kadidla při mši sv. a jiných bohoslužebných úkonech?

Abychom označili, že mše sv. jest skutečně bohoslužbou a že Bohu samému, jako nejvyšší velebnosti taková úcta přináleží, proto i sv. tři králové obětovali Kristu kadidlo.[4])

Odkud víme, že jest bohulibé zapalovati kadidlo při mši sv.?

Bůh sám to nařídil konati při Své bohoslužbě;[5]) totéž činil i otec sv. Jana Křtitele.[6]) Sv. Ambrož dokazuje, že za jeho doby bylo zvykem kadidla při bohoslužbě užívati; podobně dělo se i za časův apoštolských.

Co znamená kadidlo?

1. Že Boha uctíváme a 2. přejeme si, aby naše modlitba jako kadidlo vystupovala k Bohu; 3. připomínáme si tím, že máme býti příkladným životem na všech místech „libou vůní Kristovou“.[7])

Dobrý úmysl přede mší sv. Můj Ježíši! věřím, že jsi při poslední večeři ustanovil pravou Oběť, jak nám byla zjevena svatou katolickou církví. Poněvadž jsi tehdy nařídil sv. apoštolům a od nich vysvěceným kněžím tuto Oběť až na konec světa přinášeti, obětuji Ti ji nyní s knězem a vyznávám, že jest jednotná s onou Obětí, kterou jsi na hoře Kalvarii dokonal. Obětuji Ti ji ku zvelebení Tvého jména a ke službě, jíž jsem povinen Tobě, svému Pánu a Vykupiteli, jakož i za všechny hříchy, kterých jsem se já a ostatní lidé dopustili, abych v sobě dokonalou lítost vzbudil a Tvé milosti dosáhl.

Konečně obětuji Ti tuto mši svatou za své příbuzné, přátele, dobrodince a všechny, kterým jsem zavázán svou modlitbou, za své nepřátele, zemřelé, zvláště však za duše svých rodičův a příbuzných a za potřeby celého křesťanstva.

---

[1]) Jan 1, 9; Luk. 2, 32. [2]) Řím 10, 15. [3]) II. Mojž. 25, 37. 38. [4]) Mat. 2, 11. [5]) II. Mojž. 30, 34—38; 40, 25. [6]) Luk. 1, 9; [7])II. Kor. 2, 15.

IV. Výklad mše svaté.

Mše sv. má tři hlavní části: Obětování, Proměňování a Přijímání. Těmto částem předchází mše katechumenů, nazvaná tak proto, ježto v prvních dobách katechumeni (t. j. mající se učiti) mohli býti přítomni při mši sv. až do evanděliа. Hlavní mše nazývá se též mše věřících, ježto mohli se jí súčastniti jen věřící a pokřtění. Dříve než počala tato, vzdáliti se bylo těm, kteří nebyli ještě pokřtěni, jakož i oněm, již veřejně konali pokání a posedlým od zlého ducha. Potom zavřely se dvéře a střežily se od kostelních strážců, aby nevrátil se nikdo z odešlých a aby nikdo nevyšel z přítomných.

Kněz umývá si v sakristii ruce na označení velké čistoty, jíž mše sv. vyžaduje, a modle se, obléká roucho.

Když obleče se kněz do rouch, opouští sakristii, ubírá se ku stupním oltáře, kde sklání hlavu svou pln úcty.

Když kněz stojí před oltářem, obnovuje úmysl Bohu obětovati Oběť. Učiň i ty, milý čtenáři, dobrý úmysl s knězem!

Kněz znamená se potom na stupních oltáře znamením sv. kříže a počíná ve jménu nejsvětější Trojice stupňovou modlitbu, čímž nás poučuje, že máme vše v tomto jméně začínati.

Žalm, jejž kněz se modlí, jest žalm 42. Davidův, který pěl ve své úzkosti a nouzi, ale i v plné důvěře v pomoc Boží; vynechává se při mši sv. za zemřelé a v postě. Kněz modlí se tento žalm ve jménu Kristově, Jenž rovněž modlil se stupňovou modlitbu před Svou Velekněžskou Obětí. Modli se s knězem:

Kněz: Vejdu k oltáři Božímu.

Ministrant: K Bohu, jenž obveseluje mladost mou.

K. Suď mne, Bože, a rozeznej při mou od národa nesvatého; od člověka nepravého a lstivého vytrhni mne.

M. Nebo Tys, Bože, síla má! proč jsi mne zapudil a proč smuten chodím, když mne sužuje nepřítel?

K. Sešli světlo Své a pravdu Svou; ty ať mne provodí a přivodí na Tvou horu svatou a do stanů Tvých.

M. I vejdu k oltáři Božímu, k Bohu, jenž obveseluje mladost mou.

K. Oslavovati budu Tebe na harfě, Bože, Bože můj; proč jsi smutná duše má a proč mne zarmucuješ?

M. Doufej v Boha, nebo ještě vyznávati Mu budu: On jest spasení tváři mé a Bůh můj.

K. Sláva Otci, Synu i Duchu Sv.

M. Jakož byla na počátku i nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.

K. Vejdu k oltáři Božímu.

M. K Bohu, jenž obveseluje mladost mou.

Kněz doufá v Boha a očekává od Něho pomoci:

K. Pomoc naše ve jménu Páně:

M. Který učinil nebe i zemi.

Kněz vyznává, že pro své hříchy není hoden tuto Oběť přinášeti; žaluje tedy na sebe před Bohem, před svatými a lidmi, modlí se konfiteor (vyznání) nebo všeobecnou zpověď a prosí Boha na přímluvu svatých a svých spolubratří za odpuštění:

K. Zpovídám se Bohu všemohoucímu, blahoslavené Marii, vždy Panně, blahoslavenému Michalu archanděla, blahoslavenému Janu Křtiteli, svatým apoštolům

Petru a Pavlu, všem svatým a vám, bratři, že jsem zhřešil velice myšlením, řečí i skutky: má vina, má vina, má největší vina! Proto prosím blahoslavenou Marii, vždy Pannu, blahoslaveného Michala archanděla, blahoslaveného Jana Křtitele, svaté apoštoly Petra a Pavla, všechny svaté a vás, bratři, proste za mne u Pána Boha našeho.

Ministrant odpovídá na to knězi:

M. Smiluj se nad Tebou všemohoucí Bůh a odpusť tobě hříchy a přiveď tě k životu věčnému.

K. Amen.

Na to modlí se ministrant jménem všech přítomných konfiteor, který všichni mají se modliti spolu a vyznávati, že jsou nehodni, takovou Oběť spolupřinášeti.

Po této modlitbě modlí se kněz, aby Bůh odpustil hříchy těm, kteří chtějí obětovati svatou Oběť s ním a praví:

K. Všemohoucí Bůh smiluj se nad vámi a odpusť vám hříchy vaše a přiveď vás k životu věčnému.

M. Amen.

K. Odpuštění, rozhřešení a prominutí hříchů našich uděliž nám všemohoucí a milosrdný Pán.

M. Amen.

Naposled kněz i ministrant se navzájem povzbuzují. Ministrant odpovídá jménem přítomných, jejichž místo zastupuje a oba modlí se s velkou důvěrou v milosrdenství Boží.

K. Obrať se k nám, Bože, a oživ nás.

M. A lid Tvůj veseliti se bude v Tobě.

K. Ukaž nám, Pane, milosrdenství Své.

M. A spasení Své dej nám.

K. Pane, vyslyš modlitbu mou.

M. A volání mé k Tobě přijď.

K. Pán s vámi.

M. I s duchem tvým.

V této důvěře vystupuje kněz k oltáři a modlí se za odpuštění svých hříchů. Líbá-li oltář, jenž Krista značí, dává políbení Kristu na znamení usmíření a dovolává se zásluh svatých, jichž ostatky v oltáři se uchovávají. Modli se s ním:

Modleme se: Sejmi s nás, prosíme Pane, nepravosti naše, abychom do svatyně svatých s čistým srdcem vejíti zasloužili. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Prosíme Tebe, Pane, pro zásluhy Tvých svatých, jichž ostatky tuto jsou, a všech svatých, abys mi odpustiti ráčil všechny hříchy mé. Amen.

Začátek mše svaté. (Introitus).

Introit, který se kněz modlí na straně epištolní, jest verš některého žalmu, (který dříve se celý zpívával) podle svátku a doby roční různého a vzbuzujícího v mysli pocity, kterých vyžadují rozličné svátky a slavnosti.[1]) Podle výkladu svatých mužů značí introitus zaslíbení Messiáše, Jenž měl padlé lidské pokolení vykoupiti.

[1]) Srovnej hořejší „začátky“ (Introity) k nedělím a svátkům.

Modli se:

Tisíceronásobně a s chválou všech andělův a lidí děkuji Ti, Ježíši, můj Vykupiteli, že jsi na svět přišel a podstoupil nejhroznější smrt, abys mne ubohého tvora vykoupil.

„Kyrie eleison".

Kněz modlí se prostřed oltáře šestkrát „Kyrie eleison" a třikrát „Kriste eleison". To naznačuje vroucí vzdechy praotců po příchodu Krista a jest vzýváním církve tří osob nejsvětější Trojice za smilování, které nám zasloužil Kristus Svým Vtělením. Číslem devíti chce nás církev svatá upamatovati na devět kůrův andělských, kteří opěvají v nebi blaženost a svatost Boha Nejvyššího. Modli se s knězem:

Třikrát k Bohu Otci: Pane, smiluj se nad námi!
Třikrát k Bohu Synu: Kriste, smiluj se nad námi!
Třikrát k Duchu Svatému: Pane, smiluj se nad námi!

„Gloria in excelsis Deo".

Rozpínaje ruce a potom je spínaje, pěje kněz prostřed oltáře tento zpěv radosti nad zrozením Vykupitele světa. Chvalozpěv jest z nejstarších a nejkrásnějších ve sv. církvi. Andělé sami jej začali a církev vedená Duchem Sv. jej prozpěvuje dále. V adventě, v postě a při mších sv. za zemřelé tento chvalozpěv se vynechává.

Pomodli se jej, abys Bohu za Vtělení Syna Božího poděkoval.

Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle. Chválíme Tebe, dobrořečíme Tobě, klaníme se Tobě, oslavujeme Tebe, díky vzdáváme Tobě pro velikou slávu Tvou, Pane Bože, Králi nebeský, Bože Otče všemohoucí, Pane Ježíši Kriste, Synu jednorozený: Pane Bože, Beránku Boží, Synu Otce, Jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi; Jenž snímáš hříchy světa, přijmi modlitbu naši; Jenž sedíš na pravici Otce, smiluj se nad námi; nebo Ty jsi sám svatý, Ty jsi sám Pán, Ty jsi sám Nejvyšší, Ježíši Kriste, s Duchem Svatým ve slávě Boha Otce. Amen.

Při těchto posledních slovech znamená se kněz znamením sv. kříže, líbá oltář a říká obracuje se k lidu:

„Dominus vobiscum!" „Pán s vámi!"

Tím chce kněz nám velkou milost zvěstovati, již nám Kristus zasloužil Svým narozením a vtělením, a lid k modlitbě vybídnouti. Knězi odpovídej:

„Et cum spiritu tuo." „I s duchem tvým", podobně jako společně všeho blaha přejeme těm, kteří nás pozdravují; nebo může se ti následující vzdech vyřinouti:

Všemohoucí Bože! děkuji Ti, že mi Svou milost nabízíš, pro Ježíše Krista, Svého jednorozeného Syna; rozmnož ji ve mne a dej mi vždy s ní spolupůsobiti.

Potom ubírá se kněz opět na stranu epištolní a počíná, rozprostíraje a skládaje ruce,

Kollektu.

Toto slovo naznačuje, že kněz sbírá čili shromažďuje záležitosti všech přítomných v jednu modlitbu a jako vyslanec přednáší ji Bohu ve jménu všech. Modlitba tato obsa-

huje v určité formě zvláštní účel svaté církve při přinášení této svaté Oběti. Není při každé mši stejná. Kněz cítí za jedno s lidem, proto se modlí:

„Oremus"; „Modleme se",

t. j. přeje si, aby všichni sjednotili své myšlení a modlili se. Toto cvičení jest velmi záslužné a nemáme je opomenouti při žádné modlitbě. Modli se tedy:

Věčný Otče! Prostřednictvím tvého kněze obětuji Tobě modlitbu svaté církve právě tak, jako kdybych ji právě před Tvým nejsvětějším obličejem vyslovoval, a prosím s nejhlubší pokorou svého srdce, pro Ježíše Krista, Tvého jednorozeného Syna, našeho Pána, na přímluvu nejsvětější Panny Marie a Tvých milých svatých, zvláště oněch, jejichž památka právě na oltáři se slaví, abys vše, co v něm (srdci) obsaženo jest, milostivě vyplnil na mně a na celé církvi.

Po kollektě a ostatních modlitbách, jež se kollektě připojují, následuje:

Epištola.

Jmenuje se proto, že obsahuje vždy část z listů sv. apoštolů. Tu a tam volí se i části z proroků, z knihy moudrosti, Jesusa Sirachovce, Skutkův apoštolských atd. Naznačuje, napomínání sv. Jana Křtitele k pokání a obsahuje krásná poučení, která posílá nám Bůh po svých služebnicích, prorocích a apoštolech. Modli se tedy:

Mé srdce jest připraveno, příprava mého srdce jest hotova, nejmilejší Bože! Nauč mne Svou vůli plniti; neboť srdce mé jest plno snahy plniti Tvé Božské rozkazy. Osviť mne, abych cesty Tvé poznal; povzbuzuj mne, abych na nich vytrval a Tebe následoval v kříži a trápení. Posilni mne, Pane, abych plnil až do smrti to, co nařizuješ a dáváš zvěstovati v této epištole. Proto prosím Tě, Otče všech milostí, pro Ježíše Krista, Tvého milého Syna, našeho Pána za sebe a za všechny přítomné, též za všechny, za něž modliti se jsem povinen.

Mezi epištolou a evanděliem modlívá se:

Graduale.

Obsahuje ponejvíce pobožné vzdechy, které vybrány jsou ze Žalmův a ostatních knih Písma Sv. a nabádají nás ku pokání.

Jméno své obdržel tento zpěv odtud, že pěvci pěli jej na obou ambech (vyvýšených to místech v lodi chrámové pro pěvce a předčítatele), na něž se vystupovalo po několika schodech (gradus).

Evanděliu m.

Kněz ubírá se po těchto modlitbách a zpěvech do prostřed oltáře a vzývá Boha za očistění svého srdce a svých rtův, aby svaté evanděliu m mohl důstojně zvěstovati těmito slovy:

Očisti srdce mé a rty mé, všemohoucí Bože, Jenž jsi rty proroka Isaiáše žhavým uhlem očistil, tak i mne po milém slitování rač očistiti, abych hodně zvěstovati mohl svaté evanděliu m Tvé. Amen.

Požehnej mne, Pane! Hospodin buď v srdci mém a ve rtech mých, abych hodně a náležitě zvěstoval Jeho evanděliu m. Amen.

Kněz přeje všem milosti Boží a říká:

„Dominus vobiscum!" „Pán s vámi!"

Neboť jakmile hlásalo se evandělium, též Bůh byl s námi. Odpovídáme:

„Et cum spiritu tuo.“ „I s duchem tvým.“

Na to znamená kněz v knize místo, kde počíná čtení, znamením sv. kříže a potom sama sebe na čele, ústech a prsou a praví:

„Následující (slova) svatého evandělia podle Matouše (Marka, Lukáše, Jana).“

Odpovídáme:

„Gloria, Tibi Domine!“ „Chvála Tobě, Pane!“

V tu chvíli znamenej i ty znamením sv. kříže čelo, ústa, srdce. Znamenáním čela naznačujeme, že se nestydíme pro Krista a Jeho učení potupu, spílání a pronásledování trpěti.[1]) Znamenajíce ústa a srdce dáváme na srozuměnou, že jsme připraveni svou víru ústy a srdcem před každým vyznávati.[2]) Konečně slyšíme evandělium stojíce, abychom jako služebníci Kristovi Jeho rozkazův očekávali a je vyplňovali. Modli se toto:

Tvé Božské slovo, dobrý Ježíši, jest pochodní pro mé kroky. Ty však jsi pravým Světlem, Sluncem spravedlnosti, jež v srdcích našich vzešlo, noc nevědomosti zapudilo a světlé poledne pravdy přineslo. Dík a chvála Tobě za to! Pro onu nevyslovitelnou lásku, která Tě pohnula nás o cestě k věčné blaženosti poučiti, prosím Tě, propůjč mně a všem lidem milosti, abychom stále poslouchali Tvého Božského učení. Též prosím Tebe, pošli pohanům hlasatele Svého Božského slova, aby se všichni stali blaženými, jak Tvou svatou vůlí jest. Posilni konečně všechny dělníky na Tvé vinici, aby s radostným hlásáním evandělia duše k Tobě přiváděli. Amen.

Kněz líbá evandělium na začátku, kde počal čísti, na znamení díků, že jest slovem Božím a přineslo nám pravý duševní pokoj.

Kredo. („Věřím“.)

neboli vyznání víry modlívá nebo pěje se hlasitě na neděle a velké svátky na označení, že Kristus veřejně hlásal se svými apoštoly a že my máme víru veřejně vyznávati. Vyznání víry, které se modlí na tomto místě při mši svaté, jest složeno od sněmů církevních v Nicei a Cařihradě proti bludařům směru Ariova a Macedoniova. Zní:

Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všech věcí viditelných i neviditelných. — I v jediného Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího a narozeného z Otce před všemi věky. Boha z Boha, Světlo ze Světla, Boha pravého z pravého Boha: zplozeného, neučiněného, téže podstaty s Otcem, skrze Něhož všechny věci učiněny jsou: Jenž pro nás lidi a pro naše spasení sestoupil s nebe; **a vtělil se z Ducha Svatého z Marie Panny a člověkem učiněn jest.** Ukřižován také pro nás pod Pontským Pilátem, trpěl i pohřben jest. A třetího dne vstal z mrtvých podle písem a vstoupil na nebesa, sedí na pravici Otce; a opět přijde ve slávě soudit živých i mrtvých, Jehožto království nebude konce. — I v Ducha Svatého, Pána i obživovatele, Jenž z Otce i ze Syna vychází, jenž s Otcem i Synem zároveň ctí a oslavuje se, Jenž mluvil skrze proroky. — A jednu svatou, obecnou i apoštolskou církev. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchův; a očekávám vzkříšení mrtvých a život budoucího věku. Amen.

---

[1]) Mat. 10. [2]) Řím. 10.

Děkuj Bohu za velkou milost, že tě před mnohými lidmi k pravé víře povolal. Obnovuj toto vyznání víry častěji k bdělosti u víře.

Nyní líbá kněz oltář, obrací se potom k lidu a praví:

„Dominus vobiscum!“ „Pán s vámi!“

Odpovězme jemu z hloubi srdce svého:

„Et cum spiritu tuo.“ „I s duchem tvým!“

První hlavní díl mše svaté.

Offertorium. (Obětování.)

Kněz napomíná všechny k modlitbě říkaje: „O r e m u s“ = „Modleme se!“ Potom čte verš ze Žalmu nebo jiné knihy Sv. Písma. Modlitba tato sluje offertorium. Původně přinášel totiž přítomný lid oběť ve chlebě a víně k oltáři, aby tím lépe Oběť mše sv. s knězem mohl konati. Poněvadž však oběť tato právě se stala za zmíněného chvalozpěvu, byla pojmenována offertorium.

Kněz odhaluje kalich, přináší chléb Bohu a obnovuje svůj dobrý úmysl. Ty však polož na misku či patenu kněze srdce své a srdce všech, za něž jsi povinen se modliti a modli se s knězem:

Přijmi, svatý Otče, všemohoucí věčný Bože, tuto neposkvrněnou Oběť, kterou já, nehodný služebník tvůj, obětuji Tobě, Bohu svému živému a pravému, za své nesčíslné hříchy, urážky a nedbalosti, za všechny okolostojící, ale i za všechny věrné křesťany, živé i zemřelé, aby mně i jim prospěla k spasení a k životu věčnému. Amen.

Po ukončení této obětující modlitby činí kněz kříž s patenou, aby naznačil, že Oběť mše sv. a Oběť na kříži jest jednou a toutéž Obětí, a pokládá hostii na korporále. Ihned pak nalévá vína do kalicha a přilévá do něho trochu vody, modle se při tom prastarou modlitbu, hlubokého významu, již i ty máš se s knězem modliti:

Bože, Jenž jsi důstojnost lidské přirozenosti podivně stvořil a podivněji obnovil; dej, abychom skrze tajemství této vody a vína byli společníky Božství toho, který učinil se účastným člověčenství našeho, Ježíš Kristus, Syn Tvůj, Pán náš, Jenž s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha Svatého, Bůh po všecky věky věkův. Amen.

Smícháním trochy vody s vínem znázorňuje církev sjednocení Božské i lidské přirozenosti v Kristu, jako splynutí lidu s Bohem a připomíná nám to vodu a Krev, která z boku Kristova vytekla. Přej si i ty takového splynutí s Bohem, aby žádný hřích nemohl tě od Něho odloučiti.

Potom obětuje kněz kalich modle se:

Obětujeme Tobě, Pane, kalich spasení, Tvou dobrotivost vzývajíce, aby před obličej Božské velebnosti Tvé za naše i celého světa spasení s líbeznou vůní vstoupil. Amen.

Po této modlitbě staví kněz kalich na korporále, když byl dříve s patenou, i nyní s kalichem označil svatým křížem místo, kde jej staví. Ihned pokládá kalich pallou.

Po té modlí se kněz uprostřed oltáře se složenýma rukama a s nakloněnou do předu hlavou:

V duchu pokory a se srdcem zkroušeným ať přijati jsme od Tebe, Pane, a oběť naše před obličejem Tvým dnes ať se tak koná, aby se líbila Tobě, Pane Bože. –

Následuje vzývání Ducha Sv., aby spolupůsobil při přinášení Oběti.

Přijď, Posvětiteli, všemohoucí Bože, a požehnej tu Oběť, připravenou svatému jménu Tvému. Amen.

Potom ubírá se kněz na stranu epištolní k

Lavabo (mytí rukou).

Umývání rukou naznačuje, že tomu, jenž počíti chce tak sv. dílo, jest dříve ze všech hříchů se očistiti. Zatím modlí se kněz 25. žalm; čiň podobně a rci:

Umyji mezi nevinnými ruce své: a obstoupím oltář Tvůj, Hospodine. Abych slyšel hlas chvály a vypravoval všecky divné skutky Tvé.

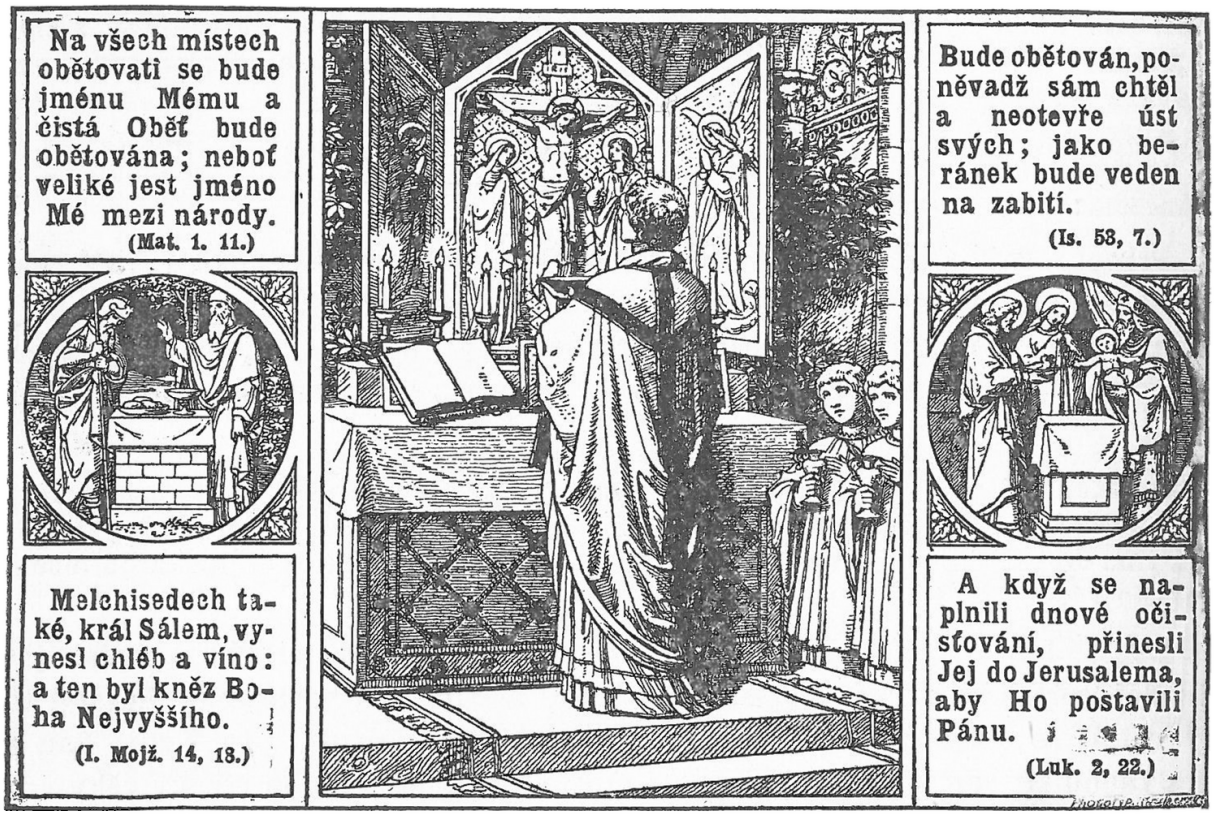

Hospodine, miloval jsem okrasu domu Tvého a místo přebývání slávy Tvé.
Nezahlazuj s bezbožnými, Bože, duše mé a s muži krve života mého.
V jejichž rukou jsou nepravosti: a pravice jejich naplněna jest dary.
Já však v nevinnosti své vkročil jsem: vykoupiž mne a smiluj se nade mnou
Noha má stála v přímosti: ve shromážděních dobrořečiti budu Tobě, Hospodine! Sláva Otci atd.

Po umytí rukou vrací se kněz do prostřed oltáře a obětuje se složenýma rukama a poněkud skloněnou hlavou víno a chléb na památku tajemství nejhlubších Ježíše Krista, totiž Jeho utrpení, zmrtvýchvstání a vstoupení na nebesa, jakož i na počest blahoslavené Panny Marie a svatých. Modli se s knězem:

Přijmi, svatá Trojice, tuto Oběť, kterou obětujeme Tobě na památku umučení, zmrtvýchvstání a nanebevstoupení Ježíše Krista, Pána našeho, a ke cti blahoslavené Marie, vždy Panny, blahoslaveného Jana Křtitele, svatých apoštolů Petra

a Pavla, a těchto[1]) jakož i všech svatých: aby jim sloužila ke cti, nám pak ku spasení, aby za nás orodovali v nebesích, jejichžto památku konáme na zemi. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Po políbení oltáře obrací se kněz k lidu a vybízí jej k modlitbě slovy:

Modlete se, bratři, aby má i vaše Oběť příjemnou se stala u Boha Otce všemohoucího.

Ministrant odpovídá ve jménu lidu:

Přijmiž Pán Oběť z rukou tvých ke cti a chvále jména Svého, ku prospěchu našemu i celé Své církve svaté.

Kněz obrací se opět k oltáři, aby se více k lidu neobrátil, až Oběť jest dokonána. Sbírá ještě jednou prosby věřících v modlitbu, již tiše se modlí, která proto nazývá se

Sekreta (tichá modlitba.)

Podle svátkův a slavností jest rozdílná. Sjednoť i ty svou modlitbu s knězem a rci:

Všemohoucí, věčný Bože! Sjednocuji svou slabou modlitbu s tou, již nyní kněz koná ve jménu církve a prosím pokorně, vyslyš vzdychání všech trpících lidí, obměkči všechny zatvrzelé hříšníky, pomáhej všem utlačovaným, dopřej milosti, abych hříchův oplakával a za tím účelem přijmi přítomnou Oběť, pro Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Praeface

jest vstupem ke kánónu mše sv. a přípravou ku vlastní Oběti. Ježto však kněz chce Bohu za dobrodiní prokázaná děkovati, Jej chváliti a nadšení věřících k tomu povzbuditi, uzavírá tichou modlitbu hlasitě:

„Per omnia saecula saeculorum.“ „Po všechny věky věkův.“

Lid připojuje se k tomu a praví: „A m e n“ t. j. jsme s tebou za jedno; co konáš ty, chceme též. Kněz, aniž by se obracel, pozdravuje lid:

„Dominus vobiscum!“ „Pán s vámi!“

Odpověď:

„Et cum spiritu tuo.“ „I s duchem tvým.“

Napomíná lid, aby srdce své odvrátil ode všech věcí pozemských a pozdvihl se k Bohu.

„Sursum corda!“ „Vzhůru srdce!“

Lid odpovídá:

„Habemus ad Dominum.“ „Máme (již) u Pána.“

Kněz shledav zbožnost u lidu, vybízí jej k všeobecnému díkůčinění:

„Gratias agamus Domino Deo nostro!“ „Díky čiňme Hospodinu, Bohu svému!“

Lid odpovídá:

„Dignum et justum est.“ „Hodno a spravedlivo jest.“

---

[1]) Svatých, jejichž ostatky jsou v oltáři uloženy.

Potom pokračuje kněz v jednotě s lidem dále v Praefaci:

V pravdě hodno a spravedlivo jest, slušno a spasitelno, abychom Tobě vždy a všude díky vzdávali, Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože .... pro Krista Pána našeho. Pro Něhož velebnost Tvou chválí andělé i archandělé, vzývají panstva, třesou se mocnosti. Nebesa, síly nebeské a blažení serafíni velebí Jej ve společném plesání. Prosíme Tě vroucně, dej, abychom s nimi i své hlasy připojili s pokorným vyznáním říkajíce:

Sanktus.

Na konci Praeface pějme chválu Boží s anděly:

Svatý, Svatý, Svatý, Pán Bůh zástupů. Plná jsou nebesa i země slávy Tvé; hosanna na výsostech! Požehnaný, Jenž se béře ve jménu Páně; hosanna na výsostech! [1])

Druhý hlavní díl mše svaté.

Kánón.

Slovo kánón značí pravidlo. Kánón ve mši svaté obsahuje ony modlitby, jež modlí se při každé mši svaté před, za a po pozdvihování, zatím co ostatní části mše svaté mění se dle neděl a svátků.

Po sanktu rozprostírá kněz ruce své a pozdvihuje je. Ihned je pak skládá, pozírá k nebi a sklopí opět oči; potom hluboko se sklání a maje složené ruce na oltáři, modlí se „Te igitur“ nebo první modlitbu kánónu. Modli se ji s ním:

Tebe tedy, nejdobrotivější Otče, zkroušeně prosíme pro Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho a žádáme, abys milostivě přijal a požehnal tato dání, tyto dary, tyto svaté oběti neposkvrněné; zvláště které Tobě obětujeme za církev Tvou svatou katolickou, kterouž upokojiti, hájiti, usjednotiti a říditi rač po celém obzoru pozemském, spolu se služebníkem Tvým papežem naším N., biskupem naším N., císařem a králem naším N. i se všemi pravověrnými a katolické i apoštolské víry ctiteli.

Následuje druhá modlitba

Vzpomínka živých.

Kněz se modlí: „Rozpomeň se, Pane, na služebníky a služebnice své N. N.“ Zde skládá ruce a vzpomíná v tichosti těch, za něž zvláště chce Oběť dnešní přinášeti. Vzpomeň i ty zde všech, kteří mši sv. přítomni jsou, jakož i těch, za něž chceš mši sv. obětovati atd. a modli se s knězem dále:

A na všechny okolostojící, jejichž víra i pobožnost Tobě jest známa, za které Tobě přinášíme, aneb kteří Tobě přinášejí tuto Oběť chvály za sebe i za všechny své, za vykoupení duší svých, za naději spasení a zachování svého a předkládají žádosti své Tobě, Bohu věčnému, živému i pravému.

Communicantes.

Ježto církev bojující na zemi jest ve spojení s církví vítěznou na nebi, vzpomíná zde kněz milých svatých. Modli se s ním:

---

[1]) Is. 6, 3.

Obcování majíce a v uctivosti chovajíce památku nejprve slavné vždy Panny Marie, Rodičky Boha a Pána našeho Ježíše Krista, ale též blahoslavených apoštolův a mučenníků tvých: Petra a Pavla, Ondřeje, Jakuba, Jana, Tomáše, Jakuba, Filipa, Bartoloměje, Matouše, Šimona a Tadeáše, Lína, Kleta, Klementa, Xysta, Kornelia, Cypriana, Vavřince, Chrysogona, Jana i Pavla, Kosmy a Damiana i všech svatých tvých, pro jejichž zásluhy a přímluvy rač uděliti, abychom ve všem pomocí ochrany Tvé utvrzeni byli.

Kněz skládá ruce a uzavírá takto modlitbu obyčejnou modlitbou: Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen, ježto tyto tři modlitby souvisejí spolu a jsou doporučením u Boha.

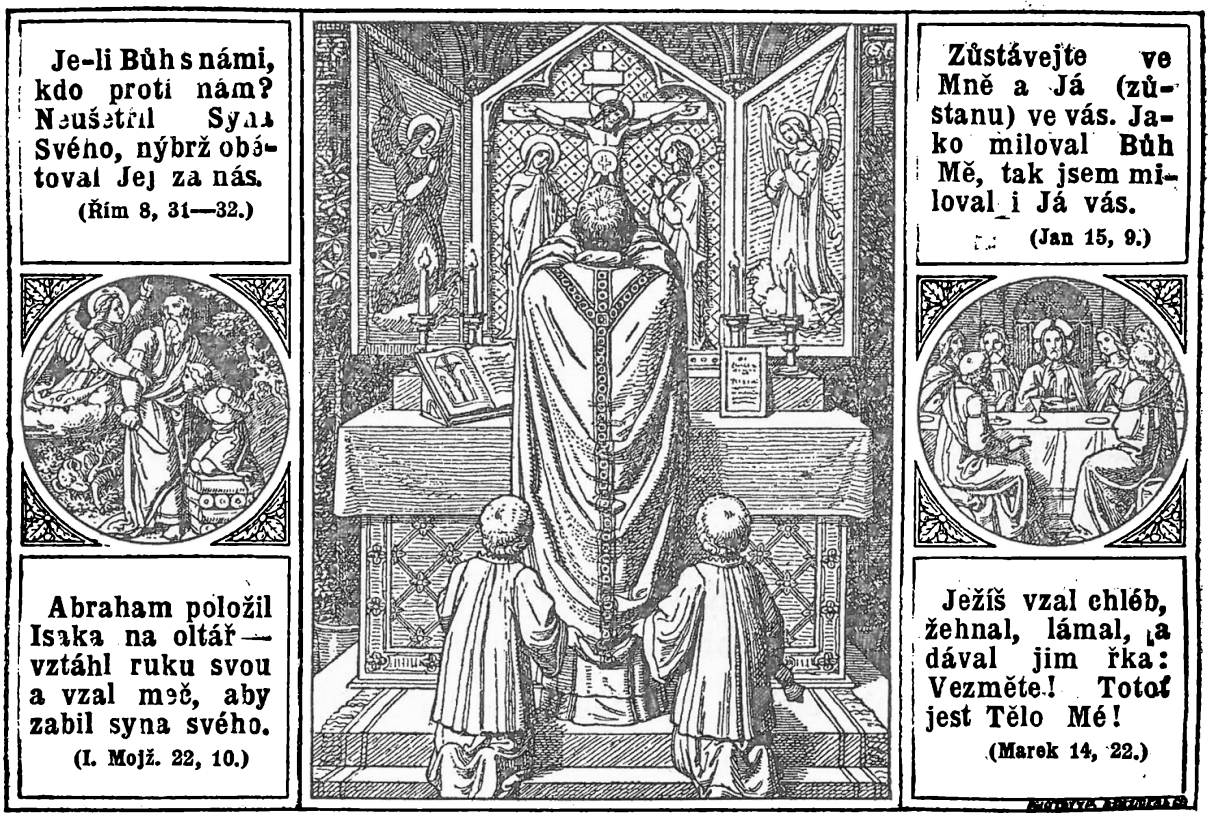

Kněz vzkládá ruce své nad chlebem a vínem na označení, že shrnuje hříchy lidu na obětní dary, jež mají se státi Tělem a Krví Kristovou, podobně jako židům ve Starém Zákoně bylo skládati ruce na hlavu obětního zvířete, jež chtěli obětovati Bohu a místo sebe postaviti.[1]) Říkej s knězem:

Tuto tedy Oběť služebnosti naší, jakož i veškeré čeledi Své, prosíme, Pane, abys milostivě přijal i dny naše v pokoji svém pořádal a od věčného zatracení nás vysvoboditi a ku stádci svých vyvolených připočísti ráčil. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Kněz znamená třikrát Oběť znamením sv. kříže a modlí se:

Tuto tedy Oběť Ty sám, Bože, ve všem, prosíme, rač učiniti po†žehnanou, při†jatou, plat†nou, rozumnou a příjemnou, aby stala se nám Tě†lem a Kr†ví nejmilostivějšího Syna Tvého, Pána našeho Ježíše Krista.[2])

[1]) III. Mojž. 1. [2]) Kde jest †, žehná kněz dary obětní sv. křížem.

Proměňování.

Kněz rozpomíná se na to, co Kristus činil při poslední večeři. Béře chléb do rukou, pozdvihuje očí k nebi, děkuje a žehná jej a na místě Kristově a se slovy Kristovými proměňuje jej t. j. Chléb stává se pravým Tělem Kristovým při slovech:

Jenž den před tím než trpěl vzal chleb do svatých a velebných rukou Svých a pozdvihl oči k nebesům, k Tobě, Bohu Otci Svému všemohoucímu, Tobě díky čině, dobrořečil † lámal a dával učenníkům svým řka: „Vezměte a jezte z toho všichni!“

„Totoť jest Tělo mé.“

Potom padá kněz ihned na kolena, vzývá Krista ve sv. Hostii, kterou pozdvihuje do výše, aby lid totéž činil.

Při pozdvihování Těla a Krve Kristovy, bij se v prsa a dej na jevo zármutek, že hříchy tvé byly příčinou smrti Kristovy. Modli se tedy:

Ježíši, Jenž jsi zemřel za mne na kříži, jsi přítomen zde ve svaté Hostii. Věřím to, poněvadž Ty, věčná Pravdo, jsi řekl: „Totoť jest Tělo Mé.“ Ježíši, věřím v Tebe, doufám v Tebe, miluji Tě nade všecko!

Nebo: Ježíši, buď mně milostiv; Ježíši, buď mi milosrdný; Ježíši, odpusť mi mé hříchy! Kněz béře rovněž po příkladu Kristově kalich, děkuje, žehná jej a proměňuje v osobě Kristově a slovem Kristovým víno v Krev Kristovu na odpuštění našich hříchů modle se:

℟ Podobným způsobem, když povečeřeli bera i tento převýborný kalich do svatých a velebných rukou Svých, opět Tobě díky čině dobrořečil † a dal učenníkům svým řka: „Vezměte a pijte z něho všichni:

„Tentoť jest kalich Mé Krve, nového a věčného zákona, tajemství víry, kteráž za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů.“

Kolikrátkoli to činiti budete, na Mou památku to čiňte.“

℟ Po té poklekne a pozdvihuje kalich. Modli se:

Tvá Krev, nejdobrotivější Ježíši, přijď na mne, na můj dům, mé děti a příbuzné, umyj a očisti od našich hříchů! Pravá Krvi Ježíše Krista, na dřevě Kříže za mne prolitá a zde pod způsobou vína přítomná, Tebe vzývám! Ježíši, Tobě žiji! Ježíši, Tobě umírám; Ježíši, Tvůj jsem v životě i ve smrti!

Nebo:

Svatá Krvi očist mne; svatá Krvi umyj mne; Ježíši, nedopust, by Tvá svatá Krev na mě marně prolita byla!

Zatím co kněz Hostii a Kalich pozdvihuje, dává ministrant znamení zvonkem, aby všichni přítomní k uctění byli povzbuzeni. Při mši sv. ve farním chrámu upozorňuje zvonek na kostelní věži věřící na Pozdvihování, aby sklonili se ku zbožné modlitbě a účastnili se mše svaté.

Po svatém Pozdvihování.

Jakmile se kněz pozvedl po opětovném poklonění předrahé Krvi Páně, rozprostírá své ruce a modlí se tři modlitby za sebou na památku třech hodin, kdy Ježíš pněl na Kříži. V první modlitbě osvědčuje kněz, že koná Oběť ve jménu církve, podobně jako ji konal

jménem Krista; že ji přináší ku poctě utrpení, zmrtvýchvstání a nanebevstoupení Krista, zač všichni jsme povinni Bohu co nejvřeleji děkovati a Jej chváliti. Modli se s ním:

Pročež také, Pane, my služebníci tvoji, ale i lid tvůj svatý, konajíce památku blahoslaveného umučení téhož Krista, Syna Tvého, Pána našeho, ale i zmrtvýchvstání a slavného nanebevstoupení, přinášíme přejasné velebnosti Tvé z darův a dání Tvých obět † čistou, oběť † svatou, oběť † neposkvrněnou, chléb † svatý života věčného a kalich † spasení ustavičného.

Pět křížů, jimiž znamenají se Hostie a kalich, značí pět svatých ran nyní otevřených, z nichž stéká Krev vykoupení na celou církev a do srdce každého jejího člena. — Kněz pokračuje:

A na to rač milostivou a jasnou tváří shlédnouti a je Sobě oblíbiti jako jsi ráčil oblíbiti Sobě dary spravedlivého sluhy svého Abela, i oběť našeho arciotce Abrahama, i kterou vzdal Tobě nejvyšší kněz Melchisedech oběť svatou, neposkvrněnou.

Kněz sklání se nad oltářem a líbá jej jako trůn lásky, na němž se Spasitel usídlil a skloniv se modlí se:

Všemohoucí Bože, pokorně Tě prosíme: Rozkaž tuto oběť donésti skrze ruce svého anděla na vznešený oltář Svůj, před obličej Božské velebnosti Své, abychom kdekoli z oltáře tohoto přesvaté Tělo a Krev Syna Tvého účastně přijímati budeme, všelikým požehnáním nebeským a milostí naplněni byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Vzpomínka zemřelých.

Jako Kristus sestoupil po Své smrti do předpeklí, aby vysvobodil meškající tam duše spravedlivých, sestupuje i církev sv. do očistce, jakmile ve sv. Proměňování smrt Kristova jako Oběť se obnovila, aby trpícím přinesla ze mše sv. útěchu a pomoc. Kněz představuje proto Kristu duše, jež předešly nás se známkou víry a v pokoji odpočívají. Modli se s knězem:

Rozpomeň se také, Pane, na služebníky a služebnice své N. N., kteří nás předešli se znamením víry a spí spánkem pokoje. Jim, Pane, a všem v Kristu odpočívajícím popřej místa útěchy, světla i pokoje, Tebe prosíme. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Kněz bije se v prsa, vyznává se hlasitě za hříšníka a modlí se za církev bojující:

„Nobis quoque peccatoribus.“ „Též nám hříšným služebníkům svým, důvěřujícím ve množství slitování Tvých, rač podíl nějaký a společenství dáti s tvými svatými apoštoly a mučenníky: s Janem, Štěpánem, Matějem, Barnabašem, Ignácem, Alexandrem, Marcellinem, Petrem, Felicitou, Perpetuou, Hátou, Lucií, Anežkou, Cecilií, Anastasií a se všemi svatými tvými, v jejichž společnost, neceně zásluhy, ale podle slitování Svého rač nás uvésti skrze Krista, Pána našeho. Skrze Něhož toto všecko, Pane, vždy dobře tvoříš, posvě†cuješ, oži†vuješ, žeh†náš, a uděluješ nám. Skrze Ně†ho, a s † Ním, a v † Něm jest Tobě Bohu Otci † všemohoucímu v jednotě Ducha † Svatého všeliká čest a sláva.

Poslední slova mluví, když činí svatou Hostií tři kříže nad kalichem a dva mimo něj. Po té pozdvihuje kalich s Hostií poněkud do výše; to značí, že všechno to stvoření mší sv. povzneslo se k Bohu, od Něhož se oddělilo hříchem. Dlouhé modlitby kánónu uzavírá kněz hlasitě pronesenými slovy:

„Per omnia saecula saeculorum.“ Po všechny věky věkův. — „Amen“ dotvrzuje lid.

Pater noster. („Otče náš“.)

Kněz vybízí všechny ku společné modlitbě: „O r e m u s!“ „Modleme se!“

Ježto však ví, že nejsme hodni s Bohem mluviti, ospravedlňuje se před Ním tím, že Kristus dal nám sám modlitbu, již míní se modliti a že ji rozkázal se modliti. Modli se i ty s knězem „O t č e n á š“ a potom:

Zbav nás, prosíme, Pane, všeho zlého minulého, přítomného i budoucího a na přímluvu blahoslavené a slavné vždy Panny Rodičky Boží Marie a blahoslavených apoštolů Petra a Pavla i Ondřeje a všech svatých, uděl milostivě pokoje za dnů našich, abychom pomocí milosrdenství Tvého i hříchů byli vždy prosti i přede vším soužením bezpečni. Skrze téhož Pána našeho, Ježíše Krista, Syna Tvého, Jenž s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha Svatého Bůh po všechny věky věkův. Amen.

Zatím co kněz modlí se za mír, činí kříž s patenou, již po čas modlitby má v rukou, líbá ji a klade na ni svatou Hostii. Potom kleká, béře opět svatou Hostii s pateny a láme ji ve tři části, z nichž nejmenší vpouští do kalicha říkaje při tom:

„Pax Domini sit semper vobiscum“. Pokoj Páně budiž † vždycky † s vámi.“

„E t c u m s p i r i t u t u o.“ „I s duchem tvým“ odpovězme. Po té modlí se kněz, aby smíšení Těla a Krve Ježíše Krista přijímajícím prospělo k životu věčnému říkaje:

Toto smíšení a posvěcení Těla a Krve Pána našeho Ježíše Krista staniž se nám přijímajícím k životu věčnému. Amen.

Že Hostie svatá se rozděluje, děje se po příkladu samého Krista, Jenž lámal chléb na opětné splynutí Těla a Krve Ježíše Krista zmrtvýchvstáním a značí též zasnoubení Kristovo s církví. — Nyní modlí se kněz třikrát se bije v prsa

Agnus Dei. („Beránku Boží“.)

Beránku Boží, Jenž snímáš hříchy světa: smiluj se nad námi!
Beránku Boží, Jenž snímáš hříchy světa: smiluj se nad námi!
Beránku Boží, Jenž snímáš hříchy světa: uděl nám pokoje!

Třetí hlavní díl mše svaté.

Přijímání.

Kněz připravuje se k sv. Přijímání a modlí se napřed modlitbu za pokoj církve. Modli se též s knězem:

Pane Ježíši Kriste, Jenž jsi řekl apoštolům svým: „Pokoj Svůj zůstavuji vám, pokoj Svůj dávám vám“: nepatř na hříchy mé, ale na víru Své církve a rač ji podle svaté vůle Své zachovati v pokoji a v jednotě, Jenž jsi živ a kraluješ Bůh na věky věkův. Amen.

Obě následující modlitby připravují srdce k sv. Přijímání. Modli se je s knězem.

Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, Jenž jsi z vůle Otce, přičiněním Ducha Svatého smrtí Svou oživil svět; vysvoboď mne skrze toto přesvaté Tělo a Krev Svou ode všech nepravostí mých i ode všeho zlého a učiň, abych vždy oddán byl přikázaním Tvým a nedej mi nikdy odloučenu býti od Tebe, Jenž s týmž Bohem Otcem i Duchem Svatým živ jsi a kraluješ Bůh na věky věkův. Amen.

Chceš-li po přijímání kněze též přijímati, nemůžeš si lepší modlitby voliti než tuto:

Požívání Těla Tvého, Pane, Ježíši Kriste, ježto se já nehodný osměluji přijímati, ať mně není k odsouzení a zatracení, ale podle milosti Tvé budiž mi na ochranu duše i těla a ku jich vyléčení; Jenž jsi živ a kraluješ s Bohem Otcem v jednotě Ducha Svatého Bůh po všecky věky věkův. Amen. Chléb nebeský přijmu a jméno Páně vzývati budu.

Nyní béře kněz sv. Hostii, bije se v prsa a praví třikrát:

„Domine non sum dignus.“ „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má.“

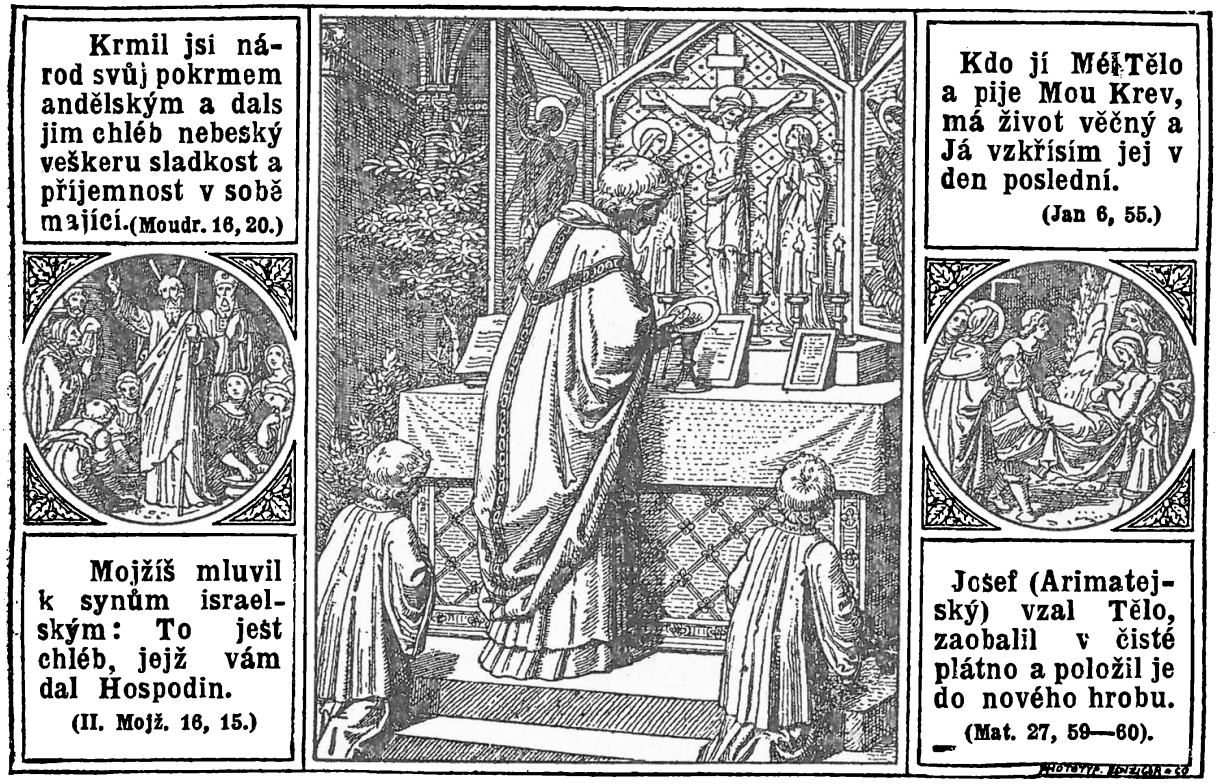

Potom žehná se kněz svatou Hostií říkaje:

„Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovej duši mou k životu věčnému. Amen“ a požívá je.

Na to béře díky čině kalich se slovy:

Čím odplatím Hospodinu za všecko, co mně udělil? Kalich spasení přijmu a jméno Páně vzývati budu. Chválu vzdávaje vzývati budu Hospodina a vysvobozen budu od nepřátel svých!

Krev Pána našeho Ježíše Krista zachovej duši mou k životu věčnému. Amen.

Po přijímání kněze následovalo dříve vždy přijímání lidu; nemůžeš-li skutečně přijímati, učiň tak aspoň duchovně a modli se za přijímání knězova, třebas toto:

Můj Ježíši, věřím že jsi v nejsvětější Oběti mešní přítomen. Miluji Tě nade všecko a kéž bych Tě mohl do duše své přijati. Ježto však Tě nyní v nejsvětější Svátosti nemohu přijati, zavítej aspoň duchovním způsobem do mého srdce. Objímám Tě, sjednocuji se s Tebou, jako kdybys skutečně ke mně zavítal. Nedopust, abych se kdy od Tebe odloučil.

Po sv. přijímání, když nalito bylo do kalichu trochu vína, před požíváním, kněz se modlí:

Co jsme ústy přijali, Hospodine, podržme s čistou myslí a z daru časného staň se nám lék ustavičný!

Ještě jednou očisťuje kněz kalich po nalití vína a vody a říká:

Tělo Tvé, Pane, které jsem přijal a Krev, kterou jsem pil, zůstávej v útrobách mých a propůjč, aby ve mně nezůstala skvrna nepravostí, jelikož mne čisté a svaté občerstvily svátosti. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Kalich vyčistí se dokonale purifikatoriem, přikryje se a pokračuje se ve mši sv. dále:

Po sv. Přijímání.

Po sv. Přijímání přenese se mešní kniha na pravou stranu oltáře, kdež čte kněz antifonu, jež k o m m u n i o se nazývá. Tato antifona má se zpívati při slavné mši sv. od kůru po čas přijímání knězova; naznačuje se v ní tajemství dne. Když kněz říká „D o m i n u s v o b i s c u m“ obrácen jsa k lidu, modli se:

Uděl, Pane Ježíši, abych žil v pokoji s Tebou, se svým vlastním svědomím i svým bližním.

Následuje církevní modlitba, jež shromažďuje všechny děkovné modlitby přítomných a přednáší je Bohu. Můžeš se modliti toto:

Bože, který jsi nám v této předivné Svátosti památku Svého umučení zanechal, popřej nám, Tebe žádáme, ať svatá tajemství Těla a Krve Tvé tak velebíme, abychom užitek vykoupení Tvého v sobě hojně zakusili. Jenž jsi živ a kraluješ Bůh na věky věkův. Amen.

Ještě jednou opakuje kněz pozdrav: „D o m i n u s v o b i s c u m“, jako napomenutí k věřícím, že mají s ním zůstati sjednoceni v tomto díkůčinění celý den, i když se vrátí ku svým zaměstnáním. Toto díkůčinění vzdává dále církev v modlitbě breviře.

Potom praví kněz:

„Ite, missa est.“

To jest stará formule, jíž užívali staří Římané a potom i první křesťané při ukončení veřejných schůzí; (slula: „Ite concio missa est t. j. Vyjděte, shromáždění jest rozpuštěno). Oznamuje se v ní věřícím, že mše sv. jest nyní dokončena. V době postní, jakož ve dnech kvatembrových a o vigiliích, nepřipadá-li žádný svátek, praví kněz: „B e n e d i c a m u s D o m i n o!“ „Dobrořečme Bohu!“ Konečně prosí modlitbou kněz nejsvětější Trojici za přijetí jeho Oběti. Modli se s ním:

Ať se Tobě, svatá Trojice, líbí služba poddanosti mé a propůjč, aby ta Oběť, již jsem já nehodný vykonal před očima velebnosti Tvé, příjemná byla Tobě, mně pak a všem, za něž jsem ji obětoval, pro milosrdenství Tvé sloužila ku smíření. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Kněz žehná lid a naznačuje tím, že Kristus na konci světa požehná vyvolené své. Modli se:

Požehnej nás Bůh Otec, Jenž nás stvořil; požehnej nás Ježíš Kristus, Který nás vykoupil; požehnej nás Duch Svatý, Jenž nás posvětil.

K. „Dominus vobiscum!“ „Pán s vámi!“

M. „Et cum spiritu tuo.“ I s duchem tvým.

K. „Initium s. evangelii secundum Joannem.“ „Začátek sv. evandělia podle Jana.“

M. „Gloria tibi, Domine!“ „Sláva Tobě, Pane!“

	Pax Domini = Pokoj Páně . . . Agnus Dei = Beránku Boží . . . (3krát) **Přípravné modlitby před sv. přijímáním.** Domine, non sum d. (3krát)	Při slavné mši sv. polibek pokoje.
* * * 3krát bíti se v prsa! Pane, nejsem hoden . . .	**Přijímání Těla a Krve Páně.** **Vypláchnutí kalicha; omytí prstů.** **Úprava kalicha.**	Tu přijímají také věřící.
	✠ Modl. Communio.	
	Dominus vobiscum!	
	Postcom. = modlitby = prosby po přijímání.	Počtem tolik, kolik bylo sekret.
	Dominus vobiscum!	
	Ite, missa est.	
Pokleknouti a žehnati se křížem! Povstati a žehnati se křížem!	Požehnání = Benedicat vos . . . Posl. evand. (Obyčejně počátek evand. sv. Jana.)	Při mši v barvě fial. Benedicamus Domino; při mši za zemřelé: Requiescant i. p. Při této se požehnání neudílí.

Poznámky. *Takto tištěné* se při některých mších vynechává. — Dvakrát podškrtnuté mění se dle připadajícího svátku a dne. — Silně podškrtnuté zpívá se při slavné mši sv. — * Znamení zvonkem.

Dle nástinu Dra. **Jana Nep. Sedláka**, preláta a arcijáhna u sv. Víta v Praze.

Řád mše svaté.

Poznámky	Strana evand. Střed oltáře Strana epištolní	Poznámky
	✠	
	† Modlitba stupňová:	
	(*Žalm 42.*)	
	Confiteor = vyznání se = obecná zpověď.	
	Prosba za přímluvu svatých.	Při slavné mši sv. okuřování oltáře.
	† Introit = Začátek.	
	Kyrie eleison. (3krát)	
	Christe eleison. (3krát)	Říká se zároveň s ministrantem, zastupujícím věřící.
	Kyrie eleison. (3krát)	
	Gloria . . . = Sláva na výsostech Bohu.	
	Dominus vobiscum!	
	Oremus:	
	Kollekty = orace.	Orace bývají 1, 2, 3 i více.
	Epištola.	
	Gradual.	
	Alleluja.	
	Traktus.	
	Sekvence.	Jen o některých dnech, jedna z 5 různých.
	Modlitba před evangeliem.	
Povstati a žehnati se křížem! (Při slavné mši okuřuje se mešní kniha a kněz.)	**Evangelium.**	
	Credo = Věřím v jedn. Boha.	Při slovech: Et incarnatus . . . = vtělil se . . . kleká se.
	Dominus vobiscum!	
	Oremus. Offertorium.	
	(Odhalení kalicha.)	
(*)	**Obětování chleba a vína.** ☧	Při slavné mši sv. okuřují se dary obětní, oltář, kněz, lid.
	Lavabo (umývání rukou).	
	Orate fratres = Modlete se, bratří . . .	
	Sekrety = Tiché soukromé prosby.	Počtem tolik, kolik bylo kollekt.
	Praeface.	
(* * *) (Zpěv umlkne. Poklekne se.)	Sanctus, s. s. = Svatý, sv., sv.	
	Žehnání obětních darů;	
	modlitba za církev, papeže . . .	
	Memento vivorum = Vzpomínka živých.	
*	Kladení rukou na dary obětní, žehnání jich.	
	Proměnění chleba v Tělo Páně.	
* * * 3krát bíti se v prsa! Bože, buď milostiv . . .	**Pozdvihování Těla Páně.**	Při slavné mši sv. okuřuje se nejsv. Svátost.
	Proměnění vína v Krev Páně.	
* * *	Pozdvihování kalicha s Krví Páně.	
	Modlitby.	
taktéž. Ježíši, Tobě jsem živ . . .	Memento mort. = Vzpomínka mrtvých.	
	Modlitba za hříšníky = Nobis quoque.	
	Pater noster = Otče náš.	
	Lámání Hostie.	
	Pax Domini = Pokoj Páně . . .	
	Agnus Dei = Beránku Boží . . . (3krát)	
	Přípravné modlitby před sv. přijímáním.	
* * * 3krát bíti se v prsa! Pane, nejsem hoden . . .	Domine, non sum d. (3krát)	Při slavné mši sv. polibek pokoje.
	Přijímání Těla a Krve Páně.	Tu přijímají také věřící.
	Vypláchnutí kalicha; omytí prstů.	
	Úprava kalicha.	
	✠ Modl. Communio.	
	Dominus vobiscum!	
	Postcom. = modlitby = prosby po přijímání.	Počtem tolik, kolik bylo sekret.
	Dominus vobiscum!	
	Ite, missa est.	
Pokleknouti a žehnati se křížem!	Požehnání = Benedicat vos . . .	Při mši v barvě fial. Benedicamus Domino; při mši za zemřelé: Requiescant i. p.
Povstati a žehnati se křížem!	Posl. evand. (Obyčejně počátek evand. sv. Jana.)	Při této se požehnání neudílí.

Poznámky. *Takto tištěné* se při některých mších vynechává. — Dvakrát podškrtnuté mění se dle připadajícího svátku a dne. — Silně podškrtnuté zpívá se při slavné mši sv. — * Znamení zvonkem.

Dle nástinu Dra. **Jana Nep. Sedláka**, preláta a arcijáhna u sv. Víta v Praze.

Toto evanděliúm se modlívá (není-li jiné předepsáno), ježto obsahuje vysoká tajemství Boží, ve které na zemi věříme, ale v nebi na ně patřiti budeme.

(Toto evanděliúm viz na hod Boží vánoční při třetí mši svaté na str. 53.)

V. Jakým způsobem můžeme se mše svaté súčastniti.

Jak máme býti mši sv. přítomni?

Jak toho podstata a hodnost mše sv. vyžaduje. Máme se tedy 1. s ní dobře obeznámiti, poučení o ní opětovně čísti a obsah její do srdce a mysli si hluboko vštípiti. 2. Každý, jenž súčastňuje se mše sv., a ježto mše sv. jest obnovou a pokračováním Oběti na Kalvarii, má si živě právě tuto Krvavou Oběť představiti, jak Ježíš přinesl Oběť za lidstvo na Kříži, jak On, nevinný Beránek byl veden pro nás k zabití. Má jemu býti, jako kdyby slyšel mluviti samého Ježíše visícího mezi lotry a dokonávajícího dílo vykoupení za nevýslovných bolestí: „Tolik Mne to stálo, než jsem vás vykoupil, než jsem pokolení hříšné přetvořil v dítky Boží a jemu věčný život získal.“ — „Draho jste vykoupeni!“ 3. Křesťan nemá si všechno toto živě pouze představiti při mši svaté, nýbrž má se spolu obětovati jako Ježíš a ve spojení s Ním Bohu Otci úplně se odevzdati. To jest účelem a podstatou každé pobožnosti. Kristus zemřel za všechny, aby nežili více sami sobě, nýbrž Tomu, Jenž za ně zemřel.[1]) Proto mají při mši sv. obětovati Bohu sebe, všechny myšlenky, slova, přání a skutky, při pozdvihování svou oběť sjednotiti s Obětí Ježíšovou, při přijímání ať skutečném nebo duchovním čerpati ze sjednocení s Ježíšem sílu a útěchu, aby mohli podle rozhodnutí jen Bohu žíti a každého hříchu se vystříhati, v novém stavu setrvati. 4. Aby se to mohlo státi, má každý vzbuditi v sobě touhu po věčném životě a po spojení s Bohem, Bohu samému žíti a to za nejdůležitější starost považovati. Kdo hledá však a zná jinou lásku, jiný požitek, jiné radosti než Boha, jak mohl by súčastniti se mše sv. s pravou zbožností? 5. Každý má tedy obcovati mši svaté se sebranou myslí, prostou přílišné péče o obchod a časné starosti, ale také i se zbožností jevící se chováním. V chrámu Páně má si každý vyvoliti takové místo, kde by se nejméně oddal roztržitostem.

Kéž by se každý přesvědčil, jaký pramen milostí a požehnání obsahuje mše svatá a jaké jest ceny; kéž každý dostaví se do chrámu s pevným úmyslem, Bohu se obětovati, načerpati síly pro práce svého povolání; kdyby pojal úmysl svých oblíbených náklonností se odříci, podle okolnosti a sil jen dobré konati — jak mnoho milostí by získal; jak brzy by se změnil sám i jeho okolí a svět veškeren.

Běda proto těm, již súčastňují se tak svatých a hrozných tajemství bez uctivosti a dům Boží znesvěcují roztržitostí a bezbožností. — Požehnání však, nekonečné požehnání od Ježíše Krista oněm, již jen Jeho dbají, Který nás na Golgotě vykoupil a zde se obětuje nekrvavým způsobem; kteří, jako klanějící se zástupy andělů, vnikají do tohoto nejvyššího tajemství náboženského a jakořka krok za krokem dokonávají nejsvětější Oběť s knězem podle výslovné vůle katolické církve. Jednou stanou se hodni, aby následovali Beránka u věčné blaženosti. Amen.

Mše domácí,

nebo pozdvižení mysli k Bohu za služeb Božích pro ty, kteří zaneprázdněni jsouce důležitou příčinou, nemohou se súčastniti mše svaté.

I. Srdečná touha, mše sv. se súčastniti.

Nejsvětější Trojice! Bože Otče, Synu a Duchu Sv., všemocný původe všech věcí; můj nejlepší Otče, milosrdný Vykupiteli, prameni mého posvěcení a blaženosti! — Já tvůj nehodný tvor, odvažuji se před Tebou objeviti, abych Tobě, svému pravému Bohu a Vykupiteli prokázal všechnu úctu a úplnou odevzda-

[1]) II. Kor. 5, 15.

nost; abych Tobě děkoval za nesčíslná dobrodiní, jež jsem od Tebe přijal; abych Tvou velebnost oslavil, ježto jsi mne stvořil ku Své chvále; abych prosil za Tvé smilování a usmířil Tvou spravedlnost, poněvadž jsem zhřešil před Tebou tak mnoho a těžce. Toto všechno nemohu důstojněji a dokonaleji činiti, nežli účastenstvím při mši svaté s pravou věrou a zbožností. Neboť v ní obětuje se Tobě svrchovaná Oběť chvály a díků, mocná Oběť prosby a smíru, důstojná Oběť zadostučinění, nejúčinnější Oběť spásy pro živé a zemřelé. Ježto však dnes není mně možno súčastniti se mše svaté tělesně, chci aspoň duchovně odebrati se před oltář, kde nyní přináší se Ježíš Kristus nekrvavým způsobem za Oběť Tobě, nebeský Otče. Sjednocuji svou modlitbu s touto přesvatou Obětí; žádám vroucně sjednocen jsa se Synem Božím Tebe, nebeský Otče, náležitě chváliti, milovati, prositi, děkovati, všelikou křivdu a potupu Tobě ode mne učiněnou napraviti a všeho, co mše sv. zmůže, hojnou měrou získati. Propůjč mně k tomu Své Božské milosti a popřej, abych toto všechno mohl se srdečnou zbožností vykonati. Amen.

II. Lítost nad hříchy, s věrou a důvěrou v Ježíše Krista a obětování Jeho drahocenných zásluh.

Svatý Otče! Vyznávám s lítostí, že jsem Tobě velmi zřídka s celým srdcem sloužil, nýbrž často Tebe urážel a svou leností nashromáždil u Tebe nekonečně velkou vinu hříchů. Proto utíkám se k zásluhám Tvého milého Syna, který přítomen jest nyní na oltáři a nabízí a uděluje nám dobrovolně Svou líbeznost a milost. Obětí mše svaté přináší Tobě Ježíš za mne neskonalou úctu a lásku, nejdokonalejší chválu, nejlepší dík a nejpůsobivější usmíření. Na úplné odpuštění svých hříchů obětuji Tobě, nebeský Otče, celé hořké utrpení a smrt Ježíše Krista, které nyní na oltáři nekrvavým způsobem se obnovuje. Dobrotivý Otče nebeský! i za mne ubohého hříšníka trpěl Tvůj Syn a zemřel za odpuštění mých hříchů. S díkem a láskou přináším Tobě nekonečné zásluhy Jeho utrpení a smrti jako obětní dar a důvěřuji pevně, že odpustíš mi hříchy mé pro neocenitelnou Oběť Svého Syna a rozmnožíš ve mně bohatě Svou milost. Amen.

Otče milosrdenství, Bože veškeré útěchy! U Tebe hledám pomoci, útěchy a milosti. Patři na můj zármutek a mou bídu očima milosti a volání mé ať k Tobě přijde! Abych jistěji byl vyslyšen, objevuji se před trůnem Tvých milostí, jenž zřízen jest ve mši sv. k naší spáse, neboť tam obětuje se Tobě, věčný Otče, nevinný Beránek Boží tajemným způsobem rukama kněze na odpuštění hříchů. Pro tuto nejsvětější Oběť prosím Tě, pohlédni na Jeho nevinnost a pro Něho buď mi milosrdný. Můj Spasiteli! Jak velká jest Tvá láska ke mně, jež Tě přiměla, abys tak mnohé a četné muky a smrt za mne vytrpěl, za mé hříchy zadostučinil a lásku Svého Otce si získal. Jak velká jest i nyní Tvá láska ke mně, která Tě pobádá, abys Svou smírnou smrt obnovoval při všech mších svatých nekrvavým způsobem, abys mě Své zásluhy přivlastnil a o ně se se mnou rozdělil. Z celého srdce děkuji Tobě za tuto Tvou velkou lásku; z hlubokosti duše své prosím Tě, abys mně učinil účastného všech jejích zásluh a mě upevnil a posílil milostí Ducha Sv., abych hříchu nenáviděl, na uzdě držel své tělo s jeho žádostivostí, abych sebe sama zapřel, do Tvých šlepějí vstoupil a Tebe následoval, aby stalo se Bohu libou obětí všechno mé my-

šlení a mluvení, konání a bytí. Jako Ty jsi se Svému nebeskému Otci obětoval, přijmi i mne do náručí Své lásky a milosrdenství, přines mě ubohého, zbloudilého hříšníka Svému Otci za oběť a neodluč mne nikdy od Své lásky! Amen.

III. Klanění se nejsvětějšímu Tělu a Krvi Ježíše Krista pod způsobami chleba a vína.

Dobrotivý Ježíši! Před Tebou klečí sbory nebeské a klanějí se Tobě; s nimi pozdvihuji hlasu svého a volám: Svatý, Svatý, Svatý jsi, Bože zástupů! Nebe a země jsou plny Tvé slávy a velebnosti! Ty jsi přítomen, můj Ježíši, pod způsobami chleba a vína. Slyš a vyslyš modlitbu mou! Biji se v prsa a vyznávám svou nehodnost; avšak s pevnou důvěrou Tě prosím, Ježíši, buď mi milosrdný! Nejdobrotivější Ježíši, odpusť mi mé hříchy! Nejsvětější Krvi, obmyj mne z mých hříchů! Nejdražší Krvi Ježíšova, milostiplná Krvi Kristova, volej za mne k nebi o milosrdenství! Nejsvětější Bože, přijmi tuto drahocennou Krev s veškerou láskou, s níž byla prolita, přijmi ji jako oběť mé lásky a mého díkůčinění ku Své větší slávě, na odpuštění mých hříchů, na zadostučinění mých trestů, na umytí mých hříšných skvrn, na doplnění mých nedostatkův a na zahlazení všech spáchaných hříchů z nevědomosti nebo slabosti; jakož i k útěše zarmoucených, k obrácení hříšníků, ku spáse nemocných a trpících, ku posílení umírajících a k občerstevní, očištění a vysvobození všech ubohých duší v očistci. Amen.

IV. Neochvějná důvěra v Ježíše Krista.

K Tobě, dobrotivý Ježíši, pozdvihuji zrak i srdce své. Ach obrať i Ty Svou láskyplnou tvář a Svou věrnou lásku ke mně; pohlédni, Pane, na mou vnitřní bídu a na velké nebezpečenství mé duše. Ujmi se mne, jako můj jediný věrný prostředník a pomocník! Budiž obětí mše svaté mou spásou a získej mi dokonalé odpuštění mých hříchů. Oznam Svému Otci, jak bolestně byl jsi za nás bičován, trním korunován a usmrcen, usmiř tím mne ubohého hříšníka s přísnou Božskou spravedlností. Amen. — Otče náš atd.

V. Kdo prosí ve jménu Ježíšově, obdrží.

Beránku Boží, Jenž jsi za nás ubohé hříšníky trpěl; smiluj se nade mnou a obětuj Bohu Otci Své utrpení za odpuštění mých hříchů! Beránku Boží, Jenž jsi za nás ubohé hříšníky zemřel; smiluj se nade mnou a obětuj Bohu Otci Svou smrt na zadostučinění mých hříšných vin! — Beránku Boží, Jenž jsi za nás ubohé hříšníky sama Sebe obětoval, smiluj se nade mnou a obětuj Bohu Otci Svou svatou Krev na očištění mé duše!

Nebeský Otče! Přináším Tobě tento předrahý obětní dar. Mé hříchy jsou sice četnější než vlasy mé hlavy; však spravedlivý, milosrdný Bože, polož tento drahý obětní dar na jednu mísku a mé hříchy na druhou, jistě převáží ona mou vinu. Milosrdný Bože, požehnej mne, ach požehnej mne, dříve než svou modlitbu ukončím; a pro toto požehnání ať zavítá ke mně milost, abych ihned začal svůj život napravovati a všeho se odříkati, co se Ti nelíbí. Podporuj mne v mé slabosti; posilni mne, budou-li pokušení na mne dorážeti a nedej, abych kdy na Tvou přítomnost zapomněl. Vzácný dni, však poslední snad mého života! Šťastný dni, napravím-li se!

— Svatá Maria, Matko Boží, svatí andělé a přátelé Boží orodujte za mne a veďte mne na cestě k Pravdě! Bože, popřej Své lásky žijícím a Svého pokoje zemřelým! Amen.

Návod jak lze den bohulibě zakončiti.

Litanie Loretánská.[1])

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi! Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!
Otče s nebes Bože, smiluj se nad námi!
Synu, Vykupiteli světa Bože, smiluj se nad námi!
Duchu Svatý Bože, smiluj se nad námi!
Svatá Trojice jeden Bože, smiluj se nad námi

Svatá Maria,
Svatá Boží Bodičko,
Svatá Panno Panen,
Matko Kristova,
Matko Božské Milosti,
Matko nejčistší,
Matko nejčistotnější,
Matko neposkvrněná,
Matko neporušená,
Matko přemilá,
Matko předivná,
Matko Stvořitele,
Matko Spasitele,
Matko dobré rady,
Panno nejmoudřejší,
Panno ctihodná,
Panno slavná,
Panno mocná,
Panno dobrotivá,
Panno věrná,
Zrcadlo spravedlivosti,
Stolice moudrosti,
Příčino naší radosti,
Nádobo duchovní,
Nádobo ctihodná,
} orduj za nás!

Nádobo vznešená pobožnosti,
Růže duchovní,
Věži Davidova,
Věži z kostí slonových,
Dome zlatý,
Archo úmluvy,
Bráno nebeská,
Hvězdo jitřní,
Uzdravení nemocných,
Útočiště hříšníků,
Potěšení zarmoucených (při zpívané litanii: ztrápených),
Pomocnice křesťanů,
Královno andělů,
Královno patriarchů,
Královno proroků,
Královno apoštolů,
Královno mučenníků,
Královno vyznavačů,
Královno panen,
Královno všech svatých,
Královno bez hříchu prvotného počatá,
Královno posvátného růžence,
} oroduj za nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť nám Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uslyš nás Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!
Kriste, uslyš nás! Kriste vyslyš nás!
Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, smiluj se nad námi!
Pane, smiluj se nad námi!

Otče náš a t. d. Zdrávas a t. d.

Pod ochranu Tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko, nezamítej v potřebách proseb našich, ale ode všeho zlého vysvoboď nás vždycky, slavná, požehnaná Panno, Paní naše, Prostřednice naše, Orodovnice naše. Se Synem Svým rač nás smířiti, Synu Svému rač nás poroučeti, k Synu Svému rač nás přivésti.

℣ Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko!

℟ Abychom hodni učiněni byli zaslíbení Kristových.

Modleme se: Vylej, ó Pane, Tě žádáme, milost Svou do srdcí našich, abychom již jsme andělským zvěstováním Vtělení Syna Tvého poznali, Jeho umučením a

[1]) Pokaždé 300 dní odpustků; Pius VII. 30. září 1817.

křížem ku slavnému vzkříšení kdysi přivedeni byli. Skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Oroduj za nás, svatý Josefe!

Abychom hodni byli učiněni zaslíbení Kristových.

Modleme se: Prosíme Tebe, Pane, buď nám skrze zásluhy ženicha nejsvětější Rodičky Tvé zpomoženo, abychom skrze jeho orodování to obdrželi, čeho nemožnost naše dosáhnouti nemůže. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

O denním zpytování svědomí.

Svatí otcové učí, že nejlepší prostředek nepravosti vypleniti a ctnosti zasaditi jest přesné denní zpytování svědomí.

K čemu slouží zvláště zpytování svědomí?

K tomu, aby člověk, kdyby upadl do těžkého hříchu, vzbudil večer po pilném zpytování svého svědomí dokonalou lítost s předsevzetím, že dle možnosti se co nejdříve vyzpovídá a kdyby byl smrtí překvapen, aby blaženosti dosáhl.

Nyní uvaž, milý křesťane! Jak mnozí zemřeli ve stavu nemilosti a na věky jsou ztraceni, kteří by byli přijati na milost a do věčné blaženosti, kdyby denně večer před spaním své svědomí zpytovali a z pravé lásky k Bohu vzbudili dokonalou lítost nad svými hříchy! To má v pravdě každého křesťana, jenž vážně touží po blaženosti, pobádati, aby každý večer konal toto užitečné a potřebné cvičení.

Jak má se konati zpytování svědomí?

Máme 1. Bohu děkovati, že nás po celý den ochraňoval; 2. prositi o osvícení Duchem Sv., abychom poznali hříchy; 3. býti pozornými na své svědomí; 4. lítost a bolest nad hříchy vzbuditi; 5. pevné předsevzetí vzbuditi, že život svůj napravíme.

Zpytování svědomí.

I. Před křížem se rozpomeň, co ti Bůh z lásky učinil a co pro tebe vytrpěl. Ucti svatou ránu pravé ruky Ježíšovy a vzdej díky:

Můj Bože a Pane, děkuji Tobě ze srdce za všechna dobrodiní, která jsi mně na těle a na duši prokázal, a obětuji Tobě za úplné zadostučinění zásluhy mého ukřižovaného Spasitele, Ježíše Krista, zvláště drahocennou Krev Jeho, již prolil na dřevě Kříže ze svaté rány pravé ruky.

Pane Ježíši Kriste, Jenž jsi za nás na Kříži zemřel, pro svatou ránu pravé Své ruky: smiluj se nad námi.

II. Ucti svatou ránu levé ruky Ježíšovy a pros Boha o milost, abys hříchy své poznal.

Můj Bože a Pane! Osviť mé svědomí, abych mohl poznati své hříchy a chyby, jakož i nebezpečenství své duše a zvláště mou velkou nevděčnost k Tobě, svému největšímu dobrodinci. Za tuto milost prosím Tě pro zásluhy mého ukřižovaného Spasitele, Ježíše Krista a zvláště pro drahocennou Krev, již na dřevě svatého Kříže ze svaté rány levé Své ruky prolil.

Pane Ježíši Kriste, Jenž jsi za nás na dřevě Kříže zemřel, pro svatou ránu Své levé ruky! smiluj se nad námi!

III. Ucti svatou ránu pravé nohy a zpytuj své svědomí:

Jak vykonal jsem včera modlitbu večerní a dnes modlitbu ranní?

Učinil jsem dobrý úmysl na celý den?

Jak počínal jsem si při mši sv. neb kázaní? nebyl jsem příčinou k rozptýlení mysli? Co myslel jsem zlého dnešního dne? svolil jsem ve zlé myšlenky a žádosti?

Mluvil jsem nebo naslouchal jsem něčemu zlému? — s pohoršením pro bližního?

Čeho jsem se dopustil proti Bohu, sobě samému, bližnímu, proti spravedlnosti, křesťanské lásce a dobročinnosti?

Vykonal jsem správně svůj úřad? co jsem opomenul konati a co jsem byl povinen mluviti?

Jak užil jsem svých smyslů?

Nesúčastnil jsem se cizích hříchů? který jest největší z mých hříchů? jaká jest jejich příčina? jakých prostředků jsem užil, abych svůj život napravil?

Jak prožil jsem čas, jak sloužil jsem Bohu? atd.[1]) Potom se modli:

Můj Bože a Pane, jak velká jest má nevděčnost a neposlušnost; poznávám před Tebou svou vinu, svou nekonečnou vinu! Nepatř na mé hříchy, ale na Svého až k smrti poslušného Syna. Viz, nebeský Otče, zásluhy mého ukřižovaného Spasitele Ježíše Krista a předrahou Krev, již prolil na dřevě svatého Kříže z rány Své pravé nohy.

Pane Ježíši Kriste, Jenž jsi za nás zemřel na Kříži, pro svatou ránu Své pravé nohy: smiluj se nad námi!

IV. Ucti svatou ránu levé nohy Ježíšovy a vzbuď bolest a lítost.

Můj Bože a Pane, všech mých hříchů jest mi ze srdce líto, poněvadž jsem Tě, své nejvyšší dobro, rozhněval a urazil. Nenávidím hříchu, poněvadž jest proti Tobě. Kéž bych dříve byl zemřel, než jsem do hříchu upadl! Odpusť mi, Pane, mé hříchy pro zásluhy mého ukřižovaného Spasitele, Ježíše Krista, a zvláště pro předrahou Krev, již na dřevě Kříže prolil z rány levé nohy.

Pane Ježíši Kriste, Jenž jsi zemřel za nás na Kříži, pro svatou ránu Své levé nohy: smiluj se nad námi!

V. Ucti ránu Ježíšovu v boku opravdovým předsevzetím, že se napravíš.

Můj Bože a Pane, nechci do své smrti více zhřešiti; chci veškeré příležitosti ke hříchu a každé zlé společnosti se varovati, raději všechny statky pozemské ztratiti a každé zlo trpěti, než znovu do hříchu upadnouti. Prosím Tě, nejmilejší Bože, o milost vytrvalosti; vyslyš mne ubohého hříšníka pro zásluhy mého ukřižovaného Spasitele a zvláště pro drahou Krev, již na dřevě Kříže prolil z rány Svého boku.

Pane Ježíši Kriste, Jenž jsi za nás na Kříži zemřel, pro svatou ránu Svého boku smiluj se nad námi!

Křesťanský testament (závěť) a večerní modlitba.

Ve jménu † Otce i † Syna i † Ducha Svatého. Amen.

Přenechávám svou duši Bohu, svému Pánu a tělo zemi, červům a práchnivění.

Opouštím dobrovolně všechny pozemské věci; neboť nejsou ničím než marnost, prach a popel a trápení ducha.

Věřím v jednoho Boha, Jenž jest v podstatě jeden, v osobách však třech. Tento jest můj Stvořitel, Vykupitel a Posvětitel. Věřím též vše, co Bůh zjevil a svatá katolická církev k věření předkládá a to proto, ježto Bůh jest věčná Pravda a církev Jeho mýliti se nemůže.

[1]) Místo toho, a jest to snad ještě lepší, může se svědomí zpytovati podle přikázaní Božích a církevních.

Doufám též od dobrotivosti Boží odpuštění svých hříchů, milost a život věčný a spoléhám na věrného Boha a Jeho Božské slovo a na nekonečné zásluhy svého milého Vykupitele Ježíše Krista.

Miluji Boha ze vší síly své nade všecko, ježto je nekonečně krásný, veškeré lásky hoden a nejvyšší dobro. Mých hříchů jest mi všech ze srdce líto. Moje hříšná duše žádá od Tebe milosrdenství, Bože! Vím, velký Bože, že nechceš mé záhuby; proto doufám, že mne od sebe neodvrhneš na věky. Popřej mi, abych k Tobě dospěl do nebe, abych Tě miloval a chválil na věky. Podvoluji se zcela a úplně Tvé nejsvětější vůli; jsem ochoten všecko konati a trpěti, ano žíti a umříti, jak se Tobě líbí. Tvé svaté jméno budiž požehnáno až na věky!

Pane, poznávám zcela určitě, že jsem nejnevděčnější tvor mezi všemi hříšníky; a nikdo snad nezneužil Tvých nebeských darů do té míry jako já. Bože, dříve než se rozloučím s tímto světem, odpusť mi mé hříchy, jakož i já odpouštím svým nepřátelům pro Tebe. Poroučím se přímluvě nejsvětější Panny a Matky Boží Marie, sv. Josefa, mého milého anděla strážného jakož i mých svatých patronův a všech milých svatých. Stůjte při mně v poslední hodině smrti!

Odříkám se všech zlých myšlenek a odporovati budu pokušením zlého ducha.

Bože, Otče nebeský! V ruce Tvé poroučím ducha svého. Ježíši, můj Vykupiteli! Ukryj mne do svatých Svých ran! Bože, Duchu Svatý! Posilni mě Svou milostí v životě a ve smrti. Amen.

Vzbuzení dobrého úmyslu před spánkem.

Pane, Jehož jsem majetkem a Jehož službě mají býti věnovány všechny mé údy, přeji si Tě milovati a chváliti, kolikrátkoli této noci vydýchnu; přeji si, abys ode všech tvorů tak často byl chválen a milován. Osvěť oči mé, abych snad neusnul do smrti, aby snad neřekl nepřítel můj: zvítězil jsem nad ním.[1])

Večerní modlitba církve. (Z kompletáře.)

Prosíme Tě, Pane, abys navštívil naše příbytky a držel ve vzdálenosti všechny nástrahy zlého ducha od nich; Tvojí andělé ať bydlí v nich, aby nás zachovali v pokoji a požehnání Tvé zůstaň vždycky nad námi pro Krista, Pána našeho. Amen.

Požehnej a ostříhej nás ode všeho zlého všemohoucí a milosrdný Bůh Otec, Syn a Duch Svatý! Potom pokrop se svěcenou vodou, počestně se odstroj a vzpomeň si, jak Kristu byly svlečeny šaty, dříve než byl ukřižován.

Kladeš-li se na lůžko, vzpomeň si, že budeš kladen právě tak do hrobu. Požehnej se sv. křížem a rci: Ve jménu svého ukřižovaného Pána Ježíše odebírám se na odpočinek. Požehnejž mne, zachovejž mne a konečně uveďiž mne k životu věčnému! Amen. Zachovej nás, Pane, bdíme-li; ochraň nás, spíme-li, abychom bděli s Kristem a mohli odpočívati v pokoji. V ruce Tvé poroučím, nebeský Otče, ducha svého.

Společná večerní modlitba bohabojné rodiny.

Všichni: Ve jménu Boha † Otce i Syna † i Ducha Sv. † Amen.

Hospodář nebo předříkávač. Nejsvětější Trojice, náš nejdobrotivější Bože a Otče, náš Stvořiteli, Vykupiteli a Posvětiteli! Tebe chválíme,

[1]) Žalm 12, 4.

ctíme a vzýváme, Tebe velebíme a vzdáváme vroucí díky za všechny milosti a dobrodiní, jež jsme opět dnes z ruky Tvé Božské dobrotivosti obdrželi. Sláva Bohu Otci, Jenž nás stvořil! Sláva Bohu Synu, Který nás vykoupil! Sláva Duchu Svatému, Jenž nás posvětil!

Všichni. Sláva buď nejsvětější Trojici od věčnosti do věčnosti!

Hospodář. S hanbou a lítostí vyznáváme též, věčný Bože a Pane, že jsme urazili a zarmoutili Tebe, své neskonalé dobro, myšlenkami, slovy a skutky a že jsme před Tebou, Bože přesvatý, zhřešili. Pociťujeme však bolest nad svými hříchy a litujeme jich z celého srdce svého. Milosrdný Otče, na doplnění za svoje mnohonásobné hříchy obětujeme Tobě lásku, věrnost, poslušnost, pokoru, čistotu a všechny vznešené ctnosti Tvého jednorozeného Syna, našeho milého Pána a Spasitele Ježíše Krista; obětujeme Tobě Jeho vroucí modlitby, Jeho svatá noční bdění a Jeho přehořké utrpení a smrt. Pro Jeho přesvaté zásluhy buď nám, Bože, milostiv a odpusť nám naše viny!

Všichni. Bože, buď nám milestiv a odpusť nám naše viny.

Hospodář. Za Tvé ochrany užívati budeme nyní odpočinku, jejž jsi ustanovil k občerstvení těla. Kéž nás Tvoji svatí andělé ochraňují přede všemi mocnostmi tmy a nočními nebezpečenstvími. Tvé svaté světlo sviť do naší duše, abychom věčnou smrtí neusnuli a Tvoje Božská milost odvrať všechno zlé od nás!

Všichni. Dej nám v Tvém svatém pokoji odpočívati Pane, Bože náš!

Hospodář. Smiluj se též, Otče milosrdenství, nade všemi těmi, s nimiž spojila nás Tvá Božská Prozřetelnost: nad našimi příbuznými, dobrodinci, přáteli a nepřateli; smiluj se též nade všemi nuznými a zarmoucenými, všemi nemocnými a umírajícími. Svatý Bože, svatý silný Bože, svatý nesmrtelný Bože, smiluj se nad námi v životě i ve smrti!

Všichni. Bože, smiluj se nade všemi žijícími a umírajícími.

Hospodář. Svatá Maria, Matko našeho Pána Ježíše Krista, svatý Josefe a milí andělé a svatí, doplňte svou přímluvou, čeho nedostává se naší modlitbě a vyproste nám ochrany a pomoci všemohoucího Boha.

Všichni. Proste za nás nyní i v hodinu smrti naší!

Hospodář. Pane, dej dušem všech věrných zemřelých věčného pokoje a světlo věčné ať jim svítí; ať odpočívají v pokoji!

Všichni. Amen.

Otče náš. Zdrávas. Věřím v Boha.

Večerní požehnání.

Požehnání Nejsvětější Trojice, milost a milosrdenství nebeského Otce, pokoj a láska našeho Pána Ježíše Krista, síla Jeho přehořkého umučení a smrti, ochrana a přispění Sv. Ducha buď a zůstaň nad námi nyní a po všecky časy, a kéž střeží nás a náš majetek této noci a vždy a zachrání ode všeho zlého těla i duše. Ve jménu † Otce, i † Syna i † Ducha Sv. Amen. Je-li některý člen rodiny nemocen, modli se

Modlitbu za nemocného.

Pane Ježíši, kterého miluješ, jest nemocen. Nedopusť, aby jeho nemoc byla k smrti, nýbrž ku Tvé cti a k jeho posvěcení. Ty jsi daroval mnohým nemocným

dřívější zdraví, Ty daroval jsi i zemřelým život; zachovej jej, Tebe pokorně prosíme, též tomuto nemocnému a uzdrav jej! Ty jsi všemohoucí a nekonečně dobrý. Rci jen slovo a dosáhne opět zdraví. Nevíme však vždy, co nám prospívá; učiň, jak se Ti zlíbí. Propůjč trpícímu trpělivosti, nám však uděl pravé lásky k němu, abychom děkovali zde Tobě s ním za vyplnění naší prosby a jednou Tebe v nebi chválili věčně. Amen.

O svazku rodinném.

Ve Francii, Italii, Španělsku atd. trvá více než 25 let bratrstvo pro křesťanské rodiny, jež má za účel navykati své členy, aby konali společnou večerní modlitbu před obrazem Svaté Rodiny. Kéž rozšíří se toto užitečné sdružení i v našich krajinách a posílí krásný starý zvyk v rodinách, společně konati večerní modlitbu, jej udrží nebo zavede! Stanovy „rodinného svazku“ jsou krátce tyto: 1. Přistoupení za člena nezavazuje nikterak ku modlení se určité večerní modlitby; volba její ponechává se na vůli každé rodině, tak že může se obvyklá večerní modlitba ponechati. Jediné má se na konci přidati střelná modlitba: „Ježíši, Maria, Josefe, osvěcujte nás, pomáhejte nám, ochraňujte nás.“[1]) 2. Večerní modlitba má se konati společně v rodině a to před obrazem Sv. Rodiny, jenž jest zároveň důkazem příslušnosti k bratrstvu. 3. Zvláštní odpustky (plnomocné a neplnomocné) jsou bratrstvu propůjčeny. 4. Bratrstvo má svůj střed v Lorettě, kde vykazuje se úhrnný počet přistouplých členů, jejichž počet se páčí do statisíců.

Bratrstvo toto mohlo by se rozšířiti co nejvíce na mnohých místech dosavadními spolky křesťanských matek a jim býti podporou a pomocí. Jistě, mnohé matky nalezly by velkou útěchu, kdyby mohly se svými dětmi milému Bohu srdce své otevříti v četných záležitostech věrné matky, pečlivé o nevinnost svých ještě nedospělých, a její ochraně snad již nepodléhajících dětí, o manžela, jenž snad právě v tuto hodinu nedlí doma atd., vůbec starající se o všeliké záležitosti, které svírají srdce osamělé, zatím co modlitba společná získává bohatou milost tomu, jenž připravil sobě chválu z úst nemluvňátek.

Křížová cesta.

Připomenutí.

K dosažení odpustků dlužno připomenouti:

1. Kdo chce získati odpustky, musí býti ve stavu posvěcující milosti. Proto je-li si vědom nějakého těžkého hříchu, má se před započetím pobožnosti vyzpovídati neb aspoň dokonalou lítost vzbuditi, s pevným předsevzetím, co nejdříve se zpovídati.

2. Musí vzbuditi dobrý úmysl, že chce získati odpustky pro sebe nebo je věnovati dušem v očistci.

3. Má při jednotlivých zastaveních zbožně na utrpení Páně mysliti.

4. Má jíti od jednoho zastavení ku druhému, pokud to připouští množství návštěvníků nebo omezenost místa.

Modlitba přípravná.

Já ubohý hříšník padám před Tebou na kolena a vzývám Tě, svého Boha a Pána, v nejhlubší pokoře. V Tebe věřím, v Tebe doufám, Tebe nade všecko miluji a proto jest mně ze srdce líto, že jsem Tebe, své nejvyšší dobro, tak často a těžce urazil. Chci pobožnost křížové cesty konati ku Tvé větší slávě, k své spáse, k dosažení odpustků, jež mohu touto pobožností získati, k následování svého milého Spasitele, Ježíše Krista a bolestné Matky Marie v průvodu svého anděla strážného. Ježíši, Ty jsi Cesta, Pravda a Život. Věřím v Boha atd.

[1]) Pokaždé 200 dní odpustků; Lev XIII., 18. dubna 1885.

I. zastavení.

Ježíše na smrt odsuzují.

℣. Klaníme se Tobě, Kriste, a dobrořečíme Tobě.

℟. Nebo svatým Křížem svým svět jsi vykoupil.

Nejnevinnější Ježíši, já jsem zhřešil, já jsem smrt zasloužil; abych však mohl žíti, přijal jsi místo mne rozsudek smrti. Komu měl bych nyní dále žíti, než Tobě jedinému, nejdobrotivější Ježíši! Popatř, rád chci nelíbiti se světu, abych se líbil pouze Tobě. Amen. — Otče náš.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste!

℟. Smiluj se nad námi!

I.

II.

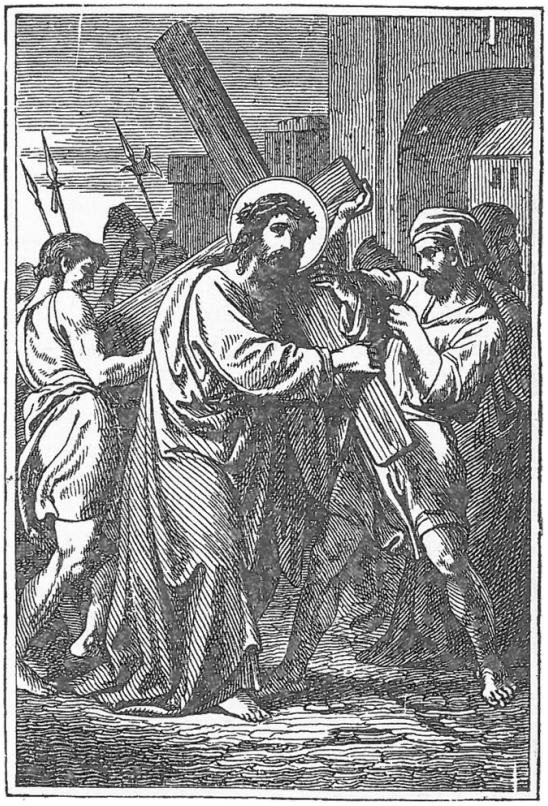

II. zastavení.

Ježíš béře na se těžký kříž.

℣. Klaníme se Tobě, Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě.

℟. Nebo svatým Křížem svým svět jsi vykoupil.

Jakým způsobem mohl bych se státi přítelem Kristovým, když jsem nepřítelem kříže? Milý, drahocenný Kříži, objímám Tě, líbám Tě! Velebím Tě, přijímám Tě s radostí z ruky Boží. Budiž daleko ode mne, abych se chválil něčím jiným než v Kříži, kterým jest mi svět a já světu ukřižován, abych Tobě, Ježíši, jedině sloužil a žil. Amen. —

Otče náš atd.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste!

℟. Smiluj se nad námi!

III. zastavení.

Ježíš klesá po prvé pod křížem.

℣. Klaníme se Tobě, Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě.

℟. Neboť svatým Křížem svým svět jsi vykoupil.

Nejdobrotivější Ježíši! Ty jsi převzal mé břímě na sebe a nesl jsi tíži mých hříchů. Jak neměl bych na sebe vzíti dobrovolně sladké jho a břímě Tvého zákona? Proto chci je rád nésti; béřu kříž svůj na sebe a následuji Tebe. Amen. — Otče náš atd.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste!

℟. Smiluj se nad námi!

III.

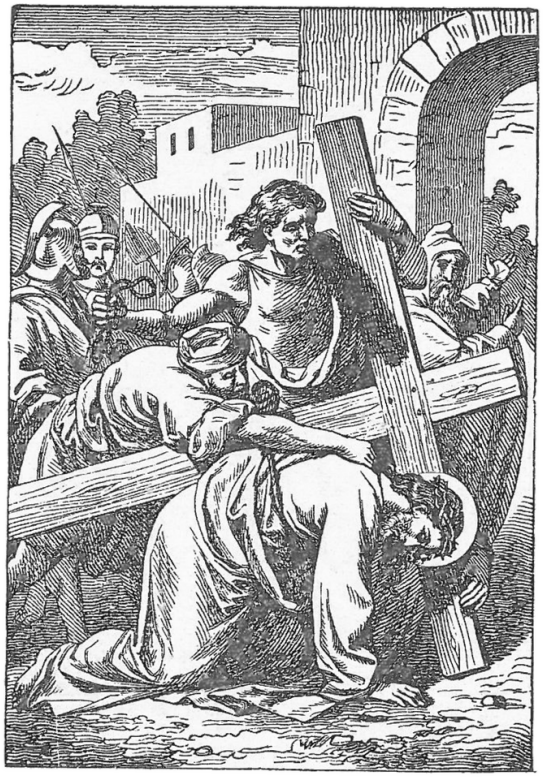

IV.

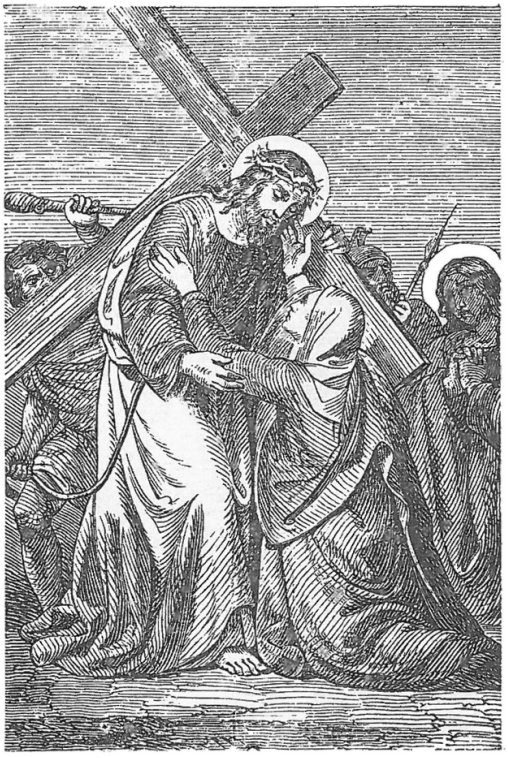

IV. zastavení.

Ježíš potkává se s Matkou Svou.

℣. Klaníme se Tobě, Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě.

℟. Neboť svatým Křížem svým svět jsi vykoupil.

Ježíši, Maria! Vy jste nejvíce trpěli, milovali a se rmoutili. Já jsem svými hříchy příčinou vašich bezměrných bolestí a utrpení. Kéž naplní se mé srdce hořkostí a bolestí! Útrpnosti plná Matko mého Vykupitele, dej ať pocítím tvou bezmeznou bolest, abych s tebou truchlil a svých hříchův oplakával a tebe mohl najíti v poslední hodině svého utrpení a smrti jako Matku. Amen. — Otče náš atd.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste!

℟. Smiluj se nad námi!

V. zastavení.

Šimon Cyrenský přinucen jest Ježíši kříž nésti.

℣. Klaníme se Tobě, Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě!

℟. Nebo svatým Křížem svým svět jsi vykoupil!

Nejsladší Ježíši, propůjč mi milosti, abych jako tvůj věrný učenník zapíral sama sebe, svůj kříž na sebe vzal a Tebe následoval. Voláš ke mně dobrotivě: „Pomoz Mi nésti Můj Kříž!“ Ano, já chci, Pane, to činiti s Tvou milostí; chci do Tvých šlepějí vstoupiti a Tebe pevně následovati na cestě Kříže, abych dospěl ku věčnému životu. Amen. — Otče náš atd.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste! ℟. Smiluj se nad námi!

V.

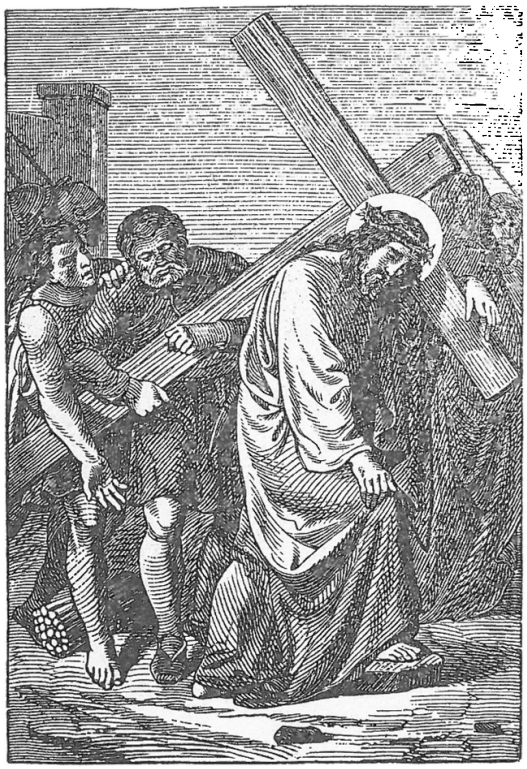

VI.

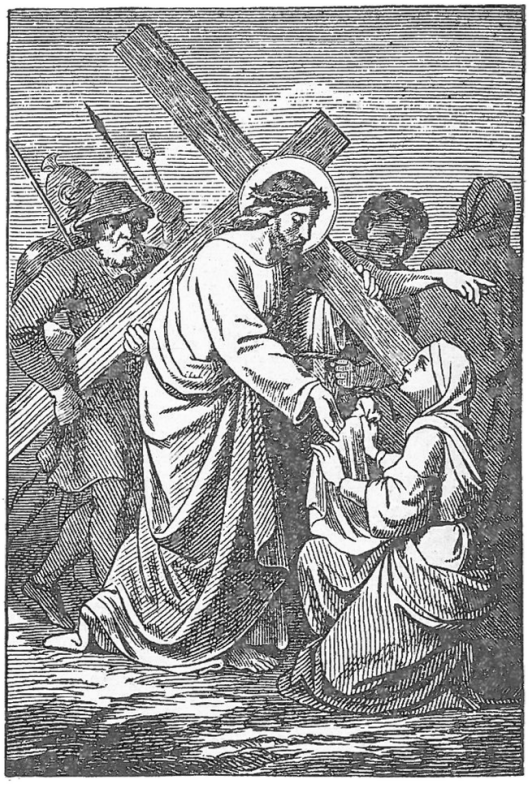

VI. zastavení.

Veronika podává Ježíši roucho.

℣. Klaníme se Tobě, Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě!

℟. Neboť svatým Křížem svým svět jsi vykoupil!

Nejbolestnější Ježíši! Čím mám odplatiti za vše, co jsi učinil a vytrpěl z lásky ke mně pro mé hříchy? Hle, dávám se Ti od nynějška úplně a zcela beze vší výhrady v službu Tvoji. Obětuji Tobě své srdce, vůli, rozum, pamět, život, duši svou! Vtlač do ní hluboko Svůj nejsvětější obraz, aby nemohl býti vyhlazen ze mne nikdy více. Amen. —

Otče náš atd.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste!

℟. Smiluj se nad námi!

VII. zastavení.

Ježíš klesá po druhé pod křížem.

℣. Klaníme se Tobě, Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě!

℟. Neboť svatým Křížem svým svět jsi vykoupil!

Nejdobrotivější Ježíši, smiluj se nade mnou, podej mi v mé slabosti ruku Svou milosrdnou a podporuj mne, abych neupadl více do starých hříchů. Nechci více hřešiti. Posilni mne Svou milostí, bez níž ničeho nezmohu, abych pevně kráčel na cestě Tvých přikázaní a povinností svého povolání. Amen. — Otče náš atd.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste!

℟. Smiluj se nad námi!

VII.

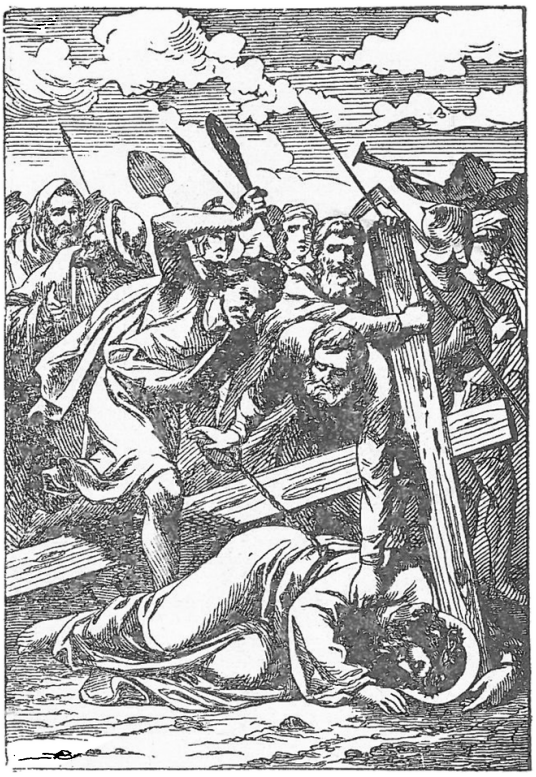

VIII.

VIII. zastavení.

Ježíš těší plačící ženy Jerusalemské.

℣. Klaníme se Tobě, Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě!

℟. Neboť svatým Křížem svým svět jsi vykoupil!

Nejmilosrdnější Bože, kdo dá mým očím slz, abych mohl oplakávati své hříchy dnem i nocí? Prosím Tě pro Tvé krvavé slzy, abys mi propůjčil dar pravých kajících slz a zkroušeného srdce, abych oplakával upřímnou lítostí své hojné hříchy a nepravosti a tak ustavičně s prospěchem rozjímal Tvé hořké umučení. Amen. — Otče náš atd.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste!

℟. Smiluj se nad námi!

IX. zastavení.
Ježíš padá po třetí pod křížem.

℣. Klaníme se Tobě, Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě!

℟. Neboť svatým Křížem svým svět jsi vykoupil!

Nejmilostivější Ježíši, neskonalý dík budiž Ti vzdán, že jsi mne nedopustil trvati v hříších, jak jsem zasloužil a nedovolil upadnouti do propasti pekelné! Rozněť ve mně novou horlivost po dobrém a zachovej mne stále ve Své milosti, abych nikdy více neupadl, nýbrž v Tvém následování pevně vytrval až do konce svého života! Amen. — Otče náš atd.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste! ℟. Smiluj se nad námi!

IX.

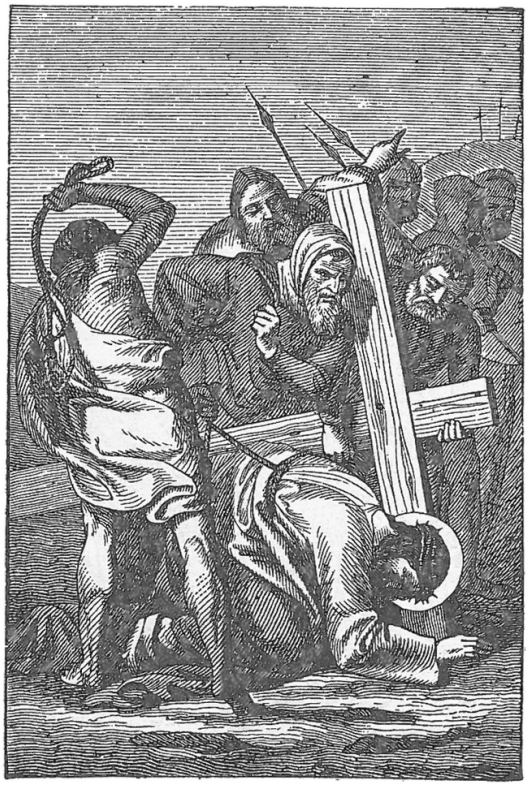

X.

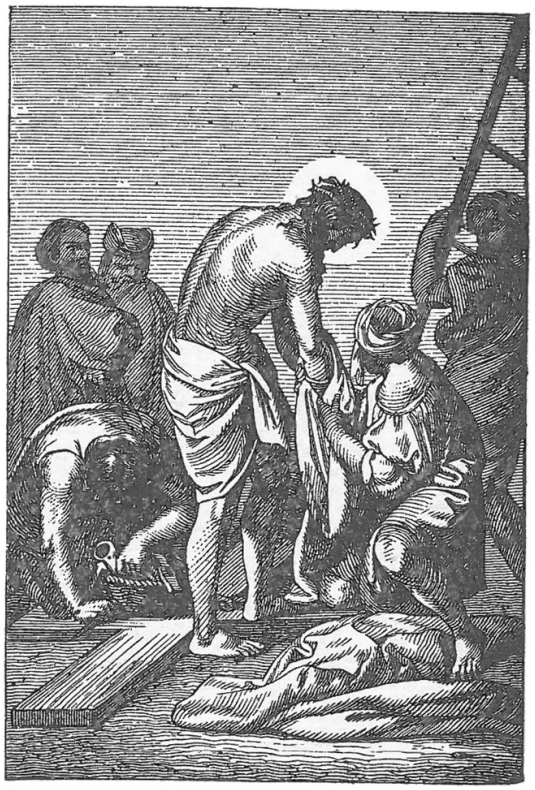

X. zastavení.
Ježíše svlékají z roucha.

℣. Klaníme se Tobě, Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě!

℟. Neboť svatým Křížem svým svět jsi vykoupil!

Dejž, obnažený Ježíši, abych svlékl ze sebe člověka starého a nového oblekl, jenž stvořen jest podle obrazu spravedlnosti a pravé svatosti! Hle, já chci, ač jest mi to bolestným, své smyslnosti nešetřiti, sebe přemáhati, svým srdcem více na věcech pozemských nelpěti, nýbrž prost a zbaven všeho, co není Božího, přeji si zemříti, abych jsa Tobě podobným věčně žil. Amen. — Otče náš atd.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste!

℟. Smiluj se nad námi!

XI. zastavení.
Ježíše přibíjejí na kříž.

℣. Klaníme se Tobě Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě.

℟. Neboť svatým Křížem svým svět jsi vykoupil.

Nejtrpělivější Ježíši, já zatracuji všechny své hříchy! Přijmi mne k Sobě jako oběť bohulibou; ukřižuj mé tělo s jeho žádostmi a nepravostmi, abys byl milosrdný ke mně i budoucně! Rozprostírám své rámě a odevzdávám sama sebe úplně Tvé nejsvětější vůli, aby se na mě veškera vyplnila. Amen. — Otče náš atd.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste!

℟. Smiluj se nad námi!

XI.

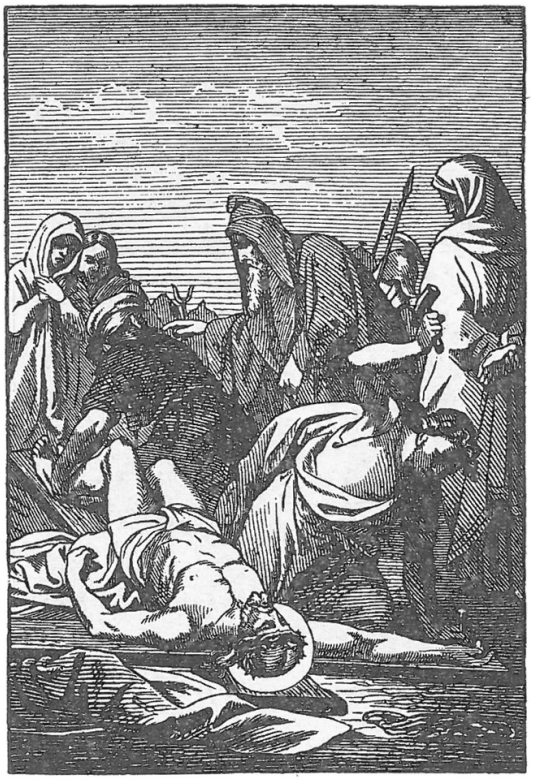

XII.

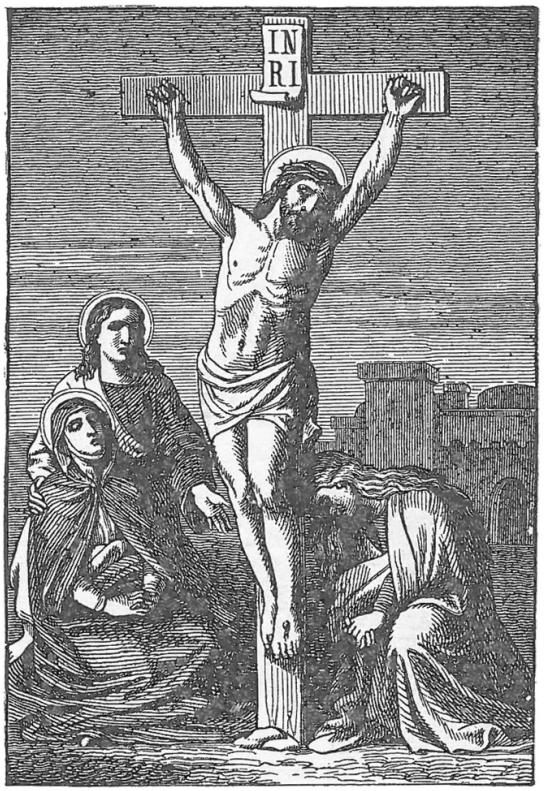

XII. zastavení.
Ježíš na kříži umírá.

℣. Klaníme se Tobě, Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě!

℟. Neboť svatým Křížem svým svět jsi vykoupil!

Nejmilejší Vykupiteli! Uděl, abych úplně odumřel sobě a světu! Jak se mi zprotivil tento svět se všemi svými pošetilostmi, když vidím Tebe, svého Boha, šatů zbaveného a potupeného viseti na kříži v největší opuštěnosti a chudobě. Ježíši, Svou předrahou Krví vykoupil jsi mne nekonečně draho. Viz, já chci žíti životem chudým, kajícím a pokorně poslušným; Tebe miluje a následuje chci žíti a zemříti. Amen. — Otče náš atd.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste!

℟. Smiluj se nad námi!

XIII. zastavení.

Tělo Ježíšovo s kříže sňaté kladou Marii na klín.

℣. Klaníme se Tobě, Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě!

℟. Neboť svatým Křížem svým svět jsi vykoupil!

Ježíši, žádám z celého srdce setrvati až na konec svého života na kříži svého povolání, Tobě žíti a zemříti! — Bolestná, hluboce zarmoucená Matko Ježíšova a Matko Má! Z lásky ku svému Synu přijmi mě za svého služebníka a pros za mne, abych milosti dosáhl. Amen. — Otče náš atd.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste!

℟. Smiluj se nad námi!

XIII.

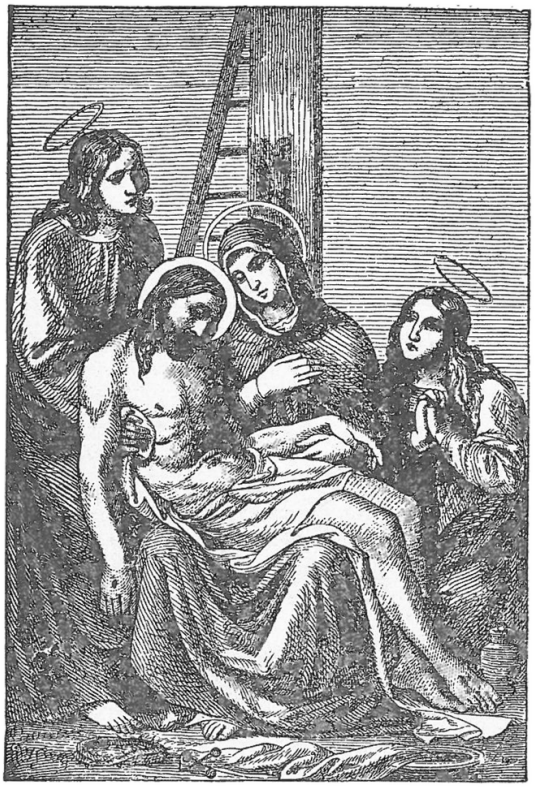

XIV.

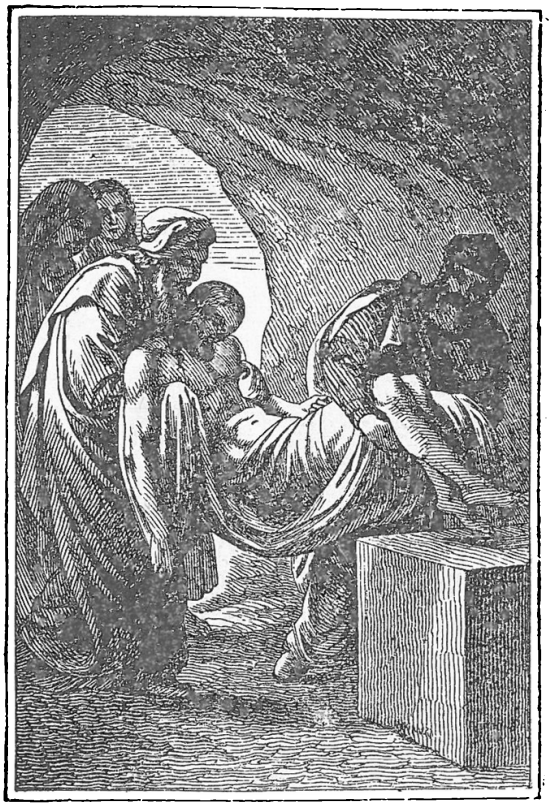

XIV. zastavení.

Tělo Ježíšovo kladou do hrobu.

℣. Klaníme se Tobě, Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě!

℟. Neboť svatým Křížem svým svět jsi vykoupil!

Pane Ježíši Kriste! Ty jsi mě vyvolil ze světa, abych Tobě sloužil a blaženým se stal. Co mohu požadovati ještě více mimo Tebe, svého svrchovaného Pána a Boha, svého Vykupitele a Ženicha? Daleko buď ode mne svět se všemi svými pošetilostmi, jenž mého Spasitele a Boha nevinného na kříž přibil! Chci do Tvých šlepějí vstoupiti a Tebe na cestě Kříže následovati s kající Magdalenou a všemi tvými milými učenníky až do věčné blaženosti. Amen. — Otče náš.

℣. Ukřižovaný Pane Ježíši Kriste!

℟. Smiluj se nad námi!

Obětování. Nejdobrotivější Ježíši! Vzdávám Ti s pokorným srdcem díky za velkou milost a milosrdenství, které jsi mi prokázal při této křížové cestě! Obětuji Ti tuto pobožnost na uctění Tvého přehořkého umučení a smrti, na odpuštění svých hříchův a prominutí zasloužených trestův a k útěše a pomoci trpících duší v očistci. Konečně prosím Tě, nejmilosrdnější Ježíši, nedopusť, aby marným bylo Tvé přehořké umučení a smrt na mé ubohé duši. Amen.

Otče náš, Zdrávas Maria a Sláva Otci atd. podle úmyslu sv. Otce za potřeby církve.

Modlitby pro nemocné a umírající.

Modlitby, jež mohou se nemocným předříkávati.

Hospodine, netrestej mne v prchlivosti Své aniž v hněvu Svém kárej mne. Smiluj se nade mnou, Hospodine, neboť nemocen jsem: uzdrav mne, Hospodine, neboť zkormouceny jsou kosti mé a duše má zděšena jest velmi.[1])

Neopouštěj mne, Hospodine Bože můj: nevzdaluj se ode mne. Pospěš k spomožení mému, Pane Bože spasení mého.[2])

Smiluj se nade mnou, Bože, podle velkého milosrdenství Svého a podle množství slitování Svých, zhlaď nepravost mou. Více obmyj mě od nepravosti mé: a od hříchu mého očisť mne![3])

Bože, ku pomoci mé vzezři: Hospodine, ku pomoci mé pospěš. Ať se zahanbí a zastydí, kteří hledají duše mé.[4])

Jako jelen dychtí po studnici vod, tak dychtí duše má po Tobě, Bože. Žíznila duše má po Bohu silném, živém: kdy přijdu a ukáži se před tváří Boží.[5])

Hříchů mladosti mé a nevědomostí mých nevzpomínej! Podle milosrdenství Svého pomni na mne Ty: pro dobrotu Svou, Hospodine.[6])

Modlitba k útěše nemocných.

Božský Spasiteli, Ježíši Kriste, Synu Boží, Jenž jsi se stal člověkem a Sebe za hodna uznal, abys pro naši spásu v chlévě se narodil, v chudobě, strastech a nouzi žil a bolestnou smrtí na kříži zemřel; prosím Tě, promluv v mé hodině smrti k Svému nebeskému Otci: „Otče, odpusť mu!“ a zastaň se mne u Své milé Matky: „Hle, syn tvůj!“ a promluv k mé duši: „Ještě dnes budeš se Mnou v ráji“. — Můj Bože, můj Bože, neopusť mne v oné hodině! Žízním; ano duše má žízní po Tobě, můj Bože, Jenž jsi pramen vody živé. Můj život prchá jako stín; ještě chvíli a vše jest pro mne skončeno. Proto, můj ctihodný Spasiteli, doporoučím do Tvých rukou svého ducha, od tohoto okamžiku a po celou věčnost. Pane Ježíši, přijmi mou duši! Amen.

(Denně jednou 100 dní odpustků; Pius IX,. 10. června 1856.)

---

[1]) Žalm 6, 2—4. [2]) Žalm 37, 22. 23. [3]) Žalm 50, 3—4. [4]) Žalm 69, 2—3. [5]) Žalm 41, 2—3. [6]) Žalm 24, 7.

Poučení o nejvznešenějších ctnostech, v nichž se má nemocný cvičiti.

Ze všech ctností jsou tři Božské nejvznešenější a nejzáslužnější, v kterých mohou se nemocní cvičiti. Víra a naděje doprovázejí umírajícího až ku bráně nebeské, ježto v nebi nemají víra a naděje více místa, poněvadž tam má místo jen to, co zde věřilo a doufalo. Láska však doprovází toho, kdo se v ní zde pilně cvičil, do nebe a tam tisíckrát se zvětší, než zde byla na světě.

Vzbuzení víry.

Jest záslužno předčítati nemocnému apoštolské vyznání víry a hned se jej ptáti, věří-li všemu, co nám katolická církev předpisuje, poněvadž to Bůh zjevil.

Věřím v Boha Otce, v Boha Syna a v Boha Ducha Svatého.

Věřím, že uzřím dobré věci Hospodina v zemi živých.[1])

Vím, že Vykupitel můj živ jest a že v poslední den ze země vstanu a zase oblečen budu v kůži svou a v těle svém uzřím Boha svého.[2])

Vzbuzení naděje.

V Tebe jsem, Hospodine, doufal, nebudu zahanben na věky.[3])

Ty jsi čáka má, Pane, Hospodine, naděje má od mladosti mé. V Tobě utvrzen jsem od narození, z lůna matky mé tys ochránce můj. Nezamítej mne![4])

Hospodin jest pomocník můj a obrance můj. — Neodvracuj tváři Své ode mne, neuchyluj se v hněvu od služebníka svého! Pomocníkem mým buď, neopouštěj mne, aniž zhrdej mnou, Bože, Spasiteli můj.[5])

Vzbuzení lásky.

Milovati budu Tebe, Hospodine, sílo má, útočiště mé a vysvoboditeli můj.[6])

Ku Tvé cti, můj Bože, chci býti touto nemocí úplně ztráven, abych Tobě byl obětován. Buď veleben, Králi nebes a země! Kéž jest chváleno a velebeno Tvé jméno od východu až na západ!

Máme se též nemocného otázati, zdali ze srdce odpouští všem těm, které urazil.

Aby se zapudily nástrahy zlého ducha, který tak velice číhá na nemocné a umírající, jest užitečno pokropiti nemocného svěcenou vodou.

Modlitba za šťastnou smrt.

Maria, bez poskvrny hříchu dědičného počatá, pros za nás, kteří se k Tobě utíkáme. Útočiště hříšníků, Matko umírajících, neopouštěj nás v hodině smrti naší, nýbrž vyžádej nám dokonalé lítosti a opravdové zkroušenosti, odpuštění našich hříchů, hodného přijetí nejsvětějšího pokrmu na cestu a posily nebeskou svátostí posledního pomazání, abychom se mohli směle ukázati před trůnem spravedlivého ale milosrdného Soudce, našeho Boha a Vykupitele. Amen.

(Jeho svatost papež Pius IX. udělil reskriptem ze dne 11. března 1856. všem věřícím, kteří aspoň s lítostivým a pobožným srdcem hořejší modlitbu se pomodlí, aby si vyprosili milosti šťastné smrti, odpustky 100 dní jednou za den.)

[1]) Žalm 26, 13. [2]) Job 19, 25-26. [3]) Žalm 30, 2. [4]) Žalm 70, 5. 6. 9. [5]) Žalm 27, 7. 26, 9. [6]) Žalm 17, 2—3.

Modlitba k sv. Josefu, patronu umírajících.

Svatý Josefe, vyvolený ženichu nejčistší Panny Marie a pěstoune našeho Vykupitele Ježíše Krista, jako jsi pečoval v tomto smrtelném životě s otcovskou starostí o Ježíše, Syna Božího a našeho Vykupitele, proto prosím tě, pečuj o mne a ochraňuj mne proti všem nebezpečenstvím duševním. Zvláštní patrone umírajících pro onu milost, jež ti byla udělena při tvém odchodu z tohoto světa, že jsi byl uznán za hodna, aby duše tvá za pomoci Ježíše a Marie byla odevzdána do rukou tvého Spasitele, proto prosím tě pokorně, abys mi vyprosil milosti, odejíti z tohoto světa za tvé ochrany a v přítomnosti Ježíše i Marie.

Ježíši, Maria, Josefe, popřejte mi tato útěchyplná slova vysloviti ještě na konci mého života; kdyby má ústa k vyslovení tomu byla příliš slabá, chci je říci z hloubi srdce svého; abych nebyl bez této útěchy, volám již nyní ve vší úctě a zbožnosti: Ježíši, Maria a Josefe, do rukou vašich poroučím ducha svého! Amen.

Obětování bolestí a smrti.

Pane Ježíši Kriste v sjednocení s bolestmi, jež jsi vytrpěl v zahradě Getsemanské, při sloupu v domě Pilatově a na hoře Kalvarii, když jsi pněl za mne na kříži, obětuji Tobě bolesti, které nyní snáším. Obětuji Tobě též svou smrt, již chci z Tvé ruky přijati, abych jí uctil Tebe, svého Boha, poslouchal Tvé Božské vůle, zadostučinil za své hříchy a sjednocuji ji s Tvou svatou smrtí na Kříži.

Zbožné modlitby, jež lze umírajícímu předříkávati.

Pane Ježíši Kriste, prosím Tě pro hořkost, již jsi na Kříži pocítil, když duše Tvá s Tvým požehnaným Tělem se rozloučila, buď duši mé při jejím odchodu milostiv. Amen.

Pane Ježíši Kriste, prosím Tě pro Tvou prolitou Krev, pro Tvou trnovou korunu, Kříž a smrt Tvou, nepřipusť, aby Tvé utrpení bylo pro mne marným, propůjč mi však, abych se súčastnil jeho zásluh pravou lítostí nad svými hříchy. Amen.

Ze srdce jest mi líto, že jsem Tebe, nejvyšší dobro, kdy rozhněval. Kéž zajde srdce mé zármutkem a bolestí nad mými hříchy.

Pane, pomni na obtížné kroky Své, jež jsi pro mne učinil. Pomni na mne, když bude mi z tohoto světa odcházeti!

Panno všech panen, Matko milosrdenství, ukaž mi v mé poslední nouzi Ježíše, požehnaný plod života svého, o milostivá, přívětivá, přesladká Panno Maria!

Svatý Petře, jemuž svěřeny jsou klíče království nebeského, všichni svatí apoštolové, mučenníci, vyznavači, panny, všichni svatí Boží, proste za mne v mé poslední úzkosti a nouzi!

Přítomní mohou kleknouti a za nemocného se modliti litanii loretánskou nebo ke všem svatým a při tom odpovídati: „Oroduj za něho!“

Blíží-li se nemocný poslednímu vydechnutí, ať se mu dá svěcená svíce do ruky, aby byly zmařeny úklady zlého ducha a umírající byl upomenut, že nyní tím více má vstříc jíti u víře Kristu, Jenž se znázorňuje světlem, a s dobrými skutky, které se představují voskem.[1])

[1]) Mat. 25.

Modlitba hned po odchodu duše.

℟. Přispějte ku pomoci, svatí Boží, přijďte naproti andělé Páně! Přijměte jeho (její) duši zaveďte před tvář Nejvyššího!

℣. Přijmi tě Kristus, Jenž tě zavolal, a kéž zavedou tě svatí andělé do lůna Abrahamova!

℟. Kéž přijmou tvou duši a zavedou ji před tvář Nejvyššího!

℣. Odpočinutí věčné dej mu (jí), Pane!

℟. A světlo věčné ať mu (jí) svítí!

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi! Pane, smiluj se nad námi! Otče náš. Zdrávas Maria.

℣. Odpočinutí věčné dej mu (jí), Pane!

℟. A světlo věčné ať mu (jí) svítí!

℣. Od brány pekelné.

℟. Zachovej, Pane, jeho (její) duši!

℣. Ať odpočívá v pokoji!

℟. Amen.

℣. Pane, vyslyš modlitbu mou!

℟. A volání mé k Tobě přijď!

Modleme se. Doporoučíme Tobě, Pane, duši tvého služebníka (tvé služebnice) N., aby, jenž (jež) světu odumřel, Tobě žil, a čím zhřešil z lidské křehkosti, odpusť mu (jí) podle Své nekonečné dobroty a milosrdenství, pro Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Modlitby za zemřelé.

Prostředky, jakými můžeme ubohým duším pomoci.

Býti přítomnu mši sv. za ně, nebo dáti ji za ně obětovati; k jejich útěše dávati almužnu; za ně se postiti nebo jiné kající skutky konati; odpustky za ně získávati; jeden den v týdnu a vše, co v něm vykonáme, jim darovati; jdeme-li okolo hřbitova, modlitbu se za ně pomodliti; jim k útěše svým nepřátelům odpustiti; někdy sebe sama zapírati a zásluhy tohoto mrtvení jim věnovati; kříže a trápení z lásky k Ježíši a ku zmírnění jejich bolestí s trpělivostí snášeti.[1])

Obětování dobrého skutku za ubohé duše v očistci.

Tento skutek chci vykonati — nebo toto protivenství chci snášeti za duši N. N. Můj Ježíši, přijmi tuto oběť milostivě, sjednoť ji se Svým hořkým utrpením a popřej jí věčného pokoje! Amen.

Církevní modlitby za duše v očistci.

Za otce a matku. Bože, Jenž jsi nám otce i matku ctíti rozkázal, smiluj se milostivě nad dušemi mého otce a mé matky a odpusť jim jejich hříchy a mně dopřej, abych je spatřil v radosti života věčného, pro Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

[1]) Srovnej poučení o „heroickém skutku lásky". (II. díl, památka všech věrných dušiček na str. 593.).

Za přátele a dobrodince. Bože, rozdavači odpuštění a milovníku lidské spásy, prosíme Tě pro Tvou dobrotu, abys přijal do věčné blaženosti s povždy čistou Pannou Marií a s tvými svatými naše bratry, příbuzné a dobrodince naší obce pro Ježíše Krista Pána našeho. Amen.

Za zemřelého. Přikloň, Pane, sluchu Svého k našim prosbám, jimiž Tvé milosrdenství v pokoře vzýváme, aby duše služebníka, jehož jsi z tohoto světa odvolal, bydlila v zemi pokoje a světla a byla ve společnosti tvých svatých pro Krista. Pána našeho. Amen.

Za zemřelou. Prosíme Tě, Pane, smiluj se podle Své otcovské lásky nad svou služebnicí, zbav ji poskvrn ze života smrtelného a daruj jí účast na věčném vykoupení pro Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Za více zemřelých. Propůjč, Pane, duším svých služebníkův a služebnic věčného smilování, aby jim prospělo na věky, že v Tebe doufali a věřili, pro Krista Pána našeho. Amen.

Za všechny zemřelé. Bože, všech věrných Stvořiteli a Vykupiteli, uděl duším svých služebníkův a služebnic odpuštění všech hříchův, aby dosáhli na pokorné prosby naše odpuštění, jehož si vždycky žádaly. Jenž žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Krátká ale působivá modlitba za zemřelé.

Smiluj se, nejdobrotivější Ježíši, nad ubohými dušemi v očistci, pro jejichžto vykoupení přijal jsi lidskou přirozenost a podstoupil přehořkou smrt! Smiluj se nad vzdechy, slituj se nad slzami, jež prolévají, a odpusť jim pro zásluhy Svého utrpení tresty, kterých svými hříchy si zasloužili. Tvá svatá Krev, nejdobrotivější Ježíši, ať stéká do očistce, občerstvuje a rozveseluje všechny tam zajaté a trpící! Podej jim Své ruky a uveď je na místo občerstvení, světla a věčného pokoje! Amen.

Modlitba k Matce milosrdenství za duše v očistci.

Matko milosrdenství, Maria, pohlédni, jak duše, které vykoupeny jsou drahou Krví Tvého Syna Ježíše, úpějí ve strašných plamenech a vzdýchají po svém vykoupení. Prosím Tě tedy pro lásku Tvou k Synu, ukaž, že jsi Matkou milosrdenství a přispěj jim na pomoc! Rozpomeň se, Maria, na své bolesti a na svatých pět ran svého milého Syna a obětuj je nebeskému Otci za duše v očistci, které obzvláště doporučuji tvé mateřské ochraně, aby mohly se radovati v nebeské blaženosti na věky s Ježíšem a s Tebou, Maria, vysvobozeni jsouce ze svých strastí. Amen.

Zbožná vzpomínka k útěše zemřelých.

Pětkrát Otče náš a Zdrávas Maria a verš:

Prosíme Tě, přispěj sluhům svým ku pomoci, které jsi Svou drahocennou Krví vykoupil.

Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí!

Ať odpočívají v pokoji! Amen.

Nebo: Věčný Bože, prosíme Tě za duše tvých služebníků, jež jsi Krví Ježíše Krista vykoupil.

Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí.

Ať odpočívají v pokoji! Amen.

(300 dní odpustků jednou za den pro věřící, kteří se tuto vzpomínku zkroušeně pomodlí, rozjímajíce o utrpení našeho Pána Ježíše; Pius VII. 6. února 1817.)

Žalm 129.: „De profundis", „Z hlubokosti".

Z hlubokosti volám k Tobě, Hospodine: Hospodine vyslyš hlas můj.
Nakloň uši Svých k hlasu modlitby mé.
Budeš-li, Hospodine, nepravostí šetřiti: Hospodine, kdo obstojí.
Ale u Tebe jest slitování a pro zákon Tvůj doufám v Tebe, Hospodine.
Očekává duše má na slovo Jeho, ještě vždy doufá duše má v Hospodina.
Od bdění jitřního až do noci doufej Israel v Hospodina.
Nebo u Hospodina jest milosrdenství a hojné u Něho vysvobození.
On zajisté vykoupí Israele ze všech nepravostí jeho.
Odpočinutí věčné dej jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí.
Ať odpočívají v pokoji. Amen.

(Všichni, kteří po klekání pomodlí se žalm „Z hlubokosti" s veršem: „Odpočinutí věčné" atd., nebo „Otče náš" a „Zdrávas Maria" a „Odpočinutí věčné" klečíce, získávají pokaždé 100 dní odpustkův a činí-li to denně, jednou v roce plnomocných za obyčejných podmínek; Klement XII., 11. srpna 1736.)

Různé modlitby a litanie.

Litanie o nejsvětějším Jménu Ježíš.

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad námi! Pane, smiluj se nad námi!
Ježíši, uslyš nás! Ježíši, vyslyš nás!

Otče s nebes Bože,
Synu, Vykupiteli světa Bože,
Duchu Svatý Bože,
Svatá Trojice, jeden Bože,
Ježíši, Synu Boha živého,
Ježíši, odlesku Otce,
Ježíši, jasnosti světla věčného,
Ježíši, Králi slávy,
Ježíši, Slunce spravedlnosti,
Ježíši, Synu Marie Panny,
Ježíši milování hodný,
Ježíši obdivu hodný,
Ježíši, Bože silný,
Ježíši, otče budoucího věku,
Ježíši, velké rady anděle,
Ježíši nejmocnější,
Ježíši nejtrpělivější,
Ježíši nejposlušnější,
Ježíši tichý a pokorný srdcem,
Ježíši, milovníku čistoty,
} smiluj se nad námi!

Ježíši, milovníku náš,
Ježíši, Bože míru,
Ježíši, původce života,
Ježíši, vzore ctností,
Ježíši, horliteli duší,
Ježíši, Bože náš,
Ježíši, útočiště naše,
Ježíši, otče chudých,
Ježíši, poklade věřících,
Ježíši, Pastýři dobrý,
Ježíši, Světlo pravé,
Ježíši, Moudrosti věčná,
Ježíši, dobroto nekonečná,
Ježíši, naše Cesto a Živote náš,
Ježíši, radosti andělů,
Ježíši, Králi patriarchů,
Ježíši, Mistře apoštolů,
Ježíši, Učiteli evandělistů,
Ježíši, sílo mučenníků,
Ježíši, světlo vyznavačů,
Ježíši, čistoto panen,
Ježíši, koruno všech svatých,
} smiluj se nad námi!

Milostiv nám buď, odpusť nám, Ježíši!

Milostiv nám buď, vyslyš nás, Ježíši!
Ode všeho zlého
Od všelikého hříchu
Od hněvu Svého
Od úkladů ďábelských
Od ducha smilného
Od věčné smrti
Od nevšímání vnuknutí Tvých
Skrze tajemství svatého vtělení Svého
Skrze Své narození
Skrze Své dětství
Skrze Božský život Svůj
Skrze práce Své
Skrze smrtelný Svůj zápas a utrpení Své
} vysvoboď nás Ježíši!

Skrze Svůj Kříž a opuštěnost Svou
Skrze mdlobu Svou
Skrze smrť a pohřeb Svůj
Skrze vzkříšení Své
Skrze nanebevstoupení Své
Skrze radosti Své
Skrze slávu Svou
} vysvoboď nás Ježíši!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť nám Ježíši!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, vyslyš nás Ježíši!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi, Ježíši!
Ježíši, uslyš nás. Ježíši vyslyš nás.

Modleme se. Pane Ježíši Kriste, Jenž jsi řekl: Proste, a obdržíte; hledejte, a naleznete; tlučte, a bude vám otevřeno, dejž nám, prosíme, na žádost naši touhu po Božské lásce k Tobě, abychom Tě celým srdcem, ústy i skutkem milovali, a nikdy od Tvé chvály neustali. Učiň, Pane, bychom se Tvého svatého Jména ustavičně báli, spolu však je též milovali, neboť nikdy Svého řízení nezbavuješ, koho v milování Svém upevňuješ. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Pobožnost k pěti ranám Krista Pána.

Vzbuď napřed zkroušenost a lítost.

Vrhaje se na kolena před Tebou, ukřižovaný, lásky nejhodnější Vykupiteli mé duše, jsem plísněn od svého svědomí, že já jsem to, jenž Tě rukami svými na Kříž přibil, kolikrát jsem se dopustil hříchu těžkého a Tebe nesmírným nevděkem urazil. Můj Bože, nejvyšší a nejdokonalejší dobro, hoden veškeré mé lásky, poněvadž jsi mi jen dobré prokazoval, já ubožák nemohu způsobiti, aby mé špatné skutky byly se nestaly, ačkoli bych to rád způsobil, proto nenávidím z celého srdce, že jsem Tebe, nekonečné dobro, urazil a kleče u nohou Tvých chci se přičiniti a míti útrpnost s Tebou, Tobě děkovati, Tebe prositi za odpuštění hříchů, polepšení života a proto mluvím s vroucností na rtech:

Ku svaté ráně levé nohy.

Vzývám tě, svatá ráno levé nohy! Mám útrpnost s Tebou, Ježíši, pro hrozné bolesti, jež jsi snášel a děkuji Ti za lásku, s jakou jsi se namáhal krváceje pod ostny mých hříchův, abys mne na cestě nepravostí dohonil. Obětuji věčnému Otci všechnu lásku a všechny bolesti, které Tvé člověčenství pocítilo, když usmiřoval jsi a zadost činil za mé nepravosti, jichž nyní s upřímnou lítostí nenávidím. Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otci atd.

Svatá Matko, vroucně prosím,
nechať bolest Páně nosím,
mocně mi ji v duši vtlač.

Ku svaté ráně pravé nohy.

Vzývám tě, svatá ráno pravé nohy! Mám útrpnost s Tebou, Ježíši, pro hrozné bolesti, jež jsi vytrpěl a děkuji Tobě za lásku, s jakou chtěl's býti proklán za bolestí smrtelných a proudů krve, abys konal pokání za mé poblouzení a za hříšné ukojení mých bezuzdných vášní. Obětuji věčnému Otci bolesti a lásku Tvého nejsvětějšího člověčenství a prosím Ho o milost, abych oplakával s horkými slzami svá provinění a vytrval na započaté dráze k dobrému, aniž bych se zpronevěřil poslušnosti proti Božím přikázaním.

Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otci atd.

Svatá Matko vroucně prosím atd.

Ku svaté ráně levé ruky.

Vzývám tě, svatá ráno levé ruky! Mám utrpnost s Tebou, Ježíši, pro strašné bolesti, jež jsi snášel, a děkuji Tobě, že jsi zabránil s takovou láskou trestům a věčnému zatracení, jež jsem svými hříchy zasloužil. Obětuji věčnému Otci bolesti a lásku Tvého nejsvětějšího člověčenství a prosím Jej o milost, abych použil zbývajícího času svého života ku konání upřímného pokání a k usmíření uražené Božské velebnosti.

Otče náš. Zdrávas. Sláva Otci atd. Svatá Matko atd.

Ku svaté ráně pravé ruky.

Vzývám tě, svatá ráno pravé ruky! Mám útrpnost s Tebou, Ježíši, pro velké bolesti, jež jsi snášel, a děkuji Tobě, že jsi mi s tak velkou láskou prokazoval stále dobré, ačkoli já jsem se zlým Tobě odměňoval. Obětuji věčnému Otci bolesti a lásku svatého Tvého člověčenství a prosím Ho, aby přeměnil mé srdce a smýšlení, abych zařídil všechna svá konání podle Jeho Božského zalíbení.

Otče náš. Zdrávas. Sláva Otci atd. Svatá Matko atd.

Ku svaté ráně Božského Srdce.

Vzývám tě, svatá ráno v boku! Mám útrpnost s Tebou, Ježíši, pro kruté zacházení, kterého jsi zakusil, a děkuji Ti za lásku, s kterou jsi připustil, aby Tvůj bok a srdce byly zraněny, aby vytekla poslední kapka vody a krve, aby stalo se mé vykoupení přehojným. Obětuji věčnému Otci zlé nakládání s Tebou a lásku Tvého svatého člověčenství, aby duše má konečně vešla do tohoto láskyplného Srdce, jež vždy jest ochotno i největší hříšníky přijati, a více se od Něho neodloučila.

Otče náš. Zdrávas Maria. Sláva Otci atd. Svatá Matko atd.

Modlitba k bolestné Matce Boží.

Nejsvětější Panno a Matko Boží Maria, mučennice lásky a bolesti při pohledu na muky a bolesti Ježíšovy. Ty jsi působila spolu na díle mého vykoupení svým utrpením a obětováním věčnému Otci Jeho a svého jednorozeného Syna jako Oběť zápalnou a smírnou za mé hříchy. Děkuji Ti za bezměrnou lásku, s kterou zbavila jsi se plodu života svého, pravého Boha a pravého člověka, abys mne hříšného za-

chránila. Oroduj za mne u Syna a u Otce svou mocnou přímluvou, abych svůj život stále napravoval a nikdy nekřižoval svého milého Spasitele novou vinou a abych setrval v Jeho milosti až do smrti a tak života věčného dosáhl pro zásluhy Jeho přehořkého utrpení a Jeho smrti na Kříži. Třikrát „Zdrávas Maria".

Modleme se. Můj Pane Ježíši Kriste, Jenž jsi vystoupil na dřevo Kříže v šestou hodinu a prolil Svou předrahou Krev na odpuštění hříchů; Tebe pokorně prosíme, abys nám propůjčil po smrti naší branami říše nebeské radostně projíti.

Prosíme Tě, Pane Ježíši Kriste, aby u Tvojí dobroty byla naší Orodovnicí nejsvětější Panna Maria, Matka Tvá, jejíž svatou duši v hodině Tvého utrpení proklál meč bolestí, skrze Tebe, Ježíše Krista, Vykupitele světa, Jenž s Otcem a Duchem Svatým žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen.

(100 dní odpustků jednou za den. Kdo modlí se tyto modlitby aspoň desetkrát po všechny měsíce, získává na oba svátky sv. Kříže (3. května a 14. září) plnomocných odpustků, když se zpovídá a přijímá. Kdo modlí se od neděle smrtelné až do Bílé soboty denně, získává jednou za den odpůstky 7 let a 7 quadragen a mimo to na Hod Boží velikonoční, zpovídá-li se a přijímá, plnomocné odpustky; Pius VII., 27. září 1807.)

Zdrávas Královno.

Zdrávas Královno, Matko milosrdenství, živote, sladkosti a naděje naše, buď zdráva! K tobě voláme vyhnaní synové Evy. K tobě vzdycháme lkajíce a plačíce v tomto slzavém údolí. Protož, orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči. A Ježíše, který jest požehnaný plod života Tvého, nám po tomto putování ukaž. O milostivá, o přívětivá, o přesladká Panno Maria!

Modlitba sv. Bernarda k Marii Panně.

Vzpomeň, nejdobrotivější Panno Maria, že od věků nebylo slýcháno, aby byl kdo opuštěn, kdo pod Tvou ochranu se utíkal. Touto důvěrou povzbuzen, k Tobě se utíkám, Maria, Panno všech panen a Matko Ježíše Krista! K Tobě přicházím, k Tobě spěchám, před Tebou já hříšný vzlykaje stojím. Nezamítej Matko Slova Věčného slov mých, ale slyš milostivě a vyslyš je. Amen.

(Pokaždé 300 dní odpustků; plnomocné jednou za měsíc. Pius IX. 25. července 1846.)

Odpustková modlitba k sv. Josefu.

Sv. Josefe, otče a ochránce panen, jehožto věrné ochraně nevinnost sama Ježíš a Maria, Panna panen, svěřena byla: pro nejdražší dvojí tuto záruku, Ježíše a Marii, prosím a zapřísahám tebe, učiň, abych od všeliké nečistoty zachovalý s myslí neporušenou, se srdcem čistým a s tělem čistým Ježíši a Marii vždycky nejčistěji sloužil. Amen.

(Denně 100 dní odpustků; Pius IX., 4. února 1877.)

Odpustková modlitba k sv. Anně.

Slavná, mezi všemi matkami velebená sv. Anno, jež jsi měla za nejposlušnější dceru samu Matku Boží; podivuji se velikosti, k níž tě Bůh vyvýšil, a milostem, jimiž tě naplnil. Sjednocuji se s nejsvětější, povždy čistou Pannou, abych tě hodněji

ctil, tebe miloval a tvé ochraně se přenechal. Jako malý důkaz svého povinného uctívání, zasvěcuji celý svůj život Ježíši, Marii a tobě. Vyžádej mi milosti, abych žil životem svatým vždy a stal se hodným blažené věčnosti. Amen.

(Denně 50 dní odpustků; Pius IX., 4. června 1869.)

Litanie ke všem svatým.

Pane, smiluj se nad námi! Kriste, smiluj se nad nám!
Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!
Otče s nebes Bože, smiluj se nad námi!
Synu, Vykupiteli světa Bože, smiluj se nad námi!
Duchu Svatý Bože, smiluj se nad námi!
Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad námi!
Svatá Maria,
Svatá Boží Rodičko,
Svatá Panno panen,
Svatý Michaeli,
Svatý Gabrieli,
Svatý Rafaeli, } oroduj za nás!
Všickni svatí andělé a archandělé, orodujte za nás!
Všickni svatí blahoslavených duchů řádové, orodujte za nás!
Svatý Jene Křtiteli, oroduj za nás!
Svatý Josefe, oroduj za nás!
Všickni svatí patriarchové a proroci, orodujte za nás!
Svatý Petře,
Svatý Pavle,
Svatý Ondřeji,
Svatý Jakobe,
Svatý Jene,
Svatý Tomáši,
Svatý Jakobe,
Svatý Filipe,
Svatý Bartoloměji,
Svatý Matouši,
Svatý Šimone,
Svatý Tadeáši,
Svatý Matěji,
Svatý Barnabáši,
Svatý Lukáši,
Svatý Marku, } oroduj za nás!
Všickni svatí apoštolové a evandělistové, orodujte za nás!
Všickni svatí učenníci, orodujte za nás!
Všechna svatá nevinňátka, orodujte za nás!
Svatý Štěpáne,
Svatý Vavřinče,
Svatý Vincenci, } oroduj za nás!
Svatí Fabiane a Šebestiane, orodujte za nás!
Svatí Jene a Pavle, orodujte za nás!
Svatí Kosmo a Damiane, orodujte za nás!
Svatí Gervasi a Protasi, orodujte za nás!
Všickni svatí mučenníci, orodujte za nás!
Svatý Silvestře,
Svatý Řehoři,
Svatý Ambroži,
Svatý Augustíne,
Svatý Jeronýme,
Svatý Martine,
Svatý Mikuláši, } oroduj za nás!
Všickni svatí biskupové a vyznavači, orodujte za nás!
Všickni svatí učitelé, orodujte za nás!
Svatý Antoníne,
Svatý Benedikte,
Svatý Bernarde,
Svatý Dominiku,
Svatý Františku, } oroduj za nás!
Všickni svatí kněží a jáhnové, orodujte za nás!
Všichni svatí mnichové a poustevníci, orodujte za nás!
Svatá Maří Magdaleno,
Svatá Háto,
Svatá Lucie,
Svatá Anežko,
Svatá Cecilie,
Svatá Kateřino,
Svatá Anastazie, } oroduj za nás!
Všecky svaté panny a vdovy, orodujte za nás!
Všichni svatí a světice Boží, orodujte za nás!
Milostiv nám buď, odpusť nám, Pane!
Milostiv nám buď, uslyš nás, Pane!
Ode všeho zlého,
Od všelikého hříchu,
Od hněvu Svého
Od náhlé a nenadálé smrti
Od úkladů ďábelských
Od hněvu, nenávisti a všeliké zlé vůle
Od ducha smilného
Od hromobití a bouřky } vysvoboď nás, Pane!

Od pohromy zemětřesení
Od moru, hladu a války
Od věčné smrti
Skrze tajemství svatého Vtělení Svého
Skrze Své příští
Skrze Své narození
Skrze křest a svatý půst Svůj
Skrze Kříž a umučení Své
Skrze smrt a pohřeb Svůj
Skrze svaté vzkříšení Své
Skrze podivné nanebevstoupení Své
Skrze příští Utěšitele Ducha Svatého
V den soudný
} vysvoboď nás, Pane!

My hříšníci — Tě prosíme, uslyš nás!

Abys nám odpustiti ráčil,
Abys nám milostiv býti ráčil,
Abys nás k pravému pokání přivésti ráčil,
Abys Svou církev svatou říditi a zachovávati ráčil,
Abys apoštolského pastýře nejvyššího a všecky řády duchovní ve svatém náboženství zachovávati ráčil,
Abys nepřátele církve svaté ponížiti ráčil,
Abys císaře a krále našeho ochraňovati ráčil,
Abys králům a knížatům křesťanským pokoj a pravou svornost dáti ráčil,
} Tě prosíme, uslyš nás!

Abys veškerému lidu křesťanskému pokoj a svornost udíleti ráčil,
Abys nás samy v své službě svaté síliti a zachovávati ráčil,
Abys mysli naše k nebeským žádostem povzbuzovati ráčil,
Abys všem dobrodincům našim věčnými statky odměniti ráčil,
Abys duše naše, bratří, přátel a dobrodinců našich od věčného zatracení vysvoboditi ráčil,
Abys úrody zemské dáti a zachovati ráčil,
Abys všem věrným zemřelým odpočinutí věčné dáti ráčil,
Abys nás vyslyšeti ráčil,
Synu Boží,
} Tě prosíme, uslyš nás!

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, odpusť nám, Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, uslyš nás, Pane!
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!
Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!
Pane, smiluj se nad námi!
Kriste, smiluj se nad námi!
Pane smiluj se nad námi!

Otče náš a t. d. Zdrávas a t. d.

Žalm 69.

Bože, ku pomoci mé vzezři: * Hospodine, ku pomoci mé pospěš.
Ať se zahanbí a zastydí, * kteříž hledají duše mé:
Zpět ať se obrátí a zastydí se, * kteříž žádají mně zlého:
Ať se odvrátí, ihned zahanbeni jsouce, * kteříž říkají mi: Hahá, hahá;
Ale ať se veselí a radují v Tobě všickni, kteří hledají Tebe, * a ať ti, kteříž milují spasení Tvé, říkají vždycky: Veleben budiž Hospodin.
Já pak nuzný a chudý jsem: * Bože, spomoziž mně.
Spomocník můj a vysvoboditel můj jsi Ty: * Hospodine, neprodlévej;
Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému, * jakož byla na počátku, nyní, vždycky až na věky věkův. Amen.

℣. Spaseny učiň služebníky své,
℟. Bože můj, doufající v Tebe.
℣. Budiž nám, Pane, věží pevnou,
℟. Před nepřítelem.
℣. Nic neprovediž nepřítel proti nám,
℟. A syn nepravostí nám více neškoď.
℣. Pane, ne dle hříchů našich učiniž nám:
℟. Aniž dle nepravostí našich odplacuj nám:

℣. Modleme se za svého nejvyššího pastýře N.

℟. Hospodin zachovej, a obživuj ho, a blahoslavena učiň ho na zemi, a nevydávej ho ve vůli nepřátel jeho.

℣. Modleme se za císaře a krále svého N.

℟. Hospodine, zachovej císaře a krále, a vyslyš nás v den, v kterýžto vzývati budeme tebe.

℣. Modleme se za dobrodince své.

℟. Rač odplatiti, Pane, všem nám dobře činícím pro jméno Tvé životem věčným.

℣. Modleme se za věrné zemřelé.

℟. Odpočinutí věčné dejž jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí.

℣. Nechať odpočívají v pokoji.

℟. Amen.

℣. Za bratry své nepřítomné.

℟. Spaseny učiň služebníky své, Bože můj, doufající v Tebe.

℣. Sešli jim, Pane, pomoc se svatyně.

℟. A se Sionu obraňuj jich.

℣. Pane vyslyš modlitbu mou.

℟. A volání mé k Tobě přijď.

℣. Pán s vámi.

℟. I s duchem tvým.

Modleme se. Bože, Jemuž vlastní jest vždycky se smilovati a odpouštěti, vyslyš prosbu naši, aby nás a všecky služebníky tvé, již pouty hříchů svázáni jsou, Tvé dobrotivé smilování milostivě rozvázalo. Vyslyš, prosíme, Pane, ponížené modlitby naše, a hříchy, z nichž se Tobě vyznáváme, nám odpusť, abychom tak i milostivého odpuštění došli i pokoje. Nevypravitelné milosrdenství Své, Pane, laskavě nám prokaž a nás i ode všech hříchů sprosť i od zasloužené pokuty vysvoboď. Bože, Jenž hříchem rozhněván, pokáním však upokojen býváš: shlédni milostně na prosby svého pokorného lidu, a odvrať hněvu Svého metly, kteréž jsme za hříchy své zasloužili.

Všemohoucí, věčný Bože, smiluj se nad služebníkem svým, nejvyšším pastýřem naším N., a vediž ho dle dobrotivosti Své po cestě spasení věčného, aby s pomocí Tvou, co se Tobě líbí, vyhledával a vší silou vykonával.

Prosíme Tebe, všemohoucí Bože, aby služebník tvůj císař a král náš N., jenž Tvým smilováním vlády říše se ujal, také ve všech ctnostech prospíval, jimiž by důstojně ozdoben jsa, ohavnosti hříchu se vystříhati, nad nepřáteli vítěziti, a k Tobě Jenž jsi Cesta, Pravda a Život, v milosti dojíti mohl.

Bože, od Něhož svaté žádosti, pravé rady a spravedliví skutkové pocházejí, dej služebníkům svým ten pokoj, jehož svět dáti nemůže, aby srdce naše Tvým přikázaním oddána byla a po odvrácení strachu nepřátelského časové pod Tvou ochranou pokojni byli.

Činy naše, prosíme, Pane, vnuknutím Svým předcházej a pomocí Svou provázej, aby všecky naše modlitby a práce od Tebe vždy se počínaly a Tebou počaty, dokonány byly.

Všemohoucí, věčný Bože, Jenž spolu nad živými panuješ i nad mrtvými a nade všemi se smilováváš, o kterých předvídáš, že za víru a skutky své podíl s Tebou míti budou, Tebe pokorně prosíme, aby ti, za které jsme prosby vylévati si umínili, a které buď nynější věk ještě v těle zdržuje, anebo budoutí z těla již vyproštěné přijal, na přímluvu všech svatých tvých dobrotivou milostí Tvou odpuštění všech hříchů svých došli. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, Jenž s Tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha Svatého, Bůh po všecky věky věkův. Amen.

Modlitba za bouře.

℣. Naše pomoc jest ve jménu Páně.
℟. Jenž stvořil nebe i zemi.

Požehnání Boha † Otce, † Syna a † Ducha Svatého přijdi a zůstaň po všechny doby nad námi a našimi polnostmi, loukami a plody! Ježíš Nazaretský, král židovský, tento vítězný nápis ochraňuj nás každé bouře a každého zla. Amen.

Utrpení našeho Pána Ježíše Krista, panenství svaté Matky Boží Marie a přímluva všech svatých buď mezi námi a bouří ve jménu Boha † Otce i † Syna i † Ducha Svatého. Amen.

Vizte Kříž † Ježíše Krista! Prchejte, nepřátelské mocnosti! Zvítězilo lvíče z pokolení Judova, z kořene Davidova. Amen.

Otče náš atd.

Zažehnávání povětrnosti.

V době letní ode dne Nalezení sv. Kříže (3. května) až do dne Pozdvižení sv. Kříže (14. září).

℣. Od hromu, krupobití a pustošících bouří.
℟. Zachovej nás, Pane Ježíši Kriste!
℣. Prokaž nám, Pane, Své milosrdenství!
℟. A uděl nám Své spásy!
℣. Pane, vyslyš modlitbu mou!
℟. A volání mé k Tobě přijď!
℣. Pán s vámi!
℟. I s duchem tvým!

Modleme se. Prosíme Tě, Pane, zapuď od našich příbytků každou nepřátelskou moc duchů zlých a odvrať každou škodu bouří, jež se ve vzduchu shromažďují a sbírají; pro Ježíše Krista, Pána našeho Amen.

Všemohoucí, milosrdný Bože, Tebe prosíme, abys nám stálé ochrany poskytoval na přímluvu svaté Boží Rodičky Marie a svatých andělů, patriarchů, prorokův, apoštolů, mučenníků, vyznavačů, panen, vdov a všech svatých, abys bouři utišoval a z pohyblivých živlů požehnání nebes na nás nehodné vylil, abys nás chránil přede vším nebezpečenstvím, kterým nás svou ničící mocí, naše příbytky a plody zemské ohrožují; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho. Amen.

Bože, Jemuž všechny síly přírody slouží a Jenž řídíš všechny její pohyby k oslavě Své moci, moudrosti a dobrotivosti, dej, aby ruka Tvého milosrdenství spočívala

nad námi za všeho strachu před živly, abychom, kteří bojíme se Tvého trestu, zakusili Tvé laskavosti; skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho, Jenž s Tebou žije a kraluje v jednotě Ducha Svatého na věky věkův. Amen.

K požehnání.

℣. Velebeno budiž jméno Páně.
℟. Od toho času až na věky!
℣. Pomoc naše jest ve jménu Páně.
℟. Jenž stvořil nebe i zemi.

Kněz. Požehnání všemohoucího Boha † Otce i † Syna i † Ducha Svatého přijď na nás, na naše příbytky, na plodiny země a spočívej na nás věčně! Amen.

Modlitba za Božské požehnání pro plodiny zemské.

Všemohoucí, věčný Bože! Ty dal jsi nám tělo, které potřebuje pokrmu a nápoje za potravu; Ty jsi zařídil zemi takovým způsobem, že vydává rostliny a plody různého druhu; Ty jsi nařídil, že máme zemi vzdělávati v potu tváři své. Vzhlédni milostivě na naši práci a požehnej jí! Požehnej símě, jež jsme zaseli! Popřej zemi příznivého počasí, mírného deště a slunečna v pravý čas. Zachovej plodiny polní před trvalým suchem a mokrem, před mrazem, krupobitím, průtrží mračen a přede vším, co jim škodí. Popřej nám požehnaný, úrodný rok, abychom Tvoji dobrotu a štědrost chválili a s radostnou horlivostí Tobě sloužiti mohli, skrze Ježíše Krista, Pána našeho. Amen.

Všecko k větší cti a slávě Boží.

Pouť Svatou Zemí.

Od professora **Jana Fahrngrubra** ve Sv. Hippolitě, bývalého ředitele rakouského poutnického domu v Jerusalémě.

I. Od poutního přístavu Jaffy do Jerusaléma.

„Základové jeho jsou na horách svatých; miluje Hospodin brány sionské nade všecky stany Jakubovy. — Slavné věci praveny jsou o tobě, město Boží.“
(Žalm 86.)

Radostně rozechvěni, ba skoro úzkostlivým očekáváním omámeni, blíží se poutníci, přicházející z Egypta nebo ze severu k břehům Svaté Země a pozdravují Jaffu, jež tak krásně trůní na vrcholu, nynější přístavní město Judska. Vždyť brzy má býti upokojena „touha po pevných horách“, — brzy má býti požívána „žádost pahrbků věčných.“[1])

Již po staletí nejezdí lodi do Cesarey, kdysi tak kvetoucího města u moře, tohoto bodu důležitých cest vojenských za dob římských, kdy přicházejícím daleko do moře zářily nádherný chrám Augustův, velkolepé divadlo, nádherné budovy královské, stkvějící se drahocenným mramorem; docela zpustlé leží v ssutinách ono dílo Heroda Velikého, kde dlouho též sídlili římští místodržitelové a kde pohodlně žily královské rodiny; kde meškala i působila knížata apoštolská, aby odtud přinesla s jinými apoštoly evanděliúm též národům vzdálených zemí. Již dlouho leží v ssutinách stoliční chrám arcibiskupský; někdy se zdržují beduini ve zříceninách zaniklého města.

V Jaffě tedy vstupujeme nyní na zemi dvanácti kmenů svatého pravěku, na zemi dvanácti apoštolů nového Zákona, na tak ctihodný kousek země pozemského putování Krista Pána. Daleko nad písečnatými břehy, kde vlny mořské bouřlivě hučí, — objevují se vrchy bývalého území kmene Judova, Benjaminova a Efraimova. Svatební vůně kvetoucích pomorančů vane nám vstříc z Jaffy, palmami okrášlené. Rok co rok přijíždějí ze západu, ze severních a jižních končin četní, mírumilovní křižáci, ponejvíce v čas vánoční a před svátky velkonočními; přicházejí v pestré směsici, jako sotva kde. Vysoko nad klášterem františkánským vlaje znak Jerusaléma, bílý prapor křižácký s pateronásobným červeným znamením vykoupení. Jaké pocity vzbuzuje již pohled na toto znamení!

---

[2]) I. Mojž. 49, 26.

Jestliže mořská nemoc povznášejících myšlenek neutlumuje, — jest slyšeti za jízdy velmi dojemné zpěvy poutnické; slzy se řinou při zpěvu a poslouchání těchto křesťanských písní ze Sionu. V touze a žádosti, v modlitbě, v prosbě a snažení při takovém přistání u země a dále na cestě do „města velkého krále", na cestě národů, jediné to svého druhu, vidíme nepochybně vyplněno to, co Isaiáš prorok píše o budoucích dobách mesiánských: .... „Ti, kteříž jsou vykoupeni od Hospodina, navrátí se a přijdou na Sion s chvalozpěvy."[1]) Ovšem převelká většina vykoupených může se jen v duchu účastniti tohoto přistání a putování, jen na perutích blažené touhy může tam spěchati a těšiti se na nebeský Jerusalem, jejž budeme viděti někdy ve světle proměnění.

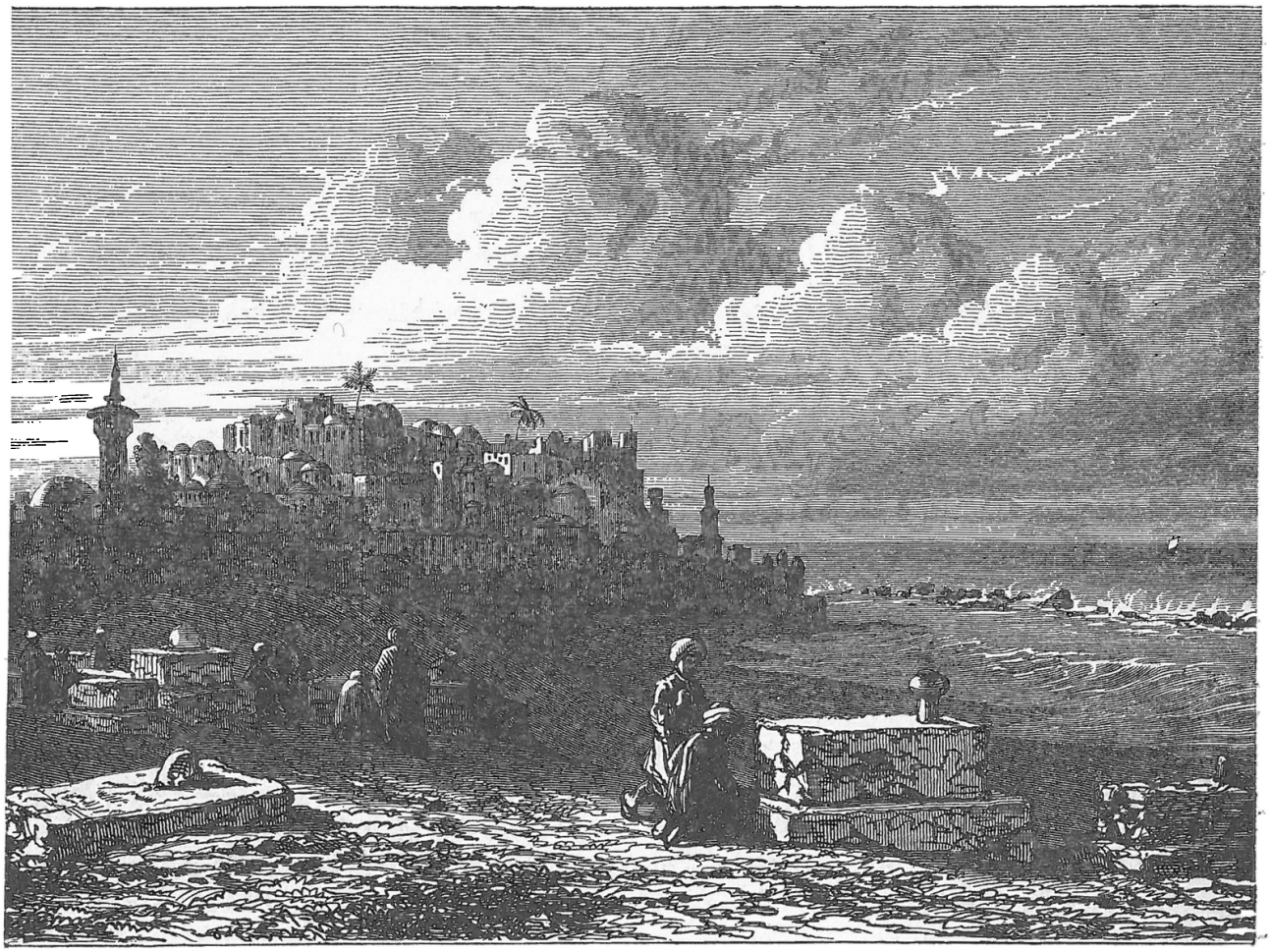

Jaffa.

Program vlastní pouti po zemi začíná velmi srdečnou modlitbou děkovnou v kostelíčku sv. Petra, jenž jest též kostelem pro latinskou farní obec; jest přistavěn ke klášteru, hradu podobnému, a k poutnickému hospici O. Františkánů. Obraz na hlavním oltáři poukazuje na událost z dějin apoštolských, týkající se Jaffy. Petr se modlí na ploché střeše domu, náležejícího koželuhovi, jménem Šimonovi; při tom měl známé vidění o všelijakých čistých a nečistých zvířatech, kteráž v prostěradle s nebe se snášela. Známe výklad a smysl tohoto obrazu; již čekali dolů u brány poslové, kteříž sv. Petra zvali, aby šel de Cesarey a seznámil pohanského setníka Kornelia s evanděliem; neboť přehrada mezi židy a pohany padla, „co Bůh očistil, to nejmenuj nečistým."[2]) Lákavá a vděčná jest jistě orientální procházka na volné, ploché a vzdušné ploše klášterní, s neobmezeným pohledem na tebe — —

„Ó svaté a daleké moře,
Jak jest mi tvůj pohled tak vznešený!" ...

[1]) Is. 51, 11. [2]) Skut. apoš. 10, 15.

Hned bychom mohli se žalmistou plesati a radostně volati, poněvadž „divná jsou dutí moře, divný na výsostech Hospodin“.[1]) Vzpomínáme tak mnohých příběhů z Písma Sv. a dějin světských; jistě myslíme na Jonáše, proroka, jenž zde, chtěje se vyhnouti rozkazu Božímu, vstoupil na loď, aby utekl do Tharsis. Zde to bylo, kde dříví a kamení, pocházející ponejvíce z Libanonu a z Fenicie, na zemi bylo přiváženo, aby se z něho stavěl první, druhý, a zajisté z části též třetí chrám ve svatém městě. Avšak kdo přehlédne a spočte všechno mystické stavební kamení; drahocennou zásobu nezapomenutelných vzpomínek, nevypočítatelných idejí, milostivých pokladů, kteréž již odcestovaly s poutníky z tohoto přístavu! Jak se každý snaží, tyto a ony velké i malé vzpomínky z toho a onoho místa shromážditi, uschovati a koupiti, aby jimi jako nějakým sladkým břemenem pytle naplnil; aby obtížil kufr a raneček kaménky, hlínou, květinami, větvičkami palmovými, růženci, křížky, korunami z trní, obrázky, fotografiemi, láhvičkami s vodou z Jordánu a mnohými jinými věcmi, aspoň nějakou maličkostí z posvátných míst.

Lydda.

Báječné stáří se připisuje městu Jaffě; střídavé a vrtkavé jsou jeho dějiny, nestálý jest též nynější život a zaměstnání 12—15000 čítajícího obyvatelstva, jež se pestře skládá z rozličných národností a náboženství (katolíků, Řeků, Arménců, Maronitů, protestantů, mohamedánů, židů). Mnichové františkánští, školní bratři, sestry sv. Josefa ošetřují zahradu Boží ve smyslu katolickém a prokazují křesťanskou lásku v nové nádherně položené nemocnici, jež nese jméno královského křižáka, Ludvíka Svatého, jemuž církev v Jaffě kdysi byla mnoho povděčna (1252).

Některých obchůzek a výletů neopomeneme; na př. na přístaviště, jež jest stále hlučné, na břehy mořské, bohaté mušlemi; dále do města, třeba do kolonie německých protestantů (nápisy na chrámě, nejvíce würtemberské). Návštěva domnělého hrobu Tabithy (čte se o tom ve Skutcích apoštolských hl. 9.) a krátké vyjížďky slavnými zahradami jsou skoro nezbytny.

Ramle, Lydda, Abu-Ghoš, Nebi Šamvil. Hlavně francouzské, rakouské a ruské parníky zprostředkují týdně v určité dny dopravu osob a nákladu mezi západem a východem.

[1]) Žalm 92, 4.

Příjezd takového parníku vnáší stoupající čilost do námořníků, jakož i do klášterův a hostinců. Rozkošný jest pokaždé též odjezd poutníků do Jerusalema. První kus cesty vede podél stinných zahrad; nemožno, aby nám ušlo toto východní Tuskulum. V bujných dobře ošetřovaných, starostlivě čerpadly zavodňovaných zahradách pomerančových má Jaffa skutečně drahocenný „poklad v poli". Žírné pláně a nivy „saronské", osením zdobené poskytují na další cestě plného uspokojení, zvláště v čerstvém šatě jarním. Co Isaiáš (35, 2) již velebil, co chvályhodného velepíseň zde našla, to nacházíme a chválíme až podnes.

Velmi pestrý obraz slavnostních poutníků, kteří již po léta a staletí po těchto cestách na Sion putují, pěšky, povozem, na oslích, koních, mezcích nebo i na velbloudech — — připomíná nám krásná, prorocká slova Isaiášova: ... „A zvěstovati budou (t. j. apoštolové) slávu mou národům a přivedou všecky bratry vaše ze všech národů v dar Hospodinu, — na koních a na vozích, a na ložcích a na mezcích i na karách na horu svatou mou do Jerusaléma".[1])

V prostranném hospici kláštera františkánského v **Ramle** (asi 6000 obyv.) jest z nežistné lásky připravený nocleh. Tradice hledá zde biblickou Arimatheu, otčinu onoho Josefa, kterýž spolu s učitelem zákona Nikodémem pochoval ve svém vlastním novém hrobě mrtvolu Ježíšovu. Dvě kaple v klášteře jsou rovněž zasvěceny památce těchto dvou svatých.

Ke zvláštnostem tohoto ponejvíce mohamedány obydleného místa (asi 50 katolíků, mezi nimi též sestry sv. Josefa pro dívčí školu, řecko-katolická missie, několik set řeckých rozkolníků, málo Arménců a německých protestantů —) patří též tak zvaná věž čtyřiceti mučenníků, budova imposantních forem, znamení, jež daleko lze spatřiti a jež se považuje za minaret, kterýž zůstal z dávno již rozpadlé mešity. Panoráma s různými malebně seskupenými vesnicemi a zříceninami, s pahrbky a výšinami bývalého kmene Efraimova jest s tohoto místa zvláště při večerním osvětlení nádherné a zajímavé. Pohled na jih, k vlastnímu sídlu bývalých Filistinců jest více uzavřen. Filistinci jsou nám z bible dobře známí; jméno jejich se udrželo i ve slově „Palestina". Zběžně vzpomeneme si na různé srážky mezi nimi a lidem israelským; ano i archa úmluvy byla nedaleko odtud (naposledy v Akkaroně) jako kořist válečná v jejich rukou.

Mnohem zajímavější dějiny než Ramle má hodinu severněji ležící **Lydda**, římské Diospolis, dříve též sídlem biskupským, dnes Ludd se 4000 obyvateli; z obydlí, namnoze zřícených, vyčnívají roztroušené palmy; četné zahrady olivové obklopují toto místo. Všechno převyšuje daleko viditelný minaret a zbytky kostela křižáckého, kdysi velmi mohutného, stojícího nad hrobem slavným sv. mučenníka Jiřího. Skutky apoštolské praví, že apoštol Petr přišel ke svatým, již bydleli v Lyddě; lid v Lyddě a Saroně obrátil se k Pánu, když byl uzdraven dnou sklíčený Eneáš.[2])

Každému napadne, že jest tak málo osad a ty ještě, že se vyskytují v šatě chudobném, jako hlína a země zbarveném, ačkoliv příroda všude by mohla ze svých pokladů štědře rozdávati. Po dvou hodinách množí se pahorkaté vyvýšeniny, zříceniny křižácké pevnosti Latrûnu, vystupují na obzor; rovněž i kdysi důležité Emausy (Nicopolis), v dobách římských hlavní místo okresu, potom sídlo biskupské. Knihy Makabejců vypravují o vítězství Judy Makabejského nad Syrskými blíže Emaus. — Znavení cestující hledají občerstvení v „hotelu Makabejském" u Latrûnu, neb poněkud v předu v hostinici „u pohoří judského" v Bal el Vad.

Když překročíme první výšinu, dostane se nám po citelných útrapách náležité odměny v nádherných pohledech nazpět do roviny až k moři středozemnímu a v předu na podivné útvary horské a terasy na svazích, jež jsou nám důkazem, že kdysi pilnější a četnější národ zemi tu obdělával a využitkoval. Od východu shlíží k nám nádherně položená horská vesnice Soba se zbytky křižáckého hradu Belmontu (Krásná hora).

---

[1]) Is. 66, 20. [2]) Skut. ap. 9.

Nejbližší lépe stavěná vesnice Abu Ghoš (Kariet-el-Enab) v údolí stromovím porostlém uznává se za biblické Kariathjarim, kde byla po delší dobu uložena v domě Abinadaba archa úmluvy, již byli Filistínští zase vydali. Křižácký kostel ze středověku, „Sv. Jeremiáš", zůstal dosti ušetřen a jest majetkem Francie. Zprávu, že odtud jsou již jen tři hodiny cesty do Jerusaléma, vítají poutníci s radostí; nálada jest vlastně vždy vážnější a slavnostnější. V duchu se připojíme k onomu procesí, jež skoro před 3000 roky za časů Davidových po těchto cestách do Sionu putovalo, když byla archa úmluvy u velkolepém průvodě sem odnášena, aby vykonala poslední svoje zastavení až do svatostánku v chrámě na hoře Moria.

Zříceniny Kastulu (castellum) korunují vrchol hory; pohled do údolí **Hanina** naplňuje nemalým uspokojením; pilné ruce a bezpečnost majetku mohly by zde vykouzliti šťastná a utěšená bydliště. Tam nahoře, v polovici výšky hory, leží Ain-Karim, křesťanům známý pode jménem **„Sv. Jan na horách"**. Zde hledáme a nalézáme milý kostelíček Navštívení P. Marie v domě svatých manželů Zachariáše a Alžběty! Docela čistý, nový a bílý stkvěje se hospic františkánský s jedním z nejkrásnějších kostelů ve sv. zemi. Posunut na pahorek sám o sobě, kyne nám ze zeleně milý klášter dcer sionských z Jerusaléma, dílo nyní již v Pánu zesnulého a tam na hoře v klášteře na poli Božím odpočívajícího P. Alfonsa Marie Ratisbonne. Četné olivy okrášlují údolí i mírné svahy a révou porostlé stráně odměňují bohatě námahy majitelů. Vždyť se praví v požehnání Jakobově nad Judou[1]), že uváže k vinici oslátko své a osiici svou ke kmeni vinnému; práti bude ve víně roucho své, a v krvi hroznové plášť svůj." Hle, zde již vstupujeme na území kmene Judova.

U vesnice Kulônije překročíme údolí; pomalu cesta opět stoupá. Tu a tam spatřujeme poutnické oddíly, jež klečíce, konají svou pobožnost na úpatí pohoří, na jehož východním svahu leží Jerusalém.

Poněkud netrpělivě sledujeme zatáčky umělé cesty, srdce téměř hlasitě tluče pro dávno očekávané velkolepé věci, jež brzy spatříme vlastníma očima. Horu, nápadně vytvořenou a vysoko se vzpínající, spatřili jsme již dříve, opět jeví se na obzoru se zříceninami na vrchu, podobajícími se kostelu. Věž beze střechy jest minaret a zapadlé budovy jsou prý zbytkek opatství premonstrátského z dob křižáckých. Tehdy byla tato křesťanská osada docela dobře známa jako klášter „Sv. Samuel na hoře radosti"; též nyní se nazývá hora ta **Nebi-Šamvil** (prorok Samuel), poněvadž se tam dosud hledá hrob tohoto soudce a proroka a skutečně též ukazuje.

Kdo někdy měl příležitost vystoupiti na zajímavé toto místo, bude litovati, že dráha karavanská už nevede kolem, přes Kubebe (Emausy), na vrch; vrch „sv. Samuel," na nějž zástupy poutnické v dřívějších stoletích s hořícími svícemi vystupovaly, zůstal by jistě pro mnohé horou radosti! Jak posvátně by zavznívaly na tomto prastarém vrchu modlitby a žalmy, jako první pozdrav ze Sionu; stupňové žalmy jako písně poutnické při putování ha horu a dolů na posvátná místa Starého a Nového Zákona! Zdá se mně, že bylo lze přehlédnouti čtvrtinu celé země zaslíbené s tohoto místa, na rozhledně (Mizpa?), jež při 914 m. nad mořem převyšuje celé okolí. Oko dohlédne velmi daleko, s pohoří karmelského v Galileji až ku Keraku v někdejším Moabsku; od moře Středozemního až k mocnému řetězu hor Adšlunu a es-Saltu v někdejším Galaadu za Mrtvým mořem, kde nyní opět katoličtí misionáři z části pod pastýřskými stany namáhavý vedou život kočovný. Země, jež se před našima očima rozprostírá, jest sice skutečně starou zemí kdysi „zaslíbenou", avšak již dávno neoplývá mlékem a medem. Zdá se velmi sestárlou, znavenou od tvrdých a dlouhých bojův osudných; mladá svěžest už je dávno ta tam — „nastal podzim" skoro na všech místech. Ruka Páně to učinila, stopy Prozřetelnosti Boží musíme zde poznati zcela zřetelně.

---

[1]) I. Mojž. 49, 11.

II. V Jerusalémě.

a) **První dojmy.** Známky ohlašující blízkost Jerusaléma se množí. Nejdříve se objeví židovské kolonie; potom řecký **klášter** v pravo v „údolí růžovém", na jihu **klášter sv. Eliáše** a za několik okamžiků sám Betlém-Efrata; nelze mu odepříti vroucího pozdravu. Sirotčinec sv. **Petra** (založil P. Ratisbonne) repraesentuje se svými nápadnými obrysy. Hovor zbožných poutníků stává se stále hlasitější a živější. Mnoho zvědavých otázek se vystřídá a zodpoví. Konečně, tam na východě vyskočila věžička na vyvýšenině olivetské! A již zcela na blízku kolosální **ruský dům** o několika kopulích

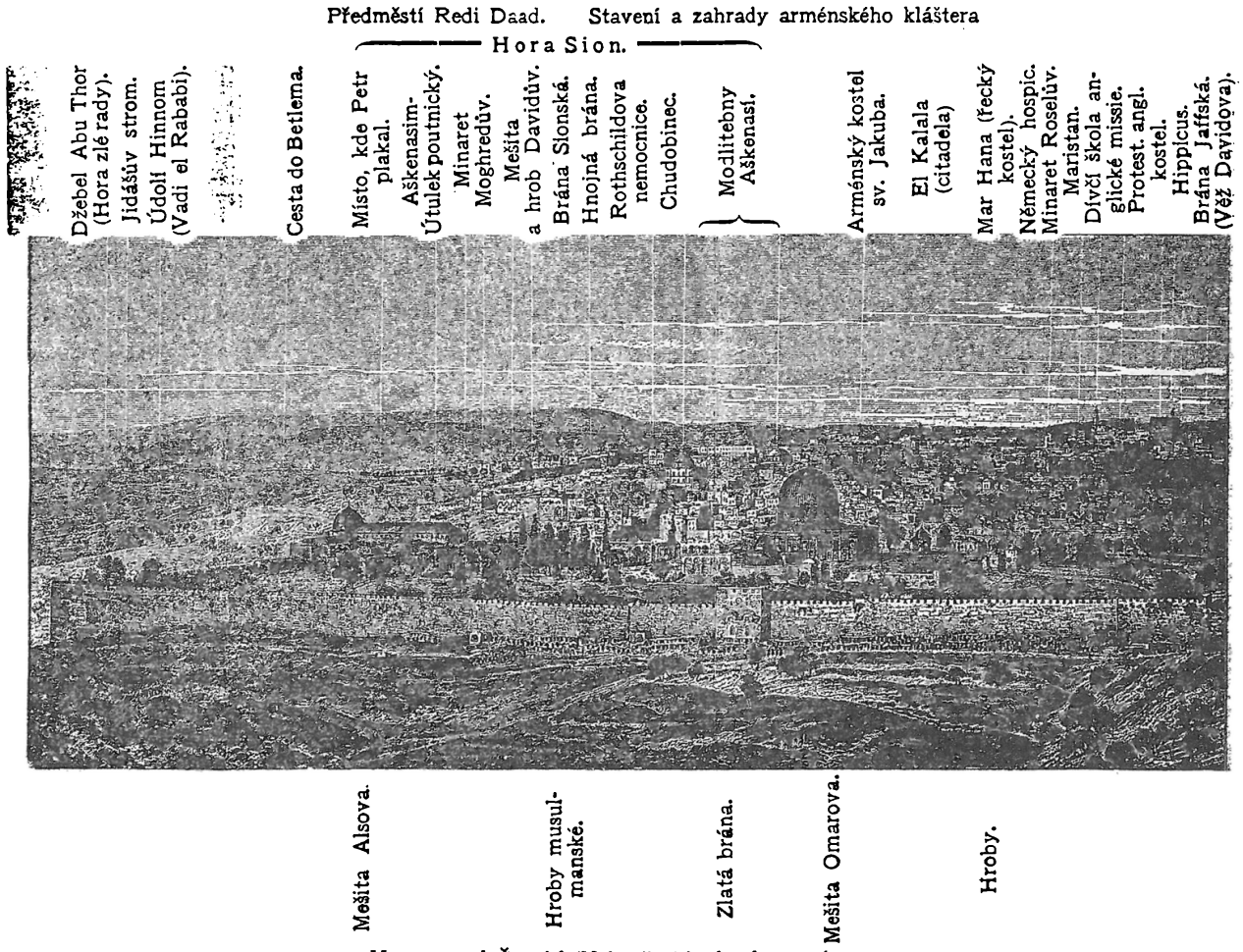

Jerusalem (pohled s Hory olivetské). Jižní polovička.

s kostelem sv. Trojice, s budovami misijními a poutnickými; tři milliony rublů stál kdysi tento celek! — U poslední strážné věže nastává nejvážnější a nejdojemnější okamžik; poutníci sestupují dle prastarého zvyku s vozů a zvířat, padají na kolena, líbají zemi, děkují, modlí se, zpívají při pohledu na **el-Kuds** („Svaté"), jak Arabové Jerusalém jmenují.

Veselil jsem se z toho, když mi jest povědíno: Do domu Hospodinova půjdeme. Stály nohy naše v síních tvých, **Jerusaléme**! Budiž pokoj v mocnosti tvé: a hojnost ve věžech tvých.[1])

Na zbytku cesty až k **jaffské bráně** odbývají se obyčejně nevyhnutelná slavnostní setkání, úřední uvítání, a obvyklé vítací formality při příchodu knížecích poutníkův a jiných vysoce postavených, důležitých osobností, které titulují **Ras Kebir** (Vysoká hlava); také vážnější a čelnější poutnické karavany vcházejí do svatého města po obvyklém uvítání s čestným doprovodem. Zcela jistě jedou nebo kráčejí v předu v zemi obvyklí

[1]) Žalm 121.

kavasové (janičáři) v malebném kroji Arnautův, ozbrojení blýskavou zbraní a nepostrádatelnými, bohatě stříbrem kovanými holemi.

Naše zraky zamíří brzy přirozeně na městské hradby, cimbuřím ověnčené a věžemi opatřené, které zakrývají našemu zraku domy Jerusalémské; vyčnívají nad ně pouze některé budovy, výše ležící, mezi jiným katolická kathedrála, armenský kostel sv. Jakuba vedle rozložitých pinií na výšinách Sionských. Jeden předmět na jižním konci upoutá naši pozornost, poněvadž tam označuje kulatá věžička místo poslední večeře Páně. Čím více se blížíme, tím výrazněji a zřetelněji pociťujeme křesťanský výklad slov žalmu: „Vejdeme již do stánku Jeho; klaněti se budeme na místě, kde stály nohy Jeho.“[1])

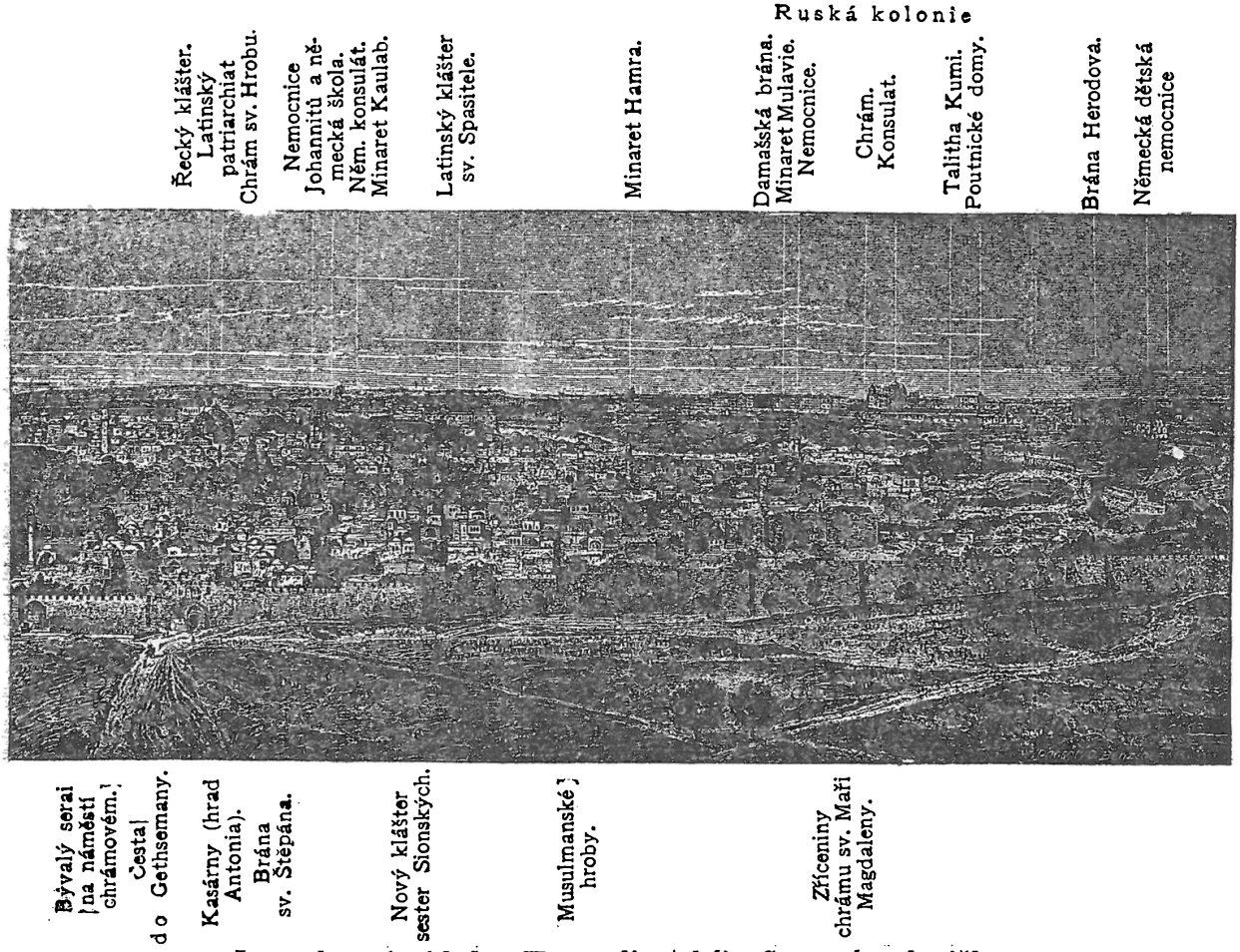

Jerusalem (pohled s Hory olivetské). Severní polovička.

Množstvím nezvyklých věcí řádně zmateni a téměř jako ve snách procházíme bránou jaffskou, zvanou také hebronskou nebo betlemskou, po jejíž straně vyčnívají mohutné zdi bývalé herodianské věže „Hippicus“ z „hradu Davidova“, kde jest také zaražen stěžeň turecké vlajky s půlměsícem a hvězdami. Po hrbolaté dlažbě projdeme napřed částí nově vystavenou, moderně vyhlížející, potom s kopce dolů kolem nefalšovaných, orientálních příbytků dospějeme k ulici křesťanův a kostelu Božího Hrobu. Jest velice těžko vylíčiti dojmy, jež ovládají většinu poutníků na tomto nejdůležitějším oddílu pouti. Pouze letmo projdeme zatím tajuplnými, posvátnými místy a vykonáme svou první pobožnost u „Kamene pomazání“, na pahorku kalvarském a v kapli Vzkříšení; pak zabývá se každý ubytováním podle hesla „Svůj k svému“.

Většina cestou unavená prahne po odpočinku a klidu, touží po různých občerstveních, — ale mnoho času si člověk přece k tomu nedopřeje; radost, že konečně došel šťastně toužené cíle, a snadno vysvětlitelná zvědavost pudí nás opět ven, třebas aspoň na plochou

[1]) Žalm 131, 7.

střechu, poněvadž střechy se zděným zábradlím a cimbuřím, v nichž jsou zasazeny květináče, nahražují zde zhusta zahrady a zahrádky. Tu otvírá se zraku pohled na starobylé město o nesčetných kopulích, namnoze polosbořené, na město, které před časy „nepoznalo dne navštívení"; těsně tlačí se dům na dům v ulicích a uličkách, kterým z pravidla nedostává se čistoty. Skupina vystupuje terasovitě za skupinou. Budovy, staré sta a tisíce let, pokrývají ve tvarech opravdu pitvorných vyvýšeniny tohoto východního „města na sedmi pahorcích."

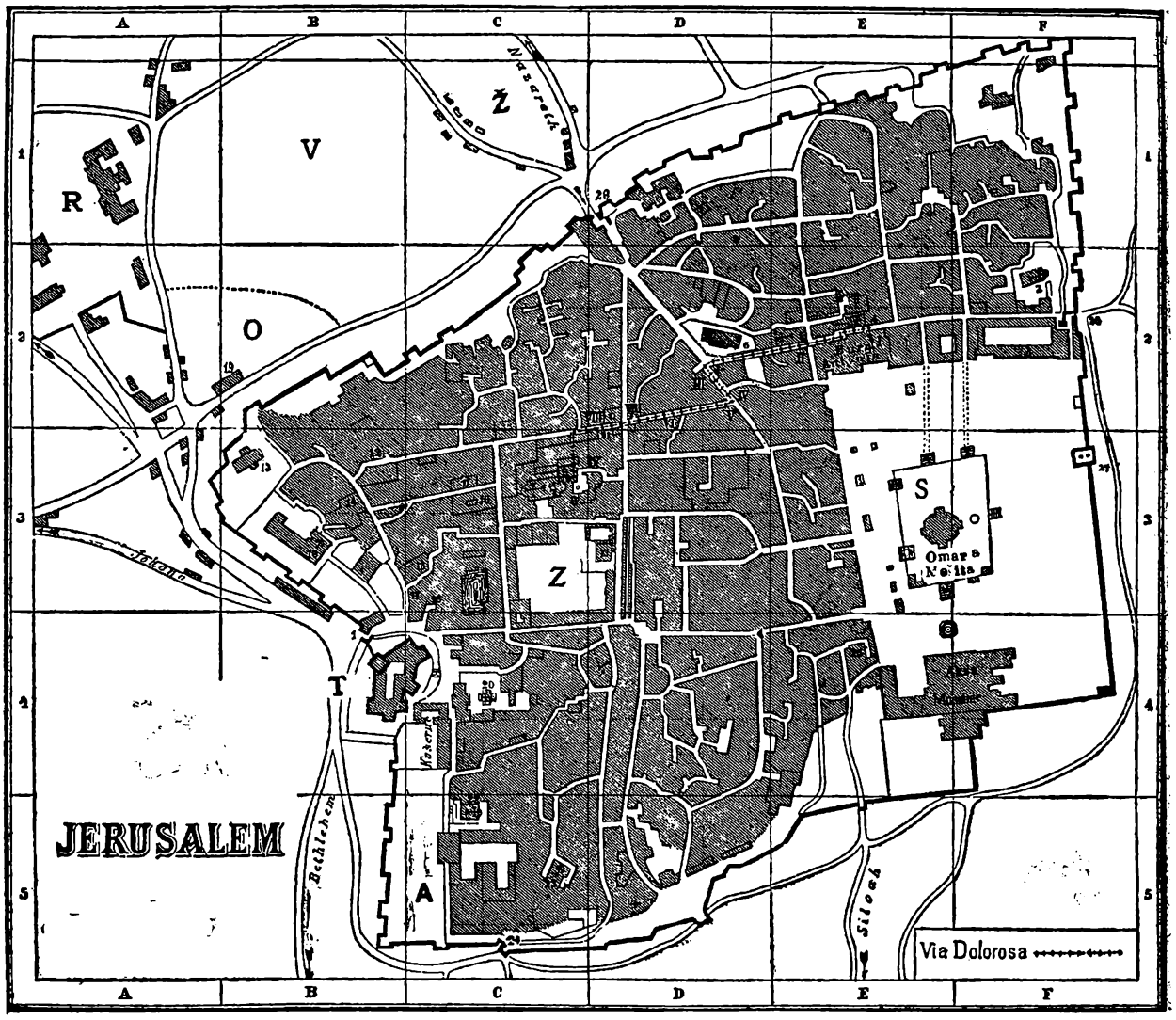

R ruský majetek, V vinice, O olivy, Ž židovské kolonie, Z zříceniny staré útulny Johanistů, S skalní chrám, T tvrz (Davidův hrad), A arménská zahrada.

Při prvním rozhledu a pohledu snadno by upadli diváci v pokušení zvolati žalostně s prorokem:[1]) ... „Všichni, kteří jdou cestou ... hýbají hlavou nad dcerou jerusalémskou; to-li jest, říkají, to město dokonalé krásy a radost vší země?"

Od západu pohlíží na nás stářím sešedivělé zdivo „věže Davidovy" u citadelly; věž tato jest důležitým mezníkem v dějinách města, připomínajíc pevnou tvrz Jebusitů, které dobyl teprve král David. Myšlenky naše noří se do šeré dávnověkosti. Ačkoli se nedá přesně dokázati, že onen Melchisedech, král salemský, jenž vládl za časův Abrahamových, byl vlastně králem jerusalémským, tedy přece známe z bible krále, totiž Adonisedeka, jenž vládl v Jerusalémě již za času vyjítí Israele z Egypta, okolo roku 1450. před Kristem, tedy ještě 700 let před založením Říma, západního to „města na sedmi pahorcích".

[1]) Pláč Jerem. 2, 15.

Ona kopulovitá budova, která vévodí celému městu, tak zvaná „mešita Omarova“, stojící na místě bývalého židovského chrámu, připomíná nám nejenom stkvělé období svatých dějin, dobu panování Davidova a Šalomounova, nýbrž též upamatuje. nás na doby dlouholetých útrap, trudných, nešťastných dnův a těžkých trestů. Tane nám na mysli obležení města od babylonského krále Nabuchodonozora, zpustošení, požár a ztroskotání města a nádherného chrámu v roku 588. před Kr.; chrámový poklad odnesen do Babylona, a za ním následovali také zajatci, takže v zemi zaslíbené zůstal pouze nepatrný zbytek národa vyvoleného.

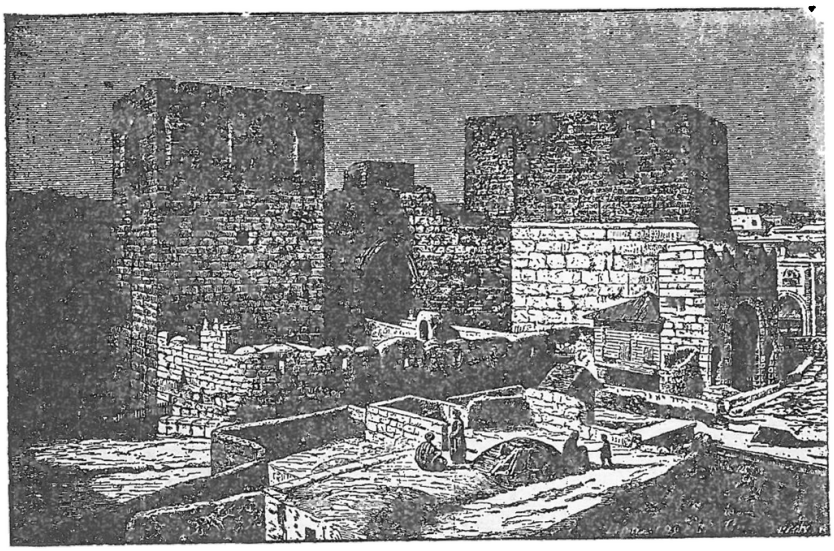

Věž Davidova.

Po šesti stech a padesáti letech přikvačila ohavnost spuštění ještě hroznějším a děsnějším způsobem na svaté město a na bezbožné obyvatelstvo. V onom pověstném obležení města Římany, které nemá v dějinách příkladu (v roku 70. po Kristu), lehl požárem také poslední chrám a sice téhož dne a téhož měsíce (9. Ab. = 15. srpna), jako zahynul chrám Šalomounův; vítězný nepřítel jej roz-

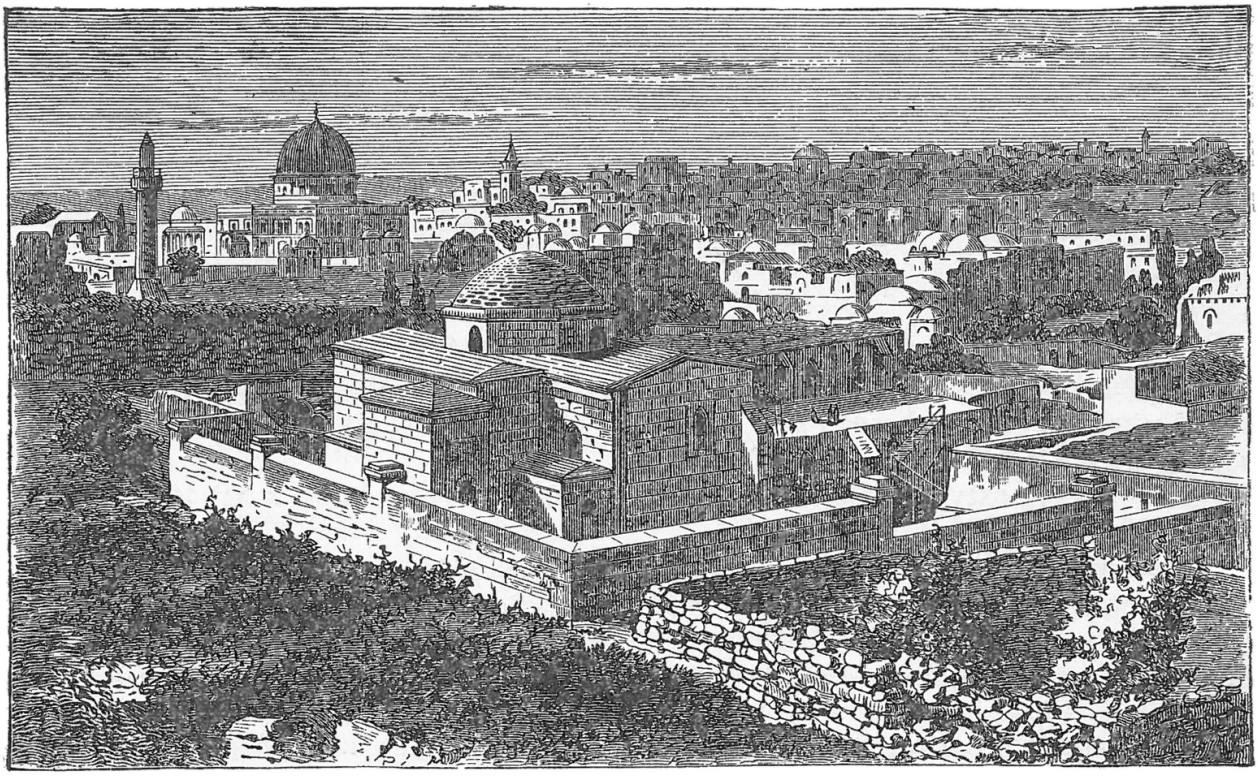

Chrám sv. Anny.

bořil a tisíce zajatců se sedmiramenným zlatým svícnem a ostatním stkvostným nářadím chrámovým odvedl tentokráte do Babylona[1]) západu, — do Říma.

„Přestane oběť a obětování, ... a až do skonání a konce trvati bude zpuštění.“ [2]) Opona chrámová byla již tenkráte roztržená od shora až dolů, když nový křesťanský po-

[1]) I. Petr 5, 13. [2]) Dan. 9, 27.

řádek světový byl spečetěn výkupnou smrtí Kristovou. Hle onen chrám tam o dvou kopulích, těsně obklíčen kláštery a ostatními budovami, naznačuje nám přesvaté místo obětní, kde Beránek Boží sňal hříchy světa; nejdůležitější znamení nového zákona leží západně proti místu starozákonní bohoslužby. — Snad jest právě pátek, kolem třetí hodiny k večeru; zdlouhavé údery zvonů zaznívají od chrámu Božího Hrobu, znějí truchlivě vzduchem, vážně zmírňují a v dáli zanikají. Jest to stálá vzpomínka na hodinu smrti Páně na Golgotě. Nad oběma kopulemi jest vztyčeno znamení spásy; o vigiliích svátků, zaráží za soumraku jeden z těchto křížů výrazným důmyslným osvětlením a vrhá své paprsky všemi směry na pestrou směsici obyvatelstva Jerusalémského. Tento světelný obraz možno zcela jistě spatřiti v předvečer Velikonoc, pak před svátkem Nalezení a Povýšení sv. Kříže.

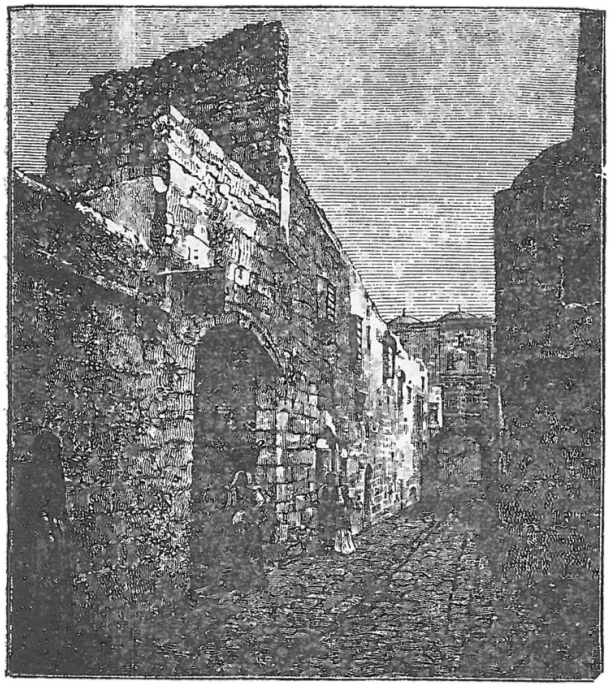

Místo, kde Ježíš se setkal se Svou sv. matkou.

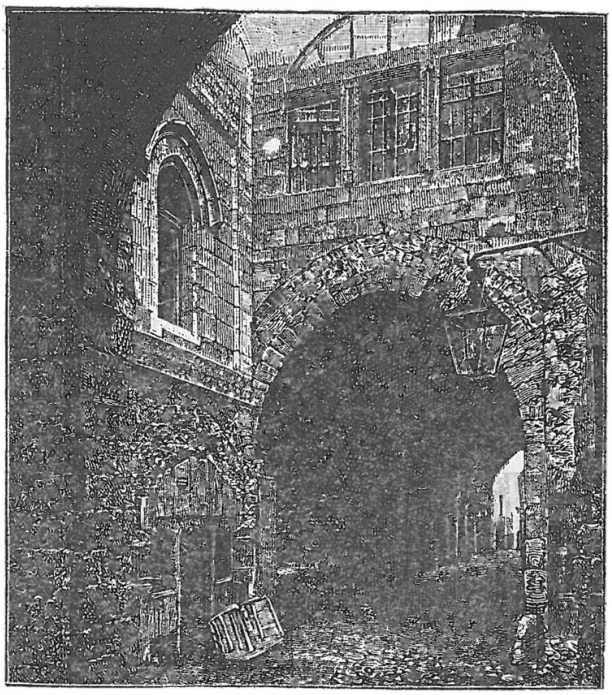

Soudní brána (Porta judiciaria).

b) **Sv. Anna, Ecce homo, Křížová cesta.** Počněme svou pouť podél ulice vedoucí od brány Panny Marie; jest to jedna z lepších ulic, jichž se čítá asi 160 větších i menších v obvodu hradeb. Obvod hradeb sám čítá délky asi $1^1/_4$ hod. a obyvatelstva čítá Jerusalém, předměstí a okolní budovy asi 85.000.

Podle náboženství asi 60.000 židův, asi 15.000 mohamedánův a asi 10.000 křesťanů různých vyznání.

Hned uvnitř východní hradby u brány P. Marie (brána sv. Štěpána) spatříme velezajímavý chrám, prostrannou středověkou budovu o třech lodích, s příčným ramenem a kopulí, 36 m. dlouhou, 19 m. širokou, všechno něžně a čistě udržováno; volného prostoru hospodářsky využitkováno na zahrádky, podloubí a chodníky květinami vroubené. Stojíme u kostela sv. Anny, na místě, kam klade prastará tradice východní dům sv. Joachima a Anny, a tím též rodiště blahoslavené Panny. — Jest to zvláštní náhoda, že 8. září (Narození P. Marie 1855) padly zdi Sebastopolu. Tato událost souvisí s naším kostelem sv. Anny; neboť turecký sultan postoupil Napoleonu III., z uznání k francouzskému národu a z vděčnosti za poskytnutou pomoc, tento značný terrain i se zbořeništěm a kostelem. S ohromným nákladem byl tento celek opět vystaven pokud možná ve starobylém, původním slohu, a zároveň povoláni sem missijní kněží z Alžíru za strážce svatyně. V nejnovější době byl zde otevřen řecko-katolický seminář.

Papežským brevem z roku 1880. byla připočtena tato budova „k nejpřednějším svatyním sv. země“. Mimo to poznáváme opět v nejbližší blízkosti západně

místo biblické **Bethesdy**[1]) ve hluboko položených zbytcích kostela a podloubí nedávno vykopaných. Bylo by to tedy místo onoho pramene milosti („Dům milosrdenství"), na němž sv. Antonín již v 6. století navštívil marianský kostel, „kde se událo mnoho zázraků"; církevní učitel Jan Damascenský putovával z celly v klášteře sv. Saby, aby kázal v „kostele P. Marie u rybníka bravného", aby pozdravil „ovčinec Joachimův" kde „kdysi bývala skutečná ovčírna, nyní pak kostel jest a duchovní ovčinec Kristův".

Kráčíme-li cestou směrem do města, upoutá naši pozornost v okrese bývalého hradu Antonia (nyní kasárna) „kaple bičování Páně", od Arabů nazývána „žalář Kristův". Tato dříve zneuctěná svatyně byla řádně restaurována r. 1838. hlavně prostřed-

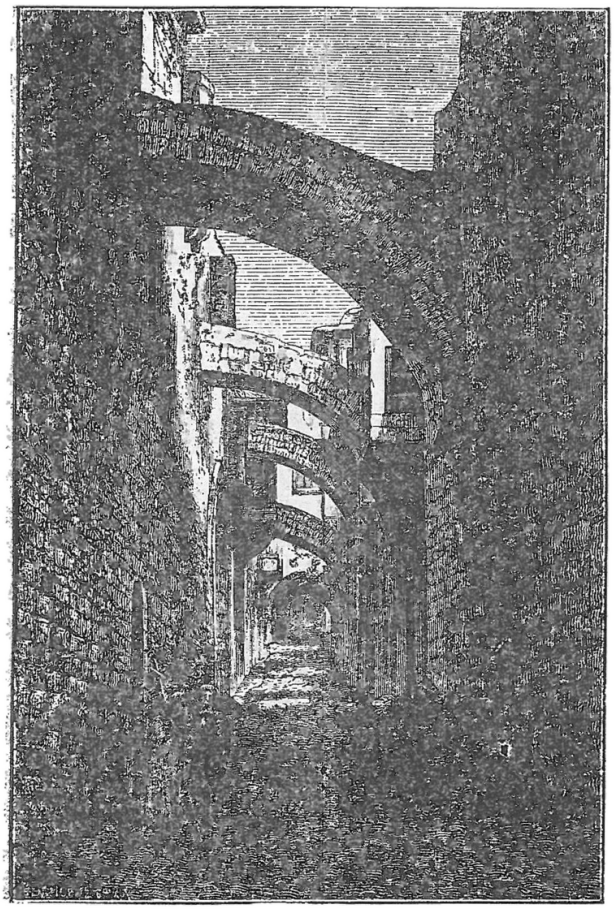

Via dolorosa.

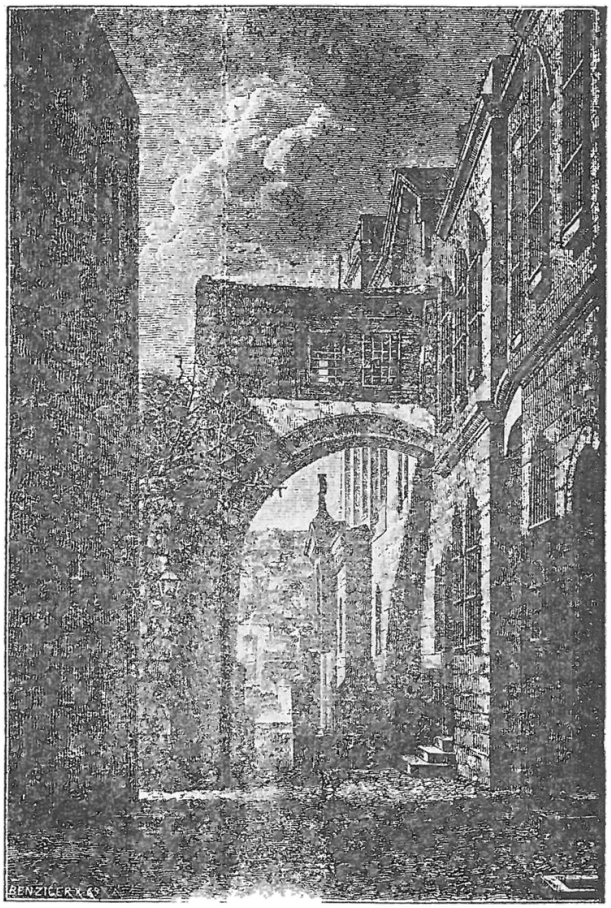

Oblouk „Ecce homo!"

nictvím a dary vévody Maximiliana Bavorského. Odtud začíná již také **bolestná cesta křížová** (via dolorosa) s prvním zastavením u turecké kasárny. Venku na zdi nynějších kasáren jest označeno místo, odkud byly vzaty posvátné schody, po nichž dle podání musil Kristus Pán vícekráte vystoupiti a sejíti. Tyto schody byly zasazeny pod jménem Scala Sanctar. 326. v basilice sv. Jana Lateranského v Římě, kdež se dosud uctívají.

Po několika krocích staneme u moderní a elegantní budovy, kterou dlužno čítati k nejpřednějším ozdobám Jerusaléma, totiž u svatyně trnové koruny u kláštera Panny Marie Sionské, jenž se také zove **Klášter Ecce-homo dcer Sionských.** I tato budova povstala hlavně z peněz francouzských; hrabě Chambord (Jindřich V.), jenž před několika lety zemřel v Rakousku, odkázal ve své závěti mezi jinými ohromnými obnosy, jež byly určeny pro různé missie, i tomuto nádhernému klášteru 100.000 franků. S tímto dílem jest co nejúžeji spojeno jméno židovského konvertity **Alfonse Marie Ratisbonne** (pokřtěn

[1]) Jan 5.

v Římě 1842), jenž jest znám nejširším kruhům. Sestry Panny Marie Sionské, jež se nastěhovaly do Jerusaléma roku 1856, mají zde velmi důstojný stánek a zastávají jménem křesťanského světa čestný a krásný úřad strážcův a zároveň ctitelů sv. koruny trnové.

Návštěva chrámu skýtá mnohé příjemné překvapení. Oltář jest vystaven pouze ze prostých, téměř drsných kamenů. Ale průvodce ti hned vyloží, že jsou to kameny ze soudcovské stolice v domě Pilátově (Lithostrotos); prastarý šedý oblouk za oltářem jest severní kus oblouku Ecce-homo, jenž se skládá ze tří částí. Zde nás tedy takřka ovívá — vánek posvátné dávnověkosti. Ve velikém výklenku oblouku stojí na hoře na této pravzvláštní stěně oltářní mramorová socha: Ecce-homo, Spasitele trním korunovaného a připomíná nám historický význam tohoto místa. (Socha dokončena v Římě uměleckou rukou polského hraběte a posvěcená papežem Piem IX.). Oblouk „Ecce-homo", „bolestná brána" křižáků jest němým svědkem utrpení Ježíšova, jenž přes bouřlivé doby, ba i přes zpustošení Jerusaléma až na náš věk se dochoval. — Slova pronešená tehdy místodržitelem země: „Hle, váš král!" — možno čísti v latinském jazyku nad obrazem „krále bolesti". — Při bohoslužbě účinkuje dobře secvičený sbor zpěvaček za doprovodu libozvučného, plně znícího harmonia a zvyšuje pronikavě, dojímavě zbožnou náladu účastníků. Něco zcela neobyčejného a svérázného slyšíme bezprostředně po pozdvihování při každodenní konventní mši svaté. S chóru zavzní třikrát opakovaná, stupňovitě zvyšovaná prosba: „Pater, dimitte eis.... Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!"[1]) Rádi si koupíme u sester na památku druhého zastavení krásně pletené trnové koruny, pěkné květinové obrázky atd. Jest samozřejmo, že hlavně ve svatém týdnu putují menší i větší zástupy poutníků na cestu křížovou „via dolorosa", veřejně se modlíce, zpívajíce, nebo pohříženi jsouce v tiché a vážné rozjímání padají tu a tam na zem, líbají sloup nebo nějaký jiný odznak a oplakávají kajícně hořké umučení Vykupitele světa. Jest to podívaná jediná svého druhu; cizinci z nejvzdálenějších končin západu a ze vzdálené východní Indie, od břehů nilských a dunajských, z Alp a Voges; obyvatelstvo ze zemí Eufratu a Kavkazu, z Libanonu a Tauru; zástupcové kmenů románských, slovanských, německých, arabských, mongolských, ethiopských, řeckých a arménských; vyslanci všech dílů světa, všichni cizinci mezi sebou, avšak na těchto stezkách a místech jerusalemských cítí se všichni doma; lidé, kteří se celý život neviděli, a kteří se po několika dnech opět rozloučí — cítí se zde známými a bratry v Kristu; rozdělení od sebe řečmi, jimž nerozumí a jichž neslyšeli, přece dobře se chápou a si rozumějí v jednom bodě, že jsou totiž jednotní ve víře anebo aspoň věrou příbuzní, aneb aspoň zcela jistě se poznají po znamení kříže.

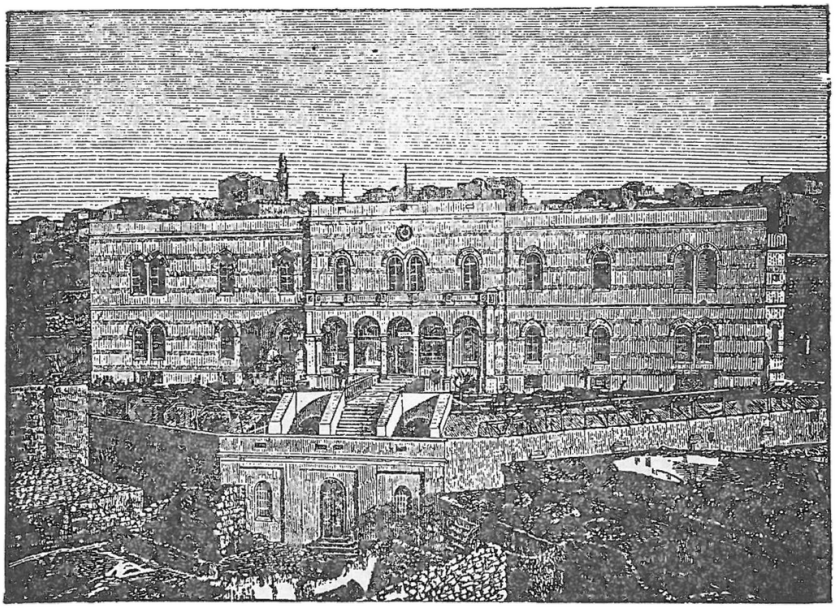

Rakouský dům poutnický.

Stranou u třetího zastavení stojí vkusně vystavěný poutnický dům rakouský ve volné, vyvýšené poloze, o průčelní délce 50 m. Révová podloubí a zahrádky zdobí přední stranu. Dvojhlavý orel a rakousko-uherská vlajka na stěžni udává majitele tohoto domu, jenž byl již nazván „velkolepým pomníkem lásky Rakušanů k Božskému Spasiteli a k svaté zemi." (Dr. Titus Tobler.)

[1]) Luk. 23, 34.

Třetí a čtvrté zastavení se starými zříceninami kostelů, šesté zastavení: „svatyně sv. obličeje“, (Veronika), a sedmé zastavení u tradiční „brány soudní“, kde křížová cesta vedla městskou branou ven na blízkou Golgotu, nabývají opět důstojného vzezření novými stavbami. Temným bazarem a několika křivolakými, ne právě čistými uličkami dostaneme se na prostranství před chrámem Božího Hrobu.

Nynější poloha této nejctihodnější svatyně ze všech chrámův, uprostřed oživených částí městských, vzbuzovala již mnohé pochyby a domněnky a stala se kamenem úrazu i velmi učeným mužům. Leč tato otázka působí dle nynějšího bádání málo potíží. Nově odkryté kamenné hroby jsou známkou, že toto místo leželo za časů Kristových za hradbami. Vykopaniny vrhají stále více světla na druhou městskou zeď, tak zhusta popíranou, ale též houževnatě hájenou. Tato druhá zeď táhla se přece, jak nyní dokázáno, východně podél chrámu Božího Hrobu.

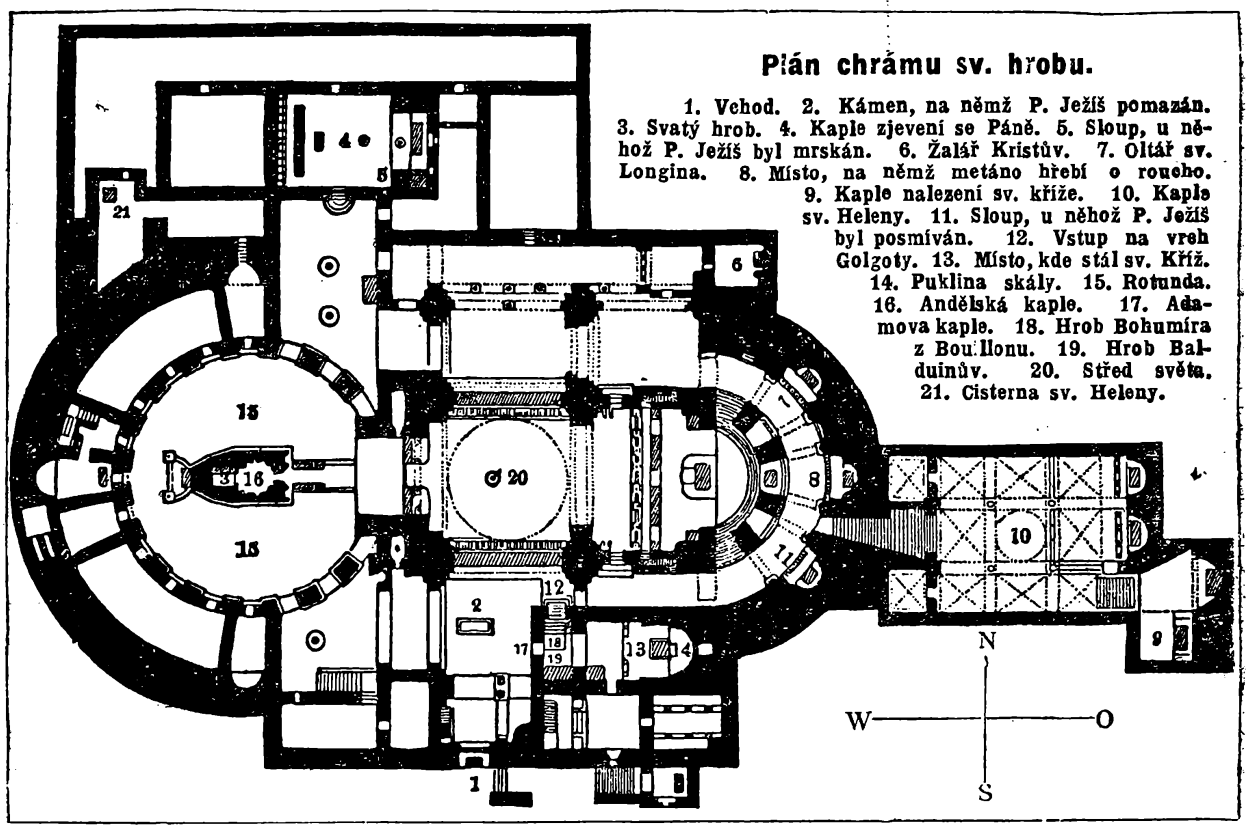

C) **Chrám Božího Hrobu.** Takové místo s tak děsnými, neporovnatelnými vzpomínkami nemohlo upadnouti v zapomenutí; když císař Hadrian kázal vystavěti, dle zpráv sv. Jeronýma, nad hrobem Kristovým chrám Venušin, mohl tím na nějakou dobu zdržeti křesťany od uctívání přesvatých míst, — ale místo samo bylo tím pouze ještě lépe označeno potomkům, takže za dnů prvního křesťanského císaře, **Konstantina Velikého,** při pouti svaté Heleny (roku 362) nebylo opravdu mnoho pochybností, kde ležel původně sv. Hrob, a nebylo těžko ho najíti, opět vyčistiti a staré zříceniny odstraniti.

Ihned začalo se se stavbou chrámu; měl býti „nejskvostnější ze všech, jaké by se kdy daly nalézti.“ Spotřeba mramoru, sloupů, zlata, stříbra a dřevořezby musela býti opravdu císařská. Velkolepé nádvoří, obklopené sloupořadím, asi 54 m dlouhé, 30 m široké, rozprostíralo se před východními branami, nádherný pohled skýtala tato basilika o pěti lodích, jejíž jižní část zaujímala zároveň pahorek golgotský; před polokruhovitým hlavním oddílem stála volně kaplička „nejsvětější,“ totiž hrobní jeskyně Vykupitelova s předsíní (andělskou kaplí), oddělená od ostatní skály. Na celku budovalo se deset roků; roku 335, prý 14. září, posvětil se chrám u přítomnosti četných biskupův a nesčetného zástupu lidu. Biskup Eusebius z Caesarey měl slavnostní kázaní.

Přikvačily však na tuto zázračnou stavbu doby útrap a těžkého soužení; požár, plenění a rozboření zastihlo ji v perské válce (614) a od zuřivého sultána Hakema egyptského (1010). S námahou povstal z rozvalin nový chrám s ostatními církevními budovami, ale k bývalé kráse a nádheře se již nepovznesl. Křižáci postavili si zde, jakož i všude jinde, slavný pomník pronikavými vkusnými obnovami; v celku udrželo se jejich dílo až dodnes. Patnáctý červenec roku 1149, tedy padesátileté výročí dobytí Jerusaléma (1099), zvolen pro posvěcení chrámu. Střídavým, jako štěstí válečné, byl osud tohoto těžce zkoušeného velechrámu, až roku 1808. zhoubný požár jej opět žalostně poškodil a znetvořil, načež znova vystavěn téměř od samojediných Řeků, kteří si tak osvojili dalekosáhlá práva vlastnická.

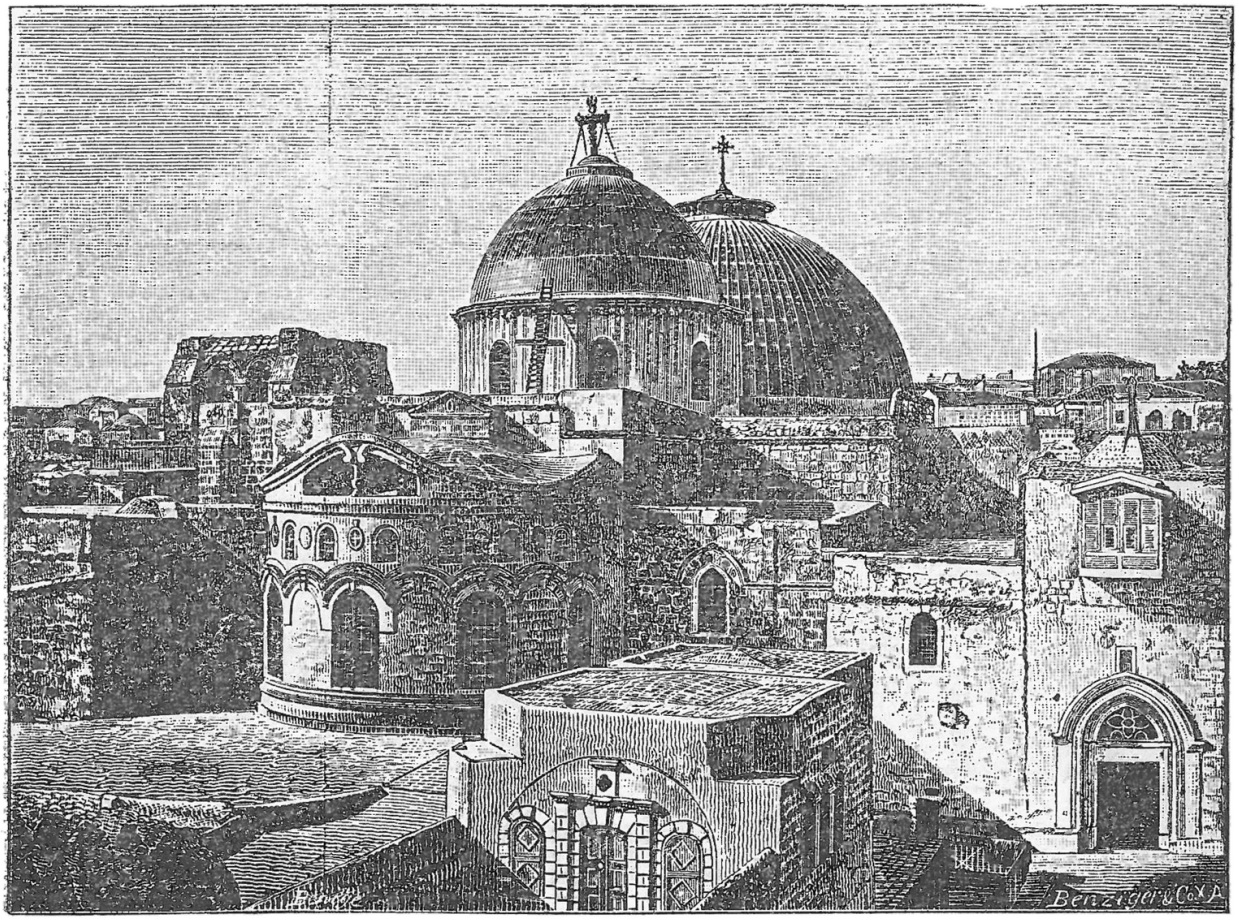

Chrám sv. hrobu.

Přijdeme na prostranství před svatyní; pestrá směsice cizincův a domorodců, mezi nimi prodavači různých poutních památek, tísní se zde dosti citelně mezi sebou. Oči naše spočinou na šedivých, namnoze poškozených starobylých zdích, ozdobených uměleckými rytinami románsko-byzantského slohu. Onou branou, sloupy ozdobenou, vtáhli již kdysi křižáci bosou nohou do svatyně; lampičky, hořící svítilny nad kamenem pamozání prozařují z temného prostoru. Mnohá věc z toho, co zde vidíme a zažijeme, nás zabolí a zarmoutí! — Súčastněme se v duchu úchvatných slavností, třeba těch, jež začínají večer před květnou nedělí. — Čestná tlupa tureckých vojáků přirazí na místo a vyklidí je, pokud třeba, pro slavnostní příchod latinského katolického patriarchy jerusalemského. Již to stojí za podívanou; v předu kráčejí kavasové, seminaristé a alumni s červenými fezy, dómská kapitola Božího Hrobu, Františkáni a různí zástupcové církevních řádů; důstojná postava patriarchova s černým plnovousem, francouzský generální konsul v plné parádě a pak pestrá směs poutníků z blízkých, vzdálených a nejvzdálenějších zemí, která se nedá vylíčiti. U kamene pomazání Páně podá se kropenka a zapálí se kadidlo; následuje modlitba v Božím Hrobě, pak vzdávají věřící svůj hold církevnímu knížeti, jenž sedí na svém trůně, líbajíce mu prsten a dotýkajíce

se ho uctivě čelem. — Sledujme velkolepý průvod, jenž se dnes pohybuje ve starobylých síních od oltáře k oltáři. Průvody pořádají se sice denně o 4 hodinách odpoledne; OO. Františkáni obstarávají s přítomnými poutníky, nesoucími svíce, tento starobylý zvyk jménem vzdálených a nepřítomných bratří. O určitých dobách a svátcích koná se pobožnost s větší slavností a za většího účastenství. — Trvá to dlouho, než se člověk řádně seznámí a vyzná ve svatyni o třech lodích s množstvím výklenků, kaplí, schodů a galerií.

Slavnostní průvod začíná v choru františkánském, zvaném kaple zjevení, poněvadž se zde zjevil dle tradice po Svém vzkříšení Kristus Pán Své matce. U každého zastavení zpívají se zvláštní hymny a modlí se dotyčné modlitby, tedy nejdříve zde u oltáře, kde se chová část sloupu, při němž byl Spasitel při bičování uvázán. Velkolepý průvod pohybuje se v přesném pořádku, se svícemi za zpěvu vážných, velebných písní, severní příční lodí k „žaláři Páně“, dále kolem „oltáře sv. Longina“ k místu „rozdělení rouch Páně“, odtud po 40 schodech do kaple „nalezení sv. kříže“, jejíž oltář, jak svědčí erb a nadpis, daroval Ferdinand Maximilian, arcikníže Rakouský, tehda císař mexický. Třetího května vynáší se z této katolické svatyně po slavných službách Božích částka sv. Kříže; děje se tak v pokud možno nejslavnějším průvodě, při čemž sypají se na zem čerstvé květiny a listí a zpívají se vhodné zpěvy; vše ubírá se do chrámu Božího Hrobu.

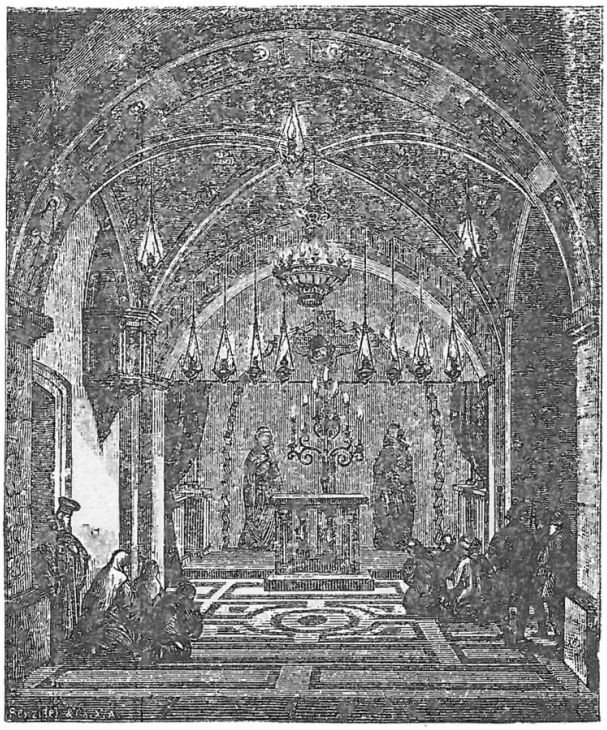

Sanktuarium ukřižování.

Další zastavení tvoří hluboko položená kaple sv. Heleny (abessinská), od níž se průvod vrací zpět vzhůru k oltářnímu výklenku se sloupem, na němž prý seděl Pán, když byl trním korunován, a když mu činěny nejhorší pohany. Ve jmenovaných prostorách panuje převážně temnota. Brzy na to vystupuje se na pahorek golgotský (po 18 schodech), který leží v nepatrné vzdálenosti od kaple Božího Hrobu, ale ještě v téže hlavní svatyni a takřka pod toutéž střechou. Nezapomenutelny jsou úchvatné melodie církevních hymnů, něžnost a zbožnost na tomto posvátném a tajůplném místě. I sem proniká jen málo světlo denní, a proto nesčetné, stále zářící lampy zvýšují ještě posvátnost a tajemnost místa. Ze tří oltářů patří dva katolíkům, totiž svatyně **Křižování Páně** (oltářní stůl jest dar velkovévody Ferdinanda z Medici 1587) a pak malý, přečetnými a drahocennými obětními dárky ozdobený oltář sedmibolestné Panny Marie; avšak nejdůležitější oltář nad místem svatého Kříže jest majetkem Řeků. Tento září drahocennými stříbrnými obrazy; pod ním jest ve dlažbě otvor, kde stál Kříž, jejž poutníci vroucně líbají. Vedle něho ukazuje se skalní trhlina, která prý povstala po smrti Páně.[1])

Při slovech zpěváků: „O Crux, ave, spes unica.... Vítej, Kříži, čáko jistá,“.... padají účastníci průvodu na zem a dotýkají se jí ústy a čelem. Mohutným dojmem působí obřady Velikého Pátku, zpívané pašije, poslední slova Ježíšova, uctívání sv. Kříže a j. právě zde na skutečném dějišti. O 7. hodině večer o velikém pátku, — když se při tomto ohromném průvodu se sv. křížem na různých místech této svatyně v sedmi řečech po sobě káže poutníkům a ostatním posluchačům o významu díla spásy a vykoupení, — jest určena tato důležitá část dómu pro kázaní německé a francouz-

[1]) Mat. 27, 51.

ské, kámen pomazání Páně pro arabské, kaple Božího Hrobu pro kázání španělské, když se přiblížíme k rotundě, v jejímž středu stojí Sanctum sanctorum, Anastasis čili el-kiôme, t. j. **kaple vzkříšení** (a Božího Hrobu) vpadnou do zpěvu jásavé, mohutné zvuky varhan; neobyčejně velebně nese se latinský chvalozpěv na Krista Pána, „primogenitus mortuorum", při čemž se obchází při slavnostních příležitostech třikráte kolem nejpřednější památky a odznaku naší křesťanské víry.

Milovník bible, dějin světských i církevních, vůbec každý přítel starožitných památek, církevního umění a liturgie, nalezne právě zde mnoho látky k prohlídce. Poutník se zdrží tu a tam poněkud déle, prostuduje a všimne si blíže toho neb onoho předmětu; jest upozorněn na kapli Adamovu, jež jest vyhloubena právě pod místem ukřižování ve skále golgotské; vedle jest místo, kde naznačují dva kameny hroby prvních křižáckých králů, Bohumíra z Bouillonu a Balduina. Povšimnutí zasluhuje kámen pomazání Páně; jest to červenavá mramorová deska, 2·7 m dlouhá, 1·3 m široká, která označuje místo, kde prokázal Josef z Arimathie a Nikodem poslední přátelskou službu mrtvole Pána Ježíše po snětí s Kříže.

Vysoké svícny (mnohé veliké umělecké ceny) s obrovskými svícemi stojí po obou stranách, a nad tím visí osm lamp s věčným světlem.

Několikráte putuje člověk ke hrobu Vykupitelovu a prohlíží si vnitřek, nejdříve andělskou kapli ($3^1/_2$ m dlouhou, 3 m širokou), bohatě vyzdobenau mramorovými rytinami, jejíž nynější výzdoba pochází z roku 1808. V této prostoře, která nám znázorňuje bývalou komůrku skalního hrobu, hoří ustavičně 15 lamp. S největší uctivostí vstupují poutníci do nejvnitřnější, velice těsné prostory (2 m dlouhé, 1·9 m široké), aby na kolenou uctili místo, mramorovou deskou pokryté, kde odpočívalo sv. Tělo Ježíšovo. Kus stěny, kterého mohou používati katolíci, zdobí od několika let drahocenný vypuklý obraz ze stříbra, představující Vzkříšení Páně dle Rafaela, zasazený v massivním stříbrném rámě, posetém nesčetnými drahokamy — dar to kardinála Antonelli-ho. Vzduch tohoto oblažujícího, nebeského místečka bývá často nasycován vůní čerstvých květin, růžové vody, drahocenných olejův a jemného kadidla. V přesně určenou hodinu konají denně strážcové sv. Hrobu, mnichové Františkánští, služby Boží slavnostním způsobem na přenosném oltáři, jenž se umístí nad přesvatým místem Božího Hrobu. Se stropu visí 43 lampy s věčným světlem, z nichž většina má nemalou cenu.

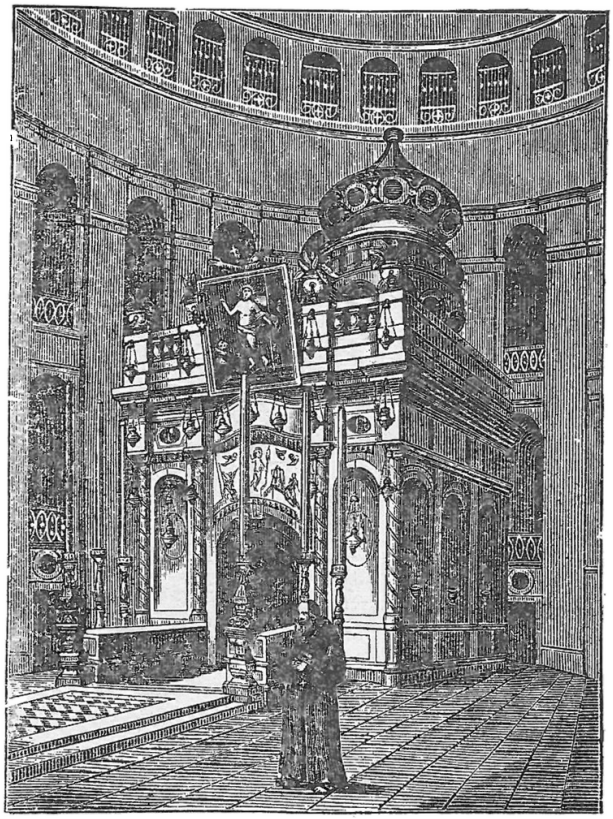

Kaple sv. hrobu a vzkříšení.

Nádhernou podívanou skytá osvětlení kaple Božího Hrobu na vigilie svátků; jsouc ověšena kolem do kola četnými různobarevnými lampami, třpytí, blýská a září kouzelným, magickým světlem; rotunda, která kapli obkličuje, jest rovněž ozářena četnými lampami, které jsou umístěny na první a druhé galerii a tvoří velebnou korunu; zlatem třpytící se figury a arabesky na modrém podkladě kopulovité klenby působí dojmem, jenž se dá těžko vylíčiti. Zvyšují jej ještě nádherný řecký chor, ozářený korunními svícny a nesčetnými lampičkami, vznášejícími se na řetízcích a šňůrkách vysoko ke druhé kopuli, pod níž na podlaze znázorňuje prý mramorový podstavec „střed světa".[1])

[1]) Žalm 73, 12.

Tu a tam zaznívá církevní zpěv, obzvláště vážný a teskný jest zpěv Arménů, méně oblíbený a vkusný zpěv Řeků; nejraději naslouchá me překrásně znějícím poutním písním Rusů, jež zaznívají čarokrásně brzy s Golgoty, brzy od Božího Hrobu, nejslavnostněji v hodinách nočních; mnozí prodlévají celou noc ve svatyni a čekají na chorový zpěv mnichův o půlnoci, a na přečetné služby Boží, jež se sloužívají již v nejrannějších hodinách.

Nejbližší okolí tají mnohou památnou budovu z nejrůznějších dob; stavby křižáků (sídlo latinského patriarchy, zříceniny kláštera a kostela „Maria latina"; ohromné zbořeniště hospitalu Johannitského s rozbořeným chrámem klášterním P. Marie Větší). Navštívíme příbytky Abessinců východně nad kaplí sv. Heleny, cisternu sv. Heleny, koptický klášter, bránu patriarchův atd. atd.

d) **Sion, Moria.** Západně nad chrámem Božího Hrobu jest řecký hlavní klášter a patriarchát této vážené a v Jerusalémě silně zastoupené náboženské obce. Ještě výše jest hlavní konvent otců Františkánů s farním chrámem sv. Salvatora (Spasitele) a se sídlem kvardiána s posvátné hory Sionu; tomuto jakožto strážci svaté země, „Custos terraesanctae", jest svěřen dozor nad různými svatyněmi palestinskými a vůbec nad celou provincií řádu „terra sancta" zvanou. Farní chrám sv. Salvatora byl teprve před nedávnem přestaven a zvětšen. (Dar cís. Františka Josefa I.). Zde jest také přirozené středisko všech far řádu podřízených (Jerusalem, Betlem, Sv. Jan, Ramle, Jaffa, Nazaret, Kana, Sv. Jan na horách) a hospiců ve svaté zemi.

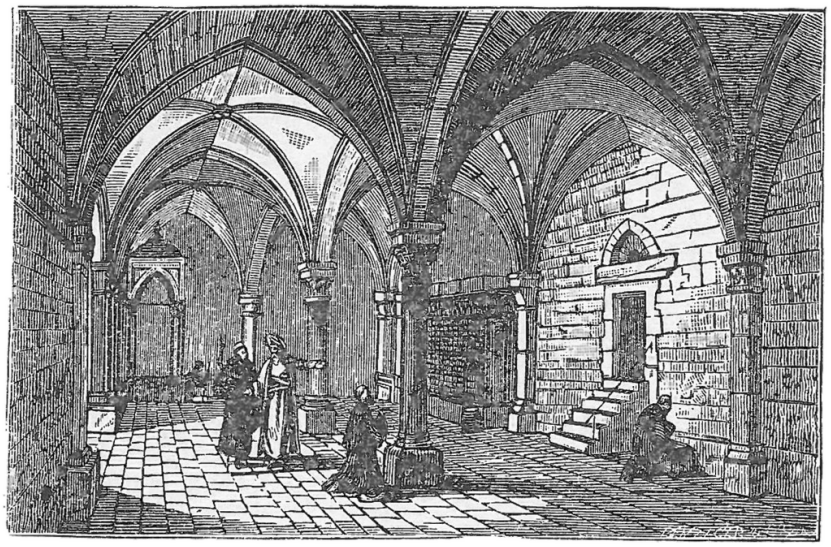

Cenaculum. (Večeřadlo Páně.)

V bezprostřední blízkosti leží prostranný, dobře vedený poutnický dům Františkánů „casa nuova", z větší části nově vystavěný; dále řecko-katolický konvent a na nejvyšším bodě uvnitř hradeb městských nádherný ústav školních bratří, postavený na mohutné spodní stavbě věže Psefinus (Goliášův hrad); poněkud stranou leží rozlehlé budovy **katolického patriarchátu** s novou, prostředně velikou, ale krásnou gotickou kathedralou, zasvěcenou nejsvětějšímu Jménu Ježíš. (Hlavní oltář z pozlaceného bronzu jest rovněž darem císaře Františka Josefa, Rakouského). Zde jest residence patriarchy a kanovníků Božího Hrobu (počtem 12), kteří však jsou částečně ustanoveni za professory v semináři kleriků nebo vysílají se na missie. V sousedství kathedrály mají (od r. 1846) svůj útulek sestry sv. Josefa, které jsou zaměstnány na dívčích školách a v nemocnici sv. Ludvíka; před nedávnem usadily se tam milosrdné sestry, jež se ujímají také malomocných ubožáků.

Na další pouti po západním pahorku dostaneme se za branou jaffskou ku kostelu Krista Pána, jenž jest středem anglikánské missie; protestantské biskupství. Z ústavu protestantských nalézáme v samém Jerusalémě 8 škol, mezi nimi syrský chlapecký sirotčinec, dívčí sirotčinec „Talitha, kumi — dívko vstaň!"[1]) lyceum „kolonií templářských"; 4 nemocnice, poutnický dům (hospic Johannitů); mimo to kostel Pavlův a německo-protestantská kaple v rozvalinách starého hospice Johannitů, 3 knihkupectví, obchody atd. Jejich školy a missijní stanice jsou rozšířeny po celé Palestině.

[1]) Marek 5, 41.

Na velmi příznivém místě leží středisko rozkolných Arménů, totiž na Sioně. Najdeme zde překrásný kostel sv. Jakuba (kdysi španělský), jenž stojí na místě, kde umučen apoštol Jakub starší; za podívanou stojí poklad chrámový; tamtéž jest arménský patriarchát, seminář, klášter, obydlí pro poutníky. Nedaleko klášter olivový, jenž prý stojí na místě Annášova domu.[1])

Památná část města leží nyní za branou Sionskou, rozložená kolem bývalého kostela Sionského se svatyní poslední **večeře Páně** (nyní mešita). Šílení dervišové a nepřátelští židé spojili se a vytlačili r. 1551. úplně Františkány z jejich majetku, jenž kdysi tak draho byl vykoupen. Za důvod sloužila jim záminka, že nelze křesťanů trpěti tak blízko u hrobu „proroka Davida".

Na této hoře dlužno tedy hledati první mateřskou svatyni, shromáždiště Krista Pána a sv. apoštolů, místo seslání Ducha Svatého; zde slavila jakořka své narozeniny křesťanská církev, jež se utvořila po kázaní sv. Petra pokřtěním tří tisíc lidí; a na tomto místě nemají nyní katolíci ani kouska majetku vyjma — hřbitov! S bolestí a žalem vstupujeme na zneuctěné, neprávě čisté místo, kde se ukazuje dvojlodní, malý, gotický chrám, bývalá svatyně klášterní, za „Coenaculum", t. j. síň poslední večeře Páně. Za odměnu otvírají ji mohamedáné, a vpouštějí křesťany ku krátké pobožnosti a k — pláči!

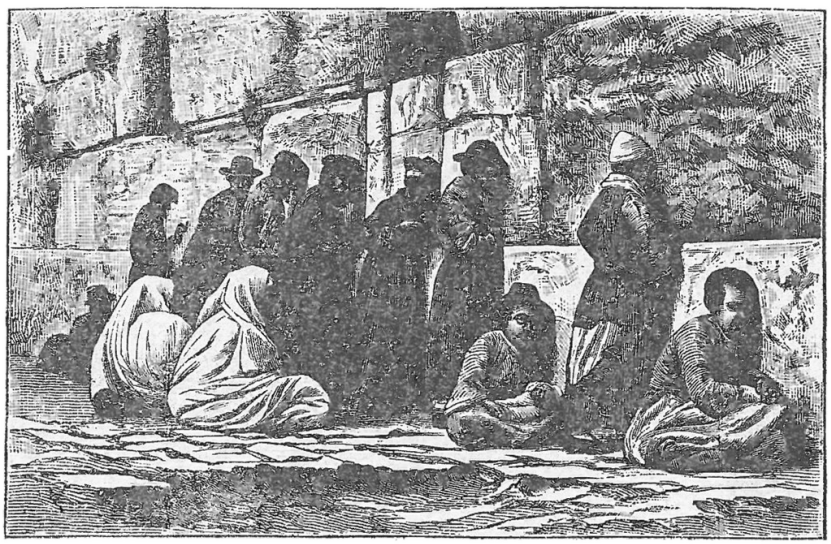

Zeď nářku.
Židé naříkající u zdí jerusalemských.

Místo, kde prý stával dům Kaifášův, zaujímá armenský konvent a něžný kostelík Salvatorův. Na svahu hory leží jeskyně, v níž před časy stávala kaple prý na místě, kde kohout zakokrhal. (Sv. Petr oplakával hořce svoje trojí zapření).

Zbývá ještě jedna důležitá návštěva, totiž chrámová hora Moria, která kdysi tvořila střed a ohnisko náboženského a politického života národa Israelského. Úvodem této obhlídky budiž zeď nářků na záp. straně. Snad se vrátilo domu málo poutníků, kteří by musili doznati: „Neviděli jsme zdi nářků". Zde mají židé místo smutku a modlitby u paty mohutné zdi, jejíž obrovské kvádry asi pocházejí z dob Šalomounových, a jež tvořily část zdí, které okličovaly nádvoří chrámové. Židé scházejí se sem v určitých hodinách, obzvláště v předvečer soboty, zpívají, čtou a vzlykají „pro chrám, který jest zbořen, pro slávu a velebnost, jež pominula"; truchlí pro Jerusalém, truchlí pro bratry, kteří dlí rozptýleni ve vyhnanství; prosbami doléhají, — objímajíce mohutné kvádry a s nářkem tlačíce na ně čela, — na Otce, věčně žijícího, aby „potěšil truchlící Sionu", truchlící město, zneuctěné a zpustošené!"

Za peněžitou odměnu jest dovolen vstup na místo bývalého chrámu židovského, na plochu, zvanou Haram eš-šerif (vznešená svatyně). Místo má značnou rozlohu (466—488 m. dlouhé, 281—317 m. široké) a odpovídá velikosti předdvoří starozákonních. Po zbytcích chrámu Jehovova bychom marně pátrali; „nezůstal kámen na kameni," pouze spodní vrstvy zdí, na nichž stojí rozšířená chrámová plocha, pochází asi z doby Šalomounovy. Deset bran vede dodnes dovnitř. Na vyvýšené ploše starého chrámu pne se do výše mešita Omarova; tvoří pravidelný osmihran a vybíhá ve střeše ve směle klenutou kopuli. Mešita prý pochází v základní formě ze stol. 8; pojmenována jest po kalifu Oma-

[2]) Utrpení Páně, Jan 18.

rovi, nejspíše proto, že jí tento dopomohl ke cti a povznesl ji po dobytí Jerusaléma (kolem roku 636); dal vyčistiti spustlé a znečistěné místo a zřídil jednoduchou modlitebnu.

Před naším duševním zrakem vine se četná řada událostí z posvátných dějin; oběť Abrahamova, mor za dnů Davidových, mlat Jebusity Ornana (Arauna), na němž David obětoval, aby odvrátil mor od Jerusaléma; prozatím byl tam z počátku zřízen oltář, za Šalomouna vypínal se tam nádherný chrám; vzpomínáme si drahocenného zařízení, sloupořadí, nádvoří, bran a schodů, jež vedly až vzhůru k oltáři zápalnému a k „měděnému moři", jež stálo před vchodem do svatyně a velesvatyně; živě si představujeme slavnostní průvod při přenesení archy úmluvy; tane nám na mysli posvěcení chrámu, vidíme v duchu nepřehledné řady poutníků, kteří směřují po všech cestách k Sionu o svátcích Velikonočních

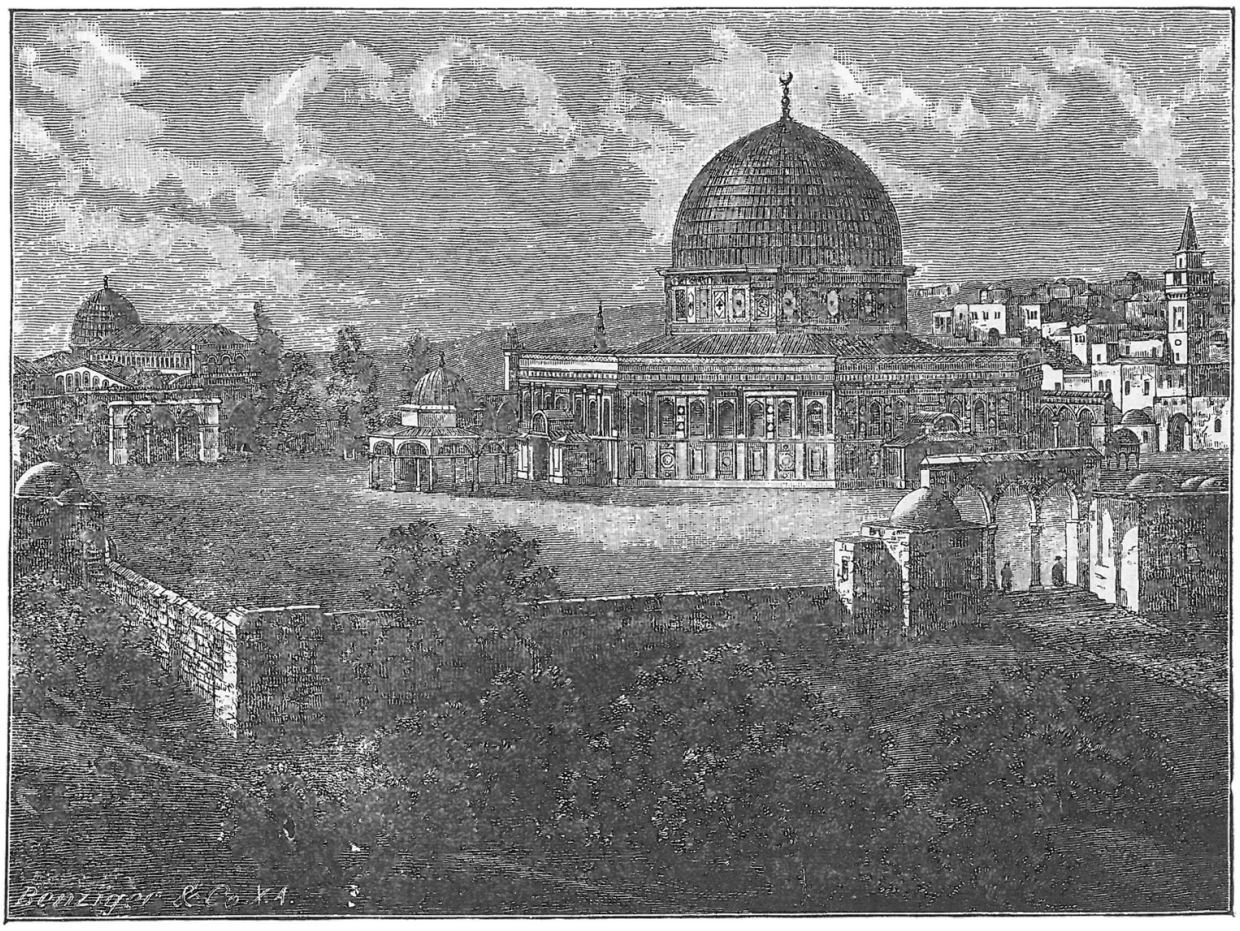

Mešita Aksamova. Náměstí chrámové. Mešita Omarova.

a Svatodušních čili o slavnosti stánků; těch nesčetných obětí, sborů levitů, žalmův atd. Vzpomínáme si všech trudných i milostí plných navštívení Božích až k dětství, mládí a mužnému věku Ježíšovu, o nichž nám vypravují evandělia. Světového významu jest poslední vyjití našeho Spasitele z chrámu: „Ty jsi nechtěl (Jerusaléme!); hle, dům váš bude vám zanechán pustý!"[1])

Na nejvyšším stupni schodů dáno návštěvníkům na srozuměnou, aby zuli obuv. S úžasem pozorujeme vnější stěny, vykládané mramorem a hliněnými tabulkami nádherně pomalovanými. Úžas a údiv stoupá při vchodu do vnitřku mešity, jenž jest ozdoben orientální nádherou a přepychem; stěny, sloupy, mříže, koberce, zkrátka všechno druží se fantasticky kolem důležitého středu, vůkol vyčnívající skály, kterou Mohamedané označují za střed země, kterou považují za onen balvan, který uzavírá bezednou propast; jest prý to místo, kde stál oltář Abrahamův, kde měl Jakub sen atd.; skála prý pozdravila proroka Mahomeda, když prý byl sem přenesen z Mekky, aby se zde modlil;

[1]) Mat. 24.

ještě jiné povídačky se vypravují a věří se jim a ukazují se zde různé věci. (Stopa nohy Mahomedovy, pouzdro se dvěma vlasy z prorokova vousu, prapor Mohamedův a mnohé j.). Na stropě a v rotundě pod kopulí jsou skvostné ozdoby mosaikové a umělecké nápisy; nevýslovně krásná jsou pestrobarevná okna. — Bolem naplní se srdce naše při vzpomínce, že po vítězství Saladinově roku 1187. byl ztroskotán oltář, který vystavěli křižáci na této skále, a kříž s kopule stržen za nářku a vzlykotu křesťanů!

Vyjdeme jižní průčelní branou, a ubíráme se nádvořím, porostlým cypřiši a olivami k mešitě el-Aksa. Justinian zde vystavěl basiliku o pěti lodích k uctění památky obětování Panny Marie. Nástupce chalifa Omara proměnil tento chrám v mešitu. Známá jest legenda, že Panna Maria se zasvětila službě chrámové již v nejútlejším mládí; na místě jejího obydlí byl prý potom vystavěn onen zmíněný veliký chrám. Prohlídka doporučuje se ještě z jiného důvodu. Zde totiž stála kolébka, hlavní sídlo Templářů, prvního křesťanského řádu rytířského (r. 1119.).

Zde i na jihovýchodním rohu, kde shlížíme s cimbuří chrámového do závratné hloubky údolí cedronského, vzbuzují podiv neobyčetně silné a mohutné spodní stavby z nejstarších dob. —

III. Nejbližší a blízské okolí Jerusaléma.

a) Údolí Josafat, Emausy, Sv. Jan, Betlém. Procházka podél vnější strany hradeb skýtá rovněž mnoho zajímavého. Již cestou od brány svato-štěpánské k zazděné „zlaté bráně“ zastaví se přítel starožitností tu a tam v úžase před obrovskými kvádry ve zdi; člověk měří a měří a napočte při jednom sedm metrů délky. „Zlatá brána“, která se otvírala směrem k Hoře Olivetské, a tím spojována tradicí se slavným vjezdem Ježíšovým do Jerusaléma, jest stavba mohutně založená s dvojitou síní, vytvořenou sloupovím; pochází asi z dob Herodových. — Zrak těká po zasmušilém údolí Josafat, údolí soudu,[1]) jehož svahy jsou pokryty mohamedánskými a židovskými pohřebišti. — Na dně údolí jest vchod k prameni Panny Marie, jenž vytryskuje z útrob hory chrámové a vyvěrá v určitých dobách silněji a zase se zmenšuje; voda se vede stranou prastarým, 533 metrů dlouhým kanálem, jenž se táhne pod zemí ve skalách, a vyvěrá opět na světlo denní pod jménem „rybník Siloe“. Ve vodách Siloah umyl se k rozkazu Páně slepý od narození a prohlédl (Jan 9.). Odtud byla brána voda o svátcích stánků, za zvláštních popěvků, což mělo připomínati čerpání vody, naznačené u proroka Isaiaše (hl. 12), čerpání „ze studnice Spasitelovy“. — Na tento pramen vztahují se bezpochyby zaslíbení proroka Ezechiele (hl. 47) a slova církevní velikonoční antifony: „Vidi aquam“ atd. — Na blízku najdeme stopy po křesťanském chrámu, zasvěceném ke cti „Spasitele světlo uštědřujícího.“ Naproti leží špinavá vesnička Silvan, vystavěná částečně ve starých skalních hrobech. Na jih od Jerusaléma sklání se k údolí Josafatskému (či Cedronskému) údolí Hinnom, svého času pověstné modloslužbou Molochovou. Tam jest také známé pole Hakeldama, pohřebiště, jež vzbuzuje vzpomínky z dějin utrpení Páně. Ze starohebrejských hrobních pomníků zasluhují povšimnutí v údolí Josafat „hrob Absolonův“, náhrobek Zachariášův, a těžko přístupný hrob ve skále, dle tradice křesťanské hrob apoštola Jakuba Mladšího.

Velikou přitažlivost na poutníky má zahrada **Gethsemani** v údolí Josafat. V širším slova smyslu patří k ní také **chrám hrobu Panny Marie** a kaple krvavého potu. Chrám stojící na místě, od pradávných dob velmi uctívaném, byl za výprav křížových značně změněn a rozšířen; mniši kláštera benediktinského, jejž založil již král Bohumír z Bouillonu, převzali stráž a péči o bohoslužby. Po klášteru již dávno není památky; katolíci nemají zde žádného posvátného místa, nýbrž pouze Řekové, Arméni, Koptové a Syrové. Brána s gotickým obloukem vede k širokému schodišti; po 48 krásných schodech sestoupíme do staré svatyně; ve východní části stojí volně hrobová kaple, stavěná po způsobu kaple Božího Hrobu. Jest vytesána ze živé skály a chová uvnitř, asi metr nad

[1]) Joel 3, 2 násl.

dlažbou, skalní hrob Panny Marie, pokrytý mramorem, jenž slouží za oltář. Lamp hoří zde veliké množství; výzdoba jest i jinak důstojná, a nával zbožného lidu jest, jak samozřejmo, v určitých dobách neobyčejně živý a četný, obzvláště před a po svátku Nanebevzetí Panny Marie, kdy po celých čtrnáct dní téměř celý Jerusalém putuje do údolí Josafat, aby se pobavil ve stínu oliv aneb pod stany, aby poslechl produkce turecké vojenské hudby, pomodlil se u hrobu „Sittna Marjam“ (Naší Panny Marie), aby pil ze zdejší cisterny jako z pramene milostivého a rozveselil se různými zábavami a oddal se různým požitkům.

Poutník rád navštíví blízkou jeskyni smrtelné úzkosti Páně (kapli krvavého potu), ještě raději však vstupuje do zahrady Gethsemani v užším slova smyslu;

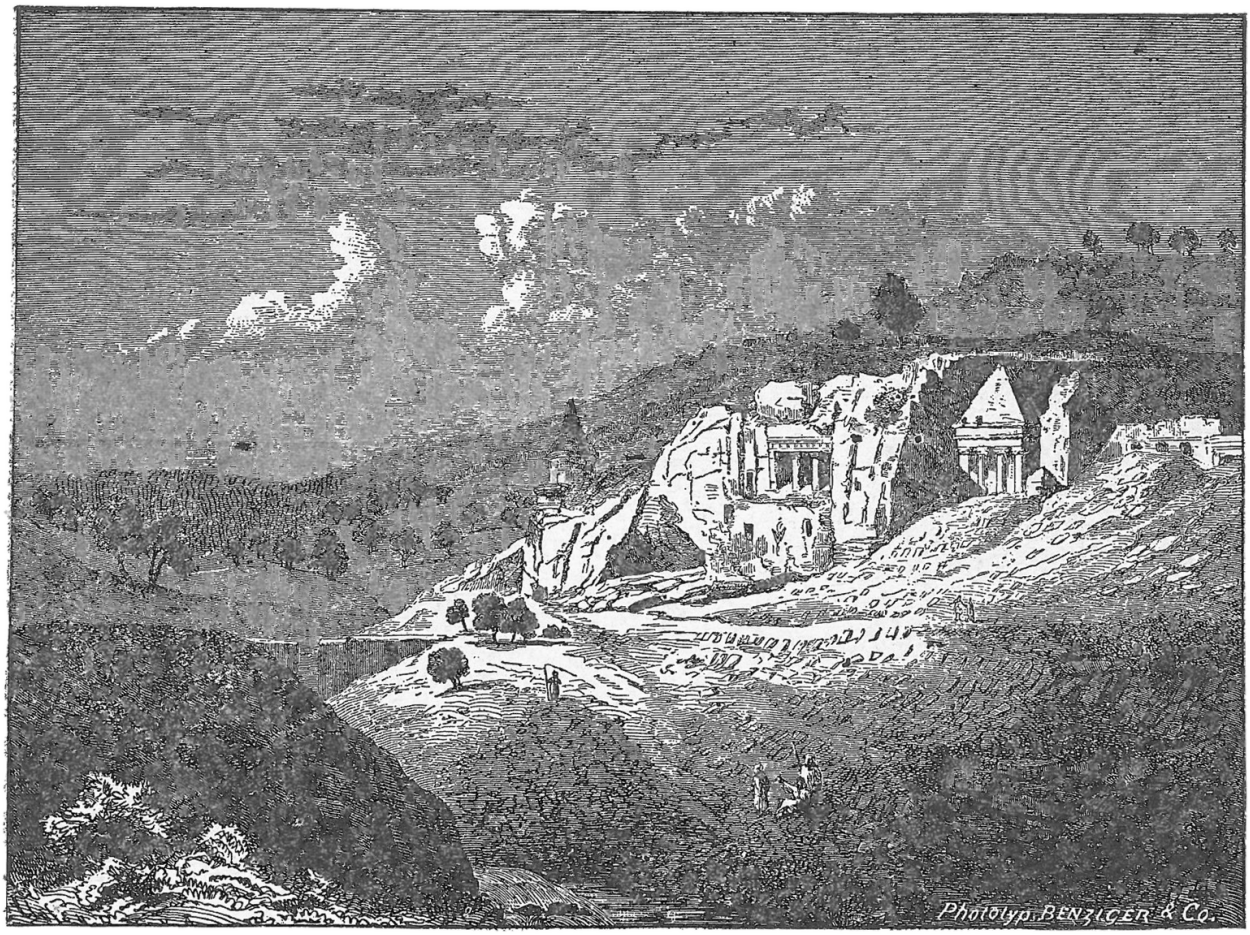

Údolí Josafat.

nyní jest to místo obehnané zdí s osmi starými olivami; tradice považuje tuto zahradu za místo, kde na úpatí hory Olivetské se Ježíš častěji modlil a prodléval, obzvláště tenkráte, když po poslední večeři apoštolové Petr, Jakub a Jan byli svědky smrtelné úzkosti Božského Mistra; zde také zradil Jidáš políbením svého Mistra, zde Kristus byl jat. Jedna část zahrady proměněna jest v kouteček zázračné krásy a lahody; řádový bratr vladaří radostně na této posvátné půdě, ošetřuje a zalévá své miláčky, vonné růže a bylinky, ostříhuje bujný rozmarýn, uvazuje révu a rychle se pnoucí mučenku. Na zahradní zdi jsou umístěna zastavení křížové cesty. — Obzvláště za večerní hodinky najde zde poutník místečko sladkého klidu a odpočinku pro ducha i tělo a vzpamatuje se zároveň po parnu, útrapách a plahočení denním. Prosba vaše nezůstane oslyšena, vyprosíte-li si od bratra zahradníka květinová seménka, čerstvé květiny, větvičku olivy, olivová jádra, snad také kousíček dřeva a pod.; vše to bude vám drahou upomínkou na tento kousíček „terra sancta!“ (svaté země).

Emausy (Kubeibe); na tyto nesmíme také zapomenouti mezi biblickými zastaveními; kývá na nás a zve nás mile: „Pojďte a vizte“ — obzvláště v pondělí velikonoční.

Vede tam sice špatná cesta (3 hodiny dlouhá), ale „naše srdce hoří“,[1]) poněvadž jest naším společníkem Ježíš Kristus a sám vykládá nám Písmo Sv.; neopomeneme i my prositi: „Pane, zůstaň s námi,“ obcovati tajuplné oběti mše svaté a poznati opět Pána při „lámání chleba“. Františkánům slouží Emausy po namáhavých pracích za krátký „letní pobyt“. Krajina má sice poněkud drsné okolí, ale pobyt jest tam zdravý a příjemný, zvláště od vystavění nového kostela a nápadně velikého hospice. V presbytáři útulné svatyně jest náhrobní kámen veliké zakladatelky a dobroditelky markýzky Pavly z Nicolay († 1868 v Jerusalémě); chrám prý stojí buď vedle nebo nad domem učenníka Kleofáše. Tamtéž jsou zříceniny velikého chrámu řádu Johannitů.

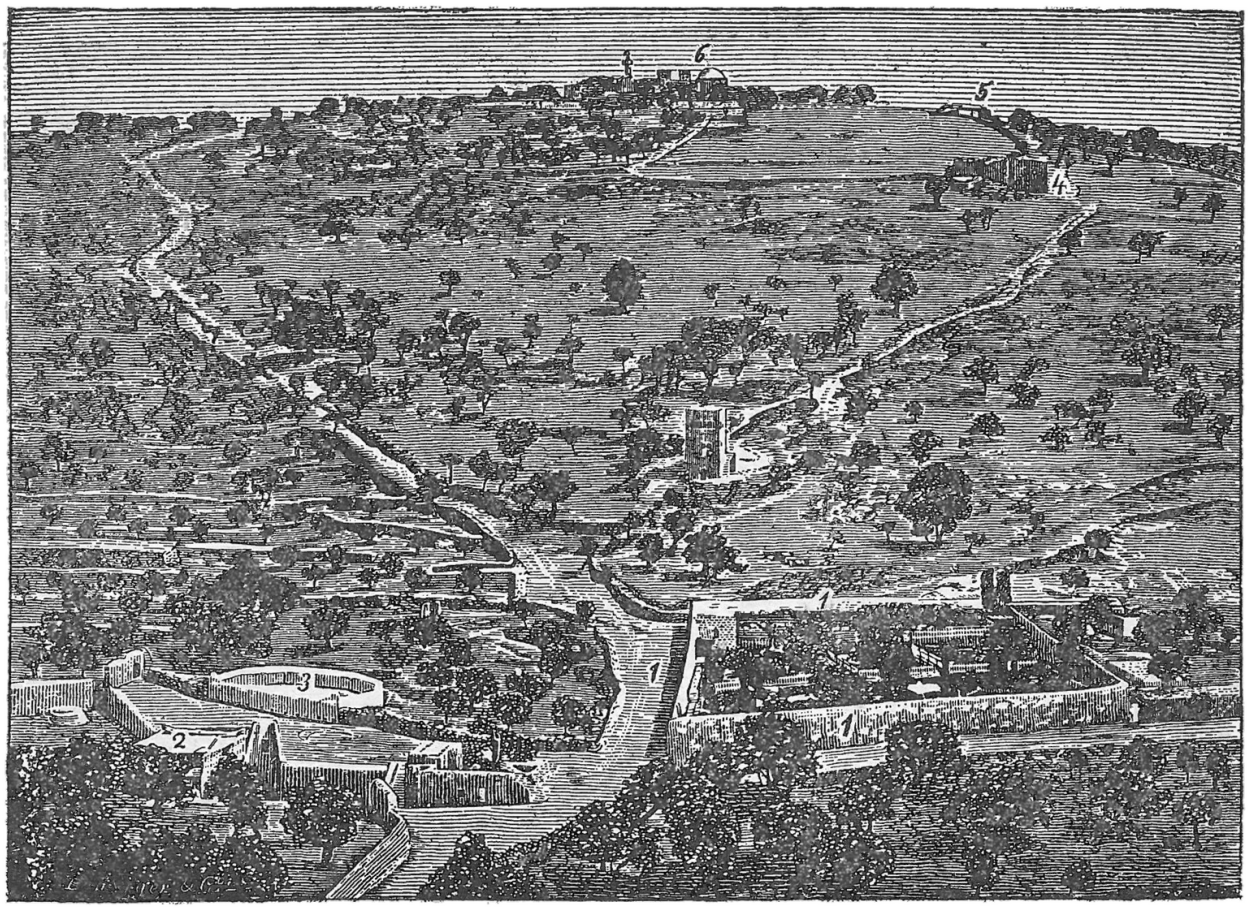

Hora Olivetská a zahrada Gethsemanská.

1. Zahrada Gethsemanská. 2. Chrám hrobu Panny Marie. 3. Kaple na místě, kde se Kristus Pán krví potil. 4. Místo, na němž plakal Kristus Pán nad Jerusalémem. 5. Chrám modlitby Páně. 6. Místo nanebevstoupení Páně.

Také nelze se vyhnouti místečku **Ain Karim** (sv. Jan v horách); vede tam sice krkolomná cesta ($1^1/_4$ hod.), ale Jerusalémští navštěvují je rádi a volí si je za letní pobyt, aby unikli nesnesitelnému vedru; mimo to jest bohato biblickými vzpomínkami a poskytuje hojně náboženské útěchy. Chudičká vesnice (1020 obyvatel) podobá se perle pohozené v blátě; velikého překvapení však jsme se dočkali při vchodu do nádherného chrámu klášterního, jehož oltáře jsou vystaveny z nejkrásnějších druhů mramorů. Sestoupíme po sedmi schodech do kaple, níže položené; latinský nápis: „Hic praecursor Domini natus est — zde se narodil Předchůdce Páně“ — hlásá význam a důležitost místa, jež i Mohamedáné chovají v hluboké úctě. Vedle vystaven nový, prostranný, poutnický dům. Potom jsme navštívili pramen Panny Marie, kostelík Magnificat nebo-li Navštívení Panny Marie,[2]) pak skalní jeskyni a pramen v divoké romantické poušti sv. Jana; k nejskvostnější a nejvděčnější části poutního

[1]) Luk. 24. [2]) Luk. 1, 39 násl.

programmu můžeme čítati procházku mile zvoucími alejemi, vysázenými olivami a ovocným stromovím, v zahradách kláštera Sionských sester, kde také pochován jejich zakladatel P. Alfons Maria Ratisbonne († 1884).

* * *

Teď však vybízí nás evanděliumdůtklivě: „Pojďme až do **Betléma**, a vizme tu věc, jež se stala, kterouž Pán ukázal nám".[1]) Vzdálenost jest nepatrná (2 hodiny od Jerusaléma). Silnice jest dobrá; zájem, zvědavost a nadšení rostlo s námi hned od mládí, poněvadž jsme se na všech místech potkávali a zabývali s touto nejmilejší idyllou. Tradice rozsela různé květiny na cestě. U řeckého kláštera sv. Eliáše rozhlédneme se

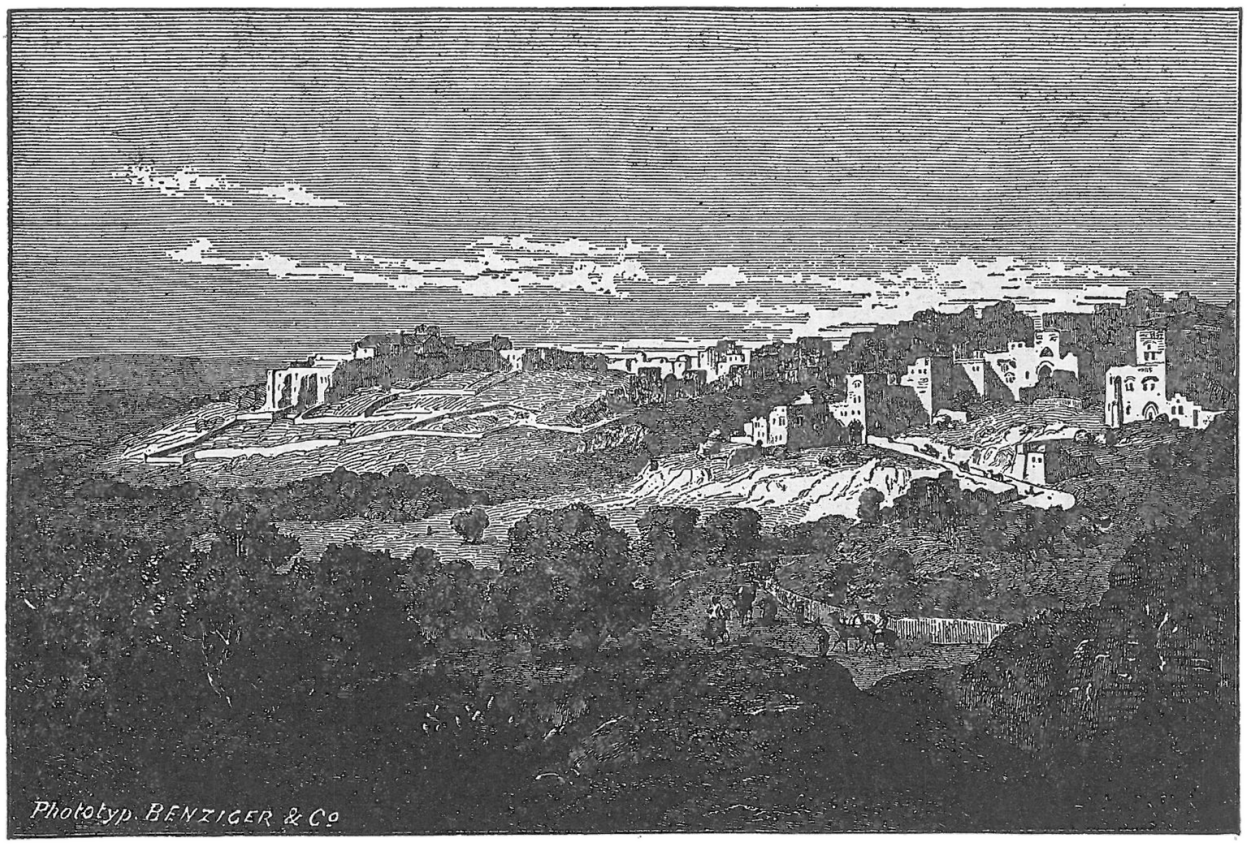

Betlém.

po svatém městě, jež jsme právě opustili, a zároveň pokocháme se vyhlídkou na „Město Davidovo", při čemž bychom z té duše zvolali s poutnicí Pavlou Římskou: .... „Pozdravuji Tě, Betléme, dome chleba, v němž se narodil Ten, který sestoupil s nebe jako chléb živý; pozdravuji Tě, — Efrato, ty přeúrodné, přebohaté pole, jež jsi přineslo, jako plod Pána samého!"

Postavme se v duchu na tuto cestu v době, kdy v Betlémě bývá nejživěji a nejzajímavěji, na př. na Štědrý Večer před Narozením Páně. — Směrem od Bethdšaly ubírá se zajímavá skupina jezdců kolem hrobu Ráchely, jedné z pramáteří synů Israelských. V čele jede jezdec s křížem, a v zástupu kněží, kteří se k nám na koních blíží, poznáváme professory, kanovníky a samého katolického patriarchu; náčelníci z Betléma a okolí, měšťané i sedláci, policisté a jiní tvoří krásný, statný doprovod; tak se vše blíží k městu, jehož obyvatelé očekávají příchozí ve sváteční náladě a obleku. Sirotci z ústavu „Sv. Rodiny" tvoří kapelu, která hraje veselé, radostné nápěvy a melodie; paní a panny betlémské očekávají nás v pestré směsici a ladném pořádku na střechách domů; jásavé

[1]) Luk. 2, 15.

výkřiky a pozdravy posílají nám vstříc jakoby chtěly volati: „Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně!“ Vjezd poskytuje nádherný obraz; město jest převážně křesťanské (9000 obyvatelů, z nichž jest dobrá polovice katolíků); často nastává v množství tlačenice, průvod vázne, až se konečně pestré klubko rozmotá a průvod náležitě seřadí na prostranném náměstí, kde turecké vojsko vzdává čest a kde zahajují zřídka viděný průvod seminaristé, chovanci ústavů, školní dítky atd., — vše směřuje k ctihodnému, starobylému chrámu P. Marie, jenž se vznáší nad jeskyní Narození Páně. Všechno spěchá dnes do Betléma, jenž se stal narozením Spasitele světa bodem křesťanské éry a vůbec dějin světových.

Latinský, řecký a armenský klášter obklopují jako pevnost největší svatyni Betlémskou, na niž připomíná evanělium dnešní svaté noci, jejíž památka slavívá se každoročně pokud možná s největší okázalostí. Člověk by ani nevěřil a nečekal, že by zde nalezl stavební památku z dob sv. Heleny (326.) Basilika vystavená na původním půdorysu dělí se 44 korintskými sloupy na pět lodí; každý sloup (6 m. vysoký) jest vytesán z jednoho kusu vápence. Celek chrámu zachoval se až do dnes v původní, starobylé podobě, pouze krov a některé části zdí změnily asi několikráte místo a podobu; celkem však vyhlíží tato svatyně dosti bídně a chudě. Sv. Jeroným, jenž, jak známo, po 34 let téměř nepřetržitě obýval toto rodiště Krista Pána, a vznešená Římanka Pavla, která se svojí dcerou Eustochií rovněž navštívila nivy betlémské, aby se oddala po příkladu Kristově chudobě, — ti se ještě mohli těšiti pohledem na původní nádheru této svatyně, onoho chrámu nad „jesličkami Ježíškovými“, který se udržel v tolika bouřích téměř neporušený až do křížových výprav; křížáci, Bohem nadšení bojovníci ze západu, ozdobili drahou a milou svatyni obětavě novým leskem a nádherou, takže očitý arabský svědek Idrîsi (roku 1154) mohl o ní tvrditi: ....„nikde nelze spatřiti takového chrámu, který by se dal přirovnati k tomuto“; tak nádherně ozdobené byly stěny mosaikou zlatem a jinými nevídanými ozdobami.

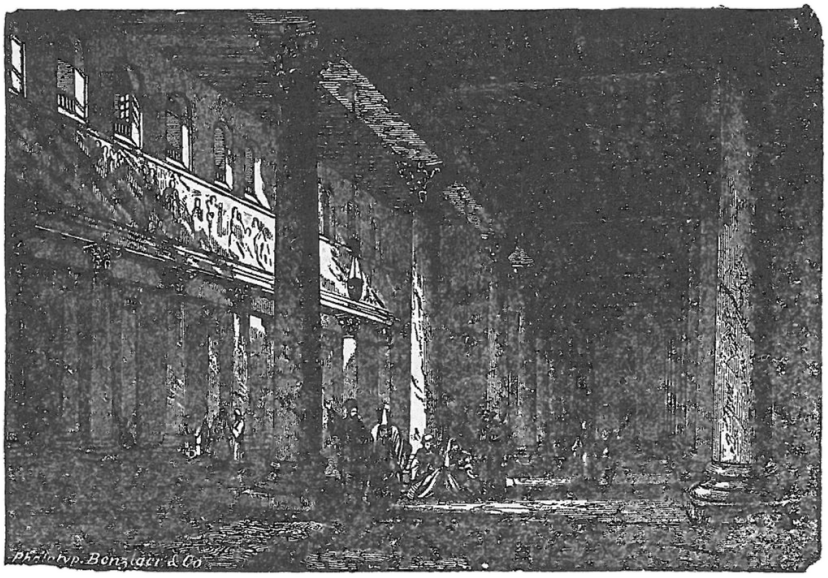

Chrám Panny Marie v Betlemě.

Nyní se neužívá prostranství v lodích k bohoslužbě; chor s hlavním oltářem náleží Řekům; proto se shromažďují katolíci k hodinkám a bohoslužbě ve svaté noci ve farním kostele sv. Kateřiny, jenž jest vedle přibudován; tmavá mramorová deska s latinským nápisem hlásá štědrost rakouského císaře Františka Josefa I., jehož velkodušný poutní dar (roku 1869) hlavně umožnil, že chrám byl značně rozšířen a přestaven, (posvěcen 1882).

Výkony varhan a zpěváků ve svaté noci jsou opravdu mistrovské; nevylíčitelným dojmem působí „Gloria“ právě zde a o této hodině; téměř pět hodin (od 10. až asi k $^1/_2$1 trvá chor, až asi do $^1/_2$3 hrubá mše sv., potom procesí k svatým jesličkám) trvají bohoslužby; teprve po jejich zakončení slouží se tiché mše sv. na různých oltářích až do poledne. Třicet lamp osvětluje vlastní jeskyni narození, jejíž stěny jsou pokryty těžkými, zlatem se třpytícími čalouny. Po kolenou střídají se zbožní poutníci sem a tam a líbají místo, jež jest označeno stříbrnou hvězdou a nápisem: „Zde z Marie Panny narodil se Ježíš Kristus“; — věřící uctívají místo, kde stály jesličky, vedle oltáře svatých tří králů, navštěvují oltář sv. Josefa, a pak oltář u tak zvaného

hrobu Nevinňátek. Také u oltářů na hrobech sv. Pavly, Eustochie, sv. Jeronýma a také u komůrky, kde se modlíval tento církevní Otec, staneme v tiché zbožnosti; téměř u všech těchto oltářů zní mešní zvoneček; poutníci i domácí přistupují četně k sv. přijímání, a měšťané betlémští, se starostou v čele, — třebas nosí již sněhobílou bradu, shánějí se po missálech, aby mohli si vykračovati pyšným krokem před knězem a posluhovati mu při Oběti nejsvětější.

Než vzhůru, máme ještě vykonati jiné návštěvy, na př. v zahradě sv. Jeronýma, v jeho škole, „naproti Thekue"; putujeme východně k vesnici pastýřů (katolická missie) a k poli pastýřů; kde možno ještě spatřiti zříceniny kláštera nad kostelíkem „Gloria in excelsis". S radostí sbíráme květiny na těchto nivách na památku, a v určitých dobách také slámu a klasy tam — kde podobně kdysi činila také Ruth, pramáti Davidova; takových věcí lze dobře zužitkovati pro jesličky. Navštívíme „jeskyni mléčnou" (dle legendy první útulek na útěku do Egypta) a různé betlémské kláštery (katolický: konvent a veliký poutní dům Františkánů; klášter sester sv. Josefa, missionářů nejsvětějšího Srdce Páně z Betharram a klášter Karmelitánek). Velkolepou polohou vyniká rozsáhlý vychovávací ústav chlapecký: „U svaté Rodiny".

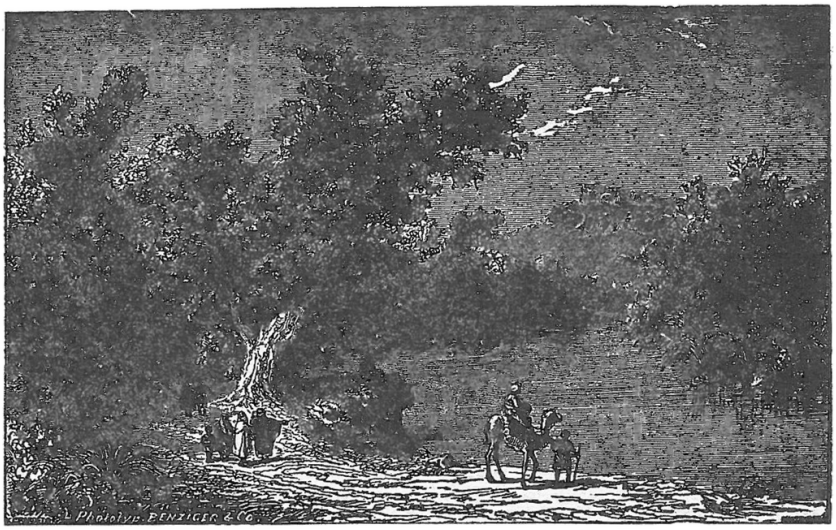

U Jordanu.

O Vánocích není ještě dnes téměř „žádného místa v hospodě", jako tenkráte, když sem došli svatí poutníci z Nazareta; všeobecně poskytuje se poutníkům útulek zadarmo tři dny, v nichž člověk stěží prohlédne všechny památky a vzácnosti v kostelích, na trhu, a v dílnách řemeslníků; zastavíme se u studnice, kterou napájí starobylý vodovod ze „zapečetěného pramene"[1]) u „rybníků Šalomounových". Navštívíme jednotlivé olivové zahrady a vinice a pohovoříme si rádi s lidem pilným a přičinlivým a vlídným, jež jest namnoze znalý různých jazyků; jistě si nakoupíme od nich růženců, zboží perleťového a podobných domácích výrobků. Badatelé a cestovatelé pouštějí se ještě dále, navštěvují a probádají „zavřenou zahradu"[2]), zříceniny Thekuy (rodiště proroka Amosa), veliký labyrint Chareitûnský atd.

Karavanní silnice vede dále úplně pustou krajinou, pravou pouští do Hebronu (6 hodin cesty); jest to jedno z nejstarších a pro židy i moslemíny nejsvětějších měst země, poněvadž jsou prý tam hroby nejstarších patriarchů.

Než my vrátíme se do Betléma. Na některé klášterní terasse poskytne nám večerní hodinka dosti vznětu a látky k závěrečným úvahám o Betlémě-Efratě, jenž tají jistě v sobě nepomíjitelný půvab; táhnou nám myslí půvabné obrazy, obletují nás nejposvátnější vzpomínky na Davida pastýře, žalmistu a krále; na zázračnou událost ve svaté noci, na poutnici Helenu, sv. Jeronýma, jenž zde tak dlouho bádal a studoval svaté knihy, na ony zbožné paní, které zde vystavěly první kláštery, a jež se cítily tak šťastnými, že mohou bydleti, žíti a zemříti u jesliček Ježíškových (Pavla † 404; Eustochium † 419, Jeroným † 420). Myslí táhnou nesčetná vojska křižáků, kteří tak vroucně uctívali toto městečko a jeho svatyně. Zrak šine se od místa k místu; zachytne tu a tam zříceniny zašlých klášterů, zastíněné olivami, obrostlé bujnými křovinami. Pole pastýřů bují sytou zelení! Zadíváme se až do údolí Jordánského a na protilehlou krajinu, pokrytou zázračně a nevídaně osvětlenými

[1]) Velepíseň 4, 12. [2]) Velepíseň 4, 12.

vrchy Galaadskými a Moabskými. O čem vypravuje a nač si stěžuje a žaluje nám celá země a město a tento chrám, nejstarší v Palestině?

b) **Mar-Saba, Mrtvé Moře; u řeky Jordanu** Nesmíme vynechati návštěvu **kláštera Mar-Saby** v údolí ohnivém (cedronském), jenž sluje také „hvězda poušťě". Podniknouti tento výlet ku klášteru a dále k Mrtvému moři mohl by se sice uložiti někomu za pokání pro děsnou cestu, ale odměna za námahu jest štědrá. Mar-Saba děkuje za svůj původ vysoce váženým patriarchům a zakladatelům poustevnictví, totiž sv. Euthymiovi († 470) a Sabovi († 532). Co se týče velkoleposti polohy, smělosti stavby, němého ticha a mrazivé opuštěnosti marně bychom hledali něco podobného tomuto klášteru. Pozorování a dojmy tohoto místa vtiskly se nám v paměť nevyhladitelnými rysy.

Na další pouti pustou pouští zaměstnávají nás ještě dlouho myšlenky na jmenovaný klášter a na doby, kdy se zalidňovala poušť daleko široko svatými muži, kdy plně platil Origenův výrok, že „kde země nejvypráhlejší, tam duše nejmoudřejší", a že mohl míti pravdu sv. Jeroným, když velebí poušť, poněvadž i tam „pučí květiny Kristovy".

Otvírá se pohled na Mrtvé moře, k němuž sestupujeme s velikou zvědavostí; cesta jest daleká a nanejvýš obtížná; na blízku leží mohamedánské poutní místo Nebi-Mûsa (bývalý křesťanský klášter). Palčivé vedro trýzní cestujícího, čím hlouběji sestupuje, tím nesnesitelnější, neboť Mrtvé moře („Moře pouště, Solné moře, Moře Lotovo, Moře východní, Moře asfaltové, Moře ďáblovo") leží 390 m. pod hladinou mořskou. Rozprostírajíc se mezi pustými výšinami judskými a mezi pitvornými skalními útesy moabskými a ammonskými, táhne se tato tajůplná kotlina vodní daleko na jih. Těžce a líně odpočívá v této kotlině voda, prosycená silně solí, vápnem, sodou, chlorem, natronem atd.; jinak však jest čistá a průhledná. Nikde živé bytosti, ani bylinky, ani zvířete, ani ten nejmenší a nejjednodušší tvor nenajde života v těchto vodách, hladinu nebrázdí žádná loďka. Zde končí život — — Jest to hrob rajské krajiny, hrob oněch zahynulých měst, z nichž nejčastěji se jmenují Sodoma a Gomorrha. — Lidé, kteří se častěji zabývají dobýváním soli na pobřeží, mají temnohnědou, téměř černou pleť. Soli této se v zemi užívá všeobecně; poutníci se mohou pochlubiti ve vlasti, že jedli pokrmy solené solí z Mrtvého moře. V minulém století bylo celé území několikráte prozkoumáno a změřeno; projeli moře kříž na kříž, voda zvážena, části její vypočteny a vyzkoušeny. (Seetzen 1805, Symonds 1841, Russegger, Lynch 1848 a j).

Člověka pojímá téměř lítost, že řeka Jordán, jež počínajíc svými prameny na úpatí Libanonu (veliký Hermon) tak malebnými a rozkošnými krajinami protéká (Caesarea-Filippi, jezero Hûle, jezero Genezaretské), — konečně tak bídně a žalostně ukončuje svoji pouť v Mrtvém moři! Římský přírodozpytec Plinius vykládá četné záhyby této řeky velmi důmyslným způsobem; prý se tolik vine, jakoby chtěla nabízeti na všechny strany svou drahocennou vodu obyvatelům, a jakoby se lekala smísiti se s ohyzdným vodstvem Mrtvého moře!

Asi $^5/_4$ hodiny výše proti proudu leží nejoblíbenější a nejposvátnější místo z poutních stanic, tradiční místo, kde byl pokřtěn Pán Ježíš, na západním břehu řeky Jordanu, který se proto stal „nejsvětější a nejpamátnější řekou země".

Život poutníků jest nestálý a těkavý, proto se zde táboří pouze několik hodin; delšího pobytu dopřávají si orientálové a ruští poutníci, zvláště, když o svátku sv. tří králů hromadně se putuje ke koupeli v Jordáně; jest to divadlo zcela řídkého rázu. Súčastňují se slavnosti sta, někdy tisíce lidstva, obcují žehnání vody, mají připravená bílá lněná roucha, známkovaná u kamene pomazání v chrámě Božího Hrobu; používají jich při koupání a slouží jim jednou za rubáš do hrobu. Touláme se pod stinnými topoly, vrbami, tamarišky, a sbírajíce květiny a kamínky přiřezujeme si třtinu jordánskou za poutnickou hůl, — a duší táhnou biblické události dávnověku; zázračný přechod Israelitů, horlitel pokání a předchůdce Páně sv. Jan Křtitel, a zástupy lidstva toužící po spáse a Messiáši, Ježíš a jeho učenníci, tajemné posvěcení křestní vody křtem Ježíšovým atd. Neobyčejný pohled poskytuje takový společný tábor poutníků; s účastí nasloucháme jejich svatým zpěvům, plné kouzla a poesie jsou večerní a noční ohně táborové a bohoslužba za jitra pod vlastními stany.

c) **Z Jericha přes Bethanii na horu Olivetskou.** Od Jericha nesmíme mnoho očekávati a příliš krásně si je malovati, třebas má tak pěkné jméno, které i dnes ještě vyznívá v er-Riha („livovůně"). Jest to velmi chudičká vesnice (asi 300 obyv.; ruský hospic, mimo to nuzný hostinec); zříme zříceniny věže jakési a vodovodů z oné doby, kdy Herodes rád strávil zimu v Jerichu. Po datlích, kdysi tak proslulých, po balsamu a pod., po „ráji Božím„[1]) a jiných krásách není ani památky! Noc se obyčejně stráví u studnice Eliášovy,[2]) bohatého to zřídla dále v pohoří. Noci bývají z pravidla velmi teplé, rostlinstvo úžasně bujné; trnitá křoviska a roztodivné býlí a plevel však úplně převládá. V zimních měsících jest prosycen vzduch líbeznou vůní keřů „Zakhum" zvaných (nepravý balsám), křovisk s trním Kristovým, kořenovou vůní máty a jiných rostlin. V závratné výši na příkré, srázné skalní stěně leží klášter čtyřicetidenního postu Páně; u něho nebo lépe řečeno na vrcholku „hory pokušení" kochá se oko naše dalekým rozhledem za údolí jordánské, Mrtvé moře, poušť judskou a nivy jerišské, na „zemi synů Lotových". — Spasitel ubíral se častěji tímto územím a uštědřoval obyvatelstvu svých milostí učením a zázraky (Zachaeus; slepý Bartimaeus; cesta k poslední velikonoční slavnosti do Jerusaléma).

Cesta do svatého města jest velice obtížná; zastávky bývají v hospodě Chan-Chadrur,[3]) (červená hospoda „u milosrdného Samaritána"), dále u pramene apoštolův a nahoře ve vesnici Bethanii, kde vyhledáme útulek Ježíšův, pohostinný dům sester Marie a Marty a bratra Lazara. Mezi špinavými domy jsou zbytky zdí a sloupů z křesťanské periody (nynější obyvatelstvo jest mohamedánské). Spěcháme ke hrobu Lazarovu; šestadvacet schodů vede do těsného podzemního prostoru. V pátek před nedělí smrtnou a na svátek sv. Maří Magdaleny shromažďují se zde křesťané k bohoslužbám; na konec přečte kněz se střechy domu patřičné evandělium také v řeči zemské, arabské.

Kolem místa, kde prý stávalo zaniklé Bethfage, stoupáme již na blízkou **Horu Olivetskou,** místo Nanebevstoupení Páně, které plnou měrou zasluhuje, aby častěji bylo navštíveno. Na místech tak důležitých a významných pro srdce i zrak oddechne si člověk volněji a cítí se štědře odměněn za namahavé putování. S této výšiny hledíme svatému městu jakořka přímo do srdce; odtud rozvírá se také rozhled do údolí jordánského, na Jericho a velikou část Mrtvého Moře. S místem tímto snoubí se a splývá mnoho událostí; jména Gethsemani, Bethanie, Bethfage; zprávy evanděliа, jak chodíval Pán Ježíš na Horu Olivetskou, aby se zde modlil, „jak byl Jeho obyčej," Jeho pláč nad městem Jerusalémem, slavný vjezd před utrpením; poslední rozkaz Spasitelův k apoštolům: „Jděte do celého světa, kažte evanděliиm"; .... Jeho odchod do království nebeského Otce, — to všechno skýtá dosti důvodů, že tuto posvátnou horu tak rádi volili si mnozí od pradávna za místo pobožnosti, kde zasvěcovali se službě Boží a rozjímavému životu. Tak povstalo mnoho klášterů větších i menších a pousteven, které však v bouřích časů opět zanikly, takže všechna úpatí a svahy hory nesou stopy staveb. S mosaikovou výzdobou setkáváme se zde všude.

Jeroným, Pavla Římská a jiní uctívali již v chrámě na Hoře Olivetské „šlepěje Páně"; v osmém a devátém století stával zde klášter Benediktinů; z dob výprav křížových máme zprávy o klášteře Augustinů. Čteme zprávy, že před časy veliké lampy před svatyní Nanebevstoupení za nocí svým světlem z dalekaoz načovaly Horu Olivetskou; ve svátek Nanebevstoupení Páně poskytovala divukrásný pohled ozářena nesčetnými světly, která zapalovali zde věřící a přítomní poutníci. — Dnes zde najdeme osmihranné stavení s kopulí, jež náleží mohamedanům; na zemi lze spatřiti čtyřhranný otvor, jenž naznačuje místo šlepěje Páně. Čtyřicet dní po Velikonocích putuje množství lidí nahoru; v předu zvířata s oltáři, nářadím, stany, potravinami. Prodavači černé kávy, kramáři a vojáci zaujmou svá stanoviště.

Vnitřek kopulovité budovy ověšen jest čalouny; „šlepěje" jsou posypány čerstvými květinami, velikonoční svíce hoří po straně, dnes naposledy. Jak úchvatně vše působí na duši v této výši! Dole pod námi leží svaté město o nesčetných kopulích, kde

[1]) I. Moj, 13, 10. [2]) IV. král. 2. [3]) Luk. 10.

prozařuje světlo za světlem v příbytcích za soumraku. Dlouho do noci ozývá se zde pustý hluk a shon, tam zaznívá zbožný zpěv a modlení žalmů. V nejrannějších hodinách začíná slavná mše svatá a tiché mše sv.; nával k sv. přijímání jest veliký. Účastníci slavnosti vykonávají také svou pobožnost v blízkém chrámě Karmelitek, zvaném „Pater-noster" (Otče náš.) Zakladatelkou tohoto kláštera jest Aurelia, kněžna Latour d'Auvergne (roku 1868). V křížové chodbě chrámové jsou 32 desky z pálené hlíny, obsahující v modrém poli černými písmenami „Otčenáš' psaný ve 32 jazycích. Princ Karel ze Švarcenberka daroval a postavil tam značným nákladem i desky s českým textem. Nejkrásnější dvě stavby na hoře Olivetské jsou ruský nádherný chrám se sedmi cibulovými, silně pozlacenými věžemi na úpatí, a ruský kostel s věží 60 m vysokou na vrcholku hory. S ruské věže, jež stojí na nejvyšším bodu u Jerusaléma vůbec, jest překrásný rozhled. Pohled na Jerusalém jest úchvatný, velkolepý, celistvý; zrak spočine naposledy na údolí Josafat, na nádvoří chrámovém, na zlaté bráně; poslední pohled na rozloučenou a zrak zalívá se slzami; — — — zdola nesou se k nám velebné zvuky zvonů od Božího Hrobu, od sv. Salvatora, nebo od ruského chrámu sv. Trojice a budí v duši vážné city. „Přemýšlel jsem o dnech starých, a léta dávná na mysli jsem měl" ....[1]) „Jestliže zapomenu na tebe Jerusaléme, budiž v zapomenutí dána pravice má; přilni jazyk můj k ponebí mému, nebudu-li pamatovati na tebe, nepoložím-li Jerusalém za první z radostí svých na počátku veselí svého."[2])

IV. Samarií do Nazaretu.

V slavnostní vážné náladě loučíme se všichni se svatým městem, vycházíme památnou branou Damašskou a ubíráme se na sever směrem k Samařsku a Galileji do Nazaretu (tři dny cesty). Skalní jeskyně, zvaná jeskyní Jeremiášovou, zůstane po pravici; (na svých cestách a potulkách přišly nám až příliš často na paměť jeho žalostné zpěvy). Krásným olivovým hájem dorazíme brzy ke skupině skalních hrobů, kde prý pochována královna Helena z Adiabene; jest to nejdůležitější a nejzajímavější památka starověku. — Stará silnice má sice název „Tarik es-Sultan" (císařská silnice), jest však pro jízdu vozmo naprosto neschopná, i pro jízdu na koni dosti bídná; brzy objevují se odbočky dřívějších cest do Diospole (Lyddy) a Caesarey. Po této silnici ubírají se také missionáři a klášterní sestry na vytčená působiště na vinici Páně; po blízku jest několik katolických missií (Ramallah, Arik, Taijibe, Kefr-Melik, Dšifna, Bir-Zêt).

Na důležité vyvýšnině Scopus (Hlídka), $^3/_4$ hodiny od Jerusaléma, bývá obyčejně zastávka, bychom se naposledy pokochali pohledem na zdi, věže a kopule Jerusaléma, jenž hned zmizí zrakům našim; říkají se modlitby a recitují se žalmy; hluboce se vtiskují poslední dojmy v mysl naši. „Vyšli (dále) světlo Své a pravdu Svou, aby mne provodily a přivedly na horu svatou Tvou a do stanů Tvých".[3]) — Pozornost naši zaujímají teď stále četná místa, známá z bible: Gabaa, rodiště Saulovo; Rama, kde byl kdysi slyšán hlas nářků; Ráchel pláče dítek svých, (jež odvedeny do zajetí);[4]) el-Bire, jež nás upomíná dle vypravování na noční zastávku svaté Rodiny na pouti dvanáctiletého Ježíše do Jerusaléma. Ubíráme se kolem Bethelu, jenž jest znám již z dob putování Abrahamova a Jakobova; Dšifna (Gofna), staré krajské město leží poblíž — legie Titovy se tam shromažďovaly před obležením Jerusaléma. Sindšîl (Sv. Aegyd) a hrad Balduinův vyvolávají vzpomínku na křižáky; Seilunu (Silo), dlouholetý útulek svatého stanu a archy úmluvy leží stranou na východ. — U Chân el-Lubban dopřejeme si tělesného občerstvení, u studnice Jakobovy opět duševního, vzpomínkou na rozmluvu Ježíšovou s ženou Samaritánkou, — — před zraky chrámové hory samaritánské Garizim (870 m) a jeho protějšku ještě vyššího, Ebal (920 m); na těchto horách stanulo za dnů Josuových po šesti kmenech israelských, aby

[1]) Žalm 76, 6. [2]) Žalm 136, 5. 6. [3]) Žalm 42, 3. [4]) Jerem. 31, 15.

vyřkly požehnání pro ctitele zákona, prokletí pak na jeho přestupníky. Mezi nimi leží město **Nab'lus** (Neapolis, starý Sichem; 12.000 obyvatelů, katolická missie, samaritánská synagoga), v úrodné, dobře zavlažované krajině. — Dvě hodiny odtud leží schudlé Sebastije (Sebaste), jež upomíná na zaniklou proslulou Samarii, bývalé hlavní město provincie, které dostalo jméno od této hory a jejího bývalého majitele Semera.[1]) Ve zříceninách tohoto bývalého města usadilo se nyní asi 300 obyvatelů. Toto místo, kde kázal jáhen Filip, kde udělovali apoštolové Petr a Jan sv. biřmování, jest také památné zříceninami velikého chrámu křižáckého, jenž stál dle podání nad hrobem Jana Křtitele, a zříceninami nádherného chrámu Augustova, jejž vystavěl Herodes Veliký.

Kus obtížné cesty dovede nás do úrodného údolí kolem Sanur; horské toto město má podobu pevnosti (2000 obyvatel) a leží blízko biblického města Dothaim,[2]) (Josef prodán od bratří); jest to prý stará Bethulie, známá z dějin hrdinné Judithy.

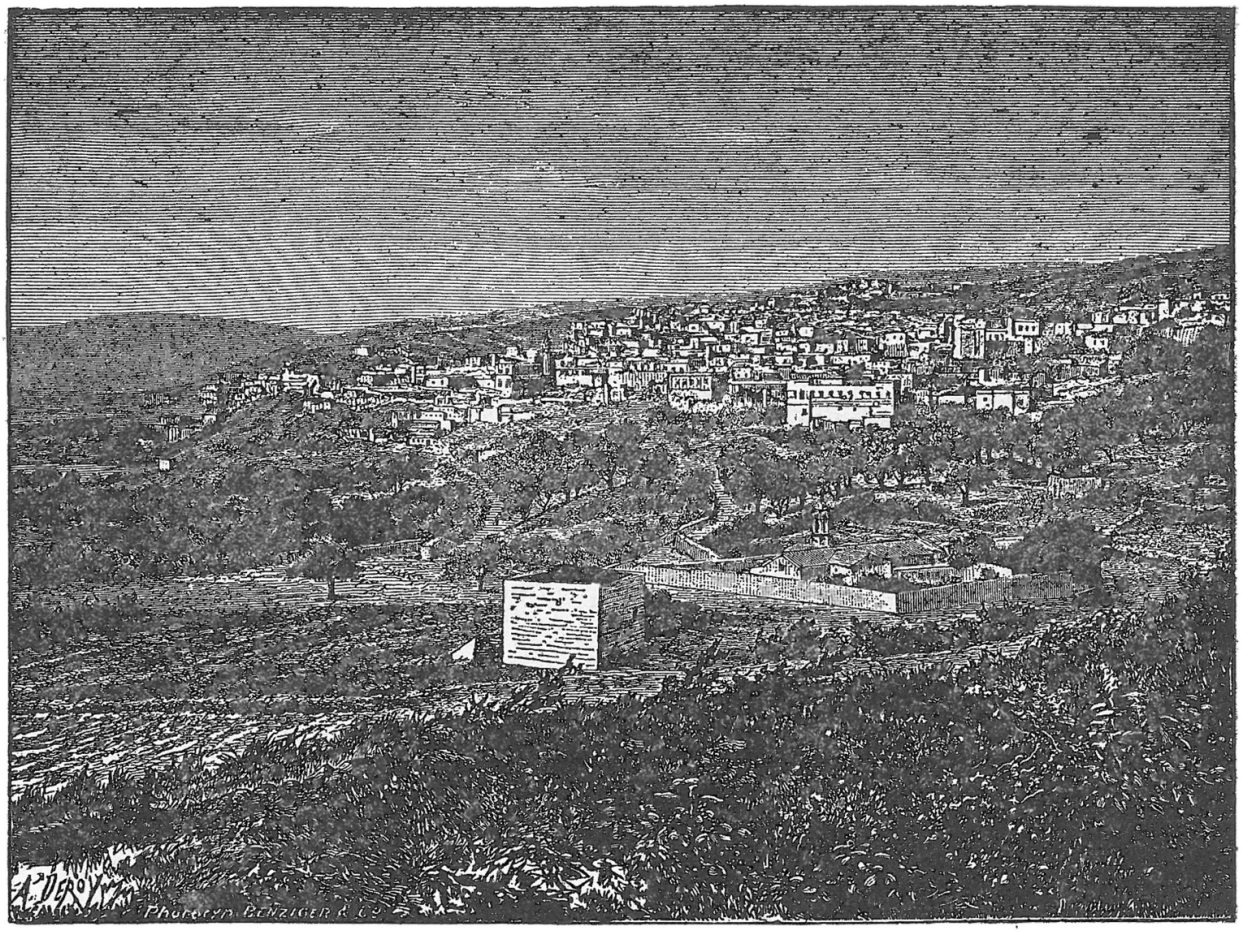

Nazaret.

Týmiž slovy, kterými pozdravili rekyni Juditu po pádu Holofernově kněží, přicházející z Jerusaléma, můžeme pozdraviti blahoslavenou Pannu, jakmile zaletí náš pohled s nejbližšího pahorku přes část nižiny Esdrelonské na hory Judské a na několik domků Nazaretských: „Tys sláva Jerusaléma, tys radost Israele, tys česť lidu našeho.“[3]) Poháněni radostnou touhou po svatém místě v Galileji, projdeme spěšně palmy zdobený Dšenîn na hranici Galilejské; ubíráme se kolem hory Gelboe (známé smrtí Saulovou a žalostným zpěvem Davidovým), dále kolem Zerinu (Jezrael, královská residence Achabova a Jezabelina!) a Sulemu spěcháme rozlehlou rovinou Esdrelonskou (pole Magedoské), ohraničenou pohořím Karmelským, malým Hermonem, Táborem a ostatním pohořím kmene Zabulon, — překročíme přítoky řeky Kisonu (Debbořina vítězná píseň),[4]) a vystupujeme konečně ve výborné náladě vzhůru k náhornímu údolí,

[1]) III. král. 16, 24. [2]) I, Moj. 37, 17. [3]) Judith 15, 10. [4]) Soud. 5, 21.

s něhož spatříme biblickou perlu prvního řádu, „květ Galileje“ — městečko **Nazaret.** — V náboženském ohledu naskytá se zde poutníkům mnoho radostí a hojná kořist. Již Jeroným a Pavla Římská nacházejí zde dva chrámy; městečko, svatyně a obyvatelstvo zažilo, stejně jako ostatní země, hrozných časův a útrap. Legenda vypravuje nám o zázračném přenesení „svatého domku“ do Loreta (roku 1291) — .Teď se ubytujeme pohodlně v krásném hospici Otců Františkánů, procházíme volně rozkošnou domovinu Sv. Rodiny, místa to, na něž padá nezhladitelný lesk a záře dětství Ježíšova. Najdeme zde čistotnější domky než jinde, obyvatelstvo klidné, pokojné a téměř tak příjemné a laskavé jako v Betlémě (2.000 katolíků, 2.000 Řeků, 2000 Mohamedanů, Protestanté). Vstoupíme do dílny Josefovy, tam opět k „stolu Kristovu“ do Nazaretské synagogy, do řeckého chrámu Gabrielova u studnice Mariiny, spatříme protestantský kostel a veliké protestantské ústavy; missijní dům katolického patriarchátu;

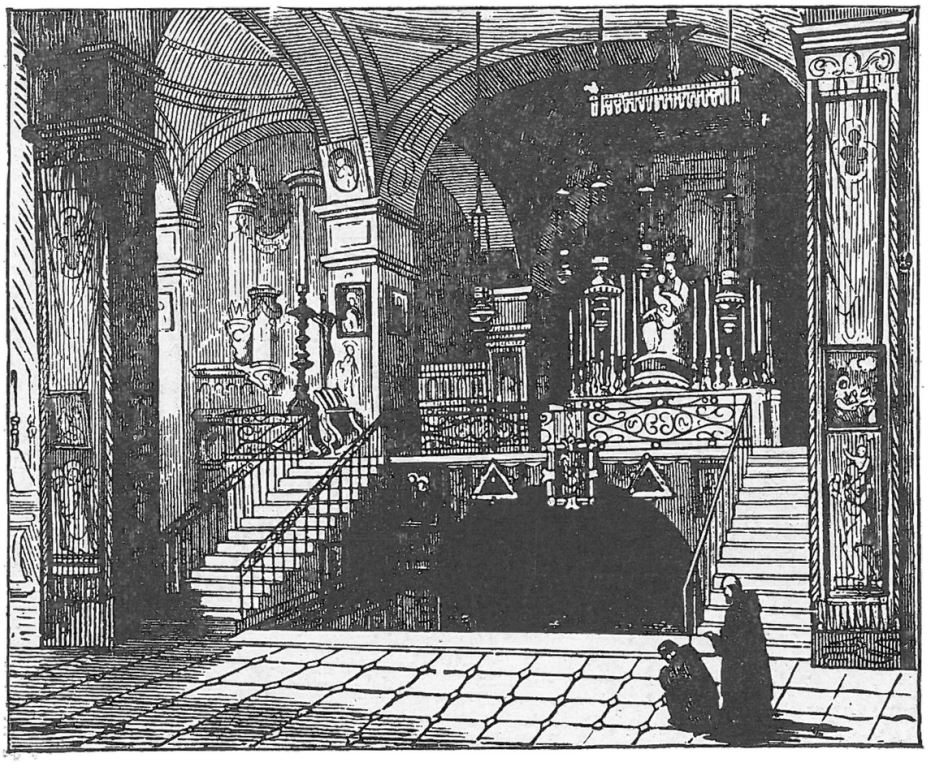

Chrám Zvěstování Panny Marie v Nazaretu.

klášter „nazaretských paní“ (pensionat a dívčí škola) a Klarisek na „pahorku hrůzy.“

Milosrdní bratří mají zde nemocnici — zkrátka, vše pracuje čile na povznešení, okrášlení a získání této důležité stanice. — Zářícím ohniskem jest zde pro nás svatyně Vtělení Syna Božího, nádherný chrám Zvěstování Panny Marie u kláštera Františkánů. Zde se cítíme více doma a volnějšími, než jinde, poněvadž svatyně náleží katolíkům, takže nejsme rušeni v pobožnosti od jinověrců. Všechny části kostela jsou udržovány v čistotě a bohatě ozdobeny; na mramorových oltářích (jeden z nich jest dar císaře Františka Josefa) přináší se denně Oběť Nového Zákona.

Po patnácti schodech sestupuje se k místu nejvíce uctívanému a stále osvětlenému, kde kdysi stál posvátný domek, a kde vysloven poprvé pozdrav Ave Maria, aby se odtud rozšířil hlásáním evandělia po celém světě a byl opakován den ze dne millionkrát věřícími ústy. Pod oltářem jest zadělán v mramorové desce (pateronásobný) kříž, odznak Sv. Země, kol něhož jest nápis: „Hic Verbum Caro factum est“ (Zde Slovo Tělem učiněno jest). Denně uctívají mniši, domorodí křesťané a poutníci hluboké tajemství průvodem, zpěvy a modlitbami, podobně jako v chrámu Božího Hrobu v Jerusalémě a v jeskyni Betlémské. — Rozkošné jsou některé vycházky do okolí, ovšem že

také k studnici Panny Marie, obzvláště za večera, když ženy čerpají vodu; dále ku skalnímu srázu, odkud chtěli Nazaretští svrhnouti Pána Ježíše do propasti,[1]) a pak opět až tam na horu na severu, odkud rozevírá se překrásný rozhled na žírné nivy Zabulonské, na Seforis, které jako herodianské hlavní město bývalo „ozdobou celé Galiley“;[2]) na horu Karmel, moře a vrchy Libanonské. — Význačně a dojemně zazzívají právě zde zvuky klekání.

Jezero Genezaretské, Hora Tábor, klášter Karmelský. Nejdříve ubíráme se vesnicí Rene (katolická missie) směrem ku Káně, kde nám zcela určitě přiběhnou naproti děti a nabídnou nám své džbány s vodou z tamější studnice. Františkáni vystavěli zde nový farní chrám na zříceninách prastarého kostela, prý na místě oné svatby v Káni; mimo to chová se zde v úctě místo domu Nathanaelova (Bartoloměj).

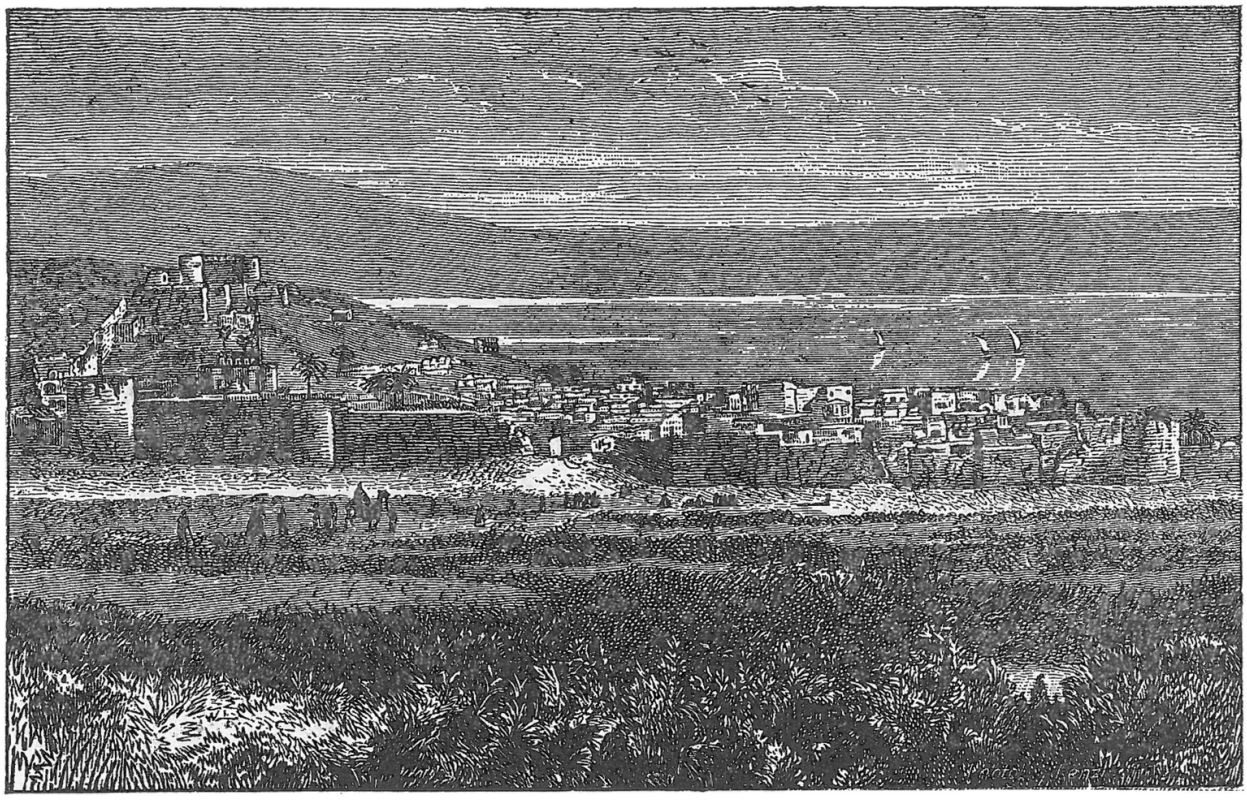

Tiberias u jezera Genezaretského.

Tak dostalo se opět větší cti místu, kde Pán Ježíš učinil svůj první zázrak. Jako bývala ve Starém Zákoně volena réva za symbol pozemského požehnání a úrody zaslíbené země, tak upoutal Božský Spasitel zázrakem „na plodech vinné révy“ naše myšlenky a naděje na poklady milostí v říši messiánské. Vesnička Kana (150 katolíků mezi 600 obyvateli) tulí se k úrodné krajině k četným krásným zahradám ovocným. Na další pouti setkáváme se s různými známými místy; jmenujeme pouze žitné pole,[3]) „horu blahoslavenství“ — (místo kázaní na hoře). V dáli otvírá se zraku nádherný pohled na Tábor, Libanon a na Gaulonitis, až konečně zableskne se v hloubi překrásné jezero Genezaretské.

Městečko Tabarije (Tiberias) na západním břehu (3800 obyv., převážně židé) spustlo a dostalo se do špatné pověsti příslovečnou nečistotou, poskytuje však v novém poutním domě Františkánském docela uspokojivý, pohostinný útulek. Ihned podnikáme procházku po terasse klášterní. Zde se nám opět rozprostírá rozkošný obraz z biblické země! Jezero, (5 hodin dlouhé, až $2^1/_2$ hod. široké) protékané Jordánem, na západě a na východě ohraničené po většině příkře spadajícími vrchy, má v dalekém severu velko-

[1]) Luk. 4, 29. [2]) Starožit. Jos. Flavia 18, 2. [3]) Luk. 2, 23.

lepé pozadí, jež tvoří zasněžený Hermon (2.860 m.), jehož ramena a vrcholek zardívá se zvláště podvečer jiskřivým, růžovým světlem, Tiberias, dílo Heroda Antipy, zvěčnila svým jménem pochlebenství k císaři Tiberiovi. Četná města, která kolem jezera kvetla za dob Kristových, téměř všechna zanikla. Mimo Tiberiadu udržela se ještě pouze jedna obydlená vesnice Medšdel (asi Magdala — rodiště kajícnice Marie). Krajina, jejíž krásné podnebí a úrodnost líčí Plinius a Josef Flavius, jest téměř liduprázdná a pustá, třebas že se honcsí na jaře všechny svahy zelenými koberci, vysokou travou; křovinami a oleandry jsou obepjaté břehy potoků a pobřežní roviny pokryty jsou bujnou zelení. Vonné větérky ovívají pozorného cizince, jenž dumá nad četnými biblickými událostmi.

Koňmo po západním břehu nebo po jezeře směřujeme k rodišti tří apoštolů (Petra, Ondřeje, Filippa), darmo však bychom pátrali po nějaké Bethsaidě, Kafarnaum, omilostněný svědek nesčetných zázraků Páně, jeví se zrakům našim jako hromada rozvalin a rumu (Tell-Hum) „až do pekla pohříženo!“[1]) — Tiberias, kolébka talmudu, měla kdysi slavné školství; hroby slavných rabínů jsou známy a četně navštěvovány. Zvláštností jsou zříceniny „hradu Tankredova“, teplá zřídla jižně od města, židovské synagogy a zcela jistě také polští židé ve svých beranicích za velikého vedra (hladina jezera 190 m. pod Středozemním mořem). Bohatství ryb jest veliké. Neodmítneme občerstvující lázně ve vodách apoštolských „moře galilejského“, také neodepřeme pozvání k idyllické projížďce na lodičce ven „na hlubinu“, třeba večer za svitu bledé luny. Kostelíček sv. Petra na břehu budí v nás vzpomínku na rozkaz, který dal Pán Petrovi: „Pasiž ovečky mé, pasiž beránky mé!“[2]) — Jak hluboký obsah a význam chová v sobě malé rozmilé slovíčko — Genezaret! — Vystupme teď ještě k „stánkům Spasitelovým“ na Horu Tabor, strážnou horu, hlídku země Galilejské. — Čím jest Hora Olivetská a vrch Sionský pro Judaeu, Garizim a Ebal Samařsku, tím jsou Tábor a Karmel Galileji — horami svatými! Naši souvěrci putují 5. srpna večer z Nazareta (dvě hodiny), nebo z Tiberiady (pět hodin) sem, aby slavili na hoře Tábor (6. srpna) svátek Proměnění Páně. — Kolem severního výběžku rozprostírají se dubové háje, svahy pokrývá vonící křoví, půdu zdobí aromatické bylinky a něžné květinky. S nedočkavostí a napjatou zvědavostí stoupáme výš a výše, panoráma stává se stále krásnější, srdce poutníkovo tluče rychleji a radostněji. — — Nejvyšší plochu hory obkličují polozbořené a rozpadlé zdi bývalé pevnosti na Táboře. Od několika let stojí zde opět útulek pro poutníky a něžná kaplička blízko u rozvalin chrámu Salvatorova, který zdobil za výprav křižáckých s klášterem Benediktínů východní část hory. Také Řekové mají zde klášter a kostel. — Již ve čtvrtém století konávaly se poutě k „stánkům Spasitelovým“; posvátná místa byla však zpustošena, znovu vystavena, opět zpustošena, naposledy r. 1236. hrozným způsobem egyptským sultánem Bibarsem. Hora Itabyrius byla proměněna od židů, Syrů, Římanů, Saracenů, křižáků ve vzorný pevný hrad; slavně hájili rytíři

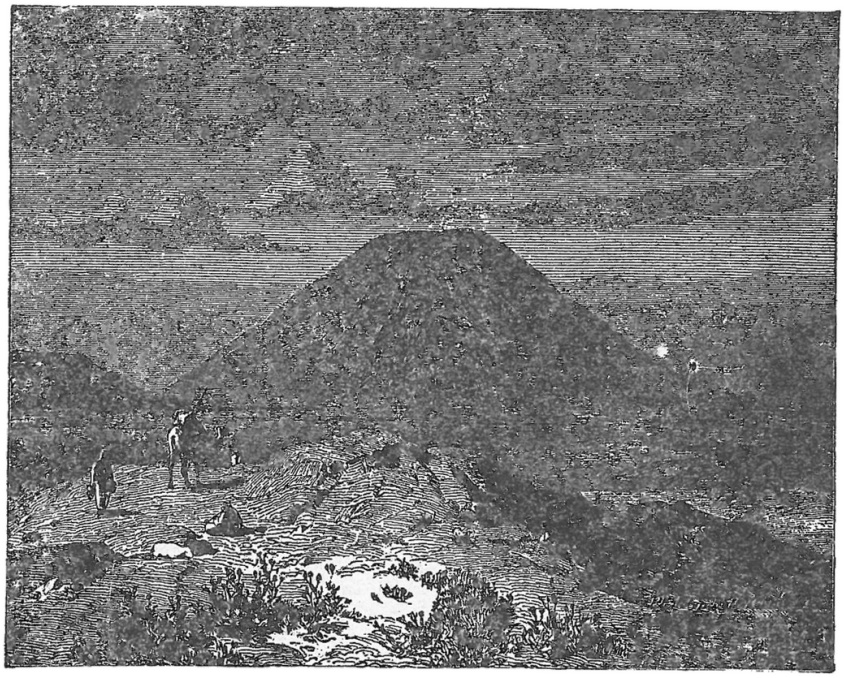

Hora Tábor.

[1]) Luk. 10, 15. [2]) Jan 21.

řádu Johannitského tuto výšinu, zasvěcenou především zbožné modlitbě a rozjímavému životu.

Tábor nemá v zemi biblické soka sobě rovného; neimponuje sice svou výškou (614 m.), nýbrž osamělou volnou polohou a svým nádherným, všestranným rozhledem. Nejkrásnější rozhled rozvírá se na rovinu Esdrelon (Jesraelskou), časté bojiště; jest to půda, která musila vypíti již mnoho krve v bojích s Kanaanity, Madianity, Filistinskými, Assyřany, Egypťany, Sýřany, Římany, Saraceny, křižáky a Turky, ba r. 1799. i s Francouzy pod vedením Napoleona. Přes rozlehlé pohoří Karmelské probleskuje tu a tam Středozemní moře.

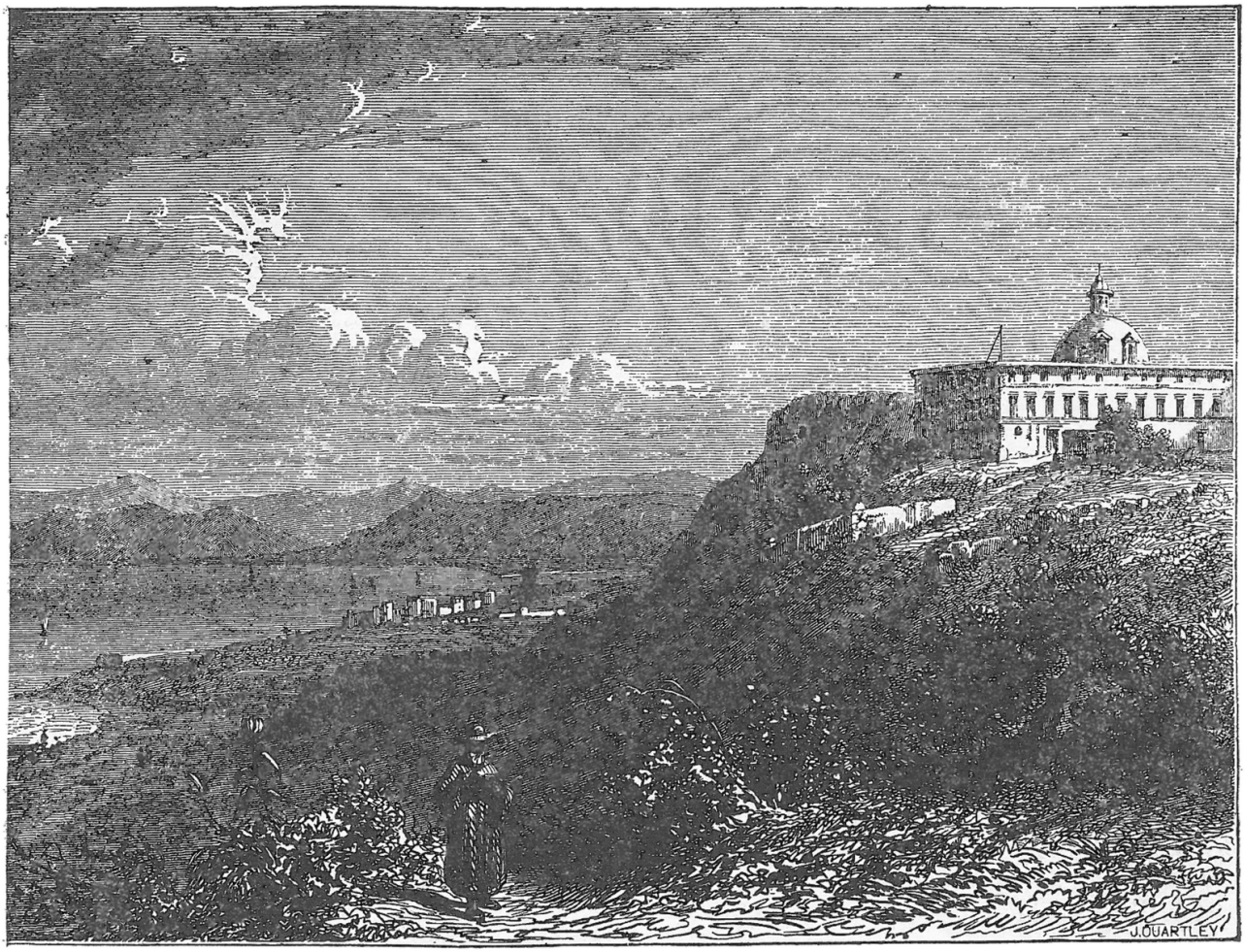

Hora Karmél.

Čarokrásný jest tuto rozsáhlý obraz, jako na dlani leží před námi jeviště, plné událostí z dějin biblických i světských. Proměnění Páně značí jaksi poslední článek veřejného působení v Gallileji, počátek znenáhlého putování do Jerusaléma k smírné Oběti na Kříži. Velkolepá nádherná příroda činí ještě vroucnějšími naše úvahy, zvláště za večerů bez toho již poesie plných, nebo při nejsvětější Oběti za nejrannějších hodin v útulném, něžném kostelíčku, jehož branou nahlížejí velikáni Libanonští do eucharistického stánku Spasitelova na oltáři. „A ten hlas s nebe přišlý, my jsme slyšeli, jsouce s ním na Hoře svaté; a máme pevnější prorockou řeč, kteréžto šetříce jako svíce v temném místě svítící, dobře činíte, až zasvitne den a dennice vzejde v srdcích vašich.“ [1])

* * *

[1]) II. Petr. 1, 18 násled.

V klášteře Panny Marie na hoře Karmel (osm hodin západně od Tábora) učiníme poslední zastavení své pouti, na nádherně položených vyšinách, jež se staly ctihodnými obýváním proroka Eliáše (odtud také jméno Hora Eliášova) a Elisea jakož i žáky prorokův a mnichy Starého i Nového Zákona; zde stála kolébka řádu Karmelitského. Zde na hranici Svaté Země, na výšině, kde konány židovské i křesťanské modlitby a věštby (Pythagoras, císař Vespanian), na místě, kde se vzdává pocta jedinému Bohu od poutníků křesťanských a též mahomedánských, při pohledu na nekonečné moře, záliv a město Ptolomais (Akka), na část pobřeží fenického a obrovských mohutných skupin Libanonských, — — — loučíme se se Svatou Zemí, která podle nevyzpytatelného úradku Božího úpí již přes sedm set let nepřetržitě pod jhem saracenským a tureckým. Zde končíme vlastní pouť, děkujeme Všemohoucímu za nesčetné důkazy otcovské lásky a dobroty, prosíme o další dary milosti a lásky, až bychom vepluli do přístavu nebeského Jerusaléma. Doporoučíme se ještě pod ochranu „Hvězdy mořské“, milosti plné, „Okrasy hory Karmélu“, by sprovázela naši loďku dravými vlnami života a stala se konečně naší branou nebeskou.

Ave, maris stella,
— — — — — — —
Felix coeli porta!

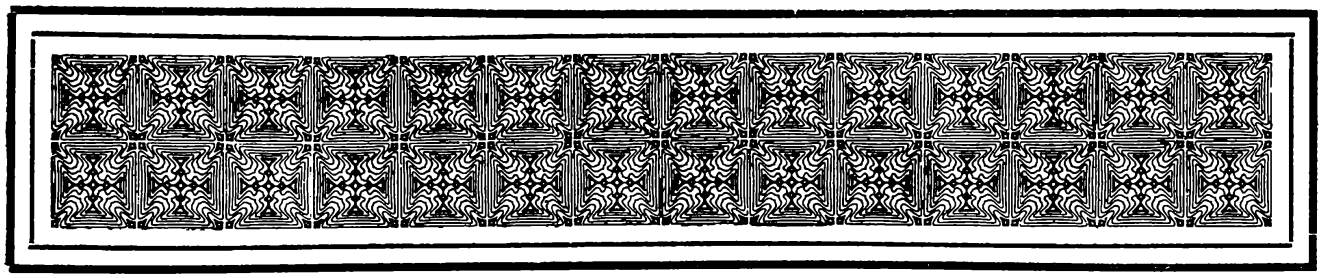

POVŠECHNÝ OBSAH CELÉHO DÍLA.

Strana

Poučení o církevním roce vůbec 1
„ posvátných dobách 1
„ „ dnech 2
I. O neděli 2
II. O svátcích 4
III. O dnech postních 5
Čtvero suchých dnů 6
Vigilie č. svatvečery 7
IV. O dnech všedních 8
Poučení o dobrém úmyslu 8

Díl první.

Výklady na všechny nedělní a sváteční epištoly a evandělia 11

I. Období vánoční.

O adventu 33
Poučení na první neděli adventní .. 14
O posledním soudu 16
O svěcené vodě 19
Poučení pro druhou neděli adventní .. 20
O Písmě Sv. a čtení v něm 21
O prorocích 24
Poučení pro třetí neděli adventní .. 25
O pokoji Božím 26
Křest Janův 28
O svědectví a přísaze 28
Na středu suchých dnů v adventě 30
Modlitba o dobré kněze 30
V pátek suchých dnů adventních .. 31
V sobotu „ „ „ . 31
Poučení na čtvrtou neděli adventní .. 32
O svátosti svěcení kněžstva 33
O svátosti pokání 36
O lítosti a opravd. předsevzetí 38
Vzbuzení dok. lítosti 40
O zpovědi 41
O dostiučinění 44
Užitek zpovědi 46
Poučení pro štědrý večer 46
Jesličky a stromek vánoční 47
Poučení na Hod Boží Vánoční . 47
První mše sv. — Jitřní 48
Druhá mše svatá 51
Třetí mše sv. 52
Poučení na neděli po narození Páně 56
O povinnostech rodičů k dětem ... 58

Strana

Poučení na poslední den občanského roku (Sylvestr) 60
Poučení na svátek Obřezání Páně (Nový Rok) 61
Poučení na neděli po Novém Roce 63
Poučení na svátek Zjevení Páně č. sv. tří králů (Epifania Domini) 64
Poučení na první neděli po Zjevení Páně 68
O povinnostech dítek k rodičům .. 72
Poučení na druhou neděli po Zjevení Páně 72
Poučení o svátosti stavu manželského . 75
Jak se mají zachovati katolíci k zákonu o občanském sňatku 76
Poučení o překážkách manželských . 80
Proč neschvaluje kat. církev smíšených manželství 80
Poučení na svátek nejsv. jména „Ježíš“ (Druhá neděle po Zj. P.) 81
Význam a moc jména Ježíš 82
Poučení na třetí neděli po Zjevení Páně 84
Poučení o odevzdanosti do vůle Boží 87
Poučení pro hospodáře a čeleď .. 87
Poučení na čtvrtou neděli po Zjevení Páně 88
O pohnutce k zachovávání přikázání Božích 91
Poučení na pátou neděli po Zjevení Páně 92
O zpěvu kostelním 93
O náklonnosti k zlému 94
Poučení na šestou neděli po Zjevení Páně 95

II. Období velikonoční.

Poučení na neděli „devítník“ (septuagesima) 98
Poučení na první neděli po devítníku (sexagesima) 102
Poučení o slyšení slova Božího ... 105
Poučení na druhou neděli po devítníku (quinquagesima) 107
O masopustních zábavách a radovánkách 110
Poučení o 40denním postu 111
Rozjímání o umučení Páně 113
Poučení na popeleční středu ... 114

Strana
Ve čtvrtek po popelci 115
V pátek „ 116
V sobotu „ 117
Poučení na první neděli postní („Invocabit") 119
Poučení o pokušeních 121
V pondělí po neděli první v postě 123
V úterý po neděli první v postě .. 125
Ve středu suchých dnů postních 126
Ve čtvrtek po neděli první v postě 128
V pátek suchých dnů postních 129
V sobotu suchých dnů postních 130
Poučení na druhou neděli postní („Reminiscere") 131
V pondělí po druhé neděli v postě 134
V úterý po druhé neděli v postě 135
Ve středu „ „ „ 136
Ve čtvrtek „ „ „ 137
V pátek „ „ „ 139
V sobotu „ „ „ 142
Poučení o třetí neděli postní („Oculi", „Kýchavná") 145
Mravní naučení o lakomství a skrblictví 146
Poučení o posedlosti 150
V pondělí po třetí ned. v postě 150
V úterý „ „ „ 152
V středu „ „ „ 153
Ve čtvrtek „ „ „ 155
V pátek „ „ „ 156
V sobotu „ „ „ 159
Poučení o čtvrté neděli postní („Laetare", „Družebná") 163
Útěcha v chudobě 166
V podělí po čtvrté ned. v postě 166
V úterý „ „ „ 169
Ve středu „ „ „ 171
Ve čtvrtek „ „ „ 183
V pátek „ „ „ 174
V sobotu „ „ „ 178
Poučení o páté neděli postní („Judica", „Smrtná") 179
V podělí po páté ned. v postě 183
V úterý „ „ „ 184
Ve středu „ „ „ 186
Ve čtvrtek „ „ „ 187
V pátek „ „ „ 188
V sobotu „ „ „ 189
Poučení o svatém týdnu pašijovém 191
Poučení na neděli květnou (Dominica „palmarum") 192
1. Svěcení ratolestí a slavný průvod
2. Mše svatá 193
V pondělí po neděli květné ... 196
V úterý „ „ ... 198
Ve středu „ „ ... 198
Poučení na Zelený Čtvrtek 200
Poučení na Veliký Pátek 204
Umučení Pána Našeho Ježíše Krista, sestaveno podle sepsání čtyř sv. evandělistů ...207—217
Modlitby na Veliký pátek 217
Poučení na Bílou Sobotu 218

Strana
Poučení na Hod Boží Velikonoční 222
Poučení na pondělí velikonoční ... 227
Poučení na první neděli po velikonoci — bílou neděli provodní „Quasi modo geniti" 230
Poučení o křesťanské víře 233
Poučení na druhou neděli po velikonoci — „Misericordia" 237
Poučení o křesťanské naději .. 238
Poučení na třetí neděli po velikonoci — „Jubilate" 240
Poučení na čtvrtou neděli po Velikonoci — „Kantate" 242
Učení o neomylnosti církve a papeže 244
Poučení na pátou neděli po velikonoci — „Křížovou či Prosebnou" ... 247
Poučení o modlitbě 248
Různé střelné modlitby .. 250
Krátký výklad „Otčenáše"....
O různých obyčejích při modlitbě 251
Poučení pro prosebný či křížový týden 252
Kající a prosebné modlitby církevní 255
Poučení na svátek Nanebevstoupení Páně 256
Poučení na šestou neděli velikonoční 259

III. Období svatodušní.

Poučení na Boží Hod Svatodušní 262
Poučení o jedině pravé církvi 267
Poučení na pondělí svatodušní 269
Poučení o svaté svátosti biřmování 271
Poučení pro suché dny svatodušní 274
Ve středu suchých dnů .....
V pátek „ „ 275
V sobotu „ „ 276
Poučení pro svátek Nejsvětější Trojice 277
Věroučná úvaha o Nesv. Trojici 279
Poučení o sv. svátosti křtu 280
Poučení pro první neděli po Sv. Duchu 284
Poučení o slavnosti Božího Těla 287
Poučení o nejsvětější Svátosti Oltářní 289
Poučení pro druhou neděli po Sv. Duchu 292
Poučení o svatém přijímání 294
Poučení na svátek Božského Srdce Páně 297
Poučení na třetí neděli po Sv. Duchu 301
Mravoučná úvaha proti opilství 302
Poučení pro čtvrtou neděli po Sv. Duchu 305
Poučení pro pátou neděli po Sv. Duchu 307
Mravoučná úvaha proti hněvu ... 309
Poučení pro šestou neděli po Sv. Duchu 310
Poučení o žehnáních církve 312
Poučení o svatých svátostech vůbec 314

Strana

Poučení pro sedmou neděli po Sv. Duchu ... 315
Poučení o dobrých a záslužných skutcích ... 318
Poučení o četbě špatných knih, spisů a novin ... 319
Poučení pro osmou neděli po Sv. Duchu ... 319
Mravoučná úvaha proti utrhání na cti ... 322
Učení o pokání až naposled odkládaném ... 326
Poučení pro devátou neděli po Sv. Duchu ... 323
Poučení pro desátou neděli po Sv. Duchu ... 327
Poučení pro jedenáctou neděli po Sv. Duchu ... 330
Věroučná úvaha o milosti Boží 331
Poučení o církevních obřadech 333
Poučení pro dvanáctou neděli po Sv. Duchu ... 334
Poučení o křesťanské lásce k bližnímu ... 337
Poučení o sv. svátosti posledního pomazání ... 338
Poučení pro třináctou neděli po Sv. Duchu ... 344
Mravoučná úvaha proti malomocenství nečistoty ... 344
Poučení pro čtrnáctou neděli po Sv. Duchu ... 345
Mravoučná úvaha proti lichvě ... 348
Poučení pro patnáctou neděli po Sv. Duchu ... 351
Úvaha o smrti ... 351
Poučení o obřadech katolické církve při pohřbech 352
Poučení pro šestnáctou neděli po Sv. Duchu ... 354
Poučení o zázracích ... 357
Poučení pro sedmnáctou neděli po Sv. Duchu ... 358
Poučení o lásce k Bohu ... 360
Ve středu suchých dnů po 17. neděli po Sv. Duchu ... 361
V pátek suchých dnů po 17. neděli po Sv. Duchu ... 363
V sobotu suchých dnů po 17. neděli po Sv. Duchu ... 363
Poučení na osmnáctou neděli po Sv. Duchu ... 365
Poučení o generálním zpovědi 367
Poučení o odpustcích ... 368
Poučení na devatenáctou neděli po Sv. Duchu ... 369
Věroučná úvaha o pekle ... 371
O blaženosti nebeské ... 372
Poučení na dvanáctou neděli po Sv. Duchu ... 373
Jak se máme chovati v nemocech a u nemocných 375
Poučení na dvacátou první ned. po Sv. Duchu ... 376
Poučení na dvacátou druhou ned. po Sv. Duchu ... 379

Strana

Poučení, jak se máme chovati k své vrchnosti ... 381
Poučení o povinnostech křesťana jako úda sv. církve 382
Poučení na dvacátou třetí ned. po Sv. Duchu ... 382
Poučení na dvacátou čtvrtou a poslední ned. po Sv. Duchu ... 385
Poučení na den Posvěcení chrámů ... 387
O duchovním chrámu Božím, kterým jest člověk ... 390
Krátký výklad obřadů při svěcení chrámů ... 391

Díl druhý.

Poučení na svátky svatých a světic Božích ... 395
Poučení o úctě a vzývání svatých vůbec ... 397
I. O úctě svatých ...
II. O vzývání svatých ... 400
Poučení na svátek sv. apoštola Ondřeje (30. listop.) ... 401
Poučení o apoštolech ... 403
Poučení na svátek sv. Františka Xaverského (3. prosince) ... 404
Poučení o missiích a missionářích ... 404
Poučení na svátek sv. panny a mučennice Barbory (4. prosince) ... 405
Poučení o sv. exercitiích ... 406
Poučení na svátek sv. biskupa Mikuláše (6. prosince) ... 407
Věroučná úvaha o biskupech ... 407
Na svátek neposkvrněného Početí Panny Marie (8. pros.) ... 410
Poučení na svátek sv. panny Otilie (13. prosince) ... 415
Poučení o navštěvování nemocných ... 415
Poučení na svátek sv. Tomáše, apoštola (21. prosince) ... 416
Poučení o nevěře a pověře ... 417
Poučení na svátek sv. Štěpána, prvomučenníka (26. prosince) ... 418
Poučení o svatých mučenících ... 419
Poučení o jáhnech a podjáhnech ... 422
Poučení na svátek sv. Jana, miláčka Páně (27. prosince) ... 423
Poučení o evangelistech ... 424
Poučení na svátek mláďátek (28. prosince) ... 427
Poučení o povinnostech rodičů naproti moderním poměrům školským ... 429
Poučení na svátek sv. Valentína, biskupa (7. ledna) ... 430
Poučení na svátek slavnosti Stolice sv. a p. Petra v Římě a v Antiochii (18. ledna a 22. února) ... 431
Poučení na svátek sv. mučenníka Šebestiána (20. ledna ... 432

Strana
Poučení na svátek sv. mučenníka Meinarda (21. ledna 434
Poučení o poutích 434
Poučení na svátek Obrácení sv. ap. Pavla (25. ledna) 437
Poučení na svátek sv. Františka Saleského (29. ledna) 440
Poučení na svátek Očišťování P. Marie — Hromnice (2. února) 445
Poučení pro šestinedělky ... 442
Poučení na svátek sv. biskupa a muč. Blažeje (3. února) 446
Poučení na svátek sv. apoštola Matěje (24. února) 447
Poučení o volbě stavu 448
Poučení na svátek bl. Anežky České (2. března) 450
Poučení na svátek bl. Bedřicha (Fridricha) (6. března) 453
Poučení na svátek sv. opata Fridolina (6. března) 454
Poučení na svátek bl. Jana Sarkandra (17. března) 455
Poučení na svátek sv. pěstouna Josefa (19. března) 457
Poučení na svátek sv. opata Benedikta (21. března) 459
Užitek klášterův a náboženských společenstev 460
Poučení na svátek bl. Mikuláše z Flüe (22. března) 461
Poučení na svátek Zvěstování P. Marie (25. března) 462
Poučení o „pozdravení andělském“ 465
Poučení na svátek sv. biskupa Ruperta (27. března) 467
Poučení na svátek sedmibolestné Panny Marie 468
„Stála Matka“ (Stabat mater) ... 470
Poučení na svátek Ochrany sv. Josefa 470
Poučení na svátek sv. Vojtěcha (23. dubna) 472
Víra a vlasť 474
Poučení na svátek sv. mučenníka Jiřího (23. dubna) 475
Poučení na svátek sv. biskupa Ludgera (23. dubna) 477
Poučení na svátek sv. Marka evangelisty Páně (25. dubna) .....
Poučení na svátek sv. apoštolů Filipa a Jakuba (1. května) 480
Poučení na svátek sv. Zigmunda (2. května) 483
Poučení na svátek Nalezení sv. Kříže (3. května) 485
Poučení na svátek sv. Moniky (4. května) 488
Poučení o „spolku křesťanských matek“ 489
Poučení na svátek sv. Jana Nepom. (16. května) 490
Poučení o tajemství zpovědním 491
Poučení na svátek sv. Bonifáce (5. června) 492

Strana
Poučení o spolku sv. Bonifáce 492
Poučení na svátek sv. Norberta (6. června) 493
Poučení na svátek sv. mučenníka Víta (15. června) 495
Poučení na svátek sv. biskupa Bennona (16. června) 497
Poučení na svátek sv. panice Aloisia (21. června) 497
Poučení na svátek narozenin sv. Jana Křtitele (24. června) 500
Poučení na svátek sv. knížat apoštolských Petra a Pavla (29. června) ... 503
Poučení o papeži — viditelné hlavě církve 509
Poučení na svátek Navštívení Panny Marie (2. července) 510
Výklad chvalozpěvu „Magnificat“ .. 512
Poučení na svátek sv. biskupa Oldřicha (4. čce.) 513
Poučení na svátek sv. Prokopa (4. čce.)
Poučení na svátek sv. Cyrilla a Methoděje (5. čce.) 515
Poučení na svátek sv. biskupa Villibalda (7. čce.) 517
Poučení na svátek sv. biskupa Killiana (8. čce.) 517
Poučení na svátek ctih. Hroznaty (14. čce.) 518
Poučení na svátek sv. Jindřicha (15. čce.) 519
Poučení na svátek sv. Škapulíře 521
Poučení na svátek sv. Vincence z Pauly (19. čce.) 522
Poučení na svátek sv. Marie Magdaleny (22. čce.) 524
Poučení na svátek sv. apoštola Jakuba Star. (25. čce.) 527
Poučení na svátek sv. Anny (26. čce.) 529
„ „ „ sv. Ignáce (31. č.) 532
Poučení na svátek sv. Alfonsa z Liguori (2. srpna) 533
Poučení na svátek sv. Dominika (4. srpna) 534
Poučení na svátek sv. Vavřince (10. srpna) 535
Poučení na svátek Nanebevzetí bl. Panny Marie (15. srpna) ... 536
Poučení na svátek sv. Joachima ... 540
Poučení na svátek sv. Bernarda (20. srpna) 542
Poučení na svátek sv. Bartoloměje (24. srpna) 543
Poučení na svátek sv. Augustína (28. srpna) 545
Poučení na svátek sv. Růženy Limanské (30. srpna) 548
Poučení na svátek sv. andělů strážných 548
Poučení o pohoršení 553
Poučení na svátek sv. Štěpána, krále uherského (2. září) 555
Poučení na svátek Narození P. Marie (8. září) 555
Poučení na svátek sv. Korbiniana, biskupa (8. září) 558

Strana

Poučení na svátek sv. Materna, biskupa (14. září) ... 558
Poučení na svátek Povýšení sv. Kříže (14. září) ... 559
Poučení o pobožnosti křížové cesty ... 560
Poučení na svátek sv. Ludmily (16. září) ... 561
Poučení na svátek sv. Matouše (21. září) ... 563
Poučení na svátek sv. Kosmy a Damiana (27. září) ... 565
Poučení na svátek sv. Václava (28. září) ... 567
Poučení na svátek sv. Michala (29. září) ... 571
Poučení na svátek sv. Růžence ... 573
Poučení na svátek sv. Františka z Assisi (4. října) ... 576
Poučení na svátek sv. Terezie (15. října) ... 578
Poučení na svátek sv. Havla (16. října) ... 579
Poučení na svátek sv. Hedviky (17. října) ... 580
Poučení na svátek sv. Vendelína (20. října) ... 581
Poučení na svátek sv. Šimona a Judy (28. října) ... 581
Poučení na svátek sv. Wolfganga (31. října) ... 584
Poučení na svátek všech svatých (1. listopadu) ... 585
Výklad osmera blahoslavenství ... 588
Poučení na den všech věrných zemřelých (Dušiček) ... 590
Poučení o očistci ... 591
Poučení o heroickém skutku lásky ... 593
Poučení na svátek sv. Karla Borromejského (4. list.) ... 595
Poučení na svátek sv. Leonarda (6. list.) ... 596
Poučení na svátek sv. Martina, biskupa (11. list.) ... 596
Poučení na svátek sv. Benedikta s bratřími (12. list.) ... 599
Poučení na svátek sv. Leopolda (15. list.) ... 601
Poučení na svátek sv. Alžběty Durynské (19. list.) ... 601
Poučení o užitku udělování almužny ... 602
Poučení na svátek Obětování P. Marie (21. list.) ... 603

Strana

Poučení na svátek sv. Kateřiny 25. list. ... 604
Poučení o panenství ... 605

Díl třetí.

Návod k modlitbě v rodině ..
Poučení na ráno a na celý den 613
Společná ranní modlitba křesťanské rodiny ... 617
Poučení o mši svaté ... 619
I. Podstata mše svaté ... 620
II. Cena a užitek mše sv. .. 623
III. Poučení o obřadech při mši sv.
IV. Výklad mše svaté ... 626
Začátek mše sv. (Introitus) 627
Kyrie eleison — Gloria — Kollekta ... 628
Epištola — Graduale — Evandělium ... 629
Kredo ... 630
První hlavní díl mše. sv.:
Obětování (offertorium) ... 631
Lavabo (Mytí rukou) ... 632
Sekreta — Praeface ... 633
Sanktus ... 634
Druhý hlavní díl mše sv.:
Kánón — Vzpomínka živých — Communicantes Proměňování — Po sv. pozdvihování ... 636
Vzpomínka zemřelých .. 637
Pater noster („Otče náš“)
Agnus Dei („Beránku Boží“) 638
Třetí hlavní díl mše sv.:
Přijímání ... 638
Po sv. přijímání ... 640
Řád mše svaté ... 640
V. Jakým způsobem můžeme se mše sv. súčastniti ... 641
Mše domácí ... 641
Návod, jak lze den bohulibě zazakončiti ... 644
Křesťanský testament (závěť) ... 646
Společná večerní modlitba bohabojné rodiny ... 647
Křížová cesta ... 549
Modlitby pro nemocné a umírající ... 657
Modlitby za zemřelé ... 660
Různé modlitby a litanie ... 661
Pouť Svatou Zemí ... 672

PŘEHLED ABECEDNÍ.

A

Abraham radoval se na příští Páně 182.
Absolonův hrob 690.
Adoratio Crucis 206.
Advent 13.
Advent: zvyky a obřady 14.
Agar se svým synem co značí? 163.
Agnus Dei 638.
Alfons z Liguori sv. (2. srpna) 533.
Alleluja 223.
Almužna 135, 602.
Alois sv. (21. června) 497.
Alžběta sv. (19. list.) 601.
Anděl satanů 103.
Andělské pozdravení 465.

Andělů Strážných sv. 548.
Anežka Česká bl. (2. března) 450.
Anna sv. (26. července) 529.
Apoštolové 403.
Archa úmluvy 675.
Aron a Mojžíš 156.
Augustín sv. (28. srpna) 545.
Augustus císař — sčítání lidu 49.

B

Barbora sv. (4. pros.) 405.
Bartoloměj sv. (24. srpna) 543.
Bedřich bl. (6. března) 453.
Belzebub 148.
Benedikt sv. (21. března) 459.
„ „ s bratřími (12. list.) 599.
Benno sv. (16. června) 497.
„Beránku Boží“ 638.
Bernard sv. (20. srpna) 542.
„ „ Modlitba k P. Marii 665.
Bethanie 697.
Bethel 698.
Bethesda 681.
Betlém 690.
Bílá neděle 230.
Bílá sobota 218.
Biřmování svátosť 271.
Biskupové 407.
Blahořečení 585.
Blahoslavenství osmero 588.
Blažej sv. (3. února) 446.
Blažejské požehnání.
Blaženosť nebeská 372.
Bližní — láska křesť. k němu 337.
Boháč a Lazar 139.
Bohatství — mamona 347.
Boj životní 99.
Bonifác sv. (5. června) 492.
„ spolek.
Bouře 89, 669.
Božího Těla slavnosť 289.
Božské srdce Páně 297.
Bratrské napomenutí 153.
Bravný rybník 681.

C

Celník (publikán) pokorný 328.
Cesarea 671.
Cesta, Pravda a Život 482.
Církev pravá 267.
Civilní i občanský sňatek manželský 76.
Coenaculum 687.
Communicantes 634.
Cyrill a Methoděj sv. (5. července) 515.

Č

Čas příjemný 119.
Čeleď a hospodář 87.
Četba špatná 319.
Člověk „starý“ a „nový“ 369.

D

Ďábelství němé 148.
Daniel ochrance ctnostné Susanny 161.
Daniel v jámě lvové 184.
Dary: zlato, kadidlo a myrrha 68.
Davidova věž 679.
„De profundis“ 595.
„Devítník“ neděle 98.
Dělníci 101.
Dítek povinnosti k rodičům 72.
Dobrý pastýř 237.
„ úmysl 8.
Dokonalá lítosť 40.
Dominik sv. (4. srpna) 534.
Dostiučinění 44.
„Družebná“ neděle 163.
Duch svatý — jeho dary 266.
Dušiček (2. list.) 590.
Dvěma pánům sloužiti 347.

E

Ebal 678.
Ecce homo 680.
Eliášova hora 704.
Eliseus 173.
Emausy a učenníci 227, 690.
Epiphania Domini 64.
Epištola 629.
Esau 142.
Esdrelon 703.
Evanděliste sv. 424.
Evandělium při mši sv. 629.
„ všemu stvoření kažte! 258.
Exercitie sv. 406.
„Exsultet“ 219.

F

Falešní Kristové 387.
„ proroci 316.
Farizejská spravedlnosť 308.
Farizej, pyšný a pokorný publikán 328.
Filip a Jakub sv. (1. května) 480.
Flüe Mikuláš bl. (22. března) 461.
František Saleský (29. ledna) 440.
František Xaverský (3. prosince 404.
František z Assisi (4. října) 576.
Fridolín sv. (6. března) 454.
Fridrich bl. (6. března) 453.

G

Garizim 698.
Gelboe 699.
Generalní zpověď 367.
Genezaretské jezero 701.
Gethsemani 690.
Giezi 173.
„Gloria“ 628.
„Graduale“ 629.

H

Hakeldama 690.
Havel sv. (16. října) 579.
Hebron 695.
Hedvika sv. (17. října) 580.
Helena sv. 485.
Hermon 702.
Herodes 66, 428
„ moderní ve školství 430.
Heroický skutek lásky 593.
Hlasitě se modlíme 251.
Hněv 243, 309.
Hod Boží Svatodušní 262.
„ „ Vánoční 47.
„ „ Velkonoční 222.
Hospodář a čeleď 87.
Hromnice (2. února) 442.
Hroznata ctihodný (14. července) 518.
Hřích dědičný 94.
„ smrtelný a dobré skutky 108.
Hřiven 10.000 — podobenství 378.
Hřivny — dary 409.

CH

Chlubiti se v Kříži Kristově 578.
Chrám Božího hrobu 683.
Chrám duchovní — člověk 390.
Chrámu křesť. důstojnosť 168.
„ „ posvěcení 387.
Chudoba 166.

I

Ignác z Loyoly sv. (31. července) 532.
„Introit“ 627.
„Invocabit“ 119.
„Ite, missa est/“ 640.

J

Jaffa 671.
Jáhen 422.
Jakobova studnice 698.
Jakub a Esau 142.
„ Mladší a Filip sv. (1. května) 480.
Jakub Starší sv., ap. (25. července) 527.
Jana Křtitele narozeniny (24. června) 500.
Jan Křtitel, Předchůdce Páně 23, 24.
Jan, Miláček Páně, sv. evandělista (27. prosince) 423.
Jan Nepomucký sv. (16. května) 490.
Jan Sarkander bl. (17. března) 455.
Jedno potřebné 540.

Jeremiáš 188.
Jerusalém 676.
Jesličky 47.
Ježíš — význam jména 62, 82.
„ dvanáctiletý v chrámě 69.
Jho Kristovo sladké 450.
Jindřich sv. (15. července) 519.
Jinověrci 268.
Jiří sv. (23. dubna) 475.
Jitřní 48.
Joachim sv. 540.
Jonáš 673.
Jordán 695.
Josafat, údolí 690.
Josef sv., Pěstoun Páně (19. března) 457.
Josefa sv. Ochrana 470.
Josef Egyptský 139.
„Jubilate“ 240.
Juda a Šimon sv. (28. října)581
„Judica“ 179.

K

Kadidlo 625.
Kafarnaum 702.
Kaifáš 189.
Káně Galilejská 701.
Kánón 634.
„Kantáte“ 242.
Karel Borrom. sv. (4. list.) 595.
Kariathjarim 675.
Karmel 701.
Kateřina sv. (25. list.) 604.
Kázání 106.
Kilian sv. (8. července) 517.
Klášterů užitek 460.
Klekáme při modlitbě 251.
Klíče král. nebeského 508.
Kmotři 272, 284.
Kněžstva svěcení svátosť 33.
„Kollekta“ 628.
Kolman sv. (8. července) 518.
Konstantin Veliký 683.
Korbinian sv. (8. září) 558.
Kosmas a Damian sv. (27. září) 265.
Kostelní zpěv 93.
Koukol a símě dobré 93.
„Kredo“ 630.
Křest, svátosť 280.
Křest Janův 28.
Křesťana povinnosti 382.
Křesťanská spravedlnosť 426.
Křivá přísaha 29.
Kříž děláme 487.
„ úcta k němu 206, 487.
„ vzíti na sebe 436.
„ v něm se chlubiti 578.
Kříže sv. Povýšení (14. září) 559.
Křižmo 272.
Křížová cesta 560, 649, 680.
Kunhuta sv. 519.
Kvas a zrno hořčičné 96.
„Květná“ neděle 190.
„Kýchavná“ neděle 145.
„Kyrie eleison“ 628.

L

„Laetare“ neděle 163.
Lakomství 146.
Láska křesť. k bližnímu 337.
„ „ k Bohu 360.
„Lavabo“ 632.
Lazar a boháč 138.
„ vzkříšen 175.
Leonard sv. (6. list.) 596.
Leopold sv. (15. list.) 601.
Letnice 264.
Lichva 348.
Litanie ke všem svatým 666.
„ Loretánská 644.
„ o Nejsv. jménu Ježíš 662.
Lítosť 38.
„ dokonalá 40.
Ludger sv. (23. dubna) 477.
Ludmila sv. (16. září) 561.
Lydda 673.

M

Macechám a otčímům 484.
Magdalena Marie sv. (22. července) 524.
„Magnificat“ 512.
„Maličko“ 241.
Malomocenství 85, 342.
Manželského stavu svátosť 75.
Manželské překážky 80.
Manželský sňatek civilní č. občanský 76.
Manželství smíšené 80.
Manželů vzájemné povinnosti 79.
Marek sv. (25. dubna) 477.
„ průvod 253.
Marie Panny: Nanebevzetí (15. srpna) 536.
Marie Panny: Narození (8. září) 555.
Marie Panny: Navštívení (2. července) 510.
Marie Panny: Neposkvr. Početí (8. pros.) 410.
Marie Panny: Obětování (21. list.) 603.
Marie Panny: Očišťování (2. února) 442.
Marie Panny: Sedmibolestné 468.
Marie Panny: Zvěstování (25. března) 462.
Marnotratný syn 144.
Marta pečlivá 340.
Martin sv. (11. list.) 596.
Masopustní zábavy 110.
Matěj sv. ap. (24. února) 447.
Matek křesťanských spolek 489.
Maternus sv. (14. září) 558.
Matouš sv. (21. září) 563.
Meč pronikne duši 58.
Meinard sv. (21. ledna) 434.
Methoděj a Cyrill sv. (5. července) 515.
Michal sv. (29. září) 571.
Mikuláš sv. (6. prosince) 407.
Mikuláš z Flue bl. (22. března) 461.
Milosrdenství skutky 318.
Milosť Boží 159, 331.
„Misericordia“ 237.
Missie a missionáři 404.
Mláďátek svátek (28. pros.) 427.
Mládenec Naimský 350.
Modlitba 248.
„ ranní v rodině 617.
„ večerní „ 647.
Modlitby kající a prosebné 255.
„ pro nemocné a umírající 657.
Modlitby střelné 250.
„ za zemřelé 660.
Mojžíš a Áron 156.
Monika sv. (4. května) 488.
Moria 687.
Mrtvé moře 696.
Mše svatá 619.
I. Podstata 620.
II. Cena a užitek 623.
III. Obřady.
IV. Výklad 626.
V. Způsob súčastniti se 641.
Mše domácí.
Mučenníci 419.
Mudrci od východu 66.
Mzdy hoden dělník 479.

N

Na cti utrhání 322.
Naděje křesťanská 238.
Náklonnosť k zlému 94.
Nalezení sv. Kříže (3. května) 485.
Naman Sýrský 150.
Nanebevstoupení Páně 256.
Nanebevzetí P. Marie (15. srpna) 536.
Napomenutí bratrské 153.
Následování Krista Ježíše 437.
Nathanael 701.
Návštěva nemocných 415.
Návštěvy Nejsv. Svát. Oltářní 533.
Navštívení P. Marie (2. července) 510.
Nazaret 699.
Nazaretský — význam jména 64.
Nečistota 344.
Neděle 2.
„ jak se slaví 3.
„ následky znesvěcování 3
„ bílá č. provodní 230.
„ křížová č. prosebná 247.
„ květná 190.
„ smrtná 179.
Nekřtěňátka 281.
Nemilosrdný služebník 378.
Nemoc, jak se v ní zachovati 375.

Nemocné navštěvovati 415.
Neomylnosť církve 244.
Neposkvrněné Početí P. Marie (8. pros.) 410.
Nevěra 417.
Ninive — pokání činí 183.
Norbert sv. (6. června) 493.
Nový rok 61.

O

Oběť živá, Bohu libá 69.
Obětování P. Marie (21. list.) 603.
„Obětování" při mši sv. 631.
Obrácení sv. Pavla (25. ledna) 437.
Obrazy svatých 400.
Obřadnictví zevnější 154.
Obřady církevní 333.
„ při mši sv. 623.
„ při pohřbech 352.
„ při svěcení chrámů 391.
Obřezání Páně 61.
„Oculi" neděle 145.
Očistec 591.
Očišťování P. Marie (2. února) 442.
Odevzdanosť do vůle Boží 87.
Odkládané pokání až naposled 326.
Odpustky 368.
„Offertorium" 631.
„Ohavnosť spuštění" 386.
Oheň svěcený o Bílé Sobotě 218.
Ochrany sv. Josefa 470.
Oldřich sv. (4. července) 513.
Olivetská Hora 692.
Olivové ratolesti 192.
Oltář 624.
Oltářní Svátosť Nejsvětější 165, 289.
Omarova mešita 679.
Ondřej sv. (30. list.) 401.
Opilství 302.
Osmero blahoslavenství 588.
Ostatky svatých 400.
Osten těla 103.
„Otče náš" 250, 638.
Otčímům a macechám 484.
Otilie sv. (13. prosince) 415.
Ovčinec 238.

P

Pád a povstání 57.
„Palmarum Dominica" 190.
Panenství 605.
Papež 509.
Pastýř Dobrý a ovčinec 237.
Pašijový týden 191.
Paškál 219.
Pátek Velký 204.
„Pater noster" 638.
Pavel sv. — Obrácení jeho (25. ledna) 437.
Peklo 371.
Peníz denní 101.
Pět ran Krista Pána 663.
Petr a Pavel, kníž. ap. (29. června) 503.
Písmo Svaté 20, 21.
Pláč a skřípění zubů 86.
Plodiny zemské 670.
Pobožnosť k 5 ranám Kr. P. 663.
Početí neposkvrněné P. Marie (8. pros.) 410.
Podání ústní 22.
Podjáhen 422.
Podobenství 97.
Pohoršení 553.
Pokání — svátosť 36.
„ ustanovení 233.
„ odkládané až naposled 326.
Pokoj Boží 26.
Pokora 328.
Pokrytci 380.
Pokušení 121.
Pomazání posledního svátosť 338.
Popelec 114.
Posedlosť 150.
Poslední prvními 102.
Poslední soud 16, 18.
Posledního pomazání svátosť 338.
Postní dny 5, 6, 111.
Postní dny, námitky proti postu 5.
Postní dny, dispense od postu 6.
Posvěcení chrámu Páně 387.
Pouť Svatou Zemí 671.
Pouť 434.
Pověra 417.
Povinnosti dítek k rodičům 72.
„ manželů vzájemné 79.
Povinnosti rodičů k dětem 58.
„ vdovců a vdov 79.
Povolaní 102.
Povýšení sv. Kříže (14. září) 559.
Pozdravení andělské 465.
Pozdvihování 636.
„Praeface" 633.
Prokop sv. (4. července) 513.
„Proměňování" 636.
Proroci 24.
„ falešní 316.
Prosebná neděle 247.
Provodní neděle 230.
Prst Boží 148.
Průvody 252.
„ sv. Marka a prosebné 253.
První posledními 102.
Přáti „Nový rok" 63.
Předsevzetí opravdové 38.
Překážky manželské 80.
Příbytkové mnozí v domě Otce 482.
„Přijímání" při mši sv. 638.
„Přijímání" svaté 294.
Přikázání největší 359.
Přísaha 28.
„ křivá 29.
Publikán pokorný 328.
Půst čtyřicetidenní 111.
Pýcha 328.

Q

„Quasi modo geniti" 230.
Quinquagesima 107.

R

Radovánky a zábavy masopustní 110.
Racha 308.
Rachely hrob 693.
Rakouský poutnický dům 682.
Ramle 673.
Ranní modlitby 613.
„ „ společné 617.
Ratisbonne Alfons Maria 681, 693.
Ratolesti 483.
„ svěcení 192.
Rodičů povinnosti k dětem 58.
Rok církevní 1.
„ Nový 61.
„Rorate" 14.
Roucha při mši sv. 623.
Roucho svatební 370.
Rozjímati — užitečno 113.
Ruce sepjaté při modlitbě 251.
Rupert sv. (27. března) 467.
Růžena Lim. sv. (30. srpna) 548.
Růžence sv. slavnosť 573.
Růženec živý 576.
Rybník bravný 681.
Rybolov zázračný 306.

Ř

Řehořova voda 392.
Řeřavé uhlí 84.

S

Samaria 698.
„Sanktus" 634.
Sarkander Jan bl. (17. března 455.
Sedmibolestné P. Marie 468.
„Sekréta" 633.
Sen duchovní 15.
Septuagesima 98.
Setník z Kafarnaum 85.
Sexagesima 102.
Silný oděnec 148.
Siloe rybník 690.
Sion 687.
Skrblictví 146.
Skutky dobré a záslužné 318.
„ milosrdenství těl. a duchovního.
Sláva na výsostech Bohu 50.
Sloužiti Bohu a mamoně 347.

Slovo Boží, jeho slyšení 105.
Slovo, Syn Boží 54.
Slovo Tělem učiněno 55.
Služba Boží rozumná 69.
Služebník nemilosrdný 378.
Smíšené manželství 80.
Smrť 351.
Sňatek civilní č. občanský 76.
Sobota Bílá 218.
Souditi na 12. stolicích pok. Israel. 440.
Soud poslední 16, 18.
Společenstva náboženská 460.
Spolek matek křesťanských 489.
Spolek sv. Bonifáce 492.
Spravedlnosť farizejská 308.
„ křesťanská 426.
Srdce Páně 297.
„Stabat Mater“ 470.
Stojmo se modlíme 252.
Stolice sv. ap. Petra v Římě, Antiochii 431.
Stromek vánoční 47.
Střelné modlitby 250.
Suché dny 6, 30, 126, 274, 361, 363.
Susanna ctnostná 159.
Svatební roucho 370.
Svátky: rozdělení 4.
„ účel jejich 5.
Svatodušní doba 2.
„ období 261.
Svátosti vůbec 314.
Svátosť biřmování 271.
„ křtu 280.
„ Oltářní 165, 289.
„ pokání 36.
„ „ ustanovení 233.
„ posledního pomazání 338.
Svátosť stavu manželského 75.
„ svěcení kněžstva 33.
Svatvečery č. vigilie 7.
„Svázati“ a „rozvázati“ 508.
Svěcená voda 19.
Svěcení ratolestí 192.
„ zelenin 538.
Svědectví o světle 55.
Světlo k osvícení pohanů 445.
„ světa 178, 270.
Svíce hromničné 442.
„ trojramenná č. trojhran 219.
Svíce velikonoční.
Svícny 625.
Svoji Ho nepřijali 55.
Sylvester 60.
Syn člověka 109.
„ Davidův

Š

Šalomounův moudrý rozsudek 166.
Šavel obrácen v Pavla 437.
Šebestián sv. (20. ledna) 432.
Šestinedělky 445.
Šimon a Juda sv. (28. října) 581.
Škapulíř sv. 521.
Školství moderní 429.
Šlakem (dnou) poraženého uzdravení 365.
Špatná četba 319.
Štědrý Večer 46.
Štěpán sv., král uherský (2. září) 555.
Štěpán sv., prvomučenník (28. pros.) 418.

T

Tábor hora 701.
Tajemství zpovědní 491.
Talitha, kumi 687.
Temnosti zevnitřní 86.
Terezie sv. (15. října) 578.
Testament křesťanský 646.
Těla Božího slavnosť 287.
Tiberias 701.
Tichosť 243.
Tomáš sv. ap. (21. prosince) 416.
Totnan sv. (8. července) 518.
Tresty časné 45.
Trojice Nejsvětější 277.
Trojramenná svíce č. trojhran 219.
Trpělivosť ve strastech 242.
Truchlivé hodinky 199.
Tří králů sv. (6. ledna) 64.
Týden pašijový 191.
„ prosebný č. křížový 252.

U

Úcta svatých 397.
Uhlí řeřavé 84.
Umučení Páně 113.
„ sestaveno dle 4 sv. evandělistů 207, 217.
Úmysl dobrý 8.
Umývání nohou 204.
Ústní podání 22.
„Utěšitel“ 259.
Utrhání na cti 322.
Utrpení 260

V

Václav sv. (28. září) 567.
Valentín sv. (7. ledna) 430.
Vánoční doba 1, 13.
„ Hod Boží 47.
„ stromek
Vavřinec sv. (10. srpna) 535.
Vdovcův a vdov povinnosti 79.
Večeřadlo Páně 687.
Večeře Páně 677, 688.
„Velebí duše má Hospodina“ 512.
Veliký Pátek 204.
Velkonoční doba 2.
„ Hod Boží 222.
Vendelín sv. (20. října) 581.
Via dolorosa 681.
Vigilie 7.
Villibald sv. (7. července) 517.
Vincenc z Pauly sv. (19. července) 522.
Vinice 101.
Vinný kmen 476, 483.
Víra křesťanská 233.
„ a vlasť 474.
Vít sv. (15. června) 495.
Vjezd slavný P. Ježíše do Jerusaléma 190.
Vladař nepravý 320.
Vlasť a víra 474.
Voda křestní 219.
„ Řehořova 392.
„ tříkrálová 65.
„ živá — milosť Boží 156, 159.
Vodnatelného uzdravení 355.
Vojtěch sv. (23. dubna) 472.
Volba stavu 448.
Volební právo a povinnosť 381.
Wolfgang sv. (31. října) 584.
Vrchnosť, jak se k ní chovati 381.
Všední dny 8.
Všech svatých (1. list.) 585.
„ věrných zemřelých (Dušiček) (2. list.) 590.
Vtělení Syna Božího 464.
Vyvolení 102.
Vzkříšení mládence Naimského 350.
Vzpomínka zemřelých 637.
„ živých 634.
Vzývání svatých 400.

Z

Zapírati se 436.
Závěť křesťanská 646.
Zázraky 357.
Zázrak první v Káně Galilejské 74.
Zázrak proměnění Páně na hoře Tábor 132.
Zázrak rozmnožení chlebův a ryb 164.
Zázrak utišení bouře na moři 89.
Zázrak uzdravení 38letého nemocného 130.
Zázrak uzdravení dnou sklíčeného 365.
Zázrak uzdravení malomocného 85.
Zázrak uzdravení sleporozence 171.
Zázrak uzdravení syna královského úředníka 373.
Zázrak uzdravení vodnatelného 355.
Zázrak uzdravení ženy krvotoké 383.
Zázrak vzkříšení Lazara 175.
Zázrak vzkříšení mládence Naimského 174.
„Zdrávas Královno“ 665.
„ Maria“ 465.

Zeď nářků 688.
Zeleniny, svěcení jich 538.
Zelený Čtvrtek 200.
„Z hlubokosti“ 662.
Zigmund sv. (2. května) 483.
Zjevení Páně (6. ledna) 64.
Znamení, jemuž bude odpíráno 57.
Znovuzrození 440.
Zpěv kostelní 93.
Zpověď 41.
„ její užitek 46.
„ generální 367.
Zpovědní tajemství 491.
Zpytování svědomí denní 645.
Zrno hořčičné a kvas 96.
Ztracená ovce a peníz 304.
Ztratiti život pro Boha 436.
Zvěstování P. Marie (25. března) 462.

Ž

Žehnání církevní 312.
Žena hříšnice 162.
„ Samaritánka 156.
„ statečná 530.
Ženy zbožné u hrobu Páně 226.
Žeň mnohá 479.
Život ztratiti a nalézti pro Boha 436.